
IO MAGNI
HISTORIA
SVECICE



GOTHORVM SVEONVMQVE HISTORIA, EX PROBATIS ANTIQVORVM MONVMENTIS COLlecta, & in xxiiij. libros redacta,

AVTORE IO. MAGNO GOtho, Archiepiſcopo Vpſalenſi.

Cum Indice rerum ac geſtorum memorabilium locupletiſſimo.

Ni Sudans aro ero-ne?



BASILEAE EX OFFICINA Iſingriniana, anno à Chriſto nato M. D. LVIII.

SERENISSIMO AC
ILLVSTRISSIMO DOMINO
D. ERICO ELECTO REGI
Suetiæ & Gothiæ,

NECNON IOANNI, MAGNO, ET CA-
rolo, eorundem Regnorum ducibus excellentiſsimis,

OLAVS MAGNVS GOTHVS ARCHIE-
piſcopus Vpſalenſis, felicitatem optat.

*

AQuilonariũ regnorũ Duces, Reges, ac Principes, qui ab initio exitus filiorum Noæ ab arca haberi potuêre, eorumq́; vitas, ac geſta vſq; ad tempora Caroli Magni Imperatoris, & filij eius Ludouici Pij, qui Summorum Pontificum Leonis III. ac Stephani IIII. circiter annũ ſalutis DCCCXVI. exhortationibus inclinati, primùm ab erroribus, & dæmonum cultura gentem Saxonicam, atq; Septentrionales populos ad veram Dei Opt. Max. cognitionem cœleſti, ac diuino beneficio deduxerunt: necnon vſq; ad hanc ætatem noſtram, quà Sereniſsimus ac Illuſtriſsimus parẽs ueſter Rex Goſtauus dominãdi tenet habenas: Ioãnes Magnus Gothus, quondã Archiepiſcopus eiuſdem Eccleſiæ Vpſalẽſis, Suetiæ primas, frater & præceſſor meus, ſumma fide, & magna diligentia perſcripſit, hiſtoriam ſanè eximijs refertam muneribus: cui vtiq;

viro veræ pietatis pleno, ad ſuperos demigranti, aßidua ſolicitudo inerat bene merendi de patria ſua, vt erroribus & diſcordijs, quæ nuper ſanctæ religioni inuectæ ſunt, penitus ſublatis, eandem ad ſalutarem concordiam, & priſtinam dignitatem reduceret. Sed cùm hunc ardentiſsimum animum ſuum mortę præuentus adimplerę non potuerit, dexteræ Dei excelſi (in qua corda Regum ſunt) mutationi, vt celerius fieret inceſſanter orando, reliquit. Ne autem huius viri pijſsimi, ob vitæ ſancti moniam meliora nunc tenentis, lucubrationes deperirent, quod fraterna charitatę potui, in teſtimonium, ac documentũ virtutis, laborioſiſsimorumq; ſtudiorum illius, & fidei, ac amoris in patriam meam, ſynceriq; affectus, quem ego erga Serenitatẽ & Celſitudines V. gero, eiſdem dedicandas volui: quarum laudes, atq; heroicæ virtutes mihi aliâs de anno Domini Seruatoris noſtri M.D.LII. dum in generali concilio Tridentino agerem, clariſsima Illuſtris D. Ioannis Comitis de Hoya Celſ. V. conſobrini, viri non minus claritate generis, quàm eruditionę conſpicui teſtificatione cognitæ, atq; probatæ fuerunt: vt cùm V. C. poſt inclytum dominatum ſui chariſsimi parentis, ex fraterna ſorte, atq; concordi prouinciarum partitione, tam grandia, & ampliſsima regna (Deo propitio) moderanda ſuſceperint, viſis tot, & tam præclaris in hac hiſtoria

maiorum

maiorum geſtis, atq; exemplis, maiori dexteritatē, prudentioribusq́; conſilijs, necnon clementiori ingenio (quod Principum decus, & ornamentum peculiarē eſt) gubernare poſsint: maximè cùm ea loca, in quibus potentiſsimi Gothi, ac Sueones inuictiſsima manu, ac præſtantiſsimis triumphis (teſtimonio ferè omnium hiſtoricorum) dominati ſunt, aliarúmq; nationum vrbes & mores, per ætatem & ineuitabilia pericula, Celſ. V. tutò viderē datum non ſit, ſaltem hac hiſtoria vnà cum vniuerſali totius orbis, atq; priuata mea Septentrionalium terrarum Geographia, quam Venetijs anno M. D. XXXIX. ædidi, quaſi certo & infallibili indicē inſpecta, animo & cogitationē ad res præclariſsimas peragendas eædem Cel. V. incitari, indeq́; ſapientiam haurirē queant. Quicquid enim admirationē dignum, quicquid nouum, aut inauditum vſpiam gentium, prouinciarum, locorúmue exiſtit, ab huiuſmodi exemplis ita feliciter capietis, ac ſi vobis ob oculos coràm poſita eſſent. Illius ergo fideliſsimi autoris Sereniſsimo parenti veſtro bene noti, vigilias, & lucubrationes loco æterni pignoris bonæ mentis illius, atq; ſynceri affectus mei, præſertim cùm patria noſtra nuſquam ſuorum heroum, aut rerum preclarè geſtarum hiſtoriā habuerit clariorem, ſuſcipere ne dedignemini. In hac enim varietates non modò temporum haud difficile deprehendi poterunt, verùm etiam regna, geſta, ac bella Regum la-

tè per vniuerſum orbem dominantium, ætatumq́; viciſsitudines ampliſsimæ Suætiæ, bellicoſæ Europææ Scythiæ, atque vtriuſq; potentiſsimæ Gothiæ, quæ bona terra interpretatur: & quo tempore ſobolem, ob nimiam multiplicationem, nouas ſedes quæſituram emiſerint, aut quando Mæotidis paludes, & Aſiæ terras, ac litora occuparint, aut famigeratiſsimo Troiano bello acerrimè pugnantes, ac gloriosè triumphantes interfuerint: quod nulli fortaſſe veterum (quod ego compertum habeam) meminiſſe videntur. Fuere tamen cogniti eo tempore, quo Romani imperium per Illyridem ad Danubiũ vſq; promouerunt, belliſq; maximis claruere ſuper Danubio, imperij limite. Atq; quomodo ijdem Reges Gothorum pluries Saracenos victorioſo Marte ſuperatos, Hiſpaniarum regionibus ſubiecerint, Hiſpanosq́; & Gallos à Romanorum infinitis exactionibus, ac tributis perpetuò liberauerint, & in omnibus bellando, triumphandoq́; clementem moderationem tenuerint, atq; à rebus Deo dicatis (pudicitiam nullius violantes) abſtinuerint, vt nedum ſacra vaſa, aurea & argentea, magnitudine & pondere, ac pulchritudine præſtantiſsima, bellico furore ſublata in ſacras ædes (teſte Oroſio) referre præceperint, ſed etiam fugientibus ad templa (hoſtili graſſante gladio) pepercerint, ac multis ſacris Toletanis, aliarumq́; vrbium Concilijs, ob augmentum Catholicæ fidei, & publicæ pacis ſuadendæ,

vna

vnà cũ ſuis Reginis religioni Chriſtianæ fauentibus, reuerenter interfuerint. Itaque Sereniſſimę electe Rex, & Illuſtriſſimi Duces, quia ad ea loca, ob itineris longinquitatẽ, & grauiſſima uitæ diſcrimina, intuenda accedere, vel geſta eiuſdem noſtræ Gothicæ gentis magna fide, & veritatę clariſſimorum autorum conſcripta hactenus habere nequiueritis, hæc hiſtoria V. Illuſtriſſimis Celſ. ad imitandas ſtrenuorum Ducum, & magnorum Regum, ac Principum honeſtas actiones, & euitanda crudelium tyrannorum, iuſto ac grauiſſimo Dei iudicio ſubiectorum, immania facinora, proponitur: vt conſiderata maieſtate, vſu, ac fructu eiuſdem hiſtoriæ, ex aliorum erratis, atq; periculis ſapientius vitam inſtituerę poſſitis, & diuinæ religionis, clementiæ, humanitatis, atq; iuſtitiæ memores, quaſi gentium deliciæ, clari nominis, & excelſæ virtutis pleni, ſecundum Deum, & verum eius cultũ in iucunda fraterna charitatę feliciter, & diu pro veſtra ſecuritate, ac ſubditarum gentium, & prouinciarum continuo incremento viuere valeatis. Id autem facillimè aſſequemini, ſi Dei cultum in vera fide & bonis operibus, Catholicam Eccleſiam in ſancta ac caſta religionę, clerum in libertatę & ſanctimonia, nobiles in concordia, regnicolas in pacę, famulos in amore, negociatores in æquitatę, oppreſſos in iuſtitia, deſolatos in ſubuentione, errantes in monitione,

affliĉtos in compaſsionẽ, diſcordes in vnitatẽ, alienigenas in humanitate, & deniq; omnes in optima morum honeſtatẽ conſeruari curaueritis, eóq; totũ regimen direxeritis, vt à ſubieĉtis incolis magis amari ſtudeatis, quàm timeri: & tandem ex ea frigidiſsima regionẽ ſpirituſſanĉti igne accenſi, virtutibusq; repleti, Deo Max. annuentẽ, ad æternum regnum, & gaudiũ cum chariſsimo parentẽ veſtro commigrarẽ valeatis. Ex alma Vrbe anno à Chriſto nato M. D. LIIII. die xxx. Ianuarij.

DE ELECTIONE REGVM GOTHIAE AC SVETIAE, EX HISTORIA gentium Septentrionalium, eodem Olao Magno autore.

GLorioſa maiorum conſtitutio, nomine municipalium ſucceßiuis ſeculis & generationibus tradita, in ſui exordio præcepit, ut incolæ Regem *electuri in Suetia, ſenatores ac proceres, nuntijq; omnium prouinciarũ, communitatum, ciuitatumq; regni prædicti conuenire teneantur in* Archiepiſcopali *ciuitate* Vpſalenſi*: unde non procul eſt lapis campeſtris amplus, ab incolis perpetuo tempore* Moraſteen *appellatus, in circuitu duodecim continens lapides paulò minori forma humi firmatos: in quo loco prædicti ſenatores, ſeu regni conſiliarij, ac nuntij cõfluere ſolent.* Ibidem *ex ſenatu præcipuus oratione circunſpecta proponit, quàm neceſſarium ſit pro regni, omniumq; incolarum libertate, in unum* Regem *ac* Principem *conſentire, prout à maioribus ſupra talem lapidem, qui firmitatem ſignat, prouidentius fuerat obſeruatum: omnes exhortans, ut libero, quem uelint, uoto quantocyus ex nomine proſequantur.* Nec *mora prolixa interuenit.* Qui *bonum publicum, regniq; gloriam, pacem & concordiam ſemper tueri uiſus eſt: qui priuato regimine nullum læſerat: qui uictor in bellis frequentior fuerat: qui totius populi iuſtè uiuendo fauores ſortitus eſt: qui legis & religionis amantior eſt: is omnium nuntiorum prouincialium unanimi conſenſu* Rex *appellandus eleuatur: eo tamen reſpectu, ut ſi filius* Regis*, frater, aut conſanguineus, prædictas uirtutes habuerit, non hæreditatis, ſed electionis iure cæteris omnibus anteferatur.* Sed *nec negari uidetur, quin tales omni diligentia, cura, autoritate, gratia,*

precibus, pollicitationibus ſibi procurent populares fauores. Nonnulli comminatione externorum Principum, pariter & armato auxilio uiolenter ſibi Regium titulum aſcribi feſtinant. Sed nulli infeliciores illis, quia uiolentum eorum Imperium, populi cõtradicente uoto, non erit diuturnum, etiamſi inter muniti ßimas arces, uel ſydera poſuerint ſolium ſuum. Vtcũque euenerit, ille ſemper ſecurius intrat, durat & exit, qui uoce populi ſatis prouidi, uocatur ad regnum, quaſi animo uirtuteq;, ſiue inter ſuos, ſiue inter hoſtes clarißimus, ac ſtrenuißimus reputatus: quia nil prius aut antiquius illi uidetur agẽdum, quàm proſpicere proceribus ac populis ſuis, ut iuſtum Imperium, firmum præſidium, & perpetuam pacem habeant. Et cùm hæc fecerit, populus non tolerat aliquem alium ſibi Regios honores uendicare.

GOTHO-

GOTHORVM SVEONVMQVE
REGVM TAM EXTERNORVM
quàm internorum Catalogus.

Interni, qui domi & in patria regnarunt.

M*Agogus, Noë ex filio* Iapheto *nepos, primus Gothorũ rex internus.*

Suenno, 2.

Gethar, ſiue Gogus, 3.

Vbbo, 4.

Siggo, 5.

Ericus, 6.

Vddo, 7.

Alo, 8.

Othen, 9.

Carolus, 10.

Biorno, 11.

Gethar, 12.

Siggo, 13.

Berico, 14. *internus, & ab egreſſu primus.*

Humulphus, 15.

Humelus, 16.

Gothilas, 17.

Sigthunius, ſiue Sigtrugus, 18.

Scarinus, 19.

Sibdagerus, 20.

Aſmundus, 21.

Vffo, 22.

Hunnigus, ſiue Hundingus, 23.

Regnerus, 24.

Hothebrotus, 25.

Attilus, 26.

Hotherus, 27.

Rodericus, 28.

Attilus, 29.

Botuildus, 30.

Carolus, 31.

Grimmerus, 32.

Tordo, 33.

Gotharus, 34.

Adulphus, 35.

Algothus, 36.

Ericus, 37.

Lindormus, ſiue Lidorus, 38.

Geſtillus, ſiue Geſtiblindus, 39.

Ericus Diſertus, 40.

Getricus, 41.

Haldanus, 42.

Vilmerus, 43.

Nordianus, 44.

Siuardus, 45.

Carolus, 46.

Ericus,47.
Haldanus,48.
Euginus,ſiue Vginus,49.
Ragnaldus,50.
Amundus,51.
Hacho,52.
Siuardus,53.
Ingo,54.
Nearchus,55.
Frothò,ſiue Froë,56.
Vrbarus,57.
Oſtenus,58.
Fliolmus,ſiue Siolmus,59.
Suercherus,60.
Valander,61.
Visbur,62.
Domalder,63.
Domarus,64.
Attilus,65.
Dignerus,66.
Dagerus,67.
Alaricus,ſiue Aluerus,68.
Ingemarus,ſiue Ingo,69.
Ingellus,70.
Germundus,71.
Haquinus Ringo,72.
Egillus Vendilkraaca.73.
Gotharus,74.
Faſto,75.
Gudmundus,76.
Adelus,77.
Oſtanus,78.
Ingemarus,79.
Holſtanus,80.
Biorno,81.
Raualdus,82.
Suartmannus,83.
Tordo,84.
Rodulphus,85.
Hathinus,86.
Attilus,87.
Tordo,88.
Algothus,89.
Goſtagus, ſiue Oſtanus,90.
Arthus,91.
Haquinus,92.
Carolus,93.
Carolus,94.
Birgerus,95.
Ericus,96.
Torillus,ſiue Totillus,97.
Biornus,98.
Alaricus,99.
Biornus,ſiue Bero,100.
Bratemundus Fró,101.
Siuardus Fró,102.
Herotus,103.
Carolus,ſiue Sorlus,104.
Biornus,105.
Ingeuallus, ſiue Ingellus, 106.
Olaus Tretelia,107.
Ingo,108.
Ericus à uentoſo pileo co-
gnomi-

gnominatus,109.
Ericus Segerſel,cognomento Victorioſus,110.
Ericus Aorſel, ſiue Stenchillus,111.
Olaus Schotkonung,112.
Amundus annoſus, ſiue Carbonarius,113.
Amundus,114.
Haquinus Rode, ſiue Rufus,115.
Stenchillus,116.
Ingo,117.
Halſtanus,118.
Philippus,119.
Ingo,120.
Ragualdus Knaphoſde,121.
Magnus,122.
Suercherus,123.
S.Ericus,124.
Carolus,125.
Canutus,126.
Suercherus,127.
Ericus,128.
Ioannes cognomento Iuuenis,ſiue Pius,129.
Ericus cognomento Bleſus, ſiue Balbus,130.
Valdemarus,131.
Magnus Ladalaos,132.
Birgerus,133.
Magnus Smeech,134.
Albertus,135.
Margareta Regina,136.
Ericus Pomeranus,137.
Chriſtophorus Bauarus, 138.
Carolus Canuti,139.
Steno Sture ſenior,140.
Suanto,141.
Steno Sture iunior,142.
Goſtauus modernus Rex, 143.

Externi qui foris & extra patriam regnarunt.

Berico primus Gothothorum Rex externus.
Gaptus,2.
Augis,3.
Amalus,4.
Baltus,5.
Gadaricus dictus Magnus, 6.
Philmerus,7.
Tanauſius,8.
Zentes Philoſophus,9.
Sagillus,10.
Penaxagoras,11.
Telephus,12.
Euriphilus,13.
Thamyris Regina,14.
Anchiaus,15.

Antheas,16.
Gothilas,17.
Sitalchus,18.
Dromgethes,19.
Tanabonta,20.
Boroiſta,21.
Commoſitus,22.
Corillus,23.
Dorpaneus,24.
Decibalus,25.
Oſtrogotha,26.
Cinna, quem alij Echinam, alij Ombram uocant,27.
Cannabas, ſiue Cannabandes,28.
Hildericus,29.
Gebericus,30.
Armanaricus,31.
Vinnitarius,32.
Hunimundus,33.
Toriſmundus,34.
Valamirus,35.
Theodemirus,36.
Vindemirus ſenior,37.
Vindemirus iunior,38.
Theodericus,39.
Amalaſuenta Regina,40.
Atalaricus,41.
Theodatus, ſiue Theodeatus,42.
Vitiges,43.
Ildouadus, ſiue Ildibaldus, 44.
Ataricus,45.
Totilas,46.
Teias,47.
Fridigernus,48.
Alatheus,49.
Safra,50.
Atanaricus,51.
Radagaſius,52.
Alaricus,53.
Athaulphus,54.
Sigericus,55.
Vallia,56.
Theodericus,57.
Thoriſmundus,58.
Theodericus,59.
Euricus,60.
Alaricus,61.
Amalricus,62.
Geſalaricus,63.
Teudes, ſiue Teuda,64.
Teudiſclus, ſiue Teudegiſlus,65.
Agilaus,66.
Athanagildus,67.
Luiba,68.
Leonegildus,69.
Recaredus,70.
Luiba,71.
Vitericus,72.
Gundemarus, ſiue Gunnarus,73.

Siſe-

Siſebutus,74.
Ricardus,75.
Cintila,76.
Siſenandus,77.
Cintila,78.
Tulgas,79.
Cindaſuindus,80.
Recinſuindus,81.
Bamba,82.
Eurigius,83.
Egita,84.
Vitiſa,85.
Acoſta,86.
Rodericus,87.

AVTORES QVORVM TESTIMONIIS IN HAC HISTORIA VSVS *eſt Ioan. Magnus.*

Ablabius Gothus.
Agathius.
Albertus Crantzius.
Bernardus Iuſtinianus.
Beroſus Chaldæus.
Blondus.
Caßiodorus.
Diodorus Siculus.
Dion Græcus.
Ericus Vpſalenſis.
Herodotus.
Iordanes Rauenas Gothus.
Ioſephus.
Iuſtinianus Venetus.
Leonardus Aretinus.
Methodius.
Paulus Diaconus.
Paulus Oroſius.
Philo Hebræus.
Procopius.
Raphaël Volaterranus.
Rodericus Toletanus.
Sabellicus.
Saxo Danicus.
Solinus.
Trogus Pompeius.

IN HISTORIAM GOTHICAM, GVIlielmi Xylandri Auguſtani Epigramma.

Laudatur ſapiens Ithacus, qui tot loca terræ,
Atque hominum mores uiderit omnigenûm.
Quid non ille mali paſſus? præſentia uidit
Solùm, nec potuit cernere præterita.
Hæc quoque in hiſtorijs traduntur. plenior ergo
Hæc laus, non tantùm tutior hinc petitur.
Quis non GOTHORVM primo res noſcere ab ortu,
Factaq; tam latè cognita ſcire uelit?
Scandia Teuthonicis pontus quem Balthicus oris
Diuidit, Arctoo non procul axe iacet.
Hinc effuſa omnes peragrauit Gothica terras
Viribus, & numero gens, animisq; ferox:
Armaq; per totum uictrix circuntulit orbem,
Omniaq; ingenti robore uaſta dedit:
Regna ſibi, ſedes populis poſuitq; ſubactis,
Impleuitq; ſuis climata cuncta uiris.
Teſtis Sarmatiæ duplicis latiſsima tellus,
Atque omnis Scythico terra propinqua ſolo:
Quidquid ad Eoas gelido regionis ab axe
Inclinat, latè porrigiturq; plagas:
Immenſæ fines Aſiæq;, & quidquid ad æquor
Euxinum pontus Caſpius uſque uidet:
Europæq; omnes populi, Thrax, Dalmata, Dacus,
Hiſpanus, trino Gallia diues agro:
Ipſa, caput mundi quondam, tunc diruta, Roma
Deuictam faſſa eſt flebilis Italiam.
Cuncta leget gentis repetita ab origine facta,
Iuncta uoluptati quem iuuat utilitas.

IOANNIS

IOANNIS MAGNI GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS IN GOTHORVM Sueonumq; hiſtoriam,

PRAEFATIO.

SCRIPTVRVS Gothicarum regionũ loca,mores,Regesq́;, quotquot extitêre, eorumq́; geſta & hiſtorias,quãquàm difficile,arduumq́; ualde opus ſumpſiſſe me intelligam, cùm omnium nationum Septentrionalium ea gens ſit antiquiſſima, utpote cuius præclara facinora altius,& quaſi à capite,cõtinuata longa rerum ſerie,recenſere oporteat: tamẽ mihimet ipſi ſupra uires meas conanti, uim inferre uolui, operæpretium me facturum ratus,ſi ueterum autorum monumẽta,librariorum temeritate omnino deprauata,tẽporumq́; iniuria ferè collapſa,ex corroſis annalibus patrijs,hiſce libris ab obliuione,& interitu uindicarem,generoſosq́;, ac illuſtres patriæ meæ proceres (quorum pleroſque ſub id tempus ferè,dum Romæ Septentrionalium Gothorum, & Sueonum regnorum legatione apud Leonem X.Pont.Max.fungebar, eximiæ probitatis antiquorum Gothorum penitus oblîtos, paulatim ab auita uirtute ad res minus honeſtas, atq; ad aperta etiam uitia decidiſſe didicerã) ad priſtinæ uirtutis ſtudium,tot luculentis pulcherrimarum rerum,tam præclarè à maioribus eorum geſtarum, exemplis inflammarem: ut & ignota regnorum illorum poſteris pandantur,quæ iam prorſum delitentia habebantur, & ad uitæ rectè ſapienterq́; inſtituendæ rationem,plurimum lucis afferatur. Habet enim hæc inſtitutio hiſtoriarũ autoritatis,laudis,dignitatis multum, miramq́; ſapientiam, & quaſi maieſtatem

cum eximio modeſtiæ decore coniunctam. Vt cùm apud Homerum legimus, quid egerint, dixerintq; Reges, heroës, atque ſummi proceres, multò magis ad uirtutem incendimur, quàm ullis Philoſophorum præceptis: ſiquidem hiſtoria eſt (ut inquit Cicero) teſtis temporum, lux ueritatis, uita memoriæ, magiſtra uitæ, nuntia uetuſtatis. Cuius utilitatem cùm tam multiplicem eſſe, ſeq; latiſsimè diffundentem animaduerterem, nullum equidem laborem detrectaui, nullamq; diligentiæ partem prætermiſi, modò ut ciuibus meis, atque adeò clariſsimis patriæ alumnis prodeſſem, eorumq; commodis, famæ, & gloriæ, excuſſa omni laboris inertia, conſulerem. Cogitaui nanque eos in ueris uirtutum officijs arctius contineri poſſe, ſi ob oculos habeant, quo diligentius contemplentur, & in pectora animosq; demittant ampliſsimas ſuorum progenitorum laudes, inſigni gloria partas, & per hiſtoriam ſempiternæ totius orbis terrarum memoriæ commendatas, ut uitare ſe apud omnes gentes non poſſe ſummam infamiam exiſtiment, ſi paululum uitijs inhæreant, & ab antiqua probitate, atque honeſtate patrum ſuorum degenerent, atque ita pudore uicti, & uerecundia retrahantur ad maiorum ſuorum felicem imitationem. Interea uerò, dum ad hæc conſcribenda animum appellerem, accidit Hadrianum Papam VI. mortuo Leoni ſurrogari, qui, dum Chriſti fidem in eiſdem Septētrionalibus regnis collapſam, reſtituere uellet, mihi ſuo in ſacris literis alumno à conſcribendis hiſtorijs, ad abolendas pernicioſas hæreſes reuocato, negotium dedit, ut primùm omnium conarer, patriam meam ab errore & perfidia, ad ſanam fidem reducere, deinde ut ipſam honeſtis ſtudijs illuſtrarē, admonere curauit. Itaque impoſita humeris meis tam ardua ſedis Apoſtolicæ legatione, uno eodemq; tempore, ac conatu, & periclitanti

Hiſtoria quid.

ſanctiſsimæ

ſanctißimæ fidei (quantum temporis anguſtia permiſit) conſului, & omnes patriæ angulos, in quibus ueterum monumenta recondita putabantur, luſtraui, atque ut cæteri, qui ſyncero patriæ amore tenebantur, diligenter inquirerent, effeci. Verùm cùm perſecutio in me, & totam Chriſti Eccleſiam, à reprobis excitata, non permitteret me intra patriæ terminos patriæ hiſtorias conſcribere, quicquid mea, uel amicorum opera, ex ueterum monumentis conquiſitum erat, ſubitò in ſinum corripui, & more eorum, quos undique flamma inuadit, confeſtim exilire curaui, patriámque (cuius amorem nunquam relinquere poſſum) relinquere coactus ſum, ipſamq́; , nimis magna optimorum ciuium caterua ſociatus, exilio commutaui. Proinde ſi qua Gothicarum rerum particula hìc forſan omiſſa fuerit, non meæ uoluntati, ſed rerum magnitudini, aut temporum, ſiue hominum malignitati iuſtius attribuatur, ueniamq́; à quouis iuſto rerũ æſtimatore mereor, ſi inter tot rerum mearũ difficultates, opus minus fortaſſe abſolutum præſtitero. Ipſam uerò hiſtoriã aptiore ordine me proſecuturũ exiſtimaui, ſi à Gothiæ, & Suetiæ geographia, ſiue deſcriptione, iuxta antiquorũ exempla intium ſumpſero. Rectè ſiquidem tum ueteres, tum iuniores hiſtorici, locorum poſitionem rebus, quæ in eis geſtæ fuerant, præmittere conſueuerunt. Ita enim Trogus Pompeius Scythica bella ſcripturus, Scythiæ ſitum prius oſtendit. Appianus Alexandrinus Romanorum hiſtorias ſcribere adorſus, neceſſarium ſibi in primis exiſtimauit, terminos nationum ponere, quibus Romani imperabant. C. Iulius Cæſar in ſuis Commentarijs de bello Gallico, à trium Galliarum ſitu exordium ſumpſit: idemq́; nec Britanniæ, nec Hyberniæ, nec aliarum terrarum bella, niſi præmiſſa earum deſcriptione, tradere curauit. A C. Criſpo Saluſtio in Iugur-

Hiſtoriæ geographia præmittenda eſt.

thino bello Africa deſcripta eſt, urbisq; Romæ ſitus in Catilinæ coniuratione. Sed & M. Tullius Cicero in Verris accuſatione, quò diligentius ex poneret, atq; apertius portentoſa illius ſacrilegia comm onſtraret, poſitionem, ac ſitum declarauit complurium locorum Siciliæ inſulæ. Iordanes Rauennas, Ablabiusq; Senator urbis Romæ, ambo Gothi, dum ſuorum Gothorum bella, & eius gentis originem tradere pollicentur, Scandianam inſulam Hyperboream breuiter deſcriptam, operi præpoſuerunt. Idemq; ſtudium Paulus Diaconus præſtitit, dum ſuos Longobardos eadem inſula egreſſos commemorauit. Præterea Procopius Herulorum geſta ſcripturus, eam ipſam inſulam Scandianam ſub nomine inſulæ Tyle deſcribens, affirmauit eam eſſe decuplo maiorem, quàm totam Britanniam, & affluentiſſimam quandam mortalium multitudinem continere, ut infrà lib. VIII. in uita Hathini Regis latius dicemus: quam etiam nonnulli Balthiam, nonnulli Vergion appellare uoluêre. Nos igitur Gothicæ gentis hiſtoriam conſcripturi, quia ea gens incolit partem illius magnæ peninſulæ Scandianæ, commodum iudicauimus, ut totius operis initium ab ipſius terræ Scandiæ faceremus deſcriptione.

SITVS SCANDIAE, IN QVA EST Gothiæ, & Suetiæ, ſiue Sueoniæ deſcriptio.

CAPVT I.

Scandiæ deſcriptio.

EST igitur Scandia, ſiue Scādinauia, iuxta nominis interpretationē, amœna, ſiue pulchra inſula, ultra mare Germanicū, ſiue Gothicum ſinū ſita: cuius ſolum nomen Ptolemæus cognouiſſe uidetur. C. uerò Solinus maximā omnium inſularū Germaniæ affirmat. A Plinio autem lib. IIII. cap. XIII. clariſſima, & ampliſſima dicitur: quiq; tradit ipſam, ob incompertam eius magnitudinē, alterum orbem exiſtimari. Iordanes Gothus (cuius memini) eandē

non

non ſolùm Gothorum, ſed multarum etiam gentium genitricem appellat. Circundatur ferè tota uaſtißimo mari, quod Mediterraneum illud pelagus, quo Africa ab Europa ſeparatur, amplitudine, & ſitu referre uidetur. Siquidem ab Oceano Occidentali per anguſtas fauces ingrediēs, Cimbricam cherſoneſum (quæ hodie regnum Daciæ, ſiue Daniæ dicitur) à Scandia ſeparatam Saxoniæ coniungit: deinde Auſtralem Gothiæ plagam ſinu laxiore cōtingens, duo ex ſe brachia porrigit: quorum unum per Orientalia litora Suetiæ fertur in Septentrionem, uſq; ad emporium Thornæ, hoc eſt, turritæ inſulæ, longiore quidem tractu, quàm ſit à Numidiæ extremis litoribus uſque ad ultimum maris Adriatici ſinum. Alterum uerò brachium uſque in ſinum Venedicum uerſus Aquilonem extenditur, ea ferè longitudine, quæ eſt ab ipſa Punica Carthagine uſque ad mare Euxinum. Inter hæc duo brachia clauditur amplißima peninſula, quæ apud Plinium Finningia dicitur, à noſtris Finlandia, hoc eſt, pulchra terra: ab imperitis autem, qui primam literam mutauerāt, Einingia appellatur. Meridianam Scandiæ partem tenent Auſtrales Gothi, qui Guthæ à Ptolemæo dicuntur: quibus præcipua urbs eſt Calmarnia: cui polus ad 57. gradus eleuatur, longitudo uerò 37. continet. Septentrionalia habitantur à Biarmis: quibus polus 90. gradibus eleuatur. Occidentalia Scandiæ occupat oppidū Bergenſe, præcipuum regni Noruegiæ emporiū: quod in latitudine habet gradus circiter 63. in longitudine 24. Orientalia nō ſolùm Scandiæ, uerùm etiā Finningiæ, ſiue Finlandiæ, & totius Sueonici principatus, tenet caſtrum & oppidum Viburgenſe in limitibus Moſcouitarū: ubi longitudo eſt 63. latitudo uerò 67. grad.

Cimbrica cherſoneſus.

Thornæ.

Finningia, alias Einingia.

Gothi à Ptolemæo Guthæ dicti.

Biarmia ſuppolaris.

Bergēſe oppidū Noruegiæ.

Viburgum Finlandiæ.

CAPVT II.

Scãdia in ſe cõtinet tria regna, Gothiã, Suetiã, et Noruegiam.

CONtinet hæc ampliſsima inſula tria maxima regna, Gothiam, Sueoniam, ſiue Suetiam, & Noruegiam, quæ in plures regiones ſiue principatus diuiduntur. Procopius autẽ tradit, tredecim numero nationes in ea contineri, Regesq́; ſingulis nationibus præſidere. Gothia (ut diximus) Auſtraliora tenet, quæ à Meridie, Ortuq́;, & Occaſu, Gothico ſinu alluitur. Cæterùm ab eius Aquilonari latitudine Noruegia, & Suetia, uelut duo rami ex unius arboris ſtipite prodeuntes, uſque ad ſeptentrionalem Oceanum (qui Glacialis dicitur) pariter excurrunt, Noruegia Occidẽtalia, & montoſa litora tenente, dum Suetia magno naturæ beneficio ampliores & commodiores terras ſortita, tam numero populorum, quàm diuitiarum copia, Gothiam & Noruegiam ſimul coniunctas, longè excellit: quamuis etiam ipſa Gothia amplitudine terræ, atque incolarum multitudine, multas præclaras regiones ſuperet, aut æquet: utpote quæ non ſolùm animoſis hominibus abundet, uerùm etiam æſtuoſa maria, & denſiſsima nemora pro muris habeat. Hæc quoque Gothia, cùm à principio medium locum inter duas potentes, & nunquam ſatis cõcordes gentes, uidelicet Sueones & Danos, ſortita fuiſſet, ne hoſtibus obſeſſa utrunq; latus tueri continenter cogeretur, perpetuam ſocietatem cum Sueonibus, ſiue quòd potentia & opibus præſtarent, ſiue quòd eorum mores mitiores eſſent, inire curauit. Et ita à regnorum initio Gothi & Sueci, quaſi in unam Rempub. coaluerũt, quemadmodum ipſa natura in una munitiſsima inſula, ne unquam diſſentirent, collocauit, perinde ac ſi eos præmonere uoluiſſet, quòd ſeruata inuicem unitate & concordia, non ſolùm ipſi inuicti, ſed cæterarum nationum uictores eſſent futuri. Fuit igitur

Suetia omnium Aquilonariũ regionum præcipua.

Gothiæ regni deſcriptio.

Gothi & Sueci ab initio rerũ coaluerunt in unam Rẽpub.

ea felicißima Reſpub. quandiu ipſam non minus prudentes, quàm potentes Reges ex Gothis & Suecis alternis electi, gubernabant: quod quidem non paucis, ſed multis ſeculis obſeruatum fuiſſe mõſtrabimus: quamuis aliquoties, ob æmulationem uirtutis, Reges ſibi ſeparatim præfeciſſent. Sed non erat diuturna hæc controuerſia, quin ad priſtinam concordiam conuerſi, communibus armis communes hoſtes arcerent. Quæ autem bella contra Danos, & eorum ſocios, pariter geſſerant, Saxo Danicarũ rerũ ſcriptor ſatis oſtendit. Is enim inter alia multa ait, Ringonẽ Gothorũ & Sueonum Regem, claſſe in qua nauium duo millia quingentæ repertæ ſunt, præter terreſtrẽ exercitum, qui innumerabilis penè fuerat, ſuperaſſe Haraldum Danorum Regem, ingentibus etiam copijs ſtipatum, in campis Brauellinis, qui non longè ab urbe Calmarnenſi (de qua dictum eſt) abſunt: idq; eodem ferè tempore, quo Attila & Romani, ac Gothi illam memorabilem pugnam in campis Cathalanicis commiſerunt. Neque illa ſola Brauellina pugna, de qua inferius * dicere conſtitui, ſed pleraque alia Aquilonarium hominum prælia, multò illuſtriorem memoriam in hiſtorijs, quàm bellum Cathalanicum, obtinuiſſent, ſi ſcriptorum diligentia poſteritati commendata fuiſſent.

Gothi ſæpe ſeparatim reges habuerunt.

Gothi perpetua hoſtilitate Danos perſequũtur.

Ringonis Suetici Regis claſsis numeroſa cõtra Haraldũ Danorũ Regẽ.

Calmarnia.

Brauellini campi, de quib. infrà lib. 8. c. 8.

Cathalanici cãpi, de quibus infrà libro 15. c. 20.

* Lib. 8. c. 8.

CAPVT III.

MVlta quidem, & grandia hiſtoriarũ uolumina ſub paucißimorũ uerborũ contextu illi ſcriptores attingũt, qui affirmãt pluſquàm triginta populos, ſiue nationes nõ exiguas, olim diſtinctis temporibus ex Hyperborea inſula Scandia, ſiue Scãdinauia, in orbem terrarum potenter erupiſſe, uiribusq; & armis nouas ſedes in Aſia, Africa, & Europa quæſiuiſſe: quarum nouißima erat inclyta

Nationes 30. ex Scandiana inſula olim erũperunt.

Longobardi ex Scandia prodierunt.
Gothi & Sueci ad Chriſtum conuerſi.
Gothia in multos principatus diuiditur.
Gotlandia inſula.
Lincopia ſedes Epiſcopalis Oſtrogothorum.
Scara ſedes Epiſcopalis Veſtrogothorum.
Vener lacus.
Dalia.
Vermelandia.
Kindia.
Marchia.
Falonia.

gens Longobardorũ. Poſt cuius egreſſum Gothi, & Sueones ad Chriſtianam ciuilitatem paulatim adducti, non alienas terras ui, & armis deinceps occupare, ſed cœleſtia, & æterna regna innocentis uitæ inſtitutis promereri didicerunt: tamq; conſtantes in ſuſcepta fide Chriſti, & Chriſtianis moribus, uſq; ad hæc noſtra infelicia tẽpora, in quibus ſub ſpecioſo titulo diuini uerbi horrenda peccata committuntur, permanſerunt, quantum uix alia natio in tota Europa. Sed hæc ſuo loco reſeruentur, & ad Gothiam me cõuerto: quæ ob ſui amplitudinem in multos & amplos principatus diuiditur: & hi demum in regiones: quæ rurſus in præfecturas diſtinguuntur. In quibus prima eſt Oſtrogothia, Orientalium Gothorum patria, qui uulgò Oſtergethe dicuntur: complectiturq; in ſe Tiuſthiam, Brauichiam, Kindhiam inſulam Gotlandiæ, & complures alias regiones, tam ciuium numero, quàm terrarum ſpatio nobiliſſimas, pluraq; oppida & urbes, quibus noſtri maiores Lincopiam, ob ſedis epiſcopalis eminentiam, optimo iure ſemper prætulerũt. Occidentalis autem Gothia, Veſtrogetharum patria, quam ab Orientali uaſtus lacus Vether ſeparat, Scarenſem ciuitatem Epiſcopali ſede decoratam, ueneratur: continetq; in ſe regiones non minore incolarũ multitudine excultas, quàm diffuſo terrarũ ſitu porrectas. Interiecto ſiquidem uaſtiſſimo lacu Vener, Daliam, Vermelandiamq; ad Septentrionem complectitur. Quæ cùm olim coniunctæ titulum regni habuiſſent, ſatis oſtendunt quãta tunc Veſtrogothia, immò tota Gothia extimaretur, cùm eius decima pars regnum non ineptè putaretur. Sunt præterea ad Auſtralem Veſtrogothiæ partẽ Kindia, Marchia, Falonia, Vaſbogia, Riduegia, Frochinnia, Gudhemia, Cachinnia, Vartopthia, pluresq; aliæ longæ lataq; præfecturæ, oppidis, arcibus, templis munitæ & ornatæ. Deinde ab

Occi-

Occidentali Gothia in meridiem progredientibus, Hallandia, Schoningia, Blechingia, non paruæ regiones occurrũt, Metropolitano Lundenſi ſubiectæ: ob quas aſsidua eſt inter Gothos & Danos cõtrouerſia, ingensq; bellorum materia. Dani enim tranſmiſſo brachio maris (quo Scandiam ab ipſis ſeparari diximus) eas regiones ob malitiam, uel negligentiam Regis Magni Smeech (quemadmodum ſuo loco dicemus) occupauerunt. His ad occidentem ſolem relictis, Smalandiæ ab Oriente exurgunt: quas nonnulli Meridianam Gothiam appellant. Hæ rurſus in multa territoria diſtinguuntur, uidelicet Verentiam: quæ in quinque latas præfecturas diuiſa, diœceſim conſtituit Vexionenſem: cuius primus Pontifex fuit S. Sigfridus, anteà Archiepiſcopus Eboracenſis: de quo ſuo loco mentionem faciemus. Ab Orientali latere Verendiæ, occurrit ampla terra Moringiæ: ex cuius litore egreſſa eſt claſsis Longobardorum, ut habet Paulus Diaconus, & Saxo Danicus. Adiacetq; litoribus Moringiæ, paruo maris ſinu interiecto, inſula quædã Elandia: cuius longitudo habet milliaria Gothica XX. (quæ conſtituunt Italica cẽtum) latitudine uerò uix ſeptem excedente. Sunt præterea per terras Smalandiarum multæ regiones, quæ rurſus in territoria diuiduntur. Hæc ſummatim de Gothiæ regno.

Hallandia. Schoningia. Blechingia.

Dani ſui regni fines trãſgreſsi.

Magnus Smeech infrà lib. 21. cap. 6.

Gothia Meridionalis.

Vexio ciuitas Epiſcopalis in Gothia meridionali.

S. Sigfridus Angliæ Archiepiſcopus.

Moringia.

Elandia.

CAPVT IIII.

NVnc ad Suetiam, ſiue Sueoniam, quæ non modò Gothiam & Noruegiam, ut dicere cœpimus, ſed omnia Septentrionalia regna populorum multitudine, ac fortitudine, diuitiarumq; ac prouentuum abundantia longè ſuperat, accedemus. Huius amplitudinem ſaltem attigiſſe uidetur Plinius libro ſuperius commemorato, ubi Scandianæ inſulæ mentionem faciens, ait: Clariſsima inſularum

Sueciæ ſiue Sueoniæ regni deſcriptio.

Pli. de amplitudine Sueciæ.

Germaniæ eſt Scandinauia, incompertæ magnitudinis: cuius portio tantùm ab Illeuionum gente quingentis pagis incolitur. Vbi nimirum portentoſe corruptus eſt Plinius, qui ſine dubio à principio ſcripſit, Sueuionum, non Illeüionum gentem, quæ utique pluſquam ad quingentos pagos, hoc eſt, territoria, dilatatur. Neque hîc Plinius pagum pro uico, ſed pro aliqua numeroſa populi congregatione ſcripſit: quemadmodum dicimus, inclytam Heluetiorum gentem in tredecim, uel ſecundum C. Iulium Cæſarem, in quatuor pagos, ſiue territoria, diuiſam. Deſinit enim extenſio Gothiæ circa 64. grad. latitud. apud Vermelandos: deinde porrigitur Suetia, ſiue Sueonia (ut antea diximus) uſque ad grad. 90. in quo latiſsimo terrarum tractu, maior eſt hominum numerus, quàm hactenus Latini & Græci Philoſophi crediderunt, qui de illis terris ſcribentes, easq; audacius de ſolitudine & frigoris rigore damnantes, cum iniuria naturæ philoſophati fuerunt. Si enim natura non eſſet magis prouida in conſeruandis animantibus & hominibus, quàm tales Philoſophi in exquirenda rerum naturalium ueritate, profectò citò totius uniuerſi moles periclitaretur. Habet Sueonia à Septentrione (ut diximus) Biarmiam ſuppolarem regionem: quæ in Vlteriorem & Citeriorem diuiditur: habuitq; olim (ut Saxo teſtatur) regni titulum. Ad cuius Orientale latus eſt uaſtiſsima Scricfinnia, de qua Procopius multa fabulatur, ut infrà lib. 8. c. 33. in uita Hathini dicemus. Deinde uerſus Auſtrum utraque Lappia coniungitur. Poſt quas duæ Bothniæ, Occidentalis & Orientalis, longo terrarum tractu diffuſæ, populorumq; multitudine cultæ, ſuccedunt. Quarum Auſtraliores limites terra Angermanniæ, in Borealem & Auſtralem diuiſa, contingit, diffunditurq; per multos populos, & latiſsimas regiones.

Sueuiones, non Illeuiones Plinius ſcripſit.

Gothiæ extenſio circa grad. 64.

Suetia uſq; ad gra. 90. porrigitur.

Natura prouida in animantibus conſeruandis.

Biarmia duplex, Vlterior & Citerior.

Scricfinnia.

Lappiæ duæ.

Bothnia duplex.

Angermannia.

Hius Occidentalia tenet Iempthia: quæ cùm Noruegiæ & Suetiæ cõfinis exiſtat, ab hac & illa parte plerunq; moleſtatur. Cui Medelpadia uerſus Meridiẽ cõnectitur. Deinde per lata terrarũ ſpatia principatus Helſingiæ, in Borealem & Auſtralem diuiſus, porrigitur: qui etiã pro ſui amplitudine olim regni titulo decoratus erat. Auſtralia uerò eius cõtingit Geſtritia. Poſt quã ſequũtur tres Folchorũ landiæ, id eſt, terræ: quæ uulgò Tyundia, Otthundia, Ferungia, uocantur. In quorum medio locum habet nobiliſsima metropolis Vpſalenſis, cum pluribus alijs oppidis & urbibus: quarum præcipua eſt Stocholmia Sueonum regia, natura, arte, ciuibus munitiſsima: quæ ad Orientem mare Sueonicum, ad Occidentem uerò habet uaſtum lacum Meler, ab eiuſdem nominis piſce, qui ibi frequentior eſt, ſic appellatum: cuius Aquilonaria litora terris Vplandiarum terminantur. Deinde in Septentrionem procedentibus occurrũt multæ terræ Dalacarlorũ: quæ in Oſtrodalias, Veſtrodalias, & Sotdalias diſtinguũtur. Aſperi ſunt illic homines, et mõtani, exercitati in armis: qui gladium & aratrũ, bellum & pacem, mortem & uitam in equo ponunt, ut ille Mantuani uerſus eis iuſtè adſcribi poſsit: Gens durata gelu, gens inſuperabilis armis. Sunt quoq; in eorum terris inexhauſtæ argenti, cupri, plumbi, ferri fodinæ, unde Sueonum Regi maximi, & perpetui prouentus accreſcunt. Habent hæ terræ Epiſcopum Aroſienſem, cui in fide Chriſtiana obedire conſueuerũt. Eunti ab Aroſia, quæ eſt in Septẽtrionali litore, lacus Meler, ad Occidẽtem occurrit regio Veſtermanniæ: poſt quam in eodem tractu eſt Neritiæ principatus, à Diua Brigitta uidua, & prophetiſſa (quæ eum poſſedit) plurimum illuſtratus: cuius ſacra oſſa, curante D. Catharina filia eius, ex urbe Roma translata, non procul inde in celeberrimo monaſterio Vaſtenenſi ab ipſa D. Birgit-

Iempthia.
Medelpadia.
Helſingia olim regnum.
Geſtritia.
Folandiæ tres.
Vpſalia metropolis.
Stocholmia Sueonum regia.
Dalacarlorum terræ.
Metallorum inexhauſtæ fodinæ.
Aroſia ſedes Epiſcopalis.
Veſtermannia.
Neritia.
Vaſtenenſe mo-

naſteriũ S. Brigittæ. *Sudermannia, in qua Epiſcopus Strengenēſis.*

ta erecto (cuius eadem D. Catharina poſtmodũ prima Abbatiſſa fuit) apud Oſtrogothos requieſcunt. Supereſt in hac parte extenſior Sudermanniæ regio: cuius longitudo ab Occidente fertur ad Orientem, itinere quinque dierum: habetq; Epiſcopum Strengenenſem: in cuius diœceſi multa monaſteria uirorum, ac uirginum magnificè erecta, & liberaliter dotata conſpiciuntur: quamuis etiam in cæteris diœceſibus multorum ordinum conuentus inueniantur.

CAPVT V.

Finlãdia, aliàs regnum. *Alandia.*

HActenus de Gothis, & Sueonibus: nũc trãſmiſſo mari Suetico, ad Oriẽtem in Finningiam, ſiue Finlandiam calamus conuertatur, inſulis Alandianis relictis, quæ magno numero in medio itinere amplo mari nauigantibus occurrunt. Igitur Finningia triquetra forma apparet: cuius unumquodq; latus cõtinet centum quinquaginta milliaria Gothica: quæ ter multiplicata, bis mille, & centum Italica conſtituunt: continet enim milliare Gothicum ſex Italica, immò aliquando octo. Eſt in Occidua parte Finningiæ duplex Finlandia, Aquilonaris & Auſtralis: illa latè in Septentrionem circa litora maris Suetici excurrit: hæc autem diœceſim, & ciuitatem epiſcopalem Aboënſem complectens, in Meridiana Finlandiæ litora extenditur, à cuius Orientali latere prouincia Neolandiæ, hoc eſt, nouæ terræ, principium ſumens, circa litora Venedici ſinus uſq; ad Occidentales limites Moſcouitarum uerſus Orientem porrigitur, pariterq; cum ſinu Venedico (qui ſic à Vennis, hoc eſt, à Vãdalis dicitur) terminatur. Deinde occurrit Carelia, quæ eſt confinis regio duorum maximorũ principatuum, uidelicet Sueonũ & Moſcouitarum, Latinorũ & Græcorum, Scandianorum & Scytharum Aſianorũ. Hæc ſiquidem Carelia à Meridie (ut dictum eſt) habet ſinum Venedicum,

Gothica & Italica milliaria differunt.

Abo ciuitas Epiſcopalis in Finlandia. *Nilandia.*

Venedicus ſinus.

Carelia media inter Latinos, Græcos, &c.

nedicum, à quo per multa terrarũ ſpatia, utpote pluſquàm centum milliaria Gothica, extenditur in Aquilonem, uſque ad Scricfinniam, & Oceanum Scythicum terminatur, relicta Moſcouia ad Orientem, & Suetico principatu (cui paret) ad Occidentem. Hæc ſummatim dixiſſe uolui de amplitudine Finningiæ, ſiue Finlandiæ: quæ in ſuis mediterraneis latiſſimas habet regiones, Taueſtiam, Satacundiam, pluresq́; alias præfecturas, quas magis attingere, quàm deſcribere curaui, ſuperuacaneum ratus, illas terras deſcribere, quarum geographiam diligentiſſimo ſtudio Olai Magni Gothi Lincopenſis, fratris noſtri, abſolutum habemus, quam quicunque conſiderauerit, nihil minus ex ea aſſequetur, quàm ſi eaſdem terras quoquouerſus peragraſſet. Quas tamen ſubſcriptus index apertè demonſtrat, quo facilè corrigi poſſint omnes illi errores, in quos ueteres, uel iuniores ſcriptores ex inſulæ Scãdianæ ignorantia incidiſſe notantur. Sed operæpretium fore puto, quòd ante Scandianæ inſulæ indicem, dierum noctiumq́; longitudinem ex ſecũdo libro Almageſti Ptolemæi capite ſexto præmittam, principio ab eius Hyperboreis partibus aſſumpto.

Oceanus Scythicus. Moſcouia. *Finlandia in plures principatus diuiditur.* *Olaus Magnus Gothus Scandiam inſulam deſcripſit.* *Gradus eleuationis poli ex Ptolemæo.*

GRADVS ELEVATIONIS POLI ARCTICI.

CAPVT VI.

Parallelorum aſsignatio.

Punctus poli, ſeu parallelus 39.	90.	*ubi maximus dies eſt menſium ſex, atq; ex uno die naturali totus conficitur annus.*
	89.	
	88.	
	87.	
	86.	
	85.	

Hinc uſque dioc. Vpſalen. à 63.	Paral.38.	84.	ubi maximus dies fermè 5. menſium eſt.
		83.	
		82.	
		81.	
		80.	
	Paral.37.	79.	ubi maximus dies conſtat ex 4. menſibus.
		78.	
		77.	
		76.	
		75.	
	Paral.36.	74.	ubi maximus dies trium menſium eſt.
		73.	
		72.	
		71.	
	Paral.35.	70.	ubi maximus dies duorũ ferè menſium.
	Paral.34. periſcij uel circũbratiles.	69.	ubi maximus dies unius menſis eſt.
		68.	
	Paral.33.	67.	ubi dies maximus 24. horarũ æquinoctialium.
	Paral.32.	66.	ubi dies maximus 23. horarum.
	Paral.31.	65.	ubi dies maximus 22. horarum.
	Paral.30.	64.	ubi dies maximus 21. horarum.
Vpſalia metropolis.	Paral.29.	63.	ubi longior dies 20. horarum.
	Paral.28.	62.	ubi longior dies 19. horarũ cum dimidia.
	Paral.27.	61.	ubi longior dies 19. horarum.
	Paral.26.	60.	ubi longior dies 17. hor. min. 30.
		59.	
	Paral.25.	58.	ubi maior dies 18. horarum.
	Paral.24.	57.	ubi maximus dies 18. hor. min. 45.

Hactenus Scandianæ inſulæ latitudo, & dierum differentia.

Paral.

Paral.23.	56.	*ubi longior dies hor.17.min.30.*	
Paral.22.	55.	*ubi prolixior dies hor.17.min.15.*	
Paral.21.	54.	*ubi longior dies horarum 17.*	
Paral.20.	53.	*ubi longior dies hor.16.min.45.*	
Paral.19.	52.	*ubi longior dies hor.16.min.30.*	
	51.		
Paral.18.	50.	*ubi longior dies hor.16.min.15.*	
Paral.17.	49.	*ubi prolixior dies hor.16.*	
	48.		
Paral.16.	47.	*ubi longior dies hor.15.min.45.*	
	46.		
Paral.15.	45.	*ubi extenditur dies ad hor.15.m.30.*	
Paral.14.	44.	*ubi longior dies hor.15.min.15.*	
	43.		
	42.		
Paral.13.	41.	*ubi longior dies horarum*	15.
	40.		
Paral.12.	39.	*ubi extenſior dies hora.14.*	45.
	38.		
	37.		
Paral.11.	36.	*ubi maior dies hor.14.*	30.
	35.		
Paral.10.	34.	*ubi extenditur dies ad hor. 14.*	15.
	33.		
	32.		
Paral.9.	31.	*ubi longior dies horarum 14.*	
	30.		
	29.		
Paral.8.	28.	*ubi longior dies hor.13.*	45.
	27.		
	26.		
	25.		

Paral.7.	24.	*ubi longior dies hor.13.*	30.
	23.		
	22.		
Paral.6.	21.	*ubi longior dies hor.13.*	15.
	20.		
	19.		
	18.		
Paral.5.	17.	*ubi longior dies hor.13.*	0.
	16.		
	15.		
	14.		
Paral.4.	13.	*ubi longior dies hor.12.*	45.
	12.		
	11.		
	10.		
Paral.3.	9.	*ubi extenſior dies hor.12.*	30.
	8.		
	7.		
	6.		
Paral.2.	5.	*ubi longior dies hor.12.*	15.
	4.		
	3.		
	2.		
	1.		
Paral.1.*dupli-cis umbræ ſub* Ae-*quinoctiali circulo.*	0.	*ubi ſemper æqualis nocti dies 12.hor. (eſt.*	

Parallelorum à Ptolemæo diuerſa aſsignatio.

Sed hîc conſiderandũ puto, ipſum Ptolemæũ *lõgè aliter parallelos in 1.lib.ſuæ* Geographiæ, *q̃ in* Almageſto *tradidiſſe: hîc enim 63. gradui polaris eleuationis parallelum 29. & in* Geographia *21. aßignauit.* Proinde *cuiuſuis docti*

lectoris

lectoris arbitrio eam cõtrouerſiam concordandam relinquo : atque intereà me in uera graduum poſitione publico rectè philoſophantium ſtudio ſatisfeciſſe confido.



CAPVT VII.

SI hunc indicem Volaterranus conſideraſſet, nequaquàm Ablablio Gothicarum rerum ſcriptori imputaſſet, ea dixiſſe, quæ nunquam dixit, uidelicet, quòd Gothorum originem paruæ inſulæ Gothlandiæ, quæ Oſtrogothiæ litoribus adiacet, attribuiſſet. Præterea Sabellicus Blondus, & complures alij, cùm didiciſſent, quoſdam ex ueteribus originem Gothorum Scythis, quoſdam uerò Septentrionalibus Germanis tribuiſſe, multa diuinantes, nunc Scythiæ, nunc alijs neſcio quibus terris, eius gentis originem obtruſerunt. Tandem prudentiores rerum Hiſpanicarum ſcriptores, præſertim Rodericus Archiepiſcopus Toletanus, & Rodericus Sancius Epiſcopus Placentinus, quibus utique debetur magna fides, ex Ptolomæo, & P. Mela Scandiæ deſcriptionem colligentes, in ſententiam Iordanis, & Ablabij (qui inde Gothorum originem tradunt) conſenſerunt. Præterea ex Galliarum ſcriptoribus Sigebertus, & ex Anglis Bartholomæus, qui libros de rerum proprietatibus ſcripſit, Albertus quoque Crantzius Hamburgenſis, qui ædidit de Gothis hiſtoriam, eandem eorum originem ex Scandia magno conſenſu affirmant. Nec quenquam inter illuſtriores Germanicarum rerum, uel aliarum terrarum ſcriptores inueni, qui ſecus de Gothorum origine ſentiret, præter unum non ſatis clarum ſcriptorem Mathiam Miechouitam Polonum, qui nullo probato autore citato, ſed Germanorum gloriæ apertè inuidens, Gothorum originem ad Scythas Aſianos uſque detruſit, falſoq; nonnullos Gothos ſub Rege Daciæ commentus eſt, qui non Gothis, ſed Iuthis (teſte hiſtoria Danica) imperat. Similem temeritatem ſuam in proœmio Polonicæ hiſtoriæ aperit, dicens, nullam ueram, aut uериſimilem hiſtoriam de rebus Polo-

Autores diuerſa de Gothorum origine ſentiẽtes.

Hiſpani ueram Gothicægentis originem tradiderunt.

Mathiæ Miechouitæ Poloni temeritas.

Polonicis ante ipſum ſcriptam fuiſſe: ob quam aſſertionem nec ille ueram ex non uera tradere potuiſſet. Neque leui pendendi negocij occaſionem præſtitit, quando Regem Poloniæ Boleslaum immenſum regni Daciæ theſaurum unà cum Petro Schrin abſtuliſſe commemorat, ſcurriliter in ſuum Regem iocatus, quaſi aureum uellus Danis abſtuliſſet. Sed de his Daci uiderint, & Poloni: quorum bona, & ſanior pars ægrè tuliſſe uidetur illius impudentis hominis ſcripta: eorumq́; doctißimus Eraſmus Vitellius Plocenſis Antiſtes me Romæ agẽtem adhortatus eſt, ut ueritatem contra illius errores, ne cæteri per eos deciperẽtur, aliquãdo defendere curarẽ: præfatus, malè meritũ eſſe hominem, qui odia inter regna, & nationes ſerere nõ uereretur. Intereà ſilenda non eſt illa exquiſita diligentia AEneæ Syluij Senẽſis, qui magnam ſuæ ætatis partem ante ſummũ Pontificatum apud Germanos egit. Is ab amiciſſimis ſuis Hiſpanis, præſertim à Ioanne Caruaialo Cardinali S. Angeli rogatus, maximam adhibuit diligẽtiam, ut primam Gothicæ gẽtis patriam inueniret: quam tandẽ poſt multam inquiſitionem in monaſterio Cutrucenſi apud Alpes Germaniæ ex Iordane Gothorum hiſtorico inuenit. Deinde in libro, quem de geſtis ſuorum temporum Cardinali Illerdenſi inſcripſit, ſatis apertè Gothos ex Scandiana inſula prodijſſe demonſtrat. Cui etiam ueritati ſatis efficax argumentum præſtant plurima Scandianorum Gothorũ uocabula, quæ hodie uulgari Italorum ſermoni immixta audiũtur: ſuntq́; in Italiam per Gothos procul dubio translata. Quòd autem à pleriſq; Scythæ dicuntur, nihil repugnat, cùm Scandia eorum patria media ſit inter Schytas, & Germanos. Proinde à ſcriptoribus nunc Scythæ, nunc Germani appellãtur, quẽadmodũ noſtro æuo Gothorũ principatus à Viburgo Finlandiæ oppido ad paludes Mæotides (quæ utiq;

AEneæ Syluij diligentia de origine Gothorũ.

Scandia inter Scythas et Germanos media. Viburgum non longè à paludibus Mæotidibus.

Scythiæ ſunt)uix ultrà quàm ſex dierum itinere diſtat. Immò ſi rem ipſam diligentius intueamur, nullos Scythas in Europa inueniemus, præter Gothos, quorũ Rex hodie ferè ad Septentrionalia Tanais imperat. Præterea quòd Gothi nunc Cimerij, nunc Thraces, nunc Pontici, nunc Daci, nũc Myſij, ſiue alio quouis nomine appellati fuerint, illa eſt ratio ſatis manifeſta, quòd eas illi gẽtes deuictas bello ſubegerunt, earumq; terras ipſi incoluerunt, illic dominãtes: mixtiq; ſubditis gentibus, illarum poſtea ſunt nominibus appellati; qui in Gothia, & lingua patria Gethæ, Guthi, Gothini, Getones paßim appellantur: quos poſteriores Gothos dicere conſueuerũt, quemadmodum infrà ſæpius ſcribere cõſtitui. Præterea minimè uera eſt ea opinio, quæ Danis, uel Dacis Cimbriam incolentibus, Gothorum nomen imponit. Saxo enim Danicus in toto Danicæ, ſiue Cimbricæ hiſtoriæ contextu, Gothos à Danis ſeparat, belláq; plurima inter eos geſta cõmemorat, ut à nobis in ſuſcepti operis progreſſu monſtrandum erit.

Gothorum diuerſa nomina.

Gothi, Gethæ, Guthi, eadem eſt gens.

Danis, uel Dacis falſo Gothorum nomẽ attribuitur.

CAPVT VIII.

Sed neceſſariò prius oſtendam, quibus autoribus ſuffultus res patriæ in hiſtoriam conferre decreui: Fuerat enim ab origine regni Gothorũ magnus in eius incolis gloriæ & laudis appetitus. Proinde præclara maiorum geſta in carmina & uerſus quodam poëtico more, ſed patrio ſermone, redigere curauerunt: eáq; in conuiuijs, ut iuuentutem ad uirtutem excitarent, frequenter concinebant: quæ tandem, ne æui longæua uetuſtate aboleri poſſent, rupibus & ſaxis inſculpſerunt, à quibus ego non paruam ſcribendæ hiſtoriæ materiam mutuare curaui. Deinde nòn pauca antiquiſsima uolumina, quæ publica ſacerdotum Vpſalenſium fide, & Gothico ſermone ac charactere cõſcripta, atque

Autores, quos Io. Gothus ſequitur.

Gothi maiorũ geſta carminibus ædiderũt.

Vpſalen. ſacerdotes uetuſtiſſimi rerum geſtarum tractatores.

atque hinc illinc diſperſa inueni, ad mei inſtituti negocium accõmodaui. Nec dedignatus ſum etiam Ericum Vpſalenſem, & Saxonem Danicum, quem Irenicus Ioannem Saxonem uocat, in eorum hiſtorijs imitari: ut demum ex multorum ueterum, & fide dignorum teſtimonijs ea hiſtoria conſurgere poſsit, quæ ueritatem potius quàm eloquentiam exhibebit. Præterea in illis Gothicis rebus, quæ extra patriam deſcribendæ occurrunt, Ablablium & Iordanẽ Gothos, quorum memini, deinde Dionem Græcum, & Hiſpanorum hiſtoriam imitari conſtitui. Nec Procopium, aut eius interpretem Leonardum Aretinum, immò neq; Blondum, uel Agathium, aut Sabellicum, ſiue Bernardum Iuſtinianum, uel Albertum Crantzium omiſſurus ſum: ut demũ omnibus perſuaſum euadat, me nullum laborem prætermiſiſſe, nullos graues autores neglexiſſe, aut ullam occaſionẽ reliquiſſe, unde Gothica geſta, quæ hactenus ſine ordine diſperſa fuerãt, abſoluta hiſtoria tradi potuiſſent. De me aũt & mea fide in conſcribendis hiſtorijs, illud attendendum exiſtimo, quod Cl. Ptolemæus & C. Plinius in Geographia tradẽda ſe feciſſe fatẽtur: uidelicet quòd eis primam fidẽ tribuerint, qui in illis terris fuiſsẽt educati, uel plurimũ cõuerſati. Mirſilius quoq; Leſbicus hiſtoricus ait, quòd de alicuius gẽtis antiquitate et origine, magis credendũ ſit ipſi gẽti atq; uicinis, quàm remotis & externis. Idem ſentit Ioſephus libro primo contra Appionem, affirmãs eos omnino deridendos eſſe, qui procul ab aliqua gẽte poſiti, ipſam de eius antiquitate & moribus docere præſumunt. Quocirca mihi homini Gotho, de Gothica gente ſcripturo, plus fidei tribuendum eſſe puto, quàm Chaldæo, uel Græco res Gothicas enarrare conanti: quamuis non ignorem, ipſis ſcriptoribus ex uetuſtarum rerum commemoratione contingere, ut in multis labãtur. Nam & antiquiora illa paulùm

Hiſtorici, quibus maior fides adhibenda eſt.

Hiſtoriæ ſcribē-
dæ difficultas.

ſubobſcuram ambiguitatem præbent ſcribentibus, & temporum deſcriptio haud facilis cognitu, quandoque detrahit legentibus fidem. Heroum præterea, Regumq́;, ac cæterorum uirorum multiplex ac uarium genus, non ſatis exquiſitè explicari poteſt. Accedit inſuper, quod omnium eſt difficillimum, ut de antiquorum geſtis ſcriptores inter ſe admodum diſſentiant: qua moti re nobiliores, qui poſtmodum ſecuti ſunt, hiſtorici, omißis priorum narrationibus, ad recentiores ſe hiſtorias (ut ait Diodorus in principio ſui quinti libri) contulere. Ephorus quippe Cymæus Socratis diſcipulus hiſtoriam ſcripturus, ueteribus prætermißis rebus, ab Heraclidum tempore narrandi exordium cœpit. Calliſthenes ac Theopompus, quos eadem tulit ætas, priſca illa minimè attigerunt. Ego autem ipſius Diodori exemplo ſecus arbitratus, onus ſumpſi, non ſolùm præſentes, ſed priſcas res literis mandandi. Maxima enim plurimaq́; uetuſtißimorum heroum ac Regum, tum aliorum excellentium uirorum merita & egregia facinora extiterunt, ob quæ à poſteris perennes honores, & in hiſtoria laudem meruere ſempiternam.

Hiſtoria nō inutiliter res priſcas tradit.

IOAN-

IOANNIS MAGNI GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOthorum Sueonumq́; liber I.

DE ORIGINE GOTHORVM.

CAPVT I.

ORIGINEM igitur Gothicæ gentis ex abditis priſcorum temporum latebris eductụrus, antiquiſſimos, eoſdemq́; probatiſſimos autores, Moſen & Philonẽ Hebræos, Beroſumq́; Chaldæũ imitari conſtitui, tam in numero annorũ ab Adam uſq; ad diluuium Noë, & natiuitatem Abrahæ, quàm in conſtitutione coloniarũ, quæ per uniuerſum orbem poſt illam uniuerſalẽ inundationem diſſeminatæ fuerunt, omiſſis illis autoribus, qui à ſacra Geneſis hiſtoria diſcedentes, apertè, & nimium circa alterũ, uel utrunq; errauerũt. Illi enim contra publicam fidẽ loquẽtes, & à ſe inuicẽ diſſidẽtes, à creatione Adæ uſq; ad Chriſti natiuitatẽ longè plures annos, quàm ſacrarum literarum autoritas admittit, aſſignant: hi uerò ex Geneſis cap. V. mille ſexcentos quinquagintaſex annos ab Adam uſq; ad diluuiũ Noë, deinde tranſacto diluuio ad Abraham, ducentos nonagintaduos, magno conſenſu aſſeuerant. Quocirca examinatis omnibus eiuſdem publicæ fidei aſſertoribus, inuenio ab Adam & mundi creatione, uſque ad Chriſti natiuitatẽ, annos ter mille nongentos ſexaginta. Hæc itaq; de uera annorum ſupputatione ſufficiant: nunc diuiſionem totius orbis, quẽ Noë tribus filijs ſuis partitus

Gothicæ gentis origo.

Annorum mũdi uera ſupputatio.

Anni à creatione mundi ad Chriſtũ 3960.

Noë tribus filijs totũ orbem diuiſit.

eſt, breuiter annectam. Prius tamen conſiderandum eſt, totam uetuſtiſsimorum hiſtoricorum turbam in hoc conuenire, quòd Noë (quem alij Ianum, ſiue Ogygem cognominant) perdito aquis diluuij humano genere, ad Scythicas terras in montes Armeniæ, ſiue Caſpios, non procul ab Araxi fluuio, arca ſeruatus euaſit. Quippe locus primus, quo cœpit humanum genus poſt diluuium, fuit Scythia Araxea, ut Beroſus Chaldæus, & Hieronymus Aegyptius, & Maſeas Damaſcenus, atq; Moſes conſentiunt. De quibus Archilochus Græcus in Epitheto temporum ita dicit: Maſeas Phœnix Damaſcenus libro XCVII. hiſtoriarum aſſerit, ante Ninũ ferme CCL. annis fuiſſe inundationem terrarum, & quendam, cui Moſes antiquiſsimus hiſtoricus teſtimonium perhibet, liberatum circa fluuium Araxem ad montes Caſpios, tumq; recente cœlo, & rudi humano genere, uixiſſe auream uitam: in qua, nullo ferente leges, natura ipſa uiuebatur, quouſq; Ninus & Semiramis arma gentibus intulerunt, & auream uitam uitiare cœperunt. Idem teſtantur Latini ſcriptores, Trogus Pompeius, & eius abbreuiator Iuſtinus lib. I. Epitomarum de aurea uita ante Ninum. Deinde in ſecundo libro affirmant, Scythas ſemper fuiſſe ſuperiores de principatu humanæ originis. Neq; id ſilet Cato, qui in ſecundo fragmento cum illis conuenit, ante Ninum circiter ducentis quinquaginta annis, quibus durauit aureum ſeculum, terras fuiſſe inundatas, & in Scythia renouatũ auctumq; mortale genus. Quod quo pacto factum fuerit, Beroſus lib. III. oſtendens dicit:

Arca Noë in montibus Armeniæ quieuit.

Aurea ætas.

Ninus auream ætatem uitiauit.

Scythæ omniũ hominum primi.

Beroſus de aucto humano genere.

CAPVT II.

Mons Gordieus in Scythia.

Exiccata humo, & torrefacta terra, Noë cum familia de monte Gordieo (ut par erat) deſcendit in ſubiectam planitiem, plenam cadauerum: quam uſq; ad hanc

ætatem

ætatem appellant Miri adam, id eſt, euiſceratorum hominum: & inſcripſit in lapideum monumentum rem geſtam: & uocant incolæ Locum egreſſorium Noë. Congreſſu uerò coniugibus, perpetuò geminos ædebant, marem & fœminã: qui adulti, & coniuges effecti, & ipſi binos partu liberos ædebant. Neq; enim unquam Deus uel natura defuit neceßitati, quæ ad uniuerſi orbis ſpectat opulentiam. Eo pacto breui in immenſum adaucto humano genere, opus erat nouas ſibi conquirere ſedes. Hactenus uerba ſunt Beroſi: ex quibus apertè colligitur, breue admodum tempus interceßiſſe inter ipſum uniuerſale diluuium, & multiplicationem humani generis per uniuerſam Scythiã, & omnia regna Aquilonis, præſertim Suetiam, Gothiam, Finningiam, Moſcouiam, Lituaniam, Armeniam, Tartariã: quæ utranq; Scythiam, Aſiaticam & Europæam complectuntur, reſpiciuntq; hinc illinc flumen illud Tanaim, à cuius oſtio ipſe Noë tandem poſt centum annos (ut mox ex Beroſo probabimus) egreſſus, colonias in totum orbem extendit. Sed interim operæpretium fuerit oſtendere nonnulla, quæ in eiſdem Scythicis terris medio ſeculo egerit. Scribit autem Moſes, eundem Noë arca egreſſum, mox ſacra Deo, cùm pro liberatione & expiatione, tum ne ámodo unquã terra ſimili inundatione periclitaretur, feciſſe. Immò Ioſephus, ipſum ſacrificia & orationes pro ſuæ poſteritatis ſalute facientem, exauditum fuiſſe commemorat, talia uidelicet pro filijs orantem: Vt eius hoſtias propitius Deus ſuſcipere dignaretur, & nullam iracundiam ſimilem ulterius terra ſuſciperet: ut eius opibus impinguati, & ciuitates cõſtituentes, uitam habere poſſent feliciorem, & nullis bonis, quibus ante imbrem abundauerant, fraudarentur, ad longam utiq; ſenectutem peruenturi. Enimuerò (teſte Moſe) Dominus, exaudita oratione eius, ait ad eum: Nequaquã ul-

Aquilonaria regna, multiplicato in ſe primùm humano genere, habitantur.

Tanais diuidit duas Scythias.

Noë 100. annis moratus in Scythia.

Noë orabat dominum.

Noë pro poſteris ſuis orabat.

Noë à Domino benedictus.

Multiplicatio humani generis immenſa.

trà maledicam terræ propter homines. Benedixitq; Deus Noë & filijs eius, dicens: Creſcite & multiplicamini. Qua quidem benedictione mandatum de generis humani multiplicatione accepit: tantumq; breui (ut dicere cœpimus) multiplicati ſunt homines, ut ea benedictio ſimilis illi benedictioni uideretur, qua Chriſtus duos piſces & quinque panes benedicens, in cibum quinq; millium hominum multiplicauit. Probat hanc ſubitam & ingentem hominum multiplicationẽ Diodorus Siculus, qui libro tertio, exercitum Nini, adhuc uiuente Noë, ex Etheſia ſcriptore, immenſum fuiſſe aſſeuerat, quippe qui in ſe habebat pedites ad decies ſepties centena millia, equitum millia ducenta, currus uerò falcatos paulò minus decem millibus & ſexcentis. Quocirca Beroſus in III. & IIII. Chaldaicarũ hiſtoriarum libris affirmat, humanum genus adeò in immẽſum multiplicatum fuiſſe in illis primis centum annis poſt diluuium, ut illa latiſſima Aquilonaria & Gothica regna, plures incolas capere non poſſent, neceſſitasq; ipſum Noë ad comparandas nouas ſedes compelleret.

CAPVT III.

Noë colonias in uniuerſum orbem deducit.

Sem in Aſia.

Cham in AEgypto & Africa.

Iaphet in Europa.

Noë totius mundi rex.

Philo de multiplicatione humani generis.

IGitur Noë centeſimo anno poſt diluuiũ, quo natus eſt dux Phalech (ut Moſes Geneſis X. & XI. ſcribens aſſeuerat: ſupputat enim à Sem poſt diluuium uſq; ad Phalech, annos centũ: & ut aiunt Hebræi & Catholici autores) Sem præfecit Aſiæ, Chã AEgypto & Africæ: cuius metropolis fuit Chammin. Iaphetũ uerò (qui & Atlas Maurus dictus eſt, quòd obierit in Mauritania, ut Diodorus in quarto inſinuat) præfecit Europæ. Ipſe toti orbi, maximè ad Occidentem, atque ad Septentrionem (ut idem Diodorus in quarto habet) præfuit. Quod etiam Philo Hebræus de multiplicato humano genere ſcribens, dicit, quòd ipſe Noë

cum

cum tribus filijs, & multis colonijs in Pontum uenit, & ratibus perluſtrauit omne mare Mediterraneum, oſtendens primò Sem omne litus Aſiaticũ à Tanai per Boſphorum, uſq; ad Nilum AEgypti: & Chameſi à Nilo litus Africæ, uſque in anguſtias Oceani & Gadium. Iapheto autem omne litus Europæ à Gadibus uſq; ad Tanaim, & ſingulis prouincijs circa litus diuiſit colonias. Decẽnio, poſtquàm à Tanai diſceſſerat, in eundem locum redijt. Reuerſusq; in Scythiam, Nimbrotum (qui & Saturnus dicitur) anno à diluuio (ut Beroſus ait) centeſimo trigeſimoprimo, primum Babyloniæ Regem creauit: deinde complures aliás colonias (quarum etiam Beroſus meminit) in uniuerſum orbem emiſit. Tandem poſtquàm maiorem ſuæ ætatis partem apud Schytas à tempore diluuij exegerat, multáque (teſte eodem Beroſo) pro optimè inſtituenda poſteritate diſpoſuerat, magna coloniarum multitudine ſociatus in Aſiam, deinde in Aphricam, & poſtremo ac ſecundo tranſitu in Italiam (in qua fatis conceßit) peruenit. Igitur ex præmiſsis plura colligi poſſunt: quorum primum eſt, quòd omnia Scythica & Septentrionalia regna principatum humanæ originis ſibi poſt uniuerſalẽ inundationem, teſtimonio probatißimorũ autorum, iure uendicare poßint: deinde quòd Sueonia, Gothia, & Finningia, quarũ hiſtorias ſcribere inſtitui, prius affluentißima mortalium multitudine incolebãtur, quàm reliquæ totius orbis partes, præſertim Auſtrales, ullum colonum haberent: præterea quòd centum & octo annis (ſi fragmentis Catonis credendum eſt) illæ ipſæ regiones ante Italiam habitatæ fuerunt. Chaldaica quoq; Babylon, quam Beroſus regnum regnorum, & primum in orbe terrarum populum nominat, fermè uigintiquatuor annis poſt primum Italiæ incolatum, principe Nimbroto, incepit. Hactenus de:

Noë 10. annis occupatus erat in conſtituẽdis colonijs per uniuerſum orbem.

Tanais flumen.

Noë Nimbrotũ primũ Regem Babyloniæ creat.

Noë magnã ſuæ ætatis partem poſt diluuium apud Scythas egit.

Noë Romæ mortuus in Ianiculo monte.

Septẽtrionalia regna principatum humani generis ſibi uendicant.

Septentrionalia regna 108. annis ante Italiam habitata fuerunt.

Italia antiquior regno Babyloniæ.

prima ſortitione coloniarum, quantum ad meum propoſitũ ſatis eſſe putaui. Nunc ad Scythica, & Aquilonaria regna, ut eorum Reges & heroës deſcribam, me conuertam.

CAPVT IIII.



Magogus primus Gothorũ Rex internus.

MAgogus igitur Noë ex filio Iapheto nepos (teſte Ioſepho primo ſuarum antiquitatum libro, cap. XI.) Scythiæ gẽtis pater, & cõditor erat: primumq́; in ea Europæa Scythiæ parte, quæ nunc Finlandia uocatur, & Gothorum Regi Orientẽ ſiue Tanaim uerſus hodie paret, imperabat: deinde, ut publica patriæ hiſtoriæ fides habet, tranſmiſſo Venedici maris ſinu in Gothiam, Scandianæ peninſulæ partem, nauibus uectus, magnaq́; populi multitudine ſociatus, peruenit, & eas gentes ex ſuo nomine (ut autor eſt idem Ioſephus) Magogas nominauit: quibus poſteà Græci Scytharum nomen impoſuerunt. Complures quoq; Latinorum totam Scandiam, uti diximus, Scythico nomini attribuêre: at patria lingua à gentis origine uſq; in præſens, ſemper (ut paulò antè dictum eſt) Gethæ fuerant nuncupati. Demum Latini, poſtquàm cum eis de imperio contendere cœperunt, ipſos frequentius Gothos uocare uoluerunt: quanquàm non raro promiſcuo nomine nunc Gothi, nunc Gethæ, in Latinorum hiſtorijs appellentur, ut in contextu hiſtoriæ deducemus. Sed hoc loco conſiderandum puto, hũc Magogũ alium fuiſſe ab eo Magogo, quem Beroſus aſſeuerat à Nimbroto Babyloniorum Rege, ſiue Saturno,

Magogas gentes Scythicas eſſe.

Scandia Scythica.

Gothi, & Gethæ eadẽ gens.

Magogi duo.

Saturno, miſſum fuiſſe cum colonijs in Cœloſyriam, ibiq; regnum, & urbem Magogibi, id eſt, patriam Magog conſtituiſſe, circa annum à Noëtico diluuio centeſimũ ſeptuageſimumquintum. Hic autem Gethicas terras, circa annos ab eodem diluuio octogintaocto, adminiſtrandas ingreſſus eſt: niſi forſan, poſtquàm ipſe intra eas pluribus annis regnaſſet, regnaq; & Reſpub. pro illorum temporum ratione conſtituiſſet, tandem ad Nimbrotum & Cœloſyriam commigraſſet, iuxta exemplum Noë & filiorum eius, qui (teſte Beroſo) nunc in Armenia, nũc ad oſtia Tanais, poſtremò in Aſia, Africa, & Italia conſederunt. Neceſſarium quippe erat, ut illi humani generis Principes tantam populi multitudinem, quæ ſub Septẽtrione in immenſum (ut modò ex Beroſo colligebamus) creuerat, in uniuerſam terram ſæpius educere curarent. Cœloſyria. Tranſmigrationes multæ priſcorum hominum.

CAPVT V.

FVerũt huic Magogo quinq; filij: quorũ primus Suenno, Sueonicæ gentis propagator fuit & rector: ſecũdus uerò Gethar, quem alij Gogum dixere, nomen ſuũ Gethis, quibus præerat, adaptandum curauit: reliqui tres, Thor, German, Vbbo, fideli promptoq; obſequio fraternum illorum imperium coluêre. Quocirca non multò minor eorum autoritas in ſubiectis populis erat, quàm ſi Reges deſignati fuiſſent. Neq; eo tempore formidandum erat, fraternæ gratiæ uinculum, aut iuſiurandum, ob Principũ pluralitatẽ, uel regnandi ambitionem, uiolatũ iri: currebat enim tunc illa aurea innocẽtis uitæ ætas, quam uetuſtiſsimi hiſtorici & poëtæ, tot miris, ſummisq; laudibus extollunt. Suenno 2. Gothorum Rex internus. Gethar, ſiue Gogus 3. Getharũ Rex internus. Thor. German. Vbbo. Aurea ætas.

CAPVT VI.

VBbo deinde, poſtquàm præterierant à diluuio uniuerſali anni circiter ducẽti quadragintaſex, Suen- Vbbo 4. Gothorum Rex internus.

none fratre fatis abſumpto, principatum ſuper Sueones adeptus eſt. Ab hoc Vbbone ante tempora Abrahæ ædificata eſt urbs Vpſalia: ſic dicta à principio, quaſi Vbbonis aula. ſiue quòd circa litora Salæ fluuij ſitũ obtineat: à qua etiã diuturno temporũ curſu Sueonũ Principes dici uoluerũt Reges Vpſalenſes. Eſt ea urbs in amœno loco poſita, nõ hominibus tãtùm, & Principibus ac Regibus, ſed ſummis Gothorũ Pontificibus, & ipſis Dijs à principio dedicata.

Vpſalia metropolis antiquiſſima.

CAPVT VII.

Siggo 5. Gothorum Rex internus.

Sigtuna oppidũ ædificatur.

Eſtones.

Finni.

VBbone apud Vpſaliam defuncto, aliquot anni præterierunt, antequam illi in regno Sueonum ſuccederet Siggo: qui opportuno loco ex ſuo nomine Sigtunam oppidum prope lacum Meler erigendum curauit, ut eſſet idoneum præſidiũ, quo barbari Eſtones, aut Finnones, ſiue aliæ Orientales gentes à uaſtando agro Suetico arcerẽtur. Illo enim tempore, quemadmodum Aſſyriorũ regnum ſub Nino & Semiramide in omnẽ fermè Aſiam extendebatur, ita Hyperborei, ſiue Scythici homines ſuam potẽtiam longè lateq; propagare conabantur. Qui ſi pares cum alijs regnis ſcriptores aſſecuti fuiſſent, nec Aſſyrijs, nec alijs potentiſſimis regnis, in rerum geſtarum magnitudine inferiores haberentur. Nam cùm illis magna ſcriptorum ingenia obuenerint, per terrarum orbem facta ipſorum pro maximis celebrantur, & aliorũ uirtus, qui maxima fecere, tanta (ut ait Salluſtius) habetur, quantum eam uerbis potuere extollere præclara ingenia. Credendũ tamen non eſt, ipſos Aquilonares omnino caruiſſe ſcriptoribus rerum à ſe magnificè geſtarum, cùm longè ante inuentas literas Latinas, & antè quàm Carmenta ex Græcia ad oſtia Tyberis & Romanum ſolum cum Euandro perueniſſet, expulſiſq; Aboriginibus gentem illam rudem mores & literas docuiſſet,

Scythæ gentes fortiſſimæ nullis in re militari cedunt.

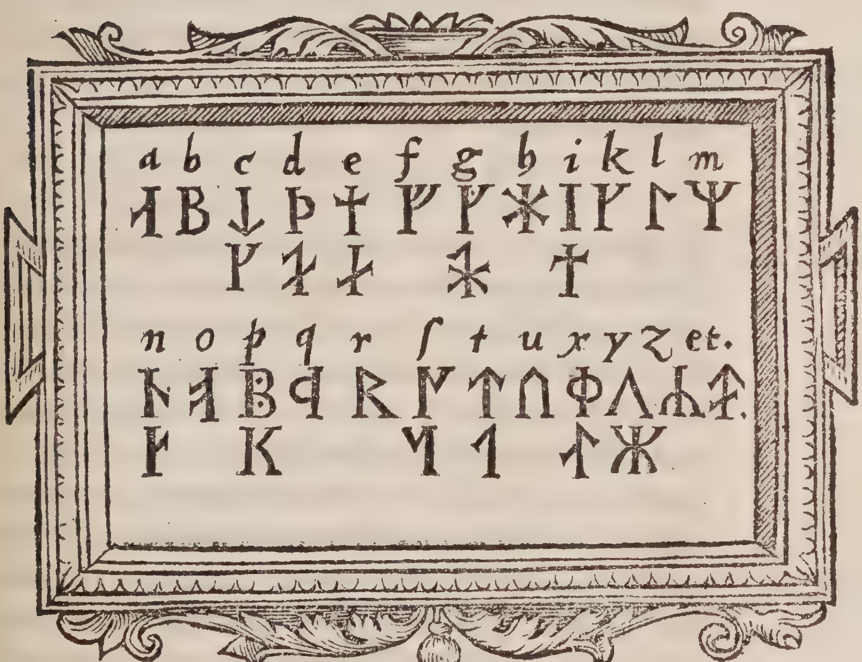
Carmenta Latinarum literarum inuentrix.

Romani olim gens rudis.

ſet, Gothi ſuas literas habuerint. Cuius rei indiciũ præſtant eximiæ magnitudinis ſaxa, ueterũ buſtis ac ſpecubus apud Gothos affixa: quæ literarum formis inſculpta perſuadere poßint, quòd ante uniuerſale diluuium, uel paulò pòſt, gigantea uirtute ibi erecta fuiſſent. Literæ uerò hæ ſunt:

Gothicæ literæ antiquiſsimæ.

ALPHABETVM GOTHICVM.



HIs apicibus res geſtas in lapidibus exprimẽtes ſempiternæ hominũ memoriæ tradiderũt. Quibus etſi Romani ſermonis notitia, quæ tunc ante Romam conditam nulla erat, abeſſet, attamen tanta ad eloquentiæ ſtudium, & ad ſcribendum patrias poëſes diligentia eos inflammauit, ut non ſolùm pueri modeſti (quod Romanos longo pòſt tempore feciſſe ſcribit Cato) cantaturi carmina antiqua, in quibus laudes erant maiorum, paßim inſtituerentur, uerumetiam graues uiri in tibias de clarorum

Res heroum magnificè geſtæ obliuioni tradi minimè debent.

uirorum uirtutibus (ut etiam hodie fit) canerent: tantusq́; erat doctrinæ honor & præmium, ut ſapientibus non modò ſceptra & regna, uerumetiam diuinos honores plerią; impenderent. Sed de his poſtea ſuis locis nonnihil afferemus. Nunc ad Siggonem reuertamur. Qui poſtquam ſubiectos ſibi populos prudenter in bello & pace ad multos annos, utpote ſexagintaquinq; gubernaſſet, armisq́; & legibus præcipuam operam impendiſſet, tãdem longo ſenio apud Vpſalenſem metropolim conſumptus deſecit, circa annum à diluuio quadringenteſimum duodecimum.

Siggo Rex apud Vpſaliam moritur.

CAPVT VIII.

Ericus VI. Gothorum Rex.

INterea dum Sueonibus Siggo imperabat, Ericus in Gothorum Regem circa annum à diluuio trecenteſimum quinquageſimũ ſeptimũ eligitur. Hic Magogi ex filio Gogo ſiue Gothoro nepos, uel (ut alij dicunt) abnepos, non modò inſtituendis bonis moribus, uerumetiam patriæ charitate illuſtris euaſit: ſiquidem iuſtas & ſalutares leges, quas ea ætas permiſit, conſtituit, & quicquid ad conſeruandum Gothicæ Reipub. ſtatum utile uidebatur, ſummo conatu præſtare curauit. Enimuerò acceptum à patre ſiue auo regnum, tanta uirtute gubernauit, atq; in remotas terras extendit, ut plerią; noſtri Hiſtorici hunc affirment nõ ſolùm præcipuum, ſed primũ Regem fuiſſe Gothorũ. Qui cùm uſq; ad eius tẽpora uiuente adhuc Saruco auo ipſius Abrahæ, tantùm multiplicati eſſent, ut ampliſsima inſula Scandiana (quanuis alter orbis dici poſſet) ipſorum infinitum numerum ſuſtinere nequiret, iuſſa eſt à Rege Erico non parua eorum pars, qui auream ætatem hactenus currentem peruerſis facinoribus uitiabãt, uicinas ad occidentem ſolem inſulas (quæ longo pòſt tempore Danicæ ſiue Cimbricæ dictæ ſunt) quærere, atq; in eis nouas ſedes collocare.

Neceſsitas inquirendi nouas ſedes.

Danicæ inſulæ inhabitari cœperunt.

care. Itaq; *noui illarum inſularum incolæ effecti, diu poſtquam ex terris* Gothorum *exierant (ut etiam ipſorum hiſtoriæ teſtantur) ſine* Rege *ibi conſederũt.* Quippe *ab hoc* Erico *uſq; ad* Danum, *quem ſuum primum* Regem *tempore* Gedeonis Iudicis Iſraël *fuiſſe affirmant, fluxerunt anni circiter ſexcẽti ſexaginta: atq; intereà* Regibus Gothorũ, *ſiue* Iudicibus *ab eis conſtitutis paruerunt, donec* Humelus Gothorum Rex *(ut infrà dicemus) ſupradictum filium ſuum* Danum *eis regem impoſuit. Sed ad* Ericum *reuertar: de cuius præclaris facinoribus ſi copioſiorem notitiam haberem, facilè oſtenderem eius regnum tantò glorioſius extitiße, quantò innocentius illud ſeculum noſtris temporibus fuiſſe conſideramus. Circũferuntur in tota patria ante publicum omnium conſpectum carmina patrio ſermone de eius geſtis ab antiquißimo æuo ædita, in quibus præter cætera multa, ſequentium uerſuum ſenſus habetur.*

Danus primus Rex Danorũ *tẽpore* Gedeonis Ducis Iſraël.

ERICVS.

Carmina patrio ſermone ædita in Latinũ traducta.

Primus in regnis Gethicis *coronam*
Regiam geßi, ſubijq́; Regis
Munus, & mores colui ſereno
Principe dignos.
Horrui quicquid furor aut libido
Suaſit, & nulli grauis aut moleſtus,
Sed probus, uiuens timui præeſſe
More tyranni.
Legibus iuſtis populos gubernans
Præfui: nullus pauor innocenteis
Terruit: iudex procul eſt iniquus
Me duce pulſus.
Daniæ regnum caruit colonis,

Donec illius regionis agros
Gotthicas gentes habitare iuſſi.
Sed ſine Rege
Non erant pauci populi rebelles,
Quos metus legum uetuit morari
Gotthica in terra, uel habere ſedeis
Inter honeſtos.
His ego pulſis procul in remotas
Cimbricas terras, reliquis quietem
Præſtiti firmam: nec erat timenda
Turba nefanda.
Iudices illis adhibens tributo
Subdidi iuſto: nec erat poteſtas,
Qua iugo tali poterat reſiſti
Tempore multo,
Donec Humelo Gothico tyranno,
Natus eſt Danus ſimilis parenti:
Qui dedit nomen titulumq́; regni
Gentibus illis.
Non tamen Danos potuit tributo
Debito Gotthis liberare, quorum
Maximas uires metuebat ipſe
Viribus impar.
Hinc ſatis iuſta eſt ratio, coarctans
Danicos Reges, quòd in omne tempus
Gotthico Regi referant tributa,
Collaq́; ſubdant.

TAndem poſtquam mortuo Erico optima illa aurei ſeculi tempora nimis celeri curſu præceſſerant, res Sueonum, quæ bono inchoata fuere principio, in deterius dilabi cœperunt, & demum euolutis à diluuio quadrin-
gentis

gentis annis, ad impium idolorum cultũ corruerunt. Erat *(uti diximus) in eorũ patribus & atauis, pietas erga* Deũ *incorrupta, ingens, atque infatigabile uirtutis ſtudium, innocentia ubique ſecura, nuſquam uiolentiæ, nuſquam iniuriæ locus, iuſtitia omnium animos conſtantiſſimo fœdere continebat: ſed obrepens paulatim humanæ mentis corruptio, aut omnes uirtutes, aut certè maximam earum partem euertit: diuinæq; maieſtatis cultus ab ipſo* Noë *(teſte* Beroſo*) per manus traditus, qui primùm omnium curari debuit, neglectus eſt.* Proinde *neglecta* Diuinitas, *neglexit eos à quibus negligebatur: ipſos tradidit, aut tradi permiſit, in reprobum ſenſum, & in ipſum idolatriæ horrendum crimen: à quo quantus ſcelerum cumulus in uniuerſum orbem effluxerit, nullæ hiſtoriæ ſilent. Sed dicat hîc fortaſſe quiſpiam, non eſſe operæpretium, aliqua quantumuis magna & præclara Gentiliũ facinora recẽſere: quod certè mihi perſuaderi permitterem, niſi lex hiſtoriæ, quam conſcribendam ſuſcepi, me ad eorũ narrationem traduxiſſet, cùm non ſit omnino inutile homini Chriſtiano paganæ ſuperſtitionis ſtudia conſiderare, ut pura mente gratias agat diuinæ miſerationi, per quam nouit ſe à tanto errore atq; æterna miſeria liberatum, ſimulq; ingemiſcat ſua opera (cùm ſit in filium* Dei *adoptatus)* Ethnicorum *uirtutibus ſæpenumero ſuperari.* Proinde *aperiendum hîc ſentio, quibus numinibus* Gothica *natio pagana ſuperſtitione ſeducta paruerit.* Quæ *unà cum Sueonibus, & omnibus adiacentibus prouincijs, templum quoddam nobiliſſimum, ab antiquiſſimo tempore in hac* Vpſalia *adeò magnifico apparatu conſtructum uenerabatur, ut nihil in eius parietibus, laquearibus & columnis, niſi aurum ſplendere uideretur.* Tectũ *prætereà totum auro fulgebat, à quo aurea catena de pendẽs, totum templum*

Pagana ſuperſtitione faſcinata nobilis patria labitur in idolatriã.

Deum *negligẽs, negligitur ab ipſo.*

Gratiæ Deo *ſem per agendæ.*

Locus idolatriæ, & tẽpli apparatus.

domusq́; faſtigia cinxiſſe memoratur. Quo factum erat, ut templum in ampla planitie ſitum, admirando ſui fulgore uenerandam religionis maieſtatem acceſſuris præberet. Aſtabat eius foribus arbor ingens ignoti generis, patulis diffuſa ramis, æſtate & hyeme iuxtà uirens.



CAPVT IX.

Thorus æſtimatus ſummus Deorum.

IN hoc templo Thorus tanquam potentiſsimus & ſummus omnium Deorum, in medio triclinio ſtrato puluinari colebatur: cuius magnitudini nihil diuinarum humanarúmue rerum digna æqualitate conferri poſſe exiſtimatum eſt. Erat in capite eius corona, & in manu ſceptrum, atq; in circuitu duodecim ſtellæ: unde admonebantur cultores credere ipſum eſſe Iouem Auxurum, hoc eſt, imberbem uel Ioui ſimilem, qui in aëre præſidens, tonitrua, fulgura, uentos & nubes, ſerenitatemq́; gubernans, agrorum fœcunditatem cum fructibus uniuerſis ſubminiſtraret: cuius patrocinio credebant ſe à pernicioſis ſyderum influxibus, & tempeſtatibus, atq; à peſtilentia & fame præſeruari, frugibusq́; & omnium bonorum affluentia beari. Quapropter

Thori pro Iouis nomine utebãtur.

propter omnes Aquilonarium regnorum Principes & populi Numen illud mira pietate uenerãtes, diem unum (quẽ Latini diem Iouis appellant) per ſingulas hebdomadas eius cultui & nomini dedicatum obſeruabant. Quæ nominatio etiam ad noſtram ætatem, relicta pagana ſuperſtitione, perſeuerat. Primumq; anni menſem, quem alij Ianuarium uocant, noſtri menſem Thoronis appellant. Præterea coruſcationes, fulmina & tonitrua, ſimilesq; ſyderũ motus, fragorem Thoronis appellant: plurimiq; Gothorum noſtra ætate Thorones nominantur. Cingebant latera huius ſupremi Numinis alij duo Dij, Othinus & Frigga, quorũ ſimulachra perinde ac comparium Deorum maieſtas exigere uidebatur, utrinq; collocata fuerũt. Othini ſiquidem ſtatua à dextris poſita Martem ipſum aureis armis fulgentem expreßit. Viuens enim Othinus tanto opinionis fulgore (ut ait Saxo Danicus) cunctis terrarum partibus innitebatur, ut ipſum non ſecus, quàm datum mundo lumen omnes gentes amplecterentur, nec ullus orbis locus extaret, qui numinis eius potentiæ non parêret. Cuius præſidium Gothi aduerſus omnem bellorum impetum ſufficere credentes, ipſum incredibili ueneratione proſecuti, diem Mercurij in eius honorem æterna commemoratione conſecrauerunt. Et quia uiuus in tota Europa diuinitatis titulum, quòd nulli in arte militari cederet, aſſecutus fuiſſet, hinc eueniſſe credo, ut Gothi (quemadmodum teſtatur Dion Græcus, Ablabius, & Iordanes, Gothicarum rerum ſcriptores) Martem, quem Deum belli putauit antiquitas, apud ſe dicerent Primogenitum: quod inſignis Poëta non ignorabat, cùm diceret:

Gradiuumq; patrem Geticis qui præſidet armis.

Quem Gothi ſemper aſperrima placauere cultura, morte ſcilicet captiuorum, opinantes bellorum præſidem aptius

A die Iouis remanet memoria culturæ Iouialis.

Ianuarius mẽſis lingua Gothica à Thoro nomen habet.

Similiter tonitrua ab ipſo nomen acceperunt.

Othinus et Frigga Dij æſtimabantur.

Dies Mercurij Othino ſacer erat.

Martem Deum belli putabãt ueteres pagani.

humano cruore placari, à quo uiciſsim omnem belligerandi induſtriam adeò perfectè didiciſſe uidebantur, ut deuictis Europæ & Aſiæ potentiſsimis imperijs, ſummum fortitudinis gradum ſint aſſecuti. Simulachrum Friggæ tertio loco poſitum, ut amorũ gratiarumq́;, ita pulchritudinis, delitiarum, nuptiarum & uoluptatum omnium Dea credebatur. Et ob id tantum apud Gothos, quantum Venus apud Romanos uenerata, diem Veneris uſque ad noſtram ætatem ſibi conſecratum habet, certasq́; ſtellas in cœlo à maioribus noſtris Colum & Fuſum Friggæ nominatas accepimus. Præterea pingebatur gladio & arcu armata, quòd in illis terris uterq; ſexus ſemper in arma promptiſſimus eſſet. Quippe non ſolùm Aquilonares uiri, uerumetiam mulieres & uirgines, olim omnia penè temporum momenta ad excolendam militiam conferebant, ne uirtutis neruos luxuriæ contagione hebetari paterentur. Sed de his infrà dicemus.

Ordo ſimulachrorum in fano poſitorum.

Diem Veneris Friggæ Deæ cõſecrabant.

Stellas quaſdã Colum & Fuſum Friggæ nominabant.



CAPVT X.

Plures Deos colebant.

PRæter hæc tria præcipua Numina colebantur Dij alij complures, qui (teſte Saxone Danico) miranda præſtigia-

præſtigiarum machinatione callentes, occupatis ſimpliciũ animis, diuinitatis ſibi faſtigiũ arrogauerunt. Quippe non ſolùm Gothos, *uerumetiam omnes* Septẽtrionales *prouincias uaniſſimæ credulitatis laqueis circumuentas, ad cultus ſibi pendẽdi ſtudiũ concitãtes, præcipuo ludificationis ſuæ contagio reſperſerunt.* Adeò *nanq; fallaciæ eorum effectus percrebuit, ut in ipſis cæteri quandam numinum potentiam uenerantes, eosq́;* Deos *uel* Deorum *compares autumantes, ueneficiorum autoribus ſolennia uota perſoluerent, & ſacrilego errori honorem ſacris debitum exhiberent.* Inter *quos quidam* Methothim *arte magica inſignis, excellentem fictæ diuinitatis opinionem ſibi arripiens, ſimplicium hominum animos præſtigioſæ artis fama ſeductos, ad ſuperſtitioſa libamenta ſibi præbenda adduxit.* Hic *cùm eſſet ſummus* Deorum Pontifex, *ſacrificia cærimoniasq́; ita diſtinxit atque diſpoſuit, ut diſcretus* Superûm *cuiq; cultus & libatio obſeruaretur, aſſerens* Deorum *offenſas communibus ſacrificijs, aut permixtis cærimonijs, expiari non poſſe.* Fro *quoq;* Deorum *ſatrapa ſedem haud procul* Vpſalia *habuit, ubi ueterem litationis morem tot gentibus aut ſeculis uſurpatum, triſti infandoq́; piaculo mutauit.* Siquidem *humani generis hoſtias mactare aggreſſus, fœda* Superis *libamina perſoluit: cui tandem in* Deorum *numerum relato, ut qui* Deus *ſanguinis haberetur, furuæ hoſtiæ immolabantur, lectiſterniaq́;, & ludi nocturni annuo feriarum circuitu (ut aliquando in urbe* Roma Diti *&* Proſerpinæ*) conſecrabantur.* Hollerum *etiam diuinitatis inſignibus decoratum decepta uenerabatur antiquitas.* Is *ſiquidem parem cum* Othino *amplitudinem inter* Deos *aſſecutus, adeò armorum & præſtigiarũ uſu clarus euaſerat, ut ad traijcienda maria oſſe, quod diris carminibus obſignauiſſet, nauigij loco*

Methothim præſtigiator magicus.

Fro Deorum Satrapa in Deorum numerũ relatus.

Hollerũ pro Deo uenerabãtur.

uteretur, nec eo ſegnius quàm nauigio præiecta aquarum obſtacula ſuperaret. Præterea eorum numero Vagnoftum & Hadingum appoſitos inuenio: quibus ob opem in periculo bellorum promptius exhibitam, diuini honores pendebantur. Præter hos Roſtiophum Finnonicum, eò quòd exquiſitis præſcientiæ ſtudijs uiuus excelluiſſet, poſt fata in Deorum ſocietatem translatum crediderunt. Additur his Roſtarus, cuius ſtupenda immanitas humani ſanguinis ſacrificio ita placari uoluit, ut ei illorum, quos cultores ſui oppreſſuri eſſent, animas dedicarent. Demum complures alij Maximi Thoronis aut Othini filij exiſtimati, diuinis honoribus à ſeducto populo donabantur, ac publico digni libamine cenſebantur.

Vagnoftum & Hadingũ Dijs appoſuerunt.

Roſtiophũ Finnonicum Dijs applicuerunt.

Roſtarus crudelis.

Thoronis aut Othini filij exiſtimati, diuinis honoribus donabantur.



CAPVT XI.

NEc prætereundum puto, quomodo Dij Gothorum cum illis qui apud Byzantium colebantur, ſimilitudinem communionemq; habuerint, qualem noſtra ætate Pontifices Borealium regnorum cum Romanis Pontificibus obſeruant. Siquidem Byzantini Dij Gothicos Deos, ſi-

Dij Gothorum cum his qui apud Byzantiũ colebantur, cõmunicauerũt.

quando

quando comperti fuiſſent diuinitatis gloriam aliquo nefario facinore maculaſſe, non ſolùm Deorum *collegio ſubmouere, uerumetiam primatu eiectos, ac domeſtico honore ſpoliatos proſcribere, & alijs pœnis afficere autoritatem habebant: qua ſæpius ſeuerè uſi fuiſſe traduntur, exiſtimantes alicuius probroſi* Dei *potentiam ſatius ſubruendam, quàm publicam religionem ſacrilego exemplo profanandam, ne ipſi pœnas alieno crimini debitas in ſe tranſlatas experirentur.* Enimuerò *compertum habebant, ſuæ diuinitatis cultores, uulgatis parium* Deorum *criminibus, obſequium contemptu, religionem ludibrio commutare, ſacra pro ſacrilegio duci, ſtatas ſolenneſq; cæremonias ſcenicorum ludorum loco exiſtimari.* Itaq; *ſubmotis illis, alios in locũ ipſorum ſufficientes, facto ipſo oſtenderũt, ſe* Deos *ac* Reges *creandi deſtituendiq; poteſtatem habere.* Nec *ſemper ea pœna perpetuò duratura, ſed iuxta culpæ modum quædam menſtrua, quædam annua, quædam triennalis, nonnulla uerò decennalis, aut diuturnior: qua perſoluta,* Dijs *atrocitatem exilij miſerantibus, ad priſtini fulgoris gloriam reuertebãtur, præſertim cùm ſuperioris infamiæ ſqualorem medij temporis interuallum euacuaſſet.* Accidit *etiam aliquãdo (quod ait* Saxo*) ut illi, qui ſcenicis artibus, aut alijs deformibus operibus impediti eſſent, quominus amiſſum diuinitatis honorem recuperare, aut de integro aſſequi poſſent, ſummos* Deorũ *nunc adulando, nunc præmijs permulcendo, diuinæ maieſtatis gloriam pecunia emercarentur, & ad honores, quibus aliâs eſſent inepti, ingentis ſummæ pretio aditum obtinuerint.* Quòd *ſi quanti emerent, ſcire uoles, illos interroga, qui quanti ueneat diuinitas, didicerunt.* Hoc *tamen uerum eſſe ſcies, quod* Tertullianus *de* Laribus *ſcripſit:* Qui *magis tributarij fuerũt, magis ſancti habebantur, immò qui magis ſancti, magis*

Pagani arbitratu ſuo Deos ſubmouebant & ſufficiebãt

Infames diuinos honores pecunia emercabantur.

Magis tributarij magis ſancti.

tributarij erant, ne liceret Deos eſſe gratis. Nec mirum uideri debeat, tantum ualuiſſe in hac gente talium Deorum opinionem, quandò apud Aegyptios, Græcos, & Romanos omnium prudentiſſimos, indignæ fabulæ colerentur, templisq́; honorarentur, utpote Iupiter, Saturnus, Mars, Mercurius, & reliqui, quos fuiſſe mortales homines, & iſtis Gothicis Dijs ſceleratiores ſciebant, atq; quorum ſepulchra minimè ignorabant.

Aegyptij, Græci, Romani alioquin ſapientes portēta coluerunt & uenerabantur.



CAPVT XII.

Sacrificia Gothorum nouenario numero obſeruabātur.

Religio Gothorū ex Pythagoricis traditionibus aucta.

HActenus de Dijs: nunc de Sacrificijs & Sacerdotibus eorum pauca dicemus. Erat olim in ſacrificijs Gothorum numeri nouenarij obſeruatio admodum accepta: fortè quia Pythagorica philoſophia monuerit numerū imparē, qualis hic eſt, qui ex ter tribus conſurgit, in omnibus præponi oportere. Ea enim Septentrionalium religio multum ex Pythagoricis traditionibus aucta commemoratur, tam per Salmoxem, quàm per alios eiuſdem eruditionis Philoſophos, de quibus infrà dicendum erit. Et quamuis Dijs ſuis ſummum cultum ſingulis hebdomadis,

hebdomadis, & quotidie exhiberent, tamen omni menſe ſolenniorem uenerationem ipſis impendentes, nouem dies ſacrificijs ritè ac religioſè abſoluendis tribuerunt, ſingulisq; diebus nouem animantium genera immolabant: quibus etiã totidem humanas hoſtias adiungebant. Ac poſt nouendium, per ſummam totius regni celebritatem, templum illud Vpſalenſe frequentiſsimo incolarum acceſſu uiſitabatur, ibiq; nouendialibus ferijs, & præſcripto ſacrificiorum numero, Dijs hoſtiæ ad aram mactabantur: homo autem quem ſors immolandum obtulerat, in fontem qui ad locum ſacrificiorum ſcaturiebat, uiuus immergebatur: qui ſi facilè efflaret animam, fauſtum renuntiabant ſacerdotes uotum, moxq; inde ereptum, in uicinum nemus (quod ſacrum credebant) ſuſpendentes, inter Deos translatum affirmabant. Quo factum erat, ut beatum ſe crederet, qui ea immolatione excederet è uita. Accidit nonnunquam Reges ipſos eadem ſorte delectos immolari. Quod quia fauſtiſsimum regno ſacrificium æſtimabatur, totius populi multitudo ſumma gratulatione tam inſignem uictimam proſequebatur. Enimuerò ſic defunctos nequaquam mori, ſed tam illos, quàm ſeipſos immortales eſſe perſuaſum habebant.

Nouem diebus nouem genera animantium immolabant.

Homo immolabatur.

Miſerabile ſpeculum ritus ipſorum idolatrarum.

Sorte deligebatur immolandus.



CAPVT XIII.

Gothorũ de immortalitate animæ opinio.

SVnt graues autores aſſeuerantes Gothos multis nationibus excellentius ſapientiæ ſtuduiſſe, ideoq; opinionem de animæ immortalitate induiſſe, quia (ut ait Herodotus) ſe mori non putantes, dicerent eos qui uita functi eſſent, in alium quempiam locum amœniorem demigrare, in quo Deum quendam Bleixen præſidere affirmabant, ad quem aßiduè præter ſuperius expreſſum modum, cum naue quinq; remigum nuntium quempiam ex ſeipſis ſorte delectum mittebant, præcipientes ut ea quibus indigerent, à liberalitate Numinis impetrarent, quemadmodum infrà dicemus. Prætereà tam obſtinatißimo animo Deorũ ſuorũ cultũ obſeruabãt, ut concitato in nubibus fragore, ſagittas ex arcubus in aëra excutientes, oſtenderent ſe opem afferre uelle Dijs ſuis, quos tunc ab alijs oppugnari putabant. Nec ea temeraria ſuperſtitione cõtenti, inuſitati ponderis malleos (quos Iouiales uocabant) ingenti ære complexos, magnáq; religione cultos, ad eum uſum habebant, ut per eos tanquam per Claudiana tonitrua, & per uſitatam rerum ſimilitudinem, cœli fragores, quos malleis cieri credebant, exprime-

Pugnabant pro Dijs ſagittis et malleis contra tonitrua.

Mallei Iouiales.

exprimerent, tantiq; ſonitus uim fabrilium ſpecie imitantes, Deorum *ſuorum bellis ſic adeſſe admodum religioſum exiſtimarent.* Durabat *is* Iouialium *malleorũ uſus uſq; ad annum à* Chriſto *nato milleſimum centeſimum trigeſimũ, cùm* Magnus Gothorũ Rex Chriſtianæ *diſciplinæ ſtudio paganam ſuperſtitionem peroſus, & fanũ cultu, &* Iouem *inſignibus ſpoliare ſanctitatis loco habuit: qui propterea ad multa tempora à* Gothis *perinde ac cœleſtium ſpoliorũ ſacrilegus raptor reputatus eſt.* Solebant *etiam* Gothi *proceſſuri in prælium, equos ad aras immolare, quorũ abciſſa capita, contisq; excepta, ſubiectis ſtipitibus diſtentos faucium rictus ante acies præferebant.* Nec *tantùm uictimas ante bellum, uerumetiam poſt ſuperatos hoſtes hoſtias immolabant, magnificosq; ludos in honorem* Deorum *faciebant, in quibus effœminati corporum motus, ſceniciq; mimorum plauſus, ac mollia nolarum ſiue ærium crepitacula oſtentabantur.* Hæc *& alia eximia ſacrificiorum genera potiſſimùm faciebant, ut* Dijs *iuuantibus nulla bellorũ ui ſuperari poſſent: adeò eis arma in deſiderio, & continuo uſu erant, ut reliqua omnia humana ſtudia nequicquam comparanda rei militari putarent.* Præerant *his ſacris diſparium graduum ſacerdotes,* Pontifices, Archiflamines, Flamines, Salij, Augures: *quorum primis, utpote* Pontificibus, *permiſſa erat par cum* Regibus *poteſtas, tantaq; autoritas, ut quicquid illi uel ſuaderent, uel iuberent, quaſi de cœlo ſonuiſſet, mox ipſe* Rex *& populus alacres exequerentur.* Inſtruxerunt *gentem plurima ſapientia, ſelegerũt ſacerdotes, religionem fundauerunt.* Teſtatur Dion *Græcus, huic genti nulla ætate defuiſſe* Pontifices, *qui eos in ſapientia erudirent.* Erat *quoq; inter eos genus* Pontificum *illuſtrius, quos* Pileatos *&* Pios *uocauerũt, ex quibus* Reges *& ſacerdotes ſibi cooptabant, quod inferius ſubnecte-*

Magnus Gothorum Rex abrogauit uſum malleorum.

Equos proceſſuri ad prælium immolabant ad aras.

Sacrorum præfecti.

Põtificibus par cum Regibus poteſtas erat.

Pontifices Pileati & Pij.

mus. Sed nunc ad fata Regis Erici, quæ circa annos à diluuio quadringentos uigintiquinq; inciderunt, reuerſi, inueniemus, quòd poſt ipſa tam Sueonum quàm Gothorum Reſpub. uario modo uacillare cœpit. Quippe non exiſtente Regum Gothiæ & Suetiæ cōcordia, qua tanta gentium multitudo in tranquillitate & pace contineretur, domi pernicioſa diſcordia, & impia idolorum cultura, de qua diximus, foris importuna hoſtilitas inualuit. Idq; multo tempore, & cum ſumma omnium incolarum iactura, annis ferè quadringentis. Reges autem Gothorum, qui medio tempore & ſucceſſiuè regnaſſe memorantur, hi ſunt, Vddo, Alo, Othen, Carolus, Biorno, Gethar, Gert: quorū ſola nomina ad meam notitiam ex publicis annalibus peruenerunt. Sueones uerò tunc ab eis diuiſi ſub Iudicibus magnam illorum ſeculorum partem egiſſe dicuntur.

Concordia ſalutaris, diſcordia pernicioſa.

Vddo VII. *Alo* VIII. *Othen* IX. *Carolus* X. *Biorno* XI. *Gethar* XII. *Siggo* XIII. *Gothorum Reges.*

CAPVT XIIII.

Berico xiiij. Gothorum Sueonumq; Rex in patria, & ab egreſſu primus.

BErico deinde communi omnium Sueonum & Gothorum conſenſu, utriuſque regni Monarcha circiter annum à diluuio octingenteſimum trigeſimumſextum conſtitutus, cùm prudenter animaduerteret, quomodo tot populi in tot diuerſa uota diſtracti, abſque ciuili bello regi & conſeruari poſſent. Erant in eis plurimi, quos (uti ubique contingere ſolet) diuturna licentia in cædes, rapinas, & omne facinus reddiderat audaciſſimos. Hos prudens Princeps cogitabat (oblata primùm occaſione) à patriæ finibus ſubmouere. Sed quia non uellet, nec honeſtè poſſet, id quod cogitauerat, armis & potentia exequi, compertumq; haberet eorum animos duci poſſe, cogi non poſſe, contractis in concionem nobilibus & plebe, refert quo pacto præteritis annis Eſtones, Liuones, Finningi, Curetes, Vlmerugi, cæteræq; potentes

Principis exhortatio.

potentes gentes (quamuis à Gothicis littoribus uaſto mari ſeparatæ) auſæ fuiſſent Gothorum potentiam domeſtica ſeditione labefactam, cõtinuis bellis impugnare: nec à propoſito ceſſuræ uiderentur, donec penitus expugnatis iugum turpiſſimæ ſeruitutis imponerent. Quocirca ſi uiri eſſe uellent, cogitarent potius tam ſuperbis & pertinacibus inimicis terras & poſſeſſiones auferre, iugumq́; perpetuæ ſeruitutis inijcere, quàm ab illis iniectum cum ſempiterna ignominia ſuſtinere. Hac enim præclara uictoria plurimas iniurias patriæ pridem illatas iuſtiſſimè uindicarent, manusq́; ſuas de cætero non in ciuium, ſed in hoſtium ſanguine cruentarent. Excepta eſt hæc Regis oratio diuiduis cùm populorum, tum procerum ſententijs: cùm alij affirmarent natalis ſoli dulcedinem nequaquam relinquendam, alijs placuit Regio conſilio & præcepto ſatisfieri debere, quòd iuſtum bellum contra importunos & crudeles patriæ hoſtes preciperetur: præſtaretq́; ſemel uel uno bello ipſos delere, terrasq́; & poſſeſſiones eorum occupare, quàm in ſempiterna eorum formidine uerſari. Tandem communi omnium conſenſu decretum fuit, ut tantus exercitus pararetur, quantus ſufficere poſſet oppugnandis & expugnandis illis hoſtilibus terris, quæ à fortiſſimis incolis poſſidebantur. Hoc decreto domum ad uxores relato, mox ipſæ muliebribus corporibus uiriles animos inſerentes, nullum in ſe fœmineæ mollitiei indiciũ præbuerunt, nullas mœſtas deprompſere uoces, nõ lachrymas, non gemitus, non eiulatus emittebant. Quippe ab ineunte ætate paulo minus quàm ipſi uiri armis aſſuetæ, in equo ducebant penſa & prælia tractare. Nec ſolùm mutua exhortatione ſeſe fouebãt, ſed uiros ipſos ad arma capeſſẽda importunè inflammabãt. Tantumq́; pauco dierum ſpatio profectũ eſt, ut lõgè pauciores eſſent, qui domi reſidere,

Gothicæ mulieres uiris uirtute haud inferiores.

Muliercularum importuna & vehemens inſtigatio armæ capeſſendi.

quàm qui egredi mallent: immò ſi nauiũ multitudo exituris ſuppetiſſet, tota terra alioqui populoſiſsima, in ſolitudinẽ redacta fuiſſet. Proinde Regis prudẽtia opportunè prouiſum fuit, ut ſufficiens incolarũ numerus terræ excolendæ relinqueretur: cui primogenitum ſuum Humulſum Regem præficiens, iuſsit ut domi & in patria uiriliter prudenterq; omnia ageret, ipſe autẽ foris, & longinqua militia cum ſuis nihil minus præſtare curaret. Hoc tamen loco nonnulli errant, affirmantes hũc Gothici populi egreſſum ob naturalem terræ ſterilitatem accidiſſe, cùm etiã noſtro tempore tantum in omnibus rebus abundet, ut uix alibi in tota Europa uilius uendantur res humano uictui neceſſariæ. Teſtantur eam omnium rerum abundantiam illæ ingentes nauium claſſes, quæ inde quotannis maximam omnium rerum copiam in omnes tranſmarinas regiones efferre conſueuerunt. At de illa fame ex bellis, non ex terris inflicta, ob quam Longobardi inde poſtea exiuere, infrà dicemus. Nunc ſatis eſt oſtendiſſe duas præcipuas huius emigrationis cauſas, uidelicet ut uindicta de hoſtibus ſumeretur, & Gothica natio in alienis regnis & terris, quantum uiribus poſſet, experiretur.

Humulſus primogenitus patriæ Rex præficitur.

Gothorũ patria fertilis & abundans.

Duæ cauſæ emigrationis Gothorum.

CAPVT XV.

OMnibus igitur quæ ad tantam expeditionem neceſſaria uidebantur præparatis, iubet Berico omnium claſsium præfectis, ut totam nauiũ multitudinem in inſulam Gotlandiæ (quam Iordanes Gotiſcantiam uocat) deducant. Vnde tres naues potentiam hoſtium explorantes emittere curauit, unam quæ Eſtonum, alteram quæ Curetum, tertiam quæ Vlmerugorum litora diligenter perſcrutaretur. Sed ſuborta tempeſtate, omnes Vlmerugianis litoribus appulſæ fuere, in quibus nunc Prutenorum ſedes

Claſsis primum in Gotlandiã inſulam applicuit.

Vi uentorũ poſt modũ ad Vlmerugianos appulſæ ſunt naues.

des habentur. Inde exploratis obiter terris, & incolis, mox ex ſe tertiam nauem ad Bericonem expediunt: quæ etſi cæteris ad curſum aptior eſſet, attamen ob remigũ ignauiam tardius incedens, conuitio, quo Gepãda de cætero diceretur, occaſionem dedit. Siquidem lingua Gothica tardũ & ineptum, Gepam per conuitium appellat. Itaq; ex ea naui Gepidæ ortum habentes, patrum ſuorum inertiam præclaris poſteà facinoribus, fundato ex ſe inclyto regno abſterſerunt. Nec ignauiter legatione functi, Bericonem quo in loco & ſtatu reliquæ naues eſſent, edocent, hortanturq; ut totam claſſem ad ipſas ſine mora perducat, facili negotio terram & populos, in quibus nihil expugnatu difficile uideretur, ſuperaturus. Neq; diutius expectatum eſt: & Gothi (ut ait Iordanes) uelut examen apum erumpentes in Europam exiuerunt. Annus tunc erat ſecundũ Hebraicam ueritatem à creatione mundi biſmilleſimus quingenteſimus trigeſimusprimus, à diluuio autem octingenteſimus ſeptuageſimusquintus, & ante natum Chriſtũ milleſimus quadringẽteſimus trigeſimus, quo tempore filij Iſraël à Iudice Othoniele (teſte Alberto Crantzio) regebantur. Præſenſerant tunc Vlmerugi, quam ob cauſam tam frequens & inuſitata claßis aduentaſſet: ideoq; mutua adhortatione firmati, ſtatuerunt prius ſanguinem & uitam effundere, quàm chariſsimam patriam hoſtibus occupãdam permittere. Proinde Gothi à principio antequã in littore conſiſterent, difficilem Martis aleam experiebantur. At poſtquam reſumptis uiribus, quas maris tempeſtas non parum labefactauerat, magno impetu & imperterritis animis manus conſeruerũt, uictores, non tamen ſine cruenta uictoria, euaſerunt. Sed lætari non poterant, ſe amœna loca ſedesq; beatas occupaſſe: quippe ueteres illi coloni, qui bello ſupererant, cùm uiderent ſe tantæ Gothorũ potentiæ

Gens Gepidarũ unde originem ſumpſerit.

Gothi quo tempore patriam egreſsi fuerint.

Othoniel Iudex Iſraël.

Cruenta uictoria.

impares eſſe, confeſtim domos, uicos, uillas incendio tradiderunt, deinde fuga ſalutem quærentes, ad interiora Vandaliæ ſe recepere. Itaque Gothi uacuam & laborioſam terram aſſecuti, coniuges, & liberos ex nauibus eductos, excolendis agris præficiunt, domus & uillas rurſus erigunt, armaq; in uicinas prouincias, Pomeraniam, Poloniam, Magnopoliam, tanta fortitudine extendūt, ut breui tempore magnam magnæ Vandaliæ partem ſuo imperio ſubiugarint. Toto enim tempore ſeptem Regum, quo Vlmerugiam incoluerunt, nunquam à tumultu bellorum quieuerunt. Si enim foris nullus hoſtis comparuiſſet, domi & in patria quærebant, nihilq; præclarius ducebant, quàm inuigilare armis, uitamq; militarem aßiduo ſtudio exercere.

Gothi Vlmerugiã armis ſubactam excolebant.

Gothi Vandaliæ partem ſubiugabant.

CAPVT XVI.

Gaptus II. Gothorum Rex extra patriã.

GAptus deinde defuncto Bericoni (teſtantibus Methodio & Iordane) ſucceßit in regno Gothorum: qui principatum iure belli quæſitum & propagatum, potentia & armis conſeruare ſtudebat. Quippe quemadmodum gentes, quas Berico in ſubiectionem redegerat, nihil enixius moliebãtur, quàm amiſſam libertatem recuperare, ita ipſe neceſſarium putabat omni ingenio & diligentia prouidere, ne abiecto ſubiectionis iugo, ex ſeruis liberi, ex ſubditis Principes erigerentur. Nec minor animo eius ſolicitudo inceßit de continuo & domeſtico ſuorũ Gothorũ tumultu. Quippe quemadmodũ in patria ſuſcitare tumultus, negociumq; ſuis Principibus faceſſere cõſueuerant, ita in alienã terram prouecti, mores à maioribus ſuis imbibitos ſeruantes, oſtenderunt ſe cœlum, non animos migrando commutaſſe. Tandem hic Gaptus fatis, an in armis abſumptus fuerit, autores quos ſequor, ſilẽtio ſuppreſſerũt.

CAPVT XVII.

Augis III. Gothorum Rex.

AVgis Gothorum fortiſsimus (quemadmodum Iordanes affirmat) mortuo Gapto, in Gothorum Regem erigitur: cui graue bellorum negocium contra fortiſsimos Curetes contigiſſe traditur. Ipſi enim Vlmerugorum uerſus orientem ſolem uicini, cùm ſe ſatis munitos arbitrarentur, præſidijs fluuiorũ & ſaltuum, paludumq; impedimentis, contendebant principatum Gothicæ gentis abijcere: non quòd ab ea grauibus & intolerabilibus tributis moleſtarētur, ſed quòd indecorum atq; probroſum ducerent, uitam habere alienæ gentis arbitrio ſubiectam. Ille tamen conatus, ut erat ex temerarijs ingenijs excitatus, ita ad felicem exitum perduci nequiuit. Quãuis enim Curetes contra Augem & Getas progreſsi, uiriliter & pertinaciſsimis animis pugnaſſent, ipſumq; Regem Augim primas in acie partes ſtrenuè agentem occidiſſent, ſe tamen & patriam ab illa ſubiectionis infamia liberare nequiuerunt. Mox enim Gothi Amalum ex procerum ſuorum ordine nobiliſſimum, utpote Augis filium, uacãti regno præficientes, uictoriam è manibus hoſtium, quibus nimium fauiſſe fortuna uidebatur, extorſerunt.

Rex in acie ſuccubuit: quo nõ obſtante Gothi uictoriam reportabant.

CAPVT XVIII.

Amalus IIII. Rex Gothorũ.

AMalus igitur præmortui Augis filius in ordine Gothorum Regũ poſt Bericonem quartus, creditã ſibi Rempub. tanta diligentia atq; induſtria gubernauit & auxit, ut ſuperioris ætatis Principes (quanquã rerũ geſtarum magnitudine præſtantes) non ſolùm æquauerit, ſed planè ſuperauerit. Nam cùm Curetes poſt amiſſam (ut diximus) libertatem, nouandis denuò rebus omnem operam accommodarent, ſibiq; ad rebellionis ſocietatem Eſtonicam gentem indomitam coniungerent, Amalus ut

Amali prouidentia.

hoſtiũ conſpirationes amicorũ ſocietate infringere poſſet, miſſis nuntijs Gotillam Gothiæ & Suetiæ Regẽ, Bericonis ex nepotem (de quo infrà dicetur) contra ipſos in prœliũ excitauit. Et ita cõmunibus duorũ fortiſſimorũ Regũ armis Eſtones, Curetes, & Magnopolẽſes, manus uictas Gothico imperio iterũ tradiderũt, recepto in humeros gemino iugo pro ſimplici. Nam poſteà non ſolùm Amalo, ſed Gotillæ ut obnoxia mancipia obſequebãtur. Nec raró accidit, ut eodẽ tempore paterfamiliâs uni ipſorũ Regũ, & filius eius, aut ſeruus, alteri ſine ulla indulgẽtia parêre cogeretur. Ex hoc antiquiſſimo Rege Gothorũ originẽ habuiſſe dicitur præclara Amalorũ apud Hiſpanos familia, quæ nõ ſolùm illuſtriſſimos proceres, ſed potentiſſimos & optimos Reges ac Pontifices ex ſe produxit, quemadmodum infrà latius proſequemur.

Amalorum familia apud Hiſpanos.

CAPVT XIX.

Baltus V. Rex Gothorum.

BAltus ſiue Galtus præmortuo Amalo in regno ſucceſſit: cuius geſta ſi fidelis antiquitas ad poſteritatis notitiam perfectius tranſmiſiſſet, nõ breuem hiſtoriam, ſed hiſtoriarum libros eius imperiũ, quod uaria fortuna adminiſtratũ fuit, nobis ſubminiſtraſſet. Siquidẽ eius tempore ſuborto inter Gothos domeſtico tumultu, ad tantã ſeditionem deuenerũt, ut Gepidæ ſiue ſponte, ſiue coacti, ab ipſis deficere, & ſibi nouas ſedes (ubi nũc Valachia eſt) quærere cogerẽtur. Nec multo pòſt tẽpore, ſubactis uicinis in maximam multitudinem coaluerũt, Regemq; ſibi præficientes, non ſolùm Vandalis, ſed Gothis terrori ac formidini eſſe cœperunt. Neq; ſilentio implicandũ eſt, quòd quemadmodum ex Amalorum cognatione, Regia ſtemmata apud Oſtrogothos longo ac ſplẽdido ſucceſſionis ordine profluxerunt, ita etiam uiciſſim ex illuſtri Baltorũ generatione, Veſtrogothi

Gepidæ ad Valachos ſe tranſtulerunt.

Gepidæ inualuerunt.

Amalorum familia apud Oſtrogothos.

ſtrogothi ſacerdotes & Reges ſibi cooptare conſuêrunt: quod infrà magis explicare conabor. Hîc tamẽ animaduertendũ puto, Baltos à principio Galtos, hoc eſt, Verres dictos fuiſſe. Poteſt hoc perſuaderi ab antiquiſsima & nobiliſsima Gyltarũ, hoc eſt, Verrea familia, quæ etiã hodie apud Veſtrogothos perſeuerat: à qua etiam ego ſecundũ paternam lineam (ut à parente meo accepi) originem duco.

CAPVT XX.

Gadaricus VI. Rex, dictus Magnus.

GAdaricus deinde Balti filius communi Gothorum conſenſu in regni ſolio collocatur, qui ob rerum geſtarum magnitudinem Magni cognomine (ut Iordanes, Rodericus Toletanus, & Albertus Crantzius atteſtantur) dignè meruit illuſtrari. Magnum quippe erat, ipſum potentiſsimæ Gothorum nationi imperare. Sed maius erat, ſubditorum populorum animos nunquam aut rarò concordes, à domeſtica ſeditione, quæ ſub priore Rege Balto initium aut fomentum contraxerat, reuocare, reuocatosq́; in pace & unitate continere. Maximumq́; fuit uicinas & potentes gentes, quæ non ſolùm in priſtinam libertatẽ ſe uendicare, ſed Gothicum nomen penitus abolere moliebantur, reprimere & ſuperare. Siquidem (ut diximus) Gepidæ illatarum ſibi à Gothis iniuriarũ memores, quaſcunque poſſunt gentes Scythicas & Vandalicas ſibi adiungentes, bellum Gothis indicunt, tantisq́; animis indictum proſequuntur, ut uno eodemq́; momento indictum & illatum putaretur. Nec fuit aliquod bellum tam acre & periculoſum anteà à Gothis ſuſceptum. Prius enim ſæpe de fortunis & terris dimicauerant: at nunc atrocius prælium de ſalute, & libertate, ac uita agebatur. In quo cùm Vandalorum uirtus tantum inclareſceret, ut Gothorum potentiæ pertinaciter reſiſtens par iudicari

Gepidæ uindices iniuriarũ.

Vandali cũ Gothis concordiã ineunt.

potuiſſet, conuenit tandem inter utranq; partem, ut Vandali in libertatem reſtituti de cætero non ſubditi, ſed ſocij Gothorum haberentur. Deinde Gadaricus arma uiresq́; ſuas ad Scythas uſq; extendit: quos cùm ad prælium minimè parati eſſent, haud difficulter ſuperauit. Sed non erat tam facile gentem fortem in ſubiectione continere, quàm facile fuit ipſam nihil aduerſi ſuſpicantem expugnare. Siquidem reuerſo Gadarico cum ſuis in ſuam Vlmerugiam, nec multò pòſt fatis abſumpto, Scythæ iugum, quod à Gothis impoſitum nimis impatienter ferrent, abijcere uolentes, unanimiter cogitabant glorioſam mortẽ ſeruituti turpitudiniq; anteponendam eſſe: eaq; acceleratione quod cogitauerant exequebantur, ut parum abfuerit, quin Gothos ob recens Gadarici funus perturbatos opprimerent, niſi ſubito conſilio ſubitum periculum, accelerata noui Regis Philmeri electione, auertiſſent.

Scythæ Gothos acriter impugnant.

CAPVT XXI.

Philmerus VII. Rex.

PHilmerus igitur Gadarici filius, cùm Magni patris magnifica geſta non ſolùm imitaretur, uerumetiam ſuperaret, tam regni quàm magnifici nominis hæres ab omnibus meritò æſtimatus eſt. Nam quum deprehendiſſet Scythas amiſſam libertatem gladio & armis recuperare uelle, ſeruitutemq́; à ſuis ceruicibus excuſſam in humeros Gothorum rurſus inijcere, idq́; ipſos tanta acceleratione & impetu (ut dictum eſt) moliri, ut contra ipſorum inſultum progreſſuris nihil eſſet pernicioſius, quàm mora & cunctatio: proinde adeò ſubitò in hoſtes potentiſſimos ſe præparauit, ut unus idem dies Regiam illi dignitatem, & ineuitabilem belli neceſſitatem impoſuiſſe uideretur. Verùm quia in tam repentino & non præcognito motu, delectum militum facere non dabatur, urgebat totam Gothicam

thicam gentem, quæ armis apta erat, citiſsimè ad arma cõuolare. Cui præcepto tam cupidè ſatisfactum fuit, ut nemo eſſet qui ſe domeſticis laribus ab ea publica & tam neceſſaria expeditione excludi pateretur: immò tam fœminæ quàm uiri citius quàm credi poſsit armati, infantes atq; imbellem ætatem plauſtris imponunt, certi ſe in eo prælio aut glorioſa morte occupandos eſſe, aut ſedes non omnino ſteriles, fugatis hoſtibus, occupaturos. Credibile tamen apud me non eſt, quòd ſpe fœcundioris ſoli ad Scythicas uaſtitates cum tanto diſcrimine properare uoluiſſent, ut nõnulli affirmant. Nunquid Scythicæ arenæ, aut inuiæ paludes fertiliſsimis Rugianorum, Obotritorum, Magnopolenſium, Pomeranorum, Prutenorum, Vlmerugiorum, Polonorum terris præeligendæ eſſent? Sed erat ille Martialis & cõnatus ardor præliandi in populo illo, qui fortitudini militari ſupremum inter cæteras uirtutes gradum ſemper attribuebat.

Fœminæ Gothicæ cũ uiris ſuis concurrũt cõtra cõmunem hoſtem.

Gothi Martiales.

CAPVT XXII.

HOc igitur bellico ardore concitati, cum ſuo Philimero plenis & pertinaciſsimis animis contra aduẽtãtes Scythas progreſsi, terras ampliſsimas hactenus poſſeſſas reliquêre uacuas. Soli tamẽ Samagetæ, qui remotius ad littora maris Sarmatici habitabant, & ob id tardius belli apparatum fieri didicerant, in ſuis ſedibus remanſerunt, hodieq; perſeuerant. Ea maxima & inſuperabili multitudine Scythæ poſt acerrimum bellum ſuperati funduntur, & profligantur: nec antè quieuêre Gothi, quàm uſq; ad confinia Mæotidis paludis peruenêre. Hic Philimerus cùm diſiectis per arma habitatoribus, ſuos collocãdos putaret, pontem magno molimine cõſtruxit, eoq; perfecto copias in alteram ripam traijcere properauit. Sed cùm

Samagetæ, Pruteni ſunt in littore Sarmatici maris.

Trãsfertur pars Gothici exercitus per paludes Mæotides.

eſſet in medio conatu, & tot reſtare uiderentur tranſponẽdi, quot iam trãſpoſiti eſſent, ipſe ex induſtria, & quàm occultiſsimè id fieri poterat, pontem illum diſſoluendum curauit, famamq; ſparſit id caſu, non propoſito, accidiſſe. Putauit enim prudens Rex, ut commodiores ſedes diuiſi quàm coniuncti occuparẽt. Quòd autẽ alij ſcribunt, pontem ita corruiſſe, ut in reliquum irreparabilis eſſet, apud me paruam fidem facit. Iidem enim homines eundem laborem, ubi eadem uoluntas affuiſſet, ſi non facilè, tamẽ importunitate ſuperaſſent. Sed erat neceſſariũ aliquãdo poſt tot itinera quieſcere, & imbecillioris ætatis quieti conſulere. Ita ex una gente duæ mox emerſere, quæ tandem totam Scythiam uaſtiſsimam totius orbis partem, antè Ouim (teſte Iordane) dictam, ſub ſuum imperium redegerunt, diuq; in ſubiectione continuere. Nam qui citra paludes manſerant, principatum omnium illarum Scythicarum terrarum, quæ poſt eorum terga uſque ad ſinum Venedicum, ſiue Sarmaticum, uel Eſtonicum, longo & lato tractu porriguntur, aſſecuti ſunt: illi uerò qui cum Rege Philimero pontem tranſierãt, etſi optatum ſolum, in quo commodè ſe collocarent, inueniſſent, tamẽ cùm in proximo eſſet fortiſsima gens Spalorũ, quæ hactenus inuicta, & cæteris Scythis formidabilis eſſet, ſtatuerũt primùm uires ſuas contra eius potentiam (teſte Ablabio) experiri. Sed neq; ea gente ſuperata quieuerunt, donec iam omnium uictores ad lõginquas Scythiæ partes Pontico mari uicinas peruenirent. Quibus deuictis ſeſe diuiſerunt: alij totam AEgyptum ſubegerunt, cuius rei etiam Herodotus Halicarnaſſeus meminit, alij Orientem duce Amalo, alij Occidentem Valto duce conceſſerunt. Ex illis ad Orientem delatis, Scythis fugatis, reliqui Scytharum Reges emerſerunt. Subſcribit his Irenicus in ſua Germania lib. VI. cap. II.

Spalorum gens.

CAPVT

CAPVT XXIII.

PRima itaq; Gothorum ſedes in Scythia magis memoranda fuit ad mare Ponticum: inde genti iam nomen magis inclaruit: inde dicti ſunt Scythæ, hoc eſt, Scytharum uictores. Non tamē inficior ipſos poſteà quandoq; Scythas, quandoq; Gothos, uel Getas appellatos fuiſſe. Immò pro diuerſitate idiomatum quibus imperabant, ſicut in patrio ſolo dicti ſunt Veſtrogetæ, hoc eſt, Occidentales Getæ, & Oſtrogetæ, hoc eſt, Orientales, ita in terris alienis, & alienis linguis, nunc Samagetæ, nunc Maſſagetæ, quos Strabo lib. XI. Orientales Gothos affirmat, nunc demum Tirſagetæ dicebantur. Igitur tam Græci quàm Latini ipſos Gothos non raró promiſcua appellatione uiciſsim in eadē gente nominabāt. Et Paulus Oroſius lib. I. idē teſtatur. Modò (inquit) Getæ illi, qui & nunc Gothi, quos Alexander euitandos enuntiauit, Pyrrhus exhorruit, Cæſar etiam declinauit &c. Præterea Procopius de Vittige Romam obſidente ait: Tunc quidem Romani patricij Sibyllæ dicta in medium proferebant, aſſeuerantes ad Iulium uſq; menſem ciuitatem in diſcrimine fore, & demum Roma nihil Geticum extimeſcet. Geticam quippe Gothorū nationem hi eſſe affirmant, multiq; alij tum ueteres, tum recentiores autores, utpote Dion Græcus, qui ſuis hiſtorijs titulum De Geticis rebus præmiſit. Præterea Iordanes Gothus in ſua Hiſtoria, nunc Gothos, nunc Getas appellat. Et Paulus Diaconus Gothogetas in uita Narſetis affirmat. Ego etiam ſi quā fidem mea experientia mereor, teſtari poſſum, quòd à meis Gothis Oſtrogeta uocor, qui à Latinis appellor Oſtrogothus. Quippe ab antiquiſsimis temporibus in patria Getham nominamus, quē Latialis ſermo Gothum uocare conſueuit. Nec ab hac promiſcua appellatione diſſentit Herodotus pater hiſtoriarum, qui Maſſagetas, hoc eſt, Oſtrogo

Gothi Scythæ appellati.

Getæ & Gothi una gens.

Gothi diuerſimode compellātur propter diuerſitatem linguarū gentium quas peruagati ſunt.

thos aſſeuerat Scythas ſedibus expuliſſe, deinde profectos Cimeriam, pepuliſſe habitatores, ſedesq; tenuiſſe. Quod etiam teſtatur Raphaël Volaterranus lib. VII. ex Strabone, & Homero affirmante in Odyſſea X. ipſos ex ultimo Occidente perueniſſe. Quod quàm uerißimũ ſit de Gothis Cimeriam occupantibus, nemo in hiſtorijs bene uerſatus ignorat. Affirmat quoq; hanc ſententiam Ptolemæus: Maſſagethas, inquiens, in mediterraneis Aſiæ, in regione Scytharum conſediſſe. Proinde niſi prudens lector animaduerterit, Gothos & Getas eundem eſſe populum, ipſoſq; à deuictis gentibus quandoq; Scythas, quandoq; Cimerios, uel Thraces nuncupatos, nunquam Gothicas, uel Scythicas hiſtorias rectè intelliget. Quippe uiuente adhuc Magno Philimero rege, poſtquam Cimerios eiecerant, non ſolùm Cimerij, ſed etiam Scythæ uocabantur, nomen ab occupata terra aſſecuti. Quam uictoriam Herodotus proſequens dicit, non contentos expuliſſe Cimerios ſedibus ſuis, ſed ſecutos aſſeuerat egreſſos, eo impetu & furore, ut nequiuerint de itinere, quo ituri eſſent diſcernere. Siquidem Cimerijs ſalutem fuga quærentibus, & ſiniſtrum latus Tauri montis percurrentibus, Getæ eiuſdem montis dextera incedentes, ad Pontum uſq; peruenerunt. Vnde rurſus in Cimeriam redierunt, in qua toto tempore, quo eis Philimerus imperauit, permanſerunt, quamuis eorum imperium tota Scythia longè lateq; ſequeretur.

Maſſagetæ unde proceſſerũt.

Magna furia gẽtis uictoriam aſſecutæ.

CAPVT XXIIII.

Tanauſius VIII. Rex.

TAnauſius Philimero uita functo, cùm eſſet annus à diluuio nongenteſimus nonageſimus quintus, & ante Chriſtũ natum milleſimus trecenteſimus decimus, Rex Gothorũ conſtituitur. Quo tẽpore Vexores, ſiue (ut Diodoro placet) Sexoſes Rex Aegypti, omniũ Orientaliũ nationum

uictor, cùm animaduerteret nullum eſſe Regẽ, aut populũ, ſiue nationem, ad orientem uel occidentẽ ſolem, immò neq; ad Auſtralem plagam, cuius potentiã formidaret, credidit ſe poſſe totius orbis monarchiam obtinere, ſi Septentrionales Gothos, ſiue Scythas, ſuo imperio ſubieciſſet. Itaq; omnium ſubiectarum ſibi gentium manu contracta, moturus bellũ in Gothos, præmittit legatos, qui eis aut ſubiectionis iura, aut inſtãtis belli pericula præſcribãt, & prænuntiẽt. Non erat ille potentiſsimi Regis apparatus Scythis omnino ignotus. Didicerant quidem in ipſo plus eſſe uirorum quàm uirium, plusq; in ſpecie quàm ipſa re formidabilem. Quocirca legatis duras ſeruitutis conditiones comminantibus, duriora reſpondent: Mirari ſe (dicunt) quænam dementia cœpiſſet tam fœlicem & potentem Regem, ut auderet, aut uellet contra pacificos & innoxios, eoſdẽq; inopes, nulla laceſsitus iniuria bellum ſuſcipere, quod ei fuiſſet in proprijs laribus magis formidandũ: quiq; utilius perpendiſſet incertam belli aleam, quàm præmia uictoriæ, nullaq; damna manifeſta. Hæc dicentes arma unanimiter corripiunt. Nec legati tanta acceleratione ſeſe ad reditum accingere poterant, quin eueſtigiò eos Gothi ceu rapidiſsimus torrens inſequerentur: ipſeq; Rex Aegyptius cum tota ſua multitudine, tam inopinato impetu aduentãtis hoſtis penè obrutus fuiſſet, niſi à celerrima fuga ſalutem quæſiuiſſet. Erat hæc fuga multo uituperio inſignis, quia opulentus Rex ab inopibus, quia glorioſus ab his, quos putabat contemptibiles, quia ſuperbus ab humilibus, nõ ſolùm fugere, ſed turpiter fugere coactus eſt. Quippe toto exercitu, & belli apparatu poſt terga relicto, atq; apud Phaſidem prouinciam deleto, trepidus in ſua ſe recepit, ignarus an confeſtim uita, & rebus proprijs ſpoliandus eſſet, qui pridem aliena temerè occupare tentaſſet.

Sexoſis Regis Aegypti inſatiabilis libido dominandi.

Gothi legatos Sexoſis inuadunt.

Sexoſis fuga turpis.

Sexoſis temeritas.

CAPVT XXV.

Gothi arma per Aſiam extendunt.

FActus tamen eſt Seſoſes ſecurus & inſuperabilis, nō ſua aut ſuorum uirtute, ſed quia difficiles inuiæq́; paludes Gothos ab Aegypto prohibuere. Quibus impedimentis repreßi, arma in amplitudinē Aſiæ extenderūt: quam perdomitam uectigalibus onerarunt, modico impoſito tributo, magis in titulum imperij, quàm in præmium uictoriæ. Tunc enim putabant ueram uictoriam ſe aſſecutos, cùm plus ex præclaris magnificisq́; geſtis, quàm ex ſordidis tributorum diuitijs illuſtrarentur. Delectati amœnitate Aſiæ, conſtituerunt ibi ſedes perpetuas collocare: totosq́; quindecim annos pacandis & diſponendis finibus eius impenderūt,

Vxores Gothorum reuocant maritos ſuos ex Aſia.

donec importunis precibus uxorum ad propria reuocantur, affirmantibus ipſarum legatis, ni redeant, ſobolem ſe ex finitimis quæſituras, nec permiſſuras, ut poſteritas Gothorum per fœminas intercidat. Igitur Tanauſius tot gentium & terrarum uictor, precibus mulierum uictus ad Gothicas terras redire coactus eſt. Sed erant in eius exercitu complures, qui cùm domi nec uxores, nec liberos haberent,

Capiuntur pulchritudine Aſiatici ſoli.

uiderentq́; amœniores Aſiæ terras, capti earum pulchritudine Regem orant, ut ſinat ſe ibidem ſedes collocare. Quod cùm æquè citò negatum ac petitū animaduerterent,

Serinus Medorum Rex.

Serinum Medorum Regem, quem ſciebant Tanauſio gratißimū eſſe, importunis precibus aduocatū conſtituunt, & ita quod concupiuerant, impetrauerūt. Sed cùm cæteri eorum ſeparationem ægrius ferrent, conuitio proſequuntur

Parthi unde ortū habuerint.

abeuntes, eosq́; Parthos ſua lingua uocāt (quod Latinè redditum transfugas, ſiue fugaces, uel timidos ſonat) iuſto quidem nomine. Nam poſtquàm patriam fugiſſent, & Parthicum regnum fundaſſent, præclarisq́; facinoribus Gothicā fortitudinem referrent, tunc primùm in prælijs uictores emerſerunt, cùm timidi & fugaces putarentur. Siquidem in prouer-

prouerbium receptum fuit, Parthos ſugiendo uincere. Nec *ſolùm uicinis regnis & Regibus, ſed ipſi Romano imperio ſemper aduerſati fuerunt, tantaq́; ui & induſtria arcubus & ſagittis utebantur, ut nulla alia arte, aut uirtute æquè formidabiles eſſent.* Nam *ſugiendo ſagittas in hoſtes inſequentes torquebant, ſpecie quidem timidi, re autẽ uera fortes & audaces.* Prima *eorum ſocietas, antequàm regnum conſtituerent, erat cum Medis, & eorum* Rege Sorino, *in quem* Tanauſius *principatum omnium gentium à ſe deuictarum liberaliſſima donatione transfudit, cõtentus gloriæ præmio, cuius comparatione aurum & argentũ uilia atq; abiecta putabat.* Hoc *magnifico triumpho in Scythiam reuerſus, cœpit toto conatu omnes regni ſui partes, quæ per eius abſentiam labefactæ fuerant, in priſtinam felicitatem reſtituere.* Nec *ab inceptis ceſſauit, donec morte ſublatus in numerum optimorum heroum, imò inter* Numina *à ſuis relatus eſt.* Dignum *quippe æſtimabant* Gothi, *ut inter ſydereas manſiones ſuſciperetur, qui plus ſubiectis populis, quàm ſibijpſi prodeſſe ſtuduit, & uictoria in hoſtes ea moderatione uſus eſt, ut nihil ab eis præterquàm licentiam maleſaciendi auferret.*

Dum Parthi fugiũt, uehementer hoſtes ſequentes laceſſunt.

Liberalitas principis cõmendabilis.

Tanauſius in fata conceſsit relatus à ſua gente inter Deos.

CAPVT XXVI.

DEfuncto Tanauſio Gothi Regem *ſuffecturi, in diuerſa uota ferebantur.* Pars *quantotius Regẽ ſubſtituendum conſulebat: pars affirmabat non permittendam eſſe uni* Principi *totam* Reipub. *ſummam, ſed plures* Principes *innumerabili multitudini præficiendos: pars querebatur de nimia liberalitate erga* Sorinum Medorum Regem, *cui tot populos & terras magno Gothici ſanguinis diſcrimine acquiſitas, facilius quàm prudentius ſubiecit & donauit: pars ſuadebat ui & armis eaſdẽ terras repetendas eſſe.*

Diſſentiunt Gothi in vota.

Et *hæc*

Et hæc pars nō ſolùm ſuadebat, ſed perſuadebat toti multitudini, quæ toto æuo in prælijs uerſata, magis arma quàm agros colere didicerat. Igitur præfectis ſibi Ducibus, bellū longè lateq; diffundunt. Et cùm remotiorem militiam extra patrium ſolum exercerent, uicini populi ſumptis armis patriam eorum populabundi adoriuntur, facilem ſibi uictoriam ob uirorum abſentiam pollicentes. Sed didicerunt uiriles animos etiam Gothorū fœminis ineſſe: Quæ neglecta ſexus fragilitate, arma repentè corripiunt, tantoq; impetu feruntur in hoſtes, ut ipſos multiplici pudore affectos, fugam captare compellerent. Pudebat quippe fortes uiros à mulierib. ſuperari, fugari, occîdi. Sed infamis & ſempiternus contemptus, quo erant à tam fragili ſexu perfuſi, acceptam ignominiā reddidit grauiorem. Verùm quò magis concidit in hoſtibus uirilis animus, eò magis in fœminis inuicta animi fortitudo parabatur: quæ iam non tantùm ijs qui uicti fuerant, ſed omnibus in circuitu regionibus formidabiles eſſe cœperunt, principiumq; glorioſum Amazonum regno per occaſionem, quam nunc ſubijcio, contulerunt.

Dum patriam exeunt pugnaturi, vicini ipſam impugnāt.

Mulieres Gothorum viriliter pugnando fundūt hoſtes.

CAPVT XXVII.

Exordium Amazonum.



SEd animaduertendū eſt nōnullos autores aſſerere, ipſas Amazones ex Scythis prodijſſe, cùm alij eas ex Gothis originem ducere contendant, quemadmodū Trogus Pompeius, & eius abbreuiator Iuſtinus, qui eas Scythas appellant. At ipſe Paulus Oroſius poſtquam earum memoriam

memoriam fecerat, ad res Gothicas ſe conuertit, monſtraturus eo contextu ipſas eſſe origine Gothas. Immò lib. I. cap. XVI. apertè teſtatur ipſas fuiſſe Gothorũ fœminas, & maiorem terrarum partem immenſis cædibus deleuiſſe: quas etiã in eodem lib. cap. XIIII. Scythas uocat. Iordanes quoq; ſuos autores Dionem Græcum, & Ablabium Gothum ſecutus, expreßè affirmat ipſas ex Gothis prodyſſe. Hanc igitur apparentem controuerſiam facilè diſſoluit Albertus Crantzius in ſua hiſtoria Gothica, affirmãs Gothos ex deuicta Scythica terra nomen, non originem cõtraxiſſe. Ego aũt conſyderandum puto, nomen Scythiæ non ſemper fuiſſe proprium illarum Aquilonarium terrarum, quæ à prima origine (ut dictum eſt) Ouim, teſte Iordane, dicebantur. Deinde ab aßidua exercitatione ſagittãdi dicti ſunt Scythæ: quod lingua Gothica ſagittariæ artis peritum deſignat. Et ita eſſet latißima atq; generalis appellatio multarum nationũ, non propria alicuius populi aut gentis: quanquam non ignorem Beroſum Scythiam à Scytha Noë nepote appellaſſe, Græcos uerò pridem Magogos dictos, in Scytharum nomen cõuertiſſe, ut teſtatur Ioſephus lib. I. Antiq. Sed liberum iudiciũ lectori relinquo. Poſſem ego forſan in hoc loco pari ratione cõqueri de Latinis ſcriptoribus: quia idem Ioſephus in eodem primo libro ſuarum Antiqui. iuſtè Græcos reprehendit, quòd pro ſua libidine complura uocabula gentium ad ſuam inflexionem corrupiſſent. Cùm enim extranea nomina Latino ſermone uiolenter applicantur, ornatiorem quidem locutionem, ſed nõ ſemper ueriorem efficiunt. Sed hæc modò quieſcãt. Ad Amazones reuertamur: quarum originem ab antiquißimis patriæ hiſtorijs hanc fuiſſe didici. Dum Gothi apud Cimerios habitarent, regnoq; poſt fata Regis uacanti prouidere uellent, ſuborta eſt inter eos de ſubſtituendo Rege domeſtica & pericu-

Gothi ex Scythia deuicta nomẽ Scytharum contraxerunt.

Scytha lingua Gothica ſagittariũ peritũ deſignat.

Amazonum origo ex Gothorum hiſtorijs.

loſa cõtrouerſia: quæ tantum inualuit, ut iam non conſilijs & perſuaſionibus, ſed armis res tranſigenda eſſet. Duo enim Regij ſanguinis iuuenes, Filinus & Solaphitus ſuffulti auxilio ingentis multitudinis, pro ſuo uoto Regem creandum contendebant. Sed cùm in medio conatu ita periclitarentur, ut nec in ſeipſos, nec in alios ſuæ partis proceres Regiam maieſtatem transferri poſſent, patriã ipſam uel optimatũ factione coacti, uel ſpontanea uoluntate prouocati, cum tota multitudine ſibi adhærente, necnon cum coniugibus, & liberis egrediuntur: nec prius quieuerunt, donec Cappadocia Pontica ui & armis occupata, ſedes in campis Themiſcyreis iuxta fluenta Thermodoontis collocarẽt. Sed non permiſſi ſunt æquè diuturnis atq; optatis ſedibus perfrui. Nam finitimi cùm comperiſſent ſe & ſua prædæ loco ab ipſis haberi, nec tutum eſſet cõtra inuictam eorum potentiã aperto Marte decernere, ſtructis inſidijs eos adoriuntur, & occîdunt.

Cappadocia per eos occupatur, ſed infauſto omine. nam per inſidias poſtmodum occiſi ſunt.

CAPVT XXVIII.

AT uxores illorum, etſi graui dolore ferrent, ſe non ſolùm exilio afflictas, ſed maritorum ſolatio & auxilio deſtitutas, non tamen paſſæ ſunt animos ſuos penitus uſq; ad deſperationẽ collabi, ſed memores Gothicæ uirtutis, quæ in utroq; ſexu præeminere ſolebat, ſtatuerũt formã ſuam in uirilem habitum conuertere, omniaq; reſidua temporum momenta, ad excolendam militiam conferre, ne fortitudinis neruos illecebrarum contagione eneruari paterentur. Siquidem uoluptarium uiuendi genus poſt uirorum necem peroſæ, corpus animumq; patientia ac labore firmare ſtatuerunt, totamq; fœmineæ leuitatis mollitiem abdicantes, uirili ſeueritate uti ſe coëgerunt. Sed & tanta cura rei militaris notitiam captabant, ut fœminas exuiſſe

quiuis

quiuis putaret. Quippe natiuæ conditionis immemores, rigorem blanditijs, bella baſijs prætulerũt, ſtatimq́; horrẽdo Martis amictu præcinctæ, in chariſſimorũ coniugũ occiſores irreuocabili impetu irruerũt, ipſisq́; trucidatis, fines imperij ſui lõgè lateq́; extenſos, inſigni atq; inaudita fortitudine defenderũt. Augebant Rempub. ſine uiris, in omnẽ ætatem uirilis ſexus ſæuientes. Nam uiros, qui domi ab hoſtibus ſalui manſerãt, uel qui caſu à bello intacti redierant, trucidarũt, ut par omniũ orbitas paritatẽ in omni affectu & propoſito conciliaret. Nubẽdi quoq; animũ penitus abiecerunt, affirmãtes nõ libertatẽ, ſed ſeruitutẽ matrimonio ineſſe. Veruntamẽ nõ multo pòſt tẽpore, pace armis quæſita, cùm formidarẽt ne prole rareſcente deficerẽt, nundinas ſemel in anno cõſtituunt, in quibus externos cõcubitus uicinarum gentiũ admittũt, ea conditione adiecta, ut reuoluto anno eadem die uiri reuertantur, recepturi à matribus quicquid maſculini ſexus præterito anno peperiſſent, quicquid uerò fœminini æditũ eſſet, matres ad arma & prælia erudirẽt. Neq; enim uirgines earũ ad penſa & fuſum exercebãtur, ſed equis, & armis, & uenationibus tẽpora terebant, ut ſanguinẽ nõ oſcula delibãtes, armorũ potius quàm amorũ officia frequentarẽt, manusq́; quas ad penſa & colũ aptare debuerãt, telorũ uſui exhiberẽt. Affirmãt etiã nonnulli ipſas nouercali odio æditis maſculis guttura cõfregiſſe. Quod fortè tunc accidere potuit, cùm genitores ad deſignatũ diem minimè redirẽt, abducturi filios quos genuiſſent. Alij dicũt, quòd crudeli filiorũ trucidatione terrorem populis & nationibus ingerere uoluiſſent. Si enim mater proprio filio nõ pepercißet, quomodo in deuictos hoſtes ſe clementẽ exhiberet? Amazones autẽ dictæ fuerũt, quaſi ſine mamma: matres enim dextras mãmas filiarũ inurebant, ut eſſent iaculandis haſtis, & intorquẽdis ſagittis aptiores.

Amazonum ſtudia.

Fœminea aſtutia pro conſeruatione generationis.

Amazones unde dictæ.

CAPVT XXIX.

SEd credendum tamen non eſt, fœminarum multitudinem ſine lege, aut ſine Principibus longo tempore fuiſſe, & tot admiranda facinora ſine præuijs Ducibus peregiſſe. Proinde eos autores ſequor, qui dicunt ipſas ſtatim poſt mortẽ Filini & Solophiti in Reginas extuliſſe Lampedam & Marpeſiam, defunctorũ iuuenum cõiuges, quæ Martis filiæ dicebantur: non quòd eis Principum pluralitas in omni caſu utilis uideretur, ſed quia erant domi & foris tot difficiles labores ſuperandi, ut utrique parti una Regina, quantumuis uirilem ſupergreſſa fiduciam, par eſſe nequiret. Igitur dum Lampeda ea, quæ domeſticis rebus & patrio ſolo opportuna erant, prudenter adminiſtrat, Marpeſia externam militiam uſque in Aſiam tanta magnanimitate deducit, ut non quibuſuis Ducibus aut Principibus, ſed ſummis Imperatoribus præferenda, aut comparanda putaretur. Nam diuerſas gentes expugnando, alias ſibi conciliando, uictricia arma uſq; ad Caucaſum montem extendit. Vbi cùm aliquantulum morata fuiſſet, occaſionem dedit, ut Marpeſia illius loci rupes à doctis Poëtis nominaretur. Inde uictrices fœminæ ſe in totam minorem Aſiam effundentes, Armeniam, Galatiã, Syriam, Ciliciam, Perſidem, multasq; alias Aſiæ regiones potentiſsimas potenter ſubiugarunt: ibiq; diuturnas ſedes eligentes, erexerunt magnificas urbes, arces munitiſsimas, ſuoq; nomini conſecrarunt. Siquidẽ inter cætera præclara opera, Smyrnam & Epheſum urbes clariſsimas condiderunt, atque ibidem in honorẽ Dianæ, quam ob aſsiduum uenandi ſagittandiq; ſtudium mirificè coluerunt, templum illud toto orbe admirandum conſtruxerunt: quod poſtea quidam Heroſtratus ſempiternum nomen comparaturus incendit. His igitur præſtantiſsimis factis apparet, illas clariſsimas

Lãpeda & Marpeſia Reginæ Amazonum.

Marpeſia rupes unde appellata.

Smyrna, Epheſus urbes.

Dianæ templũ famoſum per Heroſtratũ cõbuſtum in Epheſo.

riſsimas fœminas nō ſola bellica fortitudine præditas fuiſſe, uerumetiam optimis humanæ & ciuilis uitæ inſtitutis abundaſſe. Sed non caruerunt ſimilibus exemplis in patrio ſolo: de quibus nonnihil infrà dicemus, cùm naualem militiam Gothicarum fœminarum ex propoſito attingemus. Nunc ad Amazones Aſianas reuertamur: Quæ etſi ſatis prudenter in bello & pace ſe gererent, attamen feroces animos uicinorum Barbarorum ex omni parte mitigare nequiuerunt, quin ſaltem occultis conſpirationibus molirentur mulierum imperium à ſuis ceruicibus excutere. Sola eis occaſio diu optata defuit, quam tandem eo modo, qui ſequitur, aſſecuti ſunt. Nam cùm Marpeſia omniū precioſarum rerum ſupellectili & diuitijs abundaret, magnam partem fœminei exercitus prædis onuſtam, ad Lampedam Reginam domeſtica negocia curantem emiſit. Hac emiſsione cùm Aſiani animaduerterent potentiam fœminarum plurimum diminutam, ſtatuerunt longè honeſtius eſſe ſemel mori, quàm peregrinarum mulierum imperium cum tanto dedecore diutius ſuſtinere.

Marpeſia tractabat arma foris.

Lampeda domeſticam curam agebat in regno.

CAPVT XXX.

ITaque coactis uiribus in prælium prodeunt: nec ſegniter occurrit Marpeſia, quæ ſuo fœmineo agmine ſtipata, fortiſsimè pugnans occiditur, occiſa prius ingenti multitudine Barbarorum. Sed nec ea cruenta uictoria potuit Aſianos ab Amazonum imperio liberare. Quippe potentior Orithyia filia (quam alij Sinopen uel Antiopen uocant) in Amazonum regno matri Marpeſiæ ſuccedens, iugum in ceruices rebelliū repoſuit, imbelleſq; uiros fortium fœminarum imperio parêre coëgit. Hæc tātæ erat pudicitiæ, ut nūquā ſe permiſerit ab aliquo uiro cognoſci, ſed perpetua uirginitate admirandā bellicæ uirtutis gloriā

Marpeſia ſtrenuè pugnādo, tandem occiditur.

Orithyia filia Marpeſiæ ſuceſsit in regno, nihilo inferior matri uiribus & armis.

Orithyia ſpreta nuptiarum uoluptate, qui

bus ſeruitus in eſt, uirginitatem ſcrutauit.

cumulauit. Quod *an ſuperbo uirorum cotemptu, an amore conſeruandæ uirtutis fecerit, alij iudicent.* Ego *puto dedignatam uiri conſortium, quæ potius uoluit uiris imperare, quàm alicui uirorum paritate nuptiarũ ſociari.* Immò *quantò magis contempta nuptiarum uoluptate uirtuti operam dabat, tantò maior formido omnes* Amazonum *hoſtes, qui ſummas uirtutes in earum principe conſiderabant, inuaſit.* Quis *enim non magis metueret hoſtem* Reginam *prudẽtem, quàm* Regem *aliquem imprudentem, & uoluptatibus incubantem?* Igitur *potens & ſapiens* Græcorum Rex, *quum conſideraret hanc* Amazonum Reginam *magno excelſoq́; animo uoluptatẽ contemnere, uirtutem colere, totoq́; conatu res præclaras aggredi, cœpit ſibi & regno ſuo non parum formidare, ne tam admirandæ uirtutis mulier ſuam potentiam aliquando aduerſus* Græciam *dilataret.* Quocirca Herculi *omnium* Ducum *ſuorum præſtantiſsimo, cui ob ſingularem fortitudinem duodecim ſtipẽdia debebat, quaſi impoſsibile negociũ imperauit, ut arma* Reginæ Amazonũ *inferret.* Qui Regia *iuſſa ſecutus, potentem claſſem inſtruxit: in quam non ignauũ aut inexpertum militem, ſed probatos proceres, & præcipuam* Principum Græciæ *iuuentutem induxit.* Sed *minus aliquid erat, quàm* Herculeæ *uirtutis opus: quod callidius quàm fortius abſoluit.* Enimuerò *poſtquam ab exploratoribus didicit* Orithyiam *in longinqua militia occupatam, rarumq́; fœminarum exercitum pro domeſtico præſidio relictũ, quaſi rem grãdem facturus, claſſem comitante electiſsima* Græciæ *militia exilijt, & improuiſas adoritur.* Erat *tũc altera* Regina Antiope, *ipſius* Orithyiæ *ſoror, quæ domi* Rempub. *adminiſtrabat.* Hæc *cùm inopinatum ſibi bellum ab hoſtibus, quos nunquam læſerat, inferri uideret, etſi ad primum inimicorum impetum animo conſternaretur,*

Rex Græcorum metuit potentiam Amazonum.

Hercules ducũ fortiſsimus mittitur contra Amazones.

Subdola aſtutia inuadendi imparatas ad prælium.

naretur, tamen priſtinæ uirtutis contracto (ut caſus permiſit) exercitu fœminarum, audacius quàm felicius in hoſtes irrupit. Sed facilè ſuperantur paucæ mulieres à multis uiris, imparatæ à paratis. Multæ enim occiſæ: nec paucæ fuerunt, quæ ductæ ſunt in triumphum: inter quas erant duæ ſorores duarum Reginarũ Orithyiæ *&* Antiopes, *uidelicet* Menalippa, *quam* Hercules, *&* Hippolyta, *quam* Theſeus Rex Athenienſium *captiuauit.*

Antiope infeliciter pugnauit.

Duæ ſorores Orithyiæ et Antiopes captæ.

CAPVT XXXI.

AT Regina Antiope, *datis* Herculi *armis, quæ pretioſa habebat,* Menalippam *ex captiua liberam fecit.* Quod Martialis *in ſuis epigrammatibus ſcribens ait:*

Peltatam Scythico diſcuſſit Amazona dono Alcides.

Theſeus *autem* Hippolytam *coniugem duxit, atque* Hippolytum *ex ea genuit.* Hac *uictoria elatus* Hercules, *ad ſuum* Regem *concito curſu reuertitur, nolens potentem* Orithyiæ *exercitum iamiam aduentantem expectare.* Illa *enim poſtquam didicit ſorores & ſocias ab hoſtibus oppugnari, ut neceſſariam opem afferret, celerrimo impetu aduolauit. Cumq; comperiſſet hoſtem eſſe* Græcorum Principem, *multis modis & rationibus ſocias adhortatur in ultionem tantæ iniuriæ.* Fruſtra, *inquit, domueramus* Pontum, Aſiam *&* Syriam, *ſi* Græcorum *bellis & rapinis nos uexari patiamur.* Adiecit *præterea non defuturos amicos & ſocios* Principes, *quibus odioſa eſſet* Græcorum *uis & inſolentia, in quorum numero non poſtremus eſſet* Sagillus Rex Gothorum: *cui ſtatim per legatos nuntiauit, ſe firmiter ſtatuiſſe bellum* Græcis *inferre, non tantùm ut ſuas & ſuarum ſociarum iniurias ulciſcatur, ſed ut prædoceantur* Græci, *ſe non poſſe reſiſtere fortitudini* Gothorum, *quando eorum fœminas ad bella doctas,*

Antiope datis muneribus liberã fecit Menalippam.

promptas experirentur. Motus ea honeſta & iuſta legatione Sagillus*, ingentem exercitum, cui* Penaxagoram *filiuum ſuum præfecerat, ad earũ auxilium mittit. Sed cùm hæ auxiliares copiæ itinerum impedimentis nimium retardarentur, & inter ipſas* Amazones *domeſtica ſeditio oriretur, bello* Athenienſium *ſuperantur, ſiue uerius ad propria redire coguntur. Diu tamen fixa in cordibus earum permanſit iniuria à* Græcis *accepta.*

Sagillus Rex Gothorum *per Amazonas prouocatur ad pugnandum contra* Græcos.

CAPVT XXXII.

PAntaſilea *igitur, poſtquam* Orithyia *grauiſsimo ſuorum deſiderio fatis conceſsit, regno* Amazonum *præficitur. Quo tempore quum* Troiani *ſe contra* Græcos *ad bellum præpararent, compertumq́; haberent,* Amazones *grauiſsimo odio in* Græcos *ferri, legatos ad* Pantaſileam *mittunt, per quos nuntiant iam ueniſſe tempus, quo iniurias olim* Amazonibus *per* Græcos *illatas ulciſcantur, dummodò patiantur ſe militari fortitudini* Troianorum *ſociari. Non fuit hæc legatio ingrata potentiſsimæ* Reginæ, *quæ ardentiſsimo* Troiani Hectoris *amore ardebat, & ſæpe in animo uoluerat, quomodo poſſet parem gratiam referre* Græcis, *à quibus iampridem* Amazonum Principes & Reginæ *in triumphũ ductæ fuerant. Quocirca non diu expectandum putans, exercitum non contemnẽdum ad* Troiam *adduxit, primoq́; impetu combuſtis* Græcorum *nauibus, eos in fugam conuertit: deinde non ſegniter, aut timidè in acie contra eos pro* Troianis *dimicans, fortiſsimos uiros in admirationem ſuæ uirtutis induxit. Quippe locum, quem uiuens pugnando occupauit, eundem proſtrato in circuitu magno hoſtium numero moriens contexit. Hoc caſu totus* Amazonum *exercitus in furorem uerſus, nullo ſeruato ordine in hoſtes irrumpunt,*

Pantaſilea demortua Orithyia, *contra* Græcos *bello* Troiano *interfuit.*

Pantaſilea ardebat amore Hectoris.

rumpunt, fata, quibus Regina abſumpta fuerat, in ſe ultro prouocantes. Sicq; omnes illæ, quæ ad bellum prodierant, neceſſariò ſunt deletæ. Paucæ tamen quæ domi manſerant, ſe potentius & prudentius defendentes, uſque ad tempora Alexandri Magni durauerunt. Cuius inuictam potentiam cùm Amazonum Regina Caleſtris, ſiue Minuthyia fama (ut Iuſtinus refert) comperiſſet, non quieuit donec triginta dierum itinere confecto, trecentis mulierum millibus comitata ad eum perueniſſet, felicē ſe exiſtimans, ſi ex fortiſſimo totius orbis dominatore ſobolem, quæ paternam fortunam & fortitudinem referret, conciperet. Itaq; totis quatuordecim diebus concubitu Regis potita, cùm ſentiret ſe in utero concepiſſe, reditum ad proprium regnum accelerauit: in quo non longo pòſt tempore cum omniū Amazonum nomine extincta, deletaq; eſt. Hactenus de Amazonibus Gothorum fœminis: nunc ad Gothos redeamus. Prius tamen hoc in loco Strabo diſſimulandus non eſt, qui affirmare uidetur, nullam Rempub. ab Amazonibus abſq; uirorum adiutorio conſtitui poſſe. Sed in ea aſſertione longè diuerſus eſt à Platone, qui in Dialogo VII. de Legibus ſcribit, ſuo tempore innumera mulierum millia circa Pontum militaſſe, quibus nō equorum modò, uerumetiam arcuum, ac cæterorum armorum cura exercitatioq; erat: nec longè pòſt in eodem Dialogo de militari Amazonum fortitudine memoriam facit. Præterea in Diodoro Siculo longè mirabiliora lib. III. & IIII. inuenies de Amazonibus, quàm nos annotare curauimus.

Pantaſilea proſtrata, ferè omnes Amazones ſunt deletæ.

Caleſtris, ſiue Minuthyia regina Amazonum, Alexandrum Magnū acceſsit.

Caleſtre extincta, nomen Amazonum pariter deletum eſt.

CAPVT XXXIII.

Continuaturus Gothorum Principum ſucceſſionem, conſidero Rodericum Archiepiſcopum Toletanum proximum locum poſt Magnum Philimerum Magni

Zentes doctiſsimus Philoſophorũ Gothis præficitur.

Gadarici filium, tribuiſſe Zentæ doctiſsimo Philoſopho: quem alij rectius (ut puto) affirmant Gothis præfuiſſe, poſtquã commutatis ſedibus ex Cimerijs ad Meſiam, Thraciamq́;, & Valachiam deſcendiſſent. Erat hic Zenta uir magni & admirandi ingenij, qui non ſolùm ob generis nobilitatem, uerumetiam ob maximarum uirtutum eminentiam ad regnum Gothorum aſſumptus eſt. Enimuerò cùm eſſet prudentia, fortitudine, & religione inſignis, toto deſiderio ferebatur, ut Gothi humanioribus aſſueſcerent legibus, & ciuilis uitæ inſtitutis operam darent, uirtutem colerent, inter decus & dedecus diſcernerent, inhoneſta fugerent, honeſta eligerent, nec in ſola fortitudine militari, prout hactenus ſibi perſuaſerant, omnium uirtutum ſummam collocarent. Siquidem militaris uitæ ſtudium cæteris omnibus præclarius eſſe ducebant, ut ipſum Martẽ (quem antiquitas Deum bellorum putauit) apud ſe dicerent natum & educatum. Hinc ille Sueticus pugil Starcaterus ex ore Danici Saxonis cecinit:

Zentæ pietas & affectio erga ſubditos.

Carmina Starcateri.

> Sub ſignis Gradiue tuis diſcrimine ſummo
> Conſenui, uictoq́; metu pugnare decorum,
> Turpe uacare ratus, crebras committere cædes
> Egregium duxi, & ſtrages celebrare frequentes.

De quo infrà latius. Verùm ſub hoc ſapiente Rege Zenta non ſolùm fortitudine, ſed ſapientia clariores euaſerũt. Nulla enim ætate eis defuerunt, à quibus in ſapientia erudirentur. Vnde & penè cæteris nationibus Gothi ſapientiores extitiſſe perhibentur, Græcisq́; penè ſimiles, ut teſtatur Dion, qui hiſtorias eorum patrio ſermone compoſuit: qui etiam dicit Parabuſceos, deinde Pileatos apud eos uocatos fuiſſe, qui nobiliores & illuſtriores habebantur: ex quibus Reges & ſacerdotes ſibi cooptabãt. Verùm in hoc crudeles putabantur, quòd Martẽ belli Deum ſemper (ut diximus)

Gothi ſapiẽtes.

Gothi crudeles Martis cultores.

aſperrima

aſperrima placauere cultura, morte uidelicet captiuorum, opinantes bellorum præſidem aptius humano ſanguine placari.

CAPVT XXXIIII.

Poſt mortẽ Zentæ inuenio Sagillũ Gothis præfuiſſe, uerùm proximé ne an alijs intermedijs ſucceſſerit, cõpertum nõ habeo. Eſt tamen præclara in hiſtorijs eius memoria, quòd non ſolùm domi & in patria egregiã laudem ex magnificis & memorabilibus factis aſſecutus ſit, ſed etiã foris longè lateq; ſui imperij fines extenderit. Corinthiorum, Athenienſium, omniumq; Græcorum perpetuus & acerrimus hoſtis fuit, in Troianorũ partem ſemper propenſior, prouocatus illa intolerabili iniuria, quæ (ut paulò antè diximus) irrogata fuerat Amazonibus à Græcorum Principibus, nulla hoſtilitate prius nunciata. Ea enim erat inter Gothos & Amazones neceßitudo & cognatio, ut Gothi ſuas iniurias ducerent, quæcunq; illatæ eſſent Amazonibus, quas ex Gothico ſanguine procreatas, non ſecus ac ſorores & filias amarent, ac tuerentur. Cætera huius Sagilli facinora, quia hiſtoriarum ſcriptores tunc nulli aut pauci erant, in obliuionem euanuerunt.

Sagillus X. Rex.

Gothorum & Amazonum coniunctio.

CAPVT XXXV.

Penaxagoras præmortuo Sagillo patri in regno Gothorum ſucceßit, eadem magnitudine animi qua pater, ad bella uel pacem inſtructus. Amazones ſummo amore, Græcos inextinguibili odio proſequebatur. Enimuerò ad memoriam reuocans, quomodo iampridem uiuente & præcipiente patre Rege Sagillo, ingentem exercitum pro tutandis Amazonibus à Græcorum iniurijs fruſtra cõtraxiſſet, ſtatuit iterum belli fortunam pro honore & liberta

Penaxagoras XI. Rex.

te ipſarum experiri. Itaq; illi inuictiſsimo Duci Herculi, cuius ductu audacia Græcorum inopinantes atq; imparatas mulieres non ferendis iniurijs affecerat, bellum indixit. At Hercules ut erat corpore robuſtiſsimo, ita animum prudentem, & ad auertendum futura pericula ſatis eruditum habebat. Proinde per idoneos oratores ad Penaxagoram miſſos, primùm præteriti tēporis iniurias deprecatur, dein de pacis conditiones ſibi ab eo præſcribi rogat: demū eius ſororem Augem præſtantiſsimā uirginem in coniugem poſtulat. Penaxagoras autem propoſita hac legatione, multa meditari cœpit, an condonandæ eſſent iniuriæ tam atroces, quæ nō ſuæ, ſed ſociarum Amazonum eſſent. Tandem à ſuis ſapientibus perſuaſus, inter has & ipſum Herculem pacem amicitiamq; compoſuit: nec indignum putauit fortiſsimum uirum, cuius magnifica geſta ubiq; uſq; ad ſydera efferebantur, nobiliſsimæ ſorori ſuæ matrimonio copulari. Ex hac Auge Hercules filium ſuſcepit, cui mater Gothicum nomen Eleff impoſuiſſe uidetur. Hodie enim plurimi in patria Gothorum Elephi appellantur. Poſteà præpoſita litera T capitali, fecit nomen à Gothica denominatione differre. Ipſe quoq; pater eundem filium ita ad egregia fortitudinis opera, & militarem diſciplinam inſtituendum curauit, ut fortiſsimo patri ſimilis filius in omni uirtute haberetur, nimis indecorum ratus, ſi paternæ fortitudinis imago in degenere filio obſcurari notaretur.

Hercules robuſtus & prudens erat.

Penaxagoras cōpoſuit pacem inter Amazones & Herculem, deditq; in matrimoniū Herculi ſororem ſuam nomine Augen.

Telephus ex eorum coniugio procreatur.

CAPVT XXXVI.

Telephus 12. Rex, Herculis ex Auge filius.

TElephus in locum Penaxagoræ auunculi ſine liberis defuncti in Regem Gothorum aſſumptus eſt, poſtquam ex Cimerijs regionibus in Meſiam retro abierant, ſedeſq; ibi firmauerant. Hic cùm ex matre fortitudinem Gothicam, & ex patre Herculeas uires & pruden-

tiam,

tiam, quaſi quædam hæreditaria bona conſecutus fuiſſet, non ſolùm militari diſciplina, in qua plurimum ualuit, ſed rerum gerendarum prudentia, in qua admirabilis apparuit, Gothos in omni uirtute & uirtutum officijs continebat. Huius tempore gerebatur illud diuturnum, crudele, & ſanguinarium bellum Troianum, ob unius mulieris amorem inter Græcos & Troianos ſuſceptum, omniumq́; qui interfuerunt, aut præfuerunt, ſumma infelicitate. Siquidem ex Troianis antequàm urbs caperetur, ſexaginta ſeptem millia, poſt captam uerò (ſi hiſtorijs credendum eſt) ducenta ſeptuaginta octo millia: ex Græcis autē octingenta ſeptuaginta ſex millia deſiderata referuntur. Hic Telephus ob gentis Gothicæ inſignē fortitudinē multis legationibus ab utraq; parte, Græcorum uidelicet & Troianorū, ad belli ſocietatem uocatus, demum partibus Troianorum acceßit, quia Priami eorum Regis ſororem coniugem habebat, ex qua præclaræ indolis filium Euriphilū in ſpem generis ſuſcitauerat. Quo domi apud præceptores relicto, ad Troiam accelerato greſſu peruenit. Cui aduentanti Teſſander Græcorum fortißimus Dux, ſe totamq́; ſui exercitus aciem obiecit, tanquam Herculem patrem in fortißimo filio ſuperaturus: at contrarium quàm ſperabat euenit. Nam à manibus Telephi uulnere cruēto & mortifero ſuſcepto, corruens expirauit. Hunc caſum amaro animo Aiax Vlyſſesq́; ferentes, ſeſe mutuò in ultionem extincti Ducis hortantur: acerrimisq́; animis in ipſum Telephum conuerſi, ſtatuerunt aut mortuum amicum uindicare, ut in numerum incidere uindicandorum. Nec minore fortitudine Telephus imminentes ſuo capiti gladios auertere conabatur. Sed quæ Herculea uis ſatis ei eſſe potuit contra tres præſtantißimos totius Græciæ Duces, à quibus pertinacißimè oppugnabatur? Nam dum Aiacem uehementius immi-

Troianum bellum atrociſsimū aduerſus Græcos.

Teſſander à Telepho uulneratus occubuit.

Telephus ab Aiace ſimul & Vlyſſe uehemēter inuaſus, à tertio uidelicet Achille letaliter uulneratur.

nentem infeſtus inuadit, Vlyſſemq; à latere adorientē perſequitur, equo cadente ſublabitur, fortiſsimiq; Achillis iaculo femore ſauciatus diu curari nequiuit. Græcos tamen, quamuis fractis eſſet uiribus, ea parte quam defendit, perturbauit.

CAPVT XXXVII.

Euriphilus xiij. Rex.

MOrtuo in Troiano bello Telepho, Gothi ad filiū eius Euriphilum maximæ ſpei adoleſcentem Gothici regni adminiſtrationem deferentes, prudenter exiſtimabant ſe in nullum magis idoneum, aut æquè dignum tanti muneris onus cōferre poſſe. Nam præter illam eximiam nobilitatem, qua poſt longam ſucceſsionem Regum ac potentiſsimorum Principum illuſtris erat, etiam in omnibus moribus eius ita integritas apparebat, quam optimæ ſpei Principes de ſe polliceri conſueuerunt. Quiq; ne à patria & auita fortitudine degenerare notaretur, ſe ad Troianū bellum nullis periculis perterritus contulit, laturus opem auunculo ſuo Priamo Troiæ Regi, quam (ut diximus) Græcorum Principes pertinaciſsimo odio oppugnabāt, & tandem expugnant: quanquam nonnulli affirmant ipſum Euriphilum ob eximium Caſſandræ amorem, quo adoleſcens accenſus erat, omnia illa difficillima pericula itinerum & bellorum ſuſtinuiſſe. Verùm dum fortius quàm prudentius importunas ac potentes Græcorū turmas inſequitur, ab eis non ſine publico ſuorum planctu, præſertim matris & auunculi, in primo iuuentutis ſuæ flore trucidatur.

Euriphilus ad Troianū bellum acceſsit.

Troia expugnatur, ibidemq; Euriphilus occiditur.

IOAN.

IOANNIS MAGNI GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOTHORUM

thorum Sueonumq́; liber ſecundus.

CAPVT I.

ORiginē Gothorū, & initiū rerū per eos ab antiquiſsimo tēpore geſtarū, primo libro abſoluimus. Deinceps autorib. quos in principio nobis propoſuimus imitandos innixi, ad Gothiā redeuntes, inquiramus labore, an otio medios annos poſt memorabilē Biriconis exitū trāſegerint: primamq́; rationē ſumamus de Rege Humulpho, Regis Bericonis primogenito, quē pater domi & in patria Regē cōſtituens, iuſsit ut uiriliter ſapienterq́; omnia cōmiſsi regni negotia tractaret. Qui paternæ iuſsionis obſeruantiſsimus executor, mox poſt patris egreſſum ciuiles illas diſcordias, quas ipſe pater alioquin prudentiſsimus penitus tollere nequiuerat, ita repreſsit & pacauit, ut ſublatis odijs tranquilla ubiq; pax ac ſecuritas inter omnes Gothiæ incolas appareret, uiderenturq́; bella & ſeditiones relicto Gothiæ regno ad exteras nationes commigraſſe.

Humulphus xv Rex in patria.

Pacauit diſcordias ciuiles.

CAPVT II.

EVolutis deinde aliquot annis Humelus Humulphi nepos, ad auiti regni ſceptra peruénit. Cuius tempore cùm Dani animaduertiſſent maximam Gothorum multitudinem cum Rege ſuo Bericone olim in alienas terras emigraſſe, eoq́; exitu potentiam Gothorū, qui in patria re-

Humelus XVI Rex in patria.

manſerant, & ad mutuas diſſentiones redierant, plurimũ extenuatam, non diſtulerunt Gothicum imperium, cui per multa ſecula paruerant, à ſuis ceruicibus excutere. Quod cùm Saxones prudentius conſideraſſent, mox arma in Danos duce quodam Iuthone (à quo Iuthia uel Iuthonia nomẽ accepit) conuertebant, nihil dubitantes, quin ſicut principatui Gothorum ſe incautè ſubduxerant, ita etiam eorum neceſſaria ope ſe non ſatis prudenter ſpoliauerãt. At Dani in eas difficultates adducti, cùm uiderent ſe Saxonũ potentiæ nequaquam reſiſtere poſſe, Humelum denuò ſupplices adeunt, impetrataq́; erratorum uenia in gratiam recipiuntur: eisq́; duos filios ſuos, Danum & Angulum, quos ex Geſilda nobiliſsima cõiuge Suetica ſuſcitauerat, præficiendos curauit. Qui ualido exercitu muniti, commiſſo acerrimo prælio, Daniam (quæ tunc primum à Dan nomen accepit) fugatis inde Saxonibus liberauerunt.

Dani in Gothos, & Saxones in Danos ire cõtendunt.

Iuthia à Iuthone dicta.

Humelus Danis ſupplicãtibus duos filios in auxilium præfecit.

Dania à Dan Rege nomẽ obtinet.

CAPVT III.

HIc enim eſt ille Dan Humeli Gothorũ Regis filius, quem pater Danis primũ Regem conſtituit. Duoq́; præcepta eidem tradidiſſe memoratur. Primũ ne in aliqua parte Daniæ delubra conſtrueret, ſed apud Vpſalam Sueonum metropolim diuinitatis cultum uenerabundus proſequeretur: Alterũ, ut conſiderata Danicæ telluris anguſtia, nulli niſi grauiſsima laceßitus iniuria, bellum inferret. Angulus autem Dani frater, cùm ad regni conſortium admitti contenderet, à fratris inſidijs uix elapſus, in Angliæ regnũ fuga ſeruatus euadit. Crediderim tunc parum abfuiſſe, quin Danicũ regnum fraterno ſanguine fundatũ fuiſſet, quemadmodum Romanũ, quod longè poſterius ſurrexit: de quo ſcriptum eſt, Fraterno primi maduerũt ſanguine muri. Attamen Saxo Danicus affirmare uidetur, Angulũ Angliæ

Dan Danorum Rex.

Angulus Angliæ regnum obtinuit, vnde & nominatur.

regno

regno præfuiſſe, nomenq; ſuum prouinciæ, cui præerat, aptandum curauiſſe. Nunc ad Humelum reuerſus, animaduerto ipſius potentiam non minorem fuiſſe quàm ataui Bericonis, qui uidebatur toti orbi bellum indixiſſe. Ille enim Vandalorũ gentem uiribus & armis ualidam: hic fortes & pugnaces Saxones deuicit, atq; fugauit. Ille ſuum imperium in Vlmerugos, Pomeranos, Polonos, Magnopolenſes extẽdit: hic Gotis, Sueonibus, Helſingis, Biarmis, Bothnijs, Lappijs, Finnis, Scricfinnis, totiq; Scandianæ inſulæ præfuit. Illisq; uicinis Danorum inſulis nõ ſolùm imperauit, ſed etiã Regem ſuper ipſas (ut diximus) conſtituit. Immò in nonnullis hiſtorijs inuenio, quòd Norum tertiogenitum Noruegiæ Regẽ præfeciſſet, nomẽq; ex eo patriæ indidiſſet: quanquam mihi probabilius uidetur, Noruegiam à uia Septentrionali ſitum & nomen ſuſcepiſſe.

Humelus Saxones domuit.

Norus tertiogenitus Noruegiæ præficitur.

CAPVT IIII.

Gothilas deinde mortui Humeli filius in paterni regni ſolium procerum conſenſu ſurrogatur. Qui ſuſcepto tam amplo ſuper Gothos, Sueones, aliasq; Septentrionales gentes imperio, nihil à paterna uel auita magnanimitate degenerauit. Enimuerò poſtquàm domi & in patria omnia quieta reddidiſſet, rogatus ab Amalo cõſanguineo ſuo, qui tum Gothis in trãſmarina militia occupatis imperabat, prægrandẽ exercitũ in Eſtones, Magnopolenſes, & Curetes eduxit, commiſſoq; in mari & terra prælio, ex rebellibus obſequentes effecit, geminumq; eis iugum (ut anteà diximus) impoſuit, qui unum impatientius, quàm eis expediebat, ſuſtinebant. Deinde cõtrouerſia inter ſuos nepotes, Humelum uidelicet & Lotherum, quos Dan ex Gyritha Siggonis Suetici Regis nepte procreauerat, ſuper regni Daniæ ſucceſſione ſuborta, tumultuoſum homi-

Gothilas 17. Rex in patria.

Gothilas Eſtones, Magnopolenſes & Curetes deuicit.

Lotherus Dani filius regno Daniæ præficitur.

nem Lotherum,amoto modeſtiore Principe Humelo, præficiendum curauit , ſagaciter conſyderans ex domeſtico Danorum tumultu finitimorum pacem fieri. Neq; *dubitandum eſt plurima & præclara huius* Gothilæ *(quemadmodum aliorum multorum magnorum* Principum*) facinora fuiſſe, quæ ingrata uetuſtatis obliuio obliterauit. Quocirca eius hiſtoriã alijs,qui plura de ipſo inquiſierunt, deſcribendam relinquo.*

CAPVT V.

Sigtrugus Gothilæ Regis nepos regno præficitur.

S*igthunius,quem alij Sigtrugum uocãt,*Gothilæ Regis *nepos, eiusq́; in regno Suetiæ ſucceſſor, dum à ſuſcepti regni principio ſacrificia & libamina* Dijs *ſuis apud* Vp*ſalam metropolim offerret, ſuorumq́; fatorum ſeriem, ac futuros rerũ euentus ſolicitè inquireret, accepto per uictimarios reſponſo, didicit ſibi ab auri metallo ſupremam perniciem & mortem fatali neceßitate imminere, ideoq́; ſummopere ab eo cauendum eſſe:à ferro, aut chalybe, cæterisq́; metallis nunquam uiolari,uel occîdi poſſe. Quocirca cùm ſe* Deorum *immortalium beneficio inuictum putaret, magno atq; imperterrito animo multa bellorum diſcrimina aggreſſus eſt.*Huic *erat filia* Gro *nimium ſpecioſa,de cuius pulchritudine & moribus, cantiones nõnullæ ſermone patrio ad nos peruenerunt.* Hanc Schioldus Danorum Rex *filio ſuo* Gramo *mißis legatis cõiugem poſtulauit,ſed iam pater ipſam fortißimo atq; nobiliſsimo pugili* Sumbli, Finnorum *Regis fratri deſponderat.* Itaq; Gram *putans ſe à* Sigthunio *contemptum, quòd filiam alteri minus nobili deſpondiſſet, conſiliũ à ſocio ſuo* Beſſo,*cuius opera in difficillimis rebus ſemper utebatur,inquirit, quomodo iniuriã contemptus ſui uindicare poſsit.* Tandem *placuit omnem induſtriam ad hoc accommodare, quò puella etiam inuito patre*

Fatale reſponſum à Dijs.

Gro filia Sigtrugi.
Schioldus Rex Danorum.

patre raperetur. Erat enim tunc inter præclara illuſtrium uirorum facinora exiſtimatum, ſi raptas per uim & arma uirgines ſuo coniugio ſociarent. Igitur Gramus (aſſumptis ſecum comitibus)relicta Danorum patria Gothiam ingreditur. Sed ne noto uultu præditus agnoſceretur, agnitusq; trucidaretur, uarijs ferarum pellibus circumamictus inceßit, magnoq; diſcrimine ad regiam Sigthunij peruenit, circa quam latitans tēpus obſeruabat, donec egredientem uirginem in mutuum amorem alliceret, allectamq; & ſponte uolentem abduceret. Prius tamen Beßius ille fidelis & prudens comes, per ſummam ingenij uim, prudētißimæ uirginis animū in amorem ſui illuſtrißimi Regis induxit, quamuis ab initio aſpera difficilisq; fuiſſet, nunc patris potentiam & arma, nunc clarißima auorum & atauorum ſtemmata commemorans. Sed Beſſo nec facundia, nec occaſio defuit, qua ſuum Principem inſigni laude extolleret, nunc ſanguinis nobilitatem, nunc fortitudinem & militarem diſciplinam, nūc demum in armis & prælijs inuictam potentiam mira ingenij arte commendando, quemadmodum Saxo Danicus in illo Adonio carmine teſtatur:

Raptus uirginū olim glorioſus erat.

Gramus Danus aſtutè Gro filiā Regis Sigtrugi adeptus eſt.

Carmina Gro.

Gro mihi nomen,
Rex pater extat,
Sanguine fulgens,
Fulgidus armis:
Tu quoque qui ſis,
Aut ſatus unde,
Promito nobis.

CAPVT VI.

TAndem ubi Gram intellexit, ſe de uoluntate uirginis ſecurum, nec formidandas eſſe inſcij patris inſidias, depoſitis ferinis pellibus quibus amictus fuerat, concupito uirginis amplexu potitur, datis prius pro ſua Regia fortuna & magnificentia amatorijs donis, quibus puellarum animi citius capi conſueuerunt. Deinde nihil oblu-

Gro per Gramũ abducitur in Daniam, ex qua Gutthormus procreatus.

ctantem in ſuam uſque Daniam concito curſu perduxit, perductamq́; magno amore dilexit, & Gutthormum poſtea Daniæ Regem, & filiam Sibdageri, Noruegiani Regis coniugem ex ea ſuſcepit. At Sigthunius raptæ puellæ pater, iuſta indignatione motus, hoſtilia Danorum Regi indicit: fiuntq́; ex utraque parte magni bellorum apparatus, dum alter illatam ſibi & ſuo ſanguini iniuriam magna Sueonum & Gothorum potentia uindicare conatur: alter ut rapta coniuge liberè perfruatur, totis Daniæ uiribus ſeſe potenti hoſti opponere contendit. Itaque

Atrox bellum inter Gothos & Danos ob raptum Gro uirginis.

educta ad bellũ utriuſq; Regis potentia, pugna adeò atrox & pertinax committitur, ut non pro aris & focis, aut fortunis, ſed pro ſanguine & uita certamen agi uideretur. Nã Sigthunius eò importunius & uehementius hoſti imminebat, quò certiora putaret Deorum oracula, quibus didiciſſet ſe ferro inſuperabilẽ fore. Sed nõ deerat Gramo promptum Danicæ aſtutiæ præſidium. Clauam enim, quam

Sigtrugus aurea claua concuſſus occubuit.

more giganteo geſtabat, auro infuſo ponderoſiorem effecit, eaq́; imminentem audacius capiti ſuo Sigthunium non ſolùm repreßit, uerumetiam multis ictibus contuſum occidit, non inutile documentum futuris Sueonum Regibus eo facto relinquẽs, quòd plus aurum quàm ferrum formidabile credant. Quippe plures Reges auro quàm ferro periclitantur, dum auri ſacrà fame laborantes ſubditis inopiam rebellionemq́;, & ſibiipſis præmaturũ fatum, aut à regnis eiectionem accelerant. Hac de Sigthunio parta uictoria Gramus receptui cani iußit, credens ſe totam Sueonum regionem morte Regis & iure belli aſſecutum fuiſſe. Sed ſupererat Scarinus Gothorum Rex, qui non paſſus eſt Sueones uictrice Danorum uirtute ſubiugari, prudentius futura conſiderans, quòd Sueonibus ſubactis, Gothorum etiam imperio fortior immineret.

CAPVT

CAPVT VII.

SCarinus igitur etſi totius Gothiæ principatum ſapienter adminiſtrando, omnes incolas ſibi ſubiectos pari ac benigno complecteretur affectu, tamen Veſtrogothiam ſua frequentiori præſentia plurimum illuſtrabat: idq; ob uicinum Noruegiæ Regem Sibdagerum, cui ut erat ſanguine coniunctus, ita etiam terrarum ſitu uicinus eſſe uolebat. Hic ex ſuo nomine Scaram ciuitatem Veſtrogothorum in loco ſtagnis & paludibus admodum munito, tam prudenter erexit, quàm imprudenter eius ſucceſſores ipſam collabi & deſolari permiſerunt. Antiqua hæc erat Gothorum Regum ſedes. Siquidem non longè ab ea adhuc extant ueſtigia Regiæ Aranes, cuius ſitus, muri & ſtructuræ ſuos inſpectores ita in admirationem ducunt, ut firmiter credãt nullum præſtantius ædificium ea tempeſtate in omnibus Septentrionalibus regnis reperiri potuiſſe. Sed quid non mutat æui longæua uetuſtas? Refert tamen adhuc Scarenſis ciuitas ueteris dignitatis imaginem Pontificali honore ſublimata. Nunc ad Scarinum redeamus. Qui mox ut comperit conſanguineum ſuum, Sueonum Regem Sigthunium armis Danorum occubuiſſe, nihil moratus omnem ſui regni potentiam contrahens, bellum contra Gramum, qui ſe uictorem putabat, inſtruxit. Verùm cùm belli apparatus incrementa plurima ſuſciperet, ipſeq; Gramus Gothici Regis potentiam nimis adauctam animaduerteret, nec Danorũ uiribus facilè ſuperabilem crederet, à ſingulari certamine præſidium opportunum mutuari conſtituit. Sciuit enim publica lege & conſuetudine receptum eſſe, ut quicunque tali certamine cum hoſte congredi recuſaret, is pro uicto atque imbelli homine haberetur. Igitur Scarinum, quem ob grandem ætatem uiribus deſtitutum conſiderabat, ut

Scarinus 19. Rex in patria.

Scarẽſis ciuitas.

Aranes eo tempore arx regia fuit.

Epiſcopatus Scarenſis.

Scarinus Gothorũ Rex inſtruit bellum contra Gramum Danũ.

Lex Duelli.

ſingulares manus conſereret, prouocauit. Vicit ueteranum Principem ingenuus pudor, ne ab imbecilli ſenio iuſtam, quam potuiſſet, excuſationem aſſumeret. Proinde armati in campum ambo Reges procedunt, circunſtante undique uirorum fortium corona, quorum pars Scarino, pars Gramo fœlicem pugnæ exitum precabatur, pars ſuc-clamabat longè impar, atque iniquum fore hoc duellum, in quo Gramus iuuentutis flore conſpicuus, atque uiribus integer, ac Gigantea fortitudine præditus, contra Scarinum ſenectutis diffidentia debilem congrederetur. Quo congreſſu illud facilè euenit, quòd cuncti qui aderant, neceſſariò futurum prædixerant, uidelicet debilem à ualido, ſenem à iuuene, imbellem à gigante ſuperandum fuiſſe. Sed nec illo ſuperato Gramus uictoriam in Gothos aut Sueones obtinuit: erat enim Scarinus magna conſanguineorum progenie ſuccinctus, qui contra Gramum uiciſſim in ſingulare certamen prodibant. Sed dum conſanguinei Regis occaſum uindicare contenderent, numerum mortuorum ſuo fato adauxerunt. Sed neque ea uictoria Gramo regnum Suetiæ poterat conciliari. Quamuis enim abſumpta eſſet in eo Danico bello tota ferè Regij ſanguinis in Gothia progenies, nec inter Sueones aliquis ſupereſſet, qui hæreditaria ſucceſſione uacantibus regnis dignè præficiendus uideretur, attamen Sueones & Gothi, Noruegiæ Regem Sibdagerum Gothico ſanguine illuſtrem, Sigthunioq; & Scarino proxima conſanguinitate coniunctum, Danorumq; Regis implacabilem hoſtem, ad regni ſolium aſſumunt, iuſtum atque honeſtum exiſtimantes, ut potius Regia dignitas in ſanguine & familia eorum Regum, qui pro patria ceciderũt, permaneret, quàm in Gramum alieni imperij inuaſorem imprudenter collocatum diceretur.

Monomachia duorũ Regum.

Scarinus ſenex à Gramo iuuene opprimitur.

Gramus quoſdam conſanguineos Scarini ſuperauit.

Sibdagerus Noruegiæ Rex à Gothis & Suecis aſſumitur in Regem.

CAPVT VIII.

Sibdagerus 20. Rex in patria.

Odium implacabile inter Sibdagerũ & Danos ob raptum uirginis Gro.

Filia Grami rapta in Noruegiam abducitur.

Conſuetudo rapiẽdi uirgines unde nata.

SIbdagerus igitur Noruegiæ Rex *multis magnis & honeſtis rationibus in* Gothiæ *ac* Suetiæ *regnis ſublimatus, quemadmodum in* Danos *ob* Regis *eorum inſolentiam graui odio ferebatur, ita uexatis per eum* Sueonibus *compatiens meditari cœpit, quibus uiribus & armis iniurias eis illatas uindicaret. Creuerat iam olim inter hos* Reges *graue odium ob raptum conſanguineæ uirginis* Gro*: nec poterat indignatio in* Sibdagero *quacunque occaſione pacari, donec facinus facinore, raptum raptu compenſaret. Siquidem claſſe bellica in* Daniam *prouectus, primò ſororem* Regis *ſtupro uiolatam infami pudore affecit, deinde filiam eius admodum ſpecioſam uiolentius raptam in* Noruegiam *abduxit, abductamq; ſibi matrimonio copulauit, plurimum eo proſpero facto exultans, quòd unam iniuriam geminata atque atrociore uindicaſſet.* Hîc *nimirum in magnam admirationem rapior, conſiderans hos uirginum raptus tunc & eiſdem temporibus atque annis apud* Reges *Septentrionales in conſuetudinem ueniſſe, quando bellum* Troianum *ob raptum mulierum crudeliſſimè gerebatur.* Neque *hîc minor interfectorum* Principum *& militum numerus commemoraretur, quàm apud* Phryges *&* Danaos*, ſi tanta ſcriptorum copia de ſubrigido* Aquilone *emerſiſſet. Sed hæc quieſcant, & ad* Gramum *conuertamur.* Qui *conſiderans ſuas artes artibus* Sibdageri *duplicata aſtutia ſuperatas, nec ſibi ſpes reliqua eſſet, quin ille occupatis tot in circuitu regnis & populis, tandem* Daniam *impugnaret, & expugnatam ſubiugaret, ſtatuit omnes ſuæ potentiæ uires contra tam potentem hoſtem ſemel experiri.* At *prudentem* Sibdagerum *ea aduerſarij meditatio minimè latere poterat, quin potius longè cautiorem ef-*

ſecerit. Enimuerò non modò ſuos Noruegianos, & cæteros ſuo imperio ſubiectos, ſed Saxones (quorum Principem Henricum Gramus inſidioſè & clàm obtruncauerat) in belli ſocietatem uocatos, ad Daniæ expugnationem inuitauit. Nec Gramus ſegniter occurrens, quantaſcunq; poterat uires aduentantium hoſtium uiribus opponebat. Sed aduenerat tunc ineuitabile fatum, quod nec gigantea fortitudine, nec inuictis armatorum militum millibus, aut quacunque humana potentia poterat ſuperari. Igitur fortiſſimus pugil Gramus, poſt tot præclara & magnifica facinora, à Rege Noruegiæ Sibdagero, dum ſtupratæ ſororis iniuriam, & laceſſitam filiæ pudicitiam, atq; ereptorũ regnorum uiolentiam ulciſci conatur, opprimitur. Oppreſſo igitur atque extincto Gramo Danorum Rege, Sibdagerus omnium Aquilonarium regnorum unicus moderator effectus, Gutthormum Grami filium, & raptæ olim coniugis fratrem ab exilio reuocatum, Danis ſub tributo regnaturum præfecit, perinde ac liquidò conſtare uolens, quòd totam Daniam æqua ſeruitus teneret, omniumq; corrupta libertas parem conditionis ignominiam ſub tributario Rege redoleret: quaſi parum prælijs afflicti fuiſſent, niſi etiam abiectiſſimo conditionis inſtituto multarentur. Hadingus autem Gutthormi frater, homo magni & præſtantis animi, cùm cogitaret ſe fortiſſimo patre genitum, elegit potius honeſtam exilij conditionem, quàm in patria ſeruitutem turpitudini coniunctam ſuſtinere. Nec tamẽ nobiliora fuiſſent eius facinora, ſi in patrio ſolo uictitaſſet, quàm modò ſunt inter eos heroës, quorum acta magis mirãda, quàm imitãda proponũtur. Siquidem poſt æditos longè lateq; militares triumphos, exercitũ naualem in Sueticum mare à deuictis Ruſſis reduxit, atq; Sibdagerum in Gotlãdia commorantem pugna adortus oppreſſit.

Gramus occubuit.

Sibdagerus poſt mortẽ Grami ſubacta Dania, præfecit illi Gutthormũ filium ſub tributo.

Hadingus Gutthormi frater.

Sibdagerus in Gotlandia ab Hadingo opprimitur.

CAPVT

CAPVT IX.

Aſmundus 22. Rex in patria.

ASmundus Sibdageri filius, poſtquàm in regnis Gothiæ, Suetiæ, Noruegiæ, patri hæreditario iure ſucceſſerat, primã curam habuit, quomodo uictorioſi Hadingi Danorum Regis potentiam à ſe, & ſuis regnis auerteret: quanquàm admodum difficile uidebatur, ipſum humana uirtute ſuperari poſſe, qui tot magicæ artis præſtidijs, ſiue præſtigijs circumſeptus & munitus habebatur. Si enim Saxoni Danico credimus, ab incunabulis traditus fuit præceptoribus in arte magica peritiſſimis, uidelicet Vagnopto & Haphlio Sueticis gigantibus: à quibus ita inſtructus credebatur, ut ſi ſibi ipſi fatũ non intuliſſet, nullis humanis armis uiolari potuiſſet. Quippe tam familiaris erat Dijs quos colebat, ut mox eorũ nomine inuocato, præſentiſſimum ſentiret auxiliũ. Ductus eſt ab illis uiuus ad inferna loca, in quibus plurima arcana mortalibus incognita contemplatus eſt. Didicit quoq; ab Hartgrepa Vagnopti filia, quæ nulli in uanitate artis magicæ ſecũda erat, in dæmonum auxilio ſpem omnẽ collocare. Cõuerſatus eſt familiariter Othino omnium Magorũ, immò dæmoniorũ nequiſſimo, qui huic primùm in humana ſpecie apparẽs, bellum in Curetes mouere præcepit, uictumq; ex eo prælio ſuauiſſimæ cuiuſdam potionis beneficio, fortiorem uegetioremq; effecit: deinde à ſene quodam (quem puto ſpectrum magicum fuiſſe) centuriandi exercitus induſtriam aſſecutus eſt. Quibus artibus ſe inſtructum munitumq; conſiderans, nihil tam arduum difficileq; putabatur, quod crederet ſua uirtute inſuperabile. Proinde fallaciſſima dæmonia ipſum plurimis ac uarijs bellorum caſibus expoſuerunt, expoſitoq; multis ac miris modis illuſerunt, nunc uictorem efferendo, nunc rurſus uictum omni ope deſtituendo.

Hadingus arte magica eruditus, inſuperabilis uidebatur.

Othinus Magus.

Fallax eſt dæmonum auxilium.

CAPVT X.

Hadingus exercitum magnũ duxit contra Aſmundum.

IGitur aleam belli contra Aſmundum Regem expertu-rus, ualidum exercitũ in Suetiam deducere parat. Quo apparatu præmonitus Aſmundus, duos coniunctos exercitus eduxit: quòs cùm ad reprimẽdum aduẽtantis hoſtis impetum ſatis fortes putaret, uni filium Henricum, alteri ſeipſum præficiendum curauit. Inualeſcente prælio

Henricus filius Aſmundi præſumptuoſè pugnans interẽptus eſt.

Henricus inijciens dextrã capulo, clypeumq; retentãs,
Inq; hoſteis ruit, & nullos expalluit ictus.
Ferro artus, faciemq; aurata caßide tectus,
In medios fertur cuneos, ceu uincere certus,
Intrepidusq; fugæ, & nullo ſuperabilis auſu.
Sed non reſpondit cœptis audacibus eius
Belli ſucceſſus, qui primo flore iuuentam
Illius extinxit: quem chari cura parentis
Indoluit tantum, quòd eum fato comitari
Optaret, ſpernens extincto pignore uitam.

Tribuit Saxo mœſtißimo patri carmina, quæ oſtendũt eius eximiam erga amiſſum filium charitatem, animumq; ad moriendum obſtinatißimum. Siquidem reiecto in tergum clypeo utranque manum capulo iniecit, deinde furens & fremens Hadingum poſt peractam complurium necem ferocißimo impetu adoritur. At Hadingus uidens ſibi ineuitabile fatum imminere, nec quacunq; humana ope illud auerti poſſe, mox ſua numina, quorum cultui à cunis aſſueuerat, inuocat: aderat ſubitò dæmon Vagnopti forma indutus, ſuiq; cultoris & alumni partes in periculoſam ſortem inclinatas rurſus erexit. Itaque neceſſarium fuit, ut Aſmundus, qui humanis uiribus ſuperari nequiret, dæmonibus congreſſus occumberet, quanquam non omnino moreretur inultus. Nam cùm Hadingus ſuis numinibus adiutus ipſum amentata haſta transfixiſſet, inter exiguas uitæ

Aſmundus occumbens, penè pedem Hadingi amputauit.

reliquias

reliquias uulneratum interfectoris pedem perpetua claudicatione multauit, præmiſſa acri exprobratiõe, quòd in magica arte totam opem ponens, miſerandis criminibus obſitus eſſet, maculisq; & uitijs, ut infamis atq; putidus labeo, refertus. Subinde occiſi Aſmundi corpus ſolenni funere elatum, apud Vpſalam Regijs exequijs procuratur. At coniũx eius Gumilda imitata multas præclaras fœminas, quas Ethnicorum cõmendant hiſtoriæ, ne mortuo uiro ſupereſſet, mortẽ ſibi ferro conſciuit, atq; eidem (cum uiro) tumulo ab amicis demandatur, digna uiri cinerib. ſociari, quæ uirilẽ animũ, & grande facinus ſub muliebri ſexu declarauit.

Aſmundi corpus apud Vpſaliam tumulatur.

Gumilda Regina ob mortem coniugis ſe necauit, pariter cum eo ſepulta.

CAPVT XI.

VFfo Aſmundi filius poſt fatum patris in paternis regnis hæreditaria ſucceſſione ſurrogatur: cui Hadingus nõ minus negotium fecit, quàm pridem eius patri, atq; auo, quos multis bellis fatigatos tandẽ extinxit. Pari enim fiducia, immò maioribus animis nunc inſoleſcebat, poſtquã tot triumphos de multis ac potentiſſimis hoſtibus reportauerat. Quippe non contentus patrem & filium ope malignorum ſpirituum trucidaſſe, adiecit agrum Sueticum longè lateq; depopulari. Quamobrem Vffo collectis undiq; copijs ſeſe ad arma parat, deinde populatori acerrimũ prælium inferens, coëgit in ſuam Daniam remigrare, ſecutus à tergo fugientem, cui in ſua Suetia ceſſiſſe uidebatur. Non tamen ignoro Saxonem ſcripſiſſe, quòd Vffo in Daniam cum nauali exercitu traieciſſet, interim cùm ab Hadingo ager Sueticus uaſtaretur, quemadmodum olim ab Agatocle ſimili aſtutia factum fuiſſe traditur: qui cùm à Carthaginenſibus in Syracuſana urbe obſideretur, bellum in Africã tranſferens ciuitatem Carthaginenſem obſedit. Nec diſſimile fuit prudentiſſimi Scipionis Africani facinus, qui exercitu in

Vffo 22. Rex in patria.

Vffo coëgit Hadingũ in Daniã redire per ſequẽdo eum.

Scipionis Africani ſimilis aſtutia cùm Hannibal pugnaret in Italia.

Carthaginem ab urbe Roma adducto, pugnacem Hannibalem Romanos in Italia diuturno bello uexantē, ad ſuos proprios lares defendendos redire coëgit. Commiſſo in Dania prælio, Vffo nec uictus, nec uictor in Suetiam reuerſus eſt. Hadingus autem hyeme tranſacta, & uerni temporis calore redeunte, iratis ſibi numinibus Suetiam tetro omine repetit, ibiq; luſtrum infeliciſsimè militando confecit. Nam cùm ſe ſentiret Vffonis uiribus imparem, ad ſyluarum anguſtias, montiumq; & uallium ſaltus, ac latebras confugere cogebatur: ubi ab Vffone pertinaciſsimè obſeſſus, nec in bellum progredi, nec in Daniam regredi permittebatur.

Anguſtiabatur Hadingus præſumens inuadere Suetiam brumæ tempore.

Quo euenit, ut ipſe, & milites eius poſt tam diuturnam obſidionem, conſumptis alimentis, ad ultimam miſeriam redacti, primùm ſylueſtribus fungis & graminibus famem lenire cœperint: deinde radicibus, corticibusq;, & herbis uſq; ad nigreſcentem terram conſumptis, catorum canumq; uiſcera ferro rimantur: quibus non ſuppetentibus, ad immunda equorum cadauera famelicorum rabies ferebatur: tandem equis, felibus, muribus, omnibusq; abominandis morticinis, quæ reperiri poterant, ſordidius quàm delicatius abſumptis (prô nefas, ut ipſorum Saxo teſtatur) infelix illa infelicium Danorum ingluuies ad humanas carnes extremam famem propulſura conuertitur.

CAPVT XII.

Dani ſe ipſos mutuò occiſos comedebant.

ITaq; complures eorum qui ab hoſtium ferro hactenus intacti fuerant, domeſtica framea mactati cibus fiebant cæterorum. Quæ igitur maior infelicitas obſeſsis Danis reſidua eſſe potuit, quando ſeipſos mutua cæde interemptos deuorarent? Quocirca nō ab aliquo nocturno ſpectro carmen illud, quod Saxo inducit, Danis in extremas deſperationis anguſtias compulſis, nocte media inculcatum fuiſſe

exiſtimo,

exiſtimo, ſed à prudente quopiam monitore, qui Danorũ *imprudentiã ab impugnanda Suetia deterrere conatus eſt, quando ſic afflictis* Danis *improperando loqui uidetur:*

Tetra uos patrios fortuna linquitis agros,
Et facilè hoc regnum ueſtro ſuccumbere bello
Creditis: aſt cæca hæc mens eſt, quæ talia credit.
Marte quati neſcit latiſsima Suetia, Marti
Vos dabitis tergum, timor & fuga uos comitetur.
Nec uobis timidis gladiorum competit uſus.
Libera uos cædet manus, & cædem geminabit.

Præſagium Danis pernicioſum.

Quod præſagium crebra Danorum *ſtrage non ſolùm ſequentis diei, ſed multorũ ſequentiũ ſeculorum euentus impleuit, & quando neceſſe fuerit, amodo implebit.* Mirum *potuiſſet uideri, quòd Sueones ipſos Danos tam importuna & diuturna uexatione afflixiſſent, eoſq; ad eam extremam deſperationem coëgiſſent, niſi multiplices iniuriæ in* Vffonem *illatæ conſiderentur.* Tenebat *obſeſſum regni inuaſorem, Suetiæ populatorem, patriæ deſolatorem, prætere a patris auiq; occiſorem: cui etſi clementia parcendũ uoluit, tamen pietas erga parentes iniuſtè necatos uindictam poſtulare uidebatur.* Igitur Hadingus *poſtquàm cõperiſſet* Vffonẽ *pertinaciſsimo odio ſibi inſidiari, nullamq; aliã rem in uotis habere, quàm ſuum caput & uitam, nocturna eruptione & fuga ſe ſaluans, conceſsit in* Helſingiam: *à qua demum per* Noruegiam, *ſuperatis multis magniſq; periculis, peruenit in* Daniam. *In qua conſtitutus, ſenſit ſibi denuò bellum à* Biarmienſibus *præparari, duce quodam* Tumingo *ab* Vffone *ad id excitato: ex quo quidem bello, quia numinum ſuorum inſtructione ordines militares diſponere didicit, uictor euaſit, atq; potitus uictoria in metropolim* Vpſalam *ſe recepit, ut per colloquij ſimulationem* Vffonem *opprimere poßet.* Sed Vffo *periculum præ-*

Sueonum fatua clementia de inimicis in manib. quaſi diſſimulare.

Hadingus *in* Helſingiam *fugit.*

Biarmi contra Hadingum.

ſentiens, illud in autores retorſit, Hadingo tam à noctis habitu, quàm à ſyluarum latebris præſidiũ accipiente: è quibus denuò erumpens, Vffonẽ per inſidias adortus oppreſſit: cuius corpus frater Hunningus ampliſsimo funere elatum apud Vpſalam in Regalibus monumentis ſepeliuit.

Vffo ab Hadingo inſidioſè oppreſſus à ſuis tumulo regio Vpſalæ ſepelitur.

CAPVT XIII.

Hunningus 23. Rex in patria in Hadingũ arma parat.

HVnningo in locũ defuncti fratris Vffonis ſuccedenti prima cura ſucceſsit, quòd in Hadingum arma paranda eſſent, tum quòd fratris & parentum occiſor eſſet, tum etiam quòd conſueta ſua importunitate uacanti regno præfici conaretur. Sed cùm Hadingus recenti memoriæ ſubnecteret, quas calamitates in ſuperioribus annis & prælijs ab Vffone ſuſtinuiſſet, facilè (ne in eaſdem aut maiores rurſus incideret) permiſit ſe ad eas conditiones per æquos arbitros adduci, ut Hundingus paternis auitisq; regnis pacificè frueretur, promiſſa Hadingo, & mutuò ab eo accepta fide, quòd inuiolabilem pacem amicitiamq; inter ſe uſque ad ultimum uitæ ſpiritum conſeruarent, nec aures aut animum illis accommodaturi eſſent, qui inter ipſos fœdedera rumpere, odia ſerere, concordiã labefactare molirentur, ſed alter alterius commoda, honorem, quietem, dignitatem, autoritatem defendere, & ampliare curaret. His pactis inter tam potentes Reges firmatis, quot præclara facinora ſecuta fuiſſe putamus, quæ longè digniora ſunt ab eruditis & pijs ingenijs conſiderari, quàm arma, gladij, rapinæ, & huiuſmodi uitiorum monſtra, quæ bellicas furias comitari conſueuerunt? Acceſsit in primis illa filia pacis, uidelicet legum ueneranda poteſtas, quæ ſecum omnia iuſtitiæ officia adduxit, à quibus nec animi fortitudo, nec in rebus bene gerendis prudentia abeſſe potuit: quæ etſi omnibus ſyderibus pulchriores ſunt, tamen eo tempore, quo

Hundingus cũ Hadingo paciſcitur.

Mars

Mars cum ſua Bellona *dominatur,ita conculcantur,ut nec ueſtigium earum uſquam appareat. Quocirca reddita terris pace,redit ille ſpecioſiſsimus omnium uirtutum chorus, inter quas haud infimũ locum habuit illa togata tranquillitas horum duorum* Regum, *quorum conſtantem ac perpetuam amicitiam nulla uetuſtas aboleuit. Siquidem inter eos ita conuentũ erat,ut alter alterius fato comperto,mortem ſibi quantotius acceleraret,ne abſq; comite ſolus ad inferna ſedes properaret.*

Marte furente leges cedunt.

CAPVT XIIII.

I*Nterea accidit falſam famã circumferri, quòd* Hadingus Daniæ Rex *inſidijs generi ſui* Gutthormi *(cui pridem ſororem ſuam* Vluildam *matrimonio coiunxerat)impetitus corruiſſet. Qua fama allata,* Hundingus *ſtatuit ſuã* Regiam *fidem ita declarare, ut omnis poſteritas intellectura eſſet,plus apud ipſum ualuiſſe quàm uitam. Próinde conuocata totius regni nobilitate, conuiuium magnificum tanquam mortuo amico parentaturus inſtruxit: & ne quicquam* Regiæ *magnificentiæ deeſſe uideretur, iuſſus à* Rege *promus condus dolium ingentis magnitudinis cereali, ſiue melleo potu repletum aulæ in medio collocauit. Ipſe* Rex *pincernæ officio pocula circunferens,pietatis miniſterium implere putabatur. Satagebat enim omnibus modis oſtendere,quòd non tam propter amici caſum, quàm ob ſeruandam præſtitam fidem lætus & gaudens in fata concederet. Igitur poſtquàm omnes ebrietate ſuffuſos aduertiſſet, ſeipſum in dolium dulciſsimi liquoris præcipitans, oſtendere uidebatur, illud mortis genus dulcius exiſtimari debere, quod pro amicitia & fide ſuſceptum, gloriam laudemq; meretur immortalem. Quo cognito* Hadingus *cogitabat, quo genere mortis maiorem, uel parem fideliſsimo amico*

Ex falſa relatione de interitu Hadingi, Hũdingus *ſemet voluntarie in dolio mellei potus pleno ſubmerſit.*

Hadingus cognita morte amici fidelis ſe ſuſpendi fecit.

gratiam referre poſſet, (quanquam difficile crederet tam eximiam uirtutē pari uirtute, aut amicitia ſuperari poſſe) non coram ſatrapis & proceribus ſuis, ſed toto populo inſpectante, ſeſe (ne perfidia notaretur) laqueo ſuſpendi permiſit, ut omnibus compertiſsimum fieret, ipſum plus promiſſam ſemel fidem, quàm caducam uitam, & tandem neceſſariò perituram exiſtimaſſe. Affirmat Albertus Crantzius hanc duorum Regum mortē perquàm ridiculam fuiſſe: at ego eam parē puto præcipuæ uirtuti magnorū Græciæ & Latij Principum, qui uoluntariam in mortem, ne fidem promiſſam uiolarent, ſe tradiderunt.

CAPVT XV.

Regnerus 24. Rex in patria.

QVanquam Regnerus patri Hundingo in paternis regnis hæreditario iure ſtatim ſuccedere debuiſſet, tamē ſuperandi erãt prius per ipſum multi & plurimi aduerſi caſus. Inter quos præcipuum locum habuiſſe uidetur illud nouercale odium, quo à Thorilda Regina ſæpius ad mortem petebatur: quæ quantò præclariorem indolem in priuigno conſiderabat, tantò maiores inſidias eius capiti ſtruere conabatur: nec quieuiſſet, donec ſanguinem eius in poculo crudelitatis abſorbuiſſet, niſi paterni amici (quorum magna potentia in regno erat) malignos eius conatus repreſsiſſent. Profecit tamen eouſq; pertinax illa duræ nouercæ indignatio, ut tandem ipſum, & fratrē eius Thoraldū Regio pecori per contemptū præfeciſſet, ut ea extrema ignominia affecti, deſinerent ad amplitudinem paterni regni aliquando aſpirare. Sed non tulere fata, ut Regius ſanguis inter ſeruilis conditionis anguſtias obſoleſceret, quem natura aliorum genuerat præſidem & rectorem. Siquidem filia Danorū Regis Hadingi Suanhuita, ut glorioſo facinore matrimoniū illuſtriſsimi iuuenis ſibi conciliaret,

Thorilda iniqua nouerca Regneri.

Regnerus et Thoraldus per nouercam facti ſunt paſtores & bubulci.

Suanhuita filia Hadingi eos ab illa ſeruili cõditione induſtriosè liberauit.

ciliaret,(ſumptis in famulitium ſororibus)longo & difficili itinere confecto, peruenit in Suetiam ad locum in quem pridem didicerat Regios *pueros indignè relegatos: qui ut uiderunt tanti apparatus fœminam aduentare, pudore ob deformitatē cultus,ſimul & timore ob nouercales inſidias, quas ſubeſſe ſuſpicabantur,confuſi,ſeruos ſe* Regios *& pecorum cuſtodes affirmabant: at contrà Suanhuita (ut erat* Danicæ *eloquentiæ perita) multis in medium adductis argumentis,oſtendere nitebatur ſibi perſuaſum eſſe, ipſos nō ex ſeruis,ſed ex* Regibus *originem duxiſſe:totamq; ſui ſermonis ſeriem ad* Regnerum *natu maiorem cōuertens, idipſum probare contendebat ex ſpecioſiſſimo lineamentorum eius habitu,ex luminum uibratu,ex uiſus acritate,ex pupillarū alacritate,ex oculorū micatu, ex formæ pulchritudine, ex faciei & uultus luculentia, ex comi & ingenua ſpecie. Sed non deerat* Regio *inueni decens & idonea reſponſio.Serui,inquit,nō ſemper ſunt uirtute uacui: uirilitas ſub ſordida ueſte ſæpe occultatur: nec ex ueſte uirū metiri conuenit,ſed ex uiro ueſtem:magiſq; ex uirtute,quàm ex genere uirorum claritudo probatur: nobilitas ex alieno bono eſt,uirtus ex proprio dependet:obſcuratur parentum claritas, quando ab eorum probitate peruerſitas degenerat filiorum:& quis illos ſeruos iuſtè dicere poſſit ignobiles,qui damnum generis uirtutum magnitudine compenſant? Deniq; quis ſapientum ignorat, omnes ſeruos ex* Regibus, *& omnes* Reges *ex ſeruis originem habuiſſe?*

Regnerus ab Suanhuita adamabatur.

Prudentia in reſponſis Regneri adoleſcētis.

Diſpēſante ſummo conditore ex paſtoribus Reges, *& ex* Regibus *ſerui fiunt.*

CAPVT XVI.

TAndem Suanhuita poſtquàm iuuenis conſtantiam, & magnanimitatē, cæteraſq; præclaras animi eius dotes cum magna admiratione ſatis exploraſſet,ſe, ſuumq; genus,& propoſitum cur adueniſſet aperiēs, iuſſit ut forti

Suanhuita confortat Regnerũ, & induit illum precioſis veſtibus.

Spondent ſe mutuò Regnerus & Suahuita.

Sponſo gladiũ electum tradidit.

animo eſſet, ac meliora quàm in nouercæ uotis erant ſperaret. Déinde prolatis ex ſuo promptuario muneribus, & ueſtibus Regio honori congruis, effecit, ut abiecto ſquallidæ paupertatis indumento, cultior appareret. Qua inſigni humanitate allectus iuuenis, in nuptias tam clariſsimæ atq; omni probitate conſpicuæ uirginis conſenſit. Quæ iam ſponſa effecta, ne ſe illocabilem, aut dote caſſam oſtenderet, gladium uarijs conflictibus, & contra monſtra, monſtrorum impetus, ac omnes inimicorum conatus opportunum, loco præcipui dotis dilecto ſponſo tradere curauit, adiecta multiplici exhortatione capeſſendæ uirtutis, quemadmodum Saxo Danicus carminibus ad id ualde accommodis meminit, qui uirgini ea uerba tribuit, quæ non ex fœmineo, ſed uirili pectore deprompta fuiſſe uidentur. Erant enim illius tempeſtatis fœminæ, præſertim apud ipſos Aquilonares, in bellica fortitudine ipſis uiris parũ inferiores. Nec cõtenta gladium nouo ſponſo tradidiſſe, addidit & familiã, familiæq; ſtipendium, & commeatus: quibus inſtructus ueteres defuncti parentis amicos accedit, querelas in crudelem nouercam exaggerat: ſe ab ea ad indigniſsimã ſortem, nulla habita Regij ſanguinis ratione, detruſum: immò ſine ullo humanitatis reſpectu, ſe nõ ſolùm uiliſsimis mancipijs, ſed iumentis inſipientibus comparatũ. Moti his grauibus & iuſtis querelis proceres, ipſum in regni ſolium confeſtim collocantes, tam in ipſam Thorildam impiam fœminã, quàm in cæteros Regneri aduerſarios gladio uindicandum decernũt. Itaq; Regnerus ex abiectiſsima & deſperata conditione ad ſceptrum Regium ſublimatus, Suanhuitam in Reginam & tori conſortem digniſsimè promouit: quæ illi filium Hothebrotum regni ſucceſſorem pariens, commendabilem ſui nominis & probitatis memoriam ad omnes poſteros tranſmiſit. Quippe patriæ, & Principibus, ac

Fœminæ Gothorum erant bellicoſæ.

Ad querelas Regneri proceres grauiter cõmouentur contra Thorildã nouercam.

Regnerus Suanhuitam in tori conſortẽ accepit.

infimæ plebi ſe talem ſemper & ubiq; exhibuit, ut non aliunde adueniſſe, ſed in Suetia nata fuiſſe crederetur. Frothonem fratrem, Danorum Regem, bella in Suetiam ex Orientis partibus transferentem, nõ ſolùm repreßit, ſed ſuis manibus captiuatum in triumphum duxit: nec anteà libertati reſtituit, quàm Vbboni genero ſuo, quòd Daniam ui & armis occupaſſet, ignouiſſet. Ea uenia pro Vbbone impetrata, Regnerus tantum numerum militum exercitui eius adiecit, quantam manum eidem confecto nuper acerrimo bello abſtuliſſet. Sed non reſpõdit Frothonis gratitudo ſynceris Regneri meritis, in quem reparato rurſus exercitu, grauem belli molem nulla laceßitus iniuria conuertit: fauit tamen belli fortuna iuſtis Regneri partibus, ipſumq; Fronthonem (quamuis totis Danicæ potentiæ uiribus ſuccinctum) extinxit. Sublato hoſte, Regnerus diuturna & ſumma temporum tranquillitate potitus, regna ac ſubiectos populos ſub pacifica concordia iuſtis & bonis legibus conſeruauit, donec plenus dierum apud urbem Vpſalam morte uitam commutaret. Nec diu chariſſima coniunx Suanhuita ſuperſtes erat, poſtquàm dimidium cordis ſui à ſuis uiſceribus auulſum, & tumulo incluſum aſpexerat: tantum ſiquidem, & tam inſuperabilem dolorem ex eo funere contraxit, ut neceſſarium fuerit ipſam in fata cõcedere, quandò nullam aliam rem enixius pro remedio poſtularet, quàm ipſam mortem, qua poſſet eodem tumulo cum extincto marito ſociari.

Frotho frater reginæ molitus bellum in Suetiam à Regnero captus eſt.

Frotho ingratus.

Frotho extinctus eſt.

Regnerus ſenex apud Vpſalã mortuus tumulatur.

Suanhuita Regina ex dolore conceſsit in fata penes maritum depoſita.

CAPVT XVII.

HOthebrotus Regneri filius nihil à paternis uirtutibus degenerans, quemadmodum in regno, ita in rerum gerendarum magnitudine ſucceſſor fieri contendebat. Enimuerò poſtquàm ad memoriam reuocaſſet graues

Hothebrotus 25. Rex in patria.

& inſignes iniurias, quas pridem Rußi, Eſtones, Sembi, Curetes, cæteriq; Orientales populi cum Frothone Danico confœderati, aduerſus patrem Regnerum, & regnum Suetiæ perpetrarant, ſtatuit principia ſuorum bellorum contra ipſorum terras & populos, ut iuſtè, ita etiam potenter extendere. Nec erat aliquis ex proceribus, aut populis in toto regno, qui tam iuſtam & neceſſariam expeditionem detrectaret. Igitur effuſa in illas, & alias uicinas regiones tota Suecorum Gothorumq; potentia, immenſam populorum cladem ædidit, imperiumq; ſuum longè lateq; proferendo, leges tributaq; deuictis à ſe nationibus præſcripſit. Deinde cum magnifica uictoria in Suetiam reuerſus, diu pacificeq; regna & ſubiectas gentes gubernauit, atque interim ſpecioſam uirginem Gyritham, ex illuſtrißima Noruegianorum Regum familia ſibi matrimonio coniunxit, ex qua filios duos, Attilum & Hotherum procreauit. Tandem cùm conſideraſſet militarem diſciplinam ſub longa temporum tranquillitate labefactari, Sueticamq; & Gothicam iuuentutem, niſi continuo armorum uſu exerceatur, à parentum & proauorum fortitudine facilius degenerare: proinde circunſpiciendum eſſe aliquem ſpecioſum gerendi belli titulum exiſtimauit. Sed cùm Orientis incolæ, Ruteni, atque Eſtones, & cæteri prìdem ab eo deuicti tributa penderēt, imperata facerent, nullamq; rebellionem molirētur, nec liceret bello laceſſere Noruegianos, obſtante antiqua cōcordia, & nouo affinitatis reſpectu, ſubiecit animo memoriā iniuriarum, quas Frotho Danicus Rex Sueonibus & Gothis in eo iniuſto bello (in quo pridem occubuit) irrogarat: qua nimium prouocatus, omne regnorum ſuorum robur contra Roë Danorū Regem, Frothonis nepotem educens, commiſſo acerrimo prælio uictor euaſit. Veruntamē cùm

Contra Orientales terras ualidiſsima expeditio.

Ipſam gentem maxima ſtrage facta humiliauit, ac tributariam fecit.

Gyritham Noruegianam uirginem accepit in coniugem, ex qua Attilū & Hotherum generauit.

Cōtra Roë Danorum Regem robuſtiſsimus exercitus mittitur.

pugna in Dania geſta eſſet, & facilè auxiliares Danorũ copiæ inſtaurãdo bello adhiberẽtur, Roë reſumptis ex nouo militum ſupplemẽto uiribus, denuò bellum infeliciter tentat. Nam aduerſus Hothebrotum inuicta Gothorum & Sueonum militia roboratum congreſſus, æquè infelicem belli fortunam ſecundam, ſicut primam expertus eſt: ſeq; tunc uictori Hothebroto uictum ſubmiſiſſet, niſi pertinax Danorum fiducia ipſi, ut etiam tertiò aleam Martis experiretur, ſuggeſſiſſet.

Roë primo & ſecundo congreſſu uincitur.

CAPVT XVIII.

ROë igitur, reparatis uiribus ſui exercitus bis ſuperati & profligati, nõ ſecus ac amens & furẽs in hoſtium cuneos irrũpens, confeſtim Rex à Rege confoſſus interijt. Progreſſus ad interiora regni Daniæ uictor Hothebrotus, totum regnum occupat, arcibus præſidia imponit, leges & tributa uictis præſcribit. His geſtis non minore triumpho ex ſubacta Dania, quàm aliàs ex deuictis Orientis regionibus in Suetiam eſt reuerſus, cunctis fauſta & felicia acclamãtibus, quòd eius fortitudine & induſtria Suetiæ imperiũ à flumine Tanai uerſus Oriẽtem, ad Albim fluuium, uel Viſurgum in Occidentem extenſum eſſet, & ampliatum. Reſpõdebat amplitudini principatus, ampliſſima ubiq; pax & cõcordia: cui conſeruandæ non minus ſtudiũ Hothebrotus impendit, quàm antea propagandis augendiſq; regni terminis impenderat, ut liquidò conſtare poſſet, utrunq; tempus, & belli & pacis, ab ipſius prudentia rectiſſimè gubernari. Demum non paucis annis in ſumma tranquillitate & pace euolutis, nonnulli Suetiæ proceres, cùm uiderent ſibi illicita non licere, optimo Regi domeſticam diſcordiam (pernicioſum omnium rerum publicarum malũ) pepererunt: qua implicatus nequiuit latiſſimo prin-

Tertio congreſſu Roë ab Hothebroto occiditur.

Dania ſubigitur.

A Tanai flumine ad Albim imperabat.

cipatui ita conſulere, ut omnes eius partes in obedientia & unitate continerentur. Proinde Danorũ primores idoneã occaſionem ad rebellãdum nacti, præſidia ab Hothebroto arcibus impoſita trucidantes, oſtenderunt ſe magis recuperandæ libertatis, quàm ſeruandæ fidelitatis rationem habere. Quo comperto Hothebrotus ex omnibus regnorum ſuorum populis copias contrahens, potentiſſimum eduxit exercitum: quem nauibus impoſitũ, cõtra rebellantes Danos traijcere properabat. Sed cùm medium & tranquillũ maris curſum agere uideretur, orta ſubitò ſæuiſſima tempeſtate obruitur, & inter marinas undas inuictæ fortitudinis ſpiritum exhalauit, relictis poſt ſe duobus præſtantiſſimæ indolis filijs, Attilo & Hothero, quos ſapientiſſimo Regi Noruegiæ Geuaro dudum commendauerat educandos.

Dani rebellantes, præſidiarios Hothebroti expugnatos trucidabant.

Hothebrotus ſubmerſus interijt.

CAPVT XIX.

Attilus 26. Rex in patria.

Attilus igitur (ut diximus) à prudentiſſimo patre Hothebroto genitus, atq; à ſapiẽtiſſimo Rege Geuaro mirificis artibus, quæ ad ciuilem conuictum, & militarem diſciplinam conferre poſſent, inſtructus & educatus, defuncto parenti tam ob ſua præclara merita, quàm iure hæreditario in ampliſſimo principatu ſucceſſit. Huic primum & præcipuum belli negocium ex rebellantibus Danis procreatum eſt. Siquidem mortuo Hothebroto rebellionem, quam eo uiuo moliebãtur, pertinacius duce Helgone exequentes, tributa negabant, Suecos in præſidijs relictos iugulabant, arma aduerſus Attilum præparabant, nullumq; ſtudium, quo ſeſe infinito Suecorum odio teneri oſtenderent, omittebant. Si quiſpiam Suecorum inter eos occideretur, uel mutilatorum membrorũ iniuria ſimul & damno afficeretur, lege ſanxerunt ne eius læſio iuxta traditas antiquitus leges, ſed longè uiliori æſtimatione ſarciretur.

Helgo Danorũ Rex, & dux belli aduerſus Attilum.

Iniquiſſimũ ſtatutum.

retur. Quocirca Attilus Danos in Suetia manſionem complexos, non minore, neq; pacabiliore odio proſecutus, etiam propriam reginam Vrſiliam, eò quòd Danici ſanguinis eſſet, uehementius odiſſe cœpit: quæ tandem poſt longam animi amaritudinem ex mariti odio conceptam, conſilium callidius quàm honeſtius, quo diuturnas moleſtias ſibi illatas uindicaret, inuenit. Quippe marito conſuluit, ut Roluonem filium ſuum, quem ſibi Dani præfecerant, ad ſe ex Dania in Suetiam uocaret, eoq; in ſedandis Suecorum & Danorum controuerſijs conſultore & cooperatore uteretur: futurum affirmans, quòd Dani ipſius autoritate & prudentia perſuaſi, à rebellione ceſſarent, imperata facerent, tributa perſoluerent, nullasq; iniurias amodo excogitarent. Pulchra quidem hæc Reginæ conſilia credulo marito uidebantur, quamuis reuera graues inſidias eius uitæ & fortunis moliretur. Enimuerò conſcius maternæ machinationis filius Roluo, accerſitus aduenit. Sed quia mater iam plurimos annos in Suetia extra natale ſolum tranſegerat, nec filium (quem adoleſcentem reliquerat) agnoſceret, neceſſarium fuit, ut efficacibus ſignis & documentis probaret ſe illum Roluonem eſſe, qui uocatus adueniſſet. Mater certior de filij fide & conſtantia circa res gerendas effecta, quicquid inſidiarum in mariti iugulum, & theſauros eius dudum animo conceperat, per maternam fiduciam (abſente eodem marito) aperiebat. Dixit in promptu eſſe maximam auri uim, quam Hothebrotus ex deuictis Orientalibus nationibus, & ſubactis Danis coaceruauerat, antiquosq; priorum Regum theſauros: qui ſi furtim in Daniam tranſuehantur, non ſolùm Suecos potentia & bellorum neruo deſtituent, ſed Danis opportunum auxilium, quo ſe citius in libertatem reſtituent, ſubminiſtrabunt. Proinde opus eſſe maxima in tanto facinore

Muliebris aſtus & dolus.

Roluo uocatus à matre, uenit in Suetiam.

Vrſilia doloſa inſidiatrix Regis mariti, & regni.

cautela & prouidentia, ne Regia ſeueritas aurum auferentibus (rupta gula) uitalem auferat auram. Cætera cogitando, & ſilendo, ut ſecum reuoluat, imperauit.

CAPVT XX.

INterea reuerſus ex negocijs Attilus, cùm Roluonem aduenıſſe cognouit, omniaq́; optata & felicia, propter quæ uocatus fuerat, magnificè polliceri, magnifico & Regio apparatu conuiuium inſtruit, in quo cùm uarius de uirtutibus, et earum officijs ſermo incidiſſet, rogatus Rex, quæ uirtus Regiā dignitatem magis ornaret, reſpondit liberalitatem Regibus & Principibus ſummū præſtare ornamentum, ſeq́; in eius ſtudijs magis, quàm aliarum uirtutum exercitijs delectari. Deinde iuſſus Roluo dicere, quæ uirtus milites magis decoraret, affirmabat, militares homines nulla uirtute plus quàm patientia (quæ omnia uincit) commendari. Quam ſententiam, obiecto contra præſentem & flagrantem ignem nudo latere ita probauit, ut à præſentibus non modò ut peritus diſputator, ſed ut efficax uirtutum executor diceretur. Rogatus Attilus ſuam ſententiam de Regia liberalitate monſtrare, dona in præſentes plurima liberaliter erogauit, & inter cætera torquem aureum ingentis ponderis collo Roluonis, ad oſtendendam eius claritatem, appendit. Sed quicquid in Reginam, & eius filium expendit, ingratiſsimis & ſubdolis inimicis erogatū fuit: nulla enim alia cauſa ſermonem ad uirtutum commendationem conuerterāt, niſi ut ſub earū ſpecioſiſsimis nominibus peſsima flagitia, & impudentiſsima furta, quæ ex profundo dolo meditabantur, abſconderent. Siquidem tertio conuiuij die, poſtquàm ereptos theſauros uehiculis impoſuiſſent, omniaq́; ad accelerandum nocturnam fugam ſatis diſpoſuiſſent, Regina lucentis lunæ beneficio

Problemata Regis & Roluonis, ipſi Regi damnoſa.

Infidelis Regina comitante Roluone filio cum theſauro Regis fugit in Daniam.

ficio uſa, maritum opibus & toro, ſeipſam uirtutibus atq; honore ſpoliando, ad turpiſſimæ fugæ præſidium ſe conuertit. Interim Roluo nimis credulo Regi uerba dedit, horamq; alternis ſermonibus extrahens, animum eius, ne de Regina cogitaret, occupauit. Demum cùm putaret ipſam à periculis expeditam ad ſecura loca perueniſſe, uenia abeundi petita, curſu celerrimo ſe contulit ad fugientes: quorum uires cùm magnitudini ablati theſauri non ſufficerẽt, magnam eius partem abijcere cogebantur, ſatius arbitrantes pecunia, quàm uita priuari. Imminebat enim eis à tergo Attilus nimis importunè: comprehendiſſetq;, ni uelocitate uehiculorum ad paratas naues perueniſſent, quippe cui ſumma uoluntas erat, raptores in furca efferre, & theſauros in fiſcum, unde compilati fuerant, referre: ſed ſaluauit fortuna fugaces, qui uehementiſſimo remorum conatu, inſequentis conatum fruſtrauerunt.

CAPVT XXI.

IGitur Attilus ſecũ amaro animo perpendẽs tot & tam inſignes iniurias, uidelicet Suecos in Dania crudeliter occiſos: deinde cæteros uiuos in uiliſſimo numero haberi, nec dignos putari quorum damna iuxta legum formulas ſarciantur: poſtremò ſeipſum ab illis tot contumelijs affectum, tot inſidijs petitum, tanto & tam immenſo theſauro ſuo, ſibi à maioribus relicto, ſpoliatum: tori cõſortem à ſuo latere abductam: neq; deinceps uidebantur finẽ facere uelle iniurijs, quas ex induſtria & pertinaci malitia Suecis irrogabant: iureiurando ſe aſtrinxit, ut quicquid odij, aut damni, uel contumeliarum in Danos irrogare poſſet, id toto ſtudio præſtare contenderet. Hic enim eſt ille Attilus, quem plures antiquæ Danorum & Suecorum hiſtoriæ affirmant tanto odio in Danos exarſiſſe, ut primò latrantem *Attili iniuria, quas accepit.*

Raccho canis aſſignatus Danis pro Rege.

canem, quem Racchonem uocabat, eis in Regẽ aßignaret, deinde eo à canibus diſcerpto, gigantem Laës ipſis præficeret. Cui mortuo ſeruus eius Suio ſucceßit, quem inſuperabilis multitudo pediculorum uſq; ad nuda oſſa conſumens, horribile mortis genus cunctis intuentibus oſtendit. Noſtris quoq; temporibus apud Viburgum in Dania locus eo euentu nominatus demõſtratur. Interea quidam Hiartmãnus ex Suetiæ proceribus, Attilo cõſanguineus, & ſumma amicitia coniũctus, quamuis ſororem Roluonis Schuldam tori conſortem haberet, nequaquam tamen potuit pacato animo tam atroces iniurias Regi ſuo, & regno Suecorum à Roluone indignißimè illatas ſufferre. Quocirca impetratis ab Attilo Gothorum & Suecorum copijs egregiè inſtructis, in Daniam armata & ualida claſſe contendit: non ut tributa (quemadmodum Saxo Danicus aſſerit) perſoluat, ſed ut primùm omnium conetur cõcordiam tam inſigniter labefactam reſarcire: quo conatu non ſuccedente, armis impetat, & opprimat iniuriantem. Exceptus à Roluone hoſpitaliter, & communi apparatu magnificè inſtructo. Verùm quia inter pocula (ſicut adhuc eſt mos illarum regionum) de bellis, de Republica, & de iure Regum, de illatis & acceptis iniurijs, de reſarciendis damnis, & ſimilibus grauißimis cõtrouerſijs ſermo lõgius quàm cõmodius extraheretur, offenſis inuicem acriter animis ad arma deuentum eſt: fit atrox & cruenta pugna, non inter abiectæ ſortis homines, ſed inter præſtantiores utriuſque partis proceres: de quorum eximia fortitudine, & inuictis utrobiq; animis, plurima & præclara carmina patrio ſermone conſcripta celebrantur, quæ Saxo docto ac diſerto ingenio ſuo in Latinum conuertit eloquium: tantaſq; corporis & animi uires Gothis, Suecisq; tribuit, ut communem humanarum uirium fortitudinem longo

Hiartmannus contendit in Daniam pro concordia tractanda.

Hiartmãnus ſuſcipitur à Roluone.

Pugna cruenta inter Suecos et Danos nobiliores.

interuallo

interuallo exceßiſſe uiderentur. Siquidem inductus ab eo pugil Danicus Biarcho ad Hialthonem ſocium & commilitonem ſuum inter cætera multa ait: Biarcho pugil Danicus.

Nunc obuius enſis
Cunctandi mihi cauſa fuit, quem Sueticus hoſtis
In mea præualido contorſit pectora niſu.
Nec parcè gladium capuli moderator adegit:
Nam quantum in nudo uel inermi corpore fas eſt,
Egit in armato. ſic duri tegmina ferri,
Vt molleis traiecit aquas. nec opis mihi quicquam
Aſpera loricæ poterat committere moles.

Saxonis Danici carmina.

Et in alio loco idem Hialtho Danorum pugilũ præcipuus exclamans inquit: Hialtho pugil Danicus.

Ecce truces oculis Gotthi, uiſuq́; feroces,
Criſtatis galeis haſtisq́; ſonantibus inſtant,
In noſtro ualidam peragentes ſanguine cladem,
Diſtringunt gladios, & acutas cote bipenneis.

Cui rurſus Biarcho reſpondit:

Non memini certamen agi, quo promptius eſſet
Alternare enſes, partiriq́; ictibus ictus.
Dans unum tres accipio. ſic mutua Gotthi
Vulnera compenſant. ſic dextra potentior hoſtis
Vindicat acceptam cumulato fœnore pœnam.

CAPVT XXII.

HAec quæ præmiſſa ſunt, idcirco ex Saxone Danico adduxiſſe uolui, quòd laus militaris fortitudinis, quæ Suecis & Gothis inuicem tribuitur, ſoleat uerior exiſtimari, quàm ſi ab incola & ciue tribueretur: ſimulq́; ut ex Danico ſcriptore oſtenderem, eos mores ab antiquiſſimo tẽpore in regnis Aquilonaribus fuiſſe, quos adhuc ibidem continuari uidemus, uidelicet ſi pugna & armis agen-

dum fuerit, Dani à Gothis & Suecis tres ictus pro uno recipient: ſed ſi uerbis fuerit contendendum, Dani uiciſsim tria uel decem uerba pro una uoce (multiplicato fœnore) Gothis & Suecis refundent. Demū occiſo Roluone, Hiartmannus Daniæ regnum occupat. Sed quando diſponendis noui regni negocijs intenderet, ſuamq́; ſalutem Danorum fidei nimis credulo animo committeret, inter epulandum occiſus interijt. Quibus cognitis Attilus mixtum dolore gaudium concepit. Doluit quidem uehementer, quòd fideliſsimus amicus Hartmānus indigna & præmatura morte ſublatus eſſet, ſed effuſiore gaudio quàm commodum erat, ob inimiciſsimi Roluonis necē exultauit. Dum eius inferias per ſummam hilaritatem celebraret, potione auidius ſumpta in morbum à quo difficile curari poterat, collapſus eſt: immò Saxo affirmat eum crapula tunc obijſſe, quem etiam anteà mortuum dixerat, atq; Hiartmannum à Roluone in eius regnum ſub titulo præfecturæ fuiſſe ſurrogatum: quæ mihi uidentur adeò cōtradictorio ſenſu inuicem repugnare, ut neceſſarium fuerit alteram partem eſſe à ueritate alienam. Durauit enim uita Attili, donec ſubacto regno Daniæ (ut teſtatur Saxo) fratrem ſuum Hotherum natu minorem Daniæ Regno uictrici manu præfeciſſet. Quamuis enim Dani poſt occaſum Hothebroti ſucceſſori filio eius Attilo malè paruiſſent, ſeq́; nunc Helgone, nunc Roluone duce in libertatem uindicare tentaſſent, attamen ſublatis eiſdem rebellionis autoribus, tandem coacti Suecorum imperio colla ſubmiſere. Attilus enim cōperta occiſione Roluonis & Hiartmanni, non continuò ob ebrietatis intemperantiam (ut narrat Saxo) mortuus eſt, ſed plurimum gauiſus eſt, occaſionem diu optatam adueniſſe, qua rebelles Danorum animos ad manſuetiores mores reuocaret. Igitur prægrandem exercitum ex terris & populis ſibi ſubiectis compa-

Roluone interempto Hiartmannus Daniam occupat.

Hiartmannus doloſè in cōuiuio occiſus.

Attilus è crapula contraxit morbum.

Dani à Suecis ſubiugantur.

comparatum deducit in Daniam, portumq́; Selandiæ Iſoram ingenti claßis numero occupat, imminentis fortunæ beneficio uſurus. At Dani cùm uiderent ſe Attilanæ potentiæ inferiores, incertam belli fortunã deditione præueniũt, hoc enixius poſtulantes, ut contentus eſſet ipſis Regem conſtituere fratrem ſuum Hotherum: qui cùm mitioris eſſet animi, omnium in ſe beneuolentiam prouocauit. His uotis Danorũ poſtquàm Attilus optatum præſtitiſſet aſſenſum, Hotherus Rex à Danis conſalutatur. Hoc modo Danis ſub Suecorum poteſtatẽ mißis, Attilus in Suetiam cum glorioſa uictoria reditũ accelerauit: & cùm ſine liberis eſſet, Hotherum in regni conſortem aſſumpſit: & tandem longioris æui ſenio confectus, Vpſaliæ diem clauſit extremum.

Attilus capit nauali exercitu Selandiam inſulam Daniæ.

Hotherus fit Rex Danorũ.

Attilus decrepitus Vpſaliæ moritur.

CAPVT XXIII.

Hotherus igitur Hothebroti potẽtißimi ac prudẽtiſſimi Regis filius, & Attili anteceſſoris ſui ex utroq; parente frater, in regnis Gothiæ & Suetiæ nõ tam iure hæreditario, quàm fratris Attili beneficio ſucceßit. Huius caſus ſi ab origine conſiderentur, uarij inſignesq́; fuere. Nullus eo in addiſcendis artibus (quæ prudẽtes et ciuiles homines efficiunt) aptior & diligentior erat. Quippe traditus à ſapientißimo parẽte in diſciplinã eruditißimi Regis Noruegiæ Geuari, tam docilẽ ad omnia præclara ſtudia, atq; ingenuas artes (quæ tũc tẽporis in uſu & ſumma æſtimatione habebãtur) ſe præbebat, ut à nullo ſuorũ coætaneorũ ſuperari poſſe crederetur: erat in eo ſumma corporis firmitas, ingeniũ multis artibus illuſtre, nec minus exercitio, q̃ uiribus potens, immaturã adhuc ætatem uberrimis animi dotibus tranſcendebat. Dabatur tunc maximo probro Regibus & Principibus, ſi ab illis uirtute & ſapiẽtia ſuperarentur, quibus dignitate & Regia autoritate præferebantur.

Hotherus 27. Rex in patria.

Hotherus in adoleſcẽtia ingenioſus & docilis.

Rex ſine virtute & ſapiẽtia monſtrum eſt.

Proinde felices putabantur & erant ille terræ, quando in eis ſapientiores, quàm potentiores Principes dominabantur. Tantæ & tam præclaræ ſpei adoleſcens poſtquàm ex ephebis exceßiſſet, primam ſuorum negotiorum difficultatatem ob Nannæ uirginis, educatoris ſui Geuari Regis filiæ nuptias, expertus eſt. Eandem enim, cùm eſſet raræ & incompertæ pulchritudinis, filius Othini Balderus Selandiæ Regulus, pertinaciſsimis precibus in matrimonium poſtulabat: uerùm quia perplexo patri permiſſum non erat, ipſam filiam ob utriuſq; proci potentiam liberè collocare, refert mentē filiæ ab utroq; conſulendam eſſe, ne quid contra nolentem paterna ſeueritate præſumptum uideretur. Hoc cognito Balderus poſtulandæ Nannæ gratia Geuari fines armatus ingreditur, ipſamq́; exquiſitis uerborum illecebris aggreſſus nullū uotis aſſenſum impetrare uel extorquere ualebat, cùm uirgo uarias hinc inde excuſationes, ne in eius amplexum conſentire poſſet, mutaret. Ait enim, cùm ipſe Deus, & Deorū ſemine genitus haberetur, quòd indigna eſſet copula Deum mortali ſociari, neq; etiā ſatis conſtantes eſſe ſoleant Deorum promißiones, qui ſæpe pacta reſcindere, uinculáq; ſocietatis, quæ cum imparibus contraxiſſent, facilè diſijcere conſueuerunt. Repulſus Balderus totas Danicæ & Saxonicæ gentis uires ad arma contraxit, ſimulq́; præſtigioſæ artis figmētis uſus (ut Saxo Danicus ait) oſtentare conabatur, ſe non non ſolùm homines, uerùm etiam Deos in ſocietatem pugnæ contra aduerſariū Hotherum aduocaſſe, uocatosq́; magno agmine, & inſuperabilibus armis ſuccinctos, confeſtim aduolaſſe. Sed Hothero non deerant artes, quibus tales Dij poterant repelli & ſuperari. Erat enim & ipſe non minus, quàm Balderus in arte magica peritus.

Balderus Othini filius Regulus Selandiæ.

Nanna Balderi nuptias refutat.

Balderus magicæ artis peritus cogit exercitum contra Hotherum.

Hotherus callebat etiam artem magicā.

CAP.

CAPVT XXIIII.

QVocirca tam pertinacibus armis bellum nauale ingrediuntur, ut non humanæ uires inuicem congredi, ſed infernalium laruarum præſtigiæ in mutuam perniciem conglomerari uiderentur. Victus hoc bello Balderus, ſatis oſtendit ſuam, ſuorumq; comparium Deorum diuinitatem talem, tamq; imbecillem eſſe, ut ab hominibus ſuperari contemniq; poſſet. Deinde uictor Hotherus fugato Baldero, eiusq; claſſe ſubmerſa, ac Saxoniæ Rege Galdero cũ toto eius exercitu deleto, nouam & ſpecioſiſsimam ſponſam Nannam Suetiæ aducexit, cunctis tam inclytus uictoria, quàm Balderus turpi fuga ridiculus & cõtemptus. Nec longa poſt peractas nuptias mora interceſsit, antequàm Daniæ regnum adiuuante Attilo (quod ſuperius diximus) ſibi ſubiecit. Veruntamẽ dum fidem Danicam firmam conſtantemq; crederet, & paterno regno Suetiæ pacandis regnorum finibus occuparetur, ecce nuntius nimium properando aduolauit, qui affirmabat Danos acerrimum ipſius Hotheri æmulum Balderum in regni Daniæ ſolium extutuliſſe. Tam ancipiti (inquit Saxo) cenſura maiorũ noſtrorum ſententia fluctuata eſt: noluit enim dicere, fidem eorũ fractam, & honeſtatem uiolatam. Quamobrem Hotherus collecta (ut ſors obtulit) militia, in Daniam nauigat, futurum ratus, ut Dani habita præſtitæ fidei ratione, Balderũ alieni regni occupatorem (uiſo legitimo Rege) quàm citius excludant. Sed fidem ſua opinione longè inferiorem expertus, commiſſo cum Baldero acerrimo prælio, uix fuga delapſus in Iuthiam euaſit. Nam Dani claſſem eius obſidentes, uicto in Suetiam reditũ impediebant. Igitur poſtquàm hyberna apud Iuthos peregiſſet, nomenq; ſuum uico, quẽ inhabitauerat, indidiſſet, ſolitarius incomitatusq; Suetiam repetit; ubi coram magnatibus ad concionem accerſitis, flu-

Balderus uincitur cum ſuis et Rege Saxoniæ, claſſe eius ſubmerſa.

Hotherus uictor Nannam ſpõſam in Suetiã adduxit.

Dani frangunt fidem.

Hotherus in Daniã nauigat.

Hotherus deceptus à Danis in Iuthiam fugit.

Hotherus conqueritur de Danorum perfidia.

Hotherus arguitur temeritatis à proceribus Suetiæ.

xam Danorum fidem damnans, conqueritur ſe grauiſſimas nimiæ credulitatis ſuæ pœnas luiſſe, uelleq́; in omne reliquum tempus à Danorum terris & cõuerſatione abſtinere. Tum proceres non parum concitato animo facilitatẽ animi eius arguebãt, quòd ſe contra illos, qui apertam rebellionem moliebantur, uno tantum & altero militum manipulo comitatus temerè cõtuliſſet, ibi integræ fidei officia experturus, ubi dolus et perfidia omnia fidelitatis iura uiolarat. Proinde ſummopere conandum eſſe, ut ſi uelit ſuæ maieſtatis contemptum uindicare, perditosq́; ſuæ fortitudinis titulos recuperare, ac demũ famæ nitorem ad priſtinã gloriam reuocare, ſit forti & conſtanti animo: meminerit ſe Regem eſſe multarum, & fortiſſimarum gentium: cogitet ſe negocium habere cum gente fortiſſima, & non minus aſtuta, quàm forti, contra quam non unum centurionem, ſed totam Suecorum & Gothorum potentiam extendat. Hæc ſuadendo & perſuadendo, animũ eius à profunda deſperatione ad arma & prælia reduxerunt. Siquidem tam efficax fuit illa procerũ exhortatio, ut ipſe qui pridem humanum conuictum abhorrens, ad ſyluarum latebras confugere decreuiſſet, nunc animo æquior effectus, comitia indicit, militem conſcribit, exercitum comparat, omniaq́; prudentiſſimi Principis officia ſtrenuè exequitur, & tandem omnibus ritè paratis, claſſem, quæ facilè ab hoſtibus cõtemni, aut ſuperari non poſſet, educit.

Sueci Hotherũ animoſiorem reddunt.

Hotherus educit claſſem cõtra Balderũ.

CAPVT XXV.

Alius conflictus Hotheri cum Baldero.

CONtrà Balderus Danis in arma contractis, Hotherum acie excipit: fit atrox & anceps pugna, acerrimisq́; animis prælium committitur, donec nocturnæ tenebræ finem facerent præliandi. Sed Hotherus nihil omittendum ratus, mutato animo caſtra hoſtiũ noctu ingreditur,

ipſorum

ipſorum conſilia exploraturus: quibus cognitis, cautior ad craſtinam pugnã acceßit: in qua Balderus accepto mortali uulnere, prælio moribũdus exceßit: ipſumq; elapſo triduo, nimius uulneris cruciatus abſumpſit, nõ ſine publico Danorũ mœrore. Quis enim credere poteſt, quãto gemitu & luctu ſuum Deum Balderum ſepelierint, propter quem tot cruenta bella geſſerant, tot ciues amiſerant, & iuſiurandũ uiolauerant? Sed mors eius & ſepultura planè oſtendit, uano numini uanos ſubſeruiuiſſe cultores. Cui ſi perfecta diuinitas affuiſſet, utiq; non permiſiſſet ſuos ueneratores Danos ſub iugum Suecorũ humiliari, quibus denuò manus uictas coacti porrexerunt. Itaq; Hotherus cum triumpho in Suetiã reuerſus, & diuturna, & quietiora tempora nactus, feliciter & pacificè per multos annos regnauit: in quibus etiã regnũ Noruegiæ prudenter adminiſtrauit. Nam cùm eius Rex Geuarus (à quo educatus fuerat) cuius filiam coniugem habebat, ab æmulis duce Gautone occiſus fuiſſet, non quieuit donec occiſorem ſeuerè puniuiſſet, & paternum regnum ad filios & hæredes, Herletum & Geritum, tranſtuliſſet. In eiſdem etiam annis Dani ſubmiſſis capitibus, & tributis, regno Suetiæ paruerunt, donec Bous Othini filius, Rutenorum Rex ultionem occiſi Balderi fratris pertinaci animo uerſans, bellum Hothero minaretur & indiceret: quem Hotherus bello excepturus, à Suecis & Danis obtinuit, ut ſuus filius Rodericus in paternis regnis ſucceſſor inſtitueretur: quo obtento in bellũ cõtra Boum progreſſus, uictoriam & uitam amiſit. Hìc Saxo Danicus nonnihil ueritati parcere uidetur, quando ſcribit Curetes & Suenones perinde ac Hotheri morte tributariæ ſortis onere liberatos, Daniã (quã annuis uectigaliũ obſequijs amplecti ſolebant) armis aggredi animũ induxiſſe. Non credo Saxonem tam hebetis fuiſſe ingenij, ut diceret Suenones Danis fuiſſe

Balderus uulneratus interijt.

Dani rurſus manus uictas dederunt.

Hotherus necẽ Geuari ſoceri ſui vindicauit.

Bous Rex Rutenorum frater Balderi.

In conflictu Hotherus moritur.

tributarios, quandò ſuo proprio Regi Hothero Daniam ſubiecerunt, idq́; non ſemel, ſed gemino prælio, & duplata uictoria, primò cùm ipſam apud Iſoram Selandiæ portum ingenti claßis numero ſibi ſubiugarent, deinde quando (occiſo Baldero) armata manu eandem Daniam denuò recuperarēt, & ſub iugo uſq; ad mortem Hotheri pleno dominio continerent. Hæc cùm à Saxone in contextu hiſtoriæ apertè aſſerantur, nō poſſum mihi perſuadere ea ipſa uerba ex eius animo prodijſſe. Quippe nimis diuerſum eſt, regna ſubijcere, eisq́; imperare, & tributum à ſe uictis præſtare, cùm uictores à uictis, non contrà uicti à uictoribus tributa exigere conſueuerint. Nunc ad Rodericum calamum conuertamus.

CAPVT XXVI.

Rodericus 28. Rex in patria.

Rodericus igitur, quem Hotherus ex Nanna Geuari Regis filia procreauerat, non modò ob ultimæ uoluntatis preces, quas idem Hotherus pater antequā nouißimum bellum cum Rutenorum Principe Boo ingrederetur, coram proceribus porrexerat, uerùm etiam ob hæreditariæ ſucceßionis reſpectum ad regni Suetici ſceptra peruenit. Sed idem & ſimile negocium cum Danis ſubire coactus eſt, quale eius auus Hothebrotus, deinde patruus Attilus, & demum ipſe pater Hotherus ſuſtinuit. Siquidem Dani ut à principio nihil omittebant, quo eius honorem augerent, ita labentibus temporibus, eo faſtidito, & in Suetiam reuerſo, alium ſibi Principem & Regem (ut mox dicemus) creauerūt. Sed ordienda eſt à principio hiſtoria, quā ab antiquis Sueonum libris extractam habemus, quibus liquidò conſtat, Rodericum poſt fata parentis paterno regno Suetiæ Daniam coniunxiſſe, primumq́; bellum in Rutenos patris ſui Hotheri occiſores expediuiſſe, illisq́; ſuperatis,

Dani rurſus parant rebellionem.

Expeditio Roderici in Rutenos.

ratis, & ſub Suecorum imperium redactis, totam regnorum ſuorum potentiam in Curetes, & cæteras Vandalicæ nationis gentes conuertiſſe. Quæ etiam ne prorſus improuiſo bello opprimerentur, dudum anteà ſibi proſpicere curauerant, ſummopere conantes aduentantis hoſtis exercitum ad inſidias detruſum tollere, uel fugare. Sed aſtutia aſtutiã ſuperãte, Rodericus inſidias in autores retorſit. Nam cùm Vandali intra ſyluas & ſaltus non longè à portu, in quem Suetica claßis contracta erat, latitarent, & occaſionem ſubmergendarum nauium per abſentiam militum expectarent, circumuenti ab eis, quos ſe circumuenire ſperabant, trucidantur. Reliquus exercitus Vandalorum ne hoſtibus congrederetur, abſtinuit: in eo tamen inuentus eſt pertinacis animi pugil, corporis habitu inſignis, officio, & profeßione Magus, qui ſingulos ad ſingulare certamẽ prouocabat. Nec minus Rex poſito in duelli præmium torque aureo ingentis ponderis & ualoris, iuuentutẽ ad capeſſendam uirtutis & honoris claritatẽ, ac mercedem excitabat. Tum repertus eſt in exercitu audacis animi athleta Vbbo Danicus, ſiue (ut alij ſcribunt) Friſius, qui magis honoris, quàm præmij magnitudine prouocatus congreſſum pollicetur: à quo rogatus Rodericus precioſum torquem, qui uirtutis & uictoriæ præmium proponebatur, in alterius manus deponere, mox armillas & torquem (ut erat in nauigio collocatus) ingenti excuſſas iactu, poſtulanti porrigere ſtatuit, ſed conatũ eius interſtitij magnitudo fefellit. Quo factum eſt, ut citra deſtinatum locum collapſæ, fluctibus interceptæ perierint: unde Roderico cognomen Slingabond (quod ſignificat fundæ funiculum, uel funditorem) euenit.

Pugil Vandalus.

Vbbo Danicus athleta.

Roderici cognomen.

CAPVT XXVII.

ATtamen conſtans in pugile animus, cui maior appetitus uirtutis, quàm auri inerat, nihil eo caſu commotus, hilarior campum ingreditur, & proſtrato aduerſario pugile Vandalo, uictoria potitus eſt, quamuis mutuis affectus uulneribus, confeſtim ex campo egreſſus, animam exhalaret. Reuerſo in Daniam Roderico, primam & inſuperabilem difficultatē obiecit Horuendillus, quem primum in Iuthiæ præſidē promouerat, atq; ut fideliore obſequio obſtrictus teneretur, filiam ſuam Geruthā ei in connubium ſociauerat. Sed maius aliquid erat, quod Horuendilliana ambitio poſtulabat. Quippe non contentus ſecundus à Rege haberi, regnum occupandum reſtabat, antequā animus eius ſatiari poſſe crederetur. Itaq; quos putabat ſuis uotis maximè repugnaturos, illos è uita tollendos curauit: in quorum numero erat Rex Nouergiæ Collerus, prima amicitia Roderico coniunctus. Hunc Horuendillus multo conatu luſtratis ſaltibus, & ſyluarum latebris quæſitū, duelloq; prouocatum occîdit: deinde ſororem eius Selam nomine, piraticis exercitam rebus, ac bellici muneris peritam perſecutus extinxit: nec finē facturus uideretur ſtruendarum inſidiarum, donec iugulo Regis ferrum immergere poſſet. Quocirca Rodericus faciendo ex neceßitate uirtutem, in paternum regnum Suetiæ ſe recepit: ibiq; toto tempore, quo tres ſucceßiuè tyranni, uidelicet Horuendillus, Feugo, Amletus, Daniā rexiſſent, perſeuerauit: & tandem ſenio confectus deceßit, contentus interim tributo uel præda, quam ei Horuendillus tranſmittere curauit. Dicit quidem Saxo, opima ſpolia, delectamq; prædā ab ipſo ad Rodericum deſtinatam: ſed nimis magno pretio ea præda conſtabat, quandò nullo alio præmio, quàm Regni Danici corona poterat compenſari. Veruntamen ut res ſcelere & flagitio

Pugil Vādalus proſternitur ab Vbbone.

Et Vbbo ex vulnere obijt.

Horuēdillus Iuthiæ præſes habuit Geruthā filiam Roderici in coniugē.

Collerus Rex Noruegiæ occiditur.

Sela ſoror Regis interimitur.

Horuendillus, Feugo, Amletus tyranni.

gitio

gitio partæ, diuturnæ eſſe non ſolent, ita Horuendillus regnum iniuſtitia, atq; impietate comparatum, citius quàm ſperauerat à fratre ſuo Feugone trucidatus reliquit. Sed neq; Feugoni felicius ſucceßit alieni regni per ſcelus occupatio: quandoquidem ab Amleto non ſine publica omniũ lætitia interfectus occubuit. Tandem quod Amletus in Feugonẽ perpetrauerat, hoc à Vigleto occiſus ſuſtinuit. Et ita complures tyranni breui tempore ad generũ Cereris cruenta morte deſcenderunt. Cùm interim Rodericus ad penultimos dies Regis Amleti tranquillo ſenio perueniſſet, ſuorum regnorum hæredem Attilum filium, cui patrui nomen adaptauerat, reliquit.

Tyranni ſe mutuò trucidãt.

CAPVT XXVIII.

Attilus Roderici filius & hæres, in defuncti patris regno concordibus Suecorum & Gothorum ſuffragijs ſublimatus, militari fortitudini & diſciplinæ ita ſe totum tradidit, ut ſuo tempore nulli ſecundus in ea putaretur: nec ſolùm in propinqua, ſed longinqua militia conſpicuus euaſit. Siquidem omni ſtudio conabatur maiorũ ſuorum gloriam ſuperare, aut æquare: idq; facilius ſe aſſecuturum credidit, ſi partum ab ipſis parẽtibus nobilitatis fulgorem, otio deſidiæq; non relinqueret corrumpendũ. Idemq; de exercenda iuuentute Gothica in omni exercitio militari, continuè & prudenter cogitabat. Nullam enim perniciosiorem peſtem in quacunq; Republica reperiri poſſe credebat, quàm iuuentutem otiari, uel corruptis moribus imbui. Proinde poſtquàm militiam ſuam longè latéque contractam, non modò militaribus armis & exercitijs, uerùm etiam honeſtiſsimis uirtutum officijs, ad res arduas atq; honeſtas inſtituiſſet, Orientalibus terris & populis bellum inferre properauit. Quibus ad imperata

Attilus 29. Rex in patria.

Exercuit iuuentutem ſtudio militari.

Orientales populos ſubegit.

coactis, memoriæ & cōſiderationi ſubiecit, Veremundum iniuſto titulo Daniæ regnum occupare, ſecluſo ſe legitimo Roderici ſucceſſore & hærede. Igitur nuntiū, qui auiti & paterni regni poſſeſsionē, uel annuū tributum à Veremundo exigat, præmittere curauit, ne prius bellorum incommoda, quàm pacis conditiones quæſiuiſſe uideretur. Negante utrūq; Veremundo, Attilus ualidam claſſem electiſſimo milite instructam contra Daniam educit. Sed cùm didiciſſet præcipuum Danici regni robur apud Iuthos congregatum, illuc ſeipſum, totiusq́; claſsis potentiam exponere non dubitauit. Occurrit Frouinus totius Regij exercitus præfectus, innumeris Danorum copijs ſociatus: fit diuturna & atrox pugna, nec remiſsius certamen erat, quàm ſi pro ſummo honore, & ipſa uita ageretur. Intereà incrudeſcentibus bellis, accidit ipſos agminum duces in mutuum deuenire congreſſum, ferroq́; inter ſe ita concurrere, ut publicum bellum in ſingulare certamē commutarent. Idq́; totis uotis uterq; ad bellum natus, & in bellis educatus, optare uidebatur. Tunc enim tantus honor duello dabatur, quantus uix triumphali curru inductis in urbem Romam Imperatoribus exhiberi ſolebat: quandoquidem ſingulare certamen propria, triumphus ſæpe aliena uirtute comparatur. Igitur ſigno dato, uterq; exercitus à pugna ceſſauit. Deſcribitur circus, deſcendunt in pugnam pugiles paribus armis & animis, conditio adijcitur, ſi Frouinus uincat, libera ſit à Sueonibus Dania: ſi uictor fuerit Attilus, Dania Suecis tributum pendat, et ſe uictā fateatur. Quo euenit, ut crebreſcentibus utrinq; plagis, Attilus armis ſuperior, proſtrato Frouino priuatæ uictoriæ publicam iungeret, paſsimq́; diuulſa Danorum agmina profligaret.

Veremundus ſuper iniuſta regni Danici poſſeſsione impetitur.

Expeditio contra Veremundum.

Frouinus Danici exercitus præfectus.

Ineunt duellum Attilus Rex et Frouinus dux.

Frouinus proſternitur, & exercitus Danicus profligatur.

CAPVT

CAPVT XXIX.

ITaq; parta de Danis uictoria, permiſſus eſt Veremundus Daniæ regnum ſub tributo adminiſtrare. Attilus autem in Suetiam uictrices turmas reducens, ab incolis ingenti gaudio ſuſcipitur. Sed cùm poſteà Dani à pactis diſcederent, nec imperata facerent, aut promiſſorum rationem haberent, Attilus comparatis denuò copijs, & grandi exercitu armatus traiecit in Daniam, rebelles ad promiſſum, & debitum obſequium reducturus. Fit iterum uehemens & acerrima pugna, indignantibus ſupra modum Suecis, quòd toties uictus hoſtis arma reſumeret, & rebellaret. Sed tum alea belli in fauorem Danorum (ne ſuperarentur) conuerſa, Suecos nec uictos, nec uictores in ſuas terras redire permiſit. Veremundus tamen formidinem, quam de Attili uirtute & militari experientia dudum conceperat, nequaquàm deponere potuit, donec ipſum in numero uiuorum uerſari cognoſceret. Quocirca ipſum per inſidias de medio uiuentium tollere conſtituit. Cuius rei cauſa filijs pridem occiſi Frouini, Rethoni & Vigoni ad ſe accerſitis, negocium occidendi æmuli imponit, promiſſa in præmiũ facinoris paterna ditione, & muneribus magnitudine facti condignis. Lætati iuuenes ſibi tam gratum negociũ ſub certiſſima magnorum præmiorũ ſpe præcipi, ad quod ſua ſponte & toto deſiderio ducerentur, fideles efficacesq; operas ſuas pollicentur: ſtatimq; in paternæ ultionis uota coniurati, ſumpto leuioris armaturæ apparatu, Suetiam ſolitarij petũt, ingreſſiq; nemus, in quo Regem abſq; comite uerſari ſolitum, fama cognouerãt, tela latebris mandant: deinde (ut hodie quoq; in Suetia fieri uidemus) Regem ſupplices adeunt: quæruntur de infelici rerum euentu, quo patriam relinquere cogantur: implorant illam eximiam Suecorum cõmiſerationem, quæ omnibus aduenis promptiſſi-

Rurſus permittitur regnum Veremũdo ſub tributo.

Rurſus pugnatur contra Danos à pactis diſcedentes.

Filij Frouini occiſi, Rhetones & Vigones inducuntur ad occidendũ Attilum.

Retho & Vigo ſupplices ſuſcipiuntur ab Attilo.

mè exhiberi conſueuit: pollicentur fideliſsima ad quodcũq; præceptum obſequia: ſeq; in numerum minimorum ſuorũ aſcribi ſupplicant. His autem conſentaneis uerbis Attilus ſe ſuamq; credulitatem flecti permittens, in primũ, aut primo proximũ militiæ gradum eos conſcribi præcepit. Deinde ſummam Danici eloquij ſuauitatem auidis auribus accepturus, quærit, quis in illo prælio nuperrimè in Dania confecto, magnum illum & præſtantiſsimæ fortitudinis uirum Frouinum, Regium præfectum occidiſſe diceretur. Mox ad hæc Rheto natu maior inquit: Dubium adhuc eſt, quiſnam ſit tanti uiri occiſor: neceſſe enim eſt, ut cæteros omnes mortales in militari fortitudine, & omnium uirtutũ claritate tranſcendat, qui tantum, tamq; inſigne totius militiæ decus extinxit.

CAPVT XXX.

Attilus prodidit ſeipſum, gloriando ſe occidiſſe Frouinum.

TVm Attilus, Ego (inquit) ſum ille, qui in publico duello tam egregiam laudem hac mea dextra promerui. Moxq; ſubintulit de occiſi Frouini liberis, de eorum ætate, de animo in paternæ necis autorem, de eorum minis in occiſorem. Ad quæ omnia rotũdæ uolubiliſq; facundiæ dulcedine ita reſponderunt, ut Attilus ſufficiens documentũ inſidiarum, quas meditabantur, accipere potuiſſet. Sed nec uſque in præſentem diem plenè intellecta fuerat eorum uerſutia, & conatus, tametſi ipſe confeſtim imprudentiſsimæ credulitatis ſuæ pœnas perſoluerit. Paucis enim elapſis diebus, cùm Attilus acuendi roboris, uel recreandi animi gratia, ſolitariæ digreſsionis negocio uteretur, ipſi Dani receptis armis, ſolum & imparatum adoriuntur, confeſsi ſe eos

Retho & Vigo inuadunt Regem.

eſſe Frouini filios, de quibus pridem fuerat ſciſcitatus, & ut paternam mortem ulciſcantur, adueniſſe. Quo comperto, ſubſtitit ille interritus, & ne in præmatura fata ſuam floreſcentem

reſcentē adoleſcentiā temerè præcipitarēt, admonuit. Tangit (inquiens) animum meum quidam erga uos commiſerationis affectus, quos noui iuſto dolore in hæc præſentiſſima pericula deueniſſe. Parcite ætati ueſtræ, parcite indoli, reſeruate uos feliciori fortunæ, ne dum parentis necem temerè ulciſci properetis, in numerum ulciſcendorū incidatis. Proinde paternæ mortis iniuriā pecunia à ſe rependi permittant: quod utiq; aſcribi poßit eorum gloriæ, & claritudini ſempiternæ. Hæc uerò ſe non timore perculſum, ſed miſeratione adoleſcentiæ eorum motum admonuiſſe. Sed nimis tarda, et inanis illa admonitio erat, quæ feroces iuuenū animos in uindictam pertinaciſſimè accenſos emollire nequiuit. Quippe poſt multa uerba hinc inde fruſtra iactata, in Regem pariter inſiliunt, & quod tunc ſummè probroſum erat, duo unum trucidauerunt: ob quam infamem uictoriam Dani à Teutonibus ſuggillati, Semiuiri dicebantur, quòd non auderet unus eorum uni congredi, niſi alterius præſidio munitus & ſuffultus. Hoc patrato facinore, iuuenes ad ſuum Regem Veremundum reuerſi, primis ab eo honoribus excipiuntur, utiliſſimum ab eis opus æditum, & promiſſis præmijs digniſſimum iudicante. Plus enim utilitatem, quàm honeſtatem æſtimando, non illud quod uirtus agendum ſuaſit, ſed id quod ſecuritatem maiorem præſtare potuiſſet, approbare uidebatur.

Attilus nefariè occiditur.

Dani ſemiuiri.

CAPVT XXXI.

Botuildus deinde Attili filius, ſiue (ut alij dicūt) nepos, trucidato per inſidias Danorum parente, concordibus procerum & populorū ſuffragijs ad paterna ſceptra utriuſq; regni Gothiæ & Suetiæ ſublimatus, Regiæ admi-

Botuildus 30. Rex in patria.

niſtrationis officia ita exequebatur, ut principium glorioſum, finis nimiũ moleſtus ſequeretur. Tota enim Sueonum Reſpublica, quæ ſibi per eius prudentiã omnia feliciſſima pollicebatur, ad irreparabilem ruinã delapſa, tantum ingemuit, & defecit, ut multorum prudentium procerum diligentia atq; labore uix tandem poterat poſt longa tempora in priſtinæ libertatis ueſtigium reſtitui. Quamuis enim clariſſimis animi et corporis dotibus ita inſtructus eſſet, ut nõ electus, ſed natus ad Regiam dignitatem ab omnibus æſtimaretur, tamen parum earum rerum præſtare curauit, ob quas ad tantum faſtigium aſſumptus erat. Bella quæ ab eius parente, & atauis, in longinquas terras, & malè meritos hoſtes extendi conſueuerunt, hic in illuſtres ciues, & uiſcera regni ſui intulit. Prudentiam, qua in rebus gerendis præditus putabatur, ſæpius ad ciuiũ perniciem, quàm ſalutem conuertit. Malignis conſultoribus aures & animum nimis adhibuit: quorum peruerſa ſuggeſtione ad eam infelicem ſortem deductus eſt, ut primò in patria contemptibilis, deinde in propinquis terris & regnis cõtemptus, publico odio iuſtè inſectandus haberetur. Intereà cùm ea ſumma infelicitate laboraret, ut neq; à ciuibus, neq; ab extraneis amaretur, incidit illi non leue prælium cum Hugulino Danorum Rege. Qui comperta ipſius domeſtica cum proprijs ciuibus controuerſia, non parum exultauit, eam occaſionem diu optatam tandem adueniſſe, qua iniurias in regnum Daniæ à Suecis multo tẽpore illatas uindicare poſſit. Siquidem ad memoriam reuocauit, quomodo Dani ab Hothebroto Suetico Rege facti fuiſſent Sueonum tributarij, deinde ab eius filijs, Attilo atq; Hothero multis grauibus prælijs, & non ferenda ignominia laceſſiti, demum à Roderico funditore Rege Suetico ſub iugum, & in ſeruitutem miſſi: nec parum æſtimanda uidebatur illa bel-

Botuildus tyrãnus, & pernicies regni erat

Hugulinus Danorũ rex contra Botuildũ.

lorum

ſorum tempeſtas, quam pridem huius Botuildi parens, uel patruus Attilus, regno Daniæ non una, ſed geminata irruptione inuexit.

CAPVT XXXII.

QVamobrem nequaquàm ulterius differendam eſſe belli expeditionem, ſed ſtatim inſtructa militibus claſſe, bellum nauale in Suecos transferendum putauit. Ea Danici Regis machinatione intellecta, Botuildus ſuam gentem parum ad bella pro tyranno uolũtariam, nauibus imponit, duosq; nauarchos, Hemotum & Hegrimum eidem præfecit: qui etiam publicum omnium odium in ſe ob perniciosa conſilia Regi ſubminiſtrata prouocauerant. Igitur Dani nauale & acerrimum prælium aggreßi, utrũq; claſſis præfectum primo impetu ſuperatum occiderunt. Quibus unà cum nonnullis alijs trucidatis, Sueci ſe animoſius & pertinacius defendentes, in ſua littora ſalui redierunt, optimè animati & contenti, non ſolùm quia hoſtibus in pugna pares fuiſſent, ſed quia ſuos domeſticos tyrannos de omnibus ciuibus, & tota patria peßimè meritos, marinis belluis ſepeliendos reliquiſſent: quos utinam & nunc omnes illi perditißimi conſiliarij ſubſequerentur, qui aures Principum adulationibus, & mendacijs, milleq; alijs fraudibus in perniciem innocentum ſeducunt. Profectò nunquàm tot bella, tot ſeditiones, tot Regum ac regnorũ euerſiones audiremus, ſi lateribus Principũ & Magiſtratuum illi fideles conſiliarij aßiſterent, qui ſuaderent maiorem rationem iuſtitiæ atq; honeſtatis habendam eſſe, quàm ſordidi lucri auri & argenti. Quis enim dubitat quin is Botuildus tanta nobilitate illuſtris, animiq; & corporis dotibus conſpicuus, prudentia & militari fortitudine nulli ſecundus, ſi pares ſuæ fortunæ ac maieſtati conſultores aſſe-

Dani duos præfectos claſsis Botuildi ſuperatos interimũt.

Adulatores Principum pernicioſi.

cutus fuiſſet, nunc in numero clariſſimorum Regum conſcriptus, memoriã ſui nominis, ac laudem haberet immortalem, qui modò ut libero, ita iuſto hominum iudicio, ſordidum auaritiæ mancipium, & fœdum omnis nequitiæ portentum nominatur, tam remotus iam ab omni uera laude, quàm propinquus, dum ueniret, eſſe uoluit malignorũ hominum adulationi? Sed hæc quieſcant.

CAPVT XXXIII.

Dani fecerũt frequentes irruptiones ob ignauiã Botuildi.

CVm interim Dani conſiderarent ipſum Botuildum adeò exiguo fauore domi ſubnixum, ſæpe in Suetiã ſeſe irrupturos comminabantur, ut ſubiectus populus tributis & exactionibus ab eo nimis oppreſſus, tandem ſe in libertatem uindicaret. Nec callidos hoſtes callidum fefellit conſilium. Siquidem dum Danis ab Occidua regni parte reſiſtere parat, Ruteni Danis confœderati ab Oriente in Suecos impetum facientes, non ſolùm infelici Regi, ſed toti regno negocium difficile & periculoſum effecerunt. Quibus anguſtijs dum Rex ſeſe circunſeptum conſideraret, nec ei poßibile eſſet, uno eodemq; tempore domeſticas ſedare diſcordias, hoſtibusq; potentißimis ab Oriente & Occidẽte inſurgentibus occurrere, regnum relinquere, & fuga ſalutem quærere cogitauit. Nec diu diſtulit, antequam conceptum propoſitum effectui mancipaturus, ſeſe in claſſem ad hoc paratam immitteret. Sed priuſquã anchoris & uelis eleuatis uento ſe committeret, quidam theſauri eius cuſtos, ſed prodigus, Regij honoris dilapidator Storblindus, in aures eius ſuſurro ædito, quæſiuit, an alicuius rei in terra oblitus eſſet. Cui Rex nimis tardè ſapiens reſpõdit, Ego, (inquiens) nimis diu oblitus fueram bonorum procerum meorum cõſilia audire: in quã obliuionem niſi incidiſſem, ego ſaluus in ſalua patria, quam nunc turbatã relinquere

Deſperatus Rex fugit de regno.

cogor,

cogor, permanerē. Moxq́; erectis uelis ſe ad Curetes fugitiuo ſimilis recepit: unde tandem pacato in melius regno reuerſus eſt, & tunc ſanioribus uſus cōſilijs, multa conatus eſt in ſtatum feliciorem reducere. Sed fatorum neceßitati ſuccumbēs, prius in mortem conceßit, quàm uidere potuit ſuam piam intentionem tam deſideratum finem attigiſſe. Mortuus tandem non longè ab Vpſalia in Regum monumentis apud patruum Attilum collocatus eſt, relicto nepote Carolo: de quo infrà libro quarto latior ſermo à nobis extendetur.

Fugit in Curlādiam.

Reuerſus in regnū moritur.

IOANNIS MAGNI GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOthorum Sueonumq́; liber tertius.

CAPVT I.

Hoc interea tertio libro Gothos in ulteriore Scythia commorantes aggreßi, quæramus quid poſt Troiana bella geſſerint, an'ne ignauia torpentes, maiorum gloriam, & egregiā illam laudem, quā olim ſubiugatis Scythis, fugatisq́; Aegyptijs, & deuictis Aſianis meruerūt, obliterari permiſerint? Nequaquam (inquiūt) à parentū gloria degeneres uixeramus, ſed totum conatū noſtrum eò conuerteramus, ut nulla unquam ſecula præclarā geſtorum noſtrorū memoriam abolere poßint. Enimuerò poſt multa ſecula ſub potētißima regina Thamyri potētißimum Cyrū ſuperatū deleuimus. Deinde Dariū & Xerxē, ſummos totius Aſiæ Monarchas in fugam conuertimus.

Thamyris Gothorū Regina extra patriā.

Philippum Macedoniæ Regem in amicitiam & affinitatem aſſumpſimus. Eius quoq; filium Alexandrum Magnū ad noſtram ſocietatem admiſimus. Fuerat enim nobis inſitus ille bellandi ardor, ſed non minus in nobis uiguerat optimarum uirtutū appetitus: nulloq́; tempore nobis defuerant uiri in omni doctrina & eruditione præſtantes, qui nos ab omni morum barbarie, & ignorãtia liberatos, doctis Græcis (ut Græcorū teſtantur hiſtoriæ) pares reddiderunt. Et ita utrunq; tempus belli & pacis, nos nequaquam inaniter expendiſſe putemus, quãdo in pace ſapientiam, & in bello militarem diſciplinam prouidè ac diligenter amplecteremur. His honeſtis & præclaris exercitijs hoſtibus terrorem incuſſimus, nobiſq́; diuturnam quietem & pacem comparauimus, donec potentiſſimus ille Cyrus Perſarum Rex (ut dicere cœpimus) poſt deuictos longè lateq́; populos, & nationes, ad memoriam reuocaret, ſuas terras & ſubiectas gẽtes, noſtris patrumq́; noſtrorū armis ſemper fuiſſe laceſſitas, nec ſe in principatu quãuis ampliſſimo atque inexpugnabili, ſecurum eſſe poſſe, niſi nos primùm ſecuritate, deinde uita priuatos, à patrijs laribus diſperdat. Verùm cùm hæc meditaretur, & ad ſuorum ſapientum conſilia ſuum propoſitum referret, uiſum fuit nõ ſatis tutum eſſe gentem noſtram ob multas uictorias formidabilem, aperto bello impugnare, ſed inſidijs adoriendam eſſe, quæ fortitudine ſuperari nequiret.

Præclara gentis Gothicæ facinora.

Cyrus Perſarum Rex.

CAPVT II.

Cyrus mittit legatos poſtulatu doloſe Thamyrim in matrimonium.

MIttuntur igitur à Cyro (ut teſtatur Herodotus) legati, qui Reginam noſtram Thamyrim, potentiſſimam & prudentiſſimam fœminam, Cyro in matrimonium poſtularent. Hic fortaſſis nonnulli inſurgent, affirmantes quòd Herodotus, & Trogus Pompeius, eiuſq; abbreuiator

breuiator Iuſtinus affirmant, Thamyrim Scytharum fuiſſe Reginam: at contrà ſunt tres doctiſſimi uiri, Dion Græcus, Ablabius & Iordanes, qui teſtantur eoſdem Scythiæ incolas ex prima origine Gothos fuiſſe. Præterea Ioſephus XI. lib. antiquitatum. cap. 11. affirmat Cyrum contra Maſſagetas exercitum eduxiſſe, & uita priuatum fuiſſe. Maſſagetas autem Strabo lib. XI. Orientales Gothos appellat. Quocirca licebit mihi Herodotum, & eius ſequaces de rerum Gothicarum ignorantia reprehendere, ſicut Manethon AEgyptius eundem Herodotum in rebus AEgyptijs errantem (teſte Ioſepho lib. 1. contra Appionem) iuſtè reprehendit. Nec de nominum mutatione, quæ frequenter, & quandoque ex facili cauſa accidere ſolet, tam pertinaciter digladiandum eſſe opinor. Quippe quemadmodum Itali ex eo non deſinunt eſſe Itali, quia Græci eos Barbaros, Francos ſiue (ut Cato ad filiũ ſcribit) Spurios, & magis quàm alios opicos uocant, ita nos non deſinimus eſſe Gothi, quamuis ab imperitis, uel parum beneuolis ſcriptoribus Scythæ appellemur. Sed his relictis ad Thamyrim reuerſus, conſidero ipſam ſagaci ſuorum ſapientum conſilio conſideraſſe, inſidioſam fuiſſe Cyri legationem, per quam non ſuum coniugium, ſed ſubiectorum Gothorum ſeruitus petebatur: proinde miſſis confeſtim legatis, Cyrum à regni ingreſſu prohibuiſſe. Qui, cùm hic dolus non procederet, alia uia incedendum putabat. Siquidem ut eam leuem iniuriam, quam dicere uolebat atrociſſimam, uindicaret, totum imperij ſui robur eduxit, caſtraq; ad Araxis fluenta collocans, fluminis ripas pontibus iungere cœpit, per eos deinde copias traiecturus.

Herodotus, eiusq; ſequaces errant de origine Gothorũ ſcribentes.

Thamyris prohibet Cyrum ingreſſu regni.

Cyrus ad Araxim exercitũ educit.

CAPVT III.

Occupato Cyro in eo labore, Regina per legatum mandat, uideat ne in alios bellum moliendo, ſibi

Thamyris deterret Cyrum à bello.

ipſi fatum, uel perniciem acceleret. Satis latum & amplum imperium, quod ei fortuna permiſerat, ita regat, ut uicinas terras non moleſtet, neque temerè impugnet, memor inſtabilis fortunæ, quæ non perpetuò fouet quos exaltat. Veruntamen ſi in propoſito perſeuerare contendat, & omnia malit quàm pacem, & amicitiam Gothorum, deſinat pontes immenſo labore conſtruere, ſed liberè cunctam gentem ſuam commodius quò uoluerit tranſponat, quum ipſa interim trium dierum itinere cum ſuo exercitu regrediatur: uel ſi malit Gothis liberum traiectum permittere, tantundem itineris in ſuam patriam reuertatur. Hac conditione per Cyrum ad Perſarum ſapientes relata, conuenere omnium ſententiæ, quòd Thamyri, eiusq; exercitui ſecura tranſmiſsio cõcedatur. Interrogatus Crœſus quondam Lydorum Rex, nunc Cyri captiuus, diuerſam ab alijs ſapientibus ſententiam profert: Quandoquidem, ô Rex, Dij immortales me tuum captiuum eſſe uoluerunt, meliora tibi domino meo, non hoſti ut olim, propono conſilia. Si tu immortalis eſſes, & immortali exercitui imperares, uana eſſent noſtra conſilia immortalitate ſecuris. At ſi tu, tuiq; mortales eſtis, debes rerum mortalium fortunam tibi aliquando aduerſari poſſe prouidere. Quocirca ſi hoſtis in tuum regnum admiſſus, te (quod Dij auertant) ſuperauerit, teq; ſors aliqua ad fugam impulerit, de toto regno periclitabere: neque enim quieſcet hoſtis uictoriam proſequi, quam ſibi uiderit tam inſigni fauore arridere. Si uerò (quod magis opto) à te ſuperati fugerint, nihil eos inſequendo conſequaris: quæ omnia tibi in hoſtili ſolo pugnanti feliciora ſuccedent. Et ſi aduerſus caſus te hoſtibus inferiorem reddiderit, habebis regnum tuum ad refugium ſaluum & intactum: ipſos autem fugientes inſectando, totum eorum regnũ facilè ſubiugabis: cõiecturam

Crœſi Regis Lydorum conſilium.

enim

enim accipio, omnia tibi feliciter ſucceſſura, ſi in alteram fluminis partē itinere unius diei progreſſus, iuſſeris caſtra collocari, quæ in omnibus rebus ad humanum uictum neceſſarijs abundantiam luxumq́; oſtentent. Illic lixarum, calonum, cæteramq́; imbellium turbam, cuius iacturam minimi duxeris, in excubijs relinque: niſi fallat opinio, aderunt hoſtes illi Aquilonares, & mox trucidatis caſtrorum cuſtodibus, ſe ſuper uina, epulasq́; effundent: nec crapulæ finem imponent, donec ſomno uinoq́; ſepulti, ad arma penitus inepti reddantur. Tunc tui præſtò aderunt, facilemq́; & incruentam uictoriam de illis ſuſcepturi.

CAPVT IIII.

Cyrus ſequitur cōſiliū Crœſi.

CYrus audito Crœſi conſilio ſententiā, cui omnes ſui ſapientes anteà conſenſerāt, uelocius quàm felicius cōmutauit. Regina uti conſtitutū erat, triduano itinere regreſſa, Cyro totis eiſdem diebus liberrimā facultatē copias ſuas tanſponēdi conceßit. Qui uti erat à Crœſo perſuaſus, poſt unius diei iter, caſtra delicijs q̄ bellis aptiora collocauit, ſeq́; ad Araxis fluminis ripas cōcito reditu recipere curauit. Elapſis triduanis inducijs, Regina filium Spargapiſem, cui tertiā partē ſui exercitus parēre iuſſerat, ad ſpeculandū hoſtilia caſtra emittit. Qui cùm uideret caſtra magnifico & regio ſplēdore explicata, ratus ibi Regē adeſſe, cōmilitones hortatur, ut ſe uiros fortißimos meminerint, uirtutemq́; patriā totis uiribus referētes, in hoſtiū caſtra irrūpāt. Hæc dicēs, nō ſecus ac leo fremēs primus omniū fertur in hoſtes, oppugnatisq́; & expugnatis militū excubijs, caſtra opulenta magis quàm tuta ingreditur: in quibus dū ſe, & cōmilitones ſuos poſt partā uictoriā uino & epulis per miſerat, ſitimq́; & bellicos ſudores, auidius ſumpto potu, leuare cōtendit, primò ab illecebris inſidioſorū caſtrorum

Stratagema Cyri.

Spargapiſes filius Thamyris capitur, eiusq; exercitus inſidijs Cyri profligatur.

ſuperatur, deinde à ſuperueniente Cyro cum omnibus copijs ſuis, quemadmodum prædixerat Crœſus, ſubiugatur: ex cuius copijs plurimi trucidati, multi captiuati, nonnulli etiam fuga ſeruati, ad Reginam redierunt. A quibus poſtquàm rerum infeliciter geſtarum ordinem didiciſſet, miſſo caduceatore, talia referri iußit Cyro: Nō tibi blādiaris, aut cōgratuleris Cyre, quòd uiros parum uirili uirtute deuiceris: dolis uiciſti, quos armis ſuperare nequiuiſti: nec poteris affirmare, eos tua fortitudine uictos, qui tuis uitijs potius ſuccubuere, quàm tibi. Filium meum, quem tibi fortuna captiuum permiſit, ſi placet, æquo munere compenſandum ad me remitte. Cæterùm ſiue id feceris, ſiue non, para te ad prælium: memento te eſſe in terra hoſtili, & cum illis hominibus negocium habere, qui fortitudine, non dolis uincere didicerunt.

Thamyris iterū Cyrū ad conflictū laceſsit.

CAPVT V.

HAnc animoſam Reginæ legationem admiratus Cyrus, iußit eius filium à uinculis abſolui: qui mox reſtitutam ſibi libertatem, in ſuam extremam conuertit perniciem. Nam commotus captiuitatis uerecundia, ob quam materno conſpectu ſe indignum putabat, gladium in ſua uiſcera proprijs manibus intorſit, præfatus, quòd delicijs ſuperatus eſſet, qui fortes uiros ſuperare didiciſſet. Quo fortißimo facto, etſi Cyrus conſideraret, ſe periculoſi belli negocium contra homines audacißimos ſuſcepiſſe, attamē pudore ſimul animatus, ducenta millia Perſarum & Medorum contra Reginam ex caſtris eduxit. Illa autem quaſi ob filij mortem, & ad tantæ multitudinis aſpectum terrore conſternata fuiſſet, fugæ ſimulatione ſe ad interiora regni loca, ſibi quidem peropportuna, hoſti uerò minus accommoda retraxit. Quam Cyrus forti magis quàm prudenti

Spargapiſes ſibi mortem conſciſcit.

Cyri exercitus contra Thamyrim.

Cyrus cum omnibus copijs extinctus.

denti animo inſecutus, ad præparatas inſidias deuenit: in quibus cum uniuerſa ſua multitudine ita extinctus eſt, ut ne nũtius quidem ſupereſſet, qui acceptam cladem ad Perſas referret. Teſtatur Metaſthenes *Perſarũ hiſtoricus, bellũ illud fuiſſe ſexẽnale. Tum* Regina *iußit inter tot innumera cadauera corpus* Cyri *perquiri, & ad ſuum conſpectũ allatum capite ſpoliari: caput uerò abſciſſum in utrem* Per*ſarum ſanguine plenum immergi, adiecta hac memorabili exprobratione:* O Cyre *humano cruore inexplebilis, ſanguinem bibe quem ſitîſti.* Hoc *loci quid aliud rectius adiecerim, quàm talem ſanguinarium, talibus exequijs dignum extitiſſe?* Nec *enim lex æquior ulla eſt, quàm ſæuos homines puniri morte cruenta.* Hac *parta uictoria,* Gothi *(ut inquit* Iordanes*) opimam prædam aſſecuti, primùm ſerica tentoria uiderunt: ſub quorum apparatu* Perſicam *pompam nihilo ſecuriorem fuiſſe compererunt.* Deinde Thamyris *tanto triumpho, tantisq́; ſpolijs locupletata, in partem* Mœſiæ *(quæ nunc ex magna* Scythia *nomen habet mutatum) ſe recipiens, ubi prope pontem* Mœſiaci *littoris magnificam urbem* Thamyriam *ex ſuo nomine ædificauit.* *Thamyris condidit urbem Thamyriam.* Quid *autem rerum poſtea egerit, quia* Iordanes *ſilet, etiam ego ſilere compellor: atque interim ad* Cimerias *manſiones,* Anthini *&* Darij *pugnam inſpecturus, accedam.*

CAPVT VI.

Anthinus is Gothorũ Rex extra patriã.

A*Nthinus* Gothorum, *cùm adhuc in* Cimerijs *habitarent,* Rex *erat, circa ea tempora, quando* Romana Reſpublica *ob uiolatam honeſtißimæ* Lucretiæ *pudicitiam, ad illam memorabilem mutationem deuenit, qua* Regum *autoritas abrogata, &* Conſulum *ſubſtituta fuit.* Nec *tunc longè aberat tẽpus, quo ſanctißima mulier* Iudith Holofernem *potentißimũ* Perſicæ *militiæ* Principẽ *(ne ab eo*

uiolaretur) occidit. Quo occiſo, tota Perſarum monarchia concuſſa eſt, & mutata. Darius enim unus ex ſeptem Perſicæ libertatis aſſertoribus (ut habet Herodotus libro III.) cognomento Hyſtaſpis, ſumma aſtutia uſus, non diu diſtulit eandem monarchiam occupare: qui etiam cæco mulierum amore correptus, Anthini Regis filiam per legatos in matrimonium poſtulabat, adiectisq; legationi minis, bellum niſi petitis conſentiat, indicit. Cuius affinitatem Gothi ſpernentes, legationem illam fruſtrauerunt. Quem contemptum Darius tanta indignatione ſuſcepit, ut in eius uindictam totum ſuæ monarchiæ principatum ad grauiſſima & periculoſa bella conuocaret: magna ſcilicet ratione (inquit Oroſius) ut propter unius hominis libidinem ſeptingenta, ſiue ut (Diodorus ait) octingenta millia uirorum periculo mortis exponeret. Vix enim credibile uidetur, quantus fuerit ille bellorum apparatus, ut tot millia armatorum incederent. Ego huic relationi non crederem, niſi graues autores tantum numerum tradidiſſent, præſertim ipſe Diodorus Siculus, qui lib. III. ingentes exercitus Nini, Darij, Xerxis deſcribit. Inſuper ait Dionyſium ex unica Siciliæ ciuitate Syracuſana exercitũ peditũ centum uiginti, equitum duodecim millium confeciſſe: naues quoque magnas, partim triremes, partim quinqueremes, ad quadringentas ex uno eduxiſſe portu: præterea Romanos ante bellum Hannibalis ex ciuibus, & socijs ſuis, decies centena millia ad bellum apta deſcripſiſſe. Quocirca nullus ex hac, quæ nunc eſt, urbium ſolitudine, priſcam illarum gentium expendat copiam. Sed nunc ad Darium redeamus: cuius ambitioni quem fructum tot labores, tot itinera, tot expenſæ tandem pepererint, declaremus. Ingreſſi enim Perſæ in Cimerias terras, magis cõtemptibiles, quàm formidabiles à Gothis putabantur. Quippe Gothi nec ad æquam

Darius Anthini Regis filiam in matrimonium poſtulat, ſed fruſtrà.

Darius octingẽta millia uirorum periculo expoſuit propter ſuam libidinem.

Dionyſij Syracuſani exercitus.

Roma quàm potens & populoſa olim fuerit.

æquam pugnam, nec ad deditionem ſe conuertebant, ſed extrema copiarum lacerantes, plus negocij eis fecerunt, quàm ſi aduerſa fronte eis congreßi fuiſſent. Darius igitur admirans quòd populus ad bella & arma natus nuſquam in aciem prodiret, mißis ad Anthinum Regem legatis, inquirit cur Gothi ita latebras captarent, & qui fortißimas gentes, ac remotißimas terras & nationes importunis armis impetere atque ſubiugare conſueuerant, nunc nec in aciem procederent, nec ſe uſquam ad apertum Martem paratos oſtenderent, ſed priſtinæ uirtutis immemores, ſe in ſeruitutem (nullo adhuc bello fugati) redigi paterentur. Si Perſarum imperium agnoſcere uellēt, dona in ſignum ſubiectionis mittere curarent: ſin minus, ad pugnam ſe præpararent, libertatemq; ſuam armis defenſarent. Quibus Rex (teſte Valerio Maximo lib. v. de Dario Rege) reſpondiſſe fertur: Gens hæc noſtra non conſueuit ſe ad arma, niſi eam magna ratio impulerit, conuertere, cùm nihil in hāc terra poßideat, pro quo uelit ſe diſcrimini uitæ ſubijcere, præter ſola ſepulchra maiorum ſuorum: quæ ſi quis uiolare tentauerit, ſentiat ſe cum uiris negocium habere, qui religionem à maioribus traditam enixius, quàm uitam propriam tueantur. Reliqua omnia, uicos, uillas, arces, oppida, urbes, parum æſtimantes, ne erigere quidem curamus, tantum abeſt ut pro eis mortis pericula ſuſcipiamus. Sedes noſtras ſæpe pro conſuetudine mutamus: idq; nunc propter aduenas facimus, non aliquo bellorum metu coacti, ſed ut cedere ſolemus aëri corrupto, aut beſtijs noxijs. Cæterùm quòd Darius ſe noſtrum dominū uocet, minimè ratum habemus: nam ſicut à ſeruitute remoti ſumus, ita plurimum à dominio eius diſtamus. Quòd autem munera à nobis exigat, operam dabimus ut opportuno tempore talia mittantur, qualia in his terris noſtra fortuna permittat.

Gothi Perſarū copias lacerarunt.

Darius expoſcit dona à Gothis in ſignū ſubiectionis.

Anthini Regis Gothorum reſponſum.

CAPVT VII.

Itaque ea legatione Darius magis prouocatus, quàm pacatus, ad interiora urget præcedentes. Viſi ſunt Gothi aliquando aciem oſtentare: quo comperto, Perſæ ad bellum ſe continuò præparauerũt. Iam erant acies ordinatæ, nec aliud præter ſignum lituo dandum reſtabat, & ecce lepuſculus ex medijs dumetis accurrit. Tum Gothi ſubito clamore facto, cœperũt hoſtiũ præſentiæ non amplius recordari: omiſſa uoluntate pugnandi, cùm pauci leporem inſectantur, alij dilabuntur: ipſiq; Perſæ hoſtes ſubitò auolantes admirari poterant, inſequi non poterant, cùm Gothi equitatu & uelocitate ſemper præualerẽt. Darius igitur aſſumptæ prouinciæ pœnitentia ductus, ad ſuos proceres inquit: Ludificamur planè ab hominibus iſtis, & ut apparet irridemur, quando unius leporis curſus omnẽ eorum reſpectum à nobis, & tot fortiſsimis militibus noſtris auertit. Nec diu pòſt Gothorum legati ab Anthino Rege miſsi, tria munera minimè precioſa Dario Regi offerunt, auem, murem, ranam. Perſarum proceres Regem aſpiciũt, & Rex eos, dimiſſoq; in terrã uultu, uiſus eſt dicere: Hæccine ſunt præmia tot laborum & itinerum, & periculorum noſtrorum? hæccine ſunt tributa, propter quæ oportuit ſeptingenta millia uirorum armari, & in pericula mortis per tot diſcrimina rerum deuenire? Tãdem poſt aliquantulum ſilentium, quòd ridiculoſa munera conſecutum fuerat, Rex à legatis ſciſcitatur, quid ſibi uelint hæ res Regi à Rege miſſæ. Illi ſe nihil earum rerum ſcire reſpondent, nec quicquã ſibi commiſſum fuiſſe, quàm ut illa perferrent & præſentarẽt. Tum adulator quiſpiam, qui nunquam in domibus Principum abeſſe ſolet, optatam occaſionem ſe aſſecutum fuiſſe gauiſus, importunè ſe ingerẽdo, Darium alloquitur: Rex (inquiens) optime maxime, quicquid

Gothi paruipendentes exercitum Darij, leporem inſequũtur.

Gothi Dario munera ridicula offerunt, ſed non carentia myſterio.

Adulatoris cuiuſdam interpretatio.

quid uſquàm in cœlo, terra, mari, id totũ illa gens tibi ſubiectum confitetur. Siquidem hoc declarant hæc uiuentia: quorum auis ex aëre, mus ex terra, rana ex paludibus producitur. At Gobries, unus ex ſeptem Perſarũ primoribus, capite canus, conſilio fidelis, eloquio uerax, cùm conſideraret Darium in aſſentatoris ſententiam cõſenſiſſe, nõ paſſus eſt ueritatem adulatione ſuperari, ſed libera uoce clamat: O Perſæ, niſi aut cum auibus auoletis, aut cum ranis flumina tranſeatis, aut cum muribus terræ cauernas aperiatis, non erit quarta uia de manibus hoſtium elabendi. *Gobriæ uera interpretatio.*

CAPVT VIII.

MOuit ea interpretatio Regem, ut primã curam de ſaluo reditu ante alia quæcunque negocia adhiberet, ratus quòd tunc compertum haberet, nimis periculoſum eſſe contra eos pugnare, qui in armis & laboribus nati, nullam rem fortitudini militari præferrent, diuitias ſordes putarent, magnificas urbium ſtructuras ut inutiles occupationes æſtimarent, uoluptates contemnerent, delicias conculcarent, ocia fugerent, labores amplecterentur, hyemem & æſtatem iuxtà paterentur, humi quieſcerent, & quicquid durum atque aſperum eſſet, inuicto animo ſectarentur. Proinde formidans ne ſibi reditus, interrupto põte Iſtri fluminis, negaretur, celerius quàm felicius ex terra hoſtili ſeſe abripere procurauit. Gothi enim explorata eius ad redeundum uoluntate, uelociſſimo curſu uiarum compendia quærentes, prius ad pontem, quem Darius ſub cuſtodia reliquerat, peruenerunt. Sed pontis cuſtodes iam à parte Scythici littoris ipſum, ne inſidijs aptus eſſet, diſſoluerant: ad Perſarum autem reditum mox repararũt, ſuos, ut ſecura fuga ſalutẽ quærerent, tranſuecturi: fit in littore atrox prælium, in quo Perſæ fuſi, fugatiq; ad irreparabi- *Darius Gobriæ interpretatiõe approbat.* *Darij exercitus ad Iſtrum cæditur.*

Antenor Rex Francorũ occiditur.

lem ruinam corruerunt. Erat in eo Perſico exercitu Antenor Francorum Rex (ut ex Hunibaldo Francorũ hiſtorico colligi poteſt) à Scandianis ſiue Gothis occiſus: cuius filius Marcomirus oraculo monitus eſt, ne temerè Gothos ſolicitaret, teſte Irenico lib. III. cap. LXXVI. Rex tamen Darius per ſummã difficultatem elabitur cum maiore exercitus parte, amiſsis octoginta millibus fortiſsimorũ pugnatorum, quæ ille in damnis non computabat præ nimia militum multitudine, qua ſuccinctus aduenerat. Hîc tamen Herodoti hiſtoria diſsimulanda non eſt, qui affirmat Gothos in Thracia à Dario ſuperatos. Sed nõ repugnat illam Getarum partem, quæ in Thracia reſederat, ab ipſo ſuperatam fuiſſe, & illam quæ relicta Thracia ad latiſsimas Cimeriæ terras redierat, rurſus Darium ſuperaſſe. Sed nec fuga, nec mors Darij finem Perſico bello imponere ualebat. Xerxes enim filius eius, & in Perſico regno ſucceſſor, paternam iniuriam à Gothis acceptam, tam tenaci memoria conſeruabat, ut prius omnium aliarum rerum, quàm ipſius obliuiſci poſſe, aut uelle crederetur: ſtatuitq; prius experiri omnia illa difficillima negotia atq; incommoda, quæ Reges bellum geſturi ſufferre coguntur, antequam deponere poſſet tam uehementem animum uindicandi. Igitur ſeptingenta armatorum millia exemplo patris ſui in militiam conſcripſit. Sed cùm nec tãtum exercitum contra Gothorum potentiam ſatis eſſe putaret, adiecit trecenta auxiliarium copiarum millia: quæ cùm adhuc parum ſufficere uiderentur, adiunxit etiam mille roſtratas naues, ac tria millia nauium onerariarum.

Darius fugit.

Xerxes Rex Perſarum.

Parat exercitũ cõtra Gothos.

CAPVT IX.

QVibus copijs etſi nõ ſolùm Gothis, ſed toti orbi formidabile bellum inferre poſſe putaretur, attamen

ut

ut principio terribilis, ita exitu inanis & contemptibilis apud omnes habebatur. Quippe Cimerias Gothorum manſiones aggreſſus, quum conſideraret ſuam Perſicam gentem & pompam ab animoſis hoſtibus non timeri, ſed apertè contemni, ſubſtitit, & quid conſilij capiat, inquirit. Tandem quum nec ſemel cum hoſtibus congredi tentaſſet, bellum in Græciam tanquam facilè ſuperabilem conuertit: ubi infeliciſsimo prælio confecto, multisq; ſine numero amiſsis, uix ipſe turpiſsima fuga ad ludibrium fortunæ reſeruatus euaſit, pœnasq; perpetrati nuper ſacrilegij perſoluit. Enimuerò (ut teſtatur Iuſtini hiſtoria) ante naualis prælij congreſsionem miſerat Xerxes quatuor millia armatorum Delphos ad templum Apollinis diripiendum, prorſus quaſi non cum Græcis tãtùm, ſed cum Dijs bellum gereret: quæ manus tota imbribus & fulminibus deleta eſt, ut intelligeret, quantò grauior offenſa Deorum eſſet, tantò nullas eſſe hominum aduerſus Deos uires: ipſeq; hoſtis infeliciter fugiens, piſcatoria ſcapha timẽs & trepidus elabitur. Erat res ſpectaculo digna, & ad æſtimationem rerum humanæ ſortis uarietate mirãda, in exiguo latentem uidere nauigio, quem paulò antè uix æquor omne capiebat: carentem etiam omni ſeruorum miniſterio, cuius exercitus propter multitudinem terræ graues erant. Nec pedeſtribus copijs, quas ducibus aſsignauerat, felicius iter fuit. Siquidẽ quotidiano labori (neq; enim ulla eſt metuentibus quies) etiam fames acceſſerat: multorum deinde dierũ inopia contraxit & peſtem: tantaq; fœditas morientium fuit, ut uiæ cadaueribus implerẽtur, alitesq; & beſtiæ eſcarum illecebris ſolicitatæ, exercitum ſequerentur. Hæc Iuſtinus in memoriam & ignominiam ſacrilegi tyranni ſempiternã: cuius turpem atq; infamem exitum, ſi noſtræ ætatis Principes, qui ſe ſacrilegio felices, & inclytos fore

Aggreditur manſiones Gothorum Cimeriorum.

Luit pœnas perpetrati ſacrilegij.

Exercitus fataliter deletus.

Rex fugit.

Fames & peſtis ſequuntur.

confidunt, attenderent, forſan rapta reportarent, & ſuos hæredes potius uirtutibus claros, quàm uitiorum ſordibus obſcuros, poſt ſe relinquere curarent.

CAPVT X.

Antheas 16. Rex Gothorum extra patriam.

Hiſtriani inferunt Gothis bellum.

ANtheas poſthac euolutis aliquot annis in Regem Gothorum aſſumptus, primum belli negocium ab Hiſtrianis illatum ſuſtinuit. Sed cùm eorum fortitudini ſe imparem conſideraret, auxilium à Philippo Macedonum Rege per Appollonienſes petit, in ſucceſſionem eum regni Gothici adoptaturus, ſi opportuno tempore opem accommodaret. Sed cùm auxilia diutius differrentur, & interim Hiſtrianorũ Rex in fata cõcedens, Gothos à metu belli, & neceſſitate implorãdi auxilij liberaſſet, Antheas mox per legatos Philippo renunciat, ſe neq; auxilio eius indigere, neq; in adoptionem cõſentire poſſe, uiuente adhuc incolumi filio, & hærede. Quibus auditis Philippus legatos remittens, petit ſibi damna & expenſas belli pro eo ſuſcepti reſarciri: quod eò prõptius eum facere debere, quòd miſsis nuper à ſe in eius auxiliũ militibus, ne ſumptũ quidẽ uiæ, nedum officij pretia dederit. Antheas ſterilitatem Scythici ſoli cauſatus, reſpondit, quòd non diuites facit incolas, ſed alimenta ſolùm ad neceſſitatem ſubminiſtrat: nec aliquas ſibi eſſe opes, quæ tanto Regi dignè conferri poſſint: Scythas, ſiue Getas, uirtute animi, & fortitudine corporis, non opibus cenſeri. Quibus uerbis cùm Philippus ſe derideri putaret, bellũ à Byzãtinis in Cimerias terras tranſferre decreuit. Sed cùm ſatis cognitum haberet ex prioribus geſtis Cyri, Darij, Xerxis, Getas tantæ audaciæ atque potentiæ eſſe, ut nimis difficile eſſet, ipſos uiribus & armis ſuperari, ad ſolitas ſuæ aſtutiæ artes, quibus ſemper & ubique abundabat, ſe conuertit, ratus id uerum eſſe, quod

Antheas renunciat auxilio Philippi Macedonis.

Philippus à Byzantinis in Cimerias terras bellũ trãsfert.

noſtra

noſtra quoq; ætate ueriſsimum fore experimur, uidelicet Gothos in primæua eorum patria hoſtium armis nunquã ceſsiſſe, niſi ipſorum dolis & fraudibus ſeſe prius ſubmiſiſſent. Igitur Philippus legatis ad Antheam miſsis, nũciari facit, ſe inter grauia diſcrimina belli Byzantini uouiſſe ſtatuam Herculi in oſtio Hiſtri collocandã: idcirco nullas inſidias moliturus, ſed amicus, & pacato ingreſſu, ad amicos Scythas accedere uellet, publicæ religioni ſatisfacturus. Antheas autem non tam hebetis ingenij erat, quin ſatis intelligeret, quorſum hæc aſtuti hominis religio tenderet. Proinde iubet, ut ſi obligationem uoti ſoluere uelit, ſtatuã ſibi mittat: pollicetur'q; ſe curaturum, non modò ut ponatur, uerùm etiam ut inuiolata permaneat: exercitũ autem fines ſuos ingredi, negat ſe permiſſurum. Si uerò inuitis Getis ſtatuam poſuerit, eo digreſſo ſe ſublaturũ, uerſurum'q; æs ſtatuæ in aculeos ſagittarum. His utrinq; irritatis animis prælium committitur: in quo cùm Getarũ uirtute Philippus ſuperaretur, ad conſuetos dolos, & callida ſtratagemata reuerſus, uictor euaſit, abactis uiginti millibus puerorum & fœminarũ: nec parua erat copia pecoris abducti. At auri & argenti, quo Græcorum ardor habendi extingui poſſet, nihil occurrit.

Philippus dolo Gothos tẽtat.

Philippus ſtratagematibus uicit Gothos.

CAPVT XI.

Gothilas deinde ſublato è numero uiuorum Anthea, in ſceptra Getica ſucceſsit: cuius inuictam animi uirtutem cùm idem Philippus Macedonum Rex conſideraret, cœpit ſe ad ea conſilia conuertere, quibus offenſos Geticæ gentis animos ſibi reconciliare poſſet, ne fortè Græcorum hoſtibus aliquando confœderata, iniurias iam pridem ſibi illatas ad animum reuocaret, & uindicaret. Quocirca nihil ſibi, & ſuæ Reipublicæ fœlicius euenire poſſe putauit,

Gothilas 17. Rex Gothorum extra patriam.

quàm ſi legatis ad Gothilã miſsis, filiam eius Medompam in coniugem impetraret:ea enim affinitate non ſolùm perniciosas illas ueteris inimicitiæ reliquias aboleret, uerùm etiam Macedonicum imperium contra quorumcunq; hoſtium potentiam confirmaret. Fuiſſet quidem ea Philippi prudentia magnis laudibus extollẽda, utpote quæ paci publicæ accõmodiſsima uidebatur, niſi in ſe reconditos innati doli aculeos cõtinuiſſet. Quippe poſtquã Medompã in coniugem impetraſſet, Gothos, quos tunc maximè ob ius affinitatis benigno fauore proſequi, & ab incommodis tueri debuiſſet, grauibus iniurijs iterum uexare contendit. Nam (teſte Dione Græco) cùm bellis exhauſtus inopia æris plurimum laboraret, deliberauit Vdiſitanã Mœſiæ ciuitatem Gothis ſubiectam, inſtructis copijs uaſtare: quaſi idem eſſet, Regibus amicitia copulari, & ab eis uiolenter ſpoliari. Profectò hinc noſtri temporis tyranni magis utile, quàm honeſtum exemplum ſumpſiſſe uidentur, qui non exiſtentibus hoſtibus in quos ſuæ ſeucritatis frameas exacuant, in ſubiectorum ciuium uiſcera crudele & impium ferrum immergere non erubeſcunt: immò etiam hoſtibus undiq; circumſepti, plures fideliſsimos ciues, quàm infeſtiſsimos hoſtes perdere conantur. Siquidem in hoſtiles turmas leporũ timiditatem, aut aſinorũ ignauiam referunt, qui in ſubditos innocentes, eoſdemq; inermes, leonũ & tygridum ferociã, ac belluinam rabiem imitantur. Hoc modo Philippus ſuos confœderatos amicos & affines Gothos adortus, ciuitatem eorũ impugnat, ut tandem expugnatã ſuæ crudelitatis miniſtris diripiendam exponat. Erant in hac urbe complures uiri, qui admirandæ religionis ſpeciem præ ſe ferentes, ob eximiã erga Deum, ſiue diuinã religionem & pietatẽ, Pij dicebantur: erantq; ſacerdotes, & proximam poſt Regem autoritatem habentes. Hi patefactis portis, cum citharis

Medompa filia Gothilæ nupſit Philippo Macedoni.

Tyrannus fœdera affinitatis non ſeruat.

Vdiſitana Mœſiæ ciuitas oppugnatur à Philippo.

Pij ſacerdotes auertunt Macedonas ab excidio vrbis.

tharis & ſacris ueſtibus obuiam armatis progreſſi, patrios Deos, ut ſibi propicij Macedonas repellerent, uoce ſupplici precabantur. Quos Macedones ſic fiducialiter ſibi occurrere contuentes, ſuper nouitate inexpectatæ rei ſtupefacti perſtiterunt, Deorumq; numine perterriti, inermibus armati terga uerterunt, acieq; ſoluta, quam ad bellum inſtructam produxerant, fuga ſalutem quæſierunt: nec tantùm ab urbis excidio ceſſauêre, uerùm etiam quæ foris iure belli occupauerant, reſtituentes, pacati redierunt. Memoria tamen huius iniuriæ in ſacerdotium, & religionem illatæ, non tam facilè (ut ait Iordanes) potuit ab eorum ſacerdotum cordibus aboleri, quàm facile fuit præparatis Macedonibus imparatò Gothos adoriri. Quippe ea occaſione Gothi multa bella aduerſus Macedonas poſteà mouerunt. Soporionem enim Magni Alexandri legatum, cum triginta millibus armatorum deleuerunt, ac Philippum Regem paulò antè domuerunt, ut ait Iuſtinus, qui etiam eos Scythas nominat. Iordanes tamen, & alij id Gothis adſcripſerunt, quos antiqui Scytharum nomine comprehenderunt. Alexander Magnus cum Gothis pacem ſeruauit, teſtantibus Strabone, Arriano Campano. Iuſtinus tamen eos ab ipſo aliquando uictos affirmat, cui alioqui nemo ſubſcribit.

Gothi vindicāt iniurias.

Alexander Magnus cum Gothis pacem ſeruauit.

CAPVT XII.

Sitalchus ex præcipuis Gothorum proceribus ob egregia fortitudinis opera, & ſummam in diſciplina militari experientiā, Gothorū Princeps efficitur, circa annos ante Chriſtum natum trecentos. Qui cùm circumſpexiſſet in quas gentes ſuā fortitudinē iuſto bello extendere poſſet, ſubijt denuò in eius memoriam illa ipſa ſacrilega & impia

Sitalchus 18. Rex Gothorū extra patriam.

impugnatio ciuitatis Vdiſitanæ per Philippum Regem attentata. Quamobrem exercitum centũ quinquaginta millium pugnatorum aduerſum Macedonas educens, omnem Græciam peruaſtabat, eo tempore, quo proximus ſucceſſor Alexandri Magni Perdicas Macedoniæ imperium gubernaret. Qui etſi opportunis locis Gothis huc atq; illuc liberè tranſeuntibus reſiſtere conaretur, in aciem tamen iuſtam tantus Princeps prodire nõ audebat: & ita illa ingẽs Macedonum uis, quæ nuper totam Aſiam ſuo ſubiugauerat imperio, nunc in patrio ſolo aduerſus Gothos ita elanguit, ut extra patriam cum Alexandro in remotiſsimas orbis partes omnino transfugiſſe uideretur. Propterea Sitalchus direptis omnibus penè locis, uaſtatisq; agris quàm potuit longiſsimè & latiſsimè, cùm illi nemo aciem pugnaturus opponeret, onuſtum prædis, & locupletiſsimum, atq; incolumem reduxit exercitum. Hic autem Gothorum in totam Macedoniam excurſus, uidetur fuiſſe primus in Europam, uelut ad matrẽ ſuã poſt tot ſecula reditus. Nam priora illorum fortia facta, Aſiam terrebant, & ſubiugabant.

Exercitus Sitalchi contra Macedonas.

Primus reditus Gothorum in Europam.

CAPVT XIII.

Dromgethes 19. Rex Gothorũ extra patriã.

DRomgethes tandem ob eximiam probitatem ſuam parum poſt fata Sitalchi ad Gothici regni in Thracia adminiſtrationem communi procerum & populorum conſenſu uocatus acceſsit. Huius potentiam Lyſimachus Alexandri Magni indiuiduus comes, & poſteà in parte Macedonici regni ſucceſſor, non ſatis feliciter impugnauit, immemor prudentiſsimæ exhortationis, qua idem Alexander conſuluit Gothos (quos & Getas appellauit) euitandos eſſe. Erat hic Lyſimachus (ut autor eſt Iuſtinus) illuſtri Macedoniæ loco natus, ſed uirtute & rerum experientia omni nobilitate clarior: quæ tanta in illo fuit, ut animi magnitudine,

Lyſimachus.

tudine, & ipſa philoſophia, uiriumq́; gloria omnes eos, per quos Alexander Aſiam & Orientis regna perdomuit, ſuperauerit. Quippe cùm idem Alexander Calliſthenem Philoſophũ, quòd Perſicæ ſalutationis pompam indignanter tulerit, truncatis crudeliter membris, abſciſsiſq́; auribus, ac naſo, labijsq́;, deforme ac miſerandum ſpectaculum reddidiſſet, inſuper cum cane in cauea clauſum ad metum cæterorum circumferret: tunc Lyſimachus miſeratus tanti magiſtri, & præceptoris ſui, non culpæ ſed libertatis pœnas pendentis, uenenum ei in remedium calamitatũ dedit: quod adeò ægrè Alexander tulit, ut eum obijci ferociſsimo leoni iuberet. Sed cùm ad cõſpectũ eius cõcitus leo impetũ feciſſet, manum amiculo inuolutam Lyſimachus in os leonis immerſit, arreptaq́; lingua feram exanimauit. Quod cùm nunciatum Regi eſſet, admiratio in ſatisfactionem ceſſit, chariorem q́; eum propter conſtantiam tantæ uirtutis habuit, ut cùm ipſum aliquando equo deſiliens caſu fortuito cuſpide ſuæ haſtæ in fronte uulneraſſet, ne ſanguinis effluxu uitam exhalaret, diadema ſibi demptum Rex alligandi uulneris cauſa capiti eius imponeret: quod auſpiciũ primum Regalis maieſtatis Lyſimacho fuit.

Alexandri crudelitas in Calliſthenem philoſophum.

Lyſimachus ſuffocat leonem.

Alexander capiti Lyſimachi ſuũ diadema impoſuit.

CAPVT XIIII.

TAndem poſt Alexandri mortem cùm inter ſucceſſores Alexandri prouinciæ diuiderentur, fortiſsimæ gentes eidem quaſi omnium fortiſsimo aſsignatæ ſunt: adeò etiam uniuerſorum conſenſu palmam uirtutis inter cæteros tulit, qui tantæ Gothorum uirtuti par eſſe nequiuit. Quamuis enim nulli in militari diſciplina ſecundus haberetur, copijsq́; fortiſsimarum gentium ſuccinctus, cõtra Gothorum Regem Dromgethem bella in Iſtro promoueret: tamen commiſſo grauiſsimo prælio, in manus Gothorum

Lyſimachus cõtra Gothos pugnãs ab eis capitur.

Regis uiuus peruenit. Quem cùm Rex non ſolùm militari fortitudine, uerùm etiam diuinarum & humanarū rerum ſcientia, maximaq́; experientia clariſſimum aduerteret, non ut hoſtem, ſed ut familiarem amicum ad ſe perductū ita alloquitur: Cùm Lyſimache publico teſtimonio tantum eruditus & ſapiens exiſtas, ut ſatis intelligere poſſis, in quos humanæ potentiæ arma iuſtè conuertantur, plurimum miror te in noſtrā gentem nulli noxiam, nullis inſidiantem, nullaq́; bella, niſi graui iniuria laceſſitam, moliri conſuetā. Quibus dictis oſtendit ſe, & ſuos ſemper uixiſſe ab omni auaritia alienos, nihilq́; aut parum à deuictis opulentiſſimis tyrannis & regnis, præter licentiam opprimendæ innocentiæ unquā abſtuliſſe. Proinde nec ullas diuitias, nec Regios theſauros apud ſe reconditos eſſe, ob quos auari homines digladiari ſolent: ſed noſtro (ait) frugali uictu contenti, ita noſtris rebus utimur, ne aliena nullis iniurijs affecti iniuſtè diripere cogamur, ciuiles illos mores amplexi, qui monent plus honeſtati & uirtuti indulgendum eſſe, quàm diuitijs, quæ ſuos poſſeſſores occupare poſſunt, felices autem efficere non poſſunt. Ne igitur talibus mortalibus bellum infer, ſed eis potius amicis utere. Has memorabiles exhortationes adduxiſſe contentus, donatum hoſpitaliter Lyſimachum, & amicitia ſibi deuinctum, amiſſæ libertati reſtituit. Profectò hìc admirari conuenit, naturam hoc illi genti eo tempore donaſſe, quod Græci & Latini longa ſapientum doctrina, præceptisq́; Philoſophorum uix hactenus conſequi ualuerunt, cultosq́; mores incultæ barbariei collatione ſuperari, tantumq́;, immò magis in illis ualuiſſe uitia ignorare, quantum inter maximos Philoſophos ſubtiliter de uirtutibus diſputare. Sed hìc diſſimulandum non eſt, quòd hunc Dromgethem Thraciæ Regem Oroſius lib. III. nominet, & hiſtoriā proſequitur: ſimiliter Liuius,

Drōgethes Rex Lyſimachum captū alloquitur.

Gothi ſuo cōtenti & frugales.

Clementia Drōgethis erga Lyſimachum.

Euſebius, Eutropius,& alij. Attamen Iordanes,& Strabo Getam dicunt: quod etiam ueritati magis conſonat. Ideò autem præſtantes illi uiri Thracem eum fecerunt, dum Getæ frequentius in Thracia imperarent. Aiunt & adhuc locum in Thracijs nomine Lyſimachiam ab illa pugna nominatum, cuius meminere Plinius lib. IIII. Nat. hiſtoriæ, Stephanus Byzantius,& Ptolemæus. *Lyſimachia.*

CAPVT XV.

TAnobontam deinde Regem Gothi habuere, cùm in Thracia reſiderent: ſed quo tempore, nondum ex hiſtorijs plenè compertum habeo, neq; etiam quicquàm geſtorum eius præter nudum nomē ex Perotto Sipontino ad me peruenit. Ita inuiderat fortuna præclaris & magnificis Getarum geſtis, quæ nimium iniqua ſorte alijs magnificos rerum ſcriptores tribuerat, qui parua facta tanquàm maiora uſq; ad ſydera efferrent. Attamen graues autores teſtantur, Getas (ut diximus) multis nationibus excellētius ſapientiæ ſtuduiſſe,& ab initio fidem uel opinionē de animæ immortalitate à doctiſsimis Philoſophis didiciſſe: inter quos erat Zenta, de quo dictum eſt, & Salmoxes, qui fuit homo (inquit Herodotus, ut ego à Græcis accepi Helleſpontū incolentibus) Samiq; ſeruitutē ſeruiuit Pythagoræ Meſarchi filio, qui claruit circa annos ſexcentos ante Chriſtū natū. Ab illo tandem emancipatus, & multo auro, argentoq; locupletatus, ad patrios agros reuerſus eſt: ubi cùm comperiſſet gentē ſuam non ita uirtutibus operam dare, ut æqualiter honeſtati uitæ, ac militari diſciplinæ ſe accōmodarēt, cogitauit ſe non ſibi ſoli, ſed etiā patriæ natum. Proinde nobiliores ſuæ gentis, tum doctrina, tum exemplo,& morum probitate, ad uirtutis ſtudia inclinauit, ſecutus in omnibus doctiſsimi præceptoris ſui Pythagoræ inſtituta, cui q̄pluri

Tanobonta 20. Rex Gothorū extra patriā.

Gothi ſtudioſè operā dabant ſapientiæ.

Zenta & Salmoxes philoſophi.

Pythagoras philoſophus.

mæ & memorabiles ſententiæ attribuuntur, quas Laërtij diligentia in manipulum unum colligauit. Verùm inter has non infima uidetur, quam ex eius ore ſuſceptam Salmoxes ſuis Gothis ſolicitè inculcare ſtudebat, uidelicet, Fugienda eſſe, & omnibus modis abſcindenda eſſe hæc omnia; languor à corpore, imperitia ab anima, luxuria à uentre, à ciuitate ſeditio, à domo diſcordia, & à cunctis rebus intemperantia. Veruntamen cùm conſideraret mentes nobilium Getarum ſic inclinatas, ut ad uiam uirtutis magis duci, quàm cogi poſſent, domicilium extruxit, ad quod plurimos eorum ſub ſpecie conuiuij, re autem uera ob honeſtæ uitæ diſciplinam excipiebat.

Salmoxis ſententiæ.

CAPVT XVI.

DEmum poſtquàm proceres & populos in præceptis inſtitutisq; uirtutum confirmaſſet, cœpit de animæ immortalitate cunctis applaudentibus diſputare, docendo neq; ſe, neq; ſuos conuiuas, neq; illos, qui illic aßiduè gignerentur, morerenturq;, interire, ſed in eum locum commigrare, ubi ſuperſtites ſemper, omnium bonorum compotes eſſent, optimamq; uitam ducerent, quam ſempiterno æuo continuarent. Hoc modo perſuaſis diſcipulis, in ſubterraneum ædificium, quod interim conſtruxerat, ſe à ſuorũ conſpectu clàm ſubducens, magnum ſui deſiderium toto triennio gentibus ſuis reliquit, quæ ipſum nõ ſecus ac mortuum lachrymis ac luctu proſequebantur. At quarto anno ſuorum conſpectui reſtitutus, ſatis probaſſe uidebatur ſententiam de animarum æternitate, & præmio uirtutũ ſempiterno. Tantaq; incepit increſcere admiratio (teſte Strabone) ut par Regi haberetur: illumq; Rex in conſortium adminiſtrandi regni aſſumpſit, optimè ſibi, & ſuo regno conſultũ putans, quando ſapientißimi uiri conſilijs ſuſtentaretur.

Salmoxis doctrina de immortalitate animæ.

Aſtutia probauit rudi populo immortalitatem animæ.

Adhibitus eſt à Rege adminiſtrando regno.

taretur: uiſusq; eſt Rex omnia ſua decreta & reſponſa ex Deorum oraculo proponere, quemadmodum Numa Pompilius ſuis legibus ex conſilijs Deæ Egeriæ diuinam tribuit autoritatem. Durauitq; ea conſuetudo ad plura ſecula in gente Gothorum, ut ſemper aliquis ſapientiſsimus, & diuina autoritate prædítus Regi aßiſteret, & eius cõſilia in bello & pace moderaretur. Talesq; ſapientes poſt fata in numerum Deorum à Gothis iuſtius referebantur, quàm à Romanis, qui non rarò ignauiſsimos tyrannos, & enormium uitiorum portenta Deorum collegio aſſcripſerunt. Eo igitur modo ſapientiſsimi Pythagoræ diſcipulus Salmoxes, diuinos honores aſſecutus, occaſionem intolerabilis erroris circa uerum ueri Dei cultum ad ſuos poſteros, præſertim Getas, tranſmiſit.

CAPVT XVII.

Boroiſta 21. Rex Gothorum extra patriam. Syllæ et Boroiſtæ collatio.

Boroiſta inter clariores Gothorũ Reges meritò connumerandus, eo tempore Gothico regno præficitur, quãdo Sylla Romanis uiolentius, quàm modeſtius imperabat: qui in urbe Roma natus, & educatus, barbariſsimos mores in ſuos crudeliter exercebat: hic autẽ Geta in barbaris terris mores humaniſsimos ſe didiciſſe monſtrauit. Ille in ciues ſicarius fuit, hic etiam in deuictos hoſtes benignus, atq; humanus apparuit. Ille temerè, hic prudenter: ille uiribus, hic conſilijs & uirtutibus ſuſcepti imperij iura exercebat. Proinde illorum duorum Principum collatione ſatis oſtendi puto, non omnes Getas inhumanos eſſe, uel fuiſſe: nec qui Romanus eſt, continuò ob id à morum barbarie alienus eſt. Huius Boroiſtæ egregiam laudem cùm Diceneus admirandi ingenij Philoſophus comperiſſet, relictis Græcorum, ſiue (ut alijs placet) Aegyptiorũ ſcholis, in quibus uſq; ad ſummam ſapientiſsimorũ hominum admirationem

Diceneus Philoſophus relictis ſcholis Gothos acceſsit.

creuerat, nõ prius quieuit, donec ad agros Gothicos reuerſus ſe in amicitiam ſui Regis inſinuaret. Quem prudens Rex ea humanitate collegit, qua planè oſtenderet, ſe pluris æſtimare ipſam diuinarũ humanarumq́; rerum notitiam, eiusq́; profeſſores, quàm caducas tranſitorij regni fortunas, quæ ad ueram ſapientiam comparatæ arena exigua ſunt, & lutum: deditq́; illi non infimi honoris locum, ſed ſibi parem in dignitate & autoritate, ut erudiret Principes eius, ſicut ſemetipſum, & ſenes eius prudentiam doceret: qui etiam non minora præſtare curauit, quàm ab homine iuxtà gratiſsimo atq; doctiſsimo poterant expectari. Nec minor erat eius autoritas in populo, quàm Salmoxis, de quo paulò antè diximus. Quicquid enim ſuaſit, mox populi læti & alacres efficere curauerunt, firmiter credentes, non uocem hominis, ſed Dei præcipientis ſe audiuiſſe. Inſtruxit eos plurima ſapientia: deinde ut ſapientiam pietatis religione decoraret, ſacerdotes elegit, pontifices ordinauit, qui leges, & religionem ſapienter interpretando, publicæ conſulerent tranquillitati.

Benigne ſuſceptus & honoratus à Rege.

Dicenei autoritas.

CAPVT XVIII.

ET cùm cerneret Regem, ac populos ſibi in omnibus obedire, habereq́; ingenium à natura mite & docile, omnem penè philoſophiam (cum peritiſsimus erat) ipſos inſtruxit. In primis fecit eos in omnibus præceptis, inſtitutisq́; uirtutum ita abundare, ut abſterſa omni morum barbarie, cunctis populis in omnibus uirtutum officijs ſuperiores haberentur. Deinde ſecretas naturæ cauſas eis diligenter aperiens, effecit ut nõ ſolùm moribus, uerùm etiam abditarum rerum ſapientia pollerent. Prætereà ut iuſtitiã colerent, pacificeq́; uiuerent, leges eis præſcripſit, quas in unum uolumen cõpactas lingua Gothica Bilagenes appellari iuſsit,

Dicenei inſtituta in gẽte Gothica.

Bilagenes leges Gothorum.

ri iuſsit,quod Latinè iuxta leges dicere poſſumus.Neq; etiã paſſus eſt eos Logicã,qua uerum à falſo diſcernitur,ignorare. Demũ nihil omiſit,quod ad uniuerſam rerũ cognitionẽ pertinere uidebatur:cœlorum intercapedines,ſyderũ differentias, ſtellarum curſus, planetarum aſpectus, ſignorum motus,Solis & Lunæ eclipſes,cæteraſq; cœleſtium mirabilium cauſas edocuit:diſtinctiones temporum,terræ motus, acceſſus & receſſus marinorum fluctuum oſtendit: fecitq; ſua ſingulari prudentia,quòd Martiales uiri, armorũ obliti,literis indulgerent: alius Geometriæ addictus,rerũ menſuras in puluere deſcripſit,dum alius Aſtronomiæ ſe accõmodans, cœli ſigna ſubnotaret, uenturamq; tempeſtatem præſagiret. His atque compluribus honeſtis ſtudijs Diceneus in ſua gente præſtantiſsimus apparens, ipſum Regem Boriſtam ut armis formidabilem,ita ſapientia admirabilem effecit. Quippe ut Rex ſapienti conſiliario paruit, ita populi prudenti Regi in omnibus obediuerunt. Siquidem ingentis obedientiæ argumentum erat, quòd à Diceneo perſuaſi uites excidere, & ſine uino uitam agere cõſenſerunt. Igitur Boriſta his clariſsimis uirtutibus eò magnitudinis gentem Gothicam extulit,nunc exercitatione corporum, nunc fortitudine animorum, nunc uictus ſobrietate, nunc edictorum obedientia,ut intra paucos annos adeò latum adepta ſit imperium,ut Romanæ urbis principibus ſolicitudinem incuteret,& timorem. Enimuerò poſtquã multas finitimorum terras Gothicæ ditioni ſubiecißet,traiecto audacter Iſtro, Macedoniam,Illyricum,terraſq; Romanorum eis uicinas,cum Romani nominis contemptu deuaſtando peruaſit: prædaſq; ingentes inde reportans,ſpem concepit in reliquum cum Romanis pro uirtute & gloria præliandi. Proinde Cæſar Auguſtus (uti teſtatur Strabo) aduerſus Boriſtam, & Gothicam gentem ingentem

Gothi literarũ ſtudioſi.

Vir ſapiens præſtantior eſt forti.

Boriſta ſapiens, erat formidabilis Romanis.

ſtruxit exercitum. Veruntamē antequàm ad bellum perue niretur, Boriſta in fata conceßit.

CAPVT XIX.

Cōmoſitus 22. rex Gothorū, & Pontifex.

COmmoſitus ob inſignem in armis claritatem, atq; excellentem in rebus gerendis prudentiā, defuncto Boriſta, nō ſolùm in regni ſolio, uerùm etiam in Pontificia dignitate ſurrogatur. Quicquid enim ad optimum Regem, & ſapientem Pontificem, eorumq; officium ſpectat, id totum in hoc uno Commoſito excellentius eminebat. Quippe iuſtitiam (quæ ſummè neceſſaria eſt in omni ciuili conuictu) ſummo ſtudio ubiq; & ſemper obſeruari uolebat. Pietatem erga Deos ita conſeruabat, ut ſe mortalitati obnoxium ſemper fateretur. Igitur Cæſar Auguſtus contra nullum Regem, nullamq; gentē periculoſius bellum ſe ſuſcepiſſe aſſerebat, quàm cōtra hunc Cōmoſitū, et ipſius gentē. Quæ quātò magis uitia, flagitiaq; & ſcelera uincere ac ſuperare contendebant, tantò difficilius humanis uiribus ſuperari poſſe putabantur. Ad quid enim Gothorum Philoſophi tam importuna doctrina animæ immortalitatem ſuis populis prædicabant, omniaq; uirtutum officia continuo ſtudio inculcabant, niſi ut firmiter perſuaſi, ſcirent ſe ad meliores ſedes poſt huius uitæ ſtadium commigraturos, uitamq; præſentem contemnentes, in ferrum, flammamq;, & omnia aduerſa ſine timore ſe ſponte obiectarent? Quocirca cùm Cæſar hos Getarum mores conſideraſſet, nihil dubitauit edicto publico affirmare, Gothos eſſe uitandos: immò cùm ſe eos armis ſuperare poſſe diffideret, ad concordiam ſe conuertit, uolens benigna confœderatione tam fortem gentem ſibi ſociare, quam uiribus & armis difficile ceſſuram conſideraret. Hinc firmiter credo Suetoniū Tranquillum in uita Auguſti ſcripſiſſe, ipſum deſpondiſſe filiam

ſuam

ſuam Iuliam Commoſitoni Getarum Regi, ſibiq; inuicem filiam Regis in matrimonium petiuiſſe: ob quam affinitatem Getæ Romano imperio confœderati, iuſſu eiuſdem Auguſti, & cooperante Elio Catone, ex Tranſiſtrana regione ad quinquaginta millia in Thraciam habitatura redierunt, uicturi de cætero in pace & ſocietate Romanorum.

Cõtrahitur affinitas inter Auguſtũ & Commoſitum.

CAPVT XX.

Corillus in demortui Commoſiti locum, uergente ad calcem imperio Cæſaris Auguſti, ſuccedens, regnauit in gente ſua totis quadraginta annis: quorum annorum memorabilia geſta ita omittit Iordanes, ut plurimum admirer ipſum tam parcũ fuiſſe in tradenda propriæ gentis hiſtoria. Quamuis enim tunc apud Romanos infinito optimorum ciuium cruore effuſo, ciuilia bella ceſſaſſent, pacemq; benigniſſimus DEVS nuper ex munda Virgine natus uniuerſo mundo contuliſſet, nequaquàm tamen credendum eſt ampliſſimum huius Corilli regnum eiſdem Romanis confœderatum, tanto tempore ocio, aut ignauia torpuiſſe: niſi fortè quia poſt tot bellorum tempeſtates, locorumq; mutationes, laborũ moleſtias, deniq; poſt tot rerum & hominum diſcrimina placuiſſet pulcherrimæ pacis officia nimis diu intermiſſa, ad publicum exercitium reuocare. Idq; in terra Gepidarum, quam hîc Iordanes ſatis extenſam, à Danubio uſq; ad Iaziges prope Liuoniam ad mare Sarmaticum habitantes deſcribit. Eſt quoq; credibile Gothos eo tempore ſapientum ſuorum (quorum magnam copiam ſemper habebãt) conſilijs, doctrinis præceptiſq;, longè plus intendiſſe, quàm armis, militaribuſq; exercitijs. Quippe cùm à nemine ad bellum prouocarentur, nec ſolerent niſi iniurijs laceßiti ad arma concurrere, eſſentq; Ro-

Corillus 23. Rex Gothorum extra patriam.

CHRISTVS natus ex Virgine in Bethleem Iudæ.

Gepidarum terræ longitudo.

Gothi tempore pacis ſapiẽtiæ ſtudebant.

mani cum ipſis confœderati, quid honeſtius, uel commodius in tam diuturna pace & ſecuritate agerent, quàm ſe totos ſapientum magiſterio erudiendos præberent, ſummo ſtudio contendentes, ut omnes illos populos prudentia & ſapientia ſuperarent, quos uiribus & armis iam pridem ſuo imperio ſubiugarant, iuſtè exiſtimantes uim & potentiam, ſecluſa ſapientia & morum probitate, non humanitatis, ſed belluinæ crudeliatis eſſe indicium?

CAPVT XXI.

TRadit Blondus in Hiſtoria declinationis imperij, quam paulò ante noſtram ætatem ædidit, ubi initiũ inclinationis à Gothis proueniſſe teſtatur: & inter cætera, quæ de Gothicæ gentis antiquitate commemorat, adducit Lucullum Conſulem Romanũ eo tempore, quo contra Tigranem, Mithridatemq; pugnauit, Gothos ex Thracia expuliſſe. Quod quia apud Plutarchũ, qui Luculli res geſtas ſcripſit non inuenio, inter dubia reponerem, niſi crederem Blondum ex Ablabio eam hiſtoriæ partẽ collegiſſe: à quo fonte etiã Iordanes noſter, quem ſequimur, ſua deſumpſit, quamuis negligentius, aut ſtrictius, quàm rerum geſtarum magnitudini congruum eſſe putamus: qui deinde affirmat Gothos tertiam ſedem poſt Cimeriam terram, quam præcipuam habebant, atq; poſt Thraciam Mœſiamq;, in quam ſecundò migrauerãt, ad mare Ponticum collocaſſe: ſed nec ducem, nec tempus quando ea tranſmigratio facta fuiſſet, aßignat, quanquàm hoc nouũ adijcere uelle uidetur, quòd in Pontico incolatu ciuiliores atq; humaniores mores didiciſſent. Proinde in ſuſpicionem uenio, quòd hîc Iordanes loquatur de illa prima ſede, quam longè anteà circa Pontum occupauerant: nunc enim adeò ciuiles euaſerant, ut totam barbariem dudum exuiſſe uiderentur. Quòd autem

Cimeria præcipua ſedes Gothorum.

gentis

gentis diſtinctionem ibi factam fuiſſe cõmemorat in Oſtrogogothos, & Veſtrogothos, id nõ ſolùm ob illius regionis ſitum eueniſſe putandum eſt, uerùm etiam quia in prima & originali eorũ patria (teſte Ablabio, & poſt eum Blondo) à principio fundatæ gentis eiſdem nominibus ſemper fuerant condiſtincti. Diximus enim ſuperius, Oſter Orientem, Veſter Occidentem in Gothica lingua ſignificare, atq; hinc liquidò patêre, qui ſint Oſtrogothi, uel Veſtrogothi: in quibus duæ illuſtriſsimæ familiæ ſemper continuatæ fuerunt, uidelicet Amalorum apud Oſtrogothos, & Balthorum apud Veſtrogothos: ex quibus, ut prædictum eſt, ſibi Pontifices, Sacerdotes, Reges, ac Principes, & Duces eligere conſueuerũt, nihil minus ſacerdotiũ, quo diuina curantur, quàm regnum, quo humana adminiſtrantur, conſiderantes: quos non ſolùm uiuos ſumma ueneratione dignabantur, uerùm etiam mortuis ferè diuinos honores impendebant. Siquidem præclara eorum facinora carminibus complexi, ad ipſorum gloriam & memoriam ſempiternã, frequenter templis & conuiuijs concinebant, ut ea ſaltem dulcedine laudis Reges & Pontifices à prauis operibus retraherentur, abhorrentes de ſe aliquod infame carmen ad æternam hominum memoriam propagari. Et hic tandem ſit finis tertij libri, quem Gothi extra patrium ſolum militantes tranſmiſere, hortantes nos ut in patriam eorum regreſsi, fideliter ac diligenter maiorum geſta perquiramus.

Diſtinctio Gothorũ in Oſtrogothos & Veſtrogothos, originem habet à natiua patria.

Oſter, & Veſter.

Familia Amalorum.

Familia Balthorum.

IOANNIS MAGNI GOTHI ARCHIEPISCOPI V-PSALENSIS HISTORIAE GO-*thorum Sueonumq́; liber quartus.*

CAPVT I.

AD Gothiam deinde & Sueoniam reuerſi, nō ſolùm nouas & ueteres patriæ hiſtorias, uerùm etiam obeliſcos, pyramides, quibus Regum, heroumq́; geſta inſcripta ſunt, imò uetuſtiſsima patrij idiomatis carmina, & librorum fragmenta perquirentes nihil uſquam non perſcrutatum relinquamus, ut bonos Principes pro rebus bene geſtis ſempiterna gloria, maloſq́; immortali odio, perpetuaq́; ignominia dignos oſtendamus. Iuſtum quippe eſt, quemadmodum egregia optimorum Principum uirtus ſummis laudibus extollatur, ita improbitas tyrannorum perpetuo opprobrio inuratur, qui ſub humana forma naturam geſſerunt beſtiarum. Primus itaq; poſt Botuildū Regem (à quo in fine ſecūdi libri exiuimus)

Carolus Rex Gothorū 31. in patria.

occurrit eius nepos Carolus, cuius adeò præclara, & magnifica geſta fuere, ut omni iure inter optimos Reges cōſcribi mereatur. Quippe quamuis in ſceptra paterna, atq; in ampliſsima regna ſucceſſerat, tamen memor paternorum caſuum tam moderatè ſe in omnibus geſsit, ut non Rex, ſed Pater patriæ ab omnibus putaretur. Proceres, à quibus honore Regio donatus fuerat, non aliter quàm fratres habebat, eorumq́; filios ſummis beneficijs efferre ſtudebat, ratus ſe ſine honore æſtimandum eſſe, niſi contenderet honorē ſuperare, & parua uel mediocria beneficia, ſummis uel maio

ribus

ioribus compenſare. Nobiles ad inopiam uergentes, prouentibus Regijs ſuſtentare curabat, communitati plebis nõ rarò tributa laxabat, in legum tranſgreſſores, quando per ignorantiam aut fragilitatem peccauerant, clementiſsimus erat: qui tamen in eos, qui per malitiam deliquerant, ſummam ſeueritatem exercebat: & quemadmodum ipſe in omnibus uirtutum officijs ſe continuè exercebat, ita ſubiecti populi læti & alacres ſeſe uirtutibus ſine intermiſsione accommodabant. Fit enim plerunq;, ut quales fuerint in Republica Principes, talis erit & populus. Hic Carolus inter maximas leges, & mandata conſtituit, ut Gothi ac Sueci inter ſe, & maximè in omnes aduenas & peregrinos hoſpitalitatem obſeruarent, ſummumq; nefas ducerent, quicunq; uiatorem à tecto coërceret: quod ſi quis facere tentaſſet, & idoneis teſtibus ter negaſſe hoſpitium conuictus fuiſſet, immiſſo igne ædes eius comburi iuſsit, ut domibus proprijs iuſtè priuaretur, qui earum uſum inhumaniter denegaſset.

Fuit liberalis & benignus.

Qualis Princeps talis populus.

CAPVT II.

HInc ego deductum puto, quòd uix alibi in tota Europa promptior liberaliorq; hoſpitalitas, quàm apud Sueones & Gothos hodie inueniatur. Quippe aduenas non ſolùm benignè admittunt, ſed cuncta ad liberalem conuictum neceſſaria gratis & ſine ulla nomiſmatis compenſatione ſubminiſtrant: deinde equis, uel iumentis ad uicinos deducunt, eisq; commendant. Fitq; non rarò lis inter conuicaneos, quis peregrinum excipiat. Summa enim laude ille à cæteris efferri conſueuit, qui plures aduenas liberali hoſpitio collegiſſet: quemadmodum ille publico odio iuſtè inſectãdus æſtimatur, qui cibum, potum, hoſpitiumq; negauerit itineranti. Siquidem tanta ubiq; eſt cibi & potus abundantia, ut ſordidæ auaritiæ mãcipium reputetur,

Gothi & Sueones ſunt liberales & hoſpitales erga aduenas.

qui pro numerata pecunia cibauerit eſurientē: niſi forſan in ciuitatibus & oppidis, ubi omnia, ſicut in alijs terris, nummo menſurãtur: quanquã illic ſine cõparatione minus expēditur. Cæterùm in uillis, quæ paßim à fortunatis agricolis habitãtur, omnia gratis diſtribuuntur, maiorq́; ad hoſpites, quàm ad proprios filios liberalitas habetur. His nãque ad menſam uiliora apponũtur, quãdò aduenis pretioſiora reſeruãtur. Eſt nanq; in Gothis quidam laudabilis pudor innatus, quo maximè afficiuntur, quando nequiuerint ſe omnibus exhibere liberales. Fatetur hanc ſummã Gothorum Sueonumq́; liberalitatem Saxo Danicæ hiſtoriæ ſcriptor, qui aliâs Sueticis rebus non ſatis fauere uidetur, & poſt eum Crantzius Hãburgenſis, qui affirmat in omnibus Septẽtrionalibus regnis magnã eſſe hoſpitalitatē, ſed apud Gothos & Sueones præcipuã. Igitur cùm Carolus domi & in patria totam ſui principatus adminiſtrationem ad optimarum uirtutũ regulam cõpoſuiſſet, diuturnam pacatam uitam uſq; ad felicem ſenectutem deduxit, nullis audentibus imperium eius laceſſere, quod erat tot uirtutibus propagatũ & confirmatũ, niſi quidam Tordonus Noruegianus ſatrapa. Qui cùm eius filiam coniugem, eandemq; nimis exoſam haberet, monitus ab ipſo patre fidei matrimoniali ſatisfacere, contempſit, belloq; prouocatus, & in aciē progreſſus, manibus Caroli percuſſus occubuit. Reliqua nulla bella ab eo geſta inuenio: nec uidetur ad prælia prõptum, aut paratum animum habuiſſe, qui legibus, optimisq; inſtitutis, & moribus conatus fuerit ſe ſuosq; in omni tranquillitate & concordia conſeruare.

Tordonus Noruegianus ſatrapa ſub manu Caroli occubuit.

CAPVT III.

Grimmerus 32. Rex in patria.

POſt aliquot temporum interualla ſucceßit in Gothorum & Sueonũ principatu Grimmerus: cuius animus

mus adeò à recto atq; honeſto tranſuerſus erat, ut uix inter homines, tantum abeſt ut bonis Regibus, connumerari mereatur. Sicut enim plerunque cum optimis Principibus ab infantia creſcere ſolent omnia uirtutum ſemina, ita cum iſto tyranno omnis improbitas & nequitia concreuit, tãtumq́; inualuit, ut praui eius mores in naturam tranſiuiſſe uiderẽtur. Siquidem nulla erat uerecundia, nullaq́; lex, quæ poterat ipſum à perditißimis facinoribus abſtractum, ad ſaniorem mentem reuocare, quin ſemper & ubique diuina ſimul & humana confunderet, & conculcaret, ſimilis per omnia illi Dionyſio Siculo tyranno, cuius creditur fuiſſe contẽporaneus, & in omnibus flagitijs & ſceleribus imitator. Ille enim templa Deorum tam auarè compilauit, ut facinoroſi ſacrilegi cognomine ab omnibus inureretur: hic templum Deorum ſuorum apud metropolim Vpſalam (quod anteà ditißimum, & catena aurea undique cinctum fuiſſe oſtendimus) tam fœdo ſacrilegio ſpoliauit, ut quemadmodum ante ipſum nihil erat intus aut foris in eodem templo, quod non undique auro tegebatur, ita poſtea per eius ſacrilegam atque inſatiabilem famem nihil uſquam relictũ fuit, quod ſaltem colorem præ ſe ferret auri uel argẽti. Ille multis cachinnis, & ſcurrili irriſione ſua ſacrilegia extollere nõ erubuit: hic uerò ut in omnibus alijs, ita etiam in ſuis enormißimis ſacrilegijs, ſe ſcurrã ſcurrarum, & protomimum inuerecũdè oſtendit. Nec modeſtiorem erga ſubditos, quàm erga Deorum templa ſeſe exhibere curauit. Quippe omnes proceres, totamq́; utriuſque regni Gothorum & Sueonum nobilitatem, quæ per multa ſecula libera fuerat, ad tributa pendenda coëgit. Præterea agricolis, negociatoribus, ciuibus, omnibusq́; omniũ ordinũ hominibus adeò intolerabiles exactiones impoſuit, ut lõgè præſtitiſſet ipſum fuiſſe totius patriæ hoſtẽ,

Tyrannus fuit Dionyſio Syracuſano ſimilis.

Sacrilegus fuit.

Scurrarum facilè princeps, et protomimus fuit.

Exactor onoroſus fuit.

quàm Principem. Tandem poſtquam ſacrilegio & ſanguine ſubditorum ſuorum ſe ſatis diuitem & potentem credidit, non ſolùm domeſticos, uerumetiam alienos in ſe temerè prouocauit. Miſſa namq; legatione ad Eſtones & Curetes, tributa exemplo priorum Suetiæ Regum ab eis poſtulabat. Sed cùm illi conſideraſſent eum publico odio domi laborare, totamq; patriam ad ipſius perniciem aſpirare, exercitum confeſtim contraxerunt, contractumq; littoribus Sueticis, in quibus Grimmerum uerſari didicerãt, impoſuerunt. Verùm cùm ipſe ſuos ad arma contra improuiſos hoſtes excitare contenderet, reſponſum tale, quale meruerat, accepit: uidelicet ut theſauro pugnaret, qui plus uanos theſauros, quàm fideles ciues conſeruare curaſſet. Itaq; ab offenſis ciuibus iuſtè derelictus, & à prouocatis hoſtibus comprehenſus, omniq; theſauro, quem ſacrilegio pepererat, ſpoliatus, eas manus ſuas uinciendas tradidit, quas pridem perplexus auaritiæ laqueus colligaſſet: deinde inſpectantibus ciuibus, parumq; ingemiſcentibus, hoſtes ipſum in ſublimem furcam eleuatum, catena ferrea ſtrangulauerunt, non iniquum rati ipſum ferrea catena perire, qui torquem auream à Deorum templis impudenti latrocinio abſtulerat. Cuius turpem atque infelicem exitum ſi infelices noſtri temporis ſacrilegi conſiderarent, profectò quorum fata abhorrerent, etiam opera ſequi formidarent.

Eſtonibus et Curetibus tributa imperat.

Grimmerus tyrannus ſacrilegij pœnas perſoluit.

CAPVT IIII.

TOrdo prædicti Grimmeri filius, poſt miſerrima fata parentis in principatu paterno ſuccedens, optimam ſpem de ſe omnibus incolis polliceri uidebatur: præſtitiſſetq;, niſi à facinoroſo patre genitus, animum ob paterna demerita & flagitia deſpondiſſet. Siquidem illud publicum odium, quo pater domi & foris laborauerat, non parum

Tordo 33. Rex in patria.

Tordonem paterna infamia obſcuriorem reddidit.

rum impedimenti præclaris filij facinoribus, quæ meditabatur, obiecit. Peruenerant iam omnes theſauri, quos imprudens tyrannus Grimmerus ex Gothis & Suecis nimis auarè coaceruauerat, ad manus hoſtium, in perniciem patriæ ſine mora conuertendi: nec ſatis prompti erant populi ad pendenda Regi tributa, cùm memoriæ ſubijcerent, qualiter prioribus annis magnitudine & multitudine tributorum magis aucta fuerat Grimmeri tyranni uiolentia, in patriã & proprios ciues, quàm contra potentes aduerſarios & inimicos. Plures enim ciues magnitudine diuitiarum confortatus extinxit, quàm hoſtes occidit, aut ſuperauit. Quocirca Tordo ſumma cum difficultate ampliſsimi principatus adminiſtrationẽ executurus, cogebatur domi & in patria, apud proceres & plebeiam multitudinem, tanta modeſtia ſe ſubmittere, ut ſua eximia probitate omnem paternæ improbitatis memoriã ſe abolere uelle monſtraret. Sed altiores radices in cordibus ciuium patris iniquitas firmauerat, quàm ut facilè eradicari potuiſſet. Multum tamen boni filij uirtus profecit: quãdoquidem ad eius uirtutis opinionem tota patria ad arma conſurgens, Eſtones, Curetes, Vlmigeros, qui potentiſsima claſſe Suetiã uaſtaturi aduenerant, magno impetu effugauit. Qui tanto terrore ad ſuas terras repulſi redierunt, ut ſpem omnem, quã de alienis terris inuadendis conceperant, penitus abijcerent, & ſecũ optimè actum putarent, ſi non & ipſi prædæ fierent eorum, quos conſtituerant deprædari.

Eſtones, Curetes, Vlmigeros propulit.

CAPVT V.

CAEterùm eodem tempore Saxones, ſiue Obotriti (duce Geldero) claſſem armis uiriſq; inſtructiſsimã per totum ſinum Gothicũ (quem Mela, & Plinius, uel eorum corruptores Codanum uocant) circumferebant: nec

Saxones infeſtant ſinum Gothicum.

ſolùm Cimbros & Danos, ſed Pomeranos, Vandalos, Rugianos, Curetes, Eſtones, uaſtatis eorũ terris, graui iniuria affecerũt. Veruntamẽ cùm ſe in terras Oſtrogothorũ effudiſſent, bellumq́; acerrimum contra Tordonem commiſiſſent, uicti tandem ab eo, fugatiq́;, ad nauium præſidia redierunt: tantũq́; uires eorum eo bello confractæ fuerunt, ut ſe ad proprias terras, auxiliares copias contracturi, recipere cogerentur. Sed nec ob ea damna à piratico exercitio abſtinẽdum putabãt. Siquidem geminato nauiũ numero, eisq́; præſidio longè ualidiore impoſito, denuò bellũ in Gothos mouent: quibus Tordo nihil ſegnius quàm prius obuiam progreditur: fitq́; bellum acerrimis utrinq; animis, donec Martis alea Gothorum partibus adiecta, cogeret Saxones ſalutem à uelocitate fugæ mutuare, atq; in ſuã claſſem lacerato uictoq; exercitu remeare. Itaq; hoc triumpho Tordo & potentes hoſtes potenter repreſſit, & ſubditorum populorum fauores ſibi prudẽter feliciterq́; conciliauit. Enimuerò quantum ei prius paterna nocuerat improbitas, tantum ipſi poſtmodum propria & excellẽs uirtus ſuffragata eſt. Quieuitq́; ſub eo Sueonum Gothorumq́; principatus diuturna pace & tranquillitate ſecurus.

Saxones in Oſtrogothia profligantur.

Saxones iterum fugãtur à Tordone.

Tordo aboleuit paternam infamiam.

CAPVT VI.

Gotharus 34. Rex in patria.

GOtharus in locum præmortui patrui ſui Tordonis communi Sueonum Gothorumq́; conſenſu in Regẽ electus, præcipuã curã adhibebat, ut procerũ à quibus in regni ſoliũ ſublimatus fuerat, et totius populi expectationi ſatisfacere poſſet. Sciuit enim ſe Regiã dignitatẽ ſuper illũ populũ aſſumpſiſſe, qui enixius ſtudere cõſueuit conſeruãdæ ſuæ libertati, atq; ad res arduas ac præclaras facilius duci, quàm cogi poſſet: quemadmodũ in hac noſtra tẽpeſtate noſtros Gothos affectos experimur. Quos ſi proprij Prin-

cipes

cipes ad inſolita onera, uel tributa, ſiue prælia cogere tentauerint, citius uitã, q̃ aſſem aut terunciũ à coactis extorquebũt. Cæterùm ſi placido ſermone ipſos ſtuduerint inclinare, nihil tam arduũ aut difficile fuerit, quod non parato ac prõpto animo exequãtur. Eodem quoq; modo ſe in omnibus uirtutum officijs præſtare contendunt, ſummoperè cauentes, ne ex triſtitia, aut neceßitate benefacere uideantur. Proinde ualde neceſſarium fuerit, ut qui huic populo Princeps cõſtituitur, magnã prudentiam cum ſingulari eloquentia coniunctam habeat: alioquin nõ diu expectabit, donec Gothorum Suconumq; animos ad rebellionem paratos experietur. Hunc populi ſui morẽ Gotharus prudenter conſiderans, nullas leges aut conſtitutiones cõdere, aut præcipere uoluit, niſi procerum ac populorum conſenſu approbatas. Verùm poſtquã legitima approbatio eas corroboraſſet, diligenter effecit, ne fruſtrà conditæ putarẽtur. Præfectos uerò ſuos, qui ipſius nomine & autoritate in populo præſidebãt, nõ legũ, aut conſuetudinũ terræ ignaros cõſtituit, ſed ſapiẽtes, quorũ mens magis honori & gloriæ Regis, quàm eius lucro & augendis opibus inclinaretur, quiq; ſcirẽt ſe liberis hominibus præſidere, nõ beſtijs, neq; ad ſuã tãtùm, ſed magis ad populi utilitatẽ inſtitutos. Erat nimirũ ea Suconum ætas tam felix, ut nihil ab illo ſeculo, quod Poëtæ aureum uocant, diſtare crederetur. Quæ enim maior felicitas alicuius gentis eſſe poterit, quàm habere Regem, qui ſe nouit Regem, & patriæ patrem, non tyrannum eſſe, eaq; omnia tum per ſe, tum per ſuos præfectos ſubiectis populis benignè aßiduęq; præſtare, quæ pij ac indulgẽtes patres indigentibus filijs ſolicitè præſtare cõſueuerũt? Aliàs ſi Principes ab ea Regia uirtute degenerãtes, uim pro legibus, ſeueritatem pro clementia, tyrannidem pro paterno regimine in ſubiectos exercuerint, multò

Gothi facilius ducũtur quàm coguntur.

Gotharus condidit leges de conſenſu populi.

Præfectos ſapiẽtes conſtituit.

Aureum ſeculũ in Suconia.

tutius erit ultra Sauromatas,& glacialem Oceanum cõfugere,uel ad ſitientes Afros commigrare,aut latebras in deſerto cum urſis,leonibus, tigridibus, ſerpentibus,ſcorpionibusq; eligere, quàm cum agreſti tyranno,qui in ſtultitia ſua confidit commorari.

CAPVT VII.

IGitur cùm Gotharus tanta moderatione ſuis præeſſet, tam domi quàm foris ab hoſtium inſidijs atq; incurſu liber,diu feliciterq́; regnauit, donec à Danorum Rege Frothone Vegeto iniuriam non ferendam accepiſſet. Siquidem is Frotho Noruegiæ Regem Frogertum, aliàs Frogerum (cuius filiam hic Gotharus coniugem habebat) ad ſingulare certamen prouocatum,aſtutius quàm honeſtius occidit. Cùm enim lege duelli cautum eſſet, ne alter alterum extra circum pugnæ deſtinatum impeteret,Frotho maiorem uitæ ſuæ, quàm honeſtæ legis rationem habens, poſtulat,ut Frogertus ante ingreſſum pugnæ arma ſecum permutet. Quod cùm Frogertus animo nobili & liberali annueret, atque à ſe gladium armaq; permutandi cauſa abijceret, à Frothone Dano dololè transfuerberatur. Quam iniuriam Gotharus ulturus,prægrandẽ exercitũ ex Gothis Suecisq́; contractum, contra Frothonem in Daniam uſq; deduxit. Sed nec animus,nec uires Frothoni, ut armis arma depellere t,deſuerũt. Itaque cõmiſſo acri prælio,fortuna primùm Danorum partibus fauere uidebatur: ſed cùm Gotharus ſuorum animos in medio pugnæ feruore deficere aduertiſſet, commemoratis tum ſuis optimis meritis, tum hoſtis dolis,& perfidia, trepidantem exercitũ à fuga reuocauit, uictoriamq́; à Danorum manibus potenter prudenterq́; extorquens,Frothonem ſuperatum extinxit,nihil eum adiuuante magnitudine nominis, quo à ſuis fortis, uegetusq́; appellatus

Frotho Danorũ Rex.

Frogertus pro Gotharo pugnans, inhoneſtè occiditur.

Gotharus ulturus nefariam necem soceri, bellum in Danos mouet.

Acerrima pugna.

Frotho ſuperatus extinctus eſt.

appellatus eſt. Veruntamen ut deuictam Danicam gentem ſibi benigniorem efficeret, filium Frothonis Danum nomine, pueriles annos uix egreſſum, regno præfecit, ne Danici regni maieſtas potius ad extraneos translata, quàm in ſanguine & familia Frothonis continuata uideretur. Hac inſigni uictoria Gotharus illuſtris effectus, maximo Sueonũ Gothorumq; gaudio in patriam reuerſus excipitur. Sed quia (ut plerunq; fieri ſolet) ex priori bello ſequens bellum excitatum emerſit, non eſt permiſſus diuturnam in patria quietem deducere. Quippe Saxoniæ principes Danũ Danorum Regem (quòd ob puerilem ætatem regno inhabilis uideretur) regno deijcere, aut ad tributa ſibi pendenda cogere moliebantur. In qua neceßitate Danus conſtitutus, auxilium à Gotharo per legatos implorat, ut quem regno præficiendum curauerat, etiam conſeruare non omittat. Igitur Gotharus non minorem ex Suecis & Gothis exercitum ad hoc ſecundum, quàm ad primum bellum eduxit: tantaq; claßis ex illis copijs, atq; adiunctis Danorũ nauibus emerſit, ut pelagus ipſum longè lateq; bellica claſſe coopertum uideretur. Qua potentia Saxones non ſolùm repreßi, ſed ad tributa Danis pendenda coacti fuere. Reliqua huius Gothari tempora ſatis tranquilla feliciaq; fuiſſe traduntur, affirmantibus hiſtorijs noſtris ipſum poſt longam ſenectutem apud Vpſalam metropolim in Regum monumentis collocatum.

Danus puer Danis præficitur.

Saxoniæ principes Danũ turbare conãtur.

Danus auxiliũ implorat à Gotharo.

Saxones profligantur.

CAPVT VIII.

ADulphus deinde in defuncti patris Gothari imperium ob optimi patris merita, tum ob eximiã ſuæ propriæ uirtutis indolem, concordibus procerum populorumq; ſuffragijs eleuatur: qui non minus paternarum uirtutum imitator, quàm regnorum hæres & ſucceßor

Adulphus 35. Rex internus.

fieri contendebat. Quicquid enim in paternis operibus præclarum animaduerterat, illud aut ſuperare, aut æquare ſummo ſtudio conabatur. Proinde ſubiecti populi non ſe Regem, aut animum Regis, ſed ſolum corpus amiſiſſe gratulabantur, promptoq́; & læto animo omnia quæ præcipiebat, exequebantur, ſcientes ab ipſo nihil niſi pium, iuſtum & honeſtum imperari. Ita optimæ ſpei adoleſcens omnium ſubditorum animos ſibi obſequioſos effecerat, ut nec domi, nec foris ab aliquo hoſte impeteretur, ſed ob præſtantiſsimas ſuas uirtutes plurimum ab omnibus amaretur: idq́; per annos multos, donec Dan Danorum Rex, cùm ſe ſatis confirmatum in ſuo regno puaret, atque ad memoriam reuocaret, patrem ſuum Frothonem à Gotharo huius Adulphi parente occiſum, cœpit animum ſuum ad uindictam paternæ necis excitare, cùm potius perpendere debuiſſet ſe Gothari beneficio ad paterni regni ſceptra promotum, atq; à potentiſsimis hoſtibus liberatũ, inſuper etiam in regno & libertate cõſeruatum fuiſſe. Sed cùm plus in eo ualeret uindictæ appetitus, quàm ratio, arma in Adulphum parat, à cuius parente, ne Saxonum armis opprimeretur, aut ſub tributum redigeretur, protectus eſt. Verùm ubi ſuam ſuiq́; regni potentiam longè inferiorem attenderet, quàm quòd ſecurè bellum mouere poſſet in Adulphum, qui non ſolùm potentiſsimis regnis & populis imperaret, ſed ob ſummam ſuorũ ciuium beneuolentiam inſuperabilis appareret, Saxones ac Vandalos, fortiſsimas quidem gentes, & bellis maximè aſſuetas in ſuam militiam conſcribit: tantamq́; bellatorum multitudinem contraxit, ut non modò Gothos & Sueones, uerumetiam totam Europam ſe ſuo imperio ſubijcere poſſe confideret. Attamen Adulphus ad reſpectum tantæ multitudinis nihil territus, ſed magno atq; conſtanti animo cuncta ad tantum belli

Danus immemor beneficiorum, bellũ intentat Adulpho.

Saxones & Vãdali cum Danis.

Adulphus imperterritus accingitur bello.

belli apparatum opportuna ac neceſſaria ſtrenuè adminiſtrat, nihilq; omittit, quod ad erigendos & confortandos ſuorum animos aptum accommodumq; putabat: quanquā iam minimè opus eſſet ipſos monitis aggredi, quos dudum maximis uirtutum meritis ſibi fecerat ad omnes fortunæ caſus addictiſsimos.

CAPVT IX.

ENimuerò cùm edictum de milite conſcribendo propoſuiſſet, nullus inuentus erat in toto eius principatu, præſertim armis idoneus, qui nō ſummoperè cōtenderet in militiam pro tam bene merito Rege cōſcribi: eratq; maximus numerus eorū, quos Rex à militiæ propoſito ægerrimè poterat reuocare: immò ſi militū numero nauium numerus reſpōdiſſet, tota patria quaſi ſuis ſedibus auulſa, cum ſuo Adulpho hoſtibus obuiā prodiiſſet. Itaq; quò maior erat utriuſq; partis apparatus, eò magis admiror Saxonem Danicæ hiſtoriæ ſcriptorē, huius belli memoriam nō feciſſe. Nec opinari poſſum illud ei incognitum fuiſſe, quod ego Romæ conſtitutus inter uetuſtiſsima fragmenta Danicarum & Anglicarū rerum in ædibus D. Birgittæ relicta inueni: ex quibus facilè apparere poterat, hoc bellum inter præcipua numerari poſſe, quæ inter Gothos & Danos unquam contigerant, ſimileq; fuiſſe illi, quod longè poſtea inter potentiſsimos Reges Haraldum Daniæ, & Ringonem Gothiæ Suetiæq; confectum eſt: niſi fortaſsis illi Dani, qui Saxonis libros tranſcripſerant, ea omiſiſſent, quæ patriæ ſuæ decorem minuere uidebantur. Siquidem hoc nauali & acerrimo prælio Dani, Saxones, Vandali, omneſq; alij ſub Danorum ſignis militantes, unà cum Rege ſuo Dano ita uicti, fugati, deletiq; fuerunt, ut uix ſcalmus, quo exitus cruentiſsimi belli in Daniam nuntiaretur,

Confluit innumera multitudo militū cupiens merere ſub Adulpho.

Nauale præliū acerrimum.

Dani, eorumq; ſocij uincūtur.

euadere potuiſſet. In hac uictoria Adulphus nonnihil à ſua & Gothicæ gentis modeſtia alienum feciſſe commemoratur. Nam Toſthonem quẽdam perfidiſsimum transfugam, qui Dano autor mouendi belli extiterat, ad ſua genua prouolutum, ueniamq́; procuratæ rebellionis ſuppliciter implorantem, ab aſtantibus cum exprobratione ingratitudinis interfici iuſsit: quod à Gothis ut ſeuerum exiſtimari cõſueuit. Quippe ſupplicem, aut debilem, uel arma abijcientem occidere, etiam hodie apud Gothos inter opera ſempiterno opprobrio digna computatur. Deinde conceſſam à ſuperis uictoriam proſecutus, totum Danorum regnum ſibi ſubiecit: quod etiam collocatis per opportuna loca præſidijs, uſq; ad uitæ ſuæ exitum prudenter potenterq́; gubernauit: eiusq́; filij & nepotes uſque ad Frideleuum, cognomento Celerem, Frothonis tertij patrem, in pace ac tranquillitate Daniæ regno ſub tributum miſſo præſidebant. Quod ſi Saxoni parum placuit, ideoq́; ſilendum putauit, danda eſt uenia homini magis in ſuos, quàm alienos affecto. Cætera huius Adulphi geſta, quæ procul dubio plurima inſigniaq́; fuerunt, indagare nequiui, niſi quòd latiſsimum imperium aſſecutus, omnes eius partes ad leges iuſtitiamq́; ita compoſuit, ut inter maximos memorabilesq́; Reges & heroês, ſempiternam ac glorioſam memoriam habere mereatur.

Toſtho belli autor interficitur.

Supplicem, arma proijcientem occidere, probroſum eſt apud Gothos.

Daniæ regnum ſubiectum ſub tributo mãſit.

CAPVT X.

Algothus 36. Rex internus.

ALgothus Adulphi conſanguineus, uel nepos, defuncto patruo in regna Sueonum, Gothorumq́;, & Danorũ ſucceſsit. Qui in nullo à maiorum ſuorum, & optimorum Regum probitate degenerans, imperium eorum prudentia propagatum & auctum ita conſeruauit, ut nullum optimi Principis officium omiſiſſe, aut aliquam

Reipublicæ partem neglexiſſe notaretur. Quippe cùm ad bonũ Principem ſpectet, pacem concordiamq́; inter ſubiectos populos componere, ut extincto omni odio, alter alterius commodo promouendo augendoq́; ſuas operas diligenter ac fideliter accommodaret, ſummoperè contendebat pacem inter Sueones & Danos conſtituere. Sed conatus ille ut erat omni humanitate ac pietate plenus, ita inter tam diſpares animos perfectam amicitiam cõciliare nequiuit: immò uſq; in præſentem diem uix aliquis tam prudens Rex, tam præſtantis ingenij Põtifex, aut alius quiſpiã in omnibus uirtutibus inſtructiſſimus inuentus fuerat, qui ex omni parte extinguere potuerat inueteratũ illud odiũ, quo Dani in Sueones & Gothos, uiciſſimq́; Gothi & Sueones in Danos feruntur. Videturq́; nonnullis illud diſſidium ab origine regnorum ſuum principium, occaſionemq́; ſuſcepiſſe, quum ipſa natura ipſos Danos ſuis inſulis incluſos, à Sueonibus Gothiſq́; interiecto mari ſeparauerit. Quamuis etiam aliquando ſub uno Rege, ut ſub hoc Algotho, regna illa fuerant gubernata, tamen æmulationes & contentiones nunquã ſinebãt populos illos perfecto amore adunari. Cauſas tam impacabilis controuerſiæ dicant alij, & forſan apud Saxonem, & alias Danorũ hiſtorias iuſtæ cauſæ inueniantur. Spectaret profectò ad Danorum honeſtatem, non nimium abuti Sueonũ modeſtia. Ego interim oro Deum, ut fideles ſuos ſaltẽ in unitate fidei Chriſtianæ cõgregatos conſeruet, & hinc tandẽ ereptos, ſibi in æterna felicitate unire dignetur. Cùm igitur in hoc honeſto propoſito Algothus, non tantum quãtum uellet proficeret, totum animi ſui ſtudium adhibuit, ut iuſtitia in omnes ſubiectos cuiuſcunq; regni, aut nominis eſſent, æqualiter ſeruaretur, cogerẽturq́; timore pœnarum ſeſe mutuis commodis adiuuare, qui id amore uirtutis & huma-

Danis & Suecis innatum mutuum & inextinguibile odium.

Algothus iuſtitiam & pacẽ colebat.

nitatis efficere noluiſſent. Cæterùm bellis'ne aliorum laceſsitus fuerit, an alios laceſsiuerit, non inuenio. Proinde conijcio ipſum imperio per manus maiorum acquiſito cõtentum fuiſſe, totumq́; animum ſtudijs pacis impendiſſe. Studia autem pacis ſunt, leges condere, mores componere, uicos, uillas, caſtra erigere, portus munire, omniaq́; ad futuros bellorum euentus prouidere. Beatus enim Rex eſt, qui tempore belli de pace, & tempore pacis de bello cogitat. Præterea ſummum pacis ſtudium eſt, publicam cõcordiam inter ciues ſeruare, qua quiſque ſuam libertatem tutam ſecurámque cognoſcat. Tandem hic Algothus uiolentáne, an naturali morte occubuerit, alijs ſcribendum relinquo.

Studia pacis quæ.

CAPVT XI.

Ericus 37. Rex internus.

ERicus Algotho patre genitus, eiusq́; in regnis Gothiæ, Suetiæ, Daniæ ſucceſſor, non contentus latiſsimo imperio, quod paterna induſtria propagatum acceperat, ſed traiecta in Eſtones, atque Curetes, & Vandalos bellica claſſe, meditabatur quomodo poſſet longius latiusq́; ſuum extendere principatũ: fauitq́; meditationi fortuna. Nam Eſtones & Curetes uiſa claſsis Gothicæ potentia, deditione temerarium bellum quantotius præuenerũt. Itaq́; Ericus incruenta uictoria in ſua regna reuerſus, cùm putaret ſe longa tranquillitate & pace gauiſurum, repentinæ inſidiæ ſubortæ apparuere. Nam Daniæ proceres, ut ſe ab Erici iugo aſtutius quàm honeſtius eximere poſsint, non paucos ex Suetica nobilitate per occultos nuncios in ſuam ſententiam adducere curauerunt: prudentia tamen Regis effectum eſt, ut perfidi nuncij cum nonnullis defectionis autoribus comprehenſi, patibulis appenderentur. Serpſit nihilominus occulta proditio, eò periculoſior,

Eſtones Curetesq́; in deditionẽ accepit.

Inſidiatores Regis in furcam aguntur.

ſtor, quò incertis autoribus maiora indies ſuſciperet incrementa. Igitur ſapiens Rex poſtquàm ſecum perpendiſſet quibus conſilijs ſine armis efficacius ſuperandæ eſſent tam periculoſæ inſidiæ, ſtatuit non potentia, ſed prudentia, non uiolentia, ſed beneuolentia, non ſeueritate, ſed manſuetudine ſibi utendum eſſe. Siquidem illud genus uincendi optimum exiſtimari ſolet, quo Reges & Principes, per patientiam atque clementiam animos delinquentium à maligno propoſito ad ueræ uirtutis officia reuocare cõtendunt. Proinde quos maiore ſuſpicione notatos habebat, eos maioribus beneficijs ſibi obnoxios efficere ſtudebat. Nec inane erat tam liberale atque benignum ingenium, quo ex perfidis oſoribus, occultisq; calumniatoribus, fideles atque obſequioſi ſubditi ſubitò apparebant. Præterea ut ſubditarum gentium fidem erga ſe firmius conſeruaret, maiorem tributorum partem relaxauit, præfatus ſe longè feliciorem ex fide, quàm ex pecunia ſubditorum ciuium fore: nec tantum ſibi lucra prodeſſe poſſent, quantum obeſſent, ſi partis per tyrannidem opibus ditiſsimus eſſet, atque interim publico omnium odio laboraret. His ingenijs perenni laude dignis, magnum & memorabilem triumphum de domeſticis hoſtibus agens, glorioſum exemplum ad poſteros, & magnanimos Principes tranſmiſit, quo facilius & laudabilius poſſet ſubiectos populos in fide atq; officio continere, uel à perfidia & rebellione ad prõpta obſequia reuocare. Quæ quidem modeſtiſsima Principum ingenia ſi hac noſtra infelici tempeſtate in uſu eſſent, profectò neq; terra tantum humani ſanguinis exorberet, neq; Regum & Principum theſauri, magna atque honeſta parentum ſolicitudine congeſti, in pernicioſos milites, terrarum prædones erogarentur. Longè enim præſtantius eſſet ſubdito ciui per ignorantiã, aut fragilitatem delinquẽti, magno animo

Victoria optima ſeipſum uincere.

Erici ſapientia.

ignoſcere, & cum uicino Principe etiam cum nonnullo damno conuenire, quàm in ſubditorum capita, aut contra uicinos, qui nihil uel certè parū malè meriti ſunt, tam importunam hominum colluuiem inæſtimabili ære & damno congregari: qui nunquam aut rarò tantum hoſtibus, quantum proprijs dominis, ad quorum præſidium uocati fuerant, nocuerunt. His itaque moribus, & hac ſingulari prudentia benignitateq; Ericus diu & in magna felicitate regnauit, peruenitq; ad annos optatæ ſenectutis, in qua tandem deficiens, locum in monumentis Regum apud Veſtrogothos accepit.

Moriens Ericus apud Veſtrogothos ſepultus eſt.

CAPVT XII.

Lindormus 38. Rex internus.

Lindormus, ſiue (ut alij ſcribunt) Lidorus, poſt fata patris ſui Erici ad paternum regnum conſenſu procerum & populorū aſſumptus eſt. Hic etſi paternam probitatem ac prudētiam in omnibus morū ſuorum inſtitutis imitari conaretur, attamen non æquè feliciter filio ac patri omnia ſucceſſere. Enimuerò Dani, quamuis ab Erico patre multis beneficijs affecti fuißēt, rurſumq; ipſum dum uiueret qualicunque obſequio coluiſſent, tamen à filij principatu defectionem meditantes, expectabant occaſionem, qua ſine periculo ſe in libertatem uindicarent. Interea accidit Eſtones, uocatis in belli ſocietatem Rutenis, claſſe numeroſa & potentiſſima Gothiæ littoribus applicuiſſe, omniaq; hoſtilia Lindormo repentè denunciaſſe. Qui licet ad tantam, tamq; inopinatam belli molem ſe nimis imparatum animaduerteret, egit tamen magno confirmatoq; animo, quæcunque rei gerendæ magnitudo poſtulare uidebatur. Siquidem milite (quem neceßitas, acceleratioq; permiſit) tumultuariè congregato, ſine mora hoſtibus Oſtrogothiæ littora populātibus, potenter occurrit,

Dani rurſus parant defectionem à Gothis.

Eſtones Rutenis coniuncti, Gothos adoriuntur.

currit, eóſque uelocem fugam ad naues captare coëgit. Sed neq; ea fuga hoſtile propoſitum mutauere. Nam poſtquam abducta in altum claſſe reditum in proprias regiones aſtutè diſsimulaſſent, ſubitò uelis mutatis, ad prædanda Sueonum litora iter inſtitutum deflexerunt. Quo euenit, ut Rex non ſolùm copias, quas in eorum abſceſſu dimiſerat, ad militiam reuocaret, ſed longè maiores conſcriberet, eisq; comitatus hoſtium potentiæ ſecurius obuiaret. *Eſtones ad prædanda Sueonum litora cõuertuntur.*

CAPVT XIII.

IGitur cùm adhuc atrocius bellum in terris Sueonum gerendum reſtaret, ipſeq; Lindormus nimis remotam à Dania militiam exerceret, Danorum proceres ad apertam rebellionem prodeuntes, quendam Frideleuum priſcorum Regum ſanguine illuſtrem, cognomento Celerẽ, ipſius Lindormi conſanguineum, in ſuum Regem celerius quàm debebant erexerũt. Ita dum Lindormus Orientalia litora ſui regni ab hoſtiũ incurſu uiriliter tuetur, Occiduas eius partes domeſticis inſidijs auulſas experitur. Nihilominus bellũ Rutenicum, & Eſtonicũ, ſumma animi conſtantia aggreſſus, uictoriam in mari & terra de potentibus hoſtibus feliciter reportauit. Deinde ad animum reuocans iniuriã, qua fuerat à Frideleuo affectus, eundem exercitum à Rutenis in Danos transferre contendit, uocato etiam in ſocietatem belli Noruegico Rege Gethero, quem Saxo Gotharum uocat. Nec defuere Frideleuo Principes, & populi confœderati, in quorum numero erant Saxones, Friſij, Hollandi, & horum Princeps Heruillus. Itaq; Lindormus ualidã claſſem armis uiriſq; inſtructiſsimam educens, certam ſibi uictoriã polliceri uidebatur: quam etiam facilè aſſecutus fuiſſet, niſi ſuborta inter Noruegianos & Gothos controuerſia, tam potentẽ militiam, & bellicam claſſem labefactaſſet. Igitur

Frideleuus à Danis in Regem aſſumitur.

Lindormus uicit Rutenos et Eſtones.

Getherus Rex Noruegiæ cũ Lindormo.

Saxones, Friſones, Hollandi, cũ Frideleuo.

Lindormus, qui contra hoſtes Danos arma comparauerat, ne ea ſanguine ciuium, aut ſociorũ cruentaret, receptui cani iußit, totamq́; claſſem ex Gothis Sueonibusq́; coactam, ſecum ad propria incolumem reuocauit, malens ſui nominis gloriam à ſeruatis ciuibus potius, quàm à trucidatis hoſtibus ampliari. Noruegiani tamen propoſitũ belli pertinacius amplexi, ſtatuerunt aut bello cadendum eſſe, aut iniurias à Danis crebrius acceptas, iuſta uindicta puniẽdas eſſe. Nec parum idoneo ingenio ad illud propoſitũ utebantur. Siquidem clàm immißis in Danorum exercitum exploratoribus, ſeditiones, rixas, ac mutua odia inter eos excitabant, multosq́; præmiorum magnitudine in ſuam partem alliciebant: quorũ præcipuus erat Heruillus Hollandorũ, Friſonumq́; Princeps, cuius ductu totius Danici exercitus robur nitebatur. Is magna militum caterua comitatus, Danorum ſocietatem peroſus, ad Noruegianorum partes & militiam ſe conuertit, pugnamq́; contra Danos conſeruit: cuius euentum Saxo prope calcem quarti libri deſcribit. Lindormus autem inter ſuos Gothos Sueonesq́;, omiſſa Danici regni cura, in paternis auitisq́; regnis diuturnum ac felicem principatũ agens, ſe talem omnibus ſuis ciuibus exhibere curauit, ut dignus eſſet in cuius funere infinitæ bonorum hominũ lachrymæ funderentur. In qua autem Gothiæ aut Suetiæ parte ſepultus fuerit, ſicut antè minimè ſcriptũ inueni, ita nec meis ſcriptis ad poſteros trãſmittere poßũ. Reſtat tamen hoc loco cõmemorandum, quòd hic Lindormus eſt ille Sueonum Rex, de quo Cornelius Nepos ſcribẽs ait, quòd mercatores Indiæ in Germaniam per Septentrionale mare delatos, Celeri Metello Galliarum præſidi donauerit: quemadmodũ etiam in libris Pompeianis, quibus Plinius, & Hermolaus Barbarus, & Otto Friſingus ſubſcribunt, cõtinetur. Ex eo autem quòd Saxo circa hoc tempus affirmet

Noruegiãi aſtu Danorũ exercitũ eneruant.

Heruillus princeps Hollandorum Friſonũq́;.

affirmet Frideleuũ Celerem apud Danos regnaſſe, quo Metellus Celer apud Gallos præſederit, coniecturam ſumo ex ea nominis conuenientia, nõnihil conſanguinitatis uel affinitatis, inter Hyperboreos Reges & Romanos Principes tunc temporis interceſſiſſe. Veriſſimũ tamen eſt Romanam potentiam, rerum terrarumq; dominam, nunquàm auſam fuiſſe arma contra Septentrionales Reges conuertere: ſed ſe ſatis felicem fore putabat, ſi ſaltem paruulam illarũ gentium portionẽ, Gothos uidelicet, qui relicta patria Romanas terras, demum ipſam urbem Romam expugnarunt, à ſuis ceruicibus auertere potuiſſet. Iulius uerò Cæſar uſq; ad mare Germanicũ (ut noſtræ hiſtoriæ fatentur) perueniens, cum illis Gentibus congredi formidabat. Quocirca confeſtim inde reuerſus, hoc ſolum quod ſuo currui triumphali præſcriberet, habebat: Veni, uidi, fugi. Eſt tamen à magnanimitate Aquilonarium regnorum & populorũ precariò aſſecutus, ut ad perennem eius memoriam unum diem feſtũ in menſe Decembri inſtar Saturnaliũ dierum, qui tunc Romæ agi ſolebant, celebrarent, in quo conuiuijs, tripudijsq; quàm maximè indulgerent: uocatus eſt dies ille Iulius, perſeueratq; uſq; ad noſtra tempora. Sed Chriſtianæ religionis pietate nunc multò ſolennior eſt, quàm tunc pagana ſuperſtitione inſtitutus erat. Siquidem natalem Chriſti Saluatoris noſtri diem, eo ipſo die, qui Iulio adſcriptus erat, cum ſumma omnium lætitia celebramus.

Iulius Cæſar Aquilonaria regna aggredi non eſt auſus.

Iulius dies.

Natalis Chriſti celebratur loco diei Iulij.

CAPVT XIIII.

ALaricus (*quem Saxo Alricum uocat*) *prædicti Lindormi nepos, à Sueonũ proceribus non expectato Gothorũ conſenſu, in defuncti patrui regna ſucceſſor eligitur: qui quãuis nobilitate ſanguinis polleret, eſſetq; in omnibus uirtutibus eminẽtiſſimus, & adeò magnã ſpem guber*

Alaricus Rex Sueonum.

nandi regni de ſe polliceretur, ut à nullo maior expectari potuiſſet, attamen cùm Gothi ſecum perpenderēt, illam uetuſtiſſimam conſuetudinem, quæ uult utriuſq; regni, Gothiæ uidelicet & Suetiæ proceres, ad Regis electionem conuenire, grauiter admodum tulerunt, ſe ſuiſq; uotis aut contemptis, aut neglectis, Alaricum ad regnorum ſceptra conſcendiſſe: nec quieſcere potuit illa Gothica magnanimitas, quæ omnia alia quàm ſui contemptum pati poſſe uidebatur, donec acceptam iniuriam cumulata uindicta compenſaret. Sed expectandam putabat temporis opportunitatē, qua ſic ſuam libertatem dignitatemq; tueretur, ne libertatem ſeruitute, aut nobilitatem ignobilitate temerè commutaret. Intereà Alaricus totam animi ſui curam eò cōuertit, quò oſtenderet ſe non ad perniciem, ſed ad publicā patriæ ſalutem in regni ſolium ſublimatū: ſuiq; imperij terminos ampliaturus, arma in Noruegiam extendit: cuius partem iure belli occupatam, filio ſuo Gauthoni Vermiæ ac Solongiæ Regi parêre iuſsit. Deinde ordinatis per omnes fines ſui principatus præfectis, præcepit ut omnia Reipublicæ negotia per ſummam moderationē exequentes, nihil committerent publicè uel priuatim, quo ſubiectorum populorum animi iuſtè commoueri poſsint: ſed in omnibus maiorem rationem uirtutis atq; honeſtatis, quàm lucri & cupiditatis habentes, apertis indicijs perſuaderent, ipſum fore indulgentiſsimum Principem, totiusq; patriæ patrem, & conſeruatorem, non euerſorem. Prætereà nihil enixius curabat, quàm offenſos Gothorum animos ſibi cōciliare, atq; ad priſtinā Reipublicæ unitatem (in qua cum Sueonibus ab initio utriuſq; regni conſenſerant) reuocare.

Gothi diſsident à Sueonibus.

Gauthoni Norvegiæ pars parere cogitur.

CAPVT

CAPVT XV.

SEd iam odium in Sueones conceptum, altiores radices in cordibus Gothorũ firmauerat, quàm ut facilè poſſet inde euelli. Quippe ut facilis eſt tranſitus ex gratia in odium, ita reditus ex odio in gratiam difficilis & laborioſus. Siquidem Gothorum proceres plus ſuo honori, quàm Sueonum uotis indulgendum rati, Geſtillum, aliâs Geſtiblindum quendam antiquo Regum ſanguine illuſtriſſimũ, concordi conſenſu Regem deſignant: quo facto non minor tempeſtas Aquilonaria regna inuaſit, quàm ea erat, quæ tunc temporis aut paulò pòſt Romanam urbem ob cædem Iulij Cæſaris euertit. Quemadmodum enim Senatorum, optimorumq; ciuium ſanguine, non ſolùm urbs Roma, ſed tota Italia cruenta abominabilisq; apparebat, nec finẽ aut modum ſanguinarius gladius accepit, donec pernicioſus ille Triumuiratus Antonij, Lepidi, Octauiani, crudelem cædem unius Principis in uniuerſam Romanam Rempublicã crudeliſſimè uindicaſſet: ita Aquilonaria regna, præſertim Gothia & Suetia, trium potentiſſimorũ Principũ, Alarici, Geſtilli, Erici armis euerſa, tandem ad unũ Principem Ericum redierunt, fatis eiſdem Septentrionales regiones reſpicientibus, quæ demum poſt tot diſcrimina rerum Romanã monarchiam Octauiano Cæſari ſubiecerũt. Alaricus enim poſtquàm comperiſſet potentem æmulum Geſtillum à Gothis contra ſe excitatum, totius manſuetudinis ſuæ hactenus in omnibus obſeruatæ oblitus, ex probiſſimo Rege ſeuerus tyrannus euaſit: nec amodo pater, ſed hoſtis patriæ meruit appellari. Quippe dum bella in aduerſariũ parat, & ciues inſolitis ac intolerabilibus tributis onerat, ex fidelibus ciuibus acerrimos hoſtes effecit: quo euenit, ut plenè diſcernere nequiret, plús ne ciues formidaret, an aduerſarium, qui non ſolùm ob potentiã Gothicæ gentis, ſed etiam amici-

Geſtillus Rex Gothorum 39. internus.

Alaricus fit tyrannus.

amicitiam Rolleri Noruegiæ Regis, cui cõſanguinitate coniunctus erat, omnia ſibi felicia pollicebatur. Nam poſtquã eò proceſſerat Alarici odium, quò omnia alia mallet, quàm amicitiam cum ipſo componere, non diſtulit ſe ad Rollerum conferre, opem contra hoſtem opibus, armisq́;, & populis potentem impetraturus. Erat enim Geſtillo perquã facilis uia à Veſtrogothia in Noruegiam, cui extat collimitanea. At Rollerus nondum in ſuo regno Noruegiano plenè confirmatus, copiam ſuæ perſonæ in extraneam militiã abnuere cogebatur: auxiliares tamẽ copias, quantas Geſtillus poſtulabat, emiſit. Inſuper Ericum germanum ſuum Diſerti cognomen habentem, ex Daniæ regno (qui ſub Frothone Rege militabat) accerſitum, ducem exercitus contra Alaricum creat. Quam quidem expeditionem Ericus contra ipſum Alaricũ eò libentius aſſumit, quò maiorem Noruegiæ partem filius Alarici Gauthonus uiolentius quàm iuſtius iampridem deuaſtatam occupaſſet, atque ex ea non minorem Noruegianis quàm Veſtrogothis perniciem irrogaſſet.

Rollerus Rex Noruegiæ opẽ fert Geſtillo cõtra Alaricum.

Ericus Diſertus dux exercitus Noruegiani.

CAPVT XVI.

Gautho in bello occubuit.

PRoinde primum belli impetum in eundem Gauthonum deducens, ipſum regnis & uita priuauit, præfatus arborem illam uirere non poſſe, cuius radices exaruiſſent. Hac orbitate quamuis Alaricus nõ parum afflictus fuerit, animum tamen lapſui proximum, ea fortitudine erectũ confirmabat, ut contra aduerſæ fortunæ impetũ audacior ex dãno accepto emerſiſſe uideretur. Nihil enim remiſsior in apparando bello effectus, prægrandem cogebat exercitum: quo ſuffultus, de hoſte (quamuis nimium potente) certam uictoriã reportaſſet, ſi publico, nõ priuato congreſſu, pugna confecta fuiſſet. Alaricus enim ante belli ingreſſum

Erico ad ſe clàm uocato, multis modis perſuadere conatus eſt, ut reuocatis ad memoriã patrum ſuorum conſanguinitate & fœderibus, quibus Erici aui, & attaui cum Sueonũ Regibus coniuncti fuerant, Geſtilli ſiue Geſtiblindi, Gothorumq; militiam detrectaret. Sed erat in Erico animus maiore uirtute præditus, quàm quòd pateretur ſe eius fieri deſertorem, cuius ſe profeſſus fuerat defenſorem. Ea uia Alaricus nihil proficiens, orabat, ut annuat cum Geſtiblindo priuatam pugnam conſerere, duelliq; congreſſu totius belli molem abſoluere. At Ericus ipſum tum ob incommoda ſenectutis, tum ob aduerſam corporis ualetudinem, armis inhabilem affirmans, obtulit ſe eius loco pugnaturum: neq; enim honeſtum eſſet pro eo duellũ refugere, pro quo uenerat uitam & ſanguinem effundere. Igitur inſpectantibus omnibus, duo præſtãtiſſimæ uirtutis pugiles, Alaricus & Ericus, in circũ prodeunt, acerrimis animis utrinq; pugnantes: uiſi ſunt robore corporum, ac militari diſciplina æquè pares, atq; inſtructi, nam uterq; grauiſſimis plagis affectus in circo corruit moribundus.

Erici cõſtantia.

Duellum Alarici & Erici.

CAPVT XVII.

SEd pugnæ fortuna, quæ Alaricũ confeſtim è uiuis abſtulit, Ericum (licet difficillimè curatum) uitæ feliciori reſtituit. Reſtitutusq;, & liberaliter pro optimè geſta militia donatus, ſe in ſua recepit, lætus quòd à tot diſcriminibus propitia fortuna ſaluus euaſiſſet: ſpemq; indubiam à Geſtillo, & Gothorũ proceribus accepit, quòd ei nõ exiſtente hærede in regnis ſucceſſurus eſſet. Hac uictoria Geſtillus, Gothorumq; proceres crudelius utebantur, quàm unquã antea Gothica manſuetudo uel in patria, uel in longinqua militia cõſueuit. Plurimi ex illuſtriſſimis Sueonũ proceribus, optimiq; ciues ſine numero occiſi, cæteri tormẽtis affli

Alaricus moritur, Ericus curatur.

Gothi abutuntur victoria.

cti, & omnibus fortunis exuti, ad infelicem uitam redacti fuerũt. Neq; poterat illa ciuilis & domeſtica diſcordia, quæ tam crudeliter ſæuiebat, pacari, donec maximã procerum populiq; multitudinem ultima fata implicarẽt. Proinde hîc aliquis iuſtè exclamare poßit: O Gothi & Sueci, quò uos diſcordia duxit? Actum tamen erat per magnam Geſtilli prouidentiam, ne regna illa penitus deſolarentur. Cùm enim perpenderet ſe ad ultimam ſenectutem perueniſſe, ſibiq; aut naturali fato, aut domeſticis armis de proximo ſuccumbendum eſſe, Ericum ad ſe denuò uocatum, Sueonibus præficiendum curauit: nec diu poſteà ſuperuiuens, in fata conceßit, totumq; Gothorum & Sueonũ principatum eius moderationi adminiſtrandũ reliquit, præfatus ſe æquißimo animo ſpiritũ exhalare, poſtquàm uirum tot præclaris operibus & uirtutibus inſignem, ſubiectis regnis & populis præfeciſſet.

Geſtillus Sueonibus Ericum præfecit.

CAPVT XVIII.

Ericus Rex 40. internus.

E*Ricus igitur tum ob ſua optima merita, tum ob ſingularem Geſtilli conſanguinei ſui prudentiam in Regem ſublimatus, utrunq; regnum ſopitis hinc inde odijs, ad unum principatum prudentißimè reuocauit, tantaq; induſtria ad plures & felices annos gubernauit, ut meritò inter principes Heroës, quibus unquã Aquilonaria regna ſubiecta fuerant, connumeretur. Pater illi regno fuit Noruegianus, qui militari induſtria, & athletica fortitudine illuſtris, proceribusq; Veſtrogothorum Rolloni & Gaſtillo, apud quorum limites habitabat, amicitia cognationeq; coniunctus erat, à quibus etiam liberos ſuos Ericum atq; Rollerũ, in primis morum militarisq; diſciplinæ inſtitutis erudiendos curauit. Qui poſt eam inſtitutionẽ, in familiam Gethleri, ſiue Getheri Noruegiæ Regis aſcripti, tam magnificis*

Rollo & Gaſtillus proceres Veſtrogothorum.

Getherus Rex Noruegiæ.

admiran-

admirandiſq; operibus ſeſe Regi & proceribus commendabant, ut facilè primam in aula Regia autoritatem poſt Regem aſſequerentur. Erat enim illud tempus, quando nō ſolùm ſanguinis nobilitati, ſed uirtuti & prudentiæ maxima ratio à Regibus & Principibus habebatur. Siquidem ipſe Rex comperta in Erico ſumma & admirabili eloquentia, nō diſtulit eum Diſerti cognomine honeſtare, præfecturamq; opibus & honoribus inſignem, claritudini nominis accōmodare. Deinde ſuborta inter ſe, & Frothonem Danorum Regem cōtrouerſia, Ericum Rollerumq; bellicæ claſſis præfectos conſtituit. Excipit illos Oddo (cui tunc temporis apud Danos maxima piraticæ autoritas tribuebatur) uir in magicis præſtigijs ita eruditus, ut abſq; carina maris profunda pererrans, hoſtium nauigia concitatis carmine procellis obrueret, maleficio uictoriam, quam uiribus conſequi nequiuerat, aſſecuturus. Hic (inquit Saxo) negociatoribus atrox, & agricolis clemēs extitit, quòd hi mūdis laboribus, illi ſordido quæſtu uictitarēt. Ab hoc Oddone Rafno (cui Getherus piraticum negotium contra Danos commiſerat) poſt cruentum bellum ſuperatus & occiſus eſt.

Ericus meruit cognomen Diſerti.

Ericus & Rollerus duces bellicæ claſſis contra Frothonē Danum.

Oddo magicæ artis præſtigiator mirabilis.

Rafno ab Oddone occiſus.

CAPVT XIX.

EO igitur ſociæ claßis occaſu Ericus & Rollerus cautiores effecti, conſiderabant ut arduum & difficile, ita periculoſum eſſe, pugnam cum eo conſerere, qui uentos commoueret & undas, peßimaq; dæmonia ad ſuam militiā cōſcripta & parata haberet: proinde maiore opus eſſe induſtria, quàm ſi contra humanas uires res gerenda eſſet. Igitur per exploratores inſtructi, quomodo Oddo naues ſuas lapidib. ad iaciendū aptis oneraſſet, mißis clàm peruicacioris ingenij iuuenibus, earum tabulas aquis uicinas, ſub medio noctis ſilentio, intorto ſenſim terebro cauari fecerunt,

Oddonis naues terebrantur.

nullo ex uigilibus ad eorum acceſſum uel diſceſſum excitato: quibus enauigantibus, paulatim Oddonis claſſem exceptæ rimatim aquæ depreſſerunt: quã cùm ab aquis defendere conarentur, non remotè claßis hoſtilis apparuit, qua Oddo non ſolùm uictus, ſed omnino deletus interijt, nullo ex tota eius claſſe ſuperſtite, qui acceptam cladem nunciare potuiſſet. Hanc uictoriã Ericus & Rollerus aſſecuti, Sielandiæ litora, aliasq; Danorum inſulas deprædantes inuaſerunt, idq; liberè & nullo reſiſtente. Quippe iam tota maritima Danorum claßis deleta erat, nec aliqua domeſtica concordia inter Danos reſidua erat, per quã extraneo hoſti obuiaretur. Si enim Saxoni Danico credi oporteat, non ſolùm ipſa concordia, ſed quicquid uirtutis & honeſtatis erat, ſub hoc puero Rege Frothone à Dania exploſum profligatumq; fuit: tantaq; morum barbaries rurſus inducta, ut non hominum, ſed belluarum more ibi palàm atque inuerecundè uiueretur. Horreo enim, & horrens obſtupeſco, quando intueor Saxonem, tam obſcœnos atq; fœdißimos ſuorum Danorum militum mores exprimentem: qui poſt multa fœda atq; horrenda inquit, tam effrenatã militum procacitatem nõ exteris tantùm, ſed etiam patriæ inuiſum feciſſe Regem. Dolenter ſiquidem ferebant Dani, ſuperbè ſibi ac crudeliter imperari.

Oddo ſubmerſus cum ſuis interijt.

Sielandia Danica vaſtatur.

Danorum maxima barbaries ea tempeſtate.

CAPVT XX.

TAliter laceßitum uulgus, afflictionis ſuæ querelam tacitis gemitibus agitabat, nulli miſeriæ tẽpora culpandi palàm animus erat, internus omnium præcordia dolor, hòc acrius, quò occultius lacerabat. Effectum tamen erat, ut Ericus & Rollerus data publica fide, ad Frothonem in colloquium uocarentur. Qua uocatione ſe ſatis ſecuros exiſtimantes, duas naues ſpolijs onuſtas (ut inquit Saxo) in Noruegiam remittunt, reliqua claſſe ſe, ſuosq; commilitones

Ericus & Rollerus ad colloquium Frothonis vocantur.

tones ad Frothonem conferunt. Sed non ea humanitate, quam ſperabant, excipiuntur. Erant enim tres fratres, Grepi commune nomen habentes, uno partu æditi: quorum flagitijs tota aula Regia, totaq; Dania inquinata apparuit. Hi cùm primas apud Regem partes haberent, primi omnium aduenientem cum fratre & ſocijs Ericum, ſcurrilibus conuitijs adoriuntur: uixq; ab eo cùm litora inſiliret, manus uiolentas continuere. Veruntamen maior erat in Erico animi firmitas & prudentia, quàm ſe contumelijs, uel minis, aut terroribus improbiſsimorum hominum ſuperari pateretur. Progredienti ex claſſe, maleficia maleficiorũq; turbam oppoſuere, ut territus ſalutẽ à fuga mutuaret. Sed non deerat illi ingenium, quo artem arte, maleficium maleficio ſuperaret. Siquidem omnem illum maleficiorum apparatũ, unius execrationis imperio expiare coëgit. Deinde cùm ad regiam, Regiſq; conſpectum perueniſſet, nihil modeſtius, quàm ſi ad præſentiã protomimi perductus fuiſſet, excipitur. Nam Regis contubernales, qui aduenas omni iniuriarum genere proſequi conſueuerant, ut ludibrio ingredientem afficerẽt, lubricam limini ſubſtrauere pellem, quam ſuperueniente Erico celeri funis tractu corripientes, lapſum introëunti feciſſent, niſi Rolleri fratris ope à caſu fuiſſet reuocatus. Rex autem, qui cùm eam contumeliam prohibere debuiſſet, adiecit conuitium, affirmans ſtolidum hominem, qui neſciret inſidias præparatas euitare. Aderant & lateri Regis pugiles, quorũ conſeſſui cùm ſeſe Ericus applicaret, toruos ore fremitus ædebant, ac more ſæuientium canum, & ululantiũ luporum, horriſonas extulere uoces. Deinde inter Frothonem & Ericum certamen ob eloquentiæ palmam initum eſt: in quo etſi Frotho præcipuus haberetur, tamen in omnibus inferior erat Erico, qui non ſolùm humanarum rerum peritiſsimus, uerùm

Grepi trigemini fratres.

Frotho rex barbaris moribus erat.

Nequitia ſcurrarum.

Frotho & Ericus certant de eloquẽtiæ palma.

etiam (ut Saxo ait) ſenſuales brutorum ſonos ad certarum affectionum intelligentiam referebat. Præterea tam comis atq; ornati eloquij erat, ut quicquid diſſerere cuperet, continuò prouerbiorum lepôre poliret. Quo factum eſt, ut Rex ſe eius eloquentia ſuperatum confeſſus, confeſtim armillam brachio ſuo detractam, decretæ mercedis loco uictori erogauerit.

CAPVT XXI.

INterea Regij familiares acrioribus odijs in Ericum concitati, iurauerunt ſe eum cum omnibus aduenis aquilarum unguibus ſubſtraturos. Præcipuus enim Greporum cùm ab Erico de commiſſo cum Regina adulterio apud Regem accuſatus eſſet, impacabili furore correptus, accuſantem cum eius comitatu ad certamen prouocat: prouocatus triduas inducias petit, & interim ex tergore mactatæ pecudis crepidas parat, quas abietino gummi interfuſis mixtim arenis obliniens, quò firmius ueſtigia poneret, ſuis ſuorũq; pedibus adaptauit. Poſteà ſtatuto tempore cum ſuis congelati maris campum aggreſſus, Grepos omneſq; eorum commilitones lubrico inſtabiliq; gradu titubantes, crepidarum firmitate ſubnixus proſtrauit. Gotuarã deinde occiſorum matrem, lingua uerbiſq; procaciſſimam, reſponſionũ calliditate ſuperauit, coëgitq; ut eximium auri pondus uicta uictori donaret. Præterea Veſtarum Greporũ patrem, cùm filiorum mortem uindicare conaretur, colli ac dorſi fractione colluctando contriuit. Igitur cùm Frotho altiore animo attenderet, ſe tanto commilitonum ac præcipuorum amicorum numero per Erici aſtutiam orbatum, cœpit & ipſe nõ paruas inſidias Erico, eiuſq; ſocijs præparare. Quandoq; enim ſica, quandoq; alio mortifero telo ipſum traijcere meditabatur. Sed cùm aduerteret eius prudentiam

Grepus Ericum prouocat ad certamen.

Grepi omnes per Ericum extinguuntur.

Gotuara mater Greporum ſuperatur reſpõſionum calliditate.

Veſtarus pater Greporum occubuit.

Frotho intentat necẽ Erico inſidioſè.

maiorem

maiorem eſſe, quàm quòd poſſet apertis inſidijs oppugnari, ſtatuit ipſum nocturno tempore occupatum occidere: feciſſetq́; niſi Ericus *à filia, ſiue ſorore* Regis *præmonitus, ad claſſem cum fratre & ſocijs quantò citius effugiſſet.* Ea *fuga* Ericus *ſalutem conſecutus, mox uentis uela commiſiſſet, niſi in litore* Regiã *claſſem, qua fugiens occupari poſſet, attendiſſet.* Proinde *laceratis occultè eius tabulis, prorſus inutilem reddere curauit. Subſecutus* Frotho *claſſem ſuam, quaſi in omnibus partibus integram, præcipiti curſu inuolat, nihil enixius cõtendens, quàm* Ericum *interceptũ perdere & trucidare.*

Ericus declinat machinatiões Frothonis.

CAPVT XXII.

HOc *impetu* Frotho *anchoras eleuat, uentisq́; uela permittit. At cùm omnia concitatius quàm prudentius aggrederetur, ſubitò claßis ui aquarũ obruta in profundum ferebatur.* Frotho *(ut erat armis onuſtus) inter undas enatare cœpit.* Quod *cùm* Ericus *&* Rollerus, *qui de proximo rerum exitũ expectabant, uiderẽt, ſtatim ſe in aquas præcipitãt, & natandi induſtria, quã perfectè didicerant,* Regẽ *iam tertiò undis perfuſum à præſentißimo mortis periculo eripuerunt, atq; uitæ & dignitati priſtinæ, ac regno, &* Regio *honori, per ſummã & memorabilem clementiam reſtituerũt, admirantibus cunctis, quòd* Regi *iniquo, & innocentium perſecutori, tam incredibilis humanitas ab illis præſtaretur, in quorũ perniciem totũ animi ſui conatũ extenderat.* Si *hæc admirandæ uirtutis officia* Dani *in* Noruegianos *contuliſſent, mox in latere* Danicæ *hiſtoriæ annotatum fuiſſet:* Noruegiæ *à* Danis *ſubactio:* Dani Noruegianis Regẽ *impoſuerunt:* Noruegia Danis *tributaria, & ſimilia, quibus in cõtextu hiſtoriæ aliquid minus reſpondetur. Sed erat hoc uincendi genus ſempiterna laude*

Frothonis claßis ſubmergitur, et ipſe in fluctibus periclitatur.

Ericus & Rollerus reſtituunt Frothonem Regno.

extollendũ, quo nulli niſi excellenti probitate præditi uincere conſueuerunt. Quid enim illi clementiæ addi poterat, quæ atrocem inimicum, eundemq; captiuũ, in regnũ, principatũ, atq; integras fortunas reſtituit? Proinde nullus uerus rerum æſtimator ſecus iudicare poterit, quàm Frothonem Erici beneficio Daniæ regno imperaſſe: immò niſi conſilijs Erici in omnibus diligenter paruiſſet, nequaquã tam glorioſam nominis ſui memoriã ad poſteros tranſmiſiſſet. Poſtremò reſtitutis paulatim Frothoni uiribus, compoſitisq; & pacatis omnibus, reditur in litus, deinde in regiam: ubi aduocata concione, Erico non ſolùm ſororem ſuam Gunuaram in coniugem, & Centuriatum pro dote attribuit, ut Saxo affirmat, uerumetiã (ut noſtræ hiſtoriæ continẽt) parem ipſum ſibi in regno cõſtituit, iuſtè exiſtimãs illi partem conferre, cuius gratia totum poßidebat: tantaq; poſtea, & tam conſtãs, ac inuiolabilis amicitia inter ipſos uſq; ad ultimum uitæ exitum conſeruata fuit, ut uix aliquorum fratrum concordia maior apparere potuiſſet.

Gunuara ſoror Frothonis datur Erico in matrimoniũ.

CAPVT XXIII.

Frotho fit melior.

Viſusq; iam Frotho ad ſaniorem mentem redire, ſecum reuoluere cœpit, quàm corruptos mores ex conſuetudine corruptißimorũ Greporum hauſiſſet, quantumq; ſui cõmilitones à recto & honeſto deſueuiſſent. Hæc cogitans gratulabatur ſecum optimè actum eſſe, quòd Erici conſortium unquã aſſecutus fuiſſet, cuius induſtria illorũ peßimorum contubernalium ſocietate caruerit. Siquidem ad primũ ipſius acceſſum laqueo ſtrangulatus eſt Colo ille malignus, malignorum operum ſuggeſtor: deinde nefarij Grepi cum ſuis turpißimis complicibus ab eo occiſi: Veſtmarus quoq; peßimorum filiorum peßimus pater, fractis (ut diximus) ab Erico ceruicibus expirauit. Qui ſi è medio

Erici præclara facinora Frotho recognoſcit.

dio uiuorum ſublati non fuiſſent, nulla prorſus uirtutis honeſtatisq; ueſtigia in Rege, aut tota eius familia relicta fuiſſent. Hîc meritò adiecero, quàm gratum Deo & hominibus obſequium præſtant, qui malignorum conſiliorum autores à Regum & Principum aulis eliminare conantur. Nulli enim dubium eſt, quin omnia aduerſa, quibus nunc totus orbis Chriſtianus affligitur, inde exoriantur: quia inerperti aut iuuenes Principes malos conſiliarios ſecum conuerſari patiuntur, à quibus diſcunt utilitatem honeſtati, lucrum uirtuti, tyrannidem modeſtiæ præferre, ſeq; tales exhibere ſubiectis ciuibus, quales olim crudeles tyranni deuictis ſæuis hoſtibus ſe uix præſtiterunt. Sed de his iudicet Deus, qui propter peccata populi regnare facit hypocritas. Deinde Frotho cum Erico conſultat, quomodo abolitis à regno peruerſis moribus, iuſtæ & honeſtæ leges in priſtinam autoritatem reſtituantur, cōſuetudinesq; & laudabilia maiorum inſtituta, ad publicum uſum reuocentur, omniaq; diligenter curentur, quæ augendæ Reipublicæ, & ſubiectorū populorū tranquillitati opportuna uideantur. Præterea conqueritur ſe ſuam infamiam ex Amundæ uxoris adulterio contractam, grauiſsimo animo ſufferre, uelleq; ipſam Hunnorum Regi remittere, ne in Dania conuerſando uitæ ſuæ inſidiatricem experiretur, ipſamq; Getuaram peſsimam fœminam adulterij conſciam, lapidibus obruere, aut uiuā defodere: addidit etiam ſibi plurimū placere Aluildam Getheri Noruegici Regis filiam, ut in locū repudiatæ coniugis ſuccedat. Frotho Erici conſilio utitur.

CAPVT XXIIII.

TVm Ericus ſummoperè laudata Frothonis prudētia, reſpōdit, ſibi nihil magis in uotis eſſe, quàm quòd boni mores, & honeſtæ leges, quæ malignitate peruerſorū ho

minum à patria exploſæ fuerãt, denuò ab exilio ad patriã, & antiquas ſedes reducantur: cui etiam honeſtiſsimo negotio ſeſe omnes ingenij ſui uires accommodare uelle affirmabat. Nec ſibi diſpliceret, quòd Getuara ſuæ iniquitatis mercedem adepta, documentum fieret cæteris, ne Regum bonitate in uelamen ſuarum nequitiarum abuterentur. Neq; de Hamundæ repudio, quod inſigni crimine meruerat, aliud iudicium ferri poſſet, niſi forſan quòd honeſtius atq; utilius Rollero, cuius fides iam compertiſsima eſſet, in matrimonium traderetur. De filia auẽ Getheri, quòd iuxta ipſius Frothonis uotum ex Noruegia adducatur, ſe diligenter curaturum pollicetur. Grata uiciſsim Frothoni fuit hæc Erici reſponſio. Quocirca fratres coniunctas egere nuptias, Erico ſororem Regis Gunuaram, Rollero repudiatam Reginam ducente: quibus peractis, ambo cum coniugibus nauigationem in Noruegiam inſtituunt. At Getherus magnitudine felicis fortunæ, quam Ericũ extuliſſe didicerat, ad inuidiam collapſus, cogitare cœpit quomodo illum amicitiæ nexum, quo ipſe cum Frothone coniunctus eſſet, abrumperet, ne ingenti proſperitate ſuffultus, aliquando Noruegianum ambiret imperium. Enimuerò cognita Erici legatione, refert ſe Gunuaram Frothonis ſororem in matrimonium cupere, uelleq; potius legato filiam ſuam Aluildam, quàm Frothoni coniungere. Ericus quamuis optimè ſciret quorſum hæc molitio Getheri tenderet, ſimulandum tamẽ putauit: egitq; ſingularibus uerbis ampliſsimas gratias, quòd ſe tãto honore, & prima amicitia dignaretur. Igitur Gunuarã clàm admonet, ut ſimulato conſenſu Getheri petitionem admittat, conditione adiecta, quòd Aluilda prius Erico deſponſetur. Quo reſponſo Getherus plurimum gauiſus, filiam Erico nupturam exhibet, omniaq; quæ apparatui nuptiarum neceſſaria, uel opportuna uidebantur, diſponit.

Ericus ſana & recta cõſilia impartitur Frothoni.

Erici & Rolleri connubia

Getherus conatur Erici et Frothonis amicitiã dirimere.

Getherus illuditur.

diſponit. Sed cùm deprehenderet ſibi ab Erico & Gunuara illudi, percuſſores occultè intra eorum thalamum ſubornat, qui ipſos nocturno ſopore occupatos confodiant. At circunſpectior erat Ericus, quàm immiſsis latronibus utile fuit. Nam utroq; occiſo, confeſtim Gunuara & Aluilda comitatus, ex regia ſe recepit ad ſuos, quos iuſſerat ad omnẽ fortunæ euentum paratam ſeruare ſtationem: quorum ope imminentes Getheri inſidias declinauit, proſperaq; nauigatione cum fratre Rollero, atq; Aluilda, & integro ſocio rum numero ad Frothonem reuertitur: qui etſi maxima lætitia ex Aluildæ nuptijs afficeretur, non parua tamen erat moleſtia, quam tunc Sclauorum piratæ, qui littora Danica populabantur, eius gaudio immiſcuerũt. At Ericus ad bella & res præclaras natus, iuſsit ut optima quæq; ſperaret, nec ſtatim ad quemuis aduerſæ fortunæ impetum animum deſponderet, aut ab honeſta lætitia, quam ex nuper adducta coniuge conceperat, reuocaret: ſe illum eſſe, qui diligenter ac fideliter curare uelit, ne Danicæ Reipublicæ hoſtes ipſam impunè à ſe uexatam fuiſſe gloriẽtur. His dictis claſſem uiris armiſq; munitam cõtra Sclauos educit, quos per naues frondibus tectas ad inſidioſa loca perductos, facili negotio expugnauit, & oppreſsit: uiamq; fecit maiori bellorum apparatui, quo ipſe Frotho primitias bellorũ ſuorum parum poſtea in Sclauos transferret, tanta bellatorũ multitudine ſtipatus, quantam (ut Saxo Danicus inquit) uix terra, aut mare poterat ſuſtinere.

Ericus inſidias Getheri euaſit.

Sclaui piratæ Danicas oras deprædantur.

Ericus Frothonem ſolatur.

Ericus Sclauos opprimit.

CAPVT XXV.

FRotho igitur & Ericus per terras & maria inſuperabilem contra Sclauos potentiam educentes, primo aggreſſu hoſtes adeò terruerunt, ut eorum Rex Strunicus belli inducias per legatos poſtularet: quæ ideò petentibus

Exercitus cõtra Sclauos.

negatæ fuerunt, quòd hoſtis induciarũ beneficio muniẽdus non eſſet, neq; expediret bellorum initia, dubioſa rerũ expectatione ſuſpẽdere, præſertim cùm Dani à Sclauis prouocati, atq; inuiti ad eas bellorum difficultates deueniſſent, affirmante Erico ita ludum foris agi oportere, prout domi fuerat inchoatus. Deinde pugnatum eſt utrinq; acerrimis animis, donec Rege Strunico cum maiore procerum parte interfecto, cæteri in deditionem accipiuntur. Tum Frotho (ſuggerente fortè Erico, nouarum rerum inuentore) uocatis ad concionem Sclauis, per præconem edixit, ut ſi qui inter eos raptu, aut furto uiuere didiciſſent, ſeſe quantotius exhiberent, primos honores ad ampla præmia à Frothone ſuſcepturi. Quo edicto plurimi Sclauorũ ſe cupidius quàm ſecurius prodiderunt, quos confeſtim à reliqua parte (quæ nimis exigua erat) laqueo conſumi fecit, præfatus eos neceſſariò tanquam publicas patriæ peſtes è medio auferendos. Hoc ingenio (inquit Danicus ſcriptor) totam penè Sclauicæ gentis ſtirpem conſumpſit. Demum poſt partam eam uictoriam, ne Dania armis quàm legibus potẽtior uideretur, leges à Frothone per eximiã Erici induſtriã, tam iuſtæ, atq; humanæ, rationiq; conſonæ promulgantur, ut uix æquiores in medio Latio, aut Græcia ſtatui potuiſſent: fiebatq; indies clarior Erici fama: dubiumq; apud omnes eſſe cœpit, an ipſi, an Frothoni magis obediendum eſſet. Quæ quidem fama inſignem in Gethero Rege inuidiam excitauit, ut coacta non parua claſſe tranſmitteret in Daniam, ſumpturus de Erico uindictã, quòd filiam Aluildam (ſe inuito) ad Frothonem adduxit.

Strunicus Sclauorum Rex occubuit.

Latrones ſuſpenduntur.

Sclauicæ gentis ſtirps interit.

Frotho leges æquiſsimas de conſilio Erici tulit.

Getherus inuidet felicitati Erici.

CAPVT XXVI.

FRotho aũt, qui omnẽ Erici fortunã nõ ſecus ac ſuã æſtimabat, copias nõ minus potẽtes eduxit, Getherũq; prope

prope inſulam Renſe,*ut temerè ita infeliciter pugnantem oppreßit:cui* Rollerus *in regno* Noruegiæ *tum fauore & conſenſu procerum ac populi,tum etiam nonnullo auxilio* Frothonis *ſucceßit. Verùm cùm iam* Sclauis, Noruegianisq; *ſuperatis,omnia ſecura putarētur, grauior ex* Orien*te bellorum tempeſtas cōtra* Danos *ſuboriri uiſa eſt. Nam* Huno *Hunnorū* Rex,*audito filiæ ſuæ* Hamundæ *repudio, non ſolùm* Olimarum Orientaliū Regem,*ſed quàm plurimos alios* Reges & Principes,*in ſocietatē belli ſibi adiūxit: qui tantam multitudinem bellatorum per terras & maria eduxerunt, ut contra totum orbem bellum ſuſcepiſſe uiderentur. Nam ſi* Saxoni Danico *credendum eſt, in nauali exercitu quem* Olimarus *duxit,* Reges *fuere ſex, qui totidem claßibus præfecti erant: quarum quælibet quina nauium millia complectebatur: deinde in qualibet naui trecenti milites munerabantur. At in terreſtri exercitu, cui* Huno *præerat, triginta millia ducū, excepta gregarij militis multitudine, conſcripta fuiſſe commemorat.* Ego *(ut ingenuè fatear) nequaquam credere poſſum,tantam fuiſſe bellatorum multitudinem, etiam ſi tota* Scythia *ſuis ſedibus auulſa ad bellum prodijſſet. Credo tamen ingentem fuiſſe militum multitudinem,& longè maiorem quàm noſtro tempore ad bellum educi poßit. Nunc enim penè ubique terrarum longè minor hominum numerus inuenitur, quàm olim. Quis enim iam ex* Palæſtina Syriæ *tantum exercitum educeret,quātum legitur paruiſſe* Dauidi, *aut* Salomoni? *Quis etiam nunc quemadmodum olim,ex* Romana Repub. *quadringenta ſexaginta quatuor millia ciuium conſcriberet?* Vtcunque *tamen ſe iſta habeant, ego in hac parte reijcio fidem in* Danicæ *hiſtoriæ autores, quos ueraciter affirmaſſe credo, ipſum* Frothonem *tam formidabilis belli molem ſingulari uirtute ac ſumma induſtria*

Hunonis exercitus ingens, & penè incredibilis.

Erici opera Frotho Hūnos ſuperauit.

Erici in finibus Ruſsiæ ſuperaſſe. Quippe tunc actum fuiſſet de Danis, & eorum imperio, niſi Erici prudentia eorũ Regem conſeruaſſet, totq́; potentiſsimos hoſtes ſuis conſilijs uictos repreſsiſſet & profligaſſet.

CAPVT XXVII.

Sed quid hic Ericus à gratitudine Danorum pro tantis in ipſorum Rempub. meritis reportauit? Illud profectò quod minus grati homines rependere conſueuerunt, ſempiternam uidelicet ſui nominis ſuggillationem. Nam cùm in noſtris hiſtorijs compertiſsimum ſit, ipſum tam Geſtilli, ſiue Geſtiblindi induſtria, quàm concordi procerum electione in Regem Gothorum & Sueonum (ut prædiximus) ſublimatum fuiſſe, attamen nonnulli Dani aſſerere non uerentur, tam glorioſum & ſapientiſsimum Regem Frothonis gratia in ea regna collocatũ fuiſſe, quaſi eo ingenio ſupprimere poſſent apertam ueritatem, & ſuas proprias hiſtorias, quæ ſatis oſtendunt Frothonem per Erici gratiam regnaſſe: neq; illud uerum eſſe, quod Saxo affirmat, hunc Ericum primũ eius nominis Regem Suecis præfuiſſe, cùm etiam ille Rex, qui (ut diximus) circa tempora Abrahæ, aut aui eius Saruch, primos incolas in Daniam ex Gothia miſit, Erici nomen habuerit, Suecisq́; unà cum Gothis imperauerit. Cuius memoriam non ſolùm uetuſtiſsima hiſtoria, ſed carmina publicè (ut ſuprà diximus) conſcripta nobis commendant. Voluit fortè Danus ſuppreſſo nomine illius primi & antiquiſsimi Erici, eam publicam fidem abolere, quæ affirmat ipſos Danos eiuſdem Erici beneficio Danicas inſulas (promiſſo Gothis perpetuo tributo) primitus inhabitaſſe, cùm tamen præclarius fuiſſet antiquas ſequi hiſtorias, quæ fortes Danos ex fortibus Gothis prodijſſe fatentur. Præterea non ſatis probabilis

Dani minus ueraces in tradẽdis ſuis hiſtorijs.

Ericus 1. Suetiæ Rex fuit tempore Abrahæ.

bilis uidetur illa Saxonis aſſertio, qua Frothoni centum ſeptuaginta Reges ſubiectos fuiſſe commemorat: immò nec uicini Reges, quorum alter Alaricus Suecis, alter uerò Geſtiblindus Gothis (uti præfati ſumus) præerat, tantum abeſt ut eiuſdem Frothonis imperium à Rußia uſq; ad utranque Rheni fluminis ripam extẽſum fuerit: immò neq; Noruegiæ regnum ei ſubiectum fuiſſe probabimus, cum ipſe Saxo ſtatim poſtquàm amplißimi (ut dicere uoluit) principatus terminos declaraſſet, bellum Frothonis in Noruegianos proſequatur, Regesq; Gothiæ & Suetiæ (quorum nunc meminimus) ſeſe in mutua & atrocia bella præparare affirmet. Quibus collapſis, aut collabentibus, Ericus nõ autoritate Frothonis, quæ apud Sueones & Gothos nulla, aut parua erat, ſed Regis Geſtilli, & procerum utriuſq; regni Gothiæ & Suetiæ principatum aſſecutus eſt.

Saxo multa falſa ſuis hiſtorijs immiſcuit.

CAPVT XXVIII.

HActenus de Erico ut Danicæ Reipub. moderatore, ſocioq; Frothonis, latius dixeramus, nunc contractius quid in regnis Gothiæ & Suetiæ poſt adeptos Regij honoris titulos egerit, diſſeremus. Prima ſiquidem illi cura fuit, diſcordes Gothorum & Sueonum animos, ad ſtabilem concordiam reuocare, moresq; & leges bellorum tempeſtate conuulſas, in priſtinum ſtatum reſtituere: nec quicquã omiſit, quo ſubiectorum ciuium animos ad omnem fortunæ uarietatem ſibi fideles efficeret. Deinde ad animum reuocans, quomodo Noruegiani Regi ſuo Rollero rebellarent, non quòd eis quicquam in moribus eius inconditum diſpliceret, ſed quia per Danici Regis cooperationem ius regnandi uiolentius quàm iuſtius occupare uoluiſſet. Igitur Ericus ut fratri Rollero in tantis rerum difficultatibus opportuna remedia afferret, maximũ ex Suecis & Gothis

Ericus opẽ fert Rollero cõtra Noruegianos.

exercitum cõtra Noruegiam eduxit, Frothonemq́; Daniæ Regem ut idem faceret, per legatos inducit, affirmans Rollerum nõ tam ſuæ cauſæ, quàm honori Frothonis magnoperè conſulere uelle. Igitur ingentes copiæ ex Suecis, Gothis & Danis comparatæ, terrori fuere omnibus in circuitu regionibus. Frotho naualem exercitum non ſolùm multitudine, ſed armis & uiribus terribilem, Noruegianis terris immittit, omniaq́; incendio, cædibus & rapinis inuoluit. Congregati Noruegiani in finibus Halogiæ, uires uiribus, arma armis oppoſuerunt, totumq́; diem à prima luce uſque in ueſperam, pertinaciſsimam pugnam peregerunt, uictoria apud Noruegianos remanente: fugiſſetq́; Frotho ſequenti diluculo, niſi Ericus terreſtri ac nocturno itinere quàm celerrimè confecto aduolaſſet, & nouis copijs amiſſam uictoriam à manibus fortiſsimorum inimicorum extorſiſſet: quæ tamen adeò cruenta fuit, ut uictores parum feliciores uictis haberentur. Quippe ut bona Noruegici regni pars cultoribus euacuata fuit, ita totus Sueonum Danorumq́; exercitus unà cum Rollero penè deletus eſt. Teſtatur hanc immaniſsimam cladem Saxo Danicus, qui aſſerit tantam de Danis ſtragem acceptam fuiſſe, ut ex tot nauium millibus ſolæ centum ſeptuaginta ſuperſtites fuiſſe credantur.

Conflictus cum Noruegianis acerrimus.

CAPVT XXIX.

Septentrionales aſperi bello.

QVo memorabili prælio doceri poterant Dani, non æquè facilè Septentrionales ſicut Auſtrales homines expugnari poſſe. Proinde apud eos dicere ſoleo, quòd ſi tot bella in alias terras, uidelicet Oriẽtales, Occidentales, Auſtrales promouiſſent, quemadmodũ in uicinos Gothos, Noruegianos, Sueones attentauerãt, eſſet profectò longè latior eorũ principatus, quàm Saxo ſcribit in uita diui Chanuti

nuti

nuti Regis: ubi ſuã Daniã uocat Paruulæ telluris anguſtiã. Sed dum fortes fortibus cõgrediuntur, ſæpe accidit utroſq; pari infelicitate collabi. Præterea ſilendũ nõ eſt illud, quod Erico in Noruegico bello occupato accidiſſe dicitur. Cùm enim milites eius prædam & theſauros in ſubterraneis antris ſollicitè inueſtigarent, inuenerunt ſpeluncam magnæ profunditatis, in quam quendã ex robuſtioribus corbe impoſitum, & pendulo fune circuncinctũ immiſerunt, rati ſe illinc optima ſpolia extracturos: qui cùm in profundũ peruenijſſet, mox quidam ibi latitans eum à corbe eiecit, ſeq; in ipſius locum reſtituit: quem ſupernè funem moderantes, magni theſauri ſpe, auidè extraxerunt. Sed uiſa ignoti hominis facie, ſquallore & funebri aſpectu tabefacta, in diuerſa effugerunt, funus ab inferis ſe reduxiſſe putantes. Ericus autẽ propior ei factus, cauſam quærit, quomodo in illud antrum deueniſſet, quare cruenti oris imaginem præ ſe ferret. Ego, inquit, ſum Aſmundus, Alfi Hetmarchiæ Regis filius, qui aliâs parum proſperè uenationi incumbens, irruẽte noctis caligine à retiarijs diuulſus fui, & poſt multos errores ac deuia, in Biorni Vichienſis Regis ædes deueni, in quibus Aſuitus eius filius tantam ſuis egregijs meritis amicitiam mecum coniunxit, ut iureiurando nos pariter aſtringeremus, ne alter alterius fato ſupereſſe uelit, ſed cõmuni tumulo uiuum cum mortuo includi. Tandem Aſuitus prior in fata conceſſit, cui me potius contumulari uolui, quàm præſtitam amico fidem uiolare. In eo igitur tumulo incluſus, grauem cum Aſuito luctam ſuſtinueram: nam nocturno tempore rediuiuus canem & equum ſecum conſepultos dentibus dilaniauit: deinde ungues in me conuertẽs, abruptis auribus genas quoque meas dilacerauit: feciſſetq; me ex uiuo mortuum, niſi ab eo feliciore fortuna ereptus, ad uiuorum ſocietatem rediJſſem.

Dania paruulæ telluris anguſtia.

Aſmundi cuiuſdam fortuita inuẽtio in ſpelunca.

CAPVT XXX.

Argrimus Sueticus pugil.

EOdem tempore quidam Argrimus Sueticus, ſanguinis nobilitate, & athletica uirtute præclarus, quia pridem Erici militiã in Noruegiano bello ſecutus, multa egregia fortitudinis opera ædidiſſet, ſpemq; magnam tam ex Frothonis, quàm ex Erici promiſsis concepiſſet, Oſuaram Frothonis filiam ſibi in coniugem donari poſtulabat. At Frotho filiam nondum nuptijs idoneam aſſerens, iuſsit ut bono animo eſſet, aptumq́; tempus expectaret, & interim duos Reges Egtherum Biarmiæ, & Tengillum Finmarchiæ, quòd nuper in Noruegiano bello pertinacibus hoſtibus pertinaciſsimè adhæſiſſent, expugnaret, & iniuriam utriq; Regi Erico & Frothoni uiolenter irrogatã, potenter uindicaret. Nec ſegniter Argrimus Regijs uotis obſequitur. Quippe exercitu ualido ſuccinctus, ſeſe ad expugnandos illos extremi orbis incolas conferre non diſtulit. Sed difficiliorem belli euentum expertus eſt, quàm ſibi forſan à principio perſuaſiſſet. Nam populus ille multis rationibus inſuperabilis exiſtimatur. Habitat enim ultimam orbis terrarum partem, paludibus, nemoribus, ſaltibus, torrentibus inuiam. Eſt etiam incantationum ſtudijs omnino deditus, eiſq; non minus quàm armis pugnare cõſueuit. Præterea acer eſt illis populis telorum uſus: neque enim alia gens promptiore arte ſagittandi perfruitur: grandibus & latis ſagittis dimicant. Inſuper lubricorum ſtipitum celeri allapſu curſum intendere ſoliti, arbitraria uelocitatis potentia rapiuntur, promptiſsimamq́; propinquitatis & abſentiæ facultatem obtinere creduntur. Mox enim ut hoſtem læſerint, eadem celeritate qua ſubeunt, auolant, nec procurſu reditum languidius tentant. Itaq; & corporum & uehiculorum agilitate, inſtandi fugiendiq; expertiſsimam obtinent facultatem. Quocirca Argrimus, quamuis

Argrimus armatur contra Biarmos & Finmarchos.

Biarmorum & Finmarchorũ gens inſuperabilis, & incantationibus dedita.

forti & electo milite eos aggreſſus fuiſſet, bis tamen ab eis uictus, uictoriam fuga permutauit. Tandem tertiò fœlicius pugnãs, poſt acerrimũ bellũ uictor euaſit, filiamq́; Frothonis Regis in præmium glorioſæ uictoriæ obtinuit: ex qua magnum liberorũ numerum ſuſcitauit. Qui cùm auſpicia ſuæ militaris fortitudinis à piratica inchoarẽt, uno nauali & cruento bello omnes ſimul contrucidantur. Nunc ad Ericum redeamus: Qui partum ſua ſingulari uirtute ac induſtria Gothorum Sueonumq́; principatum, per maximã temporum tranquillitatem diu ac fœliciter adminiſtrauit, contentus bella geßiſſe, ut tandem in pace uiuere poſſet. Nec inuenio in noſtris Gothicis hiſtorijs, ipſum unà cum Frothone (ut Saxo affirmat) Angliam, Britanniam, Hyberniam ſubieciſſe. Nunquã enim legi Gothorum aut Sueonum Reges bellum Angliæ ſponte intuliſſe, ſed cum ipſius Regibus quandam cognatam amicitiam ab origine regnorum contra Danorum uiolentiam & arma conſeruaſſe.

Argrimus uictor filiã Frothonis obtinuit.

Angli Sueonibus ſemper amicitia coniuncti erant.

CAPVT XXXI.

NVnc igitur poſtquã bella Erici commemorauimus, etiã pulcherrima pacis ſtudia, quibus ſuper omnes Reges præcelluit, adducemus. Quis enim dubitat quàm grata ſemper ei fuerit pax, qui nunquã niſi laceßitus iniuria ad bella ſe cõuertit, nec unquã adepta uictoria crudeliter uſus fuit, ſed in atroces inimicos clementißimi hominis officia ſæpius exercebat? Quis etiam iure negare poteſt, ipſius regnũ in perpetua ac conſtãti iuſtitia uiguiſſe, uenerandamq́; legũ poteſtatem omnibus iniurijs præualuiſſe? Quippe cùm autor fuiſſet Frothoni, ut tot æquißimas leges pro pacifico ſubiectorũ populorum conuictu cõderet, nequaquã credẽdus eſt in proprijs regnis & terris, à tã utili & honeſto, ac ſummè neceſſario ſtudio animũ retraxiſſe.

Quomodo enim ſine optimis legibus tam diuturna tempo rum tranquillitate & pace gaudere potuiſſet? Enimuerò totis triginta octo annis, quibus Gothis ac Suecis imperabat, nulla bellorum memoria in eius geſtis inuenitur, ſed ubique pax, gaudium, iuſtitia, æquitas, ſummaq; in ſingulis Gothicæ Reipub. partibus concordia, amicitia, unitas ita ſeruabatur, ut nunquam pacatiora, aut ſecuriora tempora à rerum exordio in illis terris antea fuiſſe credantur. Sed abſit ab humana & Chriſtiana pietate, cogitare eam pacis abundantiam ab aliqua mundana prudentia proueniſſe. Erat enim tunc illud tempus acceptabile, & per tot præterita ſecula piorum hominum deſiderio expectatum, quo ipſe clementiſsimus Deus omnis ueræ pacis autor, humanã carnem induere, ex immaculata Virgine naſci, & cum hominibus conuerſari dignatus eſt: cuius ſupereffluenti bonitati acceptum debemus, quicquid uſquã pacatum & bonũ habemus. Ipſi honor & gloria, nunc & uſque in ſempiternum. Siquidem per ipſum Ericus regnabat, & leges condendo iuſta decernebat: per ipſum facta eſt pax hominibus bonæ uoluntatis: per ipſum, immò in ipſo populus gẽtium Septentrionalium, qui ambulabat in tenebris, uidit lucem magnam: denique per ipſum liberata eſt ciuitas Aquilonis ab illius tyrãnide, qui dixit: Ponam ſedem meam in Aquilonem, & ſimilis ero Altiſsimo. Et ſi quæſiueris quoto anno Erici natus ſit ipſe Saluator noſter Ieſus Chriſtus, dico probabile apud me eſſe iuxta ſupputationem uериſimilium hiſtoriarũ, quas nũc habemus, illud ſummũ diuinæ miſerationis opus circiter annũ regnorũ huius Erici 34. accidiſſe: à quo tẽpore reſtabãt octingenti anni uſq; ad tẽpora Caroli Magni Imperatoris, ſub quo Gothia & Suetia cœpit uerum Deũ, & filium eius quem miſit Ieſum Chriſtum (ut infrà dicemus) agnoſcere, uitamq; ab eo ſperare ſempiternã.

Ericus 38. annos pacificè regnauit.

Chriſtus quo tẽpore natus.

Gothia & Suetia quo tempore Chriſtũ agnouerit.

IOAN-

IOANNIS MAGNI GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOthorum Sueonumq; liber quintus.

CAPVT I.

NOui igitur libri initium facturi, ad Getricum Erici Diſerti primogenitum, qui poſt fata patris tam hæreditaria ſucceſſione, quàm concordi procerum electione, ad Gothici regni ſceptra peruenit, deſcedamus, Haldano ſecundogenito apud Sueones (de quo poſtea dicemus) in paternum principatum ſuccedente. Hic Getricus conſiderās ſe fortißimo & prudētißimo patre genitum, cœpit præclaras eius uirtutes tam diligēti ſtudio æmulari, ut in nullo ab ipſius fortitudine & probitate degeneraſſe notaretur. Præcipua tamem eius uirtus & animi magnitudo in eo poterat cōſiderari, quādo fratrē ſuū natu minorem in Regio culmine ſibi adæquari uideret, & inde maximam uirtutē capeſſendæ uirtutis aſſumeret, unde alius fortaßis inextinguibilis odij fomitē excitaſſet. Nā cùm à malis, aut parum prudentibus conſultoribus moneretur, nullam regni ſocietatem admittere, maioremq; Regiæ maieſtatis quàm conſanguinitatis rationem habere, magno atque excellenti animo reſpondiſſe fertur, ſe magis gloriam & honeſtatem, quæ ex uera uirtute procedit, quàm totam totius regni maieſtatem æſtimare: uirtute enim, non ſublimitate graduum Principes clari illuſtresq; redduntur. Proinde ſi proceribus populisq; Gothorum anguſta

Getricus primogenitus Erici, Gothorū Rex 41. internus.

Haldanus ſecūdogenitus Sueonum Rex.

Getrici erga Haldanū fraternus affectus.

uideretur unius regni poſſeßio, non ob id fraternæ neceßitudinis uinculum continuò uiolandum eſſe, nec Gothorum Sueonumq́; ſocietatem, quam ſemper omnes prudentes incolæ inuiolabilem eſſe uoluerunt, ad aliquod irreparabile periculum præcipitandam: eſſe adhuc integras uires animosq́;, in nullo quàm olim fuerunt remißiores, quorum fortitudine potius in exteras terras, quàm in ciuium uiſcera arma conuertantur. Hæc loquutus, edictum proponit, *ſi aliqui militiæ idonei eſſent, qui in alienas terras arma extendere uellent, ſcirent ſe ducem habere, qui nihil arduum aut difficile pro amplianda Gothici nominis gloria ſubterfugere uellet.*

CAPVT II.

AD cuius edicti promulgationem, tantus numerus ſeſe ad arma ſponte accinxit, ut minima incolarum pars uideri potuiſſet, quæ domeſticam quietem longinquæ & dubiæ militiæ præferre ſtatuiſſet. Quam multitudinem Gethericus ualidæ claßi impoſitam, uſque ad littora Rugianorum ac Pomeranorum proſpera nauigatione perduxit, belloq́; cum incolis commiſſo, uictor euaſit. Veruntamen cùm Gothi conſideraſſent Pomerani ſoli ſterilitatem, noluerunt feliciorem patriam minus felici commutare: ſed in tres potentes exercitus diuiſi, quidam eorum poſt multos & uarios errores peruenerunt ad illa aſpera alpiũ iuga, in quibus nunc eorum poſteritas Suetziorum nomen habẽs, perſeuerat, dum alteri (teſte Anglicana hiſtoria lib. II.) in Scotiam peruenientes, gentem Pictorum condiderunt, idq́; anno à Chriſto nato LXXII. reliqui uerò, quorum minor erat numerus, cum Getherico ſuperatis Vlmerugis, Curetibus, Samogetis, Eſtonibus, tandem poſt plurium annorũ militiam, relictis ibi præſidijs, Vilimero Ge-

Gethericus Rugianos & Pomeranos uicit.

Heluetiorũ ſiue Suitzerorũ origo.

Curetes, Samogetæ, & Eſtones ſuperãtur.

therici

therici filio parêre iuſsis, in Gothiam cum honeſtiore uicto ria redierunt, quàm ſi uicinis Sueonibus bella intuliſſent. Fateor tamen in Suetziorum ſiue Heluetiorum hiſtorijs legiſſe, non omnes qui nunc Suitzeri uocantur, uno & eodem tempore in locis illis ſedes occupaſſe, ſed quoſdam ex Gothis (mortuo Gothorum Rege Teia) ex Italia illuc ſe recepiſſe, quoſdam uerò ex Suetia, qui non ſolùm ex ſuis hiſtorijs, ſed ſummis beneficijs erga Suecos ad ſe uenientes oſtendunt ſe prima origine Gothos & Sueones extitiſſe: idq; mihi ipſi ante paucos annos per ſummam ipſorum beneuolentiam oſtenderunt, quod etiam gratitudine ſempiterna commemorabo. Nunc ad Gethericum reuertar: Qui poſt glorioſam regni adminiſtrationem in multos & felices annos continuatam, tandem in fata apud ſuos Veſtrogothos conceſsit.

Teias ultimus Gothorũ Rex in Italia.

CAPVT III.

HAldanus Erici Diſerti filius, patri in regno Suetiæ procerum populiq; conſenſu ſurrogatur. Quamuis enim totus paterni imperij principatus Getherico primogenito, tum ob eius eximias uirtutes, tum ob ius hæreditariæ ſucceſsionis deferendus uideretur, tamen uiſum fuit Sueonibus ſe iterum à Gothis ſeparare, & ueteris ſocietatis fœdera (ſeorſum creato Rege) diſſoluere: ea tamen diuiſio totam Suetici regni Rempub. ad multa & difficilia pericula detruſit, parumq; aberat, quin funditus deſolata fuiſſet. Siquidem Noruegiani ad memoriam reuocantes pernicioſa illa bella, quibus Ericus huius Haldani pater magnam Noruegiæ partem olim deuaſtauerat, & iam inter Gothos & Sueones controuerſia de Rege ſubſtituendo ſuborta eſſet: proinde non negligendam eſſe occaſionem, qua acceptas iniurias contra diſcordes ini-

Haldanus Rex 42. internus.

Sueones iterũ à Gothis diſſentiunt.

Noruegiani moliuntur bellũ inferre Haldano.

micos uindicare poſſent. Igitur *potentem exercitum ex omnibus* Noruegiæ *angulis educentes, coëgerunt* Haldanum, *ut & ipſe ſe ſuasq; terras defenſurus, ad omnia opportuna auxilia circunſpiceret: qui tunc primùm apertis oculis conſiderabat, quàm neceſſaria fuiſſet* Gothorum *&* Sueonum *unitas, & unitis uiribus aduentantes hoſtes exciperent: ſed iam* Gethericus *cum electiore* Gothorum *multitudine enauigauerat, regnumq; ſuum* Haldani *moderationi reliquerat.* Quocirca *cùm domeſtica militia plurimum attenuata eſſet, ad externam ſe conuertere cogebatur.* Itaque *ad* Rutenorum Principem *ſe confeſtim recipiẽs, opem neceſſariam quam uolebat, inuenit.* Nam Fridleuus *nuper defuncti* Danici Regis Frothonis *filius, ſub eodem* Rutenorum Principe *(cui ex materno genere conſanguineus erat) militabat.* Hic *poſtquam referente* Haldano, *patrem* Frothonem *nuper defunctum, aliumq; à* Regio *ſanguine alienum in paternum regnum ſucceßiſſe didiciſſet, omnem operam apud* Rutenum *adhibuit, ut tantas militum copias* Haldano *adiungeret, quantæ ſufficerent eius contra potentes hoſtes defenſioni, ſuæq; in paternum* Daniæ *regnum præfectioni.* Neque *enim alia ſpes reliqua uidebatur, niſi quòd aut ambo extorres, aut ambo* Reges *crearentur.* Qua *honeſta perſuaſione* Rutenus *ſeſe inclinari permiſit, ut omnia quæ petebantur liberaliter exequeretur, facturus uno eodemq; beneficio duobus* Regibus *commoditatem ſempiterna gratitudine compenſandam.* His *igitur auxiliaribus copijs* Haldanus *&* Fridleuus *adiuti, ſe quàm celerrimè in* Suetiam *receperunt, adunatisq;* Sueonum *&* Rutenorum *uiribus,* Noruegianos *facilè ſuperantes, tam ſe quàm patriam à formidabili bello liberauerunt.*

Rutenorũ auxilium accitur.

Ruteni iuncti Sueonibus, Noruegianos uincunt.

CAPVT

CAPVT IIII.

PEracto eo Noruegiano bello, reſtabant quindecim fratres illuſtri inter Noruegianos loco nati: qui cùm Sueonũ uictoriã ægriori animo ferrẽt, ſuosq́; cognatos ab eis occiſos uindicare conſtituiſſent, intra inſulã quandã rapidißimo torrẽte undiq; munitã ſe receperũt, nec contenti inſuperabilis torrentis præſidio defendi, præaltũ etiã uallum quo ſecuriores eſſent, extruxerũt: unde extructo põte ſæpius egreßi, Sueones in uicino poſitos, crebris iniurijs uexauere. Nec facile fuit eorũ uiolentiam uirtute populari reprimere. Erãt enim animis acres, iuuentutis fiducia audaces, habitu corporis inſignes, fortitudine & diſciplina militari præſtãtes, gigãteis triũphis illuſtres, trophæis gẽtium celebres, ſpolijs locupletes. Præterea canem habebãt, horrendæ quidẽ acerbitatis belluã, atq; humano conuictui formidoloſam, quæ ſæpius (ut Saxo Danicus aſſerit) biſſenos ſola uiros oppreſſerit. Tãdem poſtquã cõtinuo latrocinio uiciniã totã deuaſtaßent, magnasq́; cædes ſæpe peregiſſent, penates ſpoliaſſent, armenta ſtrauiſſent, ingentem prædam abduxiſſent, ſpoliatas ædes combußiſſent, mares cum fœminis paßim obtruncaſſent, omniaq́; peßima facinora diu & impunè perpetraßẽt, Haldani & Fridleui uiribus uicti oppreßiq́; fuere, præter unum Biornonẽ, quem Fridleuus impenſiore medicina è uulneribus curatũ, præſtita illi fide in ſuam militiam conſcripſit, ratus aliquando futurum, ut tam fortem propugnatorem ſeſe exhiberet, quàm pertinacem inimicum ſe anteà præſtitiſſet.

Quindecim fratres Noruegiani uexãt Sueones.

Fratres illi XV. opprimuntur uno relicto ſuperſtite.

CAPVT V.

INterea uerò dũ Fridleuus hoc modo in Suetia pro Haldano militaret, multa per legatos in Dania egit, ut ad Frothonis regnũ liberè admitteretur. Sed cũ Hiarno regijs

Dani in diuerſa uota conſiliunt.

honoribus exui, & in obſcuram uulgi ſortem ire nollet, diuiſa fuere Danorum *uota. Alij nanq;* Fridleuo *fauentes, affirmabant ſubmouendũ eſſe plebeium hominem, qui ad inſperatum rerum culmen præter ſanguinis claritatem ſolo fortunæ beneficio perueniſſet: alij uerò præſentem rerum ſtatum conſiderantes, &* Hiarnoni *nouo homini fauentes, reſponderunt, hunc & illum* Regio *ſceptro æquè idoneum cenſeri poſſe, præſertim ſi repudium* Hamundæ *matris eius attendatur. His diuiduis* Danorum *uotis coram* Fridleuo *expoſitis, iuſsi ſunt eorum legati redire,* Hiarnonemq; *monere, aut ſceptrum regni deponere, aut armis de rerum ſumma confligere.* At Hiarno *maioris erat animi, quàm quòd uitam ſalutemq; honori accepto præponeret. Igitur* Fridleuus Haldani *copijs ſuffultus, aduerſus hoſtem acerrimè pugnans, uictor euaſit.* Attamen Hiarno *nihil animum deſpondens, denuò copias coëgit. Sed neque ſecundo bello felicior erat primo. Quippe cæſis fugatisq; ſuis, ſolitaria fuga ſalutem quæſiuit. Demum duello cum* Fridleuo *congreſſus occubuit, maiorem animum quàm fortunam aſſecutus. Debet itaque* Fridleuus Haldani *auxilijs, quòd ad* Frothonis *regnum peruenerit. Si enim* Dani *eius ſucceßioni integro affectu fauiſſent, procul dubio totis tribus annis, quibus mortui* Frothonis *corpus circumferebant, aliquo nuntio* Fridleuum *ex* Rußia *ad uacantem principatum reuocaſſent. Poſtremò unà cum* Haldano *bellum in* Noruegianos *denuò transfert, occaſione accepta ex negatis ab* Amundo *eorum* Rege *nuptijs, petiuit enim eius filiam* Frogertam: *re autem uera maius deſiderium uterq; habebat iniurias ſuperiore bello à* Noruegianis *acceptas uindicare. Igitur grauiſsimo prælio cõmiſſo, cecidit* Amundus, *& filia eius in matrimonium* Fridleui *uictoris deuenit: qua potitus, ut parem gratiam* Haldano *adhuc*

Hiarno Danus bis uictus à Fridleuo, tandem in duello occubuit.

Amundus Rex Noruegiæ ſuccubuit, & Frogerta filia eius Frothoni nubit.

adhuc cœlibi referret, Hitthini filiam (quã monſtro quondam liberauerat) eidem in coniugium ſociauit. His itaq; feliciter geſtis, tam inuiolabilis amicitia uſq; ad ultima fata inter Haldanum & Fridleuũ continuata fuit, qualem prius Ericus & Frotho per ſummam atq; integerrimam fidem mutuis amicitiæ officijs coluerunt. Tandem Haldanus ab ingratis æmulis domeſtico ferro impetitus occubuit.

Haldanus Hitthini filiam in matrimonium accipit.

Haldanus occubuit.

CAPVT VI.



HIc locus exigere uidetur ut Starchateri inuicti pugilis memoria habeatur. Quã quia Saxo diffuſius agit, uolui potius ipſam ex eo ſummatim excerpere, quàm cõterranei hominis laudes ſuſpecta affectione extollere. Erat enim Sueticus, ſiue Helſingus, nõ aũt Taueſthius, aut Eſthius, ut quidã putare uidètur. Teſtãtur id nõ ſolùm noſtræ ueteres hiſtoriæ, ſed Suetici nominis interpretatio, qua Starcher fortem ſignat, quaſi diceres Fortem atherum, qui Taueſthio, uel Eſthio ſermone Vege ather dici debuiſſet. Similis ratio nominis eſt de patre eius Storuercho, qui Eſthia lingua Sureuercho dictus fuiſſet. Prætereà Saxo ipſum in uita Siualdi fortiſsimũ Sueonũ appellat. Siquidem is admiratione dignus homo, natus eſt parum poſt Chriſtum natum: peregitq; trium hominum ſecula, fortis & inuictus athleta, monſtro-

Starchaterus Sueonũ fortiſsimus ætatis longæuæ.

ſa quadam & incredibili uirtute prædītus, ſupra communem hominum ſtaturam longè euectus. Giganteam molem præ ſe ferebat: reſpondit corporis magnitudini uirium robur, & animi fortitudo, ut nulli mortalium uirtute cedere putaretur. Cuius tam latè patens claritas fuit, ut adhuc quoq; celeberrima factorum eius, ac nominis opinio perſeueret. In omnibus enim Aquilonaribus regnis, & eis uicinis, ſpecioſiſsima ſibi peperit monimenta. Primùm in Vichari Noruegiæ Regis iugulo, Deorum fauori facinorum ſuorum principia dedicauit. Deinde piraticam agens, profligatis latè prouincijs Rußiam inuaſit, Regemq; eius Floc cum ſuperās, ingenti theſauro ſpoliauit. Ob hæc tam præclara militiæ principia ab athletis Biarmenſibus (qui tunc præſtantiſsimi habebātur) adſcitus, cùm plurima apud eos facinora memoratu digna ædidiſſet, ad Haldani Sueonum Regis militiam ſe contulit: qua ſeptem annorū curſu peracta, ad Daniam apud Frothonem militaturus properauit: deinde in Hyberniam conceſsit, ne ultimæ rerum humanarum manſiones ab eo intactæ conſiſterent: ubi duobus præſtantiſsimis athletis congreſſus uictoriam reportauit. Quo facto in Orientalia Rußiæ cōtra eximiæ opinionis gladiatorem Viſinnū iter accelerauit. Hic enim Viſinnus uicinas longinquasq; prouincias omni iniuriæ genere uexabat, illuſtriumq; uirorum coniuges maritis ſpectantibus raptas ad ſtuprū pertraxit. Cuius ſceleris rumore Starchaterus ut alter Hercules excitatus, tollendi autoris gratia Rußiam petiuit, raptoremq; ad ſingulare certamen prouocatum oppreßit.

Starchaterus plurima peragrauit regna.

Viſinnus latro Rutenicus à Starchatero proſternitur.

CAPVT VII.

DEinde latius ad Orientem progreſſus Byzantium peruenit, ubi inuictæ opinionis gigantem Tannā nomine, corporeis uiribus fretum, colluctando deuicit. Igitur cùm

Tannam gigantem Byzantinū ſuperauit.

tur cùm nulla fortunæ ſæuitia uires eius uictoria fraudare potuiſſet, Poloniæ partes aggreſſus, eximium athletã Viliſcam ſingulari certamine ſuperauit. Nec longè pòſt Hamæ pugili apud Saxones gymnicis palmis clariſsimo congreditur: cuius pugno primũ ita obrutus memoratur, ut genibus nixus humũ mento cõtingeret. Quam corporis nutationẽ egregia ultione penſauit. Nam ubi reſuſcitato poplite manum expedire, ferrumq́; diſtringere licuit, medium Hamæ corpus diſſecuit: eaq́; uictoria Saxones Danorum ſubiecit imperio. Quo facto in Suetiam reuerſus, Haldaniq́; militiã proxima familiaritate complexus, nunquã bellorum exercitio abſtinuit, ut abſtractum delicijs animum continua armorum intentione torqueret, ſibiq́; nunquã ebrioſa potione indulſiſſe diceretur. Ad cõuiuia nunquã uoluit inuitari, aſſerens hunc ſcurrarum & paraſitorum morem eſſe, lautioris alimoniæ gratia ad alienæ culinæ nidorẽ decurrere. Quocirca nõ ſecus ac graui iniuria affectus, inuitantes grauibus pœnis afficere conſueuit. Prætereà ab Helgone Noruegiæ Rege (cui nouem eximiæ fortitudinis pugiles ipſo nuptiarum die ſub duelli prouocatione ſponſam abripere uoluerũt) ſuppliciter rogatus, quòd tanto diſcrimini auxilium afferret, tam promptiſsimo animo precibus aſſenſit, ut Helgone ad locum pugnæ præcedente, interiectis aliquot diebus profectionem orſus, tantum locorum diali & pedeſtri itinere emenſus prodatur, quantum præcedentes diebus duodecim equeſtres peragraſſe dicuntur. Interrogatus à pugilibus, an ei dimicandi uirtus ſuppeteret, non unum tantum, uerùm quotlibet admiſſos excipiendi certiſſimas ſibi uires extare reſpondit. Sequenti die cum contemptu aduerſariorum campum ingreſſus, ſub montis cuiuſdã cliuo ſeſsione quæſita, aduerſum uentis ac niuibus corpus præbuit. Tunc quoque, ac ſi uerno tempore aprican-

Viliſcam Polonum uicit.

Hamam Saxonem deleuit.

Reuertitur in Suetiam.

Fugiebat delicias & conuiuia.

Helgonis Noruegiæ Regis partes defendendas ſuſcepit.

dum fuiſſet, depoſita ueſte demendis pulicibus operam dabat. Purpureum quoq; amiculum, quo nuper ab Helga (id erat nomen Regiæ ſponſæ) donatus fuerat, ſentibus iniecit, ne cõtra ſæuientia grandinis tela, indumentorum umbracula mutuatus uideretur.

CAPVT VIII.

TVnc etiam athletæ montem ex oppoſito ſubeuntes, auerſum uentis ſedendi locum petũt, accenſoq; igne frigus depellunt. Deniq; non uiſo Starchatero, quendam montis faſtigio immittunt, qui tanquam è ſpecula eius contemplaretur aduentum. Is in deuexa montis parte ſenem proſpicit ſcapulis tenus niuali deſuper reſperſiõe cõtectũ, quem percontatur an is ſit, qui promiſſas pugnæ partes agere debeat. Cumq; ſe hunc eſſe Starchaterus aſtrueret, ſuperuenientes cæteri, paritérne omnes an ſingillatim excipere ſtatuiſſet, interrogãt. At ille: Quoties, inquit, mihi triſte canum agmen oblatrat, ſimul non uiciſſim eos abigere ſoleo. Ita ſe cum uniuerſis quàm ſingulis cõfligere malle ſignificans, aduerſarios prius dictis, quàm armis contemnendos putabat. Inito conflictu, ſex eorum abſq; mutuo uulnerum receptu proſtrauit, tres uerò reſiduos, quanquàm multis uulneribus ab eis affectus, fratrum exemplo cõſumpſit.

Starchaterus nouem athletas vno congreſſu ſimul proſtrauit.

CAPVT IX.

DEmum interiecto tempore, cùm apud Haldanum Sueonum Regem militaret, intellexiſſetq; Daniæ Regem Ingellũ prorſus petulantiſſimi luxus illecebris mancipatum, uitiáq; pro uirtute complexum, intermiſſisq; Regiæ maieſtatis officijs, ſordidum luxuriæ mancipium euaſiſſe, dolenter ferens tantæ indolis iuuenem, tam inclyti patris filium exuiſſe, eximium carbonũ faſcem, tanquàm opi-

mam

mam ſarcinam humeris ſuis Daniam petiturus impendit. Rogatus ab obuijs quid tam inſolitum onus deferret, Ingelli Regis hebetudinem ad acuminis habitum ſe perducturū aſtruxit. Nec minus quàm dixit effecit. Tantū enim ualuit fortiſsimi & diſertiſsimi monitio, ut Ingellus ex enerui & molli illecebrarum mancipio, magnanimus uirtutum cultor euaderet, patriſq́; ſui interfectores, quos ad primū familiaritatis gradum extulerat, trucidaret. Quo peracto, Starchaterus ſuis monitis ſatisfactum gaudens, gratias agendo multa præclara in laudem ueteris militiæ dixit: inter quæ nonnullos ſuæ adoleſcentiæ mores (ut Saxo habet) commemorans inquit:

Ingellū Daniæ Regem effœminatū miro ingenio animauit.

Imberbis quando ductum auſpiciumq́; ſequebar
Militiæ Rex Hacho tuæ, laſciua peroſus
Ingenia, & luxum, nil præter bella colebam.
Exercens animum cum corpore, mente profanum
Omne relegaui, ſtomachoq́; placentia fugi,
Fortia complexus animo, nanq; arma profeſſus.
Aſpera ueſtis erat, cultuſq́; parabilis olim,
Rara quies, ſomniq; breues, labor otia longè
Propulit, & parco fluxerunt tempora ſumptu.
Non ut nunc quidam, quibus inſatiata cupido
Ingluuie cæca uiſum rationis inumbrat.
Horum aliquis ueſtis operoſæ tegmine cultus,
Molliter alipedem flectit, ſparſamq́; renodat
Cæſariem, & laxos patitur fluitare capillos:
Diſcere ſæpe foro, turpiq́; inhiare lucello
Gaudet: & hoc ſtudio uitam ſolatur inertem,
Venali celebrans commiſſa negotia lingua.
Vi uiolat leges, & ferro iura laceſsit,
Obterit innocuos, alieno paſcitur ære,
Stupra, gulamq́; colit, riſu conuiuia mordax

Carmina Saxonis de vita Starchateri.

Inſequitur, ſic ſcorta petens ut ſarculus herbam.
Occidit ignauus, dum prælia pace quieſcunt,
In media ſi ualle cubet: teſtudine nulla
Tutus erit, qui fata timet: ſors ultima uiuum
Quenq; rapit: latebra letum depellere non eſt.
Aſt ego qui totum concuſsi cladibus orbem,
Leni morte fruar, placidoq; ſub aſtra leuandus
Funere, ui morbi defungar uulneris expers.

CAPVT X.

Starchaterus animaduertit in molles, timidos, & ignauos.

SEmper tam remotum à laſciuia animum habuit, ut ne eius quidem ſpectator eſſe ſuſtinuerit: nunquàm otium negotio prætulit: nec minimè quidem luxuriæ aſſenſor eſſe uoluit, mollium & timidorum perpetuus irriſor: hiſtriones, ſcurras, paraſitos ubicunq; inter bellantes comprehendit, cædendos curauit, ſatius ratus in leuium hominum agmen cuticulæ damno ridiculum dictare ſuppliciū, quàm pœna capitis funeſtum imperare diſcrimen: ita iocularis miniſterij, ſordidæq; conditionis cateruam probroſo animaduerſionis genere inſecutus, obſcœno uerberum ludibrio multare contentus extitit, ne clariſsimas manus turpiſsimorum hominum exitio cōmodaret, ipſiq; ignominia quàm morte, calamitate quàm exitio punitiores haberentur. Erat etiam in illo maximo bello Suetico, quod Ringo Suetiæ Rex contra Haraldum Daniæ Regem geſsit, præcipuum columē. Hoc ſiquidem bello, quo uix aliquod maius in Aquilonaribus regnis factū memoratur, uictor Suecus, Danus uictus euaſit: & quemadmodū à principio diximus, periere ex Suecis duodecim millia procerum, ex Danis triginta millia nobiliū, at popularium ex utraq; parte deſideratorum nullus erat numerus. Starchaterus à parte Suecorum & Gothorum ſtabat, cui parti tandem uictoria ceſsit,

Danosq;

Danosq; Suecorum imperio ſubiecit. Fuitq; idem Starchaterus in cōdendis carminibus ſermone patrio diſertiſſimus, quibus non minus quàm robore corporeo, corruptos hominum mores inſectatus eſt. Ea carmina Saxo Latino ſermone expreſſit. Inter cætera autem maximè carpebat gulæ & delicijs deditos, in quos ſic cecinit:

Carmina Starchateri, quibus frugalẽ vitam commendat & delicatam execratur.

Fortium crudus cibus eſt uirorum:
Nec reor lautis opus eſſe menſis,
Mens quibus belli meditatur uſum
Pectore forti.
Fugimus lautæ uitium popinæ,
Rancidis uentrem dapibus fouentes;
Coctiles paucis placuere ſucci
Tempore priſco.
Vndecim quondam proceres eramus
Regis Hachonis ſtudium ſecuti:
Hic prior Helgo Begathus reſedit
Ordine cœnæ:
Hic famis primæ ſtimulum licebat
Aridis pernæ natibus leuare:
Ventris ardorem rigidi domabat
Copia cruſti.
Offulam nemo uapidam petebat:
Quiſq; communes celebrabat eſcas:
Simplici tantum ſtetit apparatu
Cœna potentum.
Vulgus externum fugiebat eſum:
Nec fuit ſummis epuli libido.
Ipſe Rex paruo meminit modeſtam
Ducere uitam:
Mellei temnens ſpeciem ſaporis,
Combibit toſtum Cereris liquorem,

Nec parum coctis dubitabat uti,
Aſſa peroſus.
Menſa perſtabat modico paratu,
Exhibens ſumptum tenui ſalino,
Ne quid externo uariaret uſu
Docta uetuſtas.
Amphoras nemo paterásue quondam
Intulit menſis: dolio profudit
Poculum promus: nec erat catillis
Copia pictis.
Nemo tranſacti uenerator æui,
Cantharis iunxit teretes diotas,
Nec cibis lancem cumulauit olim
Comptus agaſo.
Non breui concha cyathóue leui
Prandium uanus decorabat hoſpes:
Nunc recens morum facies prudenter
Omnia preſsit.

CAPVT XI.

Tandem poſt egregiam facinorum ſuorum memoriã in ſenium uergens, hoc ſuccincto carmine totius uitæ & militiæ ſuæ ſtudium ſummatim expreſsit, dicens:

Carmina Starchateri quibus uitam ſuam celebrat.

At mihi (ſi recolo) naſcenti fata dedere
Bella ſequi, belloq́; mori, miſcere tumultus,
Inuigilare armis, uitam exercere cruentam.
Caſtra quietis inops colui, pacemq́; peroſus
Sub ſignis Gradiue tuis diſcrimine ſummo
Conſenui, uictoq́; metu pugnare decorum,
Turpe uacare ratus, crebras committere cædes
Egregium duxi, & ſtrages celebrare frequentes.
Sæpe graues bello Reges concurrere uidi,

Et cly-

Et clypeos, galeasq́; teri, crudeſcere campos
Sanguine, loricas affixa cuſpide rumpi,
Vndiq; thoraces admiſſo cedere ferro,
Luxuriare feras inhumato milite paſtas.
Hîc aliquis fortè egregij conaminis autor,
Marte manuq́; potens, medium dum pugnat in hoſtem,
Intentam capiti loricam diffidit: alter
Caſside perſcŏſſa, ferrumq́; in uertice merſit.
Hic gladius ſæpe dextra bellantis adactus,
Tegmine diſciſſo capiti diſtrictus inhæſit,
Quando ter Olonis ſummo diſcrimine nati
Expugnator eram: nanq; agmine prorſus in illo
Aut gladium fregit manus, aut obſtantia fudit:
Hæc grauitas ferientis erat. Quid quando Curetum
Littus, & innumera conſtratum cuſpide callem
Primus ligniferis docui decurrere plantis?
Nanq; aditurus agros confertos murice ferreo,
Armabam laceros ſubiecto ſtipite greſſus.
Hinc mecum egregijs congreſſum uiribus Hamam
Enecui: mox cum Rino duce Flebace nato
Obtriui Kyrios, uel quas alit Eſthia gentes,
Et populos Semgala tuos. Poſt hæc Tilemarchos
Aggreſſus, caput inde tuli liuore cruentum,
Quaſſum malleolis, armisq́; fabrilibus ictum.
Hîc primùm didici quid ferramenta ualerent
Incudis, atq; animi quantum popularibus eſſet.
Theutonici quoq; me pœnas autore dedêre,
Cùm natos Suertinge tuos Frothonis iniqua
Cæde reos, domini uindex ad pocula ſtraui.
Nec minus hoc facinus, quando pro uirgine charâ
Vno ſeptenos necui certamine fratres,
Teſte loco, qui me ſtomacho linquente pereſus,

Non parit arenti rediuiuum ceſpite gramen.
Moxq́; ducis Kerri bellum nauale parantis,
Vicimus egregio confertam milite puppim.
Inde dedi leto Vaſzam, fabrumq́; procacem
Multaui natibus cæſis: ferroq́; peremi
Rupibus à niueis hebetantem tela Viſinnum.
Quattuor hinc Leri natos, pugilesq́; peremi
Biarmenſes, gentis Hybernæ principe capto.
Dufflinæ populabar opes, ſemperq́; manebit
Noſtra Brauellinis uirtus conſpecta trophæis.
Quid moror? excedunt numerum quæ fortiter egi,
Quodq́; manu geßi, ad ſolidum celebrare recenſens
Deficio: ſunt cuncta meo maiora relatu.
Vincit opus famam, nec ſermo ſuppetit actis.

CAPVT XII.

Poſtremò prolixa iam ætate defeſſus, ne ſenij uitio priſtinum gloriæ decus amitteret, egregium fore putauit, ſi uoluntarium ſibi conſciſceret exitum, fatumq́; proprio maturaſſet arbitrio. Olim nanq; rei bellicæ deditis morbo oppetere probroſum exiſtimatum eſt. Quocirca aurum librarũ centum & uiginti, quod iam pridem pro Olonis tyranni interfectione meruerat, collo appenſum gerebat, emẽdi in ſe percuſſoris gratia, nihil aptius ratus, quàm ſi aurum quod pro aliena clade tulerat, damno propriæ ſalutis impenderet. Itaq; Hatherum ſplendido loco natum, cuius olim patrem occiderat, obuium nactus, hortabatur ne à parẽtis ſui interfectore pœnas exigere uereretur. Hæc facientem auro quod gerebat potiturum eſſe promittit: & ut eius in ſe animũ ferociorem efficeret, huiuſmodi exhortatione uſus fuiſſe commemoratur:

Starchaterus ſibi cædem procurat.

Præterea Hathere priuaui te patre Lenno.

Hanc

Hanc mihi quæſo uicem referas, & obire uolentem
Sterne ſenem, iugulumq; meum pete uindice ferro.
Quippe operam clari mens percuſſoris adoptat:
Horret ab ignaua fatum depoſcere dextra.
Sponte pia legem fati præcurrere fas eſt:
Quod nequeas fugere, hoc etiam anticipare licebit.
Arbor alenda recens, uetus excidenda: miniſter
Naturæ eſt quiſquis fato confinia fundit,
Et ſternit quod ſtare nequit: mors optima tunc eſt
Cùm petitur, uitæq; piget, cùm funus amatur,
Ne miſeros caſus incommoda proroget ætas.

Hæc dicens exertam crumena pecuniam promit. Hatherus autẽ tam fruendi æris, quàm paternæ ultionis capeſſendæ cupidine concitatus, obſecuturũ ſe precibus ſpopondit. Cui Starchaterus cupidè enſe præbito, pronam poſtmodũ ceruicẽ applicuit, ne timidè percuſſoris opus exequeretur, aut ferro muliebriter uteretur hortatus, præfatusq; quòd ſi peracta cæde ante cadaueris lapſum caput ac truncũ medius interſiliret, armis inſuperabilis redderetur. Quod utrũ inſtruendi percuſſoris, aut puniendi gratia dixerit, incertũ eſt: fore enim poterat, ut ſaltãtẽ eximij cadaueris moles obrueret. Igitur caput decuſſum morſu terrã petiuit, ferocitatẽ retinens uiuentis. Percuſſor fraudem ſubeſſe ueritus, ſaltu abſtinuit: quem ſi temerè peregiſſet, fortè nunquã amplius ſalijſſet. Hic fuit exitus admirandi gigãtis Starchateri: cuius hiſtoriam ideò à Saxone mutuatã in compendiũ redegi, quia aliena laus efficacior eſſe ſolet quàm propria, præſertim cùm Danus Sueticæ uel Gothicæ nationis hominem commendauerit. Erat enim hic Sueticus pugil, quem corporis proceritas, ingens uiriũ robur, & uita ſupra humanum terminũ prolixa, ſingularem faciunt & incomparabilem: cuius exemplo facilè perſuaderi queat, craſſo ſub *Starchateri mors.*

aëre naſci magnos poſſe uiros, & magna exempla daturos.

CAPVT XIII.

Vilmerus 43. Rex internus.

Vilmerus Getherici filius, dum adhuc Haldanus in regno Sueonũ præſideret, mortuo patri ſucceßit: qui nihil à paterna magnanimitate degenerãs, arma potius in extraneos & remotè poſitos hoſtes, quàm in domeſticos & uicinos Sueones conuertere ſtuduit. Quippe (ut præfati ſumus) cùm illis Gothis à patre præfectus fuiſſet, qui in trãſmarinis regionibus (redeunte in Gothiã Getherico) remanſerant, inuictæ militiæ ſtudium tam diligenter exequebatur, ut ſtrenuo patri ſtrenuißimus filius ſucceßiſſe uideretur. Enimuerò non ſolo imperio Curetum, Eſtonum, Vlmerugorum, Samogetarum à patre relicto contentus, ſed totas ſuæ Gothicæ gentis uires in Ruſſos, à quibus prius laceßitus fuerat, conuertit, eosq́; deuictos ſub tributa coëgit. Illi enim cùm comperijſſent uicinam ſibi Eſthiam ſub Gothorum imperium deueniſſe, non parum formidare cœperunt tam potentẽ populum ſuo lateri propinquaſſe. Proinde eorum Rex Heruitus ſuſcitata ex terminis uicinorum principatuum controuerſia, bellum Vilmero indicit: ad quod Gothi tam alacres concurrerunt, quaſi nihil unquam iucundius, quàm arma tractare didiciſſent: priusq́; armis accincti intra Rußiæ terminos ſe diffundebant, quàm de ſua ipſorum defenſione deliberaſſe putarentur. Quocirca Rußi magis ingenio, quàm uiribus aut armis utendũ rati, inuſitati acuminis clauos aduentantibus hoſtibus obiectabant, repreſſuri eorum impetum, quos putabant ad arma fuiſſe tardiores. Sed qui maiora bellorum pericula antè ſuperare didicerant, etiam minutulos clauos prudenter euitauerũt. Secuti enim exemplũ Starchateri, qui primus ligniferis docuit decurrere plantis, lignea pedibus tegmina ſubmiſere:

Heruitus Rutenorum Rex.

Gothi prouocati per Ruſſos ad arma concurrunt.

Gothi ſtratagema Rutenorũ declinant.

miſere:quo præſidio ſubſtratos humi aculeos integro expeditoq́; greſſu conculcabant. Eſt autem ferrum hoc quatuor diſpartitum ſtylis, iiſdemq́; taliter conſtitutis, ut in quamcunq; partem illud iaciatur, trium pedum æqualitate ſubſiſtat: quod (ni fallor) Latini Tribulos appellant, ut habet hiſtoria Herodiana lib. IIII. in uita Macrini.

CAPVT XIIII.

PRogreßi deinde Gothi ad interiora Rußiæ, omnia rapinis, flammis, cædibus inuoluebant, donec cõcurrente utroq; exercitu, atrocius certamen reſtaret: certatumq́; eſt diebus duobus tam pertinaciter, ut uix nocturnæ tenebræ frameas à crudeli cæde reuocare potuiſſent. Tandẽ Gothi uictoriã non incruentam aſſecuti, omnes Rußiæ partes uſq; ad Tanaim fluuium Europæ & Aſiæ limitaneũ, ſuum imperium (exemplo illorum ueterum Gothorum patrum ſuorũ) extenderunt, ſedesq́; ibidem ad plures annos firmauerunt, intereà Vilmero Gothorum regnum in patria à patre Getherico relictum reſpiciente, & in bonis legibus, ac optimis moribus potenter & prudenter gubernante: qui etiam Gothis in Rußia relictis, exemplo patris priuſquam ab eis diſcederet, filium ſuum Nordianũ præficere curauit: deinde per annos non paucos cum ſumma autoritate latißimi imperij ſui terminos in fide & obſequio cõtinens, nomẽ præclarũ inter clarißimos Reges & principes ad omnem poſteritatem tranſmiſit. Cuius & aliorum multorum plurima & egregia facinora, nobis illa antiquorum ſimplicitas abſcondita effecit, ut nunc plura & peßima noſtri temporis flagitia, quàm optima ueterum opera nos ſcire fateamur. Quæ enim priſcorum hiſtoria tanta, tamq́; nefanda ſcelera continet, aut unquam cõtinere potuit, quanta nunc paßim in ſummis, mediocribus, & infimis hominibus expe

Gothi Rußiam vaſtant.

Gothi vincunt Rutenos dilatando imperiũ ſuum.

rimur? Sed hæc diuino iudicio cõmittenda ſunt, à quo corruptiſsimi noſtri temporis mores breui aut emendationẽ, aut punitionem expectabunt.

CAPVT XV.

Nordianus 44. Rex internus.

NOrdianus Vilmeri filius, ampliſsimũ principatum ab auo Getherico, atq; à patre glorioſa uictoria partum, ſibiq; relictum, non æquali fortuna aſſequi & conſeruare potuit. Quippe cùm domi & in patria Gothi ac Sueones diſcordia plurima laborarent, ipſeq; Heruitus Rußiæ Rex comperta per ueram famam morte potentiſsimi Vilmeri, cœpit multis ingenijs ad recuperandam amiſſam libertatem aſpirare: cauitq; omnibus ingenijs, ne inſidiæ quas occultis dolis in Gothos meditaretur, eis apertæ fierent, pœnasq; citius quàm libertatem conſequeretur. Emergebat tamen poſt multos occultos conatus dudum conceptæ perfidiæ partus: & cùm Gothi omnia ſecura putarent, nihilq; minus quàm Rutenorũ rebellionẽ cogitarent, tunc ſubitò Heruitus apparuit innumerabilibus Scytharũ & Ruſſorum copijs ſuffultus: tantoq; impetu aggreſſus eſt Gothos, ut ſi in eius exercitu perſeuerãtia et impetus pares fuiſſent, mox ſublata fuiſſet Gothis omnis ſpes atq; occaſio reſiſtendi. Verùm cùm ille impetuoſiſsimus furor paululum remitteretur, Gothi ſe in maxima multitudine perarmãt, parati uires uiribus opponere, & imperiũ uirtute maiorũ partum atq; ampliatum defendere, prius ſanguinem & uitam, quàm honorem in ſe à maioribus transfuſum ignauiter amiſſuri. Fit igitur utrinq; bellum atrox & cruentum, in quo multi ex utroq; exercitu deſiderati fuerunt. Tandem quia Rußis in proprio ſolo pugnantibus recentes militum copiæ ſemper ſuppeditabantur, uictoria ad indigenas ſe cõuertit, quæ extraneos ſeuerius auerſata fuit. Quã-

Heruitus rurſus Gothos inuadit.

uis

uis enim Gothi tam ob multitudinem, quàm militarem diſciplinam inſuperabiles uiderentur, tamen nimijs & incredibilibus hoſtium copijs coacti ſunt Rußiæ imperium manibus incolarum relinquere: factumq; eſt, ut ex Rußia (duce Nordiano) in Lituaniam & Poloniam in maxima multitudine diffunderentur, & tandem poſt nonnulla tempora cum cæteris Gothis, qui olim Septentrionalem Gothiã, communemq; patriam egreßi fuerant, in Thracia coniungerentur. Fatendum tamen eſt non omnibus Gothis tunc placuiſſe ad incertas ſedes commigrare, ſed natale ſolum potius repetendum: quos Heruitus uictricibus & maximis copijs ſuccinctus inſequebatur, & partem Suetiæ ſub ſuum Principatũ redegit. Sed parum admodum eius durauit imperium. Nam confeſtim ſe in ſuam Rußiam recipiens, filium ſui nominis Heruitũ adminiſtrando nouo regno præfecit, quem Suecones ſine mora impugnatũ, expugnatumq; occiderunt.

Gothi cedunt innumerabili multitudini Rutenorũ.

Gothi diffunduntur in Lituaniam & Poloniam.

Heruitus iunior à Suecis occiditur.

CAPVT XVI.

Siuardus deinde per ſummam difficultatem ad regni Suetiæ culmen aſcendit. Enimuerò poſtquàm Suetiæ proceres Haldanum Regem patrem eius ob ſeueriorem regni gubernationem occidiſſent, toto ingenio & exquiſitis conſilijs impedire conabantur, ne filium paternæ necis uindicem in locum occiſi patris ſublimarent: quanquàm non deeſſent, qui affirmarent paternam ſeueritatem filio innocenti nocere non debere. Durauitq́ue diu ea procerum controuerſia de Rege ſubſtituendo, donec Starchaterus ex Danica militia, in qua ſolus nouem fortes pugiles uno certamine deuicerat, ad patriam rediſſet. Qui cùm ſibi ſummam autoritatem, tum ob eximiam corporis & animi fortitudinem, tum etiam

Siuardus 45. Rex internus.

Starchateri cõſilio Siuardus in Regem Suetiæ aſſumitur.

ob ſingularem probitatem, & res magnificè geſtas, apud omnes ordines comparaſſet, haud difficulter cæteros proceres, ut in Haldani *ſanguine Regiæ maieſtatis ſucceßionem conſeruarent, induxit, præfatus non expedire Reipublicæ tanti faſtigij culmẽ in aliquam obſcurioris ſortis familiam, niſi aliqua grauißima cauſa ſubeſſet, transferre, cùm etiam crebra experientia compertum eſſet, humilioris conditionis homines ad ſublimem dignitatis gradum euectos, inſolentißima tyrannide omnia corrupiſſe.* Itaq; *magna & ſingulari cooperatione* Starchateri Siuardus *in paterno principatu ſucceßit, data prius fide, ne in patris occiſores quacunq; occaſione uindicaret.* Potuit illa Starchaterus *apud* Sueones *potenter & prudenter efficere: at nullis ingenijs, nullaq́; quantumcunq; diſerta oratione* Gothis *perſuadere potuit, ut* Siuardum *in* Regem *aſſumerent, affirmantibus conſtanter eius parentem* Haldanum *omne ius primogeniti* Getherici *pridem uiolaſſe, atq; ſeipſum in paternum imperium præpoſtero ordine intrudi permiſiſſe:*

CAPVT XVII.

Carolus 46. Rex internus.

PRoinde Carolum Nardiani *in externa militia occupati nepotem* Gothiæ *regno præficiũt: renouatumq́; eſt odium inter* Suecos *&* Gothos, *quod ſemper omnes uiri qui in utraq; parte ſapientiores habiti ſunt, horruerũt, tantumq́; in patria inter hos* Reges *inualeſcebat, ut etiam in longinquiores regiones pernicioſa fœcunditate diffunderetur.* Erant enim Olauo Regi Danorum *duo eximiæ ſpei filij,* Frotho *uidelicet, qui* Vuildam *prædicti* Suetiæ Regis Siuardi *filiam, &* Haraldus, *qui* Signem *huius* Caroli Gothorum Regis *filiam in matrimonium aſſumpſerant.* Hæ *duæ coniuges ut erant ex duobus patribus ſummè diſſentientibus natæ, ita ſuos maritos quàm arctißi-*

Frotho & Haraldus filij Regis Daniæ ducunt vxores.

mo ac fraterno uinculo coniunctos, ad inextinguibile odiū perducentes, occaſionem præſtiterunt, ut Frotho *fraternæ neceßitudinis immemor, fratrem ſuum* Haraldum *omni probitate ac militari diſciplina conſpicuum, ſtructis occultè inſidijs trucidaret, filiosq; eius* Haraldum *&* Haldanū, *niſi induſtria* Caroli *materni aui præſeruati fuiſſent, æquali crudelitate perdidiſſet. Quorum natu maior* Haldanus, *cùm poſt multos & uarios caſus adoleuiſſet, non ſolùm patruum, eundemq; patris ſui occiſorem* Frothonem *occidit, ſed & regnum eius* Daniam *occupauit: deinde in Sueones (eò quòd inde oriunda eſſet* Vuilda, *quæ putabatur* Frothonem *ad fraternam necem accendiſſe) arma conuertit,* Regemq; *eorum* Siuardum *ob mala merita malè educatæ filiæ occidit.* Malæ coniuges prouocant maritos fratres ad exitiale malū. Haldanus filius Haraldi uindex paternæ necis. Siuardus Rex occiditur.

CAPVT XVIII.

C*Arolus igitur non ad aliquam humanæ uitæ felicitatem, ſed ad plurima pericula tam apud ſuos, quàm apud uicinos & exteros,* Gothico *regno præfectus eſt. Cùm enim in ſumma controuerſia cum* Siuardo Sueonum *Rege uerſaretur, æſtimabat ſibi ac ſuo regno optimè conſultum iri, ſi* Daniæ Regem *ſibi aliquo arctißimo amicitiæ uinculo conciliaret, ne inter duos potentißimos* Reges *medium ſortitus locum, utriuſq; potentiam aliquando ſibi infenſam pateretur.* Igitur *(ut dicere cœpimus) optimæ ſpei iuueni* Haraldo Danorum Regis Olaui *filio, unicam filiam* Signem *matrimonio copulauit: cum qua inſignis uirtutis pugilem* Vitolphum, *tanquam opportunum in aliena terra præſidium mittendum curauit. Sed quod ſingulari ſpe ad ſuam ſalutem perpetuam diſponebat, hoc aduerſa fata ad eius extremam perniciem ob peßimarum coniugū corrixationem (uti iam diximus) conuerterunt.* Horrendum Signe filia Caroli datur in matrimoniū Haraldo Olaui filio. Vitolphus pugil.

profectò ſtultarum mulierum exemplum, ab imprudentũ uirorum moribus acceptum. Solent enim inſenſati atque effœminati uiri, cùm in ſe nihil prorſus uirtutis habeant, ex maiorum ſuorum nobilitate ac uirtute à qua remotiſsimi ſunt, ſeſe turgidos oſtentare: at ſi eorum perſonas penitius inſpexeris, nec ueſtigium ueræ uirtutis in omni eorũ actione inuenies. Sed his omiſsis, ad Carolum redeamus: Qui cùm ſaluãdis occiſi Haraldi liberis, ſuiſq; ex filia nepotibus magis ſolicitè quàm ſecurè inuigilaret, procuratis à Frothone paricida inſidijs extinguitur. Sed nec Frothoni ſua paricidia inulta manſere. Nam ijdem huius Caroli nepotes Haldanus & Haraldus (uti præfati ſumus) impiũ eius ſanguinem exhauſere.

Carolus necatur.

Frotho interficitur.

CAPVT XIX.

Ericus 47. Rex internus.

ERico deinde Siuardi Sueonum Regis ex Vuilda nepoti in locum occiſi materni aui ſurrogato, grauiſsimæ in omnibus rebus difficultates, ob eiuſdem matris Vuildæ iurgia & conuitia cõtra Signem Gothicam fœminam & Reginam cõgeſta, emerſere. Siquidem Haldanus Signæ filius, ob amiſsi parentis Haraldi & materni aui Carolĩ necem, ubique grauis atque inuictus uindex imminebat. Occiſis enim Frothone patruo, eodemq; paricida, & Siuardo Sueonum Rege, nunc demum in hunc filium eius Ericum à terra & mari bellum parat. Ericus tamen magno atque præſtanti animo bellum commiſſurus, militem non imbellem ex Sueonibus contraxit, copiaſq; uiribus & armis inſtructiſsimas, contra aduentantis hoſtis impetum educit: fit inſigne atque atrox prælium, non modò inter infimæ ſortis milites, uerumetiam inter admirandæ fortitudinis pugiles & proceres, atque ipſos agminũ duces. Claruit præcipuè in hoc bello eximia Haldani fortitudo.

Haldanus in Ericũ uindictã molitur.

Haldani egregia fortitudo.

Quippe

Quippe cùm cæteris pugilibus corporis & animi fortitudine præcelleret, abiecto ſcuto caput galea munijt, & utranq; manum clauæ eximij ponderis immittit, progrediturq́; in acerrimas hoſtiū turmas, omnia occurrentia proſternens: nec erat aliquod tam firmum obſtaculum, quod tantæ molis impetum fruſtrare poſſe uideretur. Inter ſummæ fortitudinis opera Haquinum Erici pugilem ſibi in acie occurrentem proſtrauit: fortuna tamen tanto eius animo non reſpondit, nam uictus ſalutem fuga quærere cogebatur: peruenitq́; poſt multos errores & deuia ad terras Helſingorum, opportuno ſuſceptus hoſpitio à quodā Vitolpho pugile, qui olim (ut prædiximus) Signem Haldani matrem à Gothia in Daniā comitatus fuerat, patriq́; Haraldo fideliter uſque ad ultima fata militauerat.

Haldanus Haquinum pugilē proſtrauit.

Haldanus uictus fugit ad Vitolphū pugilem.

CAPVT XX.

AT Ericus comperta Haldani fuga, mox expeditiſſimos milites dirigit, qui ipſum ex penetralibus Vitolphi extractū occidāt, aut ad ſuum conſpectū adducant. Sed erat Vitolphus in arte magica adeò peritus, ut uenientibus cōfeſtim adimeret omnem oculorum uſum, ne propinquas ædes uiſu aut ueſtigijs indagare potuiſſent. Itaq; Haldanus geminum à Vitolpho beneficiū in extrema rerum ſuarum fortuna aſſecutus eſt. Quippe ab inſidijs potentiſſimi hoſtis fideliter ſeruatus, deinde à mortiferis uulneribus quæ in bello ſuſceperat, diligētiſſimè curatus, optatum aduerſæ fortunæ remedium præter omnem ſpem feliciter inuenit. Didicerat enim Vitolphus ex diuturna & continua militia, quæ carnem eius multis uulneribus ſulcauerat, certiſſima medicinæ artis experimenta, quibus Haldanum ad priſtinæ incolumitatis habitū breui temporū curſu perduxit. Igitur recuperata ſalute, exercitū undecunq;

Ericus perſequitur Haldanū.

Vitolphus erat magicæ artis peritus.

Vitolphus callebat artem medicandi.

poterat, congregauit, bellumq́; nihilo fœlicius quàm prius in Ericum *promouit.* Nam *cùm* Ericus *populo & uiribus prævaleret,* Haldanus *ſe ad inſidioſa ſtratagemata conuertens, conabatur ipſum ad impenetrabiles montium ſaltus pertrahere: qua aſtutia minimè ſuccedente, ſe cum commilitonibus in montium faſtigia recepit, unde ingentia ſaxa in ſubeuntem* Erici *exercitum cum tanto fragore præcipitauit, ut cœlum in fulmina & portentoſa tonitrua ruptum putaretur. Sed erant perridicula tonitrua* Claudiana, *auditu quidem horrenda, ſed exitu uana, tantum aberat ut autori uictoriam cōciliaſſent, aut incolæ ipſum diuino honore pro tam inani & ludicro facinore dignũ iudicaſſent.*

Haldanus Erici exercitũ ſaxis obruere conatur.

CAPVT XXI.

CVm *ergo* Haldanus *à montibus & ſyluarum latebris præſidium ſalutemq́; mutuaret,* Ericus *nolens circa eius obſidionem fruſtra occupari, exercitum claßi impoſitum uſque in* Daniam *ſecura aura deducens,* Haraldũ Haldani *fratrem* Danorum *regnum perfunctoriè moderantem in bella prouocauit.* Qui *cōfeſtim copijs coactis, obuiam aduenienti prodibat: committitur atrox & cruenta pugna, diuq́; ab utraque parte uictoria expectatur, quæ tandem* Sueonum *partibus inclinatur, uictosq́; & infeliciter pugnantes* Danos *proſtrauit.* Qui *tamen reſumptis uiribus, audaciore quàm proſperiore fortuna bellum renouant: ſed erat inanis ſpes, qua contra inuictam hoſtium potentiam erigebantur.* Proinde *uicti profligatiq́; temerariæ pugnæ pœnas pependerunt.* Neque *tamen ſatis eſſe credebant ſe gemino prælio ſuperatos, niſi & tertium aggrederentur: in quo (occiſo* Haraldo *) manus uictas* Suecis *porrexerunt.* Itaque Ericus *ſubacta* Dania, *uictorem exercitũ in* Suetiam *reducens, diuturnã fœlicemq́; requiem adeptus eſt,*

Ericus oppugnat Haraldum & Daniæ regnum.

Dani bis uicti.

Haraldus occubuit, & Dani tertiò ſubacti.

eſt, donec Haldanus patris, fratriſq́;, & plurimorum neceſſariorum ſuorum necem ſtatuiſſet in Ericum uindicare. Ad id enim non impotentē ex toto Danico imperio exercitum coëgit, ipſumq́; in Suetiam Ericū oppreſſurus tranſuexit. Occurrit Ericus multo & ualido milite cinctus, & ſi uiribus non dolis manus conſerendæ fuiſſent, uictor nimirum euaſiſſet. Enimuerò dum Haldanus ſuorum paucitati diffideret, uictoriam aſtutia & dolis comparauit, quādo Ericum ad præparatas inſidias protractum comprehendit, comprehenſoq́; poteſtatem fecit uitam obſequio redimendi: at magni atque inuicti ſpiritus homo, precariam uitam agere dedignatus, mortem ſeruituti turpitudiniq́; anteponebat.

Haldanus fratris necē ultus eſt.

CAPVT XXII.

HAldanus Caroli Gothorū Regis ex filia Signe nepos, poſtquam in patris & fratris occiſores potenter & proſperè uindicaſſet, conſenſu Suetiæ procerum in Sueoniæ Regem ſublimatur. Dignus ſiquidem ab omnibus putabatur, ut qui parricidalis criminis tam ſtrenuus ultor extitiſſet, etiam Rex conſtitutus à ſubiectis populis omnem impietatem eliminare curaret, uirtutesq́; bellorum tempeſtate concuſſas, in priſtinum ſtatum atq́; uigorem collocaret. Hic ſui regni auſpicia felicius à uicinorum Principum concordia inchoanda exiſtimans, Vnguinum Gothorum Regem ſanguinis propinquitate coniunctum, miſſis prudentibus legatis, ſibi ad ſtabile & perpetuum fœdus conciliauit, prudenter quidem ex præteritis ad futura proſpiciens. Quemadmodum enim Reges, & regnum Suetiæ ob controuerſias, quæ aliquando cum Gothis inciderant, ad grauiſſima quæq́; incommoda corruerant, ita perſeuerante utriuſq́; partis concordia, nulla pars humanæ felicitatis

Haldanus 48. Rex internus.

Vnguinus Rex Gothorum.

eis unquam defuiſſe uidebatur. Compoſitis deinde in patria omnibus Reipublicæ partibus, ne ciuibus & incolis ſuis grauior, quàm iuſtum & æquum eſſet, immineret, totam ſuæ militiæ multitudinem à uiſceribus ciuium abſtractam, claßiq; impoſitam, contra piratas (qui tunc ubiq; mare Sueticum infeſtabant) eduxit, palàm affirmans eos Reges nocentiores eſſe quocunq; publico hoſte, qui ob ſuperbam ignauiam in ſuis ædibus à militari exercitio ſeparati commorantur, ſubiectisq; populis formidabiles, hoſtibus uerò contemptibiles apparent. Vidi ego aliquando eius generis Principes, eorumq; tyrannidem expertus ſum, qui in ſubſtratum populum leones & tigrides erant, at in hoſtes omni lepore timidiores notabantur: plures quippe ſine numero ciues, quàm hoſtes opprimebant. Sed his belluis (in quorũ memoriam inuitus incido) omißis, ad Haldanum fortißimum atque prudentißimum Regem reuertor. Qui (ut diximus) ſuæ gregariæ militiæ turmas in naualibus bellis continuè exercebat, nunc Daniam cuius etiã Rex erat, nunc Suetiam & Gothiam ab omni domeſticorum & piratarum iniuria conſeruando, nihilq; omittendo quo ſubiectos ſibi populos feliciores efficere potuiſſet. Inter cæteros autem piratas duo erant uegetioris ingenij Vandali, ſiue Curetes, Anundus & Tocho, qui acrioribus bellis circumpoſitas regiones moleſtabant. Hos Haldanus maritima pugna aggreſſus extinxit.

Haldanus piratas perſequitur.

Anundus & Tocho piratæ extinguuntur.

CAPVT XXIII.

ATtamen nõnulli in Suetia emerſere ſanguine quàm moribus nobiliores, qui tam ſedulos Haldani labores, & nunquã intermiſſas pro ſalute publica excubias, ingrato animo æſtimarẽt: totisq; conatibus ipſum in extremum uitæ & honoris diſcrimen adducere moliebantur.

Huius

Huius factionis caput erat quidam Siualdus clariſsimo loco natus, qui apud Sueonum concionem multa abominanda facinora in abſentem Haldanum congeſsit, argumento ſumpto ab occiſione Frothonis, quam non ſolùm orationis uehementia, ſed multo lachrymarum profluuio ita auribus præſentis populi inculcauit, ut parum abeſſet, quin ſtatim Regio honore (quē ſummoperè ambire uidebatur) donaretur. Quibus compertis Haldanus, coactis ad concionem militibus, inſinuat quomodo ingrati Sueonum proceres, pro quorum pace & tranquillitate tot uitæ diſcrimina ſuſtinuerat, iniurias, & inſidias, omniaq; hoſtilitatis ſtudia in ſe pertinaciter meditarentur: proinde neceſſarium fore, illum rebellium conatum in prima origine ſuccidi, ne longiorem moram aſſecutus altiores radices emittat. His dictis totius claſsis robur & arma, ab atrocibus hoſtibus ad reprimendos ingratorum ciuium tumultus reuocauit. At Sueones uiſa magnitudine aduentantis exercitus, mox à Siualdo defectionis autore paulatim defecerunt. Sed pertinax in bellace uiro animus, in nullo remiſsior apparebat. Miſſo enim ad Haldanum nuntio, inquit: Si te uirum fortem fateri uolueris, progredere mecum in campum, ut unius aut alterius occaſu cætera multitudo ſeruetur. Ego & ſeptem filij mei ex una parte ſtabimus, te & filijs tuis ex aduerſo pugnantibus. Non equidem, ſubintulit Haldanus, duellū detrecto, ſed iniquam cōditionem, qua ſolus contra octo prouocor, iuſtè reprehendo. Tum Siualdus: Nil mirandum, ait, hominem mente & corpore frigidum occaſiones quærere, quibus ſe à pugna eximat. Ego & filij mei una caro cenſendi ſumus. Si tu hactenus frigido & infœcūdo toro cubuiſti, affer ergo in campum unita membra, quando ego in filios diſperſa iterum in certamen aſſumo. Hac qualicunque ratione

Siualdus quidā contra Haldanum conſpirationē molitur.

Sueones à Siualdo deficiunt.

Haldanus prouocatur ad pugnam, quam minimè detrectat.

Siualdi cum ſeptem filijs cædes.

Haldani magnanimitas ſe ad iniquū certamen adduci permiſit: uictorq; proſtratis patre & filijs, à toto populo ſalutatur. Deinde abſumpto uno peſtifero capite, mox alterū priore pernicioſius emerſit. Nam Harthbenus pugil Helſingicus omnia alia potius, quàm Regem optimis moribus præditum pati uolens, non diſtulit ipſum, quem ſuorū enormium facinorum uindicem formidabat, ad ſingulare certamen denuò prouocare. Erat ille Harthbenus monſtroſa longitudine, utpote nouem cubitis in altum porrectus, cui etiam duodecim athletæ commilitones fuere: quorum opera quoties illi præſaga pugnæ rabies inceßiſſet, uinculorum remedio oborti furoris impetus propulſabatur. Ea fortitudine ad omne nefas abutens, nullius illuſtriſſimæ uirginis aut fœminæ pudicitiam intentatam permiſit. Siquidem raptas Regum filias ſtupro fœdare gloriæ loco ducebat, tantoq; ſe clariorem æſtimabat, quantò ſplendidiores concubitus uiolentius aſſequi potuiſſet.

Harthbenus Helſingus pugil inuſitatæ magnitudinis.

CAPVT XXIIII.

HVnc Haldanus cùm ab eo ad ſingularem pugnam prouocaretur, magnanimiter contempſit, affirmãs ſe ſolum cum eo & duodecim commilitonibus ipſius congredi paratum. Quo contemptu Harthbenus perfuſus, ſtatim ſex è ſuis athletis ferro conſumpſit, deinde ſex reliquis ſociatus, pugnam cum Haldano conferens, uictoria caruit & uita, plaudentibus cunctis ad mortem tam inſignis & ſpurcißimi latronis. Hoc monſtro oppreſſo, mox aliud opprimendum offertur. Nam cùm comperiſſet Grimonem eximiarum uirium athletam, Hatheri Noruegici Regis filiam Torildam ſub duelli comminatione expetere, illuc ſuo more monſtra domiturus acceßit. Nec bonæ ſpei bonus effectus defuit. Nam Grimonem (quamuis athletica fortitudine

Harthbenus cū ſuis commilitonibus occūbit.

dine, atque magica arte conſpicuum) ita oppreſſit, ut perpetuò mancum atque imbellem reddiderit. Itaque Haldanus Torilda potitus, filium Aſmundum, à quo Noruegiæ Reges ſe prodijſſe gloriantur, ex ea ſuſcitauit. Tandem cùm didiciſſet Ebbonem quendam plebei generis piratam, Vnguini Gothorum Regis filiam Sigrutham in coniugem, & dimidium Gothici regni in dotem poſtulare, indignanter tam diſparis conditionis copulam tulit, ſeq; ignoto habitu deformatum inter nuptiarum auſpicia in regiam Vnguini recepit: ubi præmiſſa acerrima obiurgatione in plebeij hominis temeritatem, quòd auderet ſe Regibus coæquare, Surge, inquit, & ferro mecum decernens te uirum oſtende, non anteà uoto quàm uictoria potiturus. Monſtris nocturnam pugnam Ebbo conuenire reſpondit. Qui tandem Haldano importunius perurgente, & ſub luſtris lunæ ſplendorem diem referre affirmante, è medio conuiuij ſurrexit, primoq; impetu nequicquam ſe defendere tentans occiditur, uerſis in funus & exequias nuptijs, quas diſparitas conditionis conciliaſſe uidebatur. Hic erat exitus plebeij hominis, quem nec uirtus, nec generis claritas nobilitauit. His per Haldanum in materno regno Gothorum feliciter actis, ſe in Suetiam recepit, diuq; in tranquillitate regnando, gloriam ſui nominis apud omnes meruit immortalem.

Aſmūdus Haldani ex Torilda filius, à quo Reges Noruegiæ prodierūt.

Ebbo occiditur.

IOANNIS MAGNI GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOthorum Sueonumq́; liber ſextus.

CAPVT I.

NVnc autē cōtinuaturi res Gothicas, quas ex difficillimis antiquorum obſcuritatibus erutas ad calcem tertij libri perduximus, indignanti ſimul & dolenti animo ferimus, tam fortem gentem, totq́; clarißimis triumphis inclytam, adeò paucos geſtorum ſuorum ſcriptores inueniſſe, donec ad tempora illorum Cæſarum, quibus conflictata eſt, perueniret. Tunc enim Romani ſcriptores ſuorum Principum laudes ampliaturi, non poterant commodè fortißimorum hoſtium uirtutem ſilentio præterire: quemadmodum Vatum præſtantißimus AEneam ſummis laudibus extollere uolens, Turno eius hoſti non paruam militaris fortitudinis experientiam tribuit. Credendum tamen eſt hiſtoriam Romano autore conſcriptam, propenſiore ſtudio ferri in ſuorum, quàm alienorum hominum laudes. Verùm tribuendum eſt hoc affectibus humanis, qui etiam in uiris perfecta uirtute præditis nonnihil ſibi concedendum putant. Prudentis lectoris eſt, ex plurima lectione quæ probabiliora uidentur eligere. Nunc unde pridem digreßi ſumus redeamus. Diximus ſuperius Auguſtum Cæſarem orbis domitorem, nullius gentis potentiam magis formidaſſe, quàm Getarum. Ideoq́; idem poëta Virgilius lib. VII. AEneidos de Roma

ni:

nis aduerſus hanc gentem bella mouere uolentibus perterritus cecinit: Siue Getis inferre manu lachrymabile bellum. Et *Auguſtus ipſe poſtquam à principio imperij ſui ipſam bellis acerrimis impetiuiſſet, parumq́; profeciſſet, uoluit potius eam ſingulari amicitia ſibi conciliatam fouere, quàm eius fortitudinem ad bellum prouocatam experiri.* Proinde (*ut ex* Suetonio Tranquillo *diximus*) Commoſito *eius gentis* Regi *filiam ſuam* Iuliam *deſpondit, petita uiciſſim eius filia in matrimonium.* Qua *quidem affinitate effectum eſt, ut per plures annos (imperante Auguſto) Gothi quieti, & Romanis confœderati in Thracia, Daciaq́;, & ad ripas Danubij permanſerint, ac Cæſare Auguſto morte ſublato, Tiberioq́; ad imperium aſſumpto, quum non ea priſtina amicitia colerentur, conſilium ceperint, quo oſtenderent ſe, ſuamq́; confœderationem à Romanis neque utiliter negligi, neque ſecurè contemni poſſe. Igitur coactis copijs ſe in uniuerſam Mœſiam Romano imperio ſubiectam effundentes, omnia ferro, flammis, rapinis deuaſtabant. Deinde poſt direptas urbes, depopulatos agros, multipliceſq́; hominum ſtrages, præda onuſti ſe in ſua receperunt. Voluit quidem Tiberius eam Gothicæ gentis uiolentiam reprimere & uindicare, ſed prius in fata cõceſſit, quàm exercitus ad illud bellum comparatus expediri poterat. Neque eius ſucceſſor Caius Caligula aliquid contra eam gentem agere audebat, quamuis minis maximis ipſam terrere conaretur. Sed timeri non poterat à fortibus hominibus tam perditæ uitæ tyrannus. Quis enim illud monſtrum niſi nimis propè poſitus timuiſſet? Mouit quidem exercitum in Germaniam, ſed nihil fortiter contra hoſtes egit, qui in proprios ciues non ſolùm fortis, ſed uiolentiſſimus eſſe conſueuit.*

Auguſtus Cæſar.

Gothi à Romanis contempti, terras eis ſubiectas inuadunt.

Tiberius Cæſar.

Caius Caligula Imp.

CAPVT II.

Dorpaneus 24. Rex Gothorũ extra patriã.

Domitianus Imp.

DOrpaneus Gothorum Rex erat in Thracia, ſiue Dacia, quando ille Domitianus ſordidæ auaritiæ mancipium, Romanum imperium, quod regendum ſuſceperat, diuexabat. Huius auaritia effectum eſt, ut Gothos tæderet amicitiæ & cõfœderationis, quam ſub priſcis Imperatoribus ab Auguſti Cæſaris tempore autore Agrippa inierant, deliberarentq; Romanorum terras ſibi uiciniores ab auaro atq; indigno præſide ad ſe armis & pactis, ſiue alio quocunq; modo pertrahere. Solent enim illæ terræ facilius ad hoſtes deficere, quibus ignaui atque auari tyranni dominantur. Nec diu deliberatũ erat, antequam coadunatis copijs Danubiũ pertranſirent. Conabantur quidem Romani milites, qui ibi in præſidijs collocati erant, reſiſtere traijcientibus, ſed impoßibile erat contra tantam hoſtiũ uim atq; importunitatem præualere. Igitur retrocedentes, & in aciem ſe colligẽtes ad iuſtam pugnam præparabant: pugnatumq; eſt acerrimis armis & animis, donec uictoria ſeſe Gothorum partibus applicans, cogeret Romanos ſalutem à fuga mutuare. Sed nec fuga ſaluare poterat, quos Gothi tanto impetu inſequebantur, ſternebantq;, & trucidabant. Cecidit in eo cruento prælio Oppius Sabinus militaris induſtriæ peritißimus, totius Romani exercitus princeps: pauci admodum ex maximo exercitu Romam rediere, triſtem bellorum exitum nunciantes. Trepidatum eſt Romæ ne uictor exercitus poſt tantam limitaneorum præſidiorum, & militum ſtragem, ad interiora Romani imperij ſe liberè diffunderet, omnia pro uoto crudeliter uaſtaturus. Proinde Domitianus, qui ſe Deum & Dominum appellari mandauerat, ex ea ſuorum ruina ſatis doceri poterat, quàm parum poſſet illa ſua mentita diuinitas, quæ peregrinorum hominum potentiæ

Gothi traijciũt Danubium.

Exercitus Romanorũ profligatur à Gothis.

Oppius Sabinus occubuit.

Domitianus formidabat Gothorum aduẽtum.

tentiæ cedere cogebatur: contra quam denuò ingentes copias (quibus Cornelium Fuſcum in Republica expertiſſimum præfecit) comparabat, atque in hoſtes, qui liberius Romanum imperium impugnabāt, emittere curabat. Sed nihil felicius pugnatum eſt ſecundo bello quàm primo. Quamuis enim tantus eſſet Romanæ militiæ apparatus, ut contra hoſtilem gentem certiſſimam uictoriam ſibi polliceri potuiſſet, tamen poſt atrox & uehemens prælium omnes Romanæ copiæ unà cum ſuo duce profligatæ, deletæq; fuerunt: tamq; dirum uulnus tunc Romana Reſpublica ſibi inflictum putabat, ut (ſi Blondo Romano ſcriptori Cornelij Taciti uerba afferenti credi oporteat) ſilentio prætereundum cenſuerint numerum ſuorum militum in ea pugna deſideratorum, Salluſtij hiſtorici exemplo, qui in ſimili caſu inenarrabilem Romanorum ſtragem occultauit: immò ita uictus eſt Domitianus (ut ait Dion Græcus) quòd tributa Gothis ſoluere fuerit compulſus.

Romanorū copiæ iterū ſuccumbunt.

Domitianus ad tributa Gothis pendenda fuit coactus.

CAPVT III.

DEcibalus poſt fata Dorpanei in Gothorum Regem ſublimatus, cœpit totis corporis & animi uiribus (quæ ei ſemper & ubique aderant) meditari, ut quemadmodum Dorpaneus tranſmiſſo Danubio, Gothicum imperium occupatis Romanorum prouincijs ampliauerit, ita ea quæ parta fuerant, prudenter conſeruaret. Neque eum meditatio fefellit. Tunc enim Romani ſub ſuperba ignauia Domitiani indignè conculcati, maiorem curam habebant, quomodo atrocem illum & domeſticum tyrannum, quàm quemuis extraneum hoſtem amouerent. Sed neque illo (uti meruit) trucidato, & per uiliſſimos ueſpillones ſepulto, Nerua qui ei ſucceſſit, coërcendæ Go-

Decibalus 25. Gothorū Rex extra patriā.

Nerua Imp.

thorum potentiæ par eſſe potuit, tum quia incommoda ſenectute affectus impediretur, tum etiam quia breui tempore quo imperabat, ad omnia reſtituenda quæ perditus Domitianus amiſerat, minus ſufficere potuiſſet. At Traianus, qui eo defuncto ad imperium peruenit, efficaciores occaſiones, quibus ſubductæ Romanorum prouinciæ reſtitui poſſent, aſſecutus, nihil differendum putabat, quin inter cæteras etiam illæ quæ Gothorum uiribus occupatæ fuerant, rurſus potentia & armis ad mutilatum Reipublicæ corpus reducerentur. Igitur collectis ualidiſsimis copijs, quas exiſtimabat Gothorum potentiæ pares, arma in Decibalum promouit. Sed non erat tam facile gentem fortiſsimam à ſemel occupatis ſedibus exturbare. Si enim Eutropio & alijs ſcriptoribus credimus, adeò diuturnum erat illud bellum, quòd Thracia ſiue Mœſia, Gothorum ſedes, omnibus rebus humano uictui neceſſarijs penitus exhauriretur. Tandē poſt multa acerrima prælia ad eas pacis conditiones deuentum fuit, ut Gothi tranſito Danubio in ſuas antiquas ſedes remearent, eſſentq; Romanorum ſocij & confœderati. Nec ſolùm permiſsi ſunt ueteres ſedes incolere, ſed additi illis fuere ampliſsimi agri, in quibus habitauerant Taiphali, ſiue dicere mauis Tribali, & Vandali. Ea prouincia decies centena millia paſſuum in circuitu (teſte Eutropio) continebat. Itaque Romanæ prouinciæ, quas Gothi relinquebant, tam amplis ſedibus compenſari uidebantur, ut ex Romano bello uictores, aut uictoribus pares rediſſe uiderentur.

Traianus Imp.

Gothi trāſmiſſo Danubio, redeunt ad antiquas ſedes.

CAPVT IIII.

Oſtrogotha 26. Gothorū Rex extra patriā.

Oſtrogotha deinde Gothorum Rex effectus, diuturnum feliceمq;, & amplum obtinuit principatum, eſtq; inter præcipuos Reges qui ante eum fuerant, iure

iure collocandus. Nec fruſtra ſibi proprium nomen, quod omnibus Oſtrogothis commune erat, aſſumpſiſſe uidebatur. Quippe quum Oſtrogotha Orientalem Gothum patria noſtra lingua ſignificet, illi rectiſſimè applicatum uidetur, cuius auſpicijs Gothorum regnum iterum oriebatur, atque in immenſum excreuit, terroremq; Romanæ potentiæ (ut mox dicemus) incutiebat. Cur autem Oſtrogothi uel Veſtrogothi dicantur, & quòd Gothi & Getæ eadem gens ſit, ſuprà commemorauimus. Sed de his aliâs. Nunc ad Oſtrogotham redeamus: cuius hiſtoriā mox ſubijceremus, niſi in memoriam Maximini Imperatoris incidiſſemus: qui quum genere Gothus fuerit, inter magnos Gothorum Principes, aliquam hiſtoriæ partem ſibi iure uendicabit, ut ex hac gente etiam aliquem mundi dominum, & ad ſummam in terris dignitatem euaſiſſe monſtremus. Eius hiſtoriā tradidere complures, inter quos præcipui ſunt Iulius Capitolinus, Cordus, Herodianus, ex quibus paucula excerpenda curaui, reliqua in ſuo fonte quærenda relinquens.

Maximinus Gothus Imperator Romanorum.

CAPVT V.

MAximinus ſub Alexandro Imperatore enituit, militare uerò ſub Seuero cœpit. Hic de uico Thraciæ uicino barbaris loco, ignobili etiā patre & matre genitus: quorū alter ex Gothis, altera ex Alanis geniti eſſe perhibentur, & patri quidem nomen Micea, matri Ababa fuiſſe dicitur. Sed hæc nomina Maximinus primis temporibus ipſe prodidit: poſtea uerò ubi ad imperiū peruenit, occuli præcepit, ne utroque parente barbaro genitus Imperator eſſe uideretur. Fuit ab initio paſtor, mox prima ſtipendia ſub Seuero fecit Alexandri auo. Forma ſtaturaq; fuit uirili, decorus facie, ingenio ferus, ſuperbus atque omnium

contemptor, interdum etiam iuſtitiæ & æquitatis fautor. Seuero ab initio eſt conciliatus campeſtri certamine, quo lixas ſedecim, unum poſt alium proſtrauit, cum quibus ob ignobilitatē eſt primò luctari iuſſus: mox altero ſudore totidem milites. Quare aurea torque ab Imperatore donatus, accitusq́; inter laterum ſtipatores, ac tum demum illuſtrari cœptus eſt, corporis uaſtitate & candore inſigni, oculisq́; uegetis ſua ſponte conſpicuis. Miratur Capitolinus ipſum ſæpe uno die bibiſſe uini amphoram. Comedit & libras carnis quadraginta. Cordus (autore eodem Capitolino) ſexaginta ſcripſit. Sudorem ſui corporis ubertim fluentem calice excipiebat, ut interdum ex eo tres impleuerit ſextarios. Tironum legionem, quam ſub Germanico bello accepit inſtruendam, quotidie exercuit, unaq́; ipſe exercebatur. Quinos ſenóſue milites quotidie ſternebat. Tum tribunorū unus, uir ſpectatæ uirtutis cauillabundus: Quid mirum, inquit, ſi tribunus milites uincit? Hunc ex prouocatione congreſſum primo impulſu ad terram deiecit, exclamans: Date alium, ſed tribunum.

Maximinus 16. lixas luctando proſtrauit, totidemq́; milites.

Maximini ingluuies.

CAPVT VI.

FVit (ut Cordus ſcribit) octonis pedibus, atq; uno digito maior: pollice ita pingui, ut uxoris dextrocherio pro annulo uteretur: ui tanta, ut equum pugno percuſſum nudaret dentibus, crura calce perfringeret, Topazios lapides fricaret digitis, maiuſculasq́; arbores dimidiaret. Quæ uirium multiplex experientia effēcit, ut Antheum quidam eum uocarēt, alij Herculem, aut Milonem Crothoniatem. Ego huius uiri fortiſsimi geſta ex Romanis ſcriptoribus libentius adduco, quia in ueteribus Gothorū hiſtorijs multi ſimiles pugiles, immò præſtantiores, & gigantea fortitudine præditi paſſim deſcribuntur. Eodemq́; tempore, quo Maximinus

Maximini robur.

Pugiles gigãtea fortitudine plures eo tempore.

Maximinus ſuæ monſtroſæ fortitudinis opera hinc inde exercebat, ille admirandi roboris gigas Starchaterus pugil Sueticus (cuius paulò antè meminimus) alijq; quàm plurimi, in prima Gothorum patria æditis ubiq; clarißimis & memorabilibus facinoribus uiguerunt. Erat Maximinus Seuero ſemper charus, Caracallæ charior, ſub quo magnos ordines duxit: Macrino abſtinuit, tanquam ſui Imperatoris occiſore: Heliogabalum Aurelium impurā belluam contempſit, interim in Thracia apud ſuos Gothos familiariter conuerſatus. At poſtquàm comperiſſet rerum ſummam ad optimum Imperatorem Alexandrum deueniſſe, Romam redijt, magniſq; honoribus ab illo eſt exceptus. Primùm ordines duxit, multaq; fortiter geßit: tandem Alexandro apud Gallias militari tumultu occiſo, ad imperiū peruenit, indignante Senatu, quòd ſine ſua autoritate imperaret. Bella grauißima cōtra Germanos geßit, eo cōſilio ut ad Oceanum uſq; Sarmaticum Romanum propagaret imperium, omni Arctoa plaga longè lateq; domita. Sed nuntiata ſibi Africæ defectione, in Italiā redijt, occupatuſq; in Aquileiæ oppugnatione à ſuis (ob ſeueritatem) deſeritur, deinde unà cum pulcherrimo filio eiuſdem nominis à militibus trucidatur. Hæc ex Romanis hiſtorijs idcirco adduximus, ut oſtenderemus ſaltem duos Maximinos Imperatores ex Gothis prodijſſe: immò inferius in uita Athaulphi oſtendemus, tantam huius gentis potentiā extitiſſe, ut Romanum Imperatorem aliquando pro uoto conſtitueret.

Maximinus ad imperium ſublimatur.

Apud Aquileiā cum filio occiditur.

CAPVT VII.

NVnc ad Regem Oſtrogotham ſtylum conuertamus: cui in omnibus bellicis rebus felicißimi fuere ſucceſſus. Eratq; eo tempore huius gentis poſſeßio ſatis ampla, & in plura regna diffuſa. Nam ultra Thracias etiam

Scythica Ponti *litora tenuit:in quibus tanta terrarum ſpatia protenduntur, tot ſinus maris, tot fluminum excurſus, tot hominũ manſiones,& populorum examina reperiuntur,ut iam etiam* Romano *imperio terrifica uideretur.Primum igitur & difficile bellum inter hanc* Gothicam *gentem, &* Vandalos, Marchomannos, Quados *incidit: qui tunc maximam in rebus bellicis gloriam aſſecuti uidebantur, ideo quòd inter omnes hoſtes quibus* Gothi *congreßi fuerant,uix maiores uires,quàm in gente* Vandalorum *experiebantur:quæ tunc in* Germania *longas latasq; ſedes occupabat,*Gothis *tamen ſub auſpicijs huius* Oſtrogothæ *Regis pugnantibus cedere cogebatur. Deinde* Gothica *arma in* Romanas *prouincias,accepta à* Romanorũ *auaritia occaſione,extendebantur. Cùm enim tunc ſub duobus* Philippis Cæſaribus *patre & filio,millesimus conditæ urbis* Romæ *annus magno atq; incredibili apparatu,ingentiq; cunctorum lætitia celebraretur,*Gothi *tum ob ſocietatem,qua* Romanis *coniuncti erant, tum ob ſua maxima in* Romanã Rempublicam *merita, ſperabant ſibi egregia munera, & donatiua militaria iuxta conſuetudinem maiorum porrigenda eſſe: id enim fuerat in pactis, ut* Gothi *duo maxima obſequia præſtarẽt* Romanis, *unum uidelicet ne* Romanas *prouincias inuaderent: alterum ut alias fortißimas gentes ab earum inuaſione coërcerẽt:* Romani *uerò & ſtipendijs, & muneribus ipſorum merita compenſarent. Quod cùm diutius facere diſtuliſſent,* Gothi *ſubtracta ſibi ſtipendia indignè ferentes, ad prælia* Romanis *inferenda animos intendunt, non paſſuri ſe ab illis negligi uel contemni,quorum fortitudini uel pares,uel parum inferiores eſſent.*

Vandali Gothis cedunt.

Philippi Impp. *Milleſimus annus urbis conditæ.*

Pacta inter Romanos *&* Gothos.

CAPVT

CAPVT VIII.

IGitur Rex Oſtrogotha armata ſuorum magna multitudine, fines Romani imperij inuaſit, Mœſiamq́; & alias uicinas prouincias ferro, flammis, rapinis deuaſtauit. Tum Philippi Cæſares cõſiderantes quorſum Gothicus populus ſuam militiã extendere conaretur, ſtatuerũt eam in radice ſupprimere, ne conſecuta longi temporis incrementum inuicta permaneret. Itaq; Decium ex ducibus ſuis Reipublicæ peritiſsimum, multis & ualidis militũ copijs ſubnixum, contra Gothos confeſtim emittunt. Qui ſuper ipſos (cùm magis prædandi, quàm præliandi negotio hinc inde diſperſi intenderent) irruens, haud difficile eos ut tranſito Danubio in ſua redirent coëgit. Deinde magnum numerum limitaneorum militum, qui Gothorũ inuaſiones prohibere debuiſſent, exautorauit, quaſi ipſorũ diſsimulatione, aut negligentia Romanæ prouinciæ hoſtiũ irruptionibus patuiſſent. Quibus à militia & ſtipendio amotis, alios quos fideliores & animoſiores exiſtimabat, limiti cuſtodiendo præfecit. Reduxitq́; tunc Romam exercitum incolumem, ratus ſe non ſolùm bella, ſed omnes bellorum occaſiones prudenter auertiſſe. Sed erat monſtroſæ hydræ caput, quod abſciderat, quodq́; ſtatim ex ſe inſuperabilem perniciem in Romanam Rempub. propagabat. Hi enim, quos Decius ut inutiles aut negligentes à militia non ſatis prudenter amouerat, grauiter tulerunt ſe pro diuturno ac difficili labore eam ignominiam atq; atrocem iniuriam reportaſſe. Proinde ſine mora ſeſe ad Gothos & eorũ militiã contulerunt, publico totius Romanæ Reipublicæ damno ſuas priuatas iniurias uindicaturi. Nec ſecus quàm ſperabant à Rege Oſtrogotha excipiebantur, qui eorum conſilijs perſuaſus, ſtatuit omne robur ſuæ gentis in Romanorum terras effundere: confeſtimq́; trecenta millia Gothorum perarmata denuò

Oſtrogotha Romani imperij fines inuadit.

Decius dux Romani exercitus in Gothos.

Decius Romam redijt.

Romanorũ milites exautorati cõiungũt ſe Gothis.

Oſtrogotha rurſus exercitum validũ in Romanorum terras emiſit.

in fines Romanorum eduxit. Quæ multitudo facilè limitaneorum militum præſidia penetrans, ad omnes prouincias quas uolebat peruenit, ingentemq; prædam ubiq; nullo reſiſtente contraxit. At inter cætera illuſtria loca quæ tunc depopulabantur, erat Martianopolis natura & arte munitiſsima, quam ferunt Traianum ad honorem ſuæ ſororis Martiæ cōdidiſſe, cùm didiciſſet ex ipſius manibus in præterfluentem amnem auream peluim excidiſſe, & rurſus ſe dolenti dominæ ex profundo ſpōte reddidiſſe. Itaq; Traianus numini loci gratificaturus, eam condidit ciuitatem, quam tandem florentem, & magnis diuitijs affluentem Gothi diuturna obſidione cingebant, uolentes eam à Romanorum imperio alienatam ſuæ ſubijcere poteſtati. Ciues autem tot & tam diuturnis incommodis affecti, tandem multo auro redimunt libertatem. Itaq; Gothi accepta ab ea ingenti pecunia, ſpoliatisq́; ipſius ſuburbijs, locupletem atq; incolumem exercitum in ſuas reduxere regiones.

Martianopolis.

Martianopolitæ redemerũt multo auro pacem à Gothis.

CAPVT IX.

INterim uerò dum Gothi foris & in Romanis prouincijs prædarentur, non ſinebant aduerſa fata ipſos domi à prædonibus liberos permanere. Siquidē uicina gens Gepidarum eandem uiolentiam illis domi inferre conabatur, quam ipſi in longinqua militia alijs inferebant. Gens autē Gepidarum ea eſt, quæ in poſtrema claſſe, dum Gothi (duce Rege Berico) Gothiam exiuere, uehebatur: quæ à præcedentibus ob tarditatem & inexperientiam rei nauticæ, Gepe conuitioſo nomine inclamabatur. Gepa enim in noſtra Gothica lingua tardum & ſtolidũ deſignat. Quo quidem conuitio effectum eſt, ut Gepidæ ſe à Gothis alienarēt, regnumq́; non contemnendæ uirtutis ex ſe ſuſcitarent: quod poſteà non ſolùm gentibus inferiori Pannoniæ (quam incolebant)

Gepidæ cœperũt moleſtare Gothicas terras.

Gepidæ vnde denominati.

lebant) uicinis, ſed & ſuis cõſanguineis Gothis grauiſſima belli negotia procreauit, notamq; tarditatis & ſtoliditatis ſibi à principio inuſtam, præclaris facinoribus abolcuit. Huius gentis Rex Faſtida, cùm Oſtrogotha Gothorũ Rex Romanas prouincias deuaſtaret, collectis ſuorum ualidiſſimis copijs, duxit in Gothorum terras, ſiue quòd illum inuidia Gothicæ uictoriæ ſtimularet, ſiue aliæ cauſæ ipſum ad ea bella concitaſſent. Sunt enim qui ſcribunt Gepidas cùm anguſtius in magna ſuorum multitudine habitarent, optauiſſe à Gothis cõſanguineis ſuis partem illarum terrarum, quas habebãt ampliſſimas: ſed cùm diu eis negatæ fuiſſent, armis ipſas occupare uoluiſſe, præſertim dum Gothi in longinqua militia impedirentur, quos etiam (ut alij ſcripſere) putabãt in deuictis prouincijs ſedes collocaturos. At Oſtrogotha nuntiatis ſibi Gepidarum irruptionibus, indignè tulit ſuos gladios à ceruicibus malè meritorum hoſtium in uiſcera conſanguineorum reuocari. Proinde compoſitis in alieno ſolo rebus, ad propria ſe recipere contendit. Conueniunt igitur fortiſſimæ Gothorum & Gepidarum acies apud oppidum Galthis iuxta flumen Ancha: certatumq; eſt diu & pertinaciſſimis animis inter eos, quos inuicem armorum ſimilitudo, & ſimilis pugnandi cõſuetudo in mutuam perniciem concitabat. Demum uictoria ad Gothos conuerſa, Gepidas (quamuis uſq; ad nocturnas tenebras perſeuerantiſſimè pugnantes) uictos, cæſos, ac proſtratos profligauit. Tum Faſtida Gepidarum Rex accepta grauiſſima ſuorum ſtrage, trepidus in ſuam regionem ſe recepit. Neq; Gothi fugientem inſequi curabant, rati ipſum ſatis pœnarum ob temerè attentatum bellum pependiſſe. Reliqua tempora Gothi in ſumma tranquillitate ſub hoc Rege Oſtrogotha deduxerunt: qui etiam pacifico fine quieuit.

Faſtida Rex Gepidarum.

Gepidæ cæduntur à Gothis.

CAPVT

CAPVT X.

Cinna 27. Rex Gothorum extra patriam.

CInna à Iordane, & à Pomponio Læto Echina, ab alijs uerò Omba dicebatur: qui poſt Oſtrogotham in Regem Gothorum ſublimatus eſt. Huius tempore Romana Reſpublica uario modo periclitata fluctuabat, diſsidentibus inter ſe Principibus eius de imperio, ad quod tandem Decius trucidatis duobus Philippis uelocius quàm honeſtius peruenit. Nec ceſſauit ea diſcordia, donec peragratis plurimis terris ad extremos Romani imperij limites diffunderetur. Quocirca Cinna idoneam occaſionem inuadendi Romani imperij adueniſſe ratus, duos potentiſsimos exercitus conſcripſit: quorum unus ad deuaſtandam Mœſiam octoginta millia pugnatorum habebat: nec minor erat alter, quem ſuo ipſius ductu contra Eutheſiam nouã urbem promouit, quam Traianus in terris Sarmatarum ad ſuæ uictoriæ monimentum erexit. Decius igitur pacata utcunq; domeſtica Romanorum diſcordia, terribilem contra Gothos exercitum eduxit. Quod cùm Cinna didiciſſet, uoluit potius honeſtè fugere, quàm manus turpiter aut temerè cõſerere. Itaq; in Thracia Philippopolim urbem opulentam expugnaturus retroceſsit. Decius uerò ut cognouit hoſtem retro abijſſe, non quieuit donec in Thraciã ad radices Hemi montis (qui non procul à Philippopoli diſtat) perueniret. Sed prius expugnata & direpta eſt urbs à Gothis, antequam Imperator auxilia afferret. Tum Gothi auctis fortunis locupletati animos erexere, auſi iuſta acie ſe Romanis exercitibus (quamuis numero & uirtute præſtantioribus) opponere: uicti tamen à Decio in illo primo congreſſu, ad anguſtias locorum, quæ in Dardanijs ſunt, expulſi detruſiq; fuerunt, iamq; pro uictis habebantur. Quippe duo potentiſsimi Decij Imperatores pater & filius, totius militiæ Romanæ fortitudine ſtipati, obſtinatiſsimè ipſos

Decius fit imperator.

Philippopolis à Gothis expugnatur.

Gothi uincũtur à Decio primo congreſſu.

ipſos obſidebant: expugnaſſentq́; niſi Gothi à Decij æmulis præmoniti fuiſſent, quomodo præparatas inſidias euadere poſſent.

CAPVT XI.

SVnt (teſte Pomponio Læto) qui ſcribũt Gothos miſſo ad Decium legato ab eo poſtulaſſe, ut omni præda, quam opulentam habebant, relicta, ſinerentur in ſuas antiquas ſedes trans Iſtrũ remeare. Quod Decius obſtinato ad eorum perditionem animo pertinaciter negabat, præfatus ſe omnino uelle perdere gentem adeò inquietam, quæ ſola plus negotij faceret Romano imperio, quàm cæteræ omnes, quæ uniuerſo orbe continentur. Iamq́; ſe uoti compotem credens, quendam ex limitaneis ducibus Mœſtæ Gallũ Trebonianũ ad obſidendos exitus, ne euadere poſſent, cum bona copiarum parte emiſit. Hic dux pridem humanam Gothorum conuerſationem expertus, perſuaſit eis ne pariter conglobati hoſtem exciperent, ſed in duas turmas diuiſi, alij ſe prope paludem in inſidijs collocarent, dum alij impetu in Romanos facto fugam uerſus paludem ſimularent, Deciumq́; & eius militem ad inſidias, in quibus omnino periclitaretur, protraherent. Gothi conſiliũ Galli primo aſpectu reprobantes, putabãt illud magis in ſuã quàm in hoſtium perniciem excogitatum: at dum ad nouiſſima remedia circunſpicienda cogerentur, uiſum eſt cæteris omnibus magis efficax & opportunum. Igitur in pugnam deſcendentes, admirationi fuere Imperatori, qui iam eos uictos ac proſtratos reputabat, ignoransq́; ſe proditum, certam ſibi uictoriam pollicebatur, ſtatimq́; exercitum præualidum educens, nihil reſtare credebat, quàm uenire, uidere, uincere: ſed aliorſum ſeſe alea belli cõuerterat. Nam Gothi uti conſtituerant, ad primum belli impetum ſimulato

Decius obſtinatus recuſauit cõditiones Gothorum.

Gallus Trebonianus dux exercitus Deciani cõtra Gothos.

Gothi ſimulato metu Decianis illudunt.

metu Decianos ad inſidias perduxerunt, perductosq́; uehementiſsima pugna excipiunt: fiunt utrinq; magnæ ſtrages, Cæſarianis difficillimè in paluſtri loco præliantibus. Decius pater cum filio occubuere: ſenior fortè equo ſedens, ne uiuus ad manus hoſtium deueniret, inſilijt in uoraginem propinquæ paludis: nam quæſitum eius cadauer nuſquam poterat reperiri. Pomponius Lætus ambos Decios ſponte præcipitatos exiſtimat, ut uerendum Deciorũ exemplum imitati, ſe pro futura uictoria deuouerent. Cæterùm ſiue caſu, ſiue conſilio perierint, gratũ fuit Senatui populoq́; Romano eos perijſſe.

Decius cum filio occubuit.

Mors Deciorum grata Romanis.

CAPVT XII.

Silendum tamen non eſt, Iordanem nonnihil diuerſi à præmiſſa narratione continere. Scribit enim Decium dum cõcitato curſu contendit ad ſuccurrendum Philippopoli à Gothis obſeſſæ, perueniſſe in medio itinere ad Beroam, aliâs Berceam, ibiq; ſuper eum dum equos laſſumq́; exercitum refoueret, Cinnam cum Gothis in modum fulminis irruiſſe, uaſtatoq; exercitu ipſum in Mœſiã profligaſſe, indeq; reparato exercitu rurſus cõtra Gothos redijſſe, qui interim Philippopolim ceperant, & Priſcum ducem ſibi contra Decium conciliauerant. Ventum tunc fuit ad atrocem conflictum, in quo Decij filius ſagitta ſaucius crudeli uulnere trucidatur. Quod pater attendens, quamuis ad milites confortandos magnanimiter dixiſſe fertur, Nemo triſtetur. perditio unius militis non eſt reipub. diminutio: tamen paterno affectu uehementer cõmotus in cõfertiſsimos hoſtes ſe immiſit, aut mortem, aut filij ultionẽ expoſcẽs: ex qua quidem pugna nunquã redijt, nec cadauer eius (quãuis ſolicitè quæſitum) uſquam comparuit. Traditur Dijs ſuis ante ingreſſum pugnæ in Abritto Mœſiæ urbe immolaſſe,

laſſe, indeq; loco nomen Aræ Decij inditum fuiſſe. Ita Gothi uictores non ſolùm Romanam militiam, ſed Romanum Imperatorem unà cum filio contrucidarunt: nec erat qui illorum uiribus & armis reſiſteret. Tandem Aemilianus primò, deinde Gallus cum Voluſiano ſummam Romani imperij adepti, quemadmodum affirmat Iordanes, mox fœdus cum gente Gothorum pepigerunt. Quod fœdus Marcus Antonius Sabellicus omnem cladem ignominiamq́; , quæ unquam populo Romano irrogata fuit, exceßiſſe proclamat. Hic enim in uita Galli Imperatoris ait: Poſt omnium gentium ſtragem teterrimam, multò tetrior fuit omni clade populi Romani ignominia, qui Scytharum factus eſt tributarius, ex eo fœdere quod Gallus cum ea gente percuſſit. Sed quid, ô Sabellice, ſi illi Scythæ (ſic enim Gothos per contemptum appellare uidêris, quando alij eos Getas appellant) tributis contenti non fuiſſent, ſed ſua potentia Romanam Rempubl. mutuis diſsidijs tunc fœdißimè collapſam obruiſſent? Nónne tunc Gallus Imperator & imprudentißimus & pernicioſißimus in Rempub. fuiſſet, quandoquidem magis ciuium lucris, quàm inconcuſſæ eorum libertati in temporibus difficillimis conſuluiſſet? Fuit illud annuum tributum ducentarum drachmarum aurearum, quod tunc populus Romanus (teſte Pomponio Læto) Gothis perſoluit.

Ara Decij.

Aemilianus, Gallus, & Voluſianus Impp.

Romani fœdus ineunt cum Gothis.

Romani erant Gothorum tributarij.

CAPVT XIII.

RESpa & Veduca, pluresq; alij inſignes principes in Gothorũ gente, regnante adhuc Cinna (ſi uera ſunt antiqua Gothicarum hiſtoriarum fragmenta, quæ uiderã) emerſerunt, eò potißimùm tempore, quo Valerianus ob grauißimas perſecutiones, quas innocentibus Chriſti ſeruis intulerat, ad ignominioſam Saporis Perſarũ Regis ſeruitu

Reſpa & Veduca illuſtres principes inter Gothos.

Valerianus Chriſtianorum perſecutor.

tem redactus fuerat, ita ut illi equũ aſcendenti tergum pro ſcabello ſubnixus præberet. Deuenerat intereà Romanum imperium ad turpiſsimũ quendam filium eius Galienum, otio & luxuria deditum: ſub quo nulla pars Reipub. fuit, nec ulla prouincia (una duntaxat Italia excepta) in qua nõ ſit tumultuatum: totq; rebelliones eodem Galieno Principe extiterunt, immò tot tyranni, qui Imperatoris nomina tulerunt, quot à Cæſare Dictatore ad id tẽpus in tam longa Imperatorũ ſerie nunquã inuenti fuere. Aſsignantur à Trebellio Pollione triginta numero, qui uno tẽpore alius alijs terris exercuere imperium: in quibus fœminæ etiam quædam Romano nomini illuſcre. Adeò uel Galieni inertia ludibrio fuit omnibus, uel fato quodam id fieri contigit, ut quando omnia orta intereunt, imperium tot fortium uirorum uirtute propagatum & auctum, quia mox paulò fuerit inclinaturum talibus fortunæ ludibrijs, præſagio quodam futuri excidij labefactari cœperit. Igitur Gothi ſumpta licentioris euagationis audacia, (ut Euſebius breuiter commemorat) Pontum, Aſiam, Macedoniam, & Græciam populati fuerunt. Simili breuitate Oroſius eandem cladem perſtringens ait: Græcia, Macedonia, Pontus, & Aſia Gothorum inundatione deletur. Alij uerò, in quibus eſt Iordanes, latius rem explicant, aſſerentes ipſos ductu Principum prædictorum claſſem bellicam uiribus & armis munitiſsimam uſq; ad Helleſpontum promouiſſe, deinde Aſiam minorem peruaſiſſe, Epheſum cepiſſe, & deuaſtaſſe, incenſo illo famoſiſsimo in omni terrarum orbe Dianæ Epheſianæ templo, quod olim ſuæ gentis fœminæ Amazones fundauere, uolentes fortè exemplo illius primi incendiarij ex ea conflagratione nomen aſſequi ſempiternum.

Galienus Imp.

Imperiũ Romanum declinat per inertiã tyrannorum effœminatorũ.

Gothi rurſus inuadũt prouincias Romanorum.

Templum Dianæ Epheſinæ incenſum.

CAPVT

CAPVT XIIII.

QVi rurſus prouecti in Bithyniã, Chalcedonem claram urbem ſubuerterunt: quam poſteà Cornelius Abitius aliqua ex parte reparauit, uiſaq; fuit nonnihil refloreſcere, attamen ueteris ruinæ ueſtigia diu præferebat. Troiam, Iliumq;, quæ uix à bello illo Agamemnonico aliquantulum reſpirabant, rurſus hoſtili mucronè deleuerũt, uiciniſq; urbibus aut euerſis, aut populatis in Thracias abierunt: ubi ad radices Hemi montis urbem inuadunt Anchalitanam, quam dudum Sardanapalus Parthorum Rex (teſte Iordane) ex fundamentis erexerat intra limbum maris, & Hemi montis radices. Ibi Gothi calidarum aquarum balneis plurimum delectati, multorum dierum manſionem continuauerunt. Illæ enim quintodecimo milliario ab ea urbe diſtantes, ab imo ſui fontis igne ſcaturientes tam ſalubres eſſe creduntur, ut uix in uniuerſo orbe æquè ſalutares pro reparandis hominũ membris inueniantur. Tandem omnibus pro uoto potitis, præda ingenti locupletati in ſuam regionẽ redierũt. Emerſit demũ inter tot negligentes Romanæ Reipublicæ præſides unus magnanimus capti Imperatoris Valeriani dux Martianus, qui cooperante Baliſta prætorio præfecto etiã poſteà imperauit. Hic collectis undiq; copijs, duxit in Gothos per Mœſiam & Thraciã digraſſãtes, conatuſq; eſt eos extra Romanas prouincias effugare. Sed maiores tũc erãt Gothicæ gẽtis uires, quàm quòd poſſent diſperſis imperij uiribus ſuperari: auctaq; fuit eorũ potẽtia totis quindecim annis, quibus Romana Reſpub. uel ob Valeriani captiuitatem, uel ob Galieni ſecordiam infeliciter laborabat. Teſtatur id Trebellius Pollio in uita Galieni Gothi, inquiens, Occupatis Thracijs Macedoniam uaſtauerunt, Theſſalonicam obſederunt: quæ omnia contemptu Galieni fiebant, qui publico Romani imperij malo na-

Chalcedon vrbs deſtruitur.

Troia, Iliumq; delentur.

Gothi aquis calidis delectati.

Martianus Imp.

Gothorũ vires augebãtur ex Romanorum principũ ignauia.

tus, nulli honeſtæ & præclaræ rei utilis uidebatur. Cætera eiuſdem Galieni geſta Palphurius Curas, & Trebel. Pollio referant. Attamen inſignem ineptiam, quam idem Trebellius eidem Galieno tribuit, ſilere non poſſum. Galienus, inquit, quaſi aliquam rem grandem & triumpho dignam feciſſet, ſimulatas gentes, utpote Gothos, Sarmatas, Francos, Perſas in triumphum duxit, putans ſe Romano populo eludere poſſe.

Galieni ineptia.

CAPVT XV.

Claudius Imp.

TAndem currente anno à nato Chriſto CCLXXI. ſuperbiſſimus Claudius ignauiſſimo Galieno à ſuis interfecto, in imperio ſurrogatur, tantũ ad arma & magnifica facinora promptus ac paratus, quantum alter luxu, delicijs, & omnibus flagitijs contaminatus. Hic Claudius cùm nihil magis aut æquè neceſſarium putaret, quàm Gothorũ audaciam & potentiam à Romanorũ ceruicibus, ſiue prouincijs coërcere, totas, aut certè maiores Romani imperij uires contra fortiſſimam gentem (quæ tunc pluſquàm cæteri populi timebantur) conſcribere curauit. Sed non dormierunt Gothi, contra quos tanti belli moles inſtruebatur. Quippe qui prius C L. millia ad deuaſtandas Romanas prouincias emiſerãt, audita fama bellici apparatus, qui Romæ fiebat, bellatorum ſuorum copias geminabant. Nec deerat ab ea Gothorum militia fœmineus ſexus, qui muliebribus corporibus uiriles animos inſerens, promptius ad arma, quàm ad uoluptates conuolabat. Prius tamen quàm ad pugnam ueniretur, longè et latè uagati, uelut procella quædã quacũq; irent prouincias Romani populi afflixere. Enimuerò hinc inde in partes diffuſi, multa prius Romanis damna intulerunt, quàm aduerſus tantã uim hoſtiũ Claudius ſatis potentem exercitũ, quem comparauerat, effundere tentaret.

Gothi parant ſe contra aduentantem Rom. exercitum.

Mulieres Gothicæ bello ſimul accinguntur.

taret. Primò itaq; pugnatum eſt in Mœſia circa Martianopolim: terraq́; & aquis res geſta fuit. Quæ quidem pugna eum exitum habuit, ut nulla potuerit maior clades (iuxta teſtimonium Pollionis) *Gothorum rebus infligi.* Tradit enim Romanus *ſcriptor innumeros mortales aut cæſos, aut captos, multos etiam naufragio perijſſe, cæteram multitudinem diſiectā: nec ſemel & in uno loco, ſed in pluribus locis pari fœlicitate pugnaſſe* Romanos, *præcipuè circa* Byzantium, & Theſſalonicen, & *ad oram Macedoniæ, diuerſisq́; terris, nullamq́; Gothis pugnā non interim funeſtam & exitialem fuiſſe, ut omnes* Romanæ *prouinciæ ſeruitiorum multitudine ſpolijsq́; eius gentis repletæ ſint.* Libet *partem epiſtolæ adducere, quam Claudius poſt uictoriam ad Senatum* Romanū *dedit, & ad* Iunium Bocchum, *qui* Illyrico *præſidebat, in qua nimis magnum mortalium numerum eo bello conſumptum tradit.* Deleuimus, *inquit, trecenta uiginti* Gothorum *millia, duo millia nauium alto mare depreſsimus.* Hîc *autem quid dicam ſatis hæreo: unū tamen ô* Claudi, *ſiue* Claudiane *ſcriptor hîc admiror: ſi tot* Gothorum *millia in hoc bello corruerunt, rogo unde iterum tot* Gothi *cōfeſtim ſuccreuerint, uiresq́; reparauerint, ut uix anno elapſo difficillimum negotium potentiſsimo duci* Aureliano, & *toti* Romanæ Reipublicæ *faceſſere potuiſſent?* Proinde *ſi Gothis æquè doctus ſcriptor accidiſſet, quemadmodum* Romanis, *multa utiq; aliter de ſua gente tradidiſſet: quamuis adhuc nonnulla uetuſtiſsima fragmenta* Gothicæ *hiſtoriæ in eorum prima patria inueniantur, ex quorum antiquitate aliquando conſummatior hiſtoria de* Gothicis *rebus (ut ſpero) elicietur: interim oportebit ut nobis ex illis hiſtoriarū monimētis quæ à* Romanis *traduntur, ſatisfactū putemus.* Attendendū *tamen eſt teſtimoniū* Liberiani, & Flauij Vopiſci, *qui aſſerunt* Trebelliū *in hiſto*

Gothi profligantur.

Gothi reuiuiſcunt.

Trebellius hiſtoricus ſcriptis ſuis plura addidit veritati.

ria Claudiana adulationibus corruptũ, plura addidiſſe ueritati: quibus ego eò facilius cõſentio, dum excepto eo Trebellio, priſcorum nullus tot occiſorum recordetur. Prætereà Sabellicus de ipſo Trebellio ait, quòd de Claudio è ſamilia Conſtantini prognato, adulatione plena omnia ſcripſit.

CAPVT XVI.

Cannabas 28. Rex Gothorum.

Cannabas, ſiue Cannabandes, Cinnæ Regi in Gothorum regno temporibus ualde perplexis ſucceſsit, quando Aurelianus Romanum regebat imperiũ: qui cùm adhuc dux eſſet exercituum, præceptum ab Imperatore Claudio ſub hac epiſtola accepit: Claudius Imperator ſuo Aureliano S. Expetit à te munus ſolutũ noſtra Reſpub. aggredi: quid moraris? tuo magiſterio milites uti uolo, tuo ductu tribunos: Gothi oppugnandi ſunt, Gothi à Thracijs amouendi, eorum enim pleriq; Europam uexant: omnes exercitus totumq; militem in tua poteſtate conſtituo: ſolitam nobis æde uirtutem: tecum erit frater Quintilius cùm occurrerit. Ego alijs rebus occupatus, ſummam belli illius tuis uirtutibus credo. Quis iam dubitat quantus fuerit reſpectus, aut terror Gothici populi, contra quem Imperator fortiſsimum ducem, & proprium fratrem emiſerit? Libet etiam hìc inſerere epiſtolam, qua pridem Valerianus, ſiue (ut inquit Flauius Vopiſcus) Romanus Senatus gratias agit Aureliano, quòd Gothos ad Nicopolim uicerit: Gratias, inquiens, Aureliane tibi agit Reſpublica, quòd ſe à Getarum poteſtate liberaſti. Abundamus per te præda, abundamus gloria, & his omnibus quibus Romana augetur felicitas. Accipe igitur pro rebus à te optimè geſtis coronas murales quatuor, uallares quinq;, nauales duas, ciuicas duas, puras haſtas decem, uexilla bicolora quatuor, tunicas rurolas Ducalis ornamenti quatuor, pallia proconſularia duo,

Epiſtola Claudij ad Aurelianum ducẽ exercitus.

Quintilius frater Imperatoris.

Epiſtola Senatus Ro. ad Aurelianum.

Aurelianus maximis præmijs & honoribus donatur à Senatu.

duo, togam prætextam, tunicam palmatã, togam pictam ſubarmalem profundam, & ſellam eburneam: te enim Conſulem deſignamus, & de more ſcipionem dabimus, ac faſces. Hæc Senatus. Valerianus autem ad Aeliũ Xiſum præfectum ærarij ſcripſit, ut Aureliano Conſuli deſignato Circenſes ludos ædituro, in eorum apparatum ex fiſco daret aureos Antonianos CCC. *Philippicorũ argenteorum tria millia nummorũ, quinquagies ſeſtertiûm æris, tunicas multitias uirides decem, lineas Aegyptias uiginti, mantilia Cypria paria duo, tapetia Afra decem, ſtragula Maura decẽ, centum ſues, atq; oues totidem, maiores hoſtias duas, minores quatuor: præterea conuiuium publicum Senatoribus Equitibusq; Romanis ædi iuberet. Tum Aurelianus dicitur Imperatori his militaribus uerbis gratias egiſſe: Ego, inquiens, domine Valeriane Imperator Auguſte ideò cuncta feci, ideò uulnera patienter accepi, ideò equos & commilitones meos laſſaui, ut inde gratias ageret Reſpublica, & conſcientia mea: at tu plus feciſti. Ago ego gratias bonitati tuæ, & accipio Conſulatum, quem tu & Senatus datis. Deus faciat ut etiã totus populus Romanus ſic de me iudicet. Si quis igitur dubitauerit quæ & quãta fuerit eo tempore apud Romanos exiſtimatio de Gothorum potentia, is præmiſſa Valeriani uerba perpendat, & honorem tam inſignem conſideret, qui præſtitus erat uni duci, qui uel uno prælio ſuperior, retroëgiſſe hoſtes uidebatur.* *Aureliani reſpõſoria ad Imperatorem.*

CAPVT XVII.

EGo aũt aliquando accuratè in hiſtorijs quæſiui, an tanta fuiſſent Aureliani arma, ut per ea tantæ potentiæ hoſtes uincere aut coërcere ualuiſſet: tandẽ inueni eius mirificã et optimã artẽ, qua nõ ſolũ Gothos, ſed uniuerſum orbẽ ſuperare potuiſſet: artẽ inquã, qua effrenatã militũ li- *Aureliani ars diſciplina fuit militaris auaritiæ coërcẽdæ*

centiam intra militaris diſciplinæ leges ſeueriter continebat: quam qui ſcire uelit, legat eius epiſtolam, quã ad quendam tribunum militum dedit, quem præſidio præfecerat. Si uis, inquit, tribunus eſſe, immò ſi uis uiuere, manus militum contine: nemo pullum alienum rapiat: ouem nemo attingat: uuam nullus auferat: ſegetem nemo deterat: oleum, ſalem, ligna nemo exigat: ſua quilibet ſit annona cõtentus: hoſtili præda, non prouincialium lachrymis diteſcat: arma deterſa ſint, calceamenta fortia: noua ueſtis ueterẽ excludat: ſtipendium in balthco habeat, non in pompa: torquem, armillas, & annulum deponat: miles ſanginarium equum defricet: captum animal non uendat: alius alij ut famulus obſequatur: à medicis gratis curentur: haruſpicibus nihil dent: in hoſpitijs caſtè ſe habeant: qui litem fecerit uapulet. Huiuſmodi erat militaris diſciplina ſub Imperatore Ethnico: quam ſi noſtri Chriſtiani Reges ſeruarẽt, profectò hoſtibus formidabiliores, & ciuibus amabiliores haberentur, nihilq; tam nobili eorum uirtuti uſquam præualeret. Nunc à digreßione ad Cannabam reuertamur: Qui etſi ægro animo ferebat tantum Gothici ſanguinis iampridem in Romano prælio exhauſtum fuiſſe, tamẽ erecto & excelſo animo cogitabat reſiduas uires ſuas ita augere & confirmare, ut ſi Romani denuò contenderent collapſæ Gothicæ gentis fortitudinem experiri, deprehenderent Gothos fortuna ſuperari poſſe, animos autem deſpondere non poſſe. Intereà Aurelianus Imperator effectus, magnam Romanæ militiæ uim in terras Orientales contra Palmirenos, & Zenobiam eorum Reginam educens, multa prælia in eo ductu circa Illyricum & Thraciã, quæ à Gothis grauiter denuò uexabatur, peregit. Igitur Cannabas ad tumultuaria arma excitatus, exercitum (quem ſubitus caſus admiſit) eduxit, fortiterq; pugnans occubuit. Gothi tamen qui ſupererant,

Epiſtola Aureliani ad quendam tribunũ.

Præcepta diſciplinæ militaris.

Aurelianus factus Imperator.

Cannabas in prælio occubuit.

erant, ne ſic morerentur inulti, magnam ſtragem in occiſi Regis *occiſores commiſerũt: qui poſtremò multitudini cedere coacti, manus uictas* Romanis *porrexerunt, multiq́; eorum ad* Aureliani *triumphum* Romam *tranſmiſsi fuerunt.* Methodius *tamen, & Iordanes Gothis (ut* Irenicus *ſubſcribit) eandem uictoriam tribuerunt.*

CAPVT XVIII.

HIc igitur Aurelianus poſt Orientis uictoriam uario apparatu inſigniq; triumpho Vrbem ingreſſus eſt. Tres ſiquidem Regij currus illi prælati fuerunt, argento auroq́; inſignes, Odenati Regis unus, alter Perſicus ab eius gẽtis Rege dono miſſus, tertius Reginæ Zenobiæ, quo infelix Regina ſe Romam uictrix inituram dixerat. Sed id omen in malum uertit: uincta enim eodem curru inuecta eſt, priuſquam de ea ſit triumphatum. Cerui quadrijuges quartum currum traxere, quem Cannabæ Gothorum Regi ademerat: eodemq́; Aurelianus in Capitolium inuectus, ceruos (ut antè uouerat) Ioui immolabat. Præceſſerunt elephanti uiginti, feræ Libycæ Palæſtinæq́; cicuratæ ducẽtæ, tigres quatuor, cameli, pardi, alces, gladiatorum paria octingenta, ex barbaris gentibus captiui, Blemiæ, Arabes, Indi, Bactriani, Hyberes, Perſæ, Sarraceni, Getæ, Alani, Roxolani, Sarmatæ, Galli, Sueui, Vandali, & Germani. Fuerunt & Palmirenorum Principes, & AEgyptiorum, qui ex rebellione ut hoſtes triumphati ſunt: & quod omnium maximè conſpicuum fuit (inquit Italus Sabellicus) mulieres quædam uirili habitu dimicantes, quæ cum Gothis captæ fuerant, quando pleræque aliæ in pugna perijſſent: eas Amazonum progeniem eſſe titulus indicabat. Creditum tunc fuit à compluribus Romanis ipſam Gothicam gentem unà cum nomine penitus extinctam, nec in re-

Triumphus Aureliani.

Mulieres in habitu uirili prælliantes.

liquum tempus eius reliquias à Romana Republica formidandas eſſe: attamen eò res breui deuenit, uiuente adhuc Imperatore Aureliano, ut uideret per eam gentem uaſtatū Illyricum, Mœſiamq; deperditam. Præterea cùm conſideraret Daciam, quā Traianus trans Danubiū prouinciam conſtituerat, non poſſe per Romanas uires ab importunis Gothorū armis defenſari, deſperata eius diuturniore poſſeßione, exercitum inde reuocauit, deinde abductos ab ipſa populos in Mœſia collocauit: quam ſuam, uel Romanorum Daciam uoluit appellari, quæ nunc duas Mœſias diuidit. Credendum tamen eſt ipſum multa uariaq; cogitatione ſecum egiſſe, antequam in illam populorum tranſmigrationem conſentiret, quos aliâs ibidem in præſidijs Romanæ Reipublicæ collocaſſet. Nec ſatis feliciter ea ſolicitudo illi ſucceßit. Quippe dum pacandis illis terris diligentius quàm ſecurius inuigilaret, domeſticis inſidijs impetitus opprimitur, Gothosq; magis irritatos, quàm Romano imperio obſequioſos, in fata concedens reliquit. Huius ſucceſſor Tacitus breui tempore imperans nulla damna Gothis intulit, nullaq; uiciſsim ab eis illata ſuſtinuit. Probus uerò ſummam Romani imperij aſſecutus, curauit omnia probè & prudenter adminiſtrando, ne à ſuo nomine uel innata probitate degenerans uideretur. Is enim poſtquam in Germania feliciter triumphaſſet, Sarmatasq; potenter repreßiſſet, tetendit iter per Thracias, atque omnes Gothicos populos, quos in Romanorum amicitiam accepit: monuitq; ut in ſuis ſedibus quieſcentes, nullum damnum Romanis prouincijs inferrent, à quibus etiam nihil niſi pacem & concordiam expectarent. Itaque ſub hoc Probo, & illo Charo, ſiue etiam ſub Diocletiano, & eius collega Maximiano, qui ſucceſſu annorum imperabant, Gothicus populus in Romanorum confœderatione

Gothi iterum reuiuiſcunt.

Mœſiæ duæ, quæ aliâs duæ Daciæ uocabantur.

Aurelianus trucidatur.

Tacitus Imp.
Probus Imp.

ratione permanſit, uictoriamq́; de Perſis, quam Romani ductu Galerij imprudenter amiſerant (ut mox dicemus) potenter reparauit.

CAPVT XIX.

SEd operæpretium fuerit prius noſſe Diocletianum ob maximas totius imperij difficultates, in quas inciderat, ſibi in conſortem imperij aſſumpſiſſe Maximianũ cognomento Herculeum. Deinde cùm plura contra imperium ſuccreſcerent monſtra, quàm uno & altero Hercule expugnari poſſent, creauit etiam alios duos Cæſares, Conſtãtium Claudij nepotem, & Galerium Maximinum, prudenter & optimè factum ratus, ut quò plures eſſent Imperatoriæ maieſtatis aſſertores, eò pauciores fierent eius impugnatores. Sed prudentia illa Diocletiana, quæ Chriſti nomen inſolentiſſimè contemnebat, & ſe pro Deo adorari iubebat, prohibere nequiuit, quin ubiq; terrarum plures uno tempore rebellarent, alius hîc, alius ibi, uel alibi. Inter cæteros Narſeus bellum contra Romanos in Meſopotamia mouit, contra quẽ Galerius Maximinus à Diocletiano miſſus ſemel atque iterum conflixit. Fueruntq́; eius prælia Romanis parum proſpera. Quippe hoſtium multitudine ſuperatus, totoq́; exercitu amiſſo, ad Diocletianum qui non longè aberat, peruenit: à quo tam indignè ob rem ignauiter geſtam exceptus eſt, ut aliquot millia paſſuum (ut erat purpura indutus) ante illius currum coactus ſit pedibus iter facere. Qua inſigni contumelia affectus, non continuò animum deiecit, ſed reparandis uiribus toto ſtudio intentus, Gothos ex Thracia, Mœſiaq́; eduxit: quorum forti opera uſus in Armenia proſperè cum Narſeo cõflixit, uictumq́; ingenti prælio caſtris exuit, uxorem & liberos unà cum Regia gaza cepit, & cum his multos

Diocletianus Imp.

Maximianus Imp.

Cõſtãtius Claudij nepos.

Galerius Maximinus.

Galerius contra Narſeũ in Meſopotamia infeliciter pugnauit.

Narſeus ſecũdo conflictu profligatur.

Perſarum nobiles, ipſumq; in ultimas regni ſolitudines egit: ſicq; priore contumelia deterſa, Romanis uictoriam prius amiſſam reſtituit. Gothos quorum auxilio uicerat, diu in prælio habitos dilexit, uotisq; eorum grata compenſatione ſatisfacere curabat, ipſiq; rurſus Romanæ Reipublicæ ita inſeruire ſtudebant, ut ſemper eam auxiliaribus copijs ſuſtentarent, donec ſuam militiam negligentius ab ipſa expeti, ſimulq; militaria dona & ſtipendia negari conſiderarent. Proinde ſub Auguſto Conſtantino Magno ad apertam irruptionem in Romanum imperium conſurgentes, Thraciam Mœſiamq; ferro & flamma inuaſerunt: uicti tamen à Conſtantino, & in ſuas antiquas ſedes redire compulſi, plurimos ex ſuo numero amiſerunt, ut Sabellicus, & Blōdus affirmare uidentur. Sed Iordanes illis apertè contradicit. Conſtantinus enim animaduertens eius gentis mores, quòd beneficijs ac fœdere in officio cōtineri poſſet, armis autem nec ſubiugari, nec deleri poſſet, ueterem cum ipſa confœderationem renouauit: in qua inter alia Gothi obligati fuerunt, ut ſub Romanis ſignis pro ſtipendio (quando uocarentur) militarent: quod etiam & magnificè præſtiterunt. Eorum nanq; militari fortitudine nō ſemel uſus eſt in Licinium ſororium ſuum, quem Galerius Maximinus Cæſarē creauerat, ipſeq; Conſtantinus data in coniugem germana Conſtantia, Auguſtum fecit. Sed neque ea humanitas potuit pertinacis hominis animum à rebellione reuocare: erat enim ingenij duri, bonarumq; literarum, & Chriſtiani nominis perſecutor, quamuis interim putaretur Reipub. maximè neceſſarius, & in re militari peritiſsimus. Igitur cùm Conſtantinus nihil apud eum beneficijs proficeret, ſtatuit armis agendum eſſe contra ingratum: nec uno prælio, ſed iterum atq; iterum ipſum ſuperauit. Habebat enim Conſtantinus in omni bello quod

Conſtantinus Magnus Imp.

Gothi humanitate deuinci potuerunt, armis autem ſuperari non potuerunt.

Licinius.

feliciter

ſeliciter geßit, auxiliares Gothorum copias ſibi fideliter ac diligenter militãtes, quibus Licinij exercitus (quamuis fortißimus, & ſæpe reparatus) cedere cogebatur. Hic tandem Licinius *Chriſti, & omnis humanitatis inimicus, à ſuis militibus quemadmodum diu meruerat, trucidatus eſt.*

Licinius interēptus.

CAPVT XX.

HIldericus *patri ſuo Cannabæ, cui cognomen erat Ouida, in regno Gothorum ſucceßit, eo tempore quo* Romanum *imperium* Conſtantino Magno Imperato*re regebatur: qui etſi* Gothos *inter ſui principatus auſpicia magno prælio fudiſſe, uiresq́; eorum plurimum extenuaſſe diceretur, attamen (ut paulò antè diximus) poſtea ipſos in prima amicitia & confœderatione obſeruabat.* Quod *ſatis probare uidentur illi duo præſtantißimi* Gothorum *duces, ſiue* Reges *(ut ſcripſit* Iordanes*)* Ariaricus *&* Atharicus*, qui* Conſtantini *militiam continuè ſecuti, tantos ſe in eius maieſtate conſeruanda præſtare curauerunt, quãtum à principio eius ſelicibus ſucceßibus ſe obijcere ſtuduerũt.* Horum *fideli ac diligentißima opera* Licinium *ſæpißimè (ut meminimus) rebellantem ſuperauit, & occidit.* Deinde *cùm* Conſtantinus *famoſißimam illam* Conſtantinopolita*nam ciuitatẽ urbis* Romæ *æmulam, ex ſuo nomine ædificaret, prædicti* Principes *quandraginta millia* Gothorum *ad* Imperatoris*, & nouæ urbis præſidium contra uarias gentes, quibus ea imperij ſedes minus opportuna uidebatur, eduxerũt: qui ſe ubiq; tam uiriliter et ſtrenuè geſſerũt, ut apud ſuos & alienos, florentißimi regni* Reges*, non duces dicerentur.* Neque *tunc ſolùm ad tantam gloriam* Gothi*, & eorum* Principes *aſcendiſſe uidebantur, ſed quotieſcunque nacti fuerunt in* Romana Repub. *magnanimos magnificosq́;* Imperato res*, toties aliquod præclarũ opus,*

Hildericus 29. Gothorũ Rex extra patriã.

Ariaricus & Atharicus.

Cõſtãtinopolis.

& ſempiterna laude dignum pro ipſa Repub. peregerunt. At ubi Imperialis celſitudo per Principes ignauos, & ſordida auaritia inquinatos occupata fuit, mox aliquid rebellionis ab ea gente meditatum eſt. Quis enim populus, niſi ignauo abiectoq; animo fuerit, ſe ſubijci ſuſtineat tam ſordidæ auaritiæ portentis, quibus uiliſſima metalla omni uirtute præclariora uidentur, quiq; citius ſcurris & paraſitis ingentem auri uim à probis ciuibus contra ius & fas extortam effundũt, quàm teruncium uiro alicui de publica omnium ſalute optimè merito largiantur?

Auaritia origo multorum malorum.

CAPVT XXI.

Gebericus 30. Gothorũ Rex extra patriã.

GEbericus in defuncti patris Hilderici locũ ſurrogatus, pacem quam pater cum Romanis pepigerat, integrã cõſeruabat. At cum Vãdalis graue illi belli negociũ incidit, quos quia uicini erãt, cogitabat ſuo dominio ſubiugare. Habebant autẽ ſub Rege ſuo Viſmaro manſionem ad ripam Danubij Borealem, à Gothis autem ad Occidentalẽ ſupra gentem Marchomannorũ, qui ab illis ad Occidentẽ habitabant: à Meridie Danubij ripam, ab Aquilone Hermunduros habebãt. Igitur Vandalis hoc modo collocatis, contigit inter eos & Gebericum Gothorũ Regem nõnihil controuerſiæ incidiſſe, ob quã Gothus perarmata ſuorum maxima multitudine cõtendit in Vandalos: quos magno acerrimoq; prælio ſuperauit, occiſo Rege Viſmaro, multisq; mortalibus. Tum Vandalorum reliquiæ ea irreparabili ſtrage ſuſcepta, miſſis ad Conſtantinum Imperatorem legatis, orant ſe ad Romani imperij confœderationẽ admitti, ſedesq; in Pannonia liberas ſibi aſſignari. Quibus impetratis, fœdus cum Conſtantino pepigerunt. Nec ab illis ſedibus uſque ad tempora Honorij Imperatoris exiuerunt, quando (ut infrà dicemus) à Stilicone ad occupandas nouas

Viſmarus Rex Vandalorum.

Gothi contra Vandalos.

Viſmarus occubuit.

Vandali cũ Romanis fœdera ineunt.

uas in Gallia ſedes euocabantur. Gothi igitur Vandalorum uictores, cùm uiderent eam gentem ad Romanorum pacem admiſſam, noluerunt amplius contra ipſam arma extendere, obſtante confœderatione, quam pridem cum Romanis iniuerant, qua cautum erat, ut omnes in gratiã Romanorum ſuſceptos, amicitia non armis proſequerentur. Hîc fortaſſe quiſpiam interrogat, quæ'nam gentes ſint, aut fuerint Marchomanni, & Hermunduri, quibus uicini erant Vandali: Ad quod reſpondendum puto, non ſolùm in una plaga mundi, uerùm in toto orbe terrarum crebrius eſſe gẽtium nomina commutata. Vnde ſi quis Ptolemæum, Strabonem, Plinium, alioſq; ueteres tum Geographos, tum Hiſtoricos inſpexerit, inueniet plurima gẽtium & terrarũ nomina, quorũ ueſtigia nuſquã hac noſtra ætate inueniuntur. Mutationes autẽ nominũ multis modis accidere ſolẽt. Quandoq; enim Reges ſuppreßis priſcorũ nominibus, ſua propria ſubiectis populis cõmunicauerunt, quãdoq; uictrices gẽtes abolito uictarum nomine, rurſus ſuum indiderũt: ut Hungari ſuperatis Pannonibus Hungariam, Turci ex Aſia Turchiam, Tartari ex Sarmatia Tartariam nominauerunt. Quod quia noſtris ſeculis factũ fuiſſe cõperimus, uetuſtis illis ſeculis idem factitatum fuiſſe non dubitamus. Proinde minus facile eſt oſtẽdere, qui olim fuerint illi Marchomanni, niſi in teſtimonium attulerimus Cornelium Tacitum, qui Germaniam, & eius populos diligentius cæteris Romanis ſcriptoribus tradere conabatur. Is Hermunduros circa ortum Albi fluuij ponens, occaſionem dedit, ut eos hodie Morauos exiſtimemus: in quorum montibus fons eſt & ſcaturigo Albis fluminis. Iuxta Hermunduros Nariſci, ac deinde Marchomanni, & Quadi agunt: quibus ſuperandis M. Antonius, & Aurelianus, ac Probus Romani Imperatores non parum olim laborauerunt: atq;

Marchomanni & Hermũduri qui ſunt.

Ex mutationibus rerum mutata ſunt nomina gentium & prouinciarum.

Hermũduri credũtur eſſe Moraui.

Nariſci. Marchomanni. Quadi.

ob eam uictoriam à Romanis ſcriptoribus immortali laude extolluntur, in nullo inferiores æſtimati ab illis, qui periculoſa bella Punica ſuperauerunt. Nunc ad Gothos, à quibus digreßi ſumus, redeuntes, conſideremus ipſos ſub potentißimo Rege Giberico poſt ſuperatam fortißimam gentem Vandalorum in lõgæua pace, & temporum tranquillitate quieuiſſe.

CAPVT XXII.

Armanaricus 31. Rex extra patriam.

ARmanaricus ex nobilißima Amalorũ familia natus, in regno Gothorum ſucceßit. Qui obſtante fœdere cum Romanis inito, nullas eorũ prouincias bello laceßiuit: quocirca nec Romanarum rerum ſcriptores eius meminerunt: ſuum tamen imperium tam latè (teſte Iordane) extendit, ut à pleriſque Alexandro Magno compararetur. Tantum enim ad Orientem progreſſus eſt, ut totam Scythiam uictrici manu ſubiugaret. Nec ea amplißima uictoria amplitudini animi eius ſatisfecit: arma quoque in Septentrionales terras extendit, præſertim in Herulorum gentem, & eius Regem Alaricum iuxta Mæotidas paludes (Ablabio teſte) habitantem: quæ nomen à locis ſtagnantibus (ſic enim apud Græcos Helos ſonat) aſſumpſiſſe uidetur: unde factum eſt, ut tranſpoſitis literis, pro Heleris Heruli dicerentur. Cauſa uerò ſiue occaſio belli in Herulos ſuſcepti, intolerabilis eorum ſuperbia fuiſſe creditur, cùm ſibi primas partes in diſciplina militari iactanter arrogarent, gloriam rerum à ſe præclarè geſtarum uocis procacitate extollendo. Addidit etiam eis animos, quòd nulla in circuitu eorum gens eſſet, quæ non leuem armaturam in acie ſua ex ipſis elegerit: uelocitate enim & corporum agilitate (quæ non parum in militia ualet) omnes præcellebant. At Gothi non paßi ſibi militaris gloriæ palmam per

Herulorum gẽs unde nomen accepit.

minus

minus potentem populum auferri, qui pridem ualidiſſimas nationes ſuo imperio ſubiugarant. Proinde collatis utrinque agminibus, pro gloria decertandum reſtabat: in quo quidem certamine Gothi acerrimis animis progredientes, effecerunt ut corporum agilitas, de qua Heruli ſibi nimium complacebant, plus ad uelocem fugam, quàm ad perſiſtendum in pugna, uel ad aſſequendam uictoriam utilis haberetur. Victi ſiquidem, & magna parte trucidati, documento eſſe potuere, ſuperbi ſpiritus hominibus plus animi, quàm corporis uigorem ad felicem bellorum exitũ conferre. Illis igitur qui ſupererãt, ſub iugum & tributum miſſis, arma uiresq; ſuas in Venetos conuertit. Qui autem fuerint illi Veneti, Iordanes ex Ablabio explicat, affirmans eos fuiſſe Sclauicæ gentis portionem. Tunc enim ſicut nunc Sclauonica gens ad multas nationes diffuſa, diuerſa nomina ſortiebatur, nec Slauonica gens à Vandalica, niſi ſolo nomine differebat. Igitur (ut Iordanes ait) Armanaricus potentiæ ſuæ arma in gentem Vandalorum tunc per latiſſimas Germaniæ terras, præſertim per littora maris Germanici locatam extendit, eamq; (quamuis fortiſſimam, & infinita multitudine ad prælia prodeuntem) ſuperauit, ſuperatamq; ſuo ampliſſimo imperio coniunxit. Sed nec ea uictoria contentus, ad Eſtonum gentem ſuæ potentiæ arma conuertit.

Heruli uicti.

Veneti.

Sclaui & Vandali ſolo nomine differunt.

CAPVT XXIII.

Est autem Eſthia in Auſtralibus littoribus maris Sarmatici (quod ibi Sinus Venedicus dicitur) collocata, gens quidẽ noſtra ætate uiribus & armis potens, utpote quæ ductu magni principis magiſtri Liuoniæ, potentiſſimorum Moſcouitarum arma à ſuis, cæteriſq; uicinis terris reprimere, & ſæpe ſuperare conſueuit. Hanc gentem Ar-

Eſtonum gens.

manaricus magni nominis umbra ſtimulatus, magnifico bellorũ apparatu inuaſit. Vnde haud difficile cognoſci poteſt, totum illum latiſsimarum regionum tractum, qui eſt à Danubio uſque ad eundem Venedicum ſinum, Armanarici regno paruiſſe, quum per ipſum non ſecus ac pacatum & ſubditum populum copias bellatorum tranſmiſerit. Ipſa quoque Germania, & (ut diximus) tota Scythia, quæ ex Europa per Tanaim in Orientem latiſsimè protenditur, eius principatum adeò auctum, & amplum, magnificumq́; effecere, ut ſummis Monarchis qui unquam fuerunt, meritò comparari queat. Ait enim Iordanes ipſum omnibus illis populis & nationibus perinde ac proprijs laribus imperaſſe. Sed quum nihil ſtabile eſſe queat, quod fortunæ uarietate gubernatur, non potuit illud ampliſsimum Armanarici imperium ad æquam diuturnitatem cum tãta amplitudine peruenire, aut ad hæredes trãſmitti. Quamuis enim diu feliciterq́; regnauerit, utpote à tempore robuſtæ iuuentutis uſque ad decimum ſupra centeſimum annum, tamen in calce uitæ ſuæ irruentibus in ſe, & ſuam gentem Gothicam Hunnis, conſiderare potuit ſui latiſsimi regni ruinam de proximo imminere.

Armanarici latum imperiũ.

CAPVT XXIIII.

Origo gẽtis Hũnorum.

NVnc igitur quia Hunnorum nomen in medium uenit, ſæpeq́; poſt hæc tempora eorum memoriam in his noſtris hiſtorijs facere intendimus, non inutile fore putamus, ſi ipſorum originem ex Iordane Rauennate, & Ablabio Romano Senatore adduxero. Hi ambo Gothi uno conſenſu affirmant ipſos ex Gothis circa Mæotides paludes commorantibus, ea occaſione quæ ſequitur prodijſſe. Tempore ſiquidem antiquiſsimo Gothi ex Scandiana inſula cum ſuo Rege Berico (ut diximus) egreſsi, tandem

ſub Filimero quinto poſt eum exitum Rege, ad illas paludes peruenerunt. Tum Filimerus noui regni in illis terris fundator, operæpretium iudicabat auſpicia ſui imperij à morum correctione inchoare: factaq; de moribus inquiſitione, reperit in populo ſuo quaſdam magas mulieres, patrio ſermone Adelrunas appellatas. Gothicus enim ſermo Runa artem, uel aliquando magiam ſignificat: unde etiam hodie lapides complures in Gobia characteribus Gothicis inſcripti, Runaſten nominãtur. Eaſdem mulieres de maleficio conuictas uel ſuſpectas, in remotas Scythiæ ſolitudines abire coëgit, ne earum commercio reliqua gens contaminata, in nefarias operationes procliua collaberetur. Illæ aliquandiu in ſolitudinibus pererrantes, tandem quoſdam Scythici generis homines ſimili errore per deſerta uagantes inueniunt, quibus connubio ſociatæ, prolem per temporum interualla innumerabilem ædiderunt. Eſt enim in regionibus frigidis eò maior hominum fœcunditas, quò rarior eſt ibi aëris cõtagio, quæ ſolet mortalibus fœtificum calorem minuere, fatumq; & mortem plerunque accelerare.

Adelrunæ magicæ mulieres dictæ.

Magæ relegantur à communi hominum cœtu.

Magæ nubunt Scythicis uiris, è quibus Hunni procreati.

CAPVT XXV.

TAli ergo ſtirpe Hũni procreati, uenationibus & arte ſagittaria ſeſe plurimum exercuerunt. Accidit interea dum quidam eorum uenationibus ardentiore ſtudio intenderent, iamq; ineuitabile fatum adueniſſet, quo Deus ingente ſtulta humanam ſuperbiam caſtigare uellet, ecce ceruа ſeſe illis inſectandam ex improuiſo offert, ingreſſaq; paludem, nunc progrediens, nunc ſubſiſtens, indicem ſe uiæ præbuit: quam ſecuti uenatores, paludem Mæotidem) quam imperuiam ut profundum pelagus hactenus eſtimauerant) pedibus tranſiere: mox quoque catenus ut

Ceruæ ductu Hunni paludes Mæotidas tranſeunt.

ignota terra ignotis apparuit, cerua diſparuit. Ita uenatores illi exploratis nouis ſedibus, & uiuendi commoditate, totum Hunnorum genus ad occupandas eas nouas & feliciores terras excitabant. Perſuaſi igitur Hunni, tota ſuorum multitudine collecta, cum coniugibus, & pignoribus, ac tenuitate fortunarum quas habebant, nouas ſedes occupaturi paludes tranſierunt. Noua hominum facies terrorem intuentibus ingerebat. Nam breuis hominum ſtatura, torua facies, luminum puncta potius quàm oculi, color teter, inſuetis Tartaream faciem præferebant. Affirmat Iordanes ex Ablabio, ipſos primùm ex incubis ſpiritibus genitos, alij Faunis agreſtibus, quos aiunt ſyluas incolere, & nihil humanum præter ſolam ſpeciem oſtendere, ortos prodiderunt. Crantzius (cui ego accedo) ex uagabundis Scythis in ſolitudine Scythica genitos arbitratur: qui etiam Beroſi Babylonici opinionem de Hunnorum origine adducit, aſſerens ipſum Noë poſt diluuium genuiſſe Tuiſconem, qui filios reliquit Hunnum, Vandalum, Sueuum, Marſum, & reliquos intra Tanaim & Rhenum omnes commorantes. Nec ſilendum eſt, quod Procopius de bello Perſico libro 1. de Hunnis commemorat. Sunt, inquit, Hunni qui Euthalitæ uocantur, reliquis Hunnis nequaquam uicini, neque ad eos pertinentes, ſed Perſis propinqui Boream uerſus: quorum ciuitas Gorga nomine, in Perſidis confinibus ſæpe cum colonis de ipſis finibus pugnat. Nec ut reliqui Hunni Nomades ſunt, uitam agentes paſtoralem, ſed optimam iampridem incolunt regionem, ſoliq; Hunnorum albi ſunt: neque item fœdi aſpectu, neque ferarum modo ut illi uictitantes, ſed ſub uno degentes Principe, politicam agunt uitam inter ſe, & cum uicinis ius faſq; colunt æquè ac Romani, & alij omnes. Fortunatiores inter eos uſque uiginti amicos habent, ſeu plures ſi contingat,

Hunnorum ſtatura & facies.

Diuerſæ opiniones de origine Hunnorum.

Tuiſco Noë filius.

Hunnorum diuerſitas.

contingat, qui conuiuæ continui ſunt, quibusq́; communis pecunia ſimul & poteſtas eſt. Decedentem ex eis aliquem ad ſepulchrum efferri mos eſt. Præterea commemorandum puto, ex noſtris Septentrionalibus hiſtorijs haberi, quomodo Sueonum Reges per mediam Rußiam tranſeuntes, bella in Hunnos olim extenderunt: quanquam non deſunt qui dicant ipſos Hunnos à Septentrionali parte Scandiæ ultra Helſingorum terras ex Medelpathia primùm erupiſſe: in qua etiam hodie plurimi præſtantiſſimæ fortitudinis homines inueniuntur, qui Hunni proprio nomine appellantur, quiq́; magna & præclara opera in tyrannos, qui patriæ libertatem uexauerant, peregerunt. Noſtriq́; temporis Principes ſi tentauerint eos inſolitis onerare tributis, citius uitam quàm teruncium ab eis inuitis extorquebunt, niſi fortaſſe ſponte allecti, aliquid præſtare uoluerint. Ita ipſorum magnanimitas duci poteſt, cogi non poteſt. Hunni igitur (ut à digreßione redeamus) Gothis adhuc gens incognita, cùm primùm arcu & pharetra armati apparuerunt, ipſo primo aſpectu Gothos, qui populos & nationes ſubiugauerant, terruerunt. Quis enim non fuiſſet territus ad facies hominum tam inſolitas? Erant genæ ſine barba, colore atro, oculi ſine ſupercilijs carbonum puncta præferentes: in ore non uox, aut uerba, ſed horridus ſibilus, aut ſtridor ignotus. Gothi tamen priſtinæ uirtutis memores, ſeſe in aciem contra inſolitos hoſtes collegerunt, rati ſe pridem contra homines decertaſſe, nūc tandem contra dæmonia, aut gigantes pugnaturos. Animabat eos undique parta uictoria. Præterea ipſe Rex Arnanaricus omnium opinione inuictus, cunctorum animos ad certam uictoriam erigebat. Sed illum tunc nimis infelix caſus ante belli congreſſum eripuit. Cùm enim fœminam quandam mariti ſui inſidiatricem, uel deſertricem, lata

Hunni in Medelpathia.

Hunni Gothos inuadunt.

Armanaricus mulierē adulteram cōdemnauit.

ſententia pedibus equorum diſcerpi feciſſet, fratres mulieris Sarus & Amnius, ſororis mortem uindicando Regem Armanaricum non ſine publico & ſummo omnium dolore ex inſidijs adorti uulnerauerunt. Quo caſu quemadmodum Gothorum animi plurimum deijciebantur, ita Hunni in ſummam audaciam erecti, atque in prælium progredientes, Gothorum terras nullo in aciem occurrente uaſtabant. Rex autem, cùm dolori ſuſcepti uulneris additus eſſet angor mentis ex Hunnorum graſſatione contractus, in fata conceßit, ſortitus exitum tanta maieſtate indignum, poſtquam (ut antea diximus) annum decimum ſupra centeſimum compleuiſſet.

Armanaricus uulneratur, & moritur. Hunni terras Gothorũ populantur.

CAPVT XXVI.

Vinnitarius 32. Gothorũ Rex externus.

Vinnitarius deinde Armanarici ex fratre nepos in regno Oſtrogothorum ſucceßit, ſed longè inferiori felicitate quàm Armanaricus. Ille enim (ut diximus) latißimum ſortitus imperium, inter ſummos & potentißimos Monarchas numerari merebatur: hic autem ſolis Oſtrogothis imperabat. Veſtrogothi enim iam ſuæ proſpexerãt libertati, cautiores effecti ex aduerſo caſu Oſtrogothorum, quo ab Hunnis uicti fuerant, cùm primùm eos ex latebris Aquilonis irrumpẽtes, infelici pugna excepiſſent. Iidem tamen Oſtrogothi animo conſtantiore & erectiore illum aduerſæ fortunæ impetum ſuſtinentes, ſedesq́; quas tenebant, uictoribus Hunnis relinquentes, ad Ponticum litus ueterem patrum ſuorum manſionem remigrarunt, uolentes potius patriam quàm libertatem (quando utrunque retinere nequibant) amittere. Hunni tamen neque ea diſceßione contenti, bellum ipſis per Anthoares Scythiæ populos inferre minantur, niſi tributa in ſignum promiſſæ ſubiectionis pendere curent. Irritatus his mi-

Veſtrogothi diuiſerunt ſe ab Oſtrogothis.

nis Vinnitarius, maiorem quam potuit ſuorum multitudinem perarmabat, duxitq; in Boxum Anthoarum Regem: à quo dum in primo congreſſu ſuam ſuorumq; militarem uirtutem oſtentare niteretur, ſuperatur. Qua aduerſa fortuna turbatus, ſed non perturbatus euaſit. Reparatis enim quàm primùm copijs, animoſior in uictores proceſsit, ipſisq; ſuperatis Regem eorum Boxum cum filijs, & ſeptuaginta principibus laqueo ſtrãgulauit, ut pendentium cadauera cæteris metum generarent, dolerentq́; ſe alios libertate & patria ſpoliaſſe, à quibus ſpiritu & uita iuſtè priuarentur.

Vinnitarius prouocatus exercitũ duxit in Anthoarũ Regem.

Boxus uictus, cũ ſuis ſuſpenditur.

CAPVT XXVII.

AD hanc Gothorũ uictoriam Balamber Hunnorũ Rex uehemẽter cõmotus, cœpit cõſilia ſolicitè inquirere, quomodo renaſcentem Gothicæ gentis potentiã, priuſquam inuincibile ſuſciperet incrementũ, euertat. Demum conſiderãs omnẽ gentem in ſe diuiſam facilè ſuperari poſſe, Sigiſmundum Hunimundi Magni filium, inter Gothorum proceres potentem, pluribus Gothis imperantem, à Vinnitario promiſsionibus alienatum in ſuam partem trahere feſtinauit: eiusq; auxilio fretus, ſuper Vinnitarium exercitum ualde potentem eduxit, certatumq́; diu & pertinaciter: ſtatuerat enim Vinnitarius glorioſam mortem ſeruili turpiq; conditioni anteponere. Primo igitur & ſecundo certamine cæſa infinita hoſtium multitudine, uictor prælio exceſsit; nec aliquis (inquit Iordanes) commemorare ualet, quantam ſtragem Vinnitarius de Hunnorum exercitu peregit. At tertio prælio reparatis utrinq; uiribus, prope fluuium Eracum in cruentiſsimam cædem inuicem corruentes, dubiam diu expectauere uictoriam, donec Balamber Vinnitarium miſſa in caput eius ſagitta

Balamber Hunnorũ Rex Gothos ſeditionibus laborantes adoritur.

Hunnorum cædes.

Vinnitarius ſagitta percuſſus interijt.

trucidaret. Sed neque interempto Rege Gothi ſe poteſtati uictoris permittere uoluerunt, niſi adiecta conditione, ut Regem cui parêrent ex ſeipſis eligerent, in reliquo Hunnorum ſocij & confœderati haberentur.

CAPVT XXVIII.

Hunimũdus 33. Gothorũ Rex externus.

HVnimundus, quem Iordanes affirmat potentiſsimi Armanarici Regis filium, concordi procerum conſenſu in Regem Oſtrogothorum aſſumptus eſt. Qui etſi eſſet in bellicis rebus plurimum ſtrenuus, magnamq; ſpem libertatis ſubiectis populis polliceretur, tamen nimis multa erant quæ magnitudini animi eius obſiſtebāt. Erant in primis Gothorum uires tum per bella, tum per domeſticam diſcordiam nimium extenuatæ, Hunnorum uerò potentia ubique inſuperabilis imminebat. Præterea Veſtrogothi ſuæ libertati conſulentes, nec in ſubiectionem, nec in confœderationem Hunnorum conſentire uolebant. Itaque oportuit Hunimundum illius eximij animi ſui propoſitum intra modeſtiæ terminos uſque ad opportunum tempus continere, ne fortè quum ſimplex iugum temerè abijcere properaret, geminum ſibi & populis ſuis acceleraret. Iam enim Balamber Gothos non ut ſubditos, ſed ut confœderatos (ducta in uxorem nepte Vinnitarij Valdamata) habere cœperat. Præterea liberam poteſtatem eligendi Regis, ut in pactis conuentum fuit, ad ipſos tranſtulerat: quæ omnia amicitiæ, nō tyrannidis ſigna oſtendebant. Attamē cùm Gothi omnia alia pati mallent, quàm inerti otio torpere, neceſſarium fore putabant, ut alicubi hoſtes, contra quos uires ſuas exercerent, inquirerent, ne Gothica iuuentus omiſſo militaris diſciplinæ ſtudio nihil amplius haberet, quo ſe ſuamq; libertatem à tyrannorum impetu uindicaret. Tandem oblata eſt bellorum occaſio inter Gothos

Veſtrogothi ſuæ conſulũt libertati.

Valdamata neptis Vinnitarij nupſit Balambro.

Gothi quærunt occaſionē bellandi.

thos & Sueuos, in quos Hunimundus copias ex Gothica iuuentute comparans, feliciterq́; (teſte Iordane) dimicans, uictor euaſit: nec diu pòſt magno omnium ſuorum mœrore uitam cum regno reliquit. *Gothi contra Sueuos.*

CAPVT XXIX.

Toriſmundus prædicti Hunimundi filius, magno omnium procerum conſenſu in ſumma ſpe totius gentis in paterni regni ſceptra peruenit: qui etiam omniũ expectationi magnoperè ſatisfeciſſet, niſi in primo iuuentutis flore cùm conaretur famã extendere factis, extinctus fuiſſet. Non tamen ignauus perijt, ſed Marte cruento. Pugnabat belli fulmina nulla timens. Siquidem ſecundo anno adepti regni, ſiue iniurijs Gepidarum laceßitus, ſiue illo uetuſto odio utriq; genti cognato, ſiue etiam alia quacunq; occaſione prouocatus, exercitũ uiribus & armis inſtructißimum eorum terris inuexit: magnoq́; prælio commiſſo Gepidæ ſuperantur, cæduntur, fugantur: iamq́; manus uictas uictori Gotho porrigebant, & ſubito ſubruentis equi caſu uictor unà cum uictoria expirauit. Quem infelicem caſum Oſtrogothi adeò dolenti & amaro animo tulerunt, ut nihil unquã amarius ſibi accidiſſe putauerint: tantumq́; defuncti Regis amori tribuebant, ut totis quadraginta annis nullum alium Regem in eius locum ſurrogarent. Eiusq́; filius Geremundus ſubito patris occaſu perterritus, paterni regni ſceptra contemnens, ſeſe cum filio ſuo Viderico ad militiam Theodorici Regis Veſtrogothorum (de quo inferius dicetur) tacita ſui generis claritate contulit, multaq́; & præclara facinora contra Attilam Hunnorũ Regem pergit, uolens potius in aliena terra ſub glorioſo Rege militare, quàm in patrio regno Hunnis confœderato, uel ſubiecto imperare: tantum diſplicuit magnanimo Principi uel

Toriſmũdus 34. Gothorũ Rex externus.

Gothi contra Gepidas.

Gepidæ vincuntur.

Toriſmundus victor cecidit.

Geremundus cõtulit ſe ad militiam Theodorici.

ipſa ſubiectio, uel ſola ſubiectionis opinio. Deinde Valamirus cum fratribus ſuis Theodemiro & Vindemiro ad Oſtrogothorum regnum tempore Attilæ peruenit: de quibus quia inferius libro nono loqui intendimus, nunc ſatis erat ſola nomina eorum commemoraſſe, ut intereà à Thracia & remotioribus terris in Gothiam & Suetiam reuerſi, diligentius inquiramus quidnam Gothi in ſua patria egerint, cùm cæteri in procul poſitis regionibus tot bellorum motus ſuſtinuerint. Sed operæpretiũ fuerit oculos ad calcum quinti libri (à quo digreſſi ſumus) paululũ reuocare.

Valamirus, Theodemirus, & Vindemirus fratres.

IOANNIS MAGNI

GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GO-

thorum Sueonumq́; liber ſeptimus.

CAPVT I.

Euginus 49. Gothorũ Rex internus.

Suconum & Gothorum regna iterum coniunguntur.

QVocirca Euginus*, ſiue ut alij dicere uolunt* Vginus*, mortuo conſanguineo ſuo* Haldano*, poſt multas cõſultationes tandem ad* Gothiã *(cuius tunc* Rex *erat) regnum Suetiæ cõmuni procerum ac populorum cõſenſu adiunxit.* Q*uamuis enim* Haldanus *dum uiueret, ipſum in regno Suetiæ indubitatũ ſucceſſorem propter eius optima merita deſignaſſet, tamen quia ea deſignatio nullo procerũ conſenſu confirmata fuit, neceſſariũ erat ipſam poſt* Haldani *fata in difficultates nõ paruas incidere, opponentibus ſe* Eugini *electioni illis Suetiæ primoribus, qui pridem* Haldanũ *à regno ob ſeueritatẽ cenſuerãt amouendum: qui tunc (ut putabant) ſuorum uotorũ facilè compotes*

potes euaſiſſent, niſi potentia & prudentia Vgini eorum conatibus obſtitiſſet. Proinde quòd Haldanus ſeuerius imperaſſet, quòd nobiles complures puniuiſſet, quòd patriam multis tributis pro naualibus bellis oneraſſet, id totum uni Vgino impoſuit: præualuit tamē ea pars, quæ Haldano & Eugino ut iuſtis Principibus fauere uidebatur. Itaq; Euginus regnum Suetiæ difficulter aſſecutus, optimū Regem ſe tam Suecis quàm Gothis præſtare curauit: meruitq; ſua ſumma & ſingulari probitate, ut etiā Daniæ proceres ipſum in ſuum Regem ſponte ſine ullo bello poſtularent. Erat enim in eo iuſtitia cum clementia & æquitate ita cōiuncta, ut omnes in quibus erat ſanior mens, uehementer dolerent ipſum nō prius, ſed in tam prouecta ætate ad omniū regnorum illorum adminiſtrationē perueniſſe. Quamuis etiā ab omnibus ſubiectis regnis & populis plurimū amaretur, et coleretur, ipſeq; uiciſsim omnes & ſingulos ut pater filios amplecteretur, attamen à Danis ita dilectus erat, ut non ex Gothis, quorū nomini ſæpius inuident, ſed ex cœlo ad eos deſcendiſſe uideretur. Cauſa tam eximij amoris ea fuiſſe creditur, quia iam Regius ſanguis apud eos defecerat: credebantq; ſe Regia ſtemmata à uetuſtiſsimo Gothorū Regum ſanguine feliciore auſpicio reſtituere poſſe: neq; enim quieuerunt, donec eis filium ſuum Siualdum Regem etiā uiuens deſignaret. Quo facto, Daniæ regnum ſponte Gothorum regno ſe ſubiecit. At Suetiæ proceres, in quibus nimis diu durare ſolet uindictæ appetitus, cùm ad memoriam reuocarent Eugini & Haldani potentiā, qua anteà oppreſsi fuerant, ſtatuerunt bellum Eugino inferre: nec diu huiuſcemodi animi ſui ſtatutum diſtulerunt, antequàm electo ex ſe Rege Ragnaldo, expeditas Suconum copias contra ipſum iam ueteranum educerent. Igitur Euginus (cui tum ob aduerſam ingraueſcentis ſenij ualetudinem, tum ob

Dani vltro ſe dediderunt huic Eugino.

Siualdus deſignatur Rex Daniæ.

Sueci deficiunt ab Eugino præficiētes ſibi Ragnaldum.

ſpectatam in omnibus probitatem parcendum fuiſſet) bello ſuorum Sueonum laceßitus occubuit: qui apud Danos, & in aliena terra, cuncta felicia, & ſupra omne uotũ proſpera expertus eſt.

Euginus occubuit.

CAPVT II.

Regnaldus 50. Rex internus.

REgnaldus & nobili, & Regio ſanguine in Suetia ortus, paſſus eſt (ut diximus) ſe per factionem optimatum in Suetia ad regni ſolium cõtra Euginũ ſublimari. Audax quidem facinus, & in primo regni ingreſſu ſatis felix, ſed non eodem curſu poſt lætũ principium ultima ſucceſſerunt. In prima ſiquidem pugna (cuius nunc meminimus) de ſene Eugino facilè triumphauit, at non ſic in ſecundo bello, quod contra filium eius Siualdum ſuſceperat, euenit. Hic enim Regnaldus indignè ferens quòd ipſi Dani ſe ita ſponte Gothorum Regi ſubieciſſent, filiumq; Eugini Siualdum in Regem conſtituiſſent, cogitabat eodem exemplo quo patrem occiderat, etiam filium cõfeſtim tollere, ne quis apud Gothos uel Danos, niſi Suetico ſanguine illuſtris imperaret. Quocirca electißimas bellatorum copias ex Suetia in Daniam expedire curauit. Conueniunt ambo exercitus in Sielandia Danorum inſula, fitq; atrocißima & pertinax pugna. Sueones pro gloria & imperio pugnabãt, Dani uerò pro ſalute & libertate. Nuſquàm poterat tantis odijs, tamq; graui ac diuturno prælio pugnari, quantum in eo cruentißimo congreſſu, qui totis tribus diebus continuatus erat, ſolis noctibus pugnam dirimentibus. Tandem huic importunißimæ pugnæ cædes Regnaldi finem impoſuit, cunctis eius cõmilitonibus ad caſum Regis conſternatis. Erant in ea pugna (exceptis gregarijs militibus) quadraginta Sueonum fortißimi, in quorum etiam numero erat Starchaterus. Hi cùm nullis unquam bellorum fulminibus concuti conſue-

Regnaldus extincto Eugino vadit contra Siualdum.

Prælium cruentum in Sielandia.

Regnaldus extinguitur.

Starchaterus interfuit pugnæ.

conſueuerint, in hoc tamen prælio ſublato Rege, ſalutem à fuga quærere non uerebantur: quos etiam fortiſſimus & inuictus pugil Sueticus Starchaterus inſecutus, documentũ præbuit, nullum hominem tam præſtantibus eſſe uiribus, quin aliquando ſuam fragilitatem agnoſcere compellatur.

CAPVT III.

AMundus Regnaldi in Danico bello occiſi filius, patri in Suetiæ regno concordibus procerum uotis ſurrogatur. Huic fuere plures filij in bellicis rebus, & militari diſciplina inſtructiſſimi, Hacho, Heluinus, Hagbartus, Amundus. Ad hunc igitur Hachonem natu maiorem, cui tunc apud Sueones maxima piraticæ autoritas deferebatur, omnes illi Sueonum fortiſſimi, qui Regnaldiano bello ſuperfuere, quaſi quædam reliquiæ delapſæ eius commilitium amplectuntur. Neq; ignauiter eorum fortiſſima opera uſus in Hybernos, & alias Occidentalis Oceani inſulas transferre curauit, multosq; populos & terras partim ſub iugum miſit, partim in cineres redactas deſolauit. Intereà fratres eius Heluinus, Hagbartus, & Amundus, ne domeſtico otio contabeſcerent, claſſem armis uiriſq; potentiſſimã eduxere: eoq; præſidio ſeſe ſatis munitos exiſtimantes, totum mare Gothicum piraticis uexauere operibus. Incidit inter hos, & Sigari Danorũ Regis filios, Algerum & Alphum, nauale atq; atrox prælium, quod tam pertinacibus utrinq; uiribus agebatur, ut neutra pars alteri cederet, donec nocturnæ tenebræ telorum uſum pugnantibus prohiberent. Tunc enim clauſis oculis corporeis, cœperunt oculi mentis in utraq; parte efficacius aperiri, conſiderantibus hinc inde damna, pericula, uulnera, occiſiones, quas inani gloria ſeducti perpeti cogebantur. Quocirca reddita diurna luce, placuit utriuſq; partis Principibus, ad pacem con-

Amundus 51. Rex internus.

Hacho, Heluinus, Hagbartus, Amundus filij Regis.

Hacho Hyberniam inuadit.

Gothicum litus vexatur à piratis Regnaldi filijs.

Algerus. Alphus.

cordiamq́; perpetuam conuenire: tantaq́; amicitia acerbo odio ſucceßiſſe uidebatur, ut ſe intimo ac fraterno complecterentur affectu. Sed uehementior quàm diuturnior exiſtens, finem magis moleſtum, quàm optatum accepit. Hagbartus enim pactæ amicitiæ fiducia fretus, cum Sigari filijs petita Dania in aulam Regiam per eos comiter exceptus eſt: in qua cùm uerſaretur, à filia Regis Signe tam ob uirtutem, quàm ob generis nobilitatem adamatur: nec potuit generoſi animi adoleſcens non amare illuſtrißimam uirginem, à qua ſe tam grato amore concupiſci comperiebat. Sed obſeruato opportuno tempore ignorantibus eius fratribus, ipſam ſibi in ſponſam data inuicē fide aſſumpſit.

Signe filia Regis Daniæ.

CAPVT IIII.

Signe ambitur à pluribus.

Hildigisleus.

ERant eo tempore multi Dani, & Teutones, qui eandem uirginem in coniugem poſtulabant: in quorum numero præcipuum locum habebat quidam Hildigisleus, claro inter Teutones loco natus. Is cùm comperiſſet ſibi à Regia puella præferri Hachonem, uel Hagbartum, Amundi Regis filios, indignanti & grauißimo animo tulit illū ſui cōtemptū, præſertim cùm intellexiſſet ſibi à uirgine exprobratum, quòd præter uultus uenuſtatem, & claritudinē parentum, nullis præclaris facinoribus, ſiue rerum geſtarū gloria illuſtraretur, Hagbartum uerò Sueticum (quē ſub Hachonis nomine ſummis laudibus extulerat) in militaribus exercitijs, & magnitudine rerum geſtarum illuſtrißimū nominaſſet. Proinde Hildigisleus non ad arma more uirorum, ſed ad inſidias more mulierū acceptas iniurias uindicaturus ſe cōuertit. Boluesſum enim quendam natura & moribus peßimum, amicitias abrumpere, & odia ſerere ſolitum, magnis muneribus datis inducit, ut fœdus quod Sigari filij cum Hagbarto & fratribus eius pepigerāt, acriori odio

Bolueſius.

ri odio permutarent. Nec ſegniter artem, quam ab ineunte ætate ad multorũ perniciem didicerat, executus eſt, hortando Regios iuuenes, ut Suecorum amicitiã nuſquam utilem, ſed ubiq; periculoſam atq; inſidioſam deuitarent. Cuius malignæ ſuggeſtioni tantum tributũ erat, ut Sigari filij promiſſæ fidei obliti, ad arma uelocius quàm honeſtius conuolarent, ipſosq; Sueones ad publicum & naualem cõflictum prouocatos trucidarent.

CAPVT V.

CEcidere in eo prælio fortiſsimi proceres Amundus & Heluinus: at Hagbartus nolens in aliena regione iniquis uiribus Martis aleã experiri, ab ea pugna prudentius declinauit. Sed denuò copias cõtrahẽs, et acerrimũ bellum inſtaurans, glorioſam uictoriã de fratrum occiſoribus reportauit. Deinde ſumpta muliebri ueſte, omniq; fortitudine depoſita, ad Signem Sigari filiam ſe recepit, ſiue ut ſe de occiſione fratrum eius excuſaret, ſiue ut furtiuo portiretur amore, parum in Sueticis hiſtorijs expreſſum inueni: quanquam Saxo Danicus multa eius temeraria facta commemorat, uidelicet quomodo filiã Regis uiolauerit, quomodo deprehenſus in eo ſcelere fuerit, quomodo cõplures electos milites, antequã cõprehendi poterat, trucidauerit, quomodo in cõcione ad peſſimi Boluefij conſilium dãnatus fuerit, quomodo in furca ſtrangulatus interierit, tandẽ quomodo Signe ob infinitũ amorem, quo erga unicũ ſponſum ſuũ ducebatur, ſe ipſam iugulauerit, atq; igni pariter cum tota aula regia exurendã tradiderit. Hîc iterum & meritò exclamandũ eſſet in illa humani generis portenta, quæ exemplo illius perditiſsimi Boluefij ea cõſilia imprudentibus Principibus ſuggerũt, unde regna, nationes, populi incredibili celeritate euertũtur, et tamẽ nõ deſinũt ignaui proceres

Amũdus et Haluinus ceciderunt.

Hagbartus amore Signes allectus redijt.

Hagbartus ſuſpenditur.

Signe ſeipſam iugulat.

talium conſilijs ſe,& omnem ſuam,ac ſuorum ſalutem committere. Erat eodem tempore in aula Sigari Biluiſius, qui omnia ad amicitiam & pacem à tenera ætate conuertere didicerat. Is ſummoperè conatus eſt perſuadere ut Sigari filij fœdus cum Hagbarto & fratribus eius initum nequaquàm rumperent,ſed conſeruarent: cuius optima conſilia quia contempta,uel neglecta fuerũt,ſecuta eſt in primis Regiorum liberorum clades & occiſio,filiæ uiolatio,& infamis exitus, ac tandem Regis Sigari mors: omneſq; Daniæ nobiles unà cum omnibus Regij ſanguinis reliquijs propter ea Boluesij conſilia penitus extincti fuerunt.

Biluiſius.

Fœderis non ſeruati pœna perſoluitur.

CAPVT VI.

Hacho 52. Rex internus,viuẽte patre regni adminiſtrationem ſuſcepit.

HAcho Amundi Regis filius antequàm in paterna regna ſuccederet,ea magnifica opera geßit,quæ cæteri illius ætatis proceres potius admirari quàm imitari ualuerũt. Patre Amũdo in graui ætate ad Regiæ dignitatis labores aſſumpto, hic in ſe omnem adminiſtrandi regni ſolicitudinem ſuſcipiens, tam circunſpectè omnibus Reipublicæ partibus ſatisfecit, ut quemadmodum contra hoſtes, & in bellicis rebus incomparabiliter ſtrenuus eſſet,ita in ciues & amicos nullum benigni Principis officium præteriret. Paterno igitur regno prudenter conſulturus, totam patris militiam ita diuiſit, ut altera pars in patria, & mari eius litoribus alluente ſub ductu fratrum (quos nunc nominauimus) militaret, dum ipſe interim altera parte militum ſuccinctus,arma Occidentalibus Oceani inſulis inferret. Qui cùm in tam remotis finibus conſtitutus eſſet, certiſq; nuntijs didiciſſet duos fratres ſuos bello nauali à Danis oppreſſos, tertium uerò ignominioſo mortis genere in ſuæ familiæ, & Suetici Regis contumeliam abſumptum, nihil ulterius morandum ratus, totius exercitus ſui robur ex Hybernia in

nia in Danos *conuertere properauit.* Erant *tunc nonnulli, qui unà cum pugile* Starchatero *eius militiam deſerentes, uarias cauſas, cur in* Danos *pugnare nollent, aſſerebant: at* Hacho *nihil eorum deſertione motus, copias quas reſiduas habebat,* Daniæ *litoribus, quibus* Sielandia *ambitur, impo nit, rectoq; & quàm celerrimo curſu per ſaltus & nemora uſq; ad regiam (in qua tunc* Sigarum *uerſari intellexerat) contendit.* Nec *accelerationi proſpera fortuna defuit.* Nam *primam & ſecundam uigilum ſtationem ſuſpenſo tacitoq; itinere præteruectus, cùm extremas ſyluarū latebras pene traſſet, iuſsit abſciſſos arborum ramos ſingulorum ſuorum manibus geſtari.* Quod *cùm milites in tertia ſtatione conſti tuti animaduerterent, mox* Sigaro *nuntiāt ſe inſolitam & ſtupendam rei nouitatem admirantibus oculis ſubieciſſe: ui ſum quippe erat, nemus ſuis ſedibus auulſum ad regiā uſq; properare.*

Hacho cum ſuo exercitu in Sielandia regiam aggreditur.

Stratagema.

CAPVT VII.

T*Vm Sigarus animo ad inſidiarum conſiderationem cōuerſo reſpondit, eo ſyluarum acceſſu ſibi extrema fata portendi: moxq; militem (quē inopinatus caſus obtulit) contrahens, obuiàm aduenienti hoſti progreditur: fit atrox ac uehemens pugna,* Suecis *ſuo more uindictā pertinaciſsimè ſitientibus: neq; enim eſt ulla gens, quæ tardius ad iram prouocatur, quæq; iniurias acrius uindicare contendit.* Cecidit *eo prælio* Sigarus Danorum Rex. Hacho *uerò uictoriam in crudelitatem uertens, nulli ſexui, aut ætati pepercit, regnumq;* Daniæ *tam ſeueriter opprimebat, ut illud nequaquàm ad tributum, aut ſubiectionem, ſed ad extremam deſolationem expugnaſſe uideretur: nec quieuiſſet donec magnam eius partem deſolatam reddidiſſet, niſi in eo conatu nuntium de obitu patris, quo ad paternum re-*

Sueci tardi ad iram, veloces ad vindictā.

Sigarus occubuit.

Hacho nuntiata morte patris reuocatur à Daniæ vaſtatione.

Siualdus Sigari filius à Danis Rex ſufficitur.

Siualdus et Hacho ambo duces cadunt.

gnum ſubitò reuocabatur, accepiſſet. Subſtituit tamen alterum eiuſdem nominis ducem Hachonem cognomento Faſtuoſum. Quem cùm Dani poſt Sueonum abſceſſum uiribus deſtitutum uiderent, confeſtim ad arma reuerſi, ſtatuerunt ſe à Suetico iugo eripere, & in priſtinam libertatem uindicare: filioq; Sigari Siualdo in regem aſſumpto, prælium uehementius quàm unquam prius inſtaurant. Fuit ea pugna adeò uehemẽs & cruenta, ut proſtratis anteà multis millibus, tandem ambo exercituũ duces Hacho & Siualdus corruerint: erantq; pauciſſimi, qui ſibi poſt tam miſerabilem cladem fuga cõſulere potuerint. Hic fuit finis infeliciſſimæ pugnæ, in qua omne Regij ſanguinis ſtemma in Dania extinctum, ad unam fœminã Gyritham (ut mox dicemus) peruenit. Hacho autem Amundi filius non (ut Saxo ſcribit) in Scotorũ regno profugus perijt, ſed apud ſuos Sueones, poſtquam in paterna ſceptra ſucceſſerat, nonnulloſq; annos feliciter regnauerat, in fata conceßit.

CAPVT VIII.

Siuardus 53. rex internus.

Aluilda filia Regis.

Alfus trucidat ingẽtes ſerpentes tanquam dracones.

Siuardus interim dum Amundus, & poſt eum filius eius Hacho in regno Suetiæ præſiderent, ad Gothici regni ſceptra peruenit: ex cuius filia Aluilda Regius ſanguis iterũ per Daniam diſſeminatus, clariſſimos Reges & proceres ſucceſſu temporum procreauit. Hæc Aluilda ab incunabulis tantæ uerecundiæ fuiſſe perhibetur, ut os peplo iugiter obnuptum habens, à nullo unquam uiro ſuam pulchritudinem (quæ maxima erat) uideri pateretur. Proinde quò magis ſe, uultumq; ſuum à uirorum aſpectu retrahebat, eò amplius illuſtriſsimi iuuenes ipſam uidere contendebant. Tum Alphus quidam Sigari Danorũ Regis filius, trucidatis ſummæ atrocitatis ſerpentibus, qui uirginis conclaue tutabantur, ipſam in coniugem poſtulabat. Conſenſit Regia

ſit Regia uirgo in iuuenem genere & operũ claritate conſpicuum: at mater uirginis ipſam acrioribus uerbis obiurgando, à uirili cõſortio deterruit, affirmans nimis turpe & probroſum eſſe, aliquam uirginem tam facilè in uiri amplexum, eliſis pudicitiæ neruis, conſentire, eoq; facto à præclaris priſcarum uirginum moribus, quibus ſemper plus pudicitia quàm uita placuit, degenerare. Quibus conuitijs filia à matre affecta, cœpit nõ modò Regis filium (quamuis forma, genere, uirtutibus clariſsimum) uerùm etiam omnes uiros tam pertinaci caſtitatis propoſito auerſari, ut firmiter ſecum ſtatueret, nunquàm alicui uiro copulari. Deinde ne annos ſuos otio, inertiaq; labefactari pateretur, ueſtem fœmineam, animumq; muliebrem in uirilem audaciam commutauit, & quæ pridem puella fuerat pudiciſsima, deinceps in piratico exercitio uirorum fortitudinem ſuperare, aut æquare uidebatur. Nec paruus erat uirginũ numerus, quæ ſe à uoluptatibus abſtractas, ad idem militiæ propoſitum paratiſsimas offerebant.

Aluilda à matre obiurgata deterretur à nuptijs.

Aluilda piraticam exercet.

CAPVT IX.

MIrandũ tamen non eſt ibi ſæpe inuentas fuiſſe puellas in militari diſciplina ab ipſis cunabulis educatas, quæ potius bellis quàm nuptijs delectarẽtur. Viri enim Gothi magna ſeueritate matrimonia ſua obſeruantes, uxores ſuas in tori ſocias, & pares labores, nõ in dominas, ſiue ad delicias aſſumere conſueuerunt. Proinde apud eos non mulier uiro, ſed uir mulieri dotem aſsignat, ne coniunx ob magnitudinem dotis inſoleſcens, aliquando ex placida conſorte proterua euadat, atq; in uirum dominari contendat, ſed caſtiſsimam illam Romanam Lucretiam iugiter imitando, lanæ, texturæq; dedita, inter lucubrantes ancillas medijs ædibus commoretur, ſitq; ſemper ad uiri impe-

Apud Gothos non mulier viro, ſed vir mulieri dotem aſſignat.

Gothicæ fœminæ nō torpent otio.

rium parata, nunc hæc, nunc illa difficillima negotia domi & foris adminiſtrare, perinde ac ſi uirilem fortitudinē haberet. Immò nec primis dominabus, aut ipſi Reginæ otiari permittitur. Quocirca minus difficile fuit Aluildæ magnā uirginum turbam ſecum ad militiam educere, eaq́; ardua & præclara facinora ædere, quæ à fortibus uiris difficile præſtari potuiſſent. Intereà uerò cùm uictrices turmas longè lateq́; per mare Gothicum circumferret, accidit eam in quendam portum deuenire, in quem multi piratæ ad conſtituendum ſibi Principem conuenerant.

Aluilda cū ſua claſſe in mari Gothico circūfertur.

CAPVT X.

Aluilda princeps piraticæ

HI ergo non ſolùm ob formæ pulchritudinem, ſed ob res præclarè ab ea geſtas, ipſam in piraticæ Principem elegerunt. Nec ſpe ſua decepti fuerūt: quippe tam ſtrenuè omnia belli negotia exequebatur, ut fœminam exuiſſe quiuis credere potuiſſet. Alphus autem fama militiæ eius comperta, ſe quoq; ad piraticum opus accingit, aut mortē, aut uirginem unicè dilectā inter tot uaſtiſſimi maris diſcrimina reperturus. Nunc ſiquidem in altū proiectus, horrendis procellis repellebatur, nunc in anguſtiores ſinus relapſus, latronum inſidijs excipiebatur. Tandem poſtquā tot maria perluſtrauerat, & tot pericula ſuſtinuerat, omniaq́; difficillima amantiū ſtudia in ſe expertus fuerat, optato caſu in extremis Finningiæ, ſiue Finlandiæ receſſibus, tēpore algidiſſimæ hyemis ipſam inuenit, non muliebriter ad aſpectum amatoris applaudentem, ſed cruenta tela pro amatorijs ſignis retorquentē, tamq́; pertinaciter ſe defenſantem, ut omnibus perſuaſum eſſet, ipſam plus pudicitiam, quàm uitam conſeruare uoluiſſe. Demum erecto per Alphum ſigno pacis, ad mutuum colloquium deuenitur: in quo ex repugnante hoſte chariſſimam coniugem efficit, plurimum lætatus

Alphus quærit Aluildam.

Aluilda inuenitur.

Alphus potitur coniugio Aluildæ.

lætatus eam ſibi in mari occurriſſe, quã in aula Regia *repugnante ſeuera matre aſſequi nequiuiſſet. Genuitq; ex ea filiam Gyritham, unicam Regij ſanguinis in Dania reparatricem. Plura huius Gothici Regis Siuardi opera in obliuionem unà cum multis aliorum Regum geſtis abiuerunt, niſi quòd ab Ingone Sueonum Rege (cuius hiſtoriam nunc ſubijciemus) bello impetitus occubuerit.*

Gyritha procreatur ex Alpho & Aluilda.

CAPVT XI.

INgo poſtquã Amundus, & filius eius Hacho paucis annis in Suetiæ regno præfuiſſent, unanimi procerũ ac populorũ cõſenſu in eiuſdem regni ſoliũ collocatur. Hunc etſi Ericus Vpſalenſis affirmet Vilmeri filiũ, & ad principatũ utriuſq; regni, Gothorũ uidelicet & Sueonũ, à principio, & eodem tempore perueniſſe, attamen aliæ hiſtoriæ (quas probabiliores in hac parte exiſtimo) teſtantur ipſum anteà pluribus annis Sueonũ regno præfuiſſe, & demũ poſt graues cõtrouerſias, atrociaq; bella, in quibus Siuardus Gothorum Rex oppreſſus interijt, in Gothico regno ſucceſsiſſe. Præterea idem Ericus ſcribit hunc Ingonẽ poſtquã utriuſq; regni monarchiã aſſecutus fuiſſet, celebratis apud Vpſaliã comitijs, inuiolabili decreto (cõſentientibus Principibus populiſq; Sueonũ) ſtatuiſſe, ut caput, & ſedes regni Suetiæ in metropoli Vpſala deinceps cenſeretur, quemadmodũ olim Humelum Regem præcepiſſe memorauimus. Iuſtũ quippe uiſum eſt Ingoni & proceribus, ut præcipua æſtimatio de illo loco haberetur, in quo præcipua Deorũ cultura tunc ſeruabatur. Fuiſſet etiã eodem tempore operæpretiũ inſpectis celebrioribus regni Gothiæ locis, decretũ ædidiſſe, an apud Oſtrogothos, uel Veſtrogothos Regia ſedes collocanda fuiſſet, quãuis dudum Scarinus (ut antè diximus) Scarã ciuitatem ex ſuo nomine erectam, caput, & regiam omniũ

Ingo 54. Rex internus.

Ingo ſucceſsit in regno Gothorum.

Vpſalia metropolis utriuſq; regni.

Scarenſis ciuitas apud Veſtrogothos.

Gothorum haberi uoluiſſet. Sed hæc & ſimilia ad Principum uoluntatem ſuborta aliqua neceſſaria cauſa permutari conſueuerunt. Reliqua huius Ingonis tempora fœlicia pacataq; fuerunt, donec ſenio confectus, apud metropolim Vpſalam (quam cæteris regnorum ſuorum locis ſemper prætulerat) uitam & regnum morte commutaret.

CAPVT XII.

Nearchus 55. Rex internus.

Nearchus patriæ pater in Deos relatus

NEarchus præmortui Ingonis primogenitus, poſt paterna fata in utroq; regno Gothiæ & Suetiæ ſucceſſit, tantaq; iuſtitia, & æquitate, ac clemẽtia ſubiectis populis imperauit, ut ob ſingulares & ſummas uirtutes ſuas, non ſolùm optimis Principibus, ſed ipſis Dijs ſimilis haberetur. Siquidem regna ipſa à prudentiſſimo parẽte adeò bene inſtituta accepit, ut facilè ſe optimum Regem ibi præſtare poſſet, ubi publicus ſubditorum conſenſus ad pacem, & concordiam, omniaq; uirtutum ſtudia ſummo conatu conſpirabat. Proinde nec alijs in circuitu Principibus & populis bellum intulit, nec ab alijs illatum ſuſtinuit. Quis enim (niſi admodum imprudens) auderet alicui Regi, ſiue Principi bellum inferre, quem noſſet à fortiſſimis & fidelibus ſubditis contra omnem bellorum impetum fideliſſimè muniri, & defendi? Itaq; in huius optimi Regis hiſtoriam nihil moleſtius inſeri poteſt, niſi quòd breuiſſimus fuerit eius principatus, qui in multos & fœlices annos extendi meruiſſet.

CAPVT XIII.

Frotho 56. Rex internus.

FRotho deinde (quem alij rectius Froë nominant) Ingonis optimi Regis filius, poſt prætmatura Nearchi fratris fata tam ob ſpectatiſſimam memoratorum Regum probitatem, quàm ob maximam ſpem, quam omnes de eius

præclara

præclara indole cōceperant, utriuſq; regni monarchiam, nullo ex proceribus uel populo cōtradicente, aſſecutus eſt. Hic publicæ omnium expectationi & ſpei ita ſatisfecit, quod in nullo à patris, uel fratris ueſtigijs degeneraſſe notaretur: immò quemadmodum eius imperium aliquantò diuturnius erat, ita etiam facilius ab omnibus prædicabatur. Quippe eo regnante tam tuta ubiq; erat proborum innocentia, ut ſubiectis populis nihil niſi iuſtū, æquū, & pium eueniret: ipſeq; optimus, & immortali laude dignus Rex, potius uitam ſuam, quàm iuſtitiam, ſiue innocentiam uiolari permiſiſſet. Hæc cùm de Ethnico Rege ſcribo, uehementi dolore perfundor, nos infelices homines, qui Chriſtū per quem Reges regnāt colimus, tam remotos eſſe à taliū Regū præſidio, & tutela. Sed abſit ut ob id animum deijciamus, qui in æternam felicitatē recipiendi ſumus, quando illi humani generis tortores ad ſempiterna tormenta detrudentur. Nunc ad Frothonem reuerſi, uideamus quid ei ſimplicium Gentilium gratitudo pro tam eximijs beneficijs rependere ſtuduerit: illud nimirum, quod putabat omnē humanum cogitatum tranſcendere. Quippe ut diuinas uirtutes in eo relucere credebat, ita ipſum in Deorum numerum referebat: & fortaſſe longè rationabilius, quàm Romani ſuum Iouem Cretenſem, omnium flagitiorum genere ſordidum, quem iam in numerum infernalium dæmonum relatum non dubitamus.

Frotho in Deos relatus.

CAPVT XIIII.

VRbarus poſt optimorum Regum Ingonis & filiorum eius fata, conſentientibus incolis in regna ſucceſſit. Hic quēadmodū ab ineunte ætate in arte militari & præſtantiſſimis moribus educatus fuerat, ita filios ſuos Nordianum & Oſtenum in ſpem regni genitos, per nobiliſſimū

Vrbarus 57. rex internus.

& fortiſsimum Gunnonem ſatrapam erudiendos curauit: à quo inter cætera multa militaria exercitia, quæ ad firmandas acuendasq́; uires attinebant, etiam uitandi inferendiq́; ictus conſuetudinẽ ſtudioſo exercitij genere contrahebant. Solitũ quippe erat Gothorum iuuenes adeò perfectè artem gladiatoriam addiſcere, ut aduerſæ frontis ſupercilium ineuitabili ictu ferirent: quo ſi quis recepto, uerſilitate palpebræ timidius conniueret, mox aula eiectus ſtipendijs defungebatur. Tantum enim uirium animis eorum à natura & conſuetudine ſine exercitio militari inſitum erat, ut etiam receptis in uultum ictibus, nec leues quidem ſuperciliorum nutus æderent, atq; aduerſus omne percuſſoris irritamentum in eodem habitu animum continerent, in nullo mollius ſe gerentes, quàm pugiles Olympici, de quibus Cicero, & fideliſsimi autores teſtantur, quòd grauiſsimas plagas excipientes, & cæſtibus contuſi, nihil omnino ingemuerint. Proinde affirmare auſim, quòd Aquilonaribus militibus nunquàm illud Ennianum iure potuerit improperari:

Ars gladiatoria.

Vos etenim iuuenes animos geritis muliebres. Aut illud:
Salmacida ſpolia ſine ſanguine & ſudore.

Gothorum magnanimitas.

Sed talis ſemper inuenti ſunt, ut eis nullus labor inſolitus, nullus locus aſper, aut arduus eſſet, non armatus hoſtis formidoloſus, nõ mors ipſa terrorem eis incutere ualuiſſet, ut quãdoq; in duello morientes, ſoluto in riſum ore, per ſummam doloris diſsimulationẽ ſpiritũ efflauerint, tamq́; inuicto animo fuerint, ut bello intercepti ſæpe in libertatem reſtitui potuiſſent, ſi quantulaſcunq; preces pro uitæ prorogatione porrigere uoluiſſent. Sed precariæ uitæ uſum animi magnitudine contemnentes, uitam perinde atq; paruulum aliquod beneficium reſpuerunt, mortis ſententiam ſua ſponte complectentes: adeò ſalutem dedecore, uel dedecoris ſpecie mercari uirtus ignorat. Ex quibus moribus

ſatis

ſatis animaduerti poſſe exiſtimo, quomodo Gunno Regios *liberos inſtituerit, quos tunc oportuit non ſolùm natalium claritate, ſed illuſtrißimorum geſtorum magnitudine cæteros omnes ſuperare.* Reliqua *huius regis* Vrbari *geſta ueterum negligentia conſepulta, ad meam notitiam minimè peruenerunt.*

CAPVT XV.

Ostenus 58. Rex internus.

O*Stenus in defuncti parentis* Vrbari *regna perueniens, quamuis eſſet ad pacem concordiamq; inclinatißimus, utpote qui à puero didiciſſet, quantum horroris atque incommodi bella afferre ſoleant, attamen ob grauißimas iniurias, quibus à* Noruegianis *laceßitus erat, animum ad bella & cædes cõuertere cogebatur.* Illi *enim* Nordianum *fratrem eius, quem pridem in* Regẽ *aſſumpſerant, ſtructis inſidijs necauerunt, ſurrogato in eius locum* Regnaldo, *qui tam ætate, quàm ægritudine corporis laborabat.* Quod *cùm* Oſteno *compertum fuiſſet, ſtatuit fratris occiſionẽ ita uindicare, ut nõ ſolùm necis autores, ſed tota* Noruegia *doleret, ſe inflictæ uindictæ acerbitate deſolatã.*

Regnaldus Noruegiæ Rex.

Tunc *ſubiens* Gunno *licentiam laceſſendæ* Noruegiæ, *importunis precibus ab* Oſteno *impetrauit.* Qua *impetrata, animum ſuum ad omnem crudelitatem pertinacißimè obfirmauit, præfatus ſe charißimi alumni* Nordiani *necem ita uindicaturum, ut nulla unquã poſteritas obliuiſci poßit crudeliter occiſi, & ſeueriter uindicati* Regis *euentũ.* Primumq; Iatriæ *prouinciam adortus: omnia eius loca ferro, flamma, cædibus, impacabili furore uaſtabat: tantaq; uehemẽtia uictoriam proſequebatur, ut promiſcuæ cædis auidus, nihil conditioni, aut ſexui, uel ætati indulgendũ putaret.* Sed *neq; miſerationis, aut uerecundiæ reſpectũ egit, quominus fœmineo ferrum ſanguine cruentaret, matreſq;*

Gũno dux exercitus in Noruegiam.

cum liberis communi ſtragis ſæuitia trucidaret. Sordebat ei omnis præda, & à rapinis totum animi ſui propoſitum auertebat, ad id ſolùm intentus, quò publicas uias, & ſemitas cadaueribus obſitas, cruoreq; undiq; perfuſas, calcaret, mallens funeſti, quàm auari uindicis nomen habere.

CAPVT XVI.

Norwegiæ ſubactio.

Tandem incolæ proximum & indubitatum periculum publica deditione præuenientes, à ſuo Rege Regnaldo *deficiunt: qui nihilominus ſpem repellendi hoſtis aſſumens, audet ſe, ſuorumq; paucitatem in apertum belli diſcrimen immittere, animo quàm corpore uegetior: alienis nanque humeris fulta ueſtigia proferens, in prælium deſcendit. Quod quum imprudentius quàm felicius geßiſſet, à* Gunnone *oppreſſus occubuit. Gunno igitur uictoriam aſſequutus, didicit* Regnaldum *deſperatis anteà rebus, filiam* Drotham *in ſubterraneis latebris unà cum* Regijs *theſauris, & ſupellectili, ac neceſſaria familia, & apto in longum tempus ſumptu incluſiſſe. Quibus auditis, omnes ingenij ſui neruos ad eam inueſtigandam intendit. Quam tandem repertam in coniugem duxit: genuitq; ex ea filium* Hildigerum *nihil à paterna ſeueritate degenerantem, quemadmodum inferius ſuo loco ſubijciemus. Hic* Saxo Danicus *multis uerbis exaggerat, quomodo* Gunno *iſte deuictæ gentis ſuperbiam domiturus, canem* Noruegianis *in* Regem *præfeciſſet: quod ſi factum fuiſſet, profectò longè minus pernicioſum morſum illi regno inflixiſſet, quàm ille unus morſus erat, quo à* Noruegia *auulſæ fuere inſulæ* Orchadum. *Sed hæc uideant illi quorum intereſt, ego ad* Oſtenum *reuertar: quem longè clementiorem erga deuictam gentem* Noruegianam *fuiſſe credo, quàm* Danorum *hiſtoriæ perſuadere contendunt.*

Regnaldus occubuit.

Drotha filia Re*gnaldi.*

Hildigerus filius Gunnonis *è* Drotha.

Canis præficitur Noruegianis *in* Regem.

Nec

Nec diu illi uictoriæ ſuperuiuens, regnis & uita priuatur, apud Vpſalã metropolim in Regijs monumẽtis collocatus.

CAPVT XVII.

Fliolmus, quem alij Siolmum uocant, in regno Gothorum iterum à Suetia diuiſo, conſentientibus Gothiæ proceribus, ad Regia ſceptra ſublimatur. Oſteno nanque ſubita fati uocatione, & ſine liberis defuncto, ſuborta eſt inter utriuſque regni proceres de nouo Rege ſubſtituendo controuerſia: ob quam neceſſarium & opportunum uiſum eſt, duos potius eligere Reges, qui ſe mutuo fœdere conſuerent, quàm per diſcordiam in apertum & pernicioſum bellum proſilire. Igitur Suetia Attilum, Gothia hunc Fliolmum eligente, parum minus quadraginta annis diſtinctis Regibus gubernabantur. Imperabant medio tempore Gothis Reges ſex, Sueonibus uerò quatuor. Primùm igitur illos ſex, deinde reliquos quatuor breuiter perſcrutemur. Quippe ut breuiſſimo tempore regnauerunt, ita nobis de ſuis geſtis parum admodum reliquerunt, quemadmodum hic Fliolmus, cuius uirtutes paucas, uitia uerò plura inuenio: inter quæ primum locum habere uidetur, illa imprudens apud ſuos ſeruos familiaritas, propter quam Auguſtus Cæſar Iulium auunculum (teſte Eutropio) uehementer arguebat, quòd milites commilitones nouo blandoq; more appellaſſet: quando enim affectabat charior fieri, autoritatem Principis emolliuit. Fliolmus uerò milites ſuos indulgentius quàm prudentius tractans, non ſolùm commilitones, ſed combibones ſuos effecit, quotidianoq; conuictu ad exemplum Saturnalium feſtorum, quæ ſeruos dominis in menſa coæquant, unà cum eis comedere, & in longam noctem potare utile, honeſtumq; putauit. Quod nimirum ſub termino uitæ ſuæ

Fliolmus aliàs Siolmus, 59. Rex internus.

Suetia iterum à Gothia diuiſa.

Familiaritas cõtemptũ parit.

Saturnalia feſta.

expertus eſt, ut honeſtate uacuum, ita neque ullam utilitatem afferre potuiſſe. Cùm enim ſolito & turpi more, noctem cum ſuis potando duceret, ab ipſis ebrietate ſuffuſis, in ingens dolium cereali liquore repletum, quod pro explenda bibacium gula in media aula collocatum erat, per ludibrium præcipitatus interijt, relicto ad poſteros Principes documento, quòd quamuis fideles ſerui diligendi, iuuandi, promouẽdi ſint, attamen à nimia familiaritate (quæ contemptum parit) prudentius coërceantur. Hic erat exitus bibacis Regis admodum ridiculus, quem commemorando non minore rubore perfundor, quàm Saxo Danicus, quando cogitur ſuorum Danorum ebrietates ad memoriam reuocare, inductis uerbis equitis Britannici, qui aſſerit Danos facilius uitam, quàm uinum deſerturos.

Fliolmi bibacis fatum ridiculum.

CAPVT XVIII.

Suercherus 60. Rex internus.

SVercherus Fliolmi filius, poſtquã pater morte apud ſuos Veſtrogothos aſſumptus eſt, ad Gothici regni adminiſtrationem peruenit. Quæ quoniam diuturna non fuit, intentionem, quam pro Reipublicæ reſtitutione optimè inſtituenda habebat, ad optatum effectum deducere nequiuit. Fuit enim à paternis moribus tantum remotus, quàm uirtutes à uitijs remotiſſimè diſtant. Erat ſiquidem pater ſordidæ ebrietatis mãcipium, filius aũt uiſa paterni uitij ignominia, nihil præclarius ſobrietate duxit: pater plus hiſtrionibus & ſcurris, filius uerò proceribus & prudentibus magnoperè, & ſemper delectari conſueuit: illi otia, huic negotia magis placuerũt: illum ignauia, hunc prudentia memorabilem effecit. Quippe ut ille nihil in moribus Regia maieſtate dignũ habebat, ita huic omnia (præterquam temporis diuturnitas) cumulatiſſimè affuerunt, quæ ad felicem beatumq; ſtatum regnorum, & Principum opportuna

Ignaui et prudẽtis Principis cõparatio.

opportuna credũtur. Sed durum & ineuitabile fatum tam admirãdæ indolis Principem in primis regni auſpicijs oppreßit. Cùm enim Daniæ regnum in uarias atq; diſcordes præfecturas diſtractũ, Gothicis armis ſubijcere ſtatuißet, iamq́; ad id copias paratas, & proximè tranſmittendas haberet, ecce ſubito equi caſu brachium dextrum ſubiectis ſaxis ita colliſit, ut breui pòſt tempore, cùm caſus ille ex ſolicitudine ſuſcepti belli maiora ſumeret incrementa, uitam præmatura morte commutaret, dolentibus cunctis ſubditis, qui ſibi à tam optimo Principe omnia proſpera & felicia pollicebantur. Creditur apud ciuitatem Scarenſem non procul à collibus Kindiæ unà cum patre tumulatus.

CAPVT XIX.

Valander prædicti Suercheri filius, non modò in paternum principatum, uerumetiã in bella quæ contra Danos ſuſceperat, ſurrogatus eſt. Exercitum enim, quẽ pater ante occaſum ſuum parauerat, in Hallandiam, & Schoningiam, celerius quàm credi poterat, effudit. Tum Oſtarus earum prouinciarum præfectus, ob inopinatum hoſtis inſultum, & copias ſuis uiribus ſuperiores, pugnam deditione præuenit, promiſſo annuo tributo, & fideli in omnibus famulatu, ea conditione adiecta, ut Valandri ope contra Danorum incurſiones defenderetur: fuiſſetq́; tunc Valander in reliquas Daniæ partes progreſſus, niſi Attilus Suetiæ Rex occaſionem ex eius abſentia nactus, Oſtrogothos Suetiæ uicinos improuiſa pugna adortus fuiſſet: ob quam neceſſe fuit arma à Danorum ceruicibus excuſſa, in defenſionem patriæ reuocare. Facto igitur cum Attilo cõgreſſu, ſaucius è bello exceßit, concordiamq́; cum eo pepigit, ut neuter alterius terminos, ſiue populos, ferro, uel flãma, aut alio quocunque genere hoſtilitatis infeſtaret. Facta

Valander 61. Rex internus.

Schoningianũ bellum.

Oſtarus Schoningiæ præfectus ſubijcitur Valandro.

Attilus rex Suetiæ.

ea pace, non diu diſtulit, antequam naualem exercitum in Rethonem *atrociſsimum piratam, quem* Rutenorum Rex *mari* Venedico,*ſiue Suetico infeſtando immiſerat,cōpararet. Verùm cùm in eius belli procinctu multa ſolicito atq; anxio animo adminiſtraret, ſomnumq; admodũ feſſus caparet, ſubito fato extinguitur. Creditũ à pleriſq; fuit, ipſum à dæmonio, cui ſe ob aſſequendam uictoriam deuouerat, ſuffocatum. Suntq; hiſtoriæ, quæ corpus eius apud* Oſtrogothos Regijs *exequijs tumulatum fuiſſe affirmant.*

Retho pirata atrociſsimus.

CAPVT XX.

Viſbur 62. Rex internus.

V*Iſbur in patris* Valādri *regnum ſuccedēs, quemadmodum parum idoneus erat,ita exiguo tēpore ſolium clariſsimo* Principe *dignũ occupauit.* Fuiſſet *quippe aptius inter ſordidi quæſtus mercatores collocatus, quàm inter præclaros & magnificos* Principes, *quibus ſumma cura erat, honeſtatem utilitati præferre. Siquidem ut omnes tyranni conſueuerunt, auarè ſimul & crudeliter imperabat.* Quicquid *auri & argenti uſquam in toto regno erat,id ſuum eſſe dicebat.Proinde nunc mutuo,nunc dono, nunc minis,omnium ciuium bona in ſuum inexplebilem fiſcum congregauit: nulla erat concio, nullus procerum,aut populi conuentus,nulla publica,aut priuata placita, nulla comitia, in quibus nō conquerebatur de inopia* Regiæ *coronæ, quam omnibus modis adiuuandam affirmabat: immò ſub ſpecie conſeruandæ* Regiæ *dignitatis tot rapinas, tot ſpolia,tot furta in ciues, totq; ſacrilegia in* Deorũ *templis commiſit,ut publicus patriæ hoſtis exiſtens,minus nocere non potuiſſet: & tamen nihil unquam præclari per eas ingentes diuitias ſudore & ſanguine pauperum comparatas, efficere curauit.* Erat *enim in bellicis rebus omnium imbelliſsimus, at pacifici & optimi ciues ipſum omni tigride*

Tyrannorũ mores.

gride truculentiorem experiebantur. Proinde in ſummum omnium incolarum odium adductus, etiam proprijs ſeruis contemptui fuit. Nec poterat à proprijs filijs non deſpici. Qui cùm conſideraſſent ſe poſt eius fata nihil præter infamiam ex turpiter acta uita eius aſſecuturos, ſtatuerũt prægrandem eius theſarum in primis occupare. Obſeruato igitur opportuno tempore, cùm ille ſibi nihil prorſus timeret, ſed uti eſſet ditiſsimus, ita ſe putaret ſecuriſsimum, ecce eius filij (ut ait Ericus Vpſalenſis) ipſum cum tota ſua ſordida familia immiſſo igne combuſſerunt. Et nihil unquam melius feciſſe uidetur, quàm quòd genuerat eos filios, à quibus tam iuſtè fuit trucidatus. *Scelerati filij ſceleratum patrẽ combuſſerunt.*

CAPVT XXI.

DOmalder ingratiſsimus Viſburi filius, quẽadmodũ patri à ſe pridem cõbuſto in regno ſucceſsit, ita in ſecordia, & omni crudelitate eius eſſe imitator nõ erubuit. *Domalder 63. Rex internus.* Cumulaſſet etiam ſuam atrocem ſæuitiam inſigni auaritia, niſi pater omnia, quæcunque pretioſa erant in toto regno, ad ſe rapuiſſet. Quo factum erat, ut quum filius nihil uſquam rapiendum inueniret, rapax & auarus uideri nequibat. Fuit tamen ſubiectis populis non ſolùm inutilis, ſed pernicioſus Princeps: familiamq; ſibi ſimilem, & ad omne flagitium audacem fouebat, cui non ſolùm *Tyrannus.* permiſit omnia nefaria in obſequioſos ciues inferre, ſed præceptum addidit aulicis ſuis, non quidem palàm, ſed occultè, ut cautè opprimerent quoſcunque uiderent in populo gratiores. Ita nullus erat in tota militia eius, qui non commendauerat ſe illi aliquo enormi facinore: & ſi qui inuenti fuiſſent ad honeſtatem quàm crimina proniores, mox ſtipendijs defuncti, extra aulam præcipites eijciebantur. Proinde multi ſe apud tyrannũ de rebus atrociter

geſtis extollebant, qui omnem uiolentiam, & atrocia facta ſummoperè horruerunt. Erat igitur extrema infelicitas regni, quando Regij ſatellites in ſpeciem defenſionis patriæ, atque innocentiæ comparati, ore quidem iuſtitiæ & æquitatis miniſtros ſe affirmabant, re autem uera hoſtes erant ciuium, omniſq; honeſtatis & uirtutis. Quicquid uſquam in frumentis erat, id ſuis equis deuorandum apponebant, cùm interim infelices parentes uiderent liberos ſuos, non

Fames in Gothia et Suetia.

ſuppetente ad panem frumento, fame atque inedia perire, ipſiq; pariter cum eis in fata concedere cogerentur. Non enim in loculis unde emerent habebant, nec qui uenderent inueniebantur: tantum quippe à Viſburo ſpoliati fuerant, ut nec agris ſeminandis, nec liberis in uita conſeruandis,

Remedium contra famem.

ſufficerent. Quocirca quum fames non modò Gothiæ regnum, ſed & Suetiam (quæ omnibus rebus ad humanum uictum neceſſarijs abundare conſueuit) tam acriter inuaderet, unicum remedium à templorum Pontificibus, qui Othino idolo Vpſaliæ miniſtrabant, contra præſentiſsimam omnium terrarum Septentrionalium ruinam perſuadebatur, uidelicet quòd Regem Domaldrum tanquam atrocem humani generis hoſtem, uinculis conſtrictum a-

Domalder immolatur Cereri.

pud Vpſaliam Deæ Cereri (cuius cultus illuc ex Græcia peruenerat) immolarent. Quod quaſi ex Deorum oraculo prodijſſet, æquè celeriter factum ut dictum erat. Siquidem à conſternato populo Domalder compeditus alligatur, deinde ex Gothia in Vpſaliam ductus, grata uictima Cereri, ſiue genero eius Plutoni immolatur. Poſt cuius fata frugum rerumq; omnium abundãtia longè lateq; ſucceſsit.

CAPVT XXII.

Domarus 64. Rex internus.

DOmarus præmortui Domaldri filius, ſiue (ut alij dicunt) ex fratre nepos, ad paterni regni ſceptra

conſenſu

conſenſu procerum (qui magis ad Regij ſanguinis ſucceſſionem, quàm eius, aut patris merita attendebant) peruenit. Veruntamen ad Gothici regni gloriam reſtituendam nihil efficere poterat. Quum enim fauore ciuium nimium deſtitutus eſſet, eius quoque imperium minus efficax reddebatur. Tanta ſiquidem pertinacia in Gothorum animis paterni odij reliquiæ confirmatæ fuere, ut priuatas offenſas reſtituendæ Reipublicæ præponderarent, ſalutemq; patriæ potius periclitari, quàm auſpicijs huius Domari reſtitui paterentur. Difficile quippe adulta odiorum ſeminaria radicitus euelli queunt: raroq; humana mens quem ſemel graui faſtidio proſecuta eſt, ſyncero amicitiæ ſtudio amplexatur. Itaque quum Domarus uideret ſe à Gothis contemptui, aut odio haberi, nec bella in alios intulit, nec ſubditos ad imperata cogere audebat, ſed animo parum Regio incedens, eos ubique metuebat, quibus (ſi conſcientia paterni, auitiq; demeriti non fuiſſet) formidini eſſe debuiſſet. Sed non erat is animi angor in eo diuturnus. Siquidem ultima fata (quæ ſolent ſæpe à mœſtis inuocari) uitam pariter, & mentis anxietatem ab eo poſt breuem imperij curſum abſtulerunt.

CAPVT XXIII.

QVemadmodũ paulò ſuperius diximus, mortuo Oſteno Gothorũ & Sueonũ Rege, ortam fuiſſe inter utroſq; populos cõtrouerſiam, qua neceſſe fuit hos & illos ſibi Regem proprium aſſumere, ita nunc ad hunc Attilum (qui tunc à ſuis Suecis in Regem ſublimatus erat) animum conuertentes, intelligimus ipſum fuiſſe uirum in bellicis rebus, & militari induſtria admodum inſtructum, multaq; bella in Danorum præfectos (qui tunc populare, ſiue uerius diuiſum regimen in Daniam induxerant) proſperè *Attilus 65. Rex internus.*

geſsiſſe. Proinde (ut parum antè meminimus) Valandrum Gothorum Regem iuſto bello impugnaſſe uidebatur, quã- do ille tranſmiſſo in Daniam exercitu, alterius belli fru- ctum in ſe transferre niteretur. Quippe iam cum Attilo in gratiam redierant, eiq; tributa pendentes, ſe ſatis ſecu- ros exiſtimabant. Quòd autem Ericus Vpſalenſis dicit huic Attilo aſcribi, quòd canem aliquem Danis in Regem præfeciſſet, non eſt integrum. Veteres enim Danorum hiſtoriæ illud facinus Attilo Hothebroti filio (de quo prius diximus) attribuunt: hic autem Attilus erat omni mode- ſtia præditus, belláq; tum in Danos, tum in Rutenos, & alias procul poſitas nationes fortitudine militari, & non contumelijs extendebat: magisq; ea honeſta militia pro- fecit, quàm ſi militem numero & fortitudine longè præ- ſtantiorem, ſed in omnem laſciuiam proiectum, eduxiſſet. Quippe ſi eius imperio Gothia unà cum Suetia ſubiecta fuiſſet, ipſiusq; conſilijs tota utriuſque regni monarchia moderata fuiſſet, nequaquam Moſcouitarũ Princeps ſuos piratas in ſinum Gothanum tam liberè immiſiſſet. Sem- per enim uerißimum fuerat, Suecos & Gothos in unam mi litiam adunatos, terrorem ſuis hoſtibus incußiſſe, ſepara- tos uerò facilè ab inimicis deuictos & afflictos. Hic tan- dem Attilus poſt plura & magnifica geſta apud Vpſaliam defunctus eſt, locumq; in Regijs monumentis (prout ui- uens optauerat) impetrauit.

Daniæ ſubactio.

CAPVT XXIIII.

Dignerus deinde in Sueonum regno procerũ popu- lorumq; conſenſu, quamuis ætate prouectus ſubli- matur: quem quidam à Regio ſanguine alienum, quidã ue- rò Oſteni ex ſorore nepotem affirmant: omnes tamen ip- ſum optimis moribus nobilißimum, atq; in rebus bene ge- rendis

Dignerus 66. Rex internus.

rendis expertiſsimum fuiſſe conſentiunt. Totum ſiquidem ſtudium ſuum eò conuertit, quò oſtēderet ſe maiorem curā de augenda & conſeruanda Republica, quàm de ſua propria ſalute aſſumpſiſſe: ſummeq; cauit, ne ſui ſatellites quemcunque contra iuſtitiam opprimerent, præfatus Regiam dignitatem, & Regios prouentus à ſubditis populis nulla alia ratione impendi, niſi ut eos in pace & tranquillitate defendat, atque conſeruet: à quo officio quantum deficeret, tantum ſe à proprio honore ſeparatum oſtenderet, aſſequereturq; ex Regia ſublimitate ſempiternam infamiam, à qua immortalem gloriam conſequi potuiſſet. Erant huic Dignero cōtrarijſsimi mores ad eos, quos eodem tempore habebat ille perditiſsimæ uitæ Viſburus Gothorum Rex, cuius paulò antè meminimus. Erat ille ſordidiſſimæ auaritiæ mancipium, plus pernicioſa metalla, quàm pretioſam uirtutem æſtimans: hic omnia ad liberalitatem, magnificentiamq;, & ad uirtutum officia referebat. Ille ſubditos ciues iniuſtis atque intolerabilibus tributis onerabat, & tamen de continua rerum inopia querulabatur: hic de Regijs prouentibus, quos ueterum leges præſcripſerant, optimè contentus, ſeſe in omnibus diuitem, & bene fortunatum oſtendit. Ille publico omnium ſuorum odio laborans, uitam in omni momento miſeram, & formidine plenam deducebat: hic ab omnibus perinde ac communis parens dilectus, iucunda & continua tranquillitate gaudebat. Ille tandem per proprios filios cum tota ignaua familia ſua immiſſo latenter igne combuſtus, perpetuum ſui nominis dedecus ad futura tempora tranſmiſit: hic ad ſenectutem bonam poſt felicis beatæq; uitæ curſum perueniens, egregia & nunquam caſura laude ab omnibus, & in omni æuo iuſtiſsimè meretur extolli. Igitur quò magis felices tunc fuere Sueones, eò infelicius mei Gothi ſuam

Tyranni & boni Regis differentia.

aduerſam ſortem deplorantes, doluerunt ſe à uetuſtiſſima Sueonũ ſocietate imprudenti conſilio diuulſos. Sed nõ erat æquè facile Rẽpub. in præcipitem caſum corruere, & ab eo in priſtinum ſtatum reuocari. Quippe illud eſt temerariorum, quorum infinitus ubique eſt numerus: hoc autem eſt officium ſapientum, qui nimis pauci in toto orbe terrarum reperiuntur.

CAPVT XXV.

Dagerus 67. rex internus.

DAgerus optimo patri Dignero, nullo procerum reſiſtente, in regni Suetiæ ſceptra ſucceſſit. Hic prudentiſſimo patri in omnibus uirtutũ partibus adeò ſimilis erat, ut nulli ex incolis iuſtè cõqueri potuiſſent, ſe optimũ Regẽ amiſiſſe, cùm omnia paternæ probitatis officia in filio abũdè reuixiſſe conſiderarẽt. Prima igitur auſpicia ſuæ adminiſtrationis à domeſtica concordia aſſumens, omnes proceres, qui aliquid latentis, ſiue aperti odij in mutuam perniciem fouere uidebantur, ſolicito ſtudio ad neceſſariã concordiam adduxit. Qua parta, totas ingenij uires eò cõuertit, ut Gothos in ueterem Suecorum confœderationem reuocaret. Nec difficilem ſuo propoſito uiam inuenit. Domarus enim (de quo proximè diximus) ob maxima patris demerita, omnibus Gothorum proceribus & populis inuiſus, nihil magis in uotis habebat, quàm regiam dignitatem tot inſidijs expoſitam uel deponere, uel aliqua alia honeſta conditione permutare. Quocirca in ſocietatem Dageri conſentiens, effecit ut Gothi in priſtinam cum Sueonibus concordiam redirent: iamq; in procinctu erat, ut ſe ad Dagerum conferret, & ſubitò irruentibus in ſe fatis, animam (ut prædiximus) exhalauit, dolore inſuperabili ex ſubditorum rebellione, aut tranſlatione regni ſuſcepto: quamuis nonnulli dicere uelint, ipſum ſanum atque incolumem

Domarus regno Gothorũ cedit.

lumen ad Dagerum perueniſſe, uitamq́; diuturnam, & ab omni ſolicitudine liberam uſque ad optatam ſenectutem apud eundem deduxiſſe.

CAPVT XXVI.

ITaque hac ſingulari prudentia Dagerus ſuum imperium augens & confirmans, terrorem omnibus in circuitu hoſtibus incuſſit: attamen multis iniurijs à Rutenorum principe laceſſitus, ualidum exercitum ex Gothis, Suecis & Schoningis contraxit: cui duos Schoningiæ ſatrapas, Borcharum & Oſtarum, præficere curauit. Hi primam belli fortunam contra quendam Rethonem Rutenorum piratam, cui nullum humanitatis ueſtigium inerat, experturi, tanto ardore bellum nauale cum eo conſeruerunt, ut ambo exercituum duces Borcharus & Retho, datis acceptisq́; uulneribus, primo bellorum impetu abſumerētur. Erat autem Retho tam ſordidæ auaritiæ, ut nudatis coram ſe negotiatoribus, qui in eius manus inciderant, femoralia eorum ſcrutaretur: tantæq́; atrocitatis, ut ſemper noua & exquiſita tormenta, quibus infelices homines torquerentur, inueniret. Quandoque enim uno pede in terra alligato, alterum arbori uiolenter inclinatæ alligabat, quæ rurſus ſuæ naturæ relicta, hominem crudeli ſpectaculo diſtraxit. Igitur deleto tam crudeli hoſte, Dagerus filium ſuum Alaricum (quem Saxo Aluerum uocat) totius naualis exercitus præfectum conſtituit: qui ad patris præceptum tam potenter & prudenter in omnibus ſe geſſit, ut breui dierum ſpatio totam militiam ſibi creditam in uniuerſas Ruſſiæ regiones effunderet: efficitq́; ut Rutenorum Princeps Dageri imperio ſubiectus, tributa perſolueret, atque ad omnia imperata ſeſe obnoxium fateretur. Tandem poſt adeptam tam inſignem de potente

Dagerus bellum in Rutenos mouit.

Retho Rutenorum pirata.

Borcharus.

Alaricus.

Rutenorū ſubiectio.

hoſte uictoriam, Dagerus relicto in patria filio Alarico, uolens etiam ex militari diſciplina gloriam conſequi, totius exercitus robur in Daniam traycere feſtinauit: quam tunc citius, quàm fœlicius ſubiugauit. Cùm enim remiſsis in Suetiam copijs, regni Daniæ ſtatum ordinaturus remanſiſſet, Danorum inſidijs impetitus opprimitur, documento ad poſteros relicto, ne quis facilè ſuam ſalutem permittat inimico ſemel reconciliato.

Dania ſubactio.

CAPVT XXVII.

Alaricus, aliàs Aluerus, 68. Rex internus.

ALaricus (quem alij Aluerum uocant) Dageri filius, poſt mortem patris ad Regiæ dignitatis ſolium, tum propter eius eximia & clariſsima facta, tum ob ſingularem ſpem, quam de eo tota patria conceperat, digniſsimè ſublimatur. Hic quum à Rutenis, quos aliàs ſubiugauerat, tributa per legatos poſtularet, Ruſsi perfidè eos excipientes, per inſidias trucidauerunt, bellumq; & arma, non tributa ſe deinceps Sueonibus ſoluere uelle nunciauerunt. Motus tam atroci & inſigni perfidia Alaricus, gentem fortiſsimam ex omnibus ſui imperij finibus contrahit, ſecumq; in perfidum hoſtem educit. Iamq; ſtabant acies ad pugnam paratæ, & unus ex præcipuis Sueonum pugilibus Hildigernus, ab Alarico poſtulat ſibi licere aliquem ex Rutenorum fortiſsimis ad duellum prouocare. Quod quum impetraſſet, mox ad Rutenos exclamat, ut fortiſsimum ex toto agmine ad ſingulare certamen emittant. Quo clamore Ruteni prouocati, cogitabant quem ex ſuis inſultanti hoſti opponerent. Cunctantibus cæteris, Haldanus præcipuæ fortitudinis pugil, qui nuper ad Rutenorum militiam ex Schoningia aduenerat, ſe ad duellum offert. Erat hic Haldanus Borchari Schoningiani ſatrapæ filius, ex Drotha Noruegiæ Regis filia ſuſceptus, quam

Ruteni à Sueonibus expugnati, tributa ſoluerunt.

Hildigernus pugil Sueticus.

Haldanus pugil.

occiſo

occiſo nobiliſsimo marito Gunnone Suetico, ſibi in coniugem acceperat non inuitam. Nam idem Gunno occiſo antea eius patre Rege Regnaldo, ipſam in ſuum coëgerat cõiugium, filiumq́; Hildigernũ ex ea procreauerat. Quocirca cùm Hildigernus natu maior, ſciret hunc Haldanum eſſe ſuum uterinum fratrem, recuſauit cum eo cõgredi, prætexendo ipſius in re bellica inexperientiam: Ego, inquiens, ſeptuaginta fortiſsimorum pugilum cæde claritatem nominis acquiſiui, hic autem Haldanus uix militarem diſciplinam in limine ſalutauerat. Diſcat igitur prius uires ſuas cum æqualibus experiri, deinde ſi ſic uiſum illi fuerit, mecum congrediatur.

CAPVT XXVIII.

His conuitijs Haldanus nihil motus, ſed forti animo reſpondit: Si tibi uideor imbellis, & ob ætatem cõtemptibilis, accedat alter ex ueſtro agmine, qui mecũ congrediatur. Moxq́; unum adductum obtruncat. Deinde duo ſunt illi obiecti: quibus occiſis, tres ſecum pariter congreſſuros poſtulat: quibus oppreſsis, numerum per uices adauxit, uſque ad undecim: quibus demum congreſſus, uictor euaſit. Tum Hildigernus uidens ipſum ad parem militiæ gloriam ſecum perueniſſe, congreſſum ei diutius negare noluit: ſed campum ingreſsi, tanto armorum fragore fortiſsimi pugiles inuicem concurrerunt, ut putaretur terra ad eorum congreſſum contremuiſſe. Tandem Hildigernus ſentiens ſe mortiferũ uulnus accepiſſe, proiectis armis Haldanũ his, ſiue ſimilibus uerbis alloquitur: Ego, inquiẽs, tuus uterinus frater ſum ô Haldane. Drotha enim, cuius ubera ſuxeras, me quoque in hanc lucem ædidit, ſed nimis diuerſo omine; te quidem ad pompam, & proſperos uitæ

Haldani fortitudo.

Singulare certamen duorum fratrum.

ſucceſſus, me autem in hac uiridi iuuenta præmaturo fato extinguendum. Ad hæc Haldanus animo nimium conſternatus, & in ſummum dolorem adductus, inquit: O mi frater, cùm me fratrem tuum cognouiſſes, cur tam pernicioſa taciturnitate ſiluiſti? Ego prius in me arma, quàm in te conuertiſſem, immò pro te uitam meam libenter impendiſſem. Nunc igitur quis mihi tribuat ut tecum moriar, tecum ſepeliar, tecumq́; omnia extrema experiar? tua eſt, ô frater, hæc culpa: tuo ſilentio noſtram fraternam neceßitudinem uiolaſti: tua taciturnitas me infelicem paricidam effecit: te mihi nulla unquam reſtituet ætas: te quoad uixero, lachrymis proſequar ſempiternis.

CAPVT XXIX.

Hildigerni mors.

TVm Hildigernus magna ſe ratione fraternā neceßitudinem tacuiſſe dicebat, ne uideretur cōgreſſum timidè denegare, aut ſceleſto animo attētare. Quibus dictis, ſpiritū in conſpectu lachrymantis fratris efflauit. Alaricus autē ad unius, aut pluriū pugilum necem nihil territus, ſed conſtanti animo in pugnam progreſſus, priuatū athletarū occaſum publica uictoria uindicauit. Victi nanq; Ruteni, tributa ſolita pendere non recuſabant. Igitur Alaricus cum egregio & memorabili triumpho in patriam reuerſus, tranquillitati in reliquam ætatem ſtuduit, legibusq́; & moribus regnum componere curauit, donec ad ſeniles annos perueniens, inter amicorum manus expiraret. Vnde Ericum Vpſalenſem in errorem lapſum fuiſſe opinor, qui aſſerere uidetur ipſum ab Erico fratre ſuo regnandi cupidine ducto, trucidatum, eamq́; cædem, alio telo non ſuppetente, freno peregiſſe. Nec ſilendum puto Haldanum (cuius nunc memini) ob res fortiter & magnificè geſtas, Gyrithā Siuardi Gothorum Regis neptem, unicam Danici regni hæredem,

Ruteni uicti.

Gyritha Gothica.

hæredem,in cõiugem obtinuiſſe. Quam cùm ſterilitatis uitio obnoxiam conſideraret, maximamq́; (ut Saxonis uerbis utar) prolis creandæ cupidinem haberet, conciliandæ ei fœcunditatis gratia Vpſalam nobiliſsimam Sueonum urbem petit: ubi reſponſo monitus fuerat, ſuſcitandæ ſobolis cauſa fraternis primùm manibus parentare. Poſtquàm oraculo paruit, optatæ rei ſolatium impetrauit. Siquidem filiũ ex Gyritha ſuſcepit, cui Haraldo uocabulum adaptauit. Hinc facilè colligitur, illud præceptum à Danorum Regibus uſq; ad hæc tempora diligenter obſeruatũ fuiſſe, quod Humelus Gothorum Rex, filio ſuo Dano, primo Danorum Regi (ut antè memini) cùm ipſum Daniæ Regẽ deſignaret, præſcribere curauit, uidelicet ne in aliqua parte Daniæ Deorum delubra conſtrueret, ſed apud Vpſalam Sueonum metropolim diuinitatis cultũ uenerabũdus proſequeretur.

Haraldus maximus Danorũ Rex naſcitur.

Humelus Gothorum Rex.

Vpſala metropolis.

IOANNIS MAGNI
GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOTHORUM *Sueonumq́; liber octauus.*

CAPVT I.

SVcceſsit deinde in numero, & ordine Regum Ingemarus, quem alij Ingonem uocãt. Cùm enim eſſet inter Alarici filios natu maior, tam ob paterna merita, quàm ob concordem procerum conſenſum, Gothis Sueonibusq́; Rex conſtituitur. Hic cùm ad animum reuocaret ſe fortiſsimo patre, & qui latiſsimè imperauerat, genitum, noluit paternæ hæreditatis titulis contentus eſſe,

Ingemarus, aliâs Ingo 69. Rex internus.

ſed paterna geſta ſuperare, aut æquare deſiderans, tributa à Rutenis, quæ patri promiſſa fuerāt, extorſit. Deinde Haraldo Danorum Regi, quòd Schoningiã Gothici regni partem occuparet, bellum indixit: non (ut Saxo inquit) proferendi imperij gratia, ſed ut ſuorum regnorum fines tuerentur. Territus ad eius belli denuntiationem Haraldus, cœpit diuina, & humana, atq; Acheronta mouere, ut ſcire poſſet an Ingemari potentiæ tutò congredi poßit: importunasq; preces idolo Othino (qui præcipuè apud Vpſalam uenerabatur) offerens, rogabat, ne ſibi in tantis bellorum periculis laboraturo deeſſet uelit. Tum illi uiſa eſt aſtare imago monoculi ſenis, qui hiſpida ueſte indutus, Othinum ſe nominabat, ueniſſeq; ut futuri belli euentum ei denuntiet, rationemq; ſtruendarum acierũ, ſiue ad nauale, ſiue ad campeſtre bellum, oſtendat. Erat is profectò malus dæmon ex antro inferni aduolans. Proinde uideamus quàm commodè ad militarem diſciplinam acies bellicas inſtruere docuit. Niſi me fallat opinio, ita militiam confundere, & non ordinare imperauit, ut nulli, aut certè quàm pauciſſimi uiui & ſalui per ſuam militarem diſciplinam euaderent. Iußit enim (teſte Saxone) ut terreſtribus bellum copijs editurus, uniuerſam aciem in tres turmas diuideret, quarum unamquamq; uicenarij ratione denſaret, mediã uerò uiginti uirorum numero reliquis porrectiorem extenderet, quam etiam in coni, ſiue pyramidis acumen digerens, alarum receſſus utrinque ſecus diſcretis ambagibus obliquaret. Cuiuslibet uerò turmæ ſeriem hac ratione contexeret, ut à duobus frons inchoans, conſequentibus locis unitatis duntaxat incrementa reciperet, & quidem in ſecunda linea tres, in tertia quatuor: eodemq; modo poſterius ordinandos, habita congreßione, ſtatueret: ſicq; conſequentes gradus idem proportionis tenor inſtrueret, donec coniun-

Ruteni Suecis tributa pendunt.

Bellum ob Schoningiam.

Othinus.

Acies belli campeſtris.

coniunctionis extremitas alas æquaret, cornu uerò quodlibet denis ab eo ordinibus formaretur. Poſt has item turmas, inſtructam iaculis iuuentutem admittat: à cuius tergo grandæuorum cohortem adhibeat, quæ labantes ſociorum uires ueterana quadam uirtute firmaret. Deinde funditorum alas gnarus locorum ſupputator anneceret. Poſt hos cuiuslibet ætatis, aut ordinis homines, abſq; conditionis æſtimatione paßim adſciſceret. Cæterùm poſtremam aciem ternis, inſtar primæ, cornibus interſtinctam, ſimiliq; graduum proportione digeſtam explicet, cuius tergum ſuperiori coniunctum agmini, ipſum auerſæ frontis obſtaculo tueretur.

CAPVT II.

AT ſi nauale fortè prælium incidiſſet, partem claßis ſecerneret, quæ eo propoſitos inchoante cõflictus, multiuola rates hoſticas reflexione circundaret. Hæc idcirco nulla uerborũ mutatione facta, ex Saxone adduxi, ut uideamus ipſum malum dæmonem fallacißimè & ineptè militarem induſtriam Danis tradidiſſe. Quis enim pugnandi modus contra Sueones ineptior dari potuiſſet? præſertim qui nec in ſaltibus, nec in inuijs ſyluarũ latebris, immò neq; in aperto campo contra expertam militiam profuiſſet. Si quis enim eam centuriandi artẽ intimius inſpexerit, deprehendet ipſam non ad Danorum uictoriam, ſed ad extremã perniciem excogitatam, maximè ſi ad iuſtam pugnam deuentum fuiſſet, quã tunc Haraldus in Suetia, & in terra hoſtili, hoſtibusq; impar cõſultius euitauit, oblata ſibi facilio re occaſione extinguendi inimici. Habebat ſiquidem Rex Ingemarus peßimã coniugem Danico ſanguine ortam, ipſius Haraldi conſanguineam, quæ abiecto omnis honeſtatis reſpectu, cum nonnullis domeſticis inimicis ad inſidias

Acies bellis naualis.

iugulo mariti inijciendas cōſpirauit: idq́; ad importunam Haraldi ſuggeſtionem, cui tunc præclarius uiſum erat, læſa honeſtate uincere, quàm ſine uictoria ad propria remeare. Cùm enim Ingemarus inſuperabilem exercitum comparaſſet, eſſetq́; de uictoria certus, ecce impudentiſsima coniunx admiſsis clàm intra cubiculum latronibus, ipſum à ſumma trabe catena aurea ſuſpendi procurauit, non procul ab eo loco, in quo nunc Holmenſis ciuitas ædificata conſpicitur: infamis nimirum mulier, & publico omnium mortalium odio inſectanda, quam nec uirtus, nec humanitas, nec pudor, aut ulla naturæ ratio à tam deteſtando facinore reuocabat. Veruntamen nec ea militaris induſtria, quam malignus ſpiritus ſub nomine Othini Danos docuit, nec maligna conſilia, quæ mulier omni nequiſsimo dæmonio ſceleratior adinuenerat, efficere ualuerunt, ut uictoria ad partes Haraldi ſe inclinaret. Quippe mox ut ſceleris immanitas à Regina perpetrati, ad publicam notitiam celerrimè erupiſſet, præcipui amici Regis Ingemari unà cum fratre eius Olauo aduolantes, ipſam Reginam adhuc in flagranti crimine deprehenſam, uiuam defoderunt. Deinde Ingello Ingemari filio ad regni ſolium ſublimato, Danos adoriuntur, ipſosq́; & eorum Regem Haraldum magno impetu in fugam conuerterunt: in quo bello Olauus Ingemari frater, dum uictos Danos pertinacius inſequeretur, occubuit.

Ingemarus à cõiuge Danica ſuſpenſus.

Danica Regina viua defoditur.

Dani fugãtur.

CAPVT III.

Ingellus 70. rex internus.

INgellus Ingemari filius, poſt patrem, qui per Danicæ mulieris inſidias crudeliter interemptus erat, in regnis Gothiæ & Sueciæ ſucceſsit. Hic erat in rebus bellicis ſtrenuus, & in arte militari nulli ſecundus, primaq́; audacia præditus. Proinde (non ut Saxo ſcribit) belli inducias per

legatos

legatos poſtulabat, nec poſt chari parentis occiſionem latebras circumſpexit, aut ſub aduerſæ ualetudinis ſimulatione in tam humilem aut iacentem fortunam corruerat, ut Danorum clementiam, quæ longè magis languebat, imploraret, ſed exercitum, quem iam paterna ſedulitas comparauerat, educẽs, tam pertinaci propoſito hoſtes adoriebatur, ut ſi Haraldus celerioris fugæ præſidio ſibi non conſuluiſſet, in extremæ ſortis pericula cum tota ſua militia incidiſſet. Fugatis igitur Danis, Ingellus claſſem ad naualis belli uſum comparat, quam armis & militibus inſtructiſſimam, Daniæ litoribus imponit, expoſitoq́; milite, pugnam acerrimam contra Haraldum inſtaurat, nihil ardentius deſiderans, quàm priuatam trucidati parentis necem publica Danorũ ſtrage uindicare. Nullum igitur bellum magis cruentum uideri poterat, per quod Ingellus cruentam uictoriam aſſecutus, noluit Haraldum fuga elapſum, ad interiora Daniæ ob præparatas inſidias inſectari, ſed propinquam illo loco arcem demolitus, ſororem eius captiuam in ſignum adeptæ uictoriæ ſecum in Suetiam perduxit, ut exemplo Iulij Cæſaris ſeruaret eam, à qua, uel propter quã tandem perdendus eſſet. Ille ſiquidem raptus occaſionem præſtitit, qua multa hominum millia tam Gothorum, quàm Danorũ perderentur. Cùm enim Haraldus didiciſſet ſororem uiolenter abductã, uehementer indoluit ſuo ſanguini tam inſignem iniuriam irrogatam. Quocirca claſſem bellicam denuò contra Suetiam comparat, aut ſororem recuperaturus, aut uitam amiſſurus. Committitur utrinq; prælium atrociſſimum, in quo Haraldus infeliciter pugnans ſuperatur, atq; in ſuam Daniam uictus, & multa infelicitate oneratus remeauit. Nec diu diſtulit, antequàm potentiorem exercitum contra Ingellum excitaret.

Dani à Suecis bello nauali ſuperantur.

Raptus.

Dani victi.

CAPVT IIII.

ERant interim in Suetia multi perſpicacis ingenij nobiles, qui Ingello illud uiolentum coniugium diſſuadere nitebantur, quòd talis coniunctio triſtes exitus plerunq; parere conſueuit: nec eſſent mores illius Danicæ mulieris adeò integri, ut propter eius amplexũ tot uiri, totaq; patria in apertum belli diſcrimẽ exponenda eſſet. Sed erat in iuuene Rege pertinax præliandi ardor, quo maiores militum copias, quàm unquã prius conſcribi mandat. Quod cùm Haraldus comperiſſet, conſilium à ſuis ſapientibus ſuper futuro bello inquirit. Hi confeſtim ſuadebãt potius permittendam eſſe Sueonum Regi ſororem, quàm uiſurus eſſet tot fideles ciues, & ſubditos ſuos ante ſuum conſpectũ crudeliter trucidari. Itaq; miſſis ad Ingellum legatis, pacem, paciſq; conditiones ſibi præſcribi optat, ſororem in legitimam cõiugem offert, omniaq; integræ amicitiæ officia integro animo polliceri uidebatur. Nec poterat Ingellus tam iuſtis & honeſtis conditionibus pacis refragari, cùm ipſorum procerũ ſuorum ſententia ad concordiã magis, quàm prælium inclinaretur. Pacatis igitur cũ externo hoſte rebus, non longè pòſt pernicioſius bellum illi in patria, & à propinquis mouebatur. Quippe poſtquàm ipſi uiderent illam Danicam cõiugem impudicè uiuere, eſſeq; uni nuptã, multis uerò expoſitã, non ceſſabãt monere Regem, ut tam apertam coniugis pudicitiam, quæ etiam in eius, & totius regni uergebat infamiam, coërceret. Quam monitionem importunius depromptam, amaro atq; indignanti animo excipiens, occaſionem ſui præmaturi interitus imprudenter adduxit. A fratre ſiquidem inter iniurioſa uerba, quæ ultro citroq; ferebantur, occiſus occubuit. Et ita duo fortiſſimi Reges Suetiæ, pater & filius, à duabus Danicis mulieribus infeliciter perditi, documentum poſteris reliquerũt, ut in

Dani à Suecis pacẽ petunt.

Danica cõiunx impudica.

Danicas mulieres Suetiæ Regibus publicæ patriæ malo nupſiſſe.

ut in ſimili rerum euentu maiorem prudentiam adhibere contendant. Narrant Danorum *hiſtoriæ omnes eorum* Re*ginas ex Suetia adductas, ſemper fuiſſe continentiſſimas, & optimas, ſuosq; maritos felicißimos effeciſſe: at illas, quæ ex* Dania *in Suetiam uenerant, non ita ſe habuiſſe comperio, ut optimæ dici potuiſſent.*

CAPVT V.

Germundus 71. Rex internus.

GErmundus *præmortui* Ingelli *filius, in paterna ſceptra concordibus procerum populorumq; ſuffragijs peruenit.* Hic *à paternis moribus, & illo perpetuo ardore præliandi nunquam degenerans, quemadmodum uiuendi principium à patre ſuſcepit, ita ab eodem accerrimi odij ſeminaria in* Danos *aſſumere non omiſit.* Enimuerò *poſtquàm ad memoriam reuocaſſet eas iniurias, quas patri, auoq; eius irrogauerant, cœpit totis ingenij ſui uiribus cogitare, quomodo iniuriarum magnitudinem uindictæ magnitudine compenſaret.* Igitur *comparatis undiq; militum copijs, bellum in* Daniam *transportauit.* Occurrit *ei* Haraldus Danorum *agminibus undique circumſultus: ſit pertinax & atrox pugna. Sueci enim &* Gothi, *iam aſſueti* Haraldum *ſuperare, indignum putabant, ſi ab eo uincerentur, quem toties à ſe uictum meminerunt.* Nec *minores* Haraldo *animi creuerant, quòd in propria terra, ubi auxiliares copiæ ſemper adhiberi poterant, certamen ageretur.* Victi *nihilominus* Dani, *manus uictas* Germundo *porrexerunt, ſuppliciq; deditione inſidias, quas clàm meditabantur, celauerunt.* At Germundus *Suetica ſimplicitate præditus, putabat manus, & ora, ac corda eorum conuenire, exercitúmque quem prudenter adduxerat, imprudentißimè ad* Suetiam *remiſit, nimium eis confidens, qui nimium iurare conſueuerunt.* Hi *enim*

Danorum ſubactio.

ut latera eius ſtipatoribus nuda animaduerterunt, mox ipſum contra promiſſam fidem & iuſiurandum inuadentes, captiuāt, captiuumq́; ignominioſa morte, quali ipſi iuſtius afficiendi fuiſſent, affecerunt. In loco enim, qui à uulgo Otthaſund, ſiue Othini ſinus dicitur, erecta trabe ipſum ſtrangulantes, documentum poſteris præbuerunt, ne nimium illis hominibus fidant, qui plus libertati, quàm honeſtati tribuendum putant. Hæc itaq; ignominioſa mors Germundi, non ſolùm occaſionem, ſed cauſam præſtitit illi memorabili bello, de quo mox dicemus. Sed hîc attendendum eſt, Saxonem Danicum huius Germundi non meminiſſe: affirmat enim Haraldum Danorū Regem cooperatorem fuiſſe, ut Ringo poſt Ingelli fata in Sueonum Regem aſſumeretur. Sed ut ille ſuis hiſtorijs Danicis autoritatem tribuit, ita nos fidem reijcimus in hiſtorias Sueticas, quas nobis propoſuimus imitandas: prudens lector poſteà quod uerius fuerit amplectatur.

Danorum dolus in ſuum Regē.

CAPVT VI.

Haquinus Ringo 72. Rex internus.

HAquinus Ringo Germūdi filius, inter clariores Gothorum & Suecorum Reges, qui unquā ante eum fuerunt, commemorandus, publico patriæ conſenſu ad Regiam maieſtatem poſt triſtia fata parentis aſſumitur. Hic perpetuo & impacabili odio in Danos, qui patrem eius doloſè iugulauerant, ferebatur: expectauitq́; ad plures annos idoneam occaſionem, qua poſſet acceptam iniuriam in totum Danorū regnum uindicare. Intereà accidit ipſum per quoſdam certiores nuntios à Rege Danorum (qui amicitiam egregiè ſimulabat) miſſos inſtrui, quomodo idem Danus cōminaretur ſe eiſdem artibus, quibus anteà necem Ingelli, & Germundi accelerari fecerat, Ringonem quoq; nō multo pòſt tempore ſublaturū. Erat inter hos medios nuntios

tios quidam inſignis proditor Danus, (quem Saxo Othinum uocat) cuius tanta fallacia erat, ut etiam ſi Regum arctiſſima concordia fuiſſet, tamen mutuam odij pertinaciam eis ingeneraſſet. Ringo igitur cùm intellexiſſet uitam ſuam aut clandeſtinis Haraldi inſidijs impetendam, aut publicis armis comminatum periculum auertendum, prælegit aperto Marte contra inſidioſum hoſtem pugnare, quàm ab eo ſubmiſſis latenter ſicarijs intra domeſticas latebras iugulari. Proinde Haraldum per nuntios monendum curat, ut ſi in animo eius aliquod latens odium conſtitutũ eſſet, illud potius uirilibus armis, quàm occultis dolis extinguat. Itaq; Haraldus, poſtquã compertum habuiſſet ſuas occultas inſidias in apertam notitiam Ringonis perueniſſe, omnes operas ſuas adhibebat, ne Ringo ex improuiſo Daniæ fines inuaderet: miſſisq; nuntijs ſeptennes inducias ab eo impetrauit, ut illo annorum numero tranſacto, pugna pro utriuſq; partis iuſtitia & gloria decerneretur.

Othinus proditor Danus.

CAPVT VII.

VErum cùm Haraldus cõſideraret ſuorum Danorũ uires minores eſſe, quàm quòd Gothorum & Sueonum potentiæ reſiſtere poſſent, militiam ſuam ex Germanis, Saxonibus, Sclauis, Liuonibus, Vandalis, Anglis, Scotis, Hybernis, Friſonibus, atq; ex totius Danici regni robore cõſcripſit: tantamq; copiarũ eius multitudinẽ fuiſſe (referente Saxone) inuenio, ut numero quidem cõprehendi nequiuiſſet. Solos ſiquidẽ agminũ ductores cõmemorat, quos fortiſſimos Reges, præſtãtiſſimosq; proceres, et clariſſimos duces fuiſſe affirmat. Iiſdem adiungit præcipuæ fortitudinis pugiles, qui inſtructis ad bella corporibus, ingenij quoque uirtute pollebant, proceritatis habitum animorũ dotibus decorãtes. Nec ſolùm in arcubus, balliſtisq;, & ſagitta-

Haraldi Danici Regis exercitus.

ria arte peritiſsimi erant, ſed & poëſes patrio ſermone cõtexere didicerant. Talibus enim ſtudijs animum cum corpore exercuerant. Præterea ubi putabat uiros non ſufficere, adiecit & pugnaces mulieres, quarũ muliebri corpori natura uirilem animum erogaſſe uidebatur. Erantq; inter eas ſpecioſæ uirgines, quæ non modò comiter, ſed etiam pugnaciter cultæ acies bellicas ductauerũt. At claſsis Danica, quæ eas innumerabiles copias in Gothos tranſuectura erat, tam frequens fuiſſe memoratur, ut fretum, quod Schoningiam à Selandia quatuor Italicis milliaribus ſeparat, eius magnitudine repleretur, confertiſsimaq; nauium coniunctione pedeſtre iter inter utrunq; litus (inſtar pontis) exhiberet. Ringonis autem exercitus longè minore pompa & apparatu, ſed maioribus animis atq; militaribus exercitijs ſeſe ad horrenda Martis arma præparabat. Tantum quippe ſpei Ringo in fortitudine, & militari experientia ſuorum Gothorum & Sueonum reponebat, ut nullus, aut ualde rarus eſſet miles, quem ab exteris regionibus in ſuam militiam conſcripſiſſet. Iuncti erant eius militiæ Gislemarchi, qui Froë Dei erant neceſſarij, & fidiſsimi numinum arbitri, uiri quidem manu prompti, conſilio uegeti, proximaq; Ringonem familiaritate complexi. Præterea Tilemarchi in armis fortiſsimi, quibus uirtutis plurimum, faſtus uerò minimũ inerat. Olo etiam fortiſsimus pugil Noruegiani Regis filius, quem ſeptem Reges manu atq; induſtria promptiſsimi ſtipauere, Ringonis militiam ſequebatur.

Ringonis Suetici Regis exercitus.

Olo Noruegicus.

CAPVT VIII.

CAEterum in tota Suetica claſſe nauium duo millia quingentæ continebantur, Gothica uerò claſsis in collaterali inſula Gotlandiæ, in portu Garnenſi Sueticam expectabat: quas in unam claſſem coactas, Olo in portum, qui Vicus dicitur, proſpera nauigatione perduxit,

duxit, Ringone interim terreſtres Sueonum & Gothorum copias ductante, uſq; ad locum præſtitutæ pugnæ, in campis Brauellinis, qui in Verendia (quæ eſt pars Gothiæ Meridionalis) longè latéque extenduntur. In quo quidem loco expoſitis utriſque copijs, quæ claſſe, & quæ terreſtri itinere adductæ fuerant, apparuit ingens hominum multitudo, quæ uix poterat numerari. Siquidem cùm unum cornu eius eſſet in portu Vicenſi, alterum in Verendiam per diſtantiam quadraginta milliarium Italicorum, ſiue CCCL. ſtadiorum porrigebatur. Hanc igitur multitudinem locis & ordinibus confuſam, Ringo inſigni equo circumiens, omnibus militaris diſciplinæ præceptis ita ſatisfecit, ut nihil in toto exercitu, niſi optimè ordinatum uideretur. Intereà claſsis Danica ſuperatis uaſti maris periculis, ad deſignatū certamini locū peruenit. Tum Ringo reuocatis ad memoriā ueteris militiæ legibus, magnoperè prohibuit, ne quiſquam aduentantem hoſtem laceſſeret, donec ingentē turbam, quam adduxerat, centuriaſſet. Nec ſigna canere permiſit, quoaduſq; hoſtis omnia pro uoto ſuo ordinaſſet, præfatus ſe nihil dubitare, quin illa innumerabilis & incondita multitudo facilè corruat, quæ cæco ductore in pugnam ſe conferre non formidat. Nec ſibi opus eſſe (inquit) magna erga ſuos exhortatione, qui prioribus temporibus Danos à Gothicis terris non ſolùm repreſſerant, ſed ſuperauerant, & ad ſubiectionem, tributáq; pendenda coëgerant. Nec unquam tantas fuiſſe Danorum uires, ut per eas ſolas Sueones, aut Gothos ſuperauerint. Quocirca nec iam armis Danicis cedendum eſſe, præſertim cùm tradita ſint in manus furioſi, & capularis ſenis, qui non minus mente, quàm oculis captus, alienas terras inuadit, qui ſuas nequit gubernare. Quibus uerbis Ringo animos ſuorum in ſpem certæ uictoriæ erexit.

Campi Brauellini.

Exercitus innumerabilis.

CAPVT IX.

AT Haraldus, dum ſuos adhortari conatur, multa delirantis ſenectutis uerba tremulis labijs, nutãtiq́; capite deprompſit: Quia, inquiens, ſoror mea aliquando Sueonum Regina fuit, nullus iure potuit filiaſtrũ eius Ringonem, in Regem eorũ cõſtituere, niſi ego: taliq́; iure deberet mihi tributa pendere. Sed nunc aſſerit ſe à patre ſuo, & incolis regnum habere: armaq́; pro auro, cõtemptum pro gratia, odium pro dilectione rependens, cogit me decrepitum ſenem ad bella prodire. O igitur nobiliſſimi Dani, qui uos omnibus hominibus nobiliores prædicatis, nolite permittere illos impotentes Gothos & Sueones ueſtram inuictam uirtutẽ ſuperare. His miſerabilius quàm cõmodius à queruloſo ſene depromptis, ſumma utrinq; ui conſeritur bellum: nec meminerunt Septentrionaliũ regnorum hiſtoriæ alicuius belli tam atrociter ibidem geſti, tantaq́; ſanguinis effuſione cruentati. Valuit multũ in eo prælio funditorum opera, ſagittariorũq́; ſtrenuitas, & promptitudo. Tanta enim ui periti arcuũ Gothi, neruos intenderant, ut clypeos quoq; iaculis tranſuerberarent. Nec alia efficacior cædis extitit cauſa. Loricas, galeasq́; perinde ac inermia corpora ſagittarũ acumina penetrabant: maximè aũt per Dalacharlos ingens de Danis clades (teſte Saxone) accepta eſt. Cùm autem Haraldus luminibus orbatus, triſte ſuorũ murmur propè exaudiret, quærit à Brunone (qui per inſidias officio aurigæ fungebatur) quomodo Ringo ſuam gentẽ in centurias digeſſiſſet. Cui auriga: Corniculata, inquit, acie pugnat. Haraldus ad hæc: Putabam me ſolum nouiſſe militarem diſciplinam, qui ipſam à Deo meo Othino didici. Hæc dicentem, pluraq́; dicere parantem Bruno è falcato curru in terram præcipitando trucidauit. Hic erat exitus maximi Danorum Regis Haraldi, qui quinquaginta annis

Sagittis & fundis pugnãt Sueci & Gothi.

Mors Haraldi.

annis regnans, varioq́; bellorum euentu cum tribus fortiſsimis Gothorum Sueonumq́; Regibus pugnans, tandem à quarto eorum omnium potentiſsimo Ringone ſuperatus occubuit.

CAPVT X.

AT Ringo cognito Haraldi interitu, mox receptui cani iuſsit, reuocatis militibus ſuis, qui Danorũ terga abſq; intermiſsione pulſabãt. Diciturq́; talẽ orationẽ ad deuictos Danos habuiſſe: O uiri Dani, cùm ſæpius quàm feliciùs has terras Gothicas impugnetis, nec pugnãdo aliud, quàm extrema uitæ diſcrimina aſſequimini, quis ſapiẽs affirmauerit uos in eo facto prudentes eſſe, aut prudenter agere? Erratis profectò, & nimiũ erratis, ſi putaueritis hæc duo regna noſtra, Gothiã & Suetiã, fideliter unita, per ueſtram potentiã ſuperari poſſe. Quã etſi nunc inſuperabilẽ reddidiſſe uidebamini, adiunctis uobis fortiſsimis Saxonibus, bellacibus Anglis, audacibus Scotis, imperterritis Hybernis, pugnacibus Friſijs, ualentiſsimis Liuonibus, potentiſsimis Vandalis, ſeptemq́; maximis Regibus, attamẽ uicta, proſtrataq́; ſuccubuit. Proinde ſi qua rerum neceſsitas, aut gloriæ cupido uos ad tot uitæ pericula compellit, ad alias gentes ueſtræ potentiæ arma conuertantur. Eſt in noſtris terris propitio Deorũ munere magna argẽti uis, omniũq́; metallorũ inexhauſtæ fodinæ. Sed ſunt etiã arcus, balliſtæ, tela, frameæ, gladij, omniaq́; bellica inſtrumenta quibus noſtræ fortunæ defenſantur. His dictis iuſsit Haraldi corpus inter innumera occiſorũ cadauera inqri: cui reperto adeò ſolennes magnificasq́; exequias impẽdit, ut omnibus palàm oſtenderet, ſe magno atq; præſtãtiſsimo animo omnes trãſacti tẽporis iniurias obliuioni tradidiſſe, recteq́; exiſtimaſſe illos eſſe abiecti atq; degeneris animi homines, qui more ueſpillonum in mortuorum hoſtium cadauera deſæuiunt:

Ringonis ad Danos oratio.

Ringonis magnanimitas.

monuitq́; omnes, ut non ſolùm Regium funus, ſed omnium Regiorum procerum, uirorumq́; fortium corpora, dignis atq; honeſtis exequijs decorarent. Tradit Saxo à parte Danorum triginta millia, à parte uerò Sueonum & Gothorum duodecim millia procerum cecidiſſe: uulgi uerò multitudo, quæ hinc inde corruerat, à nullo poterat numerari.

CAPVT XI.

Daniæ ſubactio

Hetha mulier Danis præficitur.

Olo Noruegianus.

HAc uictoria Ringo potitus, Sueonum Gothorumq́; imperio Danicum ſociauit: & ut Danis aliquid dedecoris irrogaret, mulierem, ſiue uirginem Hetham eis in Regem præfecit, quaſi innuere uoluiſſet, ut fœminæ obedirent, qui ſe ſuper cæteros uiros æſtimarent. Olonem uerò Noruegianum, cuius fortiſsima opera uſus fuerat, Schoningiæ, & Hallandiæ præfectum conſtituit. Sed nō diu placuit Danis fœmineo ſubeſſe imperio. Proinde Olonē importunis precibus adoriuntur, rogantes, ut Danici nominis gloriam fœmineo imperio ſubeſſe nō patiatur, ſed ea à Regio throno amota, ſibi Regiam maieſtatē aſſumat. Nec difficile fuit ambitioſo perſuadere, regnum occupare. Impetrato enim ad id Ringonis conſenſu, uocatā ad ſe Hethā Daniæ regno iubet abſtinere, eſſeq́; deinceps ſola Iuthia cōtentā: cui tamen annuū tributum imponit. Deinde ad innatam ſeueritatem reuerſus, breui effecit, ut Dani ſecum muſsitando dicerent: Nónne fuit ſatius nos triſtia uirginis Hethæ, atq; ſuperba pati imperia, quàm ſæuiſsimam Olonis tyrannidem quotidiano timore ſuſtinere? Sed nō fuit tam facile Regem deijcere, quàm conſtituere.

CAPVT XII.

Starchaterus Olonis occiſor.

IGitur importunis precibus inuictum pugilem Starchaterum adoriuntur, ut accepta in mercedem ingente auri co-

ri copia, tyrannum è uita auferat. Ille uerò conſiderans tyrannidem nihil aliud eſſe, quàm publicam humani generis peſtem, operas ſuas pro communi omnium libertate pollicetur, Olonemq; balnea ingreſſum, atq; inermem, turpius quàm fortius tranſuerberat. Quo facto, tantus perpetrati ſceleris horror fortiſſimi pugilis animũ inuaſit, ut penè ſibi ipſi manũ intuliſſet. Permãſitq; ea læſæ cõſcientiæ pœnitudo in ipſo, uſq; ad extremum uitæ terminum. Quippe in ſe reuerſus, nimiũ doluit ſe tam inſidioſè, & turpiter, nullaq; militaris honeſtatis ratione habita, trucidaſſe tyrannum, quẽ utiq; ſine tanta infamiæ nota abſtuliſſet, ſi aperto Marte, & prænuntiata hoſtilitate ipſum aggreſſus fuiſſet. Tandem (prout ſuperius diximus) poſtquàm ad ultimam ſenectutem deueniſſet, ab Hathero inter Sueones nobiliſſimo, uoluntaria morte occiſus occubuit. Intereà Ringo ampliſſimi imperij ſui terminos in pace & tranquillitate conſeruare cupiens, iuſtitiam ubiq; ſeruari præcepit, legesq; ad pacificum ſubiectorum populorum conuictum utiles, ac neceſſarias promulgauit. Prætereà in locum occiſi Olonis, filiũ eius Omundum (annuo uectigali impoſito) Daniæ Regem creat, Ringonemq; eiuſdem nominis apud Noruegianos regnantem, in ſuam militiam contra Hybernienſes adiunxit: multaq; et præclara facinora in Occidẽtalibus regnis peregiſſet, niſi abſente Ringone Noruegiano, Omundus prælium in Noruegiam tranſtuliſſet. Demum hic felix, ac glorioſi nominis Rex Ringo, poſtquàm Gothis, Sueonibus, & Danis, diu & feliciter imperaſſet, atq; ad optatam ſenectutem perueniſſet, Vpſaliæ ſceptra uitamq; morte cõmutans, locum in Regijs monumentis accepit.

Tyrannus quid eſt.

Omundus Rex Daniæ.

Ringo Noruegianus.

CAPVT XIII.

EGillus Haquini Ringonis filius, cognomento Vendilkraaca, in patris regna ſucceſſit. Huic prima difficul

Egillus 73. Rex internus.

Dani in legatos ſæuiunt.

Thonno Danus proditor.

Danorū profugi repellendi.

Bellum ſeruile.

tas cum Omundo apud Danos regente incidit. Cùm enim Egillus miſsis legatis tributa promiſſa ab eo poſtularet, nō ſolùm poſtulationi non paruit, ſed nuntios ignominioſa morte afficiens, ipſos in proceram arborem ſecus uiam publicam ſuſpendit. Motus ea inſigni cōtumelia Egillus, exercitum præualidum ex omnibus partibus regnorū ſuorum cōſcribi curauit, eiq; Danum quendam Thonnonem præfecit, qui antè ex Dania ſub profugi titulo in Suetiam, deinde in Regis militiam peruenerat. Erat enim eloquio blandus, obſequio promptus, conuerſatione ſupplex, atq; in omnibus artibus, quibus Suetica ſimplicitas decipi poterat, inſtructiſsimus. Hic igitur primum familiaritatis gradum apud Egillum aſſecutus, mox cuius eſſet fidei & integritatis aperuit. Factus enim tribunus militum, totam militiam ſibi creditam in Regem & regnum perfidiſsimè conuertit. Nam cùm Omundus didiciſſet totam Egilli militiam Thonnoni Dano creditam, in ſummam ſpem rerum feliciter gerendarum erectus, totum animi ſui conatum eò conuertit, quò poſſet Thonnonē in ſuam partem inclinare. Nec difficile fuit Danum à Dano pro publica Daniæ libertate excitare. Thonno igitur maximis promiſsis ſolicitatus, totam Egilli familiam (ut dicere cœpimus) in caput proprij Principis animauit: iamq; Egillus eiſdem domeſticis inſidijs ferè oppreſſus fuiſſet, niſi copijs tumultuariè comparatis præſentiſsima pericula auertiſſet. Nunquàm enim aliquod ſeruile bellū tanta incrementa in regnis Aquilonaribus ſuſceperat, quāta iſtud, quod à Thonnone Dano inchoatū fuit, & propagatum. Neq; etiam aliquod importunius, aut diuturnius fuit. Quippe octo ſeruilia bella à Thonnone contra Egillum geſta fuerunt, ſuppeditante ſemper Omundo Danorum Rege recentes copias, & commeatum. Tandem Thonno ut alter Spartacus, in nono bello cum uniuer-

ſis co-

ſis copijs à Rege Egillo, Sueticis militibus ſuccincto, ſuperatur, & mortem inſigni traditore dignam ſufferre coactus, laqueo ſtrangulatur. Itaque Egillus à domeſticis & ſeruilibus inſidijs liberatus, animum ad pacis ſtudia ſolicitè & prudenter accommodabat. Sed quum eſſet ſtrenuus iuſtitiæ & æquitatis cultor, non paucos proceres, quibus ea ſeueritas minimè placebat, offendit. Hi furioſum taurum maleficio procuratum, Regi publica uia incedenti obiecerunt, à cuius cornibus impetitus, uitam pariter & ſceptra reliquit.

Thonnonis proditoris ſupplicium.

Egillus à tauro occiſus.

CAPVT XIIII.

Gotharus Egilli filius, in defuncti parẽtis regna cõcordibus procerum ac populorũ ſuffragijs aſſumptus, cogitare cœpit iuxta exemplũ Regis Algothi, de quo prædiximus, quomodo illud nimis inueteratum odium, quod inter Sueones & Danos à prima regnorum fundatione continuatum fuerat, abolere poſſet: iamq; longa rerum experiẽtia compertum haberet, nihil minus ad id ualere, quàm bella & diſſenſiones. Quocirca ad diuerſa ſtudia ſe conuertens, ſtatuit cum omnibus uicinis Regibus & Principibus, concordiam amicitiamq; componere: Danorum uerò Regem Omundum ut ſingulari affinitate ſibi coniungeret, nobilem quendam Ebbonem inter Sueones illuſtri loco natum, tam honeſtæ legationi præficiens, filiam ipſius pulcherrimam haud difficulter impetrauit. Siquidem prudens & diligens nuntius, obtento patris & filiæ conſenſu, Gotharum multiplici ratione exhilarabat. Quippe non ſolùm clariſſimæ affinitatis, uerumetiam publicæ & neceſſariæ pacis legatum ſeſe fuiſſe monſtrauit. Sed cùm nihil præter nuptiarum apparatum reſtare putaret, denuò Ebbonem legatione onerat, maioreq; & de-

Gotharus 74. Rex internus.

Ebbo legatus.

centiore comitatu ſtipatum in Daniam remittit, ut ſponſam ex paterna domo eductam, cum Regia & conſueta pompa, uſque ad Suetiam deducere curet. Ebbo igitur magnifico apparatu, & honeſta familia inſtructus, ad Schoningiam, ſiue Hallādiam Daniæ regno uicinam, peruenit: ubi inſigne quoddam latrocinium in publico hoſpitio expertus eſt.

CAPVT XV.

Hoſpitium duorum latronū.

ERant enim duo fratres, quorum habitationes medij amnis fluxus ſeparauerat. Hi ſub ſpecie hoſpitalitatis fraudes, & inſidias, ac hoſtilitatem prætereūtibus clàm inferre conſueuerunt: iamq; complures aduenas, eo prauo malignoq; ingenio, ſub quieto noctis ſilentio ſomnum captantes, oppreſſerant. Horum hoſpitio Ebbo ſuſceptus, ſplendidiusq; & liberalius, quàm fidelius tractatus, tādem in cubiculum quaſi nocturna quiete fruiturus deducitur. Ibi abeunte domeſtica familia in omnes angulos, tectum ipſe oculis ſuis circunſpexit, uiditq; ſupernè penſilem trabem acuto ferro munitam, capitibus ſubiectorum imminere. Proinde re tacitus conſiderata, iubet comites ſuos tranſpoſitis ſeorſum corporibus, feſſa membra fouere, præfatus ſalubriora loca, quæ ab illis angulis eſſent remotiora. Paruerunt iubenti Ebboni comites: at cæteri, qui ſe prudentiores putabant, locum ſemel occupatum mutare noluerūt: qui ſub media nocte, demiſſo deſurſum ligno, obtruncati fuerunt. Nec longa mora interiecta, domeſtici latrones præmiſsis luminibus adueniunt, legatum Regium, eiusq; ſocios, quos putabant theſauros ad futuras nuptias afferre, ſpoliaturi. Sed quem credebant trucidatum, inueniunt uiuum, & ad pugnam præparatum. Quocirca ſumptis confeſtim armis, aperto bello inuadunt, quos occultis

Inſidiæ nocturnæ.

cultis inſidijs perdere nequiuerunt. Facta igitur atroci pugna, cæſisq; compluribus comitibus, Ebbo uix uita ſeruatus euaſit, nuntiumq; tantò triſtiorem ſe Gotharo reſtituit, quantò feliciorem ſe pridem (deductis proſperè negotijs) exhibuerat.

CAPVT XVI.

Gotharus tunc ea infelicitate nuntij uehementer cõmotus, cogitabat eas inſidias à Siuardo Omundi filio (cui credebat illas nuptias non placere) præparatas, ſtatuitq; eam iniuriam in Omundum, & totum Daniæ regnum uindicare. Nec Omundus ſe aut ſegniorem, aut impotentiorem ad excipiendum hoſtem oſtendit. Quippe ut Gotharus omne robur regnorum ſuorum contra Daniam educere properabat, ita Omundus quicquid præſtantioris militiæ uſquam in toto regno, aut confœderatis terris habebat, aduenienti hoſti opponere contendebat, tantum de uictoria certior, quãtum ſciuit ſuam innocentiam ab iniuria Ebboni illata alienam. Sed non ſemper uictoria innocentiam comitatur. Siuardus enim ab Omundo Danicas copias ducere iuſſus, facto cum Gotharo conflictu ſuperatur. Non ſolùm uictoriam, ſed & maiorem Danici regni partem eo infelici congreſſu amiſit. Progreſſus poſtea Gotharus, non prius à deuaſtatione ceſſauit, donec ſponſam quam concupiuit, à medijs aulæ Regiæ penetralibus extractam, ſecum in Suetiam uſque perduxit. Erat tum inter illuſtriores proceres Sueonum Simon Snare, magnæ inter omnes autoritatis. Hũc Gotharus Selandiæ, Hallandiæ, Schoningiæ præficiens, præcepit, ut toto ſtudio reliquam Daniæ partem ſuæ poteſtati ſubiugare conaretur. Quod æquè ſolicitè uti præceptũ erat, efficere curauit. Vocatis ſiquidem in ſuam militiam Sclauis, primùm Iuthos,

Bellum Sueconũ in Danos.

Daniæ ſubactio.

Simon Snare.

deinde Fionienſes ſuperauit, Daniæq; uires ita effregit, ut longo pòſt tempore nequiuerint in priſtinum ſtatum ſuſcitari. Quamuis enim Siuardus collectis undique copijs, arma in Simonem Schoningiæ præfectum conuertiſſet, ut eo ſuperato, ſe & patriam in libertatem uindicaret, attamen nec potentia, nec fortuna par eſſe potuit hoſti potentiſsimo, qui Gothari uiribus auctus, ubique inuictus apparebat. Nec contentus erat Siuardus Martis aleam ſemel attentaſſe, ſed ſæpe bellum Simoni intulit, rurſusq; ab eo illatum ſuſtinere cogebatur.

CAPVT XVII.

Fames in Suetia & Gothia.

INterea uerò cùm homines per Gothiam & Suetiam, ad plures annos plus bellis, quàm agris exercendis intendere cogerētur, neceſſariò ſecuta eſt in illis regionibus frumenti inopia, & fames, non ob terræ ſterilitatem, quæ ſuperabundantem panem cultori rependere conſueuit, ſed quia (ut dictum eſt) agricolæ uomeres in gladios conuerterant. Quocirca Rex & proceres, uocatis ad plebiſcitum populis, deliberant, quomodo ſe à præſentiſsimo famis periculo prudentius eripiant. Quibuſdam conſultius uidebatur, ſenes, & pueros, omnemq; imbellem ætatem, accelerato per ferrum fato, extinguere, quàm ſinere eos longa inedia, quæ eſſet omni morte durior, cruciari: alij uerò illud conſilium nimis inhumanum iudicabant, quo abiecta omni commiſeratione, crudele ferrum ſanguine innocentum, aut imbecillæ ætatis cruentaretur. Tandem communi omnium incolarum conſenſu decretum eſt, ut tam Gothi quàm Sueones, in tres turmas diuiderentur, quarum tertia, quæ miſsis in urnam ſortibus deſignaretur, patriam egredi, & ſedes in alienis terris ui, uel fauore acquirere cogeretur. Coniectis igitur ſortibus, qui extorres unà cum

Lōgobardorum exitus.

coniugibus

coniugibus & liberis iudicabantur, magno animo præſentis fortunæ uarietatem amplexi, mox duos præſtantis animi iuuenes, Haconem & Hibbonem, duces, quibus parêrent, elegerunt. Deinde in Moringiam, & ciuitatem Calmarniæ (quæ caput eſt Gothiæ Meridionalis) profecti, claſſem tranſuehendæ multitudini idoneam cõfeſtim præparabant. Qua præparata, mox in inſulam Gotlandiæ, deinde in Teutonica littora, ſuperato maris periculo, ſe contulerunt. Poſtremò ſuperatis maximis difficultatibus, per maria & terras, per bella & labores, per regna & nationes, quietem in Italia inuenientes, gentem Longobardorum armis & uiribus illuſtrem, fundauerunt, in ea parte, quam olim Vmbri habitabãt: qui inde à Tyrrhenis ſunt eiecti, Tyrrheni à Gallis, Galli à Romanis, Romani à Longobardis: qui poſtremò illi terræ nomen indiderunt, quæ iacet inter Alpes & Apenninum, ut teſtatur Sabellicus.

Haco et Hibbo.

Calmarnia.

Gotlandia.

CAPVT XVIII.

HIc ſcio contra me inſurgere Danos, qui ſuum Saxonem mordicus tuentes, dicent longè poſt hæc tempora Longobardorum exitum fuiſſe, uidelicet ſub Rege Snione, qui ſextus ab hoc Siuardo Danis imperabat, anno Chriſti (ut Danica hiſtoria teſtatur) ſexcenteſimo octogeſimoſexto. Quod quàm alienum ſit à ueritate, ſatis oſtendit Paulus Diaconus, & alij rerum Longobardicarũ ſcriptores. Crantzius etiam iuxta ſupputationem ex Euſebio, Hieronymo, & Florentino, diligenter continuatam uſque ad Carolum Magnum, affirmat eorum exitum fuiſſe anno à nato Chriſto trecenteſimo octogeſimoſecundo: quem tamen Raphaël Volaterranus anno Domini quingenteſimo uigeſimo aßignat, fortè ex littoribus Danubij. Deinde unà cum Sabellico aſſerit eorũ ingreſſum fuiſſe in Italiam circa

annum Chriſti quingenteſimum ſexageſimumoctauum: quanquã Blõdus ſcribat eos paulò pòſt, hoc eſt quinto, uel ſexto anno Italiam intrauiſſe, ſedente Papa Benedicto primo, cùm alij dicant tempore Papæ Ioannis, qui hunc Benedictum immediatè præceſſerat. Ex quibus omnibus facilè colligimus, Saxonem in ea ſupputatione lapſum fuiſſe: qui ſi conſideraſſet eos tot habuiſſe Reges, multasq́; terras peragraſſe, & plurima bella geßiſſe, antequam Italiam ingrederentur, nequaquam eorum exitum è Scandiana inſula tam tardum affirmaſſet, quippe cùm terminus regni eorum in Italia aßignetur, imperante Carolo Magno circa annum Chriſti octingenteſimum, poſtquam autore Sabellico in Italia CCIIII. annis regnaſſent.

CAPVT XIX.

Longobardorũ Reges & præſides.

PRimùm enim à Scandiana inſula profecti (inquit Paulus Diaconus) Achonem & Ibbonem (ut diximus) habuere duces. Iisq́; fato functis, primum ea gens Agelmundum ſibi Regem conſtituit. Eoq́; à Bulgaris Iſtri accolis interfecto, Lanußio ſurrogatus eſt: qui Agelmundi necem ulciſci cupiens, in Bulgaros arma conuertit, eosq́; maxima clade afflixit. Lanußioni defuncto tertius Rex Lethu eſt ſuffectus: qui cùm annis quadraginta regnaſſet, Hildochum filium ſibi inſtituit ſucceſſorem. Et poſt eum quintus Godocus Longobardorum regno præfectus eſt: qui primus gentem illam in Romanorũ prouincias (teſte Blõdo) introduxit, terrasq́; contiguas occupauit. Godoco uita functo ſucceßit Claſſo. Eiq́; mortuo ſurrogatus eſt in ſeptimum Regem filius Tatho: qui profligatis Herulis, paulò pòſt interfectus fuit. Octauus Regum Vuacho, Valdaricum filium habuit ſucceſſorem. Poſt quem decimus Longobardorum Rex fuit Andoinus: à quo primùm in Panno-

niam

niam traducti annis duodequadraginta, prope Danubiū. Deinde ſub ipſo Andoino primùm, & poſtea ſub Alboino eius filio, qui Rex undecimus fuit, annis quadragintaduobus habitauere, dignitate, & maxima potētia aucti. Quippe eo tempore Alboinus Comundum Gepidarum Regem interfecit, eiusq; filiam Roſamundam ſibi matrimonio copulauit: & Imperatoris Conſtantinopolitani, eiusq; ducum amicitia ſibi parata, eis conceßit duodecim millia equitum, qui in expeditionem Italicam à Narſete ducti, Totilam interfecerunt. Inquit Sabellicus: Florentißimum Longobardorum equitatum nulla uis tenere potuit: ſed præceps per æqua & iniqua, quâ uoluit, ſibi fecit iter. Partem itaque multò difficillimam Italiæ emenſus, circa Padum conſedit. Alboinus.

CAPVT XX.

DVcturus in Italiam Alboinus, magna uſus prudentia, ſibi undiq; proſpexit. Nam ne in Pannoniam, ſi aliqua ingrueret neceßitas, præcluderetur reditus, illam Hunnis conceßit precariò inhabitandam. Quos quidem Hunnos nequaquā ex Scythia tunc ueniſſe, ſed ex illis fuiſſe conſtat, qui tot poſt Attilæ mortem incommodis affecti, & uarijs conflictati cladibus, partim Auares ſe dixerunt, partim in Pannonijs circa Danubium conſederunt, omnibus ſubiecti, uel Gothorum, uel Gepidarum, uel Longobardorum gentibus, quas in illis uicinis regionibus cōtigit habitare. Eumq; in modum Hunni gens clarißima, uariam habuere ſuarum rerum fortunā: qui Veſtrogothos patrijs expulere ſedibus, Oſtrogothosq; prius ſubiectos, & ſimul Gepidas, Herulosq; Scythia eduxerunt. Et aliquando duce Attila in Romanis prouincijs, ac in Italia potentißimi fuerunt. At poſt eius mortem à Gothis derelicti, uaria

Lōgobardorum in Italiam ingreſſus.

Hunni.

Auares.

incommoda ſuſtinuerunt, donec præter omnem ſpem beneficio Alboini ſedes quietas in Pannonia obtinerent, in quibus uſque hodie nō ſine magna gloria & felicitate perſeuerant, non modò ſe, ſuamq́; regionem, uerumetiam totum orbem Chriſtianum à potentiſsimi Turcæ inſultu, fideliter diligenterq́; defenſantes. Igitur Alboinus ex Pannonia cum omni Longobardorū gente per Noricum (quæ Bauaria prius, mox Auſtria dicta eſt) Liburniam, atque Iapidiam, Italiam ingreſſus eſt, anno tertiodecimo Iuſtini Imperatoris. Ea quidem parte, qua ſemper fuit exterarum gentium armis obnoxia, in Carnorum ora, quæ nunc eſt Forum Iulium, tumultuoſè conſedit. Sunt qui dicūt Alboinum, cùm primùm Italiæ limen eſſet ingreſſus, altiore quodam loco conſtitiſſe, unde in planitiem latè iacentem, ingens erat proſpectus, atque ad ſuos conuerſum dixiſſe: Hæc eſt, uiri fortes, illa Italia, quam ſequimur: iam eam capillis tenemus. Forum Iulium, & omnia illi circumiecta loca, continuò deditionem fecere. Regnatum itaq; eſt per Longobardos in Italia ab hoc Alboino ſub trigintaduobus Regibus, uſque ad ultimum Regem eorum Deſiderium: qui ob ſacrilegia, & ingentes iniurias, quas Summo pontifici, & Romanæ eccleſiæ irrogauerat, à Carolo Magno Imperatore ſuperatus, regnum tam potens & inclytum, nunquam in ſe, aut in ſua poſteritate deinceps recuperaturus amiſit, Deo tam acriter & apertè uindicante iniurias ſuæ eccleſiæ irrogatas.

Eccleſiæ iniurias uindicat Deus.

CAPVT XXI.

His ſummatim de Longobardorum egreſſu commemoratis, ad Gothorum Regem redeamus. Qui poſt Longobardorum exitum reliquam populi multitudinem ad nouam Reipub. normam perducturus, legem in primis ædidit

ædidit ſeueriorem, quàm efficaciorem, de ſeruanda in cibo & potu ſobrietate: quæ etſi ab omnibus ob ſummã rerum inopiam utilis ac neceſſaria iudicaretur, tamẽ inuenti erãt non pauci, qui potius uitam, quàm gulæ conſuetudinem depoſuiſſent: magisq; in uetitam ebrietatem, quàm aliâs in permiſſam ferebantur. Et hi erant, qui nobilitatem à parentibus, ignobilitatem à ſeipſis contraxerant, quiq; abiecta magna parte humanæ rationis, quicquid alimenti apud pauperem plebeculam inueniebatur, in ſuam & canũ ſuorum ingluuiem ſatiandam extorquebãt, in minimo uitio reponentes, quando panem à pauperum liberis proximè perituris eriperent, canibusq; deglutiendum abijcerẽt. Nec ea uiolentia pauperes oppreſſiſſe contenti, matronarum & uirginum pudicitiam inceſtare, inter præclara facinora computabant. Proinde Gotharus tam inſigni nebulonum temeritate commotus, quoſdam ex eis, ut cæterì terrerentur, meritis ſupplicijs affecit: qui eo exemplo deteriores effecti, inſidias in Regis caput parauerũt, tantum aberat, ut terror pœnæ homines in malo obſtinatos, ad melioris uitæ frugẽ reuocare potuiſſet: quin potius uiſum erat illis, patrocinium ſuæ turpitudinis à Danorum Rege Iarmero (quemadmodum etiam nunc ſæpius experimur) implorare. Igitur Danus Rex tales homines in eorum conſueto ſtudio conſeruaturus, exercitum ex tota Dania coactum, cum ipſis in Suetiam direxit. Cõparauerat etiã Gotharus nõ paruum exercitũ, ueruntamen antequã in conflictum deueniretur, ſuborta eſt inter Gotharũ & fratrem eius Faſtonẽ pernicioſa cõtrouerſia, de legũ ſeueritate moderanda: quæ tantum inualuit, ut Faſto ipſum Gotharum inter mutuæ contentionis uerba, præcipiti furore trucidaret. Et nihilominus patriam ab imminentibus hoſtibus potenter ac prudenter liberauit. Quem etiam nonnulli

Ebrietas.

Nobilium praui mores.

Iarmerus Rex Danorum.

Nobiles Sueci Iarmerum uocant.

Faſto 75. Rex internus.

affirmant gubernacula regni in aliquot annos feliciter tenuiſſe, eiuſq; filium Gudmũdum poſt paterna fata in principatu ſucceßiſſe: cuius geſta, quia ab hominum memoria exciderant, ab his hiſtorijs excidere permiſi.

Gudmũdus 76. Rex internus.

CAPVT XXII.

Adelus 77. Rex internus.

ADelus deinde Gothari per domeſticas & fraternas inſidias trucidati filius, uel nepos, à proceribus populiſq; adminiſtrando regno præficitur. Hic primùm omnium à prudentibus conſiliarijs perſuaſus, nobiles illos, qui pridem ob patris ſeueritatem Danici Regis auxilium implorauerant, in gratiam reuocauit, ne deſperata erratorum uenia, plures ſecum in deſperationem adducerent, reſq; illas deſperando attentarent, quæ uniuerſam Rempublicam in ruinam irreparabilem præcipitarent. Attamen odium, quod inter patrem, ſiue patruum ſuum, & Iarmerum Daniæ Regem, ſeminatũ propagatumq; fuerat, nequaquam extingui ſuſtinuit, ſed ad plures annos occaſionem, qua patris iniuriam uindicaret, expectauit. Tandem cùm compertum haberet, Iarmerum malignis conſiliarijs primum familiaritatis gradũ ſecum tribuiſſe, omniaq; ad eorum peruerſa conſilia atrociter agendo, communibus in ſe locum odijs dediſſe, ſtatuit non diutius expectandum eſſe, ſed confeſtim illum perdere, qui hominibus perdendis cõtinuè inuigilaret. Nec deerat occaſio, qua facilè uoti cõpos euaderet. Quippe iam Vandalos, ſiue Sclauos, Pomeranos, & Liuones multis, magniſq; & enormibus iniurijs laceßitos, in ſe prouocauerat. Qui miſſa legatione Adelum ſolicitant, ut ſecum arma in ſanguinarium tyrannum ſuſcipiat. Nec grauatè poſtulatis aſſenſit, qui forſan ea ab his poſtulaturus fuiſſet. Collectis igitur aliquot ex Suetia copijs, quibus Haraldum Veſtrogothiæ Principem præficere

Conſiliarij boni.

Conſiliarij mali.

Haraldus Veſtrogothus.

ficere curauit, Sclauorum (quos hîc Saxo Helleſponticos uocare uidetur) exercitum auxit. Tum accidit Iarmero, quod omnibus tyrannis in extremam neceßitatem collapſis, frequentius & iuſtius euenire ſolet, uidelicet ab omnibus ſubditis contemni & derelinqui. Proinde non auſus in publicam aciem contra irruentes hoſtes prodire, ad arcem quandam, mirifico opere pridem à ſe conſtructam, confugit, credens ſe in illa tutum præſidium habiturum, quæ natura & arte fortißima uidebatur. Sed fortis non erat, quæ per tyrannidem, & ex ſanguine pauperum erecta erat. Interea tamen quum obſidione premeretur, læto aſpectu ex arcis faſtigio proſpicit, quomodo Suecones & Sclaui, partitionem prædæ acturi, ſeſe mutua clade conficerent: conſtituitq; in ipſos tam diſcordes, repentè irrumpere, niſi quàm primùm in concordiam reuerſi, ſeſe ad arcis expugnationem præparaſſent. Quorum inſultum ut Iarmerus intolerabilem animaduerteret, ad uota conuerſus, Othini dæmonis auxilium implorat: aderatq; uocatus Othinus, & ita Iarmerum in re bellica inſtruxit, quemadmodum pridem Heraldum contra Ringonem centuriandi artem docuiſſet. Enimuerò hunc & illum ad infelicem exitũ, & turpißimam mortem adduxit. Huic quidem præcepit, ut hoſtiũ acutas bipennes lapillorũ iactu repelleret. Quod quàm minimè profuit, ſecutus belli euentus oſtendit. Siquidẽ hoſtes, poſtquã admota teſtudine & ariete, primos portarum aditus occupaſſent, conuulſis poſtibus, irruptaq; æde, Danos uſq; ad unum obtruncant. Iarmerus uerò, qui ſe Othini præſidio & inſtructioni crediderat, utraq; manu, ac pedibus ſpoliatus, trunco (ut ait Saxo) inter cadauera corpore rotabatur. Parta hac cruẽta uictoria, amißisq; militum copijs, Haraldus maiore ſpoliorum, quàm militũ numero ſeſe Adelo reſtituit, ſublatumq;

Arx Iarmeri.

Othinus dæmõ.

æmulum, nō ſine ingēti audientis lætitia nuntiauit. Tum Adelus cùm pro adepta uictoria Deo uero gratias agere debuiſſet, ad idolorū tēpla ſacrificaturus, cum magna equitū pōpa acceſsit. Quò cùm perueniſſet, ædemq́; Dianæ (cuius cultum Gothi à Græcis perſuaſi admiſerāt) ingreſſurus eſſet, ſubito equi lapſu corruēs expirauit. Nec longè ab eo loco Regias ſortitus eſt exequias, & monumentū. Verùm ego eam Dianam non Aſiaticam, ſed Scythicā fuiſſe exiſtimo.

Dianæ templū.

Adeli mors.

CAPVT XXIII.

Oſtanus 78. rex internus.

Oſtanus poſt præmaturam Adeli patris ſui mortem, Gothiæ & Suetiæ Rex ſurrogatur: qui longè minora præſtitit, quàm patria ab eius fide atq; integritate expectauerat. Factus ſiquidem Rex ita ſuos conſanguineos erigit, & magnificare contendit, ut omnes credere poſſent, ipſum non ob ſalutem regni & incolarum, ſed ſolùm ob ſuam, ſuorumq́; gloriam & faſtum, ad regni faſtigium conſcendiſſe. Quicquid uſquam in prouentibus Regalibus erat, quod proceribus de Repub. bene meritis in feudum conferri conſueuit, illud in nepotes, & ſordidam eorum familiam erogandum erat. Præterea exactiones, tributa, grauamina populis imponebantur, ut publico omnium mœrore Regia illa generatio inclyta fieret, & fœlix. Vbique inter Sueones & Gothos querelæ, doloresq́;, ob inuectum tam tyrannicum principatum, at in curijs Regiorum conſanguineorum, cantiones, tripudia, & omnia lætitiæ genera audiebantur, ut quiuis ſapiens iuſtè dicere potuiſſet, tale regnum nihil aliud fuiſſe, quàm publicum latrocinium. Accidit interea Oſtanum cum ſuis cōtribulibus à Suetia in Gothiam ob nonnulla regni negotia deſcendere: in quo quidem tranſitu, quædam nobilium generatio circa oppidum Nicopenſe Regis aduentum obſequioſius

Tyrannus.

quioſius & ſtudioſius, quoad fieri poterat, excepit, omniáq; humanitatis ſtudia, quibus putabat rigorem animi eius emolliri poſſe, adhibere curauit. Sed ingratum erat, quicquid ingrato præſtabatur. Quocirca nobiles illi uidentes ſe, & omnia obſequia ſua in oculis tyranni ſordere, ſimulq; aduertentes ipſum ob inciuiles mores, & crudelia facinora, in conſpectu totius patriæ, omniumq; incolarum uilipendi, atque in ſummo omnium odio uerſari, obſeruato idoneo tempore, ipſum unà cum eius intolerabili progenie, & nequiſſima familia, ſomno uinóque ſepultum, immiſſo igne (ſicut peſſimè meritus erat) combuſſerunt, plaudentibus cunctis bonis, illud horrendum monſtrum de medio ſublatum, quod potius ſuper belluas & feras in deſertis nemoribus, quàm ſuper liberos homines imperium habuiſſet: eiusq; cineres ad perennem ignominiam in præterfluentem torrentem iniecti fuere. Deinde illis nobilibus, qui tam nobile tyrannicidium peregerant, decreta eſt publica laus, & honor ſempiternus. *Tyrannicidarũ laus æterna.*

CAPVT XXIIII.

INgemarus improbiſſimi patris Oſtani optimus filius, cognomento Canutus, quia ſæpe conabatur paternos mores ſuis conſilijs immutare, palamq; oſtendebat omnem patris tyrannidem ſibi uehementer diſplicere, noluerunt illi generoſi patriæ liberatores, eius innocentiam cum ſcelerato tyranno igne conſumere, ſed operam adhibere, ut procul à Rege atq; eius familia locatus ſaluaretur. Nec illud inſigne beneficium in eum contuliſſe contenti, effecerũt etiã in publicis regni comitijs, in quibus de reſtituenda regni libertate agebatur, ut communi procerum populorumq; conſenſu in Regem aſſumeretur. Factus igitur Rex, tantum ſe in omnium uirtutũ officijs exercebat, quantum *Ingemarus 79. Rex internus.*

pater in omnium uitiorũ ſordibus inquinatus apparebat. Militaris diſciplinæ negotia ita ad priſtinum uſum & gloriam reducebat, ut iuuẽtus, quæ ſub corruptis Oſtani temporibus à ſtrenuitate & fortitudine maiorum defecerat, nunc ad capeſſendam uirtutem prouocata, egregijs militiæ operibus præteriti temporis negligẽtiam aboleret. Pacatis enim domi & in patria omnibus Reipub. partibus, cõſcriptisq́; fortiſsimorum militum copijs, traiecit in Ruſsiam: quam commiſſo leui & incruento prælio, ad deditionem haud difficulter adegit. Ruſsi enim non tantum ad eius potentem militiam, quantum ad eius famæ bonitatem reſpicientes, promiſſo tolerabili tributo, gaudebant ſe in eius ſocietatem & confœderationem deueniſſe. Deinde ſe ad Liuones & Curetes conuertens, pari induſtria uictoriam aſſecutus eſt. His peractis, cogitabat domeſticæ quieti ad aliquot annos indulgere. Quibus euolutis, militiam ſuam in Hyberniam, Scotiam, Britanniam eduxit, bellaq́; & plures inſultus in illas inſulas fecit: ueruntamen an uictor, uel uictus euaſerit, plenè ex hiſtorijs, quas ſequor, non inuenio. Poſtremò optimè paratam & armatam claſſem in Danos conuertens, eos poſt commiſſam acerrimam pugnam in deditionem ſuſcepit. Quibus ſuperatis, quum ſibi minus prouideret, atque in inſula Balthici maris (quam Longam uocant) quaſi ſecurus uerſaretur, Danorum perfidia & inſidijs impetitus occubuit.

Militiæ ſtudiũ. *Ruſsia ſubacta.* *Liuonum ſubactio.* *Curetum ſubactio.* *Daniæ ſubactio.*

CAPVT XXV.

Holſtanus 80. Rex internus.

Holſtanus deinde, poſtquam pater eius Ingemarus in fata conceſſerat, Rex Gothorum conſentientibus proceribus efficitur, Suecis ad Biornonem (de quo proximè dicemus) conuerſis. Huic Holſtano prima belli difficultas cum Siualdo Danorum Rege (qui Brodero ſuc-

ro ſucceſſerat) emerſit. Affirmabat enim Siualdus terras Schoningiæ, & Hallādiæ, à Daniæ regni integritate euulſas, ad Gothiæ regni fines uiolentius, q̃ iuſtius applicatas. At Holſtanus Gothici regni terminos optimo iure defendens, aſſeruit ipſas terras Schoningiæ nullo unquam iure, aut ratione, ad Daniæ regnum pertinuiſſe, niſi forſan aliquādo uiolētis Danorū armis occupatæ fuiſſent. Poſſeßio autē uiolenta nullius temporis præſcriptionem admittit. Nec diutius ualet uis, quàm ius in armis uerſatur. Ceſſantibus armis, quod iniuſtitia detinuit, iuſtitia reſtituere conſueuit. Contrà Siualdus dicere potuit: Si Schoningia, & Hallandia non eſſent de integritate Daniæ, tunc Dania regnum ob ſui exilitatem dici nequiret. Quid ad nos Gothos, inquit Holſtanus, de amplitudine, uel exiguitate ueſtræ Daniæ? Si enim originem gentis ueſtræ conſiderare uolueritis, inuenietis Ericum Gothorū Regem ante tempora Abrahæ patribus ueſtris inſulas Danicas ſub tributo inhabitandas conceßiſſe. Schoningia autem, uel Hallandia, quas ipſa natura à Danorum inſulis, interiecto ſinu maris, auulſit, nullo unquam iure ad uos Danos pertinebant. Hæc aut his ſimilia tunc, quemadmodum nunc, dici poterant, donec poſt multa uerba ad arma deueniretur: quæ etſi Danus Gotho comminaretur, mors tamen, quæ Siualdum Danum abſtulit, abſtulit & bella, quouſque in defuncti patris locum ſuccederet Snio, qui patre aliquantulum callidior, non per arma, ſed per nuptias ad ſe trahere Gothici regni partem nitebatur. Miſſa nanque ſolenni legatione, filiam Holſtani in matrimonium poſtulabat. At Holſtanus prudenter conſiderans, quorſum tenderent hæ nuptiæ, legatos cōfeſtim à ſe indignabundus abiecit: quos denuò, & importuniore temeritate in eodē negotio reuerſos, publico ſuſpēdio conſumpſit, præfectumq́;

Schoningianū bellum.

Daniæ regnum exiguum.

Legati ignominioſa morte conſumuntur.

Schoningiæ Eſchillum, adiuncto ſibi ſocio Achillo, conſtituit, præmonitum, quòd peruigili cura illas terras à Danici Regis inſultu cuſtodiret. Deinde ſe ad Biornonis Suetiæ Regis amicitiam cõuertens, data ei in matrimonium filia, quam Snio poſtulabat, conſtantem ac perpetuam confœderationem cum eo coniungere feſtinabat. His compertis, Snio uehementer doluit Holſtanum inſidias callidè excogitatas prudentius deuitaſſe: animaduertitq; armis opus eſſe, nõ dolis. Quocirca expectato idoneo tẽpore, comparataq; ex Dania, & uicinis terris militia, traiecit in Schoningiam: contra quem cùm Eſchillus incautius pugnaret, ſuperatus occiditur. Et ita Schoningia, quæ iure ad Gothiã attinebat, armorum potentia Danis pauco tempore acceſsit. Interea Holſtanus in ſenium, & tandem ad mortem uergens, Gothiæ regnum unà cum filia, Biornoni Sueonũ Regi commendauit.

Schoningia Danis ſubiugatur.

CAPVT XXVI.

Biorno 81. Rex internus.

Biorno igitur utriuſq; regni Gothiæ & Suetiæ Rex, quamuis ſubiecta regna ſtrenuè à Snionis Danorum Regis armis & uiribus defenſaret, attamẽ nulla uis tanta erat, qua poterat eius calliditatem ſuperare. Cùm enim Snio cõſideraret ſuã potentiã minorem eſſe, quàm poſſet Biornoni bellũ cum aliqua ſpe felicioris euentus inferre, & tamen omnino ſecum conſtituerat, Gothorum Regis filiam, quamuis iam Biornonis uxor eſſet, ſibi in ſpem adipiſcendi regni per matrimonium copulare. Quod quia nimis arduum erat, quendam ſub ſpecie inopis & mendici in aulam Biornonis tranſmittendum curabat: qui egregij diſſimulatoris officio fungens, omnem operam adhibebat, quomodo poſſet in Reginæ colloquium, ſub ſpecie mendicandæ opis, peruenire. Erant tunc, quemadmodum nunc, plures

Mendicus procatur.

plures Dani in aula Reginæ ſeruientes: horum callido ingenio uſus, haud difficulter uoti compos euaſit. Siquidem eorum conſilio ſe in arctum angulum, per quem Regina tranſire cõſueuerat, abdidit: quæ cùm adueniret, ut ſui miſereatur exclamat. Deinde propius accedens, quaſi petitã opem accepturus, ſubmurmurat: Snio te amat. Regina quoque in arte diſsimulandi nullo aſtuto uiro inferior, progreditur. Deinde actis negotijs, per uiam, qua egreſſa fuerat, reuertitur, mendico in eodem loco perſeuerante, quaſi per importunitatem accepturus opem, quam prius Regina negaſſet: quæ tunc palàm uerba conſolatoria præmittens, occultè inſinuauit: Amantem me amo. Gauiſus optato reſponſo mendicus, non quieuit donec ſimili aſtutia locum, & tempus inueſtigaſſet. Tempus erat brumæ initium, & locus prope ſinum maris in Bœckerœr, quaſi diceres fagorum cõgeriem. His ex ſimulatore mendico compertis, Snio iam in ſummam ſpem aſſequendi Gothici regni erectus, tempus deſignatum expectat: cuius commoditate fretus, Reginam (ut ſperabat) ſublatis mariti opibus lauandi ſpecie digreſſam, nauigio in Daniæ partes deportandam curabat. Secuta deinde fuere atrocia inter Reges bella, quæ tales raptus ſemper comitari conſueuerunt, multaq; mortaliũ millia, in quibus nulla illius rei conſcientia, aut conſenſus inerat, perierunt. Non enim ſemel, ſed ſæpenumero, & ancipiti euentu, uariaq; uictoria (ut dicit Saxo) dimicatum eſt inter hos Reges, cùm alter iuſtas nuptias uiolatas uindicaret, coniugemq; repoſceret, alter iniuſtas tueretur. Durauit illud pernicioſum bellũ in plures annos, cum tanta utriuſq; partis pertinacia, & incommodo, ut ſublatis agricolis, ipſi quoq; agri deſolati iacerent. Proinde nonnullis apparet Saxonem rectè opinatũ fuiſſe, quòd Longobardi propter huius famis incommoda Scandianam patriam exilio

Dani obſequio inſidias occultant.

Daniæ Rex alienæ coniugis raptor.

Bellũ Sueonum in Danos.

commutaſſent: ſed in his à recta temporum ſupputatione multum diſſentire conuincitur, prout ſuperius in Gotharo *diximus.* Immò Albertus Crantzius *circa hunc paſſum inſurgẽs, queritur* Saxonẽ Danicas *hiſtorias nimis mutilatas tradidiſſe.* Q*uod etiam nulla ratione negari poteſt.* Q*uippe cùm omnis ſcriptorum turba affirmet, trigintaduos* Reges Longobardis, *ab eorũ ex* Scandiana *inſula exitu, uſq; ad ultimũ ipſorum* Regem Deſiderium, *ſupra quadringentos annos ſucceßiuè præfuiſſe, ipſe Saxo per tot ſecula tantummodò tres* Reges, Biornem, Haraldum, Gormonẽ, *aſſignat: Sueticæ uerò hiſtoriæ interim uigintiſex* Reges *enumerant.* Crediderim *ego eundem* Danicum *ſcriptorem ea ratione res* Danicas *per tot tempora dißimulaſſe, ne inſignes patriæ ſuæ calamitates, quas tunc multis modis paſſa eſt, commemoraret. Siquidem ut ex Sueticis hiſtorijs colligimus, poſtquàm (ut dictum eſt)* Snio Danorum Rex, Biornonis Suetiæ Regis *coniugẽ per inſidias raptam, ſecum in* Daniã *tranſtuliſſet, occaſionemq; cruentißimis bellis præſtitiſſet,* Dania *ipſa eiſdem bellis non ſolùm uaſtata, ſed ferè deſolata, ad extremam ruinam deuenit: in qua nunc Scotis & Anglis, nunc Noruegianis & Suecis, ſiue* Gothis, *nunc* Vandalis & Teutonibus, *nunc* Gallis & Friſonibus *parẽs, uix regni nomen & titulum retinere ualebat. Cecidit in primis ea diuturna pugna ipſe* Snio Danus: & Biornus *Sueticus poſt adeptam de Danis uictoriam, uxoremq; recuperatam, parum ſuperuiuens, in fata apud* Vpſaliam *conceßit.*

Saxo Danicas hiſtorias mutilatas tradidit.

Dania ob bellorum calamitatem deſolata.

Daniæ ſubactio

CAPVT XXVIII.

Ranaldus 82. Rex internus.

R*Aualdus autem præmortui* Biornonis *filius, circa annos Chriſti quadringentos ſexagintaquatuor,* Sueonum, Gothorumq;, & Danorum *regnis præficitur.* Hic *etſi in omnes ſubiectos populos eſſet moderatißimi ani-*

mi animi, attamen tanta ſæuitia in Danos ferebatur, ut nullam penitus gratiam apud ipſum inuenire poſſent. Siquidē tenaciſſima memoria ſuæ matris raptum, quo in Daniā deducta fuerat, conſeruans, omne ingeniū ſuum eò cōuertere ſtudebat, quò omnibus poſteris compertiſſimū fieret, tam temerariā illuſtriſſimæ Reginæ abductionem, grauiſſimis pœnis aliquando punitā, uindicatamq; fuiſſe. Erat in eius conſilio Siggo quidam, generis nobilitate conſpicuus, cæterùm moribus adeò diſſolutis, & peruerſis, ut putaretur ab aliquo extremæ uilitatis ruſtico procreatus. Ab hoc Rauauldus perſuaſus, multa crudelius, quàm modeſtius in Danos cōmiſit. Nam illuſtriſſimas nobiliſſimorū uirorū coniuges, maritis inſpectantibus, & nihil contrà niti audentibus, ad infelicis ſtupri cōmercium paſſim à ſuis Suecis rapi permiſit: ſæpeq; eas in publica proſtibula publicæ omniū libidini ſeruituras relegabat. Similemq; uim in uirgines per ſuos exerceri conſenſit. Hæ enim quantò illuſtriore loco natæ erant, tantò uilioribus cerdonibus, hiſtrionibus, & ſimilibus infimæ fæcis hominibus matrimonio tradebātur. Itaq; unus unius Sueticæ Reginæ raptus, omnium Danicarū mulierum raptu ita compenſatus erat, ut uniuerſi Daniæ incolæ duram pœnitentiam uſq; ad filios filiorum ſuſtinerent. Proinde Dani longè prudentius egiſſent, ſi à tam atroci iniuria nulla neceſſitate prouocati abſtinuiſſent. Tunc enim alijs populis in uirtutum officijs pares, parem Regis benignitatem nacti, & in omnibus eorū uotis experti fuiſſent. Cæterùm hic Raualdus morbo, an bello deceſſerit, uel ubi locorum ſepultus fuerit, non potui apud autores, quos ſequor, inuenire.

Conſiliarius malus.

Danicarū mulierum uiolatio.

CAPVT XXIX.

SVartmannus Raualdo in regnis Gothorum, & Sueonum, ac Danorum ſuccedēs, incertum reliquit, plúsne

Suartmānus 83 Rex internus.

crudelitatis per uniuerſum Daniæ regnum in uiros, quàm eius ſucceſſor Rauαldus in fœminas exercuerit. Quippe cùm uideret Danos Sueonũ Gothorumq; iugum nimis grauatè ſuſtinere, occultisq; & inſidioſis molitionibus ad amiſſæ libertatis iura recuperanda continuè anhelare, tanto furore accenſus erat, ut per ſua numina iurauerit, ſe Danicas inſulas, occiſis earum incolis, in ſolitudinem redacturum: feciſſetq; tam crudeli propoſito ſatis, niſi quidam prudentiores conſiliarij, Suetica modeſtia præditi, iuuenilem animum eius à tam atroci uindicta reuocaſſent, præfati ab omni homine, maximè autem à Regibus & Principibus, longè abeſſe debere non modò crudelitatem, ſed omne crudelitatis opinionem. Quibus conſilijs perſuaſus, parum mitius quàm decreuerat, delinquentes puniturus, magnũ Danorum numerũ proſcripſit. Nec pauci erant, quos in Angliam, Galliam, Germaniam, cæteraſq; tum uicinas, tum remotas terras uendidiſſe dicitur. Cæteris autem, qui paruo numero in Dania reſidebant, tam ſeueriter dominabatur, ut longè humanius egiſſe uidebatur in eos, quos uiliſſimo pretio uendiderat, aut in longinquas nationes damnatos proſcripſerat. Qualis uerò erga ſuos Gothos & Sueones fuerit, parum ex hiſtorijs compertum habeo. Proinde mihi perſuadeo, quòd apud eos ſatis moderatum, bonumq; Principem ſe geſſerit: alioquin in Sueticis hiſtorijs tyrannidis notam minimè euaſiſſet. Solent enim res crudeliter atrociterq; geſtæ, tenaciore memoria retineri, & diligẽtius ad perpetuam poſterorum conſiderationem deſtinari, cùm interim optima bonorum Principum geſta citius dilabantur, uel tenuiſſima memoria ad futurorum notitiam tranſmittantur. Euenit huius Suartmanni obitus in terra Oſtrogothorum, circa annum Chriſti quingenteſimum nonum, poſtquàm annis circiter uigintiocto regnaſſet.

Conſiliarij boni.

Dani proſcripti & venditi.

CAPVT

CAPVT XXX.

TOrdo igitur poſthac in paternum principatum ſurrogatus, in nullo ſe clementiorem erga Danos exhibuit, quàm iſti duo memorati Reges, per quorū manus tam inclyta regnorum ſceptra acquiſiuit. Quocirca cùm Daniæ proceres animaduerterent ſuam Daniā, armis & exercitibus Sueticis Gothicisq; miſerabiliter obtritam, ſitu & ſquallore marcidā, culturæq; inopem iacere, præterea ſe, & uniuerſos Daniæ incolas, adeò inſigni paucitate cōtemptibiles, ut nihil prorſus reliquū ſpei haberent, quo uel ſe, uel chariſſimas coniuges ſuas, ſiue liberos tueri poſſent, immò tam deiectas, & deſperatas omnes ſuas fortunas, ut nihil ultrà ad ſuam ipſorum calamitatē addi potuiſſet: proinde communi inter ſe conſilio habito, firmiter decreuerūt, aut honeſta morte occumbere, aut dudum amiſſam libertatem aliquando recuperare. Sed cùm rurſus attenderent Gothorum uires tantas eſſe, ut Danorum uiribus nequaquàm ſuperari poſſent, cœperunt ſe paulatim ex patria in Angliā, Galliam & Germaniam, cæteraſq; terras ad ſuos, qui pridem à ſeuero Rege proſcripti fuerant, ſubducere. Deinde miſſis hinc inde nuntiis, conſilia liberandæ patriæ inquirebant, ſeq; mutuò confortare, exhortari, & urgere non ceſſabant, donec exercitum ingentem ex Anglia, Hollandia, & Gallia compararent: ſibiq; quendam Heroldum, ſiue (ut uerius puto) Haraldum ex ſuis, Danico ſanguine illuſtriſſimum, gerendi belli ducem præfecerunt. Hic autem præcipuus inter eos proceres erat, quos Rex Tordo concitatiore quàm prudentiore animo in Britanniam pridem relegauerat, fatis ita diſponentibus, ut ille ſeruandus proſcriberetur, à quo tandem Dania priſtinæ libertati reſtitui ſperaretur. Itaq; Heroldus primùm ab illis Danis, qui in Britanniā confugerāt, uel qui proſcriptione damnati illuc inuiti per-

Tordo 84. Rex internus.

Dani ad amiſſā libertatem aſpirant.

Heroldus.

uenerant, deinde ab illis, qui per Galliam, & Germaniam diſperſi fuerãt, in Principem aſſumptus eſt. Iuſſusq; de ſua gente primam agere curã, nõ diſtulit prævalidam claſſem comparare: & citius quàm Tordo opinabatur in Daniam adueniẽs, magnã eius regni partem occupauit. Occupaſſet etiam Tordonem, niſi ſe celerius ad Veſtrogothos recepiſſet: apud quos paucis diebus manens, inſuperabilem exercitum contraxit. Quo ſuccinctus, cõfeſtim in Daniam rediјt, totamq; Danorum multitudinẽ, nondum in regno nouiter recuperato confirmatã, facili Marte ſuperauit, & profligauit. Quo euenit, ut Heroldus collectis infelicis pugnæ reliquijs, denuò in Angliam nauigaret.

Daniæ ſubactio.

CAPVT XXXI.

Arthurus Anglus.

PRæerat eo tempore Britannis ille inuictiſsimus Rex Arthurus, de cuius ampliſsimo imperio, & mirificis triumphis, plura in hiſtoricis monimẽtis traduntur, quàm facilè credi poſsint. Hic igitur ab Heroldo contra Tordonem opem ferre rogatus, non grauatè amici precibus annuit, præfatus ſe nihil libentius unquam egiſſe, quàm illud bellũ cum Rege potentiſsimo acturus eſſet, qui illa fortiſsima Gothorum & Sueonum gente, cæteriſq; ualidiſsimis populis ſtipatus eſſet. Educitur itaq; ex Britannia, Gallia, Hollandia, maxima claſsis, in qua innumerabilis pugnatorum multitudo ad Daniæ liberationem aduehebatur: quæ etiam maximis Scotorum copijs, quas eorum Rex Angniſchelus ducebat, adaucta, à Tordone non minore potentia ad nauale bellum præparato, intra illud fretum, quod Cimbros à Gothis ſeparat, excepta eſt: ſtatimq; ad acerrimum prælium deuentũ eſt: quod toto triduo adeò pertinacibus animis ob ſummam utriuſq; partis uirtutem agebatur, ut neutra earum ſaltem coniecturare poſſet, quorſum

Angniſchelus Rex Scotorum.

Bellum triduanum.

uictoria

uictoria ſeſe inclinaret. Tandem Germanica claßis Gothos Sueonesq; à tergo inuadens, Arthurum, cuius ſigna ſequebatur, uictoriæ compotem ſine mora effecit, ipſosq; ut potius ſe, ſuamq; patriam conſeruare, quàm Danis imperare curarent, coëgit. Itaq; Arthurus tam glorioſam uictoriam aſſecutus, Daniam ipſam non Danis (ut ſperabãt) ſed ſibi, ſuisq; Britannis, ac Scotis ſubiectam eſſe uolebat. Quo facto infelices Dani, cùm ſe ab uno Sueonum Gothorumq; iugo liberatos putarẽt, geminum, immò multiplex, idemq; longè atrocius ſibi impoſitum experiebantur: ſub quo diutius oppreßi, non modò ab Anglis & Scotis, uerùm etiam à Noruegianis, quibus Arthurus (teſte hiſtoria Scotica) conſanguineũ ſuum Loth in Regem præfecerat: præterea à Vandalis, & Teutonibus, à Gallis, & Friſijs, cæterisq; populis Arthuro ſubiectis, plurimũ diuexabantur, quamuis Anglorum iugum ſæpius excutere tentantes, Arthurum ad pertinacem indignationem prouocaſſe uidebantur. Quanto autem tempore Dania ſub tam graui tyrãnorum iugo laborauerit, hiſtoriæ quas ſequor, nõ explicãt: ſi tamen cõiecturare liceat, pluribus annis, aut ſeculis, tam infeliciter oppreſſa deſolataq; iacebat. Solent enim feliciora regna poſt tot bellorũ tempeſtates tardè reſurgere, quãdo tenuia (quale eſt ipſa Dania) nunquã, aut tardißimè ad priſtinas fortunas reſtitui poſſent, cùm interim Suetia pluribus annis (modò domeſtica cõcordia adſit) potentißimos exercitus alere, & potentißimis hoſtibus abſq; aliqua ſui læſione reſiſtere queat. Sed nunc ad Tordonẽ redeamus: qui pace, uel inducijs inter ſe, & Arthurũ poſitis, ad plures annos quietè feliciterq; regnauit: quẽ alij apud Veſtrogothos in ciuitate Scarenſi, alij apud Suetios in Vpſalia ſepultũ affirmãt. Nec apud me illæ hiſtoriæ probabiles uidentur, quæ aſſerunt Arthurum Suetiæ Gothiæq; imperaſſe, quãuis eas (ut nunc di

Sueones & Gothi ab Arthuro Anglo victi.

Arthuri imperium latißimum.

ximus) aliquando expugnare contendebat.

CAPVT XXXII.

Rodulphus 85. Rex internus.

RODULPHUS Tordoni *fatis abſumpto, in regnis ampliſsimis ſuccedens, adeò magni & præſtantiſsimi animi erat, ut nullos aut certè paucißimos ſummarum uirtutum ſuarum imitatores habere poßit. Enimuerò poſtquã aliquot annis apud Gothos Suecosq́; cum admirabili prudentia & maxima morũ honeſtate præfuiſſet, cœpit quadam ingenti animi magnitudine animaduertere, quàm uana caducaq́; ſit omnis huius mũdi pompa, et gloria, præſertim* Regum & Principum: *qui cùm ſint omnium hominũ infelicißimi, nihilominus ſeſe cæteris omnibus feliciores exiſtimant.* Q*uocirca ne ea uanitate uſq; ad ultima fata irretitus detineretur, contempto deſertoq́; tam lato & magnifico imperio, ſe totum in priſtinam libertatem uindicauit, ſumptoq́; ſecum honeſtißimo comitatu, potius elegit in alienis terris peregrinari, quàm in proprijs per continuas afflicti animi moleſtias imperare.* Non *enim contentus erat* Germanicas & Vandalicas *terras perluſtraſſe, niſi etiam peragrata* Græcia, *tandem ad* Gothos *in* Italia *regnantes perueniret, diſceretq́; quantum in armis apud exteras nationes ualuiſſent.* Hic *eſt enim, de quo* Iordanes *Gothus in ſua* Hiſtoria *ſic habet:* Rodulphus *non ante omnes, ſed ante multos annos, cùm in* Scandia Rex *eſſet, contempto proprio regno, ad* Theodorici Regis Gothorum *gremium conuolauit, & ut deſiderabat inuenit.* C*æterùm redieritńe poſt tot peregrinationes in patriam, an extra ipſam mortuus fuerit, omnino ignoro, quia autores, quos ſequor, idipſum ignorare uidentur.*

Iordanes.

CAPVT

CAPVT XXXIII.

HAthinus, à cuius nomine Regia ſedes Hathuna apud Suecos nomen accepit, in latiſsimo principatu, quem Rodulphus inſigni magnanimitate cõtempſerat, ſucceſsit, eo ferè tempore, quo Iuſtinianus ille legum conditor imperabat. Huius Hathini memoria apud Procopiũ Græcum hiſtoricum memorabilis inuenitur. Quippe in ſecundo libro belli Gothici mentionem Herulorum faciens, aſſerit eos tempore ipſius Hathini, quem Datinum uocare uidetur, Regem ex inſula Tylenſi, quam Plinius, & alij pleriq; Scandianam uocant, ſibi elegiſſe. Cuius uerba prout ab eo poſita ſunt, prius aſſumã, deinde ea omnibus modis ampliſsimæ Scandianæ inſulæ conuenire probabo. Heruli ſiquidem, inquit ille, eorũ Rege Amarico temerè interfecto, cùm ſuorũ morum ut feritatem, ita & animi præ ſe furorẽ tuliſſent, pro patrato iam ſcelere nil aliud cauſæ afferebãt, niſi quòd ſub nullius ſe uelle in poſterum dicerent imperio eſſe: tametſi antehac nemo ferè, qui in hos imperiũ habuiſſet, à priuato quouis differret, ut cui omnes ſine diſcrimine & aſsidere, & conueſci unà impudenterq;, & ut cuiq; placitum conuitiari, iurgariq; ſoleãt, adeò ut nullis uſpiam hominum Heruli fuerint intemperantia, & leuitate inferiores. Iamq; eos facti pigebat: nec ſine Principe eſſe, nec ſine duce ad bellũ uitã ſe ducere poſſe apertius affirmabãt. Itaq; cùm multũ ac ſæpe ea de re cõſultaſſent, præſtare omnibus uiſum eſt, ut ex Tyle inſula, unde eis origo eſſet, aliquem ſibi Regio ex genere confeſtim excirent, qui his imperaret.

Hathinus 86. Rex internus.

Iuſtinianus Imp.

Procopius.

Heruli.

CAPVT XXXIIII.

COnſtat autem Tylen hanc inſulam longè plurimũ undequaq; potentiſsimam eſſe, quippe quam decies ferant maiorẽ eſſe, quàm Britannia ſit, à qua longius abeſt,

Tyles inſulæ deſcriptio.

ut in Boreã ſita. Hac ipſa in inſula deſerta pleraq; ſunt, & ingentibus uacua ſpatijs loca: quæ uerò frequentiora ædifi cijs ſunt, & hominum cultu, nationes tredecim numero in- colunt, affluentiſſima quadam mortalium multitudine, Re gesq; ſingulis nationibus præſunt. Et apud has uniuerſas, mirandum quid fieri contingit. Siquidem circa ſupremum æſtatis tempus, dum in autumnum hæc ſe circumagit, ad quadrageſimum plurimum diem haudquaquam ſol in Oc- ciduum uergit, ſed per omne id tempus ſupra terram exi-

Diei & noctiũ longitudo.

ſtit, & uiſitur. Dein non minore quàm menſium ſex inter- uallo, circa hyemis poſtrema, eadem in inſula per dies ſol quadraginta nuſquam compareret, ſed perpetua hæc offun- ditur nocte: unde & per id temporis negotiorum omnium remiſſio tenet qui in ea regione ſunt homines, quandoqui- dem nullo pacto uerſari inter ſe hi mutuò queant. Mihi ue rò hanc inſulam adeundi, etſi nimium peroptanti, oblata nunquã occaſio eſt, ut miranda iſta conſpicerem: ab his ta- men quærendo, & ſciſcitando, qui inde ſe ad nos contule- runt, num ea in inſula ſtatis temporibus ſic oriretur, ut tra ditur, ſol, & occideret, certiorem eſſe eius rei comperi fa- mam, ex eorũ præſertim relatu, qui ſolem identidẽ affirma rent per dies hos quadraginta nec occidere quidẽ, ſed eius regionis hominibus in Orientẽ alibi comparere, & non- nullis in locis ad Occidentẽ, ad horizontemq; rurſum hũc redeuntẽ, eundem ſeſe in locũ recipere, ubi & die ſuperiore orientẽ conſpexerant: & hunc in modum noctẽ unam hos computare iam pertranſiſſe: rurſumq; cùm noctiũ tempus aduenerit, ut lunæ, ita & ſyderum curſibus aliorũ animad uerſis dierum hos ſpatia contemplari: deniq; dierũ quinq; & triginta magnæ huius & perpetuæ noctis trãſacto iam tempore, in montium cacumina ex eorũ cõſuetudine non- nullos emittere ſpeculatũ, ut ſicunde fortè, & ex aliqua ſpe

cula

cula ſolem proſpexerint, hominibus ſtatim inferiora tenentibus loca renuntient, poſt quintum diem ut his ſol omnino illuceat, fore: tũc uniuerſos, ut fauſta ſibi renuntiata, panegyricis laudibus celebrare: & hæc ipſa in tenebris agere. Et Tulithis hæc quidem hominibus præcipua quædã ſunt ſolennia, cæterorumq; maxima. Mihi uerò formidine detineri inſulæ huius habitatores uidentur, tametſi id eis in ſingulos annos contingat, ne ſe prorſus ſol ipſe deſtituat.

CAPVT XXXV.

Ex his uerò, qui Tylen hanc inſulam incolunt, barbarorum natio quædã, ac ſola, qui Scricfinni uocãtur, belluarum in morem uitam ducunt, ut qui nec ueſtibus operiantur, nec calceati incedãt, nec uino utantur in potũ, nec ullum habeant è terra eduliũ, quandoquidẽ nec eam excolunt, nec ſemine quicquam operentur: ſed cum uxoribus uiri uenationibus ſtudent. Beſtiarum nanq;, & animantiũ, cæterorumq; uim maximam his exhibent ſyluæ, quæ uaſtæ ea in regione procul dubio ſunt, & æditiſsimi montes: unde ferarum carnibus diueſcuntur aſsiduò, quas uenando comprehendũt: & earum tergoribus ueſtiuntur, cùm apud eos lini, lanæ ue nullus ſit uſus, nec cõſuendi ars ulla, uel inſtrumentum, ſed belluinis hi neruis inuicem tergora colligantes, totum integunt corpus. Atqui barbarorum id genus uitam ſic tranſigit. Alijs uerò in rebus Tulithæ omnes, non magnum in modum à cæteris mortalibus differũt. Deos ſiquidem, ac dæmones plurimos colunt, cœleſtes partim, ut rentur, partim aërios, & qui terræ ac mari præſideant, & eiuſmodi alijs, qui in aquis, ac fontibus, fluuijſq; uerſari tradũtur: hiſq; frequẽtiſsimè immolãt cuiuſuis generis hoſtias. Sed uictimarũ potiſsima apud hos uir aliquis eſt, quem omnium primum in prælio ceperint: hunc nimirum mactando, Marti ſacrificant, ut quem Deorum maximum du-

Scricfinni Tylenſes.

cant. Sed ea eſt apud hos immolandi conſuetudo, ut non ſolùm hoſtiam mactent, ſed in arborem uiuam hanc prius ſuſpendant, indeq́; inter ſenticeta & uepres proiectã, ſic uarijs ac miſeris modis excruciando conficiant. Id uitæ genus Tulenſes ducunt, gens ſanè in terris haud dubiè unica, quæ hominum exuberet multitudine. Et hos quidem fuiſſe ſat conſtat, ad quos olim cohabitandi ob gratiam, aduenæ Heruli diuerterint. Nunc uerò Herulorum è gente, qui apud Romanos (ut diximus) meruerant, ſui Regis cæde patrata, è primoribus quoſdam ad Tylen inſulam mittunt, qui diligenter perueſtigando ad ſe demum deducerent, ſi quem forte regio ex ſanguine oriundum ea in inſula inuenirẽt. Tum illi, ubi eò eſt peruentum, pleroſq́; comperiunt Regij generis homines ibi adeſſe, è quibus uno duntaxat qui ſibi perplacuiſſet delecto, ac ſecum deducto, reuertebantur. Sed qui forte deducebatur, morbo correptus emoritur. Vnde rurſum Heruli inſulam repetunt, & alterum quempiam, Datinum nomine, ſecum abducunt. Hunc Aordo germanus frater, & ex Herulis, qui Tules erant, iuuenes ducenti ſequuntur.

Heruli ex Scandia Regem petunt.

Datinus Rex Herulorum.

CAPVT XXXVI.

LOngas igitur in itinere faciendo his moras trahentibus, Herulos, qui ad Tylen inſulam nuntios miſerãt, cogitatio ſubijt, nullo ſuo ex commodo id ſe facturos, ſi Iuſtiniano inuito ex Tyle Principem ſibi exciuerint. Vnde confeſtim Byzantium mittunt, Imperatorem rogatum, ducem quem mallet ſibi ut traderet. Tum ille Herulum his quempiam Byzantij diu uerſatum mox mittit, Suartmannum nomine, quem Heruli tum primùm benignè ſuſceptum, uolentem quidem ut Regem ſalutant, & uenerantur, iubentiq́; conſueta obſequuntur, & parent. Haud

multos

multos inde poſt dies aduenit, qui his nuntiaret in proximo eſſe, qui ex Tyle inſula ad ſe miſsi cum Rege redirent. Suartmannus uerò uenientes hos perditurus, obuiàm ire Herulos mox iubet. Tum illi Regis uoluntate probata, hunc ſtatim ſequuntur. Verùm ubi diei iter à ſuis hi abfuere, nocte clàm Rege deſerto, uno agmine omnes ad eos, qui nuper ex Tule aduenerant, ultro transfugiunt. Suartmannus uerò ab omnibus deſtitutus, Byzantium ſolus profugit: quem Imperator Iuſtinianus in principatum reſtituere omnibus uiribus nitebatur, ſed Heruli Romanorum potentiam ueriti, ad Gepidas defecerunt. Hactenus ex Procopio Tylenſis inſulæ deſcriptio ad uerbũ aſſumpta, Scandiam inſulam adeò ueraciter exprimit, ut in nullo, niſi ſolo nomine (teſte Franciſco Irenico) ab ipſa differat. Cauſa autem, ſiue occaſio, cur etiam Tule nominetur, aßignari poterit. Siquidem nauigantibus à Britannia in Borealem, ſiue Aquilonarem Scandiam, primò in ipſius litore occurrit terra Tylemarchiæ (quaſi diceretur Tylenſium patria) haud exigua Noruegiani regni portio. Cætera quoque ita conueniunt, ut nulla prorſus differentia inter hanc, & illam inueniri queat. Scricfinnos, quos Procopius in extremis Tyles partibus collocat, Iordanes, Paulus Diaconus, Irenicus, compluresq; alij, ultimis Scandiæ deſertis attribuunt. Conſtat præterea nullam aliam inſulam potentißimam, & affluentißima quadam mortalium multitudine inhabitatam, à Procopio aßignari potuiſſe. Quam enim aliam decies maiorem tota Britannia, tredecimq; nationes, & totidem regna in ſe continentem adduceret? quippe cùm Plinius ipſam alterum orbem uocari dicat. Nec alibi quàm in Scandia, diuturnior dies in æſtate, & rurſus prolixior nox per hyemem inuenietur. Quòd autem in tam prolixæ noctis tempore intermißionem om-

Suartm annus.

Scandia & Tyle eadẽ inſula.

Tylemarchia.

Tylenſis inſulæ amplitudo.

nium negotiorum affirmet, non aſſentio, cùm compertum ſit lunare ſydus, pauco intermiſſo tempore, nocturnos con greſſus, parum minus quàm ſolem ipſum diuturnas operas adiuuare: reſtantq́; abſente ſole duo crepuſcula, uidelicet matutinum, & ueſpertinũ, in quibus pauculæ diei reliquiæ noctes ipſas (ne penitus noceant) illuſtrant: immò ſuppolares ipſi, ut ſphæralis ratio ſatis oſtendit, cõtinua luce, nullis interrupta tenebris, perfruuntur. Cæteris uerò Scandianis, ut magis uel minus ſuppolaribus accedũt, noctes dieſq́; augentur, uel diminuuntur. Scricfinni uerò non adeò deſtituti ſunt indumentis, quemadmodũ idem Procopius *dicit, qui aſſerit eos nec ueſtibus operiri, nec calceatos incedere: quinimò ut ait* Iordanes, *pretioſius induuntur, quàm magni* Principes, *qui nullum indumentorum genus pretioſius putant, quàm zabellinis, & hermelinis pellibus ſubductũ. Et hæ quidem pelles omnibus* Scricfinnis, *cuiuſcunq́; fuerint ſexus, ætatis, aut ordinis, adaptantur. Suntq́; apud eos pretio uili, & ferè nullo, præſertim hermelinæ, quas omnium uiliſsimas putant, eò quòd fœdiſsimus ſit eorum animalium coitus, lepraq́; ex earundem pellium cõtactu generetur.* Proinde prudentius agerent Principes, *ſi à ſe hermelinas procul remouerent.* At dicis uinum eos non habere: *fateor equidem id uerum eſſe. Sed quid opus eſt* Scandianis *uino, qui ſine eo robuſtiores ſunt cæteris mortalibus uino utentibus, & eius hauſtu non rarò periclitantibus? Ait quidam* Romanus Imperator *ſuis militibus: Cur de defectu uini conquerimini, cùm* Tyberim *habetis? Ad cætera uerò, quæ* Procopius *de* Tylenſibus *dicit, opportuniore loco reſpondebimus.* Intereà *ad* Hathinum *redeuntes, attendamus ipſum* Herulorum *legationem benigno promptoq́; animo excepiſſe, eiſq́;* Vlſonem *fratrem ſuum in* Regem *conſtituiſſe. Quem cùm mox in ipſo itineris ingreſſu mortuum didiciſſet,*

Scricfinnorum veſtitus.

Vlſo Herulorum Rex.

didiciſſet, in magnam ſuſpicionem deuenit, ipſum dolo & inſidijs deducentium perijſſe. Proinde miſsis conſeſtim poſt terga abeuntiũ copijs, Herulos ad ſe reuocauit. Qui poſtquam innocentiam ſuam euidentibus argumentis declaraſſent, ab Hathino eiuſdem nominis filium in regni ſucceſſorem impetrauerunt: quem abeuntem Tordo, aliàs Aordo, germanus frater, unà cum Herulorum nobiliſsimis deducit: deductusq; non ſolùm Herulis, ſed etiam Gepidis Rex conſtituitur. Cætera huius Hathini geſta, ingratæ obliuionis ſilentio perierunt.

CAPVT XXXVII.

Attilus deinde ad rerum ſummam perueniens, magis conſeruandis, quàm extendendis regni finibus intendebat, plusq; paci & tranquillitati, quàm bellis animum applicabat. Cui demum ſatis abſumpto, Tordo tam apud Gothos, quàm Suecones, ad Regia ſceptra conſcendit: quæ poſtquàm pauco tempore tenuiſſet, in fata conceſsit.

Attilus 87. Rex internus.

Tordo 88. Rex internus.

CAPVT XXXVIII.

Algothus deinceps Regium nomen & ſceptra ſortitus, nihil minus Gothicæ Reipub. præſtitit, quàm ſummi & optimi Reges ante ipſum unquã præſtiterunt. Quippe ut ſui nominis interpretationi, quæ totum bonum ſignificat, ſatisfaceret, diligentiſsimè cauit, ne quicquã ageret, quod totum bonum non eſſet. Siquidem primùm omnium poſt acceptam Regij nominis gloriam, tam in regno, quàm cum uicinis terris & populis, firmam ac diuturnam pacem componendam curabat, legesq; omni humanitate plenas, exploſis prius cunctis tyrannorũ inſtitutis, promulgauit. Inter cætera autem multa, & optima conſtituit, ut

Algothus 89. Rex internus.

omnes cauſæ, ſiue controuerſiæ, prius ad arbitriū optimorum uirorum, qui in diſsidentiū territorio inueniebantur, componerentur, quàm ad aliquod iudicium deueniretur: rectè exiſtimans, ſummum ius, ſummaq́; iudicia, ſummam eſſe iniuriam, niſi bonorum uirorum arbitrio præueniantur. Proinde *in omnibus tribunalibus primas partes æquitati, miſerationiq́; tribuendas eſſe uolebat: nihilq́; rigidum, aut ſeuerum, ſiue præcipitanter in iudicijs fieri permiſit.* Quo *facto, omnes* Reipub.*partes ab ipſa radice ſeſe cōponere uelle monſtrabat.* Enimuerò *cùm æqua, incorruptaq́; iudicia ubiq; ſeruarentur, paci & trāquillitati omnes conſulebant.* Factumq́; *eſt ut* Algothus *illius domeſticæ pacis commoda aſſecutus, animum ſuum ad indaganda naturæ ſecreta, quæ ad* Septentrionem *in ſuppolaribus regionibus cōtineri dicebantur, applicaret.* Fama *enim didicerat, nonnullos monſtroſi generis homines, quos* Menningos, *uel ſyluarum Satyros uocabant, illic manſionem complexos, magnarumq́; rerum, & eximiarum opum aceruos poſsidentes: at locorum aditus inuijs, & uix ſuperabilibus impedimentis obſitus aſſerebatur.* Quocirca *non pauca uehicula pro ſe, ac ſuis comitibus adaptat, eisq́; ceruos iugales applicari præcepit. Sunt autem cerui iugales, quos* Albertus Magnus Rangiferos *appellat, nō pauco numero etiam noſtro tempore in illis terris ſub polum uergentibus, curſu quidem uelociſsimo præſtantes, utpote qui uno die tantum itineris peragere poſsint, quantum ualidus equus uix toto triduo abſoluit.* His *itaq; ceruis* Algothus *inſtructus, inuſitata celeritate eximia montium iuga tranſcendit, commiſſoq́; cum ſyluarum Satyris prælio, uictor euaſit.* Deinde *ea uia, qua uenerat, in* Suetiam *reuerſus, armillas, gladios, arcus, ſagittas, cæteraq́; eiuſce generis ſpolia uictis erepta, inter amicos diſtribuēs, nil ſibi præter rerum*

Suppolarium regionum mirabilia.

Cerui iugales.

Algothus Satyros ſuppolares deuicit.

rum geſtarum gloriam uendicabat. Eoq́; ſingulari facinore Hotherum olim Suetiæ Regem æmulatus fuiſſe uidetur: quem Saxo aſſerit ſimili profectione & induſtria eò perueniſſe, uictúmque Memmingum ſyluarum Satyrum, armilla gladióque ſpoliaſſe. Poſt hæc Algothus uocatis in concionem proceribus, conſilia gerendi belli in Rotherum Ruſsiæ Principem inquirit. Hic enim Rotherus, cùm pridem compertum habuiſſet, Algothum in ſuppolaribus regionibus diutius occupari, piraticam in Orientales Suetiæ partes (rupto fœdere) transferre non diſtulit, omniaq́; rura littoribus proxima, ferro, flamma, rapinisq́; defœdauit. Deinde audito Algothi reditu, in ſola fuga ſpem omnem reponēs, in ſuam regionem remeauit. Algothus autem tam atroci iniuria prouocatus, confeſtim quas poterat copias eduxit, quibus non modò paria, ſed longè grauiora damna Ruſsiæ incolis irrogabat. Quippe quæ ille in Suetica littora commiſerat, hic maiori exercitu ſuccinctus, in uniuerſam Ruſsiam cumulato fœnore repēdebat. Enimuerò omnes Ruſſorum terras flamma, cædibusq́; inuoluens, non quieuit donec eas in ſuam redigeret poteſtatem, efficeretq́; ut Ruſsi imperata facerent, & Suetiam perpetuo tributo agnoſcerent ſuperiorem. Reliqua eius geſta apud autores, quos ſequor, non inueni: ſed quòd deinceps publica & perpetua pace gauiſus, ad optatam peruenerit ſenectutem, ſepultus Vpſaliæ in antiquorum Regum monumentis.

Hotheri uictoria in Satyros.

Rotherus pirata.

Ruſsiæ ſubactio.

CAPVT XXXIX.

Goſtagus poſt fata Algothi in regnorum adminiſtratione ſucceſsit, iuſto iniuſtiſsimus, proboq́; reprobiſsimus, & agreſtis tyrannus. Hic enim quamuis à principio Oſtanus dictus eſſet, attamen ob tyrannidis magnitu-

Goſtagus, aliâs Oſtanus, 90. Rex internus.

dinem Goſtagi nomen obtinuit. Goſtagus ſiquidem bonorum, ſiue prædiorum raptorem, lingua Gothica exprimere uidetur: quod utique nulli unquam tyranno iuſtius poterat adaptari, quàm huic ſceleratiſſimo homini: qui ut erat à ſanguine Regio remotus, ita quoque ab omni uirtute & honore remotiſſimum ſeſe omni tempore oſtendebat. Filius hic erat cuiuſdam nobilis uiri ignoti nominis, qui ab omibus adeò ridiculus æſtimatus erat, ut eo loquente, ſiue ignauiter balbutiente, cuncti qui aderant, immodico ora riſu laxarent. Mater quoque eius Thorilla uni marito nupta, omnibus expoſita erat. Quocirca ex talibus parentibus, quid aliud quàm tale omnium uitiorum portentum poterat generari? Duabus tamen potiſſimùm cauſis, ad regnorum ſceptra conſcendit. Prima, quòd ſuæ prauæ malignæq; naturæ uitia, per ſummam aſtutiam occultare ſciret: altera, quòd regni proceribus in bello Rutenico, ut gentem illam poſt fata Algothi rebellantem ſubiugarent, occupatis, ipſe plebeiæ multitudinis auxilio ſtipatus, tyrannidem nullo reſiſtente arriperet: in qua adeò crudeliter, & auarè, atque impiè præfuit, ut uix ullus ab origine rerum uſque ad eius tempora, cum tanta feritate liberis hominibus dominaretur. Nullius res ſecura: nulla legum obſeruantia: nulla domus, ſiue poſſeſſio ab iniurijs libera: uitæ integritas, morũ honeſtas, omnisq; iuſti & æqui ratio, euerſa Repub. ſublata eſt: homicidia, adulteria, rapinæ, furta, omniaq; enormium ſcelerum genera, loco clariſſimorum facinorum ducebantur. Quæ enim uirtus adeſſe, & quod flagitium deeſſe poteſt in illa Repub. cuius Rex publicus patriæ hoſtis efficitur, nihilq; ab infami latrone differre uidetur? quemadmodum hic Goſtagus, qui ita ciuium fortunas inuaſit, ut nullus eorum ſciret quid ſuum eſſet, aut quandiu rerum ſuarum dominus exiſteret. Conſiliarios,

Tyrannis Oſtani incredibilis & belluina.

liarios, & miniſtros ſibi ſimilimos habebat, per quos ſuæ iniuſtitiæ inſaniam paßim & ubiq; exercens, omnibus ciuibus, qui opulentiores putabantur, inſidioſos delatores excitauit. Eratq; omnibus cuiuſcunque ſortis hominibus liberum, quoſcunque locupletes, etiam in Senatu regni cōſtitutos, deferre. Nec facilis erat delatis uia euadendi, cùm conficta crimina eoſdem haberent iudices, & teſtes, quos tyrannus ſubornauerat delatores. Quo euenit, ut etiam domini à ſeruis coram eo delati, omnium fortunarum, & uitæ diſcrimen ſuſtinerent. Eo nanque ingenio omnium ciuium fortunas confiſcauit: putabantq; illi ſecum clementer agi, qui miſeræ uitæ reliquias unà cum opibus non amiſerunt. Nec quicquam ex tot tantiſq; opibus in regni utilitatem impendit. Arces, caſtella, oppida, prædia, uillas, poſſeßiones, quæ ad Regios prouentus ſpectabant, funditus deſolari permiſit: & dum uideret proceres, aut ciues domos, ſiue arces erigere, illiberali ioco ad ſuos conſiliarios ait: Sinamus hos homines domos pro nobis parare, quas poſtea cùm uoluerimus occupabimus.

CAPVT XL.

NEque ſibi in gerendis bellis dißimilis erat. Quippe ijs ingruentibus, nihil ex illo immēſo theſauro ſuo, pro ſuorum ſubditorum ſalute deperire paſſus, adeò intolerabilia tributa eis imponebat, ut prius uitam è ciuibus, quàm guttam ſanguinis ex hoſtibus eliciturus uideretur: compertumq; erat ipſum prius mille ciues perdidiſſe, quàm unum hoſtem inuaſiſſe. Enimuerò ut erat contra fideles ſubditos inexorabilis tyrannus, & leonis fortitudinem præ ſe ferre uidebatur, ita in hoſtes bellū geſturus, omni lepore timidior apparebat. Solebāt ante eius tēpora Reges Gothorū primas in acie partes agere, & ſe uiros oſten-

Tyranni timidi in hoſtes.

dere, at ipſe deſerto exercitu in propinquas arbores, uel montes aſcendens, belli euentum ſpeculabatur. Sæpe etiam ad pueros & calones, qui ob imbelliam retrorſum ad mõticulos miſſi fuerant, inuentus eſt, dum acerrimis animis bella cum hoſtibus agerẽtur. In expugnanda uerò matronarum, uirginum, & illuſtriſſimarum fœminarum pudicitia, nulli ſecundus habebatur. Vix enim ulla nox in toto anno præterijt, in qua ab adulterijs, ſtupris, inceſtuoſis nuptijs, & fœdiſſimo concubitu abſtinuerit. Quo etiam tempore, operto uultu inter latrones incedens, obuios quoſq; occidere, uel uerberare, inter ioca ducebat: & ne quid eius enormi petulantiæ deeſſet, muliebri ueſte indutus, effœminatum ſcurram ſeſe ubiq;, & totis noctibus oſtentabat. Sed hæc & alia grauiora eius facinora, quæ ſciens prudensq; prætereo, diſſimulãda uidentur, partim ob ueri Dei ignorantiam, partim ob ſummam illorum temporum infelicitatem. Ethnicus enim erat, & illi infelici tempori reſeruatus, quo ſpurciſſimus Mahumetes ſuæ ueſaniæ doctrinam ſeducendis hominibus obtruſit: quam nec Sabinianus Papa ob ſuam ignauiam, nec Imperator Phocas ob ſuam ſtupidam imprudentiam, auertere curauerunt.

Mahumetes.

Hactenus de Goſtago: qui utinam nunquam fuiſſet ad tantum patriæ noſtræ opprobrium natus, neque ullos ſuorum ſcelerum imitatores habuiſſet. Tandem inuentus eſt aliquis optimæ ſpei uir, Arthus nomine, qui tantam patriæ calamitatem diutius non patiens, collecta populi multitudine, peſſimè meritum Regem, & ab omnibus deſertum comprehendit, ipſumq; confeſtim unà cum peſſimis conſiliarijs eius, perinde ac uiliſſimos latrones, laqueo conſumpſit, atque inſepultos abiecit.

CAPVT

CAPVT XLI.

ARthus iſte optimi Algothi Regis filius, poſt infelicem Goſtagi tyrãni interitũ, Gothorũ Sueonumq́; monarchiã digniſſimè aſſecutus eſt. Hic eſt ille Arthus de Suetia, quẽ nonnulli inter nouem præſtãtiſſimos Principes collocare uolunt: quãuis nonnulli ſint, qui eum locũ Arthuro Britanno aſſignent, Principi quidem ob rerum geſtarũ magnitudinem incomparabili, cui tamen hic Arthus Sueticus in nullo ceſſiſſe uidetur. Præfuit ille multis populis & regnis: huius autem imperium fluuio Tanai ad Orientem, & Albia ad occidentem, longiſſimo terrarum tractu continebatur. Ille Chriſtianus: hic Ethnicus fuit. Ille circa annos à nato Chriſto quadringentos ſeptuaginta: hic autem anno ſexcenteſimo trigeſimo imperabat. Ille imaginem diuæ uirginis Mariæ ſcuto ſuo impreſſam: hic tres coronas Suetici regni inſignia habebat: ob quas Germaniæ proceres hunc inter nouem præclaros (de quibus diximus) connumerãdum putant. Erat hic Arthus in omni morum honeſtate adeò conſpicuus, ut eius nomen apud Gothos excellentiſſimo & optimo cuiq; adaptetur, quemadmodum facinoroſi à Romanis Nerones dici conſueuerunt. Nec uidetur nomen Arthi multum differre ab illo Scythico nomine Arthe, de quo Ioannes Annius ſupra Beroſum multa adducit. Siquidẽ tota huius Suetici Arthi familia, admirabili morum decentia compoſita incedens, nihil uſquam in ſuis factis turpe, aut indecorum admiſit. Veſtitus erat ſimplex, modeſtus, mundus, nitidus, nihil in ſe uanitatis habens. In uerbis ſumma urbanitas, nullius mendacij conſcia, nec ullum turpiloquium, ſiue ſcurrilitatem admittẽs. Tantamq́; in uictu frugalitatem habuiſſe dicitur, ut nulla unquam ebrioſa potione ſibi indulſiſſe putaretur. Et quum tales eſſent Arthi familiares ac miniſtri, ſumma inuicem

Arthus 91. Rex internus.

Arthi & Arthuri Repũ comparatio.

pace gaudebant, domiq́; non ſecus ac agni conuerſantes, foris autem, & contra hoſtes, leonum ferociam imitabantur. Erat tunc prouerbij uice acceptum, ut Germani proceres ſatis laudaſſe uiderentur, quem Arthi Suetici familia dignum affirmarent. Sunt adhuc noſtro æuo nonnullæ domus Arthi, quas illuſtres appellant, in oppidis Vandalicis ſecus mare Germanicum, utpote Gedani, & Sundis, in quas honeſtiores ciues ſeſe laxandi animi cauſa, perinde ac aliquam ſummæ honeſtatis ſcholam frequenter recipere conſueuerunt. Tali igitur familia Arthus illuſtris, inuictusq́; effectus, plurima bella in Moſchos, Liuones, Curetes, & alias uicinas gentes feliciter geßit, nomenq́; ſuum cunctis per Europam nationibus, formidabile & glorioſum effecit. Fateor tamen plurimam partem geſtorum eius, quæ olim obiter inſpexi, à memoria mea excidiſſe. Silendum uerò non eſt, ipſum abſque liberis deceßiſſe, & poſt fata in Regijs monumētis apud Vpſaliam collocatum fuiſſe.

Ruſsiæ, Liuoniæ, Curetum ſubactio.

CAPVT XLII.

Haquinus 92. Rex internus.

HAquinus deinde Goſtagi tyranni filius, ad ſceptra peruenit, ſcelerato patre minus ſceleratus. Cui filius Carolus ſuccedens, parum ſuperuixit, factus ſimilis illi, de quo ſcriptum eſt: Oſtendunt terris hunc tantum fata, nec ultrà eſſe ſinent. Huic ſuccedit eiuſdem nominis filius Carolus. Itemq́; poſt ipſum Birgerus regnorum faſtigia conſcendit. Cuius filio Erico ſplendidus in faſtis locus, ob eius præclara in patriam merita, aßignatus eſt. Siquidem eius tempore Dania à diutina ſeruitute, qua uicinis regnis ſubiecta fuerat, reſpirans, Regem ſibi præfecerat Biornonem: eiúſque ductu Erico Suetico Regi bellum inferre placuit. Sed non erat tanta Danorum uis, ut confirmatam

Carolus 93. rex internus.

Carolus 94. rex internus.

Birgerus 95. rex internus.

Ericus 96. Rex internus.

confirmatam Sueonũ Gothorumq; potentiam uel in minimo labefactare poſſet, præſertim hoc Erico regnante, qui ſubiectos populos non aliter ac indulgentiſſimus pater chariſſimos liberos foueret & amaret, rurſusq; ab eis contra cuiuſcunq; potentiſſimi hoſtis impetum inuictus redderetur. Quæ autem bellorum materia tunc inter Sueones & Dacos inciderit, hiſtoriæ quas ſequor, miro ſilentio prætereũt, quæ etiam nec eius mortem, nec locum, in quo poſt ultima fata quieſcit, aſſignare curauerunt.

CAPVT XLIII.

Torillus, ſiue Totillus, parum idoneus poſthac adminiſtrandis regnis præficitur. Is enim ſordidæ auaritiæ mancipium effectus, diuina & humana adeò perturbauit, ut ex delubris Deorum, qui apud Vpſalam magnifico diuitiarum apparatu colebantur, omnes theſauros uſque ad nudos parietes eriperet, omniumq; ciuium fortunis perinde ac publicus prædo inſidiaretur. Quo effectum eſt, ut Haraldo Danorum regi cõgreſſus, à ſuis, quibus auarè & crudeliter imperauerat, desereretur, uitaq; ac imperio priuaretur. Cuius filius *Torillus 97 rex internus.*

CAPVT XLIIII.

Biornus circa annos à nato Chriſto ſeptingẽtos ſexagintaquatuor, Rex à Gothis & Suecis conſtituitur: qui (ut accepi) diuturna pace gauiſus, ſumma cum trãquillitate in fata conceſſit, uno filio Alarico relicto, qui poſt patris mortem ad rerum ſummam peruenit. *Biornus 98. rex internus.*

CAPVT XLV.

Alaricus igitur ampliſſimo regnorũ imperio potitus, iuxta patris exemplũ, paci trãquillitatiq; ma- *Alaricus 99. Rex internus.*

gnoperè conſulebat. Omnes nanque per circuitum Reges & Principes, ſibi prudenter concilians, beneuolentia amicitiaq́; eos ſuperabat, quos armis (niſi maiorem honeſtatis rationem habuiſſet) facilè ſuperare potuiſſet. Inter cæteros autem uicinos Principes, Gormonem Daniæ Regem ſingulari beneuolentia complexus, filiam ſuam unicam Sigritham illi in matrimonium dedit. Deinde unico filio

Biornus 100. Rex internus.

Biorno regni ſucceſſore ſuſcitato, fatorum neceſſitati ſuccumbere coactus, ſepulchrum apud Vpſalam metropolim in Regum monumentis aſſecutus eſt: de cuius filio Biorno infrà lib. XVII. plura dicemus. Interim exordium ab illis Gothis in alienis terris militantibus, quos in fine ſexti libri reliquimus, aſſumemus.

IOANNIS MAGNI

GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOthorum Sueonumq́; liber nonus.

CAPVT I.

MAgna fortaßis ordinis & temporis ratio, hîc exigere uidetur, ut in rebus Gothicis commemorandis primum locum habeāt Veſtrogothi, qui primùm in Italiam & Hiſpaniam ingreßi fuerunt, deinde Oſtrogothi, qui poſtea urbem Romam, & totam Italiam ab Odouacris tyrannide liberauerunt. Attamen uiſum eſt mihi commodius fore, quòd prius Oſtrogothorum geſta, uſque ad ultimum eorum Regem Teiam, quemadmodum ante cōcluſionem ſexti libri incepimus, abſoluam: deinde

deinde Veſtrogothorum hiſtorias, à principio uſq; ad ultimum eorum Regem Rodericum, qui in Hiſpania regnauit, in locis idoneis expediã, ut facilius qui fuerint Veſtrogothi, uel Oſtrogothi, cognoſcatur. Eſt tamen in primis conſiderandum, Oſtrogothos Hunnorum genti confœderatos fuiſſe, antequam eius Rex Attila diuinæ iracundiæ flagellum, per Europam arma circumferret. Proinde conſtitui prius nonnihil de Attilanis geſtis adducere, ut aptior deinceps illorum Regũ memoria, per quos ipſe ad ſempiternam memoriam peruenit, habeatur. Quis autem fuerit Attila, maximè docet Priſcus hiſtoricus. Is enim à Theodoſio iuniore (cuius erat epiſtolarũ magiſter) ad Bledam & Attilam Hunnorũ Reges, orator in Scythiam miſſus, Imperatori ſcripſit, ingentia ſe flumina, id eſt, Tiſiam, Tibiſiamq;, & Driccam tranſiuiſſe, atq; ad loca perueniſſe, ubi Indigoia, ſiue (ut alijs placet) Vidicula Gothorũ fortiſsimus, Sarmatûm dolo aliquantò antea occubuiſſet: nec procul inde uicum fuiſſe, ubi Attilæ regia habebatur. Erat hic uicus à forma & magnitudine urbis nihil diuerſus, in quo lignea mœnia, ex tabulis nitentibus fabricata uidit: quarum tabularum compago ita ſolida uidebatur, ut uix ab intento poſſet iunctura tabularum comprehendi. Erant triclinia ambitu prolixiore diſtincta, porticusq; in omni decore diſpoſitæ, area uerò cortis ingenti ambitu cingebatur, ut amplitudo ipſa Regiam aulam oſtentaret. Fuit Attila breui ſtatura, patenti pectore, capite grandiore, minutis oculis, rarus barba, canis aſperſus, ſimo naſo, tetroq; colore, inceſſu ſuperbus, oculorum aciem huc illuc toruè circumferens, extabatq; in ipſo motu corporis animi elatio, bellicæ rei cupidus, ſed manu temperans, conſilio utilis, ſupplicantibus exorabilis, propitius in fide ſemel receptis: & Attila quidem talis fuit.

Priſcus Hiſtoricus.

Attila & Bleda Hunnorũ Reges.

Indigoia Gothorũ fortiſsimus.

Attilæ ſtatura.

CAPVT II.

HVius itaque Attilæ, & Bledæ fratris ductu, Hunni Thraciam, Myſiam, Illyricumq́; fœdè populantes, Byzantio imminebant: uicti tamen uno prælio à Theodoſij ducibus, aliquandiu quieuere. Cæterùm Attila (neq; enim minus unquam quieſcebat, quàm quum uictus eſſet) exercitum ſumma ope reparat, ualidisq́; auctus copijs, Valentiniani opes decreto inuadit. Fuit hic motus priore illo multò terribilior, ſed Romanis rebus minus calamitoſus. Nam bellum à Bledæ fratris nece, quem Budæ incautum peremit, auſpicatus, multorum procerum animos ad diuerſa cogitanda commouit. Erat enim Bleda mitioris ingenij, qui & periculoſas prohiberet expeditiones, & Reges Gothorum, & Gepidarum, qui copias coniunxerant, & in quorum fide ſtaret tota uictoriæ ſpes, ſocios tanquam fratres, non ſubditos ab illo haberi, tractariq́; contenderet. Ipſo autem Bleda interfecto, Attila ipſos ſibi potius ſubditos, quàm ſocios habere cœpit. Duxitq́; eos poſtea tanquam ſui exercitus duces, quocunque effrenis libido illum, audaciaq́; traxerunt. Totum igitur animi ſui ſtudiũ eò cõuertit, quò poſſet primas mũdi gentes, Romanos & Veſtrogothos, ſibi ſubiugare: conatusq́; eſt apud utranq; gentẽ odia, diſſenſiones, omniaq́; inimicitiarũ fomẽta immittere. Primùm quidẽ legatos ad Valentinianũ Imperatorem mittens, aſſeruit ſe neq; eius amicitiã, neq; Romanam Rempub. in aliquo uiolare uelle, ſed contra Theodericum Veſtrogothorum Regem ſibi eſſe certamen, unde eum, & urbem Romam libenter excipi optaret. Cæteram epiſtolæ partem uſitatis ſalutationum blandimentis oppleuerat, ut ipſum, cui ſcripta erat, mendacijs circumuentum, in ruinam præcipitaret.

Bleda occiditur.

Attilæ aſtus.

CAPVT

CAPVT III.

EOdem ingenio circa Theodericum Veſtrogothum uſus, hortatur ut à Romanorum ſocietate diſcedat, recolatq; quanta prælia, & cum quanta feritate ab eis ſuſtinuerat. Sic homo aſtutus, antequam bella gereret, arte pugnabat, annixus utroſque tandem quietos reddere, quoad in eorum intima penetraret, ac illis coëundi præriperet facultatem. Præterea AEcium præcipuũ Romanæ militiæ ducem ſibi amiciſſimum tentauit, cum quo aliâs fœdera de tranſitu in Italiam inierat, ipſiq; multa pollicebatur, ſi Veſtrogothos per ſuam, & Romanorum à bello ceſſationem punire liceret. Tunc prudens Imperator Valentinianus, attendens quò tenderet callidiſſimi hoſtis intentio, legatos ad Veſtrogothos, eorumq; Regem Theodericum confeſtim dirigere curauit: Prudentiæ, inquiens, ueſtræ eſt, fortiſſimæ gentium, aduerſus orbis conſpirare tyrannum: qui optat mundi generale habere ſeruitium: qui cauſas prælij non requirit, ſed quicquid commiſerit, hoc putat eſſe legitimum: qui ius fásq; contemnens, hoſtem ſe exhibet naturæ. Cunctorum proinde publicum hic meretur odium, qui omnibus ſeſe oſtendit inimicum. Recordamini (quod certè non poteſtis obliuiſci) quicquid Hunnus agit, inſidijs agit. Vnde & nobis tacentibus, poteſtiſne ferre hanc Hunnorum ſuperbiam? Vos igitur armorum potentes, fauete proprijs doloribus, & communes iungite manus, auxiliamini etiam Reipublicæ, cuius membrum tenetis. Quàm ſit autem nobis expetenda, amplexandaq; ſocietas, nemo prudens ignorat. His & ſimilibus legati Valentiniani Regem permouere Theodericum. Quibus ille reſpondit: Habetis Romani deſiderium ueſtrum: feciſtis etiam nobis Attilam inimicum & hoſtem: proſequemur ubicunque occurrerit: & quamuis inflatur de diuerſis

AEcius Romanus.

Valentiniani epiſtola ad Veſtrogothos.

Veſtrogothi Romanis contra Attilam confœderati.

ſuperbarum gentium uictorijs, ſciunt tamen Gothi confligere cum ſuperbis.

CAPVT IIII.

Veſtrogothorũ innumerabilis multitudo.

HIs dictis Veſtrogothus innumerabilem multitudinem contra uenturum hoſtem eduxit. AEcius quoque fœderibus cum eo ictis, quantacunq; potuit auxilia ex ſubiectis imperio prouincijs, Italiaq; contraxit, miſitq; ad omnes Romanorum quondam prouincias oratores: quorum ſuaſionibus adducti Burgundiones, Meroueus Francorum Rex, Saxonesq;, & complures alij populi in eodem fœdere contra Attilam conſentiunt, magis Attilæ odio, quàm Romanorum ſtudio adducti. Erat Hunni ſuperbia & ſeueritas omnibus terris nota: quæ res fecit, ut neque Theodericus Veſtrogothus magnis pollicitationibus (ut dixi) ad ſocietatem belli inuitatus, flecti ad eum potuerit, nec AEcius promiſſa, quæ ab Hunno repetebantur, præſtiterit. Rumor enim erat, AEcij impulſu res Romani imperij Hunnum (ut iam dixi) inuadere ſtatuiſſe. Igitur Attila conſiderans ſibi introitum ad Italiæ imperium per Romanorum & Veſtrogothorum concordiam impediri, ad Galliam potentiſſimo exercitu ſuccinctus tranſire decreuit. Habuit nanque ſecum tres Oſtrogothorum Reges, Valemirum, Theodemirum, & Vindemirum: qui nequaquam ſponte, ſed quia confœderatione cum Hunnis cogebantur, arma in Romanos, & conſanguineos Veſtrogothos conuertebant. Aderat & Gepidarum Rex Ardaricus. Præterea Narchomanni, Quadi, Heruli, Turingi, copias eius uſque ad quingenta millia armatorum auxerunt. Germaniam itaque cum ſtrage & ruina peruagatus, in Galliam Hunnus irrupit, Remenſesq; primò adortus, miſerabili clade affecit. Perijt ea clade Nicaſius urbis Antiſtes, uir ſanctitate

Quæ gentes Romanis confœderatæ.

AEcius Attilam in Italiam uocat.

Attila in Galliã ducit exercitum potentiſsimum.

Remenſium clades.

Nicaſius Remẽſis Epiſcopus.

ſanctitate illuſtris: caput ceruice deſectum diuina eloquia protuliſſe dicitur. Deinde Hunnus Aurelianam ciuitatem fortiſsima obſidione cingit. Sed cùm eius populus ad piam exhortationem ſui ſancti Epiſcopi Aniani pœnitentiam ageret, magno & ſingulari miraculo liberatur. *Anianus Aurelianus Epiſcopus.*

CAPVT V.

IN Cathalaunicis eſt inde campis acerrimè pugnatum, haud procul à Tholoſa. Sunt autem campi Cathalaunici, qui & Mauricij nominantur, centũ leucas (ut Galli uocant) in longum tenentes, & ſeptuaginta in latum. Leuca autem Gallica mille quingentorum paſſuũ quantitate metitur. Fit ergo area innumerabilium populorum pars illa terrarũ. Nulla hominum memoria maiores in Europa exercitus, infeſtioribuſq; animis acie dimicarunt, niſi fortè in campis Brauellinis in Gothia: quam quidem pugnam ſuperius in hiſtoria Ringonis, eodem tempore factam fuiſſe commemoraui. Fuit itaq; hoc Hũnicum prælium ab initio cruentum: tantaq; uis hominum confecta, ut humani ſanguinis riui fluxiſſe dicantur. Quæ fama eò facilius fidem inuenit, quòd tanta ſit utrinque eo die cædes ædita, quanta uix ullo alio prælio: eratq; adhuc Mars anceps, quum uox quædam ſine certo autore emiſſa, diremit certamen. Qualis autẽ illa uox fuerit, autores quos ſequimur, non ponunt. Ad CLXXX. millia hominum acie occubuiſſe dicuntur, exceptis XC. millibus Gepidarum, & Francorum: qui (ut aſſerit Iordanes) ante congreſsionem publicam, nocte ſibi occurrentes mutuis concidêre uulneribus, Francis pro Romanorum, Gepidis pro Hunnorum parte pugnantibus. Et ita totus numerus deſideratorum eſſet CCLXX. millium: quem etiam numerum auxit fortiſsimus Theodericus Rex Veſtrogothorum, Toriſmundi Regis immediatè

Campi Cathalaunici. *Leuca Gallica.* *Campi Brauellini.* *Bellum atrociſſimum.*

ſuccedentis pater. Fuitq́; ea pugna Hunnis multò funeſtior, adeò ut Attila de morte ſibi conſciſcenda poſt pugnã cogitarit, niſi Veſtrogothi ad imprudẽs, aut callidum AEcij conſilium in Hiſpanias reditum maturaſſent. Quo comperto, Hunnus afflictarum uirium ſibi conſcius, traiecto confeſtim Rheno, exercitum male affectum in Pannoniam reduxit. Exercet tamen in eo itinere multa crudelis tyranni facinora. Tungarenſem ciuitatem primò obſedit, deinde captam diruit.

Tungarẽſis urbs diruta.

CAPVT VI.

S Lupus Epiſcopus.

Poſt hoc uentum eſt ad Trecas, quarum Epiſcopus erat S. Lupus. Qui Attilæ occurrens ait: Tu quis es, qui uaſtas terras noſtras, & populum Chriſtianum affligis? Ego, inquit ille, ſum Attila, diuinæ iræ flagellum. Ad quam uocem ſanctus Epiſcopus iuſsit portas ciuitatis aperiri, dicens: Bene uenerit flagellum Dei. Miro autem modo Attila, totusq́; exercitus eius cæcitate percuſſus, tranſiuit per mediam ciuitatem, ab una porta ad aliam, neminẽ lædendo. Eodemq́; tranſitu crediderim (inquit Crantzius) occurriſſe agmen ſanctarum undecim millium uirginum ab urbe Roma, Vrſula duce: quod apud Agrippinã Coloniam martyrio conſecrauit. Sed ratio temporum apertè contradicit. Nam ſanctæ uirgines paſſæ ſunt anno Chriſti CCXXXVII. tempore Antheri Papæ, & Maximini Gothi Imperatoris. Attila uerò incidit in annũ Chriſti CCCCLV. Itaque Hunnus in ſua reuerſus, magis ob acceptam cladem irritatus, quàm à re bellica deterritus apparuit: eratq́; in bello reparando uehementer occupatus: atque id unum præter cætera meditabatur, qua ui, quáue arte Tholoſanæ pugnæ ignominiam aboleret, rependeretq́; Romano nomini cumulatam cladem. Duo tunc ſuperſtites

Attila diuinæ iræ flagellum.

Vrſula & XI. millia uirginum.

perſtites erant, Toriſmundus Veſtrogothorũ Rex, & AEcius Romanus patricius, quorum uirtus in prælio Cathalaunico præcipua fuit. Hi Attilam in mora anxium habebant, quominus continuò bellum inferret Italiæ. Cæterùm fortuna Romani imperij, quæ in perniciem omnia trahebat, eam impendentium malorum breui ſuſtulit moram. AEcius enim apud Romanos ob ſuſpiciones affectatæ tyrannidis, & Toriſmũdus apud Veſtrogothos, uno ferè & eodem tempore trucidantur. Attila igitur accepto tam læto de duorum maximorum inimicorum ſuorum morte nuntio, Italicam expeditionem maturauit, ratus nihil ſupereſſe amplius, quod ſuis conatibus obſtaret. Regesq́;, & primores gentium, qui ad id tempus cum Hunnis confœderati fuerant, ſecum in militiam aſſumens, primùm Illyrici ſinus oram circumuectus eſt, & Tragurum, Sibinicum, Belgradum, Iaderam, Sugniam, Polam, Parentum, Hemomiam: quæ oppida tunc, quum in Martiani Imperatoris Conſtãtinopolitani cura eſſent, nullo firmata præſidio diripuit, atque incendit.

AEcius Romanus occiſus. Toriſmũdus occiſus.

Attila urbes imperij Conſtantinopolitani euertit.

CAPVT VII.

AD Arſiam uerò fluuiũ, & Tergeſtinum ſinũ, Italiæ limites, nõnihil reperit copiarum, quas præfectus Liburniæ & Aquileiæ, Valentiniani Dux, ut cõmiſſam ſibi prouinciam tutaretur, adduxerat. Sed illico repulſus miles Romanus intra Aquileiam ſe recepit: cuius fuga terrori addita, quem nomẽ Attilæ pridem dederat, effecit, ut ciues Aquileiani mulieres, liberosq́;, quorum ætas armorum impatiens eſſet, ad Gradenſem inſulam mitterent, theſauros illuc, & ſacram ſupellectilem tranſportantes: principiumq́; erigendæ inclytæ urbis Venetæ eo tempore poſuerunt. Obſedit itaq; Aquileiam quàm diu, & acerrimè, atq;

Attila Romani imperij terras deuaſtabat.

Gradenſis inſula.

Venetæ urbis origo.

pertinaciter. Nec minoribus animis à Romanis defenſabatur. Tandem poſt triennalem & duriſsimam obſidionem, urbs illa in manus Hunnorũ deuenit: quã Attila ingreſſus, aduſq; ſolum euertit. Inde mouens Paduam, Vicentiã, Veronam, Mediolanũ, Ticinum (quæ Papia dicitur) per ſpõtaneam ciuium deditionem cepit, & tamen abiecto humanitatis reſpectu, diripuit, & euertit, aut lacerauit. Tum S. Leo Romanus Pontifex commiſeratione Chriſtiani populi ductus, ad Attilam Mincij conſtitutum, ſe contulit, eumq; ab Italiæ uaſtatione per ſummam facundiam, quam à Deo acceperat, confeſtim auertit, mirãtibus cunctis, quòd mox ad eius exhortationem in propriam regionem remearet. Sunt qui ſcribunt, Honoriam Valentiniani Imperatoris ſororem, ipſum per eunuchum ad Vrbem (ut eius uxor fieret) clàm reuocaſſe, ut ita (procurante malo dæmone) loca Sanctorum, quæ precibus ſummi Pontificis ſeruata fuerant, petulcæ mulieris malignitate corruiſſent. Reuerſus tandem in ſuam regionem Attila, uirginem ſpecioſam, poſt multas quas adhuc habebat uxores, in cõiugem duxit: in cuius amplexu, prima nocte miſeram animam exhalauit. Reliqua illius ſæuiſsimi Attilæ facinora referant alij: ego iſta ante Oſtrogothorum hiſtoriam obiter, & non ex propoſito commemoraſſe uolebam.

Leo Romanus Pont. Attilæ occurrit.

Honoria Valentiniani ſoror.

CAPVT VIII.

Valamirus 35. Rex externus. Theodemirus 36. Rex externus. Vindemirus 37. Rex externus.

Valamirus igitur, & Theodemirus, ac Vindemirus, ex gẽte Amala, et ex patre Vãdalarico, uno eodẽq; tempore Oſtrogothorũ Reges fuere, multaq; egregia facinora primò cõiunctim, deinde ſeparatim effecere. Quãuis enim admodum inuiti in Hunnorum ſocietatem & cõfœderationem deſcendiſſent, tamen ita prudenter ſe in omnibus geſſerunt, ut & Hunnos ad deteriora non prouocarent,

carent, & ſuam libertatem, quoad fieri poterat, à crudeliũ hominum barbarie tuerentur. Eratq; *in tribus fratribus mira charitas, & grata intuentibus cõſideratio, cùm* Theo*demirus prò fratris* Valamiri *imperio fulciendo militaret,* Valamirus *autem pro ornando germano contenderet,* Vin*demirus utriq; obſecutus, ab utroq; plurimum amaretur.* Nec *opinari poſſum ipſum* Attilam Hunnorum Regem, *ad tantam potentiam peruenire potuiſſe, niſi* Oſtrogothorũ *confœderatione roboratus fuiſſet. Siquidem (ut habet* Sa*bellicus) auxiliaribus eorum copijs ſuccinctus,* Sarmatas, Thraciam, Myſiam, Macedoniam, Illyricum, Germaniam, & Galliam *afflixit, & demum* Italiam *parta ubiq; uicto*ria *peragrauit.* Quo *tandem poſt aliquot annos in patria defuncto, præfati tres* Oſtrogothorum Reges, *indignum putantes ſe* Hunnis, *qui parum humani eſſent, confœderatos eſſe, mox ab eorum ſocietate primi omniũ (teſte* Sabel*lico, &* Blondo) *defecerunt. Horum exemplum ſecuti ſunt* Gepidæ, Marchomanni, Quadi, Heruli, & Turingi. Euri*cus uerò, &* Hernacus, Attilæ *filij,* Hunnicis *freti armis,* Va*lamiro, & fratribus eius, qui tunc in* Pannonia *diuiſis quidem locis, ſed unitis conſilijs habitabant, tanquam defectionis autoribus arma inferebant. Cõtigit ergo ut* Valamirum *ſolum, & ſolius familiæ ſuæ præſidio munitum inuenirent: quos tamen ille (quamuis cum paucis ſuis) excepit, diuq; fatigatos ita proſtrauit, ut uix pars aliqua hoſtium (teſte* Ior*dane) remaneret, quæ in fugam uerſa, eas partes petebat, quas* Danubij *amnis fluenta prætermeant:* Gothicaq; & Hunnica *lingua* Huniuad, *hoc eſt,* Hunnorum *uadum appellantur.* Factumq; *eſt uno eodemq; tempore, ut ambo fratres* Valamirus, & Theodemirus, *quamuis ſeparatis terris agentes, ſummo atq; deſideratiſsimo gaudio afficerentur. Cùm enim fortuna* Valamiro *uictoriam peperiſſet, ecce*

Attila Oſtrogothorum auxilio inuictus euaſit.

Gothorum diſceſsio Hunnorum *regnũ euertit.*

Hunauad.

quàm felici euentu Aurilena concubina puerũ magnæ ſpei peperit Theodemiro, uidelicet Theodericum futurum Romanæ urbis, & Italiæ liberatorem.

Theodericus naſcitur.

CAPVT IX.

SVcceſſu temporis Valamirus, eiuſq; germani, dum ſe uiderent ab Imperatore Leone negligi, & dona conſueta ſuæ ſtrenuæ genti, ut pacis fœdera cuſtodirent, non mitti, aut nimium tardari, miſſa legatione apud ipſum con queruntur, ſe deſpici, & alios non ita meritos in ſumma eius gratia uerſari. Statimq; dum Leo nihil reſpondet, furore commoti arma corripiunt. Illyricum penè totum diſcurrentes uaſtauere, nec prius quieuere, quàm Imperator animo mutato ad priſtinam amicitiam ſe conuertens, legationem mitteret, per quam nõ ſolùm præteritorum annorum, ſed etiam præſentis anni munera tribueret, deq; futuris ſine ulla controuerſia mittendis polliceretur, amicitiamq;, & fœdera induciarum cum eis renouaret. Quæ omnia ut fideliter conſtanterq; conſeruarentur, Imperator filium Theodemiri Theodericum, qui iam octauum agebat annum, in obſidem accepit: qui apud ipſum Principem, quòd elegans forma, & moribus eſſet, non minorem gratiam, quàm ſi filius eſſet inuenit. Deinde Oſtrogothi, ſiue quòd eis parua uiderentur munera quæ ab Imperatore accipiebant, ſiue quòd ardenti ſpiritu cuperent conſuetam fortitudinem militarem oſtendere, cœperunt circumpoſitas prouincias deprædari. Quod cùm Dinzius Hunnorum Rex, Attilæ filius, compertum habuiſſet, ſuos perarmat in Gothos: à quibus ita denuò uicti, repulſiq; fuerunt, ut iam ex illo tempore qui ſupererant Hunni, in Oſtrogothos arma ſumere formidarint. Taliter Hunni duplici prælio uicti, Hernacoq; cum tota penè conſanguinitate

Oſtrogothi Leoni Imperatori bellũ inferũt.

Gothi quietis impatientes.

Hunni à Gothis victi.

tate

tate Attilana in pugna amiſſo, in Scythiam repelluntur, adeò rebus duplici pugna acciſis, ut iam inde nihil memorabile geſſerint. Et Hunnorum opes breui ſic retro abierunt: quamuis adhuc (ut diximus) in Hungaria feliciores eorum reliquiæ cum gloria, & commodo totius orbis Chriſtiani perſeuerent.

CAPVT X.

POſt hæc cùm Oſtrogothi iam Hunnis deuictis, & Romanis confœderatis, nullius hoſtis potentiam formidare uiderentur, confeſtim bellorum occaſionem à Sueuiæ Rege Hunimundo allatam acceperunt. Hic enim cùm Dalmatias hoſtilitate inuaſurus, per terras Gothorum iter ageret, quidam ex eius militia armenta Gothorum in campis errantia ſecum abegerunt. Motus ea iniuria Theodemirus, intempeſta nocte Sueuos dormientes inuaſit, eosq; ad lacum Pelſodis conſerto inopinato prælio, ita oppreſſit, ut etiam ipſo Rege Hunimundo capto, omnem exercitum eius, qui gladium euaſerat, ſubderet Gothorũ ſeruituti. Et cùm multæ eſſet (ut ait Iordanes) miſericordiæ, ueniã uictis condonauit. Receptisq; in gratiam Sueuis, ipſum Regem Hunimundũ, quem iure belli captiuauerat, in filium adoptauit, atq; in Sueuiam remiſit. Sed ille tam inſignis & inſperatæ gratiæ citò immemor, Sciros Danubij accolas, & Gothorum amicos, ad id induxit, ut rupto fœdere, ſecum in Gothos ex improuiſo arma conuerterent. Quibus etiam Hunimundus ſe ipſum præficiens, ut ingratæ, ita etiam ſceleratæ militiæ ductor effectus, Gothis (quorũ gratia uiuebat) mortifera bella inferre non erubuit. Gothi igitur cùm uiderẽt duas uicinas gentes, quas putabãt amiciſſimas, ad bella cõſurgere, nihilq; magis in uoto habere, quàm Gothici nominis memoriam abolere, confeſtim (prout ne-

Hunimundus Sueuiæ Rex Gothos ad bellum prouocat.

Sueui à Gothis ſuperati.

Hunimũdi ſumma ingratitudo.

ceſſe erat) arma corripiunt, & ſe, ſuamq́; iniuriam ulciſci contendunt. Interim uerò cùm ea belli tempeſtas ardentius ferueret, Valamirus dum ad cohortandos ſuos ante aciem progreditur, perturbatus equus, cui inſidebat, corruit, ſeſſoremq́; deiecit: qui mox inimicorum lanceis confoſſus, occubuit, dignior profectò longiore & feliciore uita. Erat enim (teſte Iordane) ſuauis eloquio, doli ignarus, fide ſyncerus, & ſeruantiſſimus æqui.

Valamiri mors.

CAPVT XI.

Theodemirus 36. Rex externus.

THeodemirus Valamiri frater, mox ipſius fratris cædem inſigni hoſtium ſtrage uindicauit. Gothi enim ubi uidebant optimum Regem corruiſſe, tam acriter & uehementer præliabantur, ut penè nulli de gente Scirorum, niſi qui nomen ipſum cum dedecore ferrent, remanſerint. Ita enim omnes ad internecionem deleti fuerunt. Quorum exitium Hunimundus uindicaturus, maximam Sueuorum, Sarmatarum, Gepidarum, Rugorum, cæterarumq́; gentiũ potentiam contraxit, caſtraq́; ex ingenti multitudine coacta, ad amnem Bolliam in Pannonijs collocauit. Theodemirus autem uocato in belli ſocietatem Vindemiro fratre iuniore, ad arma coactus acceſſit, conſertoq́; prælio uictor euaſit, adeò ut campus corruentium inimicorũ cruore conſperſus, rubeum pelagus appareret: armaq́;, & cadauera in modum collium cumulata, campum longè pluſquàm decem millibus paſſuum oppleuerunt. Qua uictoria Gothi ſummam lætitiam concipientes, putabant ſibi nunquàm aliquid magis gratum accidere potuiſſe, quàm Regis ſui Valamiri ſanguinem, & ſuam ipſorum iniuriã, cum maxima inimicorum ruina uindicatam fuiſſe. De innumerabili uerò hoſtiũ multitudine pauci ad ſua reuerſi, ſempiterna nominis infamia notati manſerunt. Expectabat deinde Theo-

Sciri per Gothos deleti.

Sueui, & eorum cõfœderati delentur à Gothis.

Bellũ cruentum.

demirus occaſionem inuadendi terras Sueuorum, à quibus tam iniurioſè iam fuerat prouocatus. Accidit intereà (quod ſæpe accidere ſolet) Danubij fluuium adeò dura glacie congelari, ut nihil debilior eſſet ſupportandis plauſtris, & iumentis, quàm fortiſsimus aliquis pons diligentiſsimè ſtructus & confirmatus.

Danubius congelatur.

CAPVT XII.

HAnc itaq; opportunitatẽ nactus Theodemirus, magnum exercitum (emenſo Danubio) Sueuis improuiſis adduxit, & tam Sueuorum gentem, quàm etiam Alemannorum, utraſq; inuicem cõfœderatas, denuò uaſtauit, ſubegit. Inde quoq; uictor ad proprias ſedes, id eſt, ad Pannonias, reuerſus, Theodericum filium ſuum, quem ad Byzantiũ obſidem dederat, à Leone Imperatore cum magnis muneribus remiſſum, gratiſsimo animo excepit, Gothis deinde ſecum conſiderantibus, quàm neceſſariũ foret ſuam ipſorum iuuentutem in militaris diſciplinæ ſtudio exerceri. Per illud enim terras, urbes, principatus, regna, opeſq; maximas acquiſiuerãt: illo uerò collabente, opes quoq; collapſæ fuere. Proinde omnes cum magno deſiderio Theodemirũ adeuntes rogant, quacunq; parte uellet ductaret exercitum. Qui poſtquàm cum fratre Vindemiro, & Gothorũ proceribus de ſuſcipiendo bello deliberaſſet, ſortemq; more gentis in urnam conieciſſet, confeſtim in terras Orientales, Vindemiro in Italiam tranſeunte, exercitum fortem & animoſum deducendum curabat. Primùm igitur tranſmiſſo Sauo flumine, Sarmatas ſibi occurrentes in amicitiam recepit: ulteriuſq; proſperam & undiq; felicem militiã promouens, primam Illyrici urbem Naiſſum inuadit: in qua cum filio Theoderico commoratus, comites circumquaque per Illyricum tranſmittit: qui ubiq; uictoriam, & ma-

Theodemirus Sueuos et Alemãnos denuò uicit.

Theodericus à Leone Imp. ad patrem remittitur.

Gothorum exercitiũ militare.

Theodemirus in Sarmatas & Illyricum.

Illyricum à Gothis ſubactũ.

ximas opes aſſecuti, nō ſine magna lætitia ſe ſuo Regi reſti tuerunt. Qui aduertens tam ſuam, quàm filij Theoderici fe licitatem creſcere, & cumulari, non contentus erat Illyricum ſubiugaſſe, ſed Nuſsitanā urbem egrediens, Theſſalonicam petijt. Quam cùm arcta obſidione cinxiſſet, miſſa legatione, & magnis muneribus à Clariano patricio, quē illuc Princeps direxerat, ab obſidione reuocatur. Initoq; cum Gothis fœdere, Romanus dux loca eis, quæ incolerēt, ſpontè conceſsit: ubi cum Rege ſuo armis depoſitis, paceq; compoſita quieuerunt. Nec diu poſteà Rex Theodemirus fatali ægritudine correptus, uocatis Gothis Theodericum filium regni ſui deſignat hæredem, & ipſe mox rebus exceſſit humanis.

Theſſalonica obſidetur.

Clarianus dux Rom.

Theodemirus moritur.

CAPVT XIII.

Vindemirus ſenior 37. Rex externus.

Vindemirus tamen optimus Oſtrogothorum Rex, ſuam præclaram memoriam ante magnifica Theoderici geſta ſibi iure uendicauit. Hic enim etſi duobus præmortuis fratribus ſuis natu minor eſſet, uirtute tamē, & diſciplina militari, ac morū probitate eos ſuperabat, aut certè æquabat. Erant enim omnes tres optimi, & prudentiſsimi Principes: qui ſi eo tempore Gothis non contigiſſent, actum prorſus de Oſtrogothis fuiſſet, ut uix nomen eorū (niſi fortè in primæua Gothorū patria) remanſiſſet. Quanto aūt amore erga ſuam gentē ſemper & cōtinuè ducebatur, partim ex operibus, quæ communiter cum cæteris fratribus geſsit, partim ex illis, quæ ultimo fato proximus egit, conſtare poteſt. Cùm enim à fratre Theodemiro, & Gothorum proceribus, ac populis rogaretur, ut in Italiam, quæ tūc Anthemij imperio ſubiacebat, partē Gothicæ gētis ducere curaret, libenter & quàm primùm paruit, ſpem ei faciente illa graui cōtrouerſia, quæ tunc in Romana Repub. inter

Anthemius Imperator.

inter hũc Anthemium, & Rechimirũ ferueſcebat. Credidit enim ſe & Gothos ſuos, ex uictoria unius aut alterius partis, pacificas & ſecuriores ſedes ibi conſequi poſſe. Verùm cùm poſt longa itinera, difficileſq; labores, Italiam ingrederetur, uno eodemq; tempore limina Italiæ intrauit, & limina humanæ uitæ (ut Iordanes credidit) exiuit, relicto poſt ſe filio regni ſucceſſore eiuſdẽ nominis Vindemiro: de quo nunc pauca, ut Regum ſucceßio cognoſcatur, ſubijciemus.

Rechimirus Imperator.

Vindemirus ſenior in Italiã.

CAPVT XIIII.

VIndemirus iunior præmortui Vindemiri filius, quẽ alij per errorem Bilmirum uocant, in Italia inter maximos eius terræ tumultus, Rex à Gothis cõſtitutus, incidit in reliquias illius periculoſæ controuerſiæ, quam pridem ingratus Rechimeris Anthemio Imperatori Romano excitauerat. Erat hic Rechimeris Anthemij gener, prælatusq; Ciſalpinæ Galliæ. Sed neq; gratia, neq; affinitas obſtitit, quo minus cæca dominandi libido ſeruum armauerit in dominum, ducem in Imperatorem, generum in ſocerum. Reuerſus enim ex Gallia, terribilem armorum apparatum adduxit, Anthemiumq; in Vrbem compulſum, arcta obſidione fatigat. Intereà quædam hiſtoriæ affirmant Vindemirum ſeniorem, huius Vindemiri patrem, magna Gothorum multitudine comitatum, Romam aduenisſe, proq; Imperatoris, & Romanorum liberatione, contra Rechimerem in uia Caßia ſe obieciſſe, commiſſoq; in conſpectu Vrbis acerrimo prælio, circa Hadriani molem eundem Vindemirum in medio pugnandi ardore cecidiſe. Hinc puto à Iordane dictum eſſe, quòd in limine Italiæ corruiſſet, quem aduerſa belli fortuna in Romanæ urbis limine pro Romanorum libertate pugnantem extinxit. Cuius mors tantum terrorẽ Anthemio incußit, ut ſumma Reipub. ciuibus per-

Vindemirus iunior 38. rex externus.

Rechimeris ingratitudo.

Gothi pro Ro. imperio pugnant.

miſſa, ſe in ordinē redigi pateretur, uictoriq; Rechimero, atq; Olimbrio Rechimeri ſucceſſori, celerrimo fato abſumptis, Glicerius ſufficeretur: qui hunc Vindemirum iuniorē, ne eius aduerſario nepoti patricio auxilium præſtaret, magnis muneribus & pollicitationibus allexit, allectumq; in præſidem Galliæ Narbonenſis, ad quam pridem pater Vindemirus ab Anthemio præſes deſignatus fuerat, creare curauit. Muneribus igitur ſimulq; mandatis à Glicerio Imperatore acceptis, Vindemirus in Galliam tendit, ſeſeq; cum parentibus Veſtrogothis coniungens, unum corpus efficitur: & ſic Gallias, Hiſpaniasq; tenentes, omnium hoſtium uim atq; inſultum, potenter conſtanterq; repreſſerunt.

Imperatores multi pauco tēpore.

Vindemirus galliarum præſes.

Gothi Gallijs, Hiſpanijſq; dominati.

CAPVT XV.

Theodericus 39. Rex externus.

THeodericus Oſtrogothorū Rex, cuius celeberrima memoria in omnibus Italiæ hiſtorijs, & Romanorū geſtis habetur, antequàm à patre Theodemiro Gothorum Rex deſignaretur, multis præclaris facinoribus adoleſcentiam ſuam omnibus Gothorū proceribus & populis commendauit. Quippe uix ſeptimum annum pueritiæ ſuæ egreſſus, pro publica ſuorum pace (conſenſu patris Theodemiri) obſes ad Imperatorem Leonem ducitur: apud quem totis undecim annis gratiſsimè conuerſando, ſummam gratiā Principis, & totius curiæ Imperialis aſſecutus eſt. Deinde cùm Leo conſideraſſet, Theodemiri regnum poſt extinctum Valamirū, ad maximam potentiā aſcendiſſe, (erat enim Oſtrogothorū, & Daciæ, Mœſiæq;, & utriuſq; Panno niæ Rex) cogitabat ut aliqua ſibi gratia potentiſsimi Regis animum conciliaret: Theodericum filium ultro ei reſtituit. Theodemirus non ignarus quid ſibi uellet illa Imperatoris beneficentia, ne gratia uinceretur, inducias, quas cum Leone pactus fuerat uiuo adhuc fratre, in pacem commutauit.

Leo Imp.

Theo-

Theodericus haud multò pòſt, cùm decimumoctauum annum ageret, aſſumpta patris militia ad numerum ſex millium uirorum, inſcio patre, Danubioq́; tranſmiſſo, terras Sarmatarũ inuaſit. Quibus deuaſtatis, & Rege eorum Babaio, qui ſe Romanos uiciſſe extollebat, interempto, præda onuſtus, & uictoria clarus, ad patrem nihil tale ab adoleſcente expectantem reuertitur.

Theoderici adoleſcentis victoria.

CAPVT XVI.

INterea mortuo Leoni Imperatori ſucceßit in imperio Zeno Iſauricus: qui hunc Theodericum Gothorum Regem, ad ſe in Byzantium humaniter inuitatum, humanißimè excepit, amplißimoq́; honore affectum, in filium adoptauit, deinde Ordinarium Conſulem (quod tunc ſummũ decus in toto orbe credebatur) declarauit. Nec tantum id præſtitiſſe contentus, ſed etiam equeſtrem ex ære ſtatuam, ad ſempiternã gloriam Gothici Principis ante regiam palatij collocauit. Iamq́; nihil reliquum eſſe uidebatur, quod à prudentißimo atq; humanißimo Imperatore in adoptiuum filium, eundemq́; optimum Regem conferri potuiſſet, præter imperium, & coronam, quam Theodericus tantũ ueneratus eſt, ut potius uitam poſuiſſet, quàm illam ab indulgentißimi patris, ſiue Imperatoris capite ante fatalem curſum amoueri ſuſtinuiſſet. Fuerunt ea omnia per ſapientem Imperatorẽ facta, ne fortißima illa gens Gothica, quæ omnia præter otium maluit, negotiũ aliquod inſuperabile Romano faceſſeret imperio. Erat ergo per beneuolentiam, ſiue beneficentiam, in amicitiæ officijs continenda, quæ armis domari, aut coërceri nequibat. Compertum enim erat, mores Gothorum eoſdem eſſe, quos adhuc habent, uidelicet ut bonis rationibus ducantur, cùm omnino nequeant etiam morte propoſita compelli: quos etiam in eorum

Zeno Imp. Thedericum filiũ adoptat, et mirificè extollit.

Gothorum mores.

Hiſpani genero ſi filij Gothorum. generoſis filijs apud Hiſpanos eſſe, per longam conſuetudinem accepi. Summa igitur, & ſummæ humanitatis officia erant omnia, quæ Zeno in Theodericum contulit, excepta Arriana perfidia, quã illi ad inenarrabile damnum totius orbis Chriſtiani uel impiè, uel nimis imprudenter infudit. *Theodericus à Zenone Arrianus efficitur.* At uerò Theodericus non ſolùm erga Imperatorem, ſed etiam Senatum gratiſſimus erat, & quibuſcũq; poterat officijs aulicos omnes, Romanamq́; iuuentutem non minus urbanis, quàm militaribus ſtudijs amplectebatur, omnibusq́; ſe charum reddere curabat, ut nemo non eum tanquam Romanum diligeret.

CAPVT XVII.

DVm hæc apud Conſtantinopolim geruntur, Italia quotidie maioribus afficitur calamitatibus. Siquidem crudelis Odouacer non iam eam oneribus premebat, ſed rapinis quicquid collibuit extorquebat, nulli rei parcens ſacræ, aut profanæ. *Odouacer Herulorũ Rex Italiã opprimit.* Spes una ſupererat Romanis in imperio. Poſteà uerò quàm Theoderici fama, moresq́; ſunt Romã perlati, cum ad Zenonem Imperatorẽ, tum ad eum quotidie nuntij à primoribus Romanorũ uentitabant, afflictis rebus opem poſtulantes, inſtabantq́;, ut aduentũ Romam acceleret, certus, quòd cùm primùm Romana ſigna attulerit, omnis Italia à crudeli Odouacre defectura ſit. *Romani Gothorum auxilium implorant.* Theodericus aũt tot importunis Romanorũ literis, & aſſiduis nuntijs ſuperatus, ad Italiæ, & urbis Romæ liberationem cœpit omnes animi ſui conatus applicare, nihil de ſuis Gothis, quos ad talem militiam uehementer inflammatos nouerat, dubitans. Sed reſtabat in tam arduo negotio Imperatoris conſenſus: quem opportuno tempore ſic (ut Iuſtinianus Venetus habet) allocutum fuiſſe accepi: *Theoderici ad Imperatorẽ oratio.* Niſi exiſtimarem, optime Imperator, rem de qua ſum dicturus, non minus

minus tibi gloriæ, imperioq́;, quàm mihi commodo futuram, ſuperſediſſem uerbum facere. Ingentia tua erga me, patremq́; meum merita depoſcunt, ut imperij gloriam & dignitatem, cuicunq; meæ præferam utilitati. Voces quotidie, optime Princeps, ad me ex Italia perferuntur, quonam pacto Herulus ille Odouacer eam terram, olim imperij ſedem, deuaſtet, quibus oneribus, iniurijsq́; afficiat. Romanorum procerum nuntij, in ſummam uerſi rerum omnium deſperationem, aliam quantumlibet uel miſerrimam uitæ conditionem ferre ſe poſſe dicunt, tyrannidem huius hominis nequaquàm pati poſſe: implorant auxilium afflictis rebus. Non dubito quin eadem quoq; ad te perlata ſint. At uerò altera ex parte Gothicæ gentis primores, quibus hæc nota ſunt, quotidie meas aures obtundunt, inſtant, urgent, ut prouinciam iſtam ſuſcipiam: queruntur ſe gentem nec ignobilem, nec inertem, per deſidiã iam annos ferè decem torpere otio: homines autem alios neſcio quos, ubiq; iam terrarum raptis imperij prouincijs, florere opibus, & dignitate: Veſtrogothos, Sueuos, Alanos in Vaſconia, Aquitania, atq; Hiſpania, Vandalos in Africa, Burgundiones in Gallijs: & demum Herulos, & Turingos Italiam, præclaram regionem non tantum obtinere, ſed conculcare: ſolos Oſtrogothos omnium gentium infeliciſſimos, deſidia tabeſcere. Fateor, optime Imperator, non poſſe me his uocibus non moueri, ut qui ſeditionem aliquã interdum metuam, moneo tamen eos, & interdum redarguo: Quid uobis uultis? nunquid non ſtipendium uobis penditur? Nihil huiuſmodi querimur, inquiunt. Torpere inertia, ſordere ignauia, tabeſcere otio non poſſumus. Hæc illi. Nam quod ad me attinet, his me Imperator humaniſſime honoribus afficis, quibus plures & maiores optare non poſſim. Habes me pluribus annis ut filium: explorare quid iubeas

conſtitui,idq́; optimum ducere,quod iuſſeris. Nam ſi fortè hanc imperij nomine prouinciam ſuſcipiendam ſtatueris, nihil poſſum gratius audire: habebis me & pro Gothorum duce,uel pro milite. Sin uerò maiorum rerum curæ impedimento ſunt, quominus huic rei animum adhibeas, at ego non dubitabo maieſtatem tuam conſulere, quid hac in re & mihi agendum,& illis reſpondendũ uideatur. Nam etſi Græcus, aut Italus non ſum, tamen non eſt mihi denegatũ ciuilibus moribus informari: nec iam Gothi alieni cenſendi ſunt à moribus Romanorum, cum quibus annis ferè ducentis conuerſantur. Neq; illud negligendum uidetur, magnã mihi ſpem eſſe,ſi tu annueris,breui rem hanc feliciter confectum iri. Hoſtis quàm nullius ſit ingenij, optimè noui: nullius conſilij, omnia temerè agit: copiæ modicæ,ac tyronum Italorum ferè omnes. Sed quod maximum eſt, inuiſus omnibus eius terræ mortalibus, in quem bellum gerendum eſt: nobis uerò & copiæ ualidæ ſunt, & auxilia non deerunt. Plures fortaſſe quàm uelim,ad huiuſmodi bellum concurrent: in primis autem Romani imperij dignitas,& exiſtimatio. Spemq́; maximam præbet, à quo dignus habitus ſim,quem honeſtet hoc munere: et ſi cætera deſint auxilia, hoc ſolo nomine auſim cœptũ aggredi. Itaq; tũ his rationibus,tum defectione Italiæ, quæ ut ſigna noua conſpexerit, tranſituram ad nos eſſe non dubito,felicia omnia ſperare licet. Puderet præterea ſi nihil aperiam,quod cogitanti animo de imperio ſubierit, plús ne commodi an incommodi ex hoc bello ſit capturum. Commoda (ut uidetur) plura ſunt. Liberaueris tu ærarium ſtipendio Gothorum, & fructibus latiſsimarum prouinciarum, quibus nunc inſident. Ea pecunia uti poteris ad res Perſicas,& Africanas. Nihil eſt enim quod ab Aquilonis parte, quam inſidemus, metuas. Præterea imperium liberabis inuidia, qua nunc laborat.

borat. Latius enim per orbem terrarum fama increbuit, Romanos ſibi rapere omnia, neminem pro ſocio, omnes pro ſeruis habere: unde fit, ut prouinciæ ſæpius exagitentur. At uerò cùm uiderint, imperium alios quoq; ad communionem admittere, queri deſinent, & animis etiam atq; etiam miteſcent. An illud quoq; parui æſtimandum, quòd imperij dignitas & æſtimatio, amißione Italiæ iampridem depreſſa, nõ reſtituetur ſolùm, ſed augebitur? cùm qui nunc iactant plus potuiſſe inimicos imperij, quàm imperium, uidebunt amicos etiam imperij nunc plus poſſe, quàm inimicos. Illud autem commemorare officij noſtri eſt, & cogitare ſapientiæ tuæ. Quia ſi res uoto reſpondẽt, ſanè Italia non tam mihi recepta fuerit, quàm imperio. Poteris tu quidem quicquid erit terrarum, mariumq;, quicquid prætereà copiarum & exercituum, ad gloriam imperij referre, cuius beneficio reſtituta ſit. Neq; tua minus erit Roma re ipſa, quàm titulo. Sin uerò (ut bellorum interdum ſe habent euentus) aduerſi aliquid acciderit, nihil erit amiſſum imperio, nullum periculum tuæ res adibunt. Illud profectò quiſpiam pro commodo ſuſcipiat, qui cùm inter aduentitios ea contentio ſit futura, non poteſt imperium, niſi de utriuſque gentis laboribus, tutius ſecuriuſq; reddi. Dixi quæ uiſa ſunt. Si quid fortè liberius excidit, aut quod minus maieſtatem, ſapientiamq; tuam decuerit audire, accipias pro tua manſuetudine in bonam partẽ, ueniamq; dabis aut ætati, aut armorum ſtudio, cui me genitor magis, quàm uerbis aſſueſcere uoluit. Deus bene uertat quicquid ſtatueris.

CAPVT XVIII.

HAnc optimi Regis orationem prudentiſsimus Imperator attento beneuoloq́; animo auditam, gratiſsimo reſponſo dignã iudicauit. Proinde negotio tam arduo, tamq́; difficili ad Senatum (prout neceſſe erat) relato, mox uniuerſo Senatui uiſum erat, non ſolùm honeſtis Theoderici petitionibus annuendum eſſe, ſed preces addere, ut quod præſtanti atq; integro animo pro Romanorum & Italiæ liberatione cogitauerat, ſtudioſo proſequeretur effectu. Deinde Zeno Theodericum ſacro uelamine (quod erat tunc maximum à Principe factæ conceſsionis ſtabilimentum) inſigniuit. Hìc ſilere non poſſum, quomodo Leonardus Aretinus aſſerat, hæc omnia à Zenone ob formidabilem Gothorum potentiam facta fuiſſe, quaſi honeſtum fuiſſet Imperialem celſitudinem in tam arduo negotio callidius, quàm serioſius proceſsiſſe, ut ſe à Gothorum uiribus liberaret. Dimiſſurus Zeno Theodericum, magna pompa eum extra Byzantiũ comitatur, Senatumq́;, & populũ Romanũ, ac totam Italiam eidem cõmendauit. Igitur Theodericus in Italiam cum ingentibus Gothorum copijs tranſiturus, primam ſui propoſiti difficultatem inter Pannonias & Noricum ab Attilanæ multitudinis reliquijs expertus eſt. Siquidem Gepidarum Rex, qui fuerat Ardarico defuncto ſurrogatus, & Buſaris Bulgarorum dux, illum in itinere aggreſsi, magnis incommodis ipſum, atq; ipſius exercitũ in primis affecerunt: à quo tamen conſtanti atq; acri prælio ita ſuperati fuerunt, ut magis neceſſe haberent accepta uulnera curare, quàm circa uias obſtruendas inuigilare. Itaq; Theodericus ferro uiam aperiens, cum labore in Italiam peruenit: nec longè à Sontio dirutæ Aquileiæ fluuio caſtra cõmuniuit. Cumq́; ibi ad reficienda corpora hominum iumentorumq́; aliquanto tempore reſediſſet, Odoua-

Theoderico à Zenone Roma et tota Italia cõmendatur.

Theodericus Gepidas & Bulgaros vicit.

Sontius fluuius.

cer,

cer, qui de Gothorũ acceſſu iam anteà cognouerat, cum expeditiſsimis copijs Herulorum, & Italorum, ac Turcilingorum Theoderico occurrit. Nec multum inde moræ fuit, ſed confeſtim eſt ad cruenta arma deuentum, quibus ingens hominum multitudo uicta, cæſaq; corruebat. Superatus tamẽ Odouacer, ad Padũ, cuius uada & oſtia claſſe præſidijsq; communiuerat, conceſsit. *Odouacer ſuperatur.*

CAPVT XIX.

THeodericus autem inde progreſſus, Veronam uoluntaria ciuium deditione aſſecutus eſt: & iam de Odouacre perſequendo animo cogitabat. Cùm ille ex improuiſo cum ualidiore adhuc exercitu affuit, tum Theodericus ob uictoriam anteà adeptam, fiducia plenus exercitum eduxit. Pugnatum eſt denuò, atq; acrioribus animis in campis Veronianis. Fuitq; ea pugna Herulis nihilo felicior Sontiaca. Odouacer enim ſub primo belli ingreſſu, ab Italorum Padanorum auxilijs (teſte Sabellico, & Blondo) derelictus, parte ſuorum Herulorum multò maxima, quæ pertinacius in pugna perſeuerauit, amiſſa, uictus acie exceſſit. Inde Romam confugiens, cùm portas clauſas, ciuesq; de mœnibus reſiſtere uidiſſet, ſuburbana tecta, & agrum Vrbi circumpoſitum, ferro uaſtauit, & igni. Iam enim Romani de cura, quam Conſtantinopolitanus Imperator de eorum liberatione gerebat, certiores effecti, Odouacris imperium contemnebant, ipſumq; Oſtrogothum Theodericum, ut legitimum Regem ac Principem, prompto affectu expectabant. Is omni Tranſpadana Gallia in fidem recepta, aliquantulum Mediolani conſtitit, dum exercitum duobus grauiſsimis prælijs afflictũ reficeret, ut reparato auctoq; exercitu, fortior in Odouacrem contendat, qui intereà pluribus diebus fruſtra circa impugnationem

Verona.

Odouacer ſecũdo à Gothis victus.

Theodericus Tranſpadanam Galliã in fidem recepit.

Vrbis conſumptis Rauennam *petierat, cum his copijs quas reliquas habebat. Cœperat enim exercitus laborare commeatuũ inopia. Stabat adhuc magna pars* Italiæ *pro* Herulis. Et *quod plus angebat* Theodericum*, pleriq; ex his qui pridem* Odouacrem *in acie deſeruerant, promiſsis magnis allecti, atq; ab* Atuſa Aemiliæ *&* Flaminiæ *præfecto, magnæ autoritatis uiro, perſuaſi, in fidem eius redierunt.*

CAPVT XX.

Ticinum, aliâs Papia, Gothorũ ſedes.

INterrupto *itaq; uictoriæ curſu,* Theodericus Ticinum *ſibi belli ſedem elegit.* Comperto *autẽ quòd* Odouacer *ſeſe* Rauennæ *continere cœpiſſet, audacior factus* Oſtrogothus*, impedimẽtis cum imbelli multitudine ad* Ticinum *relictis, munita prius arce, & urbe ipſa mœnibus ac præſidio confirmata, cum robore copiarum* Rauennam *profectus,* Odouacrem *triennio obſedit, cepitq; primo acceſſu omnes illius prouinciæ ciuitates &* oppida*, præter* Ariminum*, &* Cæſenam. *Intereà bis iuſta acie certatum eſt, atq; in utroq; prælio* Odouacer *uictus, redactusq; ad extremã rerum inopiam, ſe & urbem* Theoderico *tradidit, ſperans aliquã* Italiæ *portionem ſibi, ſuisq; popularibus aſsignandam.* Affirmat *autem* Agnellus *in uita* Ioannis Epiſcopi Rauennatis*, quòd* Theodericus Odouacrem *iuſta acie congredi auſum, in patentibus* Candiani *campis bis prælio ſuperauerit, quodq; ea uictoria elatus, ſubitò* Ariminum *obſederit, & ſine mora in deditionem acceperit, deinde dromones in* Ariminenſi *portu captos, ad* Rauennatum *portum (qui* Portellio *dicebatur) immiſerit. Sunt autem* Dromones *uerbo* Græco*,* Gothico *autem ſermone* Promones*, naues ſubductiores, tabulatis undiq; ad propugnaculi caſtelliue ſpeciem communitæ.* Itaq; Theodericus Portellionis *oſtio dromonibus clauſo, partem copiarum in inſula, quam*

Odouacer triennio à Gothis obſidetur.

Dromones.

Bidens

Bidens amnis, Paduſq́;, & mare efficiunt, locauit. Ipſe cum cætero exercitu Rauennam in circuitu obſedit. Vnde ad tantam rerum penuriam in urbe eſt deuentum, ut ſordidas & maligni ſaporis herbas, clauſi comedere cogerentur. Qua impulſus difficultate Odouacer, hortante urbis Epiſcopo deditionem fecit.

CAPVT XXI.

Ingreſſus eſt autem Rauennam Theodericus, Epiſcopo Ioanne cum clero, & ſanctorum reliquijs obuiam prodeunte. Continuitq́; ſe Odouacer eo die, & poſtero, in palatio quod dicebatur Hilautum, Rauennæ tunc inſigne, ſperans aliquam partem Italiæ ſibi & Herulis attribui poßidendam. Sed Theodericus petitis eius annuere nolens, miſit qui illum, & filium adoleſcentem, primoréſque gentis interficerent. Herulorum uerò plebem circa Auguſtam Prætoriam ſub Alpibus, dato illis Regulo, collocauit. Breui exinde omni Italia, & demum Roma, ſummo Senatus populiq́; Romani applauſu eſt potitus. Enimuerò nullus externorum Regum libentius eſt Romæ uiſus, maiore'ue ſtudio & congratulatione ciuium in Vrbem acceptus: nullum rurſus in ſe mitiorem eſt aut Roma, aut Italia experta. Quod maximè ex eo euenit, quia præter illam ſuæ naturæ benignitatem, qua ad optima quæque inclinabatur, etiam optimos conſiliarios ſemper ſecum habere uoluit, præſertim ſanctos Epiſcopos Catholicos, quanquam ipſemet Arriani dogmatis aſſertor eſſet: in quorum numero erat S. Epiſcopus Ticinenſis Epiphanius, cuius conſilio libenter obſequebatur, in illis potißimùm operibus, quæ humanam commiſerationem præ ſe ferre uidebantur. Hoc enim conſultore & autore, maximam captiuorum multitudinem (data ingenti Regiorum

Theodericus Rauennam ingreſſus.

Theodericus ſūma Romanorum gratulatione exceptus.

Epiphanius epiſcopus Ticinēſis.

Gundibaldus Burgundionum Rex.

prouentuum parte) redemit. Miſſusq́; eſt ab eo idẽ Chriſtianiſſimus Epiſcopus Epiphanius ad Gundibaldum Burgundionum Regem, pro redemptione plurimorum Italorum, quos pridem ex Italia in captiuitatem abduxerat. Et quum maxima auri uis, quam Theodericus ex fiſco dederat, non ſufficeret ad omnium captiuorum redemptionem, Gundibaldus quinque millia ex eis ſanctiſſimo Epiſcopo gratis & ſine pretio donauit. Theodericus deinde urbe Roma Senatui permiſſa, in Rauenna urbe ſedem ſuam collocauit: ubi ad tantam Regiæ dignitatis, & honoris amplitudinem, opumq́; affluentiam conſcendit, ut paucos illi pares Italia poſtea habuerit.

CAPVT XXII.

Theodericus uicinorum Regũ affinitate roboratur.

INter cætera autem, ut externas uires domeſticis adiungeret, Andefledam Clodouei Francorum Regis filiam duxit uxorem: ſororem uerò ſuam Amalafredam Honorico Vandalorum, & filiarum unam Alarici Veſtrogothorum Regis filio Almarico deſpondit, alteram Gundibaldo Burgundionum, Amalabergam uerò neptem Hermifredo Turingorum Regibus, in matrimonium coniunxit. Euchario etiam nobiliſsimo Gotho, ex Balthorum proſapia oriundo, Veterici filio, tertiam filiam Amalaſuentam in uxorem tradidit: quo genero per aliquot (quibus ſuperuixit) annos, tanquam filio uſus fuit. Poſſedit uerò, & ex priſco Romanorum Principum inſtituto adminiſtrabat Occidentales Romani imperij prouincias, quæ à nullis dictarum gentium Regibus tenebantur. Necdum enim unquam cum Francis, Burgundionibus, & Veſgothis bella ſuſcepit, ſed eos atque alios exteros imperij oppreſſores, quoad potuit, in pace continuit, miſsis oratoribus cum epiſtolis, ne aliqua inter eos nata diſſenſio, Con-

Amalaſuenta.

ſtantino-

ſtantinopolitanis Imperatoribus, Romaniſq; uiam faceret ad Occidentales terras inuadendas. Ipſeq; interea tam dexterè manſueteq; regnum adminiſtrabat, ciuitates & populos tractabat, ut cum Auguſto Principe, Traianóue, aut alio ex ijs, qui Patres patriæ, ſiue optimi Principes iudicati ſunt, meritò conferri potuerit. Enimuerò quòd Rauennæ ageret, non tantum eſt ab eo factum, quaſi Romanorum ferociam (ut tradunt quidam) horreret, deſperaretq; poſſe fieri, ut Roma diu Regem externum ferret, uerumetiam quòd uidebat nunquam fore, ut Gothis Romaniſq; conueniret, quorum diuerſi mores, diuerſaq; ſacra eſſent. Erant enim Gothi Arriani, cùm tunc (ut nunc) Romæ Orthodoxæ fidei uigerent inſtituta.

Theoderici regnum feliciſsimum.

Rauenna cur regia ſedes.

CAPVT XXIII.

AD tollendam igitur omnem diſcordiæ materiam, uel (quod alij ſcribunt) loci opportunitatem ſecutus, Rauennæ (quod ſatis conſtat) annis fuit circiter quadraginta, Vrbis adminiſtratione (ut dixi) Senatui permiſſa. Nec abſens unquam deſtitit ipſum ordinem per literas hortari, ne paterētur Vrbem multis cladibus alijs ſuper alias deformatam, ſenioq; confectam, ſitu & ſquallore coopertam iacere, ſed publica Vrbis ædificia inſtaurarent: ijdemq; ſtudioſè prouiderent, ut priuata non corruerent, ſed diruta inſtaurarentur. Eoq; præcepto multa ſacra & profana loca, in ueterē formam conſurgebāt. Palatiū, thermæ, Capitoliū, porticus, cloacæ, aquarum ductus reſtituti. Præfectos, architectoſq; diligentes & expertos, cuiuſcunq; opificij officinis, ut omnia in priſtinam formā melioremq; inſtaurarent, præfecit, qui curam diu noctuq; ſuſtinerent, ne Vrbis ornamenta, ſtatuæ, & ingeniorum monimēta, ex ære aut marmore exciſa, extraherētur. Sepulchrū Auguſti

Roma à Gothis inſtaurata.

in campo Martio inter Tyberim & uiam Flaminiam uetuſtate collapſum reſtituit. Saxa Amphitheatri, quod iam maiori ex parte corruerat, loco moueri, niſi in ſolā murorum Vrbis reparationem, prohibuit. Statuas Principum æneas, aut marmoreas, equeſtres, pedeſtresq; nominatim multas, & generali edicto omnes conſeruari iubebat, adhiberiq; curā, ne illæ interirent, quibus fides poſteris aſſeretur, uiros fuiſſe præſtantiſsimos, per quos ad ampliſsimū orbis imperium res Romana conſcenderat.

CAPVT XXIIII.

Romana libertas per Cæſarē euerſa, à Gothis reſtituta.

PRæterea leges, & inſtituta per manus maiorum tradita ſeruari, moresq; (ſi quid à priſco uiuendi ritu degeneratum eſſet) caſtigari mandauit. Eſtq; per omnia uetus ciuitatis forma, quam prius Reipub. oppreſſor Cæſar cum libertate euertit, in integrum à Gothico Rege reſtituta, excepta diſciplina militari, à qua Romani non quidem inuiti (ut quibuſdam aſſerere placet) paſsi ſunt ſe ſub tam diuturna & florentiſsima pace reuocari, ſed ut operā ſapientiæ in toga impendentes, ſcirent magis militibus imperare, quàm oneroſa militiæ negotia exercere, ad memoriam reducentes, ſeuerū illum Catonem aliquando dixiſſe, Rempub. Romanā nequaquā fortitudine militari, ſed conſilio, ſapientia, prudentia, imperium ſuum ab Ortu uſque ad Occaſum extendiſſe. Quòd autem Theodericus uſum armorum uniuerſum prohibuiſſet, haud ueriſimile apud me eſt: fuiſſet enim illud non parui timoris indicium, à quo lōgè abfuit, cùm Romanos & Italos omnes perinde ac chariſsimos filios ſemper amauerit: eſtq; rurſus ab eis non ſecus ac communis omnium parens, circiter annos quadraginta (ut ſuprà notatum eſt) quibus regnabat, obſeruatus. Omnia ſpectaculorū genera (ut olim ſub Cæſaribus) ipſius

Cato.

Theodericus pater patriæ.

Regis

Regis impenſa ſunt ædita. Præterea ut honorem Vrbis ſuæ gloriæ præferret, uetuit ex auro, uel argento monetam cu di alia forma, quàm ueteri, dum Romana Reſpub. floruiſſet. Vt autem ciues Romani uel nouis erigendis, uel inſtaurandis uetuſtioribus ædificijs, maiorem haberent commoditatem, parandæ calcis officinas in pluribus Italiæ inſulis fieri procurauit, calcemq́; poſtmodum ciuibus, quorum principia ædificiorum cernerentur, liberaliter & ſine pretio eſt largitus, multaq́; alia pro publica & priuata Romanæ urbis inſtauratione, ſupra hominũ fidem effecit. Quod qui à fideli & copioſiſſimo teſte uoluerit certius intelligere, legat Caſsiodori eius epiſtolaris ſcriptorum uariorum libros, in quibus abundè comperiet, ipſum Regem religionis Chriſtianæ, ſacrorum locorum, cærimoniarumq́;, & Pontificum Romanorum dignitatis curam enixius, quàm multi alij Chriſtiani Imperatores geſſiſſe, nihilq́; unquam prætermiſiſſe, quod ab optimo Principe optari potuiſſet. Nec ſilenda eſt eius pietas in S. Petrum, cuius templo Romæ in Vaticano trabem argenteam, mille & quadraginta libras penſantem, cum duobus ceroſtratis argenteis, quorum ſingula ſeptuaginta libras penſabant, liberaliter obtulit, tempore Hormiſdæ Papæ. Pari quoque humanitate uſus eſt erga uniuerſas Italiæ urbes: quod maximè oſtendit edictum, in quo ciues iubet toto anni tempore, præterquã tempore meſſis & uindemiæ, ciuitates & oppida frequentare, obireq́; munera, quibus antea quietis Reipublicæ tẽporibus conſueuerant. Non ſolùm enim agricolæ, ſed etiam honeſto loco nati, ob bellorum motus, quibus Italia diu afflictata fuerat, rura incolebant, uolentes potius ignobiliter uillicari, quàm in luce hominum cum uitæ periculo uerſari.

Romani Pontif. à Gothis plurimũ honorati.

Gothorũ liberalitas in S. Petrum.

Gothorũ ingens humanitas in uniuerſam Italiæ nobilitatem.

CAPVT XXV.

Italiæ urbes Gothorum liberalitate reſtitutæ.

SVnt urbes quædam ab eodem Rege, & Gothis ædificijs excultæ, Ticinum, Mutina, Regia domo utrobique conſtituta. Arimini templum protomartyri Stephano erexit, uel conſummauit. Rauennæ D. Martino baſilicam, Spoletum ſumptuoſiſsimo ædificiorum apparatu excoluit. Sipontinis tributa remiſit, ut urbem ſemirutam reſtituerent. Aponi balnea, quæ ſunt in agro Paduano, muro clauſit, ædéſque balneis appoſuit, ut commodius frequentarentur. Præterea (ut Iuſtinianus Venetus habet) maxima liberalitate uſus eſt erga ipſam Paduanam urbem, dudum exciſam. Iacuerat enim annos LX. ab Attilæ demolitione dirutis mœnibus, & ſine ullo munimento. Miſeratúſque eſt urbem nobiliſsimam ad tam infelicem redactam conditionem, ut ipſa per ſe ſurgere non poſſet: deinde uallo, & foſſa eam muniens, in priſtinam dignitatem, atque hominum frequentiam collocauit. Sed Rauenna Theoderici indulgentia, omnium Italiæ urbium tunc maximè aucta eſt, excultáque ædificijs, ex urbe Roma & Conſtantinopoli marmoribus aduectis. Eratq; Theodericus talis in ornanda & conſeruanda Italia, ut & ipſam ab omni externa iniuria tueretur, & ciues in tanta pace & tranquillitate conſeruaret, ut omnes optimos Principes, qui unquam ante ipſum fuiſſent, iuſtitia, clementia, bonitate, & æquitate ſuperauerit. Fuit enim (inquit Procopius) nemine inferior, qui à principio in dignitate Imperiali probatiores fuiſſent. Gothos quidem ac Italos, pari quadam & ſumma beneuolentia ſuapte humanitate proſequebatur, ita ut omnes (quod utique difficillimum eſt) eius imperium oblectaret.

Rauenna.

Theodericus omniũ Imperatorũ optimus.

CAPVT

CAPVT XXVI.

OBtinuit interim Theodericus non ſolùm Italiam, Romámque Italiæ caput, ſed & inſulas, prouinciasq́;, quæ ipſi terræ adiacent, & cum his Dalmatiam, Liburniam, eamq́; Illyrici partem, quæ ad Hadriam ſpectat. Tenuit & Narbonenſem Galliam in Comata Gallia. Præterea circa Rhenum gentes quaſdam ſuo regno adiecit. Pars ad hæc Pannoniæ, quæ ad Sirmium uergit, eius præſidio defenſa eſt aduerſus Bulgaros, qui relictis ſedibus, quas circa Iſtrum prope Pannoniam & Noricum habuerunt, Thraciam populati ſunt: quam Zeno iniuriam nunquam reprimere poterat, tum quia res imperij nimis afflictæ erant, tum quia Byzantio nuper conflagrato, Imperialis fiſcus euerſus eſſet. Ad poſtremum ut tutior eſſet Italia ab omni externarum gentium inſultu, omnia Alpium clauſtra, à mari ad Tridentinum ſaltum, Gothorum Principibus attribuit, Tridentumq́; muro cinxit. Verucam etiam (quæ eſt Monsfalco in agro Aquileienſi) à fundamẽtis erexit. Atque his Theodericus artibus, & prudentiſſimo ſtudio aſſecutus eſt, ut diu Italia cum magna Europæ parte, nullis bellorum terroribus fuerit obnoxia.

Gothorum imperium latiſſimum.

Tridentũ à Gothis munitum. Monsfalco.

CAPVT XXVII.

TAndem Romani tam quieta & felicia ſecula in Summi Pontificis electione turbauerunt. Siquidem defuncto Papa Anaſtaſio, clerus & populus in controuerſiam deuenit. Cùm Symmachus in Lateranenſi (quam appellabant Conſtantinianam) & Laurentius in beatæ Virginis (quæ Noua dicitur) ædibus, uterque Romanus, in Pontifices eligerentur, delata eſt res Rauennam ad Regem Theodericum: qui quamuis eccleſiaſticas cauſas ſuo iudicio minimè ſubijci cognoſceret, conciliandis tamen parti-

Romani diuturnam pacẽ turbant in eligendo Pontifice.

bus operas ſuas impendit, ratus ad æquitatem pertinere, quòd ille qui prius, & à meliore parte fuiſſet electus, in Pontificatu permaneret. Obtinuitq; Symmachus: qui Christiana uſus clementia, Laurentium competitorem aduerſariumq;, Nucerinis Epiſcopum dedit. Verùm cùm putaretur illa cõtrouerſia plenè ſedata, Romani ad tumultum cõſurgebant: in quibus utraque pars ſuos defenſores inuenit, ſed diuerſis ſtudijs, & intentione non æquè incorrupta. Symmachi enim pars iure agens, à uindicta & iniurijs temperabat: at Laurentianæ partis defenſores ad uim conuerſi, in uirgines, & ſacerdotes immania exercebant, multumq; innoxij ſanguinis ubique eſt perfuſum. Nec quieuere tumultuãtes, donec Symmachus coram ſynodo ſe de obiectis criminibus purgaſſet. Quo facto, una omnium uoce Laurentius condemnatur. Præterea Clodoueus Francorum Rex, nõ paruum negotium Theoderico fecit, quando Alarico Veſgotho, Hiſpaniarum Regi, eò quòd Arrianam hæreſim foueret, bellum indixit. Deinde coactis undecunq; copijs, in Hiſpanias aduerſus eum duxit. Alaricus contrà haud ſegnius à Burdegala Vaſconiæ urbe mouens, cum ualido occurrit exercitu, hoſtemq; ad ſe uenientem in Pictauis excepit. Fuit id prælium atrox, & aliquandiu anceps: ad poſtremum Alarico cadente, uictoria partibus Clodouei acceßit: qua elatus, quotquot Arrianæ ſectæ urbes reperit, diripuit & deſtruxit. Almaricus Alarici filius, Theoderici gener adoleſcens, cum quibus potuit paterni exercitus reliquijs, intra Pyrenæos ſaltus, ut Hiſpaniam tueretur, ſe recepit.

Schiſma inter Symmachum & Laurentiũ.

Clodoueus Frãcorum Rex in Alaricum Hiſpaniarũ Regem pugnat.

Alaricus moritur.

CAPVT XXVIII.

TVlit iniquo atque indignanti animo Alarici caſum Theodericus, & hanc ſoceri ſui uictoriã, non magis

affinitate

affinitate motus, quàm Arriano nomine, cuius erat ipſe ſtudioſiſſimus: & iam ſua ſponte meditabatur, quomodo Almarico genero opitularetur, ut infrà libro XVI. dicemus. Interea Anaſtaſius Imperator Conſtantinopolitanus, renuntiata ſibi uictoria Clodouei, gauiſus eſt ultionem de Veſtrogothis imperij ſui euerſoribus, ſumptam fuiſſe ſuis temporibus: miſſaq; legatione Clodoueo de proſpero rerum ſucceſſu gratulabatur. Attulerunt, qui ad id miſſi ſunt, illi tunicam blatteam dono, qua ſoli utebantur Imperatores, & alia quædam inſignia: epiſtolasq; miſit, in quibus eum Patricium Conſulemq; appellauit. Eratq; Clodoueus Turonis conſtitutus, quando tantum ab Imperatore Romano munus accepit. Proinde poſt ſolennes Chriſtianorum cærimonias, eam induit ueſtem, & ſedens in equo, nummos in multitudinem, quæ magna ad eam ſolennitatem aduenerat, diſperſit, acclamante populo, non Patricium fore, & Conſulem, ſed Auguſtum etiam Clodoueum. Qui ea ſociatus pompa, Pariſios accedens, eorum urbem tunc primam regni Francorum ſedem (prout hodie eſt) conſtituit: ædificauitq; magnificentiſſimo apparatu templum, quod Principi Apoſtolorum pro uictoria uouerat. Quæ cùm intellexiſſet Theodericus Oſtrogothorum Rex, tunc in Italia potentiſſimus, ægerrimè tulit, uel quia ſoceri Clodouei audaciam damnauit, uel quod magis eſt uериſimile, indignè tulerat, quòd tantam cum Græcorum Imperatore amicitiam coniunxiſſet, ratus hæc omnia in ſuam, & Oſtrogothorum contumeliam fieri. Super omnia uerò diſplicuit, quòd nepotem ex filia Almaricum paterna poſſeſſione depulerit. Proinde coactis undecunque quadraginta millium copijs, quibus Ilbam ducem præfecit, easq; in Vaſconiam, quam Veſtrogothis ademptam, Clodouei exercitus occupabat, emiſit. Fit igitur inter Oſtrogothos

Anaſtaſius Imp.

Pariſius prima Francorum ſedes.

Oſtrogothorum & Frācorum bellum.

Franci uicti & profligati à Gothis.

& Francos acerrimus congreſſus: & tandem Oſtrogothi uictores euaſerunt, proſtratis & profligatis triginta millibus Francorum in Vaſconia: quæ recepta eſt pro Almarico defuncti Alarici filio, cui iam inde regnum incolume manſit Theoderici præſidio: qui quandiu deinceps in humanis erat, præſtitit Veſtrogothorum res tutas in Hiſpania ab omni Francorum iniuria.

CAPVT XXIX.

Theoderici liberalitas in Ligures.

Theodericus in fures acerrimus.

Theoderici mira dexteritas in iudicijs.

NEque ſilenda eſt Theoderici liberalitas, qui Liguſtinis magnam frumenti copiam ex horreo publico erogauit, quia Oſtrogothorum exercitus per Liguriam in Vaſconiam tranſiens, ipſam nonnihil afflixerat. Ita enim habuit iuſtitiam cum æquitate atque humanitate coniunctam, ut nullus unquam magis. Afferuntur ad id probandum duo non prætereunda exempla à Iuſtiniano Veneto. Aſſerit enim Theodericum fures adeò acribus pœnis inſectatum, ut liceret per omnem ferè Italiam apertis ianuis dies & noctes agere. Alterum autem, quòd quum mulier defuncto marito ſecundas nuptias amatori ſpopondiſſet, & conditionem addidiſſet, filium domo eiecturam, queſtus eſt filius de matre apud Theodericum: negabat conſtanter mulier ſuum eſſe filium, ſuppoſitum dicebat. Quum eniteretur, multis hinc atque hinc argumentis contendebatur. Rex ingenio ſagax, ut ueritatem erueret: Atqui, inquit, ô mulier, potes ſi me audis facilè iſta te moleſtia liberare: quin tu iuuenem iſtum, qui filium tuum ſe facit, maritum accipe: minor eſt ætate, & facie liberaliore. Mulier omnino commota, primùm ſubſtitit quid reſponderet. Quum aliquandiu ſe collegiſſet, multis cauillationibus eam rem ſubterfugere, neque ſibi ipſi conſtare cœpit, ſed omnia ambagibus inuoluere. Theoderico maior

ior orta eſt ſuſpicio. Itaque finxit ſe pœnam addere, niſi conſentiret. Tunc adacta mulier ſceleris horrore, ſuum eſſe filium confeſſa eſt.

CAPVT XXX.

MOrtuo interea apud Byzantium Imperatore Anaſtaſio, ſucceſſor, & filius eius Iuſtinus, Chriſtianæ pietatis amātiſſimus, uolens omnes hæreſes in Chriſti religione excitatas, & præſertim Arrianam ueſaniam radicitus extirpare, omnes eius ſectæ Antiſtites in toto Orientali imperio eiecit. Tulit eam rem Theodericus permoleſtè: imbibitam enim à Zenone Imperatore Arrianam labem, uſque ad ultimum diem mordicus tuebatur. Quocirca aduerſarios ſuos exiſtimabat omnes, quos Catholicæ fidei aſſertores inuenit. Hinc optimos ciues Romanos, Symmachum & Boëtium, ad delationem duorum factioſiſſimorum ciuium Romanorum, Opilonis & Gaudentij, ſuſpectos habebat, quaſi Iuſtini partibus ſtuderent, cuius optimam popularemq; adminiſtrationem longè ſuſpectiorem timebat. Deinde quum Theodatum nepotem ex Galliæ Narbonenſis adminiſtratione ad Hetruriæ prouinciæ principatum reuocaſſet, permiſit Senatui, ut unum aliquem patricij ſanguinis (quem uellent) mitterent, qui prouinciæ præeſſet. Quod ideò fecit, ne Senatus de eius ſolita clementia dubitaret. Sciuit enim uerum eſſe, quòd Princeps, qui uni facit iniuriam, omnibus comminari uidetur. Attamē ſemel irritatus Regis animus, his ſuſpicionibus ſæuire non deſtitit: quin legationis prætextu, Ioannem Pontificem, & ex Senatorio ordine quoſdam clariſſimos Principes (adiuncto his Eccleſio Rauennate Antiſtite) ut res minus ſuſpecta eſſet, procul Italia ablegauit.

Iuſtinus Imp Arrianos Epiſcopos proſcribit.

Symmachus et Boetius

Eccleſius Rauennæ Antiſtes.

CAPVT XXXI.

Theoderici legati ad Iuſtinū Imp.

HI ad Iuſtinum ire iuſsi, hanc mandati ſummã ſecum deferebant: Audiſſe Theodericum Iuſtini edictum de Catholicis, & Arrianis: non dubitare hoc in ſuam contumeliam factum, quem iampridem infenſum habuerint, & Anaſtaſius pater, & Iuſtinus filius, nulla quidem ipſius culpa, ſed ob Italicum regnum iuſtis armis quæſitum, conſeruatumq́;, & auctum ſumma cum iuſtitia, & diligentia: prouidè quoque agi cum Iuſtino, ſi imperium ipſe ſuum tam diligenter adminiſtret, ut illi ſuperſit tempus, otiumq́; ad ſacerdotalia iudicia curanda: cenſere præſtantius eſſe, ut Reges Pontificesq́; ſeorſum quiſq; munera ſua obeant: certent inter ſe uerbis ſacerdotes, dummodò ui temperent & armis. Moneant igitur Iuſtinum, ut abſtineat edicto: quod niſi fecerit, certiorem faciant, quicquid ille iniuriæ intulerit Arrianis eccleſijs, idem quoque ſe Catholicis illaturum. Excepit Iuſtinus Pontificem multa ueneratione, demiſſusq́; ad eius pedes, ut Dei uicarium oſculo adorauit. Incidit inde difficilis conſultatio, utrum Arriani reſtituendi eſſent: eſtq́; Pontificis & legatorum lachrymis eò deuentum, ut Iuſtinus potius Arrianos diuinæ prouidentiæ permitteret, uti per ſe aliquando ueritatem reſpicerent, aut opportuniore tempore omnibus terris ea peſtis exploderetur, ne Roma, & omne Italicum nomen ex ea re maiorem cladem adiret. Datum eſt Pontifici & legatis, ut Arriani reſtituerentur, ſuoq́; inſtituto uiuerent. Dimiſſurus oratores Iuſtinus, ut in illorum honore etiam ſuo conſuleret, à Ioanne Pontifice (Conſulibus Romanis, Senatoribusq́; ſubminiſtrantibus) uoluit coronari. Verùm quantò maiore honore legati à Iuſtino afficiebantur, tantò maiore inuidia Theodericus inflammatus eos redeuntes excepit, quaſi omnia humanitatis officia, ab

Iuſtinus Imp. pedes Papæ oſculatur.

Romanus Pont. pro quiete Arrianorū orat.

Papa orat ut Iuſtinus Arrianos reſtituat.

ab Imperatoria benignitate in eos collata, in ipſius contumeliam facta fuiſſent.

CAPVT XXXII.

PRoinde iam ex optimo Rege ſeuerus tyrannus effectus, non erubuit ſanctiſsimum Pontificem, & integerrimos legatos, uarijs criminibus inſimulatos, in tetrum atque horrendum carcerem conijcere, deinde fame atque inedia, & pedore cruciatos extinguere. Nec diſsimili furore deſæuit in nonnullos Romani Senatus Principes, in quorum numero Boëtium, & Symmachũ iampridem apud Papiam relegatos, interfici iuſsit: Boëtium quidem, quaſi librum illum nobiliſsimum, quem de Trinitate aduerſus Arrianos conſcripſit, in eius contumeliam compoſuiſſet. Ipſe nõ multò pòſt, ut nõnulli uolunt, apoplexia, nonnulli uentris profluuio, magnis cruciatibus extinctus eſt, anno trigeſimooctauo poſt adeptum Italiæ regnum, & toto tempore (excepto nouiſsimo anno) adeò clementer adminiſtratum, & auctum, ut optimum quenque antiquorum Principum non æquaſſe ſolùm, ſed ſuperaſſe uideretur. Eſt Procopij autoritate proditũ, paucis diebus poſt Boëtij & Symmachi cædem, cùm cœnanti Theoderico caput piſcis eſſet oblatum, refugiſſe Theodericum, quaſi Symmachi faciem oblatam uidiſſet, quæ inferiore labro mordicus apprehenſo, toruis ſibi oculis minaretur, territumq́; eo oſtento in mortiferum incidiſſe languorem, ſtatimq́; deficientibus membris in cubiculum ſeceſsiſſe, ubi lecto decumbens, & parumper quieſcens, magnam togarum uim ut ſibi ingererent, iuſsiſſe. Deinde Elpidio medico omnibus quemadmodum accidiſſent diligentius explicatis, in Symmachum Boëtiumq́; patratum à ſe ſcelus acerbo luctu deflebat: quo denique deplorato, ex accepta calamitate

Theodericus fit tyrannus.

Boëtius.

Oſtentũ fatale.

Theoderici pœnitentia.

dolore ingenti affectus, haud longè pòſt moritur, cùm primùm id iniuſtitiæ & ultimum in ſuos ſubditos exemplum exercuiſſet. Fuiſſet nimirū longè felicior eius exitus, ſi ſuorum Gothorum conſilia ita in extremo anno attendiſſet, quemadmodum ſemper antea audiuerat, & illorum ſeditioſorum Romanorum, Gaudentij & Opilionis, delationes ſuſpectas & pernicioſas à ſe longius remouiſſet. Proinde huius tanti uiri morte relictum mortalibus exemplum, nullam eſſe rem fortunæ uicibus non ſubiectam, non opes, non liberos, non imperium, non denique uirtutem ipſam, quam Ethnici Philoſophi ſupra omnem fortunam ſtatuerunt: eripiuntur omnia illa, & euaneſcunt: at conſtans & ſempiterna felicitas eſt, quam optimus Deus mortalibus gratis infundit, nec igni, nec ferro, nec ipſa quoque corporis ægritudine labefactandam.

Gaudentius. Opilio. Fortunæ uiciſsitudo.

IOANNIS MAGNI GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOthorum Sueonumq; liber decimus.

CAPVT I.

Amalaſuenta 40. inter Reges externos.

Amalaſuenta deinde paterno imperio potitur, quam nonnulli ob Gothicæ linguæ ignorantiam Amalaſuntam uocăt, cùm Sunta apud Gothos in nullo uſu ſit, Suenta uerò iuuenculam, & Suen adoleſcentulum ſignificet. Igitur Amalaſuenta iuuenculam ex Amalorum nobiliſſima familia genitam oſtendit. Hæc filia erat Theoderici, eiq; non extante prole maſculina, in re-

gno

gno cum filio ſuo Atalarico, ſeptenni puero, quem ex Euchario Gotho, & magnæ nobilitatis uiro ſuſceperat, ſucceßit: de cuius egregijs laudibus plurima à grauißimis autoribus ſcripta inueniuntur, præſertim ab integerrimo uiro Caßiodoro, Romanæ urbis Senatore, à quo nonnulla breuiter excepimus. Inquit enim neminem eam mulierem ſine ueneratione uidere potuiſſe, audire loquentem fuiſſe miraculum, Græcis Latinisq; literis egregiè fuiſſe imbutam, omnium gentium nationumq;, quibus cum Romano imperio aliqua eſſet cõſuetudo, linguam nouiſſe, uernaculæ uocis ſono, quaſi inde duxiſſet originem, loquutam: tantæ autem grauitatis, ac in ſimulando & dißimulando prudentiæ, ut cùm improbos redargueret, acriusq; increparet, nihil ſibi quod acerbum eſſet illatum & dicerent, & ſentirent. Quibus ex rebus tantam ſibi comparaſſe dicit tum autoritatem, tum amorem, ut illi non paruiſſe, etiamſi nulla timeretur pœna, nefarium duceretur. Amalaſuẽtæ mirificæ laudes.

CAPVT II.

HAec ſapiens mulier primam curã poſt ſuſceptũ regnum adhibuit, ut publicam gratiam, quam pater ſuggeſtione malignorum hominum imprudenter deceptus amiſerat, prudentius agendo recuperaret. Quocirca Symmachi & Boëtij filijs, ablatũ paterna ſeueritate patrimonium reſtituit, alijsq; compluribus operibus ſumma laude meritò extollendis, paternam culpam abolere contendit. Amalaſuentæ clementia. Filium Atalaricum ut Romanis moribus, & diſciplina inſtrueretur, ſummoperè curauit, ut facilè in optimum Principem euaſiſſet, niſi tres Gothi illius educatores, rapinis (quibus aſſueti erant) inhiantes, prudens id Reginæ conſilium peruertiſſent, affirmãtes Gothorum proceribus nequaquã placere, eorum Regem ſub magiſtrorũ formidine Puerorum corruptores.

educari, qui minas & uerbera incutientes, non fortem Regem, ſed meticuloſum ſeruum efficerent, cùm contrà magis expediret, uitam inter Gothorũ duritiem acturum, omni maiorum reuerentia ſolutum, inter coæuos uiuere, armaq́; & equos tractare, quibus animi uigor, generoſitasq́; à maioribus accepta indies augeretur. Illudq́; ſedulò dicebant, Theodericum ipſum liberos ad ludimagiſtros non mittendos quocunq; pacto cenſuiſſe, idq́; frequentius uſurpaſſe: Haudquaquam eos quos ferulæ timor iam ſemel inuaſiſſet, gladios & lanceas magnifacturos. Vnde par fore ducebant, Amalaſuenta ut minimè præteriret Theodericum patrem, qui cùm tantarum Rex ſit urbium factus, & regnum ſuſceperit, nulla ex parte contigerit literas ipſas, nec auditas quidem uſpiam perceperit. Quocirca Regina, inquiunt, pædagogos iſtos miſſos nũc facito, & Atalarico qui ſecum uiuãt coæuos dato, ut ætate una & florida prouehantur, & ad uirtutem uirilitatemq́; impellantur.

CAPVT III.

Diſsimulatio periculoſa.

Haec etſi Reginam non latebant quorſum tenderẽt, tamẽ ne refragari eorũ poſtulationi uideretur, cõſenſit. Adoleſcensq́; æqualium cõuerſationi traditus, breui admodum tempore in laſciuiorem uitam, ſcortaq́; & libidines, ac cæteras huiuſmodi uoluptates tranſuectus eſt. Matri uerò, præſertim poſt Iuſtini Imperatoris fatum, cuius potentiam formidabat, adeò repugnans eſſe cœpit, propter malos ſuaſores, ut neque adire illam, neque alloqui dignaretur. Quibus artibus cùm prudentiſsima Regina intelligeret ſe ab aduerſarijs oppugnari, regnoq́; priuari, non tulit dolorem magni animi mulier, ſed tres illos Gothorum proceres, qui autores ſuaſoresq́; malorum conſiliorum puero erãt, primùm in diuerſas Italiæ prouincias,

Conſilium malum, conſultoribus peſsimũ.

ne

ne Regiam indolem penitus corrumperent, emittere, deinde miſsis clàm percuſſoribus occîdi curauit. Quo peracto adoleſcentem ſibi reconciliauit, ipſumq́; melioribus conſilijs imbuens, effecit, ut ſpem de ſe bonam (ſi per fata licuiſſet) polliceretur.

CAPVT IIII.

Atalaricus igitur paulò adoleſcentior Theoderici ex filia (ut dictum eſt) nepos, quamuis à principio ad quorundam malignorum ſuggeſtionem contempta matre regni gubernacula præripere conaretur, attamen prudentia matris ad mitiorem animum reuerſus, talem ſe deinceps exhibuit, ut Caßiodorus affirmet, ipſum omnia ad exemplar aui Theoderici geßiſſe, & quãdoq; melioribus cõſilijs uſum fuiſſe. Quamuis enim ſectã Arrianã à patre acceptam tueretur, Bonifacium tamen, & Ioannem (cui etiam Mercurio nomen erat) Summos Pontifices, qui ſucceßiuè per eius tempora fuerunt, nõ ſolùm proſecutus eſt magnis fauoribus, & honore, ſed & à Romano Senatu, ac populo honorandos curauit. Extant etiam eius decreta de Epiſcopis à Romano Pontifice, & nullo alio ordinandis: de rebus ſacris à nemine diſtrahendis: & demum de eccleſiaſtica libertate ſeuerius conſeruanda. Præterea Romam, & omnes Italiæ urbes à ciuibus frequentari, boniſq́; artibus operam dari præcepit. Salarium in urbe Roma liberalium artium præceptoribus (quod multis annis omiſſum fuerat) conſtituit. Publica Vrbis ædificia uel fortuito caſu, uel uetuſtate collapſa, quæ pater inſtaurare inchoauit, adeò diligenter continuauit, ut neceſſariũ fuerit aliunde marmora adduci, quæ iam in ruinis, & exhauſtis ruderibus deficiebãt. Itaq; omnia ad prudentißimæ matris conſilia, & materni aui exempla diſponens, nihil ab eo perperàm perpetratum cre

[Margin notes:]
Atalaricus 41. Rex externus.
Caßiodorus.
Gothorũ in Sũmos Pontifices, & clerum fauor.
Romani Pont. autoritas.
Eccleſiaſtica libertas.
Studiũ per Gothos reſtitutũ

Indigna Opilionis traditoris exaltatio.

dimus, præter illius peßimi delatoris Opilionis, *qui optimis uiris Symmacho & Boëtio uitam, clarißimoq́; Regi* Theoderico *optimam famam abſtulerat, ſublimationem ad ærarij præfecturam, quem iuſtius legibus puniendum tradidiſſet.*

CAPVT V.

Francorum Regum belli apparatus in Gothos.

T*Andem eſt ingeſta in regnum pueri non parua difficultas, ob Francorum Burgundionumq́; in Italiam irruptionem: quam hunc maximè in modum factam fuiſſe didicimus.* Clodomirus, Childelbertusq́;, Clodouei Fran*corum* Regis *filij, mortuo patre paternum regnum ita diuiſerunt, ut eorum nepoti* Theoberto *(quem in Metenſibus* Regem *conſtituerāt) partes* Burgundiæ Germaniæq́;, *quas occupauerat* Clodoueus, *quæq́; in* Alpibus *ad* Italiam *ſpectant, aßignarent. Qui quoniam rapinis aſſuetus eſſet, uicinas* Italiæ *partes moleſtare, atq; uaſtare contendit. Quod cùm* Amalaſuenta *intellexiſſet, mißis ad* Fran*corum* Reges *legatis, oſtendit ualde neceſſarium fore, ut omnis controuerſiæ materia inter* Italiā, *&* Principes Ita*liæ uicinos, quantotius aboleatur, ni uelint omnés ab* Impe*ratore* Iuſtiniano *impugnari, & expugnari.* Impetrauitq́; *prudens* Regina *per eam legationem, fœdera inter* Atala*ricum filium, &* Theobertum *conſtitui, & confirmari,* Theoberto Romanam *prouinciam in uim ipſorum fœderum retinente.* Nec *parum cumulata ſunt pueri* Regis *incommoda, quòd* Regina Theodatum *conſobrinum ſuum, à populis* Hetruriæ *ob iniquas exactiones accuſatum, ad reſtitutionem compulerit.* Is *enim tam iuſtam* Reginæ *ſententiam perinde ac grauem iniuriam interpretatus, cœpit (ut autor eſt* Procopius) *agere apud* Iuſtinianū Imperatorem *de* Italiæ *ad imperium reſtitutione.* In *his cogitationibus occupa-*

occupato Theodato, Reginaq́; in multa rerum perplexitate fluctuante, præmaturus Atalarici Regis obitus omnes eorum cogitationes in noua conſilia permutauit.

CAPVT VI.

ANno enim octauo, ſiue (ut alijs placet) decimo, poſt quàm à Regina matre in regni conſortium aſſumptus fuerat, diem clauſit extremum. Tum Regina in maiore perplexitate cõſtituta, cogitare cœpit, quomodo ſuæ orbitati, & publicæ Gothorum ſaluti melius efficaciusq́; conſulere poſſet. Tandem poſtquàm diu multumq́; de rerum gerendarum ordine deliberaſſet, Theodatũ Hetruriæ, & magnæ partis Italiæ Principem, qui ſolus ex Theoderici ſanguine reſtabat, ad ſe inuitatũ, magna & ſingulari humanitate excepit, eũq́; (teſte Procopio) multis idoneisq́; uerbis ad id inducere contendit, ut præteritarum controuerſiarum oblitus, cogitare uelit, quomodo Gothorum regnũ ſingulari Theoderici prudentia fundatũ, erectum, & auctum cõſeruari poſsit, & ſi iureiurando ſe obligare uellet, ut præteritarũ iniuriarum memoriã à ſe penitus abijceret, ipſa eum primò in ſuum maritum, deinde Regem, & regni conſortẽ aſſumeret. His Theodatus omnibus auditis, quæcunq; Amalaſuentæ animo eſſent, fraudulenter per ſacra iurans, facturum ſe omnino pollicetur. Hoc pacto Amalaſuenta partim propria ſententia, partim Theodati iuramento eluſa, hunc in Regem conſtituit, futurum credens, ut quẽ pater Theodericus uiuens multis magnisq́; beneficijs (conſiderata eius indole, quæ optima uidebatur) affecerat, in nullo prorſus ab auitis uel paternis moribus degeneraret. Videbatur enim adoleſcens ingenio eſſe mitiore, & ad diſciplinam uirtutesq́; liberales accommodo. Erat enim literis Græcis, Latinisq́; liberaliter eruditus, multum in

Atalarici mors

Theodatus Hetruriæ princeps.

Theodatus fit Rex beneficio Amalaſuentæ.

Theodati indoles optima.

Theodatus hiſtoriam ſcripſit.
Theodati ſordida auaritia et imbellia.

Philoſophia uerſatus. Platonem plurimum in manibus habebat. Scripſit ſui temporis hiſtoriam. Videbaturq; laudis, & gloriæ cupidior, cæterùm natura imbecillis, & inconſtans, multis uitijs ita laborabat, ut nulli rei præterquàm cumulandæ pecuniæ, cui auidiſsimè inſeruiebat, uideretur idoneus. Regina tamen impellente, unicum inuitus regno ædidit uirtutis officium. Nam dum Amalaſuenta Rauennæ conſtituta ipſum in regni conſortem aſſumpſit, Theobertus Metenſium Rex, multa Burgundionum armatorum millia in Liguriam, atq; Aemiliam, Alemannos uerò in Venetiam miſit: quibus Theodatus magno Gothorum Italorumq; exercitu ſuccinctus, obuiàm iuit, commiſſoq; prælio, utranq; gentem nõ ſine illarum cæde Italia eiecit. Deinde miſſo exercitu, quem in utraq; expeditione habuerat, prouinciam Romanam per legatos recuperat. Interim eximia Reginæ uirtus multas ipſius Regis ineptias, prudenter omnia adminiſtrando tegebat.

CAPVT VII.

Theodatus aliâs Theadeatus 42. Rex externus.

THeodatus ergo ſumma Amalaſuentæ gratia ad Gothici regni faſtigium ſublimatus, quandiu omnia Regiæ maieſtatis negotia ex cõſilio ſapientiſsimæ cõiugis exequebatur, tam diu publicæ omnium ſubditorum utilitati, ſuæq; propriæ conſuluit honeſtati. Ex eius ſiquidem conſilijs, omnia illa præclara facinora, quæ Caſsiodorus in ſuis Epiſtolis Theodato attribuit, prodierunt. Hinc enim pax à Iuſtiniano Imperatore, & Francorũ Regibus, ac eorum nepote Theoberto, per datas multiplices epiſtolas, miſſosq; oratores, etiam ex Senatu, enixius petita: hinc Summi Pontificis ueneratio, & ſuſcepta accuratius cleri, ſacrarumq; rerũ protectio: hinc aduecta magnis ſumptibus à Conſtantinopoli marmora, quibus Romam ornari curauit: hinc illa libe-

Theobertus rex Franciæ.

Summi Pontificis & cleri ueneratio.

la liberalitas proceſsit, qua in Ligures, Aemilienſesq́;, & Venetos uſus fuit. Ipſis enim populis ob accepta à Burgundionibus Germanisq́; damna, tertiæ partis unius anni annonam ex publico eſt largitus. Quam quidem annonam Ligures, Aemilienſes, Papienſes, & Veneti, ex Taruiſino & Tridentino horreis acceperunt. Hunc etiam Regem ſcribit Caſsiodorus elephantes tunc ex ære uia ſacra, ad naturalem beſtiæ magnitudinem extantes, quæ ruinam minabantur, inſtaurari iuſsiſſe, ea (ut uidetur) ratione, quòd pueri adoleſcentesq́; Romani, uiſa beſtiarum magnitudine, in quas eorum parentes pro patria & decore pugnauiſſent, animos ad fortitudinem maiorum eleuarent. Sed breuis hoſpes erat uirtus in corde tyranni. Pauco enim tempore euoluto, optima Regina compertum habuit, ſe nihilò feliciorē fuiſſe in conſobrino, quàm in filio arrogando. Depoſito ſiquidem reſpectu, quem ad illuſtriſsimam Reginam habebat, auarum ignauumq́; ſe prodidit, laborem fugere, inertiæ ſeſe dedere, odiſſe tam uirtutem, quàm uirtuti deditos, congregandæ pecuniæ incumbere, ut dicere non dubitaret, ſe ſibi prouidere, ne fortè ſi dimittendum fuerit regnū, uitam non poſſet ducere. Infelix in utroq; Regina, cuncta ut poterat adminiſtrabat.

Elephantum ſtatuæ.

Theodatus fit tyrannus.

CAPVT VIII.

FErebat indignè quoq; Theodatus omnia, quæ prudens Regina attentabat, & iam neq; ipſe facere, neq; Reginam permittere poterat. Moxq́; homo ingratiſsimus, ad ſummam ingratitudinem adactus, quaſi aliena uirtus ſibi dedecori eſſet, eam in lacus Vulſinenſis inſulam relegauit: deinde ut atrox facinus atrociore crudelitate cumularet, noluit eam aliquo ſimplici mortis genere interire, ſed crudeliſsimis uiris, quorum ipſa propinquos ob filij corru

Amalaſuēta ab ingratiſsimo Theodato relegatur & occiditur.

ptionem iuſtiſsimè necari fecerat, eam (prout uellent) occidendam reliquit. Quis enim dubitat, quin illi ipſam uarijs, atq; exquiſitis ſupplicijs afflixerint, quando per ingratiſsimũ Regem licuit eam pro ſua ipſorum uoluntate trucidare? Quæ res ut Italos præ cæteris omnibus, ita & Gothos uniuerſos intolerabili mœrore affecit. Erat enim hæc fœmina (ut ſuprà ex Caſsiodoro oſtendimus) quibuſuis humanis uirtutibus excellentiſsimè decorata. Quocirca Theodatus omnibus inuiſus, publico atq; inextinguibili odio laborare cœpit. Improbum quippe ſcelus omnes deteſtabantur: tantamq́; ex eius enormitate inuidiam conflauit, ut nullus propè, aut procul poſitus, ipſum ſine horrore potuerit nominare, aut nominatum audire. Statimq́; Iuſtiniani oratores, qui nuper aduenerant, audita illuſtriſsimæ fœminæ morte tam indignè perpetrata, præſente Theodato, & adſtantibus Gothis, Deũ & homines ſimul obteſtabantur, eos omnino ob id ſcelus à Iuſtiniani fœdere diſiunctos eſſe, nec ab ipſo aliud quàm conflictum & uindictam expectarent. Theodatus uerò prorſus imprudens, Amalaſuentæ interfectores in ſummo honore cultuq́; habebat, illisq́; ſe bene uelle palàm oſtendebat: & tamen ipſi Imperatori, & Petro inter Imperiales legatos præcipuo, perſuadere contendit, Amalaſuentam non ſuo iuſſu, aut conſenſu, ſed quorundam Gothorum temeritate interemptam.

Theodatus omnibus inuiſus.

CAPVT IX.

Iuſtinianus bellum in Gothos parat ob cædẽ Amalaſuentæ.

IMperator autem ubi iam didiciſſet quemadmodũ cum Amalaſuenta actum fuiſſet, confeſtim ſe ad bellum parabat, uindictã de tam nefario uxoricida ſuſcepturus. Quod cùm Theodatus animaduerteret, cœpit more omnium tyrannorum trepidare leuis & inconſtans homo, nunc per legatos pacem deprecari, nunc, ſi bellum inferat, minari ſe de-

ſe defenſurum, atq; ita ſe tum uerbis, tum factis gerere, ut facilè intelligeret Iuſtinianus, ſe bellum ſuſcipere in hominem qui minari ſciret, uincere autem neſciret. Pœnituit tūc Theodatum (ſed erat pœnitentia nimis ſera) quòd optimæ Reginæ pro gratia odium, pro beneficijs iniurias, pro regno necem rependiſſet: attamen cùm conſultius exiſtimaſſet, Imperatoris gratiam quàm uindictam expectare, multos nuntios, plures literas, ſedulasq; interceßiones, quibus inſtans bellum auerteretur, adhibuit: atq; inter multas, quas ad Imperatorem, uxoremq; eius epiſtolas dedit, unam diligentius ornatiusq; ſcripſit, in qua Romam, Italiamq; loquentes facit, pacē optimo Regi, doctißimo Principi, Romæ & Italiæ amantißimo patri, mitißimoq; domino implorarent. Tantusq; erat illi timor, ut parum putaret Senatores Romanos mittere oratores, niſi etiam Agapitum Summum Pontificem pariter emiſiſſet: quem tamen nullo prorſus commeatu, ſiue uiatico iuuit, ut bono Pontifici neceſſarium fuerit aurea argenteaq; uaſa, ſacrorū uſui deputata, ex beati Petri ſacrario accepta, apud uſurarios collocare, quò itineris expēſas ab eis acciperet. Qui à Iuſtiniano non ut malè meriti Regis legatus, ſed ut Dei in terris uicarius exceptus, atq; cum ſumma ueneratione in Conſtantinopolim introductus eſt. Paſſusq; eſt Imperator ſe ab eo exorari, ut iniuriam nefariæ cædis in Amalaſuentam illatæ, quam Agapitus deprecandam aduenerat, Theodato remitteret.

Theodatus pacem à Iuſtiniano petit.

Agapitus Papa fit legatus Theodati.

CAPVT X.

EGit deinde Iuſtinianus cum Agapito, ut Eutycianā opinionē cōprobaret: à qua pientißimus Pontifex labe cū magnoperè abhorreret, inſtaretq; Imperator minas precibus miſcēs, Putabā, inqt Agapitus, ueniſſe me ad Chri

Eutyciana hæreſis.

ſtianiſsimum Principem, ſed ut deprehendo, ueni ad Diocletianum. Tam libera uoce delectatus Imperator, uel quia Deus id fecit, in cuius manu ſunt corda Regum, Anthemio huius hæreſis fautore eiecto, Mennam in Conſtantinopolitanum Epiſcopum ordinauit, tantũ abfuit, ut ob eam rem iam inde aliquo modo Agapito infeſtus fuerit. Nec multò pòſt Agapitus Conſtantinopoli mortuus eſt. Deinde corpus eius loculo plumbeo Romam delatum, & in Vaticano ſepultũ eſt: quamuis alij affirment, ipſum in Vrbem reuerſum, continuò deceſsiſſe. Quo defuncto, Theodatus Rex clerum Romanum (quod nullus ante eum tyrannus facere auſus eſt) in electionẽ, quam faceret, illata ui conſenſum promittere coëgit, & pecunia per pactionem accepta, Syluerium Pontificem creauit. Quod factum adeò diſplicuit Imperatori, ut propter eam iniuriam accenſus fuerit ad inferendum bellum Theodato, cui iam intercedente Agapito (ut diximus) mortem Amalaſuentæ remiſerat. Conſiderãs igitur Theodatus ſe in publicum & periculoſum odium propter ſua temeraria facinora deueniſſe, incepit melioris uitæ ſpeciem oſtentare, tributa & Regios prouentus in pleriſq; locis imminuẽs, alibi uerò in totum tollens: liberauitq; omnes fiſco obnoxios, & qui ob delicta in Rempub. commiſſa, in publicis uinculis tenebantur. Ille tamen inuiſi Regis conatus ſemper minor reputatus eſt comparatione flagitiorum prius commiſſorum, ideoq; nullam autori gratiã poterat conciliare. Maximum uerò odium ob annonæ penuriam, quæ per uniuerſam Italiam ſuborta fuit, cõtraxit, quando maiorem uinorum, quàm frumentorum curam ſe gerere patenter oſtendit. Cùm enim compertum haberet, in Veronenſi agro Accinaticum eſſe uinum, odoris ſaporiſq; ſuauiſsimi, magnam eius uim ſummo cum fiſci impendio Romã adduci curauit. Vinũ etenim illud aſſerit Caſsiodorus

Anthemius hæreticus.

Syluerius Papa ſimoniacè electus.

Vinũ optimum apud Veronã.

dorus colore fuiſſe purpureo, ſapore præcipuũ, cuius dulcedo ineffabili ſuauitate ſentiebatur, cùm tamen & tactus eius denſitate pingueſceret, ut carneus liquor, aut potio edibilis uideretur. Sed annonæ penuriam ſubleuaturus, ad tribunos maritimos Venetiarũ epiſtolam dedit, quæ nouæ urbis Venetæ paulò antè (ut in hiſtoria Attilæ diximus) inchoatæ, prima incremẽta qualia fuerint, ante oculos ponit, & haud ſecus deſignat, quàm ſi ad tanti populi, tamq; excellentis urbis oſtendendam originẽ, tunc à Caßiodoro Rauenna oriundo, & qui locum inſpexit, perſcripta fuiſſet.

Theodatus annonæ penuriã ſubleuat.

Venetæ vrbis origo.

CAPVT XI.

CVm enim Theodatus Rex Larentium quendam miſiſſet in Iſtriam procuraturum annonam, quæ Rauennam adueheretur, exercitibus & Italiæ populis diſtribuendam, dictis Venetiarũ tribunis in hæc uerba Theodatus ſcripſit: Data pridem iußione, cenſuimus ut Iſtria prouincia uini, & olei ſpecies, quarũ præſenti anno copia indulta perfruitur, ad Rauennatẽ feliciter dirigeret manſionem. Sed uos, qui numeroſa nauigia in eius cõfinio poßidetis, pari deuotione grata prouidete, ut quod illa parata eſt tradere, uos ſtudeatis ſub celeritate portare. Similis erit quippe utriq; gratia profectionis, quando unũ ex his diſſociatũ, impleri nõ permittit effectũ. Eſtote ergo promptißimi ad uicina, qui ſæpe ſpatia trãſmittitis infinita: per hoſpitia quodammodo ueſtra diſcurritis, qui per patriã nauigatis. Accedit etiã ueſtris cõmodis, quòd uobis aliud iter aperitur, perpetua ſecuritate tranquillũ. Nam cùm uentis ſæuiẽtibus mare fuerit clauſum, uia uobis panditur per amœnißima fluuiorum: carinæ ueſtræ flatus aſperos cùm expaueſcunt, terram cum ſumma celeritate contingunt: putantur eminus per prata ferri: contingit alueum non uideri:

Theodati ad Venetos epiſtola.

Venetæ vrbis ſitus mirabilis

tractæ funibus ambulant, quæ ſtare rudentibus conſueuerant, & conditione mutata, pedibus iuuant homines naues ſuas: uectrices ſine labore trahunt, & pro panno uelorũ, utuntur paſſu proſperiore nautarũ. Iuuat referre quemadmodũ habitationes ueſtras ſitas eſſe proſpeximus. Venetiæ prædicabiles quondam plenæ nobilibus, ab Auſtro Rauennam, Padumq́; cõtingunt, ab Oriente iucunditate Ionij litoris perfruũtur, ubi alternus æſtus egrediẽs, modò claudit, modò aperit faciẽ reciproca inundatione camporũ. Hîc uobis aquatiliũ auiũ more domus eſt: nanq; nũc terreſtris, modò cernitur inſularis, ut illic magis exiſtimes eſſe Cycladas, ubi ſubitò locorũ facies reſpicis immutatas. Earũ quippe ſimilitudine, per æquora longè patentia domicilia uidentur ſparſa, quæ nõ natura protulit, ſed hominũ cura fundauit. Viminibus enim flexibilibus illigatis terrena illic ſoliditas aggregatur, & marino fluctui tam fragilis munitio nõ dubitatur opponi, ſcilicet quando uadoſum litus moles neſcit eijcere undarum, et ſine uiribus fertur, quod altitudinis auxilio non iuuatur. Habitatoribus igitur una copia eſt, ut ſolis piſcibus expleantur. Paupertas ibi cum diuitibus ſub æqualitate conuiuit: unus cibus omnes reficit: habitatio ſimilis uniuerſa cõcludit: neſciunt de penatibus inuidere: & ſub hac menſura degentes, euadunt uitium, cui mundum conſtat eſſe obnoxiũ. In ſalinis autem exercendis, tota contentio eſt. Pro aratris, pro falcibus, cylindros uoluitis: inde uobis fructus omnis enaſcitur, quando in ipſis, & quæ non facitis, poßidetis. Moneta illic quodãmodo percutitur uictualis: arti ueſtræ omnis fructus addictus eſt. Poteſt aurum aliquis minus quærere, nemo eſt, qui ſal non deſideret inuenire: meritò, quando iſti debet omnis cibus, quòd poteſt eſſe gratißimus. Proinde naues, quas more animaliũ ueſtris parietibus illigaſtis, diligẽti cura reficite, ut cũ uos uir

Venetorum uictus.

Sal apud Venetos.

experien-

experientiſsimus Laurentius, qui ad procurandas ſpecies directus eſt, cõmonere curauerit, feſtinetis excurrere: quatenus expenſas neceſſarias nulla difficultate tardetis, qui pro qualitate aëris, compendium uobis eligere poteſtis itineris. Hæc de Venetijs ex epiſtola Theodati Regis adduxiſſe uolebamus, tum ad oſtendendã illorum temporũ ſimplicitatem, quæ ut in uerbis parum aſtutiæ, ita plurimũ fidei in factis habebant, tum etiam ut ob oculos poneremus tam inclytæ urbis primordia. Eramus enim, cùm has noſtras hiſtorias meditaremur, Venetijs apud Reuerendiſsimum & optimũ Patriarcham Hieronymũ Quirinũ liberaliſsimo hoſpitio recepti, expectantes generalis Concilij in Vicentinam urbem conuocati, exitum diu deſideratum.

Antiquorũ ſimplicitas præſenti aſtutiæ præferenda.

CAPVT XII.

INterea uerò cùm Theodatus Oſtrogothorum Rex, Romanum ſimul & Italicum regnũ minus prudenter adminiſtraret, cœpit annonæ penuria terras omnes ei ſubiectas multis modis opprimere. Quocirca Iuſtinianus idoneam occaſionem ad Italiæ recuperationem ſe aſſecutum ratus, expeditionem in Italiam deſtinauit: quæ etſi diu durauerit, uarióque Marte hinc inde pugnatum fuerit, attamen breuius quoad fieri queat, eam exponemus. Poſtquàm enim Belliſarius Patricius bellum Parthicum proſperè geſsiſſet, Africamq; expulſis inde Vandalis, imperio reſtituiſſet, triumphumq; ob id Byzantij celebraſſet, cœpit Theodatus maiore affici anxietate, ſciens Imperatorem non minus Italiam, quàm Parthiam, aut Africam ad ſuum imperium reuocare uelle, utpote terram, quæ eſſet prima imperij ſedes: attamen ut erat ingenti ignauia, aut tarditate obrutus, nihil ſolito prudentius efficere curauit, nulla negotia capeſſebat, non arma parabat, non præſidia firmabat, quibus Italia ab inſtantibus bello-

Annonæ penuria.

Iuſtiniani in Italiam expeditio.

Theodati ineptia.

rum periculis liberari potuiſſet, ſed ſe talem omnibus oſtendit, ut de eo uerè dici potuiſſet, quòd multa Philoſophiæ ſtudia ipſum ad ſtupidam ignauiam deduxiſſent. Confugit tamen ad ſuas ſolitas ineptias, legatos ad Iuſtinianum mittens: multasq; epiſtolas ad eum dedit, in quibus pacē ab eo impetraturus, Romam & Italiam inter cætera dicere fecit, Etſi Africa libertatis parte frui cœperat, non tamen debere Iuſtinianum optimum Principem Italiam, à qua imperij nomen decusq; acceperat, in eandem libertatem animis erectam, motibus exponere, qui inter oppugnandum, defendendumq; neceſſariò orirentur.

Theodatus minatur Iuſtiniano.

CAPVT XIII.

IVſtinianus uerò reſpondens Regi, præ ſe tulit deſideriū urbis & Italiæ liberādæ, miſſisq; legatis Theodato mandat, ut Italia, & inſulis Italiæ adiacentibus ad imperium reſtitutis, Conſtantinopolim ſe conferret, magnas ibi diuitias habiturus, uicturusq; in literario otio, quod ab ineunte ætate fecerat: aut ſi id facere recuſaret, bello (quod ex tunc ſibi indictum eſſet) neceſſaria præpararet. Verùm ille nimium imprudens homo, nec ea, quæ Iuſtinianus poſtulabat, facere curabat, nec ſe contra uim magis ſolito communiuit. Fuiſſet itaq; continuò bellum Oſtrogothis illatum, quando ſatis conſtitit, cum quali hoſte res futura eſſet, ſed ut ſine maiore Italiæ motu bellum illud expediretur, legati in Galliam à Iuſtiniano miſſi ſunt ad Clodomirem, Chilbertumq;, & Clotharium, Francorum Reges, quibus literas in hanc ſententiam (teſte Procopio) ſcripſit: Noſtræ ditionis Italiam per uim Gothi ceperunt, nec ſolùm reſtituere hanc nobis haudquaquàm decernūt, ſed iniuria inſuper nos affecere, nec toleranda quidē, nec mediocri. Quocirca exercitus aduerſus hos mittere cogimur: uos

Iuſtinianus Galliæ Reges contra Gothos ſolicitat.

Iuſtiniani epiſtola ad Francorum Reges.

uerò

uerò par fuerit nobis hoc bello ut auxilio ſitis. Quod utiq; utriſq; noſtrum commune, rectior illa ac uera de Deo fides facit, in Gothoſq; odium, qui ob Arrianam perfidiam deteſtandi ſunt, & caſtigãdi. His literis Imperator perſcriptis, & Francorum Regibus magna pecunia condonatis, maiorem ſe pollicetur daturũ, ubi bellãdo rem geſſerint. Franci uerò hoc pacto illecti, bellum ſe promptius geſturos promittunt, effeceruntq; ut Theobertus eorum nepos, ex Narbonenſi Gallia (quam armis obtinebat) nihil moueret, dum in Italia pugnaretur.

Gothi ob hæreſim Arrianã caſtigati.

CAPVT XIIII.

HAc itaq; cura leuatus Iuſtinianus, Mundum Illyriorum præfectum, in Dalmatiam Gothorũ imperio ſubiectam, quantotius immittere curabat. Qui Dalmatiam ingreſſus, Salonas occupauit, belloq; & tumultu partes illas inuoluit. Gothi autem contractis undiq; copijs, ad urbem Salonas duxerunt. Cumq; in propinquo eſſent, & bellum hinc inde pararetur, pugna tandem committitur, non ex propoſito, ſed præter expectationem utriuſq; exercitus. Occaſio uerò pugnãdi hoc modo euenit. Habebat Mundus, qui Iuſtinianis præerat, filium Mauricium adoleſcentem egregium, & in diſciplina militari ſatis inſtructum: is à patre aliqua copiarum parte accepta, ſpeculaturus Gothorum caſtra exierat. Huic caſu quodam nonnulli Gothorum obuiauere, confeſtimq; ut ſeſe mutuò conſpexiſſent, in prælium pertinacibus animis ruunt: ubi pugnatum eſt aliquandiu ita uehementer, ut nihil uehementius fieri potuiſſet. Multi præſtantiſſimi milites ex utraq; parte corruerunt, ipſeq; Mauricius ad extremum Gothorũ telis tranſfixus occubuit. Senſerant utraq; caſtra armorum, & præliorum fragorem, & utriq; ſuis opem ferre properabant.

Gothorum & Græcorum bellum apud Salonas.

Conſtitutus in ea acceleratione Mundus, didicit filium gladio inimicorum occubuiſſe. Quo comperto, cum contemptu propriæ uitæ non ut bellicoſus, ſed ut furioſus, & rabie quadam percitus in hoſtes fertur. Aduenerant intereà omnes Gothorum copiæ, atq; in tota undiq; caſtra certamen extendebatur. In hac tandem pugna, quæ cruentiſſima & aſperrima fuit, Mundus dum occiſi filij ultionem inſatiabili deſiderio quærit, ab imminentibus hinc inde Gothorum copijs trucidatur. Verificatumq; fuit illud Sibyllinum dictum, quod multos eatenus terruerat, uidelicet cùm Africa iterum à Romanis recuperata eſſet, tunc mundus cum prole ſua periret. Conterriti enim mortales eo uaticinio, formidabant ne cœlum, & terra cum uniuerſis hominibus periret.

Mundus à Gothis deletus.

Sibyllinum vaticinium.

CAPVT XV.

DVm autẽ Mundus interim in Dalmatiã contra Gothos mitteretur, Belliſarius cum claſſe ex Græcia profectus, Siciliam ex propoſito acceſſit: nec ibi quicquam hoſtilitatis ab initio oſtendit, ſed alia atq; alia diſſimulans, tanquam inde totius belli molem in Africam deportaturus, tempus deducebat. Nacta deinde occaſione ciuitatẽ Cathanenſem (quæ inter præclaras Siciliæ ciuitates tunc putabatur) adortus, repentè occupauit, aliasq; nõnullas urbes, natura magis quàm humano præſidio cõmunitas, ſine aliquo negotio in poteſtatem redegit, ac tum demum alienam perſonam gerere ceſſauit, confeſſus ſe Italiã & Siciliã à Gothorum poteſtate eximere uelle. Cauſa igitur aduentus eius cognita, confeſtim ciuitates, caſtella, oppida, uillæ, in quibus magis præualuit ratio aſſequendæ libertatis, quàm fidei erga Theodatũ conſeruandæ, à Gothis defecerunt. Quorum defectione Gothi, qui in Sicilia erant, perculſi, Panormum ſe con-

Belliſarij Græci Stratagema.

Cathanenſis ciuitas à Belliſario occupatur, aliæq; vrbes.

Siculi à Gothis deficiunt.

ſe conferunt, quòd is locus ſitu & mœnibus eſſet munitiſſimus: firmiterq; ſecum ſtatuebant, nullo pacto ſe permittere uelle Belliſarij poteſtati. Tum idem dux peritiſſimus urbem in circuitu contemplatus, animaduertit ipſam à continentis regione minimè capi poſſe, quamuis ſatis ualidum equitatum ſecum adduxiſſet, cui Valentinianum, & Magnum, ac Innocentium præfecerat, cùm pedeſtres copiæ, quæ etiam ſatis magnæ erant, à Conſtantino, & Beſſa, atque Herodiano ducerentur. Proinde ſuis iuſſit, ut claſſem confeſtim intra portum dirigentes, murum ad mare ſitum ſubirent, qui fortè tunc erat defenſoribus uacuus. Animaduerſumq; fuerat à Belliſario, quibuſdam in locis malorum nauium altitudinem celſius attolli, quàm mœnia. Quare ſagittarij per malos diſpoſiti, ſubiectos hoſtes ſagittis & telis undiq; ferientes, mœnia defenſoribus nudauerunt: tum alij ſubeuntes, abſque ullo metu muros rumpere cœperunt. Quo periculo territi Panormitani, ſeſe ultimo loco poſt omnes alias Siciliæ ciuitates Belliſario ſubdiderunt.

Panormum oppugnatur, & expugnatur.

CAPVT XVI.

PErculſus hac aduerſa fortuna Theodatus, legatos ad Iuſtinianum miſit, qui dicerent ſe pacis ſtudio ultro Siciliæ poſſeſſione cedere uelle: & ſi Italia abſtineret, quoties opus eſſet, tria millia militum ex Romana, uel Gothica iuuentute ei ad bellum daret, tributumq; in ſubiectionis ſignum, coronam auream librarum triginta. Inſuper in Epiſcopos, uiroſq; Senatorios iuriſdictionem permitteret, enixiusq; curaret, ut breui Roma cum tota Italia in antiquũ libertatis ſtatum ſibi reſtituta uideretur. Futurum præterea, ut Italici Regis ſtatua, non niſi poſt Imperatorẽ locaretur: atq; id ſtatim factum eſſe creditur. Blondus au-

Theodatus à Iuſtiniano pacē petit.

tor eſt, ſpectari Rauennæ in æde D. Martini in Cœlo aureo, quam olim (ut diximus) Theodericus ædificauit, muſæo opere Iuſtinianum cum Theodora coniuge figuratum, Theodatumq; inferiore loco ſtantem, tam eleganti artificio, ut Italia tunc nihil habuerit ea arte elegantius. Has igitur futuræ pacis conditiones Theodatus nõ ſolùm per proprios legatos pridem miſſos, ſed etiam per Petrum Rhetorem, ipſius Iuſtiniani oratorem, ad Byzantium tranſmittere curauit. Verùm poſtquàm Petrus emiſſus eſſet, ſtatim ingens trepidatio Theodatũ cepit, & in uarias quaſdam formidines egit, eiusq; animũ nunc huc, nunc illuc diſtorquebat, ſoloq; belli nomine territabat, ne fortè ſi Imperatori haudquaquàm placerent, quæ inter ſe & Petrum fuiſſent concepta, bello mox agendum eſſet. Quocirca abeuntem Petrum, & uſq; ad Albanos profectũ, ad ſe reuocauit, perinde ac alia cum eo acturus. Hunc ſeorſum ductum rogabat, num exiſtimaret Imperatorem illis pactis, in quæ nuper conſenſerant, ſtare uelle. Ego, inquit Petrus, ſuſpicor, quòd ſtare uelit conuentis. Quid igitur agendum, inquit Theodatus, ſi eas pacis conditiones minimè admiſerit? At Petrus: Belligerandũ tibi eſt, ô ſtrenuiſsime Princeps. Tum Theodatus: Num id conſultum, & æquum fuerit? Omnino, inquit Petrus, æquum eſt, ut ſtudia animo cuiq; inſita obſeruentur, & artes. Quid enim ſibi uult ô Theodate, ut ipſe ſtudij plurimum Philoſophiæ impendas, Iuſtinianus uerò Romanorũ Imperator animi magnitudini ſtudeat, ſtrenuè ut omnia peragat, in eo tamẽ differat plurimum, quòd cum qui Philoſophiæ operam dat, mortem afferre hominibus, & his quidem tam multis, haudquaquã ſat deceat, & ex Platonicis præcipuè diſciplinis, quarum tu profeſſor eſſe cognoſceris, quauis cæde uacare profectò nil ſanctius ſit: ſed illum priſtino, ac ſuo imperio loca ſedulò addere,

Petrus Rhetor Iuſtiniani orator.

Studijs aſſuetis indulgendum.

atq;

atque identidem uendicare, nil prorſus dedeceat?

CAPVT XVII.

HAc tam callida perſuaſione, Theodatus ceſſurum ſe Iuſtiniano Imperatori principatum unà cum uxore iurauit: Petrumq; oratorem adegit, ut iureiurando polliceretur, non ſe prius id æditurum in uulgus, quàm Imperatorem cognouerit priores illas conuentiones non admiſſurũ. Vnde & Ruſticum quendã ſacerdotem in numero ciuium Romanorũ, ad eam rem confirmandam cum Petro Byzantiũ tranſmiſit. Qui poſtquàm Iuſtinianus priora pacta inter Petrum, & Theodatum concepta reieciſſet, poſteriores literas à Theodato ſcriptas oſtendunt. Literæ uerò hanc ſententiã præ ſe ferebãt: Non ego, inquit Theodatus, ad Regiam maieſtatem ut aduena & peregrinus, ſed ex auunculo Rege genitus perueni, nec meam uitam aut ætatem in diſciplina militari, ſed in optimis diſciplinis, & literis audiendis contriui. Proinde indignum duco, ut pro terreſtris imperij, & honorum præſentium cupiditate, in uitæ pericula me conijciam, ſed ut ab illis procul abſim, ſummoperè contendo. Ipſe igitur, ſi modò mihi prædia ſint, quæ aureos ducentos & mille quotannis ferant, parui equidem ſum regnum facturus, tibiq; ſtatim Gothorum & Italorum permiſſurus imperium, ut qui longè malim terræ cultor ſine negotio eſſe, quàm Imperatorijs curis uitam hanc ducere ſolicitam, atque infelicem. Imperator acceptis his literis, gaudio ingenti affectus ita reſpõdit: Sapiẽtem te eſſe antehac auditu & fama cognoueram, nunc uerò experientia doctus intelligo, quum in animum tuum induxeris, paci potius quàm bello conſulendum eſſe: nec te quidem pœnitebit, ex hoſtibus nos tibi amicos feciſſe. A nobis uerò quæ poſtulas, impetrabis. Ad hæc quo-

Theodati ignauia.

Ruſticus orator Theodati ad Iuſtinianum.

Theodati epiſtola ad Iuſtinianum.

Theodatus Roma. & Italorũ regnum parui facit.

Iuſtiniani reſpõſoria ad Theodatum.

que adijciemus, quòd honoris cauſa Romanorum omnium Princeps deinceps ſcribi & nominari queas. Quocirca Athanaſium, Petrumq; ad te miſimus, ut res inter utrunque noſtrum utiliter inchoatæ, felicius efficaciusq; confirmentur. Aderit & mox Belliſarius, qui omnibus rebus inter nos conuentis finem imponet. Hæc itaque erat legationis ſumma, in qua Petrus, & Athanaſius à Iuſtiniano ad Theodatum mittebantur. Eodemq; tempore Imperator Belliſario ex Sicilia ad ſe reuocato, cuſtodiendam tuendamq; Italiam commendauit, eiusq; fidei quæ iam reſtituta eſſent, commiſit.

CAPVT XVIII.

INterea uerò dum hæc inter Græcum & Gothum agerentur, nuntiatum eſt Theodato ſuos Gothos ſatis feliciter in Dalmatia contra Iuſtiniani copias pugnaſſe: primò ſiquidem proſtratis duobus magni nominis ducibus, Mundo & Mauricio, de quibus diximus, deinde (duce Grippa) Solonas, & totam Dalmatiam, excluſis omnibus Imperatoris militibus, recuperaſſe. Id cùm Theodatus plenè compertum habuiſſet, creuit ei animus, ut iam conſideret bello ſe uel parem, uel ſuperiorem futurum. Cœpitq; oratores, qui ad ſe ex Byzantio aduenerant, uilipendere, perq; ſui animi inconſtantiam palàm oſtendere, ſe propenſiorem eſſe ad uitium, quàm ad uirtutem, quippe qui neglectis præteritis, omiſſaq; futurorum conſideratione, ſolam præſentem fortunã temerè ſemper, ac præter decoris & officij dignitatem ſequeretur, ſæpe in nimiã formidinem, uel in audaciam inenarrabilem præcipitatus. Cùm enim audiuiſſet ſuos Gothos Mundum ducem proſtrauiſſe, mox ſe totius mundi uictorem reputare uidebatur. Proinde nullam prorſus conuentarum rerum ratio-

Grippa dux.

nem cum Iuſtiniano habere conſtituit, oratoresq; ad ſe adeuntes eludere haudquaquã duxit indignum. Petrus autẽ, qui inter eos facundior, & præcipuus erat, liberius loquẽs oſtendit, quàm minimè deceret datam Imperatori fidem uiolare, promiſſaq; & pacta, literis & nuntijs deducta reſcindere. Non tulit hanc loquendi libertatem diutius Theodatus, ſed uocatis ad ſe reliquis legatis unà cum Petro, inquit: Magna quidem eſt apud omnes gentes oratorum dignitas, magna libertas, maximaq; autoritas, debentq; publico gentium iure honorari, atque inuiolati conſeruari: ſunt tamen nonnulli caſus, quibus iure licet oratores pœnis & morte afficere, utputa ſi Principem, ad quem mittuntur, contumelijs affecerint, uel alienum torum commiſſo adulterio uiolauerint, aliaq; enormia facinora, quæ humanis legibus puniri ſolent, perpetrauerint.

Petrus Rethor.

Theodati mina in oratores Iuſtiniani.

Oratorib. quid iure gentium debetur.

CAPVT XIX.

Cvi oratores confeſtim reſpondentes: Nequaquam, inquiunt, ô Gothorum Princeps ita ſe res habet ac ipſe diſſeruiſti: nec tibi ſub tali prætextu perſuadeas, ut cõtra homines oratores quicquam impiè agere queas: neque tam liberè apud te uiuimus, ut uolentibus mœchari liceat, nimirum quibus nec aquam quidem guſtare ſine permiſſione cuſtodum facile ſit. Oratores qualiacunq; Principum mandata perferentes, nullo iure pro alieno delicto culpandi ſunt, ſed qui miſerint, fortè culpãdi. Tu ab Imperatore, ut huc ad te mitteremur, impetraſti: quæ iuſſi ſumus, coram te explicauimus. Conandum igitur tibi erit, ut ea potius, quæ Imperatori te facturum ſpopondiſti, feliciter præſtes, quàm in animo uoluas, quomodo legatos nihil malè meritos uioles: nã ut fidei tuæ ſatisfacias, huc ad te miſſi

Oratores pro alieno delicto non ſunt culpandi.

ſumus. His elegãtius quàm efficacius à Iuſtiniani oratoribus adductis, Theodatus nihil eorum, quæ antea Imperatori pollicitus fuerat, exequi curauit, ipſosq; oratores ſub cuſtodia ſeruari præcepit. Quòd quum uehementer diſplicuiſſet Gothorum proceribus, & populis reclamantibus, ne ius gentium quocunq; modo uiolaretur, ad promptas tyrannorum artes conuerſus, cœpit multas contra innocentes confingere culpas. Eſt enim apud omnes tyrannos uſitatiſsimum, ut primùm innocentes torqueant, & perdant, deinde ſparſis in uulgus libellis, ipſos ſempiterna infamia afficere contendant: præterea ut popularem fauorem commodè aſſequantur, uel recuperent, pecuniam rapinis & ſanguine pauperum congeſtam, ignauæ plebi diſpergunt. Hoc modo, poſtquam Theodatus comperiſſet ſe in publicum odium deueniſſe, ad conciliandum beneficentiæ famam, ſacra ex argento & auro uaſa, quæ Agapitus Pontifex pecuniarũ inopia oppignerauerat, ex fiſci pecunia redempta, Vaticanæ baſilicæ reſtituere curauit. Inſuper regiones quaſdam Italiæ, quæ ob frumentorum inopiam inedia laborabant, remiſſo tributo, uel data annona ſubleuabat. Nemo tamen erat, qui nouum in Rege ingenium, inſolitamq; in auaro homine liberalitatem non neceſsitati potius, quàm naturæ aſcriberet. Proinde occulta odia in eum, ut antea, remanebant.

Tyrannorum mores.

Theodatus ſacra uaſa reſtituit baſilicæ S. Petri.

Theodatus tributa remiſit.

Difficilis ab odio in gratiã reditus.

CAPVT XX.

INterea Iuſtinianus in Dalmatiam alium ſubminiſtrat ducem Conſtãtianum, ſui Regij ſtabuli magiſtrum. Qui Epidamnum profectus, ibi aliquãdiu moratus, copias coëgit. Deinde omnibus egregiè comparatis, cum uniuerſa claſſe ex Epidamno diſcedens, in Epidauri portum (quod oppidum per Ionicum nauiganti ad dexteram iacet) inuebitur.

Conſtantianus præfectus Iuſtiniani.

Epidamnus.

Epidaurus.

bitur. Ibi tunc fortè Gothorũ ſpeculatores à Grippa tranſmiſsi aderant, quibus iam naues & exercitum proſpectantibus, uiſum erat, omnem in circuitu terram milite innumerabili repleri. Itaque ad Grippam properè redeuntes, nuntiant Conſtantianum infinita hominum multitudine ſuccinctum aduentare. Tum ille ingenti timore affectus, eò quòd tot, tantisq; copijs longè inferior eſſet, nec Salonarũ muris, quorum magna pars iam curruerat, cõfidebat, neq; etiam incolis ſeſe credere audebat, qui magnum in modum Gothis ſuſpecti erant. Proinde Grippa cum uniuerſis Gothorum copijs Salonas egreſſus, Rauẽnam incolumem reduxit exercitum. Belliſarius autem compoſitis in Africa rebus, quas Storſia uir obſcuri nominis, contra Iuſtiniani Iudices concitauerat, in Siciliam redijt: & quum diutius ſuum tranſitum in Italiam (urgente Imperatoris præcepto) differre nequiret, militum præſidio Syracuſis & Panormi relicto, ipſe cum reliquis copijs Meſſanam petijt, atq; ibi tranſmiſſo freto Rhegyum uenit, ſuſceptusq; eſt à Rhegynis, bellum deditione præuenientibus. Quorum defectionem finitimæ urbes, & populi magno ſtudio ſecuti, non paruam formidinem Embrino Theodati genero, qui Brutijs præſidebat, incuſſerunt, ut ultro ſe cum his, qui adhuc in fide erant, Belliſario commiſerit. Quem Belliſarius in fidem receptum, ad Iuſtinianum miſit: à quo magnis donatus muneribus, in Patriciatum eſt aſſumptus. Moturus deinde pedeſtri itinere ex Brutijs Belliſarius, claſſem iuſsit pari ſpatio littori proximam nauigare, quouſq; Lucania, omnisq; Picentinorum ora manus uictas Iuſtiniano porrexiſſet. Tandem uentum eſt in Campaniam ad Neapolim, cuius ciues quemadmodum nobiliſsimi, ita ad ſeruandam fidem, quam Gothis promiſerant, paratiſsimi erant. Potuiſſent utique eandem cauſam defectionis prætexere, quã

Grippa Gothus.

Salonæ.

Belliſarius ex Africa in Siciliã reuerſus.

Embrinus Theodati gener.

Neapolitanorũ integra erga Gothos fides.

Rhegynenſes, & alij habuiſſe uidebantur, ſed honeſtatem utilitati præferētes, potius pro uirtute pericula, quàm pro perfidia præmia aſſequi uoluerunt.

CAPVT XXI.

Itaque Belliſarius extra ſagittæ iactum in portū iuſsit ex alto naues ſubduci. Ipſe uerò non procul ab urbe caſtris collocatis, ſuburbana omnia in deditionem accepit. Deinde ne bellum à temeritate auſpicari uideretur, poteſtatem Neapolitanis fecit, ut ex ſuis quoſdam delectos ad ſe mitterent, qui pro uſu ciuitatis loquerentur, & uiciſſim ſuam uoluntatem ad ſuos fideliter referre poſſent. Miſſus confeſtim erat Stephanus, uir magnæ in ea urbe autoritatis, qui (ut Procopius habet) ita Belliſarium alloquitur: Non iure, inquiens, id agis præfecte, ut Romanos uiros, & nihil iniuriæ inferentes, traducto exercitu oppugnatum uenias, qui ciuitatem paruam incolimus, & dominantium Gothorum ſic in arce præſidium habeamus, ut ſi his repugnare quocunq; pacto uelimus, haudquaquam in noſtro arbitrio ſit. Accedit etiam, quòd Gothi liberis, coniugibusq;, & pretioſiſsimis rebus in Theodati poteſtate relictis, ad nos tuendos huc uenerint. Quocirca conſultius fuiſſet, ut prius Romam recuperaſſes, deinde ipſa Neapolis ſine ullo negotio in ditionem Imperatoris conceſsiſſet. Quo fit, ut fruſtra nos obſidendo tempus conterere uidearis. Si enim Roma excluſus fueris, nec ſi Neapolim habeas, eam retinebis. Itaque Romam aduerſum Gothos qui ibi ſunt, tibi ducendum fuiſſet, non Neapoli tardandum. Ad hæc Belliſarius, Nihil dubitare ſe inquit, quin ſi Neapolitanorum conſilio ea in re uti uoluiſſet, prius Romam expugnare, quàm Neapolim impugnare debuiſſet, uerùm ut eorum præſcripto ad illud factum non indigebat, ita neq;

Neapolitanorū oratores ad Belliſarium.

ipſorum

ipſorum ſententiam ſciſcitari curauiſſet. Proinde eam curam omittant, & de ſeipſis prudentius conſulant, utrum magis conducat Romani Imperatoris exercitum pro ſalute, & libertate propria recipere, an ſub Gothorum imperio (amiſſa libertate) permanere, & tandem expugnari, atque deleri. Hæc dicta ſint Neapolitanis. Gothis uerò, qui nunc intra urbem ſunt, optionem damus, alterum duorum eligant, aut ſub Imperatoris ſignis pari cum cæteris conditione militare, aut acceptis rebus ſuis, ad propria impunes & liberi confeſtim abſcedere. Quòd ſi has tam æquas conditiones, ſiue Gothi, ſiue Neapolitani neglexerint, auſiq; fuerint in nos arma efferre, neceſſarium erit (ſi Deo id placitum fuerit) ut nos ſeueros hoſtes experiantur, qui pacatis amicis uti noluerunt. Conſtituimus enim non prius hinc abſcedere, quàm urbem expugnatam cæteris Italiæ urbibus & oppidis in exemplum præponamus, quo digni ſint ſupplicio, qui confractis iam ubique Gothorum armis, Romanorum Imperatoris beneuolentiam non præponant. Sin uerò Neapolitani ad Imperatoris partes accedere maluerint, & ex Gothorum ſeruitute in libertatem ſe tandem uindicare, eas conuentiones (data fide) uobis pollicemur, quas cum uolentibus Siculis pepigimus, & ita obſeruamus, ut nos periurij nequeant inſimulare. Hæc palàm. Clàm uerò Stephanum hortatus eſt, ut de Imperatore bene ſperaret, eiusq; gratiam potius, quàm indignationem promereri, ac ciues ſuos ad deditionem faciendam inducere conaretur.

CAPVT XXII.

QVæ cùm Stephanus à Belliſario perſuaſus, blandiore quàm audiſſet oratione Neapolitanis retuliſſet, ducta eſt res in cõſultationem: ubi Stephanus rogatus ſuam

ſententiam dicere, reſpondit, Nimis periculoſum ſibi uideri, tantam belli molem in urbem Neapolitanam *ſuſcipere, poſtquam* Imperator Africam, Siciliam, *magnamq́;* Italiæ *partem ſibi ſubieciſſet. Proinde pactis aliquibus, ſiue conditionibus, publicæ omnium ſaluti prouidendum eſſe cenſebat. Aderat quoq; in concione* Antiochus *quidam genere* Syrus, *mercatoriæ artis peritus, homo diues, & magnæ apud* Neapolitanos *fidei: hic in ſententiam* Stephani *conſentiens, multaq́; bellorum pericula adducens, non ſolùm ſuaſit, ſed perſuaſit optimatibus & populis deditionem facere. Vniuerſa igitur urbanorum multitudo clamabat portas aperiendas* Belliſario. *Quod cùm* Gothi *audirent, grauiter tulerunt ſe à multitudine populi deſeri. Sed quid agerent pauci contra plurimos, exteri contra indigenas, peregrini contra ciues? Proinde ſeſe quantotius contrahentes, cogitant quomodo ſalutē ſuam non minus à ciuibus, quàm ab hoſtibus defendant. Sunt tamen nonnulli nobiles ciues inuenti, qui ſe pro* Gothis *furenti plebi obijcerent, affirmantes ſic deditionem fieri debere, ne proditio facta fuiſſe uideretur. Memorabāt* Gothos *ſatis moderatum & æquū imperium in ſubiectos populos exercuiſſe, alienosq́; à tyrannide & uiolentia ſemper extitiſſe, ab iniurijs & rapinis abſtinuiſſe, uitam pro ciuium ſalute libenter expoſuiſſe, nihilq́; omiſiſſe, quo ſe ciuium, & ciuitatis amantiſſimos comprobarent. Eſto tamen quòd tyranni fuiſſent, nequaquam ob id continuò eſſent hoſtibus prodēdi. Maior enim à nobilibus ciuibus, & maioribus noſtris fides ſeruari conſueuit, etiam inimicis, tantum abeſſe conuenit, ut fidem noſtris dominis ſemel præſtitam corrumpamus: maior eſt iuriſiurandi ratio, quàm quòd liceat eam primo impetu uiolari. Nondum aries mœnia concuſſit, nulla adhuc teſtudo muris admota eſt, nulla machina turres inuaſerat, nec telum*

Gothi alieni à tyrannide.

Neapolitanorū conſtātia pro Gothis.

Suggillātur perfidi & effœminati.

lum quidem ullum in hanc urbem iniectum eſt, nullius cruor effuſus apparuit, immò nec pilus à quoquam auulſus eſt, & iam nondum uiſo hoſte cogitamus dedere urbem, amittere libertatem, inducere ſeruitutem? Hæc imbellium non fortium, effœminatorum non nobilium, obſcurorum non illuſtrium uirorum ſtudia eſſe uidentur. Proinde iuſtum & æquum eſt, ut non ſolùm nobis & noſtræ ciuitati, uerumetiam Gothorum incolumitati conſulamus, talesq́; conditiones pro noſtra & eorum libertate apponamus, ut intelligat hoſtis nos intra mœnia concordes eſſe, nihilq́; aliud quàm ſalutarẽ pacem, uel honeſtum bellum exoptare.

CAPVT XXIII.

VIſi igitur erant illi ciues pro publico omnium partium honore & uiſu loqui, decretumq́; in ſuam ſententiã confici obtinuerunt: cunctaq́; pacta, quæ à Belliſario fieri uellent, in libellum diligenter redacta, Stephanus à ciuitate miſſus Belliſario detulit. Qui cùm illa legiſſet, ſingula poſtulatorum capita perbenignè probauit, adhibuitq́; ſuum iuſiurandum pro his obſeruandis, Stephanumq́; ſtatim domum remiſit. Quo legationis ſummam referente, Neapolitani ſtatim perſuaſi, & Belliſarij dicta ſuis gratificantia uotis ſuſcipiẽdo, Imperatoris exercitum in urbem ſine mora admitti iubent, omnia fœlicia ex ea re ſibi pollicentes, ſumpto exemplo ex Siculis, qui recens Gothorum principatum in Iuſtiniani imperium commutarunt, eaq́; commutatione liberi & fœlices euaſerunt. Iam itaque ingenti tumultu delati ad aperiendas Græcorum exercitui portas proceſſerãt. Interea Gothi, qui iſta nimis grauatè ferebant, cùm cœpta furentis populi interpellare non poſſent, ab ea tumultuante turba procul r ci exitum

expectabant. Hæc igitur cùm duo, qui inter Neapolitanos præcipui habebantur, Paſtor & Aſclepiodotus animaduerterent, mox Neapolitanos ciues in unum conuocatos, docent temerariũ eſſe, tam inclytam urbem inconditæ plebis multitudini perdendã permittere. Quis enim prudẽs, inquiunt, nõ intelligat fluxam eſſe Græcorum fidem, apud quos iuſiurandum pro ioco habetur? Si eorum Dux Belliſarius aliquam habuiſſet capiendæ urbis fiduciam, nunquam ea poſtulata, quæ ad illum miſimus, ſe ſeruaturum conſenſiſſet: nunc autem omni ſpe deſtitutus, in ea pacta conſentit, & iuramentis confirmat, quæ minimè ſeruare intendit, ut nos noſtro periculo proditionis reos efficiat. Si enim ea beneuolentia, qua ſe tantum extollit, teneretur, nequaquam hic manẽs nos in fraudem, atq; infamiam impellere, ſed ultrà progreſſus, contra Theodatum, & Gothos prælio decernere conaretur. Hæc & huiuſmodi perſuadentes, ad reſiſtendum hoſti hortabantur, Gothiſq; animos addiderunt ad urbem defendendam. Interea quoq; Iudæos in medium producunt, qui aſſerebant nihil ſe in rebus neceſſarijs ciuitati defuturos: dataq; fuere ipſis Iudæis arma, quibus mœnia urbis tuerentur.

Paſtor & Aſclepiodotus Neapolitani.

Græcorum fides fluxa.

Iudæi Gothorũ defenſores.

CAPVT XXIIII.

His itaque conſilijs Neapolitani ad defenſionem ſuæ urbis reuocati, iubent Belliſarium ut quàm celerrimè inde abſcedat. Ille igitur ad bellum ſe diſponens, ipſos terra & aquis obſidione fatigabat. Nã Græca claßis proximum littus legens, terreſtrium copiarum proceſſum obſeruabat. A terra itaque & mari eodem tempore urbs circumſepta à Belliſario tentabatur: ipſe tamen magno ſuorũ fortißimorum militum detrimẽto repellitur. Mœnia enim Neapolitana partim mari circundantur, partim locis ar-

Neapolitani Belliſariũ hoſtem declarãt.

duis

duis ſaltuoſisq; eleuantur, difficilesq; acceſſus præbent. Aquæductum deinde, quo aqua in urbem inferebatur, Belliſarius cum pauco ciuium damno intercepit. Erãt enim cõplures in urbe fontes, qui aquam abundè ſubminiſtrabant. Qui uerò obſidebãtur, crebros nuntios Romam ad Theodatum miſsitabãt, celerem opem pro periculorum magnitudine poſtulãtes. Sed ille quemadmodum erat in colligendis diuitijs auarus, ita etiam in præclaris negotijs ignauus apparebat. Quis enim unquam uidit hominem auarum, qui etiam non eſſet ad omnes uirtutes ignauus? Itaq; Theodatus omnibus auaris tyrannis ſimilimus, nec auxilia mittere, nec ullum belli apparatum facere curabat, ſed conuerſus ad magicas ſuperſtitiones (ut habet Procopius) futuros belli euentus à Iudæo talium rerum perito exquirit. A quo cùm didiciſſet futurum ſuæ Gothicæ gentis exitiũ, omnia fatis fatuè relinquebat.

Auari ad omnes uirtutes ignaui.

Theodatus magica ſuperſtitione ſeductus

CAPVT XXV.

Belliſarius autem cùm Neapolitanos acrius obſideret, mœrore maximo afficiebatur, ut qui nec illos unquam ad ſe conceſſuros, nec ciuitatem adeò munitam ſe poſſe ſuperare ſperaret. Sed cùm ea de re in animo fluctuaret, fortuna mirabili modo ſibi uiam aperuit. Iſauricus quidam Belliſarij miles erat, qui dum intelligeret ducem deſperata urbis expugnatione obſidionem ſoluere uelle, decreuit ante abſceſſum conſiderare, qua arte aquæductus ille, quem antea Belliſarius obſeſsis interceperat, aquam ciuitati ſubminiſtraret, forſan ut ad ſuos reuerſus, ſimilem aquæductus commoditatem aliquãdo demonſtraret. Proinde aquæductum iam ob aquæ deriuationem arefactum ingreſſus, uſque ad mœnia urbis penetrauit. Erat autem in ea parte, qua mœnibus inferebatur, petra quædam non

Iſauricus Belliſarij miles.

arte, ſed natura poſita, per cuius foramen aqua in urbem influere conſueuerat: hoc foramen prudens miles contemplatus, intellexit, ſi petra illa magis aperiretur, aditum in urbem haud difficulter accommodaret. Hæc cùm Belliſarius *intellexiſſet, ſtatim præ nuntij uoluptate reſpirans, magna eius rei indici pollicetur.* Deinde iubet ut petra illa *confeſtim latius aperiatur, idq́; adeò occultè fiat, ne quiſquam hoſtium quæ gererentur audiret.* Quod cùm *factum eſſet, & iam uictoria hauddubiè in manibus erat, miſertus tamen* Belliſarius *urbis clariſsimæ, in unius horæ momento ferro & igni perituræ, experiri conſtituit, an ciues ſponte eſſent imperata facturi.* Verùm *ubi ſe, & ſua ſalutaria conſilia contemptim audiri uidit, obſtinatiusq́; urbem defendi, quadringentos ex omni exercitu delegit, qui per ſaxeum aquæductum in urbem noctu ingrederentur, clamq́; ad eam muri partem, quæ aquæductui ſuperemine bat, ſcalas admouere fecit.* Ipſe *interea dux cum reliquo exercitu diuerſa parte inſultum ſimulabat, alia atque alia prætendens, quæ ad oppugnationis uſum uideri poterant opportuna.* Quocirca *maxima pars Gothorum & ciuium eò confeſtim ſe confert, ubi uanum urbi periculum à* Belliſario *oſtendebatur.*

Belliſarius per aquæductum Neapolim deuicit.

CAPVT XXVI.

INterea *illi lectiſsimi quadringenti milites per aquæductum difficilia urbis mœnia importuno conatu penetrauerant: iamq́; quarta pars noctis præterierat, & in urbis muros ſuperatis grauiſsimis periculis conſcendunt, cuſtodesq́; nullum prorſus periculum præſentientes, obtruncant. Sed ea è regione, qua in* Boream *mœnia uergunt,* Belliſarius *cum* Beſſa, & Focio *manens, diu iam expectabat, ut quæ per ſuos geſta eſſent, agnoſceret. Tum illi*

uicina

uicina mœnium parte poſiti, clangentis tubæ ſonitu ubinam eſſent ſignificabant. Quo ſigno repentè ædito, confeſtim pluribus locis ſunt ſcalæ mœnibus admotæ Belliſarij *iuſſu: tertiaq́; noctis uigilia una portarum refracta, exercitus ea parte, qua minimè putabatur, in urbem irrupit. Moxq́; per urbem diſcurſum eſt, cædibusq́; & rapinis omnia fœdata, matronæ uirginesq́; ad ſtuprum raptæ.* Præcipuè uerò ſæuiebant hi milites, quorum fratres uel agnati ſuperioribus prælijs circa urbem commiſsis, interfecti à Neapolitanis fuerant: hi tunc urbe capta, uictoria ſeuerius utebantur, nulli neque ætati, neque generi hominum parcentes. Iudæi uerò, qui partem urbis ad mare uerſam defendebant, etiam capta cæteris in locis urbe, ipſi tamen acerrimè repugnabant, quaſi qui capta urbe nullam ſibi ueniam futuram ſperarent. Itaque pertinaciſsimè reſiſtebant, nec prius ceſſauerunt, quàm diſcurrentes ab urbe milites eorum terga inuaſerunt. Verùm poſtquam illuxit, totus Romanorum exercitus patentibus portis inferebatur: quem Belliſarius pro concione ita alloquutus eſt:

Neapolis per Græcos uaſtatur.

Iudæorũ uis in armis.

CAPVT XXVII.

Oratio Belliſarij ad milites.

CEpimus, inquit, urbem clariſsimam milites, magis conſilio quàm uiribus. Cæterùm quò uictoria minus cruenta nobis obtigit, eò magis clementer, & moderatè ferenda eſt, ne non ad Italiam ſeruitio liberandam à Iuſtiniano miſsi uideamur, ſed ferro & igni deuaſtandam. Negari non poteſt, quin Neapolitani plurimum deliquerint, quando paſsi ſunt curſum uictoriæ noſtræ tanto tempore impediri: quo conatu non tantum nobis, quantum toti Italiæ, ob cuius libertatem reſtituendam aduenimus, nocuerunt. Sed uidenda eſt eorum neceſsitas, qua coacti fuerunt nos ſuos liberatores armis potius quàm ami-

citia excipere. Habebant apud Theodatum chariſſimas coniuges, dulciſſimos liberos, quos dudum obſides ad eum miſerant, qui illic pœnas grauiſſimas hauddubiè dediſſent, ſi hæc ciuitas alterius imperio ſe facilè ſubdidiſſet, aut fidem temerè uiolaſſet. Præterea erat in ciuibus integra erga ſuum Regem fiducia, quæ etiam ab hoſte commendari meretur. Vtcunque tamen eorum pertinacia, uel conſtantia æſtimanda fuerit, hoc ad Imperatoris noſtri Iuſtiniani clementiam pertinere exiſtimo, & ad liberationem Italiæ facilius proſequendam, ut ciuitates & populi Italiæ quocunque modo in deditionem recepti, ab omni clade & iniuria à nobis conſeruentur. Quemadmodum enim apud omnes gentes, nihil tam inuiſum atque odioſum eſt, quàm crudelitas, ita nihil magis populare, & omnibus hominibus gratum eſſe ſolet, quàm clementia. Si Neapolis à nobis conſeruata, & non euerſa fuerit, nulla erit in tota Italia ciuitas, quæ non lætabitur nos ſuos liberatores aduenisse: noſq; ut ſuæ libertatis aſſertores ultro excipient, neque ut hoſtes formidabunt, ſed prompto obſequio nos ad ſe inuitabunt. Præda ueſtra eſt, ferrum, & omnem uim à ciuibus abſtinete. Sit muliebris pudicitia procul ab omni labe: filiæ & uxores ut ciuibus reſtituantur edico. Pecuniam miles, & ſi quid eſt translatu facile, habeto. Tali enim modeſtia egregiam laudem, & proſperum ubique militiæ curſum experiemur.

Fides erga Principem cõmendanda.

Bellisarij in Neapolitanos clementia.

CAPVT XXVIII.

PAruit imperio miles, reſtitutiſq; captiuorum corporibus, ab omni deinceps iniuria temperauit. Obſidio itaque per dies ferè uiginti continuata, hunc aſſequuta eſt finem. Gothi uerò, qui in urbe ad octingentos numero capti fuerunt, non modò non uiolati ſunt, ſed in ma-

Neapolis 20 diebus obſeſſa, & expugnata.

gno

gno etiam honore à Belliſario habiti. Paſtor autem, qui uiſus fuerat enixius Gothorum partibus fauiſſe, populúmque contra Belliſarium animaſſe, poſt captam urbem apoplexia percuſſus repentè interijt. Aſclepiodotus quoque, qui pari fide erga Gothos permanſerat, à furenti plebe trucidatur. Hactenus Procopium ſecuti, clariſſimæ urbis Neapolitanæ obſidionem, expugnationemq́; oſtendimus. Iordanes uerò, & Pandulfus, pluresq́; alij, qui de ea re ſcripſerunt, Neapolitanos aiunt cum Romanis & Gothis, qui inerant, ab irato hoſte trucidatos, urbemq́; crudeliter direptam fuiſſe. Interea cùm Theodatus apud urbem Romam ignauia torpeſceret, Gothi, qui Romæ, & in circuitu degebant, cùm antea Theodati Regis ignauam auaritiam occultis uerbis damnare conſueuiſſent, auditis his, quæ apud Neapolim geſta diximus, apertis maledictis tam pudendam eius imbelliam proſequebantur, alijq́; alios hortati, caſtra ad Regetam oppidum (quod nunc Ruglate dicitur) trigeſimoquinto ab Vrbe milliario munierunt: ubi magnitudine imminentis periculi ſuadente, poſt maturam deliberationem, Vitigem ſibi, & Italiæ Regem creauerunt.

Gothi ab hoſte Belliſario in honore habiti.

Regeta, alias Ruglate.

IOANNIS MAGNI GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOthorum Sueonumq; liber undecimus.

CAPVT I.

Vitiges 43. Gothorum Rex externus.

GOthi igitur Vitigem, poſtquã eorum Reſpub. per intolerabilẽ Theodati ignauiã penè ad irreparabilem ruinam conciderat, in Regem aſſumpſerunt, magis in eo attendentes rerum geſtarum claritudinẽ, magnamq; in re militari experientiam animi magnitudini coniunctam, quàm blãdulam illam humani fauoris conciliatricem (quam dicimus ſanguinis nobilitatem) quæ ſæpe minus bene inſtituta, Reſpublicas maiorum prudentia prudenter erectas, imprudenter euertit. Quo euenire neceſſe eſt, ut ſæpe infimæ ſortis homines, ad Regiam uſque dignitatem ob res præclarè geſtas dignè conſcendant, quando Regius ſanguis patrum uirtute relicta, ad ſeruilem conditionem deſcendere coactus, nimis uerum eſſe demonſtrat, quod doctus Plato ſcribens inquit, Omnes ſeruos ex Regibus, & omnes Reges ex ſeruis originem ducere. Itaq; Vitiges conſiderans, quantam Reipublicæ molem in ſuos humeros aſſumpſerat, uniuerſos Gothos, qui tunc conuenire poterãt, ad ſe conuocauit: quorũ conſenſu mox Optarem præſtãtiſſimum inter Gothos militem, contra Theodatum iam Gothicæ Reipub. hoſtem declaratum, direxit. Qui noui Regis præceptum nequaquam ſegniter exequens, nec interdiu quidem, nec noctu intermiſſo itinere fugientem illum in Rauennam enixius inſectatur. Quem

Omnes ſerui ex Regibus, & omnes Reges ex ſeruis originẽ ducunt.

Optares Theodati occiſor.

Quem tandem in uia aſſecutus, ac ſolo fœdè reſupinatum, ut uictimā nihil reluctantē occidit. Perijt hoc modo Theodatus tertio anno quàm regnare cœperat, meritasq; luit pœnas Amalaſuentæ manibus, ut qui nobiliſſimam fœminam conſortem pati nequiuerit, non regni conſortem, ſed percuſſorem breui inuenerit. Quod cùm Vitiges factum di diciſſet, ingenti lætitia ob ſublatum æmulum affectus, adiecit etiam Theodati filium Theodiſclum cuſtodiri, ne quid ob paternam cædem innouare poſſet. Theodati mors. Theodiſclus Theodati filius.

CAPVT II.

DEinde præſentibus Gothorum proceribus & populis, orationem pro magnitudine rerum gerendarum idoneam habuit, in qua maximas ſuæ prudentiæ partes ita omnibus declarauit, ut cuncti ad bene ſperandum cōfeſtim erigerentur. Damnauit in primis eorum militiā, qui uel per ignauiam remiſſius agendo, uel per temeritatē præproperè præcipitando, publicā ſeruandæ Reipub. ſalutem euertunt: Res, inquiens, quæ maximæ ſunt, non temporis celeritate, ſed bonis conſilijs rectius dirigi conſueuerunt. Plerunq; enim cunctando reſtituitur Reſpublica, & ſera dilatio, cùm ſe demum opportunitas obtulerit, plurimum utilitatis affert: nimia uerò properatio, multis rei bene gerendæ ſpem penitus abſtulit. Facilius quippe aliqua imparata multitudo, uiribus oppugnata hoſtilibus uincitur, quàm qui cum minoribus copijs, ſed aliquando quàm bene inſtructis, in certamen ſe conferunt. Eſt præterea alia cauſa nos uehementius impellēs, ut cunctando potius quàm accelerando, futuri belli exitum prouideamus. Non enim ignoratis omnes Gothorum uires, & uniuerſum ferè armorum apparatum, in Gallijs ipſis, ſimul & Venetijs, alijsq; quàm procul hinc diſtantibus locis cōmorari. Deinde non

Oratio Vitigis ad Gothos.

Imparati facilius vincūtur.

minus nos conſiderare oportet, quàm graue belli pondus aduerſus Francorum nationem ſuſtinemus: quo nondum rectè diſpoſito, uelle aliud aggredi, magnæ eſſe ueſaniæ affirmauerim. Quocirca ne utrunq; latus noſtrũ potentibus hoſtibus impugnandũ præbeamus, operæpretium fuerit, ut nos Rauennam quantocyus accedamus, indeq; aduerſus Francos, bello abſoluto, in cæteris rebus quàm optimè diſpoſitis, tandem cum Belliſario contractis omnibus Gothorum copijs confligamus. Neq; aliquã formidinem de huius urbis Romæ captiuitate concipiatis. Quippe ut Romanorum nullũ hactenus ulla iniuria affecimus, ſed omni fauore & amicitia, perinde ac nos ipſos proſecuti ſumus, ita nunquàm ſuæ gratitudinis immemores, ſeſe à nobis alienari patientur: quibus etiã, ne hoſtem formidẽt, electos propugnatores relinquemus, qui ſanguinẽ & uitam pro eis, eorumq; Republica in omne periculum libenter exponant.

Franci Gothorum hoſtes.

Gothi nulla iniuria Romanos affecerũt.

Gothi ſanguinẽ & vitam pro Rom. ponebãt.

CAPVT III.

Gothi uerò collaudata Vitigis prudentia, ſeſe ad iter accingebant. Intereà uerò Vitiges Syluerium Pontificem, Senatumq; & Populum Romanum multis eſt uerbis adhortatus, ut in fide perſeuerarent, teſtatus tantas eſſe Gothorum opes & uires in Italia, ut res nouas nemo moliri poſſet, niſi in ſuam, & ſuorum perniciem. Præterea commemorabat Theoderici Regis in urbem Romã & eius incolas, multa & ampla beneficia: quorum ſi memor eſſet ciuitas, ſi grato in defunctum Regem animo, ſi grata memoria, omnia Gothorum cauſa uelle deberent. Demũ Romani, ut Gothos ſecuriores efficerent, grauiſſimo iureiurando ſeſe (teſte Procopio) obligauerũt, ne defectionem ab eis ad hoſtes molirentur. His peractis, quatuor millia electorum militum ad cuſtodiã Vrbis reliquit, quibus Luderum præfecit,

Syluerius Pont.

Romani iureiurando ſe pro Gothis obligant.

fecit, hominem ſanè ut longa ætate prouectum, ita magnæ prudentiæ opinionem aſſecutum. Deinde cum reliquis copijs Rauennam uerſus iter aggreſſus, multis ſecum Senatorij ordinis obſidum loco abductis. Quò ubi tandem peruenit, Mathaſuentam Amalaſuentæ filiam, Theoderici Regis neptem, quæ à Theodato captiua tenebatur, in matrimonium ſuſcepit, ut Regio ſanguine Regiam dominationem honeſtaret. Gothorum autem copias undecunq; uocare, parareq; non deſtitit, armaq;, & equos, ac militaria ſtipendia inter ſuos liberaliter partiri, omniaq; ad bellum neceſſaria diligenter & prudenter prouidere. Et quia Iuſtinianus Imperator nuper Francos, ut bellum aduerſus Gothos capeſſerent, induxerat, Vitiges ob eam ſuſpicionem oratoribus ad Francos miſsis, delere ab ea parte formidinem ſtuduit: quod & tandem aſſecutus eſt, fœdere cum illis icto, amicitiaq; firmata.

Luderus Gothorum dux.

Mathaſuēta Vitigis vxor.

CAPVT IIII.

HIs curis dum Vitiges occuparetur, Senatus populusq; Romanus unà cum Pontifice Sylucrio nullis bellorum incommodis affecti, ſed ſponte à Gothis deficiũt. Miſſo oratore quodam Fidelio Mediolanenſi, Belliſarium precibus urgent, ut ſuum in Vrbem aduentum acceleret, habiturus pro uoto omnia, quæ deſideraret, nulla ei porta clauderetur, nullas inſidias formidaret, ſine cæde, ſanguine, & ſudore omnia occuparet. Nec clàm illa fiebant, ſed paſsim & publicè inter Romanos iactabantur. Quocirca Gothi ſeſe in graue & anceps periculum deueniſſe conſiderantes, deliberant, quomodo ſe melius efficaciusq; à tot inſidijs eripiant. Quippe ut facile factu exiſtimabant, Belliſario congredi, & de Græcis uictoriam reportare, ita difficillimum eſſe perpendebant, Romanorum potentiam cum

Romani à Gothis deficiunt ſponte.

hoſtibus conſentientē ſuperare. Proinde conſultatione habita, urbem Romam potius egredi ſtatuerunt, quàm inter tot inſuperabilia pericula uerſari. Quod ut aſſequi poßēt, publicam fidem à Romanis implorare cogebantur. Qua demum impetrata, Rauennam uno agmine omnes ſe contulere, Ludero præfecto relicto, qui fortè præſentis fortunæ pudore affectus, in Vrbe permanſit, uel quòd Vitigis ſæuitiam ueritus, Romæ eſſe maluit, quàm indubitatum uitæ diſcrimen adire. Accidit autem ut die una, eodemq; tempore & Belliſarius cum Imperatoris exercitu per portā Auſtralem (quam Aſinariam, ſiue Cæliomontanam uocant) Vrbem ingrederetur, & Gothi per portam Aquilonarem Flaminiam excederēt. Quo factum eſt, ut urbs Roma à Gothis tum primùm capta annum poſt ſexageſimū, Iuſtiniani uerò undecimum recuperata eſt. Belliſarius igitur Ludero Gothorum præfecto, portarumq; clauibus Imperatori Byzantiū mißis, reſtituendis mœnibus pleriſq; in locis collapſis incubuit, prominentioraq; propugnacula fecit, profundioresq; foſſas muris adiunxit: frumenti quoque magnam uim nauibus importandam, & publicis horreis ſeruandam curauit.

Belliſarius per portā Cæliomontanā Romam ingreditur, Gothis portam Flaminiam egredientibus.

CAPVT V.

Belliſarius Romam munit.

ROmani uerò, quanquàm ingeniū ducis admirabantur, tamen hanc eius ſedulitatem in Vrbe munienda non probabant: magnum enim ducē cū Imperatoris exercitu Romam ingreſſum, non de ſuſtinenda obſidione, ſed de inferenda cogitare debere. At ipſe paucitatis ſui exercitus conſcius, magnas Gothorum uires non facilè ſuperabiles animaduertit. Nec tamen intereà ſegnis, ſed præfectos ſuos Beſſam & Conſtantianum, partitis inter eos copijs, ad opportuna Vmbriæ, & Hetruriæ loca recipienda emittere curauit.

curauit. Beſſa primo acceſſu Narniam, *ſeſe uoluntaria deditione ſubmittentem in fidem accepit. Cōſtantianus quoq;* Spoletū, *&* Peruſiam, *ſine magno belli negotio* Imperatoris *poteſtati ſubiugauit: quanquā* Peruſini *ſeſe uirilius, & diutius, ac fidelius tuebantur.* Ad *quorum oppugnationis famam, cùm* Nilla *&* Piſsia, *Gothorum duces, cum ualidis copijs occurriſſent, à* Vitige *miſsi, ut* Peruſinos *obſidione eximerent, priuſquàm ad hoſtem uentum eſt, urbem deditā audiuere.* Nec Conſtantianus *audito Gothorum aduentu, ſe intra muros cōtinuit, quin pugnæ auidus, eductis copijs cum hoſte confligit. Fit atrox prælium, diuq; anceps:* Mars *inter utranq; aciem uolitabat.* Demū *Gothi ſuperati, procul effugere cogebantur. Capti in eo prælio Gothorum duces, à* Conſtantiano Romam *ad* Belliſarium *mittuntur.* Ipſe *intereà* Vrbem *ualidè mœnibus, & foſsis, omnibusq; neceſſarijs propugnaculis, conſcius paucarum uirium ſuarū cōmuniuit.* Fama *enim erat* Vitigem *ſub ſignis habere* CL. *millia armatorum.* T*am numeroſi exercitus autor eſt* Procopius*: alij* C. *millia ſcripſere:* Leonardus Aretinus CC. *millia numerauit.*

Narnia cū alijs vrbibus à Gothis ſponte defecit.

Nilla & Piſsia duces Gothorum.

CL. *millia pugnatorum in exercitu Vitigis.*

CAPVT VI.

VItiges igitur, *cùm præter defectionē urbium hanc inſuper cladem accepiſſet, non differendum ratus, cum totis prorſus Gothorum copijs in bellum deſcendere conſtituit.* Itaq; Rauenna *mouens,* Romā *ducere perrexit, habens plurimos in tam copioſo exercitu loricatos equites, quos* Cataphractos *appellāt. Cumq; his tātis copijs* Romam *petebat, nihil magis uereri uidebatur, quàm ne* Belliſarius *non expectaret.* Quare *nec ad* Peruſiam, *nec ad* Spoletum, *nec ad* Narniam *diuertit, ſed* Romam *petere feſtinauit. Cumq; in ipſo itinere ex ſacerdotibus quempiam obuiū*

Vitiges Romam obſidere propoſuit.

habuiſſet, ſciſcitatum hunc tradũt, num Romæ Belliſarius eſſet, perinde ueritus haudquaquàm ſe poſſe hunc Romæ deprehendere, uel non ſtatim eò ſe peruenturum, quò is fugam cepiſſet: illumq; reſpondiſſe, nil curæ ſibi eam rem fore debere, & ad hæc adieciſſe, identidem affirmando, nunquàm prærepturum Belliſarium fugam, ſed adhuc in Vrbe manere. Tum Vitigem ferunt rurſum ipſum id rogitaſſe, & uehementius, ut maximè cupidum Vrbem prius inuiſere, quàm Belliſarius inde quocunq; pacto euaderet. Belliſarius itaq; ubi primùm Gothos accepit uniuerſis in ſe uiribus aduentare, aliquandiu fluctuãs animo eſt, deinde Anieni fluuio non procul à Roma pontem imponit, collocatis hinc inde propugnaculis, & turribus, quibus præſidia immittere curauit, ut eo conatu ſaltem hoſtium aduentũ per dies aliquot impediret, interimq; importatis in Romã frumentis, alijsq; rebus ad perferendum obſidionem neceſſarijs, paratior Gothorum potentiæ obuiaret.

CAPVT VII.

Gothi igitur in agrum Romanum per uiam Numentanam deſcendentes, ad pontem illum caſtra collocauerunt. Belliſarius autẽ, poſtquàm uidit hoſtes ad ſuas munitiones ponti trans Anienem impoſitas conſediſſe, utile exiſtimauit, caſtra ad eaſdem munitiones, quæ dirimerentur fluuij alueo, hoſtium caſtris opponere. Igitur poſtridie quàm Gothi conſederant, Belliſarius ſumptis ſecũ aliquot copijs, ut locum metandis caſtris accõmodum inquireret, & quid hoſtes agerent exploraret, uix orto ſole Roma eſt profectus: at cùm prope pontem perueniſſet, præter ſpem expectationemq; ſuam, Gothorum equites habuit obuios. Illi enim milites, quos pontis & caſtellorum cuſtodes conſtituerat, ſiue minus & apparatu hoſtium territi, ſiue pecunia

Belliſarius Gothorũ inſidias incidit.

nia corrupti, ſeſe & pontē nocte illa hoſtibus tradiderant. Quæ res ut improuiſa, ita Belliſario *penè exitio fuit. Percu lit enim inopinata res haud aliter* Belliſarij *equitatū, quàm ſi in inſidias incidiſſet. Cœpit itaq; equos continuò circuma gere, atq; ad fugā ſpectare. Sed* Belliſarius *ut erat forti animo, atq; in ſubitis rebus imperterrito, ſuos alta uoce hortatur,* Gothosq́; *ait eos eſſe, quos ipſi toties uiciſſent, nouiſſimeq́; apud* Peruſiā *grauiſsima clade affeciſſent.* Adiecit *& illud fore, ut ſe conſpecto, ſuſpicaturi eſſent hoſtes* Romanum *populum cum ſuo duce ad pugnam prodijſſe, atq; ita euenturū, ut pauci innumeros ſuperarent, aut ſi multitudo ſuſtineri non poſſet,* Vrbis *uicinitate incolumes in tutū abirent.* Fit *itaq; prælium ut inopinatum, ita & atrociſsimum.* Eſtq́; *ſæpe* Belliſarius *agnitus hoſtiū cuneo petitus, qui ab initio quidem ducis munera tantummodò obibat, iubens, & adhortans, & quid agendum eſſet oſtendens. Cum uerò ſui importunius ab hoſtibus premerentur, tunc neceſsitate cogente ſubitò ex duce ſtrenuiſsimus miles euaſit, nec amplius ducis officiū, ſed militis exercebat. Aduolans ſiquidē inter primos pugnatores, manu & uiribus ſtrenuè rem gerebat, quāuis in maximo periculo, eò quòd à* Gothis *cognitus eſſet, uerſaretur.* Tutata *uerò eſt fortiſsimū ducem tum uirtus propria, tum maximè domeſtica familia circa illum ſedulò obuerſata.* Niſi *enim egregia familiarium manus ſe circa eum conglobaſſet, ac impetum irruentiū hoſtium ipſi excepiſſet, corporibusq́; & armis equum, &* Belliſarium *inter mille telorū ictus protexiſſet, nullo modo ſaluus euadere potuiſſet.* In *hoc loco multi atq; optimi ex* Belliſarij *familiaribus ceciderunt; in quorū numero erat armiger eius* Maxentius, *qui egregia in hoſtes opera præ ſe tulit.* Tum Romana *iuuentus* Vrbem *egreſſa, & exercitum* Belliſarij *adauxit, &* Gothos *uſq; ad caſtra retrocedere coëgit.*

Bellum inopinatum inter Belliſariū & Gothos.

Belliſarij periculum.

Maxentius.

CAPVT VIII.

SEd contrà Gothorũ pedites uiribus integri, & præualidi, impetu facto facilè Romanos repreſſerunt, atq; in proximum collem fugere compulerunt: à quo confeſtim præualentibus Gothorum equitibus effugati, ad Salariam portam, ſiue (ut Leonardo Aretino placet) Pincianam, impetu facto confugerunt. Cæteri uerò Romani, qui muris cuſtodiendis præerant, cùm uiderent Gothos ante ſe Belliſarium, omnesq́; eius copias uictrice manu compellere, ueriti, ne cum ſuis unà & hoſtes inuecti intra Vrbem reciperentur, portã fugientibus aperire nolebant, uel Belliſario ipſo iubente identidem aperiri, & minaciter inclamante. Non enim è turribus deſpiciendo internoſſe hominem poterãt, ut cui facies prorſus, & caput cruore & puluere contegeretur: neq; in ea fugitantium denſitate ſpectari quiſpiã pro certo poterat, præſertim ſole ad occaſum uergente. Prætereà Romani ne uiuere quidem Belliſarium credebant. Qui enim primi à fuga ſeſe in Vrbem receperãt, occubuiſſe iam Belliſarium egregiè inter primos pugnantem renuntiarãt. Proinde Belliſarius in grauiſsima perplexitate cõſtitutus, quid potius eligeret ignorabat, cùm Romani portas aperire negarẽt, & Gothi intolerabili impetu à tergo inſtarent. Tum Belliſario cogitatio ſubijt, & audax in tanto periculo facinus, quo res Romana ex deſperata in ſpem meliorem eſt reuocata. Iuſsit nanq; qui circa ſe erant, ut agmine uno ſubitam irruptionem in hoſtes facerent. Quod cùm Gothi fieri uiderent, ſuſpicabantur alias ex Vrbe copias his opitulatum ueniſſe, magna formidine, præſertim quia atra nox ingruebat, capti, retro abiuerunt.

Belliſario Vrbs clauditur.

Belliſarij audax facinus.

CAPVT

CAPVT IX.

HOc demum pacto Romani Belliſariũ ipſum,& milites in Vrbem recipiunt.Præliũ id oriente ſole incẽptum, in noctem productũ dimittitur. In hac pugna inter Græcos egregiè ſe Belliſarius geßit, ex Gothis uerò quidã Viſius(quod Regẽ apũ in lingua Gothica ſignat.)Hic primas in acie partes agens, haud prius ſtrenuè pugnare deſtitit, quàm tribus ac decẽ uulneribus corpore toto exceptis, ut moribundus collaberetur:unde cùm uiſus eſſet iam interijſſe,neglectus à ſocijs,& his quidẽ uictoribus, cum mortuis cæteris proiectus iacebat.Poſt tertium diem cùm iuxta muros Vrbis caſtra Gothi poſuiſſent, quoſdã qui ſuos mortuos ſepelirent, miſerunt, legitimaq; his & pia pro eorum conſuetudine funera procurarent, Dum itaq; mortuorum corpora iſti perquirũt, Viſium adhuc ſpirantẽ inueniunt: quem cùm ex ſocijs quiſpiam compellaſſet, reſpondiſſe ſat conſtat, & ſimul iußiſſe aquam ſibi in potum afferri, atq; in os infundi (ut licuit) innuiſſe: qua ex potione refectum, & in ſe redeuntem, commilitones elatum in caſtra protinus retuliſſe,& cùm diu ſuperuixiſſet,maximam apud Gothos famam,& gloriam ſibi comparaſſe. Cùm autem Belliſarius in Vrbẽ redijſſet, milites ac Romanos ciues per mœuia uigilias agere nocte illa iußit:præfectis etiã ſuis portas attribuit,ut ſinguli ſingulas tuerentur.Præterea præcepit, ut ſi quid tumultus oriretur, nemo ex eo loco, in quo collocatus eſſet, abiret,neq; ſe cõmoueret. Per eam noctem pluribus locis tumultus excitati ſunt,& pleriq; inanes. Clamatum eſt enim per Vrbem, ad Ianiculi portam hoſtes inuaſiſſe, & arma trepidè ob hoc ſumpta: nec prius ceſſatum à tumultu, quàm nuntij inde redeuntes retulerunt omnia ad Ianiculum quieta eſſe,nec hoſtes per ea loca uiſos,uel auditos.

Viſius.

CAPVT X.

Bacchius Gothus cum Romanis expoſtulat.

AD portam uerò Salariam alius tumultus exortus: nec is qui temerè. Gothi enim nocturno tempore, ſub ipſam portam uenientes, Romanos ciues, qui in mœnibus ſtabant, uocauerunt: atq; ibi unus eorum Bacchius nomine, uir Romæ notus, quem Vitiges Rex ad hoc ipſum miſerat, uerba (teſte Aretino, & Procopio) talia faciẽs: Quid eſt, inquit, Romani, an non iam pudet uos ſtultitiæ ueſtræ? qui Græcis hominibus, nautis, prædonibus, et hiſtriõibus, ac nulli protinus alij rei gerendæ idoneis, uos ac ſalutẽ ueſtram commiſiſtis, ſpreta Gothorum potentia, quæ primo ſtatim aduentu illos fudit, atq; obſedit. Atqui non ita meriti de uobis erant Gothi, ut tantam proditionem (uiolato iuſ reiurando) aduerſus eos moliri debuiſſetis. Sed adhuc uobis reſipiſcendi tempus conceditur: unica enim hæc euadendi uia eſt, ſi portas Gothis aperiatis, non aduerſum uos, ſed aduerſum Græcos ingreſſuris. Quòd ſi perſeueraueritis in amentia ueſtra, impacabile bellũ à Gothis uobis inferetur. Hæc Vitiges Rex denuntiari uobis iubet. Quibus uerbis nihil reſponſum eſt à Romanis: ſed cùm ſignificaretur Gothos adeſſe, concurſum eſt ad Salariam portam, à qua iam Gothi poſt aliquantam moram in caſtra Regis, quæ inter Vrbem, & Anienem fluuiũ poſita erant, redierunt. Et prima quidem nox in hunc modum tranſacta eſt. Sequentibus diebus cùm Gothi neminem ad prælium egredi uiderẽt, ad Vrbis obſidionem ſe præparabãt. Fuit uerò hæc ratio obſidionis: Caſtra circum Vrbem in ſex locis poſuerunt, à Flaminia uia uſq; ad Præneſtinã: his caſtris quinq; Vrbis portæ obſidebantur, & uiæ, quæ trans Tyberim ferunt, per ea impediebantur. Caſtra autem ipſa uallo & foſſa, ac ligneis turribus munierunt, & tam citra quàm ultra Tyberim omnia occupantes, crebris incurſionibus peruadebant.

Roma à Vitige & Gothis obſidetur.

CAPVT

CAPVT XI.

Contra uerò Belliſarius pro defenſione Vrbis hæc prouidit: Pincianã portam, quæ contra maiora Gothorum caſtra maximè erat oppoſita, & Salariã huic dextrorſum proximam, & quicquid circa illas muri eſt, ſibijpſi aſſumpſit defenſandum. Præneſtinam uerò portam Beſſæ, Flaminiam, quæ eſt ſiniſtra Pincianæ, Conſtantiano attribuit. Cæteris quoq; portis alios præfecit. Intereà Gothi auſpicia belli à publica Romanorum pernicie inchoantes, aquæductus omnes interruperunt. Erant hi quatuordecim aquæductus, mirabili arte erecti, & conſummati, per quos aqua in urbem labi conſueuit. Afficiebat ea aquarum interruptio Romanos, & Græcos nõ paruo rerum incommodo, præcipuè tamen in neceſſario uſu piſtrinorum, quæ ſine illis aquæductibus penitus inutilia reddebãtur. Quippe ex eo aquæductu, qui ex ſummo Ianiculo per Tranſtyberim defluebat, utpote decliuo ac rapido, magna uis piſtrinorũ conficiebatur. Cæteri quoq; aquæductus quibuſdã in locis ad eandẽ piſtrinorũ cõmoditatem inſtituti, tunc uerò interrupti, magnas obſeſſis difficultates afferebãt. At Belliſarius tot incõmodis occurſurus, remedia excogitauit. Bini lembi paruo inter ſe diſtãtes ſpatio tignis cõiuncti, molas in medio cõtinebãt, quæ rapido fluminis curſu uoluebãtur, funes uerò ab utraq; ripa quàm maximè intẽti, lẽbos in flumine ſuſtentabãt: huiuſmodi lẽbos ſecus pontẽ, qui trãs Tyberim ducit, collocauit. Poſt eos lembos alios eodẽ ordine poſuit: quibus nẽ hoſtes mittẽdo de ſuperiore loco materiã, & ignẽ, officere ualerent, catenæ in flumine ad ipſum pontem obiectæ, omnẽ materiam excipiebant, exceptam aũt homines ab utraq; ripa diſpoſiti auferebant. Itaq; lembi piſtrinorum uſum largiſsimè (ut etiã hoc noſtro tẽpore fit) cõpenſabant: aquarũ uerò defectũ Tyberis abundè ſuſtentabat.

Porta Pinciana. Salaria.

Præneſtina. Flaminia.

Aquæductus interrumpũtur.

Aquæductus ex Ianiculo in Tyberim.

Molẽdina in Tyberi Belliſarius conſtruxit.

CAPVT XII.

Belliſarius à Romanis irriſus.

BEllіſarius interim his imminentibus periculis, equo circumuectus Romanos ad bene ſperandum hortabatur. Qua exhortatione Romanis (ut inquit Procopius) immodicum riſum de ſe præbuit, quòd cùm nuper hoſtes ipſe uix effugiſſet, ad bene ſperandum alios hortaretur, Gothosq́; contemnendos affirmaret, quorum primum impetum uix potuerit ſuſtinere. Deinde non longè pòſt imprudenti riſui grauiſsimus dolor ſubſecutus eſt. Erat enim in Vrbe ob diuturnũ otiũ tota populi multitudo bellis inepta, atq; adeò bellorum incommodis nihil penitus aſſueta. Vnde cùm corpora nec curare balneis poſſet, nec ſordes abſtergere, prætereà neceſſariarum rerum inopia premeretur, cogereturq́; acrius inſomnes ducere noctes, mœnia (ut in peruigilio fit) cuſtodiendo, ueniſſetq́; in ſuſpicionẽ, Gothos tandem Vrbe neceſſariò potituros: ad hæc omnia immodico mœrore afficiebatur, ægreq́; ferebat, quòd qui nihil deliquiſſent, obſidione premerentur, & in tantã periculi magnitudinẽ perueniſſent: unde agmine facto Belliſarium apertè increpabant, quòd cùm ab Imperatore nihil uiriũ, quod ſuperandis hoſtibus ſufficeret, acceperit, auſus ſit in Gothos exercitũ ducere. Hæc eadem etiam Senatorij ordinis uiri clàm exprobrabant. Perſenſit Vitiges à transfugis hanc controuerſiam intra mœnia Romana ſubortã, ſtatimq́; ut eam foueret, Sallem quempiã magnæ autoritatis uirum, ad Belliſarium mittit: qui magno legatorũ comitatu ſtipatus, ad Belliſarium, Senatũq́; Romanũ perueniens, huiuſmodi uerba proponit: Qui bellum alijs inferre contendit, alterũ è duobus neceſſariò ſibi proponit: aut enim per audaciã, aut fortitudinem ſe proſperè pugnaturũ confidit. Vtrũ igitur ex his duobus, ô Belliſari, te ad Gothorũ impugnationẽ induxerit, ſignifices uelim. Si enim fortitudine

Belliſarius à Romanis reprehenſus.

Salles Gothorũ orator.

Oratio legati Gothorum.

dine cõfiſus aduerſum nos ueniſti, erumpe aliquãdo ex Romanis latebris, & quid utriuſq; noſtrũ exercitus poßit experire: ſi aũt audacia, & temeritate te in has difficultates præcipitatum attenderis, age quantocyus pœnitentiam, ut à nobis erratorum ueniã conſequi merearis. Præterea noli Romanis iſtis haudquaquã de cætero miſeriã protrahere, quos Theodericus Rex per delicias, & ut liberè uiuerent educauit. Nos quoq; ut tibi, ita & tuis nunc ſumus liberam abeundi poteſtatem facturi, ueſtra omnia poßidendi: his nanq;, qui ad pœnitentiã, & ſanam mentem redire cupiũt, hoſtiliter inſultare uelle, nec ſanctũ equidem duxerim, nec humanitatis officio dignum. Vos uerò Romani, quodnam crimen habuiſtis aduerſum Gothos, aut quid unquã in uos commiſerunt, ut non ſolùm nos, uerùm etiam uos ipſos prodere cogeremini? Vobis tamẽ adhuc, ſi reſipueritis, noſtra benignitas de erratis clementer ignoſcet.

Gothorum cum Romanis expoſtulatio.

CAPVT XIII.

CVi quidem Gothorum legationi Belliſarius ita reſpõdit: An audacia, an fortitudine fretus ad pugnãdum deſcenderim, ſuperuacuè à me hoſtes inquirunt, cùm nõ ſoleant prouidi duces ex hoſtium uoluntate dependêre. Romam uerò occupantes, nihil alicui abſtulimus, ſed quod noſtrum erat recuperauimus: & quicunq; ueſtrum putauerit ſe rurſum hanc urbem (uiuo Belliſario) recepturum, uehementer fallitur, & errat. Romani uerò etſi proditionis per Gothos acriter accuſarentur, eorum tamen legatis in nullo contradicere audebant, fortè illud animo uoluentes: Victi quandoq; reſurgent. Legati deinde in caſtra Gothorum reuerſi, ſciſcitanti Vitigi, qualiſnam uir Belliſarius eſſet, qualemq; animum ad diſceſſum haberet, reſponderunt eum eſſe conſtanti, atq; imperterrito animo, neq;

Belliſarij ad Gothos reſponſio.

aliter quàm præualidis armis ab adepta ſemel Vrbe amoueri poſſe. Hac itaq; ſpe Vitiges deſtitutus, enixius de expugnanda Vrbe conſultare cœpit, omniaq́; bellica inſtrumenta & machinas ad expugnationem Vrbis aduehebat. Machinæ uerò huiuſmodi, fuerunt primùm arietes quatuor. Eſt autem forma eorum talis: Columnæ ligneæ quatuor in altitudine erectæ, æqualiter inuicem oppoſitæ collocantur, hæ columnæ tignis octo uinciuntur, quatuor ad imum columnarum, totidem ad ſummum: efficiturq́; ueluti quadratæ cuiuſdam ædiculæ forma. Hæc rurſus corigijs obtegitur, ne feriri de mœnibus, qui intus ſunt, poßint. Introrſus uerò non paruæ molis ſtipitem, ſiue trabem ſupernè ſuſpendunt, huncq́; catenis laxatum, in medio machinæ cùm opus fuerit dimittũt. Habet uerò trabs in capite ferrũ ingens, & quadratum ad incudis formam. Machina tota quatuor rotis ad baſes columnarũ impoſitis defertur. Mouent autẽ eam milites intus exiſtentes non pauciores quinquaginta: qui poſtquã eam mœnibus admouerunt, trabem illam ſuſpenſam machinamento quodã retrotrahũt, moxq́; cum impetu dimittunt. Trabs autem uiolentia, & pondere in murum delata, omnia quaſſat, ac frangit, ita ut aries crebra diuerberatione incuſſus, penetrare, in quæcunq; inciderit loca, queat. Quocirca hæc machina cognomentũ eſt nacta, quòd ſtipitis huius cacumine, dum prominet, haud ſecus ac arietes inter ſe ſolent, dum colliſione decertant, illidendo & quatiendo uniuerſa diſturbet.

Machinæ bellicæ.

Arietis bellici forma.

CAPVT XIIII.

Turres ligneæ.

FEcerant etiam Gothi turres ligneas, ad parem mœnibus altitudinem, accepta uera muri dimenſione ex lapidum interuallo. Suntq́; eiſdem turribus ad baſem in angulos ſingulos ſubmiſſæ rotæ, quarum uolutione, quocũq;

milites uellent, facilè circumagebant. Scalæ prætereà pluri mæ, & ad pinnas uſq; pertingentes, in promptu his aderãt. Parauerant etiã infinitam quandam uim faſcium ex uirgul tis, & ſtipula, quibus foſſas replere, & ſolo æquare cogita bant, ut machinationes, quas mox producturi erant, ne nul la trãſitu prohiberentur. Itaq; omnibus paratis, Vitiges ad primã lucem omnes armatos adeſſe iubet, agminaq; diſtri- buit, & quid his, uel illis agendum eſſet, inſinuat. Fit alacri tas magna in Gothis, & incredibilis pugnandi ardor, cùm alij faſces, alij ſcalas ferrent, alij machinas admouerent. Bel liſarius uerò inſtructã hoſtium aciem ex aggere contempla tus, ſimulq; Romanos pauore cõcuſſos attendens, immodi- cum riſum patulis buccis emiſit, iuſſitq; milites nihil prius attentare, quàm ipſe ſignũ dediſſet. Romani aũt (ut inquit Procopius) ægrè ferebant eum cum irriſione loqui, & ſibi illudere: oderant ſimul & increpabant impudentiã eius. At ille, ne eorum odio exponeretur, ſeſe Gothorũ ſimplicitatẽ riſiſſe ſimulabat, quòd adiunctis bobus machinas aduehere poſſe ſperarent, quaſi boues inermes, aut extra machinam præceſsiſſent, cùm tamen à capitibus uſq; ad tibias ſatis mu niti incederẽt. Quod cùm magis formidandũ putaret, iuſsit ut omnes & ſinguli milites tela in pedes iumentorũ ſine ul- la intermiſsione torquerẽt. Quo euenit, ut collapſis bobus, milites, qui machinas intus admouebãt, ſubſiſterẽt, donec li xæ & calones foſſas uirgultis, ac faſciculis (prout præceptũ acceperunt) replerẽt. Verũ cùm replendis foſsis intenderẽt, multitudine telorũ ab aggere emiſſorum repulſi, nec foſſas implere, nec mœnia adire, nec arietes admouere ualebant.

Scalæ.

Faſces.

Romani deriſo rem Belliſariũ oderunt.

CAPVT XV.

STabat nihilominus Gothorum acies immobilis, atq; inuicta, quanquã nunquàm potuerit aggerem præ-

rupto aſcenſu munitum ſuperare: tantum quippe ſagittis, & tragulis, & omnium telorum genere certabatur. Præceptumq́; (ut Procopius affirmat) à Vitige habebãt, ut nullos facerent in muros inſultus, ſed ordine ſuo manerent, & ſagittas in propugnacula adeò crebras iacerent, ut nullã temporis remiſsionem Belliſario permitterent, ne forte in alteram mœnium partem, in quam ipſe ingentibus copijs eſſet inſultaturus, ſuppetias ferret. Cùm enim hæc ad Pincianã, & Salariam portam geruntur, tribus alijs locis Roma oppugnabatur. Vitiges quippe nullum ſtrenui impugnatoris officium prætermittens, ad Præneſtinam portam multitudine militum comitatus, Vrbem acrius impugnat: eodemq́; tempore alia Gothorum multitudo contra portam Fontinalem impetum faciebat: alia inſuper hoſtium manus portam Aureliam (quæ eſt ad ſummum Ianiculũ) expugnare nitebatur. Ita quatuor ſimul locis Roma acriter impugnabatur, ad Pincianam, & Salariam portas, quas Belliſarius tuebatur, ad Præneſtinã, cui præerat Beſſas, ad Aureliã, & Fontinalem portam. Sed hi Gothi, qui ad Ianiculum pugnabant, facilè repellebantur, quòd ibi loca ardua & ſaltuoſa difficile iter ad mœnia etiam nullo repugnante permittẽt. Erat tamen ibi Paulus à Belliſario præfectus, quo ſtrenuè reſiſtente, conatus hoſtium in irritum abiuere. Ad uiam uerò Caſsiam maius periculũ fuit. Via ſiquidem porticu contecta fuit, per quam ad templum beati Petri Apoſtoli aditus erat. Sub ea igitur porticu Gothi latitantes, cùm tẽpus rei gerendæ aptum exiſtimarẽt, ex inſidijs repentè egreſsi, ad molem Hadriani occupandam conuolabant, ſcalisq́; admotis, primũ ambitum, qui figura quadrata molem cingit, repentino impetu ceperunt.

Roma pluribus locis à Gothis impugnatur.

Aureliana porta ad Ianiculum.

Hadriani moles, nũc caſtrũ S. Angeli.

CAPVT

CAPVT XVI.

HAec moles Hadriani Imperatoris ſepulchrum fuit, ſpectatu procul dubio dignum. Pario nanq; ex lapide ædificatum eſt. Saxa quadrata illi inuicem nexa, alia nulla commixta materia, & quaternis partitum pari dimenſione lateribus. In medio uerò huius quadrati, moles rotunda inſurgit, excelſa quidem altitudine, latitudine uerò tanta, ut in ſuprema eius parte area ſit, cuius diameter uix iactu lapidis tranſigatur. Habet uerò pontem ſuper Tyberim amnem, qui ab ipſa mole ad aliam ripam extenditur. Hoc ædificiũ licet extra Vrbem eſſet, nam Vrbs quidem ad Tyberim finitur, tamẽ quia pontem habet ad mœnia uſque pertinentem, & erat ueluti arx, & propugnaculum quoddam, Belliſarius militibus ſuis occupandum, cuſtodiendumq; prouiderat: eiusq; rei curam Conſtantino mandauerat, & ut contigui muri curam ſuſciperet aſſeruandi, ut leuiori & non magni momenti cuſtodia indigentis. Siquidem ea ex parte nequaquam murus (flumine ſubterlabente) poterat oppugnari. Itaq; Conſtantinus nullum eò loci hoſtes inſultum facturos ratus, non ſatis ualidis cuſtodijs ipſum munire curauit, cùm paucos haberet milites, eorumq; maiorem partem in locis admodum neceſſarijs diſtribuiſſet, ipſeq; eodem tempore Gothis ad campũ Martium, uel Aureliam portam inſultantibus occurſurus, ex ea ſtatione exiuiſſet. Gothi ergo per abſentiam præfecti, capto inferiori ambitu, molem ipſam expugnare nitebantur. Milites autem de ſuperiori parte repugnantes, deficientibus alijs telis, permagnas ſtatuas hominum, equorum, quadrigarum, excellenti artificum opere confectas, partim integras, partim confractas, in ſubeuntes hoſtes deiecerunt. Inter hæc Conſtantinus audito molis periculo, per pontem ſuccurrere feſtinat, additq; ſuis animos, dum ipſe

Statuæ precioſæ deiectæ.

hoſtes ab inferiore parte inuadit: illisq; fugatis, ſeſe ſeruauit, & arcem.

CAPVT XVII.

AD Præneſtinã quoq; portam, ubi Vitiges Rex, & qui cum illo erant Gothi pugnabãt, ingẽs periculũ fuit. Erat enim nõ procul ab ea porta locus, quẽ Viuarium appellabant: is locus mœnia habebat duplicia, aliquo ſpatio inter ſe diſtãtia. Solũ inter bina mœnia planiſſimũ erat, ipſa uerò mœnia non ſatis munita. Vitiges igitur, & Gothi prima aggreſſi mœnia, etſi egregiè repugnabatur, ualidiſſimè impugnabãt. Quocirca Beſſas Paraniusq;, ad anceps periculum deducti, cõfeſtim Belliſariũ ad ſe aduolare precantur. Ille uerò ſine mora adeſſe feſtinat, relicto quodã ex fidelioribus amicis ad Salariæ portæ tuitionẽ. At ubi Belliſarius hoſtes uidet Viuarium ſuffodiſſe, & diuerſim mœnia impugnare, quicquid roboris in exercitu habebat, apud ſe continuit, atq; in prælium deſcendit. Gothi iam murum ab inferiori parte perfregerãt, ac magna eorum uis ingreſſa, inter bina mœnia uerſabatur: pugnatumq; eſt eo in loco & acriter, & pertinaciter, donec Gothi per eum ipſum locũ quo fuerant ingreſſi, accepta graui ſuorum ſtrage, euadere cogerentur. Sed nec Græcis incruenta uictoria ceſſit, quãuis Gothos à mœnibus ſubmouiſſent, eorumq; machinas & caſtra incẽdio tradidiſſent. Interea uerò dum hæc agerentur, eadem belli fortuna ad Salariam portam fuit. Ex ea nanq; Græci ex improuiſo in Gothos impetum facientes, eos in fugam conuerterunt, deinde incenſis eorum machinis & caſtris, in Vrbem uictores redierunt. Per hunc igitur modum Roma eodem die & oppugnata pluribus locis fuit, & defenſata. Ceciderunt autem in his prælijs Gothorum tria millia. Eo tamen damno nihil territi fuere Go-

thi,

thi, quin Vrbem acrius obſiderent. Romani uerò etſi Belliſarij uirtutes admirari uiderentur, tamen grauem aduerſus eum querelam faciebant, quòd funeſtæ ubique domus per Vrbem eſſent, multis ex Romana nobilitate & populo deſideratis, quodq; cōtra tantas Gothorum copias, exiguis ipſe uiribus concitato bello Romanam Vrbem in præſentes difficultates conieciſſet.

Romani de Belliſario querūtur.

CAPVT XVIII.

QVod cùm Belliſarius compertum habuiſſet, maiorem in modum commotus, mox uehemētius quàm aliâs Iuſtiniano in hunc modum ſcribere curauit: Venimus, inquiens, ut iuſſeras in Italiã, & ad cætera loca per nos recuperata, Romam quoq; recepimus, Gothorũ multitudine inde propulſata, quod nuper ad te miſſo eorum præfecto Ludero ſatis declarauimus. Et quoniam in multis Siciliæ Italiæq; locis, quæ noſtræ ditionis effecimus, maiorem militum partem neceſſariò collocauimus, ad legionem unam, eámque ſemiplenam redacti ſumus. Hoſtes uerò intolerabili multitudine aucti, nos oppugnatum uenēre. Ipſi uerò cùm explorandi gratia circa Tyberim obequitaremus, cogebamur uel inuiti cum hoſte confligere, nec multum abſuit, quin telorũ & miſſilium multitudine obruti in fata concederemus. Muros deinde Gothi cùm expugnatum ueniſſent, & machinas his applicuiſſent, impetu undique facto, non plurimum abfuere, quin Vrbem ſubita irruptione, & nos pariter occupaſſent, ni fortuna nos quædam proſpera his imminentibus malis ſubtraxiſſet. Ea nanque, quæ excedunt rerum naturam, non humanæ uirtuti, ſed Deo ſunt attribuenda. Quæ uerò ſiue uirtute, ſiue fortuna ad hoc tēpus geſſimus, quàm optimè habēt. At ea quæ poſthac geſturi ſumus, peruelim equidē tuis ut

Epiſtola Belliſarij ad Iuſtinianum.

Gothorum intolerabilis multitudo.

rebus ſint plurimum conductura. Quæcunq; demum uel explicanda per me decentius ſunt, uel per te facienda, nequaquam te latêre permittam, eius rei nihil ignarus, humana omnia ita procedere,ut Deo *placitum eſt.* Veruntamen *(quæ ſummæ rerum ſunt)* Principes *ut ſe geſſerint, uel ignominiam,uel laudem perpetuò referunt.* Arma *itaque, & milites per te ſunt ad nos, & ea multitudine tranſmittenda, ut aduerſus potentiſsimum hoſtem poſsimus paribus uiribus hoc bello conſiſtere.* Non *enim omnia fortunæ ſunt permittenda,quandoquidem non eadem hæc ſemper offertur.* Te *uerò,ô* Imperator,*ea ſubeat cogitatio uelim, idq; animo agites, quòd ſi nos* Gothi *ſuperauerint,& de tuæ* Italiæ *poſſeßione nunc exciderimus,profectò ad militum ex eo caſu iacturam accedet & dedecus ex re malè geſta non mediocre,quod nobis aßiduò inhærebit.* Præterea *uidebimur* Romanis *perniciem attuliſſe, non libertatem,qui ſuam minoris fecere ſalutem, quàm fidem erga te præſtitam : & quandoq; eueniret, ut parta ad hoc tempus felicitas, in calamitatem & infortunium deſtuiſſe uideretur.* Si *enim ab urbe* Roma, *& uniuerſa* Campania, Siciliáq; *pelleremur, omnium illud nimirum, quod utique leuiſsimum eſſet malorum, nos fortè morderet, quòd haudquaquam ex alieno diteſcere licuiſſet.* Atqui *& illud tibi conſiderandum,*Romam *quondam tanta amplitudine urbem,multis hominum millibus cuſtodiri haud ſatis potuiſſe, locum ſanè maximo ambitu, & nimia uaſtitate, & ut nequaquam maritimum, ita & rebus omnibus neceſſarijs interclusum.* Præterea Romani, *etſi modo nobis beneuoli ſunt, malis tamen in longius tendentibus, nulla interpoſita mora ſibi (prout melius poterunt)conſulere cogentur.*Nã *qui recens in amicitiam uenerint, non infortunio, ſed beneficijs decenter affecti,ſeruare fidem conſueuere.* Accedit

Roma multis millibus uix defendi poteſt.

præterea,

prætcrea, quòd penuria rci frumentariæ, ſimul & fame cogentur, quæ minus uelint, ut faciant. Ipſe uerò cum me ſatis intelligam tibi mortem debere, profectò cum uita nemo me hinc deturbabit. Aduerte tamen quidnam ſit tibi gloriæ Belliſarij mors hæc allatura.

CAPVT XIX.

IVſtinianus his literis acceptis, ualde commotus eſt, ſtatimq́; copias, quas paratas habebat, nauigare in Italiam iuſſit, & maiores alias parare conſtituit. Valerianus igitur & Martinus, qui iam paratis copijs præerãt, tranſmiſſuri in Italiam, primùm ſeſe in AEtoliam, & Acarnaniam contulere, ubi ob inualeſcentis hyemis incommoda, hyemare cogebantur. Romani uerò ea ſpe confortati, leuius belli obſidionisq́; moleſtias tolerauere, aduentum eorum primo quoq; tempore expectantes. Interea dum hæc agerentur (ut autor eſt Procopius) patricij quidam Romani quædam Sibyllæ dicta Romæ in medium proferebant, aſſeuerantes ad Iulium uſque menſem ciuitatem in diſcrimine fore, & neceſſarium poſtea, ut Imperator tunc quiſpiam Romanorum exiſtat, quum demum Roma nil Geticum extimeſcet. Geticam quippe Gothorum hi nationem eſſe affirmant: quod apertè eſt contra eos, qui Gothos à Getis ſine ratione & autoritate ſeparare contendunt: eſt quippe una gens, ut tunc Romani patricij conformiter, & uerè ad Sibyllæ dicta aſſeruerunt. Dum autem Romæ hæc aguntur, Aſiarius & Sigislaus, Gothorum duces, qui iampridem à Vitige cum exercitu miſſi fuerãt, præualida claſſe, maximaq́; Gothorum multitudine contracta, Salonas Dalmatiæ ciuitatem terra mariq́; obſederunt. Conſtantianus enim eius loci præfectus, cum tãtis hoſtium copijs longè impares uires haberet, ab eorum congreſſu prudentius

Iuſtinianus liberare Romã parat.

Sibyllæ liber de Gothis & Getis.

Aſiarius & Sigislaus Gothi.
Salonæ à Gothis obſidẽtur.
Conſtantianus.

abſtinebat, contentus in urbe ſatis munita obſidionem tolerare, euentumq́; obſeſſæ urbis Romæ expectare. Quamuis etiam aliquando clàm egreſſus, cœpit hoſtes urgere, ut qui alios inuaderent, ſe quoque inuadi experirentur: ſed erant leuia prælia, quibus nihil memorabilium rerum ſucceßiſſe uidebatur. Inter hæc Roma acrius obſidetur. Vitiges enim, quoniam oppugnatio prius intẽtata non ſatis fœliciter ſucceſſerat, commotior inde factus, cuncta rimari, ac diligenter perſcrutari curauit, quibus obſeſſos quàm maximè affligeret. Portus erat iuxta mare à dextera Tyberis fluuij ripa, ſuperq́; eò urbs ualido muro cincta: eo in loco naues cuncta, quæ mari feruntur, deponebant, inde rurſus terra, uel fluuio Romam portabantur. Vitiges igitur facto agmine, eam urbem Portuenſem ex improuiſo adortus occupauit, cùm ciues contra ſubitam hoſtium uim imparati nequaquam reſiſtere poſſent. Ex qua occupatione intolerabiles mox difficultates Roma perſenſit, ſublata omni facultate, qua frumentum, ac cæteræ res humano uſui neceſſariæ, importari conſueuerunt. Gothi enim ualido militum præſidio ibi relicto, oppidum ac fauces Tyberis omni ſtudio obſeruabant, nec quicquam Romanis inferri patiebantur.

Vitiges ſecundò Romam oppugnat.

Portuenſis urbs à Gothis capitur.

CAPVT XX.

Romani ſeipſos accuſant, quòd Gothos excluſerint.

QVocirca Romani querelas in ſuam ipſorum imprudentiam exaggerantes, ſeſe grauiter accuſabant, quòd Gothis excluſis, Græcos nihil uirium habentes, intra Romanæ Reipublicæ uiſcera facilius, quàm prudentius admiſiſſent. Creuit itaque in Vrbe fames, & extrema omnium neceſſariarum rerum inopia: cui mox adiectum eſt grauius, & irreparabile malum. Nam Vitiges dum

dum ſe pertinacibus Romanorum animis à Roma excludi uidet, miſsis percuſſoribus, omnes obſides, quos à principio à Romana nobilitate ſecum Rauennam abduxerat, interfici curauit, exceptis admodum paucis, qui ſalutem fuga inuenerunt. Qua rei acerbitate Romani plurimum conturbati, uehementius ingemuerunt ſeſe imbecilli Græcorum fidei credidiſſe, à quibus conſolationem nullam, perniciem uerò plurimam, euerſa penitus Republica, & libertate recipiebant. Nec ſatis erat ad cumulum Romanæ miſeriæ, quòd præſtantiſsimos ciues, chariſsimos liberos, & conſanguineos Rauennæ trucidatos audiuiſſent, addita eſt eis per Belliſarium grauior, & uix toleranda afflictio. Quamuis enim paſsim per Vrbem funeſtæ domus inſpicerentur, uixq; aliquis locus ſine publico, uel priuato luctu ob amiſſos amicos eſſe uideretur, Belliſarius tamen nimis ſeuerum & crudele edictum Romanis proponit, ut neceſſaria primùm mancipia, deinde ſuauiſsimos filios, tandem chariſsimas coniuges extra Vrbem confeſtim emitterent, ne cæteri in commeatus penuriam, uitæq; diſcrimen peruenirent. Quo facto, adeò tenuem remanentibus uictum indulſit, ut ægrè uitam multis miſerijs affectam ſuſtentarent. Tum ingens mortalium turba cum fletu & eiulatu à chariſsimorum fratrum, patrum, propinquorum, maritorum, amicorum amplexu auulſa, noctu per uiam, quæ ab hoſtibus uacua erat, in Campaniam ſe recepit, patria in manibus Græcorum, propter quos extrema pati cogebatur, derelicta.

Romani obſides occiduntur.

Græcorum fides imbecillis.

Belliſarij in Romanos ſeueritas.

CAPVT XXI.

BElliſarius autem, quum ſuorum militum numerum ad murorum ambitum obſeruandum minimè ſuffe-

ćturũ putaret, cum ciuibus eos, & priuatis hominibus, qui militiam exercerent, immiſcuit, diuiſitq; ſingulos per cuſtodias, in mercedem certius aliquid priuato cuique, etſi imbecilli, pollicitus. Inuenti tum fuere non pauci, nec infimæ nobilitatis uiri Romani, qui præſentem Reipub. ſtatum, & priſtinæ libertatis euerſionem grauiter ferre putarentur: ob quam ſuſpicionem à Belliſario in exilium pulſi, experimento didicerunt, Gothorum modeſtiam Græcorum tyrannidi cum publico Romanæ urbis excidio ſuccubuiſſe. Quorũ è numero fuit Maximus, cuius proauus poſt Valentiniani mortem imperium arripuerat. Præterea uenerat in eandem ſuſpicionem Syluerius Papa, quem quondam Theodatus (ut diximus) uiolentius, quàm honeſtius ad Pontificatum aſſumi procurauit. Huic Pontifici auſa eſt Theodora Iuſtiniani uxor præcipere, ut Menna Conſtantinopolitano Antiſtite pulſo, Anthemium ab exilio reuocet, qui ob Eutycianam ſectam fuerat in illam cladem compulſus. Negat Syluerius id ſe facturum, quod Pontificia pietate incolumi præſtari non poſſit. Excanduit fœmina inſolens, quæ nihil ſibi nõ licere putabat, ſcripſitq; Belliſario, ut Syluerio pulſo, Vigilium Diaconum, cuius impulſu petitum erat à Theodora, ut Anthemius reſtitueretur, in eius locum ſubſtituat. Belliſarius, ſiue quòd bellicæ rei intentus eſſet, ſiue planè ſciret, cauſam Pontificis ad ſe minimè pertinere, negotium à muliere acceptum, ad ſuam mulierem Antoninam transferre curauit: quæ ſubornatis à Vigilio teſtibus, qui Syluerium dicerent conſilia agitaſſe de Gothis in Vrbem inducendis, hominem coëgit ſeſe dignitate abdicare, pallioq; depoſito, monaſticam ſibi cucullam inducere. Sicq; in Pontias inſulas relegatus, in ſanctitate uitæ dies concluſit extremos.

Belliſarius Romanos in exilium mittit.

Maximus.

Syluerius Papa.

Theodora.

Menna Conſtãtinopolitanus Antiſtes.

Eutyciana hæreſis.

Vigilius Papa.

Antoninæ mulieri Græcæ cauſa Papæ à Belliſario committitur.

CAPVT

CAPVT XXII.

DEinde ueritus Belliſarius, ne quis etiam cuſtodum inſidias ad portas moliretur, uel externus quiſpiã pecunia corrupturus, ad hos clàm uentitaret, bis in ſingulos menſes deſtructis omnibus portarum clauibus, in aliam formam, & à priore longè diuerſam, alias denuò facere curauit. Nec ſecus in muro, & cuſtodijs ipſis, in ſingulas noctes alios præficiebat, quibus id erat iniunctum, muros frequentius obeundo, nomina uiciſsim cuſtodum deſcriberẽt, & ſi quis fortè abeſſet, alium mox ſubſtituerent, ſibiq́; nominatim referrent, qui fortè tunc à cuſtodijs abfuiſſet, ut decẽti uelocius pœna afficeret negligentẽ, & ut ad uigilias eſſent attentiores. Iuſſerat muſicis inſtrumentis ut artifices ipſi per noctem in mœnibus uterentur. Milites prætere quoſdam noctu emittebat, quibus ad foſſas erat aſsiduò pernoctandum: cum quibus erant & canes, ut nemo uel è longinquo mœnia inuaſurus lateret. Hoc modo Roma intus & foris periclitãte, Martinus & Valerianus (quos à Iuſtiniano miſſos ſuprà diximus) mille quingentorũ equitum copias in ſuo exercitu adducẽtes, Romam peruenêre. His fretus uiribus Belliſarius, mutata belli ratione, primò leuibus prælijs, & per occaſionem commiſsis, hoſtem ſolicitare, inde cùm aliquot bella feliciter ceſsiſſent, uidereturq́; miles ſuo ſucceſſu audacior factus, acie decertare auſus, tam proſperè ab initio dimicauit, ut ſub Gothorum caſtris ſit aliquandiu certatum. Ad poſtremum ſuperante Gothorum multitudine, Romani, præſidiarijq́; in Vrbem compelluntur: tantoq́; impetu fugiendo corruebant, ut multi portis & muro excluſi, ac maiore ex parte inermes, mœnibus miſerabiliter hærentes, ægrè ſeruati fuerint. Eſtq́; uno tempore non ſolùm circa caſtra Regia, ſed uia etiam Caſsia, uario atque ancipiti Marte dimicatum.

Belliſarius claues, & cuſtodias portarũ ſæpe mutat.

Gothi enim uiſa aduenientium cōtra ſe Romanorum multitudine, ad proximos montes ſe extra caſtra retrahentes, pauorem ſimulabant: tum Romani diripiendis eorum caſtris nimis imprudenter intenti, à redeuntibus facilè ſuperantur, prædaq́; exuti, ſalutem fuga captare coguntur. Perierunt eo die ex Belliſarij militibus permulti, & hi omnium ſtrenuißimi: eſſetq́; multò maior clades accepta, ubi apertè à Regijs caſtris ad Vrbem inclinauit, niſi duo uiri fortes, qui ambo ordinem ducebant, ſua irruentibus Gothis corpora obiecißent. Principio & Taruunti illis nomina fuere. Ille multis uulneribus confectus pugnādo corruit, Taruuntes ad Pincianam portam multo conſperſus cruore concidens animam efflauit.

Romani à Gothis fuguntur.

CAPVT XXIII.

HAc pugna infeliciter peracta, uario modo trepidauere Romani: ipſeq́; Belliſarius ab hoſtium congreſſu plures dies abſtinuit, contentus ſola mœnia defenſare. Laborabatur interim intolerabili frugū inopia. Illudq́; malum non tantum attigit eos, qui obſidione premebantur, ſed & Regia caſtra, uniuerſamq́; Italiam horrenda fames inuaſerat. Scribit nanque Datius Mediolanenſis Antiſtes, qui per ea tempora fuit, tam arcta caritate annonæ in ſua diœceſi laboratum, ut præterquam quòd fœda & obſcœna multa ederentur, reperta ſit mulier, quæ fame adacta, à filij carnibus non abſtinuerit. Laborabatq́; per hæc tempora duplici malo Italia, Vrbis obſidione, & fame teterrima, publicaq́; terrarum & populorū diſcordia. Belliſarius autē poſt acceptum ex inuaſione Regiorū caſtrorum apud Pincianam portam incommodum, cōfirmatis paruo tempore militum animis, rurſus educere illos cœpit: nec tamē de ſumma rei una acie decernere audebat.

Roma frugum inopia laborat.

Datius Mediolan. Antiſtes.

Fames horrēda.

ſuorum

ſuorum paucitati diffiſus. Tum Gothis obſidionem in longum trahi cernentibus, unica peruincendi ſpes reliqua uidebatur, ſi fame Roma continuè premeretur. Quamuis enim portus Romanis ablatus, magnas difficultates eis attuliſſet, tamen (ut eſt hominum induſtria, præſertim in indigentia ſolers) onerariæ naues, quæ portum ſolebant petere, Antium petebãt: & inde expoſitum frumentũ, & alia neceſſaria pedeſtri itinere Romam deferebantur. Volentes igitur Gothi cõmoditatem quoq; iſtam Romanis auferre, octaua circa Vrbem caſtra inter uias Latinã & Appiã poſuerunt. Sunt enim in his locis aquæductus duo altis fornicibus, qui ſe interſecantes, quaſi in duo brachia ſcindũtur, relictoq; in medio aliquanto ſpatij iterum coniunguntur. Diſtat autem ab Vrbe hic locus millia paſſuum circiter quinq;. Gothi igitur hunc medium locum occupantes, murum inter columnas arcuum undequaq; fecerunt ex lapidibus & luto, caſtraq; in hunc modum munitiſſima habuerunt, in quibus ſeptem millia equitum ſtatim collocauerunt, qui ſupra infraq; Latinam, Appiam, ac Oſtienſem uiam infeſtantes impediebãt, omnemq; importandi facultatem Romano populo præcidebant.

CAPVT XXIIII.

PRæcluſis itaque itineribus, fames multò maior quàm antea obſeſſam ciuitatem inuaſit: nec diu tolerari potuiſſet, niſi milites noctu iam maturis ſegetibus furto aliquid frumenti ex agris corripuiſſent, magnoq; pretio ciuibus uendidiſſent. Sed cùm annona arctior fieret, tum grauis peſtilentia ciuitatem affligebat, nata ex abominandis cibis, ad quos famis magnitudo obſeſſos coëgerat. Res enim Romana iam in ſummis difficultatibus atque anguſtijs uerſabatur, optantibus ciuibus potius mortem, Peſtilentia Romam infeſtans

Romanis optabilior mors, quàm uita.

Romanorũ ingens pœnitentia, quòd à Gothis ad Græcos defeciſſent.

quàm uitam inter ipſos Græcos tot miſeriarum generibus cumulatam, diutius prorogare. Proinde apud Belliſarium grauiter conquerebantur, ſuam (teſte Procopio) dementiam, quam prouidentiam putabant, iterum ut prius accuſantes, quòd ipſius fidem ſecuti in tantas calamitates incidiſſent: ciues ſuos Rauennæ à Gothis interfectos, Vrbem non minus ignominioſè quàm pertinaciter obſideri, totum agrum ſuum, & cætera loca hoſtium manibus occupata, eſſeq; ab omnibus bonis interclusos, nec aliquã ſpem (quæ miſeros conſolari ſolet) reliquam haberi. Præterea ſe liberis, uxoribus, & omnibus quæ mortalibus chariſsima ſunt, priuatos, arctiſsima obſidione teneri, bello, fame, peſtilentia, miſera ciuium corpora iam conſumpta, uel mox conſumptum iri. Demum cùm mortem ipſam, & quoduis mortis genus uoluptatis loco ducerent, rogabant Belliſarium, ut ſe in hoſtem ducat, inermesq; (ſi ita libeat) armatis hoſtibus obijciat: ſatius fore ſibi honeſta morte occumbere pro patria dimicantibus, quàm ad tantam miſeriam, & ſæuiſsimos cruciatus ſeruari.

CAPVT XXV.

Belliſarij in Romanos ſeueritas, & obiurgatio.

BEllíſarius uerò hæc audiens, non ſatis clementer (ut inquit Leonardus Aretinus) illis reſpondit. Eos quidem temerè inconſulteq; deferri aſſerebat, quòd ea ſit natura populorum, ut impetu magis quàm ratione moueantur: ſe conſilio ac ratione, non impetu animi regi conſueuiſſe: expectare ab Imperatore copias, quibus adiunctis, ſi pugnandum fuerit, certam ſuis uictoriam polliceri ualeat: eaſdem illas copias infinitam quandam uim frumenti ſecum afferre. Proinde abirent, & ſibi curam belli relinquerent. Romani per hunc modum ab homine Græco acriter obiurgati, uehementius doluerunt, ſeſe Gothos,

ſub

ſub quibus omni felicitate gaudebant, à ſuis mœnibus excluſiſſe, & rurſus in eorum locum Græculos quoſdam, ad irreparabilem Romanæ Reipublicæ ruinã, facilius quàm felicius (ut diximus) admiſiſſe. Sed quid facerent, cùm nihil niſi parendi neceßitas reſtare uideretur? Deinde Belliſarius cogitare cœpit, quomodo Gothis quàm plurimas difficultates rei frumentariæ inferret. Cuius rei cauſa ex ſuis ducibus aliquot, ad impediendos hoſtium commeatus, Tybur, Taracinam, Albam cum ſuis equitibus dimiſit, ut omnia itinera hoſtibus redderent infeſta: & ad Paulinam ædem Oſtienſi uia conſtituit, ut ſuburbana tecta ab omni hoſtium incurſu tutiora eſſent. Affirmant Procopius & Leonardus Aretinus, Gothos in tota illa obſidione nullum templum, neque ullum ſacerdotem uiolaſſe, ſed omnes ſacerdotes liberè, ut prius, in illis permanentes, rem diuinam exequi permiſiſſe.

Gothorum ſumma pietas in templa, & ſacerdotes.

CAPVT XXVI.

INterea cùm hæc circa urbem agerentur, nouæ à Iuſtiniano copiæ terra mariq; ad Belliſarium uenêre: equites Thraces octingenti, alterius generis mille & trecenti, quos ductabant Alexander, Maxentius, Zeno: pedites nauibus aduecti ter mille & trecẽti. Præter hos quingenti alij, quos Procopius Cæſarienſis congregatos adduxit. Hæ omnes ſimul copiæ in unum conuenientes, Romam petere conſtituerant. Afferebant uerò ſecum multum ac magnum commeatum. Iter equitibus erat iuxta mare, claßis autem pedites deferebat. Ex eadem quoq; claſſe, magna uis frumenti per terram magno uehiculorum numero portabatur. Veritus autem Belliſarius, ne ſi hoſtis illorum ad Vrbem aduentum præſentiret, priuſquam Romam ueniretur, ſubita ui interciperet: igitur ſub id tempus

Belliſarij ſtratagema.

quo hi erãt in Vrbẽ ingreſſuri, hoſtiũ caſtra adortus eſt. Factaq́; eſt eruptio per portã Flaminiã, quã à prima obſidione Belliſarius obſtruxerat. Eſt & ars alia huic cõſilio addita. Equites leuis armaturæ iuſsi ſunt Gothorũ caſtris adequitare, tumultuoſeq́; hoſtem ad pugnã elicere, mox cõſerta pugna paulatim cedere, hoſtemq́; procul à caſtris diſtrahere. Quod cùm illi nauiter feciſſent, eſſetq́; iam propè ad Vrbem uentũ, tum ſimul ab his qui per Flaminiam emiſsi fuerũt portam, à tergo oritur clamor: & equites qui fugã ſimulauerant, ſubito equorum circumactu ferociter in pugnam redeunt. Itaq; Gothi ancipiti Marte perculſi, ad caſtra unde imprudẽter exierãt, uelociter redierunt: ſimulq́; auxiliares copiæ, & commeatus in Vrbem tutò recepti fuerunt. Vitiges hoc graue & infauſtũ prælium expertus, & quia nouas ueniſſe Belliſario copias intellexiſſet, laboraretur q́; in caſtris fame & peſtilẽtia, cum Belliſario egit, ut in tres menſes induciæ fierent, quoad legati irent ad Iuſtinianum Imperatorẽ, & redirẽt, totum cõponendi belli negotium ſe illi permiſſurum pollicitus. Nec Belliſarius reſpuit Vitigis poſtulata, pactæq́; ſunt utrinq; ad id tempus induciæ: quibus ſtantibus, auxilia & commeatus, quæ Oſtiæ conuenerant, terra & fluuio Romam tutò peruenerunt.

Gothorũ res inclinatæ.

Vitiges nimium fidei Belliſario tribuit.

CAPVT XXVII.

Gothorum cum Romanis expoſtulatio.

SEd hic locus poſtulare uidetur, ut expoſtulationem, quam Gothorum legati cum Romanis habebant, ex Procopio Cæſarienſi adducam: Iniuriam, inquiunt Gothi, ô Romani, nobis intuliſtis, quippe qui in amicos, & ſocios arma deſumitis. Sed dicturi iam ſumus quæ ſingulos ueſtrũ nõ ignorare exiſtimamus. Gothi quondã loca hæc Italiæ ſibi pepererũt, cùm Romanis uobis nil uiolẽtius ademiſſent: ſed Odouacer olim, Imperatore ſublato, in tyrannidẽ Rẽpub.

pub. hanc immutatã obtinuit. Zenon interea, qui Orientis tũc tẽporis potiebatur imperio, cùm uindicare alterius uellet, & amoti Imperatoris iniuriã, & has terras tyrãnide liberare, Odouacrisq́; uires diſſoluere de ſe minimè poſſet, cõmemoratis Theoderico Gothorũ duci honoribus, quos ab ſe accepiſſet, (fuerat nanq; inter Romanos patricios, & Conſulares adſcriptus) facilè ſuadet, etſi obſeſſurus is Byzantium erat, ut depoſitis erga ſe odijs, ex Odouacre pœnas ob iniuriam Auguſtulo Imperatori illatã exigeret, quibus exactis, & de tyrannide Odouacre eiecto, ipſe ſibi, & Gothi hæc loca rectè iuſteq; parta haberent. Hunc igitur in modum ipſi Italiæ ſuſcepto imperio, leges ſimul & Rem publicam ſaluas non minus reddidimus, quàm ſuperiorum alius quiſpiam Imperatorum. Theoderici uerò, ſiue alterius qui Gothis antea imperaſſet, mille nunc extãt uel ſcriptæ, uel ſine ſcripto leges. Quæ autem ad diuinum attinent cultũ, fidemq́;, ſic integrè Romanis ſeruauimus, ut Italorũ opinionem Gothorum nemo in id, quod ipſe ſentiret, uel uiolenter, uel ultro tranſtulerit: quin potius in eorum plerunque concedentibus Gothis ſententiam, nil prorſus per nos curæ adhibitum. Accedit etiam, quòd Romanorum ſacraria eo in honore ſint apud nos habita, ut à nullo noſtratium hominum ſit, qui ad ea confugerit, uiolatus. Omnibus præterea Vrbanis antehac magiſtratibus Romani perfungebãtur, Gothus uir nemo eorũ particeps factus. Vel procedat in mediũ qui profari nos iſta non uerè exiſtimet. Addat & Cõſularem quiſpiam dignitatem, qua etſi Gothi ab Orientis Imperatore donati, Romanis tamẽ perfungi liberè permiſerunt. Vos uerò cùm hæc ita ſe habeant, Italiam quidem per Odouacris barbaros malè tunc habitã, haudquaquã tuendo ueſtri ut iuris uendicabatis, præſertim cùm ad decimum annum grauiſſima illi in Italos, ac nefanda

Gothi nullũ ad ſacra loca confugiẽtem uiolarunt.

exercuiſſent: nunc uerò iuſtè hanc poßidentibus, cùm ueſtra nihil interſit, inferre uim uultis. Abite ergo à nobis hinc procul, & uobis quæ ueſtra ſunt habetote, ac cætera item, quæ depopulando diripuiſtis, nuda ſaltem quæ reliqua ſunt, nobis relinquite.

IOANNIS MAGNI GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOTHORUM SUEONUMQ; LIBER DUODECIMUS.

thorum Sueonumq; liber duodecimus.

CAPVT I.

Induciæ. NEceſſariò igitur trium menſium inducijs utrinque confirmatis, ut oratores utriuſque partis Byzantium ad Iuſtinianum Imperatorem ire, & redire poſſent, adiecta eſt conditio, ne interea incurſiones ullas inter ſe facerent, aut quicquam dolo uel fraude in mutuam perniciem molirẽtur. Belliſarius tamen ſuæ Græ-*Græca fides.* canicæ fidei haud oblîtus, pacem quam publicè extollebat, occultis machinationibus, ubicunque occaſio dabatur, uiolauit, nihilq; alienum ab illis moribus præſtitit, quos Tullius Cicero in Græcorum leuitate dudum antea reprehenderat; Iuſiurandum, inquiens, apud Græcos pro ioco habetur. Verùm ne affectione talia loqui uidear, Antonium Sabellicũ inter præcipuos Italorũ hiſtoricos iure *Belliſarius fraude uicit Gothos.* connumerandum adducam. Hic enim inquit: Vicit Belliſarius magis fraude, quàm uiribus, cùm parum ſanctè fœdus cum hoſte ictum cuſtodiuiſſet. Bis enim illud non ſatis candidè interrupit, primùm Romæ, deinde Rauennæ. Cùm

enim

enim Gothi, qui in Portuenſi præſidio conſtituti fuerant, ſeſe ad Vitigem fiducia induciarum contuliſſent, conſulturi de importandis in eam Portuenſem urbem uictualibus, mox Belliſarius aſtutius quàm honeſtius illum locum per ſuos occupauit, iniquitatem ſuam Græca uanitate excuſans, quaſi Gothi illinc diſceßiſſent, deinceps non redituri. Eiſdem quoq; ingenijs circa alias Gothorum ciuitates, & terras uti non uerebatur. Vnde factum eſt, ut etiam urbem maritimam & magnificam Centumcellas, ciuitatemq; Albanam interciperet, & communiret. Præterea ut Datius Mediolanenſis Antiſtes, & totus eius loci populus à Gothis deficerēt (ut mox dicemus) effecit. Hæc autē ſtantibus inducijs, uafri ingenij dux cōtra pacta manifeſtè moliēdo, arbitrabatur ſe à nullo poſſe de uiolato fœdere accuſari.

CAPVT II.

Gothi de uiolata fide cōqueruntur.

PRoinde Gothi legatis ad Belliſarium mißis, cōquerebantur ſe tempore induciarum grauibus iniurijs ab eo affectos, quòd nequaquàm ipſi ob conditiones, quæ inducijs appoſitæ erant, licuiſſet: itaq; ablatorum locorum reſtitutio omnino fieri deberet. Sed iam eò proceſſerāt illæ Belliſarij artes, ut denuò Gothorum ſimplicitatem tumens irrideret, dicens ſe illas Gothorum ciuitates minimè occupare potuiſſe, ſi milites intra earum mœnia reſiſtentes inueniſſet. Proinde Gothorum oratoribus abſcedere iußis: Redite, inquit, ad Regem ueſtrū, eiq; dicite, quòd quia Gothi eas urbes pro derelictis habebant, licitum mihi fuit ipſas etiam tempore induciarum tali modo occupare. Igitur cùm Gothi attenderent, Græcos nullam recti & æqui rationem habere, aut curare, ſed omnia perfidè agere, cogitabant & ipſi paria Belliſario referre. Sed iam nimis munitus erat, & permagnas aſſecutus fuerat ad gerenda prælia oppor-

Belliſarij perfidia.

tunitates, captis illis tribus urbibus, in quas ſua militiam, quæ iam aduectis nouis copijs plurimum creuerat, diſtribuere curauit. Miſit & in agrum Picenũ equitum duo millia, præfecto illis Ioanne Vitaliano, quem admonuit, quid in his locis fieri uelit. Eſſe quidem in Picentibus uxores, ac filios Gothorum, qui urbem Romam obſiderent: ſi maneāt induciæ, nihil moueat. Quòd ſi Gothi quicquam noui moliātur, ipſum omnia prædari, & diripere, & oppida quot poſſet capere mandauit. Si quod oppidum repugnet, id obſidere iuſsit, nec ulterius progredi, priuſquam id ceperit. Neq; enim tutum fore, poſt ſe hoſtium oppida relinquentem ulterius proficiſci.

Ager Picenus. Ioannes Vitalianus.

CAPVT III.

QVibus mandatis à Belliſario acceptis, Ioannes in Picentes peruenit. Sunt & alij aliò miſsi, ne futura hyberna eſſent Romanis ciuibus grauia. Sub id tēpus Mediolanenſes (uti prius occultè machinatũ fuerat) ad Belliſariũ legatos miſere, & in his Datiũ ſuæ urbis Antiſtitem (cuius nunc memini) uirum utiq; magnæ prudentiæ, ac autoritatis: qui ubi Romam uenere publico nomine, defectionē pollicebantur, ſi modicum ad ſe præſidium mitteretur. Quos Belliſarius benignè auditos, iuſsit bono & conſtanti animo eſſent, remq; ob quam aduenerant, occultā haberēt, quoad præſidium mitteretur. Quod ut maturè fieret, ſe curaturum affirmauit: qui deinde in apertum diſcrimen uitæ incidit. Cùm enim apud unum ex ſuis proceribus Conſtantinum acrius inſtaret, ut gladium pretioſè ornatũ, uiq; Romano ciui ablatum, domino reſtitueret, idq; Conſtantinus iniuriæ autor, ſe facturum negaret, orto ſuper ea re iurgio, accerſitisq; à Belliſario apparitoribus, ratus ille fore, ut ad ſuppliciũ trahendus eſſet, ſtricto ferro Belliſariũ paululum

Mediolanenſes à Gothis deficiunt.

Datius Mediolani Antiſtes.

Belliſarij periculum.

lulum infra ſtomachum conſauciauit: & niſi circunſtantes ſubitò accurriſſent, ac ui extorto pugione, ipſum in manus apparitorũ tradidiſſent, ſuprema dies illa Belliſario fuiſſet. Nec Cōſtantinus impunè tulit illud facinus, qui paucis dein de diebus iuſſu Belliſarij interfectus eſt. Igitur cùm Gothi compertũ haberent, Græcos ubiq; inſidias ſtruere, fœdera frangere, pacemq; & inducias eorum quouis bello pernicioſiores eſſe, tentauerunt & ipſi Romam occultis inſidijs occupare, primò per aquæductũ quendam uia nocturna quæſita, deinde occulto Tyberis traiectu, circa Martij campi regionem. Sed utrunq; conſilium fuit illis irritum. Nam per aquæductum conſpecta lumina inſidias detexerunt, & obſtruſo aquæductu facultas eis adempta eſt inuadendi. Quod autem ad fluminis traiectionem attinet: quia duo Romani pecunia corrupti, ſopiferum pharmacum à Vitige acceperant, ut nocturnos uigiles commodius fallerent, re unius indicio patefacta, proditionis ſocius grauibus pœnis afflictus, in caſtra Vitigis, ut teſtis eſſet patefactæ proditionis, emittitur.

Cōſtantinus Beliſarium ferro ſauciauit, & occiſus eſt.

Græcorum pax bello pernicioſior.

Romani duo pecunijs corrupti.

CAPVT IIII.

VItiges igitur conſiderans graue bellum, & ſuis uiribus impar, poſt uiolatas utrinq; inducias imminere, legatos duos (ut autor eſt Procopius in hiſtoria Perſica) ad Coſroëm Perſarum Regem emittere curauit, ſuaſuros ut contra Iuſtinianum bella moueat: & hos non quidem Gothos, ſed Ligures ſacerdotes, multa pecunia ad id inductos, quorum alter quidem Epiſcopi nomen præferebat, quem alter tanquam miniſter ſequebatur. Per Thraciã uerò iter facientes, quendam inde in amicitiam ſibi conciliant, Syræ Græcæq; linguæ peritum, ac interpretem futurum. Qui ut ad conſpectum Coſrois ueniſſent, hæc dixerunt: Cæte-

Vitiges ad Coſroëm Perſarũ Regem legatos mittit.

Oratio legatorum Vitigis apud Perſas.

ros quidem legatos, ô Rex, plerunq; de rebus calamitoſis ad te uenire contingit, nos autem Vitiges Gothorũ & Italorum Rex miſit, uti ſermonem de his, quæ ad tuum regnum faciunt, habeamus: tantumq; ea de cauſa nos hæc loqui exiſtima. Si quis enim te, regnumq; tuum à Iuſtiniano impugnari affirmauerit, rectè ſentit. Quia is ea eſt natura, ut res nouas, quæ nihil ad eum pertinẽt, ſemper quærat, præſentibus uerò, ac pacatis minimè contentus, uniuerſam terram, & ſingulorum imperium certatim inuadere cupiat. Poſtquàm enim Vandalorũ regnum nuper euertit, contra Gothos deinde arma cõuertit: quos ſi de medio tollere poterit, nulli dubium, quin uires ſuas contra Perſas extendat. Sed diligenter attendendũ eſt tibi ex noſtris malis, quanta paulò pòſt Perſas ſequentur incommoda. Cogita etiam Romanos illos tibi, tuoq; regno nunquàm fore beneuolos, ſi maioribus uiribus potirentur. Vtere igitur præſenti facultate, quam deſinentẽ nunquàm recuperabis. Opportuna enim conſilia ſemel elapſa, nunquàm aut rarò redire ſolent. Præſtat enim præuenientẽ in tuto eſſe, quàm bene gerendi rei occaſione amiſſa, turpius aliquid ab inimicis ſuſtinere.

CAPVT V.

Coſroës Gothis cõfœderatur.

HAec cùm Coſroës audiuiſſet, bene & prudenter Vitigem monuiſſe affirmans, ſeſe ad rumpendum fœdus, quod cum Iuſtiniano ictũ erat, adaptabat. Intereà dum hæc apud Perſas agerentur, Belliſarius ad Ioannem Vitalianum ſcripſit, rem prout anteà præmonitus fuerat, exequeretur. Tum ille duobus equitum millibus comitatus, Picenum agrum peruadens, uxores natosq; Gothorũ cepit, prædisq; & rapinis regionem totam inuoluit. Vlitheum uerò Vitigis patruum, cum Gothorũ copijs ſibi obuiam profectum, prælio ſuperauit, ipſumq; ducem cum magna parte co-

te copiarũ occîdit. Ita uictor factus omnia peruadebat, captis permultis agri Piceni oppidis. Cùm autem Auximo copias admouiſſet, cognouit id oppidum non magno Gothorum præſidio cuſtodiri, ſed eſſe locum ualde munitũ. Itaq; nequaquã in eo obſidendo tempus terendũ exiſtimans, ad ulteriora proceſſit. Idem quoq; ſtatuit de Vrbini obſidione: in celeritate enim omnem ſpem collocauerat. Fanum, & Piſaurum cepit. Deinde Arimino copias admonuit: indeq; Gothorum præſidio amoto, ad Iuſtiniani fidem reuocauit. Perſuaſum habuit ab initio Vitalianus, fore, ut Arimino capto (quia ea urbs Rauennæ propinqua eſſet) Gothi Vrbem obſidione ſoluerent. Nec ille ſua eſt opinione deceptus. Enimuerò Vitiges audita Arimini alienatione, Rauennæ timens, ubi ſumma rei Gothicæ erat, incenſis caſtris, Romam obſidione ſoluit. Belliſarius autem Vitigem abeuntem ſecutus, ubi medium copiarum ponte tranſmiſſum uidit, extremum agmen à tergo inuaſit, magnamq; ſtragem intulit improuiſis. Habuitq; obſidio illa Romanæ urbis hunc exitũ: quæ in eum annũ incidit, qui humanæ fuit ſalutis quingenteſimus atq; undequadrageſimus, mundanæ originis nonageſimuſnonus ſupra quadringenteſimum ac quater milleſimum, ex quo Romæ imperari deſitũ erat ſexageſimus octauus. Durauit autẽ hæc obſidio urbis Romæ anno integro, & diebus nouem, cùm ad nonum Kal. Martij incepiſſet.

Auximum oppidũ valde munitum.

Vitiges Romã obſidione ſoluit.

539. anno Chriſti.

4499. anno mundi.

CAPVT VI.

POſt ſolutam Romæ obſidionem, quæ ab utraq; parte facta & prouiſa fuerint, proſequemur. Vitiges enim licet Rauennam ire properaret, urbes tamen Hetruriæ, & aliarum prouinciarum, continere in poteſtate ſtudebat. Quamobrem mille equites Cluſium, totidem Vrbem ueterem miſit. Tuderti quingentos, Auximi quatuor millia col

locauit, Vrbini duo millia, Cæſenæ quingentos, Montiſferetri totidem: ipſe cum reliquo exercitu ad obſidendum Ariminum profectus eſt. Belliſarius autem poſt receſſum Gothorum, Martinum & Ildigerum cum equitibus mille feſtinare Ariminum iuſsit, indeq; Ioannem Vitaliani, & equites qui cum illo erant, abducere, pedites uerò ibi collocare: quod ea ratione faciebat, quòd optimum equitatum nollet ab hoſtibus circunſederi. Si enim peditum copiæ Arimini forēt, uix putabat Gothos eam urbem obſidere uelle: & ſi obſiderent, facilius pedites obſidionem, quàm equites toleraturos exiſtimabat, cùm equos in obſidione nutrire difficillimum ſit, pedites autem ex Ancona (quæ urbs nuper à Gothis ad Belliſarium defecerat) mari Ariminū deferri commodiſsimè poſſe. Ildigerus autem & Martinus, profecti celerius Gothis, qui tardius ob ſuorum multitudinem diuerſo itinere incedebant, Ariminum peruenerunt. At Ioannes neq; ipſe Belliſarij præceptis parêre uoluit, neque Damianū patruelem cum ſuis equitibus, qui quingenti erant, parêre permiſit. Quare Ildigerus & Martinus Arimino abeuntes, omnem equitatū, quem Belliſarius Ioanni dederat, abduxerunt, relictis ſolummodò peditibus, & equitatu proprio Ioannis & Damiani. Inter hæc Vitiges Ariminum obſidere adortus eſt: ſtatuitq; in primis turrim ligneā ante muros, unde propugnatores inceſſeret: & iam ſtatutæ oppugnationi intentus erat, cùm nocte una agger, & foſſa ingens, eſt Gothis ea ex parte obiecta. Irruptione deinde in præſidiarios facta, atrox prælium eſt æditum circa hoſtilem machinam, cecideruntq; ex utraq; parte quàm plurimi.

Martinus & Ildigerus duces Græcorum.

Pedites facilius obſidionem tolerare quàm equites.

Belliſarius à ſuis contemnitur.

Gothorū apud Ariminum atrox pugna.

CAPVT

CAPVT VII.

MEdiolanẽſes uerò interim dum Vitiges expugnando Arimino intendit, acceptis à Belliſario copijs, à Gothis deficiunt. Secutæ eam defectionem illuſtres urbes, Comum, Bergamum, Nouaria, & aliæ quædam, ſed minus clari nominis. Permotus Vitiges Mediolanenſium defectione, Vraiam nepotem ſuum ex fratre cum ualido exercitu in Ciſalpinam Galliam mittit, ut loca, quæ adhuc in fide erant, in officio contineret, quæ autem ad hoſtem defeciſſent, ſumma ope niteretur, ut ad obſequium retraheret. Affirmat Procopius, quòd Vitiges à Theodemberto Francorum Rege, cum quo ictum fœdus habebat, auxilia petiuiſſet. Blondus uerò ex Liguria mauult petita, quàm ex Gallia. Sed neutrũ à uero diſcrepat. Iam enim ſatis conſtat Theodembertum ex Francorum gente ortum, atq; alpes Coccias cum Liguribus illius armis ſubactas, eiusq; præſidio retentas. Quin illud meritò in dubiũ uenit, à Theodemberto petita ſint auxilia, an à Theodebaldo eius filio, qui haud multò pòſt extincto patri ſucceſſerat. Verba aũt Procopij hæc ſunt: Occupato per Romanos Mediolano, Vitiges maximas eodem copias mittit: cui & Francorum dux Theodebertus, ut eius auxilio indigenti, uirorũ decem millia ſuppetias miſit, non tamen Francos, ſed Burgundiones, ne uideretur Imperatoris rebus (cui etiã iam confœderatus erat) iniuriã intuliſſe. Hi nanq; ſua ſponte perinde ac Theodeberti iuſſa non curantes, aduerſus Romanos exijſſe uidebantur. Quos cùm Gothi ſuis copijs coniunxiſſent, Mediolanum confeſtim aduolant, urbemq; adeò ſtricta obſidione undequaque cingunt, ut nullibi neceſſaria Romanis inferri poſſint. Quorum intolerabili inopia magis, quàm ab hoſte premebantur. Nec ſanè iam militum ſatis erat, qui in muris cuſtodias facerent. Mundilas nanque

Mediolanum et oppida et uicina à Gothis deficiunt.

Vraia nepos Vitigis.

Theodembertus Francorũ Rex Gothis confœderatus.

Mediolanum à Gothis obſidetur.

Romanorum præfectus, quas ſecum duxerat copias, in circumiecta Mediolano oppida, *utpote* Comum, Nouariam, *& munitiora alia quædam caſtella in poteſtatem redacta, partitus dimiſerat, ita ut non paruifaciendam militum manum in ſingulis his cuſtodiæ gratia collocarit. Ipſe uerò cũ trecentis duntaxat, quos ſibi reliquos fecerat,* Mediolani *manebat.* Vnde *& ciues neceſſariò cogebantur per uices, & aßiduè cuſtodias facere, multaq; aduerſa, quæ pridem minimè cogitauerant, ſuſtinere.*

CAPVT VIII.

BEllisarius uerò, ubi primùm ſegetes flaueſcere uiſæ ſunt in agris, ex Vrbe cum exercitu profectus, aduerſus Vitigẽ, *&* Gothorũ *copias cõtendebat, præmißis nõnullis* Tudertum, *&* Clusium, *qui caſtris locum pararent. Sed erant debilia intus præſidia, quæ ſua paucitate conſiderata, impugnationem deditione præuenerunt. Intereà Vitiges alias copias cum* Boche *præfecto dimiſit, iuſſo in primis* Auximum *ire, & ſe cum alijs ibi præſidiarijs militibus cõiungere, atq; unà cum his aduerſus hoſtes procedere, qui tunc* Anconæ *eſſent. Tũc* Cono Anconæ *præfectus, ubi* Bochis *exercitum in ſe aduentare accepit, nec procul abeſſe, ſuæ mentis ignauiam palàm oſtendit. Quippe munitißimo loco cuſtodijs deſtituto, milites omnes ad ſtadiũ unum procul inde, & in partem inferiorem deducit, ac in aciem inſtruit, phalangeq; parum denſa collis radices uenantiũ more militum corona circundat: qui ubi hoſtes uiderẽt ingenti hominum multitudine ſuperare, terga uertentes, fuga ſe in præſidium recipere conabantur. Quos Gothi acerrimis animis inſectantes, ferè omnes fœdè obtruncarunt, ſcalisq; admotis, parum aberat, quin præſidium occupaſſent: adeò ingens periculum fuit, quòd ipſe* Conon *præfectus per funem*

Cono Anconæ præfectus.

nem

nem ſupernè demiſſum intra muros reciperetur. Nec multò pòſt Belliſarius in Picenũ agrum uenit: affueruntq́; ſub id tempus, Iuſtinus Illyrici limitis dux, & Narſes ille, penes quem finiti belli huius decus fuit. Venerunt & duo Herulorum millia, Sandro et Phanatheo ducibus, qui circa Firmũ cũ Belliſario copias coniunxerunt. Hîc de ſumma belli conſultatio inter duces anceps incidit, eſſet'ne Ariminenſibus, & his qui in præſidio erant, ſuccurrendũ, an Auximũ oppugnandum. Sed Ariminum obſidione leuandum, primum omnium uiſum eſt: quoniam ſatis conſtabat, qui obſidione tenebantur, rerum omnium inopia ſubactos, breui in hoſtium poteſtatem uenturos, niſi maturè ſubueniretur. Adiuuit Iuſtini Narſetisq́; ſententiam, qua cenſuerant Ariminũ quantocyus liberandum, quòd literæ Ioannis ad Belliſariũ ſcriptæ, per hoc ipſum tempus uenerunt, quibus fame confectos milites pepegiſſe moram ſeptem dierũ ſignificabat, opemq́; ſibi properè ferri poſtulabat.

Iuſtinus et Narſes in Italiam venerunt.

CAPVT IX.

Conſiderãs igitur Belliſarius Gothorum copias ſuis uiribus inſuperabiles, cenſebat ingenio potius & aſtu eſſe utendũ aduerſus eos, quàm iuſta acie dimicandum. Proinde in montibus prope Ariminum ſe collocans, operam dedit, ut aliquot ex Gothis incautè incedentes apprehenderet, apprehenſosq́; & in faciẽ uulneratos, ad caſtra Gothorum remitteret. Qui ad ſuos reuerſi, Belliſarium cum toto exercitu adeſſe nuntiarunt. Ad fidem uerò huius rei, uulnera recens accepta oſtendebant. Erat uerò meridies, cùm hæc in Gothorum caſtris nuntiarentur: ſtatimq́; miles arma capere iuſſus, & in ſuos quiſq; ordines redactus. Duces uerò ſtructa acie, deſcenſum Belliſarij expectabant, oculos continuò ad montes, unde uenire dicebantur

Belliſarius ingenio & aſtu Gothos vicit.

tur, conuerſos habentes: ea tamen die ad hoſtes non deſcendit. Itaque Gothi fruſtra expectantes, tandem ad occaſum ſolis aciem diſſoluerunt. Sed cùm aduenißet nox, ignes ualde multos in litore diuerſa regione, qua Belliſarius uenire nuntiabatur, intuebantur. Erant autem ignes, quos Martinus Belliſarij armiger, atq; eius caſtra ad ipſius Belliſarij præceptum faciebant, magno hoſtibus terrori, ut nullus eorũ eſſet, qui ſomnũ caperet, uel arma exueret. Die autem facta, claſſem inſuper conſpiciunt ſtructam & paratam, Arminio propinquantem. Itaq; à duobus ſimul exercitibus, & à claße mari terraq; circumuentos ſe arbitrati, ſoluta obſidione Rauennã petierunt. Ildigerus cum claſſe primus Arimino applicuit, egreſſusq; in terrã, Gothorũ in caſtra quæ deſerta erant, irrupit, & quos ibi fortè morbis correptos deprehendit, in numero ſeruitiorum habuit, bellicaq; inſtrumenta, ſi qua Gothi reliquerant, collegit. Belliſarius autem meridiano tempore Ariminum ueniens, ubi Ioannem, ac cæteros apud hunc milites, pallenti ac ſqualli-do uultu animaduertit, eius audaciæ temeritate increpita, ſubiunxit, quòd magnas gratias Ildigero deberet. Ioannes uerò nõ illi, ſed Narſeti obnoxium ſe eſſe fatebatur. Intellexerat fortè Belliſariũ non libenti admodum animo ſibi ſuppetias attuliſſe, ſed hortante & perſuadente Narſete. Vnde euenit, ut hi de cætero ſuſpectiores ſibi inuicem eſſent. Vnde & Belliſario aliquid imperante, tergiuerſando, & alia item atq; alia cauſando, quæ iubebantur repudiare, & inſolenter reniti. Quæ omnia Belliſarius ubi demũ perſenſiſſet, principibus omnibus ad ſe conuocatis, Iuſtiniani mox literas profert ad principes datas, & hanc in ſententiã ſcriptas: Narſetem pecuniæ noſtræ, & bonorum cuſtodem, nõ ut exercitibus præſit, in Italiam miſimus, quippe qui Belliſarium uolumus omnibus, & ſolum præeſſe, & quò illi ſit ſatius

Ignes crebri ad fallendum facti.

Narſes.

Belliſarius queritur ſe cõtemni.

ſatius uiſum ductare. Hunc itaq; uniuerſos uos ſequi & eius conſilijs parêre iubemus.

CAPVT X.

STatim Belliſarius poſt hæc Perannijũ cum non parua militũ manu ciuitatẽ Vrbeuetanã obſeſſum dimiſit. Ipſe uerò Vrbinum copias duxit, urbem ſanè præualidam, & Gothorũ præſidio non mediocri munitã, quæ ab Arimino unius diei itinere elongatur. Hanc igitur duriore obſidione cingit: & iam bellica opera urbi admouebãtur, cùm repentè fons, unde ciuitas adaquabatur, ſua ſpõte exaruit. Quo uelut prodigio territi Vrbinates, continuò deditionẽ fecere. Cæſena inde oppugnata capi non potuit. Multi enim, qui audacius muros ſubierunt, telis, molibusq; ſaxorũ supernè deiectis ſunt atrociter afflicti. In ea quoq; oppugnatione Phanotheus Herulorum dux interijt, plurimis ex ſuis anteà deſideratis. At Forum Cornelij, dedentibus ſe incolis, ſub iugum Imperatoris ſine bello acceſſit. Per idem tempus Mundilas, & qui cum illo Mediolani erant, maximis difficultatibus inuolui cœperũt. Theodebertus enim Francorũ Rex, à Vitige (ut diximus) ex fœdere poſtulatus, decem millia Burgundionum ad Vraiam miſerat: qua ille multitudine fretus, non procul à Mediolano caſtra faciebat, & importationem frumenti, cæteriq; commeatus omnem impediebat. Mundilas copias ſuas (ut dictum eſt) in uicinas urbes diuiſerat, nec magnum equitum numerum ſecum habebat, incepit tamen in populoſa ciuitate, ad quã nihil inuehebatur, fames acrius quàm ullus hoſtis præualere. Quod Belliſarius intelligens, Martinum & Vliarium cum magnis copijs miſit, ut Mundilæ cõiuncti Gothos ſubmouerent. Hi cùm ad flumẽ Padi perueniſſent, (quod à Mediolano unius diei itinere diſtat) non auſi tranſire flumen

Perannius Beliſarij præfectus.

Fons repentè exaruit.

Phanotheus Herulorum Dux.

Fames Mediolanum acrius quàm hoſtis inuadit.

Martinus, & Vliarius præfecti Belliſarij.

timore hoſtiũ, diu in his locis deſederunt, ſpem Mundilæ, & obſeſſorum dietim fruſtrantes. Polliciti enim ſeſe tranſituros eſſe Padum, & Mediolanum acceſſuros, nihil promiſſorum exequebantur. Obſeſsi uerò indies ad extremam famem redacti, maiorem in modum doluerunt, ſe à Gothis ad Græcos defeciſſe.

CAPVT XI.

Datius Mediolanenſis Antiſtes ad Iuſtinianum legatus.

NOn deſunt qui ſcribant legatos ob id à Mediolanenſibus ad Iuſtinianũ miſſos, & in his Datium Antiſtitem. Qui cùm Corinthum ueniſſet (ut Gregorius in Dialogo ſcribit) domũ omni humano cultu deſtitutam, malorũ dæmonũ incurſu liberauit. Tandem cùm Mundilas, & milites omnia extrema paterentur, neq; eis poßibile eſſet diutius in tanta miſeria ſpiritum ſuſtentare, Mediolanum Gothorum uoluntati tradiderunt, pacti, ut ſalua incolumitate ſibi abire liceret. Gothi aũt urbem ingreßi longè humanius uictoria uſi fuerũt, quàm Aretinus tradit, qui affirmat eos nulli ætati peperciſſe, ſed trucidatis paßim ciuibus, nõ modò qui arma ferre poſſent, uerùm etiam ſenibus, & impuberibus, mulieres in ſeruitutẽ Burgundionibus tradidiſſe. Inſuper urbem ipſam ad ſolum uſq; euertiſſe, & quoſdam ex Romanis minutatim conciſos canibus tradidiſſe. Quæ omnia Blondus ex uerioribus hiſtorijs falſa eſſe cõuincit, præſertim quæ de Gothorum ſeueritate commemorantur. Nos quidem, inquit Blondus, tam ſeueram deſtructionem nequaquàm tunc à Gothis factam fuiſſe conſtanter aſſerimus. Datius nanq; Mediolanenſis Antiſtes multa de ſui ſeculi calamitatibus ſæpe in Epiſtolis cõmemorat, Mediolanumq; patriam ſuam, pro cuius ſalute Romam, & Conſtantinopolim acceßit, à Gothis quidem obſidione preſſam, & occupatam dicit, ſed ſolo æquatam, aut direptam, nuſquam refert.

Mediolanum à Gothis expugnatum.

Blondus Gothos à crudelitate alienos aſſerit.

Gothi à crudelitate alieni.

refert. Paulus etiam, qui Longobardorum hiſtoriam ſcripſit, captam & poſſeſſam ab Alboino eorum Rege urbem Mediolanum narrat, & nihil de ea euerſione dicit. Si enim à Gothis funditus deſtructa fuiſſet ea ciuitas, nequaquã potuiſſet in quindecim annorum ſpatio (quod inter Gothorũ & Longobardorũ tempora interceſſerat) ita inſtaurari, ut à ciuibus eam dedi potius, quàm pro derelicta permitti oportuerit. Facit item, ut nihil de hac noſtra opinione quin ſit uera dubitemus, S. Pontifex Gregorius, qui ſæpenumero multa narrat de ijs, quæ ſeuerius facta ſunt in Italia, uel paulò ſupra ætatem ſuam à Gothis, uel ſe Pontifice à Longobardis, & tamen eam ciuitatis opulentiſsimæ direptionem, exciſionemq́;, & occiſa ciuium triginta millia, nec tenui quidem indicat cõiectura. Quocirca conſiderare poſſumus, multa crudeliter facta ipſis Gothis non ſatis iuſtè imputata eſſe, quippe cùm teſtimonium à plerisq; illuſtribus ſcriptoribus habeant, quòd ſemper fuerint in deuictos hoſtes humaniſsimi, nec unquam, niſi magna ratione cogente, bellum in alios ſuſceperint.

Gothi de crudelitate nõ rectè ſuggillantur.

CAPVT XII.

Poſtquam igitur Belliſarius audiuiſſet Gothos Mediolanum recuperaſſe, de bello diligentius contra eos gerendo conſilium cepit. Et quanquã omnis eius cura in Vitigem, & Rauennam erat conuerſa, tamẽ duo oppida prius Gothis adimenda ſtatuebat, quàm aduerſus Vitigẽ exercitum duceret. Erant uerò hæc oppida, Auximũ, & Feſulæ, ambo ſitu locorũ munitiſsima, ambo ualidis Gothorũ præſidijs cuſtodita. Neq; enim Auximũ poſt terga relinquere uolebat, cùm eſſent in ea urbe ſupra tria millia delectorum militũ, permagna impedimẽta ſocijs inferre ualentiũ: neq; Feſulas, quoniam tenentibus eam urbem Gothis, nihil per

Auximum et Feſulæ, Gothorũ præſidia.

Hetruriam fore quietum exiſtimabat. Exercitu igitur triſariàm partito, unã partem cum Cypriano & Iuſtino præfectis, Feſulas miſit, alterã copiarum partẽ Martino & Ioanni Vitaliani ducendam cõmiſit, iubens, ut circa Padum cum his copijs caſtra faciant, Vraiamq́; & copias eius in illis locis quàm maximè fieri poteſt diſtineant, ne in Tuſcos, uel in Picentes, ad diſſoluendas obſidiones uenirẽt: quòd ſi continere illũ ab aduentu nequirent, uenientẽ ponè conſequantur. Martinus igitur & Ioannes cum ea (quam diximus) copiarum parte in Galliam profecti, Dertonã urbem iuxta Padum ſitam occupauerunt: indeq́; Vraiam, & Gothos infeſtare cœperunt. Cyprianus uerò & Iuſtinus cum alijs copijs Feſulas adeuntes, quanquã difficillimè poterat ea urbs obſideri, propter naturam aſperitatemq́; ſitus, tamen de ſuperiori loco, quâ planior eſt aditus, caſtris quàm proximè admotis, eam urbem obſederunt. Beliſarius deinde undecim millium hominum exercitum ductans, ad Auximum urbem contendit: quam ſatis conſtat in agro Piceno præſtantiorem cæteris eſſe, quippe quam Romani Metropolim uocant. Abeſt autem hæc ab Ionico ſinu ad ſummum ſtadijs octoginta, & in ædito colle eſt ſita, aditum ad ſe nullum à planitie habens, unde & hoſtibus eſt omnino imperuia. Eo in loco Vitiges, quicquid inter Gothos roboris erat, in præſidiũ collocarat, ratus Romanos, niſi prius hanc occupauerint urbem, nequaquàm contra Rauennam copias educere auſuros.

Vraia Gothorũ præfectus.

Dortena vrbs.

Feſulæ.

Auximum.

CAPVT XIII.

Auximũ à Græcis obſidetur.

AT poſtquam Romanorum copiæ Auximũ perueniſſent, caſtra undequaq; ad collis radices collocabant: in quas Gothi eadem die è regione urbis in Orientem uergente, impetũ facientes, ad improuiſum certamẽ prouocabant:

cabant: deinde ſubitã fugam uerſus urbem ſimulantes, hoſtilem exercitũ ad inſidias protraxerunt, plurimosq; è Romanis ex æditiore loco ferientes, tamdiu obtruncãt, quoad nox ſuperueniens cædem interpellauit. Sic demum prælio intermiſſo diremptoq;, per eam noctẽ utriq; in peruigilio perſtitere. Belliſarius uerò cùm animaduerteret Auximum præualidã eſſe, ac munitiſſimã urbem, & eius ſe non alicunde poſſe muros inuadere, haudquaquã exiſtimabat ſe hunc locum ui unquam occupaturũ: ſperabat tamen arctius obſidendo, redacturũ ſe tandem hoſtes ad rerum neceſſariarũ inopiam, fameq; non longo pòſt temporis interuallo ſubacturum. Et erat fortè haud procul à muris ager irriguus, in quo herba plurima oriebatur: hic locus quaſi campus fuit quotidianorum certaminum, cùm obſeſſores, & obſeſſi pabulationem ex eo quærerent, & accenſis hinc inde animis, nonnunquàm penè totis caſtris eò concurrentibus certaretur. In his prælijs Belliſarij milites, quamuis multitudine præualere poſſe uidebantur, tamen à Gothis ſitu & armis præualentibus repellebantur. Hæc eadem certamina Feſulis erãt. Nam & inuaſiones frequentes & quotidiana propè prælia inter obſidentes & obſeſſos committebantur, & unica ſpes obſidentibus erat, fame ac defectu rerum neceſſariarum obſeſſos ſuperare: nam ui expugnare mœnia Feſulana, nulla erat ſpes. Quare undequaq; circundantes urbẽ, ſtationibus militum opportunis locis diſpoſitis, omnem importandi facultatem abſtulerant.

Feſulæ obſeſſæ.

CAPVT XIIII.

INterea circa Padum magnus eſt rerum motus ſecutus. Franci, & Burgũdi cum Ligurũ appendicibus, à Theodobaldo per Apenninum emiſſi, ex improuiſo in Placentino agro conſederunt. Habebat tamen Vraia Gothorum

Theodobaldus Francorũ Rex Gothos et Græcos inuadit.

dux caſtra circa Padum ſeptem millibus paſſuū Belliſarij ducibus propinqua. Habuitq; Vraias ab initio perſuaſum, auxiliares eſſe copias, quæ à Theodobaldo aduentare dicebantur: nam ſuperiore anno fuerat talibus auxilijs uſus in expugnando Mediolano: ſed illi non magis Græcis hoſtes, quàm Gothis, ad utriuſq; gentis perniciem feſtinabant, ut prouinciam, de qua diſceptabatur, Theodobaldo uendicarent. Is quidem iniquo animo ferebat, ullius gentis opes in ea terra, quæ Liguriæ, & alpibus contigua eſſet, plus creſcere, quàm ſibi, & ſuis tutum putaretur. Erat ijs, qui tum miſsi ſunt, galea, & ſcutum ad tegenda corpora, gladius prætereà ad feriendum, & bipennis, qua ad ſtuporem uſq; refractis hoſtium ſcutis & galeis, profunda infligebant uulnera. Primo itaq; acceſſu (ex propoſito an ex caſu, parum compertū habetur) cum Gothis manum conſerunt: qui uicti, fuſiq;, ac Græcorum caſtra fuga præteruecti, primò hoſtibus miraculo fuere: nam de earum copiarum tranſcenſu nihil adhuc erat his exploratum. Inde Belliſarium rati ex improuiſo ad hoſtem inſinuatum, eos occidioni dediſſe, armis temerè arreptis, cùm nonnihil à caſtris proceſsiſſent, in Francos & Burgundiones incidunt. Perculit res ſubita Græcorum animos, coactiq; manum cum nouo hoſte conſerere: ſed multò minore negotio, quàm nuper Gothi funduntur, & profligantur. Sic eodem die duobus exercitibus, binisq; caſtris Franci & Burgundi potiti fuere.

Bellum improuiſum.

CAPVT XV.

Vraias.

VRaias cum his copijs, quæ ex fuga colligi potuerunt, Rauennā properauit. Græci quoq; fuga dilapſi, per Placentinorum, & Parmenſium fines, Apennini iugo ſuperato, in Hetruriam conceſſerunt. Procopius, qui horum autor eſt, triginta millia armatorū fuiſſe prodidit, qui

duos

duos exercitus improuiſo acceſſu uno die deleuerunt. Sunt tamen qui dicant Francos non in Gothos, ſed tantũ in Græcos impetum feciſſe, eosq́; profligaſſe. Vtcunq; ſit, ſatis cõſtat ipſum Procopium ſatis concitato animo in Francos ex hac occaſione improperia exaggeraſſe. Eſt, inquit, ea hominũ natio ad fidem prodendam cæterorum mortaliũ longè promptiſsima. Quod ſi de ſuis Græcis dixiſſet, lõgè ueriorem ſermonẽ protuliſſet. Hi enim quàm integra fide bellum in Gothos geſſerunt, ſatis apud æquos iudices probari queat. Sed nunc ad Belliſarium redeamus. Qui quum Gothos Auximi pertinaciſsimè reſiſtere uideret, omniaq́; duriſsima, quæ taliter obſeſsis euenire ſolent, inuicto animo ſufferre, animum ad adimendam eis aquæ commoditatem adiecit: quod & ſe facilè facturum opinabatur. Erat fons Auximi quidam in Boream uerſus, & loco prærupto exortus, procul ab urbe ad lapidis iactum, modico curſu inuectus, aquæ receptaculum influens, à quo licet eius influxus pertenuis eſſet, aquam tamen oppidani ad neceſsitatem hauriebant. Belliſarius igitur uolens eam fontis commoditatem obſeſsis adimere, hunc modum excogitauit: Omnes in primis copias armat, basq́; circa muros in pugnã conſtituit, ſpeciemq́; hoſtibus præbuit, ſe protinus mœnia undequaq; aggreſſurum: unde & Gothi Græcorum inſultus iam ueriti, in propugnaculis taciti conſtitere, tanquam hoſtem inde repulſuri.

Franci à Procopio ſugillantur.

Auximi fons aquæ inficitur.

CAPVT XVI.

BEllíſarius interim Iſauros quinq; architecturæ peritos, cum dolabris, alijsq́; inſtrumentis ad lapides excidendos idoneis, in illud aquæ receptaculum prælatis clypeis tectos immiſit, demoliriq́; illud, & intercidere omnibus uiribus, & quàm celerrimè iuſsit. Itaq; Gothi quandiu

ſuſpicabantur hoſtes mœnia aggreſſuros, quieti manebant, ut ſubeuntes quàm proximè facilius cæderent. At poſtquam Iſauros intra aquæ receptaculum proſpexere, confeſtim ſaxa, & omne telorum genus in eos conijciunt. Vnde Græcis omnibus territis, & curſu citato in caſtra ſe recipientibus, ſoli illi quinque Iſauri in tutum deducti, operi demoliendo incubuerunt. Tum Gothi præ indignatione ſe mœnibus continere nequeuntes, ſtatim ex ea regione portula patefacta, aduerſus Iſauros uno agmine omnes indignabundi feruntur: quibus Græci Belliſario adhortante, celeri ſtudio occurrentes, atrocem pugnam committunt. Pugnatumq; eſt utrinque pertinaciſſimis animis, dum Græci ob præſentiam Belliſarij, fuga ſalutem quærere recuſarent. Quo euenit, ut plurimi eorum à paucis Gothis trucidati interirent. Belliſarius quoque ſagitta impetitus, graui in periculo uerſabatur. Tandem poſtquam à prima aurora uſque ad meridiem acerrimè præliatum eſſet, Romani in ſua caſtra redierunt, æſtimantes aquæductum per illos Iſauros omnino demolitum. Compertum tamen poſtea habuerunt, ne lapidem quidem ex eo detractum fuiſſe. Veteres enim opifices maximam artem fabricandis operibus impendentes, ipſum tam ualidè ſtrinxerant, ut nec facilè poſſet temporis diuturnitate corrumpi. Cùm igitur labore irrito id certamen ſuſceptum appareret, Belliſarius quod reliquum erat, & maligno herbarum ſucco, & cadaueribus iumentorum, & lapide, quem Aſueſtum uocant, inficiendam eius fontis aquam curauit, donec eam penitus inutilem reddidiſſet. Gothi iam penuria aquarum laborantes, ægrè atque anxiè puteis quibuſdam, exiguam corruptámque præbentibus aquam ſuſtentabantur.

Atrox pugna inter Gothos & Græcos apud Auximum.

Belliſarij periculum.

Veterum opificum diligẽtia.

Lapis Aſueſtus.

Gothi penuria aquæ laborabant.

CAPVT

CAPVT XVII.

POſt hæc Belliſarius neq; prælio amplius laceſſere obſeſſos, neq; ullas moleſtias inferre curabat, ſed quieſcendo, aſsidendoq; finem expectabat. Orta tandem eſt deditionis mentio, poſtulantibus Gothis incolumitatem, & aſportationem rerum ſuarum, in urbem Rauennã profecturis. Quæ audiens Belliſarius, ſecum ipſe ambigebat: nam tot, tamq; egregios homines dimitti, & augeri hoſtium uires, qui Rauennæ conuenerant, alienum à publica utilitate æſtimabat, & ſedendo ad Auximum, tempus in longum terere, periculoſum arbitrabatur, præſertim cùm Franci dicerentur in auxilium Gothorũ uenturi: maximè uerò refragabantur milites, qui ex longa obſidionis ærumna, prædam ex oppido affectabant, nec ullo pacto ſe illa priuari patiebantur. Tandem cùm Gothos omnium neceſſariarum rerum inopia, Belliſariũ uerò temporis importunitas urgeret, cõpoſita res eſt magno Belliſarij labore, ut dimidia rerum pars militibus in prædã daretur, reliquam Gothi retinerent, militaturi deinceps ſub ſignis Imperatoris, æqua cum cæteris conditione. Itaq; Auximo & Feſulis, fortiſsimis urbibus, in deditionem aſſumptis, Belliſarius Rauennam properauit, Gothorum regiam ac ſedẽ. Hic primùm omnium utranq; Padi ripam inſedit, quâ Rauennæ proximus Hadriæ interfluit, ne commeatus ſecundo fluuio ex Gallia deueherentur. Spineticũ dicitur id Padi oſtium, à Spina urbe uetuſtiſsima, quã Diomedes dicitur cõdidiſſe. Ferunt prodigij loco acceptum, quòd Padus ſub eo tempore tantum exaruit, ut frumẽtariæ naues, quæ ſecundo Pado uehebãtur, in ſicco uado relictæ, prædæ fuerint Græcis militibus. Nec à mari ſpes interea ulla Gothis prætendebatur, Belliſario hinc Ariminũ & Anconam tenẽte, inde Venetis à Pado ad Iſtros totã maris orã accolen-

Auximũ & Feſulæ dedũtur.

Rauenna Gothorum regia, & ſedes.

Spineticum & Spina.

Padus exaruit.

tibus,qui erant in fide Imperij. Itaque omne robur copiarum Rauennæ mœnibus aßidebat.

CAPVT XVIII.

Francorum legati ad Vitigẽ.

R Auenna itaq; per hunc modum erat circũſeſſa, cùm Francorum legati ad Vitigem peruenerũt, offerentes Gallorum in Italiam tranſitum, ac liberationem obſidionis, copiarumq́; Belliſarij certißimam cladem, ſi quam Italiæ partem Gothi Francorũ dominationi permitterent, qui iam in promptu haberent quingenta armatorum millia in Italiam tranſitura: quæ Belliſarius, ſi ſapiat, nunquã ſit expectaturus: uel ſi expectaret, ſecuribus Francorum cum ſuis omnibus, confeſtim mactatum iri prædicabant. Quibus intellectis Belliſarius, ſibi ſuisq́; Græcis uehementius timere cœpit, nihilq́; hactenus in tot bellorum diſcriminibus actum fuiſſe dicebat, ſi ámodo contra unitam Gothorum & Francorum potentiam pugnandum eſſet. Proinde cùm uires ſuas ad tantam belli molem longè impares attenderet, cogitauit quibus ingenijs, ne dicam fraudibus,

Belliſarij fraus.

Vitigis credulitatem à Francis alienaret, alienatamq́; illaquearet. Nec diu moratus, miſit & ipſe ſuos legatos Rauẽnam, qui & concordiam Gothis cum Imperatore Iuſtiniano offerrent, ac infidelitatem Francorum commemorando, ab illorum ſocietate deterrerent. Gothi igitur Francorum, & Belliſarij legatis hinc inde auditis, quid optimum eſſet conſultantes, poſt longam diſceptationem Imperatoris concordiam prætulerunt. Poſthac frequentes cum Belliſario tractatus habiti, crebriq́; hinc inde nuntij, oratoresq́; commeabant. Deniq; tractatarum rerum hic utriuſque partis conſenſus (interpoſita fide) fuit, ut omnes controuerſiæ ad arbitrium Iuſtiniani Imperatoris delegarentur, & quicquid ille reſcriberet, firmum ſtabileq́; apud utranque

tranque partem permaneret. Huius rei gratia oratores ad Iuſtinianum miſsi, & induciæ inter obſeſſos, & obſidentes conſtitutæ fuere: quæ æquè ſanctè ac pridem Romæ à Belliſario, & à Græcis ſeruabantur. Illic enim Gothorum oppida inſidioſius, quàm honeſtius occupauerunt: hîc uerò complura & fortiſsima Gothorum præſidia, in Alpibus ſituata, allectis in ſuam partem Gothis, qui in eis erant, ſuæ ditioni ſubiecerunt, omniaq; alia præſtiterunt, quæ ab hominibus magis utilitati quàm honeſtati deditis, præſtari conſueuerunt. Siquidem Procopius Belliſarij conſiliarius, ſatis apertè eius fraudē oſtendit: Belliſarius, inquiens, cùm magnā uim frumēti Rauēnæ in publicis horreis adhuc recondi cognouiſſet, ex incolis quempiā pecunia corrupit, ut horrea cum frumēto occultius cōcremaret. Quo cōcremato, Vitiges & Gothi multa ſecum in animo uolutabant, ante omnia dolentes, ſe magis æſtimaſſe Græcorum, quàm Francorū fidem, iampridem à Græcis toties circumuenti.

Belliſarius publicæ fidei fractor.

Procopius Belliſarij perfidiā detegit.

CAPVT XIX.

BEllisarius enim, mox ut publica horrea incendio periiſſent, per Thomam quempiam ex ſuis militibus, omnia Gothorū præſidia in Alpibus collocata occupauit. Siſigis enim unus ex Gothorū proceribus, qui in Alpibus caſtella quædā habebat, primus omniū Imperatoris et Belliſarij poteſtati ſe ſubmiſit, & alijs præfectis idē facere ſuadebat. Eo tempore Vraias exercitū in citeriori Gallia parabat, ut obſeſſæ Rauennæ ſuccurrere poſſet. Collegerat autem quatuor millia, quorum magna pars Alpini erant: qui comperta Siſigis defectione, cœperunt coniugibus, liberiſq; ſuis in uicinis caſtellis collocatis plurimum timere. Proinde ante omnia Vraiam eò ducere compulere: qui cōfeſtim eis conſentiens, ſeſe Alpibus inſinuauit, ut ui & ar-

Siſigis à Gothis defecit.

mis, ſi hortatione nequiret, Gothos ad officium reuocaret. Sed iam Belliſarij milites nimis præualuerant in caſtella, ac uxores, & liberos eorum. Qui cum Vraia erant, deuictos tenebant: ea res in cauſa fuit, ut Vraiani milites ſuorũ charitate adducti, alij aliò in ſua oppida relaberẽtur. Itaq; *Vraias militum auxilio deſtitutus in Galliã reuerſus, ſpem omnem, qua obſeßus ſuccurri poßit, abiecit.* Interea *dum in hoc rerum ſtatu* Italia *uerſaretur, ex* Byzantio Imperatoris *ad* Belliſarium *legati,* Dominicus & Maximinus, *Senatorij ordinis uiri,* Romanorum *in caſtra perueniunt, & cum his quidem* Iuſtiniani *mandatis, ut* Vitiges *dimidiam* Regiæ *opulentiæ partem ſibi haberet, & illis locis, quæ trans* Padum *fluuium ſunt, imperaret: alteram uerò partẽ* Romanorum Imperator *teneret, eiq; cis* Padum *omnia uectigalia penderent.* Legati *itaq; traditis* Belliſario *literis,* Rauennam *contendunt.* Vitiges *uerò, &* Gothi *comperta cauſa aduentus eorum, profitentur ſe libenti animo in cõditiones à* Iuſtiniano *præſcriptas conſenſuros.*

Vraias à ſuis deſertus.

Pacis cõditiones à Iuſtiniano inter Gothos et Græcos præſcriptæ.

CAPVT XX.

AT Belliſarius *quàm maximè angi cœpit, uidens ſe non ſolùm* Imperatoris *præcepto, ſed publica fide ad cõpromiſſa pacta urgeri.* Fluctuabãt *in* Græco *homine gemini, & nimium diſcordes affectus: hinc fides, illinc perfidia: hinc honeſtas, illinc apparẽs utilitas: hinc gloriæ appetitus, illinc infamiæ remorſus.* Vnde *redeuntibus ad ſe ex* Rauenna Imperatoris *legatis, egregiè tergiuerſari, & planè abnuere ſuis ex ſcriptis conditiones ſe ullas cum* Gothis *firmaturum.* Quod *ubi primùm ſenſere* Gothi, *iterum uehementer accuſabant ſuam imprudentißimam credulitatem, quòd omiſſa* Francorum *ope, ſeſe* Græcorum *perfidiæ credidiſſent.* Erant *tamen complures eximiæ uirtutis*

Belliſarij perfidia fœda & barbara.

Gothos ſuæ credulitatis pœnitet.

proceres

proceres apud Romanos, *qui non modò clàm, ſed apertè damnabant tam iniquam ſui ducis intentionem, qua fraudibus magis, quàm uiribus uictoriam aſſequi uolebat: ualdeq́; Belliſarij factum indignabantur, uidentes eum Iuſtiniani decretis minimè obedire: quod tunc inter nefaria opera iure exiſtimatum erat.*

CAPVT XXI.

Belliſarius ut infamis à ſuis cōtemnitur.

BElliſarius *itaque cùm accepiſſet ſibi tam enorme crimen apertè per principes exprobrari, omnibus ad ſe in concionem conuocatis, multa pro utilitate, paucißima uerò pro honeſtate ſui* Imperatoris *in medium propoſuit: tantumq́; longa & inſidioſa oratione (quam in* Procopio *inuenies) effecit, ut qui aliâs ſolus fidei uiolator æſtimari potuiſſet, nunc cæterorum principum conſenſu, nefarium facinus aggrederetur. Sciuit enim* Vitigem, & Gothos *fame oppreſſos, in quaſcunq; conditiones potius conſenſuros, quàm diuturniore inedia cruciari uellent.* Igitur Gothi, *uafro* Græcorum *ingenio, non uiribus ſeſe impugnari conſiderantes, mißis legatis* Belliſarium *adhortãtur, ut* Imperatoris *decreto, ſi pacem fieri uelit, ſubſcribat.* Tum Belliſarius *ſolita ſimulatione uſus, reſpondit omnia utilia fore, quæ proponebantur, ſi cum ſapientia dirigantur.* Verùm *cùm adhuc intelligeret, tam uafrũ propoſitum ſuum uehementer diſplicere maximis in exercitu principibus,* Ioãni Vitaliano, & Beſſæ, *atq;* Arato, *eos cōfeſtim in diuerſa loca cum ſuis quenq; copijs ablegauit, ſimulata cauſa, quaſi tantæ ſimul copiæ difficilius alerẽtur, alibi uerò pabuli & commeatus maior facultas præberetur.* Hæc *fingebatur cauſa, inquit* Leonardus Aretinus. Cæterùm *illi ablegabantur, ne præſentes doloſam* Belliſarij *molitionem impedirent, utpote in quibus eſſet maior*

Gothorum ad Belliſarium legati.

honeſti, quàm utilitatis ratio. Deinde Belliſarius omnibus, qui ordines ducebant, in unum uocatis, poſtquam de Gothorum difficultatibus multa diſſeruiſſet, Quid diceretis, inquit, ſi non ſolùm ea, quibus Imperator noſter contentus eſſe uidetur, ſed etiam multò maiora præſenti bello adipiſceremur? Tunc pro ſe quiſq; laudauit maiora, ſi fieri poſſint: exiſtimabant enim quòd nihil contra honeſtatem moliri intendiſſet. His ita dictis, & auditis, re non aliter patefacta, conſilium dimiſit. Nec multò pòſt quendam è ſuis Rauennam mittens, ſignificauit Gothis ſe conſtituiſſe ea facere, quæ eſſent ex illorum ſententia. Eosq; hortatus eſt ad rem accelerandam.

Belliſarij fraudulēta oratio.

CAPVT XXII.

Gothi autem ſine ulla mora legatos cum autoritate publica ad Belliſarium miſerunt, fidem, promiſſionemq;, ac iuſiurandum ab eo ſuſcepturos. Iurauit igitur Belliſarius ſe legitimam gubernationem, inſtitutaq; Gothorū conſeruare uelle, ac nemini ſuccenſendū eſſe pro his quæ ſuperiori tēpore facta eſſent: & alia huiuſmodi quàm plurima, quæ minimè ſeruare intendebat, iurauit, uerbaq; in hac parte (inquit Leon. Aretinus) Gothis dedit. Tunc igitur his ita geſtis, Belliſarius uolentibus Gothis in urbem Rauennam uocatus eſt. Ille autem ornato exercitu, claſſeq; parata, qua commeatum omnis generis abundè deferret, magna Gothorum exercitusq; lætitia Rauennam ingreditur. Cùm uerò ingentes Gothorum copiæ Rauennæ eſſent, uolēs Belliſarius eas imminuere, paucis poſt ingreſſum diebus, licentiam omnibus, qui citra Padum incolerent, dedit domum remeandi: qui longa militia defeſſi, libentiſſimè ad ſuos redierunt. Ita Gothorum copijs, quæ maximæ intra Rauennæ mœnia erāt, extenuatis, Belliſarij exercitus lōgè

Belliſarius periurus.

potentior

potentior, ac planè dominans intra Rauennæ mœnia remanſit. Hac apparente pace confecta, ſiue uerius conficta, Gothorum proceres, qui ubicunque per Italiam erant, uel ipſi ad Belliſarium Rauennam peruenerunt, uel ſuos oratores miſerunt, omniaq; diu deſideratæ pacis ſtudia ſincero animo præſtiterunt, parati etiam regnum Belliſario (ſi ambiret) deferre. At ille Græcus erat, cui (ut ſuperius ex Cicerone diximus) iuſiurãdum inter iocos exiſtimatum erat. Quippe poſtquam Rauennam & proceres Gothorum in ſua poteſtate habebat, Vitigem in primis per ſummã perfidiam captiuabat, deinde arctius quàm honeſtius cuſtoditum ſeruabat: nec principes Gothorum, quos ad ſe fiducia pacis allexerat, Rauennam ingredi permiſit.

Græci iuſiurandum iocũ eſſe putant.

Belliſarius contra iuſiurandum Vitigem captiuat.

CAPVT XXIII.

TVm Gothi uidentes ſe apertis fraudibus toties deceptos, uehementiſsimè indoluerunt, ſuam fortunam ad tam infelicem, ne dicam turpem conditionem deueniſſe. Vnde & eorum coniuges, quæ prius audiuerant Græcos magnitudine corporum præcellere, contemptim primò de Græcis loquendo, ſuos uiros conſpuere, & tantulæ ſtaturæ homunciones illis ad ludibrium & digito oſtentare, eorumq; increpitare ſecordiam, qui à tantulis uiris ſuperati fuiſſent. Deinde Belliſarius Regios theſauros Rauennæ repertos, apud ſe cum magna cura ſeruauit, ut eos Imperatori paulò pòſt Byzantium delaturus offerret. Parata igitur claſſe, cum Vitige, ac cæteris Gothorũ principibus, atq; eiſdem theſauris Regijs Byzantium nauigauit, quinto anno poſtquam bellum in Gothos inchoarat. Cumq; Byzantium perueniſſet Belliſarius, magna Imperatoris, & omnium lætitia exceptus eſt. Gothi quoq;, quos ſecum adduxerat, humanè benigneq; à Iuſtiniano excepti fuere, &

Gothi ſæpe ob ſuam credulitatem decipiũtur.

Belliſarius Gothorũ theſauros compilat.

Vitiges Byzantium captiuus ducitur, cum coniuge Mathaſuenta & Gothis.

cum admiratione quadam conſpecti. Nec id quidem immeritò eis contingere uidebatur. Erat enim Vitiges Gothorum Rex, qui nuper urbem Romam tanta multitudine obſederat, & Mathaſuenta eius uxor, quondam Theoderici Gothorum Regis, qui Italiam poſſederat, neptis. Præterea Ildouadi tunc Regis filij duo, quos Rauennæ penes Vitigem repertos non dimiſerat Belliſarius, ſed unà ſecum in Græciam abduxerat. Erant & alij Gothorum proceres, quos omnes magna cum admiratione ob eximiam corporum ſpeciem, ac magnitudinem intuebantur. Interea tamen tam Iuſtinianus, quàm ſenatores, & proceres occultè damnabant eam Belliſarij uictoriam, tam inſigni perfidia partam.

CAPVT XXIIII.

DEinde opulentiſsimi Theoderici gazæ, dignæ quidem ſpectaculo, Iuſtiniano offeruntur, uiriſq́; ſenatorijs ſeorſum uiſendæ exponuntur. Veruntamen Iuſtinianus nequaquam permittere uoluit, ut Belliſarius triumpharet, rectè exiſtimans indecorum agi triumphum poſt uictoriam talibus & tam indignis artibus procuratã. Vitigem quoq; Patricio honore donatum, omni humanitate toto biennio quo ſuperuixit, proſequebatur: eiuſq́; relictam coniugem Mathaſuentam idem Imperator ſuo germano Patricio ſociauit. Interea cùm hæc in Græcia agerentur, putareturq́; Gothicam gentem in Italia ita oppreſſam, & exterminatam eſſe, ut nullo modo amiſſam libertatem recuperare, aut ſpem recuperandi habere poſſet, cõfeſtim magna ignauia eorum ducum, quos Belliſarius regendæ Italiæ abiens præfecerat, effectum eſt, ut quàm maximo tædio, ne dicam odio, tota Italia erga Imperatorem afficeretur. Erant enim duces poſt Belliſarium relicti, Beſ-

Vitiges Patricio honore donatur.

ſas,

ſas, Ioannes, Conſtantianus, in quibus nulla erat comitas, nulla abſtinentia, nullum conſilium, nulla humanitas, nulla rei militaris diſciplina: unum erat omnibus illis ſtudium commune, exatiandæ uidelicet auaritiæ Imperatoris. Nec priuatarum ſuarum quiſq; rerum immemor fuit. Exhauſtæ urbes ære Gothis promiſſo: exacta ſeueriter ratio ab omnibus, qui per tempora Gothorum in aliqua adminiſtratione fuere: tanta ſæuitum emunctione pecuniæ, ut omnes Gothorum imperium, etiam Itali iterum inuocarent. Nec melior erat ratio rerum in exercitu Imperatoris. Stipendia malè & auarè ſoluebantur: in ærarium, & marſupia quiſq; ſua congerebat. Itaq; milites pariter atq; Italici tantis iniurijs compulſi, ruinam imperij affectabant. Creuere (ut fit) Gothis animi ex hoſtium imperitia, ac negligentia. Et ne ſine Rege eſſent, primò Regiũ nomen in Vraiam deferunt: eóq; non recipiente, excuſanteq́; neceßitudinem, quæ ſibi cum Vitige intercedebat, inhumanè impieq́; ſe facturum affirmante, ſi patruo adhuc uiuo, Regiam appellationem in ſe transferri pateretur. Pergrata fuit omnibus Vraiæ modeſtia, laudatusq́; eſt à tota concione, ut minimè ambitioſus, & pietate egregia in ſuos: conuerſisq; in alium ſuffragijs, Ildouadum, qui inter Tranſpadanos Gothos dux clarißimus erat, autore Vraia, nomen Regium contulere. Is ergo tunc ex urbe Verona Papiam euocatus, purpuráq; indutus, Rex Gothorum appellatur, ac de ſalute gentis ſuæ cogitare iubetur.

Græcorum præfectorum ignauia, & auaritia.

Itali Gothorum imperium optant.

Gothi uires reſumunt.

Vraiæ modeſtia.

Ildouadus Gothorum Rex creatur.

CAPVT XXV.

ILdouadus igitur, qui ab alijs Ildibaldus uocatur, per hunc modum factus Rex, ſtatim poſt Belliſarij ex Italia diſceſſum, ſumma cum diligentia Rempub. ſibi commiſſam reſtituere curabat, Gothos enim omnes & Italicos,

Ildouadus aliâs Ildibaldus 44. Gothorũ Rex externus.

qui cum Gothis ſentiebant, arma capere, & ad præſcriptũ diem Papiæ conuenire iußit. Initio quidem paruus erat exercitus, & qui facilè ab Imperatorijs contemneretur: cùm enim primùm regnare cœpit, non ultra homines mille (teſte Procopio) hunc ſequebantur. Cumq; unum duntaxat in agro Piceno oppidum Gothi reſiduum haberent, paulatim tamẽ eorum uires tantum adauctæ fuere, ut iam non contemptibiles, ſed formidabiles uiderentur. Adiuuabat (ut diximus) uehementer Gothorum partes, acerbitas exactorum, & auaritia Imperatoris, ac intolerabilis Theodoræ Auguſtæ ſuperbia, quæ pro arbitrio mulieroſum Imperatorem in quam uoluit partem facilè flexit. Ait enim Blondus, idq; ſæpius ex ſuis autoribus, quos ſequitur, affirmat, hunc Iuſtinianum maximè auarum, & ſecordis ingenij hominẽ extitiſſe: qui præter illos tres Italiæ uexatores, quorum meminimus, etiam quempiam Alexandrum in Italiam miſit, procurãdæ Reipub. cauſa. Is ubi primùm Rauennam ſe contulit, multa abſurda, & ab humana ratione, atque omni æquitate aliena animo agitare cœpit: quippe qui Italos homines, qui Regiam pecuniam nunquã attigerant, nec ulla Rempub. uel iactura, uel iniuria affecerant, ad pœnas luendas ad ſe euocabat, peculatusq;, & fraudis ſiue in Theodericum quondam, ſiue in alios Gothorum principes nuper admiſſæ inſimulabat: unde & ſine mora dependere cogebat, quodcunq; is affirmaſſet illos per fraudem occupaſſe, uel in ſuum lucrum uendicaſſe.

Iuſtiniani auaritia, & Theodoræ ſuperbia à Blondo taxantur.

Græcorum in Italos inhumana ſeueritas.

CAPVT XXVI.

Itali Gothorum opem contra Græcos implorant.

IGitur cùm omnes ferè Itali publico malo experti deprehendiſſent, ſe in locum moderatißimæ gentis Gothicæ, auarißimos Græcos non ſatis feliciter admiſiſſe, facilè ſe à Græcorum imperio retrahentes, Gothorum opem denuò

denuò implorauerunt. Proinde cæteris Imperatoris præfectis quieſcentibus, ſolus Vitalius, qui in Venetos tunc fortè abierat, ut militum multitudine fretus, & Herulorum ingentibus copijs ſtipatus, audebat cum Ildouado manus conſerere. Prælium hoc non procul à Taruiſio fuit. Victorq́; Ildouadus tanta ſtrage Vitalij exercitum oppreſsit, ut ſolus ipſe cum paucis euaderet, reliqui omnes uel interficerentur à Gothis, uel captiui ducerentur. Cecidit in ea pugna ingens Herulorum cum ſuo duce Viſandro multitudo. Hac itaque tam magna, & præclara uictoria parta, mirabile quantum Gothorum animi creuerint, quantumq́; fractæ ſint aduerſariorum uires, ut non ſolùm trans Padum per Venetias & Galliam, uerùm etiam citra Padum partes Gothorum confirmarentur, nomenq́; Ildouadi celebre fieret apud Iuſtinianum Imperatorem, aliasq́; nationes. Nec multò pòſt grauis & admodum pernicioſa controuerſia illi cum potentiſsimo inter Gothos homine Vraia incidit: quæ tandem utrique interitum irrogauit: euertiſſetq́;, & radicitus euulſiſſet totam Gothorum Rempub. ſi aliqua in Iuſtiniani ducibus rerum gerendarũ prudentia apparuiſſet.

Græci cõtra Gothos bellũ inſtaurant, & uincuntur.

Gothorũ uictoria cõtra Græcos.

Gothorum mutua diſcordia.

CAPVT XXVII.

ERat autem hæc inimicitiarum occaſio ex ſuperba contentione uxoris Vraiæ cum Regina coniuge Ildouadi orta. Illa enim Reginam, quòd non ſatis in ueſtibus, & ornatu culta incederet, non ſolùm reprehendit, & deſpexit, ſed cõtemptim de ea poſtea loqui audebat. Quocirca Regina ob acceptam iniuriam ingenti perculſa dolore, ad uirum lachrymabunda acceſsit, petiuitq́;, ut ſe ab iniuria uxoris Vraiæ uindicaret. Ildouadus itaq; his querelis ad indignationem prouocatus, multas contra Vraiam

Mulierum rixa Reipub. pernicioſa.

Tyrannorũ mos in perdẽdis innocentibus.

cauſas,exemplo tyrannorum, quando innocentes perdere quærunt,prætexere cœpit,hoc uidelicet modo: Vraias *eſt* Reipub.*proditor:* Vraias *ſentit cum hoſtibus:* Vraias *omnia interturbat:*Vraias *diuina & humana cõfundit:*Vraias *cœlum & terram commiſcet: demum niſi* Vraias *de medio uiuentium auferatur, omnes ſimul cum uniuerſa* Repub. *ſubitò euertemur.* His *uerborum præſtigijs, maligna illa humani generis portenta (tyrannos dico) innumerabilem innocentum multitudinem quotidie cruciare, & enecare conſueuerunt.*Hac *etiam arte moderatiſsimus dux* Vraias, *qui* Regium *honorem à ſe in* Ildouadum *pridem tranſtulerat, rurſus ab ingratiſsimo* Rege *circumuentus occiditur, nomen & fortunam referens illius* Vraiæ,*ſiue* Vriæ,*qui olim à* Dauide Hebræorum Rege *ob indignum mulieris facinus fuerat trucidatus.* Igitur Gothi *tam tetrum* Ildouadi *facinus ægrè ferẽtes, graui deinceps odio ipſum proſequebantur.* Multi *eorum inter ſe coëuntes, apertè tam nefarij ſceleris autori conuitia ingerebant: exegiſſentq; ab eo patratæ cædis pœnas, niſi timuiſſent, quòd ea priuatæ iniuriæ uindicta ſecum omnia in publicam ruinam præcipitaret.* Erat *tamen inter hos* Buillas *quidam, qui* Vraiæ *uxorem iam marito orbatam in uxorem poſtulabat:* Ildouadus *autem eius intentioni obluctans, ipſum contra hoſtes miſit, illamq; interim alteri cuipiam, quem ſibi fideliorem fore putabat, coniugio ſociauit.* Quocirca *cùm* Buillas *è caſtris redijſſet, ut erat ſuapte natura ad iram propenſior, acceptam ex ea re contumeliam minimè ferens,*Ildouadum *obtruncare animo deſtinat, ratus ſe eo inſigni facinore omnibus* Gothis *gratificari.* Itaq; *eum cum* Gothorum *optimatibus epulantem nactus, quod antea per inſidias agendum duxerat, tunc & apertè tam audax facinus exequendum decreuit.* Sed *aderant circa conueſcentẽ ex* Regio *more*

Vraias indignè occiditur.

Buillas Ildouadi occiſor.

re circumfuſi ſatellites. Iamq; Rex ſtratis incumbens, manum cibis admouerat, cùm ipſe Buillas ex improuiſo cibũ adhuc detinentibus digitis, inopinanti illi caput ademit: quod fermè ſupra menſam ſtatim collapſum, conuiuas exterruit, & planè obſtupefecit. Ita Ildouadus ob eam ipſam mulierem, ob quã innocentem & egregium ducem Vraiam occîdit, tandem iuſta fatorum neceſſitate ſuccedente trucidatur, ut conſideremus à diuino numine fata fatis, peccata peccatis, uindictam uindicta compenſari. *Ildouadus occiditur.*

CAPVT XXVIII.

ATaricus interea cùm ob Ildouadi cædem omnia turbulentiora eſſent, Rex à Gothis tunc præſentibus pronunciatur: quod cæteri, qui aberãt, eò ægrius ferebant, quò ſemper ſolitum erat Regis electionem omnium procerum uotis colligi, & approbari. Iſte tamen Ataricus nihil quippiã geſſit memoratu dignum. Nam cùm paucis ſuperuixiſſet menſibus, ex humanis deceſſit. Prius tamen uniuerſis Gothis ad ſe uocatis, monere eos pacis & concordiæ cœpit, & ut ad Iuſtinianum Imperatorem oratores mittere curarent, pacemq; his conditionibus facerent, quibus & fœdus inire cum Vitige antehac uoluiſſent, Gothi ſcilicet ut trans Padum loca tenerent, & reliqua Italia ipſi imperatori cederet. Ataricus igitur, poſtquam cõſilium ſuum per Gothos comprobatum erat, confeſtim nõnullos ex ſuis amiciſſimis ad Iuſtinianum legauit, in primis admonitos, ut ſub hac legationis ſpecie nihil aliud agerent, niſi id duntaxat ab eo depoſcerẽt, ut ubi ei uniuerſam Italiã tradidiſſet, inter patricios ſe uiros cõſcriberet. At interea dum oratores Byzantium accedunt, Gothi Ataricum, quòd intelligerent eum pernicioſa fœdera cum

Ataricus 45. Gothorum Rex externus.

Ataricus & Gothi ad Iuſtinianum legatos mittunt.

Ataricus occiditur ob inhoneſtam pacem.

Iuſtiniano componere uelle, occiderunt. Quæ quidem cædes hac occaſione dicitur eueniſſe: Præſidebat Taruiſij Ildouadi nepos Totila, cùm primùm de Ildouadi morte nuntium accepiſſet: is ad hunc inopinatum caſum conſternatus, mox Rauennam ad Conſtantianum oratorem emiſit, qui pro eius & comitum ſuorum ſalute, fidem ab eo peteret, & acceptaret. Quod cùm Gothi uel coniectura, uel alio indicio compertum habuiſſent, ſtatim nuntios ad Totilam Taruiſium mittunt, & ad Gothorum imperium ſuſcipiendum hortantur, præfati Ataricum auſpicia regni cum perfidis Græcis inchoare uelle, ideoq; ipſum omni iure, & honore Regio iuſtè exuendum. Totilas uerò ubi Gothorum mandata accepiſſet, ita reſpondit: Si Ataricum Regem cum Iuſtiniano contra publica Gothorum commoda molientem, in tempore obtruncarent, confeſtim ſe hos ſequuturum, facturúmque pro eorum arbitrio uniuerſa. Quo reſponſo Gothorum proceres confortati, & in magnam ſpem uictoriæ erecti, Ataricum (ut diximus) inhoneſta fœdera cum Iuſtiniano molientem oppreſſerunt.

Totila Taruiſinus.

IOAN.

IOANNIS MAGNI GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOthorum Sueonumq; liber decimuſtertius.

CAPVT I.

VNus tandem inuentus eſt Totilas (aliâs Balduilla) qui poſt cædem Atarici, magno omnium Gothorum conſenſu, ſed maximo Græcorū malo, Rex ſalutatus eſt. Hic teſtimonio omnium ſcriptorum, quos unquā legi, ſummis laudibus extollitur. Quemadmodum enim in expugnandis hoſtibus terribilis apparebat, ita erga deuictos pluſquā credi poteſt humaniſsimus fuiſſe prædicatur: quamuis nonnulli parum in hiſtorijs uerſati, Attilæ crudelitatem, ob nominis conſonantiam, Totilæ imponere contendant. Iuſtinianus autem poſtquàm compertum habuiſſet, Gothos pauco admodum tempore duos ſibi Reges ſucceſsiuè elegiſſe, & trucidaſſe, ueniſſeq; in grauem cōtrouerſiam, ob quam facili negotio ſuperari potuiſſent, ualde reprehendebat ducum ſuorum imperitiam, & ſecordiam, quòd in tantis hoſtium diſcordijs, ipſi opportunitatem rerum agendarum nacti, nihil protinus effeciſſent. Erant autem hi duces in Italia XI. ſed omnium primi Conſtantianus, & Alexander. Hi poſtquàm inertiæ & deſidiæ accuſari ſe à Iuſtiniano audiuere, ad eam infamiam abolendam, ad bellum ſubitò conſurgunt, Veronamq; copias admouent, cuius recipiendæ ſpes illis occultè fiebat. Martianus quidam regulus, qui caſtellum ſupra Veronam poſsidebat, Imperatoris partium ſtudioſus noctu Græcorū du-

Totilas 46. Rex Gothorum externus.

Totila & Attila multū differunt.

Verona.

Martianus.

cibus portam urbis patefecit, & iam Artauades Armenus ab Alexādro, & Cōſtantiano miſſus, cum lectiſsima militū manu portā, & muros tenebat. Gothi ſentientes hoſtes eſſe in urbe, per diuerſam portam aufugerunt. Duces uerò captam à ſuis portam audientes, iter quidem ſtatim ingreſſi ſunt, ſed antequā in urbem peruenirent, de præda inter ſe diſceptantes, quinq; millibus ab urbe paſsibus conſtiterūt. Inter hæc dies illuxit, & Gothi, qui in arcē urbi ſuperemi-nentem refugerāt, cernentes paucos intra urbē hoſtes, exercitum uerò extra urbem cōmorari, necdum mœnibus appropinquare, ſubitò ex arce impetu facto urbem peruicerunt, & portā, quæ ab hoſtibus tenebatur, receperūt, atq; clauſerunt. Milites uerò, qui per noctem fuerant ingreſſi, partim oppreſſi ſunt, partim ad mœnia confugientes deſuper repugnabant. Duces interim ſuperuenientes, cùm ſuos prælio occupatos, ſeq; ſtrenuè defendentes uiderent, nō minus ſtultè quàm nuper auarè, rem ſemiperditam ut magis adhuc perderent, continuò auerſi turpiter abierunt.

Græci Veronam occupant, & inde à Gothis pelluntur.

CAPVT II.

ITaq; milites ſubſidio deſtituti, partim in ipſis muris telorum multitudine confixi occubuerunt, partim præcipitati in ſaxa corruerunt, præterq; paucos ad unū aut cæſi ſunt, aut capti. Sic nobiliſsimæ urbis recipiēdæ occaſio per ſummum dedecus, & ſordidam Alexandri auaritiam eſt amiſſa. Hic enim Alexander (de quo ſuperius diximus) ad nihil aliud, quàm ad coaceruandas pecunias idoneus uidebatur: ideoq; non ad præliandum, ſed ad theſaurizandum à Iuſtiniano in Italiam miſſus, omnia ſuo aduentu turbauit, dum ſordidas diuitias honeſtati præferens, potius uoluit ſuum Imperatorem diuitem, quàm honeſtum efficere. Suſcitata deinde inter duces diſcordia, dum alij alijs ſuccenſen-

Auaritia in duce execrabilis.

tes,

tes, rem malè geſtam ſibi mutuò improperarent, ad Placentiam tranſmiſſo Pado ſeſe receperũt. Totilas autem per id tempus Papiæ degebat: qui mox poſtquàm didiciſſet quæ Veronæ geſta fuiſſent, magnam Gothorum uim ad ſe euocauit: ex quibus ad quinq; millia hominum exercitum contraxit: quem ſine mora in hoſtem educere curauit. Qua de re Græcorum duces certiores effecti, cùm de rebus melius gerendis conſilium captarent, Gothorum exercitus ex improuiſo appropinquabat: quem Totilas longa & ſatis prudenti oratione (quæ à Procopio deſcripta eſt) ad pugnam fortiter ac ſtrenuè aggrediendam hortabatur, præfatus ſe haud difficile ſuperaturum eos hoſtes, qui Romanis, quos in fidem ſuſceperant, omnia mala ingeſſerãt, & apud quos nec diuina quidem, nec humana iura curãtur. Igitur poſtquàm Totilas ſuos hortatus fuiſſet, confeſtim trecentos electiſſimos milites ſtadijs uiginti trans amnem abire præcepit, & in hoſtium terga ex improuiſo ut comparerent, atq; acrius infeſtarent, ut turbati & pauefacti nec roboris ullius, nec uirium reminiſcerentur. Ipſe uerò cùm tempus erat, ad hoſtes ducere feſtinauit. Nec ſegniter Iuſtiniani duces ſe præparauere: in quorum conſpectu Valarus quidam Gothus equo inſigni uectus, ipſe quoq; inſigniter armatus, in ſingulare certamen omnes Græcos prouocabat. Aduerſus hunc (cæteris ſubſiſtentibus) Artauades Armenus, qui nuper Veronenſem portam occupauerat, prodijt: ſpectãtibusq; utrinq; aciebus, concurrũt infeſtis ſeſe cuſpidibus impetentes. Sed erat factum audacius, quàm felicius: uterq; enim mortifero uulnere accepto, prematurũ ſibi fatum accelerauit.

Totilæ bellũ primum & proſperum.

Totilæ ad ſuos exhortatio.

Strategema.

Valarus Gothus Græcos prouocat ad ſingulare certamen.

CAPVT III.

ACies intereà prælium acerrimum inierũt, omnisq; ferri experiẽtia in eo certamine uerſabatur: fuitq; diu prælium & cruentũ, & anceps: multi, uarijq; hinc inde conatus: nec tamen adhuc illi, uel iſti fortuna inclinabat, cùm repentè Gothicus equitatus à tergo, ut à Totila iuſſus fuerat, Græcis imminebat, omniaq; eorum caſtra cum fremitu & clamore perturbauit. Nec ſolùm duces, ſed & milites, qui in acie ſtabant, eo inopinato inſultu turbati fuerunt, ancipitiq; metu capti in fugam conuertuntur: ſolutis enim ordinibus, cùm antè retroq; hoſtis inſtaret, citò diſsipantur, multiq; à Gothis perſequentibus cæduntur, multi etiam ſeſe per deuia præcipitantes euaſere. Captiuorum autem ingens multitudo fuit, & quod uictoriam multò inſigniorem reddidit, omnia militaria ſigna Imperatoris eo in prælio (quod nunquàm anteà contigerat) à Gothis capta, & ad Totilam relata fuere. Fuit hæc quoq; celebrior uictoria, quòd cum duplo maiore hoſtium numero Totilas conflixerat, quodq; militari induſtria uictor euaſerat, ipſamq; uictoriã tam clementer exercuit, ut ab omnibus humaniſsimus diceretur, nemini captiuorum moleſtus, compluribus etiam gratuitò dimiſsis: quæ quidem humanitas famã eius apud omnes optimam effecit. Græcorũ uerò duces (ut cuiq; licuit) cum paucis quibuſdam iam fuga euaſerãt, & in quæ ſe fortè receperant oppida, uigilijs ſtatim, & cuſtodibus firmant, & copijs quantum fieri potuit reparandis intenderunt. Totilas & ipſe poſt uictoriam, ne quid laxamenti daretur hoſtibus, alieno ductu præualidum exercitum miſit in Hetruriam, ubi Iuſtinus erat, unus ex Græcorum ducibus. Hunc Gothi improuiſo acceſſu Florentiã compulſum, obſidione cingunt. Terrebat autem Iuſtinum rei frumentariæ defectus: nam importari ad obſeſſos nil poterat, & intus quod

Græci à Gothis victi.

Inſignia Imperatoris à Gothis capta.

Totilas victoria humaniſsimè vſus.

Iuſtinus Græcorũ præfectus.

bus quod erat frumentũ, breui defuturum uidebatur. Proinde Rauennam ad cæteros duces miſſo nuntio auxilium poſtulauit: qui eius periculo grauiter commoti, ex Rauenna continuò in Hetruriã aduolant. Gothi uerò poſtquàm eorum aduentum intellexiſſent, ſoluta paululũ obſidione retro caſtra mouerunt, profectiq; unius diei iter in loco, qui Muciola dicitur, conſtiterunt. Secuti ſunt deinde Græci hoſtem abeuntem, ductabatq; Ioannes Vitaliani primum agmen. Is ſatis ferociter Gothos adortus, ut ex ædito loco, in quem ſe receperant, deturbaret, in aduerſum montẽ per iniqua loca militem ſuum ire coëgit. Hæc dum annititur Ioannes, & inter primos pugnatores uerſatur, quidam ex comitibus iuxta latus eius pilo trãsfixus occiditur: falſusq; rumor inde ſubitò exurgit, Ioannẽ interfectũ fuiſſe. Quæ res cùm temerè credita fuiſſet, tantum militibus iniecit terrorem, ut continuò cœpta ſit fuga circumſpectari: eſtq; adeò fœda trepidatio orta, ut fugiens miles reliquas Græcorum copias, quæ à tergo ſequebantur, cum ipſis ducibus retro auerterint. Sicq; nullo urgente, numeroſus Imperatoris exercitus turpi fuga ſuperatur. Nec modus ullus fuit in fuga, diſsipatim ſparſimq; in diuerſum omnes abeuntes, ſigna & ordines deſeruerunt: neq; poſthac duces in unum conuenerũt, ſed alius alibi, prout ſe ex fuga receperant, oppida tenuerunt. Itaq; hunc exitum habuit ſeptimus annus huius belli, ex quo cœptum fuerat à Belliſario geri.

Ioannes Vitalianus.

Græcorum fœda timiditas.

CAPVT IIII.

PRincipio igitur eius anni, qui proximè ſecutus eſt, ubi miles eſt primùm hybernis eductus, Totilas cũ florentiſsimo exercitu in Flaminiam uenit. Ibi Cæſena, alijsq; eius patriæ locis partim ui, partim metu ſubactis, in Hetruriam tranſmiſit. Inde Tyberim tranſgreſſus, per Vmbros,

Totilas in Flaminiã, Hetruriã, & Campaniã ducit, & vincit.

Sabinos, & Marſos in Campaniam deſcendit: ubi Beneuentum urbem expugnatam mœnibus ſpoliauit. Nolebat enim in urbe munitiſsima hoſtes, ſi quando contingeret, ſedem habere, à quibus ciues, & Gothi pari moleſtia afficerentur. Neapolim deinde expugnaturus, primò multis & humaniſsimis uerbis perſuadere conabatur, ut Neapolitani amicitiã Gothorum, quàm inimicitiã mallent: ſed erat in præſidio eius urbis Conon Iuſtiniani præfectus, nec pauciores mille militibus ſecum habebat. Itaq; nihil in concione liberè decerni ab illis poterat, qui Gothis inclinabantur. Quod cùm intelligeret Totilas, poſitis non longè caſtris, urbem obſedit: non tamen inſultus aliquos fecit, ſed quietem agens, rei gerendæ occaſionem expectabat. Interim uerò parte exercitus miſſa, Cumas, & alia quædam oppida Neapoli circumpoſita, aut ui occupauit, aut ultro oblata in deditionem accepit, ex quibus pecuniarũ magnam uim adeptus eſt: ueneruntq; matronæ pleræq; ex Romana nobilitate in Gothorũ poteſtatẽ, quas perhoneſtè, & cũ ſumma beneuolentia conſeruatas liberas eſſe iuſsit, atq; honeſtiſsimo comitatu gratis Romam ad ſuos dimiſit, dignus profectò ob id unicum ſummæ humanitatis opus, ſi cætera nulla fuiſſent, æternis laudibus celebrari. Deinde conſiderans omnia ſibi pro uoto & feliciter ſuccedere, miſſa maiore copiarum parte, Apuliam, & Lucaniam, & Calabriam cum uniuerſis eorum oppidis in poteſtatẽ redegit. His Gothorum ſucceſsibus uehementer perculſi fuere Græcorum duces, præſertim quia ex illis locis nihil amplius tributi nomine, unde militibus debita ſtipendia ſoluerent, conquirere potuerunt. Quocirca milites neq; parêre ducibus, neq; in expeditionem ire uolebant, ſed per oppida incluſi res amicorum prædabantur, rapiniſq; & maleficijs omnia fœdabant. Duces quoq; ob has difficultates intra mœnia conſiſtentes,

Neapolis à Totila obſidetur.

Totilas erga Romanas matronas clementiſſimus.

Totilas Apuliã, Lucaniam, & Calabriã uicit.

Græci in ſuos tyranni.

ſiſtentes, oppida tantummodò ab hoſtibus tutabantur. Partitiq; inter ſe urbes, Ioannes Vitalianus Romã, Beſſas Spoletum, Cyprianus Peruſiam, Iuſtinus Florentiam, Conſtantianus Rauennam gubernabat. Inter hæc Neapolis durius obſideri cœpit. Totilas enim partita claſſe neq; terra, neq; mari importari quicquam patiebatur: ex quo palàm erat, niſi quis opem ferret, eam demum urbem in manus hoſtiũ eſſe peruenturam.

CAPVT V.

QVibus de rebus certior Imperator effectus, calamitatis loco hæc ducens, Maximinum prætorij præfectum, Italiæ hexarchum creat, ut cæteris ducibus in bello præeſſet, & militibus neceſſaria ſubminiſtraret, claſſemq; cum eo militaribus copijs ex Armenis, Thracibus, & Hunnis inſtructam tranſmiſit. Hic in continentem ueniens, fruſtra & diu tempus terendo, uno in loco otioſus & torpens conſedit: erat nimirum rei bellicæ imperitus: unde & formidoloſus, mirumq; in modum cunctator, & negligens. Quocirca Imperator Demetriũ, qui anteà ordines in Italia ſub Belliſario duxerat, denuò mittere coactus eſt. Hic cùm in Siciliam perueniſſet, accepiſſetq; Cononem & Neapolitanos arctius obſideri, atq; in ſumma rerum omnium anguſtia eſſe, opem eis allaturus, naues ex uniuerſa Sicilia contractas, frumento & alijs neceſſarijs rebus compleuit, ut ſpeciem Gothis præberet, magnos exercitus in magna claſſe aduentare. Sic quoq; Gothis perſuaſum erat, ut ingẽs claſsis aduerſum ſe ex Sicilia ſoluiſſet. Sed cùm Demetrius ea nauium multitudine Neapolim rectà contenderet, ut hoſtibus terrorem, ciuibusq; conſolationem afferret, conſcius tamen paucorum militum ſuorum, Neapolim nauigatione tranſgreſſus, Romanum in portum diuertit: indeq; milites

Maximinus Italiæ Hexarchus.

Demetrius Græcus opem Neapolitanis allaturus Romam diuertit.

contrahere ſummo ſtudio nitebatur. Qui cùm à Gothis toties debellati fuiſſent, uehementer eos formidabant, nec ullo pacto contra eos cum Demetrio tranſire audebant: unde cum his ſolùm, qui ex Byzantio ſecum aduenerãt, ire Neapolim cogitur. Totilas naues egregiè ueloces in portu ipſo Neapolitano aßiduè ſtructas paratasq́; tenebat. Cùm igitur Demetrium ex urbe Roma Neapolim nauigare cognouiſſet, & iam propinquo litori applicuiſſe, profectus repentè Totilas cum uelocibus nauibus in eum ex improuiſo impetum facit. Subitus Gothorum acceſſus adeò perterruit Demetrianos, ut ne tentare quidem pugnam ſint auſi: ſed paßim fuga diſiectos Gothi celeritate nauium aſſecuti, uelut inertia pecora trucidarunt. Pauci admodum, & in his Demetrius, ſcaphis uſi, in proximũ litus, deinde in Siciliã euaſere: cæteri ad unũ aut ferro cæſi ſunt, aut cum frumentarijs nauibus capti. Sub id tempus Maximinus cum maiore claſſe Siciliam tenuit. Sed cùm omnia ab eo cunctantius fierent, nec proximo Italiæ periculo, oculisq́; propemodũ admoto moueretur, abſens Iuſtinianus abſentem conuitio carpebat, inſtabatq́; nunc imperio, nunc minis, ut in Italiã tranſiret. Ille uerò ſiue ignauia quadam animi torpens, ſiue quia plus uideret, quàm cæteri, nulla ui impelli potuit, ut Italiam peteret, ſed claſſem Demetrio, & Herodiano, & Phaſſæ ducendam tradidit: ipſe in Sicilia remanſit. Erat uerò iam planè hyems, cùm hi nauigare cœperunt.

Gothi Græcos velut inertia pecora trucidabãt.

Maximini cunctatio.

CAPVT VI.

CVmq́; prope Neapolim ueniſſent, orta ſubitò tempeſtas claſſem arripuit: neq; remis, neq; arte ulla reſiſti potuit, quin ad ipſum litus, ubi Gothorum caſtra erant, adigerentur. Gothi uerò iſta cernentes, cõcurſu ad litus facto, nulla difficultate naues ceperũt, & ſi qui repugnabant, occiderunt,

Duæ Græcorum claſſes à Totila vno tempore deletæ.

ciderunt, reliquos uerò captiuos duxerunt: in quorum numero Demetrius fuit, Herodiano, & Beſſa caſu potius, quàm conſilio interfectis. Atq; ita modica temporis intercapedine duæ Iuſtiniani claſſes ſunt circa Neapolim deletæ. Totilas Demetrium uinctum Neapolitanis ſpectandum præbuit: qui Regis permiſſu ad ſuos uerba fecit, hortatusq; eſt ad deditionem, quandò duabus claßibus, una poſt aliam amißis, non eſſet amplius unde auxilia expectarent. Tum ingens metus, luctusq; ciuitatem inuaſit: ubi ſatis apparuit, nullam ſpem ſupereſſe amplius tolerandæ obſidionis. Nemo erat cui non perſuaſum eſſet, illam eandẽ diem, qua Totilas Neapoli potiretur, ſupremã fore urbi, ciuibusq;, qui ex conſcientia præteritorum operum ſciebant, ſe illum ad impacabilem iram, & uindictam prouocaſſe. At Totilas memor ſuæ humanitatis & clementiæ, qua ſemper in calamitoſos uti conſueuit, quaq; didicerat parcere ſubiectis, & debellare ſuperbos, præter omnium ſpem ciues Neapolitanos è muris benigniſſimè affatus, in ſpem melioris fortunæ erexit, teſtatus apertè ipſos à ſe gratiam, non ſuppliciũ expectare oportere, quandò ipſi inter omnes Italiæ populos non ultro, ſed ui per Belliſarium expugnati, Græcorũ imperium ſubijſſent: quinimò in eorum gratiam ſe etiam parcere uelle hoſtibus, qui intra eorum mœnia eſſent, ut uel pari conditione inter Gothos militare, uel ſaluis omnibus rebus quocunq; uellent abire poſſent. Deinde poſtquàm per hæc humaniſſima uerba ſpem ueniæ ciuibus effeciſſet, militibusq; incolumitatem, & omnimodam libertatem præſtitiſſet, rogatus tricenos induciarum dies obſeßis concedere, ne deditio temerè facta uideretur, reſpondit, ſe non tantùm tricenos dies libenter conceſſurum, ſed ter tricenos, ſi ita ipſi uellent. Cæterùm ciues, & qui in præſidio erant, tantam in hoſte benignitatem admirantes, non expectato

Demetrius Neapolitanis deditionẽ ſuadet.

Totilæ humanitas & clementia.

Totilæ ad Neapolitanos benigna oratio.

Totilas Neapolim victor ingreditur.

tempore præſtituto, Totilam & Gothos poſt paucos dies intra urbem receperunt.

CAPVT VII.

Totilæ admirãda in deuictos Neapolitanos clementia.

TOtilas igitur Neapolim ingreſſus, fidem, quam deditis pollicitus fuerat, tanta humanitate (ut omnes Italorum hiſtoriæ teſtantur) præſtitit, ut nuſquam per omnem hiſtoriam maior, aut ſimilis inueniatur. Quippe non Regem, aut dominum, ſed omniũ & ſingulorum patrẽ ſeſe per ſummã clementiam exhibuit. Nemo ciuiũ, aut militum uiolatus eſt: nihil cuiquã ademptũ: nemo malè affectus: nulli aliqua moleſtia illata: ſed uniuerſis pari miſeria laborantibus, par cõmiſeratio ab optimo Rege adhibita fuit. Cùm enim multi propter inediam deficientibus uiribus ægrotarent, ne ſubita affluentia cibi immodicè ſumpti perniciem illis afferret, ſumma cura diligentiaq; prouidit, ut non ſolis Neapolitanis ciuibus, uerùm etiã militibus alimenta bis in die ad certum pondus traderentur, diligentiſsimè obſeruato, ne plus acciperent, & ſingulis diebus modicum adijceretur. Hic neſcio quis fidelis medicus in ægrotos, aut quis pater, aut quæ mater indulgẽtior eſſe potuiſſet in ſuos chariſsimos liberos, quàm ipſe Gothus in deuictos inimicos. Præterea Cononi præſidij præfecto, & militibus abire uolentibus nauigia, & cõmeatum liberaliter erogauit. Cumq; per aduerſas tempeſtates mare intra præſcriptã diem tractari non potuiſſet, liberã nihilominus poteſtatem illis ſeruauit: quinetiam cùm longius duraret uentus, & illi pedeſtri itinere abire ſtatuiſſent, equos, iumentaq;, & uiaticum illis abundè diſtribuit. Sed cùm Totilas tanta benignitate in alios uteretur, à ſuis diſciplinã militarem ſeueriſsimè exigebat, ut nihil impune delinqueretur. Rapere aliena, aut uim inferre, capitale erat, ſequebaturq; ſuppliciũ bonorũ

Totilas à ſuis diſciplinam militarẽ ſeueriſsimè exigebat.

publica-

publicatio: quæ quidem bona uiolentiã paſſo tradebantur. Itaq; & caſtra, & ingreſſus Gothorum per amicas ciuitates & gentes, omni ſcelere carebant.

Gothi erga amicos benigniſſimi.

CAPVT VIII.

AT contrarium in caſtris Græcorum erat, in quibus non ſolum duces, uerùm etiã & milites ipſi res ſubditorum diripiebant, contumelijsq; & opprobrijs afficiebant, luxui ac temulentiæ inſeruiebant, nullumq; iniuriæ genus erat, quod non liberè in miſcros ſubditos exercerẽt. Iamq; omnem pudorem, & omnẽ uirtutis ſpeciem à ſe longius ablegaſſe uidebantur, nullaq; miſeria maior credi poterat, quàm erat eorum Italorum, qui Iuſtinianum ſequebantur. Hi enim ab utroque exercitu grauiſſima patiebantur. Siquidem agros eorum Gothi occupabant, & domi à militia Imperatoris omnibus fortunis, & tota ſupellectili ſpoliabantur, & uerberibus, ac flagris ut uiliſſima mancipia ſubijciebãtur. Quo factũ erat, ut per uniuerſam Italiam multò popularius eſſet Gothicum nomen & imperium, quàm Iuſtiniani, & Græcorum: immò cùm Gothicũ ciuile, & perhumanũ ab omnibus iudicabatur, Græci ut publici patriæ, & omnis uirtutis hoſtes, publico odio laborabant. Totilas intereà Senatui Romanorũ literas magno ſerio confectas miſit, in quibus magnam eorum ingratitudinem in benemeritos Gothos exprobrando commemorat, quomodo uidelicet nulla iniuria à Gothis affecti, tam facilè ad Græcos ſine ulla pugna defeciſſent. Deinde præteritorũ erratorum ueniam pollicetur, ſi occaſionem aliquam inuenerint, qua ſe in reliquum excuſabiliores efficere poſſint: nec finem belli, qui fortè eis omnem ſpem adimeret, expectarent. Hæc in primis literis ſcripſit: quibus etiam

Græcorum principatus intolerabilis.

Italorum miſerrima conditio ſub Iuſtiniano.

Itali à Græcis flagris cædebantur.

Gothicum imperiũ perhumanum.

Totilas Romanorum ingratudinẽ arguit.

ſecundas adiecit, omni humanitate & clementia plenas: in quibus ſe grauiſſimo iuramento apertè obſtrinxerat, nulli unquam de cætero Romanorum *mali quicquam per ſe, uel quempiam* Gothorum *illaturum, modò* Romani *ſuæ ipſorum ſaluti in tempore conſulere uellent.*

CAPVT IX.

Bellisarius iterũ in Italiã *à Iuſtiniano mittitur.*

PEr hunc igitur modum cùm ſors bellica intra Italiæ *fines diſponeretur,* Belliſarius *per* Iuſtinianũ *ex* Perſico *bello (quod nondum finierat) reuocatus, curã* Italici *belli denuò ſuſcipere cogebatur: traxitq; ſecũ ad quatuor millia militum, & hos quidem tyrones, nuſquã anteà militarẽ diſciplinam expertos: ueteranos enim circa* Euphratẽ *reliquerat.* Hac *itaq; militia inſtructior, quàm fortior, trãſmiſſo mari* Rauennã *peruenit.* Hîc *omnia ſua opinione deteriora inuenit. Siquidem* Gothorum *opes plus nimio inualuerant: fractiq; erant ciuitatum, & populorũ animi proſpero hoſtium ſucceſſu.* Quidam *etiam præſidum iniuria, & ducum auaritia, ſuperbiaq; intolerabili, ab imperio alienati, in* Gothos *ſtudia & fauorem inclinauerant.* Milites *laborem militarem horrebant: ignauiæ & inertiæ dediti, ſociorum ſpolijs magis, quàm hoſtium inhiabant: pro fortitudine formido, licentia pro modeſtia placebat.* Hæc *mala in cauſa fuerunt, ut* Belliſarij *non ſatis gratus, ſed magis contemptibilis in* Italiam *fuerit acceſſus.* Parum *enim eius præſentia erecti ſunt ſuorum animi in ſpem aliquam militiæ felicioris, quandò ne pecuniam quidem ſecum attuliſſe diceretur, qua militibus ſua ſtipendia diu deſiderata perſoluerentur.* Exercitus *quoq;, quem ſecum in* Italiã *adduxit, ex tyronibus, & inexpertis militibus conſtabat.* Ita *concionantem* Rauennæ, *cauſaſq; ſui aduentus adducentẽ, cohortantem deniq; ad bellum capeſſendum, nec ciues, nec milites*

Belliſarius contẽnitur à ſuis.

tes læto animo audiuerunt, neq; lætitiæ, aut bonæ ſpei ſignum ullum oſtenderunt, ſed deſperatio ex ore omniũ propalata effecit, ut Belliſarium *ſui acceſſus in* Italiam *confeſtim pœniteret.*

Belliſarium pœnitet ſui reditus in Italiã.

CAPVT X.

T*Otilas intereà Tyburtinam urbem parum à* Roma *diſtantem, per ciuium diſcordiã occupauit: cùm ab alterutra parte, ut opem afferret, inuitatus eſſet, nihilominus pars uictrix fruſtra prohibente* Totila, *nimis inhumaniter in deuictos ciues deſæuit. Ex hac urbe* Gothi Romã, *& uniuerſum* Latium, *uelut ex arce quadam incurſare cœperunt: nec paruæ difficultates inde* Romanis *illatæ fuerunt. Poſt hæc* Totilas *cognito* Belliſarij *aduentu, in* Picenos *cum exercitu tranſijt, & circa urbem* Auximum, *cui* Magnus Iuſtiniani *dux præerat, conſedit. Miſit eò* Belliſarius *mille equites ſub tribus ducibus: horum* Racilas *poſtridie quàm uenerat ad pugnam egreſſus, mortem in prælio accepit. Cæteri uerò cùm uiderent ſe* Gothorum *potentiæ inferiores, & ne cum equis (commeatu deficiente) inedia abſumerentur, priuſquàm undiq; circumſederetur oppidũ, ſilentio noctis urbe digreſſi, ut ſecurius abirẽt, in inſidias* Gothorum *prolapſi: qui primo impetu ducentos ex eis occiderunt: reliqui proiectis ueſtibus, & armis, omnibuſq; impedimentis, & iumentis, fuga ſibi conſuluerunt: & demum poſt longam ac difficilem uiam, ſe* Ariminum *receperunt. Nec feliciorem belli euentum habuit* Vitalis, *quem* Belliſarius *cum ſatis magna manu* Illyricorum *ad occupandam* Bononiam *emiſit. Cùm enim eam urbem in deditionem accepiſſet, deſertus à tota* Illyricorũ *multitudine,* Bononiã *deſerere cogebatur. Cauſa autem cur* Illyrici *deſerta militia confeſtim ſe in patriam receperunt, hæc erat:*

Tyburtina urbs à Totila *occupatur.*

Græci in Gothorũ inſidias inciderũt, & occiduntur.

Nam cùm foris, & in longinqua militia pro Imperatore occuparentur, coniuges & liberi eorum, domi & in patria, à præfectis Imperatoris intolerabilibus oneribus affligebantur. Piſaurum intereà, quod à Gothis medijs mœnibus nudatum, & derelictum erat, à Belliſarij militibus acceptum fuit, & tam diligenti ac citiſsima cura communitum, ut Gothorum uiribus nequiuerit expugnari.

Piſaurũ à Græcis recuperatũ.

CAPVT XI.

TVnc uerò Totilas & Gothi animaduertentes, Belliſarium, & Imperatoris copias nuſquam per Italiã in certamen prodire, ſed caſtellis & oppidis incluſos mœnia tantummodò tueri, ſtatuerunt non aſsidere ſolummodò ad Auximum, ſed in alias Italiæ ciuitates uires ſuas extendere: unde in agrum Picenũ copias ducentes, Firmũ, Aſculumq́; dura obſidione cinxerunt. Belliſarius uerò cùm obſeſsis opem implorantibus ferre non poſſet (nec enim tantas habebat copias, ut egredi aduerſus Gothos auderet) in mœrore maximo uerſabatur, eamq́; ſui nominis ignominiam permoleſtè ferebat. Ioannem igitur Vitaliani nepotem Byzantium miſit, grauiſsimoq́; iureiurando adegit, ut ad ſe reditum quoad poſſet acceleraret: unde & epiſtolam Imperatori in hanc ſententiam ſcribere curauit: In Italiam, Imperator optime, uenimus, uirorum, & equorum, & pecuniarum inopes. Thraciam ipſi & Illyriam obeundo, milites non paucos demum contraximus, ſed mirabiles quoſdam, & planè inermes, imbellesq́;: ueterani autem, qui ante nos in Italia contra Gothos pugnauerant, ita uictores Gothos formidãt, ut uix aſpectum eorum ferre poßint: ſtipendijsq́; diu fraudati, nec equos, nec arma nuper amiſſa reparare potuerunt, nec in hoſtem ſine his exire conſentiunt. Minores etiam ſunt copiæ, quàm potentiſsimo hoſti congredi audeant:

Firmũ & Aſculum in agro Piceno.

Belliſarius in mœrore.

Belliſarij ad Iuſtinianum epiſtola.

Græci Gothorũ aſpectum vix ferebant.

deant: multiq; ex noſtris militibus iam ad hoſtes deſecerunt, tædio denegati, uel nimis dilati ſtipendij affecti. Pecuniarum autẽ redditus nullos ab Italia ſperes nobis prouenturos eſſe, cùm ſit iterum ab hoſtibus magna ex parte occupata, & ea minima pars, quæ reſtat, adeò attenuata, belloq; afflicta, ut tributa nullo modo perſoluere queat. Si igitur me duntaxat in Italiam mittere uoluiſti, bene habet, ſum enim nunc ferè in media Italia: at ſi tibi uoluntas fuerit Gothorum potentiam ſuperare, neceſſarium eſt, ut per te alia pleraq; ad id præparentur. Nam dux belli abſq; his, quæ opportuna ſunt, nihil efficere ualet. Quocirca tam meos milites, quàm cæteram atq; ingentem militũ multitudinem huc mittas oportet. Illud inſuper à te neceſſariò eſt prouidendum, ut pecuniæ adſint: nam ſine his in bello nihil opportunè fieri poteſt. Hæc Belliſarius.

Græci ad Gothos defecerũt ob denegatũ ſtipendium.

CAPVT XII.

At Ioannes cùm plurimùm temporis Byzantij contriuiſſet, nil prorſus eorum peregit, ob quorũ gratiam per Belliſarium mittebatur. Totilas intereà Firmum, & Aſculum expugnauit. Quibus deditis, in Vmbros tranſijt: ubi præter ſpem Spoleto cũ arce munitiſſima, quæ urbi incubat, potitus eſt. Siquidẽ eius præſidij præfectus Hadrianus, qui eam deditionem fecit, cum ſuis ad Gothos defecit. Aſiſiũ uerò aliquandiu eſt à Sigfredo defenſum: uerùm eo poſt multa egregia fortitudinis opera cadente, Aſiſiates ſe, & urbẽ Gothorũ fidei crediderũt. Deinde Totilas ad expugnandã Peruſiã cõuerſus, multis uerbis apud Cyprianum eius urbis præfectũ, ut deditionẽ faceret, agere cœpit. Sed cùm id fruſtra tẽtaſſet, omnis lõgioris moræ impatiẽs, Peruſina obſidiõe omiſſa Romã petijt. Cũq; eò perueniſſet, opportunis locis eam circũſedit, ſũmoperè cauẽs, nõ ſolũ in

Totilas Firmũ & Aſculum expugnauit.

Spoletum à Gothis vincitur.

Aſiſium.

Peruſia.

ea Vrbis obſidione, ſed toto tempore, quo per Italiam tam copioſos exercitus circumduxit, ne ſui milites quacunque iniuria agricolas afficerent, ſed eos permitterent liberè & abſq; omni ſolicitudine agros colere, prouentusq; iuſtis dominis & poſſeſſoribus aßignare. Quo facto inter optimos Principes nomen & gloriam meruit ſempiternam. Romæ in præſidio erant, Beſſas unus ex Iuſtiniani ducibus, & Conon, qui anteà Neapoli præfuerat. Miſerat quoq; eò Belliſarius Artaſiram Perſam, & Barbationem Thracem cum non contemnendis militum copijs, qui cuſtodiæ Vrbis unà cum cæteris intenderent. Hi cùm uiderent Gothos Vrbis mœnibus appropinquare, ſumpta ſecum præualida militũ manu, in uenientes ferocius, quàm cõmodius irruerunt. Gothi enim ſimulato metu retro ad inſidias, quas præparatas habebant, abierũt. Quos cùm Græci maiore impetu quàm conſilio inſectarentur, facilè circumuenti, ad unum ferè occiſi fuerunt, ſolis ducibus cum paucis alijs difficulter intra Vrbis muros reſtitutis. Quo factum erat, ut nequaquàm de cætero auderent Gothis obuiàm ire, quanquàm ab ipſis acriter prouocati. Vehementior deinde fames Vrbem Romam inuaſit, cùm nullæ ex agris fruges inueherentur, nec liceret negotiatoribus quicquam per mare inferre. Gothi enim Neapoli in poteſtatem redacta, minoribus uarijsq; nauigijs circa eius regionis inſulas ultro citroq; adnauigando diuagabantur, & ſolicitè curabant, ne aliqua nauis ad Romanum portum perueniret.

Totilas in agricolas perhumanus.

Græci Gothorũ inſidijs opprimuntur.

Fames Romam inuaſit.

Roma iterũ durius obſidetur.

CAPVT XIII.

INterea ingens ſuſpicio proditionis intra urbem Romã uerſabatur, ob quam Cethegus, quamuis in ſenatu princeps, Roma pulſus Centumcellas aufugit. Dum ea Romæ gerebantur, alius Gothorũ exercitus, præcipiente Totila, Placen-

Cethegus Romanus.

Placentiam iuxta Padi ripam obſedit: ea quippe ſola urbs erat, quæ in ea regione Iuſtiniani *partes ſequebatur.* Belliſarius *autem cùm hæc conſideraret, ac de* Romanæ *urbis periculo plurimum ſolicitus eſſet, neque ex urbe* Rauenna *opem ferre ualeret, ob loca interiacentia, quæ ab hoſtibus poßidebantur, & paucitatem copiarum ſuarum, abire illinc, & alia uia auxilium ferre conſtituit.* Itaq; Iuſtino *cum paucis quibuſdam ad* Rauennæ *cuſtodiam conſtituto, inde confeſtim ſoluens,* Dalmatiæ *littora legens* Epidamnum *deuenit: ubi exercitum ex* Byzantio *expectando, aliquandiu quieuit, præſcriptis ad* Imperatorem *literis, quibus præſentem rerũ ſtatum ſignificabat.* Inter *hæc* Roma *durißima obſidione urgebatur, cunctaq; in deterius prolabi, & ad ruinam tendere uidebantur.* Tunc Belliſarius *ex ſuis ducibus* Valentinum *&* Phocam, *ad* Romanum *portum mittẽdos curauit, ut eius loci præſidium cum cæteris præſidiarijs militibus, quibus* Innocentius *præerat, cuſtodirẽt, & quoad poſſent crebris eruptionibus* Gothorum *copias infeſtarẽt.* Cùm *igitur aliquo tempore proſperè in* Gothos *incurriſſent, magnaq; auxilia ob hoc obſeßis præbuiſſent, tandem in inſidias præcipitati, & à* Gothis *circumuenti interficiuntur, paucíq; ex eorum militibus uix & anxiè in portum refugientes euaſerunt.* *Græci inſidijs Gothorum opprimuntur.*

CAPVT XIIII.

T*Raxit autem hæc calamitoſa præfectorum & militum cædes ſtatim poſt ſe maiorem calamitatem, propter frumenti amißionem.* Tunc *enim* Vigilius Romanus Pontifex, *cùm in* Siciliam *ab itinere, quo* Conſtantinopolim *ab* Imperatrice *citatus petebat, diuertiſſet, magnã uim frumenti nauibus impoſitam, ad* Romanos *(quamuis ab eis graui iniuria affectus) mittebat.* Quod *cùm* Gothi *præ-* *Vigilius Papa.*

ſenſiſſent, naues eas in portum præueniunt, & poſt turres, ædificiaq́; latentes inſidias ſtruunt, nihil contra eos audentibus militibus, qui in præſidijs erant, ſed tãtum de mœnibus & propugnaculis, ueſtibus ſurſum eleuatis, manibúſque, & clamore nautis ſignificabant, inſidias in portu collocatas: proinde cauerent, ne illuc accederent. Nautæ uerò proditum ſignum non intelligentes, putabant potius Romanos, qui in portu erant, præ gaudio, & ex ſuo aduentu alacres factos id ſignum dediſſe, ſeq́; ad portum incundum prouocaſſe, proſpero uento, & celerrimè intra portũ cum nauibus peruenerunt, atque à Gothis inſidentibus captiuati, omniq́; frumento ſpoliati fuerunt, non ſine ſumma deſperatione populi Romani, qui ab expectatione eius frumenti totus pendebat: & fames quidem non tolerabilis iam Romam opprimebat. Gothi autem id ſentientes, acrius obſeſſos impugnabant. Eodem tempore Græci in Placentia urbe obſeßi, omnibus iam neceſſarijs deficientibus, in tam horrendam famem deuenerunt, ut (teſte Procopio) ſe inuicem eſitarent. Quo factum erat, ut pacta ſalute ſe, ac Placentiam Gothis tradiderint.

Gothi frumẽtũ ad Romanos importandum occupant.

Fames Placentina.

Placentia à Gothis uicta.

CAPVT XV.

Pelagius diaconus ad Totilã legatus.

ERat tũc fortè Romæ Pelagius quidã diaconus, cuius nomẽ apud Romanos erat ſatis illuſtre. Cùm enim eſſet uir optimus, & multa poßidens, in ſumma annonæ caritate innumeros ciues pecunia releuauit, libenterq́; ciuiũ deſiderijs pro uiribus ſatisfecit. Ad hunc igitur Romani conueniunt, poſtulantq́; ſuppliciter, ut pro ſalute populi Romani legatus ad Totilam proficiſcatur, paucorum dierum inducias petiturus, quibus diebus niſi auxiliũ ſuperueniat, deditionẽ Vrbis Totilæ promittat. Pelagius aũt (quãdò ita neceſſe erat) populo paret, atq; in caſtra ad Totilam

cum

eum mandatis accedit: à quo quamuis perbenignè exciperetur, tamen cùm iam firmiter ſecum conſtituiſſet, nullam clementiam Romanis *impendere, qui eius clemẽtiæ literas, & gratioſa promiſſa toties contempſiſſent, antequam legatus uerba faceret, prior ipſe longa & acerba oratione contra* Romanos *inuectus eſt, beneficia* Theoderici *Gothorumq́; in* Romanos *exprobrans, ac perfidiam* Romanorum *in* Gothos *ſæpe commiſſam redarguens: ad extremum concluſit, nullam eſſe colloquij, uel pactionis uiam, niſi euerſis mœnibus efficerent, ne ámodo urbs* Roma *intra ſe illos perfidiſſimos* Græcos *defendendos includeret, eſſetq́; tam uilium hominum præſidium, qui ciuibus quàm hoſtibus eſſent ſine comparatione perniciſiores.* Tum Pelagius: Q*uandò, inquit,* Totila *uſque adeò legationem aſpernaris, ut ne preces quidem uelis audire, nos diuinam opem implorabimus: inuocatum cœli numen (ut ſpero) aderit, humanamq́; ſuperbiam franget.* Atque *hæc pauca effatus retro abijt.* Poſt Pelagij *reditum ciuitas* Totilæ *ſeueritatem formidans, omnia extrema prius ferenda cenſuit, quàm iratum hoſtem ciuium exitio imminentẽ in* Vrbem *accipere. Obſtinatis itaque animis ad reſiſtendum, famem alioqui intolerabilem maiorum ſuppliciorum metu conſtanter ferunt: eſtq́; eodem tempore populus* Romanus *talia, ob ſaluandos illos infelices* Græcos, *perpeſſus, qualia etiam commemorare miſerrimum ſit.*

Romani pro Græcorum ſalute extrema ſuſtinent.

CAPVT XVI.

R*omani enim* Græcis *immixti, exercituũ duces* Beſſam *&* Cononem *adeũtes, lachrymabũdi, & multo cum gemitu precabantur dicentes:* Si *nolueritis nos ut* Romanos, *uel ſocios habere, ſaltẽ ueluti acie uictis, belloq́; captis, & ex lege in ſeruitutẽ redactis alimẽta præbete, quæ*

Romanorũ cõmiſerãda querela corã Græcis.

tantummodò ad tenuem uitam ducẽdam à quibuſuis etiam duriſsimis dominis in abiecta mãcipia præberentur: noſq́; rurſus ea obſequia præſtabimus, ad quæ uiliſsimi ſerui uix compelli poſſent. Quod ſi id uobis non placuerit, ſaltem nos, quò ſors obtulerit, moribundos abire ſinatis: unde id lucri eſtis deniq; habituri, quòd in noſtra ſeruorum ueſtrorum ſepultura nullum laborem impendatis. At ſi id quidem nobis permittere non uolueritis, ſaltem nos obtruncate, ne uideamini nobis ſuauiſsimum uitæ exitum inuidiſſe, unoq́; facinore nos Romanos omnium mortalium infeliciſsimos ab infinitis difficultatibus liberate. His itaq; grauiſsimis Romanorum querelis (quæ ſaxa in compaſsionem mouere potuiſſent) auditis, Græci immaniſsimi omnium barbarorum reſpondent, commeatus, quos tribuant, nullos in præſentia eſſe: cùm tamen (ut eorum proprius hiſtoricus Procopius, qui tunc aderat, affirmat) maximum frumenti numerum intra mœnia ſibi reconditum conſeruarent. Vnde fraudatis militibus & populis, ingenti pecunia ueditabant ditioribus, & primoribus Romanorum, quibus etiam bouem unum aureis quinquaginta uendebãt: erantq́; putida equorum, canum, & huiuſmodi animãtium cadauera, inter Romanas delicias computata: promiſcua uerò hominum turba urticas dũtaxat edebat, quales circa Vrbis pomœrium, & locis incultioribus paſsim naſcũtur: quas tamẽ decoctas, ne uel ſapore, uel innatis aculeis offenderentur, eſitabat. Quandiu itaque Romani aurum habebant, frumentum & furfures coëmebãt: uerùm ubi aurum defuit, omnem domeſticam ſupellectilem in forum inferentes, pro diurno uictu commutabant. Sed ubi auariſsimis Græcis nihil frumenti reliquum fuit, quod Romanis uendi poſſet, ad urticas iam uniuerſi circumſpiciebant. Quibus deficientibus, corpore extenuari cœperunt, colorq́; in pallorem,

Græci omnium barbarorũ immaniſsimi.

Bos unus quinquaginta aureis emptus.

lorem, & liuorem ſe paulatim conuertit, ut idolis ſimillimi uiderentur. Plerique uerò uel incedentes, uel dentibus adhuc urticas manducantes, ex improuiſo exanimati cadebant: iamq; uel purgamentis, & ſtercoribus in cibum utebantur. Nonnulli etiam fame nimium degrauati, manus ſibimet inſerebant, cùm nec canes quidem, nec mures de cætero inuenirent, nec aliud uſquam demortuum animal, quibus in cibum uti poſſent.

Fames Romæ inaudita et horrenda.

CAPVT XVII.

ERat inter cæteros Romanos uir quidam quinq; filiorum pater: hunc omnes liberi circumſiſtendo, prehenſandoq; (ut aſſolent) cibum ſibi efflagitabant: tum ille nec ingemiſcens quidem, nec ullo ædito turbationis indicio, ſed fortiſsimo animo dolorem diſsimulans, iuſsit filios ſe ſubſequi, ut cibum mox accepturos. Vbi uerò ſuper Tyberis pontem peruenit, capite obuoluto, uelatisq; oculis in Tyberis flumen confeſtim deſilijt, ſpectantibus filijs, Romanisq; cæteris, qui ea tunc fortè è regione conſtiterant. Tandem illi nimium crudeles, & barbariſsimi Græcorum præfecti, uiſa ea extrema Romanorum ciuium deſperatione, omnibus abire uolentibus facultatem indulſerunt. Quo factum eſt, ut paucis admodum Romæ relictis, in fugam ſe omnes proriperent, & quò cuiq; licuit diuerſim abirent. Eorum tamen pars maxima areſcentibus præ inedia uiribus, mortem paſsim obibat, nonnulli ab hoſtibus intercepti interiere: quæ omnia Romanus populus pati cogebatur, ob illam inſignem Græcorum perfidiam, qua Vitigem fraudibus circumuentum, & ſuperatum, ad Byzãtium pridem tranſportarunt. Venit interea nouus à Iuſtiniano in Dalmatiam exercitus ad Belliſarium, cui Ioannes Vitalianus præfuit: qui cùm de gerendo bello inuicem conſultarent,

Romanus quinque filiorũ pater.

omnes uno ore ferendam opem Romanis *cenſebant.* Quo *autem modo id fieri deberet, anceps conſultatio fuit: quibuſdam placuit terreſtri itinere per* Apuliam *cum commeatu* Romã *proficiſci, cùm alijs interim placeret, per mare nauigandum.* Ioannes *inter eos erat, qui ſuadebant cum omnibus copijs per* Calabriam, & Apuliam *proficiſcendũ eſſe, atq; ita* Romam *petendum: ſimul enim euntes perfacilè uictores eſſe poſſe: quòd ſi diuidantur copiæ, & alij terra, alij mari proficiſcantur, neutram partem hoſtibus parem futuram.* Belliſarius *hanc ipſam ſententiam laudaturum ſe dicebat, ſi* Græci *in urbe* Roma *per* Gothos *obſeßi, in tam extrema neceßitate conſtituti non eſſent.* Proinde *quia res nullam patiebatur dilationem, placuit ut terra mariq; iretur: fore aiebat, ſi ſecundi uenti afflarent, ut quinto die claßis ſubiret oſtia* Tyberina.

Conſilium neceſsitati aptãdum.

CAPVT XVIII.

Hydrũtum obſidione liberatur.

BEllisarius *igitur cum claſſe in* Italiam *tranſgreſſus,* Hydruntum *obſidione leuat: inde inſtitutam nauigationem celeriter repetens,* Romã *irrequieto curſu petebat.* De *huius aduentu factus certior* Totilas, *quia ſatis apparebat ad quid ueniret,* Tybcrim *ab una ripa ad alteram trabibus, ferreáque catena coniunxit, duodecim millibus paſſuum ab* Vrbe, *quâ amnis arctißimè fluit, pontemq; fluuio impoſuit, & ſtatuit utrinq; caſtella cum ſuo præſidio, ut omnis importandi commeatus facultas adimeretur.* Nec *multò pòſt* Belliſarius *ad oſtia* Tyberina *peruenit, ſubſeditq; circa portum, aduentum ſuorum expectaturus, qui duce* Ioanne Vitaliani *terreſtri itinere incedebant: quibus non licuit ob* Gothorum *potentiam citius aduolare.* Com*miſſo enim cum* Gothis *prælio,* Brunduſio *potiuntur: ubi paululum commorari cogebantur, quoad* Apuliæ, & Ca*labriæ*

Totilas Tyberis ripas catena coniunxit.

Brũduſiũ à Græcis occupatur.

labriæ ciuitates in fidem, & beneuolentiam reciperentur. Canuſium deinde oppidum in poteſtatem redegit: unde nõ longè uicus eſt Cannæ, in quo memorabile illud prælium inter Hannibalem & Romanos fuiſſe perhibetur. In hoc loco Tullianus quidam Venantij filius, qui tum in Lucanis magnum nomẽ, magnamq́; autoritatem habebat, Ioannem adit, multasq́; querelas aduerſus Græcorum contumelias, & grauiſsimas iniurias, quibus incolas affecerant, expoſuit, pro certo affirmans, quòd ſi fuiſſet aliqua humanitas in Græcorum militibus, neque Brutij, neque Lucani ab Imperatore ad Gothos defeciſſent.

Cãnæ uicus Romanorũ ſtrago memorabilis.

Græci in ſubiectos iniurioſi.

CAPVT XIX.

Miſerat interea Totilas Capuam præcipuam partem ſui equitatus: eſtq́; equitum ducibus ab eo mandatum, ut Ioannem Vitalianum prætergreſſum eueſtigio ſequerentur: cætera uerò ſibi curæ fore inquit. Hæc res adeò conterruit Vitalianum, ueritum, ne à Gothis circumueniatur, ut omiſſa ad Belliſarium profectione, in Brutios retrò abiret: ubi circa fretum Richmundum Totilæ ducem, qui præſidio eam prouinciam obtinebat, ex improuiſo & tumultuario prælio adortus ſuperauit. Interea Belliſarius aſsiduè expectans, incredibili dolore afficiebatur, damnabatq́; Ioannis Vitaliani ignauiã, & apertè carpebat, quòd cùm lectiſsimum equitatum haberet (nam Heruli & Hunni cum eo erant) unam Gothorum equitum alam formidaret. Hæc & huiuſmodi Belliſarius culpabat, & in abſentem plurima uerba iactabat: cæterùm querelæ inanes erant. Vitalianus enim dubium metu, an quia id facere conducibilius duxerit, non modò non uenit ad Romã, ſed retro in Apuliam reuerſus, ibiq́; caſtris poſitis quieſcebat, cogitationemq́; Romam petendi omnino abiecerat.

Io. Vitaliani pauor.

Richmundus Gothus.

Belliſarius Vitalianum ſuggilat.

Belliſarius igitur deſperato ſuorum acceſſu, nihil amplius expectandum ratus, experiri conſtituit, an cum his copijs, quas habebat, poſſet commeatum & auxilia Vrbi importare. Et quia multò erat Gothorum uiribus inferior, quàm ut aperta acie congredi auderet, flumen Tyberis, & ingenium ſibi ſpem afferebat, per aquam ad Vrbem perueniendi. Quocirca ducentas naues (quas Græci dromones, Gothi promones, & Latini (credo) celoces uocant, præparabat. Sunt autem hæ naues, mœnia undequaq; lignea habentes, opportunis locis perforata, ad ſagittas ac cætera tela in hoſtes emittenda. Aduerſus autem pontem, ſiue catenam, ac cætera impedimenta in flumine oppoſita, hæc excogitauit: Rates duas ferreis repagulis, ac tignis inter ſe quàm firmiſsimè colligatas in flumine cōſtituit, ſuperq; his turrim ligneam ædificari fecit, maioris altitudinis, quàm eſſent hoſtium turres, ad tutelam pontis conſtructæ. His ita præparatis, dromones frumento onuſtos, lectiſsimisq; militibus in eos impoſitis aduerſo egit flumine. Præcedebat illa lignea turris, quæ ſuos propugnatores habebat, telaq; omnis generis, ad hoſtes ex aduerſo conficiendos: reliquæ copiæ compoſito agmine ripam tenebāt, & cum nauibus, quæ trahebantur, ex æquo procedebant. Primo itaque acceſſu Gothi citeriori præſidio expugnati fuerunt. Leua enim ripa Belliſarius agmina ductabat, quæ Totilanis erāt caſtris auerſa. Intereaq; Romam ad Beſſam nuntios miſit, ut ſub id tempus, quo ipſe erat Romam uenturus, ille eruptione ex Vrbe facta, Gothos pugna diſtineret. Sed Beſſas neque id fecit, neq; quandiu durauit obſidio, quicquam egit memoria dignum, niſi quòd ſordidiſsimis lucris deditus, talem ſe palàm oſtendit, quòd ad nihil aliud natus uideretur, quàm ad diuitias undequaque, & quocunq; prætextu congregandas.

Belliſarij ingeniū militare.

Dromones.

Beſſæ Græcorum ducis ignauia & auaritia.

CAPVT

CAPVT XX.

BEllisarius deinde ſuperato primo præſidio, pontem cum reliqua munitione nititur occupare: fuitq́; interim atrox utrinq; pugna, uarijq́; hinc inde conatus. Ad poſtremum etiam reliquum hoſtium præſidium eſt igni expugnatum, non ſine clade eorum, qui in eo conſtituti fuerunt. Iamq́; reſciſſo ponte erat inclyta uictoria in manibus, ſed fortuna (ut uidetur) aliud conſtituerat. Reliquerat Belliſarius Iſaacem ad Portuenſis urbis præſidium, cum uxore & omnibus impedimentis, illiq́; mandauerat, ut ad nullos de ſe nuntios, aut de ijs, qui in diſcrimen ibant, aliquid moueret, ſed in oppido conſiſtens, ipſum cum militibus, qui ad id dabantur, tueretur. Cùm igitur Belliſarius turrim hoſtiū incendiſſet, uolant confeſtim nuntij ad Portuenſem urbem, atque (ut fit) uictoriam magnam grandius extollunt. Quibus nuntijs Iſaaces exultans, ac animo ſeſe attollens, quaſi ueſanus quidam, præceptorum Belliſarij oblitus, milites capere arma iubet: ardore & impetu delatus ad inuadendum hoſtium ſtationem, quæ erat in oppoſita ripa non procul ab Oſtia, cucurrit, fuditq́; primo impetu hoſtes, ſed rurſus ab eis ad inſidias protractus captiuatur, trucidatis his, qui cum eo in prælium deſcenderant. His ita geſtis, equites quidam Belliſario detulerunt, Iſaacem captum eſſe ab hoſtibus. Quo quidem nuntio perculſus Belliſarius, nihil ultra percontatus eſt, nec ubi, nec quomodo, ſed tantum ratus oppidum cum uxore & rebus omnibus à Gothis teneri. Itaque tanto ſtatim dolore affectus eſt, ut loqui non ualeret, retroq́; conuerſus, claſſem ac militem curſim reduxit, certiſsimo conſilio uel oppidum recuperandi rebus adhuc recentibus, nec ab hoſtibus ſtabilitis, uel in prælio moriendi. Per hunc modum uictoria, quæ iam parta uidebatur, euanuit.

Iſaacis Belliſarij militis imprudentia.

Belliſarij ingens turbatio.

CAPVT XXI.

Cvmq; ad urbẽ Portuenſem perueniſſet, & eam ſaluam, ac ſe deceptum cognouiſſet, tantum dolorem ex hoc errore ſuſcepit, ut in acutiſsimam febrem, qua diu periclitatus eſt, inciderit. Iſaaces autem, cuius occaſione uictoria amiſſa fuerat, ad Totilæ præceptum trucidatur, ob uindictam Roderici Gothorum fortiſsimi nuper à Græcis interempti. Iam enim Totilas ſeuerius agere cœpit, quia uidit tot clementiæ opera, quæ pridem in omnes contulerat, minus exiſtimari. Fuerunt tamen eius uerba ſeueriora, quàm opera. Siquidem minas, quas concitatiore animo quàm propoſito profudit, magna clementia poſtea temperauit. Formidabant eius ſeueritatem Romani, quòd tam facilè ad Græcos defeciſſent: magis uerò Græci ſibi metuebant, quia Regem Vitigem fraudibus circumuentum in Byzantium tranſportaſſent. Quamobrem potius famem, & omnia extrema pati decreuerunt, quàm iratum Regem, & tot grauiſsimis iniurijs prouocatum admittere. Moriebantur paſsim homines præ inedia: iamq; tota urbs nihil aliud erat, quàm uiuorum, eorundemq; infeliciſsimorum horrenda ſepultura. Cumq; in ea intolerabili miſeria urbs Roma undique periclitaretur, quatuor Iſaurici milites Vrbem Totilæ prodiderũt, eumq; per Aſinariam portam nocturno tempore introduxerũt. Cæterùm Totilas intra Vrbis mœnia conſtitutus, totum exercitum ſuum circa Lateranum, uſque ad bonam partem ſequentis diei immotum tenuit: non quòd Græcos, aut alios hoſtes formidaret, habebat enim exploratum, nullos aut quàm pauciſsimos eorum in Vrbe remãſiſſe, ſed uera cauſa illius moræ erat, quia complures illorum militum ſecum in agmine habebat, qui pridẽ turpius quàm honeſtiùs à Roma, cùm Belliſarius ex Neapoli uocatus adueniret, eiecti fuerunt.

Iſaaces occiditur.

Totilas cur ſeuerus factus.

Græcorum perfidia Vitiges captiuatus.

Iſaurici Romã Totilæ prodiderunt.

Totilas à ſanguine abſtinẽtiſsimus.

fuerunt. Hos cùm difficile à cæde & ſanguine ciuium reuocare poſſet, uoluit prudens Rex tanto tempore expectare, donec Romani & Græci extra portas, uel ad Sanctorũ baſilicas effugere poſſent. Iam enim omnibus perſuaſum erat, Gothos ea pietate eſſe, ut nullos omnino uiolarent, qui ſecuritatem à templis Deo dedicatis implorarent.

Gothorum ingens pietas.

CAPVT XXII.

PEruaſit interim rumor ciuitatẽ, Gothos in Vrbẽ perueniſſe: unde populi multitudo ingẽti luctu cõſternata huc illucq; ferebatur. Romanorũ militum pars maxima cum ducibus ipſis, ut facilè cuiq; fuit, fugã capeſſunt: pauci tamẽ ex eis cum Romanis ciuibus ſe immiſcẽtes in tẽpla cõfugerunt. Cõſtat ſanè è plebe homines ad quingẽtos in Vrbe reſides eo tẽpore fuiſſe, qui in Sãctorũ tẽplis ab omni ui, & iniuria cõſeruati fuerũt. Cæteri omnes iam ex Vrbe exceſſerant, uel in ſuprema fata morte abſumpti cõceſſerant. Poſtea uerò quàm abũdè illuxit, Totilas denſo agmine ſtipatus, ex Laterano uoti nomine ad Vaticanã D. Petri ædẽ per mediã Vrbẽ adequitauit. Hîc nõnulli ſcriptores tragico clamore in Totilã inuehũtur, aſſerẽtes ipſum in eo trãſitu enormẽ ſæuitiã in quoſcunq; obuios exercuiſſe, cùm tamen ſatis cõſtet, Vrbe deſerta, omnes incolas extra portas, uel in tẽpla antea effugiſſe. Viginti tãtùm Græcorũ milites incautius per Vrbẽ deuagãtes, cum nõnullis ex plebe, eo in tranſitu cæſos fuiſſe Procopius affirmat: cæteros fuga, uel Sanctorũ tẽpla tutos effecerũt. Ingredienti Totilæ templũ D. Petri, Pelagius ipſe (de quo antea dictũ eſt, ſeſe obuiũ offert, Chriſti euãgelia in manibus geſtãs, ſupplexq́; omnibus factus, & genu procumbens: Parce, inquit, ô Princeps tuis. Tum Totilas placido uultu arridens, ita profatus eſt: Nunc mihi ſupplicaturus aduenisti Pelagi? Ita quidem, reſpõdit,

Roma à Totila iterum capta.

Totilas uicta Roma, primũ ad S. Petrum vadit.

Gothi perperã de ſeueritate culpantur.

Procopius.

Pelagius Totilæ ſupplex occurrit.

quandoquidem me ſeruum tuum Deus effecit: ſed ab his iam abſtine manus, qui tibi in ſeruitutem ceſſere. His precibus uictus Totilas, ueniam dedit Vrbi, & ciuibus, uetuitq; ſeueriter, ne ferrum amplius euagaretur, edixitq; ut præda Gothorum eſſet, corpora ciuium libera ſinerentur. Præcepitq; eodem edicto, ne quis muliebri pudicitiæ illuderet, adhibuitq; magnam diligentiam, ut ſexus ille omnis iniuriæ expers permaneret. Prædam pretioſiſſimarum rerum ſibi afferri mandauit, reliquam militis eſſe uoluit. Fuere tum permulta in patriciorum ædibus inuenta, ſed omnium maxima extitere, quæ Beſſas reliquerat, ut qui uelut omnium perditiſsimus homo, infauſtum illud diuenditi frumenti pretium Totilæ ad inſigniorem prædam accumulaſſet. Eſtq; eodem tempore Ruſticiana, ſiue Iuſtiniana mulier nobilis arrepta in iudicium, quæ Theoderici Regis ſtatuas frangi, deleriq; feciſſet, in patris Symmachi, & Boëtij coniugis ultionem, qui Theoderici iuſſu fuerant interfecti: factum adeò notum omnibus erat, ut nulla poterat excuſatione negari. Cæterùm mulieris pietas & amor in defunctos, plus ualuit apud clementem Totilam, quàm Regia maieſtas: eſtq; à Rege abſoluta non minore benignitate, quàm antea Amalaſuenta liberis Boëtij & Symmachi patrimonium paterna ſeueritate ademptum reſtituit.

Totilæ clemētia in Romanos.

Beſſæ auaritia execranda.

Ruſticiana filia Symmachi & Boëtij vxor, Totilæ ſummā clementiā experitur.

CAPVT XXIII.

DEinde cùm Totilas attenderet, ſuorū animos ad ſeueritatē proniores eſſe, quàm clemētiam, omnibus ad ſe cōuocatis, adeò benigniter & perhumaniter pro Romanis locutus erat, ut uix credi potuiſſet, ipſum unquā hoſtilem animum in eos habuiſſe: Videte, inquiens, commilitones inſtabilem rerum humanarum conditionem, cernite

Totilæ oratio pro ſalute Romanorum.

fortunæ

fortunæ mutationem. Paucis anteactis annis ducenta Gothorum millia ſeptem millibus expugnauit & uicit Belliſarius*:ego uerò non totis quatuor millibus uiginti* Græcorum *millia ſuperaui, & iam urbem* Romam, *orbis quondam dominam,ſub pedibus tenemus.* Proinde *nequaquam nobis ſuperbiendũ,ſed magis oportet ut* Deum *timeamus, uictoriamq; non ſuperbè & crudeliter,ſed perhumanè potius & clemẽter exerceamus, mutationemq; fortunæ, quæ nobis ſuperiore bello totam* Italiam,*præter* Veronam, Ticinum, Taruiſium, *ademit, ante oculos continuè habeamus.* His *& pleriſq; alijs humaniſsimis uerbis apud ſuos propoſitis,uim omnem atque iniuriam, à deuictis populis prudenter atque efficaciter auertit.* Deinde Romanos *pro concione affatus, uehementer eos reprehendit, quòd non minus ſtultè, quàm ingratiſsimè* Græcorum *gentem omnium leuiſsimam* Gothis *prætuliſſent, per quos primò ab* Odouacris *tyrannide, grauiq; ſeruitutis iugo liberati eſſent, deinde ſub ſumma* Theoderici *clementia multos annos,& feliciter, & otioſè egiſſent, tantaq; beneficia ab eo ſuſcepiſſent,quanta uix ſciuiſſent optare: demum uerò nulla iniuria, nullaq; contumelia accepta, contra fidem, ac iuſiurandum ad* Græcos *defeciſſent, homines uaniſsimos, & ſine ulla uirtute: qui ſtatim obſeſsi à* Vitige, *nunquam prodire in aciem auſi fuerint, ſed intra mœnia incluſi, ac fame macerati, omne dedecus tolerauerint: qui poſtquam non armis, ſed proditionibus, & fallacijs facti ſunt domini ciuitatum,publicanis, exactoribusq;, & delatoribus omnia refarſerunt: qui ciuitates, populosq;* Italiæ *inhumana acerbitate ad ſolutionem eorum tributorum compulerint, quæ iam multis annis à* Theoderico, *cæterisq;* Regibus *fuerãt eis cõdonata,atq; remiſſa: qui rationes adminiſtratorum ſub eiſdem* Regibus *à populis, priuatisq; homi-*

Verona, Ticinũ, Taruiſiũ, in Gothorũ fide perſeuerabãt.

Totilas Romanos uehementer reprehẽdit ob eorum ingratitudinem.

Græcorum ſuperba ſeueritas in Romanos.

nibus popoſcerunt, ut Imperatoris ſui inexplebilis auaritia impleretur. Dicite, inquit, Romani ſi quid unquam mali à Gothorum Regibus paßi fueritis: dicite rurſus, ſi quid boni à Græculis iſtis unquam accepiſtis, qui uobis amicis plura mala, quàm hoſtibus intulerunt. Genus uitioſum, ac maleficum, & nulla re magis quàm mentiendo efficax. Atqui Gothi in Italia nati, & unà uobiſcum educati ſunt: uobis autem peregrini & ignoti magis placuerunt, quàm ueſtrates & noti. Nulli igitur mirum uideri debet, ſi Romanus populus ſuæ inconſtantiæ pœnas luat, ut in reliquū diſcat præſtitam fidem & iuſiurandum non uiolare, & gratitudine non iniurijs accepta beneficia compenſare. Atque his dictis Totilas, cùm nullus erratorum ueniam peteret, ſine ſpe ulla melioris ſtatus cõcionem dimiſit. Procopius tamen affirmat, Pelagium etiam tunc, ut prius, pro Romanis ſupplicem Totilæ factum fuiſſe, nec prius precari hunc deſijſſe, quàm ille clementiorem ſe in omnes Romanos fore pollicitus fuiſſet.

Gothorum cum Romanis expoſtulatio.

Græci vt mendaces, & malefici taxantur.

Pelagius iram Totilæ mitigat.

CAPVT XXIIII.

Totilæ ad Iuſtinianū legati.

POſt hæc Totilas legatos ad Iuſtinianum mittere decreuit. Fuerunt autem legati idem Pelagius, cuius nunc meminimus, & Theodorus quidam Romanus orator. Hos Totilas grauißimis iuramentis obligauit, quòd mandatis ſuis fideliter executis, quàm celerrimè ad ſe in Italiam redeant. His deinde præcepit, ut totis uiribus nitentur, pacem & amicitiam inter ſe & Imperatorem conciliare, ne cogeretur (ſi pace infecta redirent) urbem Romam ad ſolum diruere, interfectisq; patricijs uiris, in Illyrios bellum transferre: literasq; in hanc ſententiam Imperatori ſcribendas curauit: Quæ in urbe Roma ad hunc diē contigerint, cùm tibi comperta eſſe non dubitem, ſilentio prætereunda

Totilæ literæ ad Iuſtinianū pro pace.

prætereunda uidētur. Ea uerò, quorum de cauſa ad te hos oratores miſerim, paucis intelliges. Pacis bona optamus & ſuſcipere, & exhibere, ut nuper ſub Anaſtaſio Romanorū Imperatore cum Rege Theoderico fuit, quorū cōcordia & pax trāquillitatem illorum temporū, & maxima cōmoda utriſq; peperit. Si igitur hæc tibi placita erūt, meritò meus pater uocabere, & belli nos ſocios in quoſcunq; libitū fuerit habebis. His cognitis Imperator mandatis, ea ſecordia (ut ait Sabellicus) qua fuiſſe traditur, reſpondit, Belliſariū in Italia eſſe, illi totum belli negotium à ſe commiſſum: nec ultrà uerbum addidit. Vnde mirum uideri nō debet, ipſum à Blondo durum & ſtupidum appellatum fuiſſe, cùm permiſerit tantæ urbis, & totius Italiæ fatum ex unius ſatellitis, uidelicet Belliſarij ſententia dependêre. Quo reſponſo uehementer territi Pelagius & collega, non deſtiterūt plures dies ambire, & cum lachrymis obſecrare eos, qui chariſsimi erant Iuſtiniano, ut Principis animum flecterent, ne bellandi ſtudio eam urbem perderet, qua euerſa, nulla imperij dignitas in poſterum amplius futura eſſet.

Iuſtinianus ab hiſtoricis tanquā durus & ſtupidus reprehenditur.

CAPVT XXV.

Hanc legationem cùm Totilas fruſtra attentatam fuiſſe, ſibiq; pacem tam iuſtè petitam negari intellexiſſet, de euertenda urbe Roma conſilium ſumpſit. Hîc tamen Procopius Græcus, qui in caſtris Belliſarij erat, ſcribit Totilam tantæ fuiſſe moderationis, ut etiam ab inimiciſsimo Belliſario perſuaſus, nullum urbis ædificium publicum, uel priuatum incenderit, nec deſolatam Vrbem reliquerit, ſed aliquam murorum, ſiue mœniorum partem ſolo æquaſſe contentus, cætera ædificia inuiolata permiſerit. Sunt autem hæc uerba Procopij: Totilas ſæpe perlectis literis Belliſarij, ut bene monētibus magnificatis,

Totilæ in euertenda Roma moderatio & clementia.

ſuaſus demum Vrbem inoffenſam ſeruauit, & integram. At longè ſecus Leon. Aretinus, & qui eum ſequuntur affirmant. Inſurgẽs, inquiunt, Totilas mirabili crudelitate, mœnia Romæ pluribus locis ad ſolũ euertit: Capitolium deinde incendit. Fumabat Quirinalis mons: Auentinus flammam incendij euomebat: fragor ruentium domorum ubiq; audiebatur. Inter hæc incendia multitudo Vrbana cum cõiugibus, & liberis ſedibus patrijs educebantur, ne deplorandi quidem miſerias ſuas libertatem habentes. Et populum quidem, ac turbam per oppida Campaniæ diſperſit, Senatores uerò, ac Patricios obſidum loco circa ſe retinuit. Roma poſt hæc cum toto exercitu egreſſus, eam deſolatam penitus, ac uacuam dereliquit, ut neque uir quiſpiam, neq; fœmina in illa remaneret. Hæc illi quidem dicere uolunt: quibus utique minorem fidem adhibendam puto, quàm Procopio tunc præſenti, contrarium affirmanti. Certum enim apud me eſt, quòd ſi ita penitus deſolata & euerſa fuiſſet, nequaquam Belliſarius eius mœnia (quemadmodum mox fecit) paucißimorum dierum ſpatio reſtituere potuiſſet, nec ædes, in quas ſuum exercitum reciperet, inueniſſet. Eſto tamen ita collapſa fuiſſet, ut omni humano cultu deſerta iaceret, quis non uidet eam ruinã iuſtius Græcis, quàm Gothis ſummoperè pacem petentibus imputandam eſſe? Plus enim auarus, & imprudens Iuſtinianus temerarium unius Belliſarij uerbum, quàm importunißimas omnium Romanorum lachrymas, & iuſtißimas Gothorum preces attendens, Vrbem (quam facilè conſeruare potuiſſet) deſolauit, aut deſolari permiſit.

Gothis nõ rectè ſeueritas attribuitur à Leonardo Aret. et eius ſequacibus.

IOAN.

IOANNIS MAGNI GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOthorum Sueonumq́; liber decimuſquartus.

CAPVT I.

SAluam deinde, ſiue euerſam Romam Totilas egreſſus, exercitũ ſuum in duas partes diuiſit: quarum unam Belliſarij copijs in loco, qui dicitur Algedone, obiecit, ne quicquam per eius abſentiam moliri ualerent: ipſe cum altera parte aduerſus Ioannem Vitalianũ properabat. Ille autem cùm compertum habuiſſet, Totilam contra ſe uenire, turpiter fugiens, omnibusq́; deſertis, non prius expectauit, donec intra Hydrunti mœnia ſe recepiſſet. Eſt autem Hydruntum ultimũ Calabriæ oppidum, unde breuiſſimus eſt in Epirũ & Græciam traiectus. Itaq; Totilas ubi ad eas partes peruenit, facili negotio Lucanos, & Brutios, ac Calabros omnes, præter Hydruntinos, recuperauit. Intereà uerò cùm Gothis in ea parte cuncta proſperè ſuccederẽt, Spoletum in faucibus Vmbriæ ab eis ad Græcos defecit. Cuſtodiebatur tunc ſolummodò arx, quæ facta erat ex amphitheatro, quod antiquitus in ea urbe ædificatum fuerat: mœnia tantum urbis, ne hoſtibus præſidio eſſent, Totilas euerterat. Fuit ea defectio dolo cuiuſdam Martiani Byzantini procurata: qui conſenſu Belliſarij ſe transfugam ſimulans, ad Totilam peruenit, & confeſtim à Rege Gothorum (quemadmodum etiam hodie fit) inter præcipuos arcis cuſtodes deputatur: arcisq́; præfectũ, facta cum decem & octo cõiuratione, perfidè trucidauit. Itaq; Belli-

Totilas Romã egreſſus.
Algedone.
Vitaliani Græci fuga.
Hydrunti deſcriptio.
Totilas amiſſas terras recuperat.
Martianus Byzantinus trãsfuga Spoletũ Græcis prodidit.

Belliſarij victoria turpis.

ſarius turpi turpiſsimi hominis uictoria Spoletum acquiſiuit. Eodem ferè tempore Calabri, & his finitimi domo profugi Tarentum, quod aliquandiu omni cultu deſertum, deſolatumq́; iacuerat, inſtaurarunt, non ueterẽ urbis aream, ſed partem complexi portui propinquã, quam in Cherſoneſi ſpeciem mare utrinq; alluit. Quocirca eius aditũ à tergo faciliter muniuerunt. Deinde Totilas poſtquã Lucaniã, & Calabriã in ſuam poteſtatẽ redegiſſet, præſidiumq́; militum apud Acheruſiã urbem reliquiſſet, Rauennã cum reliquo exercitu petere cõtendit. Inter hæc Belliſarius audax facinus (quod multi temerariũ putaſſent) aggreſſus eſt. Vrbem enim Romã nõ euerſam, aut deſolatã, ſed ciuibus deſtitutã tãta acceleratione occupauit, atq; muniuit, ut incredibile apud omnes uideretur, tantũ laboris pauciſsimo dierũ numero abſolui potuiſſe. Siquidẽ tumultuario opere mœnia refecit, foſſas profundas ante muros egit, aggeres præacutis arborũ ramis ab ſtipite ſub terrã fixis, & inter ſeſe cõnexis cõmuniuit, turres ligneas, et ꝓpugnacula ad tutelã refecti muri impoſuit, inſuper ingentẽ tribulorũ uim undiq; ſecus mœnia ſparſit. Hæc omnia per ſummũ omnium militum ardorem, & deſiderium, atq; accelerationem perfecit.

Belliſarius Romam recuperat, & munit.

Tribulorum ingens copia circa mœnia Romana.

CAPVT II.

TVm multi mortales patriæ deſiderio moti, ex finitimis locis in Vrbẽ rediere: pleriq; etiã laxitate annonæ illuc recurrerunt. Siquidẽ Belliſarius Vrbe à ſe occupata, cõfeſtim ſibi adeſſe imperauit naues, quæ tritico onuſtæ in portu ſtabãt: quo accidit, ut Totilas, qui magnis itineribus Romã recurrerat, certa ſpe Vrbis primo acceſſu recipiendæ, aliquoties conatus uallum tranſcendere, ſemper ſit cum ſuorum ſtrage à munitionibus reiectus. His Belliſarij ſucceſsibus Græci audaciores effecti, extra Vrbem ad pugnam

gnam egreſſi, Gothos prælio fatigant: interfectoq; ſignifero, parum abfuit quin Gothorum ſint ſignis potiti. His actis Totilas, quia ſe fruſtra conari uidebat, prælium diremit, ac poſtridie quàm uenerat abiens Tybur acceſſit. Eam quippe tenebat urbem, ut ſuprà diximus, maioremq; in modum munita eius arce contra Græcos utebatur. Romani quoq; aſſiduas eius incurſiones formidantes, cunctos Anienis pontes euerterunt. Anio flumen in Hernicis oritur, decurrensq; ex altioribus montibus, planitiem inter Tybur & Romam ſecat, nuſquam ferè uadatu facile. Deiectis igitur pontibus, quibus uia Salaria, & Numentana, & Tyburtina ſuperabilis erat, Gothi, ne Vrbem infeſtarent, prohibiti fuerunt. Belliſarius poſt Totilæ digreſſum muros Vrbis ualidius reſtituit, portas repoſuit, claues Conſtantinopolim ad Iuſtinianum miſit, ut ſciret Vrbem iterum à ſe occupatam. Et cum his euolutus eſt duodecimus Gothici belli annus. Nec Totilas eſt diu Tyburi commoratus, ſed cum robore copiarum in Vmbriam profectus, Peruſiam decreto petijt. Fuerat ea urbs multo conatu à Gothis impugnata, ſed diligenter interim defenſata: at grauior oppugnatio ſub Regis acceſſum Peruſinis illata eſt: ferebant tamen illi fortiter omnem inimicorum impetum, intrepideq; illorum conatibus obuiabãt. Sed dum Gothi Peruſiam grauius obſidendo moleſtant, Ioannes Vitalianus ex Hydrunto cum ſuo equitatu erumpens, Campaniæ fines tumultuoſè irrupit. Cuſtodiebantur municipatim Totilæ iuſſu Romani ſenatores cum præcipua nobilitate, habuitq; perſuaſum ipſe Vitalianus fore, ut hi perculſis ſuo aduentu hoſtibus cuſtodia liberarentur.

Anienis fluminis pontes deiecti.

Annus Gothici belli duodecimus.

Peruſia fortiter à Totila impugnatur.

Io. Vitalianus Totilã ad bellum prouocat, & ab eo ſuperatur.

CAPVT

CAPVT III.

Totilas uerò per idipſum tempus hæc eadem ſuſpicatus, parte copiarũ in obſidione Peruſiæ relicta, ipſe cum reliquo exercitu magnis itineribus per Picentes, & Marſos, & Pelignos in Apuliã admirabili uelocitate properauit, trãſuerſiſq; uijs profectus, nõ prius deſtitit, quàm Io. Vitalianũ in Calabria repertum repentè inuaſit, & cum toto exercitu profligauit, caſtraq; diripuit: & niſi noctis beneficio Græci ſeruati fuiſſẽt, uix aliquis eorũ uiuus à Gothorum manibus euaſiſſet. Siquidem Ioan. Vitalianus, & Arnulphus Herulorum dux, qui cum Græcis militabat, Hydruntum fuga delati fuerunt, quò etiam milites, qui nocturno metu diſiecti fuerant, poſt paucos dies tanquam ad ſigna frequentes conuenere. Reddidit ea uictoria Totilæ nomen ualde inclytum. Præclarum quippe omnibus uidebatur, Regem cum exercitu magnam Italiæ partem emenſum tanta celeritate, quanta ne expeditiſſimus quidem curſor potuiſſe crederetur: nec ipſe lectica, aut rheda delatus, ſed pari cum militibus labore equo profectus, armiſq; ſuis oneratus inceſſit. Nec multò poſt id præliũ, aliæ à Iuſtiniano copiæ in Italiam miſſæ, Hydruntum peruenere. Imperator enim aſſiduis Belliſarij literis, quibus auxiliares copias poſtulabat, permotus reſcripſit, ut in Calabriam ad excipiendos milites ſe reciperet, ibiq; bellum aduerſus hoſtes aggrederetur. Duces uerò nouarum copiarũ erant Valerianus qui Armenos, & Verus qui Herulos ducebat. Quocirca Belliſarius cùm Imperatoris literas mandataq; ſuſcepiſſet, partem copiarum ſuarum, Romæ & apud portum ſub cura & gubernatione Cononis legati reliquit: ipſe cum nongentis militibus delectis, quorũ ducenti pedites, ſeptingenti equites fuerunt, mari delatus, Calabriam petere contendit. Erat uerò propoſitum eius Tarenti copias exponere,

Totilæ præclariſſima victoria ob celeritatem parta.

Iuſtinianus de nuò militiam in Italiã mittit.

Valerianus. Verus.

Conon Iuſtiniani legatus.

re, quod ab Hydrunto bidui itinere abeſt, eoq́; in loco relictum exercitum cogere: ſed uento aduerſante coactus eſt copias in portu Crotonis exponere: ubi quoniam pabulandi facultas nõ erat, equites à peditibus ſeparatos ultrà progredi iuſsit, & in finibus Thurinorum conſiſtere, ubi Ruſtia, locus ad res gerendas opportunus, Græcorum præſidio tenebatur. Beſſas Hiberius, & Barbatio Thrax, præfecti equitum circa Ruſcianũ loco ſatis munito conſederunt: ubi ſub primum acceſſum Gothos ex improuiſo adoriuntur, & facilè ſuperant imparatos. Sed cùm de parta uictoria ſe ſatis ſecuros putarent, & negligenter omnes hoſtium aditus obſeruarent, utpote qui nec ſaltus explorabant, nec ſtationes ordinabant, nec ſpeculatores diſponebant, deniq; uelut omnia circa ſe pacata eſſent, procul à ſignis euagabantur. Id ubi Totilæ compertum eſſet, pari (qua nuper) celeritate ſaltum occupat, Græcisq́; ex improuiſo terrorem inijcit. Beſſas cum una equitum parte Gothorum impetum aliquantulum ſuſtinuit, æditiq́; intereà præclara belli facinora. Cæterùm eo cadente, fuſi fugatiq́; ſunt alij, ac paſſim à Gothis teterrima cæde profligati. Barbation tamen duobus tantum equitibus comitatus aufugit: cæteri uel capti, uel interfecti fuerunt.

Beſſas Hiberius. Barbatio Thrax. *Gothi ſubita incurſione ſuperari ſolent.* *Militũ in bello negligentia.* *Totilæ ex celeritate uictoria.*

CAPVT IIII.

BEllisarius autem tantæ cladis nuntium ualde moleſtè accepit, præſertim ob illam florentiſsimi equitatus iacturã, credebatq́; uictores Gothos haud multò pòſt affuturos. Proinde confeſtim & trepidè cum ſua uxore (quam ſuarum expeditionum plurimum habuit comitem) nauim conſcendit, temereq́; ſe uentis permittens, Meſſanam caſu delatus eſt. Nec Romæ intereà res meliore ſtatu erant, Conone, qui ad Vrbis præſidium relictus fuerat, militari ſeditione interfecto. Cædes à ducis auaritia orta eſt, qui cùm

Belliſarius uxorem ſecum in caſtris habebat. *Meſſana.* *Conon interfectus militari ſeditione.*

in re frumentaria negotiaretur, arctiorem reddidit annonam. Miſerunt milites ad Imperatorem, qui ab eo peterẽt, ut huiuſmodi motus nemini imputaretur, quæ res niſi impetraretur, futurũ dicerẽt, ut breui Roma à militibus Totilæ traderetur. Fecit hæc minaciſsima legatio, ut uenia ſit militibus data. Obſeſsi uerò Græci apud Ruſcianũ oppidum, cùm defectu annonæ premerentur, ſermone cum Totila habito, certi temporis inducias paciſcuntur, intra quod tempus niſi ueniant ſubſidia, oppidum dedere promiſerũt. Ex hoc iam apparatus fiebant, à Græcis quidem ut illis opem ferrent, à Totila uerò ut prohiberet. Inter hæc Belliſarius ex Sicilia Hydruntum uenerat, & Valerianum militesq; nouos à Iuſtiniano miſſos ſuſceperat. Itaq; cùm nec militum copiæ, nec nauium claſsis, qua ueherentur, deeſſet, omnibus confeſtim paratis Ruſcianum nauigant. Obſeſsi uerò claſſem cernentes (nam oppidum celſo loco ſitum mare proſpicit) ingenti lætitia exultantes, conſtituta die deditionem facere noluerunt. At priuſquàm litoribus naues appellerentur, ſubita ſunt tempeſtate diſiectæ. Deinde cùm in Crotonis portu ſimul conueniſſent, & rurſus inde mouentes Ruſcianum redire diſpoſuiſſent, Totilas antequàm naues appropinquarent, Gothos armari fecit: qui per litus contra proras nauium diſpoſiti, haſtis & ſagittis, ne claſsis appelleret, prohibebant. Quorum apparatum cùm Græci conſiderarent, ac periculum horrerent, commorati aliquo tempore iuxta litus, quaſi mox deſcenſuri, tandem re deſperata, conuerſis retro proris abierunt.

Militũ legatio minax ad Iuſtinianum.

Ruſcianum obſeſſum, & expugnatum.

CAPVT V.

AT Belliſarius ad auertendũ Gothos ab ea Ruſciana obſidione, Io. Vitalianũ in Picenum agrũ cum Valeriano & parte copiarum ire iubet, ibiq; res Gothorum ſubita

ſubita ui bellica infeſtare: ipſe cum reliquo exercitu Romã ad militarem ſeditionem comprimendam abſceßit. Totilas etſi bellum ex Piceno nuntiabatur, perrexit tamen Ruſcianum oppugnare, duobus millibus equitum mißis, qui Picentes à Græcorum armis tuerentur. Nec qui Ruſciani erant diutius hoſtem tulerunt, quin omni ſpe ſubſidij abiecta, cum Totila incolumitatem paciſcuntur: quam non ſolùm à clementia Principis impetrarũt, ſed ut omnia ſua haberẽt, benigno fauore permiſit, ſi cum Gothis militare uellent: ſin minus, ut cum ſingulis ueſtimentis præſidio decederẽt. Magna pars militum elegit potius apud Gothos, quàm Græcos remanere. Vnus Cologerius præſidij præfectus, qui autor fuerat ut oppidum poſt primum fœdus contra fidem retineretur, Totilæ iuſſu mutilatus eſt, atq; interfectus: oppidanorũ bona militi prædæ fuerunt: uirorum & fœminarum corpora libera Rex eſſe iußit. Hoc modo res Italiæ ſe habebant, cùm Belliſarius à Iuſtiniano eſt in Græciam reuocatus. Hic enim cùm omnia Imperatoris negotia per Italiam deſperata haberet, effecit ut ſua coniunx Antonina ab Imperatore enixius poſtularet ſuum ex Italia in Byzantium reditum: quod ideò facilius erat, quia bellum, quod Medi Iuſtiniano tunc inferebant, maximæ prudentiæ ducem optare uidebatur. Ita Belliſarius ex Italia reuocatus, quinquennio ferè poſtquàm uenerat, in Græciam rediens, nõ eadem fortuna fretus in hac ultima expeditione, qua in prima. Enimuerò non tam facilè potuit Totilæ prudentiã, ſicut Vitigis credulitatem perfidè capere, & illaqueare, ſed eo ipſo toto quinquennio per Italiam, nõ ut dux exercitus, ſed ut fugitiuus, & ſibi undiq; ob prauæ conſcientiæ labem formidans, huc illucq; diuertendo confugit. Immò nonnulli fide digni affirmant, ipſum ante ultima fata ſua à Iuſtiniano oculis orbatum, & omnibus fortunis uſque ad ex-

Ruſcianum capitur.

Græci ad Gothorum militiam ſe conferunt.

Cologerius occiſus.

Totilæ in victos clementia.

Antonina Belliſarij vxor.

Iuſtiniano à Medis bellum infertur.

Belliſarius perfidia notatus toto quinquennio nihil præclari in Italia egit.

tremam inopiam ſpoliatum, per itinera publica obſoleto habitu ſtipem imploraſſe, & tandem in fata commiſeranda conceßiſſe. Relicturus tandem Romam, *tria millia delectorum militum in eius præſidio, quibus* Diogenem *legatum, uirum prudentẽ, & in rebus bellicis ſatis expertum, præfecit reliquit. Sub* Belliſarij *profectionẽ* Gothi Peruſiam *longo tempore obſeſſam, ui & armis expugnauerunt.*

Diogenes Iuſtiniani legatus. Peruſia à Gothis expugnata.

CAPVT VI.

DEinde Totilas *expeditis* Calabriæ Apuliæq; *rebus, ad obſidionem urbis* Romæ *redire conſtituit.* Faciebant *enim ei animos* Belliſarij *receſſus, & res* Gothorum *ubiq; per* Italiam *proſperæ,* Græcis *interim multa aduerſitate confractis.* Igitur *contracto undiq; exercitu,* Romam *ueniens* Vrbem *obſedit: ſed legati & militum maxima diligentia portæ, & muri cuſtodiebantur.* Itaq; *in longum tempus obſidio protrahebatur, nec ſpes ulla* Gothis *relicta fuit, niſi ut obſeßi fame expugnarentur.* Durante *ea* Vrbis *obſidione, permulti ex* Italia *uiri, qui tunc* Conſtantinopoli *erant, ſummo ſtudio* Iuſtinianum *precabantur, ut* Belliſarium *cum maioribus copijs in* Italiam *remitteret, ad obſidionem urbis* Romæ *diſſoluendam, alioquin res ad manifeſtam ruinam tendere oſtendebant.* Hæc *eadem* Godingus *ob id ex* Vrbe *miſſus, publico nomine poſtulabat.* Iuſtinianus *autem, etſi reſponderet, res* Italiæ *ſibi curæ eſſe, attamẽ differendo & procraſtinãdo nihil efficiebat, donec importunißimis precibus infeſtatus,* Liberium *quendam ex nobilitate* Romana Italico *bello ducẽ pronunciaret.* Sed *quẽadmodum ab initio in apparatibus bellicis faciendis uehemẽs fuit, ita facilè alijs ſuperuenientibus curis cõfeſtim intermiſit.* Quocirca *irrita expectatiõe inter moras & apparatus tempus abſceßit,* At Roma *interim durius obſidebatur.* Gothi *enim*

Roma iterum à Totila obſidetur.

Godingus. Iuſtinianus in re bellica tepidus.

thi enim expugnata urbe Portuenſi, ne quid per Tyberim ad obſeſſos importari poſſet, effecerant. Oppida quoq; Vrbi finitima ferè omnia in poteſtatem ſuam redegerant, ne quid auxilij inde Romã deferretur. Fuiſſetq; Vrbs facilè, inualeſcente fame, à Gothis ſuperata, niſi Diogenis & eorum, qui in obſidione premebantur, induſtria, tempeſtiuumq; conſilium futuræ inopiæ præcauiſſet. Quicquid enim ſoli intra muros fuit uacuum ædificijs, frumento conſeri fecerant: quo contigit, ut priuſquàm cõmeatus deficeret, matura ſit ſeges intra Vrbis mœnia collecta. Erantq; per hoc Romani diu laturi obſidionem, niſi aliquot Iſauricorũ militum aſtutia ad manus Gothorum perueniſſent.

Portuenſis vrbs à Gothis victa.

Roma frumento conſeritur.

CAPVT VII.

CVm enim illi Iſaurici milites portam Capenã (quæ eſt in uia Oſtienſi, qua itur ad S. Paulum) cuſtodiendam accepiſſent, atq; inter ſe cõquererentur, quòd multorum annorũ ſtipendijs fraudarentur, ſimulq; grandia ſperarẽt præmia, clàm ad Totilã profecti, pollicentur ſe eum in Vrbem introducturos. Qui etſi iam de tempore, & loco conuenerant, ueritus tamẽ Totilas, ne qua uis interueniret, quominus ſibi porta aperiretur, tale commentus eſt ludibrium, ut duo tubicines fluuiali ſcapha ſedentes nocturno tẽpore aduerſo Tyberi ſubuecti, Vrbi ſeſe occultè inſinuarent, inde repentè terribile claßicũ ęderent. Ipſe uerò cùm exercitu ſilentio profectus, non longè ab ea porta (quàm diximus) conſedit. Omnia ſucceſſere ſecundum Totilæ optata. Romani enim rati hoſtes eſſe ad eam partem, qua tubarum clangor audiebatur, ad eum locũ undiq; conuolarunt, & qui uigilias circa Vrbem obibant, eò trepidi concurrerunt. Dumq; omnes concurſant, & cætera negligunt, Iſaurici ſoli relicti, porta refracta Totilam & Gothos intra Vr

Iſaurici milites Romam Totilæ tradunt.

Totilæ ſtratagema in expugnãda Roma.

Græcorum fuga.

Diogenis periculum.

Paulus Cilix.

Hadriani moles.

bem receperunt: ſtatimq; Græci nō de reſiſtendo, ſed de fugiendo cogitabant. Diogenes etiam præfectus, quandò nulla remedia ſupereſſe uidebat, cum parte militum Roma egreſſus, Centumcellas petere contendit. Sed Totilas hoc fore ſuſpicatus, inſidias eo itinere collocauerat: in quas Diogenes incidens, magna ſuorum militum parte amiſſa, ipſeq; grauiter uulneratus, uix atq; anxiè euaſit. Eſt quoq; in Vrbe aliquot locis ſatis atrociter dimicatum: ſed uir unus Cilix genere Paulus, equitum alæ præfectus, prælio pluribus locis commiſſo, uſq; ad lucem memorabilem pugnam ædidit circa Hadriani molem, quò omnis Gothorum impetus incubuerat: alibi aut tantum fuga fuerat, aut breui certamen remiſerat. Inſederat ille pontem, molesq; à tergo nonnihil opitulata eſt: inſigniter hîc certatum eſt, Gothis indignantibus, quòd tam pauci uictoriam iam partam interpellantes, magnam ſtragem in uictores æderēt. Quod cùm Totilas attenderet, receptui cani iuſſit, teſtatus ſtulti & dementis ducis eſſe, à uicto quæ gratis aſſequi poſſet, uelle ſuorum ſanguine redimere. Teneant, inquit, locum, dum fames eos nobis tradat hîc aſsidentibus intra biduum, aut triduū: nam ne in craſtinum quidem paratum habent, unde uiuāt. Quibus uerbis apparet, ad id tempus Hadriani molem (quam nunc caſtellum Angeli uocant) ſine commeatu & præſidio fuiſſe. Erant cum Paulo Cilice equites quadringenti fortiſsimi, qui poſtridie remiſſa pugna conſultabant quid ſibi potiſsimum agendum eſſet. Erant qui equorum carnibus ſuſtentandam obſidionē ſuadebant. Hoc rurſus conſilium horrorem quendam inſoliti cibi habere uidebatur: fugæ uerò ſpem circunfuſa Gothorum agmina auferebant. Reſtabat igitur deditio, quæ eis uidebatur plena dedecoris, & terroris.

Caſtellum Angeli.

Mors turpitudini anteponenda eſt.

CAPVT

CAPVT VIII.

TVm Paulus ad eos uerba in hunc modum feciſſe memoratur: Quocunq; inquiens, nos uertamus commilitones, extrema nobis adeſſe uidetis. Nam fugæ quidem nulla facultas eſt, circumfuſis hoſtium copijs, ac nos impigrè obſeruantibus: deditio autem ſuprà turpitudinem, uilitatémque conſilij, etiam Gothicam ſeueritatem pertimeſcit: durare uerò in obſidione, ac carnibus equorum paſci, eorum forſan eſſet, qui auxilia ſibi uentura expectarent: nobis autem ea ſpe carentibus, nulla ratio ſuadere hanc tolerantiam poteſt, niſi uiliſsima detractio mortis, ceu pueri formidoloſi dolore confici malunt, quàm ferro ſecari. Ego uerò dedi hoſtibus, & tabeſcere inedia, eorum eſſe puto, qui cor & ſanguinem non habent. At nobis manu ſtrenuis, & præliorum non inſuetis, glorioſa mors eſt complectenda. Sic enim moriamur, ut ſanguine hoſtium madentes, non inulti cadamus. Nec rideat hoſtis noſtro interitu, ſed fleat: nec iugulum noſtrum præbeamus hoſti, ſed iugulum ſuum ferro noſtro perfringamus. Quid enim paucorum annorum acceſſio nobis prodeſſet, cùm etſi nunc ſeruati, paulò pòſt ſimus morituri? Gloria extendere uitam hominibus poteſt, natura non poteſt. Ite ergo mecum ad glorioſam mortem, quam ciues ſimul & hoſtes admirabuntur, ac laudibus perpetuis in cœlum ferent. His dictis equites uehementer incenſi, ſeſe morti deuouerunt. Quare complexi ſeſe inuicem, & oſculati, certiſsimo moriendi propoſito ad dimicandum ſeſe parant. Conſilium erat in proximam Gothorum ſtationem impetum facere, ac cùm totum exercitum in ſe uertiſſent, fortiter dimicando occumbere. Senſit id Totilas, ac ſimul ut uidit hoſtẽ ad extremũ ſe caſum præparare, ueritus ne deſperatio, & uirtus paucorũ maiorem

Pauli Cilicis oratio ad commilitones militari fortitudine plena.

Pugna aduerſus deſperatos periculoſa.

Gothis cladem afferret, caduceatore ad eos miſſo conditionem obtulit, uellent'ne equis & armis relictis incolumes abire, an omnia retinentes ſecum militare. Lætati eo nuntio equites, præter ipſum ducem, qui cum Mindo Iſaurico ad Iuſtinianum, ob coniugis & liberorum affectum, redire maluit, cæteri conditionem accepere.

CAPVT IX.

Totilæ pietas inſignis erga deuictos.

TOtilas, quemadmodũ ſemper anteà ex Gothica pietate facere conſueuit, Romanos, qui in templa refugerant, incolumes præſtitit: nec Vrbem aliquo modo uiolauit, ſed ſummam diligentiam adhibuit, ut in priſtinam dignitatem aſſurgeret. Aedificia uetuſtate, uel alio caſu collapſa ſtudioſè reſtituit: mœnia Vrbis, quæ Belliſarius ſemiplena reliquit, ſine mora conſummauit: ludos equeſtres, ac cætera magnificentiæ opera, quæ florentibus rebus celebrabantur, reſtituit, quò Romani ciues per ciuitates diſperſi, maiore in patriam deſiderio redirent. Iamq́; non ſecus ac pater cum chariſsimis filijs inter Romanos modeſtiſsimè uiuebat, oblîtus priſtinæ ſeueritatis, qua in eos, dum pertinaces hoſtes eſſent, uti conſueuerat. Hæc tanta uarietas, incredibilisq́; in moribus eius benignitas, ab illo prouenisſe credebatur, qui corda Regũ in manu ſua continet, & quocunq; uult ea conuertit. Alij ex uoto Apoſtolis facto proceſsiſſe credunt: alij ad utilitatem, opportunitatemq́; belli totum referebant: alij arbitrati ſunt cum permoleſtè tuliſſe, quòd ſe Francorum Regis filiæ nuptias petente, eſſet uulgò à Gallis iactatum, non eſſe Totilam Italiæ Regem, cùm Vrbem Romam ciuibus uacuauerit: qua ſuggillatione permotum ferunt, ad ciues reuocandos animũ conuertiſſe. Sed ueriſimilius eſt, quod ſcribit beatus Gregorius, poſt primam Vrbis captiuitatẽ Totilam cum S. Benedicto Abbate

Roma à Totila inſtauratur.

Totilas cum Romanis perinde ac pater cõuerſatur.

Totilæ cũ S. Benedicto colloquium.

bate congreſſum in Bauro, ubi ille uetuſtum Apollinis templum in monaſterij uſum uerterat. Volens enim Rex experimenta ſumere ſanctitatis, ſi Benedictus incomperta noſſet, & famam prophetici ſpiritus operibus adimpleret, & uno ex comitibus (quem Regia ueſte ſua ornauerat) præmiſſo, ipſe inter commilitones ad ſubornati Regis obſequiũ ſequebatur. Prodierat in templi ueſtibulũ Benedictus, magnanimũ Regem humillimè excepturus, cùm turba illi obuia ſeſe in duas partes ſcidens medium reliquit illum, qui ſuperbiſsimo inceſſu gradiens Totilã ſimulabat. Sed uir Deo plenus, quem nunquàm uiderat cognouit, & ad reliquũ comitatum abire iuſſo, Totilam oculis manuq; indicatum euocauit, hortatusq; fuit, ut Deum timeat, ſanctimoniam ueneretur, iuſtitiam ſectetur. Prædicit quòd Romam denuò caperet, & Siciliam in ſuam poteſtatem redigeret, & demũ nono anno regni ſui ſuperatus occumberet. His itaq; beati Benedicti ſuaſionibus effectum eſſe credebatur, ut Totilas deinceps ſe omnibus benigniſsimum demonſtraret.

Benedictus Abbas ſpiritu prophetico claret.

CAPVT X.

Expeditionem poſt hæc in Siciliam parauit: cuius rei gratia permagnam longarum nauium claſſem effecit: cui etiam multas onerarias naues adiecit. Dumq; ea parat, Centumcellas in ora Hetruriæ, terra mariq; obſidere conſtituit. Sola enim ea urbs in ea parte erat, quæ nondum in Gothorũ uenerat poteſtatẽ. Præerat eidem urbi Diogenes, quem nuper fugiſſe Roma oſtendimus, erantq; circa illum milites haud contemptibiles. Totilas igitur, miſsis ad Diogenẽ legatis, uel pugna decerneret, uel urbem dederet, poſtulabat: at utrunq; eſt illis negatum. Reſpondit enim pugnam ſibi in animo non eſſe, dedere uerò urbẽ (ſalua exiſtimatione ac fide ſua) non poſſe, niſi Imperatore cõmonefa-

Totilæ in Siciliã expeditio.

Diogenes Græcus.

Arces non facilè hoſtibus tradendas.

ſto, ac auxilijs poſtulatis. Atq; ita cùm honeſta & iuſta dicere uideretur, conuentio quædam fit inter utranq; partē, niſi Iuſtinianus Imperator certior factus per ſe, uel per alium opem tulerit, ad conſtitutam diem Centumcellas Diogenem eſſe traditurum. In hoc pacto dantur utrinq; obſides, ut interim Rex nihil in urbem moliatur. Poſt hæc Totilas obſidione ſoluta, ad bellum Siciliæ conuerſus eſt, tentauitq; obiter Rhegyum expugnare: eſt id oppidum in Calabria Siculo freto proximum. Termundus, qui urbis præſidio præerat, ualida manu impugnationem Gothorum auertit. Igitur Totilas inde profectus Tarentū inuaſit, eſtq; ea urbe breui potitus. In Siciliam deinde tranſgreſſus, poſt aliquot parum munita loca partim ui capta, partim dedita, Syracuſas terra mariq; obſedit. Per idem tempus Gothi, quos ante ſecundam Vrbis obſidionem Totilas in Picenum aduerſus Græcos miſerat, militum ſupplemento aucti Ariminum cepere. Nec procul Rauenna conſerto prælio, Verum Herulorum ducem cum omnibus copijs deleuerunt. Et qui apud Rhegyum obſidebantur, deficiente commeatu urbem Gothis tradiderunt.

Centumcellæ.

Rhegyum urbs tandem expugnatur.

Tarentum à Gothis expugnatum.

Gothi Græcos denuò uincūt.

Verus Herulorum dux.

CAPVT XI.

Hæc cùm in Italia fierent, Cethegus, Albinus, & Baſilius uiri Cōſulares, Roma profugi, apud Iuſtinianum erant. Horum aſſiduis precibus Iuſtinianus fatigatus, ad Italicum bellum reparandum, Germanum patruelem ſuum ducem aduerſus Gothos creat, magnosq; ſubinde apparatus fieri iuſſit. Huius rei fama cùm in Italiam perueniſſet, Gothos ad maiorē rerum gerendarū curam excitauit. Obtinebantur adhuc à Græcis Hydruntum, Ancona, & Centumcellæ, cætera uerò loca per totam Italiā & Siciliam, erant in poteſtate Gothorum: quæ etiam multum inclinari

Iuſtinianus Germanū patruelem ſuum ducē aduerſus Gothos cōſtituit.

clinari cœperunt ad partes aduenturi Germani, quòd Mathaſuentam Theoderici neptem poſt mortem Vitigis uxorem acceperat. Cùm autem eſſet Germanus in Illyrico, Sclauinorum gens tranſmiſſo Danubio Romani imperij prouincias inuaſit, tantumq; metum Iuſtiniano intulit, ut Germanum iter in Italiam cœptum intermittere iuberet. Quæ res magnam præbuit Gothis facultatem, ut rebus ſuis ubiq; prudentius prouiderent. Prætereà Germanus cùm adhuc in Illyrico eſſet, fato defunctus eſt. Exibant intereà dies, quos ſibi Diogenes ad tradendum oppidum Centumcellas præſtituiſſet, & iam tradere monitus, reſpondit, rem eſſe non ſui iuris, eſſe ducem in itinere, cuius arbitrio res gerendæ eſſent. Ignorabat enim ſe ab homine mortuo auxilium expectare. Imperator deinde factus de morte Germani certior, filios, quos ſecum duxerat puberes, iuſſit patris loco exercitus curam ſuſcipere, quòd per illos non minus, quàm per patrem ſperabat gentem Gothorum ſibi conciliare, accedente procuratione Ioan. Vitaliani, qui Germani gener erat, & iam per Italiam rerum geſtarum magnitudine notus. Is cum adoleſcentibus exercitum Salonas perduxit, inde aſpirante primo tempore ueris Rauennã traiecturus.

Germanus Mathaſuentæ maritus.

Germani mors.

CAPVT XII.

INterea Imperator periclitanti Siciliæ opem allaturus, Liberium cum magnis copijs illuc emiſit: qui non reſiſtentibus Gothis Syracuſas ingreſſus, maiori oneri quàm commodo obſeſſis erat: nam aucta hominum multitudine, fames indies magis augebatur. Quamobrem pauco dierum numero euoluto, clàm inde egreſſus, & Gothorum inſidias fruſtratus, Panormum euaſit. Sed non diu in eodem propoſito Imperator perſeuerauit. Confeſtim enim ut Liberius cum adiunctis ſibi copijs enauigaſſet, Artabanem in eius locum tradita denuò claſſe conſtituit, da-

Liberius à Iuſtiniano contra Gothos mittitur & Syracuſas occupat.

Iuſtiniani incõſtantia.

to præcepto, ut Liberium remittat, & ipſe cuncta per Siciliam diſponat. Prætereà mutato iterum atq; iterũ conſilio, Narſetem Eunuchum ſuum ducem Italici belli declarans, Ioanni ſcribit, ne ex Salonis ſoluat, priuſquàm Narſes in Illyricum perueniſſet, penes quem totius belli ſumma futura erat. Valebat Narſes plurimum gratia apud Imperatorem, cuius aulam ſuo arbitrio adminiſtrabat, uir ad omnia uirtutis opera natus, magnus quidem conſilio, ſed religione & pietate maior, qui multò plura ſit uigilijs, & orationibus apud Deum conſecutus, quàm cæteri armis conficerẽt. Erat prætereà natura munificus: quæ uirtus in primis apta eſt ad fauorem conciliandum. Iuuerunt proinde ducem in comparando bello conciliata hominum ſtudia, atq; omnium maximè Regum quorundam amicitiæ, populorumq; clientelæ, quos ille perpetuò apud Principem patrocinio protexerat. Exercitu itaq; opulentiſsimè inſtructo, ex Byzantio in Thraciam tranſijt, fuitq; nonnihil Philippopoli de Hunnico tumultu ſolicitus. Enimuerò ſub id tempus gens ipſa Macedoniam & Thraciam cæde, incendio, rapinis affligebat. Fortuna ducis, quæ ad res maiores eum trahebat, effecit, ut diſsipato Hunnorum exercitu, terror ille breui ſit diſcuſſus.

Narſes Italici belli dux à Iuſtiniano conſtituitur.

Narſes Hunnos deuicit.

CAPVT XIII.

NArſes deinde in Italiã ducere perſeuerauit. Nec Totilas terribilem hoſtium apparatum contempſit, quin copiarum parte ſub ducibus ad Siculum bellum exequendum relicta, ipſe de minaciſsimi belli euentu ſolicitus, in Italiam trãsfretauit. Hic omnia circumſpiciens, primùm omnium opulentã claſſem ad uexandam Græciam emiſit, & ad oſtentandam Gothorum potentiam id pertinere ratus, & ad hoſtium conſilia euertenda, ſi priuſquã Italiam inuade-

Totilas Græciã inuaſit, dum Græci in eum exercitum ducebant.

inuaderent, audirent ſua domi ferro & igni deflagrare. Diripuit Totilana claßis Corcyram, inſulasq́; Corcyræ circumiectas: inde in continentem tranſgreſſa, Epirum, Acarnaniã, & AEtoliam incendio & rapinis deuaſtauit. Obſeruabant adhæc Gothi maris anguſtias, pluribusq́; Græcorum nauibus interceptis, omnia illis infeſta reddebant. Cæterùm dum hæc alibi geruntur, Ancona interim in Italia à Gothis terra mariq́; oppugnabatur. Valerianus Rauennæ præfectus, cùm auxilium Anconitanis ferre proponeret, & uiribus ſuis diffideret, Ioanni Vitaliano periculum Anconæ urbis per literas aperit. Ille etſi præceptum Imperatoris haberet, Salonis ante aduentum Narſetis non moueri, tamen in tanto ſociorum periculo nihil cunctandum ratus, claſſem armis uirisq́; ſatis inſtructam educit, fitq́; in mari obuius Valeriano cum ſua claſſe proficiſcenti. Colloquium inter duces eò contendit, ut iunctis uiribus ferantur in hoſtem, ſocijs obſidione periclitantibus ſuppetias allaturi. Nec Gothi, qui à mari etiam Anconam premebant, pugnam detrectarunt. Fit igitur nauale bellum magnis utrinque uiribus, & pertinaciſsimis animis: diuq́; anceps pugna fuit, donec Græci maritimarum rerum expertiores, Gothos ad talem pugnam inſuetos ſuperarunt. Naues aliquot cum militibus merſæ perierunt, nõnullæ fuga elapſæ ad littus peruenerunt: quas Gothi, ne in uſum hoſtium uenirent, igne immiſſo combuſſerunt. Deinde relictis caſtris, obſidionemq́; ſoluentes, ad Auximum urbem conſternato animo abierunt. Græca claßis portum ingreſſa, ingenti Anconitarum lætitia, mutuaq́; gratulatione excepta eſt, hoſtium caſtra direpta, ac quicquid in eis commeatuum fuit, in urbem eſt delatum. Ipſi duces Ancona digreßi, Valerianus cum ſua claſſe Rauennam, Vitalianus Salonas diuerſi petiere.

Ancona à Gothis obſidetur.

Nauale bellum inter Gothos & Græcos.

Gothi uincuntur.

CAPVT XXIIII.

Gothicarum rerũ inclinatio.

HAEc pugna uehementer effregit Gothorum animos, ut ex hoc tempore magna fuerit inclinatio rerum Gothicarum. Totilas enim hac aduerſa pugna cõcuſſus, magnam copiarum partem ex Sicilia reuocauit. Itaque Artabanes Iuſtiniani præfectus (qui Liberio ſucceßit) potentior per Siciliam factus, non ſolùm liberauit obſidione ſocios, uerumetiam Gothos pluribus locis per oppida obſedit. Nec multò pòſt Crotoniatas longa obſidione Gothorum fatigatos, claßis Græcorum ex improuiſo ſuperueniẽs liberauit, ac hoſtes multa cæde perfregit, & profligauit, quibuſdam ex Gothis ad urbem Tarentinam, quibuſdam ad Scyllæum montem propinquum ſe recipientibus. Quæ quidẽ ſtrages ſuperiori cladi adiũcta, multò magis Gothorũ animos afflixit. Et iam præfectus Tarẽti Regnaris inter Gothorũ duces præclarus, alterq; Morras, qui Acheruſiæ præerat, cum oppidis quæ cuſtodiebant, & cum militibus qui erant in præſidijs, à Totila ad Imperatorem defecerũt: & motus quidam in Sardinia aduerſus Gothos excitatus nuntiabatur. Cùm hic eſſet rerum per Italiam ſtatus, Narſes per brumam copijs congregatis, ſe ad iter comparauit, ducto ſecum tanto exercitu, quantum uix alij ſimul omnes duces in Italiam hoc bello adduxerant. Erat enim pecunijs abundans, & in largiendo munificus. Multa undique arma non ſolùm ex Thracia & Græcia, uerumetiam ex alijs locis copias ingentes contraxerat. Nam & Alboinus Longobardorum Rex, qui Pannoniam ſub armis regebat, duodecim millia lectorum militum ad id bellũ in Narſetis gratiam miſerat. Procopius tamen non amplius quàm quinque millia prodidit. Paulus uerò, & Sigiſbertus, & Guido Rauennas, numerum maiorem poſuere. Affuerunt etiam Narſeti tria millia Herulorum, Hunnorum quoque

Gothorũ duces & præfecti ad Iuſtinianũ deficiunt.

Narſetis exercitus potentißimus, & penè innumerabilis.

Alboinus Rex Lõgobardorũ.

Heruli. Hunni.

maior

maior numerus, & Perſarum multitudo haud contemnenda. Acceſſerunt & Gepidarum copiæ, ne aliqua illarum Orientalium partium natio defuiſſe uideretur. Erant præterea in Illyrico cum Ioanne Vitaliano ingentes copiæ, quæ ſimul cum alijs coniunctæ, exercitum innumerabilem effeciſſe uidebantur, aut certè multò firmiorem & inſtructiorem, quàm ullus unquam antea ex Byzãtio miſſus fuerat. Viſaq; ſunt omnia Orientalis imperij regna ſuis ſedibus auulſa, cõtra Gothos properare. Iuſtinianus quoq; (ait Procopius) miſſo oratore Leontio, Theudibaldum Francorum Regem in Gothos ſolicitauit: quæ omnia ſummè neceſſaria fuiſſe affirmat Sabellicus: nunquam enim (ut ille inquit) à principio Gothici belli maiores fuere Gothorum opes in Italia, nec cum acriore hoſte erat bellatum, aut ſolertiore, quàm erat Totilas.

Perſæ.
Gepidæ.

Frãcorum Rex in ſocietatem belli à Iuſtiniano ſolicitatur.

CAPVT XV.

NArſes igitur ut primum uer aduentaret, ex Dalmatia per Liburniã, Hiſtriam, & Iapidiam Italiæ fines ingreſſus, circa Aquileiam conſedit. Inde duo itinera erant, quæ Rauennam ducebant: aliud breuius per maritima, ſed ibi paludes, & ſtagna, & fluuiorum oſtia difficultatem plurimam præferebant: aliud mediterraneum per Veronam, & fluminum uada, ubi pauci multorum tranſitum facilè impedire poſſent. Sicut enim ripæ, ita & aquæ in altum deſcendunt, ut difficilè tranſeantur. Totilas eas ſciẽs itinerũ difficultates, Teiam ex ducibus præſtantiſſimũ miſit, ut apud Veronã conſiſtens, Narſetẽ tranſitu Atheſis prohiberet, aut ſi uiribus ea fluuiorum impedimenta ſuperaſſet, propè ſequens quocunq; uaderet à tergo infeſtaret. Hæc cùm Narſeti inſinuata eſſent, duodecim millia equitum Longobardorum per mediterranea miſit, ut hoſtem

Narſetis in Italiã ingreſſus.

Teias dux præſtantiſſimus.

deſtineant, donec ipſe cum cæteris copijs maritimo itinere Rauennam perueniret. Itaq; Longobardi, gens Gothicam *originem & fortitudinem referens (ut ſuprà memorauimus) ab* Aquileia *profecti, nullo prohibiti impedimento ad* Atheſim *peruenerunt.* Erat *autem tunc menſis* Iulius (*teſte* Agnello) *quãdo* Narſes Rauennam *intrauit.* Quare *tunc facile fuit* Longobardis *uado, aut ponte facto* Atheſim *traſmittere.* Exinde Tartarum & Mincium, *qui amnes per æſtatis ſydus parum aquis tument, tranſgreßi, nullo prohibente ad* Padi *ripam è regione* Brixillæ *peruenerunt.*

Longobardi gẽs Gothica.

CAPVT XVI.

TEias *paucitati ſuorum diffiſus, hoſti tot copijs ſuccincto cõgredi non audebat.* Narſes *autem nauibus* Venetorum *adiutus, foſſas ac paludes, lacus & oſtia fluminum tranſiens,* Rauennam *cum toto exercitu intrauit.* Ibi *poſtquam nouem diebus recreandi exercitus gratia conſediſſet,* Romam *adire contendit.* Euntem Vſdrilas Gothus, *uir impiger, cùm eſſet* Arimini *præfectus, impedire conabatur.* Dimicatum *eſt acriter ante urbem. Sed cùm* Vſdrilas *uehementius in hoſtes irrueret, telo transfixus occubuit.* Amiſſo *duce milites animo perculſi in urbem refugiunt.* Caput Vſdrilæ *ad* Narſetem *relatum eſt.* Narſes *uerò tali eſt lætatus augurio, quòd primo congreſſu dux aduerſæ partis à ſuis interfectus eſſet, atq; in maximam ſpem erectus iter ad* Romam *accelerabat.* Quamuis *enim facili negotio* Ariminum *in ſuam poteſtatem redegiſſet, noluit tamen tantas copias unius oppidi obſidione occupari.* At Longobardi, *qui iam ad* Brixillæ *mœnia conſederãt, multam ex uicinis agris prædam congerebant.* Quo *comperto* Totilas *ultionis cupidus, atq; illatarum iniuriarum impatiens, ex* Circumpadanis, & *tota* Ciſalpina Gallia *milite euo-*

Narſes auxilio Venetorũ Gothos vicit.

VſdrilasGothus Arimini præfectus occiditur.

te euocato, præceps in hoſtem fertur, ne Teia quidem fortiſsimo duce expectato, quem ex Verona accerſiuerat. Lõgobardi, quia equitum numero præſtabant, etſi magnus erat Gothis peditatus, pugnam ferociter capeſſunt. Totilas (quod pleriſque ſummorum ducum accidit) nullum eo die, ut qui ſibi eſſet ultimus omnium humanorum operum, optimi ducis officium prætermiſit, aut in diſponenda acie, aut ſubſidijs locandis, prælioq; reparando: nec unquam circũſpectius, fortiusq; pugnauiſſe uiſus eſt. Sed tum fortuna fuit, ut Totilas Gothorum Regum fortiſsimus, à Longobardorũ gẽte ſuperatus occumberet, quaſi in fatis fuiſſet, Gothicã gentem à nullo populo, niſi qui ab eorum prima patria erupiſſet, ſuperari potuiſſe. Enimuerò hi & illi (teſtãtibus ueris hiſtorijs) Septentrionalem inſulam Scandianam primã ſuæ originis patriam (ut dictum eſt) agnoſcunt. Perijt itaque Totilas nono anno poſtquam regnare cœperat, quod ei in Bauro à beato Benedicto (ut diximus) longè antea fuerat præmonſtratum. Fateor tamen Procopium aliter de obitu Totilæ ſcripſiſſe, eiusq; occiſionem poſtquam undecimum annum regni ſui attigiſſet, non Longobardis, ſed Græcorum copijs attribuiſſe. Sed ego in hac re maiorem fidem tribuo hiſtorijs Italorum, qui affirmant Procopium longè antea cum Belliſario ex Italia diſceſsiſſe, & ob id Totilæ cædem minus compertã habuiſſe. Vtcunq; tamen fuerit, certum eſt, clariſsimum atque potentiſsimum Regem, poſt plurima & admiranda fortitudinis opera itad eceſsiſſe, ut ſit toto memorabilis æuo, ſiue ipſum origine Gothum (prout erat) affirmauerimus, ſiue etiam Venetum dixerimus: quia natus erat Taruiſij in ſua paterna & hæreditaria urbe, quæ inter clariores Venetiarum ciuitates famam & gloriam obtinet immortalem.

Gothorum & Longobardorum pugna.

Totilas Gothorum Regũ fortiſsimus à Lõgobardis occiſus.

Totilas origine Gothus, natione autẽ Venetus.

CAPVT XVII.

Teias Rex 47. exteraus.

TEias deinde Fredigerni filius à Gothis, qui funeſtæ pugnæ ſuperfuere, & Ticinũ ſe recepere, Rex creatus eſt. Erat enim is bellicæ rei ualde peritus, & aſſuetus, atque in dubijs rebus conſilio circunſpectus. Bellum igitur impigro animo, & uigilanti ſtudio reparare contendens, uicinas gentes in ſocietatem belli acciuit: factiq; ſunt eius opera belli apparatus, quos Narſetem oportuit formidare. Nam Bucelinum, Aningum, & Lotharium Francorum & Burgundionum duces, quos Theobaldus Rex in Liguſtia, & Alpibus, ac prouincia Narbonenſi collocauerat, liberali ac magnifico promiſſo ſtipendio aduocauit. Vocatiq; maximas aduehentes copias, ad Claſtidium agri Papienſis oppidum Pado uicinum conſedere, quò facilè ad eos commeatus undique apportari poſſent. Teias autem quàm primùm Rex declaratus fuit, theſauros, quos Totilas Papiæ congeſſerat, accepit: quibus acceptis, Gothorum animos in priſtinam & maximam ſpem erexit.

Teias Francorũ ſocietatem optat cõtra Græcos.

Interea nuntiata eſt Narſeti Totilæ mors, cùm oppidum Luccolos, inter ciuitates Vrbinum & Eugubium collocatum, oppugnaret. Eo oppido Narſes in poteſtatem redacto, Narniam quoque occupauit: apud quam paucos dies conſedit, ut priuſquàm Romam iret, ciuitates & oppida, quæ in poteſtatem uenerant, ordinaret, prouideretq; ijs, quæ Gothorum præſidijs defenſata poſt terga remanebãt. Spoletinis militem ad præſidium (dum muros reficerent) conceſſit. Eſt & Peruſia in deditionem accepta à Narſete: qui poſt hæc Romam profectus, eam obſedit. Sed ad primum eius obſidionis tempus, moleſtiſsimus ad eum nuntius eſt allatus de belli ſocietate à Burgundionibus, & Frãcis cũ Gothis inita, & copijs quas Teias Rex ſupra omniũ opinionem reparauerat. Quare in maximas ductus difficultates,

Luceolos oppidũ à Narſete victum.
Narnia.
Spoletum.
Peruſia.
Narſes Romam obſedit.

cultates, quid primo uel ultimo loco ageret ignorabat. Iam enim Longobardorũ gentem, quam de Italiæ occupatione ſuſpectam habebat, magnis donatam muneribus domum remiſerat: quæ ſecum omne ferè robur copiarum traxerat. Cæterùm fortuna (quæ in omni re multum poſſe putatur, ut uulgus exiſtimat, ſed in re bellica plurimum) iacentem Narſetis animum in ſpem priſtinam erexit, oblata illi ex inſperato Siſualdi Herulorum Regis ſocietate, ea conditione, ut ſi Gothi Italia eijcerentur, ipſe partem eius terræ, unde illi eiecti eſſent, circa Alpes ſortirentur. Erat Siſualdus ab eo procreatus, quem Theodericus poſt occiſum Odouacrem cum Herulorum manu in Taurinis & Eporedijs collocauit, atque in generum & filium adoptauit. Sed tunc Gothus uideri poterat ſeruaſſe eos, à quibus Gothi tandem perderentur.

Siſualdus Rex Herulorum.

CAPVT XVIII.

NArſes itaque nouo ſubnixus fœdere, Valerianoq́; ex Rauenna Brixellum, & Tannetum cum ſuis copijs occurrere iuſſo, ut Gothos procul diſtineret, omni metu, qui à tergo impendebat, liberatus, Romam aliquantò etiam arctius, quàm antea urgebat. Conditio uerò urbis Romæ per ea quidem tempora hæc erat: Ciues ſuperioribus calamitatibus afflicti, non admodum multi in Vrbe uerſabantur. Solitudo nonnullas uias totas habebat: ædificia in pluribus locis collapſa cernebantur. Neque enim Totilas reparationi ſuffecerat, & (ut credere par eſt) ciues ipſi, ne toties famem, & alia obſidionis mala experiri cogerentur, priuſquam Vrbs à Narſete obſideri cœpta ſit, multi in uicina oppida dilapſi, Vrbem admodum infrequẽtem reddidere. Itaque Gothi magnitudinem Vrbis tueri poſſe diffiſi, locum delegerant non magnum iuxta Hadriani

Roma qualis erat in aduẽtu Narſetis.

Gothi iuxta Hadriani molem obſeſsi.

molem, quem egregiè uallo foſſaq; munitũ ad cætera mœnia coniunxerant. Cuſtodiebant tamen mœnia, ſed modica ſpe tanti ambitus defenſandi, ſi ualidior aliqua oppugnatio mœnibus immineret. Nec illi ſua decepti opinione fuere. Siquidem Narſes, dum pluribus eſt locis Vrbem expugnare adortus, facilius quàm putarat expugnauit, ea potiſsimùm parte, qua muri (uirorum defectu) propugnatores non habuere. Inde clamor factus captam Vrbem oſtendit, Gothiq; omiſſa defenſione, alij Portuenſem urbem fuga petierunt, alij in arcem Hadriani ſe receperunt. Per hunc modum Narſes Romam occupauit: arcem uerò tunc obſeſſam, haud multò pòſt tempore pactione, non armis accepit. Ita fortuna hunc nouum ludum luſit, ut paucis annis Vrbs omnium clariſsima ſæpius ſit capta, quàm obſeſſa. Gothi autem poſt amiſſam Vrbem ira atque indignatione ſuccenſi, nonnullos Romanos Senatorij ordinis, & Patricij generis, quos tanquam obſides in Latij & Campaniæ urbes antea tranſtulerãt, occiderunt. Nec Narſes poſt captam Vrbem in otio fuit, ſed ſolerti hoſtium inſectatione primò Portuenſem urbem illis ademit, inde Centumcellas, & alia loca urbi finitima.

Roma à Narſete expugnatur.

Narſes uicta Roma felicius pugnat.

CAPVT XIX.

Ragnerius Gothus, & eius aſtus.

PEr id tempus Ragnerius, qui Tarento præerat, cùm Teiam factum Regem, Francosq; in ſocietatem uenturos audiuiſſet, pœnitentia ductus, quòd ad partes Iuſtiniani tranſiſſet, ad Gothos redire conſtituit. Vt uerò obſides reciperet ſuos, hac inceſſit aſtutia: Ad Macurium Hydrunti præfectum mittit, & auxilium poſcit aduerſus Gothorum copias, quas contra ſe uenturas cognouiſſe ſimulauit. Miſit Macurius nihil fraudis ſuſpicans quinquaginta milites. Hos Ragnerius in poteſtatem redactos cuſtodiri iuſsit,

Macurius.

iuſsit, miſitq́; ad Macurium, ut ſibi ſuos obſides reſtitueret, ſi milites quos Tarentum miſerat, cuperet eſſe incolumes. Senſit ille ſibi grauiter illuſum, ac ſimul ira accenſus, paucisq́; militibus in præſidio Hydrunti relictis, ipſe cum cæteris copijs aduerſus Ragnerium profectus eſt: quem etiam in pugnam deſcendere auſum in fugam conuertit. Milites tamen ſuos à periculis eripere nequiuit: omnes enim à Ragnerio ante congreſſum trucidati fuerunt. Deinde Ragnerius, cùm omnes uiæ ab hoſtibus præcluſæ eſſent, nec in Tarentum regredi poſſet, Acheruſiam ad ſuos delatus eſt. Eodem tempore Siſualdus ex Alpibus in Gothorum loca nullo præſidio munita impetum fecit: & quia Gothi ab ea parte nullas inſidias metuebant, urbes, oppida, caſtella die noctúque patêre ſinebant. Aſportatum eſt itaque ex Gothorum finibus quantum Siſualdus uoluit, aut potuit. Potuit autem multum, quando fraudibus pugnando, magis latronum quàm ſtrenuorum militum morem imitaretur. Vertiſſet Teias in Siſualdum tantam belli molem, niſi eodem tempore circa Ariminum ſuos obſidione teneri, atque in Piceno bellum inſtauratum accepiſſet. Quare non Gothorum modò, ſed Theodebaldi Regis copiarum ducibus concione contractis, in hunc modum uerba fecit:

Siſualdus hoſtis improuiſus.

CAPVT XX.

Teiæ oratio.

QVamuis multa ſint, uiri fortiſsimi, ad rem bellicam neceſſaria, nihil tamen æquè ac conſilium ualere putandum eſt. Id enim non ſolùm publico omnium conſenſu, ſed ipſa experientia, quæ rerum eſt omnium magiſtra, compertum habemus. Equi, arma, opes, naues, claſſes, exercitus, corporis robur, animorum magnitudo, fortuna deniq́; ipſa, quæ in bellicis rebus plurimũ poſſe exiſtima-

tur, niſi bono conſilio dirigãtur, tanquam fluxa caducaq́; euaneſcunt, ſæpeq́; illis perniciem afferre ſolent, qui eis uti neſciuerunt. Stulti quoq; illi milites cenſendi ſunt, qui omnia à fortuna potius, quàm à prouidentia dependêre affirmãt. Nihil eſt enim tam neceſſariũ in re militari, nihil tam ſalubre, quàm prudentia, quæ eſt omnium conſiliorũ mater. Quæ cùm ita ſint, conſiderandum eſt nobis, quòd cùm uiribus abundemus, ſimusq́; multò ſuperiores hoſtibus copia & uirtute armorum, ne imprudenter & temerè pugnãdo ab eis ſuperemur. Quid enim uirium eſt in Græcis, quod poßit nobiſcum comparari? Auxiliares copias permodicas habent, easq́; parum beneuolas, aut obſequioſas. Longobardos cõfeſtim poſt prima bellorum auſpicia, quia ſuſpecta erat illorum fides, tanquã ſibi potius uellent uincere, quàm Græcis, abire iuſſerunt. Itaq; multò maxima copiarum pars ex Græco milite conſtat. Quod autem genus hominum ſint Græci, ſatis uobis compertum exiſtimo. Loquax profectò & garrulũ, plusq́; uerborũ ſecum ferens in prælium, quàm audaciæ. Quando enim per tot annorum ſpatia cum Gothis feliciter pugnauerunt, quin ſemper uicti ſint, & uelut uilißima pecora à noſtris ad ſacietatẽ cæſi, fuſi, fugati, quamuis multò plures numero fuiſſent? Vna naualis pugna illis proſperè ceßit, nõ eorum, ſed ſociarum nauium uirtute. Paucos præterea ueteranos milites habẽt: cætera multitudo tyronum eſt, ut uix deprehendi queat, utrum dux illis, an illi duci minus noti ſint. His itaque conſideratis, quis niſi ſtultus illam Græcorum imbelliam cum Gothorum uirtute, quis tyronum exercitum cum ueteranorum fortitudine, illaq́; modica & infida illorum auxilia cum his quæ nobis aſſunt, fide, uirtute, armis multò præſtãtiora compararet? At fortè quiſpiam ueſtrum dicet: Apud nos quidem cætera potiora ſunt, dux tamen apud illos

Conſilij in bellis ſuprema uis.

Prudentia omnium conſiliorum mater.

Græci ſuggillantur.

los fortior, & prudentior eſt. Sed cum eo duce nobis eſt res, uiri fortiſsimi, qui ne uir quidem iure dici poſsit, ſed molliſsimus eunuchus, cui in tota uita ſpeculum pro parma fuit, pro ferro calamiſtrum, pluma pro lorica, pro ſudore unguentum, ut meritò timeri poſsit, ne cum molliſsima fœmina, & non cum uiro bellum geſsiſſe uideamur. Cùm igitur Narſes ſit talis, quis illum cum ueſtro duce comparet, quem in armis natum, atque in rebus bellicis à pueritia uerſatũ non ignoratis? aut quis ex noſtris tyronibus (ſi qui ſunt) tali duci nõ præferatur? cui nõ ars, non uires, non experientia adeſt ulla: qui præter mollitiem nihil ad bellum tulit. Quocirca cùm in cæteris omnibus hoſti præualemus, conandum eſt nobis, ne conſilium nobis defuiſſe uideatur. Conſiderate ergo quid ſit illud, de quo ad uos referendum duxi. Cùm enim hoſtes modò res noſtras non uno in loco impugnant, noſq; partim per latrocinia Herulorum infeſtant, partim circa Brixellum ad nos impediendos caſtra collocata cuſtodiunt, Ariminum diuerſa obſidione moleſtatur, Picenus ager indignè uexatur, Romam Narſes eunuchus tenet. Proinde decernendum eſt per uos, uiri fortiſsimi, utrum in unam partem tota uis belli conuertenda ſit, an diuiſo exercitu omnibus locis occurrendum, lateq; tota Italia bellandum. Hoc (ut liberè dicam quod ſentio) multò tutius mihi uidetur, atque honeſtius ad noſtræ fortitudinis opera oſtendenda: ſed uos in medium conſulite, & quid magis expedire uidebitur declarate.

Narſes quia eunuchus contẽnitur.

CAPVT XXI.

Fvitq; deinde plurimorum ſententia concluſum, omnibus ſimul locis ſubueniendum eſſe, quemadmodum Narſes ſuas copias in diuerſas partes diuiſerat,

Teias Gothos in diuerſas Italiæ regiones diſtribuit.

ad uexandas omnes Italiæ regiones. Placuit itaque Francos & Burgundiones trans Padum aduerſus Siſualdum gere bellum, Teiam uerò, ut cæteram Italiam liberet, reliquas copias educere contra Narſetem. Deliberauerat autem Teias apud ſe ſolum, nullo penitus conſcio, Ariminum ab obſidione Fagæ ducis liberare: ſed in diuerſum iter abiens, uiſus eſt uelle in Hetruriam proficiſci. Quam profectionem Valerianus Tanneti præfectus irridens, putabat Teiam ad apertas Græcorum inſidias peruenturum: ſed Teias prudentius rebus ſuis conſulens, Bononiæ præter omnium opinionem appropinquabat. Qua ex re Valerianus perterritus, riſum in timorem conuertit, atque ut inſaniens cum copijs aduolauit. Sed Teias interea tanta celeritate iter confecerat, ut prius ipſe Ariminum, quàm Valerianus Bononiam applicuerit. Fagas autem præſentiens Teiæ aduentum, obſidione ſoluta in proximos montes fuga ſaluatus euaſit. Teias Ariminum ingreſſus ſuos confirmauit. Deinde caſtris in medio inter Ariminum & Cæſenam poſitis, utranque urbem ab hoſtibus tuebatur. Ioannes autem Fagas tempora & occaſiones obſeruabat, quibus poſſet Cæſenam occupare. Quo effectum eſt, ut Teias infelici uſus conſilio, in illis locis nimis diu moraretur, temporáque parum utiliter contereret, quibus in Picentes ante brumam, quæ imminebat, ducere potuiſſet. Tanta enim nix interim cecidit, quantam nulli homines antea meminerunt, diuq́; durans terram contexit, ut neceſſarium fuerit, equos & iumenta alere culmis, calamisq́; tectorum. Quare tum pabuli inopia, tum frigorum magnitudine magna equorum uis hyeme illa conſumpta eſt, & Græcorum arma liberius per Picenum euagata, maximam eius terræ patem ad Iuſtinianum protraxere. Narſes enim tam diuturnam ab hoſte quietem nactus,

Fagas Græcus Ariminũ obſidet.

Valerianus Græcus Tanneti præfectus.

Teiæ celeritas.

Teiæ mora pernicioſa.

Nix nimia & diu durans.

Equi fame conſumuntur.

Narſetis uictoria in Campania.

ctus, omnes Campaniæ ciuitates, præter Cumas, multasq́; in Lucanis, nonnullas in Brutijs per duces ſuos occupauit. Túmque captæ fuerant in quibuſdam Campaniæ locis aliquot nobiles Gothorum fœminæ, quarum una Totilæ quondam amica, rem prius Narſeti incognitam indicauit, Totilam, dum uiueret, pecunias partim Papiæ congregaſſe, partim Cumis in arcem ſepoſuiſſe. Quamobrem Totilæ frater eidem arci per id etiam temporis præſidebat. Id cùm intellexiſſet Narſes, illico copias expediuit, quæ Cumas obſiderent.

Totilæ theſaurus à concubina proditur.

CAPVT XXII.

VEré autem exorto, Teias Cæſenæ obſidionem ſpontè diſſoluit, & Ariminum delatus per ea loca exercitum reparare curauit. Equi enim partim fame, partim frigore interierant, & qui ſupererant, inutiles erant. Proinde non ante ſummum æſtatis in Picentes peruenit, cùm hyemem totam ad Cæſenam perdidiſſet. Interea uerò cùm rebus ſuis ſatis ſtrenuè in Hetruria atque Picentibus intenderet, Siſualdus Brenthorum, aliâs Herulorum Rex, in citeriore ab Vrbe Gallia res Gothorum, occupata urbe Eporedienſi uel Hipporegienſi, multis affecit incommodis, cùm nemo ſe illi ex integro animo opponeret. Duces enim ipſi, quos Teias ex Francia & Burgundia in belli ſocietatem aduocauerat, occultam pactionem cum Siſualdo inierunt, fœderaq́;, quæ Siſualdus cum Narſete, & Bucelinus, atque Amingus, & Lotharius cum Teia Rege ſolenniter conſtituerant, perfidè uiolauerunt, partiti inter ſe uniuerſam Tranſpadanæ Italiæ regionem. Nec ſolas eas ciuitates, quæ Gothis parebant, ſed quæ Iuſtiniani partes ſequebantur, maximis iniurijs afflixerunt: immò maiora populis incommoda ſub amicitiæ nomine intulerũt, quàm

Siſualdus Herulorum Rex.

Eporedium Pedemontanum.

Francorũ ducũ defectio à Gothis.

Cumæ obſeſſæ. ſi hoſtes aperti fuiſſent. Deinde Cumis obſeßis Teias opem ferre properauit, cùm theſauros ibi reconditos non ignoraret. Narſes autem ad primos rumores de Teiæ aduentu, parte una copiarum ab Hetruria reuocata, ex urbe Roma in hoſtem celeriter mouit: qui licet multum properaſſe uideretur, prius tamen Teias Nucerinos ad deditionem compulit, quàm Narſes appropinquare diceretur. *Nucerini Teiæ deduntur.* Qui ea ſpe fruſtratus, ex Campania ad Gothum ire contendit, ut cum eo acie cõfligeret. Nec Teias à prælio abhorrebat, qui Nuceria potitus, in animo habebat in Campaniam contra hoſtem progredi, ſi ab eo præuentus non fuiſſet. Caſtris igitur circa Nuceriam conſtitutis, aliquot dies intercesſere, priuſquam in aciem ſit deſcenſum. *Nucerinum bellũ inter Teiã & Narſetem.* Suntq; interim quædam leuiora prælia ex alterutrius partis occaſione commiſſa, eaq; Gothis plurimum proſpera.

CAPVT XXIII.

INterea Gothorum claßis, quæ commeatus in caſtra uehebantur, contra publicam fidem à Brunduſinis intercipitur: *Brunduſini publicam fidem uiolabant.* eſtq; ob eam rem non parum in caſtris Teianis rei frumentariæ inopia laboratum: fameq; periclitati fuiſſent Gothi, niſi terra in circuitu maturas fruges præbuiſſet, quas miles prius quàm demeterentur deſecuit. Cæterùm Teias ueritus ne his deficientibus ad extremam famem redigeretur, præterquàm quòd ſua ſponte pugnæ cupidus erat, neceßitate adactus ſignum pugnæ propoſuit. Gothi igitur, quia potius ferro, quàm fame periclitari decreuerant, acie ex improuiſo inſtructa, ex monte, quem occupauerant, in ſubiectos Græcos in morem uehementißimæ procellæ cum ſtrepitu & fragore deſcendunt, & primo quidem impetu Narſetis milites loco pellunt, adiuti montis decliuitate. *Gothorum impetus in milites Narſetis.* At Græci collectis animis redeunt in prælium

lium acriter decertantes. Dimicatum eſt à prima luce ad noctem, tanta hominum ſtrage, quanta ullo unquam memorabili prælio maxima. Eratq; hæc pugna non modò ferox, ſed inhumana, cùm nullus hoſtis caperetur, nullusq; modus, aut ulla clementia in cæde haberetur. Teias uero in hoc prælio optimi Imperatoris, & fortiſsimi militis operam pariter ædidit. Ille enim heroica quadam fortitudine præditus, inter primos pugnatores eſſe uoluit. Erat autem ſagulo, armisq; egregiè conſpicuus: ſiniſtra ſcutum, dextra pilum quatiebat, à quo plurimi interfecti ceciderunt. Cumq; in eum tela undequaque uolitarent, uigore animi, ac corporis robore incredibili ea repellebat. Cùm tandem in ſcuto eius permulta pila infixa cohæſiſſent, atq; ob id uerſare ſcutum nequiret, ſtans ad hoſtem conuerſus, aliud ſibi ſcutum (uocato nominatim armigero ſuo) afferri clamitauit: id ubi allatum eſt, priore ſcuto dimiſſo nouum aſſumpſit. Sic ad tertiam diei partem ſtrenuè prælians, duodena iam pila ſcuto cùm affixa geſtaret, nec mouere id quidē quò uellet ſatis poſſet, denuò alium ex armigeris, qui ſcutū ſibi aliud afferret, accerſit, atq; interim nō loco motus ne ad ueſtigij ſpatium, nec retrocedens, uel hoſtibus progrediendi locum permittens, uel ad ſuos fortè conuerſus, nec ſcuto incumbens, ſed ſolo perinde affixus eodem ſe ueſtigio tenuit, dextra quidem obuios obtruncando, leua ſtrenuè repellendo.

Pugna cruentiſſima.

Teiæ heroica & incredibilis fortitudo.

CAPVT XXIIII.

Sed contigit fortè, ut dum toties ſcuta mutaret, pars pedis inferior illi denudaretur, quam allapſum telum lethaliter uulnerauit. Quo uulnere accepto, multoq; ſanguine effuſo, nihilominus fortiſſimè pugnans, & in hoſtem cōuerſus dimicans, tandem ad extremum in faciem

Teiæ Regis fortiſsimi mors.

corruit moribundus, uir utique dignus, qui fortiſsimæ gentis regno potiretur. Nec Gothi ad mortem Regis territi, ſed pugnam uſque ad noctis tenebras pertinaciſsimis animis continuauerunt. Quibus ſuperuenientibus, in montem denuò ſe recipientes, tota nocte in armis quieuerunt. Redeunte aurora iterum in bellum cruentiſsimum redierunt, totumq; illum ſequentem diem pari ferocia (quemadmodum priorem diem) conſumpſerunt, nec pedem ex loco referentes, tam pertinaciter contra maximam, immò (teſte Procopio) infinitam Græcorum multitudinem pugnabant, ut hoſtibus admirabiles & formidabiles uiderentur. Secunda demum nocte iterum in ſua caſtra redierunt. Deinde tertia die oriente, nihil remiſsius in prælium redierunt, donec in utriſque caſtris pacis mentionem fieri contigit: nimium enim cruoris erat utrinque hauſtum. Gothi tamen uiſi ſunt magis ad pacem inclinari, quamuis inter eos complures eſſent, qui indignum putabant, pacem cum fidifragis Græcis conſtituere. Proinde pluſquam mille ualidiores Gothorum equites ex Gothicis caſtris pacem detrectantes abiuerunt. Cæteri uerò cum Narſete pacem ineuntes, permiſsi ſunt quò uellent abire, facta promiſsione, quòd prius in ſuas ciuitates non redirent, donec illæ in poteſtatem Imperatoris perueniſſent.

Gothorũ cruentiſsima pugna toto triduo cõtra infinitam Græcorũ multitudinem.

Gothi cum Narſete pacẽ ineũt.

CAPVT XXV.

ERant enim intra ſeptuagintaduos annos ab introitu Theoderici omnes in Italia geniti, iamq; illam priſcam corporum uim ob Italici cœli naturam remiſiſſe uidebantur. Subortum eſt nihilominus Narſeti nouum bellum cum non contemnendis Gothorum reliquijs, quæ illi maximo prælio Nucerino ſuperfuere: ad quas debellandas Narſes præcipuos ſui exercitus duces miſit, qui Forum Cornelij,

Gothi arma reſumentes Narſeti negotium faciunt.

Cornelij,& Lucam obſiderent. Quod cùm Burgundionũ, & Francorum ducibus compertum eſſet, cœperũt magno terrore concuti, exiſtimantes ſibi proximum imminere periculum, ſi Narſes tota Italia pacificè potiretur, qui eos tandem nedum Liguria, ſed & Alpibus, & prouincia Romana deturbaturus eſſet. Quamobrẽ rati conſultius fore, bellum aliena in terra gerere, non expectata uocatione, ſed ſponte ſua in auxilium Gothorum aduenere. Nec tam facile fuit Græcis Oſtrogothorũ gentem, & nomen poſt Teiæ occaſum abolere, quemadmodum Procopius, & qui eum ſequuntur, affirmant. Supererat enim nõ paruus numerus eorum: qui quantũ negotij Narſeti, & Græcis attulerint, ſatis oſtendit Agathius longo & copioſo uolumine, quod de Gothorũ geſtis poſt Teiæ fata cõſcripſit. Ex quibus ſatis apparet, ipſorum hoſtes negotiũ habuiſſe cum gente, quæ mortẽ ſeruituti, turpitudiniq; anteponebat. Immò adhuc in pluribus Italiæ ciuitatibus hauddubiè Gothorum generatio, quamuis ſub nomine Italorum abſcondita, perſeuerat, præſertim in illis locis, in quibus ciues erga peregrinos ſeſe exhibẽt benignos, atq; humanos. At qui ſibilos, & ronchos poſt terga aduenarum effundunt, uidentur tam corruptos mores ex Græcorum leuitate nimis tenaciter, ne dicam turpiter, imbibiſſe.

Agathius Gothorũ hiſtoricus.

Gothi in nomen Italorum abiuerunt.

IOANNIS MAGNI GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOthorum Sueonumq; liber decimuſquintus.

DE VESTROGOTHIS.

CAPVT I.

GRatius forte opus feciſſem, ſi Veſtrogothorum hiſtoriam, quam nunc obiter attingam, ad calcē ſexti libri, ubi eius exordium feci, adiunxiſſem: attamen quia uiſum erat utilius Oſtrogothorū, et Veſtrogothorū geſta ſeparatim, quàm cōiunctim tradere, prius illos, quàm hos adducere curaui, ne legentis animus ob cōfuſam eorū lectionē tædio aliquo affectus, neutrā gentē ab altera diſcernere poſſet. Eſt igitur ad memoriā reuocandum, quomodo Veſtrogothi poſt mortē Armanarici potentiſſimi Regis (de quo in eodē ſexto libro locuti ſumus) ab Oſtrogothis in Hunnorū ſocietatem aſſumptis, ſiue uerius in poteſtatem redactis diſcedere, & ſuæ libertati cōſulere cogebantur, cùm Hunnorū armis ſe reſiſtere poſſe deſperarēt.

Veſtrogothi ab Oſtrogothis diuiſi.

Quocirca miſſa legatione ad Valentē Imperatorē, quē Valentinianus Auguſtus Imperij conſortē fecerat, poſtularūt, ut trans Danubiū Thraciā, Mœſiamq; inhabitare permitterentur. Simul etiā, ut ſub umbra Romani nominis quietius agerent, polliciti ſunt Romano Imperatori cōtra Hunnorū incurſum militare. Et ut illis maior fides eſſet, promiſere Chriſti religionē accipere, ſi doctores, quorū linguā intelligerent, ad eos Imperator mittere uellet. Quā legationem cùm Valēs gratulabundus accepiſſet, permiſſi ſunt cū liberis,

Veſtrogothorū ad Valentem legatio.

Veſtrogothi Thraciam Mœſiamq; incolebāt.

liberis, & coniugibus Danubium tranſire, & in Thracia Mœſiaq́; ſedes, quas petiuerāt, occupare. Vidit enim Valēs tantā eſſe eius gentis fortitudinē, ut ſi ei petitas regiones negaſſet, armis uendicare potuiſſet, quemadmodū poſteà ſæpe uendicauit. Militiā uerò, quam pro Romana Republica pollicebantur, grato animo Valens agnouit. Dedit quoq; illis Arrianæ hæreſis Epiſcopos, & doctores, non ſine maximo Chriſtianæ Reipublicæ & Romani Imperij detrimento. Inde enim infinitus fideliū numerus crudeliter enecatus eſt, plurimi Pontifices in exilium miſſi, & quod omnia exuperat incommoda, etiam innumerabiles animæ perierunt. Serpſitq́; hoc pernicioſum dogma in omnem Gothicā nationem. Enimuerò Veſegothi nō tam Chriſtiani, quàm Arriani effecti, Oſtrogothos, & Gepidas congentiles ſuos fermento, quod exuxerant, corruperunt: idq́; per Vlphilam ſuæ gentis Epiſcopum: quē etſi credebant eſſe uerum Chriſti Apoſtolum, erat tamen ſub pelle ouina ueræ fidei hoſtis, & indubitatus antichriſtus. Hic ut ſuam inſignem impietatem efficacius ſtabiliret, primùm omnium diuinarum literarum ſacratiſſimum theſaurum in Gothicam linguam trāsfudit, immixto quod imbiberat pernicioſo ueneno. Cuius execrandam impietatē noſtro æuo quidam Laurentius Andreæ Strengenenſis Archidiaconus imitatus, ſanctiſſimum Chriſti euangelium paſſim & in plurimis locis corrupit, corruptumq́; ſimplici Gothorum plebi legendum obtruſit, additis etiam ex Regis autoritate grauibus minis, ne quis tam enormibus eius erroribus reniteretur. Erat hic Laurentius Romæ inter uerſutos homines in adoleſcentia ſua educatus, nihilq́; ex eo loco præter ignauiā cum ſingulari malitia cōiunctam retulit, atq; in ea ignauia cōſenuit, donec poſt ſeptuageſimum annum ſuæ ætatis factus erat diſcipulus cuiuſdam improbiſſimi adoleſcentis Olaui Petri

Valens perfidia Arriana Gothos inficit.

Vlphila Gothorum pſeudoapoſtolus.

Nericiani diaconi, qui ex Vittembergenſi gymnaſio nefandam hæreticorum impietatem in patriam, quam in uera Chriſti religione conſeruare debuiſſet, reportauit. Hi duo à Rege Goſtauo, poſtquàm ipſum ab honeſtis Chriſtianorum Regum inſtitutis impiè ſeduxiſſent, & integerrimos patriæ ſyncera religione fundatæ mores, totamq; Chriſtianæ & catholicæ eccleſiæ autoritatem, ac libertatē funditus euertiſſent, hanc gratiam receperunt, ut eos perinde ac uiliſsima mancipia toto tempore, quo regnabat, tractauerit. Siquidem ſcurrilibus irriſionibus, aut probroſis maledictis quotidie afficiebantur, & non rarò ferreis malleis, & fuſtibus, ueluti abiecta pecora ab eo cædebantur, cunctis bonis congaudentibus, mala conſilia malis conſultoribus taliter cecidiſſe. Tandem poſt innumeras & intolerabiles miſerias, in numerum nonnullorum, qui uitæ Regis inſidiabantur, inciderūt, fuiſſentq; confeſtim ob id, & corruptam per eos patriæ hiſtoriam, ignominioſa morte in patibulo conſumpti, niſi ingenti ære uſq; ad extremam inopiam ſe redemiſſent. Sed his domeſticis portentis omiſsis, ad Vlphilam redeamus, per quem, & eius ſequaces in gente Gothica peſsimum ſeminarium citius, quàm ſalutiferum latè germinabat, perueniens uſq; ad Vandalorum latiſsimam nationem, quæ & ipſa in Arrianam perfidiam collapſa, Catholicos ſeueriſsimè tam in Hiſpania, quàm Africa perſequebatur. Tantum ualuit error ſemel in animum admiſſus, & poſteà pertinaciter radicatus, donec ſanctiſsimi Hiſpaniarum Pontifices (ut infrà dicemus) Reges pio, ac diligentiſsimo ſtudio à tam pernicioſa labe liberauerunt.

Vandali Arriani.

CAPVT

CAPVT II.

FRidigernus, Alatheus, Safra, Principes Gothorum tunc erant, quando Valentis permiſſu in Thraciam, Mœſiamq; tranſmigrabant: quibus ſtatim euenit (quod aſſolet gentibus necdum bene loco fundatis) penuria famis. Quocirca Valens ducibus ſuis, Lupicino ac Maximo præcepit, ut curarent aduenis neceſſaria importari. At duces ſtupida quadam atq; inhumana auaritia excæcati, cœperunt (inquit Iordanes) non ſolùm ouium, boumq; carnes, uerùm etiam canum, & immundorum animalium morticina eis pro ingenti pretio uendere, adeò ut quodlibet mancipium pro uno pane, aut carnium libra redderetur. Nec longè pòſt mancipijs, & ſupellectili deficientibus, filios & filias, immò et uxores (teſte Blondo) pro parua eſca uendiderunt. Contigit intereà Fridigernum à Lupicino ad conuiuium doloſè inuitari. Sed Fridigernus doli neſcius, paucorum ſuorum militum numero comitatus acceſſit: dumq; ſe ſatis ſecurum putaret, atq; interim comitum ſuorum in alio triclinio morientium clamorem exaudiret, illico apertas inſidias agnoſcens, euaginato gladio è conuiuio exilijt, ſuosq; ab imminenti morte ereptos ad necem Romanorum inſtigat: qui uotiuam occaſionem adepti, elegerunt uiri fortiſſimi bello magis quàm fame deficere. Igitur Romani illi duces cum cõmilitonibus ſuis ad unum omnes necantur. Gothi mox ad prædam egreſſi, cœperunt rebus undiq; contractis abundare, imperantes prouincialibus importare gratis, quod anteà uel magno, uel nullo pretio poterant obtinere. Iamq; non ut aduenæ & peregrini, ſed ut potentes domini totas partes Septentrionales uſq; ad Danubium ſuo iure poſſidere. Valens autem hæc audiens, mox armatum exercitum ex Antiochia in Thraciarum partes educit. Iamq; in eo tranſitu ad ſeram ſuorum ſacrilegiorum pœni-

Fridigernus 48 Rex externus. Alatheus 49. Rex externus. Safra 50. Rex externus. Lupicinus & Maximus duces Valentis. Fames intolerabilis.

Duces Valentis à Gothis ob crudelitatem trucidantur.

Gothi ex aduenis domini efficiuntur. Valens bellũ in Gothos parat.

tentiam conuerſus, Epiſcopos, cæteroſq; ſanctos uiros ab exilio reuocari mandauit. Itaq; quintodecimo imperij ſui anno lachrymabile illud bellum in Thracia cum Veſtrogothis tunc exercitatione uirium, rerumq; abundantia inſtructiſsimis, geſsit. Vbi primo ſtatim Veſtrogothorum impetu perturbatæ Romanorum equitum turmæ nuda peditum deſeruere præſidia, mox legiones peditum undiq; equitatu hoſtium cinctæ ſunt, ac primùm nubibus ſagittarum obrutæ, deinde tanquam amentes metu per deuia fugientes, gladijs inſequentium, contiſq; perierunt: fit miſera Romanorum cædes. Imperator poſtquàm diu & uiriliter pugnaſſet, graue ex ſagitta uulnus accepit: deinde amiſsis copijs, et uictoria, mœſtus ac ſaucius in quoddam prædiolum iuxta Hadrianopolim aufugit, ſeq; in uili quadam caſula, ne ab inſequentibus hoſtibus interciperetur, abſcondit. At Gothi poſt adeptam de Romanis uictoriã omnia longè lateq; uaſtantes, inciderunt in caſam, qua illis ignorantibus Imperator delitebat: illi immiſſo igne Valentem nihil reſiſtere ualentem cum conſortibus cremauerunt. Hic erat illius Arriani Imperatoris exitus, Deo ſic uolente, ut ab illis igne conſumeretur, quos Arriani dogmatis perfidia, cùm uerã Chriſti fidem poſtularent, inurere non formidauit. Ita uno codemq; incendio & diuinæ maieſtatis offenſas, & atroces iniurias ſibi per intolerabilem Romanorum ducum auaritiam illatas, ſeueriter (etiam neſcientes) uindicauerunt, primò Decium cum filio, inde Valentem cum exercitu contrucidantes.

Valens & Romani à Gothis uincuntur.

Valẽs à Gothis incẽdio traditus occiditur.

CAPVT III.

Gothi cõtra imperium Conſtantinopolitanum.

HAc igitur uictoria Arriani de Arriano Principe potiti, mox iuſto Dei iudicio ſe contra Imperatorem Conſtantinopolitanum erigere ſtatuerũt. Solet enim Deus

ea uia

ea uia Principum ignauiam punire, ut ab illis acerbius puniantur, per quos diuinam maieſtatem impunè blaſphemari permittũt. Obſeſſa per Gothos Conſtantinopolis ad grauia pericula deuenit: fuiſſetq́; ab hoſtibus penè occupata, niſi Dominica relicta Valentis uxor ingẽti in populũ pecunia diſtributa ciues ad urbis conſeruationem adduxiſſet. Deinde Veſtrogothi ampliſsimas ſortiti regiones, tam potentes euaſerunt, ut maximo terrori eſſent Gratiano Imperatori, Valentis nepoti, & in imperio ſucceſſori. Hic enim uidens eos Thraciam, Mœſiam, Daciamq́; poſsidere, atq; indies fieri potentiores, quamuis de ſua potentia diffideret, tamen afflictis imperij rebus prudentiſsimè conſuluit, cùm Theodoſium, ingenti uirtute uirũ ex Hiſpanijs accerſitum, imperij conſortẽ declararet. Nec fuit poſteà cauſa, aut occaſio, qua Gratianũ pœnituerit cõſilij tam neceſſarij, & prudentis. Siquidem Theodoſius quàm primùm Imperator eſt declaratus, purpurãq́; apud Sirmiũ indutus, ſummo Principe digna geſsit. Veſgothis enim multis magniſq́; prælijs congreſſus, eos magis repreſsit, quàm ſuperauit. Deinde Conſtantinopolim ingreſſus, militarem diſciplinam in ueterem & meliorẽ ſtatum reponere curauit, excluſa priorum Principum ignauia, & in rebus gerendis tepiditate. Erat enim acri omnino ingenio, prudentiaq́; & conſilio clarus. Quo euenit, ut præceptorum ſeueritate, & ſtipendiorum liberalitate, ſingulariq́; morũ dexteritate, remiſſum exercitum ad fortia & præclara fortitudinis opera reuocauerit. At uerò ubi milites Principe meliore mutato fiduciam accepiſſent, Gothos impetere tentant: eoſq́; fortè ex Thraciæ finibus pepuliſſent, niſi tunc Theodoſius in periculoſam ægritudinem uſq; ad deſperationem collapſus fuiſſet: ob quã Gothis maiores animi increuerũt, ut diuiſo exercitu Fridigernus ad Theſſaliã, Epiros, & Achaiam, Romani imperij

Dominica Valentis uxor.

Gratianus Imperator Valentis nepos.

Theodoſius à Gratiano conſors imperij eligitur.

Theodoſius Gothos magis repreſsit quàm ſuperauit.

Militaris diſciplina à Theodoſio reſtituitur.

Gothi ſub Fridigerno in Romanas prouincias diffunduntur.

prouincias bello uexandas, diripiendasq; aggrederetur, cùm interim Alatheus & Safra, reſiduis copijs instructi Pannoniam impugnarent. Quod cùm Gratianus Imperator, qui tunc ex Roma in Gallias ob incurſiones Vandalorum receſſerat, comperiſſet, quia Theodoſio fatali deſperatione ſuccumbenti Gothi liberius imperij terras uaſtarēt, mox ad eos collecto magno exercitu diuertit. Sed cùm attenderet eorum uires non facilè ſuperari, aut reprimi poſſe, non armis, ſed amicitia, & muneribus cum eis agere decreuit. Itaque percuſſo cum eis fœdere liberaliſſima munera, & copioſa uictualia eis diſtribuens, pacem utriq; parti utilem ac neceſſariam prudentiſſimo conſilio reparauit.

Gratianus cum Gothis fœdera componit.

CAPVT IIII.

Atanaricus 51. Rex externus.

ATanaricus autem tunc in regno Gothorum Fridigerno ſucceſſerat, quãdo in Romano imperio duo prudentiſſimi Imperatores, Gratianus & Theodoſius præſidebant: quibus etſi nulla militaris diſciplinæ experientia deerat, tamen plus paci conſulendum putabant. Cùm enim ex præteritis Gothorũ geſtis attendiſſent, eorum potentiã difficillimè ſuperari poſſe, ambo pariter cum illis amicitiã & fœdus coniunxerunt, muneribusq; liberaliſſimis tam eos, quàm eorum Regem ſibi gratiſſimos effecerunt. Tantaq;, & tam firma ſocietas inde prouenit, ut Theodoſius Atanaricum ad ſe in Cõſtantinopolim inuitauerit: qui omnino libenter acquieſcens, Regiã urbem intrauit, magnaq; adductus eſt urbis illius admiratione, & laxatum omnibus curis animum ædificiorum, operumq;, & portuũ magnificentiam attendit. Vrbis prætereà ſitum, nauiumq; instructiones contemplatus, ac deinceps regiam Imperatoris ingrediens, & obſequia, uariaq; officia conſpiciens, quaſi in ſtuporem uerſus, Ego, inquit, cerno, quod ſæpe incredulus audie-

Theodoſius Atanaricũ in Conſtantinopolim inuitat.

audiebam. Sine dubio deus terrenus eſt Imperator, & ſi quis aduerſus eum manum erexerit, ipſe ſanguinis ſui reus erit. In tali ergo admiratiõe maiore à Principe honore affẽ ctus eſt. Et non multis menſibus interiectis, graui ægritudi ne oppreſſus in fata conceſsit: quem Imperator affectionis gratia penè plus mortuũ, quàm uiuũ honorans, dignæ atq; honeſtiſsimæ tradidit ſepulturæ. Ipſe quoq; in exequijs fere trum eius præcedebat. Quæ humanitas Gothorũ animos Imperatori mirificè conciliauit, ut in fide & fœdere, etiam ſine Rege, ſub Imperatore diu feliciterq́; militarent. Paulò pòſt accidit Gratianũ apud Lugdunum in Gallijs ciuili bel lo trucidari. Quocirca Theodoſius uiginti, uel (ut Oroſius dicit) decem millibus Gothorũ ſecum aſſumptis in Gallias profectus eſt, geſsitq́; aduerſus Arbogaſtum, & Eugenium tyrannos ciuile illud bellũ Claudiani poëtæ literis celebratum, in quo adeò cruentã uictoriam aſſecutus eſt, ut maior Gothorum pars pro Romana Repub. pugnans occideretur. Vitio tamen de prædictis tyrannis exacta, tantam mili tum iacturam tolerabiliorem effecit.

Imperator eſt deus terrenus.

Athanaricus Cõſtantinopoli moritur.

Gothi humanitate vincũtur.

Gratianus occiſus bello ciuili.

Gothi pro Romana Repub. pugnantes occiduntur.

CAPVT V.

AT poſtquàm Theodoſius pacis, generisq́; Gothorũ amator, apud Mediolanum immatura Reip. morte præuentus eſt, Arcadium & Honoriũ filios eius, & in imperio ſucceſſores, multæ ſuorum perfidiæ atq; inſidiæ agitauerunt. Pater enim eorũ, cùm adhuc in imperio floreret, tres habebat præcipuos exercituũ duces, pares ferme opibus & autoritate, quibus totius imperij ſummã pro impuberibus adhuc filijs adminiſtrandam reliquit. Nam Rufinũ Orienti, Gildum Africæ, Stiliconem Occidenti præficere curauit. Illi uerò uixdum defuncto Theodoſio rapere ſibi prouincias quiſq; ſuas adoriuntur. Siquidẽ Gildus, com-

Theodoſij mors.

Arcadius & Honorius.

Rufinus.
Gildus.
Stilico.

perta Theodoſij morte, mox ſibi Africã, contempta puero rum Principum ætate, uendicare tentauit: ſed in primo conatu ab illis, qui pro Honorij partibus ſtabãt, occiſus occubuit. Idem etiam Rufino Orientis imperiũ affectanti Arcadij iuſſu euenit. Stilico reliquus imperij dux gente Vandalus, militari diſciplina excellens, ſucceſſu rerum ingentes opes, ampliſſimamq; dignitatem ſibi comparauerat, utpote factus bis ſocer Honorij Imperatoris, qui duas illius filias, Mariam & Erimantiam, cùm prima obijſſet intacta, in matrimonium accepit. Fuit & ipſe parum erga iuuenes Principes fidelis, ſed ſuam perſidiam maximis tegens diſſimulationibus, nihil apertè cõtra Rempub. moliebatur: quin potius affectatum Eucherio filio imperium non prius inuadere conſtituit, quàm incautos Imperatores inſuperabilibus calamitatibus inuoluiſſet. Ad quod non multis armis opus habebat, cùm comperiũ haberet, quoſcunq; imprudentes Principes nulla alia re citius deſtitui poſſe, quàm pernicioſis conſilijs ſub ſpecie pietatis adductis.

Stilico Vandalus Honorij ſocer.

Stiliconis perfidia.

Conſilia pernicioſa.

CAPVT VI.

Itaq; primũ omniũ occultis machinationibus Sueuos, Burgundiones, Alanos, Vandalos proprijs ſedibus excitos ad Romani imperij prouincias inuadẽdas cõcitauit. Alia uerò ex parte ſuadet Arcadio Orientẽ tenenti, ut miſſas faciat omnes Gothorum copias, quas in Mœſia firmiſſimas habebat, leuaturus ea miſſione ærariũ à ſumptu graui, & quotidiano: quæ omnia ad eius præſcriptũ potius, q̃ conſilium fiebãt. Et nedũ ſtipendia illis abſtulit Arcadius, ſed ſe eos cõtemnere, & à proprijs eorũ ſedibus propellere, palã oſtendit. Præſenſerat enim Stilico, ipſos Veſtrogothos rerũ neceſſariarũ indigentia cõpulſos, Romano imperio nõ leue negotiũ facturos, ut quàm primùm profecti ex Germania

Stilico exteras gentes in Italiam vocat.

Stiliconis ingẽs perfidia.

nia Vandali, Burgundiones, Alani, & Sueui Gallias irrupiſſent, Honorius contra illos exercitum ducere cogeretur, & in tanto bello aut occideretur, aut diſtineretur, ne cæteris imperij partibus ſubuenire poſſet. Eumq́; in euentum ſecum in animo conſtituerat, bellum Italicum aduerſus Veſtrogothos ſibi aſſumere, & quicquid copiarum eſſet reliquum Reipublicæ, ſecum rapere, cum quibus Veſgothos (quod ſibi facillimum fore confidebat) deleret, atque eo impetu Roma, ac per ipſam imperio potiretur. Cœpit autem eius propoſiti executio in hunc modum: Anno imperij Arcadij & Honorij octauo, qui fuit ſalutis Chriſtianæ ſeptimus & quadringenteſimus, Stilico ipſe, & Aurelianus Conſules ſunt creati. Quo anno Veſtrogothi ſtipendio commeatúque ſolitis deſtituti, in Pannonias ſeceſſerunt: ubi de Rege creando cogitare cœperunt: caruerant enim proprio Rege poſt defunctum in Conſtantinopoli Atanaricum per annos uigintiquinque. Intereà ſub Gratiano & Theodoſio ſimul ſex annis, & poſteà ſub Theodoſio ſolo undecim, atq; ſub Arcadio & Honorio uſq; ad Stiliconis Conſulatum, octo Reipublicæ ſtipendia meruerunt: & in eo tempore nullos gentis ſuæ Reges, alióſue duces habere curauerunt, quàm ab Imperatoribus inſtitutos.

Arcadius et Honorius anno Christi 407. imperant.

Gothi Rege caruerunt annis 25.

CAPVT VII.

RAdagaſius igitur in Pannonijs à maiore Gothorum parte Rex deſignatur, cùm Alaricus à cæteris Gothis etiam in Regem eligeretur. Fuiſſet hæc controuerſia toti genti nimis pernicioſa, niſi prudentium uirorum conſilio hoc modo pacata fuiſſet, ut Radagaſius primo atq; idoneo tēpore coactis quàm maximis poſſet copijs in Italiā deſcēderet, Alaricus aūt euentū rerū in Pānonijs expectaret,

Radagaſius 31. Rex externus.

Radagaſij potentia formidoloſa.

Itaq; Radagaſius non modò maximis Gothorũ copijs, ſed etiam Hunnis, & Vandalis uſq; ad ducenta millia ſibi coniunctis, per Venetianos ſaltus Italiam populabundus ingreditur. At Stilico, qui ſummæ rerum præerat, cognito illius aduentu obuiàm procedit, conſilia hoſtis explorat, & ad illud omni conatu intendit, ut incautum opprimat. Aſſecutus eum in Hetruriæ montibus, atq; ad iniquũ congrediendi locum per inſidias perductum graui bello adoritur, uſus ſingulari fortitudine illorũ Gothorum, qui adhuc duce Saro imperio Romano militabant. Compulſus igitur per eos in montem Feſulanum Radagaſius, inops conſilij, & cibi, urgente undiq; timore concluditur, agminaq;, quibus anteà anguſta uidebatur Italia, latendi ſpe in unum ac paruũ montium uerticem truduntur. Non diſpoſita in bellum acies fuit, non cædes acta, non ſanguis effuſus eſt, ſed ludentibus Romanis tanti illi, tamq; terribiles hoſtes, eſurientes languentesq; confecti fuerunt. Rex uerò Radagaſius ſolus ſpem fugæ concipiens, clàm ſuos deſeruit, atq; in hoſtes incidit: à quibus captus, & pauliſper retẽtus, ac deinde interfectus eſt. Tanta uerò captiuorũ Gothorũ multitudo ab Italicis hiſtorijs fuiſſe refertur, ut in totam Italiam Gothica mancipia diffunderentur. Sed hìc iterum cum hiſtoricis, quemadmodum ſuperius in tempore Claudij, expoſtulo. Si omnes Gothi cũ ſuo Rege Radagaſio ſupra ducenta millia penitus deleti fuiſſent, quomodo rurſus poſteà uix elapſis quatuor annis Alaricus alijs ducentis Gothorum millibus ſtipatus Romam, & Italiam expugnaſſet?

Gothi per Gothos ſuperantur.

Radagaſij mors.

CAPVT

CAPVT VIII.

ALaricus enim ex nobili & antiquiſſimo Balthorũ genere ortus, ſuſcepto Gothorum regno, cum ſuis deliberando ſuaſit, & facilè perſuaſit, ſuo potius labore regnum quærere, quàm alieno imperio ſubiacere. Statimq́; inſtructo exercitu, nõ minore quàm nuper Radagaſius duxerat, uirtutis ſuæ ſpecimẽ ædere inſtituit. Quippe hic Alaricus ducentorũ millium armatorum agmine ſuccinctus, Thraciam & Pannonias, omnemq́; Illyricũ & Noricum, continentem quoq; illi primam Italiæ partem magnis ſtragibus, direptionibusq́;, ob odium, quod in imperium conceperat, afflixit. Quod quidem beatus Hieronymus ad Paulam & Euſtochium per id temporis ſcribens, in Sophoniæ prophetæ expoſitionibus, in hæc uerba oſtendit: Irã quoq; Domini etiam bruta ſentiũt animalia: & uaſtatis urbibus, hominibusq́; interfectis, ſolitudinem & raritatem beſtiarum quoq; fieri, & uolatilium, piſciumq́;: teſtis Illyricus eſt, teſtis Thracia, teſte in quo ortus ſum ſolo, ubi præter cœlum, & terram, & creſcentes uepres, & condenſa ſyluarum cuncta perierunt. Traxit igitur Alaricus in Italiam manum illam Veſtrogothorum, Romanis ſtipendijs apud Conſtantinopolim aſſuetam. Cuius progreſſum quouſque Romam irrupit, partim ex Guidonis Rauennatis, partim ex Iuſtiniani Veneti hiſtorijs exequi conabimur. Stilico enim (teſte eodem Iuſtiniano) elatus ea uictoria, quã de Radagaſio aſſecutus fuerat, quòd ſolus tam facilè omnia adminiſtraret, maiorẽ in ſpem imperij rapiendi exarſit, Alaricũ ueterem amicũ multis nuntijs hortatus, ut in Italiã armatus tranſcendat. Inde uerò Burgundiones, Sueuos, Alanos, qui Rheni ripas inſederant, creberrimis nuntijs ſolicitat, ut in Gallias tranſmittant: ipſe interim Conſul deſignatur. Deinde cùm quotidie nouos in Gallijs motus excitari nun-

Alaricus 53. rex externus.

Alaricus in Italiam mouit.

Hieronymus de Gothorum ſeueritate.

Stilico Gothos in Italiam uocat.

tiaretur, ſuadet Honorio, ut ad eos ſedandos proficiſcatur: facilè enim ſua autoritate omnia componere poßit: ſeſe interea Alarico occurſurum, quem in Italiam iter inſtituiſſe aſſerebatur. Re igitur per Stiliconem ex ſententia compoſita, eodem ferè tempore & Honorius in Gallias proficiſcitur, & Alaricus apud Rauennam caſtra locat. Deinde colloquio inter eum & Stiliconem habito, pollicetur Stilico daturum ſe operam apud Honoriũ, ut in Italia, aut Gallia habeat ſedes, & ſtipendium. Grata erat Alarico conditio, quæ offerebatur. At callidus Stilico ſimulat ſe eius conditionis reſponſum ab Honorio expectare, illo tamen uafro conſilio, ut ſi quid de Honorij caſu interim intelligere poßit. Poſteà uerò quàm Alaricus bis aut ter Stiliconem de promißis appellatum rem differre animaduertit, fraudem aliquam ſubeſſe uereri cœpit, & importunius colloquij finem urgere. At contrà Stilico trahere omnia, & alias, deinde alias moræ cauſas nectere. Sunt qui ſcribunt, toto triennio rem à Stilicone ductam, dum concepti ſceleris tempus, & occaſionem quærit. Immò ſunt qui ſcribunt, Stiliconem, quia dux excellens, & rei militaris peritia præditus erat, facilè Gothos uincere potuiſſe, ſi uoluiſſet.

Stiliconis inſignis dolus & fraus.

CAPVT IX.

Alaricus à Stilicone illuditur.

CVm uerò Alaricus ludos ſibi liquidò dari perpenderet, Honorium clàm per oratores docuit perfidiam Stiliconis, orans, obteſtansq́; ſedes ſibi in ea Galliarum parte dari, in quã Sueuos, Alanos, & Burgundiones (ducibus Vandalis) breui irrupturos apparebat: contra quorum inſultum ſe pro Romano imperio pugnaturum promittebat. Reſciuerat uerò Honorius, plerisq; alijs deferentibus, quid Stilico moliretur. Quare ad eum ſcribens, iußit ut cum Gothis pacem faceret, illisq́; diem ſtatueret, infra quam Italia

Honorius Gothis in Gallia ſedes concedit.

profectI

profecti in Gallias ſe conferrent. Literis itaq; ab Honorio Imperatore acceptis, Stilico pacem cum Alarico, Veſgothiſq́; (prout iuſſus erat) illico firmauit, et profecturis quæcunq; itineri duxerunt neceſſaria, ſumma cum amoris liberalitatiſq́; ſimulatione cōceſſit. Quos poſteà intelligens initæ pacis fiducia, & profectionis ſolicitudine omnē belli curam abijcere, nullis caſtris ſe omnino munire, ſed ſalutem ſuam nimia ſecuritate negligere, ſacrū paſchatis diem delegit, in quo partim religione otioſos, partim epulis & uino obrutos, ad unum omnes confodi poſſe conſideret, imperat Sauli Hebræo homini, cui ſummā rerum apud caſtra demandarat, ut cum delecto copiarum flore ſacroſancto paſchatis die Gothica adoriatur caſtra. Ipſe interim Romam proficiſcitur. Iudæus autem, ut imperatum erat, primo die paſchatis Gothorū caſtra inuadit. Oritur ingens in caſtris tumultus: quo Alaricus perculſus, primùm cunctatur quid agatur: at poſtquàm hoſtem eſſe armatum cognoſcit, elata uoce deprecatur per Chriſti fidem, ſi humana nō ualeat, ut eo die prælio abſtineat, & in craſtinā lucē expectet. Quibus uerbis Iudæus magis prouocatus, acrius inſiſtebat, atq; urgebat. Romani uerò in ſummam admirationem ducebantur, cùm uiderent neminem Gothorum armatum progredi, ſed uulnera potius, mortemq́; pati, quàm arma capere, id quoque unum agere, ut uocibus & manibus in cœlum leuatis, diuinam opem obteſtando, auxilium ex alto poſcerent, admirandum cunctis ſeculis exemplum reliquentes, quòd potius mori, quàm ſe defendendo Chriſtianæ eccleſiæ feſtū uiolare uoluiſſent. Cæterùm impellente Iudæo, & pugnam magis atq; magis accendente, motus in uindictam Deus animos Gothorum tum impietate, tum perfidia Romanorum oppreſſos erexit.

Stiliconis impietas.

Saul Hebræus Gothos die paſchali impugnat.

Gothorum ſumma in Deum pietas, & patientia.

Gothi potius mori quàm feſtū Chriſti uiolare voluerunt.

CAPVT X.

Alarici ad bellum exhortatio.

ALaricus ſiquidem, poſteaquàm tam impiam uidet hoſtis pertinaciam, cõuerſus ad ſuos: Perſoluimus, inquit, cõmilitones Domino Ieſu Chriſto quem debuimus honorem: ipſe nobiſcum pœnas de tam ſcelerato hoſte requirat, qui niſi noſtrum ſanguinem biberit, nullo modo ualeat ſatiari. Agite ſigniferi, educite ſigna, negligite caſtra: non ad tuenda ualla nati eſtis: uirtutem patriam in acie ſagittis, gladijsq́; declarate. Hæc fatus ipſe primus cum globo militum uix ſatis armatus in hoſtem fertur: tanta continuò animorũ cõuerſio facta, ut Gothi uelut in rabiẽ uerſi, ex omnibus caſtrorũ portis erumperent. Romani (ut diximus) prius incredibilem Gothicæ gentis pietatem admirati, cùm primùm aduerſa in ſe ſigna ferri conſpiciũt, ſuſpenduntur animo tum religione, tum metu. Sed quod conſilium? quis conatus efficax eſſe poterat aduerſus iratum & inuictum Deum, & pro innocentia Gothorũ tunc agentem? Quamuis enim Romani perfidorum Iudæorum auxilio ſubnixi acerrimis animis pugnarent, tamen inualeſcentibus Gothorum uiribus & armis, in una pedum pernicitate ſalutis ſpem ponere cogebantur. Deinde quocũq; ſors tulit diſsipati, palantesq́; illi pauciſsimi, qui cæde ſupererant, ferebantur. Quippe ad internicionem penè deleti fuerũt. Caſtrisq́; Romanorũ occupatis & direptis, Gothi ſpolia diuiſerunt. Profligati per hunc modum Romani infeliciſsima omnium pugna, quas octingentis ab annis feciſſent, Stilico interim ad eius ſtragis nuntium animo erat plurimum cõſternato, præſertim quia intelligebat Gothos, omiſſo trãſitu in Gallias, in ſe confeſtim exercitum conuerſuros. Proinde exercitum reparaturus, ſupplementum ab Imperatore poſtulauit. Immiſit uerò Honorius duces, qui dignam ultionem de perfidia Stiliconis ſumpſerunt. Eoq́; modo Stilico ipſe, qui

Romanis à Deo terror immittitur ob læſam Gothorum innocentiam.

Romanorũ exercitus ab Alarico deletus.

qui (iuxta Oroſij uerba) ut unum puerum purpuram indueret, totius humani generis ſanguinem dedit, cum Eucherio filio, cui parabat imperium, eſt occiſus.

Stilico cum filio trucidatur.

CAPVT XI.

Qvippe Alaricus aliquot dies tum recipiendis, tum ſubigēdis urbibus abſumpſit. Deinde ſuperato Apennino Romam ducit, nullis obuiàm factis. Tandem urbs Roma gētium domina, Chriſtianæ fidei domicilium, omni ope deſtituta capitur à Veſtrogotho Rege: qui etſi eſſet Arrianus, tamē longè mitius uictoriā in deuictos hoſtes exercuit, quàm complures noſtri temporis Principes in ſubditos, & fideles ciues ſuam potentiam extendunt. Quamuis enim direpta fuerit Roma, tamen ſacris ædibus, & omnibus in eas confugientibus quadam incredibili pietate parcebatur: immò ipſi Gothi pleroſque Romanorum ſuis humeris in templa portauerunt, ne in cæteros milites minus clementes inciderent: quanquam Hieronymus in Epiſtola de obitu Marcellæ ex rumore ſcribens affirmet, hanc urbis Romæ direptionem non ſine graui ſeueritate, & cum magna armorum licentia perpetratam. Sed audiendi ſunt potius S. Auguſtinus, & Oroſius, qui hanc hiſtoriam ſibi magis compertam tradiderunt. Ille enim in tertio lib. de ciuitate Dei, cap. XXVIII. Gothis admirandam clementiam tribuens inquit: Gothi tam multis Senatoribus pepercerunt, ut magis mirum ſit, quòd aliquos peremerunt. Hic uerò Oroſius lib. VII. cap. XXVIII. miris exclamationibus in laudem Gothicæ gentis utitur. Ibi enim uidere licet, Gothos uehementer horruiſſe ſacrilegia, & non ſolùm ſacra uaſa aurea & argentea, magnitudine & pondere ac pulchritudine pretioſiſſima, in ſacras ædes retuliſſe, uerùm etiam omnes tam Ethnicos, quàm Chriſtianos ad Sanctorū

Roma ab Alarico capitur.

Alarici in deuictos hoſtes clementia.

Hieronymus.

baſilicas cōfugere uolentes, è medio interiectu Vrbis exertis undique ad defenſionem gladijs ſaluos & liberos deduxiſſe. Præterea diuinum furorem ob nimiam eorum clementiam prouocatum, eodem tempore clariſsima Vrbis loca, quæ Gothi inflammare nequiuerunt, fulminibus diruiſſe: immò, ut nōnulli putant, ipſum Alaricum, quòd ſuperbam Romanorum laſciuiam, & blaſphemiam non ſatis corripuiſſet, breui extinxiſſe, quemadmodum olim illum Saulem Hebræum, quòd Amalechitis contra diuinam uoluntatem pepercíſſet.

CAPVT XII.

Gothi Romam occupant.

Anno Chriſti 412.

Anno conditæ Vrbis 1164.

Brēnus Gallus.

SIue igitur paruo (ut inquit Oroſius) negotio, ſiue poſt paſſam à Romano populo (ut alij uolunt) acerbiſsimam famem, Gothi ſub ductu Alarici Regis urbem Romam, rerum ad id temporis dominam occupauerunt, ab ea die (quam Calendarum Aprilis fuiſſe ſatis conſtat) deſtinata hactenus Romani imperij inclinatio inchoauit, anno uidelicet à Chriſto nato quadringenteſimo duodecimo, ab Vrbe uerò condita ſexageſimoquarto ſupra centeſimum & milleſimum: fuitq́; hæc ſecunda Romanæ urbis captiuitas poſt illam, quam à Brenno Gallo olim paſſa fuit. At ſi inuicem comparentur Brenni, & Alarici uictoriæ, ſuperat profectò Gothus gloria Gallum. Ille modicam adhuc Vrbem cepit, & paſtorales caſas eius flamma conſumpſit: hic gentium omnium Reginam. Ille arce fruſtratus, atque inde repulſus: hic tota potitus Vrbe, partim ſpoliatam, partim incenſam reliquit. Profecti Vrbe tertia die, quam ingreſsi fuerant Gothi, Campaniam, Lucaniam, & Brutios populati ſunt. Fretum poſtea traijcere, ut Siciliam diriperent, conatos, tempeſtas exorta prohibuit, quæ nauibus alliſis aliquot cohortes abſumpſit.

abſumpſit. Ipſis interim in uarias ſententias an regrediendum, uel progrediendum eſſet diſtractis, moritur Alaricus, morbo correptus apud Coſentiam, anno uix dum à Romana direptione circumacto: quem gens iacturam ſepulchri plurimi facere ſolita, ne ultio aliqua in mortua oſſa poßit exerceri, in deriuati amnis alueo condendum curauit, locello ditißima Regis ſupellectili completo. Et ne poſt eorum profectionem ſepulchrum eius ab incolis sciri poſſet, amne in curſum reſtituto, foſſores, qui operi interfuerant, trucidarunt. Alarici mors.

CAPVT XIII.

Athaulpho deinde mortui Alarici conſanguineo publica Gothorum ſententia regni Gothici adminiſtratio defertur: qui etſi proceritate ſtaturæ minus conſpicuus erat, tamen forma & mētis uigore nulli cedere uidebatur. Hic ſuſcepto regno iter denuò Romam reflexit, eamq; denuò ſpoliauit, Imperatore Honorio nihil reſiſtere audente, cuius & germanā Gallam Placidā, Theodoſij Imperatoris ex altera uxore filiam, Vrbe captiuam abduxit: quam tamen ob generis nobilitatem, formæq; pulchritudinem, & caſtitatis integritatem, apud Forum Cornelij ſuo matrimonio copulauit, ut gentes hac ſocietate comperta, quaſi adunata Gothis Repub. efficacius terrerentur. Honoriumq; Auguſtum, quamuis opibus exhauſtum, quaſi cognatum grato animo proſequebatur, plurimum ad id per prudentem coniugem Placidam inclinatus. Tradit enim Oroſius ex beatißimi Hieronymi teſtimonio, Barchinonenſem uirum nobilem narraſſe: Concupiuit aliquando Athaulphus, Roma funditus euerſa, alteram ædificare Vrbem, quæ in locum demortui nominis Romani Gothicum referret, & quemadmodū ea ciuitas Gothia Ro

Athaulphus 54. Rex externus.

Galla Placida.

Athaulphus Romam euertere, & in eius locū Gothiam ædificare propoſuit.

mæ ſuffecta eſſet, ſic & ipſe nouæ conditor Vrbis *in Auguſtorum ſurrogatus locum, poſteris imperij cognomentum relinqueret Athaulphorum. Sed Placidæ cõiugis cõſilio perſuaſus, quod mente cõceperat omiſit. Hæc enim maritum à propoſito reuocatura, ad eius memoriam reuocauit, quomodo Romanum nomen multis & præclariſſimis geſtis ad tantam ſublimitatem aſcenderat, ut nequaquam poſſit aliqua gens eius geſta ſuperare, aut æquare. Proinde Athaulphus intantum mutauit ſententiam, ut Romanæ dignitatis, cuius nequiret eſſe imitator, fore optauerit reſtitutor. Præterea ne quicquam omitteret, quod Galla Placida ab eo poſtularet, Honorio Imperatori libertatem & pacem conceſſit, Romamq́; & totam Italiam, quã in manibus habebat, ei per ſummam & nimiam amicitiam ac liberalitatem reſtituit, aut potius donauit. Itaque conſtituta cum Honorio pace, Italiaq́; relicta, Athaulphus tota Gothorum gente comitatus in Gallias tranſitum accelerauit, inimicos Romani imperij Sueuos, Alanos, Francos, Vandalos, qui tunc eas tranſito Rheno iuxta Stiliconis machinationem occupauerant, expugnaturus. Cuius aduentum Sueui, & Alani formidantes, iunctis uiribus in Hiſpanias tranſiuerũt. Franci uerò ad Pariſios translati ſunt: ubi nomen ſuum inuehentes, regnum fundauerunt, quod per incrementa plurima hodie quoque floret. Sed Vandali auditu Gothorum ex Italia tranſitu, memores adhuc ex relatione maiorum ſuorum, quid incommodi dudum à Gothis, & Rege eorum Geberico (de quo antea diximus) ſuſtinuerunt, non expectato eorum aduentu, in ulteriora Hiſpaniarum contenderunt.*

Athaulphus omnia cõſilio Placidæ coniugis faciebat.

Athaulphus Romam & totã Italiam donauit Honorio Imperatori.

Athaulphus in Gallias mouit.

CAPVT

CAPVT XIIII.

TAli ergo modo Galliæ uenienti Athaulpho patuere, ipſiq; ut domino & Regi paruerũt. Sed Athaulphus quamuis iam confirmatus eſſet in regno Galliarum, attamen quemadmodum prius Romam, & totam Italiam in manus illius Honorij Imperatoris, quem hiſtorici inertiſſimum fuiſſe affirmant, liberè reſtituerat, ita nunc Gallias ſuorum Gothorum laboribus & periculis acquiſitas, expulſis inde fortiſſimis gentibus, ad manus eiuſdem Imperatoris gratis donare non dubitauit. Deinde cùm compertam habuiſſet Vandalorum in Hiſpania tyrãnidem, ſtatuit oppreſſæ Hiſpaniæ tam contra Vandalos, quàm contra quoſcunq; barbaros opportunum auxilium afferre. Itaq; imbelli turba Barchinone relicta, mouit in Vandalos, ſæpiuſq; manus cum illis conſeruit, antequam eos importunè pugnando ſuperaret. Interim euenit, ut quædam conditiones, quæ in pactis habebantur, ab Honorio minimè præſtarentur. Cœpit in Italiam reſpicere, ut eò remearet, armis recuperaturus, quod per imprudentiam amiſerat. Sed audiens poſt ſuum abſceſſum Alpium clauſtra ab Imperatore communita, tacitam in corde indignationem reprimens, in Hiſpaniam ulteriorem tranſire diſpoſuit, inde in Africam tranſmiſſurus. Sed hoc eius propoſitum multæ uariæq; difficultates undecunq; emergentes impediuerũt. Nam Imperator Honorius, cùm iam Athaulphi beneficio liberam teneret Italiam, & Gallias, cogitauit per ſummam ingratitudinem, quomodo Athaulphum ex Hiſpanijs eijceret, Gothorumq; nomen penitus inde amoueret. Sed non erat tam fluxa fides Hiſpanorum, ut ſinerent Gothos tanta iniuria per ingratiſſimum Imperatorem affici. Iam enim ſedes ibi fata quietas pro ſempiterna Gothici regni gloria diſponebant. Igitur Conſtantinus ab Honorio magiſter

Athaulphus fit Rex Galliarũ.

Athaulphus Gallias Honorio imprudenter donat.

Honorius ergæ Athaulphũ ingratus.

Athaulphus in Hiſpaniã mouit.

Honorius cõtra Athaulphum.

militum deſignatus, magno apparatu exercitũ in Athaulphum expediuit. Quo comperto Athaulphus indignatione non mediocri perculſus, quòd Romanus Imperator, cui ipſe pepercerat, cui libertatem reddiderat, cui Romã, Italiam, & Gallias ſubiecerat, in ſe mitteret exercitum, nullo germanæ (quam coniugem tenebat) reſpectu, nullaq́; fœderis, aut tantorum beneficiorum contemplatione. Igitur autoritatem, & fauores pro euertendo tam ingrato Principe ſibi comparaturus, Athalum quendam Romanum in Imperatorem (teſte Blondo) erexit: qui Athalus in Hiſpaniam uſque Bethycam nauigio aduectus, iudices in Africam miſit. Sed cùm non ſatis prudenter ſibi proſpiceret, ab Honorianis ſuperatus, ad infelicem fortunam eſt reſeruatus. Attamen hanc eandem Athali ſublimationẽ Procopius Alarico tribuere uidetur. Deinde Athaulphus potẽtem exercitum cõſcripturus, Gothorum proceres, ut ſecum in bellũ proficiſcerentur, conuocauit. Sed minimè parêre uoluerunt, aſſerentes ipſum unius mulierculæ blandimentis delinitum Imperatori Romano, quem in manibus habuerat, eiusq́; delendi facultatem acceperat, pepercisſet, & omnem Gothicæ militiæ fructum in eum imprudẽtisſimè tranſtuliſſet. Igitur tali Gothorum indignatione paulatim gliſcente, tumultus exoritur, & couſque eorum animi excreuerunt, ut ad caput Regis perueniret. Ille enim à concitatis ſimul & indignantibus proceribus impetitus trucidatur: qui ſi potius ſapientes uiros, quàm ſuæ mulieris blanditias attendiſſet, diu feliciterq́; regnaſſet, & Romanum imperium Hiſpanorum nationi ſubieciſſet.

Athalus Romanorum Imperator ab Athaulpho creatur.

Athaulphi cædes.

CAPVT XV.

Sigericus 55. rex Gothorum externus.

SIgericus, abſumpto fatorum uiolentia Athaulpho, Rex à Gothis conſtituitur. Hunc enim, quia ſemper

uiſus

uiſus fuerat Romanorum conatibus obniti, præcipua ueneratione colebāt, exiſtimātes ipſum potius honeſta bella, quàm turpem pacem cum Romanis ingredi uelle. Tunc enim comes Conſtantius, etſi maximis Romanorum armis inſtructus ad bellum contra Gothos procederet, conabatur tamen omnibus ingenijs efficere, ut Gothi aliquas pacis conditiones admittere uellent: in quas cùm Sigericum propenſiorem attenderent, pœnitentiam egerunt, ſe Regiam dignitatem ad ipſum deuoluiſſe. Magnopere enim à pace & quiete abhorrebant, dudum experti, maius damnum ab inſidioſa Romanorū pace, quàm ex acerrimis bellis, quæ cum potentiſsimis Principibus geſſerant, prodijſſe. Proinde Sigericum, cùm ſe mollius, ſiue remiſsius in re militari gereret, paciſq; conditiones enixius amplecteretur, primùm inſidijs, deinde aperta ui eum circumuenientes trucidauerunt. Ita exoſa Gothicæ genti quies erat, quòd ad ſumma quæque comprehendenda belli ardor, & fiducia uirium illam animaret: immò tantos animos illi fecerat Vrbs occupata, & Italia in manibus habita, quam ſe ſponte, & tam faciliter deſeruiſſe dolebat.

Conſtantius comes cōtra Gothos.

Gothi à pace & quiete abhorrent.

Sigericus occiditur.

CAPVT XVI.

VAllia deinde in demortui Sigerici locum concordibus Gothorum ſuffragijs Rex ſurrogatur: qui etſi pronior ad pacem, quàm ad bellum eſſet, ueritus tamen priorum Regum caſum, deliberauit potius ſuos proceres, & populos in bellorum diſcrimina educere, quàm ab eis (cùm tam pertinaces quietis & pacis oſores eſſent) ad aperta uitæ pericula deduci. Quocirca magnam eorum manum claſſe armiſq; inſtructam, in Africam tranſmittere contendit. Sed hi omnes in Gaditano freto periclitati (nullo ex eis euadente) perierūt. Territus ergo eo maximo

Vallia 56. Rex externus.

Gothi in Africã tranſituri periclitantur.

& aperto Dei iudicio Vallia, non eſt auſus denuò bellum in Africam transferre, memoriæq; ſubiecit illam inſignem cladem, quam Gothi pridem ſub Alarico in Siciliam tranſituri ſuſtinuerunt. Proinde perſuaſis Gothorum proceribus, & conſentientibus, pacem cum Honorio Imperatore datis hinc inde lectiſsimis obſidibus conſtituit, & Gallam Placidam, quam poſt Athaulphi mortem honorificè apud ſe, honeſteq; habuerat, fratri reddidit, ſocietatem belli contra cæteras gentes, quæ Hiſpanias occupauerant, pollicitus. Ea pace firmata, Honorius Conſtantio Cæſari deſignato eandem Gallam Placidam ſororem matrimonio copulauit: ex qua Valentinianum eius nominis tertium ſuſcepit. Exinde Vallia & Conſtantius (ut in fœdere conſtitutum erat) cõiunctis copijs in Alanorum gentem ducentes, eam apud Emeritam Luſitaniæ metropolim incolentem inuaſerunt. Proditum enim eſt in Romanorum hiſtorijs, cõplures gentes (duce Conſtãtio, Conſtantini tyranni filio) Pyrenæi clauſtra prodentibus Honorianis ingreſſas, & illico ulterioris Hiſpaniæ prouincias inter ſe ſortitas fuiſſe: ſolisq; Vandalis Bethyca, Alanis Sueuisq; Luſitania ſorte obuenit. Et ſorte iterum inter Alanos, & Sueuos ducta, hi Vlixbonã, ſiue Olyßipponem, & quicquid ultrà pertinet ad Bethycam: illi Emeritam cum omni Gallicia obtinuerunt. Soli tamen Cantabri & Aſtures, Galliciæ prouinciæ populi, in Romanorum fide permanſerunt.

Gothi & Honorius confœderãtur, et Galla Placida fratri reſtituitur.

Galla Conſtantio nubit.

Valentinianus tertius naſcitur.

Emerita Luſitaniæ metropolis.

Gentes diuerſæ Hiſpanias occupauere.

CAPVT XVII.

VNde ſatis apparet, quantis calamitatibus & uexationibus opprimebatur inclyta natio Hiſpanorum ante Gothorum imperium: ſub quo non ſolùm liberata fuit ab omni exterarum gentium incurſu, ſed in eam amplitudinem & gloriam aſcẽdit, ut nunc aut præcipua, aut

Hiſpania in libertatẽ per Gothos ſurrexit.

aut inter præcipuas totius orbis nationes meritò exiſtimetur. Primum igitur bellum Valliæ, poſt inita cum Romanis fœdera, erat contra Alanos & Sueuos, in quos unà cum Conſtantio Honorij genero ualidum exercitum eduxit, eosq; graui prælio apud Emeritam (interfecto eorum Rege Achace) ſuperauit. Fuit autem ea uictoria cæteris gentibus Hiſpaniam diuexantibus maximo terrori; ut ſolicitè cogitarent, quomodo ſe à Gothorum potentia cum Romano Imperio coniuncta defenſarent. Quamobrem miſſa ad Honorium legatione poſtularunt, ut à Gothorum ſocietate diſcedens pacem ſecum conſtitueret, ipſosq; inter ſe ſineret bellorum euentum experiri, & ſe inuicem lacerare, futurũ prudentiſsimè memorãtes, ut apud quemcunque fuiſſet uel clades, uel uictoria, Romanæ Reipublicæ inſtaurationi, amplitudiniq; accederet. At tunc Honorius prudentior erat, quàm quòd ſibi tam perniciosam à Gothis alienationem perſuaderi pateretur. Conſtantius enim conſors Occidentalis imperij ab Honorio aſſumptus, Auguſtus conſtituitur: qua dignitate prouectus, nihil magis utile & neceſſarium duxit, quàm cum Vallia & Gothis fœdera dudũ inita renouare, ut in Hiſpanijs reliquam gentium multitudinem delerent, aut effugarent. Itaque eidem Valliæ Toloſam cum aliquot Auxitanæ prouinciæ ciuitatibus ſubiecit: quæ tota regio Vaſconia Gothica lingua appellata fuit, id eſt Latinis uerbis (teſte Blondo) Gothia Occidentalis. Ego autem puto Gothos Vaſgothiam, non Vaſconiam à principio dixiſſe: quod uocabulum quamuis uſque ad noſtram ætatem tenuerit, tamen magnam (ut conijcimus) mutationem in prouinciæ finibus fecit temporis longitudo.

Vallia cõtra Alanos & Sueuos.

Achaces Alanorum Rex.

Gothi hoſtes Romani imperij deleuerunt.

Vaſconia, id eſt, Vaſgothia.

CAPVT XVIII.

DEinde Vallia duodecimo anno regni ſui (teſte Iordane) uidens Vandalos in ſuis finibus, id eſt, Hiſpaniæ ſolo, audaci temeritate ab interioribus partibus Galliæ, ubi eos dudum fugauerat Athaulphus, egreſſos, cuncta deprædando uaſtare, mox cōtra eos grādi contracto exercitu proceßit. Quod cùm reſciſſent, timerentq; Vandali, de mutandis ſedibus cogitare cœperunt. Iamq; Romani imperij fato expoſcente, à Bonifacio comite Gizericus Rex Vandalorū in Africam inuitatur: à quo etiam multa prece exorati ſunt Vādali, ut ſiue mallent ſtipēdia, ſiue prædam urbiū, ſiue ipſas Africæ urbes, in præmium acciperent, ut opem illi aduerſus Imperatorē, præſidiaq; afferrent. Itaq; Gizericus oblatam illico conditionem amplexus, Vādalos cum uxoribus, & liberis, omniq; ſupellectili, factaq; per tot annos in Gallijs & Hiſpanijs præda, nauibus imponēs, per fretum Gaditanum transmiſit in Africam, non magis Bonifacio auxilium allaturus, quàm nouas ſedes in ea regione occupaturus. Alani autem, & Sueui manſère apud captas in Luſitania regiones, donec diſtinctis poſtea temporibus ad ſuos protectores Veſgothos cōfugerent in Bethycam, quam ipſi Gothi diſceſſu Vandalorum uacuam obtinuerunt. Sed fortè operæpretium fuerit oſtendere, qua neceßitate ductus fuerit Bonifacius, optimus quidem Romanæ militiæ in Africa dux, Vandalos in auxilium contra Imperatorem inuocare. Erat enim origine Thrax, ſed morum humanitate præclarus, quem in Africa tribunum & comitem beatus Auguſtinus Epiſcopus Hipponenſis ſummè dilexiſſe uidetur. Sed inter hunc Bonifacium & Caſtinum Conſulem Romanum, tanta controuerſia ob æmulationem uirtutis incidit, ut neceſſe fuerit, uniuerſam Rempub. ob priuatum eorum odium periclitari. Extant

Vandali à Gothis in Africā fugantur.

Bonifacius Vādalos in Africam uocat.

Gizericus Rex Vandalorum.

Bethyca.

S. Auguſtinus Epiſcopus Hipponenſis.

Bonifacius & Caſtinus inimici.

complures ipſius S. Auguſtini Epiſcopi epiſtolæ ad Bonifacium, & Caſtinum, quibus ſummoperè conatur eos ad concordiam reuocare. Sed quemadmodum tranſitus à gratia in odium quàm facilis eſſe ſolet, ita difficilè ab odio reditur in gratiam. Similis quoque inimicitia inter eundem Caſtinum & AEcium ſuborta, occaſionem præſtitit, ut AEcius Attilam, & Hunnos ad extremam Italiæ ruinam (ut ſuprà diximus) inuitaret.

AEcius Attilam in Italiam vocauit, vt ſuprà lib 9. cap. 4.

CAPVT XIX.

ET quia Alanorum nomen hoc tempore multam in hiſtoria memoriam habet, quòd Sueuis frequenter iuncti fuerint, ſiue cùm Rhenum tranſirent, ſiue cùm Gallias infeſtarent, ſiue cùm Hiſpanas prouincias inuaderent, nonnulla de eorum origine commemorabimus. Sueuorum quidem natio in Germania uſque hodie notiſſima eſt: quãuis etiam dubitari poſſit, an ipſa ex Sueonia Septentrionali originem ducat. Inquit enim Lucanus:

Alani unde uenerunt.

Sueui.

Lucanus.

Fundit ab extremo flauos Aquilone Sueuos.

Non enim Sueui, qui uulgò Suaui dicuntur, in extremo Aquilonis habitant. At Alani qui fuerunt, aut unde uenerunt, maius dubium eſt. Ptolemæus in Aſia longè ad Orientem inter Scythicas nationes deſcribit Alanos montes, & populos: ſed an ea gens populariter egreſſa nouas ſedes quæſiuerit, nemo dicit. Gothorum, Gepidarum, Hunnorum, Bulgarorum, Vngarorum, Lõgobardorum, Turcorum, Tartarorũ irruptiones tenemus certis autoribus, tempora ſignantur, nominantur duces, & quò uenerũt cõmemoratur: de Alanis autem, quando, & quibus ducibus ſunt egreſſi, dubitatur: niſi quòd Moſcouitæ à nõnullis Roxalani dicuntur, quaſi dicendum eſſet Ruſſi Alani. Aut ſi ad illã gentium uaginam, Scandianam inſulam, referenda fuerit

Roxalani Moſcouitæ dicuntur.

Alanorum origo, credi poteſt eos Alandos fuiſſe, qui in inſulis inter Scădiam & Finningiam habitant, & in uicinam Rußiam antiquißimo tempore commigraſſe. Facit inopia ſcriptorum antiquorum, ut diuinare oporteat in his & ſimilibus rebus, in quibus libenter ſum ceſſurus probabiliora afferenti. Procopius tamen dißimulandus non eſt, qui in tertio lib. de bello Vandalico Alanos Gothicum eſſe genus apertè fatetur. Ioſephus autem ſeptimo libro belli Iudaici, cap. XLII. affirmat ipſos Scythas eſſe, & iuxta flumen Tanaim, & Mæotides paludes ſedes habere. Sed ad propoſitum redeamus. Vallia Gothorum Rex adeò cum ſuis Gothis (teſte Iordane) in Vandalos concitatus erat, ut uoluiſſet etiam eos in Africa perſequi, niſi eum caſus, qui dudum Alarico ad Africam tendenti contigerat, reuocaſſet. Quocirca contentus eos incruenta uictoria ſuperaſſe, & profligaſſe, Toloſam reuertitur. Deinde poſt diuturnum, ſed parum tranquillum regnum, rebus exceßit humanis.

CAPVT XX.

Theodericus 57. Rex externus.

THeodericus deinde poſt potentißimi Valliæ Regis fata à Gothis in regni ſolium ſublimatus eſt, magna totius Romanæ Reipublicæ ſalute. Niſi enim talis, tantusq; Rex Gothis atque Hiſpanis eo tempore contigiſſet, non ſolùm de Hiſpania, ſed Gallia, & Italia, atque toto Romano imperio tunc actum fuiſſet. Enimuerò ille Attila diuinæ iracũdiæ flagellum, cuius ſuprà meminimus, uolens Romanum imperium aut ſibi ſubijcere, aut penitus extinguere, mißis legatis ad hũc Theodericum Gothorum Regem, omni ingenio & aſtutia (quemadmodũ diximus) conabatur eum à Romano Imperatore Valentiniano in ſuas partes attrahere. Sed tunc Theodericus non ſolùm Gothica fortitudine, ſed Hiſpanica prudentia animatus, callidißimi

Attilæ aſtutia. Libro 9. cap. 3.

lidiſsimi hoſtis legatione contempta, ſeſe partibus Imperatoris (cuius etiam tunc legati aderant) addixit. Quod ſi fortè non feciſſet, profectò illa Cathalanica pugna non libertatem, ſed perpetuam ſeruitutem Occidentali imperio peperiſſet. Erat hic Theodericus homo ſumma moderatione compoſitus, animi corporisq; dotibus inſignis: qui etſi à Romanis, Romanorumq; Imperatoribus grauibus iniurijs affectus eſſet, utpote eorum importunis bellis laceſsitus, attamen cùm uideret extremam ruinam Romano imperio, & toti Italiæ ab Attila Hunnorum Rege imminere, omnium præteritarum iniuriarum penitus oblitus ſeipſum, & totius Hiſpaniæ uires contra tam formidabilem hoſtem obiecit. Nam educto ex Gothis & Hiſpanis exercitu, tam uiribus ualido, quàm numero hominum uix comprehenſibili, ad campos Cathalanicos pro Romani imperij libertate pugnaturus acceſsit: in quo quidem cruentiſsimo prælio quantum præſtiterit, pugna illa Attilana, quæ à nobis ſuperius eſt commemorata, ſatis oſtēdit. Cùm enim Theodericus exercitum exhortaturus hinc inde diſcurreret, equo delapſus, pedibusq; ſuorum conculcatus, uitam prematura ſenectute concluſit, uictoria tamen apud Gothos & Romanos remanente.

Theoderici inſignis modeſtia.

Campi Cathalanici.

Lib. 9. cap. 5.

CAPVT XXI.

THoriſmūdus autem Theoderici Regis filius, patrem in bellum Cathalanicum ſecutus, magna fortitudinis opera contra Hunnos, eorumq; confœderatos, & belli ſocios oſtendit. Nam ſumpto ſecum AEcio Romanæ militiæ duce, primùm Attilanos ab opportuno loco, in quo ſibi felicem belli exitum polliceri uidebantur, eiecit: deinde eos pugnando inſecutus, non antea cedentes cædere deſtitit, quàm atra nocte à pertinaci pugna ceſſare cogeretur. Qua

Thoriſmundus 58. Rex externus.

Thoriſmũdi in bello Attilano periculum.

irruente, cùm crederet ſe ad propria agmina redire, ad hoſtium carpenta ignarus incurrit: quem fortiter dimicãtem, quidam capite uulnerato, equo deiecit. Sed ſuorũ, qui aderant, prouidẽtia liberatus, à præliandi propoſito ceſſauit.

AEcij periculũ.

AEcius uerò ſimili noctis confuſione à ſuis caſtris auulſus, cùm inter medios hoſtes uagaretur, magna formidine affectus eſt, ne ab hoſtibus circumuentus caperetur. Tandem ad ſocia caſtra perueniens, reliquum noctis ſcutorum defenſione tranſegit. Poſtera die luce exorta cùm campi cadaueribus pleni eſſent, & Gothi ſe uictores putarent, admirari cœperũt ubinam eſſet Theodericus. Quocirca diutius inter denſiſsima cadauera inquirentes, tandem inuenerunt, inuentumq́; cantibus honorabant, atq; inimicis inſpectantibus abſtulerunt.

Theoderici funus.

Videres Gothorum globos diſſonis uocibus concrepare, atque inter furentia bella Regio funeri piam reddidiſſe culturam: fundebantur quidem lachrymæ, ſed quæ à uiris fortibus impendi ſolent. Mors itaque erat non tantum moleſta, quantum glorioſa, ad quam etiam hoſtium ſuperbia frangi putabatur, quando Regis efferri cadauer cum ſuis inſignibus inſpiciebant. Siquidem Gothi Theoderico adhuc iuſta ſoluentes, armis inſonantibus Regiã deferunt maieſtatem: fortiſsimusq́; Thoriſmundus ad manes chariſsimi patris (ut decebat) exequias eſt proſecutus.

Thoriſmũdus in Attilã uindicare propoſuit.

Quod poſtquam peractum eſt, orbitatis dolore commotus, & uirtutis impetu, qua ualebat, in Hunnorum reliquias paternam necem uindicare conſtituit. Tunc Gothi tam pertinacibus animis Hunnorum cateruas inuadunt, ut Attilã penè trucidaſſent, niſi prouidus effugiſſet, & ſe ſuosq́; illico intra ſepta caſtrorũ, quæ plauſtris uallata habebat, incluſiſſet: in quibus etſi fragile eſſet munimentum, tamen quæſierunt ſubſidium uitæ, quibus paulò antè turres, & mœnia obſiſtere nequiuerunt.

CAPVT

CAPVT XXII.

ITaque Thoriſmundus non ſolùm mortem patris ſeueriter uindicaſſet, uerumetiam Attilam, & totam eius potentiam deleuiſſet, niſi AEcij conſilio in medio belli ardore à propoſito reuocatus fuiſſet. Is enim metuens, ne Hunnis funditus interemptis, à Gothis Romanum imperium premeretur, perſuadet Thoriſmundo, ut ad ſedes proprias remearet, regnumq; à patre relictum quantocyus arriperet, ne eius germani, ſumptis paternis opibus, regnum Veſtrogothorum occuparent, grauiterq; dehinc cum ſuis, atque infeliciter pugnaret. Quo conſilio non ambiguè (ut datum eſt) ſed pro ſua potius utilitate ſuſcepto, relictis Hunnis redit in Hiſpanias. Sic humana fragilitas dum ſe ſuſpicionibus permittit, magnam magnarum rerum occaſionem imprudenter amittit. Itaque Thoriſmundus Regia maieſtate ſubuectus, Toloſam ingreditur. Hic licet fratrum, & fortiſſimorum conſanguineorum turba ſuffultus eſſet, attamen ſui regni initia tam ſapiēter moderatus eſt, ut nullius reperiret de regni ſucceſſione certamen. Nec longè pòſt Attila non leuiorem belli molem in Alanos mouere contendit, ut illis ſuperatis fortior in Gothos progrederetur. Sed Thoriſmūdus fraudem Attilæ pari ingenio præſentiens, ad Alanos, collecto in eorum defenſionem exercitu, iter accelerauit, ibiq; superuenientis Attilæ motibus præparatus occurrit: conſertoq; prælio, penè ſimiliter de eo uictoriam, ut prius in campis Cathalanicis, reportauit: fugatumq; à partibus ſuis, in ſedes proprias omni ſpe uictoriæ fruſtratum profligauit. Sic Attila famigeratiſſimus, & multis uictorijs inclytus, dum quærit famam amiſſæ uictoriæ recuperare, geminatā contraxit infamiam, ingloriusq; exceßit. Thoriſmundus autem profligato tam acri hoſte, ad Toloſam cum incruenta

AEcij aſtutius quam utilius conſilium.

uictoria,et ſaluo exercitu remeauit. Deinde cõpoſita inter ſuos pace,tertio anno regni ſui ægrotans, dum ſanguinẽ de uena tollit, à proprio cliente (ſubtractis antea armis) trucidatur:una tamen manu,quam liberam habebat, ſcabellũ tenens,aliquot ex inſidiantibus repreßit,& occidit.

Thoriſmũdus à proprio ſeruo occiſus.

CAPVT XXIII.

Theodericus 59. Rex externus.

THeodericus præmortui Thoriſmundi frater, & in regno Gothorum ſucceſſor,etſi ad Regiæ maieſtatis officia dignus ab omnibus iudicaretur, tamen hanc ſuæ claritatis æſtimationem plurimum imminuit illa eius ambitio, qua regnum occiſioni fratris cooperando præoccupare, quàm expectare malebat. Sed quod ille commiſit in fratrem, coactus eſt à cognato ſuſtinere. Riciarius nanque Sueuorum Rex, cùm conſideraret huius Theoderici regnum per inſidias, atque fraternam cædem occupatum, occaſionem dediſſe magnæ in Gothica gẽte controuerſiæ, ſtatuit regnum eius domeſtica diſcordia labefactatum impugnare. Non enim contentus eſſe uoluit Gallicia, quam à principio beneficio Gothorum poſſederat, Luſitaniam uicinã,& omnes Hiſpanias ſibi ſubijcere cogitabat. Theodericus,comperta Sueui Regis inſolentia, continuò mißis legatis eum pacificè monere curauit,ut non ſolùm ab alienis finibus abiret, uerumetiam nec auderet ea attẽtare, quibus nihil præter perpetuum odium, & irreparabile damnum aſſequeretur. Ille uerò animo prætumido reſpondit: Si hîc murmuras, & me uenire cauſaris, Toloſam, ubi tu ſedes, ueniam: ibi ſi poteris reſiſte. Theodericus autem dißimulanter iactabundi hominis uerba excipiens, mox contractis copijs mouit in Sueuorũ Regem. Ventum eſt ad certamen apud Vrbium amnem,qui inter Aſturiam & Iberiam fluit,ibiq; fortiter pugnãs iuſtior Gothorũ pars uictoriam

Riciarius Sueuorum Rex.

aſſecuta

aſſecuta eſt, Sueuorumq; gentes penè cunctas, uſq; ad interneciónem proſtrauit. *Sueuorum gens penè ad interneciónem proſtrata à Gothis.*

CAPVT XXIIII.

Riciarius igitur cernens uictoriam ad hoſtes inclinari, fuga ſibi cõſulturus nauiculam arripuit. Sed tempeſtas nuſquam abire paſſa fugientem reiecit in litus: ubi à Gothis comprehenſus ad Theoderici manus uiuus peruenit: à quo mox ob ſuæ temeritatis perfidiam capite plexus occiditur. Sueuis tamen, qui poſt tam cruentam cædem ſupererant, indulgentiſſima clementia pepercit. Quibus fidelem hominem Athulphum præficiens, iuſſit ut promiſſæ fidei rationem haberet, & quòd acceptum tantæ liberalitatis beneficium obſequio, non ingratitudine compenſaret. Quod quamuis ſe integrè facturum polliceretur, tamen cæca dominandi ambitione correptus, Theoderico Regi rebellans Sueuorum regnum occupauit. Quocirca Theodericus contractas denuò copias in rebellem, & eius complices emittere curauit, exeuntemq; in pugnam facilè ſuperauit. Captus enim, & in triumphum ductus, fortunæ ludibria pati cogebatur, quia maluit Rex eſſe ridiculus, quàm præfectus ſub potente Rege magnificus. Igitur ob perfidiã uita pariter & regno priuatus, documentum ad poſteros tranſmiſit, ne quis Principum humanitate & clementia facilè abutatur, aut dominorum manſuetudinem & longanimitatem contemnendam putet. Tunc Sueui rectoris ſui nece comperta, pontifices, & ſacerdotes ſuos ad Theodericum pro uenia impetranda ſupplices miſerunt: quos ille ob pontificalem reuerentiam ſuſcipiens, non ſolùm impunitatem Sueuis indulſit, ſed ut ſibi de ſuo genere Principem conſtituerent conceſſit: quod & factum eſt. Confeſtim enim Reſimundum ſibi Sueui Principem creauerũt: qui tranquilla

Riciarius ſuperatus & occiſus.

Gothorum clementia.

Athulphus Sueuis præficitur, & rebellat.

Athulphus ſuperatus occiditur.

Pontificũ apud Gothos ueneratio.

Reſimundũ Gothus Sueuis præficit.

temporum pace gauiſus, ſuis quidem præfuit, ſed ſuperiorem Gothorum poteſtatem recognouit: per quæ tempora Theodericus decimotertio regni ſui anno occubuit, uitam pariter & temporalis regni gloriam relinquẽs. Hîc tamen attendendum eſt, Hiſpanam hiſtoriam, quam Valerius ſcripſit, non rectè affirmare, quòd Eudoxa Imperatrix hunc Theodericum ex Hiſpania, ad uindicandã ſui mariti Valentiniani Imperatoris necẽ, ad Romã uſq; aduocaſſet, ipſeq́; uocationi ſatisfaciens, non modò Vrbi, ſed toti ferè Italiæ graues calamitates induxiſſet. Sed erat Gensericus Vandalorum Rex, qui ex Africa per Eudoxam inuitatus, urbem Romam intolerabilibus calamitatibus affecit.

Theoderici mors

Valerij Hiſpani error in hiſtoria.

Genſericus Vandalorum Rex vocatur in Italiam.

CAPVT XXV.

Euricus 60. rex externus.

*E*VRICUS *deinde Theoderici frater, atq; in regno ſucceſſor, tempora minus turbata expertus eſt. Quippe cùm Romani eodem tempore ciuili diſcordia laborarent, aliorum Regum & Principum quieti, quam turbare conſueuerant, melius conſuluerunt. Multi enim ad Romanum imperium aſpirauere poſt occiſum Valentinianum, quem miles Aecij nuper iuſſu Imperatoris occiſi trucidauit. Maximus enim tyrannico more imperium inuaſit, Eudoxamq́; Imperatricẽ ſibi inuitam copulauit. Sed is audito Genſerici Vandalorũ Regis aduẽtu, dũ fuga euadere conaretur, ab Vrſo milite Romano occiſus eſt. Deinde Maiorianus Occidentale imperiũ occupans, parum imperauit, occiſus paulò pòſt in bello, quod ſuſceperat in Alanos Galliæ uaſtatores. Inde Anthemius Martiani Oriẽtalis Imperatoris beneficio in ſceptra Romana ſucceßit. Nec multò pòſt Olibrius quidam imperare contendit. Demum poſt omnes Auguſtus (quem alij Auguſtulum uocant) imperium aſſumpſit. Vacabatq́; exinde Occidentale imperium per an-*

Valentinianus à milite Aecij occiſus.

Maximus imperium inuaſit, & occiditur.

Maiorianus imperiũ occupat, & occiditur.

Anthemius ad imperium peruenit.

Olibrius Imp.

Auguſtus ſiue Auguſtulus.

nos pluſquàm trecentos, uſq; ad Carolum Magnũ Germanorum, Francorumq; Regem. Intereà Euricus tam crebram Romanorum Principum mutationem conſiderans, Gallias ſibi ſubijcere contendit. Quod comperiens Anthemius, qui ſe Imperatorem geßit, ad Britonum auxilia confugit: quorum Rex Riothinus cum duodecim millibus armatorum in Biturigenſem ciuitatem contra Euricum pugnaturus aduenit. At Euricus innumerum ductans exercitum, diu contra eum pugnauit, & tandem (antequàm Romani cum eo coniungerentur) ſuperauit, adeoq; proſtrauit, ut maiore exercitus parte amiſſa, ad Burgundionum gentem Romanis conſœderatam fugere compelleretur.

Imperiũ trecentis annis vacat.

Carolus Magnus.

Riothinus Rex Britonum.

Euricus contra Romanũ Imp. triumphat.

CAPVT XXVI.

EVricus uerò Aruerniam Galliæ ciuitatẽ occupauit. Ita per quamcũq; occaſionem Gothi paulatim ſuum imperium propagauere, ut ſi non omnes, ſaltem potiores terras per Hiſpaniam, & Gallias, præter ſolam prouinciam Narbonenſem, & nonnullas illi uicinas poßiderent. Hoc eſt enim illud tempus, quo Romani Hiſpanias, Galliasq; amiſerunt, nec unquam poſteà recuperauerunt, & in Gallijs Francorũ, Germanorum, Burgundionũ, Vandalorum, & in Hiſpania Veſtrogothorum orta ſunt noua regna: quorum omnium præcipuũ erat Gothorum, quemadmodũ hoc noſtro æuo ipſa Hiſpania, in qua ſedes elegerãt, nulli fœlici regioni ſecunda eſſe uidetur. Debent igitur uniuerſa Hiſpaniarũ & Galliarũ regna Gothicæ gentis fortitudini nõ paruas gratias, quòd tunc primũ per eam à duro Romanorũ imperio liberata, nunquã poſteà libertatẽ amiſerunt, ſed in maiorẽ gloriam conſcenderunt. De obitu huius Eurici apud Didacum, ſiue Iacobum Valeram inueni,

Gothi ſuum imperium propagauere.

Romanis Hiſpaniæ & Galliæ per Gothos ademptæ.

Gothorũ regnũ per Hiſpaniã & Galliã præcipuum.

Gothi Hiſpaniarũ & Galliarum liberatores.

quòd conuocatis ad ſe proceribus ſuis prædixit, ſe ad nonum diem è uita mortali tranſiturum. Impetrauitq; *ab illis, ut* Alaricum *filium ſuum in regni ſolium collocarent, quem etiam multis optimis conſilijs contra inſtantis temporis pericula præmunire curabat, in primis ut* Deum *ſuper omnia diligeret, mādata eius cuſtodiret,* Dei *miniſtros honoraret, ſine fidelium procerum conſilio nihil arduum tentaret, ſubditos amaret, iuſtitiam coleret, clementiam ſeruaret, omnibusq; ſe benignū & liberalē exhiberet.* Deinde *ſuperueniente nono die, ex temporali regno ad æternū glorioſa morte migrauit.* Elatusq; *eſt cū ſummo honore, et publicis ac diuturnis lachrymis non ſecus ac patriæ pater, in ciuitate* Arelatenſi *tumulatus.*

Eurici optima conſilia.

Eurici mors.

IOANNIS MAGNI GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOthorum Sueonumq; liber decimusſextus.

CAPVT I.

Alaricus 61. rex externus.

Optimo igitur, *&* Prudenti *patri* Alaricus *minus prudens ſucceßit: qui defuncti patris uirtutes, & monita minus exequi curauit, quàm imminentis temporis diſcrimina requirebāt.* Pacem *enim, quam pater* Euricus *cum* Clodoueo, *aliàs* Ludouico, Francorum Rege *prudenter compoſuerat, imprudenter euertit.* Cùm *enim* Clodoueus N. Romanum *ducem* Sueßionis *bello urgeret, & ille tanto* Regi *impar bello uictus*

ctus ſuccumberet, ad Veſgothorum Regem Alaricum, qui Theoderici Oſtrogothorum, & Romanorũ, ac Italiæ Regis filiam coniugẽ habebat, ſupplex confugit. Quem cùm Alaricus cõtra Clodoueum defenderet, totam belli molem in ſe, & ſuos Veſtrogothos conuertit. Igitur totis utrinq; uiribus concurritur, & pertinaciſſimis animis pugnatur: tandem cadente Alarico, cedunt Gothi, occiſa maxima eorum multitudine, ut teſtatur Rodericus Toletanus. Deinde Clodoueus uictoria importunè uſus, uictos lõgè lateq; profligando, Tholoſam, & totam Franciã Gothicam, & quicquid anteà Euricus à Franciæ regno uictrice manu acceperat, uiribus & armis recuperauit, atq; in ſuam poteſtatem redegit: fuiſſetq; tunc de magna Hiſpaniæ parte actum, niſi Oſtrogothi ex Italia irrumpentes, periclitantibus cognatis Veſtrogothis neceſſariam opem præſtò attuliſſent. Theodericus enim ipſorum Oſtrogothorũ, & Italiæ Rex, ubi comperit Alaricum ſuccubuiſſe, bellum pro genero ſuſcepit in ſocerum, (tenebat enim filiam Clodouei coniugem) miſſoq; duce cum expedito exercitu, graui bello Francis congreditur, atq; adeò atrociter iniuriam Veſtrogothis illatam uindicauit, ut in uno prælio triginta Francorum millia (prout lib. IX. ſuprà dictum eſt) occiſa corruerent. Recuperatæ ſunt ea cruenta pugna (teſte Didaco Valera) omnes ciuitates & terræ, quas Franci ſuperato Alarico occupauerãt, & potentia Theoderici pro Amalrico filio Alarici conſeruatæ. Vnde eueniſſe credo, quòd apud Caßiodorum inueniantur Theoderici decreta ad Hiſpaniarum gubernationẽ ædita. Extãt & literæ ad magiſtratus in illis cõſtitutos datæ, quibus ſatis apparet Theodericũ non ſolũ Romã, & Italiam prudenter rexiſſe, uerùm etiã Hiſpaniarum terras à Francorũ impugnatione liberas conſeruaſſe.

Alaricus à Clodoueo ſuperatus cadit.

Clodoueus latè populatur Hiſpanias.

Theodericus Oſtrogothus Hiſpanias à Gallis liberat.

Francorum 30. millia ab Oſtrogothis occiſa.

Theodericus Italiã & Hiſpanias rexit.

CAPVT II.

Amalricus 62. rex externus.

AMalricus uix puerilem ætatem egreſſus, patri in campis Vagladenſibus in bello Gallico occiſo ſurrogatur in regnum Veſtrogothorum, aui materni (ut diximus lib. IX.) uiribus defenſatus, alioquin intolerabili Francorum impetui nequaquàm reſiſtere ualuiſſet. Aſsiduè enim Franci Veſgothis infeſti permanſere. Erat quoq; non minus formidabilis illa controuerſia, quam domi ſuſtinuit, diuiſis Gothorũ animis in diuerſa erga diuerſos Principes uota. Pars enim mortui Alarici germanum Geſalaricum (quamuis illegitimo toro genitum) in regni ſolium euexit: in quo parum feliciter ad quatuor annos præſedit, & nonnulla prælia magis temerè, quàm prudenter contra Francos attentauit: in quibus tandem periclitatus, uitam pariter & regnum amiſit. Cœperuntq; Franci Gothos, & Hiſpanos, tum propter infelicem Geſalarici fortunam, tum propter Amalrici pueritiam contemnere, copiasq;, quibus eos opprimerent, comparare. Quo comperto Theodericus Oſtrogothorum atq; Italiæ Rex, indignè tulit paternum regnum ab Amalrico nepote ſuo auferri. Proinde (ut Didacus Valera aſſerit) potentiſsimo exercitu inſtructus, ſe in Hiſpanias contulit, quas totis duodecim annis, donec Amalricus in perfectum uirum euaderet, per ſingularem prudentiam & potentiam gubernauit. At poſtquàm Theodericus relicta Hiſpania in Italiam rediiſſet, breuiq; in fata conceſsiſſet, Clodoueus Francorum Rex, qui nouiter ad ueram Chriſti fidem conuerſus fuerat, conſentientibus proceribus, bellum Veſgothis denuò intulit, non ſolùm quia terras Francorum occupauerant, ſed quia Arrianæ perfidiæ aſſertores erant. Cùm igitur in eo prælio nimis urgeretur Clodoueus, S. Martino equum, cui inſidebat, deuouit, ſi uictor euaderet. Voti compos promiſſum equum offerre non diſtulit.

Geſalaricus 63. Rex externus.

Geſalarici mors

Theodericus 12. annis Hiſpanias rexit.

Clodoueus bellum Veſtrogothis intulit, quòd Arriani eſſent.

Clodoueus equũ S. Martino vouit.

diſtulit. Sed dum eum pretio centum aureorum redimere uoluiſſet, nec equus inde moueretur, ducentos impendit, & confeſtim iumentum iam liberum ſequitur expectantem. Tum Rex ait: Martinus quidem bonus adiutor eſt, ſed ſtipendio pretioſus. Procerum deinde conſilio apud Pariſios habito, cùm ſatis de gerendo bello aduerſus Gothos Arrianos conſtitutum eſſet, uouit (ut ſuperius diximus lib. IX.) baſilicam Principi Apoſtolorum (quæ nunc in ea ciuitate inſignis uiſitur) ſi uictoriam de fidei hoſtibus obtineret.

Clodoueus S. Petro baſilicam ex voto ædificauit.

CAPVT III.

IGitur Veſtrogothi, cognito Francorum propoſito, uicinos & confœderatos ſuos Aluernos in belli ſocietatem aduocarunt. Quorum copijs ſuccincti, aduerſus Francos in aciem prodierunt: fit atrox & pertinaciſſima pugna pro regno, atq; Chriſtiana fide, quæ omni regno, & ipſa uita charior eſſe deberet omnibus Regibus, & Principibus Chriſtianis. Tandẽ in ea pugna ſuperatis Veſtrogothis, & Aluernis, utriuſq; partis duces ceciderũt. Eam uictoriã aſſecutus Clodoueus, priuſquã hoſtes uires reſumerẽt, cõfeſtim filium ſuum Theodericum ex ancilla genitum, in Veſtrogothorum & Aluernorũ terras immittit. Quibus ſuperatis, in Toloſam (quæ adhuc erat caput regni Veſtrogothorum) Vaſconiamq; arma conuertit. Amalricus uerò unicus Alarici filius ſeſe intra Pyrenum cõmuniuerat: qui etſi Toloſam cum paternis theſauris, & Vaſconiã amiſerit, Hiſpaniam tamen Vlteriorem cum Pyreni ſaltibus, prout pater poſſederat, defenſauit, pacemq; enixè petiuit: ad quam etiam Clodoueus inclinatus erat. Sed cùm interim audiret, Arrianam hæreſim in Burdegalia, & ciuitatibus uicinis magis, quàm alibi in Veſtrogothorum regno feruere,

Aluerni contra Francos cũ Veſtrogothis pugnant, & ſuperantur.

Clodouei victoria.

Clodoueus Arrianorum perſecutor.

in eas exercitum ducere non diſtulit, cædemq́; & direptionem in Veſgothos exercuit, donec ſuſcepta ſyncera fide hæreſi abrenuntiarent. Quo facto, Epiſcopos illis Catholicos inſtituit, atq; cum glorioſa uictoria in Franciam remeauit. Quæ uictoria quantum diſplicuit Regi Oſtrogothorum Theoderico, tantũ placuit Iuſtino Imperatori, ut ſuprà lib. IX. ſatis eſt oſtenſum. Exitus aũt Regis Amalrici (iuxta hiſtoriam Valeræ) erat in bello contra Gilibertum Francorũ Regem, in quo occiſus uitam pariter & regnũ amiſit. Huius autem belli occaſio hinc ſuſcepta fuit. Poſtquàm Amalricus ſuperatis quàm plurimis difficultatibus ad paternum regnum peruenit, ut ſuum regnum finitimorũ Principum affinitate ſtabiliret, Totildam Franciæ Regum, Giliberti & Clotarij, qui patri Clodoueo mortuo ſucceſſerãt, germanam in coniugem ſuſcepit, & liberaliter primùm, mox contemptiſſimè habuit. Quippe, ut dictum eſt, Arriano ueneno imbutus, rectæ fidei mulierem deſpiciebat. Hæc poſtquã diu paſſa eſſet illuſtriſſima mulier, fratribus per literas ſignificat, quæ à uiro infideli toleraret, laturaq́; eſſet, niſi Amalrici petulantiam temeritatemq́; compeſcerent. Prouocati igitur crebris & iuſtis ſororis precibus Reges, arma comparare feſtinant. Interim Gilibertus unus eorum excelſo uir animo, non expectato Clotario, militem in Amalricum educit: qui etiam magnam quam potuit ſuorum manum mari terraq́; contrahit. Pugnatum eſt æquis uiribus diu, acriterq́;: ſed Gothis cedentibus, uictoria penes Gilibertum remanſit. Itaq; uictus Amalricus, dum fuga ſalutẽ quærere cogitaret, à milite Franco inter fugiendum confoſſus interijt. Quo comperto Rex Francus Gothos incredibili feruore perſequi non deſtitit, donec ad ualidiſſimam urbem Toletanam perueniſſet: quam obſeſſam, & à ciuibus non ſegniter defenſam capit, captamq́; militi tradidit diripien-

Amalricus rectæ fide coniugem cõtemnit, & ob id perit.

Amalrici mors.

Toletũ à Francis ſuperatur.

diripiendam: atq; ita ſorore recepta, & mox morbo (dum reduceretur) abſumpta, in paterno monumēto tumulatur.

CAPVT IIII.

TEudes, ſiue Teuda, difficillimis Reipub. temporibus procerum uoluntate in regnum ſurrogatur Amalrico, eò quòd ille ſine prole maſcula obijſſet, cùm nunquã magis neceſſarius eſſet Rex in re militari peritiſsimus. Quippe Francorum Reges Gothis admodum graues imminebant, necdum plenè recuperata erant, quæ bello proximo ante mortem Amalrici perdita fuerunt. Igitur Teuda reſtituendis in priſtinã libertatē atq; integritatem regnis intentus, omnia egit, quæ augendo Gothorū regno opportuna uidebantur. Gilibertus tamē Pariſiorū Rex fortē illi manū oppoſuit. Sed cùm par eſſet utrinq; potentia, nunc hæc, nūc illa pars uictoriã reportauit. Peruenit aliquando Francus cum exercitu ad expugnandã Cæſarauguſtanã ciuitatem, quòd ibi Arrianã hæreſim uigere putaſſet. Percontatus aūt hominē, quem in agro deprehendit, quã religionē urbis habitatores ſequerētur, eſſent'ne Chriſtiani Catholici, an Arriani. Ille (ut erat agricola) pro ſuo captu (ut poterat) reſpondit, Sanctam inibi in Deitate Trinitatem, & unitatem in Trinitate credi. Gauiſus Rex Gilibertus Pontificē urbis ad ſe euocat, eumq; alloquens ait: Quia catholicã plebem audio hanc urbem inhabitare, arma, quæ contra Arrianos ſumpſi, inde conuerto. Sed quem interim hæc urbs inter cœlicolas patronū ueneratur? Ille refert, Diuū Vincentiū martyrē eſſe præcipuū eius loci defenſorem, quòd eius in terris reliquiæ ibi ſeruarētur. Cui Rex: Ne tantū laboris ex itinere fruſtra ſuſceperim, rogo mihi aliquid ex ſacris eius reliquijs impartiri. Igitur Pontifex, & clerus cōmuni conſenſu ſtolã, & tunicã ſancti martyris Regi donauerunt. Ille ſuſce

Teudes aliâs Teuda 64. rex externus.

Teudæ primum bellum contra Gilibertū Pariſiorū Regem.

Cæſarauguſtana ciuitas catholica.

S. Vincentius.

pta dona, quàm ſanctè adſeruata ſecum duxit Pariſiũ, ibiq; eidem ſancto martyri Vincentio eccleſiam conſtruxit, & dedicauit, inſtitutis ibi monachis, quibus eaſdẽ ſancti martyris exuuias diligenter conſeruandas cõmendauit. Sed ſilendum nõ eſt, quomodo Valeranus Hiſpanus aſſerat hunc Teudem cooperatione illuſtriſſimæ Reginæ Amalaſuẽtæ, Theoderici Regis Oſtrogothorum filiæ, factum fuiſſe Regem Veſtrogothorum, & tandem ob ingratitudinem accepti beneficij, à famulo eiuſdem Reginæ in ciuitate Hiſpalenſi trucidatum.

Teudæ mors.

CAPVT V.

Teudiſclus 65. Rex externus.

TEudiſclus, ſiue Teudegislus, poſt mortẽ Teudis conſenſu procerum in Veſtrogothorum Regem aſſumitur. Sed nihil felicius illi ſucceſſit in adepto regno, quàm occiſo nuper Teudæ. Quippe quemadmodũ ille ob ſuam intolerabilem ingratitudinem in fata uiolenta conceſſit, ita hic Teudegislus, qui ſtuduit eius peruerſa opera imitari, exitum haud diſſimilem expertus eſt. Enimuerò poteſtate Regia, quam à Deo in uindictam malorum, & laudem bonorum acceperat, ad maxima, atq; non ferenda uitia abutebatur, ut magis ſuæ Reipublicæ, immò omnis uirtutis atq; honeſtatis inimicus, quàm Rex uideretur. Erat in primis nobilium uirginum, & matronarũ corruptor, multoſq; proceres, qui tam nefarijs conatibus eius reſiſtebãt, interficiendos curauit, ut eorum coniuges ſuæ abominandæ libidini liberius, quàm honeſtius inſeruirẽt. Itaq; nobiles tam iuſto dolore prouocati, ipſum inter conuiuia petulantius exultantem occiderunt.

Teudegislus rex ſceleratus.

Teudiſcli mors.

CAPVT

CAPVT VI.

AGilaus poſt Teudegisli mortem à Gothis ad Regiam dignitatẽ ſublimatus, primum belli negotiũ contra Cordubam aſſumpſit. Siquidem cùm Cordubenſes apertè rebellionem molirentur, hic contracto præualido exercitu in eos mouere non diſtulit. Sed quos imparatos opprimi poſſe putabat, nimis paratos, & ad arma promptiſsimos inuenit. Proinde uehemens, atq; atrox prælium inire compulſus, poſt longum & anceps certamen ab eius loci incolis ſuperatur, amiſſaq; maiore parte exercitus, & filio, in Emeritam fugiendo peruenit. Cætera eius tempora quieta fuiſſe traduntur: quod maximè ex eo prouenit, quia Francorum Reges bella, quæ anteà ſolebant in Veſtrogothos Arrianos pro fide Chriſti extendere, tunc in mutuam patriæ, & ſuam perniciem conuerterunt. Sæpe enim Gildebertus & Clotarius, qui ea tempeſtate in Francia regnabant, fraternis atq; acerrimis odijs inuicem confligebant, qui honeſtius, & maiore cum pietate pro dilatanda Chriſtiana fide in gentes hæreticas gladios ſuos extendiſſent. Sed erat tunc, ut nunc, Chriſti honor poſt terrenum & caducum regnum, atq; in infimo ſitu collocatus, qui debuiſſet regnis, & omnibus huius mũdi bonis longa intercapedine præferri. Sed tum Deus iuſtus iudex Agilaum, qui Arrianæ blaſphemiæ ſtuduit eſſe imitator & defenſor, ita puniuit, ut poſtquàm tempore paruo regnaſſet, eundẽ uita priuaret, & regno: à ſuis enim, quos ad ueram fidem promouere debuiſſet, iuſto Dei iudicio trucidatur.

Agilaus 66. rex externus.

Agilaus contra Cordubã exercitum mouit, & vincitur.

Francorum Regum domeſtica ſeditio.

Chriſti honor regno mundano poſthabitus

Agilai mors.

CAPVT VII.

ATHanagildus enim ueræ fidei Chriſtianæ aſſertor, quamuis occultus, cùm conſideraret Agilaum in adepto regno nimis inſoleſcere, atq; Arrianã perfidiam

Athanagildus 67. Rex externus.

eníxius defenſare, cœpit conſilia inquirere, quibus poßit tam iugratum diuinæ maieſtatis contemptorem à Regia maieſtate deijcere. Erat tunc temporis quidam Amatus Romanæ urbis ciuis, & patricius, quem Narſes, qui Italiam Iuſtiniani imperio reſtituerat, præfectum Narbonenſis prouinciæ, & aliarum terrarum Gallicarum creauerat. Hunc igitur Amatum ueræ fidei catholicæ defenſorem, Athanagildus in belli ſocietatem inuocans, bello Agilaũ adoritur, eumq; tanquam de diuinis & humanis rebus malè meritũ deiecit, & occidit. Itaq; Veſtrogothorum regno occupato, diu feliciterq;, utpote per duos & uiginti annos (teſte Blondo, & Volaterrano) regnauit, dignus qui inter optimos Reges cõnumeretur. Enimuerò (ut habet Lucas Tuicienſis) Arrianam ueſaniam auerſatus, ueram Chriſti fidem, quamuis non ſatis apertè, profitebatur. Huius autem tempore ob diuturnæ pacis commoditatem Gothi, & Alani in unam gentẽ (referente Blondo) hoc modo coaluerunt. Ea, inquit, longitudine pacis Veſtrogothis Hiſpanias, Citeriorem Vlterioremq;, pacatißimas habentibus, Alani cum Veſtrogothis ita cohabitarunt, ut in illius gentis nomen ſuum ſenſim confuderint, atq; immiſcuerint. Eos enim Alanos didicimus à Sebaſtiano Valentiniani Imperatoris duce ex Bethyca, quam ſperauerant retinere, ad Veſgothos confugiſſe: qui quidem Veſgothi ſuſpectos habentes nunquàm ſimul uno in loco ſtatiua habere permiſerunt: immò ne unquam poſſent, aut per ſeipſos rebellare, aut in Vandalos gentem amicam reſpicere, continuerunt illos in Hiſpania Citeriore: ex qua populorum mixtura facta eſt gentis utriuſque nominis compoſitio, quæ etiam noſtra ætate perſeuerat. Et qui eo modò Citeriorem Hiſpaniam incoluerunt Gothi, & Alani, nunc dicuntur corrupto uocabulo Cathalani, gens profectò illius induſtriæ, quæ generi ſuo in om-

Amatus ciuis Romanus.

Athanagildi pietas.

Gothi Alani, nunc Cathalani.

Cathalanica gẽs induſtrioſa

in omnibus reſpondeat. Et ſiue caſu factum ſit, ſiue ex ingenio, bene habet, quòd in nomine compoſito primam obtinet partem Gothica gens præſtantior quæ & Romam capere potuerit florentiſsimam, & capta paulò pòſt Hiſpaniæ regna mille iam annos, ſupraq; (licet aliquando minus integrè) conſeruauerit. Præterea in eodem loco Blondus adnectit, quomodo Romani imperij inclinatio tũc per Gothos extra Italiæ fines in Europa facta fuerit, quòd neque in Gallijs, neq; in Hiſpanijs, aut in Germania, ſiue in inſula Britannia, & prouincijs, quæ Danubio adiacent, aliqualis ultrà fuit Romano Imperatori, aut Romanæ Reipub. iuriſdictio. Cæterùm ad Athanagildum reuerſi, inuenimus ipſum poſt diuturnum ac pacificum regnum, naturali, non uiolenta morte apud urbem Toletanam occubuiſſe: quamuis Volaterranus aſſerat, ipſum ſuorum inſidijs trucidatum, cùm ego interim in hac re magis tribuam hiſtorijs Hiſpanorum.

Romani imperij inclinatio à Gothis cœpit.

Athanagildi mors.

CAPVT VIII.

LIVIBA in defuncti Athanagildi locum communibus procerum ſuffragijs ſurrogatur: qui peractis paucis annis in eo regio principatu, cœpit Regiæ dignitatis onera tantum faſtidire, quantũ imprudentiores homines ea concupiſcere, & admirari conſueuerunt. Proinde ne totam libertatem ſuam penitus amitteret, Leonegildum fratrem ſuum, ſiue (ut alij dicunt) filium, in regni conſortem aſſumpſit, atq; ita ampliſsimi principatus curas diuiſit, ut per ſeipſum Franciam Gothicam, & nonnullas partes Hiſpaniarum ei uicinas regeret, cætera omnia permitteret Leonegildo. Hi Reges, etſi Arriana hæreſi infecti eſſent, tamen permiſerunt Catholicos Pontifices ſuas ſynodos celebrare. Siquidem eorum tempore non parua controuerſia inter Hi-

Luiba 68. Rex externus.

Luiba graue duxit regnare.

Luiba Leonegildum conſortẽ regni effecit.

Paſchatis celebratio in controuerſiã vertitur.

ſpaniarum & Galliarum Epiſcopos de celebratione Paſchalis feſtiuitatis emerſit, quæ difficilè poterat humana induſtria diffiniri, quemadmodum in hiſtorijs Hiſpanorum latius continetur. Tandem Luiba, euoluto pauco annorum numero, mortifera ægritudine affectus, uitã regnumq; in Narbona reliquit.

Luiba mors.

CAPVT IX.

Leonegildus 69 Rex externus.

LEonegildus, qui uiuente Luiba partem Hiſpaniarũ adminiſtrauit, nunc illi mortuo in toto regno ſucceſſit: qui ſi tantus in propaganda fide Chriſtiana fuiſſet, quantum terreno regno augendo, conſeruandoq; ſtudebat, clariſſimũ inter omnes Principes locum haberet. Erat enim acerrimus Arrianæ perfidiæ defenſor, omniumq; Catholicorum hoſtis, & perſecutor. Habebat nanq; filium Hermegildum, cui uxorem Gildeberti Francorum Regis orthodoxi filiam accepit: quæ cupiens maritum ad ueram Chriſti fidem conuertere, egit cum Leandro Pontifice Hiſpalenſi, ut uirum ſuum inuiſeret, ſecumq; de uera religione tractare dignaretur. Annuit pius Pontifex tam pijs, & iuſtis optimæ fœminæ precibus, & cum illo de uera religione conferens, oſtendit ex ſacræ ſcripturæ teſtimonijs intolerabilem Arrianæ perfidiæ impietatem, tantumq; profecit, ut uolentem Chriſto lucraretur. Itaq; Hermegildo ad Catholicam eccleſiam, & fidem conuerſo, pater eum ferro uinciri iubet, & in carcerem trudi. Sed nullæ carceris tenebræ poterant ueræ fidei lumen in eo accenſum extinguere, quin potius gauderet ſe pro Chriſti nomine contumeliam pati. Perſeuerauitq; in ea Chriſti confeſſione, uſq; ad uitæ exitum per illuſtre martyrium. Ipſo enim ſanctiſſimo Dominicæ reſurrectionis die orto iam ſole, impius Rex pium & optimũ filium in carcere clauſum (miſſo ſpiculatore)

Leonegildus pertinax Arrianus.

Leander Hiſpalenſis põtifex.

Hermegildi Catholica religio & vera pietas.

Hermegildi martyriũ.

culatore) ſecuri percuſsit, Chriſtoq́; pretioſum martyrem conſecrauit. Vxor uerò occiſi ſanguinarium Regem abominata, cum paruulo filio effugiens, incidit in manus militum Mauritij Imperatoris, qui tunc per quamcunque occaſionem in Gallijs uerſabantur: à quibus capta in Siciliam perducitur, ut inde Conſtantinopolim ad Imperatorem pro obſide mitteretur. Non tulit fragilis mulier inſolitam marini itineris nauſeam. Vix enim terram Siciliæ attigit, & mortifera ægritudine correpta ſpiritum exhalauit, relicto paruulo filio, qui Conſtantinopolim ad Imperatorẽ eſt deductus. Intereà Gildebertus Rex, ut iniuriam ſororis uindicet, grandem exercitum contra Leonegildum in Hiſpanias educit: nec ſegnior ille occurrit. Itaque acerrimum prælium committitur, in quo utrinque cadunt quàm plurimi, ſed ex Gothis pars maxima. Nec alia res, quàm iuſti doloris uindicta quæſita uidebatur. Et quidem talis erat Leonegildus in Chriſtianam fidem. Cæterùm quæ ad Regis officium ſpectabant, ſtrenuiſsimè exequebatur. Siquidem omnes rebelles ciuitates per Hiſpanias ſubiugauit, regnum ſuum potenter dilatauit, Cantabriam, & multas terras recuperauit, deniq; Galliciam, expulſo inde Audeca Rege, & gente Sueuorum (quorũ maiores in ea parte centum ſeptuaginta annos regnauerant) regno Veſtrogothorum adiunxit. Quem tandem poſt multa & inſignia facta mors ex infirmitate contracta Toleti ſuperauit, & extinxit.

Hermegildi vxor in captiuitate moritur.

Gildebertus frãcorũ Rex contra Leonegildum.

Leonegildus armis quàm religione clarior.

Leonegildi mors

CAPVT X.

Recaredus optimus Rex, patri ſuo Leonegildo in regno, non in moribus ſucceſsit. Ille enim uehementiſsimum Arrianæ ſectæ defenſorem, hic Catholicæ fidei aſſertorem ſe exhibere curauit. Ille terrenum regnum augere,

Recaredus 70. Rex externus.

Recaredi pietas ⁊ conſeruare ſtuduit: hic cœleſtem ſimul ⁊ terrenũ principatum ita curauit, ut hunc tranſitorium, illum ſempiternum æſtimaret. Quocirca ne Chriſtianam religionem in poſtremis collocare uideretur, effecit, ut ſeptuaginta duorum Epiſcoporũ ſynodus anno Chriſti quingenteſimo nonageſimoquarto per Hiſpanias, Franciã, Italiamq́; cõuocaretur, in qua de religione, deq́; æterna Chriſti diuinitate cõſtitueretur, quid ſentire oporteret. Ibi Leander Hiſpalenſis Pontifex, uir fide Catholicus, ⁊ in lege Dei exercitatiſſimus, atq; in ſacris ſcripturis doctiſſimus, acerrimè diſputans, adeò confutauit ſectam Arrianam, ut Recaredus ipſe cum proceribus, ⁊ omni gente ſua renũciaret paterno ⁊ gentili errori, ſeq́; cæteris per Catholicam eccleſiam fidelibus religione ⁊ fide conformaret. Quæ res per omnes Hiſpanias, Gallias, ⁊ Italiam admirabili omnium lætitia, ⁊ profuſo gaudio excepta eſt, nomenq́; Gothorum longè glorioſius reddidit, quàm prioribus annis ulla in armis claritas efficere potuiſſet. Deinde omnes Arrianos ex omnibus Hiſpaniæ partibus effugauit, Catholicosq́; pontifices ⁊ ſacerdotes ab exilio reuocatos in ſuas eccleſias, ⁊ prouentus reſtituit. Summo quoq; honore eos affecit, qui pro Chriſti nomine contumeliam hactenus ſuſtinuerant. Præcipui autem cooperatores, ⁊ autores, quibus Gothica gens, abnegata hæreſi, ad Orthodoxã fidem cõuerteretur, erant tres ſanctiſſimi Pontifices ex Gothico, ⁊ Regio ſanguine procreati, Leander, Fulgentius, ⁊ Iſidorus: quorũ opera effectum eſt, ut nunquàm deinceps uera apud Hiſpanos religio ceſſaret. Hoc itaq; ueræ religionis fundamento poſito, Recaredus manum ad regni defenſionem extendens, ſæpe contra Romanos pugnauit, totiesq́; uictor euaſit. Refert Raphaël Volaterranus hunc Recaredum cum Francis bellum geſſiſſe, atq; ex eis quadraginta millia occidiſſe: cùm interim

Concilium 72. Epiſcoporũ anno Chriſti 594

Leander Hiſpalenſis Epiſcopus.

Recaredus cum omni gẽte Gothica hæreſim Arrianam abiurat.

Arrianis expulſis Catholici reſtituuntur.

Leander. Fulgentius. Iſidorus.

Recaredus Romanos ſæpe deuicit.

Recaredus 40. millia Francorum occidit.

rim tantæ bonitatis erga ſuos fuiſſe aſſeratur, ut nullus eſſet in tanto numero ſubditorum, à quo non diligeretur ut pater. Tributa enim, & exactiones à patre Leonegildo impoſitas, in totum ſuſtulit, & remiſit, Quamobrem cùm Toleti diem clauſiſſet extremum, tantus ubique luctus audiebatur, ut unaquæque domus ſuum præcipuum amicum amiſiſſe putaretur. Recaredus mitis in ſuos. Recaredi mors.

CAPVT XI.

L*viba poſt optimi patris* Recaredi *mortem in paternum ſolium aſcendit, optimæ quidem ſpei adoleſcẽs, utpote qui à Chriſtianißimo patre didicerat, totam ſui regni adminiſtrationem ad* Dei *gloriam, & proximorum utilitatem applicare.* Q*ueamdmodum enim omnium uirtutum officia in pio, atque integerrimo patre relucebant, ita nihil aliud in tota filij uita, quàm maiorũ honeſtas, & ſummus erga diuinam religionem feruor apparebat. Quocirca nonnulli in* Deum *& patriam impij, in eum ſine ulla cauſa inſurgentes, ipſum non ſine publico omnium luctu trucidauerunt, poſtquam duos annos in regno* Gothorum *compleuiſſet.* Luiba 71. Rex externus. Luibæ innocentia. Luibæ cædes.

CAPVT XII.

V*itericus poſt præmatura* Luibæ *fata ad* Gothorum *regnum celerius, quàm honeſtius peruenit.* Hic *enim cùm nimis ambitioſè* Regiam *dignitatem in ſe transferri optaret, ducem eorum ſe conſtituit, qui innocentis* Regis Luibæ *ſanguinem per nefarias inſidias effuderunt.* Proinde *regnum eius paricidio partum, magna ubique infelicitate laborabat. Sæpe in bellum contra* Romanos *deſcendit, & toties uictus fugatusq;, damna quàm plurima, amiſſa ingenti militum multitudine, ſuſtinuit.* Erat *nihilo-* Vitericus 72. rex externus. Regnum paricidio partum infeliciter adminiſtratur. Vitericus bello infelix.

minus ante ſuſcepta Regiæ maieſtatis inſignia in re militari admodum ſtrenuus, & fortunatus. Sed poſtquam eſt ſanguinarius effectus, omnia eius ſtudia in deterius ſunt prolapſa, adeò ut regnum, quod homicidio acquiſiuerat, occiſus à ſuis citius quàm credidit deſerere cogeretur, relicto ad poſteros documento, ut quod alteri quis fecerit, ab alijs iuſtè patiatur.

Viterici cædes.

CAPVT XIII.

Gūdemarus 73. Rex externus.

GVndemarus, ſiue (ut nunc Gothi loquuntur) Gunnarus, Veſtrogothorum regnum poſt occaſum Viterici ingreſſus, duos hoſtes in ſui regni auſpicijs non contemnendos expertus eſt, Romanos uidelicet, & Vaſcones, contra quos copias non paruas educendas curauit: primumq́; in Vaſcones mouit, quorum magnam multitudinem acerrimo bello congredientem cæcidit, & profligauit. Nec infelicius contra Romanos, & cæteros ſui regni hoſtes pugnans, ſpem magnam ſubiectis populis de ſe præſtitit, quòd eſſet futurus Rex ad utrumque tempus, & belli, & pacis, plurimum opportunus. Sed non fluerunt fata ipſius regnum tam diuturnum fore, quàm felix ab omnibus ſperabatur. Quippe duobus annis in tranſitorio regno completis, uiam uniuerſæ carnis ingreſſus, Toleti in Regijs monumentis ſepelitur.

Gūdemarus cōtra Romanos & Vaſcones triumphat.

Gundemari mors.

CAPVT XIIII.

Siſebutus 74. Rex externus.

An. DCXII.

SIſebutus deinde, ſublato per mortem Gunnaro, ſiue Gundemaro, ad Gothorum regnum concordi procerum electione circa annum à Chriſto nato DCXII. feliciter peruenit. Huius præclara facinora, & Regios mores conſiderans, nequeo mihi ab inſigni dolore temperare, quòd in hoc noſtro infelici ſeculo à talibus Regibus & Principibus

Principibus nimium diſtare uideamur. Ille non dixit, Volo in primis curare regnum meum, & meum ſolium bene cõfirmare, deinde me ad reſtituendam collapſam Chriſti religionem conuertam. Sed primùm omnium curauit, ut diuinæ maieſtati debitus honor à cuncto populo ſibi ſubiecto integrè ſeruaretur: nihilq́; omiſit, quod ad augendam, conſeruandamq́; Chriſti fidem neceſſarium uidebatur: tantusq́; erat in eo eiuſdem ſanctiſsimæ fidei zelus, ut ad eius piam exhortationem nonaginta Iudæorum millia ſuſcepto baptiſmi ſacramento ad Chriſtum conuerterentur. Magnus profectò numerus, & digniſsimus, qui laudem Gothico Regi conciliet immortalem: eſtq́; ob id in ſacris Decretalibus, præſertim in titulo De baptiſmo & eius effectu, religioſiſsimus Princeps appellatus. Præterea omnes hæreſes & errores, quibus Chriſtianæ fidei ſynceritas uiolari, uel labefactari poterat, antequam altiores radices firmarent, autoritate & ratione extinxit. Siquidem orta per eam tempeſtatem hæreſi Acephalorum, mox ſanctiſsimum Archiepiſcopum Hiſpalenſem Iſidorum in diuina lege eruditiſsimum rogauit, ut cõuocato Pontificum, & prælatorum concilio, ſuborientes hæreſes iuxta regulam à ſanctis patribus inſtitutã examinaret, & condẽnaret. Aderat quoq; in eodem concilio Rex Siſebutus, in diuinis & humanis literis inſtructiſsimus, qui cum ſumma eruditione ſummam clementiam coniungens, omnibus hæreticis, qui tunc apertis rationibus ab Iſidoro conuicti fuerant, & ad cor redierãt, pepercit. Et cùm tãtus eſſet erga diuinæ maieſtatis honorẽ ampliandũ, omnia illi pro uoto in temporali regno ſucceſſerũt. Sæpe enim bella in Romanos promouit, & ſemper glorioſam uictoriam reportauit, recuperatis ab eorum imperio terris, uillis, oppidis, caſtellis, quæ Romani præſides Narbonenſem prouinciam adminiſtrantes

Siſebuti magna pietas.

Iudæorum 90. millia baptizata.

Acephalorũ hæreſis orta, & extincta.

Siſebutus in lege diuina inſtructiſsimus.

Siſebuti uictoria contra Romanos & Africanos.

ſibi ſubiugarant. Præterea non minus fęliciter in Africanos, quàm in Romanos dimicauit. Deinde hic optimus Rex poſt tot præclara facinora, totq́; admirandæ uirtutis opera, quæ pro augmento diuini cultus, & ſubiecti populi ſalute perfecerat, non ſine publico luctu in fata conceſſit, memoriamq́; de ſe ad poſteros tranſmiſit glorioſam, & immortalem. Hic eſt enim, qui Hiſpanos à Romano imperio ita liberauit, ut nunquam amplius Romanis ſubiecti fuerint, teſte Matthæo Palimerio in ſupplementis Euſebij, & Hieronymi.

CAPVT XV.

Ricardus 75. Rex externus.

RIcardus quamuis pueriles annos uix egreſſus eſſet, tamen ob egregia patris ſui Siſebuti merita in paternum regnum communi procerum cõſenſu ſurrogatur. Perſuaſum quippe omnibus erat, ut filius optimo patre genitus, nihil à paternis uirtutibus degeneraturus eſſet. Sed is celeri & præmatura morte correptus, ampliſſimum regnum, quod uix toto ſemeſtri rexerat, paruo tumulo commutauit, ſuoq́; fato ſatis oſtendit, momentaneũ caducumq́; eſſe omne mortalium imperium, pro quo plerique nimis infęliciter digladiantur.

Ricardi pueri mors.

CAPVT XVI.

Cintila 76. rex externus.

CIntila, cùm fatis abſumptus eſſet Ricardus, à Gothorum proceribus Rex declaratur. Erant enim tanta eius merita erga Gothicam Rempublicam, ut nulli iuſtius, aut utilius Regia maieſtas tunc deferri potuiſſet. Enimuerò ſub Siſebuto optimo & potentiſſimo Rege, dux exercituum conſtitutus, multum ſtrenuè & potenter ſe in re militari geſſerat: nec poſteaquam Rex factus erat, quicquam in armorũ exercitio remiſſius egit. Quamobrem non minori

Cintilæ in armis ſtrenuitas.

nori hoſtibus terrori, quàm ciuibus amori fuit: in hos enim benigniſſimus pater, in illos terribile fulmen apparuit. Romanos ſæpius quàm felicius Hiſpanias impugnantes ita repreſſit, & proſtrauit, ut relictis omnibus ciuitatibus & terris, quas uel olim, uel nuper poſt Siſebuti mortem occupauerant, in Italiam trepidi remearent, nec unquam poſtea ſubiugandis Hiſpanijs animum adhiberent. Itaque Cintila primus Gothorũ Regum ſua ſingulari uirtute, & prudentia totam Hiſpaniarum monarchiam integrè libertati reſtitutam, ad ſuum principatum felici uictoria perduxit, Deinde Vaſcones in uicinas terras irrumpere auſos, non ſolùm forti manu repreſſit, uerumetiam ſubiugatos coëgit, ut ſuis ſumptibus & laboribus ciuitatem Olitenſem ædificarent. Demum toto Reipub. ſtatu domi & foris optimè inſtituto, Toleti extremum uitæ ſuæ diem abſoluit, tanto omnium ſubditorum luctu, quantus uix poſſit in funere unici, atque optimi parentis impendi.

Cintilæ in Romanos uictoria.

Cintila Romanos ab omnibus Hiſpanijs diſcedere coëgit.

Cintilæ uictoria in Vaſcones.

Olitenſis urbs ædificatur.

Cintilæ mors.

CAPVT XVII.

Siſenandus poſt mortem patris Cintilæ, non expectato procerum conſenſu, regnum per tyrannidem inuaſit, excluſo & occiſo primogenito fratre Cintila, ad quem regnum iuſtè deferendum fuiſſet. Adiuuit huius Siſenandi temeritatem Rex Francorum Dagobertus, qui interim dum Gothi ob domeſticum & fraternum odium periclitarentur, Vaſconiam ab eorum regno auulſam regno Franciæ adiecit, fratremq; ſuum Arebertum ea prouincia donauit. Poſt cuius mortem cùm ſe Vaſcones in libertatem uindicare, & ad Gothorum regnum redire conarentur, magno Dagoberti prælio ſuperati, ad durius Francorum iugum redire compelluntur. Vnde ſatis apparet, illũ Francorum Regem ſub ea domeſtica Gothorum diſcordia po-

Siſenandus 77. Rex externus.

Siſenandus tyrannus & parricida.

Dagobertus Frãcorũ Rex, Vaſcones expugnat.

tentem, formidabilémque euaſiſſe. Siſenandus autem regnum, quod fraterna cæde occupauerat, paruo tempore, & minore utilitate adminiſtrans, nullam ſuorum geſtorum memoriam ad poſteros tranſmiſit, niſi quòd ad melioris conſcientiæ uſum reuerſus, quartum concilium Toletanum celebrari procurauit, in quo multa ad diuinæ maieſtatis gloriam, atque augmentum, & conſeruationem ſanctiſsimæ fidei Chriſtianæ conſtituta fuerunt, præſidente in eo ſanctiſsimo Eugenio, poſtea Archiepiſcopo Toletano, qui totam eccleſiam Occidentalium regnorum ſua ſanctimonia, & ſacrarum literarum eruditione plurimum illuſtrauit. Deinde Siſenandus paulò pòſt concilium Toletanum graui corporis ægritudine Toleti correptus occubuit.

Toletanum cõciliũ quartũ.

Eugenius, poſtea Archiepiſcopus Toletanus.

Siſenãdus breui regnans moritur.

CAPVT XVIII.

Cintila poſt Siſenandi fata concordibus Gothorum ſuffragijs regio ſceptro inſignitus, temporum ſuorum tranquillitatem diuino beneficio conceſſam, ita ad honorem Dei, & ſubiecti populi ſalutem ordinare curauit, ut non ab hominibus, ſed à Deo electus, & datus crederetur. Cùm enim in tempore regni eius non deeſſent, qui hæreſes ſuſcitare, & errores in Chriſtiana fide ſerere non ucrerentur, priorúmque conciliorum acta palàm in dubium reuocarent, piam ac ſummè neceſſariam operam adhibuit, ut iterum duo concilia Toletana celebrarentur: in quibus omnes priorum conciliorum conſtitutiones confirmatæ, multæq; de nouo additæ fuerunt: quas ſanctiſsimus pontifex Hiſpalenſis Iſidorus, qui in illis cõcilijs præſedit, non ſolùm ſua Pontificia autoritate, ſed inſigni ac pia eruditione, qua præditus erat, confirmauit, atque ut ab omnibus piè & efficaciter obſeruarentur effecit; quod ei tunc

Cintila 78. Rex externus.

Cintila duo cõſilia Toleti celebrari fecit.

Cõcilia Toletana duo, quintũ, & ſextum.

Iſidorus Hiſpalenſis.

tunc haud difficile fuit, quando ille Rex in regno præſidebat, qui ſe hominem mortalem, non Deum immortalem more tyrannorum exiſtimabat: qualis hic optimus Cintila erat, qui poſt temporalis regni adminiſtrationem glorioſa morte ſublatus, gloriam meruit immortalem. *Cintilæ mors.*

CAPVT XIX.

Tulgas 79. Rex externus.

TVlgas mortuo patre Cintila, nullo procerū ſuffragio diſſentiente, Rex Gothorum deſignatur, talemq; ſe in omnibus uirtutum officijs oſtendit, ut illam eximiæ probitatis opinionem, quam de eo omnes conceperant, non inanem fuiſſe monſtraret. Erat enim ſumma modeſtia præditus, liberalitate inſignis, iuſtitia & clementia conſpicuus, præterea religione, fide, pietate, uitæq; integritate nulli ſecundus. Proinde cùm erga omnes ſe benigniſſimum exhiberet, ab omnibus nō ut dominus, aut Rex timebatur, ſed ut unicus omnium pater amabatur, & colebatur. Quicquid Pontifices, aut Reges ante eum pro felici Eccleſiæ ſtatu, & Chriſtianæ religionis incremento, ac publica regni utilitate conſtituerant, confirmauit, autoritatemq; ſuam contra quoſuis Eccleſiæ inuaſores adhibuit, omniaq; alia optimi Regis officia præſtitit, quibus toti populo perſuaſum erat, ipſum fore Regem bonum & optimis quibuſque Principibus comparandum. Sed crudelia illa fata, quæ proſperis mortalium ſucceſſibus inuident, hunc optimum Regem præmatura morte in urbe Toletana, uix expleto biennio à ſuſcepti regiminis cura, ſuſtulerunt: cuius mortem ſubiecti populi adeò dolenter tulerunt, ut uix ullam admitterent conſolationem.

Tulgæ uirtutes eximiæ, & pietas.

Tulgæ præmatura mors Toleti.

CAPVT XX.

Cindaſuindus 80. Rex externus.

CIndaſuindus deinde poſt Tulgæ mortem, Gothorum regnum, nõ expectata procerum electione, per uim & arma occupauit: quod fortè non alia ratione auſus fuiſſet, niſi quia Reipub. plurimum metuebat, ne ad manus alicuius crudelis Principis deuolueretur. Enimuerò talem ſe in occupato regno geſſit, ut omnes partes optimi Regis diligenter exequeretur.

Cindaſuindi pietas Dei honorem temporali regno prætulit.

Siquidem ante omnia temporalis regni negotia, totum animum ſuum ad augendum Dei honorem conuertit, decoremq; domus Dei enixius cæteris omnibus dilexit. Pontifices, prælatos, ſacerdotes, & totum ordinem cleri prouentibus, priuilegijs, libertate donauit: contentionem illam, quæ erat inter pontifices, Hiſpalenſem & Toletanum, de primatu Hiſpaniarum, per Summi Pontificis autoritatem aboleri procurauit, translata ab Hiſpali ad Toletũ primatus ſede, & dignitate: ad quod non paruam occaſionem præſtitit Theodiſclus Græcus archiepiſcopus Hiſpalenſis, qui eccleſiam ſuam multis hæreſibus & erroribus corrupit, ac infamauit, nõ ueritus multas hæreſes in doctrinam, & libros ſanctiſſimi Iſidori immiſcere, abraſis pluribus, quæ ueram in Chriſtiana fide pietatem ſapiebant. Ob quam impietatem pontificatu deiectus in Africam conceſſit, ibiq; errores plurimos ſimplici populo prædicauit.

Toletũ primatus in Hiſpania ſedes.

Theodiſclus hæreticus primatum Hiſpalenſem amiſit.

Concilium Toletanum ſeptimum.

Deinde cooperante Cindaſuindo cõgregatum eſt ſeptimum concilium Toletanum, in quo fuerunt quatuor Archiepiſcopi, & triginta epiſcopi, cum alijs compluribus prælatis, & nuntijs eorum, qui adeſſe nequiuerũt. In eo concilio poſt multas, & utiles, ac neceſſarias pro Chriſtiana fide conſtitutiones, ſanctus Eugenius electus erat in Archiepiſcopum Toletanum, & à Summo Pontifice confirmatus.

Eugenius Archiepiſcopus Toletanus.

Præterea idem optimus Rex miſſo ad Summum Pontificem idoneo legato (quem credo fuiſſe ſanctum

Tayonem Epiſcopum) ſupplicabat ad ſe tranſmitti Morales libros diui Gregorij Papæ. Cui Papa reſpondit, ſe quidem libros illos libenter mittere uelle, ſi inter tot librorum uolumina, quæ in Romanæ eccleſiæ archiuio cõtinentur, reperiri poßint. Mœſtus eo reſponſo nuntius, ſe in templo ſanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli ad diuinum auxilium orando, & plorando conuertit: factúmque eſt, ut media nocte ſancti Apoſtoli, & cum eis ſanctus Gregorius ineffabili claritate fulgentes, illi oranti apparerent, locumq; deſignarent, in quo librum, quem quærebat, inueniret. Itaque annuente Summo Pontifice, pretioſus illorum librorum theſaurus, in quibus tot integerrimi mores continebantur, in Hiſpanias eſt cum maximo Romanorum damno translatus. Qui ſi in hoc noſtro infelici tempore ad Romanos remitteretur, profectò felicißimi fierent, qui cupiunt per Romanos mores inſtrui, & emendari. Cùm autem Rex Cindaſuindus tam integra eſſet erga Deum, & diuinum cultum pietate, factum eſt ſingulari Dei beneficio, ut toto decennio, quo regnauit, nullus hoſtis domi aut foris Gothorum Rempublicam in aliquo moleſtaret. Vbique ſyncerus Chriſti cultus, ubique uera inter homines charitas, nuſquam hæreſes, nuſquam in Regem, aut Rempublicam rebellio apparuit. Quocirca Cindaſuindus glorioſa morte in urbe Toletana defunctus, meruit inter felices, & bonos Reges connumerari.

Gregorij libri morales in Hiſpanias tranſportati.

Morales libri Romanis neceſſarij.

Cindaſuindi pacificum regnũ.

Cindaſuindi mors.

CAPVT XXI.

Recinſuindus, quem pater Cindaſuindus quatuor annis antequam moreretur, in regni conſortem aſſumpſerat, à proceribus poſt patris fata in Gothorum regno confirmatur. Hic à paterna probitate & pietate nihil degenerans, primam curam de augenda & conſeruan-

Recinſuindus 81. Rex externus.

Recinſuindus in Deum pientiſsimus.

da Chriſti fide, & honorandis Dei miniſtris aſſumpſit: quod ſatis oſtendũt illa tria concilia Toletana, quæ ſucceſſiuè totis decẽ & octo annis, quibus regnauit, celebranda curauit. Nec minus in bello fęlix, quàm in Chriſtiana pietate conſpicuus erat. Siquidem ſuo tempore Vaſcones in Hiſpanias irrumpere auſos non ſolùm repreſſit, & profligauit, ſed ſecutus à tergo fugiẽtes, patriam eorum deuaſtando ſpoliauit, magnamq; ex eis multitudinem, quæ bella maluerat quàm pacem, occîdit. Itaque geſto feliciter bello, ſpolijs opulentus ad ſuos cum glorioſa uictoria remeauit. Quo etiam tempore extinctum eſt in hoc mundo illud glorioſum lumen omnium Occidentalium eccleſiarum ſanctus Eugenius archiepiſcopus Toletanus: in cuius locum Ildefonſus non minoris ſanctimoniæ, & eruditionis, digniſſimè ſurrogatur: in cuius tempore duæ hæreſes, Pelagiana & Heluidiana ex Gallijs in Hiſpanias irrumpentes, maximam Hiſpaniarum partem corruperunt, & à recta fide abduxerunt. Quarum aſſertoribus Ildefonſus ſeſe tam uiriliter oppoſuit, ut publica diſputatione, petitis ex ſacra ſcriptura euidentiſſimis argumentis, conuinceret eos eſſe intolerabiles Chriſtianæ fidei inimicos: atque ob eam perfidiam ipſos quantocyus extra Hiſpanias eijci mandauit. Deinde nunquam à prædicatione diuini uerbi ceſſauit, donec confutatis hæreſibus totam patriam Chriſto reſtituiſſet, omnibusq; perſuaſiſſet, ſanctam Dei genitricem Mariam contra eorum impias aſſertiones uirginem eſſe perpetuam, & inuiolatam: quæ idcirco tam pio prædicatori ſuo uiſibiliter, & miraculoſè apparens, indumentum contulit, quo in ſummis eccleſiæ ſuæ feſtiuitatibus uteretur. Quod autem, uel quale fuerit, non ſatis exprimunt hiſtoriæ Hiſpanorum. Demum ipſe Rex Recinſuindus, poſtquam toto tempore ſui regni

Cõcilia tria Toleti celebrata.

Recinſuindi uictoria in Vaſcones.

Eugenij ſancti mors.

Ildefonſus Archiepiſcopus Toletanus.

Hæreſes duæ, Pelagiana & Heluidiana exterminatæ.

Ildefonſus a S. Dei genitrice indumento donatur.

gni ſe omnibus exhibuerat optimum & iuſtum, liberalem ac gratioſum, ſummeq; affabilem & benignum, contracta apud Palentiam *graui ægritudine, uitam tranſitoriam ſempiterna commutauit.*

Recinſuindi mors.

CAPVT XXII.

Bamba 82 Rex externus.

B*Amba quemadmodum nobilitate ſanguinis illuſtriſſimus erat, ita in omnibus rebus gerendis prudēs, ac moderatißimus uiſus eſt.* Idcirco *cùm poſt mortem* Recinſuindi *magno omnium procerum cōſenſu in* Regem *eligeretur, ægrè poſt longam deliberationem ad id induci poterat, ut ſuam libertatem tam graui ſeruitute permutaret.* Nec *paſſus eſt ſe* Regem *nominari, donec ſanctorum* Regum *exemplo per manus* Pontificum *inunctus, & coronatus eſſet.* Facta *erat ea coronatio* Toleti *per officium primatis* Archiepiſcopi Toletani*: in cuius manibus iurauit ſe fidem* Chriſtianam*, &* Eccleſiæ *libertatem, legesq; & conſuetudines patriæ integrè ſeruaturum: proceresq; & populi uiciſſim ſuam fidem illi obligauerunt.* Quo *facto, cùm ſe ex omni parte ſecurum exiſtimaret, bella in eum undique conſurgunt.* Primùm *enim* Vaſcones*, deinde* Nemauſenſes *rebelles, præterea* Narbonenſes *perdomuit.* Ducem *quoque* Bitirreum *in* Gallia *res* Gothorum *infeſtantem ſuperauit.* Saracenorum *naues ducentas ſeptuaginta ad* Hiſpaniæ *littus primùm applicantes, magna ui animi (claſſe ingenti obuiàm miſſa) partim cepit, partim depreßit, prout extenſius oſtendūt hiſtoriæ* Hiſpanorum*, quæ à nobis ſummatim attinguntur.* His *bellis feliciter geſtis, & pace undiq; reſtituta,* Toleti *(ut autor eſt* Volaterranus*) cōcilium decimumſeptimum celebrandū curauit.* Poſtremò *ab æmulis medicata potione accepta memoriam amiſit, regnoq; adminiſtrādo inutilis effectus, ſe monaſticæ*

Bambæ ingens modeſtia & pietas.

Toleti coronantur Reges.

Regum *iuramētum.*

Bambæ undiq; bella inſurgūt.

Bābæ uictoria.

Bambā Saracenos uicit.

Concilium Toletanum 17.

uitæ in cœnobio Pampligenſi addixit, in quo uixit annos ſeptem, cùm prius octo regnaſſet: & tandem beato fine quieuit, in eodem monaſterio traditus ſepulturæ. Poſtea corpus eius per Alphonſum Regem decimum inde in urbem Toletanam translatum, in templo diuæ Leocadiæ collocatur.

Bambæ mors.

CAPVT XXIII.

Eurigius 83. rex externus.

Theofredi veri hæredis reiectio multorũ malorum occaſio fuit.

EVrigius Recinſuindi conſanguineus, amoto eius filio Theofredo, poſt funera Bambæ uiolentius, quàm iuſtius Gothorum Rex conſtituitur. Quamuis enim procerum electio illi plurimum ſuffragata fuiſſe uideretur, tamen præterito uero hærede non ſatis integra apparebat. Proinde regnũ eius (quod ſeptennio durauit) nullam clarorũ geſtorum memoriã ad poſteritatis notitiam tranſmiſit, niſi quòd eius tempore & cooperatione celebrata fuerint tria conſilia Toletana, ad mandatum ſancti Iuliani tunc Archiepiſcopi Toletani conuocata, in quibus omnia priorum conciliorum decreta non ſolùm Pontificia, ſed etiam Regia autoritate robur & firmitatem acceperunt. Deinde Eurigius filiam ſuam Egitæ (qui Bambæ conſobrinus erat) matrimonio coniunxit, ut ea affinitate Theofredus à legitima regni ſucceſſione coërceretur. Laborabat eo tempore Hiſpania intolerabili alimentorum & frumenti penuria, tantaq; fame premebantur incolæ, ut plurimi eorum relicto patrio ſolo nouas per orbem ſedes quærere cogerentur. Tandem Eurigius Toleti in fata concedens, regnum cum filia Cicilia, ſiue Cæcilona, Egitæ ſucceſſori reliquit.

Concilia Toletana tria.

S. Iulianus Archiepiſcopus Toletanus.

Fames in Hiſpania intolerabilis.

Eurigius moritur.

CAPVT

CAPVT XXIIII.

EGita deinde poſt mortem Eurigij, nõ ſolùm quia gener eius erat, ſed quia à Gothorum proceribus electus erat, ad defuncti ſoceri regnum magno Gothicæ Reipublicæ malo peruenit. Enimuerò adeò transuerſum animum ab omni iuſtitia & honeſtate habebat, ut eum in numero Regum conſcribere recuſarem, niſi lex hiſtoriæ bonos & malos complecti iuberet. Siquidem illuſtrißimos proceres, quorum beneficio ad regni faſtigium euectus eſt, infinito odio proſecutus eſt. Plurimos nanque eorum diris ſupplicijs affectos occidit, plures proſcripſit, pluresq; dignitatibus deiecit. Præterea alios fortunis, alios prouentibus, alios poſſeßionibus crudeliter ſpoliauit. Denique totius regni populum inſolitis tributis, intolerabilibus oneribus, iniquißimis exactionibus oppreßit, & ut omniũ diuitum bona in ſe, & ſuum inſatiabilem fiſcum transferret, literas, chirographa, inſtrumenta, quibus ipſi ſe debitores Regis fateri uidebantur, maligno animo confinxit. Nec in propriam coniugem (quamuis illuſtrißimam) humanior, quàm in cæteros apparebat. Quippe ipſam omnium bonorum iudicio innocentem indignè à ſuo toro repudiauit. Verùm inter tot enormia facinora hoc laude dignum egit, quòd cooperator fuerit, ut tria concilia Toletana pro augenda, & conſeruanda fide Chriſtiana conuocarentur: quæ non ſolùm ſua Regia autoritate confirmauit, uerumetiam humi proſtratus ſeſe ſacroſancti Concilij orationibus ſuppliciter commendauit. De morte huius Egitæ nulla in hiſtorijs memoria habetur, niſi quòd nimis ferò uitam & regnum morte permutauit.

Egita 84. Rex externus.

Egita peſſimus tyrannus.

Cõcilia tria Toletana.

Egita quamuis ſceleratiſsimus ſupplicem ſe Epiſcopis cõmendat.

CAPVT XXV.

Vitiſa 85. Rex externus.

VLtiſa deinde maligno patri Egitæ in paterno regno, & flagitiorum enormitate ſucceßit. Erat hic pluſquàm credibile uidetur facinoroſus, nequaquam optimis Gothorũ Regibus, ſed illis Romanis Caio Caligulæ, & Domitiano, immò ipſi Neroni comparandus. Quippe ut Nero (teſte Suetonio) moderatißimus, & optimus adoleſcens uidebatur, ita hic Vitiſa adoleſcens exiſtens, patris tyrannidem blandis precibus mitigauit: ſed ætate prouectior omnium tyrannorũ rabiem ſua ſeueritate ſuperauit: adeoq́; in ſua adoleſcentia ab omni auaritia alienus erat, ut codicillos & chirographos, quos improbus pater ad occupandum diuitum fortunas confinxerat, flammis aboleret. At poſtquam Rex effectus eſt, nihil uſquam ab eo tutum ſecurumq́; fuit, ſed omnes ſubditorum facultates & diuitias ſuas eſſe dicebat: occupauitq́; ex eis, quantum ſuæ inſatiabili libidini placuiſſet. Præterea in adoleſcentia magno Chriſtianæ religionis zelo duci uidebatur, quando ſanctis Epiſcopis in conuocandis ſacroſanctis Concilijs ſe pium, ac ſolicitum cooperatorem oſtendit: at uirilem ætatem ingreſſus, Epiſcopos, ſacerdotes, & quoſcunque Chriſti Dei noſtri miniſtros perſequitur, ſanctorum patrum conſtitutiones, & omnem Eccleſiæ autoritatem, quæ eius enormibus facinoribus aduerſabatur, ſuſtulit & exploſit. Adoleſcentia in eo erat caſta, ſobria, modeſta, benigna, patiens: at in uirili ætate ſe totum in omnia uitiorũ genera, præſertim in fœdißimum mulierum amplexum immerſit, licentiamq́; omnibus tam clericis, quàm laicis præſtitit, ut eius exemplo tot mulieres ducerent, quot uellent. Quo factũ eſt, ut omnis caſtitas, atq; honeſtas proſcripta, & in proſtibula relegata uideretur. Tamq́; effœminati facti ſunt Gothi ex illis corruptißimis moribus, ut priſtinam fortitudi-

Vitiſa peſsimis tyrannis comparandus.

Vitiſa primùm Epiſcopos ueneratur, poſtea magnoperè odit, & perſequitur.

Vitiſa fœdiſsima libido.

Gothi ſub Rege corrupto corrumpuntur.

ſortitudinem penitus exuiſſe putarentur, facti enormium uitiorum ſeruitores, qui prius regnis & nationibus imperabant. Interea Vitiſa conſiderans hos mores pleriſq; cordatis ſubditis diſplicere, ne occaſionem rebellandi aſſumerent, iußit ciuitatum mœnia demoliri, gladios in uomeres cōflari, ſcuta, & quicquid armorum erat comburi, pacem ſecuritatemq; (quæ nuſquã impijs eſſe poteſt) omnibus ea iußione promittēs, quibus ob illa horrenda peccata tam in præſenti, quàm in futura uita ab irato Deo ſupplicia horrenda parabantur. Immò, ut uerißimè in Hiſpanorum hiſtorijs ſcribitur, propter ea nefanda ſcelera, quæ ſub iſto Vitiſa fiebant, Deus iratus Gothorum regnum, & omnes Hiſpaniarum terras, occiſa inæſtimabili hominum multitudine deſolari permiſit. Præterea ſanguinarius Vitiſa Theofredum regni hæredem, quem Egita Cordubam in exilium miſerat, cepit, & oculis effoßis ſqualido ignominioſoq; carceri mãcipauit. Quo facto, Rodericus & Acoſta, Theofredi filij, dum eos Vitiſa perſequitur, fuga elapſi ad Romanos confugerunt: quorũ auxilio copias contractas, contra Vitiſam mouent, ipſumq; ſuperatum, & captum oculis priuant, regnoq; deſtitutum in carcerem, quo patrem eorum afflixerat, Cordubæ detrudunt: in quo (ut meritus erat) infamem uitam infami morte concluſit.

Vitiſæ veſaniæ in demoliẽdis vrbium mœnibus, & abijciendis armis.

Deus iratus regna ob Regum ſcelera deſolari permittit.

Theofredus à Vitiſa excæcatur.

Vitiſa excæcatur.

Vitam infamẽ mors infamis comitatur.

CAPVT XXVI.

Acoſta Theofredi filius, poſt expugnatum deuictumq; Vitiſam tyrannũ, à Gothorum proceribus in auitum regnũ dignißimè ſurrogatur: ex cuius geſtis pauca ad poſteros miſſa inuenimus, quia regni eius tẽpora triennio completa fuerunt. Eſt tamen ueriſimile, ipſum optimam ſpem de ſe toti Reipublicæ præſtitiſſe. Nec eſt ſilentio implicandum, quòd intolerabilem patris ſui ignominiam,

Acoſta 86. Rex externus.

Acoſtæ optima indoles, & mors prmatura.

mortemq́; nimis indignam, auxilio Romanorum adiutus, tam potenter, quàm prudenter uindicauerit, ſeq́; & totam patriam in priſtinam libertatem reſtituerit, occiſo tyranno, ſub quo nihil liberum erat, præter id quod flagitium erat, & turpitudo.

CAPVT XXVII.

Rodericus 87. Rex externus.

Roderici pernicioſa libido.

Iulianus præfectus Saracenos in Hiſpanias inuitat.

Anno Chriſti 716. finis regni Veſtrogothorũ in Hiſpaniјs.

Aſtures & Cantabri, nũc Gallicia gens inuictiſsima.

700000. hominum in bello Saracenico cõſumpta.

Saracenis Hiſpania ſubiugatur, & in plura regna diuiditur.

Rodericus Theofredi filius, poſt Acoſtæ mortem tres annos regnauit: cuius pernicioſa libido finẽ attulit Gothorũ non tam nomini, quàm pacifico imperio à Saracenorum gẽte euerſo. Nam cùm filiam cuiuſdã Iuliani præfecti, qui Tingitanam prouinciã adminiſtrabat, uitiaſſet, dolor domeſticus patrẽ ad ultionem ſolicitauit. Quocirca Iulianus loci cõmoditate fretus, miſsis clàm nuntijs, Saracenos ex Africa, quã nuper poſt ſubactam AEgyptũ occupauerãt, in Hiſpanias inuitauit: qui anno ſalutis DCC XIIII. Muſa & Tariſa ducibus, à Miramomelino eorum tunc Rege miſsis, atq; per anguſtias Herculei freti ingreſſis, biennij ſpatio omnem ferè Hiſpaniam occupãt, præter Aſtures, & Cãtabros: qui ſicut olim nouiſsimi in ditionem Romanorum conceſſerunt, ita labente Romano imperio ſe ſoli tum natura loci, tum uiribus & armis protegentes, fidem Chriſti tutati ſunt, ut neque primùm Gothis, neque deinde Saracenis uſquam ceſſerint. Hæc eſt terra, quæ nunc Gallicia dicitur, in qua habitat genus hominum inuictiſsimum. In eo Saracenico bello cecidiſſe dicuntur ad DCC. hominum millia utrinque abſumpta. Rex ipſe Rodericus, qui filium Sancium cum parte copiarum obuium præmiſerat, atque is occubuerat, ad Xeritium oppidum occurrens, cum reliquo extinctus eſt exercitu. Saraceni tãto potiti imperio, cùm latè ferro, flãmaq́; omnia uaſtaſſent, regna inter ſe plura conſtituêre. Primum Cordubæ,

quod Abenalibeti regnum uocauerunt: alterum apud Hiſpalim: tertium apud Carthaginem nouam, uſq; ad quorundam Principum tempora, quos uocant Almorades: eaq́; in poteſtate uſq; ad Ferdinandum tertiũ Regem perſeuerauerunt. Hic demum anno ſalutis MCCXVI. Toleto, Corduba, multisq́; alijs recuperatis locis, Saracenos regnis ex magna parte deiectos, compulit Bethycã, quã hodie appellant Granatam, & Malacam (quæ prius ſub Cordubæ regno fuerant) ſeſe recipere, ac uſq; ad noſtram ferè ætatem retinere: unde tandem Dei benignitate, ac nouiſſimi Ferdinandi Regis uirtute expulſi fuerũt anno Domini MCDXCII. Sed his omiſſis ad Gothos redeamus: quibus poſt uaſtatas à Saracenis Hiſpanias, tenuis quædam portio (quam Ducatum Aquitaniæ dixerunt) remanebat: finitumq́; eſt eo tempore regnum, quod annis pluſquàm trecentis in Hiſpanijs Gothi tenuere, quos Veſgothos, hoc eſt, Occidentales dixere: non ob eam cauſam, quòd in Occidua mundi parte, in Hiſpania regnauerint, ſed quia hoc nomen ad Danubium renouatum, ex primæua ſua patria Scandiana ſecum extulere, ubi hodie quoq; (ut ſuperius diximus) diſcrimẽ eſt Orientalium, & Occidentalium Gothorũ. Ex prima aũt illorũ de Scandia egreſſione ad hæc uſq; tempora Leonis tertij Imperatoris, paulò plus uel minus (teſte Alberto Crantzio) quàm duo millia annorũ & centum quinquaginta cõputantur, quibus primùm ad Vlmerugiã, Cimeriam, Boſphorum: deinde ad mare Ponticum: poſtcà in Thracia, atq; Mœſia: inde ad ripã Danubij: iterũ in Thracijs: poſteà per Italiam, & Hiſpanias res maximas (conſtitutis maximis regnis) peregerunt: quemadmodum etiam perſuaderi queat per ſubſequentẽ orationem, quã olim doctiſſimus Nicolaus Archiepiſcopus Vpſalenſis in ſacroſancta ſynodo Baſilienſi circa annos Domini MCDXL. proponere curauit.

Anno Chriſti 1216. Hiſpaniæ à Saracenis liberatio.

Anno 1492.

Gothi 300. an. in Hiſpanijs regnauerunt.

Gothicæ tranſmigrationis epilogus.

PROPOSITIO ET PROTESTATIO Reuerendiſs. patris D. Nicolai Raualli Archiepiſcopi Vpſalenſis, cùm eſſet orator ſereniſs. D. Erici Gothorum, & Suecorū Regis in concilio Baſilienſi, ad oſtendendam præeminentiam eiuſdem Regis, & regnorum Suetiæ, & Gothiæ.

CAPVT XXVIII.

Optauimus à principio, Patres Reuerendiſsimi, nihil earum rerum, quæ hanc ſanctam ſynodum aut conturbant, aut diſtrahunt, maximè quæ Chriſtianæ religioni in Chriſto ſolido lapide angulari ſubſiſtenti parū ſeruiunt, longis, aut tædioſis anfractibus agitare. Nos enim, qui è finibus Aquilonis à ſereniſsimo Gothiæ et Suetiæ Rege miſſi, non ſine magno rerum, & perſonarum periculo dudum aduenimus, cum ea humilitate promptiſsimis animis ueſtro ſanctiſsimo cœtui interfuimus, ut potius cauſæ aliorū oratorum de ſedibus diſsidentiū, etiam nobis qualitercunq; cooperantibus ſedarentur, quàm operam daremus, ne noſtræ eminentiæ iura, quibus illa inſigniſsima regna noſtra decorantur, adduceremus in mediū. Nō enim cōgruere uidebatur noſtræ Orthodoxæ religioni iam proximè (timendū) perituræ, ut patulis omnium cerni poterit obtutibus, ne prius hoc ſciſcitaretur, ubi Regum ſedes, aut quis eorū ordo, antequam de ipſa omnium ipſorū, ac noſtrorum ſalute tractaretur. Tamē quia non paruam diligentiā per aliorū præpotentū Regum & Principum oratores pro ſuis hinc inde locis experti ſumus, ne omnino negligentes reputemur, & ne Regio iuri præiudiciū noſtra taciturnitas afferat in futurū, cum benigna ſupportatione pauca dicemus. Memoria tenemus Patres Reuerendiſs. argumenta peritiſsimorum

morum legatorũ aliorum Regum, & Principum, ad prioritatem concludendam in hoc ſacro concilio inducta, quibus perſuadebatur, antiquitati tam regni, quàm ſuſceptæ fidei, pro hac cauſa inhærendum eſſe. Quòd ſi ex hac radice iuſta ordinis illatio ſubſumitur, credimus uos prudentiſsimos Patres, qui in omnibus etiam hiſtoriarum ſcripturis promptiſsimi eſtis, meritò pro ſereniſsimo noſtro Rege antelationis ſententiam inter penè omnes mundi Reges iuſtè prolaturos. Et ne fortè hoc iunioribus fictitiũ eſſe uideatur, ſuccinctiſsimè ea, quæ huius rei ueritatem oſtendunt, patientes audire deprecamur.

CAPVT XXIX.

QVanquam de Gothorum origine, & diuiſa eorum gente, ac rebus geſtis, omnes penè libri, & hiſtoriæ plenæ ſunt, tamen Ablabius Gothicè, Dion Græcè, Iordanes Latinè ſingulariſsimum ſtudium pro annalibus Gothorum conſcribendis impenderunt. Tradunt autem ex ipſis Aquilonaribus partibus, uidelicet ex ampliſſima peninſula Scandiana (quam Coſmographi alterum orbem affirmant) innumeras exiuiſſe gentes, inter quas de regno Gothorum, quod nunc uulgariter Suetia (ob uicinitatem) nuncupatur, primi fuere Oſtrogothi, & Veſtrogothi, Suedi, Vinnuli: cum quibus Turcilingi, & Heruli aſſociati, per mare Orientem petunt, & ſucceſſu temporis Aegyptum, Aſiam, Ciciliam ſubiugauerunt: è quibus, dum in Aſia uiri diutius morati ſunt, Amazones exiere. Poſt hæc Telephus Herculis filius Gothorum Rex, Priami ſororem coniugio ducens, cum Danais bellum iniuit, & Teſſandrum ducem peremit. Cui filius Euriphilus ſucceſsit, qui in Troiano bello interfuiſſe, & ibidem legitur interfectus. Deinde longo interuallo

Qui de Gothorũ origine ſcripſere autores.

Thamyris Regina Gothorũ cum filio Gothis præfuit,quæ in Scythico bello Cyrum Perſarum Regem peremit. Deinde Darius *Hydaſpis filius, ab* Anthino Gothorũ Principe *bello uictus in fugã uertitur.* Neq; Xerxes *Darij filius* Rex *Perſarum,cum maximo exercitu contra admirandam potentiam Gothicam quicquã efficere potuit.* Philippus Macedoniæ Rex *magni* Alexandri *genitor,*Gudulæ Gothorũ Regis *filiam* Meduppam *coniugem duxit,ut ſaltem eo medio* Gothorũ *amicitia,& pace frueretur.*Eo tempore, quo *Sylla gubernacula* Romanæ *Reipub.gerebat,* Boroiſta Gothis *præfuit: & ille admirandi ingenij* Diceneus *in* Gothicam *prouinciam uenit, quem* Rex Gothorum *humaniter ſuſcipiens, permiſit illi parem ſibi in populo poteſtatem: cuius conſilio magna pars Sarmatiæ ſubacta eſt.* Poſt *quem* Commoſitus *omni prudentia, & ſcientia* Rex *clariſsimus ſequitur: ſub quo* Dacia, *Mœſia, &* Thracia *Gothis acceſſere.* Et *quia maximam partem mundi tunc* Gothi *in* Aſia,*& alijs locis poſsidebant, duo regna conſtituerunt,*Orientale,*&* Occidentale:*quæ* Romanorum *potentia, poſtquàm ſucceſſu temporis in immenſum adaucta eſſent,multis & iteratis uicibus eorũ* Reges *ſupprimere conata eſt: ſed nunquàm profecit.* Domitiani Imperatoris *temporibus à* Dorpaneo *Gothorũ* Rege Oppius *Sabinus* Romanus *primò, & poſteà* Cornelius *Fuſcus,duces* Romani *exercitus,diuerſo prælio interempti ſunt: ex qua uictoria contra* Romanum *exercitum* Gothi *amplius* Anſes, *id eſt,diuini,dicti ſunt.*Omba *etiam (quem alij Cymbam dicebant)*Gothorum Rex,Decium Imperatorem *bello interemit.* Gallus *&* Voluſianus *cum ipſis ad pacis fœdus cõpulſi ſunt.*Quòd *ſi cuncta enarrari debeant,quæ tunc ab ipſis in* Aſia *acta ſunt,cùm* Epheſium Dianæ *templum ab Amazonibus conditum, & ipſam* Troiam *aliquantulum reparatam*

ratam

ratam denuò uaſtauerunt, ac innumeras gentes ſubiugauerunt, tempus deficeret. Tandē ſucceſſu temporis Armanaricus Gothis præfuit, qui tantæ nobilitatis extitit, ut Magno Alexādro in potentia adæquaretur. Viſegothi uerò in Mœſia eo tempore habitantes, quo Valens imperauit, fidē Chriſtianam ſuſceperunt. Frutigernus Rex Gothorum Danubij partes ſubiecit, Lupicinum & Maximum, duces exercitus Romani proſtrauit, & Valentem Imperatorem Arrianum incendio concremauit. Thracia, Achaia, Theſſalia, Pannonia, & cæteri illi populi à Gothis ſubacti ſunt. Gratianus Imperator cum Fridegerno, & Theodoſius cū Athanarico ſucceſſore Fridegerni, fœdus pacis timoris cauſa iniere. Sublato Athanarico Conſtantinopoli è medio, Alaricus præficitur: qui recto tramite Italiam petens, Rauennam uſq; feliciter peruenit: & cùm impetraſſet ab Honorio Gallias, & Hiſpanias iam à Vandalis penè deſtructas, & ad Gallias properaret, à Stilicone patricio in paſchali die clàm infeſtatur: unde (non mirum) ad reditū concitatus, Liguriam, Emiliam, Tuſciam, atq; ipſam omnium nationum caput Romanam urbem potenter ſubiugauit. Pepercit tamen omnibus, qui ad ſacras ædes ſe contraxerant. Athaulphus ſucceſſor Alarici, & conſanguineus, rogatus à coniuge ſua, filia Imperatoris Theodoſij, ut in Gallias (dimiſſa Italia) properaret: unde ita factum eſt, ut fugatis inde in Africam Vandalis, Gallias, Hiſpaniasq; acquireret. Et tertio pòſt anno à ſuis necatus, ſucceſſorem annalem Sigericum habuit. Cui Vallia uir multum eximius ſucceßit: ac illi Theodericus: à quibus ipſa Gothica ſucceßio nobilis in Hiſpanijs pijßimorum Ricardi, Siſenandi, Recinſuindi, & Cintilæ Regum deriuata extitit, ita ut ipſe populus etiā Hiſpaniarū Gothicus diceretur. Quanta religione hi ſanctißimi Reges præ cæteris polluerint, hi clarè uidere pote-

runt, qui geſta ſacrorum conciliorum in Toleto, *&* Bra-*charenſi ciuitatibus celebratorum perſpexerint: inuenient (ni fallor) quomodo ipſe beatus* Ricardus, *ſtudioſiſſimus ad ipſum diuinum cultum*, Orthodoxam *fidem, damnata* Arriana *hæreſi, quæ penè totum* Occidentem *tenuit, pluri mum roborauit.* Et *quomodo feruentiſſimo ſtudio uigilarent illi ſanctiſſimi* Gothici Principes, *ut religio noſtra ſancta & immaculata in omni ſtudio reformaretur, & cum quanta humilitate concilijs* Epiſcoporum *in medio in terra proſtrati cum lachrymis bonum* Reipublicæ Chriſtianæ *perfici ſolicitarent, uix dignè exprimi poteſt.* Hanc *diligentem curam præſules ſancti aduertentes, multa pro conſeruanda* Gothica *ſtirpe* Synodica *ſtatuta ædidere, maximè ne unquam alius præficeretur in* Regem, *quàm de* Gothicis Principibus *electus, ac alia plura, quæ in geſtis* Synodicis *continentur.* Tempore, *quo* Odouacer Pannonicus *uiolenter* Romanis *præfuit,* Theodericus Oſtrogothorũ Rex Italiæ *afflictionem miſeratus, à* Zenone Imperatore *impetrat licentiam liberandæ* Italiæ: *quam ui armorum à tyranno arreptam, ac* Romanam *urbem multo tempore pacificè rexit.* Inſuper *de noſtris* Veſtrogothis, *&* Hunnis, *ac* Vandalis *(quorum communis erat patria originis, quamuis ſibi inuicem interdum aduerſati ſunt) & de ipſorum uictorijs, ac de ipſis* Vinnulis *(qui &* Longobardi, *ſiue* Burgundiones *poſteà dicti ſunt) de noſtris* Maſſagetis Africanis, *ac* Saxonica *gente, quæ à nobis primùm exorta eſt, & de eorum notandis geſtis in* Britannia, *& in* Anglia, *multa dicenda forent, ſicuti ordo rerum feliciter poſtularet: ſed nec noſtræ uires, nec tempora ſufficerent longiora.* Vnde Reuerendiſſimi Patres, *ſi rectè hæc omnia (ut debent) penſentur, ubi noſtro regno antiquius? ubi fortius? ubi nobilius unquam etiam à quocunq;* Romano Monarcha *ſubactum legitur?*

gitur? Sed econtrà, ubi non ueremur adducere & illud beati Hieronymi dictũ in quadam epiſtola? Nónne caput mundi Roma poſt MCLXIIII. annum eius, non tantùm tremuit hoc fortiſsimũ regnum Gothorũ, ſed ſub ipſo ruit? Viget quidẽ hodie (ut ab initio) in propria patria, licet apud exteras acquiſitas nationes, ut alia mundi imperia, plurimum defecerit. Nec Imperatores Romani (Philippo ſolùm dempto) prius noſtris Regibus fidem Chriſtianam recepere. Cùm ergo iſta ita ſint, Reuerendiſsimi Patres, ſperamus, iudicabitis in ordine ſedium noſtrum regnum primum: & ſi non primum, tamen primo proximum ſibi iure uendicare. Verùm ne certo huic noſtro iuri uideamur pronunc tantum inniti uelle, ut controuerſia propter nos noua inducatur, ac ipſa ſancta Synodus à propoſito longius diſtrahatur, hoc Paternitatibus ueſtris Reuerendiſsimis inſinuare uolebamus cum omni modeſtia, ut de noſtro iure certiores eſſetis, ac etiam, ut hac propalata proteſtatione, quam facimus, ut iuſtam admittat hæc ſancta Synodus: quæ eſt hæc:

PROTESTATIO.

CAPVT XXX.

QVòd iuxta huius ſacri Concilij ſtatuta per quaſcũq; locationes, ſeſsiones quorumcunq; ambaſiatorum Regum, Principum, ſiue ſedium aſsignationes eis factas, uel faciendas, ſiue quoſcunq; actus, eminentias, uel honoris exhibitiones, necnon per hunc locum, quem non ea (ut credimus) eminenti ſede, ut de iure deberemus, occupamus, Regi noſtro ſereniſsimo, ac ſuis regnis nullum præiudicium generetur, ex hoc nunc, aut in futurum. Sed ſaluum uolumus eſſe hoc ius Regis, & regnorũ ſuorum, reſeruantibus

nobis poteſtatem eo utendi per nos, & noſtros, in hoc, & futuris concilijs, & alijs locis, quando nobis ita uiſum fuerit. Super quibus omnibus uolumus notarios ſacri Concilij rogatos eſſe, hanc noſtram proteſtationem cum narrationis ſerie, pro perpetua memoria, Synodicis geſtis inſcribi, nobis etiam literale teſtimonium ſub bulla dari de eadem. Hoc petimus cum omni qua poſſumus inſtantia, offerentes eundem Regem *noſtrum, ac regna ſibi ſubdita, ſeruitio* Ecc*leſiæ* Dei, *ac omnium ueſtrarum* Paternitatum. *Quas rogamus à* Deo *in ipſius* Eccleſiæ *deſiderata reformatione fructuoſè dirigi, & ad uota feliciter conſeruari.* Amen.

IOANNIS MAGNI GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOthorum Sueonumq; liber decimusſeptimus.

CAPVT I.

TAndẽ ut à principio inſtituimus res Gothorum, quas domi & in externa militia geſſerũt, uno eodemq; uolumine explicare: ita nunc poſt egregia eorum facinora, quæ extra patrium ſolum peregerunt, ad primam ipſorum patriam redeuntes inquiremus, quid poſt fata Biornonis, ſiue filij eius Alarici (quibus octauum præſentis uoluminis librũ concluſimus) egerint. Occurrit itaq; nobis domum reuerſis Biornus, præmortui Biornonis ex eodem filio Alarico nepos, qui nomẽ paterni

Biorno 100. rex internus.

auê

aui referens, regnum quoq; auitum Gothorũ, Sueonumq́; conſenſu aſſecutus eſt, eo felici tempore, & anno Chriſti DCCC. *quo Romanũ imperium meruit ſumma illius Caroli Magni prudentia reſtitui, & gubernari: cui gratiſſimum erat, quicquid iuſtum, pium, & Deo gratum erat. Siquidem ipſe Carolus omnes ſui ingenij, atq; imperij uires ad augendam Chriſtianam fidem conuertens, non ſolùm armis, ſed amicitia, ſocietate, fœderibus, muneribus, quoſcunq; poterat Reges, & Principes, etiam tranſmarinos, & Ethnicos, ad ſuæ pietatis uota inducere nitebatur, ut ad agnitionem ueræ fidei peruenirent, aut ſaltem mitiores eſſent in eos, qui Chriſtum confiterentur. Immò (teſte Francorum hiſtoria) magnam pecuniæ ſummam quotannis Chriſtianis tranſmarinis pauperibus, qui per duros tyrannos opprimebantur, mittere conſueuit. Tali prudentia, immò tali pietate Biornum Gothorum Sueonumq́; Regem, miſſis legatis in ſuam ſocietatẽ induxit, ut ex ea gente auxiliares copias in Gotricum Danorũ Regem opportuno tempore excitaret. Erat enim Gotricus acerrimus Chriſtianæ fidei perſecutor, & ob id totas uires ſuas Carolo eandem fidem Saxonibus ſolicitè inferenti ſemper opponebat, adeò ut Carolus uiuente Gotrico continuã rebellionẽ in gente Saxonica experiretur: quãuis Abbas Vſpergenſis aſſerat, pacem inter hunc & illũ factã anno ſalutis* DCCCXI. *Saxo tamen oppoſitũ ſentire uidetur, cùm affirmat, Carolũ audita morte Gotrici effuſo gaudio exultauiſſe, cõfeſſumq́; fuiſſe, nihil eo caſu unquã ſuæ fortunæ iucũdius obueniſſe. Quod utiq; ueriſſimũ erat, non ſolùm quia Gotricus potentiſſimus, ſed quia etiã aſtutiſſimus erat. Inſigni quippe aſtutia iampridẽ uſus, Refonẽ quendam (qui iuxta nominis ſui interpretationem aſtuta uulpecula erat) in Sueoniã ſub tranſfugæ titulo immiſit, ut ſeminatis inter Sueonum & Gothorũ proceres*

Carolus Magnus, & eius magna pietas.

Biornus Carolo Magno confœderatus.

Gotricus Danus Chriſtianæ fidei perſecutor.

Cõfœderatio Caroli Magni & Gotrici Dani anno 811.

Gotrici Dani aſtutia.

Refo, id eſt, vulpecula ex Dania in Sueciã mittitur.

R

odijs, uiam aperiret, qua in mutuam perniciem, & ciuilia bella prouocati ſeipſos perderent, & patriã deſolarẽt. Hoc igitur propoſito Reſo in aulam Regis Biorni aſſumptus, atq; indulgentius habitus, primò apertè querulatus eſt, ſe multis iniurijs à Getrico Dano affectũ eſſe: deinde Regiorũ ſecretorũ in Suetia particeps effectus, quicquid Regia ſimplicitas & fiducia illius fidei occultandum cõmiſit, mox ad nobilium notitiã (corrupta Regis intentione) ita deduxit, ut breui Regem proceribus, & rurſus proceres Regi infen ſiſsimos reddidiſſet, niſi quidam inter eos inuenti fuiſſent illa uulpecula prudentiores, qui deprehenſis eius dolis effe cerũt, ut publico iudicio cõuictus, ſuſpenſis ad collũ eius la pidibus, pelago obrueretur: quaſi talis pœna iuſtior eſſet, qua ponderoſum proditoris crimen annexa corpori mole puniretur. Fateor tamẽ Saxonẽ aliter de huius Reſonis nece ſcripſiſſe, utpote quòd Sueones ipſum aperta ui necare ueriti, ex inſidijs adorti occidiſſent. Sed quæ fuiſſet neceſsitas, ut illum occultè perderent, qui in omnes publicè depre henſus eſt deliquiſſe? At de illa ingenti auri ſumma, quam Saxo in expiationẽ uulpeculæ necis à Sueonibus expoſitã fuiſſe affirmat, ita ſentio, ut potius ſileã, quàm me indigna reſpondeã. Idemq; dico de illa Sueonũ ſubactione, quæ in eo paſſu affixa conſpicitur. Certũ quippe eſt, Biornũ Regẽ nec aurum, nec obſequiũ unquã Gotrico exhibuiſſe, ſed in ſuis regnis, tum ob domeſticã potentiã, tum ob Caroli Magni confœderationẽ, ſecuriſsimum uixiſſe, & in ea ſecurita te legatis ad Carolum miſsis poſtulaſſe, eruditos & pios in Chriſtiana fide doctores ad ſe trãſmitti. Cuius pijs uotis Carolus ſatisfacturus, complures & pietate, & doctrina præ ſtantes ad eum confeſtim emiſit: quorũ præcipuus erat Herbertus, primus eccleſiæ Lincopenſis in Oſtrogothia Pontifex, qui eiuſdẽ eccleſiæ fundamẽta primò fieri procurauit.

Reſo proditionis crimine cõuictus, mari ſubmergitur.

Saxonis Danici in Sueones impoſtura.

Biorni potentia

Biornus Chriſtianæ fidei addictus.

Herbertus primus Epiſcopus Lincopenſis.

Nec

Nec multò pòſt Biornus, cùm conſideraret maiores eſſe labores ad propagandã Chriſtianam religionẽ neceſſarios, quàm poſſent Herberti, & ſociorũ eius diligentia (quãuis ſumma eſſet) ſuperari, denuò per legatos apud Carolum agere decreuit, ut plures erigendæ religionis miniſtros ad ſe iterũ mittendos curaret. Sed quia tunc Carolus in fata conceſſerat, totius legationis partes apud filiũ eius Ludouicũ, qui patri in imperio ſucceſſerat, expoſuerunt, & nihil minus quàm ſperabant impetrauerunt. Quippe hic Ludouicus omnes operas ſuas in obſequiũ fidei Chriſtianæ diligentes & promptiſsimas oſtenſurus, mox in ſui imperij auſpicijs anno Chriſti DCCCXVII. *conſenſu Stephani Papæ quarti celeberrimum plurimorum Pontificum concilium Aquiſgrani (ut habet hiſtoria Francorũ celebrauit: in quo multa pro dilatando Chriſti cultu decreta, & conſtituta fuerunt: inter quæ etiam de conuertendis Gothis, & Suecis nonnulla concludebantur.*

Sueonum legati mortuo Carolo Magno à filio eius Ludouico audiuntur.

Anno 817.

Concilium Aquiſgrani.

CAPVT II.

DEinde onus impoſitũ erat Anſgario monacho Corbeyenſi, ut Chriſti Euangelium per Aquilonaria regna prædicaret. Itaq; Sueonum Regis legatos confeſtim comitatus, ad Regem Biornum (quem alij Beronem dicunt) in Bircha ciuitate, tunc maxima, conſtitutũ peruenit: quod ſatis cognitum erat Lupoldo Lubenburgenſi, qui in libro De zelo Chriſtianæ religionis ueterum Germaniæ Principum, ex Francorũ hiſtorijs confirmat, quòd Ludouicus Imperator Caroli Magni filius, conuertit Suecos ad fidẽ Chriſti per S. Anſgarium anno ſalutis DCCCXVI. *quanquã à nonnullis falſò aſſeritur, quòd ipſe S. Anſgarius primùm in Suetiam ueniſſet anno Domini* DCCCXXXII. *quando iuſſus eſt ab Imperatore Ludouico baptizatum*

Anſgarius S. Corbeyenſis.

Bircha vrbs maxima.

Sueonũ ad Chriſtum conuerſio, anno eiuſdem 816.

Maguntiæ Haraldum Danorum Regem in Daniam comitari. Vnde cùm Dani nec Haraldum ad regnum, nec Anſgarium ad prædicandam fidem admitterent, Anſgarius confeſtim relicta Dania ad Sucones ſe cõuertit, ſuſceptus à Berone Rege (ut dicere cœpimus) humaniſsimè, permiſſusq́; eſt ſanctum Chriſti Euangelium cunctis incolis liberè prædicare. Nec ad Danos, niſi poſt euoluta multorum annorum tempora, Chriſtianam fidem extendere ſinebatur, utpote cùm regnaret in Dania Ericus cognomento Impius, qui poſt Hemmingum Ludouici Imperatoris contemporaneũ ſexto loco ſucceſſerat: quod apud Saxonem ſatis compertum habetur, cuius uerba in teſtimonium adduco. Ericus, inquit, ad ſalutares Anſgarij monitus, ſacrilegæ mentis errore depoſito, quicquid per eiuſdem inſolentiam commiſerat, expiauit, tantumq́; in excolenda religione ſe geſsit, quantum egerat in aſpernanda. Sed attendendum eſt hunc ſanctum Chriſti præſulem Anſgarium non ſemel, ſed ſæpius (ut autor eſt Albertus Crantzius) in Aquilonaria regna, ob inſignem dilatandæ fidei amorem, quo ſuccenſus erat, ſe conuertiſſe. Erat enim omnium illarum terrarum Apoſtolus, & ueræ religionis enuntiator. Proinde eueniſſe puto, ut nõnulli eum tardius in Suetiam perueniſſe affirment, quam nihilominus in primis ſuæ iuuentutis annis diuini uerbi enuntiatione plurimum illuſtrauit: de quo etiam nonnulla in hiſtorijs Pontificum Vpſalenſium per me commemorata fuerunt. Cætera autem Beronis Regis tempora pacata quietaq́; fuere, donec fœlici commertio uitam caducam, imperiumq́; terrenum cœleſti & ſempiterno commutaret. Sepultus in Bircha ciuitate Regia, quam uiuens ſua continua præſentia decorauit.

Anſgarus multis annis conuertit Suetiã antequã Daniam.

Ericus Impius ab Anſgario conuerſus.

S. Anſgarius ſæpe ad regna Aquilonaria peruenit.

Beronis mors.

CAPVT

CAPVT III.

BRatemundus, qui ex deo Fró cognomen, & cognationem ſortitus fuerat, poſt fata Regis Beronis à Gothis & Suecis in regni ſolium ſublimatur, ſed longè minore felicitate, quàm Bero: qui ſicut ad Chriſtianam legem, & optimos mores ſe totum compoſuerat, ita illi in temporali regno omnia pro felici uoto ſucceſſerunt. At hic Bratemundus poſtquàm teneras fidei Chriſtianæ radices auelli permitteret, omnia aduerſa experiri cogebatur. Cùm enim inter eum & fratrem eius Siuardum (qui etiam Fró dictus eſt) grauis contentio de regni ſucceßione suboriretur, proceres & populi in diuerſa uota diſtracti, uniuerſam Sueonum & Gothorum Rempublicam ſua diſcordia ad irreparabilem ruinam pertraxerunt, coactusq; eſt Bratemundus auxiliares copias à uicino Rege Noruegiæ Siuardo contra Siuardi fratris rebellionem implorare. Igitur Rex Noruegiæ opem periclitanti amico Bratemundo laturus, ualidũ exercitum ex Noruegianis contractum in Suetiam adducit: fit pertinax & uehemens utrinq; pugna in campis Neritianis, qui Cœleſtes, ſiue Erecti uocantur: nec quocũq; pacto pacari, aut interrumpi poterat, donec campi Cœleſtes ſcelerati effecti, fraterno ſanguine cruentarentur. Bratemundus enim à fratre Siuardo occiſus, uitam, uictoriam, & regnum pariter amiſit.

Bratemundus 101. Rex internus.

Fraterna diſcordia.

Siuardus Noruegiæ Rex.

Campi Erecti in Neritia.

Bratemundus à fratre occiſus.

CAPVT IIII.

SIuardus igitur (quẽ Saxo Fró cognominauit) quamuis ſuam originem in Deos referret, tamen ſe nimis remotum à bonorum Deorum operibus oſtendit, quando comparato exercitu fratrem uita, & regno priuauit. Nec ea uictoria contentus, grandem bellorum apparatũ in Siuardum Noruegiæ Regẽ educit, qui ex pugna nuper com-

Siuardus 102. Rex internus.

Siuardus Suetiæ rex in Siuardum Noruegiæ Regem pugnat, et vincit.

miſſa fugiendo difficulter in ſuum regnum euaſerat: collatiſq; aciebus uictor Suecus Noruegiæ Regem oppreßit, & regno per uim occupato, laxauit frena libidini, Regiasq; fœminas, quotquot apprehendit, abiecta uerecundia uiolauit. Doluere quidem Noruegiæ proceres, ſed quid facerent uictori? cuius armis ceſſerant, eius imperia tolerare neceſſe fuit. Sunt tamen inter eos inuenti, qui iuſto dolore permoti, ad Regneri Danorum Regis opem reſpexere: qui etſi ætate adoleſcens erat, animo tamen forti atq; audaci meditabatur, quomodo Noruegianum regnum (unde maternum genus duxerat) à tam graui ignominia, & turpi ſeruitute liberaret. Igitur copias grandes contrahens, opem oppreßis afferre decreuit. Cui aduenienti nobiles fœminæ, aut iniuriam paſſæ, aut quæ futuram iniuriam formidabant, inſigniter armatæ occurrerunt. Nec enim tunc primùm in Scandiana inſula armari fœminarum agmina audiebantur, quemadmodum aliquoties ſuprà oſtendere curauimus. Pugna igitur utrinq; atrox & pertinax committebatur: factumq; eſt inſigni fœminarum uirtute, ut ipſe Fró honeſtarum nuptiarum uiolator à fœminis oppreſſus occumberet. Erat quippe ſpecioſum uidere fœminas in acie præliantes cæſariem demittere, & ſexum apertè confiteri, quò illuſtrior uirtus eſſet in corpore, quod per naturam creditur imbecillum. Sed iuſtus dolor iniuriæ uel acceptæ, uel formidatæ arma ſubminiſtrauit, & uindicandi furorem in fœmineo corpore tantum accendit, ut uicti, uictoresq; faterentur, eam uictoriam præliantibus fœminis accidiſſe. Enimuerò adeò ad omnia pericula primæ, adeò ad fortium uirorum arma interritæ conſpectæ ſunt, ut ſi Græci ſcriptores, qui Pantaſileam efferunt, aut Romani, qui pugnacem Camillam ad ſydera tollunt, talia reperirēt in ſuis antiquitatibus uirtutum exempla, qua uoce detonarent?

Noruegiani oppreſsi ad Regnerũ Danum confugiunt.

Noruegianæ fœminæ armatæ pugnant.

Fró tyrannus à fœminis ſuperatur.

Fœminarum inſignis fortitudo militaris.

Pantaſilea. Camilla.

rent? quanquã Græci Pantaſileam debeãt Gothis, ex quorum illa ſanguine (quod anteà diximus) emerſit. Itaq; Fró Sueonũ Rex non ſolùm geminas, ſed multiplices pœnas in illo Noruegiano bello perſoluit. Quippe & occiſi fratris, & occupati alieni regni, corruptæq; Chriſtianæ pietatis, et omnis honeſtatis uindictam ſuſtinere coactus, documentũ præſtitit, ne quis in alios ea moliatur, quæ nolit in ſe commiſſa ſuſtinere.

Fró fratrũ occiſor occiditur.

CAPVT V.

HErotus deinde, cùm Gothia & Suetia poſt cruentum & impium duorum fratrum, Bratemundi & Siuardi, conflictum, nimis lacerata & deſolata iacêret, proceresq; & populi de Rege ſubſtituendo cogitarent, omniũ uotis in utrunq; regnum ſurrogatur, eo tempore, quo Ludouicus Pius Caroli Magni filius Romano imperio præſidebat. Huic Heroto grauis illa, & perueuſta bellorũ materia cum Regnero Danorum Rege incidit, de limitaneo principatu Schoningiæ, quæ tranſmiſſo freto Danico primis Scandiæ inſulæ litoribus continetur, ut ſuperius eſt ſatis oſtenſum. Factiq; ſunt utrinq; maximi bellorum apparatus, & tandem ad pugnam deuentum eſt: in qua diu uarioq; Marte pugnatum erat, donec inducijs poſitis de iure utriuſq; partis diligentius examen haberetur. Intereà Regnerus Danicæ prudentiæ nõ ignarus, meditabatur, quomodo terram, quam bello uendicare nequiret, ingenio & aſtu aliquando poßideret. Quocirca habito inter ſuos proceres conſilio, Thoram Heroti filiam in matrimonium poſtulare decreuit. Sed non tam facile erat Heroto Regi eas nuptias perſuadere, qui probè noſſet, quam ob cauſam à Dano Rege peterentur. Is enim miſſos ad ſe legatos indignanter excepit, affirmans ipſos non coniugem, ſed

Herotus 103. rex internus.

Ludouicus Caroli Magni filius.

Herotus bellum Schoningianũ contra Regnerum Danum mouit.

Regneri Dani aſtutia.

Thoram Heroti filiam Regnerus petit.

Lantgertha. pellicem pro Rege ſuo (qui Lantgertham coniugem habebat) temerè poſtulare. Quo accepto reſponſo, Regnerus nihil remiſſius,ſed importunius poſtulandum eſſe putauit.

Lantgerthæ repudium. Mox enim à Lantgertha,ut ſe repudiari permitteret,impetrauit. Quo facto, miſſis denuò legatis conſenſum ab Heroto difficulter aſſecutus eſt,adiecta ea conditione,quæ præſentiſſimum uitæ periculum præ ſe ferre uidebatur. Eo enim tempore ex uetuſtiſſimo more obſeruabatur,ut uirgines quantò illuſtriori ſanguine natæ erant, tantò maiora pericula,aut difficiliores labores ſubire cogebantur,qui ad earum amplexum peruenire uoluerunt. Alijs enim fortiſſimi gigantes, & pugiles duello ſuperandi opponebantur: cùm interim ab alijs exacta militaris diſciplinæ experientia, aut glorioſum aliquod facinus pro ſalute Reipub.peractum expeteretur. At huius ſpecioſiſsimæ Regis filiæ thalamum duæ immanes belluæ fortiſſimis uiris formidabiles obſeratum tutabantur, quæ antè expugnandæ erãt, quàm ad uirginis nuptias perueniendum. Itaq; Regnerus morem amantiũ,qui nihil inſuperabile putant,ſecutus,ſtatuit omnia difficillima pro ea uirgine experiri, ueſtemq; duratam comparat,quam neq; ferrum,neq; belluarum dentes penetrare poſſe putabat: qua indutus ferociſſimas belluas non minus feliciter,quàm fortiter expugnauit. Quas Saxo Danicus ſcriptor ſerpentes fuiſſe aſſerit tantæ magnitudinis, ut integrum bouis cadauer quotidiano paſtu abſumerent: ego autem ex Sueticis hiſtorijs immanes urſos fuiſſe deprehendi. Vtcunq; ſit, certum omnino eſt horrenda fuiſſe monſtra, quorum nece Regnerus uirginis torum comparauit. Interim Herotus pugnam ex aula contemplatus, interrogat, quiſnam eſſet ille monſtrorum domitor uilloſis femoralibus indutus: deditq; ea quæſtio occaſionem, ut poſteà Regnerus Lodbroch, hoc eſt, uilloſarum bracharum cognomi-

Matrimoniũ illuſtrium fœminarum difficile impetrari poterat.

Duæ immanes belluæ à Regnero occidũtur.

Regnerus Lodbroch.

gnominaretur. Qui deinde ex hac coniuge complures liberos procreauit: quorum occaſione plurima & cruenta bella inter Succos & Danos ſuborta, & diu cõtinuata fuerunt, connitentibus Danis ſuo more, ſecluſa linea maſculina, poſteritatem Thoræ inuitis Sueonibus obtrudere. Præterea Regnerus per has nuptias quietam Schoningiæ poſſeßionem (quam præcipuè intendebat) aſſecutus eſt, donec eam Ericus Sueonum & Gothorum Rex cognomento Victorioſus (de quo infrà dicemus) ad Gothici regni coronam uiribus & armis reuocaret. Cæterùm de morte, & religione huius Heroti Regis nihil certi in noſtris hiſtorijs habemus, niſi quòd credimus ipſum in uetuſto gentilitatis errore conſenuiſſe, talemq; in fata conceßiſſe.

Regnerus Schoningiam dotis nomine occupat.

Eodẽ lib. cap. 15.

CAPVT VI.

Carolus (quem Saxo Danicus Sorlum nominare uidetur) in defuncti Heroti Regis locum cõmuni procerum conſenſu ſurrogatus, primam bellandi neceßitatem contra Regnerum Danum ſubire coactus eſt. Cùm enim audiuiſſet Regnerus mortuo Heroto Carolum ad regni faſtigia ſublimatum, omnes uias attentauit, quibus poſſet aliquem ex filijs ipſius, hoc eſt, Heroti ex filia nepotibus (amoto Carolo) ad Gothici regni ſceptra promouere. Ad quod ſatis idoneum & efficax medium exiſtimabat, ſi Gothorum & Sueonum nobiles in mutuum odium, pernicioſamq; controuerſiam excitaret. Quod cùm facilè immißis in Sueones perfidis conſiliarijs effeciſſet, atq; in ſuam partem nõ paucos ex eorum proceribus attraxiſſet, mox prævalidum exercitum conſcripſit, uocatisq; in belli ſocietatem filijs, magna fiducia, quam ex Sueonum diſcordia cõceperat, bellum tranſtulit in diſcordes. Acta ſunt in primis belli auſpicijs non parua militaris diſciplinæ præludia:

Carolus 104. Rex internus.

Caroli in Regnerum Danũ hoſtilitas.

Danicũ ſtratege ma in Sueones.

uentumq́; erat ex præludijs ad prouocationes: ex quibus poſtea ſecuta ſunt ſingularia certamina: deinde acriter per tinaciterq́; totis aciebus pugna inualuit: in qua cùm Carolus à ſuis deſereretur, facilè à Regnero, quē Suetica diſcordia potentiorem effecerat, ſuperatur.

Carolus ſuperatur.

CAPVT VII.

Biornus 105. Rex internus.

BIornus deinde nulla legitima electione, aut ſucceſſione, ad Gothorum & Suecorum regna peruenit, ſed peruerſorum quorundam procerum, qui pro Regnero ſta bant, factione callidius, quàm honeſtius alienam hæreditatem inuaſit. Regnerus enim bellum in Carolum parans, clàm miſſis in Suetiā nuntijs ſignificauit ſe pro uero regni hærede Ingeuallo (qui Heroti primogenitus erat) arma in Carolum iniquū alieni regni occupatorē promouere uelle: eaq́; promiſſione complures in ſuam partem allexit. Sed cùm eorum ope & opera Carolum ſuperaſſet, magnificorum promiſſorum ſuorum protinus immemor, non Ingeuallum, ſed filium ſuum Biornū Regio ſceptro inſigniendū curauit. Valuit quidē ea Regneri prudētia quādiu præſens rerum ſtatus perdurauit: cùm autem proceres ſe eius promiſſis circumuentos attenderent, paulatim à Biorno ad Ingeuallum deficientes, occaſionem inquirebant, qua Regem uiolenter impoſitum (collectis uiribus) uiolentius exturbarent. Quorū animos cùm Biornus in ſe infenſiores cōſideraret, nec ſuis uiribus contra tantam inimicorum potentiam ſatis confideret, periculoſum bellum ſecura fuga præuenit, profectus in ſuam Daniam, Regneri patris militiam deinceps ſecuturus: quem pater magis grato, quàm iucundo animo excipiens, piratarum principem conſtituit, iuſſitq́; ut Britanniam & Orcades impugnaret, atque expugnatas occuparet. Sed cùm ea expeditio minus feliciter ſuccederet,

Danica aſtutia.

Biornus alieni regni inuaſor fugit.

Biornus fit pirata.

cederet, tentauit pater, quomodo ipſum regno Noruegiæ præficeret: in quo tandem ſenio, deinde morte conſumptus interijt. Sunt qui aſſerunt hunc Biornum illo tempore in ciuitate Bircha, & ea parte Suetiæ regnaſſe, quãdo S. Anſgarius primùm in eas terras fidem Chriſti prædicaturus aduenit: ſed ratio temporum eam aſſertionem non admittit: quin potius temporibus Biorni ſecundi (de quo diximus) illa Chriſtianæ legis promulgatio aſsignatur.

Biornus tãdem in Noruegia moritur.

Eodẽ lib. cap. 1.

CAPVT VIII.

INgeuallus, ſiue (ut alijs placet) Ingellus, quem quidam dixere Heroti nepotem, quidam uerò eius filium, magno procerum beneficio & conſenſu ad amiſſam paterni regni hæreditatem reſtitutus, totam animi ſui intentionem eò conuertit, quòd illi eximiæ & optimæ ſpei, quam de eo omnes patriæ incolæ conceperant, ſatisfacere poſſet. Sed cùm adhuc multi per Suetiam & Gothiam eſſent, qui occultè exacti Regis Biorni partibus fauebant, uoluntatem magis bonam, quàm efficacem oſtẽdere poterat. Erat enim admodum difficile tam uaſtum Reipublicæ corpus ad ſanitatem pridem amiſſam reducere, quando latens in eius uiſceribus pernicies, ſuperueniente etiam abextrà grauiore morbo, quotidiana ſuſciperet incrementa. Siquidem Biornus à Sueonum & Gothorum finibus excluſus, non ſolùm patris Regneri, ſed etiam Iuari fratris (qui per Galliam, Britanniam, Hyberniam, omneſq; Occidentales regiones, multa & præclara facinora ædiderat) arma & uires contra Sueones, & Gothos implorauit. Itaque coactis undique copijs, celerius ad Sueonum limites peruenerunt, quàm Ingellus eos uenturos exiſtimabat: qui nihilominus ſtipatus magna militum multitudine, quam tumultuariè comparauerat, ſtatuit ſe opponere hoſti tam ſubitò

Ingeuallus aliâs Ingellus 106. Rex internus.

Ingelli indoles optima.

Sueonum domeſtica diſſenſio.

Biornus Ingello bellũ intentat.

irruenti. Sed cùm in eo bellorum procinctu eſſet, ſecumq́; maiorem procerum partem, ob captanda in tam urgentiſſimo negotio conſilia, congregatam haberet, ecce repentina flamma undiq; per occultos proditores immiſſa aulam ipſam, & Regem, omnesq́; eius proceres confeſtim inuoluit, atque abſumpſit.

Ingellus incendio periit.

CAPVT IX.

Olaus Tretelia 107. Rex internus.

OLaus cognomento Tretelia, quamuis per ingentes & penè inſuperabiles difficultates ad paterna regna poſt infelicia patris Ingelli fata peruenit, attamen debile principium melior fortuna ſecuta, finem regni reddidit glorioſum, cuius initium omnia aduerſa polliceri uidebatur. Siquidem Biornus & Iuarus innumeris militum copijs ſuccincti, uniuerſam Gothorum & Sueonum Remp. tunc pene ſubuertiſſent, niſi Olaus ſingulari prudētia præditus, procerū populorūq; animos, laxatis quàm pluribus tributis & oneribus, quæ priores Reges impoſuerāt, prudenter & efficaciter ſibi reconciliaſſet. Quo facto & domeſticam pacem penitus labefactatam reſtituit, & uictoriam hoſtibus (ad quos inclinari uidebatur) potenter confeſtimq; eripuit. Enimuerò omnem militem, quem pridem pater tumultuariè coëgerat, ſimulq́; auxiliares copias undique poſt patris occaſum contractas, in Biornum & Iuarum educere properauit, cōmiſſoq́; acerrimo & pertinaciſſimo prælio, uictoriam reportauit. Effectumq́; eſt ea felici pugna, ut Dani uicti, cæſi, profligatiq́; in ſuam patriam reuerterentur, diuq́; & ad multos annos Sueonum terras impugnare non auderent. Interim Olaus pacifica tempora nactus, leges & iuſtitiam ita obſeruari mādauit, ut nullus in tota patria diu uiuus eſſet, niſi qui iuſtus & innocens eſſet. Sunt etiam nonnulli, qui affirmant hunc Olauum

Tributa tēpore belli laxāda.

Olaui Tretelia uictoria cōtra Biornum & Iuarum.

lauum ad doctrinam Euangelicam, & Chriſtianam fidem perueniſſe, & multa pericula, dum eam propagare contenderet, à ſuis ſuſtinuiſſe, atque in finem minimè perſeueraſſe, proinde offenſam diuinam maieſtatem ipſum in uarios bellorum caſus denuò expoſuiſſe. Vitſercus enim Regneri Danorum Regis filius, exemplo Biorni & Iuari fratrum ſuorum, ius regnandi in Suetia, quod inde maternũ genus duceret, uſurpare proponens, non paruam ſolicitudinem Olauo, qui ob pacis diuturnitatem ab armorum uſu deſiuerat, incuſſit, faciente illi animos magnitudine Ruſſiæ principatus, quem nuper paterna uictoria aſſecutus adminiſtrabat. Erat igitur Olaus in graui periculo conſtitutus, cùm ab Oriente Vitſercum, & ab Occidente Regnerum, potentiſſimos utiq; Reges ſibi ingentem belli molem opponere uelle didiciſſet. Conſtituit tamẽ prius omnia aduerſa ſuſtinere, quàm coronam ſuam in alium quantumuis potentem transferre. Itaq; magnam Sueticorum militum multitudinem Vitſerco ab Ortiuo latere impugnanti obijcere feſtinauit, ipſeq; quàm maximis copijs ex Gothorum regno comparatis Regnero ab Occidua parte irruenti occurrit: in qua quidem parte etſi uaria fortuna pugnauiſſet, nunc uicto, nunc uictori ſimilis, attamen in fine belli ſuperato fugatoq; Regnero, cum glorioſa uictoria in Suetiam remeauit. Sueonum uerò exercitus non æquè feliciter contra Vitſercum Rutheno milite ſuccinctum pugnans, ſuperatur & profligatur.

Olaui Tretelia pietas & innocentia.

Vitſercus Danus Suetiam impugnat.

Olaus Tretelia ab Oriente & Occidente impugnatur, & uincit.

Regnerus uictus.

CAPVT X.

DEinde Vitſercus partam feliciter uictoriam proſecuturus, prægrãdem exercitum ex Ruſſia ad interiora Finningiæ, ſiue (ut nunc dicimus) Finlandiæ adduxit, omniaq; ferro, flamma, cædibus, direptionibusq; in-

Vitſercus uictor.

uoluit. Cuius conatibus Olaus potenter obuiaturus, omnẽ per Sueoniã, & Finningiã militiã armauit: eſtq́; ad atrox & cruentũ prælium deuentum: in quo poſtquã multũ ſanguinis hinc inde effuſum eſſet, in has pacis cõditiones utrinque conſenſerunt, uidelicet, ut Olaus filio ſuo Ingoni filiã Regneri in coniugẽ aſſumeret, & Vitſercus Finlãdiæ partẽ Ruthenis collimitancã poßideret. In qua cùm ſe ſatis ſecurum putaret, dolis Ruthenorũ circũuẽtus occiditur. Daxõ enim Orientaliũ Ruſſorũ princeps, cùm Vitſercũ armis ſuperare diffideret, ad dolos cõuerſus, pacẽ cum eo (ut uidebatur) integerrimã effecit. Qua facta, à Vitſerco intra cõfinia ſui principatus ad cõuiuiũ inuitatur: paruitq́; inuitãti, nõ ut uices gratitudinis, ſed ut mortẽ illi inferret. Quippe omnia ex fœdere ſe agere ſimulans, ſub ſpecie mercatorum multos ſuorũ ſecum introire iußit. Nemo dolos ſentiebat: excepti in urbẽ omnes aduenæ, quaſi merces uarij generis importãtes: eoq́; modo infinita hominũ multitudo confluxit: at ubi ueſpertinũ tẽpus adueniſſet, cõfeſtim Daxõ, et ſui arma, quæ occultè inuexerãt, corripiẽtes, Vitſercũ, & eos, qui cum illo erãt, ex inſidijs adoriuntur, paßimq́; in omnes ſæuiũt, proſternũt, captiuant, occìdũt. Vitſercus admirãdæ militaris diſciplinæ experiẽtia præditus, prius incredibilẽ hoſtiũ multitudinẽ proſtrauit, antequã ab irruẽtibus Ruſſis poterat cõprehendi: cum quo duodecim fidelißimi milites captiuãtur: quibus redeũdi in patriã permiſſa optione, eligũt magis cum ſuo Principe mori, quàm illo deſerto uiuere. Deinde Daxon uictor Vitſerco uitã ea cõditione permittit, ſi patiatur ſe parẽ in imperio habere. Cui ille: Antequã precariæ uitæ uſum à te expoſcã, aut meũ honorẽ in te transferã, mortẽ potius, & ſi quid morte durius fuerit perferã. Igitur Daxon extructo rogo Vitſercũ cum captis comitibus uiuũ ſuperiecit, & cõcremauit. Talisq́; erat Vitſer

Matrimoniũ occaſionem pacis præſtat.

Vitſercus à Ruthenis occiſus.

Daxon Ruſſorũ princeps.

Daxonis dolus.

Vitſerci militaris fortitudo.

Daxon uictor.

ci

ci exitus, quē Saxo non rectè inter Suetiæ principes adnumerauit. Poſt cuius fata Olaus diu feliciterq́; regnauit, & tandē ſenio atq; ægritudine deficiēs, Vpſaliæ moritur, et in Regijs monumētis honorificè ſepelitur, relictis poſt ſe duobus filijs, quorū primus erat Haldanus cognomēto Huitbē, hoc eſt, albi oßis: quē Noruegiani cōcordibus uotis in Regem elegerūt, gloriantur q́; ſe ab illo Regum ſuorum poſteritatem, ſiue generationem ſuſcepiſſe. Alter uerò Ingo, cuius memoriam nūc ſubijciemus, in paterno regno ſucceßit.

Olaui Tretelia mors.

Haldanus Huitbeen rex Noruegiæ.

CAPVT XI.

INgo igitur Olaui Regis filius, nō ſolùm patris, ſed unanimi procerū cōſenſu in regnis Gothiæ & Suetiæ ſurrogatur. Hic (ut meminimus) accepta in cōiugē filia Danorū Regis Regneri Lodbroch, effecit, ut ſopitis inter Sueones & Danos prælijs pax, & trāquillitas, quæ hactenus nō ſine infinita hominum ſtrage fuerat interrupta, reſtitueretur. Ipſeq́; Regnerus ob eā pacē de ſe, & ſuo regno Daniæ, ne à Suecis impugnaretur, ſecurior effectus, conſtituit bella ad Occiduas Europæ partes trāsferre. Itaq; præualidā claſſem uiris & armis inſtructißimā educēs, primùm Galliam, deinde Britāniam, Scotiā, Hyberniā uictricibus armis penetrauit. Poſtea longinquā militiam ingreſſus, Hiſpaniasq́; præteruectus, nō quieuit donec ad mare Mediterraneū lōgo circuitu perueniſſet, omnesq́; circūpoſitas regiones unà cum ipſa Conſtantinopoli diuexaſſet, & tādem eodem remenſo itinere in ſuā Daniā cum admirabili uictoria rediſſet. Interea etiā cùm Ingo à Danorū armis ſecurus eſſet, nec ſui Gothi, aut Sueci à bellis quieſcere didiciſſent, ne domeſtico bello cruentarentur, collectū ex eis exercitū in Ruſſos emiſit, qui omnes eius regionis partes ferro, flammaq́; ita deuaſtauerūt, ut à ſinu Venedico uſq; ad Tanaim paucæ domus relinquerentur inuſtæ. Cætera huius Ingonis geſta eodem tumulo, quo corpus eius, obruta fuiſſe uidentur.

Ingo 108. Rex internus.

Ingo Regneri filiam ducit.

Regneri nauigatio uſque ad mare Mediterraneum & Cōſtātinopolim.

Ingo Ruſsiā uicit & deſolatā reddidit.

CAPVT XII.

Ericus à uètoſo pileo nominatus, 109. Rex internus.

Magica ars.

ERicus, ſublato è numero uiuorum Ingone patre ſuo, concordibus procerum ſuffragijs Gothicæ & Sueticæ Reipub. ſummam accepit. Hic in arte magica nulli ſuo tempore ſecundus habebatur, tamq; familiaris erat malis dæmonibus, quorum cultui ſummoperè uacabat, ut quocunque uerteret pileum ſuum, confeſtim inde optatus uentus aſpirabat. Quo euentu inditum illi fuiſſe nomen accepimus, ut Ventoſus pileus diceretur. Creditumq; à multis erat, Regnerum Daniæ Regem, huius Erici nepotis ſui ductu, in remotiſsimas orbis partes piraticam feliciter extendiſſe, multasq; regiones, & munitiſsimas urbes eius ingenio ſubiugaſſe, & demum cooperatorem fuiſſe, ut tam procerum conſenſu & electione, quàm hæreditaria ſucceſsione in paternum regnum Suetiæ aſſumeretur: quod ei diuturnum felixq; permanſit, donec ſenio, & tandem mortifera ægritudine confectus, uita priuaretur & regno: quamuis Saxo aſſerere uideatur, ipſum ab Oſtano quodã inſidioſè trucidatum. Quod quia in Suecorum hiſtorijs (quas imitandas accepi) non inuenio, inter dubia potius relinquo, quàm fidem grauibus autoribus detraham. Eſt tamen apud Saxonem ſatis perplexa dubitatio, cùm circa hæc tempora affirmet, Regnerũ Daniæ Regem bella cum Carolo Magno Imperatore geſsiſſe: & in alio loco dicat, eius anteceſſorem Hemmingum cum Imperatore Ludouico Caroli filio, poſt patris funera pacem iuriſiurandi firmitate compoſuiſſe. Sed his Danicis rebus omiſsis, ad noſtram Gothiam redeamus.

Regneri piratica in terras remotiſsimas.

Saxo in uita Regneri reuidendus.

CAPVT

CAPVT XIII.

ERicus Segerſel præmortui Erici filius, paterni regni ſceptra, nullo procerum reſiſtente, moderanda ſuſcepit. Hic in omnibus bellis adeò fortunatus erat, ut nullum bellum aggrederetur, quin ſubactis hoſtibus uictor egrederetur: quo euentu paßim, & ab omnibus Victorioſi cognomen eſt aſſecutus. Quippe fortuna, ut eum omnibus Regibus illius temporis illuſtriorem efficeret, ubiq; potentißimos hoſtes illi obiecit, in primis autem Agnerum Regneri Danorum Regis filium: qui poſtquā bellum in Anglos infeliciter attentaſſet, nec in Dania, quam duo fratres ſui, Iuarus & Siuardus, inter ſe partitam occupabāt, locū ſuæ amplitudini aptum inueniret, decreuit uel totam Suetiam, uel partē eius in ſuam poteſtatem redigere. Sed erat illi nimis difficile, fortem Regē fortiter cuſtodientem atriū ſuum ſuperare. Præmonitus nanq; Ericus exercitum præualidū contrahit, cui Oſtanum ex ſatrapis nobilißimum præfecit, totamq; gerendi belli ſummam committit. Itaq; ad acerrimum & cruentum bellum deuenitur, in quo Agnerius fortißimè pugnans occubuit, cæſa antea maiore exercitus ſui parte, cuius paruulæ reliquiæ in Daniam cōcito curſu refugerūt. Nec longè poſt eam uictoriā Ericus in grauius bellum incidit. Enimuerò bellaces illæ gentes Liuoni, Finni, Eſtones, Curetes, Prußi, Haraldi Danorum Regis piratica laceßiti, confœderatione inter ſe facta claſſem prægrandē, quam putabant ſubiugandæ Daniæ ſufficere poſſe, pariter educūt. Hæc claßis littoribus Gothicis in medio itinere, antequam Daniam attingere poſſet, neceßitate uentorum appulſa, non ſibi temperauit, quin Gothis omnia hoſtilia inferret, quaſi Dani eorum auxilio freti piraticam in Orientem tranſtuliſſent. Quocirca Ericus omnem regnorum ſuorum militiam confeſtim in arma contractam, ir-

Ericus Victorioſus 110. Rex internus.

Agnerus Danus cōtra Ericum Victorioſum pugnans occiditur.

Oſtanus dux exercitus.

Ericus Victorioſus Liuones, E-

ſtones, Curetes, Pruſſos vicit.

ruentibus hoſtibus obiecit. Quibus ſuperatis & profligatis, claſſem militibus & armis inſtructiſsimam poſt eorum terga non minus feliciter, quàm uelociter tranſmiſit, omnesq; hoſtium terras ſine ulla bellorum intermiſsione impugnauit, & expugnauit, atque ſub ſua poteſtate toto ſui regni tempore continebat.

CAPVT XIIII.

Otho Saxonicus Imp.

Haraldus Danus.

Ericus imperio confœderatus.

Sturbernus ad Danos confugit.

ITaque huius Erici nomen non ſolùm domi, uerumetiam in procul poſitis regionibus celebre habebatur. Proinde Otho Saxonicus eius nominis primus Imperator, miſsis legatis eundem Ericum ſui imperij confœderatum effecit. Quod cùm Haraldus Donorum Rex compertum habuiſſet, intellexiſſetq; eam Gothorum Sueonumq; cum Romano imperio confœderationem in perniciem regni Danorum excogitatam, cogitabat, quomodo Ericum ab illa imperij ſocietate auelleret, aut illatis bellorum difficultatibus à regno excluderet. Interea quidam Sturbernus Biorni olim intruſi in Suetiam Regis filius, ad Haraldum Daniæ Regem ex Suetia deſcendit, grauesq; admodum querelas ſuper Erici ſeueritate exaggerans oſtendit, ſe per ipſius potentiam paterna hæreditate, & magna regni parte, quæ ſibi iure debebatur, ſpoliatum. Quibus querelis libenter auditis, Haraldus confeſtim decreuit totas Danicæ potentiæ uires in Ericum effundere. Sed cùm iam in procinctu eſſet, & Gothiæ Occidentaliora impugnaret, triſtem nuntium accepit, Othonem Cæſarem Occiduas Daniæ partes formidabili exercitu deuaſtare. Proinde reuocato exercitu, quem impugnandæ Gothiæ expediuerat, omne robur Danici regni concito curſu in Othonem reflexit. Sturbiornus autem ſine auxiliaribus copijs bellũ committere auſus, facilè ſuperatur, expertus nihilominus ſum-

Haraldus Danus cõtra Ericum Victorioſum pugnans, repellitur.

Otho Cæſar cõtra Danos.

Sturbernus ab Erico uictus in gratiam recipitur.

mam Erici Victorioſi gratiam, à quo non ſolùm libertate, uerumetiam honorifica præfectura, & prouincia donatus eſt. Deinde Ericus, omnibus ſuorum regnorum terminis in pace & concordia poſitis, arma in Suenonem Daniæ Regem, qui exacto patre Haraldo ut præpropero, ita impio ſtudio paternum regnum inuaſerat, conuertẽs, totum eius regnũ (teſte Saxone) in ſuam poteſtatem redegit, ipſumq́;, qui patrem à patria impiè eiecerat, à paterno regno iuſtiſſimo bello excluſit, totoq́; ſeptennio (teſte Saxone) regno Daniæ potitus, ampliſſimum principatum (quem Tanais fluuius ab Oriente, & Albis ab Occidente terminauit) in pace, & magna tranquillitate gubernauit. Tandem euoluto ſeptennio, illa eadem fata, quæ Ericum hac mortali uita deſtituerunt, etiam Suenonem poſt multos miſerabiles caſus in paterni regni ſolium reſtituerunt.

Ericus Victorioſus contra Suenonem Danũ. Sueno patrẽ patria priuãs, patria priuatur.

Erici Victorioſi principatus ampliſſimus.

CAPVT XV.

Ericus Aorſel, aliâs Stenchillus, poſt defuncti patris Erici fata, cunctorũ procerũ & populorũ aſſenſu in paternum principatum aſſumptus, tantò fœlicius regnauit, quantò maiorem ſolicitudinẽ propagãdæ fidei Chriſtianæ adhibere curauit: quæ eius tẽpore, diuina clementia palàm & mirabiliter cooperante, non parua incrementa ſuſcepit. Accidit enim, eo præſente, totaq́; populi multitudine circunſtante, quòd ſacerdos omnium nomine ſacrificia idolis offerens, repentina cæcitate percuſſus collaberetur: deinde poſtquã diu et fruſtra à cæcis idolis cæcitatis remedium poſtulaſſet, atq; in proprias ædes reductus ſopori ſe tradidiſſet, ecce illa miſericors miſericordiſſimi Dei mater nõ dedignata eſt afflictum peccatorem, omni humana ope deſtitutum, uiſitare, conſolari, & de myſterijs ſanctiſſimæ fidei noſtræ Chriſtianæ informare, Chriſtiq; Apoſtolum

Ericus Aorſel, aliàs Stenchillus III. Rex internus.
Ericus fit Chriſtianus.

Idolorũ ſacerdos cæcitate percutitur.

Maria uirgo excæcatũ illuminat, & ad Chriſtum conuertit.

ex impio malorum dæmonum nuntio ſuſcitare. Inquit enim: Quia lumine intellectus, & ratiõis tuæ abuſus, à Deo uero te ad dæmonum cultum conuertiſti, iuſtè corporis tui oculis priuari meruiſti. Igitur ſi corporis tui oculos recipere uolueris, crede in filium meum Ieſum Chriſtum, qui eſt Deus Chriſtianorum, eiusq; fidem firmiter ſerua, & ab omnibus ſeruandam prædica. Credidit ille, & credendo uſum oculorum perfectè recepit. Statimq; Chriſtianæ religionis diligentiſsimus prædicator effectus, omnem in circuitu regionem peragrando, lumen ueræ fidei cordibus omnium incolarum infundere conabatur, ut & ipſi ab illa horrenda perfidæ mentis cæcitate, qua infeliciter tenebantur, liberati, lumen ad reuelationem gẽtium ab alto exortum aſpicere mererentur. Nec deerat omnis ſalutis autor ſalutarem doctrinam fideliter annuntianti. Quippe breui tempore non paruus fidelium numerus in uineam Domini ab ipſo cœleſti patrefamiliâs uocatus intrauit, ut uerum oſtenderetur Chriſti uerbum: Meſsis quidem multa, operarij uerò pauci. Quamuis enim nõnullæ Chriſtianorum reliquiæ à tempore Beronis Regis ad hæc tempora in Suetia permanſiſſent, attamen petendi erant ex Bremenſi Metropolitano magis idonei doctores, qui uerbum Domini rectè tractare didicerant. Quocirca optimus Rex Ericus Stenchillus, miſsis ſolennibus legatis ab eodem Metropolitano, qui tunc erat Adagarius, aut eius ſucceſſor, impetrauit ad ſe duos ſanctiſsimos Pontifices in diuina lege doctiſsimos confeſtim emitti, uidelicet Adaluardum, & Stephanum: qui tanto honore à Rege & populo excepti fuerunt, ut ab hominibus maiorem aſſequi nequiuiſſent. Prædicabant Chriſti Euangelium cõtinuè & diligenter, creſcebat quotidie cum magno fructu diuini uerbi plantatio, baptizabatur magna populi multitudo, tantusq; omnium ardor ad baptiſmum

Suetia paulatim ad Chriſtum conuertitur.

Stenchillus miſſis legatis petit ab Archiepiſcopo Bremẽſi prædicatores. S. Adaluardus. S. Stephanus.

baptiſmum erat, ut euolutis paucis diebus nulli, aut pauciſsimi incolæ in uniuerſa ciuitate Birchenſi (quæ tunc frequentiſsima erat) inuenirētur, qui Chriſtianæ militiæ aſcripti non eſſent, quemadmodum in hiſtoria Pōtificum Vpſalenſium diffuſius oſtendere curaui. Sed nō deerant illi peſſimo humani generis inimico ſuæ ſolitæ artes, per quas tam ipſi optimo Regi Erico Stēchillo, quàm etiam ſanctiſſimis Pontificibus grauiſsimas perſecutiones, & inſuperabilia pericula paſsim ab incolis regni ſuſcitaret, præſertim illis, qui de ſanguinis nobilitate magis, quàm de uirtute gloriabātur. Hi enim uidentes Chriſti legē ſuis operibus contrariam, cœperūt eius aſſertores primò occultè, deinde palàm apud ſimplicem & ignarum populū, multis calumnijs atq; improperijs afficere, ita ut Rex ipſe unà cum Pontificibus publico uulgi clamore ad interitum peteretur, quaſi non eſſet ueri Dei cultor, ſed nouorum dæmoniorum annuntiator: tantumq; ueſani populi furor à proceribus excitatus inualuit, ut Chriſtiani Pontifices comprehenſi, & uirgis cæſi, ac plurimis iniurijs affecti, ex Vpſala ad Bircham duorum dierum itinere redire compellerentur, cùm interim Rex nūc huc, nūc illuc fugitādo latebras captaret, nolens manus ſuas ſanguine ciuium contaminare. Tandem poſtquam multos labores, & pericula pro augendo Chriſti cultu ſuſtinuerat, ab ingratis ciuibus, & malignis proceribus impugnatus trucidatur.

Bircha urbs populoſa ad Chriſtum conuertitur.

Stenchillus pro fide Chriſti perſecutionem paſſus.

Pontifices pro Chriſto perſecutiones patiūtur & fugiūt.

Ericus Stenchillus pro fide Chriſti occubuit.

CAPVT XVI.

OLaus cognomēto Schotkonung, quem alij filium, alij fratrem præmortui Erici Aorſel appellāt, magna & memorabili omnium incolarū fēlicitate ad Gothorum & Sueonum regna peruenit. Siquidem eius ingenita benignitate, & ſumma prudētia effectum eſt, ut Chriſtiana

Olaus Schotkonung 112. Rex internus.

fides, quæ hactenus in aliquot Suetici regni partibus uiguerat, & uigebat, ab uniuerſo Gothorum & Sueonum principatu efficaciter conſtanterq; (abiecto ubique falſorum Deorum cultu) aſſumeretur. Proinde à compluribus primus Chriſtianorum Rex, qui apud Sueones regnauit, appellari conſueuit: cùm tamen compertum ſit, Beronem eius nominis ſecũdum, tempore Caroli Magni, & filij eius Ludouici, (nam utrique confœderatus erat) fidem Chriſti (ut dictum eſt) ſuſcepiſſe, & in eius uera confeßione animam exhalaſſe, deinde non paucos Chriſtianos uſque ad tempora huius Olaui, per centũ ferè et ſexaginta annos in diuerſis Suetiæ partibus permanſiſſe, cùm interim Dania in uetuſto gentilitatis errore (ut Saxo ſatis oſtendit) perſeueraret. Nullum enim Regem Chriſtianum apud Danos emerſiſſe ſcribit ante Haraldum Gormonis filium, præter Ericum cognomento Impium, cui ſanctus Anſgarius in fine uitæ ſuæ Chriſti fidem annunciauit. Sed Erico extincto, lumen fidei pariter extinctum eſt. Frotho autem eiuſdem Erici ſucceſſor, dum à Romano Pontifice Euangelicæ legis doctores expectat, fatis ſuis Romanæ legationis præcucurrit aduentum, animo certè quàm effectu ſuperior. Quòd autem Saxo aſſerat, eam legationem expectatam fuiſſe ab Agapito Papa, uериſimile non eſt. Duos enim eius nominis Pontifices Romanos fuiſſe accepimus: quorum primus ſedit anno Chriſti DXXXIII. ſecundus anno DCCCCL. cùm in Dania regnaret idem Haraldus Gormonis filius, quem Otho primus Imperator (teſte Crantzio) armis ad fidem Chriſti coëgit, baptizato unà cum patre filio Suenone, quem Imperator à ſacro fonte leuans, Suenoothonem uocauit.

Olaus Schotkonung primus Rex Chriſtianus in uniuerſo regno.

Ericus Impius Danorũ Rex, cui Anſgarius prædicauit.

Agapiti Papæ duo.

Otho I. Daniã conuertit ad Chriſtum.

CAPVT

CAPVT XVII.

Hic autem Sueno poſteà à uia religionis diſcedēs, patrem, & ſuſceptam fidem à toto regno Danorum nimis impiè eiecit: unde & ipſe tandē eiectus eſt. Sed prius plurimos & difficillimos caſus, perinde ac ſi ad fortunæ ludibrium natus eſſet, experiri cogebatur, toties in ignominioſam captiuitatem ductus, toties per ſuos grauiſsimo ære redemptus, toties per terras, & maria iactatus. Tandem expleto ſeptenni exilio, cùm ſe ad fidem Chriſti ex toto animo conuerteret, regnum paternum (miſerante Deo) recuperauit. Eodem tempore Olaus quidam Triggonis Noruegiæ Rex erat, qui nomine magis, quàm re Chriſti fidem amplexus, à Bernardo pontifice Anglico baptiſmum accepit: primusq; apud Noruegianos in Chriſtianorum Regum numero collocatur. Hic cùm eſſet in bellicis rebus plurimum ſtrenuus, cogitabat quomodo iniurias, quas pridem Dani Noruegianis intulerant, uindicaret, Suenonemq; Danorum Regem, ob priſtina fortunæ ludibria contemptibilem, in ſuam redigeret poteſtatem. Sed uiſa eſt ad illud negotium maximè neceſſaria fore Suetiæ Regis Olaui confœderatio. Quocirca miſsis ad eius matrem illuſtriſsimam principem Sigritham Suetiæ Reginā, olim Erici Victorioſi coniugem, legatis, effecit, ut ipſa in ſuum coniugium cōſentiret. Quo comperto, Sueno ad inſignem aſtutiam conuerſus, impacabile odium inter Suetiæ & Noruegiæ Reges ſuſcitare cogitauit, ne ipſis pariter Daniam impugnantibus opprimeretur, aut denuò in exilium pulſus periclitaretur. Itaq; duos ſatellites aſtutia Danica inſigniter præditos ſubornauit, qui transfugarū titulo ad Olaum Noruegianum ſupplices peruenerunt: à quo poſtquā more gentis benigniter excepti, familiariusq; tractati eſſent, cœperunt Suenonem Regem multo uituperio

Sueno Danus fit apoſtata.

Suenonis grauiſsimæ calamitates.

Olaus Triggonis Noruegiæ Rex.

Bernardus Pōtifex Anglicus.

Olaus Triggonis Sigritham Suetiæ Reginā in coniugē poſtulat.

Suenonis Danici Regis aſtutia.

Danica aſtutia.

Thyra commendatur Olauo Triggonis.

afficere, eiúſque filiam Thyram eximia laude extollere, ut falſum proſcriptorum nomen mendaciter aſſumptum, per mendacia ad optatum effectum facilius promouerent.

Olaui Triggonis ſtupida ſtoliditas.

Olaus enim à praui ingenij hominibus perſuaſus, omnem cogitationem ſuam à Sigritha Regina ad filiam Suenonis conuertit, ſtatimq́; per legatos eam ſibi deſponſari impetrauit. Quo facto, Sigritham illius rei ignaram ad ſe ſub colloquij ſimulatione in nauigium, quo uectus aduenerat, inuitauit: quæ cùm nauem aſcenſura pedem penſili ligno, quod in eum uſum affixum erat, imponeret, mox per ſubornatos miniſtros lignum euertitur, & ampliſsimæ maieſtatis fœmina inter undas periclitata, difficulter ſuorum auxilio à morte liberatur, & in littus ſemianimis reportatur. Tandem recepto ſpiritu, cùm conſideraret ſe duabus non ferendis calumnijs, uerecundia, & periculo affectam, minis (quibus poterat) opprobrij deformitatem inſequebatur. Ita uerſuti Suenonis acumen magis utili, quàm honeſto inuolucro tectum, uires, quibus Olauum exuit, ſibi uaferrimè conciliauit. Cōfeſtim nanque petitæ in matrimonium Sigrithæ benignum conſenſum impetrauit, filiamq́; Thyram Olauo deſponſatam non imprudenter denegauit. Ita Olaus duobus illuſtriſsimis coniugijs deſtitutus, dum alterum ſtolidè contemnit, ab altero turpiter repelli merebatur, utq́; hoc repulſa, ita illud inſolentia perdidit.

Olaui Triggonis maligna in Reginā Sigritham molitio.

Suenonis Dani verſutia.

Olaus Triggonis dignū ſuæ ſtoliditatis præmium recepit.

CAPVT XVIII.

Reſtabat igitur ut Olaus poſt tantam imprudentiam aliquod maioris imprudentiæ opus aggrederetur, quo ſibi temerarium & præmaturum fatum accelleraret. Collectis nāq; copijs, ac præualidæ claſsi impoſitis, in Suenonem nauale prælium eduxit. Sed Sueno Suenonū Regis

Olaui

Olaui auxilio ſuffultus, facilè ſuperat aduentantem. Qui cùm ſe uictum aduerteret, ſtans celſa in puppi ad profunda maris exilijt, malens inter marinas belluas, quàm inter Danorum manus periclitari. Quo facto, Olaus Gothiæ & Suetiæ regnis Noruegianum adiunxit. Interiecto tempore Sueno ex Regina Sigritha Canutum Regem, omnium qui unquam in Dania regnauerunt potentiſsimũ, procreauit. Sed his externis rebus omiſsis, ad Olauum Sueonum & Gothorum Regem me conuerto: qui (ut dicere cœpi) admirabili pietate ſuccenſus, fidem Chriſti hoc modo in Gothia & Suetia inſtituit, ſiue uerius anteà inſtitutam, & collapſam reſtituit. Cùm enim iuxta morem priorum Suetiæ Regum, qui cum Anglis contra Danos confœderari conſueuerant, integerrimam amicitiam cum Mildredo Anglorum Rege coniunxiſſet, diuq; inuiolatam conſeruaſſet, tandem per idoneos legatos apud eum egit, ut uiros aliquot optimos, in Chriſtiana lege eruditos, ad ſe mittendos curaret. Quam quidem petitionẽ ipſe, tanquam ex pio affectu depromptam, decreuit optimo effectui quantocyus mancipare. Proinde Mildredus (aliàs Eldredus) ut erat in Chriſtiana fide propaganda ſtudioſiſsimus, ita nulla intercedente mora congregato omnium Pontificum & prælatorũ concilio, iuſtam & honeſtam Sueonum Regis poſtulationem coram omnibus aperit, hortaturq;, ut ex ſuo numero aliquot idoneos dilatandæ Chriſtianæ fidei miniſtros eligant, qui labores, & uitæ pericula, ac mortem pro Chriſti gloria ſufferre uelint. Actum eſt hoc pium negotium triduano concilio, dictæq; hinc inde uariæ ſententiæ, nunc de periculorum & laborum magnitudine, nunc de gentium illarum ſeueritate, nunc de dulcedine patriæ in perpetuũ exilium commutandæ. Tum ſanctus Archiepiſcopus Eboracenſis Sigfridus, cùm cõſideraret nullos, aut pauciſsimos eſſe, qui

Olaus Triggõu temerariũ bellum in Suenonem Danum promouit.

Olaus Trigillus ſe ſubmerſit.

Sigritha Canutum Danorũ Regem omniũ potẽtiſsimum genuit.

Olaus Schotkonũg fidei Chriſtianæ propagator.

Sueonum & Anglorum Regũ perpetua confœderatio.

Olaus legatos pro fide Chriſtiana prædicanda mittit.

Concilium Anglorũ pro conuertenda Suetia.

S. Sigfridus Archiepiſcopus Eboracenſis.

auderent, aut uellent ſe tot, tantiſq; periculis committere, in medium omnium ſurgens, longam, & eruditã, ac pietate pleniſsimam orationem habuit, in cuius fine ſe ad tam longinquam & difficillimã peregrinationem ſponte offerens, ſuo exemplo oſtendit, primum in Pontificatu, primum eſſe debere ad martyrium, & perſecutionẽ pro Chriſti gloria ſuſtinendã. Excepta eſt ea ſanctiſsimi Pontificis oratio non ſolùm à Pontificibus, uerùm etiam ab optimo Rege Mildredo per ſummam congratulationem: actæq; ſunt ei in publico regni cõſiſtorio ſingularibus uerbis gratiæ, quòd in humeros ſuos tantã negotij molem ſuſcipere decreuiſſet. Itaq; poſtquàm omnia ad tam glorioſam peregrinationem neceſſaria diſpoſita eſſent, uideri poterant in Ponficibus, ac proceribus, & præſertim in optimo Rege gemini affectus, unus mœroris, alter gaudij: gaudebant quidem, per tam inſignem & pijſsimum Pontificem diuinæ uoluntati gratiſsimum præſtari obſequium: dolebant uerò plurimum, quòd ab eis amplius non uidendus abiret, quòd tanti paſtoris ſolatio deſtituerentur, quòd dulciſsimam patriam perpetuo exilio cõmutaret, quòd in totum reliquum uitæ tempus inter duros paganos in ſummo diſcrimine uicturus eſſet. Quis etiam dubitat maximum in eo Rege fuiſſe dolorem? quando tam propinquum conſanguineum ſuum à ſe, non ſecus ac dimidium animæ ſuæ, auelli pateretur. Sed neceſſe fuit Regi Anglorum, uoluntati Regis angelorum ſubſeruire.

S. Sigfridus patriã exilio propter Chriſtum commutauit.

CAPVT XIX.

S. Sigfridus ad Gothiam Meridionalẽ peruenit.

HOc igitur modo glorioſus Chriſti pontifex Sigfridus, relicta patria, & ampliſsima proſperitate, quã felix patria ei polliceri poterat, ſuperatis longiſsimi & periculoſi maris itineribus, peruenit ad Gothiã Meridionalem,

lem, ubi nunc cernitur eccleſia Cathedralis Vexionenſis, quam tunc angelica uiſione in ſomnis præmonitus erigendam curauit. Intereà uerò cùm in eodem loco extenſis tentorijs paululum moraretur, Regius præfectus, explorata (ut poterat) conditione aduenarum, Regem apud Veſtrogothos in ciuitate Scarenſi conſtitutum, uelociſsimo curſu acceſsit: à quo de peregrinorũ moribus aliquid referre iuſſus, reſpondit, Pacificos eſſe homines, & nullas moliri inſidias: ſenẽ eis præeſſe uenerando uultu, & graui autoritate conſpicuũ, qui lintea & candidiſsima ueſte ad talos demiſſa utitur: huic omnes aſſurgunt, & genibus flexis ſe ad eius pedes proſternunt. Prætereà uidi, inquit, tabulã, ſiue menſam quandam mappis albiſsimis cooperiri, panemq; candidũ, & admodũ exiguũ ſuperimponi, unà cum uaſculo, cui potus parciſsimè ab aliquo aſtantium infundebatur: his ita diſpoſitis, nunc ſubmiſſa uoce murmurabat, nunc altiore clamabat. Intereà ſenex ille mirum in modum à planta pedis uſq; ad uerticem capitis indutus, panem illum poſt multa murmura in manus acceptũ eleuauit, uiſusq; eſt mihi puerum paruulum admodum ſpecioſum, qui eidem ſeni arridebat, eleuare. Tum Rex Olaus ex ea pagani militis relatione prudenter collegit, Anglos eſſe, quos ad ſe pridem à Mildredo mitti petiuerat. Proinde expedita confeſtim ad eos ſolenni legatione effecit, ut ad ſe cum ſummo honore adducerentur, proceſsitq; obuiam aduentantibus, & nihil omiſit, quo erga eos ſummum amorem ſuum teſtari potuiſſet. Nec diu diſtulit ſe ad ueræ fidei ſacramenta cõferre. Quippe auditis per interpretem eximij & doctiſsimi Archiepiſcopi Sigfridi ſermonibus, quos de fide in Deũ omnipotentem, & filium eius, quẽ pro redimendo humano genere in terras miſerat, adduxit, mox diuina cooperante clementia plenè perſuaſus, atq; in fide confirmatus euaſit, ſtatimq;

Præfecti Regĩ de aduentu S. Sigfridi apud Regem enarratio.

Epiſcopales ceremoniæ.

Miſſa à S. Sigfrido celebratur.

Miraculũ in eleuatione corporis Chriſti.

Olaus Rex baptizatur.

Huſaby arx Regia fit ſacra ædes Chriſti.

ſuſcepto per manus Pontificis baptiſmatis ſacramento, arcem Regiam Huſaby, quæ in eodem loco erat, in eccleſiam cõſecrari præcepit, in qua ſanctus Chriſti Pontifex diuturnam moram complexus, totam Veſtrogothiam (quæ eſt tertia Gothiæ regni pars) ad Chriſtum cõuertit, conuerſamq́; ſacri baptiſmatis unda perfudit.

CAPVT XX.

S. Sigfridi nepotes occidũtur.

INterim uerò, cùm ea apud Veſtrogothos feliciter agerentur, proceres quidam ſanguine quàm moribus nobiliores, tres nepotes S. Sigfridi, Vinamannũ, Vnamannum, & Sunamannũ, quibus eccleſiam Vexionenſem cuſtodiendam commiſerat, crudeliter occiderunt, occiſoſq; multis & pretioſis rebus, quas ex Anglia ſecum adduxerant, ſpoliauerunt. Inſuper corporibus eorum in uicinam paludem, ne inueniri poßint, abiectis, capita in uaſculo impoſita, & grandi ſaxo alligato, in proximum ſtagnum ſubmerſerũt. Quo audito, ſanctus Archiepiſcopus uehemẽter indoluit: nec minor mœſtitia Regẽ inuaſit, qui cõfeſtim ſumpto ſecũ Archiepiſcopo, ad terras illas deſcendit, ſumpturus condignum de tam atrocibus ſanguinarijs ſupplicium: pro quibus etiam benignißimus Pontifex, ne occiderentur, orauit: factumq; eſt ob preces eius, ut uitam, quam iuſtè amiſſuri eſſent, pecunia data redimerent. Quam cùm Rex Pontifici tam inſigniter offenſo dare uoluiſſet, ipſe Pontifex magnanimiter reiecit, & contempſit, atq; interim ſe totum in diuinam prouidentiam iactans, deſurſum omnem cõſolationẽ expectabat. Nec Deus ſancto ſuo in tanto dolore laboranti defuit. Cùm enim una noctiũ, circa ſtagnum eccleſiæ Vexionenſi contiguum, orans & plorans ambularet, uidit à longè tria luminaria diuinitus micantia ad ſe ſuper aquas afferri. Quæ cùm litoribus appropinquarent, ſubitò ingenti

S. Sigfridus pro occiſoribus ſuorum nepotum orauit.

S. Sigfridi tres nepotes tribus luminaribus declarantur.

genti deſiderio ſuccenſus aquas inſilijt, remq́; ſtupendam, & ſempiterna admiratione dignam contemplatur, quippe urnam prægrandi ſaxo alligatam pariter adnatare: in qua capita ſuorum chariſſimorum nepotum adhuc roſeo cruore perfuſa aſpiciens, flendo inquit: Vindicet Deus. Cui mox unum ex capitibus reſpondit: Vindicatum erit. Alterum uerò inquit: Quando? Tertiū deinde nimis horrendum ſubintulit uerbum dicens: In filios filiorum. Quod hodie quoq; adeò ueraciter prædictum fuiſſe experimur, ut paßim ex illis nobilium familijs, quorum maiores tam nefarium ſcelus perpetrauerunt, illæ queruloſæ uoces audiantur: *S. Sigfridus diuino miraculo conſolatus eſt.*

Sentit adhuc proles quod commiſere parentes.

Immò in omnes Gothorum & Sueonum proceres ea innocentum occiſio quotidie à diuina iuſtitia uindicatur. Nec propterea ceſſant illi innocentum Chriſti miniſtrorū perſecutores, quin eos intolerabilibus iniurijs continuè afficiant, donec iuſtus Deus oppreßionem ſeruorum ſuorum, deſtituta penitus tam ingrata nobilitate, grauiter & celerius quàm creditur ulciſcatur, cui etiā ſanctus Chriſti confeſſor Sigfridus ſuam cauſam iudicandam commendauit. Neq; interim animum à Chriſti fide propaganda, & eius ſancto Euangelio quotidie annuntiando remiſit: qui tandem poſt multiplices labores, & continua ſanctißimæ uitæ ſtudia, felicem ſpiritum Deo commendauit. Sepultus in eccleſia Vexionenſi: & demum multis miraculis clarus, in numerum ſanctorum dignißimè eſt relatus, annuaq́; feſtiuitate uſq; ad hæc noſtra infelicia tēpora ab omnibus Gothis, & Sueonibus, cæteriſq; Aquilonaribus regionibus meritò honoratus. Cætera huius ſanctißimi confeſſoris opera, quæ ſempiternam laudem merentur, doctis Vexionenſium ingenijs ſcribenda relinquo. *Suetica nobilitas diuinæ vltioni ſubiecta.* *S. Sigfridi obitus.*

CAPVT XXI.

INterea ad Olaum Regem (quem alij Iacobi nomine in baptiſmate appellatum fuiſſe affirmant) me conuerto. Qui etſi in ſuſcepta Chriſti fide diligentiſsimus obſeruator eſſet, tamen à iuſtis bellis, quibus ab adoleſcentia aſſueuerat, non ceſſauit. Cùm enim non ſolùm Gothorum & Sueonum, ſed etiam Noruegianorum Rex eſſet, & nõnullis annis ſatis quietè feliciterq; in tam amplo imperio regnaſſet, obiecit ei fortuna in regno Noruegiæ potentem aduerſarium Olaum, filium Haraldi Grenska, qui poſt multa clariſsima opera in numerum Sanctorum eſt relatus. Hic à primis adoleſcentiæ ſuæ annis mores ſuos ita ad omnem probitatem accommodauit, ut facilè omnibus perſuaderetur, quòd Reſpub. Noruegiana eius ductu aliquando in priſtinam dignitatem, & libertatem reſtituenda eſſet. Nec qui ſic perſuaſi erant, decipiebantur. Totus enim conatus eius eò contendit, ut diuinæ legis præcepto ſatisfieret, quo dicitur: Non poteris alterius gentis hominẽ Regem facere, qui non eſt frater tuus. Eaq; pietate in patriã ſuam ductus, omnes conciues ſuos induxit, ut abrogata exterorum dominatione, ſe prudenter & celeriter in libertatem uendicarent. Nec minus ipſo effectu præſtare, quàm uerbis conſulere curauit. Contractis nanq; copijs, & ualida claſſe inſtructa, ex Noruegianis littoribus ſoluens, fretũ illud, quo Cimbri Dani à Gothis ſeparantur, penetrauit, claſſemq; Auſtralibus & Orientalibus littoribus Gothorum & Sueonum admouens, omnia ferro, flamma, cædibus inuoluit, ut & ipſi bellorum incõmodis affecti, pacem libertatemq;, quam Noruegianis abſtulerant, reſtituentes, mouerentur, ne alijs ea irrogarent, quæ ab alijs contra iuſtitiam irrogata minimè pati uellent. Nec ſolùm littora, ſed intima regni maximis bellorum calamitatibus implicauit, ut Olaus Sueonũ Rex numero-

Olaus Schotkonung Sueonũ, Gothorum, & Noruegianorũ rex.

S. Olaus Rex Noruegianus.

S. Olaus indoles & pietas.

Regẽ externum non eligendũ.

S. Olaus patriæ libertatis aſſertor.

S. Olaus bellum in Sueones & Gothos mouit.

numeroſum exercitum contra eius fortitudinem expedire cogeretur. A quo cùm Noruegianus in arcto maris ſinu (ubi nunc Regia ciuitas Stocholmenſis erecta eſt) concluderetur, & iam omnino uictus putaretur, cõfeſtim diligentiſsimo ſuorum ſtudio, defoſſa partim terra, ſaluus cum tota claſſe ad mare elapſus euaſit, indignante plurimum Olauo Suetico, quòd ſui exercitus duces omnia perfidè & diſsimulanter agendo, ipſum, quem in manibus uictum habebant, tam liberè elabi permiſiſſent. Qui inde abiens Gothlandiæ inſulam Oſtrogothorum litoribus uicinam inuaſit: quã etiam flamma & cædibus deuaſtaſſet, niſi incolæ, data magna pecuniæ ſumma, ſe illi ſubdidiſſent: à quibus (peracta apud eos hyeme) diſcedens, Danos Friſioſq; præteruectus, ad Angliam peruenit: apud cuius Regem Mildredum toto triennio militans, multa præclara & magnifica opera pro Anglorũ libertate geſsit. Enimuerò Danos à terris, ciuitatibus, oppidis, & caſtris eijciens, in eorũ locum pacem, libertatẽq; reſtituit. Deinde multis onuſtus ſpolijs, in Noruegiam cunctorum bonorum applauſu reuerſus excipitur. Sed non multo peracto tempore iterum in Angliam à Mildredi relicta uidua, ut contra Canutum Danorum Regem, qui Angliam denuò impugnabat, opem ferat, reuocatur.

Olaus Schotkonung bellũ parat in ſanctũ Olaum.

S. Olaui periculum.

S. Olaus Gothlandiã oppugnat & ſubiugat.

S. Olaus in Anglia militauit, & Danos inde eiecit.

CAPVT XXII.

Claſſem igitur bellicam militibus & armis inſtructã educens, contra Danos pugnaturus Angliã repetiuit. Verùm quia Canutus fortior erat, & iam ad pacta cum Anglis conuenerat, Olaus in Noruegiam ſine uictoria remeauit: ſedemq; in prouincia Vichiæ complexus, primùm amicos & conſanguineos, deinde proceres regni ad ſe uocans, querelas cõtra patriæ oppreſſores exaggerabat, nũc Sueones, nunc Danos uehementer accuſando, ſub quibus ad eam ſeruitutẽ turpitudinemq; patria deuenerat, ut nec

S. Olaus in prouincia Vichiæ ſedem elegit.

S. Olaus ſuos ad libertatem hortatur.

Noruegia inexpugnabilis.

S. Olaus in Regem Noruegiæ eligitur.

Olaus Schotkonung bellum mouet in Noruegianos.

S. Olaus Sueonum commerciũ cum Noruegianis interdicit.

Noruegiani & Sueones communibus commodis gaudẽt.

ueſtigiũ quidem libertatis habeat, quæ pridem magna regna, & nationes ſuperauerat. Proinde *ſuadet, & perſuadet, ut ſe uiros eſſe meminerint, & ad libertatem, nõ ad ſeruitutem natos.* Conſideraret, *quibus præſidijs à natura muniti eſſent, quàm inſuperabilibus montibus defenderentur, quantamq́; ſecuritatem à periculoſiſsimi maris acceſſu haberent.* Præterea *diligenter perpenderent, quàm probroſum eſſet fortes & robuſtos homines, armorum induſtria præſtantes, illorum ſuſtinere iugum, quos haud difficili negotio nõ ſolùm reprimere, uerùm etiam ſuperare poſſent.* Itaq; Noruegiani *ab* Olauo *efficaciter perſuaſi, ipſum in eodẽ loco ad regni ſoliũ extulerũt. Quo comperto,* Olaus Sueonum, Gothorũ, & Noruegianorũ Rex, *miſſo in Noruegiã grandi exercitu, cogitabat eos armis ad obſequiũ reducere, quos debuiſſet beneuolentia, & clemẽtia in officio continere. Sed totus ille Sueonum exercitus, mortuo in uia duce, abſq; pugna & uictoria redire cogebatur.* Deinde Olaus Noruegianus *eo* Sueonũ *inſultu plurimũ prouocatus, edictum in omnes* Noruegiæ *fines mittit, quo omnẽ ſocietatem & cõmercium cum* Gothis, & Sueonibus *interdicit.* Quo *interdicto omnes* Noruegiani *uehementer cõmoti, apud ipſum importuniſsimè agebant, ut tam pernicioſum præceptum quantocyus reuocaret, cùm ex eo publica patriæ pernicies omnino ſecutura eſſet: aliamq́; uiam cum* Sueonum Rege *inueniret, per quam amicitia potius, quàm publica hoſtilitas augeretur.* Ea *enim eſſet* Sueonũ & Noruegianorũ *conditio, ut alter alterius cõmodo nequaquam deeſſe poſsit. Deinde ſubinferũt aptius & honeſtius mediũ eſſe, ut* Sueonũ Regis *filiam in coniugiũ impetraret.* Talem *enim affinitatẽ illa priſtina & neceſſaria regnorũ pax, cõcordiaq́; ſequeretur, quæ ab initio regnorũ nunquã fuerat, niſi cum maximo utriuſq; partis damno, intermiſſa.*

CAPVT

CAPVT XXIII.

HOc modo rex Noruegianus à ſuis conſultus, legatos ad Suetiæ Regẽ mittit, per quos filiam eius in coniugem poſtulabat. At Sueonum Rex legatis tam honeſta petentibus non ſolùm nõ ſauit, ſed graues minas, ut cœpto ſiſterent, opponebat. Illi tamen rem tam neceſſariã prudentius exequentes, occaſionẽ expectabant, qua fortè per ſuos proceres & conſiliarios inſtructus cõſideraret, quàm graue & periculoſum eſſet, publicam pacem à tot terris & populis proſcriptam exulare. Sed non erat tanta procerum autoritas apud Regem alioquin optimũ, ut ipſum ad eam affinitatem inclinare potuiſſent, donec plebeiæ multitudinis nuntij nomine omniũ incolarũ regni magno ſerio proponerent, niſi in amicitiã & pacem cum Olauo Noruegiæ Rege conſentiret, cogitaret quòd ipſe in ſuo regno ſecurus nõ eſſet, ſub quo ipſi ſecuri eſſe non poſſent. Tantis igitur, tamq; importunis precibus Olauus Sueonum Rex ſuperatus, filiam ſuam Regi Noruegiæ, magna nobilium multitudine comitatam, ad oppidum Tonsbergum in Noruegiam miſit: cum qua etiam miſſa eſt multa & pretioſa ſuppellex, quæ digna putabatur à Rege ſocero ad Regem generum mitti. Sed pretioſior cunctis opibus erat ipſa pax, quã illæ nuptiæ inter Reges & regna conciliabant. At de fide Chriſtiana nulla alia adiecta eſt conditio, niſi quòd in utroq; regno liberè prædicaretur, & firmiter obſeruaretur. Iam enim ante aliquot annos ambo Reges, cooperatione Mildredi Anglorũ Regis, baptiſmatis ſacramento abluti fuerunt. Quocirca minus uerum ſcribunt, qui aſſerunt filiam Olaui Schotkonung, poſt celebratas cum D. Olauo Rege Noruegiæ nuptias, multũ laboris unà cum marito impendiſſe, ut pater ad Chriſtianã fidem cõuerteretur. Immò S. Olaus tam potẽti Regi, & optimo Chriſtiano tam arcta affinitate

S. Olaus filiam Regis Suetiæ Olaui poſtulat, & tandẽ impetrat.

Plebeia multitudo in Suetia potens.

Nuptijs conciliatur pax inter Reges et regna.

S. Olaus ob amicitiam Olaui Sueonũ Regis à multis bellis liberatur.

coniunctus, eò efficacius omne regnum ſuum ordinauit, & Chriſti fidem per omnes Noruegiæ fines propagauit, quò maioris amicitiæ præſidium ex eo coniugio contraxerat. Tanta etiam erat eiuſdem Olaui Sueonũ Regis autoritas, ut fratrem ſuum Canutum Danorũ Regem potentiſsimum, ex eadem matre Sigritha genitum, ab impugnatione generi ſui S. Olaui Noruegiani prohiberet. Quocirca felices erant illi Reges, & feliciores populi, qui ſub tam ſapiẽtibus & potentibus Principibus regebantur, donec Olaus Sueticus, tantæ pacis conciliator & conſeruator, circa annos Chriſti M X V I I I. *in fata conceſsiſſet. Sepultus in eccleſia Cathedrali Lincopenſi, quã tunc Gothi & Sueones præcipua ueneratione colebant.*

Canutus tẽpore Olaui Schotkonung regnauit in Dania.

Olaus Schotkonung moritur, & Lincopiæ ſepelitur 1018.

IOANNIS MAGNI

GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOTHORUM

thorum Sueonumq; liber decimuſoctauus.

CAPVT I.

Amundus anno ſus 113. Rex internus.

HOc itaq; paterno fato Amundus (quẽ alij à uitæ diuturnitate cognomen ſortitum fuiſſe affirmant) in paterna regna conſentientibus proceribus & populis peruenit. Hic adoleſcẽtiæ ſuæ annos apud diuũ Olauũ Noruegiæ Regẽ agens, in Chriſtiana fide piè inſtructus, & fortè (ut aliqui aſſerũt) à Bernardo Anglicano Epiſcopo (qui pridẽ in Noruegiã uenerat) baptizatus eſt. Ego tamen credo eum prius apud patrem in Suetia baptiſmum ſubijſſe: tantaq; inter hunc Amundũ, & Olaũ ſororis maritum,

Amundus à S. Olao educatus.

tum, amicitia confirmata fuit, ut nulli fratres ſeſe intimius amare potuiſſet: quã niſi Olaus aſſecutus fuiſſet, nequaquã ſe tãto tẽpore ab inſuperabili hoſtiũ multitudine defendere ualuiſſet. Enimuerò poſt ſoceri ſui Olaui Sueonici Regis fata, tam domi à ſuis Noruegianis, quàm foris à Danis continuo bellorũ inſultu impugnabatur. Cuius impugnationis præcipua cauſa erat ſuſceptæ fidei Chriſtianæ defenſio, pro qua dilatanda Olaus omnẽ operam nauans, potius uoluit uitam & regnũ, quàm fidem in Chriſtũ amittere. Nec ſatis eſſe putabat, quòd Pontifices, & ſacerdotes continuè, & ubiq; in eius regno Chriſti Euangeliũ prædicarent, ſed nouo rerum ordine ipſe Rex Apoſtoli uice fungens, circuibat ciuitates, uicos, uillas, ſalutarem Chriſti doctrinã ubiq; diſſeminans, nulli eius tranſgreſſori parcendo, ſed illos, qui ab ea ſemel accepta reſilire parabant, acriter punire nõ diſtulit, ne quiſquã Regem Regum, per quẽ Reges regnant, impunè offendiſſe uideretur. Quo euenit, ut pleriq; proceres Noruegiani, cùm conſiderarent ſibi illicita non licere, decreuerint ipſum regno & patria exturbare. Ad quod externam opem adhibere uolentes, Canutũ Danorum regem accedunt, eiq; ſupplices facti oſtendunt, ſe, & totã Noruegiam grauibus iniurijs ab Olauo Rege affici, qui patrias leges, & maiorũ ſtatuta, ac cõſuetudines abrogare cõtendit, inducta religione importabili, atq; anteactis ſeculis incognita, à qua nullũ ſine mortis periculo, & omniũ bonorũ publicatione deficere pateretur. Spectaſſet profectò tũc ad Canuti pietatẽ, magis fauere Chriſtiano Regi pro amplianda Chriſti gloria laboranti, quàm ueritatis aduerſarijs proprium Regem, eundemq; optimum Chriſtianum perfidè impugnare uolentibus: quorum perditis conatibus tantum fauit, ut non modò opem efficacem pollicitus fuerit, ſed ſe ab eis in Regem Noruegiæ eligi pateretur, auſus per

S. Olaus ob fidẽ Chriſti grauiſſimas perſecutiones ſuſtinuit.

S. Olaus Rex fidẽ Chriſti prædicat.

S. Olaus à Danis impugnatur, quia fidẽ Chriſti promouet.

Canutus Daniæ Rex S. Olaui hoſtis & occiſor.

S. Olaus ad Amundi opem confugit.

literas optimo & innocentiſsimo Regi Olauo *præcipere, ut regno cederet, aut ipſius adminiſtratione͂ à ſe ſuſcipere curaret.* Quo comperto, Rex Olaus *ad Amundum Sueonu͂* Gothorumq́; Regem, *à quo in omni aduerſo caſu opportunum auxilium aſſequi cōſueuerat, ſe conuertit: nec ſua ſpe fruſtratus, quicquid optauit, inuenit.*

CAPVT II.

Vlpho Sprochalegh Suecus.

Estrita Canuti Regis ſoror.

Vlphonis Sueti ci vaferrimu͂ facinus.

Vlphonis ortus.

INterea *autem, cùm* Canutus *tam indignas inſidias in maieſtatem* Olaui *inſtrueret, non longè aberat, à quo* Canutus *inſigni contumelia, ſiue infamia uiciſsim inureretur.* Erat *enim quidam* Vlpho *cognomento* Sprochaleg, *natione* Suecus, *admodum obſcœna commixtione (ut mox dicemus) procreatus: qui in familiaritatem* Canuti *tunc in* Anglia *cōmorantis aſſumptus, aſtutam operam adhibuit, ut à* Canuto *ad eius ſorore͂* Estritam *in* Dania *manente͂ literas acciperet, quibus à fratre præciperetur, ne ipſa facere omitteret, quæ* Vlpho *per eam fieri poſtularet.* Perſuaſerat *enim* Canuto, *ſe (acceptis ab ea militum copijs) bellum aduerſus* Noruegianum Olaum, *& eius confœderatum* Amundum Sueonum Regem *promouere uelle.* At *cùm ad* Eſtritam *perueniſſet, & illa interrogaret, quid poſtularet, tum* Vlpho *eius coniugium perſeuerantiſsimis precibus petens, facilius quàm putabat uoti compos euaſit, cùm ipſa crederet, eam petitionem ex arcano fratris conſenſu prodijſſe.* Peractis *igitur nuptijs,* Vlpho, *ne* Canutum *patratæ perfidiæ uindicem in* Dania *expectaret, ſumpta ſecu͂ coniuge in* Suetiam *redire feſtinabat, factus ex uerſutiſsimo ſatellite acerrimus* Canuti *inimicus: deditq́;* Amundo, & Olauo *ea idonea conſilia, quibus* Canutus, *& tota* Dania *facilè expugnari poſſe uidebatur.* Ortum *uerò huius* Vlphonis *talem, & tam obſcœnum fuiſſe,* Saxo *ſummatim, & hoc modo*

modo cõmemorat. Cuiuſdam, inquit, patrisfamiliâs in agro Suetico filiã liberalis formæ, cũ ancillulis luſum egreſſam, eximiæ granditatis urſus deturbatis comitibus cõplexus rapuit, exceptamq́; unguibus præ ſe leniter ferens, ad notam nemoris latebram deportauit: cuius egregios artus nouo genere cupiditatis aggreſſus, amplectẽdi magis, quàm abſumendi ſtudium egit, petitamq́; laniatui prædam in uſum nefariæ libidinis uertit. Continuò enim ex raptore amator effectus, famem concubitu ſoluit, ardoremq́; gulæ Veneris ſatietate penſauit: quoq́; eam indulgentius aleret, crebris incurſionib. uicinũ acrius inceſſabat armentũ: nec niſi lautioribus antè ueſci ſolitam, ſparſis ſanguine dapibus aſſueſecit. Adeò enim captiuæ ſpecies efferatam raptoris ſæuitiam fregit, ut quem ſanguinis ſui cupidum extimeſcebat, amoris auidum experiretur, paſtumq́; ab eo perciperet, cui fore protinus alimonia metuebat. Tandem fera à canibus, & retiarijs circumuenta, ac uenabulis occupata cõfoditur. Vt ergo duplicis materiæ benigna artifex natura, nuptiarum deformitatem ſeminis aptitudine coloraret, generationis monſtrum uſitato partu ædidit, ſyluestremq́; ſanguinẽ humani corporis lineamentis excepit: natoq́; filio paternum nomen à neceſſarijs imponitur. Qui tandẽ agnita ſuæ propaginis ueritate, à patris interfectoribus funeſta exegit ſupplicia. Cuius filius Trugillus Sprachaleg, nihil à paterna uirtute deficiens, Vlphonem genuit: à quo Rex Sueno, & cætera Danorum Regum ſtemmata, ceu quodam deriuata principio, longo ſucceſsionis ordine (teſte Saxone) profluxerunt. Crediderim ego id à uindice Deo effectum, ut Dani, qui de ſanguinis nobilitate plus nimio gloriantur, Suetiamq́; frequentius, quàm felicius impugnare conſueuerant, Regibus à fera Suetica genitis, obnixos uertices inclinare cogerentur.

Vrſus puellæ amator.

Vrſus à retiarijs capitur, & occiditur.

Trugillus Sprachaleg.

Daniæ Reges à fera Suetica geniti.

CAPVT III.

Tres exercitus.

Naues 400.

Alter exercitus etiam ex nauibus 400.

Dani, teſte Saxone, inſidias benigniſsima reſponſione cōtegebant.

S. Olaui periculum apud Danos.

Naues mille in exercitu Canuti.

Bellū atrox inter Danos & Sueones.

Nunc à diuerticulo ad Vlphonem reuerſi, conſideremus eius conſilio & opera tres fortes exercitus aduerſus expugnandam Daniā eductos fuiſſe: quorū primus ex nauibus quadringentis conſtabat, quem Olaus Noruegianus in Selandiam, Danici regni partem, exponendum curauit: cùm alterum Amundus in Schoningiam, & tertiū ex quadringentis nauibus collectū, Vlpho in quendam Blechingiæ ſinū eduxit. Viſa ſunt in primo acceſſu omnia per Daniam Olauo feliciter ſucceſſura. Ipſe enim ut erat pij cordis, ita etiam Danorū animos diſpoſitos eſſe credebat: qui (ut eorum hiſtoriæ fatentur) benigniſsima reſponſione inſidias, quas in eum moliebantur, contegebant. Erat enim eorum intentio, ipſum alternis ſermonibus & promiſsis occupatum tenere, donec Canutus ex Anglia cōtracto ingenti claſsis numero ſuperueniens, incautum opprimeret: atq; interim ad omnia, quæcunq; Olaus imperaret, ſeſe promptiſsimos diſsimulabant: fuiſſetq; confeſtim à Canuto nauigationem in Daniam acceleranti oppreſſus, niſi quidam Noruegianorum Danicæ aſtutiæ commenta præſentientes, Olaum ſalubriore conſilio ab imminenti periculo eripuiſſent: qui utiq; in hunc modum credulitatem eius alloqui potuiſſent: Heu fuge crudeles terras, fuge litus auarū. Vix enim in claſſem ſuam fugiendo peruenerat, & Canutus eidem portui appropinquans, penè intercepiſſet fugientem. Sequenti uerò die naualem exercitum, quem ex Anglia ſatis grandem, utpote mille nauium eduxerat, contra Olaum, qui ſe cum Vlphonis exercitu coniunxerat, ſub duce Haquino expediuit. Ipſe autem Canutus Amundo Schoningiam deuaſtanti occurſurus, terreſtre ductabat agmen: fitq; inter eos prælium acre & pertinax, neutra parte uictoriam aſſequente: quamuis Danica hiſtoria Amundum

inſigni

inſigni pugna ſuperatum fuiſſe affirmet. Sed ut Dani ſibi licere uolunt, ſuos autores ſequi, ita ego meos pari libertate imitari conſtitui. Poſt eam pugnam Schoningianã uentum eſt ad prælium nauale, in oſtio Helgæ fluminis non longè à Calmarnia, in quo Vlpho præfectus erat, homo aſtuti & uafri ingenij. Qui cùm præſentiret Danicarũ nauium aduentum, aquas ita in hoſtem armauit, ut earum uiribus Danorum uires non ſolùm obruere, ſed penitus delere potuiſſet. Aggerem nanq; præualidum aquarum curſui obijciẽs, eas prorſus à ſolito impetu cohibebat, donec ſubeũte in fluminis oſtium Danica claſſe, eaſdem rurſus rupto aggere relaxaret, ſimulq́; rates uario igniũ fomẽto accenſas dimitteret. Quo euenit, ut ferè tota Danorũ claßis, præter duas naues, quæ Dracones uocabantur, aqua & flamma penitus ſubmergeretur, quemadmodũ in Noruegianis hiſtorijs apparet: quamuis Danici ſcriptores aſſerant, Danos à ponte quodam per Vlphonem deturbatos perijſſe.

Bellum nauale.

Vlpho aquas in hoſtẽ armauit.

Danorum ſubmerſio.

CAPVT IIII.

Vtcunq; hæc ſe habeant, nihil dubito, quin pleraq; magna flumina ex Occidua & Auſtrali Gothia in Hallandiam, Schoningiam, & Blechingiã deſerantur: quæ ſi à ſuo curſu (quod haud difficulter fieri poſſet) ad maiorẽ Gothici regni cõmoditatem diuerterentur, nequaquàm ea oppida præmunirẽt, à quibus Gothico regno nõ raró grauia damna irrogari conſueuerunt. Quod fortè tũc fiet, cùm Suecorum & Gothorũ proceres deſiuerint uti conſilijs exterorũ, qui ob enormia flagitia apud Danos, uel Teutones cõmiſſa, iuſtè proſcripti, importunius quàm utilius ſe in ipſorum familiaritatem intrudunt, pacemq́; domi à ciuibus, & foris à uicinis regnis ac populis ita auferunt, ut maiora

Flumina ab hoſtibus ad patriæ cõmoditatem conuertenda.

Externi homines de ſceleribus cõuicti ad Suetiam confugiunt.

damna à potentiſsimis Regibus, & hoſtibus minimè inferri poßint, quàm ab eis, quos ſtulti præſides ſibi conſtituunt conſiliarios, & rectores. Prius enim talium ingenijs Sueci & Gothi uinci ſolent, antequàm à fortibus Regibus, aut populis ſuperantur. Quod etiã eo tempore non ignauiter attendit Danorum Rex Canutus: cui cùm alia conſilia deeſſent, ſubmiſit eiuſmodi aſtutiæ uiros in exercitum Olaui & Amundi, qui ob ſimulata obſequia ad intimam ipſorum familiaritatem admißi, quicquid fraudium in propoſito habebant, facilè deducerent ad effectum. Siquidem occultius quò poterant, omnes exercituum duces, promißis ingentibus ſtipendijs, ab illorum Regum militia ad Canutum auerterunt: quem affirmabant non modò aurũ, ſed aureos montes in ſuos milites erogare. Erat enim ex Anglicano auro ditißimus, & in militares homines liberalißimus. Quocirca accidit, ut trecentæ naues ab Amundo, & totidem ferè ex Olaui claſſe ad Canutum ſubitò deficerent. Quibus copijs Canutus fortior effectus, totam ſuam potentiam ad exuperandam Noruegiam conuertit. Quo comperto, Amundus quamuis plurima & grauißima damna pro Olauo hactenus ſuſtinuerat, tamen quia conſtituerat nunquàm deſerere amicum, adeò intima amicitia coniunctũ, obtulit ei partem regni Suetiæ, quamcunq; eligere uellet, ut in ea ſecurius, quàm inter tot domeſticas inſidias uiuere poſſet. At Olaus ut leo abſq; terrore manens, claßis ſuæ reliquijs Calmarniæ relictis, per Veſtrogothiam in Noruegiam remeauit: in qua non ſecus ac publicus patriæ hoſtis à proceribus & populis exceptus eſt. Erant enim eius mores diuinæ legi conformes, quã ipſi toto conatu explodere contendebant. Ad quod negotium tam impium, nuſquam opportunius auxilium, quàm apud Danos denuò circumſpiciebant. Siquidem eorum Rex Canutus mille ducentarum nauium claſſe

Reges ſtulti peregrinos homines cõſiliarios ſuos cõſtituũt.

Canuti Dani aſtutia.

Trãsfugæ vehemẽter cauẽdi.

Aurei montes.

Naues 600 ad Canutum Danũ defecerũt.

S. Olaus victoriam amiſit.

S. Olaus vt publicus hoſtis à Noruegianis excipitur.

Naues 1200.

ſecum

ſecum aduecta, regnum Noruegiæ, non tam ui & armis, quàm incolarum erga optimum Regem perfidia, facilius quàm honeſtius occupauit: cùm interim Olaus unico & paruo nauigio, perinde ac profugus, intra ſcopulos Noruegiani maris hinc inde iactaretur, nuſquam de uita ſecurus, immò ubiq; ad mortem quæſitus, donec relicta naui per deſerta Noruegiæ ad Neritiam, regni Suetiæ prouinciam, difficili & periculoſo itinere perueniret. Deinde in Rußiam diuertens, non paruo tempore apud Regem Ierizleuum, qui eius ſororem habebat, commoratus eſt.

S. Olaus profugus ad Neritiã peruenit.

Ierizleus Rußiæ Rex ſororius S. Olaui.

CAPVT V.

INterea, ſubmerſo duce Haquino, quem Canutus Noruegiæ præfecerat, Noruegiani proceres in nouam controuerſiam redierunt, cùm alijs præſens rerum ſtatus placeret, alijs uerò uehementer diſpliceret, quòd tota patriæ libertas ablata eſſet: alijsq; placuit, optimum Regem Olaũ ab exilio ad regni ſolium reſtituendum. Qui ſuam ſententiam efficaciter executuri, legatos ad Olaum mittunt. Quibus ipſe perſuaſus claſſem, militesq; ope Ierizleui comparat: quibus ſuccinctus, ex Rußia ad Gothlandiæ inſulam celeri nauigatione acceßit: unde uelis ad Suetiam conuerſis, ad ciuitatem Aroſienſem peruenit: in qua per ſummam omnium Sueonum, coniugisq; ſuæ, & filiæ lætitiam atque amorem exceptus eſt. Aderat etiam Amundus, qui maxima congratulatione redeuntem amicum amplexus, omnia fraternæ charitatis ſtudia in ipſo honorando & adiuuando ſuperabundè impendit, datis ei in auxilium mille quadringentis armatis. Aduenit quoque in occurſum eius illuſtrißimus Noruegianorum procerum Dagerus Ringonis, mille ducentis equitibus comitatus. Nec parua erat militũ manus, quàm frater Olaui Haraldus, alijq; amici ad eum in

Haquinus dux Noruegiæ ſubmergitur.

Noruegiani diſcordes in ſubſtituẽdo Rege.

S. Olaus parat reditũ in Noruegiã ex Rußia.

S. Olaus à Rege Amũdo et amicis excipitur.

Dagerus Ringonis Noruegianus.

Suetiam adduxerunt. Quibus copijs ſubnixus, reditum in Noruegiam parat. Quo comperto, Noruegiani in diuerſa ac contraria uota ferebantur, cùm magna pars eorum optaret ipſum in regnum reſtitui: maior uerò imprudentium ciuium numerus erat, qui ne in patriam admitteretur, bello uenientem excipere decreuerunt: quorum princeps erat quidã Epiſcopus Trugillus, natione Danus. Hic enim nihil omiſit, quo omnes & ſingulos indigenas, & alienigenas in caput innocentis regis Olaui exacerbaret. Itaq; cùm periculoſa, & plus quàm ciuilis pugna inter Noruegianos confeſtim ſubortura uideretur, Canutus Danorum Rex non ſatis honeſto prælio ſanctiſſimum Christi amicum, & innocentiſſimum Regem ſuperauit, & occidit. Nam (teſte Saxone Danico) ipſum per quoſdam pecunia à ſe corruptos, domeſtico bello opprimendum curauit. Indignum profectò facinus, & inexpiabile flagitium, quod nulla unquam excuſatione quantumcunque aſtuta aboleri queat, quodq; ſolum Noruegianos impellere poſſet, ut Danicum imperium à ſuis ceruicibus perpetuò remouerent. Tum Haraldus Olaui frater, conſimilem Canuti militiam ueritus, adito Byzantio, ſuſpectam Danorum, uel Noruegianorum fidem longinquo declinauit exilio. Noruegianis autem poſt fata S. Regis Olaui (quẽ pro amplianda Chriſti fide glorioſo martyrio coronatum confitemur) impoſitus erat à Danis Rex quidam Sueno, Canuti Regis filius, qui adeò ſeueriter ſubiectis populis imperabat, ut apertè deprehendi poterat, iratum Deum tam crudelem tyrannum illis hominibus præfeciſſe, quorum crudelis impietas ſummæ ſanctitatis uirũ tam acerbo odio impugnauerat, & tandem abſque omni humanitatis reſpectu trucidauit. Proinde coacti ſunt Noruegiani ea arma in tyrannum iuſtè cõuertere, quæ pridẽ in Olaum patriæ patrem

Noruegianorũ pars pro S. Olauo, pars contra eũ ſtabat.

Trugillus Epiſcopus Danus.

Canutus Rex Danorum per inſidias occidi fecit S. Olaũ.

S. Olaui mors.

Haraldus frater S. Olaui fugit ad Cõſtantinopolim.

Noruegiani poſt mortẽ S. Olaui ſæua tyrãnide Danorum opprimuntur.

Noruegiani à tyranno victi grauiorem tyrannidem tolerant.

iniuſtè comparauerant. Sed ab eo uicti rurſus grauiori iugo adiguntur: quod ad plures annos continuo gemitu, & ſuſpirijs ſuſtinebant, donec Magnum diui Olaui filium ex Rußia reuocatum, in paterni regni ſolium collocarent: qui adeò prudenter & feliciter patriæ ignominiam abſterſit, ut Danorũ colla Noruegiano imperio ſubiugaret. Interea Amundus (quem nonnulli Annoſum, nonnulli uerò Carbonarium, quia domos delinquentium combußit, uocauerunt) comperta integerrimi amici, & educatoris ſui S. Olaui Regis Noruegiæ occiſione, uehemẽti dolore affectus, diu ægrum ſpiritum ducere nequiuit, ſed tædioſam uitam optatæ mortis ſolatio commutauit. Crediturq́; in Cathedrali eccleſia Lincopenſi tumulatus.

Magnus S. Olaui filius fit rex Noruegiæ.

Amũdi Annoſi mors.

CAPVT VI.

AMundus à uilitate cognomen adeptus, ad Regium ſceptrũ poſt fata Amundi Annoſi, aliâs Carbonarij peruenit. Cuius origo, quia cõtra leges erat, ſilentio ſupprimi conſueuit. Erat enim præmortui Amundi ex concubina filius: quod tunc adeò uile exiſtimatum fuit, ut qui ea illegitima commixtione nati erat, perpetuo rubore ſuffuſi, uix audebãt inter honeſtos comparere, etiam ſi Regum filij fuiſſent. Quod etiam uſque ad noſtra tempora apud Gothos obſeruatum fuiſſe didicimus. Nõdum enim elapſi ſunt ſeptuaginta anni à morte Caroli, Sueonum, & Gothorum, ac Noruegianorum Regis, qui optimæ ſpei adoleſcentẽ ex concubina procreauerat, eamq́; in lecto extremæ ægritudinis agens, ut filium legitimũ efficeret, deſpõſauerat: attamen idem filius nõ ſolùm paternis regnis, ſed ab omni alia hæreditate ſecluſus, infami cõditione uixit, & cõſenuit. At preſbyterorum filij in Gothia ſemper fuerãt uilißimi æſtimati, patresq́; eorũ ob læſæ honeſtatis infamiam, nõ minus

Amundus Vilis 114. Rex internus.

Illegitimo toro geniti, infames exhæredãtur.

Presbyterorum filij viliſsimi.

contemptibiles effecti, uelut ſal infatuatum conculcabantur. Sed his omißis ad Amundum Vilem reuertamur. Qui etſi defectum natalium ſumma probitate redimeret, tamen nunquam ualuit perfectam obedientiam à ſubiectis populis aſſequi. Quod cùm Canutus Daniæ Rex, Sigrithæ Sueonum Reginæ filius, attẽderet, cœpit uarias occaſiones inquirere, quibus ipſum à regno exturbaret: & cùm aliæ deeſſent, ad ueterem illam maximorum bellorum occaſionem ſe conuertit, quæ ob Schoningianam terram infinitas lites parere conſueuit. Hanc enim Schoningiam Canutus ſibi uendicare conſtituens, ualidum exercitum non ſolùm ex Danis, uerumetiam ex Saxonibus, Anglis, Scotis, & Friſijs contraxit: ducemq; ei præfecit Vlphonem Sprochaleg, Eſtritæ ſororis maritum, iam per coniugis interceßionem in gratiam receptum. Sed non quieuit Amundus, qui Sueonibus & Gothis in militiam conſcriptis, ſeſe uenienti Danico exercitui obijcere feſtinauit. Commiſſum eſt cruentum, & pertinax, ac triduanum prælium, prope uillam, ſiue pontem Stangapellæ, ubi antea contra Amundum Carbonarium fuerat dimicatum. Tandem Amundus, qui à ſuis parum dilectus erat, ſuperatur, & rurſus in Suetiam, uictoria amiſſa, refugere cogebatur.

Canutus Danus occaſiones bellorum meditatur.

Bellũ Schoningianum.

Canutus bellũ mouit contra Amundum.

Amundus ſuperatus fugit.

CAPVT VII.

VLpho uerò totius Danici agminis dux, ad Canutũ reuerſus, in ſummam eius indignationẽ denuò incidit, ſiue quòd uictoriam in Sueones minus perſeueranter executus fuiſſet, ſiue quòd Schoningiã nullis præſidijs muniuiſſet, ſiue etiam quòd ebrietate ſuffuſus, fata Danorũ à ſe pridem ſubuerſorum licentioſius, quàm utilius ad pocula ceciniſſet. Quocirca à Canuto comprehendi, & interfici iuſſus, ad templum diui Lucij, quod Roſchildiæ in præcipua

Vlpho denuò in indignationẽ Canuti incidit, & occiditur.

cipua ueneratione habebatur, cõfugit:in quo ſine reſpectu ſacris locis debito, trucidatur: ob quod facinus toti ciuitati à diuinis officijs, & ſacramentis eſt interdictum, donec ipſe Rex, ſoluta ingenti pecuniæ ſumma, in gratiam offenſæ Eccleſiæ, cuius libertatem temerè uiolauerat, reciperetur. Hîc quoq; ſilentio implicanda non eſt quædam inſignis fabula, quam nonnulla Danicarum hiſtoriarum fragmenta præ ſe ferunt, de terminis (ut dicere uolunt) poſitis inter Schoningiam, Veſtrogothiam, & Smalandiam, tempore huius Amundi Vilis, & Suenonis eius nominis primi Danorum Regis. Quæ quidem aſſertio nõ ſolùm Saxoni Danico, uerumetiam rationi temporũ, & ipſi ueritati omnino repugnat. Dicit enim Saxo, duos potentiſsimos Reges ſucceſsiuè in Suetia regnaſſe, toto tempore quo Sueno primus nomen Regium in Dania ſuſtinebat: Ericum Victorioſum, qui (ut dictum eſt) Suenone in diuturnũ exilium expulſo, totam Daniam diu & pacificè occupauit: deinde Olaum Schotkonung Erici filium, qui non minoris, immò maioris potentiæ Rex, non permiſiſſet ſibi eum ludum à Suenone Danico inferri. Nec Suenoni tanta libertas unquam permiſſa fuit, qui toties à Slauis captiuatus, toties exhauſto patriæ theſauro redemptus, toties infelicem belli aleam expertus, toties aliena regna profugus adijt: à Noruegiano Principe repulſus, ab Anglo indignè exceptus, & indigniſsimè tractatus, tandem apud Scotos (quos in eo loco Saxo Danicus efferatos barbaros uocat) utcunq; conſolatus diuturno exilio permanſit. Nec unquam has miſerias facilè euaſiſſet, niſi in ſpecialem Olaui Sueonum Regis gratiam, ducta in coniugem matre eius Sigritha, ut diximus, perueniſſet: ante cuius obitum Sueno in fata conceſsit, relicto filio Canuto, qui etiam tempore Olaui Schotkonung regnabat in Dania. Quocirca hic Amundus, co-

Fabula de terminis Schoningianis.

Scoti à Saxone Danico efferati barbari appellantur.

Schoningiani termini fabuloſi,& impudenti mendacio conficti.

gnomento Vilis, nulli Suenoni in Dania regnanti contemporaneus erat, ſed eidem Canuto ſecūdo Suenonis filio, & ipſius filio Canuto tertio: niſi fortè inuincibile argumentum pro Danis faciat, quòd ſextus lapis limitaneus poſitus fuiſſet inter Blekingiā, & Noruegiam. Quod quàm ineptè dictum ſit, facilè nouit, qui longiſſimam diſtantiam inter eas terras nouit. Proinde nulli prudentes & cordati uiri induci poſſunt, ut eos limites unquam poſitos fuiſſe credāt. Igitur uehementer doleo, talibus commentis ſimplicitati patriæ meæ illudi, quæ ſemper de omnibus uicinis regnis optimè mereri contendit. Cæterùm ad Amundum reuerſus, conſidero ipſum poſt multos & difficiles labores, quos pro omnibus ſubiectis populis diu & continuè ſuſtinuit, uiam uniuerſæ carnis ingreſſum, & Lincopiæ in ſepulchris Regum tumulatum.

Sueonū ſimplicitati à Danis ſæpe illuditur.

Amundi mors.

CAPVT VIII.

Haquinus Rode 115. Rex internus.

Schiſma in electione Regis ſubortum, prudētia procerū ſopitur.

HAquinus Rode, ſiue Rufus, ex nobiliſſima Veſtrogothorum familia ortus, in Gothorū regnum poſt fata Amūdi ſurrogatur: fuiſſetq; iterum pernicioſum ſchiſma inter Gothos & Sueones renouatum, niſi utriuſq; partis proceres opportuno remedio tantam perniciem prudenter & celeriter auertiſſent. Siquidem ad ea pacta, & conditiones tunc deuentum fuit, ut Stenchillus (quem tunc Sueones ſuum Regem deſignauerant) priuata ſorte cōtentus maneret, donec Haquinus (qui inualeſcēte ſenio maturiora fata expectabat) utrunq; regnū ſua morte uacuaret. Similis quoq; conditio pacis eodem tempore inter Magnū Noruegiæ, & Canutū Daniæ Reges appoſita fuiſſe memoratur. Hi enim de utroq; regno contendentes, tandem ad prudentum, & bonorū uirorum arbitria, eo modo pacificati fuerunt, ut qui prior decederet, ſuperſtiti utrunq; regnum

gnum

gnum relinqueret. Et ut ea pacta firmiora permanerent, adiectū eſt ab utriuſq; partis proceribus iuſiurādum, quo omnis controuerſiæ materia penitus tolleretur. Factusq; eſt eo modo Magnus Noruegianus Danorū Rex, Canuto paucis euolutis annis in fata concedente. Haquinus igitur utrunq; regnum ſine cæde & ſanguine aſſecutus, nullius unquam ſanguine manus ſuas contra leges & iuſtitiam cruentauit, ſed omnibus clemens & benignus effectus, ſummoperè conabatur, ſe Chriſtianum hominem, non crudelem Ethnicum, Regem non tyrannum, patrem patriæ, non euerſorem Reipub. exhibere. Proinde ab omnibus ſuis ut pater amabatur, & ut dominus timebatur: nullaq; bella totis tredecim annis, quibus regnabat, alijs intulit, nec ab alijs illata ſuſtinuit: ſed domeſtica pace contentus, oſtendit ſe magis curare ſuorum ciuium ſalutem, quàm quòd eos hoſtium gladijs mactādos obijceret. Præclarum quippe uerbum, & optimo Principe dignum eſt, malle unum ciuem ſeruare potius, quàm centum hoſtes ſuperare. Circuiuit ſæpe regna, non ſine maximo ſubditorum populorum commodo. Enimuerò iuſtitiam, & concordiam ubique reſtituit, aut conſeruabat, ſummeq; prouidit, ne ſui quenquam contra leges opprimerent, aut moleſtarent. Cæterùm frequentius in Veſtrogothia (unde ei origo fuit) uerſabatur. Eſt enim in ea terra populus ad omnem humanitatem propenſior, habetq; commodiorem portum in Occidua ſui parte Lodhuſiam, quàm ſit aliquis in tota reliqua Gothia & Suetia. Hunc ſi Suetiæ incolæ prudentius conſiderarent, nequaquam tot irreparabilia naufragia in mari Sueonico, aut in litoribus Curetum ſuſtinerent: quæ nequaquam ex culpa ſimplicis populi proueniunt, ſed eorum, qui minus experti ad moderandum tam amplum Reipublicæ ſtatum ſæpius aſſumuntur: qui etiam minus

Haquini clemẽtia in omnes ſubditos.

Haquinus pacificus maluit unum ciuem ſeruare, quàm mille hoſtes perdere.

Veſtrogothorū cõmendatio.

Lodoſia portus ualde commodus.

culpandi eſſent, ſi expertioribus integram fidem accommodarent. Sed de his aliâs, nunc calamus ad Haquinum reflectatur: qui tandem mortem apud Veſtrogothos (apud quos eſſe, & uiuere cœperat) ex graui ægritudine contraxit. Sepultus in eccleſia Leuenæ, in cuius uicinia plurimas hæreditarias terras poßidebat.

Haquini mors, & ſepultura.

CAPVT IX.

Stenchillus 116. Rex internus.

STenchillus deinde Olaui Schotkonung ex ſorore nepos, quēadmodū antea inter Gothiæ & Suetiæ proceres concordatū fuerat, in demortui Haquini locū ſucceſſit, inter optimos quoſq; Reges optimo iure cōnumerādus. Quippe non ſolùm tranſitorij imperij negotia prudenter diligenterq́; curauit, uerumetiam totas animi ſui uires ad augendam, propagādamq́; Chriſti fidem ita accommodauit, ut prioris Stenchilli nō ſolùm nomen, uerumetiam eximiam pietatem in ſe tranſtuliſſe uideretur. Quippe ut ille mißis ad Adagarium Archiepiſcopum Bremēſem legatis, ſanctißimos, & in Chriſtiana lege doctißimos Epiſcopos Adaluardū & Stephanum ad ſe mittendos curauit: ita hic ſecundus Stenchillus ab Alberto Archiepiſcopo Bremenſi diuinæ legis doctores & ſacerdotes impetrauit. Quamuis enim S. Sigfridus Eboracenſis in Anglia Archiepiſcopus (ut diximus) complures in lege Domini, & moribus Chriſtianis inſtructißimos in Suetiam et Gothiam ſecum adduxiſſet, tamen quia meßis illa Euangelica nimis multa erat, operarij uerò pauci, neceſſarium fuit, non modò Anglorum & Saxonum, uerumetiam aliarū nationum nuper ad Chriſtum conuerſarum auxilium à pientißimo & Chriſtianißimo Rege implorari, ne uinea Dominica neceſſarijs cultoribus deſtituta, atq; ab eo derelicta areſceret, qui ſe uerā uitem dignatus eſt appellare: & quia totum ſtudium ſuum

Stenchilli eximia in Chriſtum pietas.

Albertus Archiepiſcopus Bremen. prædicatores in Suetiam miſit.

ad

ad augendam gloriam Chriſti cõferebat, contulit ei Deus tempora, & annos ferè omnes quietos & tranquillos: in quibus optimas leges condidit, concordiam ubiq; in regno reſtituit, & quicquid ad componendum Reipub. ſtatũ attinebat, ita inſtituit, ut nullus eſſet in tã ampliſsimo regno, cui præſens rerum ſtatus diſplicere potuiſſet. Omnes quippe ciues & incolæ ab eo magnoperè diligebantur, præſertim Veſtrogothi: apud quos credo ipſum continuam moram habuiſſe, nec ſe permiſiſſe ad illum angulum Holmenſis ciuitatis (quemadmodum nunc fit) coarctari. Erat enim eo tempore apud Veſtrogothos opportunior Regum habitatio, tum quia Anglis confœderati erãt, tum etiam quia uicinorum Danorum inſidiæ repellendæ erant. Nam tribus prælijs eos ob regnorum limites ſuperaſſe dicitur. Tribuunt autem Sueticæ hiſtoriæ huic Stenchillo inſignem quandam corporis molem, & giganteam fortitudinem, atque incredibilem ſagittariæ artis induſtriam, de qua non minora referuntur, quàm Suetonius Tranquillus de ſagittaria arte Domitiani commemoraſſe uidetur. Tandem hic Stenchillus poſt multa clariſsima geſta apud Veſtrogothos uitam & regnum morte commutauit.

Stenchillus optimarum legum conditor.

Stenchilli gigantea fortitudo.

Stenchilli mors.

CAPVT X.

INgo poſt fata Stenchilli in Regem Gothorum & Sueonum ſublimatur, nulli optimorum Regum poſtponendus: quippe qui ſummoperè contendebat omnes priores Reges, tam in rerũ gerendarũ magnitudine, quàm in omnibus uirtutũ officijs ſuperare. Nec minus, quàm intendebat, effecit. Erat enim in bellicis rebus incomparabiliter ſtrenuus, nec minus in Chriſtiana fide propaganda ſolicitus: pluresq;, clariſsimarum uirtutum ſuarum exemplo, in magna morum honeſtate continuit. Præterea mores ſuos

Ingo 117. Rex internus.

Ingonis optimi mores in bello & pace.

ad diuinas & humanas leges tanta ſeueritate caſtigauit, ut publico omnium Gothorum & Sueonum teſtimonio de eo affirmetur, ipſum nunquam contra leges patriæ deliquiſſe. Nec pauci erant, quos illa eximia liberalitate, qua paßim in omnes utebatur, in Chriſtianis legibus conſeruauit. At ubi nec exemplo, nec exhortatione, nec liberalitate, aut alijs beneuolentiæ ſtudijs ſe proficere poſſe ſperaret, tunc magno atque excelſo animo ad iuſtitiæ rigorem conuerſus effecit, ut quos Regia manſuetudo, & benignitas ad bona opera minimè reuocaret, illos iuſtitiæ ſeueritas à morum prauitate, & malefaciendi licentia coërceret. Bella complura contra Valdemarum Ruthenorum Regem (quem ſui Iarizlaum dixerunt) proſperè geßit. Schoningiam quoque multis bellis afflixit, Gothorumq; regno reſtituit. Sueno enim Vlphonis Suetici & Eſtritæ filius, Danorum Rex, quia ſæpe ab Haraldo Noruegiæ Rege (ut aſſerit Saxo) ſubactus, ad bella contra Sueones minimè prodire audebat, ſed honeſtiore ac ſecuriore conſilio uſus, ſororem, ſiue filiam Ingonis Giutham (non præmeditato cognationis uinculo) mißis legatis in coniugem impetrauit, quæ ad Danos non ſolùm pacem, ſed eximia uirtutum exempla ſecum adduxit: quam Saxo Danicus adeò profuſis laudibus proſequitur, ut maiores laudes in aliquam ſummæ ſanctitatis fœminam uix cumulare potuiſſet. Hæc, inquit, à Suenonis mariti toro Pontificum cenſura ob conſanguinitatis uinculum amota, paternos penates repetens, ſuſceptis uiduitatis inſignibus, cum ſumma morum ſynceritate conſenuit, caſtitatemq; uotis profeſſa, uirilis concubitus experientiam abdicauit. Et quia iniuſto ſe toro maculauerat, nullum ſibi ulterius permittere decreuit. Sanctitatis ſiquidem amplexa propoſitum, reliquum uitæ tempus cœlebs exegit, ingentiq; pudicitiæ

Ingo cõtra leges patriæ nũquã deliquiſſe creditur.

Ingonis bellum in Valdemarũ Ruthenorum Regem.

Sueno Danicus Rex Giutham ducit uxorem.

Giuthæ Reginæ eximia laus, & opera pia.

pudicitiæ ſeueritate illiciti concubitus noxam licentis euitatione penſauit. Sed nec inerti otio effluere paſſa, quotidiana conſuetudine exquiſita ſacrariorum ornamenta fingebat, inq; eandem operam continuam ancillarum curam cogebat: inter quæ chlamydem ſacerdotalem ſubtilibus ſigillis excultam, pretioſæq; materiæ impenſa, ac mirifici operis arte elaboratam, Roſchildenſi ſacrario doni nomine largita eſt. Alia quoq; complura diuini cultus inſignia ſacrorum uſibus operata eſt. Hactenus Saxo. Ego autẽ cùm pueritiæ annos agerem, atq; apud Veſtrogothos bonis literis, & moribus operam darem, ſæpe in monaſterium Guthem ab ipſa fundatum, atque eius ſepultura illuſtratum, ob loci ſanctimoniam, diuertere conſueui. *Guthem monaſterium virginũ in Veſtrogothia.*

CAPVT XI.

NEque parũ cooperatus eſt ad optimos atq; integerrimos huius Ingonis, cæterorumq; procerum mores, ſanctiſsimus Pontifex AEſchillus, qui D. Sigfridum ex Anglia comitatus fuerat, aut poſtea Sigfrido in ſenium uergente aduenerat. Hic enim AEſchillus uicem ueri Chriſti Apoſtoli gerens, infatigabili animo Chriſtianam fidem apud Gothos & Suecones, uſque ad ultimum uitæ ſpiritum (quem per inſigne martyrium Chriſto commendauit) prædicabat. Quocirca à Rege Ingone, & omnibus bonis in ſumma ueneratione habebatur, donec eodem Ingone in Schoningia occiſo, nefarij homines proſperam ſibi in diuina ſæuiendi occaſionem rediſſe gauiſi, totam religionis ſtirpem à radice euellere cogitarent. Quendam enim Suenonem cognomẽto Sanguinarium, in Regem eleuantes, uictimas & libamenta denuò idolis offerebãt, ſanctumq; Pontificem AEſchillum, impijs eorum conatibus

S. AEſchillus Epiſcopus & martyr.

Sueno Sanguinarius.

reſiſtētem, lapidibus obruerūt. Sed hæc in interregno perpetrata, cōfeſtim ſuffecto nouo & optimo Rege Halſtano, ſuum finem accepere. Quòd autem nonnulli putent, hunc Suenonem Sanguinariū fuiſſe eundem, qui erat Rex Danorum, ex Vlphone & Eſtrita genitus, nō ſolùm Sueonū, uerumetiam Danorū hiſtorijs repugnare uidetur. Sed oportuit aliquem alium fuiſſe, qui ad tam impiam blaſphemiam ſe extolli pateretur. Ille enim Sueno Danicus, poſt amotam à ſe optimam Reginam Giutham, ad optimos mores (teſte Saxone Danico) conuerſus, ita in reliquum uitæ tempus uixit, ut nequaq̄ inter ſacrilegos, aut blaſphemos tyrānos, ſed inter felices & optimos quoſcunq; Reges iure connumeretur. Ad quod (ſi cætera teſtimonia deeſſent) ſatis efficacem probationem afferre poteſt illa memorabilis & publica pœnitentia, quam pro homicidio in eccleſia Roſchildenſi perpetrato ſuſtinuit. Peccauit enim ut homo, at pœnitentiam egit ut humilis Chriſti confeſſor. Secutus eſt Dauid, & Theodoſiū, pluresq; alios potentiſſimos Reges peccando: ſecutus eſt etiam eoſdem pro peccatis pœnitendo. Quamobrem non ſolùm apud homines gloriam immortalem, uerumetiam apud Deum uitam meruit ſempiternam. Nūc à diuerticulo ad Ingonem redeamus: qui (ut diximus) bellum in Schoningiam promouit, eamq; ſubiugatam occupauit, donec nocturnis inſidijs (cùm ſe ſatis ſecurum putaret) trucidatus eſt. Quod cùm Veſtrogothis nuntiatum fuiſſet, mox facto ingenti agmine in Schoningiam irruentes, omnia eius loca flamma & ferro deuaſtabāt, corpusq; optimi Regis non ſine publico mœrore in Veſtrogothiam reportantes, in monaſterio Varnhem ſepulturæ commendabant: quod tunc in honore diui Benedicti erectum, & conſecratum fuiſſe putamus, cùm diuus Bernardus nondum illius ordinis regulam reſtituiſſet.

Suenonis Vlphonis & Eſtritæ filij probitas.

Suenonis Danici Regis pœnitentia memorabilis.

Ingonis cædes.

Varnhem monaſteriū S. Benedicti.

CAPVT

CAPVT XII.

HAlſtanus præmortui Ingonis frater, à proceribus & populis plurimum dilectus, ad Regale ſolium digniſſimè ſublimatur. Is tantæ modeſtiæ atque benignitatis erat, ut omnia quantumcunque temerè dicta, uel facta eſſent, benignè interpretaretur, eosq; apud iudices excuſaret, & in iudicijs defenderet, à quibus etiam grauiſſimas iniurias ſuſceperat. Magna profectò, & heroica erat illa patientia, & manſuetudo in Rege, quem tot, tantiq; non ſolùm milites, ſed exercitus circunſtabant. Sed ea erat tunc nouellæ fidei Chriſtianæ uis, ut quiuis Rex, etiam potentiſſimus, cum ſanctiſſimo Iob dicere non dubitaret: Si contempſi ſubire iudicium cum ſeruo meo, & ancilla mea, cùm diſceptarent aduerſum me: in utero enim fecit me, qui & illum operatus eſt. Quocirca Rex Halſtanus omnia publica & priuata negotia nõ modò faciliter, ſed cum magna tranquillitate adminiſtrabat. At longè ſecus in regno Denemarchiæ eodem tempore euenit, quãdo Danicæ Reipublicæ ſumma ſub diſcordia duorum fratrum, Haraldi & Canuti, maximè periclitaretur, ipſeq; Canutus optimus Princeps (qui poſtea ob ſua præſtantiſſima merita in numerum Sanctorum digniſſimè eſt relatus) ſalutem à fuga in Suetiam (teſte Saxone) ad Halſtanum mutuaret: à quo maximis auxilijs & copijs adiutus, bellũ in Ruſſiam, & Orientales terras extẽdit, cùm interim Haraldus in Dania per ſummam ignauiam, & Halſtanus in Suetia per maximam prudentiam omnia adminiſtraret. Ille enim, ut Regiã maieſtatem popularẽ efficeret, leges magis libertati, quàm religioni conformes promulgauit: noxas quoq; non modò uenia, ſed etiam licentia proſequebatur: tamq; inopẽ iuris Daniam reddidit, ut omnis iuſtitia & æquitas omnino proſcripta uideretur. Hic autem Halſtanus præcipuus

Halſtanus 118. Rex internus.

Halſtani heroicæ virtutes.

Danorũ domeſtica diſcordia.

S.Canutus Rex Danorum.

Halſtani prudentia.

Haraldi Danici Regis ignauia, & iniuſtitia.

Halſtani leges ſanctiſsimæ. Chriſtianæ fidei amator, nihil in ſuis legibus immiſceri patiebatur, quod ſanctiſsimi Euangelij inſtitutis contrarium eſſet, aut à bonis moribus alienum. *Halſtani mors omnibus ſummum mœrorē attulit.* Quocirca infinito amore ab omnibus incolis amabatur, maximoq; luctu eius funus omnes affecit. Quippe nullus, aut rariſsimus in tam amplo imperio inueniebatur, qui non potius præcipuum amicum ſibi ablatum uoluiſſet. Conſiderandum tamen eſt, in nonnullis hiſtorijs contineri, Ragualdum Ingonis filiū, *Ragualdus Ingonis filius à nonnullis Rex 118. aſſeritur.* poſt paterna fata in paterna regna ante hunc Halſtanum ſucceſsiſſe: cuius geſta quia ab antiquis prætermiſſa uideo, ſolam nominis eius memoriam hic inſerere curaui. Quo autem loco Halſtanus mortuus, aut ſepultus fuerit, nondum ſcriptum inueni.

CAPVT XIII.

Philippus 119. Rex internus. PHilippus deinde defuncti Halſtani filius, in paterno imperio digniſsimè circa annos à Chriſto nato M LXXX. ſurrogatur. Siquidē in nullo prorſus ab illa ſumma Halſtani probitate degenerās, effecit, ut omnes qui in funere patris maximè doluiſſent, uiſa ea optimi filij benignitate, acerbum dolorē magnoperè temperarent, firmiter credentes, diuinam maieſtatem, per quam Reges regnant, omnia proſpera, & felicia illi regno conceſſuram, cui Regem tam benignum præficere curauiſſet. *Philippi regnū pacificum.* Sub cuius tempore omnia inter Gothos, & Sueones, atque uicinas terras, in ſumma quiete, & concordia, atque ſecuriſsima pace uerſabantur. Enimuerò apud Danos eodem tempore totius Reipub. ſumma ad Regem Canutum ſummæ ſanctitatis uirum deuenerat: qui ita terreni regni curam gerebat, ut ſatis oſtenderet, ſe maiore, atq; excelſiore animo eſſe, quàm quòd uellet Danicæ telluris anguſtias cœleſti, & æterno regno *S. Canuti Danici Regis ſanctitas.* præferre. Proinde Chriſti miniſtros (quorum ductu cœ-

leſtis

leſtis regni incolam ſe futurum ſperabat) ita uenerabatur, ut nihil, quod ad eorum honeſtatem, utilitatemq́; augendam, tam diuinæ quàm humanæ leges præſcribunt, unquã prætermiſiſſe uideretur: lege quippe piè, & rationabiliter ædita decreuit, ut Pontifices *perinde ac principes, &* Duces, *proximo poſt* Regem *loco uterentur.* Nec *ſolùm erga* Pontifices *ea* Regia *benignitas apparuit, ſed etiam priuatorum clericorum ordinem benigniſsimis decretis adornare ſtudebat, ſeuerius prohibens, ne quis militiæ clericali adſcriptus, ad uulgaris fori iudicium traheretur. Indignum quippe eſſe cenſuit, Chriſtianæ* Eccleſiæ *paſtores ab illis iudicibus iudicari, quibus uice* Dei *præficiuntur.* Nec *leuis eſt erga diuinam maieſtatem offenſa, alienum ſeruũ, præſertim* Deo *conſecratum, tam temerè iudicare.* Sed *hæc* Deus, *qui noſtro æuo in ſuis miniſtris tam grauiter contemnitur, tandem reſpiciat: & aliquos* Reges *tandem excitabit, qui ſe homines peccatores, & non* Deos *eſſe confiteantur, quemadmodum hic* Canutus *erat: qui cùm ſummo, ac pio ſtudio contenderet, ut* Chriſti *miniſtris liberalius, & commodius de decimis, & primitijs prouideretur, inſigni cuiuſdam* Blacconis *perfidia traditus, à conſternata plebe trucidatur.* Quo *facto, tanta frumentorum penuria uniuerſam* Daniã *inuaſit, ut maxima populi pars, alimentorum inops, inedia conſumeretur.* Nec *prius* Danicis *agris fœcunditas reſtituta eſt, quàm populus ad cor reuerſus, pœnitentiam ageret, ſe tam ſanctum* Regem *occidiſſe, qui tam iuſta & honeſta pro* Chriſti *miniſtris poſtulaſſet: iamq́; experimento didicerant, ſe iuſtè nouem frumentorum partes amiſiſſe, qui decimam ex eis* Deo, & Dei *miniſtris reddere noluiſſent.* Interea *omnia proſpera, & felicia per omnes* Gothorum, & Sueonum *fines* Philippi Regis *prudentia agebantur: qui morte ſublatus, gloriam*

S.Canuti pietas in honorãdis Dei miniſtris.

Libertas cleri à S.Canuto conceſſa.

S. Canutus à Blaccone proditus occiditur.

Fames Daniam inuaſit.

Dani pœnitentiam agunt de cæde S.Canuti.

Philippi Regis obitus.

apud omnes poſteros aſſequutus eſt immortalem. Sed hìc conſiderandum eſt, quòd tempore huius Regis Philippi, anno Chriſti MLXXXVI. una ex filiabus ſancti Canuti Regis Daniæ Ingertha, tradita fuit nuptui cuidam nobiliſſimo Sueonum Folchoni: quem primum Folchungorum parentem fuiſſe putamus.

An. 1086. Ingertha S. Canuti filia.

CAPVT XIIII.

Ingo 120. Rex internus.

INgo in defuncti patris Philippi imperium concordibus eligentiũ ſuffragijs ſublimatus, talibus auſpicijs ſuũ principatum inchoauit, atq; ad ultimum uitæ exitũ continuauit, ut non ſolùm nomen, & regna, uerumetiam illos probiſſimos mores à priore Ingone quadam hæreditaria ſucceſſione aſſumpſiſſe uideretur. Erat enim tunc feliciſſimum tempus, ob illam optimam educationem, qua Regum filij apud Gothos, & Sueones, in ueris fidei Chriſtianæ moribus inſtituebãtur, præſertim à patre, & atauis huius Ingonis, quibus regnantibus, magna ubiq; tranquillitas in illis terris, tam domi quàm foris, omnem iniuriam ab innocentibus auertebat. Crediderim ego firmiter, diuũ Canutum Danorum Regem, illos ſanctiſſimos mores ſuos ob optimo, & Chriſtianiſſimo Halſtano Sueonũ Rege (ad quem à fratre Haraldo ad mortem quæſitus aufugerat) contraxiſſe. Habuit hic Ingo coniugem nobiliſſimam Raguildem: quæ quantæ fuerit ſanctimoniæ, ſatis oſtendunt eius reliquiæ in oppido Telgenſi depoſitæ, atque in ſumma ueneratione hactenus ab omnibus pijs incolis habitæ. Nec minor erat ſanctitatis opinio in eorum illuſtriſſima filia Chriſtina, quæ poſtea meruit coniunx effici diui Erici Regis & martyris, ut infrà dicemus. Præterea unam filiarum ſuarum Margaretam, ex altera coniuge Helena genitã, Nicolao Danorum Regi matrimonio ſociauit, qui ex ea filium Ingonem,

Ingonis optimi mores.

S. Canutus ab Halſtano Rege Suetiæ educatus.

Raguilda.

Chriſtina S. Erici coniunx. Lib. 19. cap. 1.

Ingonem, in puerilibus annis equi caſu mortuum, genuit. Hanc Saxo inter optimas Danorum Reginas ſummis laudibus extollit. At Margareta, inquiens, non ſolùm diuinarum ædium opes latifundijs auxit, ſed & totis uiribus ad augendum earum ſplendorem incubuit, ſacerdotalisq́; cultus inopiam exquiſito ornamentorum genere permutauit. Enimuerò quò rem diuinam ornatiorem efficeret, pallas laticlauias, cæteraq́; ſacerdotum inſignia condere, atq; ſacrorum uſibus erogare curæ habuit. Erat quippe Margareta admodum diues, non modò in theſauris, ſed ampliſsimo numero prædiorũ, & terrarũ, ac patrimonio plurimũ locuplete, & exuberanti. Quod quia Magno filio, & neptibus ſuis in Dania nuptis, nimis prodigè, & cùm maxima cæterorum conſanguineorum ſuorum iactura erogauit, occaſionẽ dedit maximæ inter Sueones & Danos diſſenſionis: quæ poſteà compluribus inimicitiarum incrementis coalita, ad poſteros per multa ſecula ueteris odij tenaciſsima perſeuerabat, & fortè adhuc in nonnullorum animis pertinacius perſeuerat. Cæterùm Margareta magnam ubiq; curam adhibuit, ut omnia odia inter ſubditos proceres, & populos tollerentur, effecitq́; ut grauiſsima odia, quæ eius filius Magnus in uirum integerrimum, & patruelem ſuum ducem Canutum pertinaciter fouebat, ad effectum minimè peruenirẽt, quandiu ipſa ageret in humanis. At ſublata ipſa benigniſsima conſanguineæ charitatis altrice, datus eſt locus, quo maxima ipſius Magni perfidia innocentiſsimum Canutum inſigni tradimento trucidaret. Intereà Ingo, dum omnia pientiſsimi Regis officia diligentius quàm ſecurius exequeretur, domeſticis inſidijs impetitus opprimitur. Tanta ſiquidem erat inter nonnullos proceres malignitas, & perfidia, ut benigniſsimo Regi, cui ſe & omnem ſalutem ſuam per ſummam gratitudinem impendere debuiſſent, in-

Margaretæ Sueticæ pietas, & opera bona.

Margaretæ maximæ opes.

Odij cauſa inter Danos & Sueones.

Magnus Nicolai Regis filius S Canutus dux.

Magnus S. Canutum ducem occîdit.

Ingonis mors ex veneno.

digniſsimam mortem præpararet. Enimuerò cùm regnum propter publicam omnium ſalutem, & pacem conſeruandam circuiret, ueniſſetq; in eum locum, ubi nunc erectũ eſt monaſterium uirginum in uilla Vretenſi, ecce à quibuſdam perditiſsimis hominibus ueneno impetitus occubuit.

Vreta villa.

CAPVT XV.

Ragualdus 121. Rex internus.

RAgualdus deinde cognomento Knaphofde, ab irato Deo in uindictã occiſi Ingonis impoſitus, ad ſceptrum peruenit. Deus enim, poſtquàm Sueci, & Gothi tam ingrati erga optimos Reges fuiſſent, dedit eis talem Regem, qualem habere merebantur. Siquidem primùm diuini furoris indicium erat, quòd diſcordantibus incolis aſſumptus, totam Gothorum, & Sueonum Rempub. pernicioſiſsimo diſsidio inuoluit. Gothi enim (ait Saxo) Sueticarum partium Rege Ingone abſumpto, ſummam Magno Nicolai Danorum Regis filio deferentes, oſtenderunt, ſe non minus iuris habere in regum electione, quàm alia regna, & nationes. Quorum Sueci autoritate contempta, electo hoc nouo Rege Ragualdo, Magni electionem caſſare contenderunt: qui mox à Gothis trucidatus, morte Magno imperiũ ceſsit. Erat enim Ragualdus (ut nonnulli aſſerunt) præmortui Ingonis filius, giganteo corpore procerus, animo ferox, oculis toruus, aſpectu minax, inceſſu ſuperbus, plus audax quàm prudens, plus fortitudini quàm conſilijs inhærens. Quocirca non ſolùm procerum & ſapientum conſilia, ſed ipſas quoq; patrum leges, & probatas regni conſuetudines temerè contemnens, nunc huc, nunc illuc uelut furijs agitatus per ſubiectas terras, & populos ferebatur. Quicquid in nocte ſomniando excogitauerat, hoc pro lege obſeruari uolebat: ſemper nouas, & nunquàm bonas leges inuenit: uoluitq; ſuæ temeritatis arbitrium, perinde ac Deo-

Ragualdi aſſũptio ſeditioſa.

Magnus Nicolai Danorum Regis filius.

Ragualdi gigãtea proceritas, & ferocia.

ac Deorum oracula, ſummam autoritatem habere, ut nulli prorſus licitum eſſet illi dicere: Cur ita facis? Intereà accidit, ut ipſe ad terras Veſgothorum deſcenderet, negotia priuata, uel publica diſpoſiturus. Quod cùm præter cõſuetudinẽ patriæ illius attentaret, uniuerſorũ incolarum indignatione excipitur. Habebant enim uetuſta conſuetudine præſcriptum, ne quis Regum ad eos accederet, niſi præmiſsis nuntijs, & literis, quibus cauſam ſui aduentus declararet, ut præſcirent, an gratioſum Regem, an crudelem tyrannum deducendum admitterent. Igitur antiquarum legum & conſuetudinum contemptorem, non ſecus ac temerarium totius patriæ hoſtem excipientes, publicumq; contemptum publicis armis uindicantes, in uilla Carlaby occiderunt, ut qui cõtra eorum uoluntatem intrauiſſet, ſua uoluntate exire non poſſet, & qui contra leges ingredi nõ debuiſſet, armis oppreſſus egredi prohiberetur. Probabile tamen apud me eſt, Veſtrogothos uindicare uoluiſſe ſui amantiſsimi Regis Ingonis mortẽ, quam fortè putabant cooperatione huius Ragualdi acceleratam, idq; circa annos à Chriſto nato MCXXXIX.

Ragualdi inſenſata temeritas.

Veſtrogothorũ mos in admittendo Rege.

Ragualdi cædes

An. 1139.

CAPVT XVI.

MAgnus igitur ea occaſione, quam diximus, à Gothis in Regẽ aſſumptus eſt: non quòd eis externus aliquis plus, quàm innatus ciuis acceptior eſſet, ſed quòd etiam ab inferioribus terræ partibus auxilia aduocaſſent, quibus iniuriã à Suecis illatã uindicaſſent. Quãuis enim firmiter perſuaſum haberent, quòd Sueonũ ſocietas Gothicæ Reip. admodũ neceſſaria eſſet, tamẽ omnia alia prius ſuſtinere maluerũt, quàm ſuũ, & ſuæ patriæ contemptũ. Proinde nõ quieuerunt, donec Ragualdum, quẽ Sueci elegerant, trucidaſſent, Magnumq; in utroq; regno potenter collo-

Magnus 122. rex internus.

Gothi vindictæ cupidi.

caſſent: quaſi dicere uoluiſſent: Quia Sueci ſuper nos inſenſatos tyrannos imponere contendunt, nos uiciſsim ſeueriores ſanguinarios capitibus eorum imponemus. Quæ enim alia ratio prudentes proceres, & patriæ ſuæ amantiſsimos impellere potuiſſet, ut tyrannum contra tyrannum ad ſummam utriuſq; regni calamitatem eleuarent? Quemadmodum enim uniuerſas Daniæ partes cruentiſsimis bellis implicauerat, ita Sclauiam, Poloniam, Sueoniam, & Gothiam, ut atra quædam tempeſtas peruaſit, atq; inter cætera ſpolia, malleos Iouiales, quos Suecones pagana ſuperſtitione ſeducti (ut prius diximus) coluerant, ſacrilego auſu abſtulit, & profanauit. Deinde occiſo innocentiſsimo conſanguineo ſuo Canuto duce, tot bellorũ procellis ſe, ſuoſq; inuoluit, ut patri ſuo Regi Nicolao, omnibuſq; amicis, & ſubditis populis irreparabilem ruinam acceleraret. Filiam Polonorum præſidis Bogoslaui in coniugium, & infinitorum dolorũ ſocietatẽ aſſumpſit. Sæpe ad bellum progreſſus, totieſq; bello uictus exceſsit, ut omnibus facilè perſuaſum eſſet, ipſum ob trucidatum pridem Canutum, Dei & hominum iram meritò contraxiſſe. Confeſtim nanq; poſt impiæ cædis euentum, profuſo in gaudium animo urbem Roſchildiam repetit, regnumq; Daniæ, quaſi iam ſublato æmulo, ſpei firmitate complexus, erubeſcendam facinoris fortunam tripudio proſequi deforme non duxit. Sed breue admodum erat gaudium, in quod conſcientia tam enormiter læſa conſentire nequiret. Quippe ab Erico, occiſi Canuti fratre, uiuente adhuc Nicolao Rege trucidatus occubuit, dupliceſq; pœnas una morte perſoluit: & quòd uirũ omni ſanctitate conſpicuum oppreſsiſſet, & quòd ſacra ſolennitate Pentecoſtes acies in præliũ eduxiſſet. Cætera huius Magni facinora apud Danos, quibus non minorẽ perniciem, quàm Suecis attulit, inquirantur.

Magnus Nicolai tyrãnus.

Mallei Iouiales lib.1.cap.13.

Magnus S. Canuti ducis occiſor.

Magnus Polonorum Regis filiam in vxorem duxit.

Tyrannorũ gaudium breue.

Magni tyranni cædes.

CAPVT

CAPVT XVII.

Svercherus ex nobiliſsimo Comitum genere natus, uiuente adhuc Rege Magno, & intricatiſsimis bellis (à quibus ſe nequaquàm explicare poterat) implicato, à proceribus, & populis Oſtrogothorũ, primùm Rex Gothiæ deſignatur: deinde conſentientibus Suecis utrunq; regnum ad priſtinam unitatem reuocauit: frequentius tamen apud Oſtrogothos morabatur, quos unicè dilexit, rurſusq; ab eis magnopere dilectus. Prima ſui regni tempora habuit pacifica, & tranquilla: nulli quippe bella intulit, nec ab alijs illata ſuſtinuit. Veruntamen Nicolaum Danorum Regem, plurimis, & domeſticis bellis impeditũ, inſigni iniuria affecit. Is enim Nicolaus, mortua nuper illuſtriſsima coniuge Margareta, ad nuptias cuiuſdam nobiliſsimæ, & ſpecioſiſsimæ uirginis Vluildæ Noruegianæ peruenire conabatur: iamq; habito uirginis conſenſu, nihil præter deductionem reſtare uidebatur. Quo comperto, Suercherus miſsis clàm nuntijs ipſam in ſuum amorẽ, datis pro Regia magnificentia muneribus, allexit, atq; ad ſe in Gothiam deducendã curauit: ex qua Carolum in regno ſucceſſorem procreauit. Nicolaus autem, etſi tam graui iniuria affectus eſſet, nihil tamen contra iniuriantem audebat, impeditus domeſticis bellis, quæ non ſinebant eum extra patriæ limites arma transferre. Nec longo pòſt tempore mors Nicolai ſubſecuta, litem atq; omnem controuerſiam abrupit. Intereà ſucceſſere in Dania plures Reges poſt fata Nicolai, uidelicet Ericus tertius, Emundi filius, Haraldus ſeptimus, Ericus quartus: qui ob ciuiles in Dania diſſenſiones, ab armis in exteros inferendis retrahebantur. Tandem Sueno eius nominis tertius Danorum Rex, non minores bellorum difficultates apud Sueones expertus eſt, quàm in eos moliebatur. Occaſio autem Suenoniani belli hæc erat: Cùm Suercheri

Suercherus 123. Rex internus.

Suerconis regnũ à principio pacificum.

Suerco Nicolaũ Danorum regẽ inſigni iniuria affecit.

Vluilda virgo Noruegiana.

Sueno 3. Danorum Rex.

Ioannes Suerconis Regis filius totã patriã bello Danico inuoluit.

cheri Regis filius Ioannes, à patre indulgentius, quàm honeſtius educatus eſſet, corruptosq; mores ex paternis uitijs contraxiſſet, cogitauit magnum, & præclarum aliquod facinus ſe facturum, ſi unum paternæ intemperantiæ crimen gemino ſuperaret. Proinde collectis copijs Hallãdiæ terrã (inter Schoningos, & Veſtrogothos limitaneã) ex improuiſo adortus, Caroli eius præſidis coniugẽ, ſororẽq; uiduã, matronas quidem ſpecie pulcherrimas, & ſumma morum honeſtate præditas, ad libidinis conſortium raptas, in Suetiam uſq; deduxit. Quibus non minus contumelioſè, quàm intẽperanter uſus, alternis noctibus ad ſtupri uices euocabat, auſus ingenuæ pudicitiæ fœminas fœdiſsima turpitudine proculcare. Tandem poſtquàm publicum totius patriæ odium, ob tam temerarium facinus, contraxiſſet, utranq; remiſit. Sueno autem tam enormi flagitio permotus, decreuit totius Daniæ uiribus, inſignem contumeliam illuſtriſsimis fœminis irrogatam, in totum Gothorum, & Sueonum imperium ſeueriter uindicare. Quo comperto, Nicolaus Anglicus urbis Romæ Cardinalis Albanenſis, poſteà Hadrianus Papa quartus, (qui tunc apud Danos Summi Pontificis Eugenij tertij legatione fungebatur) ſummoperè conatus eſt eum ab illo Suetico bello reuocare: adduxitq; plurima impedimenta, quæ ante uictoriam ſuperanda eſſent: Penetranda in primis aſperrima, & difficillima loca: ſulcanda periculoſa maria: priusq; cum uaſtis, & immanibus ſcopulis, quàm cum hoſte certandum. Quem ſi ſuperaret, nequaquàm diu in obſequio, aut amicitia continere poſſet, ob connatum inter Sueones, & Danos odium, quod potius beneuolentia, quàm armis abolendum eſſet. Prætereà, inquit, aranea ſeſe euiſcerando, ſaltem muſcas uenando aſſequitur: Dani uerò in Sueones pugnaturi, nihil præter indubitatum uitæ periculum expectabunt. Sunt apud Sueones

Ioannis Suerconis Regis filij turpiſsima libido.

Sueno 3. Danorum Rex bellum mouet in Suetiam.

Nicolaus Cardinalis Albanẽ. Anglicus bellum diſſuadet.

Sueonum in Danos odium pertinax.

nes

nes inexhauſtæ pretioſorum metallorum fodinæ: plus tamen ferri, quàm auri aduentantibus hoſtibus obijciunt: argentum latebris condent: ferrum inimicorum ſuorum uiſceribus immergent: erepturis pecuniam, uitam citius eripient.

Argentifodinæ apud Sueones.

CAPVT XVIII.

AT Sueno potius dignitatem legati, quàm ſalubrem eius monitionem ueneratus, ſeſe (ut ex Saxone elicitur) ſtolidum, & inertē oſtendebat, utpote qui periculoſiſſima bella iucundiſſimæ paci ſtolida pertinacia præferret. Effecit tamen Nicolaus ea legatione, ut apud Noruegianos Archiepiſcopalis ſedes cū plenitudine Pontificiæ poteſtatis erigeretur. Quod etiam anno Chriſti MCXLVIII. apud Sueones celebrato Lincopiæ Cōcilio prouinciali, peragere cupiens, Gothis & Sueonibus de urbe, & perſona tanto muneri idonea concordare nequeuntibus, ſpe ſua fruſtratus abſceſſit, ordinato prius ſancto Henrico Epiſcopo Vpſalenſi. Iam enim Suetia tēpore Amūdi filij Olaui Schotkonung, Archiepiſcopū ex Polonia acceperat: qui in cōtroverſiā cum Gothis, & Archiepiſcopo Bremenſi de præeminentia deuenerat. Gothi enim potius Bremenſi, quàm Vpſalenſi Archiepiſcopo obediendū putabant: ob quā diſſenſionem Archiepiſcopalis dignitas in Suetia ad aliquot annos intermiſſa fuit. Proinde Nicolaus, ne ea legationis ſuæ parte in toto fruſtraretur, palliū Archiepiſcopalis dignitatis apud Aeſchillū Lundenſem Archiepiſcopum depoſuiſſe dicitur, ut illi conferret, quē Gothi, & Sueones conformibus ſuffragijs elegiſſent. Sed nullus Sueonum Archipræſulum hactenus inuentus eſt, qui ſe Lundenſi Pontifici in accipiendis Archiepiſcopalibus inſignibus ſubmittere ſuſtinuerit. Et ita titularis illa dignitas, ſi aliquando conceſſa fuit, in

Sueno Danicus ſtolidus & iners.

Archiepiſcopalis dignitas aliquot annis in Suetia intermiſſa.

Vpſalen. Archiepiſcopi in nullo obligantur Lundenſi.

Lib.19. cap.7.

Aeſchillo extincta euanuit, prout infrà latius deducemus, & in noſtra Metropoli Vpſalenſi latius oſtendere curauimus. Nunc ad Suercherum redeamus. Qui cùm conſideraret Suenonem pertinaciſsimo propoſito bellum in Suetiam moliri, miſsis legatis poſtulat, ut alia uia pro amouendis controuerſijs aptior inueniatur, quàm periculoſa bella, in quibus plurimi innocentes periclitarentur: ſe autem eſſe ad omnes honeſtas pacis cõditiones promptum, & paratum. Sed erant apud Suenonem tales conſiliarij, quales habere merentur omnes tyranni, nempe qui uolebant ipſum cum potentiſsimo hoſte in prælium deuenire, & perire. Habebat enim Sueno duos grauiſsimos æmulos domeſticos, & conſanguineos, Canutum & Valdemarũ: à quibus tandem in ſummum diſcrimen uitæ & honoris deductus, diſperijt. Hi cum Suerchero primùm occultè, deinde apertè ſentientes, facilè effecerunt, ut Suenone externis bellis implicato, liberius ſua negotia per Daniã molirentur. Suercherus igitur conſiderans obſtinatum Suenonis animum à bellis auerti non poſſe, filium ſuum Ioannem coactis, & cogendis copijs præficiendum curauit. Qui cùm paternis præceptis ſatisfacturus, coram tota populi multitudine, in cõcionem contracta, inſtantis belli onera exponeret, exigeretq́;, ut ſe contra irrupturi hoſtis impetũ quantocyus præpararent, tributaq́; augerent, & omnia alia facerent, quæ pro defendenda patria neceſſaria eſſent, ſumma populi indignatione excipitur, obijcientibus cunctis, quòd cùm ipſe ſua petulca libidine præcipuam imminentis belli occaſionem præſtitiſſet, aut illud ſua induſtria auertat, aut ſuo impendio ſuſtineat, experiaturq́;, an æquè facile ſit, honeſtiſsimas matronas ad ſtupri commercium uiolentius rapere, & bellacibus hoſtibus manus muliebribus amplexibus aſſuctas conſerere. Nec illi ſpurcæ libidinis facinora obieciſſe contenti,

Suerco pacis legatos ad Suenonem Danũ mittit.

Conſiliarij tyrannorum.

Sueno, Canutus, Valdemarus, Daniã in Triumuiratũ vertunt.

Ioannes Suerconis filius, dux belli.

Ioannes Suerconis à conſternata plebe occiditur.

tenti, impetu facto, ipſum multa pro ſe dicere parantem occiderunt.

CAPVT XIX.

Quocirca audita filij cæde, Suercherus uehementer indoluit, ſe filium ſuum in ſpem regni genitum liberius, quàm honeſtius educaſſe: nec minus ſuæ ſaluti timens, latebras hinc inde circũſpicere cogebatur. Quod cùm Sueno comperiſſet, tam firma ſpe uictoriã complectebatur, ut ante militiæ ingreſſum inter milites ſuos Sueticarũ prouinciarum iura, tanquã belli præmia partiretur. Sed erat exitus belli admodum inanis, cuius apparatus nimiũ formidabilis apparebat. Siquidem Sueno maximo Danorũ, & Teutonũ exercitu ſubnixus, ad limites uſq; Gothorũ Meridionaliũ, uidelicet ad Finuidianos, & Verendenſes peruenit. At Suercherus prudentiſsimo uſus conſilio, nequaquàm ſeipſum ducem in eo bello præbuit, ſed (ut Saxo fatetur) totam belli ſummam agreſtium multitudini credidit, conſtitutiſq; ſuper eam præfectis, quos de agendis inſtruxerat, ipſe ſe intra arces continebat, futurũ ratus, ut Rex Danicus Danici regni militia ſuccinctus, ab agreſtibus magis, quàm à nobilibus ſuperatus, ad proprias terras fugiendo properaret. Nec ſecus quàm credebat euenit. Vix enim ad limina regni perueniens, cùm uideret agricolas undiq; ad bellum paratos, celerius quàm aduenerat in Daniam remeauit, relicto poſt ſe exercitu, qui à Finuidianis nõ ſolùm ſuperatus, ſed omnino deletus eſt: in quo erant non pauci nobiliſsimi iuuenes, quos ruſtici ſub glaciem Niceæ amnis, qui mediam Finuidiã præterlabitur, ſubmerſerũt. Ita (inquit Saxo) paucorum agreſtiũ numero maximæ expeditionis labor exinanitus eſt, Suenoq; in Daniam reuerſus, perpetua uerecundia ſuffundebatur, ſe ab inermibus ruſticis ſuperatum, &

Suercheri timor et perplexitas.

Sueno Danicus triumphat ante uictoriã.

Suercheri prudentia.

Suenonis Danici fuga à facie agreſtium.

Nicea amnis.

ſugatum. Prætexuit tamen ſuæ fugæ cauſam, ingentia, & horrida frigora, quibus à proſequẽdo bello impeditus fuiſſet: adiecitq; Suercherum imbellem ſenem eſſe, qui non ſe prælio offerret, non arma, non expeditionem pararet, ſed ignotos locorum receſſus quæreret. Nec longè pòſt Valdemarus, & Canutus, accepta ab eo cõmeandi licentia, quaſi bona ſua apud Suetiam inuiſuri, Regem Suercherum accedunt: re autem uera, Canuto Suercheri filiæ poſtulandæ negotium fuit. Inde in Daniã reuerſi, hòc inuiſiores Suenoni, quò hoſti concordia iunctiores fuere. Eiſdem quoq; annis Suercherus ad ſenium deuergens, duo clariſſima monaſteria inſtituit, aut conſummauit, Aluaſtra & Vernhem, hoc apud Veſgothos, illud apud Oſtrogothos: utriq; monachos ex Claraualle adductos impoſuit. De morte huius Suercheri ita à Saxone Danico ſcriptũ inuenimus: Eadem ferè tempeſtate, qua periculoſiſſimus ille Triuũiratus Suenonis, Canuti, & Valdemari, res Danicas uehementer afflixit, Suerco Rex à ſeruo, qui cubiculo eius præerat, noctu dormiens occiſus eſt. Quod ſcelus diuinitas haud ſegnius, quàm iuſtius uindicauit. Nam paruo pòſt tempore Magnus, qui occulta regnandi cupiditate ſeruo peragendi facinoris autor extiterat, in eo cõflictu, quo filium Suerconis Carolum, quem patre ſpoliauerat, regno etiam exuere geſtiebat, ſceleratæ machinationis pœnas morte perſoluit. At Sueonica hiſtoria habet, quòd Suercherus nocte, qua Chriſti natiuitas celebratur, à ſeruo ſtabulario trucidatus fuerit, dum ad uillam, & eccleſiam Tolſtada, nocturnam feſtiuitatem uiſurus, adiret. Oſtenditur eius ſepulchrũ in monaſterio Aluaſtra, nõ procul à ſummo altari, ſub lapide magno, teſtimoniũ Regij funeris referente. Circa tempora huius Suerconis incipiebant erigi urbes munitæ in litore Teutonico, & ex Aquilonaribus regnis coloniæ in illas deduci. Prius

Frigora horrenda.

Canutus, et Valdemarus Suercherũ adeunt.

Suercheri pietas in religionem.

Suerco à ſeruo proprio trucidatus.

Magni ſcelera morte punita.

Suercheri ſepultura.

ti. Prius enim Vandalica lingua toto illo tractu, quemadmodum etiã noſtro æuo, homines illi Sarmatici litoris utebãtur. Lubeca enim anno à Chriſto nato MCXL. Roſtoch MCLXX. & Riga Liuoniæ metropolis MCLXXXVI. initium ſumpſit. Deinde anno Chriſti MCCVIII. Straleſundium, Reualia autem MCCXXIII. inchoatæ fuerunt. Poſt quas Viſmaria an. Chriſti MCCXLVIII. erecta eſt, & munita.

Lubeca erigitur
Roſtoch erigitur
Riga erigitur.
Straleſundium erigitur.
Reualia fundatur.
Viſmaria inchoata.

IOANNIS MAGNI GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOthorum Sueonumq́; liber decimuſnonus.

CAPVT I.

VEniendum nunc eſt ad illud clariſsimum patriæ noſtræ lumen, ſanctũ Ericũ nobiliſsimi Iaduardi optimũ filium: qui circa hæc tẽpora, in quib. annus Chriſti MCL. agebatur, à proceribus populiſq́; regni Suetiæ cõcordibus ſuffragijs ad regale ſoliũ apud metropolim Vpſalẽſem digniſsimè ſublimatur. Cuius tot, tãtæq́; extitere uirtutes, ut in terreni regni faſtigio cõſtitutus, cœleſtem et angelicã uitã ducere uideretur, mereretur q́; per illuſtre martyriũ ex hoc mundo ad cœleſtia regna trãsferri, et in Sanctorũ catalogum publico totius Chriſtianæ Eccleſiæ conſenſu conſcribi. Qualis aũt fuerit eius adoleſcentia, & quantis uirtutibus prædita, ſatis intelligit, qui animaduertit, optimũ Regem Ingonem Philippi filium, nullius quantumcunque illuſtriſsimi uiri matrimonio tradere uoluiſſe

S. Ericus 124. Rex internus.
Anno 1150.
S. Ericus Sanctorum catalogo aſcriptus.
S. Ericus filiam Ingonis Regis in coniugem duxit.

chariſsimam, atq; caſtiſsimam filiam ſuam Chriſtinam, niſi huic illuſtriſsimo iuueni Erico, in timore Domini diligenter educato: quam is ſecundum diuinæ legis præcepta accipiens, ita amauit, ut iuxta ſanctorum Patriarcharũ exempla liberos ex ea ad laudem Dei procrearet, factus & ipſe omnibus alijs præclarum uirtutis exemplar. Quicquid enim honeſtũ, & iuſtũ, ac pium erat, illud in eo, perinde ac puriſsimo ſpeculo, relucebat: poterãtq; cæteri nobiles eius bona opera admirari, imitari autem non poterant. Accidit interim periculoſa tempora in omnibus Septentrionálibus terris ſuboriri. Dania enim & domeſticis, & externis bellis uehementer afflicta, ad extremã deſolationem corruere uidebatur. Gothi aũt mortuo Rege Suerchero, non expectatis Sueonũ ſuffragijs, Carolum eius filium in ſuum Regem erexerunt, magis ad Danos (ob Suercheri, & Caroli affinitatem, qua eis coniuncti erant) quàm ad Sueones reſpicientes. Nec Sclaui, aut Liuoni, uel Moſcouitæ ab impugnanda Suetia quieturi uidebantur. Tunc enim piraticam in mari Suetico continuè exercebant: immò nihil magis futurũ putari poterat, quàm Suetiam in proximo ad domeſticam diſcordiam collapſuram, atq; ab omnibus uicinis terris inuicem concordatis diripiendam.

Tempora periculoſa.

Diſſentiunt Gothi à Suecis in Rege eligendo.

Suetici regni periculum.

CAPVT II.

PRoinde Ericus non tam à proceribus & populis electus, quàm à propitio Deo periclitanti patriæ donatus, in difficillimis temporibus curam conſeruandæ patriæ aſſumpſit: in qua qualem ſe geſsit, ſuccinctis uerbis abſoluemus. Primùm omniũ concordiam inter proceres, & omnes Suetiæ incolas reſtituit, ſummoperè cauens, ne iuſtitia, & innocẽtia iniurijs expoſita opprimeretur. Quippe ut ipſe omnium iuſtiſsimus erat, ita omnes mites, & pacificos in ſumma

S. Ericus innocentiæ tutor.

ſumma pace cõſeruabat. Labores continuos, & difficiles ſuſtinuit, ut ſubiectus populus pace, & quiete gauderet. Et cùm potuiſſet magnos theſauros, ſub prætextu gerendi belli, quod à multis, & potentiſsimis hoſtibus contra Sueoniã imminebat, coaceruare, attamen uix poterat induci, ut conſueta regni tributa ad ſe integro numero, uel põdere deferri pateretur: quinimò ſubiectos incolas, cùm tributis onuſti ad eius conſpectum adreperẽt, pia quadam obiurgatione, ut allatos cenſus ſibi retinerẽt, cogere conſueuit, præfatus: Mihi mea ſufficiunt, uobis ueſtra ſint ſalua: non quæro ueſtra tributa, poſteri ueſtri indigebunt. Quam quidem poſterorum indigentiam quàm uериſsimè prædixerit, ſatis experiuntur illi, quos deus ad hæc infelicia tempora noſtra reſeruauit, in quibus non modò pecunia, ſed caro, & ſanguinis miſerabilium hominum inſatiabilibus tyrannorum dentibus ubiq; dilaniatur, & abſumitur: quaſi iam reges opprimendis ciuibus magis, quàm reprimendis hoſtibus inſtituti uiderentur, idemq; eſſet Regem agere, & prædonem.

S. Ericus auaritiam ſummoperè deteſtatur.

Tyrannorũ crudelitas & auaritia.

CAPVT III.

NEc contentus erat Ericus illam ſummam liberalitatem, atq; incredibilem humanitatẽ in ſubiectos populos continuè exercere, ſed leges adeò tolerabiles, & benignas, ex æquo & bono conſtituit, ut nõ à Rege in ciues, ſed ab aliquo indulgentiſsimo parente in chariſsimos liberos excogitatæ crederentur: ad quas etiam noſtris temporibus iniuſtè oppreſsi, perinde atq; unicum innocentiæ ſuæ præſidium, confugiunt: tametſi nimis fruſtra ab illis leges aliquas implorant, qui præter uiolentiam, & rapinas, nihil, aut parum didicerunt: qui tamen non rarò ſuam tyrannidem, diui Erici legibus perperam adductis, confirmare

Leges S. Erici optimæ.

Tyrãni legibus S. Erici abutuntur.

non erubeſcunt. Cæterùm, qui condendis humanis legibus tam pius, & benignus erat, nequaquàm à diuinis legibus ſolicitè obſeruandis aberraſſe credendus eſt. Siquidem diuina prouidentia actum eſſe non dubitamus, quòd ſanctiſſimæ uitæ, & ſummæ eruditionis Pontifex Henricus, in eius tempora incidiſſet, Pontificatumq; Vpſalenſis eccleſiæ digniſſimè adminiſtraret: ad cuius conſilia, & pias exhortationes, pius Rex omnem uitæ ſuæ curſum ordinauit: quaſi menti ſuæ illud diuinæ legis præceptum à natura inſitum habuiſſet, quo Deus præcepit, ut Principes populi ſui nihil arduum ſine ſummi ſacerdotis cõſilio aggrederentur: quod quoties facere omiſerunt, toties multis incommodis affecti, pœnas ſuæ temeritatis luerent. Inter cætera autem piæ exhortationis conſilia, Henricus animum optimi Regis ad illam magnam, & memorabilem militiã in Finlandos idolatras, pro dilatanda fide Chriſtiana induxit. Erant enim eo tempore Finlandiarũ incolæ, nõ ſolùm regni Suetiæ intolerabiles hoſtes, ſed pertinaciſſimi fidei Chriſtianæ perſecutores, continuaq; bella, & damna plurima Sueonibus intulerũt. Quocirca Rex Ericus, collecto præualido exercitu, ſumptoq; ſecum eodem ſancto antiſtite Henrico, bellum in Finlandos transferre contendit: uenituróq; ad pertinacem, & cruentam pugnam: qua Finlandi ſuperati, manus uictas uictori Regi porrexerunt. Tum Pius Rex in lachrymas reſolutus, ad circunſtantes familiares inquit: Gaudeo quidem diuinam prouidentiam nobis uictoriam de ſuis, & noſtris aduerſarijs conceſſiſſe: at uehementius doleo, tot hoſtes in hoc prælio deſideratos: qui ſi ante mortem ad ſacri baptiſmatis ſacramentum perueniſſent, nequaquàm per hanc mortem ad ſempiternam mortem corruiſſent. Deinde maiore parte Finlandiæ ad ueram Chriſti fidem conuerſa, & per baptiſmum in Chriſto regenerata, reditum

S. Henricus Epiſcopus.

Principes conſilio ſummi ſacerdotis obedient.

S. Ericus Finlandos bello adortus, fidei Chriſtianæ ſubiecit.

reditum in Suetiam accelerabat, nihil à tam ſæuis hoſtibus, præter licentiam maleficiendi, eripiens: immò potius ſibi dimidium animæ ſuæ eripi paſſus eſt, quando apud eos chariſsimum Pontificem Henricum in tot uitæ periculis remanere ſuſtinuit, ut ſolus maiorem pugnam contra hoſtes animarum aggrederetur, quàm anteà Ericus contra formidabilem Finlandorum potentiam cum toto ſuo exercitu ſubiiſſet. Cætera huius ſanctiſsimi Pontificis Henrici opera, qualiter ampliſsimam terram Finlandiæ ad Chriſtum conuertit, & anno Chriſti MCLI. glorioſo martyrio pro fide, & iuſtitia certans occubuerit, in noſtra Metropoli Vpſalenſi oſtendere conabimur.

S. Henricus epiſcopus Finlandiæ.

Anno 1151. S. Henrici martyrium.

CAPVT IIII.

DEinde Ericus, poſtquàm ſuperatis hoſtibus ad Suetiam cum memorabili triumpho rediiſſet, cœpit totas ingenij ſui uires eò cõuertere, quò poſſet diuinã maieſtatem, & Chriſti Eccleſiã in ſuis miniſtris honorare, omnibusq; honorandã perſuadere. Totũ quippe ſtudiũ eius ad illorũ ſanctorũ Regum exempla, qui in lege Domini continuè uixerant, tendebat. Quicquid enim Dauid, aut Salomon, uel alij quicũq; optimi Reges pro decore domus Dei efficere curauerant, illud magnoperè imitari contendebat, ſciens illud eſſe præcipuum inter optimos, & peſſimos Reges diſcrimen, quòd hi nunquã ceſſant diuinã maieſtatẽ in ſuis miniſtris contemnere: illi uerò eos, qui clericali militiæ ſunt aſcripti, ſummis honoribus efferre, ſciẽtes illud uerißimum eſſe, quod à prima ueritate dictum eſt: Qui uos ſpernit, me ſpernit, & qui me ſpernunt, erunt ignobiles. Proinde hic ſanctus Rex continuè ſtuduit eccleſias erigere, erectasq; idoneis prouentibus, & ſacerdotijs augere, atq; ornare. Et inter cætera ſuæ eximiæ pietatis, et Regiæ magni-

S. Ericus ſanctos Reges imitatur.

S. Ericus in clerum, & eccleſiam magnificentiſſimus.

ficentiæ opera, inſignem eccleſiam metropolitanam Vpſalenſem ab antiquis Regibus fundatam, & aliquantulũ ædificatam, cum tanta laude, & perpetua gloria ſtuduit conſummare, quanta infamia, & ſempiterno dedecore ipſam noſtri temporis proceres conculcare non uerentur, planè oſtendentes, ſe nec patriæ honeſtatem, nec ſuam ipſorum nobilitatem, aut Chriſtianæ Eccleſiæ dignitatem in aliquo reputare: tantum abeſt, ut de ſe, & ſuis moribus glorioſam ad poſteros memoriam tranſmittere poßint: niſi fortè cogitant, aliquando uenturos homines, qui dicant, furta, rapinas, ſacrilegia, pupillorumq́;, & uiduarũ, ac innocentum oppreßiones, ad nobilium, & illuſtrium uirorum officia ſpectare, talibusq; moribus magis, quàm uirtutum officijs ueram nobilitatem comprobari. Sed longè aliter ſeſe priſcorum temporum nobilitas erga publicam patriæ gloriã, & Chriſtianæ Eccleſiæ decorem oſtendebat. Cæterùm ipſa priuata uita huius inclyti Regis qualis fuerit, ſatis atteſtantur tum publicæ hiſtoriæ, tum publicus omnium de ipſius ſanctimonia conſenſus. Quippe apud omnes pios compertum eſt, totam eius uitam clarißimis, atq; heroicis uirtutibus præditam fuiſſe. Quis enim in orationibus ardentior, in uigilijs frequentior, in ieiunijs crebrior? quis maior afflictorum conſolator, oppreſſorum adiutor, pupillorum, & uiduarum tutor? Ab eo ſiquidem inopes, infirmi, calamitoſi, & quacunq; aduerſitate affecti, præſentißimam conſolationem inuenerũt. Nullus in eleemoſynis liberalior, nullus in conuerſatione benignior, nullus in iudicio iuſtior, neq; in pœnitentes clementior. Carnem ſuam iugi cilicio caſtigans, rectæ rationis imperio obedire coëgit: & ut omnem peccati fomitem ab ea prorſus auferret, prægelidam aquã inſilire conſueuit, dum ad libidinis ardorem ſtimularetur. Habebat quidem coniugem nõ minus ſpecie pulcherrimã, quàm

S. Ericus eccleſiam Vpſalenſem conſummauit.

Nobiles turpi infamia perſequuntur Chriſti eccleſiam.

Nobilitas priſca à præſenti multum diuerſa.

S. Erici vita tota eximijs virtutibus plena.

quàm ſanguine illuſtrißimam, ſed erat à diuino ſpiritu ſatis inſtructus, aliam eſſe legem humanæ cõmixtionis, quàm iumentorum: immò nouit, nequaquam decere filios ſanctorum ita coniungi, ſicut gentes, quæ ignorant Deum: quamuis hoc noſtro infeliciſsimo tempore, homines etiam Chriſto conſecrati, ita in connubia ferantur, ut ab equis & mulis parum differre uideantur. Sed hæc diuino iudicio ſint relicta, & nos calamum ad Ericum reflectentes, conſideremus, quàm indigna egregijs ſuis factis recepit.

Lex carnis alia eſt à lege ſpiritus.

CAPVT V.

CVm enim omnibus palàm oſtenderet, multisq; & memorabilibus experimentis probaret, ſe natũ eſſe ad bene merendum, non ſolùm de patria, ſed de toto humano genere, ecce quidam regni Suetiæ nobiles, abiecto iuriſiurandi, & omnis humanitatis reſpectu, in necem eius unanimiter conſpirauerunt. Sed cùm conſiderarent, ſe pauciores complices in Suetia inuenire poſſe, quàm illius propoſiti magnitudo requirere uidebatur, ad Danorum auxilia (quæ in talibus negotijs paratiora exhiberi conſueuerunt) aſtutius, quàm honeſtius ſe conuerterunt: inueneruntq; quendam Henricum Scatelerum, illius Suenonis Danici filium: qui cùm Daniæ regnum in concione Vibergenſi nimium properando ambiret, præmatura morte regni titulum amiſit. Hic Sueno, accepta in coniugem Ingride, Ragualdi Regis Sueonum filia, prædictum Henricum Scatelerum ex ea procreauit. Qui cùm paucorum bonorũ in Dania hæres exiſteret, totum animi ſui conatum eò intendebat, quò poſſet ſe in aliquam partem Suetiæ intrudere: nihilq; in uotis eius, præter ſolam occaſionem, reſtabat: quam diui Erici Regis oſores non ſatis honeſtè ſubminiſtrabant. Nec ſegniter Henricus cum filio Magno ſe eorum

S. Ericus ab ignobili nobilitate Sueonum traditur, & tandem occiditur.

Danorum auxilia parata sũt Suecis, quãdo proditionẽ moliuntur in ſuos dominos.

Henricus Scateler Sueonis Danici filius.

Henrici filius Magnus cum

patre S. Ericũ insidiosè inuadunt.

ſocietati coniunxit, collectoq; exercitu, Ericum apud Vpſalenſem Metropolim ipſo die, quo Dominica aſcenſio celebratur, ex improuiſo, nullóque hoſtilitatis indicio præmiſſo, inſidioſè adoriuntur: quod tunc apud nobiles, & militares homines inter præcipua probra ducebatur. Nihilominus fortiſsimus Chriſti athleta, contracto (ut ſors permiſit) tumultuario milite, obuiàm hoſtibus progreditur: fitq; hinc inde cruenta cædes, in qua inclytus Rex

S. Erici cædes.

impiorum gladijs oppreſſus occubuit, regnúmque terrenum cœleſti, & ſempiterno regno fœliciter commutauit,

An. 1160.

anno à Chriſto nato MCLX. *poſtquam fere decem annis Sueonum regnũ innocẽter, & cum ſumma laude adminiſtraſſet. Quanti autem meriti apud Deum in uita ſua fuerit, ſatis oſtendunt ea miracula, quæ Deus in ipſo ſancto ſuo uſque ad noſtra tempora ad multorum ſalutem operatur.*

Miracula Deus in S. Erico operatur.

Ea igitur cæde peracta, Henricus ſuis complicibus ſociatus, Regias opes diripuit: omnibusq; direptis & occupatis, filium ſuum Magnum Regem Suetiæ conſtituere moliebatur, conſentientibus proceribus, qui pium patriæ patrem occiderant, ut impius ſanguinarius in eius ſolium eleuaretur. Sed tunc aliud placuit ſummo Regi, qui innocentis Regis ſanguinem confeſtim uindicare diſpoſuit. Cõtinuò enim erumpente in uniuerſum regnum patratæ cædis fama, non minor dolor uniuerſos regni incolas inuaſit, quàm ſi ſinguli paternum funus elaturi fuiſſent.

Magnus S. Erici occiſor in Regẽ eligitur, & mox occiditur.

Primiq; fuere Helſingi, quos iuſtus dolor ad ſumendam uindictam de ſceleratis homicidis excitabat. Deinde reliquæ omnes Sueonum prouinciæ, quaſi ad extinguendum publicum incendium, ad publica arma conſurgebant: primóque congreſſu Magnus, & pater eius Henricus, ac uniuerſi Dani, eorumq; commilitones uicti, trucidatiq; fuerunt. Teſtatur eandem inſignem Danorum cladem inſi-

Helſingi primi vindicãt mortem S. Erici.

gnis

gnis eccleſia Denemarcha, quam uictores Sueci, non longè ab Vpſalia in loco conflictus, ex Danicis ſpolijs admodum opimis conſtruxerunt.

Danorum cædes circa eccleſiã Denemarchã.

CAPVT VI.

Carolus præmortui Suercheri Gothorum & Sueonum Regis filius, poſt paterna fata in Gothorũ regnum (ut diximus) ſublimatus eſt: idq; duobus annis, antequàm Sueones diuum Ericum ſuo regno præfecerunt. Hic Carolus, quia ſibi non ſatis integrè cum Sueonibus à principio ſui regni conueniebat, conſtituit ſuam potentiam uicini Danorũ Regis Valdemari confœderatione, & affinitate cõmunire. Quocirca miſsis ſolennibus legatis, neptem eius in coniugẽ impetrauit, eo tempore, quo Canutus eiuſdem Valdemari filius nuper natus, ſacri baptiſmatis ſacramenta percepit: quod religioſæ executionis officium dux Gothorum Gutthormus, eiuſdem Gothicæ legationis princeps, ſua præſentia plurimum honeſtabat: qui deinde deducta ad Carolum ſponſa, cum ſummo Regis & patriæ ap plauſu excipitur. Interea uerò, cùm hæc affinitatis negotia inter Gothum & Danum agerentur, Ericus Sueonum Rex (quemadmodum nunc diximus) tum domeſtica ſuorum perfidia, tum malignis exterorum inſidijs pertinaciter impetitus occubuit: ueniſſetq; eo tempore Suetia in extraneorum, & crudelium tyrannorum poteſtatem, niſi Carolus opportuno auxilio periclitantibus Sueonum rebus conſuluiſſet. Quamuis enim Sueones Danorum impetum ſine Gothorum auxilio auertiſſent, attamen Carolus ſua plurimum intereſſe putans, ne Dani in Suetia dominarentur, collectis undiq; copijs, ad liberandam ab imminente ſeruitute Suetiam properauit, deletiſq; omnibus Danorum reliquijs, à uictoribus Suecis in Regem Suetiæ

Carolus 125. Rex internus.

Carolus neptem Valdemari ducit in coniugẽ.

Gutthormus Gothorum dux.

Gothus & Danus affinitate ſociantur.

S. Erici Regis occiſio.

Carolus Gothorũ Rex Sueones à Danis liberat.

Carolus fit Gothorũ & Sueonum Rex.

aſſumuntur. Itaque factus utriuſque regni Princeps, pacem in primis inter Gothos & Sueones, quæ præteritis annis plurimum labefactata fuerat, conciliauit. Deinde apud Danorum Regem Valdemarum (cuius gener erat) effecit, ut pacem cum Noruegianis (quorum tunc Reſpublica ob domeſticam diſcordiam nimium periclitabatur) cōponeret, & ſtabiliret. Parta hoc modo domi & foris pace, leges patriæ à ſancto Rege Erico æditas, uel correctas, ubique, & diligenter obſeruari fecit, nuſquam innocentiam à tyrannide impunè opprimi permittens. Deinde ne diuinæ, & Chriſtianæ leges in aliquo uiolarentur, diligētiſsimè cauit: & ſi qui errores, aut hæreſes in ipſas ſuborirentur, mox Pontificū arbitrio, & cenſura, ne altiores radices figerent, ſuccindendos curauit: nihilq; de Pontificia autoritate ſibi uſurpare contendens, palàm oſtendit, ad Regum pietatem ſpectare, Chriſto, & Pontificibus ab eo inſtitutis benigno animo obtemperare, nolleq; eis in illis, quæ ſunt Chriſtianæ legis, temeraria impietate reluctari. Præterea ad Catholicæ Eccleſiæ unitatem toto deſiderio intentus, non quieuit, donec miſsis ſolennibus ad Alexandrum Papam tertium legatis impetraret, eccleſiam Vpſalenſem Metropolitano honore, & pallio Archiepiſcopali inſigniri. Habuiſſet tunc fortaſſe Lundenſis Pontifex AEſchillus palliū, quod Archiepiſcopo Vpſalenſi conferri potuiſſet: at Carolus, & regni Suetiæ ſenatores, prudentiores erant, quàm quòd paterentur, ſuam Metropolim alteri, quàm Summo Pontifici ſubiacere. Quamuis enim (ut ſuperius dicere cœpimus) Nicolaus Cardinalis Anglicus, ab Eugenio Papa tertio, qui ſedit anno Chriſti MCL. in Noruegiam miſſus, palliū pro Archiepiſcopo in Suetia erigendo attuliſſet, illudq; (ut Dani dicunt) apud Lundenſem depoſuiſſet, attamen & honeſtius, & ſecurius erat, ex primo fonte limpidam

Carolus pro Noruegianorum pace ſollicitus.

Carolus diuinarum & humanarum legum obſeruantiſsimus.

Vpſalenſis eccleſia fit Metropolis ab Alexandro Papa tertio.

Lib.18.cap.18. Nicolaus Cardinalis Anglicus legatus Eugenij Papæ iij.

pidam

pidam aquam haurire, quàm eam ex riuo multũ à prima ſcaturigine ſeparato poſtulare: immò potius Archiepiſcopali dignitate caruiſſent, quàm ipſam à Lundenſi, qui tunc Danicæ coronæ ſubiectus erat, acceptaſſent: cùm ipſe Lundenſis, aut Dani, nihil unquam pro plantanda fide Chriſtiana apud Suecones cooperati fuiſſent: immò multis antè annis Chriſti religio (ut dictum eſt) ad Sueones, quàm ad Danos peruenit. Videtur igitur nimis inſolens, & plena ambitionis opinio eſſe, qua nonnulli Dani ſe plantatores fidei Chriſtianæ in Suetia, atque ob id primas partes ſibi à Suecanæ eccleſiæ Prælatis deferri uolunt. Si tamen aliqua talis præeminentia Lundenſi Archiepiſcopo permiſſa fuit, ea in conſilio Baſilienſi per Nicolaum Raualdi Archiepiſcopum Vpſalenſem abrogata fuit, & extincta. Sed nunc iſta quieſcant: ad Carolum redeamus. Qui una eademq́; ſummè neceſſaria, & honeſtiſſima legatione apud Summum Pontificem egit, ut eccleſia Vpſalenſis Sueonum Metropolis eſſet, & nulli externo Pontifici in aliquo ſubiecta eſſet. Primusq́; Archiepiſcopus erat Stephanus, cuius optimam uitam, & integerrimos mores, in Metropoli noſtra Vpſalenſi deſcripſimus.

Danorũ ambitio ſuggillatur.

Stephanus primus Archiepiſcopus Vpſalẽ.

CAPVT VII.

His peractis, Carolus ad eccleſiarum & monaſteriorum erectionem ſe conuertens, primò illud præclarum monaſterium pro uirginibus, perpetuum cœlibatum ſub regula diui Bernardi profiteri uolentibus, ædificauit, quod in uilla Vreta non longè à Lincopia diſtare uidetur. Præterea monaſterium Aluaſtra, à patre Suerchero in honorem eiuſdem diui Bernardi fundatum, muris, & plurimis ædificijs ampliauit: curauitq́; apud Alexandrum Papam tertium, ut Stephanus nuper in Archiepiſcopum Vp-

Caroli pietas in monaſterijs erigendis.

Vreta monaſterium an. 1162. erectum.

Aluaſtra.

ſalenſem conſecratus, illuſtriſsimam, & ſanctiſsimam uiduam Helenam de Schedui, ob ſummam uitæ ſanctimoniam, & miraculorum operationem, in numerum Sanctorum referret, currēte anno à nato Chriſto MCLXIIII. Nec longè pòſt idem Archiepiſcopus Stephanus, unà cum AEſchillo Archiepiſcopo Lundenſi, in translatione diui Canuti Danorum ducis conſtitutus, multa pro publica regnorum, & Regum pace prudenter effecit. Nec ſilentio implicandum eſt, quòd pia ſolicitudine Regis Caroli monaſterium in uilla Saba erectum fuit: monachiq; in ipſum ex ordine ſancti Bernardi introducti, uitam cœlibem, & Chriſtianæ pietati conformem, uſque ad hæc noſtra infelicia tempora, in quibus omnis ſanctimonia prorſus corruerat, obſeruabant. Tandem inter hunc Regem Carolum, & Canutum diui Erici Regis filium, adeò grauis atque impacabilis controuerſia ſuborta fuit, ut neceſſarium eſſet, aut hunc, aut illum, uel utrunque in extrema pericula deuenire. Ipſe enim Canutus ſibi perſuaderi permiſerat, Carolum nonnihil operatum fuiſſe, ut pater à Danis impugnatus, uitam pariter & regnū præmatura morte commutaret. Quocirca collectis hinc inde copijs, Carolum in inſula Viſingiana commorantem adortus occîdit: occiſusq; in monaſterio Aluaſtra prope paterna funera ſepelitur, anno Chriſti MCLXVIII. poſtquam decimū regni ſui annum attigiſſet.

S. Helena de Veſgothia canonizatur.

S. Canutus dux canonizatur.

Saba monaſterium erectum.

Caroli Regis cædes & ſepultura.

An. 1168.

CAPVT VIII.

Canutus 126. Rex internus.

CAnutus (quemadmodum diximus) diui Erici Regis filius, non ſolùm procerum, & populorum electione, ſed publico omnium deſiderio, ob eximia patris ſui beneficia, quæ cùm uiueret, in omnes contulerat, ad utrun-

que

que regnum ſublimatur. Hic etſi à paterna pietate ad tolerandos omnes aduerſos caſus inſtructißimus eſſet, tamen omittere non poterat, quin tam optimo patre orbatus, contenderet omnem animi, & corporis, ac omnium fortunarum ſuarum uim, in tam cruentos homicidas effundere. Quamuis enim, moriente patre, uix adoleſcentiæ annos egreſſus eſſet, tamen omni ſolicitudine (cui uix uirilis ætas ſufficere potuiſſet) effecit, ut tota Suetia in illos ſanguinarios conſurgens, uindictã (ut narratum eſt) de innocentis ſanguinis effuſione ſumere properaret. Nec ceſſauit, donec poſt Noruegianum exilium, uariosq; fortunæ caſus, quibus iactatus fuerat, Regem Carolum (ut diximus) regno, & uita priuaret. Fatendum tamen eſt, optimo Regi Carolo nihil plus ad interitum nocuiſſe, quàm illam affinitatem, & confœderationem, quam cum Danis habebat. Erat enim diligentißimus Chriſtianæ religionis propagator, ciuium amator, æquitatis & iuſtitiæ obſeruator. Nec ſe in aliquo ſecus, quàm patriæ patrem exhibuit: attamen, quia Valdemari Danorum Regis gener erat, publicũ Sueonum & Gothorum odium in ſe contraxit, ſuoq; exemplo ſatis oſtendit, quàm periculoſe in Suetia & Gothia uiuunt, qui etiam ſola Danicæ factionis ſuſpicione notantur, ob quam nonnunquam innocentißimæ uitæ homines periclitantur. Gemina igitur cauſa, eademq; ſatis efficaci, Canutus in Regem potentißimum euaſit: una, quia optimi Regis filius: altera, quia acerrimus erat extraneorum hoſtium inimicus, præſertim Danorũ, contra quos prægrandem exercitum denuò eduxit, acerbiorem ultionẽ paternæ cædis de eis in ipſorũ patria ſumpturus, quàm pridẽ in Suetia apud Vpſalenſem Metropolim ſumpſiſſe uidebatur. Præfecit autem toti militiæ ſuæ Haraldum quendam, illuſtrißimo & Regio ſanguine genitũ, ſed in re militari minus expertum,

Canutus paternæ necis uindex.

Caroli mors ob Danicam cõfœderationẽ.

Danica factio Suecis periculoſa.

Canutus bellũ mouet in Danos.

Haraldus dux ignauus.

quàm gerendi belli neceſſitas exigebat. Erat enim in proſequendo bello nimis cunctabundus, & quod celerius, ac felicius efficere potuiſſet, tardando differendoq; elabi permiſit. Veruntamen confeſtim ut Schoningiæ partes irrumperet, Rex ab Achone Schoningorum duce, atque omnibus incolis ſalutatur. Erant tamen non pauci nobiles, qui eius imperium ſubire detrectantes, ad Danos, tranſmiſſo freto, confugerant: quorum poſſeſſiones, & prædia ab Haraldo direpta, combuſta, deſolataq; fuerunt.

Acho dux Schoningianorum.

CAPVT IX.

QVocirca Canutus in Danorum Regem nuperrimè poſt fata patris Valdemari aſſumptus, uehemētem animi moleſtiam ex ea Sueonum irruptione contraxit. Nondum enim in regno confirmatus, potentes regni impugnatores ſuſtinere cogebatur. Coactis itaque copijs, Haraldo obuiàm ire cōtendit: fitq; atrox & cruenta pugna in cāpis Schoningianis: in qua dum Haraldus imprudentius pugnat, ſuperatur: ſuperatusq;, in Suetiā Achone ſociatus remeauit, uiresq; auxilio Canuti Regis, et Birgeri Oſtrogothorum ducis reparauit: nec ab impugnanda Dania animum remiſiſſet, niſi prudentiſſimus Archiepiſcopus Lundenſis Abſolon (cuius præclara opera ad nos cum immortali eius laude peruenerunt) tum armis, tum conſilijs, tum deniq; alijs honeſtiſſimis medijs, ipſum à Danorum ceruicibus auertiſſet. Tempore huius Canuti, tres ſucceſſiuè Archiepiſcopi in Metropoli Vpſalenſi præfuerunt, Stephanus, Ioannes, & Petrus: quorum optimis monitis ita piè, ac perſeueranter obediuit, ut paternam pietatem in omnibus operibus ſuis æquare, uel imitari uideretur. Siquidem à Ioanne Archiepiſcopo non pauca ſalutaris doctrinæ monita accipiens, uigilantiſſimum Chriſtianæ religionis obſeruatorem

Schoningianū bellum.
Haraldus fugit.
Birgerus 1. dux Oſtrogothorū.
Abſolon Archiepiſcopus Lundenſis.
Canuti erga Pōtifices obedientia.

torem

torem ſeſe exhibuit: nihilq́; omiſit, quod ad ſubiectorũ populorum ſalutem, ac pacem, æternamq́; fœlicitatem neceſſarium uidebatur. Diuini cultus augmento ita inſudauit, ut nõ ſolo nomine, ſed uita, moribus, legibus, Rex Chriſtianus diceretur. Pœnitentiã quoq;, quæ ſibi ob necem Caroli Regis ab hoc Põtifice imperata erat, reuerẽter excepit, pieq́;, ac efficaciter expleuit. Nouit enim Chriſtianus Rex, diuina obſequia non uiribus propitianda eſſe. Proinde offenſæ religioni ſatisfacturus, duo præclara monaſteria, Saba uidelicet (quod uulgariter Iulitha dicitur) & Varnhem, pridem à Rege Carolo inchoata perfecit, & prædijs ſui patrimonij liberaliter dotauit. Nec iſta in augmentum diuini honoris feciſſe contentus, diuini cultus miniſtros honoribus, prouentibus, priuilegijs, cumulatiſſimè prouexit, ſacerdotia inſtituit, ædes ſacras reparauit, aut de nouo erexit. Felix Rex talem ſortitus Pontificem, cui obediendo diuinam clementiam, & diuturnã pacem mereretur: ſed fœlicius regnum, & fœliciſſimus populus, cui cõtigit tam glorioſo, & pio, ac ſapiente Rege gubernari. Verùm hic Pontificatus, quamuis numero annorum anguſtus extitit, tamen ingens eius gloria memoriam ſortita eſt laudabilem, & ſempiternam. Quarto enim anno à principio ſui Pontificatus, ab Eſtonibus, qui piraticam uſq; ad interiora Suetiæ exercebant, in proprijs ædibus Almerſtech, circa principiũ mẽſis Iulij, anno à nato Chriſto MCLXXXVIII. trucidatus occubuit. Cuius ſucceſſor Petrus, auxilio huius Canuti ſuffultus, totum Suetici regni populum ad ciuiles mores, & Chriſtianam pietatem toto corde amplexandam induxit. Interea hic memorabilis Rex Canutus, poſt multa & præclara facinora, mortis neceſſitati ſuccumbens, regnum pariter & uitam amiſit. Sepultus in monaſterio Varnhem, anno Chriſti MCXCII.

Canuti ſyncera pœnitentia, & opera pia.

Saba, aliàs Iulitha, monaſterium.
Varnhem.

Ioannis primi Archiepiſcopi Vpſalenſis Pontificatus breuis.

An. 1188.
Petrus primus Archiepiſcopus Vpſalenſis.

Canuti mors & ſepultura.

CAPVT X.

Suercherus 127. Rex internus.

SVercherus Caroli Gothorũ & Sueonum Regis filius, poſt Canuti fata ad utriuſq; regni imperium ſublimatur. Diuina ſiquidem prouidẽtia actum fuiſſe crediderim, ut à tempore ſancti Erici Regis, quem Sueones elegerunt, & Caroli, quẽ Gothi eodem tempore ſibi præfecerunt, alternis uicibus ex eorũ poſteritate Reges, qui utriq; regno præeſſent, eligerentur, uſq; ad Birgerum Regem, qui tam amplum imperium (ut infrà dicemus) deſolari permiſit, quando uniuerſam Gothorum & Sueonum Rempublicam illo turpiſsimo odio, quod cum ſuis fratribus fouebat, ad extremam perniciem deduxit, occaſionemq́; præſtitit, qua prioris ſeculi felicitas in ſtatum longè deteriorem collaberetur.

Reges ex Gothis & Suecis uiciſsim eliguntur.

Lib.20.cap.15.

Suercheri laus à prudentia & arte militari, ac eloquentia.

Erat hic Suercherus, ſiue Suercho, in militari arte ualde peritus, atque in rebus gerendis admodum prudens, & in ſermonis elegantia nulli ſecundus: ante cuius tempora Petrus Archiepiſcopus Vpſalenſis Clementis Papæ tertij epiſtolis urgebatur, ut Canutum Regem, totumq́; populum eius monarchiæ ſubiectum hortaretur ad communia arma, cum cæteris Chriſtianis principibus, & populis in Saracenos Chriſtianæ fidei hoſtes aſſumẽda, aut ſumentibus commeatu, auxilijsq́; prouiderent.

Clemens Papa iij. opem cõtra Saracenos petit.

Quam piam, paternamq́; Sũmi Pontificis exhortationem optimus Rex maturo cõſilio perpendẽs, decreuit, omnibus modis tam ſancto negotio ſuccurrendũ eſſe: decretũq́; ſuæ promiſsionis liberaliter executus fuiſſet, niſi præmatura fata ipſum celerius abſtuliſsẽt. Quo ſublato, Suercherus purpura inſignitus, regni ſoliũ cõſcendit. Qui etſi eundem animum cum Canuto conſentaneum haberet, uelletq́; religionem Chriſtianam nimium periclitantem efficacius adiuuare: obſtitit tamen eius affectui bellum illud domeſticum, quod à regni nobilibus ob ſeueritatem, quam

in

in Canuti Regis liberos commiſerat, ſuſtinebat.

CAPVT XI.

APpetitu enim uindicandi ita cõcitatus eſt in Suetiæ nobilitatẽ, ut naturæ ſuæ benignitatẽ ſumma ſeueritate permutaret: nec prius deſtitit, quàm optimi Regis Canuti liberos partim trucidaret, partim proſcriptos omnibus bonis ſpoliaret: è quorũ numero Ericus fuga ſalutẽ aſſecutus, in Noruegiã peruenit. Quocirca omnibus Sueonũ proceribus & populis ad arma conſurgẽtibus, Suercherus ciuili & periculoſo bello implicatur. Quod cùm Olaus Archiepiſcopus Vpſalẽſis multis ſalutaribus cõſilijs auertere conaretur, inde graue odium bene ſuadẽdo cõtraxit, unde ſummã beneuolentiã meritò aſſequi debuiſſet. Valdemarus enim Danorũ Rex, à Suerchone auxiliares copias afferre rogatus, præualidũ exercitũ ex Danis & Bohœmis cõparauit: quẽ ductu nobiliſſimi uiri Ebbonis Sunonis Sialandici, Veſtrogothorum terris immiſit. Veſtrogothi autẽ aduentantes hoſtes tam cruento bello exceperunt, ut pauca bella in eorum terris confecta fuiſſe memorẽtur, in quibus plus, aut tantum humani ſanguinis contigerat exhauriri. Quippe tam Bohœmi, quàm Dani, non ſolùm uicti, ſed penitus deleti fuerunt, anno Chriſti MCCVIII. magnitudinemq; acceptæ ſtragis non nuntio aliquo, ſed communi omnium exterminio ad ſuos remittere potuerunt. Monſtratur adhuc noſtris temporibus in Falonia terra Veſtrogothorum, prope uillam Lena, illius memorabilis belli locus: nonnullaq; carmina in Danicæ gentis ſuggillationem (quod ibidem exterminata fuerit) paſſim & palàm circunferũtur. Deinde reparato exercitu, æquè infeliciter ſecundò in Geſtilbro, ſicut primò pugnam conſeruit. Igitur Suercho Rex bis in bellum contra proprios ſubditos progreſſus, ut eos temerè ad iracundiam prouocauerat, ita ab

Suercho vindex in nobilitatẽ.

Suercherus bello ciuili implicatur.

Olaus Archiepiſcopus pro dilectione odiũ reportauit.

Ebbo Danicus.

Veſgothi cruento bello Danos deleuerunt.

Lena villa ſtrage Danorum memorabilis.

Suercherus occiditur. eis cruento bello occiſus occubuit, exemplo ad poſteros relicto, quòd nulli Reges unquam in Suetia feliciter regnare poßint, niſi qui in bono malum uincere didicerunt. Incidit autem huius Suercheri mors, in annum à nato Chri- *Anno 1210.* ſto MCCX. Sunt nonnulli, qui dicunt, ordinem clericalem ab hoc Suerchone exemptum fuiſſe à iudicio ſeculari. Sed illi uel ſtupida ignorantia, uel ignaua malitia uehementer errant. Talis enim exemptio non à Regum & Principum indulgentia, ſed à iure diuino, & naturali dependet. Fatendum tamen eſt, ipſos Principes diuinæ legis moderatores & executores eſſe, quando clerum priuilegijs, & libertatibus Deo conceßis, uti permittunt: licet hoc noſtro infelici æuo minus liberales ſint erga Chriſti miniſtros, quàm Iudæi, uel Ethnici in ſuos ſacerdotes.

CAPVT XII.

Ericus 128. Rex internus. ERicus Canuti Regis filius, ab exilio Noruegiano reuocatus, atque in regna Suetiæ & Gothiæ, concordibus procerum, populorumq́; ſuffragijs ſublimatus, primam curam reſtituendæ Reipub. Chriſtianæ, quæ nuper ciuilium bellorum turbine non parum concuſſa fuerat, adhibiturus, uenerabilem Pontificem Vpſalenſem Valerium, *Valerius archiepiſcopus Vpſalenſis.* non ſecus ac patrem, à quo Chriſto generaretur, in omnibus audiuit, eiusq́; ſalutaria monita piè, ac diligenter amplexus, ab omni populo diligentißimè obſeruari præcepit. Quamobrem ſeptem illi anni, quibus Gothia, & Sue- *Erici in Chriſti eccleſiã pietas.* tia his duobus luminibus illuſtrata fuit, tam felices & tranquilli, ac omnium neceſſariarum rerum affluentia beati fuiſſe prædicantur, ut uix unquam diuina miſericordia li- *Erici tempora feliciſsima.* beralior in illas terras fuiſſe credatur. Quæ enim eſt felicitas, quam Deus unquam negaturus ſit populo ſuo, qui ſyncera fide illi Regi paret, qui ſummum omnium Regem fideli

deli obſequio ueneratur? Præterea hic optimus Rex ab eodem ſancto Pontifice Valerio perſuaſus, magnum inimicorum numerum, qui in necem fratrum eius cum Suerchero conſenſerant, in gratiam & amicitiam excepit, nulli ad uindictam imputans, quæ etiam potuiſſent iuſta ſeueritate puniri. Eodemq; Pontifice autore, nullos præfectos, ſiue terrarum præſides, prouincijs adminiſtrandis adhibere uolebat, niſi qui magis commodo ſubditorum, quàm implendo Regio fiſco inuigilarent, haberentq; eam rerum experientiam, qua poſſent ignaram plebem, & regnicolas de rebus gerendis inſtruere, utpote quomodo ædes utiliores extruerent, quomodo prata extenderent, noualia ſerendis frumentis aptiora redderent, agrorum fertilitatem conſeruarent, quomodo piſcatu, uenatuq;, & alijs quibuſcunque commoditatibus fœliciores euaderent. Indignum quippe uiſum eſt tam Regi sereniſsimo, quàm Pontifici prudentiſsimo, ut illi præfecti Regij conſtituerentur, qui nullis prorſus rebus, quàm emungendis pecunijs idonei eſſent, cùm utique poſtrema in quocunque bono Rege eſſe debeat pecuniarum cura: quam ſi primam habuerit, nihil omnino reliquum in eo erit, quo ſubiectis populis de ſuo principatu bonam ſpem polliceatur. Cæterùm hic Ericus in inſula Viſingiana (quæ in uaſtiſsimo lacu Vether uerſus Gothos Auſtrales extenditur) continuam manſionem complexus, Gothos in fide & obſequio continebat, cùm interim Valerius Archiepiſcopus Vpſalenſis apud Sueones, ne aliquem tumultum molirentur, diligentius prouideret. Erat hic Ericus Danorũ Regis Valdemari gener. Ducta ſiquidem eius filia Richeſa, genuit ex ea filium Ericum Balbum, poſtea Regem, & Ingeburgem, ex qua dux Oſtrogothorũ Birgerus (ut nonnullæ hiſtoriæ teſtantur) duos filios, Valdemarum & Magnum, ſucceſsiuè

Erici clementia ſumma.

Præfectorum Regiorum officia.

Regum bonorũ vltima cura de pecunia.

Viſingiana inſula.

Ericus Valdemari Danici Regis filiã cõiugem habuit.

Birgerus 2. dux Oſtrogothorũ.

Reges(de quibus poſtea dicemus)procreauit. Nec diu permiſſa eſt Suetia tam benigno huius Regis Erici præſidio gubernari. Octauo enim regni ſui anno uitam hanc mortalem egreſſus, ſepulturam in paterno monumento, in monaſterio Varnhem apud Veſtrogothos aſſecutus eſt, circa annos à Chriſto nato MCCXVI. Nec longè pòſt regina Richeſa deſiderio optimi mariti tabefacta, fatali neceſsitati ſuccumbens expirauit. Credēdumq; eſt, integerrimū Pōtificem Valerium incurabilem animi ægritudinem ex morte amiciſsimi Regis contraxiſſe. Quippe pauco annorum numero poſt eius fata euoluto, uitam tranſitoriam ſempiterna felicitate (ut piè credimus) commutauit.

Erici mors.

1216.

Richeſæ Reginæ obitus.

Valerius Archiepiſcopus obijt.

CAPVT XIII.

Ioannes præmortui Suercheri Regis filius, tam procerum, quàm populorum conſenſu, ad utriuſque regni ſceptra, ſublato è uiuis Erico, ſublimatur: dictuſq; eſt, ob defectum ætatis, Ioannes Iuuenis, ſiue ab innata pietate Pius. Erat nanque benigniſsimæ indolis, ſpemq; de ſe maximam, & optimam toti regno polliceri uidebatur. Cùm enim ſub tutoribus ageret, nihil, quod ab eis uetabatur, facere audebat: maximè autem ſapientiſsimo Archiepiſcopo Vpſalenſi Olauo obediuit, eiuſq; conſilia, perinde ac unici patris præcepta, uenerabundus impleuit: cui etiam maximarum, & difficillimarum cauſarum in ſuis regnis emergentium examinationem, deciſionemq; permiſit, nihil dubitans, quin is, qui in diuina lege, & Chriſtianis moribus eſſet inſtructiſsimus, de humanis etiam cauſis, & controuerſijs, certius ſapientiusq; iudicare poſſet, & uellet. Ita teneræ ætatis Princeps prudentiam, quam ex ſe nec præſtare, nec polliceri poterat, alieno pectori prudentius erutam, ſapienter ſubditis populis accommodauit. Attamen

Ioannes 129. rex internus.

Ioannis pietas.

Olaus Archiepiſcopus Vpſalēſis.

tamen temporibus huius Ioannis, inceperũt nonnulli proceres Veſtrogothorum negotium facere ſuo Epiſcopo Scarenſi Benedicto, de prædijs eccleſiaſticis: ſummaq́; eorum intentio eò intendere uidebatur, quò Chriſtianum ſacerdotium humilius efficerent, quàm olim erant ſacerdotes Iudæorum, qui ſuas poſſeßiones, & colonos ab omni Principum onere liberos, & ſibi ſolis, ac ſuæ iuriſdictioni diuino iure ſubiectos habebant. Cauebantq́; uehementer Iudæi, ne ipſam ſuorum ſacerdotum libertatem à Deo inſtitutam, in aliquo uiolarent, ſcientes ſeueram Dei ultionem diuinæ legis tranſgreſſoribus continuò præparatam. At præfato Veſtrogothorum Pontifici Benedicto ea diuini iuris ſanctio ſuffragari nequiuit, niſi Regio ſigillo confirmata fuiſſet. Quod quàm præpoſterum fuerit, alij prudentius attendant, qui nouerunt Regum iura diuinis legibus non præponenda eſſe, ſed per eas dirigenda: cuius oppoſitum nunquam ſine publica omnium incolarum pernicie euenire conſueuit. Sed hæc eſt malignorum, aut ignauorum procerum conſuetudo, ut cùm uideant rerum ſummam uel ad pueros, uel ad imprudentes præſides deuolutam, mox ſibi, quicquid libet, idem etiam licere putent. Proinde nimis infelix eſt regnum, cuius Rex puer eſt, & cuius Principes magis lucra, quàm honeſtatem ſectari didicerunt. Sed euenit huic adoleſcenti Regi Ioanni, quod in ſacris literis dicitur: Raptus eſt, ne malicia mutaret intellectum eius. Quippe anno quarto, poſtquàm regnare, uel regium nomen portare cœpiſſet, præmaturo fato in inſula Viſingiana ſublatus, publicum & maximum dolorem toti patriæ incußit. Sepultus in monaſterio Aluaſtra, anno Chriſti MCCXXII. non longè à patris, & aui ſui monumentis.

Veſgothi ſuum Epiſcopum indignè moleſtant.

Iudaici ſacerdotij libertas.

Regum iura diuinis legibus poſtponenda.

Ioannis prænatura mors, & ſepultura.

1222.

CAPVT XIIII.

Ericus Balbus 130. Rex inter nos.

ERicus, cognomento Bleſus, uel Balbus, cùm à ſanctorum Regum progenie, uidelicet à S. Erico abauo, à Canuto auo, & Erico patre deſcendiſſet, talem ſe in omnibus ſuis temporibus exhibuit, ut nullus omnino inter proceres, aut plebeios inueniretur, qui nõ ſummo deſiderio ferretur, ut ipſe in auitum regnũ ſufficeretur. Quamuis enim impeditioris linguæ, & claudi inceſſus eſſet, tamen hos naturæ defectus tãta morum probitate cõpenſabat, ut à Deo donatus potius, quàm per humanam electionẽ aſſumptus uideretur. Iuſtitiam cum clemẽtia ita temperabat, ut in dubio relinqueretur, iuſtiórne, an clementior eſſet. Quippe ut neminem impunè permiſit innocentiam opprimere, ita neminem clementia dignum ſeuerius caſtigauit. Proinde inuenti ſunt nonnulli in regno nobiles, qui ea eximia Regis modeſtia abutentes, contra eum inſurgere tentauerũt: quorum præcipuas partes Folchungorum familia gerere non uerebatur, faciente illis animos illuſtriſſimo matrimonio, quo eorum dux & caput Canutus Helenam, ſororem huius Regis Erici, in coniugem pridem acceperat. Erat enim in ipſo Canuto magna dignitas formæ, præcipuaq; morum urbanitas, & admiranda prudentiæ, atque eloquentiæ uis. Quocirca eius conſanguinei paulatim incepere Regem claudum, & balbutientem contemnere, contemptóque primùm occultas, deinde apertas inſidias ſtruere. Primi autem huius rebellionis autores, cum prædicto Canuto fuere alij duo nepotes Erici, quos optimus, & modeſtiſſimus uir Nicolaus de Toffta ex eius ſorore Merita procreauerat, & cum eis quidam Holingerus magnæ nobilitatis uir, qui magis caſu, quàm propoſito in illam rebellem ſocietatem creditur conſenſiſſe. Hi igitur collecto undique prægrandi exercitu, Regem nihil minus quàm

Erici Balbi uirtutes maximæ.

Sueticæ nobiles in Ericum Balbũ cõſpirant.

Folchungorũ familia.

Canutus Folchungus.

Holingerus.

quàm bella ciuilia cogitantem, circa uillam Alaſtrem anno Chriſti MCCXXIX. adoriuntur: fitq; atrox, & cruentiſſima pugna: in qua Ericus ſuperatus, extra Suetiam effugatur, & Canutus à ſuæ factionis hominibus Rex ſalutatur. Sed diuturnus eſſe nequiuit principatus ſcelere, & impietate quæſitus. Ericus enim, collectis apud Oſtrogothos copijs, Suetiam repetit, magno atq; forti animo bellum reſtauraturus. Conueniunt utræq; acies circa uillam Sparſether, non longè à metropoli Vpſalenſi, concurruntq; infeſtiſſimis armis: & non minoribus animis res agitur, quàm ſolet inter eos, qui pertinaciſſimè pro aris, & focis, atq; ipſa uita decertant. Tandem poſt grauem ſtragem hinc inde acceptam, Canutus unà cum ſuæ temeritatis complicibus occubuit, iuſtam in ſe diuinæ ultionis potentiam expertus, qui potentiam ſuam contra benigniſſimi Regis innocentiam temerè extendere contendebat. Potitus hac uictoria Ericus, nihil ſeuerius in rebelles egit, niſi quòd quoſdam ſuſcitatæ rebellionis autores in aliorum terrorem occidi præcepit: in quorũ numerũ Holingerus iam nominatus, maiore ſua imprudentia, quàm malicia incidit. Hunc Ericus ad Helſingos præcipiti fuga dilapſum, miſſis confeſtim militibus apprehendendũ curauit. Deinde capite plexum honeſtiſſima ſepultura in monaſterio monialiũ (quod Scogh uocant) non longè ab Vpſalia decorari præcepit. Quo facto, uiſus eſt pius Rex nobiliſſimi uiri caſum dolenter ſuſtinuiſſe: eſtq; à pluribus creditum, hunc Holingerũ magis ob alienam, quàm propriam culpam perijſſe, & ob id miracula ad eius ſepulchrum, in teſtimonium innocenter actæ uitæ, aliquando increbuiſſe.

Anno 1229.

Ericus à regno fugatur.

Canutus regnũ occupat.

Bellũ atrox circa villã Sparſether.

Canutus Folchungus cæditur.

Ericus victoria regnum recuperauit.

Holingeri cædes.

Holingeri innocentia miraculis declarata.

CAPVT XV.

Erieus Balbus bellum in Taueſtiã parat.

SVperatis itaq; domeſticis, & extraneis hoſtibus, Ericus conceſſam diuinitus pacem, ad augendum ſummi Dei honorem conuertere cupiens, cogitabat Taueſtiæ incolis bellum inferre, qui nõ ſolùm Sueonibus, ſed fidei Chriſtianæ graues, & intolerabiles hoſtes imminebant. Ad hoc quoq; tam neceſſarium negotium, continuas preces adhibuit prudens, & optimus Archiepiſcopus Vpſalenſis Iarlerus, ſiue (ut alij dicunt) Olaus, Iarleri anteceſſor. Qui cùm eſſet huius Regis Erici conſanguineus, omnes ingenij ſui uires ad hoc pridem intenderat, ut ſopitis periculoſis procerum controuerſijs, in Regem aſſumeretur, ſecurusq; regni gubernacula poßideret. Deinde non quieuit, donec eius potenti, & efficaci opera interueniente, infinitas animas diabolica fraude deceptas, ad ouile Chriſti perductas uideret. Moturus igitur iuſtus Rex iuſtum bellum contra Chriſti hoſtes, ducem toti exercitui præfecit Birgerum Ierl Oſtrogothum, à Bielbo cognominatum. Qui cùm tertiam ſororem Regis in coniugio haberet, atq; ex ea magnæ ſpei filios, Valdemarum & Magnum, poſteà Reges, ſuſcitaſſet, maximã in toto regno, hoc eſt, ſecundam poſt Regem autoritatẽ habebat. Erat præterea in rebus gerendis, atq; in militari exercitio inſtructißimus, utpote qui non ſolùm ob generis nobilitatem, ſed ob eximiã morum probitatem, ad Regiam affinitatem perueniſſet. Quocirca paratis omnibus ad nauale, atq; terreſtre bellũ neceſſarijs, claſſem Taueſtiæ litoribus proſpero uẽto aduexit: ſtatimq; erectis ſignis, hoſtes pertinacißimè reſiſtentes aggrediuntur. Paratißimos nanq; inuenerunt, quos imparatos obrui poſſe ſperabant. Commiſſa demum pugna, Sueones uictoriam non incruentam aſſecuti, legem uictis præſcripſerunt, ut ſi pagana ſuperſtitione abiecta, Chriſti fidem acceptarent, nec in uita,

Iarlerus Archiepiſcopus Vpſalenſis.

Olaus Archiepiſcopus Vpſalenſis.

Birgerus Ierl dux belli in Taueſtios.

Birgeri ducis uirtutes.

Sueones cruenta pugna Taueſtos ſuperãt.

Taueſti fiunt Chriſtiani.

in uita, nec in bonis periclitarentur: alioquin nec uita, nec bonis deinceps potirentur. Aſſumpta eſt conditio à compluribus, qui non ſolùm Chriſti fidem integro pectore admiſerũt, ſed regno Suetiæ fidelem ſubiectionẽ iureiurando promiſerunt, eamq; hactenus tam incorruptè præſtiterãt, ut & optimi Chriſtiani, & fideliſſimi erga Suetiæ Principes ſemper fuerant æſtimati: digni profectò, quòd à Regijs præfectis, & terrarum dominis minus, quàm modò fit, grauarentur. Erecta eſt eodẽ tempore in eadẽ terra arx fortiſſima, quam Burgum Taueſtiæ uocant. Hanc prudentiſſimus dux Birgerus muris, et propugnaculis, ac præſidijs impoſitis ita muniuit, ut omnibus perſuaſum eſſet, ipſam humanis uiribus uix expugnari poſſe. Sed nec minor erat Iarleri Archiepiſcopi Vpſalenſis cura, quomodo Chriſti fidem in illis terris inexpugnabilẽ redderet. Quocirca Thomã eccleſiæ Aboënſis Antiſtitem, ſiue eius proximũ ſucceſſorem, nouellæ fidei plantationi præficiens, effecit, ut populus ille non minus fidelis erga Deũ, quàm erga Regẽ inueniretur. Intereà uerò Ericus, dum ſui pro Chriſto tam magnificè triumpharent, ſuperata huius uitæ militia, regnum Sueonum regno cœlorum felici commercio cõmutauit, anno à Chriſto nato MCCL. poſtquàm uiginti octo annis cum ſumma laude regnaſſet, multaq; ſui optimi regiminis teſtimonia ad poſteros tranſmiſiſſet: inter quæ non infimum locum habent, quæ in concilio Scheningenſi acta fuere per Guilhelmum Cardinalem, & Epiſcopũ Sabinenſem, Summi Pontificis Gregorij IX. legatum, pro reſtituendis moribus fidei Chriſtianæ, tam ipſo Rege, ac proceribus præſentibus, & approbantibus, quàm Iarlero Archiepiſcopo Vpſalenſi cũ omnibus coëpiſcopis ſuis, ad omnia eiuſdem Concilij decreta conſentientibus. Quæ ſi hactenus æquè diligenter obſeruata fuiſſent, quemadmodum piè, & ad publicam

Querela de oppreſſione Taueſtorum, & Finnorum.

Taueſtiæ arx.

Thomas Epiſcopus Aboënſis ab Archiepiſcopo Vpſalenſi inſtitutus.

Erici mors.

Anno 1250.

Cardinalis Sabinenſis concilium Scheningiæ celebrauit.

concordiam inſtituta fuerunt, non ſolùm Chriſtianã Rempub. fœlicem haberemus, ſed regnũ ex omni parte beatũ ad noſtros ſucceſſores trãſmitteremus. Prima intentio, & cura Cardinalis Sabinẽſis in eo cõcilio erat, reuocare Suecos & Gothos à ſchiſmate Græcorũ, in quod presbyteri & ſacerdotes ductis publicè uxoribus conſenſiſſe uidebantur: effecitq́;, cooperantibus Rege Erico, & Birgero duce, ut abiuratis coniugibus, & concubinis, cœlibatum amplecterentur. Tranſgreſſores uerò huius ſtatuti omnibus prouentibus, & dignitatibus, & priuilegijs, & libertatibus clericali ordini annexis priuauit, grauibusq́; pœnis, & cenſuris, ac iudicio ſeculari ſubiecit. Præterea circa hæc tẽpora urbs Lubicenſis graui obſidione à Danorum Rege, & Holſatiæ duce impugnabatur, catena ferrea per fluuium Traue exitum, & aditum impediente: quam claßis Suetica ſufferratis nauibus per medium ſecans, amicam urbem ab obſidione liberauit, meruitq́;, ut in omne reliquum tempus à ciuibus Lubicenſibus ſimili officio iuuaretur.

CAPVT XVI.

Valdemarus 131 Rex internus.

VAldemarus Birgeri ducis filius, cùm pater in Taueſtia contra Chriſti inimicos fœliciter (ut diximus) militaret, ipſeq́; Rex Ericus auũculus eius ſine liberis mortuus eſſet, ad Gothorũ, & Sueonum regna concordi procerum electione aſſumptus eſt: ad quod præcipuè cooperatus eſt quidam inter Sueonũ proceres nobiliſsimus, nec minus in rebus gerendis prudens, Iuarus Blao, non longè ab oppido Enecopenſi in caſtro, quod Viridem burgũ cognominauere, manſionẽ complexus. Hic defuncto Erico, cùm primum inter regni ſenatores locum, & autoritatem haberet, contractis in concionem proceribus, & populis, docet Regem uacanti regno quantocyus præficiendum eſſe. Cuius exhortationi tantum ab uniuerſis cõcorditer tributum

Iuarus Blao.

erat,

erat, ut Regem, quē uellet, liberè deſignaret. Eo igitur Valdemarũ præmortui Regis Erici ex ſorore nepotē (quamuis minorennem) nominante, mox concors procerum, & populi conſenſus, Regium iuuenem à tam prudente ſenatore nominatum approbauit, circa annũ Chriſti MCCLI. Anno 1251. Intereà Birgerus ex Taueſtia cum glorioſa uictoria, & integra claſſe ad Suetiam reuerſus, didicit filium ſuum in defuncti Regis locum ſurrogatum. Quod etſi grato, atq; iucundo animo audire debuiſſet, animum tamen ſuum ambitioni permittens, ſatis oſtendit, ſibi potius, quàm filio regni diadema imponi uoluiſſe. Birgerus Ierl ambit regnum. Proinde coram conuocato regni ſenatu, quaſi electionem caſſaturus, expoſtulat, quòd ſe nō expectato noui Regis ſuffectionem acceleraſſent. Deinde interrogat, cuiuſnam audacia effectum ſit, ut is eligeretur in Regem, qui nondum per ætatem ſeipſum regere poſſet. Ad hæc inquit Iuarus: Ego ſum huius electionis autor, qui ſingulari beneuolentia in te uſus, nolui te hominē ſenio confectum, quamuis optimè de noſtra Repub. meritum, tam graui onere adminiſtrandi regni obruere, quod ego ipſe in me collatum recuſaſſem. Iuari Blao magnanimum rēſponſum. Attamen ſi tibi electio, quæ de tuo filio facta eſt, diſpliceat, tu tibi recipe filium tuum, tuæq;, & eius ſaluti, uti uolueris, & potueris, melius conſule: & nos interim facilè inueniemus, in quē Regiæ dignitatis honorem & officium imponemus. Cui Birgerus, nondum depoſita ſpe aſſequendi regni, dixit: Certum eſt, regnum ſine Rege ſubſiſtere non poſſe: quem ergo, caſſata filij mei electione, eligetis? Deſub hac tunica, inquit Iuarus, qua induor, Regem extrahemus. Quo audito, Birgerus magis timuit, ne tam ipſe, quàm filius à Regio honore deijceretur: conſenſumq; factæ electioni confeſtim præbuit, præfatus, ſe omnia dixiſſe, ut intelligeret, an omnium ſuffragia conformiter in filium collata fuiſſent; egitq; ſingularibus uer-

bis gratias tam Iuaro, quàm ſenatui, quòd filium ſuum tanto honore extuliſſent, & ornaſſent.

CAPVT XVII.

Tutor minorenni Regi conſtituitur.

TVm ex ſenatuſconſulto datus eſt Regi iuueni tutor, ſeu curator, unus ex optimis regni proceribus, cuius nomen hiſtoriæ per negligentiam, ut multa alia, omiſerãt. Hic omnia domeſtica Regis negotia ita fideliter, & diligenter curabat, ut nec Regi, nec eius familiæ quicquam deeſſe pateretur, quod ſua ſolicitudine poterat comparari. Interim Birgerus regnũ circuiens, omnia publica negotia prudenter adminiſtrabat, legesq́; multas & bonas conſtituit, uel pridem conſtitutas emendauit, ſummoperè curans, ne quiſquam earum prætextu innocentibus iniuriam inferre auderet, ſed ubiq; iuſtitia inuiolata ſeruaretur. Omnesq́; liberos ſuos ad iuſtitiam, & omne genus uirtutis educari fecit. Habebat enim poſt Valdemarum genitos, Benedictum, qui creuit in Epiſcopum Lincopenſem, & ducem Finlandiæ: prætereà Magnum, poſteà Regem: & Ericum præmatura morte ſublatum. Creuit itaq; huius Birgeri autoritas in utroq; regno non minus, quàm ſi Rex eſſet. Nec erant aliqui in toto populo, qui ei reſiſtere auderent, excepta una familia Folchungorum: qui etſi ſuæ generationis principium ad nobiliſsimum, atq; integerrimum principem Folchonem referrent, nihil tamen paternæ, aut auitæ probitatis in eis relucebat. Erant enim ad omnia nefaria opera parati, contemptisq́; legibus non ut nobiles, ſed ut prædones huc illucq́; ferebantur: quaſi dicere uoluiſſent: Quid ad nos de iſto Birgero Oſtrogotho, aut eius filio? Quocirca Birgerus tot atrocibus iniurijs laceſsitus, conſtituit eorum uiolentiam uiribus, & armis reprimere: collectoq́; exercitu, in apertam pugnam contra eos deſcendit.

Birgerus Ierlo regni adminiſtrator.

Birgerus dux, trium inſignium filiorũ pater.

Folchungi ab auita probitate degeneres.

Bellum ciuile inter Birgerum ducem, & Folchungos.

Nec

Nec illi pugnam detrectabant, ſed coactis undiq; militibus, ducem Carolum in ſuæ factionis principem eligentes, ſe aduentanti obiecerũt. Et cùm fluuius inter utrunq; exercitum medius pugnam impediret, Birgerus ad ſtrategemata non ſatis honeſta ſe conuertens, conabatur Folchungos ad ſe ſub ſpe reintegrandæ pacis aduocare. At illi eius fidem ſuſpectam habentes, perſuaderi non poterant, ut ſe ad eius colloquium conferrent, donec Colo Epiſcopus Lincopenſis de Birgeri integritate confiſus, iuſiurandũ de eorum ſaluo acceſſu, & regreſſu præſtitiſſet. Sed cùm tranſito ponte in caſtra Birgeri perueniſſent, confeſtim cõprehenſi trucidantur: quod Epiſcopus Colo adeò grauiter tulit, ut nunquàm deinceps eo ore ſanctum Chriſti corpus conſecraret, quo nobiles uiri ad interitum deducti fuerant: ſed relicta eccleſia Epiſcopali, & patria, ad Chriſti ſepulchrum profectus, uitam peregrinatione, & exilio finiuit.

Carolus dux Folchungorum.

Colo Epiſcopus Lincopenſis.

Birgerus iuſiurandũ violat.

Colonis Epiſcopi Lincopenſis pro alieno peccato pœnitentia grauiſſima.

CAPVT XVIII.

Carolus autem Folchungorum dux eo tempore, quo cæteri decepti fuerunt, aberat. Suſceptus tamen in Birgeri amicitiam, non magis poſteà, quàm anteà ſe ſecurum putabat: fuitq; neceſſarium, ut, ſi diutius uiuere uellet, patriam ipſam exilio commutaret. Veniens igitur in Prutenorum terras, incidit in quoddam graue bellum, quod Pruteni aduerſum idolatras Lituanos committebant: ad quod ſe ob defenſionem ſanctæ religionis immiſcens occiditur. Neq; enim, ut ab eo bello abſtineret, quocunque modo à Cruciferis militibus perſuaderi poterat: tantus quippe fidei feruor inuictiſſimum cor eius accenderat, ut ſe felicem beatúmque exiſtimaret, ſi pro Chriſti honore tranſitoriæ uitæ reliquias erogaret. Sed non inultus obiuit: nam ingenti numero barbarorum ſua manu proſtrato,

Carolus dux Folchungorum in exilium iuit.

Carolus dux pro fide Chriſti occiſus.

admiranda fortitudinis opera ædidit, cunctis Chriſtianis, qui funeſtæ pugnæ ſupererant, ob eius præmatura funera, collachrymantibus. Nec Birgerus, comperta eius morte, ſe à gemitu continuit, quamuis mixtum dolore gaudium haberet, quòd à tam potente aduerſario liberatus eſſet: quem etiam, depoſito omni uetere odio, honeſtis exequijs proſequendum curauit. Egitq́; grauem pœnitentiam à Laurentio Archiepiſcopo Vpſalenſi impoſitam, quòd ſtragem nobilium Folchungorũ (fracta fide) perpetraſſet. Deinde clementius cum omnibus incolis agens, omnia publicæ pacis negotia ſtudioſè exequebatur. Nec minor in diuino cultu propagando erat. Quippe monaſteria, & templa plurima erexit, ſacerdotijsq́;, & prouentibus auxit, rectè exiſtimans, quòd ad piorũ Regũ, & Principũ officiũ præcipuè ſpectet, diuinã maieſtatem in Chriſtianæ Eccleſiæ miniſtris honorare. Intereà etiam, habito illuſtriſſimæ coniugis ſuæ, & procerum conſenſu, Sophiam Danorum Regis Erici filiam, Valdemaro in coniugem accepit, reſtituta cum ea magna parte Schoningiæ dotis nomine: quæ (ut prius diximus) ſemper fuerat inter Gothos, & Danos maximorum occaſio bellorum. Celebratæ fuere hæ nuptiæ in oppido Ionacopenſi, quod ſitum eſt in Auſtrali Gothia ad litora uaſtiſſimi lacus Vether: in quod Gothorum, & Sueonum, ac Danorum ingens multitudo confluxerat, pompam nuptialem immenſo apparatu inſtructam contemplatura. Qua peracta, Birgerus magno ſtudio, maximaq́; prudentia ſeſe ad regni adminiſtrationem conuertens, nouas denuò leges, approbantibus incolis, condidit, præcipuè de hæreditate inter ſororem & fratrem, ac pace domeſtica nõ uiolanda, compluresq́; alias non minus neceſſarias, quàm utiles: quæ ob ſingularem earum æquitatẽ, etiam noſtro tempore, publico omnium conſenſu obſeruantur.

[Margin notes:] *rgerus dux inimicũ mortuum honeſtis exequijs decorauit.* — *Laurentius Archiepiſcopus Vpſalenſis.* — *Birgeri ducis pœnitentia.* — *Birgeri pietas in diuinum cultum.* — *Sophia Danica Valdemari Suetiæ Regis coniunx.* — *Ionacopia oppidum.* — *Birgeri Ierl leges*

CAPVT

CAPVT XIX.

SEd omnia eius præclara, & magnifica opera excedere uidetur, quòd præcipuam Sueonum ciuitatem, & regiam Stocholmiā à fundamentis erexit, murisq́;, & mœnibus fortiſsimis communiuit, in loco adeò opportuno, & neceſſario, atq; inuincibili, ut nihil unquam cōmodius per eum excogitari potuiſſe crediderim. Eſt enim locus torrentibus undiq; munitus, atq; inter aquam ſalſam, & dulcē ita poſitus, ut porta totius Suetiæ appellari poſsit. Prius enim Eſtones, Moſcouitæ, Ruſsi, Taueſti, per eas fauces continuè ingrediebantur, & clandeſtinis incurſionibus Sueones, nullam hoſtilitatem ſuſpicantes, adorti prædabantur, factaq́; ingenti hominum ſtrage, liberè, & impunè, atq; maximis ſpolijs onuſti, in ſuas terras euaſerunt: quo incurſu Ioannem ſecundum Archiepiſcopum Vpſalenſem in ſua propria manſione Almerſtech occiderunt, & nonnullos alios clariſsimæ memoriæ proceres. Sed extructa Stocholmia, ciues perpetuam pacem aſſecuti fuerunt: hoſtes uerò ſempiternam formidinem, uiſo tam inſuperabili præſidio, contrahentes, in omne reliquum tempus à diripiendo agro Suetico abſtinuerunt. Sunt prætereà quàm plurima alia per Birgerum Oſtrogothum magnificè geſta, quæ oſtendunt, ipſum plus utriq; regno præfuiſſe, quàm multos ante eius tempora Reges. Inter quæ ſilendum non eſt, quòd ſemper prudentes præfectos per totum principatum ordinauit, à quibus populi magis ad publica, & priuata commoda inſtruebantur, quàm exactionibus opprimebantur. Quod ſi noſtro tempore ſeruaretur, felicem Rempublicam haberemus, qui uix eius ueſtigium cernimus. Ego audeo polliceri, quòd ſi ſapientes præfecti per terras illas conſtituerentur, qui ſcirent & uellent commoditates à natura conceſſas, ad publicam patriæ utilitatem conuertere, infra

Stocholmia à Birgero Ierl fundata, & erecta.

Stocholmia præſidium totius regni.

Birgerus Ierl prudētes præfectos inſtituit.

Præfecti mali ſuggillantur.

Præfectis malis patria deſolatur.

ſinem decem annorum tam fœlicia efficerēt illa duo regna, ut ad multa centena millia increuiſſe uiderentur. Quot enim cōmoda accreſcerent ex ſola deriuatione aquarū? quæ poſſent ab ingratis uicinis auerti, & ad communem utilitatem, defenſionemq́; patriæ facili negotio conuerti. Taceo de illis uaſtis nemoribus, & ſaltibus cum magno dedecore, & damno deſertis, in quibus terra eſt optima, & ſerendis frugibus aptiſſima. Nec deſunt homines, ſi à prudentibus Principibus rectè in omnes partes terræ diſtribuerentur. Eſſetq́; ante omnia prouidendum, ne mancipia ex Finlandia, uel alia parte Suetiæ, in exteras terras cum graui totius regni opprobrio deportarentur. Quis ſapiens unquā mihi negauerit, quin nimis ineptum ſit illud ignauorum præfectorū præceptū, quo prohibent equos extra patriā efferri, homines uerò paſſim, & liberè in alienas terras ad turpem ſeruitutem deportari permittunt? quaſi non eſſet Regi ſummus rubor, plus curare equos, & beſtias, quàm homines in ſpem patriæ genitos, & educatos. Taceo ſimiles utilitates quaſi infinitas, quibus optimæ patriæ per ſapientes Principes prudenter, & efficaciter conſuli poſſet, modò ſuo officio magis, quàm coaceruandis pecunijs intenderent. Sed de his alibi latius.

Aquarum deriuatio.

Terra ob præſidum ignauiā deſerta.

Finni indigniſſimè tranſportantur, et venduntur.

Principum ignauia taxatur.

CAPVT XX.

TAndem hic clariſſimus dux Birgerus currente anno à nato Chriſto M C C L X V I. non ſine publico omnium bonorum planctu diem clauſit extremum. Sepultus apud ſuos Oſtrogothos in monaſterio Aluaſtra, in Regum monumentis, ad latus ſuæ conſortis biennio antè defunctæ. Eodemq́; anno Guido S. R. E. Cardinalis, & Summi Pontificis Vrbani quarti legatus ad Calmarniam peruenit. Cuius negotia quæ fuerint, & quem effectum acceperint, opportu-

Anno 1266.

Birgeri Ierl mors, & ſepultura.

Cardinalis Guido ad Calmarniā peruenit.

opportuniore loco dicemus. Interim res Sueticas continuaturi, inuenimus regnum Valdemari poſt prudentiſſimi patris occaſum, multis uarijsq; modis ad ruinam irreparabilem præcipitatum fuiſſe: ad quod nimium cooperata fuit ſuperbiſſima illa Danica Regina Sophia: à qua cùm tres ipſius Regis fratres, Magnus, Benedictus, & Ericus, non ſolùm non amarentur, ſed ut uiles homines contemnerentur, de hæreditarijs bonis diuidendis cogitare cœperunt. Diuiſo igitur patrimonio, quod eis ampliſſimum à patre Birgero relictum fuerat, ad feudalia bona ex æquo & iuſto diuidenda ſe conuerterunt. Itaq; Benedictus, cùm eſſet in Epiſcopum Lincopenſem deſignatus, nihil præter ducatum Finlandiæ ambiuit. Erico etiam ad bonorum uirorum arbitriū non contemnenda regni portio attributa eſt. Magnus autem dux Sudermanniæ, aliarumq; terrarū Princeps effectus, cœpit ſe in omnibus operibus ita magnificè, & ſapienter gerere, ut omniū oculos in ſe cum ſumma admiratione conuerteret. Cùm enim uideret Regem fratrem ſuum ignauos conſiliarios admittere, atq; in pretio habere, ipſe diuerſa uia incedens, prudentiores, qui in toto regno inueniebantur, in ſuam familiaritatem aſſumpſit: factumq; eſt, ut aula ducis in nullo uideretur Regia Maieſtate inferior. Quocirca Rex, concepta indies maiore in fratrem inuidia, non ſolùm occultè, ſed palàm oſtendit, ſibi fraternæ fortunæ felicitatem uehementer diſplicere. Regina quoq; (ad cuius probitatē ſpectaſſet, odia inter fratres extinguere) non modò conceptum odij fomitem nō extinxit, ſed additis maioribus fomentis acrius imprudentem Regem in fratres accendit. Nec id occultè feciſſe contenta, ſed palàm, & ubicunq; ſermo de eis incidebat, conuitijs, contumelijs, & improperijs eos afficere uoluptatis loco duxit, mimam ſe potius, quàm Reginam oſtendens. Enim-

Valdemari regnum mortuo eius patre Birgero periclitatur.

Sophia Regina ſuperbiſſima.

Valdemari fratres paternam hæreditatē diuidunt.

Benedictus Epiſcopus Lincopenſis dux Finlandiæ.

Magnus dux Sudermanniæ clariſſimus.

Magni ducis claritudo Regem ad inuidiam prouocauit.

Sophia Danica inſolentiſſimi, & peſſimi mores.

uerò ducem Magnum, quòd parum candido, & flauo capillo eſſet, faciemq́; ſubnigram, & macram præ ſe ferret, cacaborum reparatorem, Ericum uerò ineptum, atq; inſulſum contemptim, & ſcurriliter appellare conſueuit, exemplum cæteris Regis ſatellitibus idem audendi relinquens. Nec eos in colloquium admittere dignata, inextinguibili odio ſe in eos ferri patefecit. Sed Deus omnia iuſtè diſpenſans, permiſit eam unà cum ſuo marito ad eam infamiam corruere, quam nulla unquam tempora poterunt abolere. Magnum autem tam glorioſum regem effecit, ut ante eum pauci, pòſt uerò nulli tam probi, & magnifici fuiſſe memorentur.

Reginæ inſolentia cæteros inſolentes effecit.

Valdemari, & Sophiæ infamia ſempiterna.

CAPVT XXI.

Iutha virgo Danica Sophiæ Reginæ ſoror.

Accidit enim Reginæ ſororem Iutham, uirginē ſpecioſiſſimam, ex Dania in Suetiam cum magnifico apparatu, & Regia pompa aduenire, uiſendæ ſororis cauſa: quam Rex Valdemarus, miſsis in occurſum eius nobiliſſimis proceribus, & matronis, tāta beneuolētia excepit, exceptamq́; in palatium ſuum induxit, ut maior honor alicui uirgini, quantumuis illuſtriſſimæ, à Rege impendi nequiuiſſet. Sed ſuberant maligni dæmonis inſidiæ, quibus Regi, & Reginæ extrema pernicies parabatur. Rex enim familiarius, quàm honeſtius cum ea conuerſando, ad nefarij ſtupri libidinem infeliciſſimo caſu deuenit, prolemq́; ex ea in perpetrati flagitij teſtimonium ſuſcitauit. Quo uno, & enormi ſcelere, ſeipſum omni honeſtatis opinione exuit, legitimi tori iura corrupit, illuſtriſſimam uirginem uiolauit, ſororem ſororis pellicem effecit, Deumq́; in publicam totius regni uindictam prouocauit. Tum infelix illa, & nimis ſuperba Regina, ſatis habebat ſuæ faciei rugas ex acerbiſſimo dolore contractas, omiſſo alienæ nigredinis iudicio, con-

Valdemari inceſtus flagitioſus

Valdemari ſcelera.

Sophiæ ingens dolor.

cio, contemplari. Erat tamen mater trium liberorum ex Valdemaro ſuſceptorũ: quorum primus erat Ericus, quem præmatura fata (ſortè ob paterna flagitia) eripuerunt. Filia uerò Richeſa tradita eſt in matrimonium Primislao Pomeraniæ duci, qui poſteà factus eſt Rex Poloniæ, ipſaq; Regina: et filiã ex eo genuit, Poloniæ & Bohœmiæ Reginam: poſt quam ea generatio (ut hiſtoriæ Polonorum teſtantur) ceſſauit. Altera autem filia Marina maritum ſortita eſt illuſtrem Principem de Deuenholt. Celebratæ ſunt utriuſq; filiæ nuptiæ pariter in oppido Nicopenſi: à quo loco, poſt abundantiſsimam dotem à patre acceptam, cum Regia, & ſumptuoſiſsima pompa ad terras maritorum ſuorum honeſtiſsimè ducebantur. Intereà creſcentibus annis, fraternum illud odium inter Regem, & fratres eius, maiora incrementa ſuſcepit, quàm quòd poſſet aliquo humano ingenio extingui. Habitus tamen eſt maximus in ciuitate Strengenenſi conuentus anno Chriſti MCCLXXV. in quo præſentibus eiſdem Rege, & fratribus, omnes regni Pontifices, unà cum tota procerum multitudine, ſummoperè nitebantur illam fraternam neceſsitudinem tam periculoſè collapſam, & quaſi radicitus auulſam, reſarcire: maximè autem ad id totos animi ſui neruos frater eorum Benedictus Epiſcopus Lincopenſis extendit, qui ducatũ Finlandiæ, & omnia ſua patrimonialia bona in eorum manus obtulit, ut in mutuam, & fraternam gratiam redire uellent. Sed inane erat, quicquid illi Regi ſuadebatur, quem Deus ne ámodo regnaret, abieciſſe uidebatur.

Richeſa Suetica fit Regina Poloniæ.

Marina filia Valdemari.

Fraternũ odiũ inextinguibile.

Comitia Strengis celebrãtur 1275.

Benedictus Epiſcopus Lincopenſis, & dux Finlandiæ.

CAPVT XXII.

Magnus itaq;, deſperata penitus cum obſtinato fratre concordia, ſeſe, accelerato per Oſtrogothiam itinere, recepit in Daniam, datiſq; liberaliſsimis ſtipen-

Magnus ad Daniam fugit.

diis, maximū Danorū, Teutonūq́; exercitū cōſlauit, anno Chriſti M C C L X X V I. Danico etiam Regi Erico pro centum armatis mille puri argenti libras rependit, repenſurus poſt uictoriam duplum. Deinde tot militum copiis ſubnixus, Veſtrogothiam ingreditur, palàm affirmans, ſe aut in eo prælio moriturum, aut regnum Sueonum à manibus tam ingrati Regis erepturū. Quo audito, Valdemarus, reſoluta immodico riſu bucca, reſpondit: Aliquid minus in eius ſortem, quàm regnum adueniet. Congregata igitur infinita populi multitudine, conſtituit in Veſgothia belli fortunam experiri: quam etiam ſibi unà cum certa uictoria firmiter polliceri potuiſſet, ſi prudentiam cum tanta potentia cōiunxiſſet. Præmiſit enim ſatis imprudenter magnam populi multitudinem, cùm ipſe interim electiſsima militia ſuccinctus, nimis lento gradu, & cunctabundo animo incederet, pauſamq́;, & ſomnos, ac crapulam (ingruente Marte) in Romundaboda captaret. Intereà enim multitudo, quæ ſine ductore præmiſſa fuerat, ab exercitu ducis Magni in uilla Houa anno Chriſti M C C L X X V I I. ſuperatur, & repellitur. Magnusq́; uictoria potitus, uiriliter & animoſè proceſsit, cuncta reſiſtentia proſternens, præfatus, ſe uenturum, ut fractos Reginæ cacabos repararet: occupaſſetq́; ex improuiſo Regem dormientem, & Reginam ad ſcacos ludentem, niſi quidam equitum ex amiſſa pugna ad Regem præcipiti curſu aduolaſſet, uulneraq́; accepta ei oſtendens conſuluiſſet, ut paululum regreſſus exercitum repararet. Sed ille, ut erat improuidus, & meticuloſus, atq; in rebus bellicis minus expertus, confeſtim ad fugam ſe conuertens, non quieuit, donec clàm deſerta ſua electiſsima militia, ad deſerta Vermelandiæ perueniret. Quo comperto Magnus ex ſuis expeditiſsimos poſt terga fugientis emiſit: qui ipſum in quadam uilla cœnantem, &

Anno 1276.

Magnus dux Veſgothiā ingreditur.

Valdemarus in bellum contra fratrē progreditur.

Valdemarus ſuperatus fugit ad Vermelandiam.

omnia quaſi ſecurè agentem comprehenderunt, atq; ad du cem, qui interim ſibi regnum ſubijcere feſtinabat, celerius adduxerunt. Quò adductus Valdemarus, primùm ſupplex effectus, miſericorditer ſecum agi rogabat: deinde regnum ad manus fratris reponens, aſſeruit ſe priuatæ uitæ ſorte contentum, dummodò ſibi ſaltem medietas ex paterna hæreditate permitteretur. Tum dux Magnus ſuæ innatæ bonitatis rationem habens, reſpondit: Scio quia fratres ſumus, & nimis inhumanum eſſe, fraternam neceßitudinem uiolare. Quocirca ſi me in meo iure liberum permiſiſſes, nec me tam graui odio ad tuæ coniugis ſuggeſtionem perſecutus fuiſſes, nequaquā hoc bellum in te ſuſcepiſſem. Agam tamen tecum ea, ad quæ me deducit humanitas, ut omnes cognoſcāt, me maximis beneficijs maximas iniurias compenſaſſe. Statimq; cōuocatis proceribus, & regni con ſiliarijs, aßignauit ei totum regnum Gothorum, contentus in regno Sueonum, ſopitis illius domeſticæ diſcordiæ fomentis, regnare. Itaq; reſtituta fratrum concordia, tota patria cumulatißimo gaudio affecta exultauit.

Valdemarus captiuatur.

Magni humanitas in victum fratrem.

IOANNIS MAGNI GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOthorum Sueonumq; liber uigeſimus.

CAPVT I.

Magnus Ladalaos 132. Rex internus.

SVcceßit deinde in utroq; regno Magnus cognomento Ladalaos, anno Chriſti MCCLXXVII. poſtquàm eius frater Valdemarus inutilis, & pernicioſus Rex, publico, & iuſtißimo omniũ ordinũ iudicio à Regio ſolio amotus eſſet: regniq; diademate à Folchone Archiepiſcopo Vpſalenſi die ſancto Pentecoſtes inſignitur.

Magnus Regia corona inſignitur ab Archiepiſcopo Vpſalenſi.

Magni Regis nuptiæ.

Heluigis Reginæ optimi mores.

Deinde eodem anno in medijs diebus menſis Nouembris nuptias, in oppido Calmarnenſi, ducta in coniugem Heluige uirgine nobilißima, Gerardi Holſatiæ ducis filia, celebrauit: quæ tantũ ob ſuas eximias uirtutes ab omnibus incolis cõmendabatur, quantum Sophia Danica ob non ferendam ſuperbiam, & morum difficultatem, à cunctis contemni merebatur. Peractis his nuptijs, Magnus prægrandem exercitum aduerſus Ericum Danorum Regem educere feſtinauit. Cuius belli cauſam quidam inde prodijſſe affirmant, quòd Ericus argentum illud à Magno pro centum equitibus ſtipendio promiſſum, nimis importunè extorquere nitebatur, cùm interim Magnus aſſereret, numerum militum ad promiſſum pretium minimè aſcendiſſe.

Schoningianũ bellum.

Præterea Schoningiam, Hallandiamq;, Gothici regni partes, ſibi ante ſolutionẽ reſtitui poſtularet. Verùm quia illas ſine armis recuperare nequiuit, prælium in Schoningiam transferebat. Vaſtata igitur utraq; terra, uictorem ab incruento bello

to bello exercitũ reuocauit, occaſionemq́; & cauſam præſtitit, ut Ericus de uindicta in terras Sueonum inferenda cogitaret. Sed cùm optimè noſſet, Suetiam hoſtilibus armis minimè ſuperari poſſe, niſi prius domeſtica diſcordia labefactetur, miſsis clàm nũtijs, perſuadet Valdemaro, ſe uelle eum in amiſſi regni ſoliũ collocare. Qua uerſutia imprudẽtiſsimus Valdemarus iterũ ſeductus, Danicæ factionis partibus ſe uelocius quàm fœlicius ſociauit, aperteq́; ſe Magno opponens, ſignificabat ei, ſe de diuiſione regni pridẽ facta minimè contentum eſſe: ſed ſecum firmiter ſtatuiſſe, aut totum recuperare, aut toto carere. Deinde uenientibus Danorum copijs adiunctus, publicum totius patriæ hoſtem ſe exhibere non erubuit, Veſgothiam, Finuidiam, Verendiam ferro, flammaq́; deuaſtans. Nec ſacroſanctis eccleſijs, aut locis conſecratis pepercit, immò eccleſiam Cathedralem, & ciuitatem Vexionenſem incendio conſumpſit. Damnum tamen eccleſiæ, datis ei prædijs Tollagarn in ſempiternã poſſeſsionem, compenſauit.

Sueci & Gothi ſine domeſtica diſcordia inſuperabiles.

Valdemari Regis inconſtantia.

Valdemari crudelitas in proprios ſubditos.

Vexio. Tollagarn.

CAPVT II.

INterim tamen cùm Verendiam tam cruentis armis opprimeret, & auxiliares copiæ ex Dania aduenirent, aderant etiam ex improuiſo Sueci, quos ſtrenuiſsimus princeps Vlfo Caroli adduxit: ſubitoq́; in Danos comeſſationi & crapulæ indulgentes irruerunt, & magna eorum parte captiuata, Valdemarus Daniam fuga elapſus acceſsit. Præcipui autem inter Danos captiuos erant, Palno Albus, & Benedictus de Alſne, antè multis uictorijs clari. Hos & cæteram captiuorum turbam, quæ non parua erat, Sueci in Daniam redire permiſerunt, data fide, quòd anno elapſo in Sudercopiam Oſtrogothorum oppidum, more captiuorum reuerterentur. Nec multo pòſt tẽpore Valdemarus

Dani uicti fugerunt.

Valdemarus iterum belli aleã tentat.

Danico Rege Erico, & immenſo exercitu ſociatus, Veſtrogothiam intrauit, totamq; incẽdijs, direptionibus, cædibus inhumaniter deuaſtauit, & penè deſolauit, cùm interim Magnus contra Danos ſe opponere non curaret, aſſerens, ipſam Veſgothiam in diuiſione regni ad Valdemari ſortem deueniſſe, qui etiam potuiſſet ſine Danorũ auxilio terram propriam in ſolitudinem redegiſſe. Igitur poſtquam Valdemarus & Ericus conſiderarent, Magnum apertam pugnam detrectare, per eandem uiam, qua uenerant, pariter in Daniam redierunt. Adhibuere tamen utriuſque partis proceres ſuas operas, ut Magnus ſoluto argento, ſiue ſtipẽdio, quod Danorũ militibus debebat, in amicitiam cum Erico rediret. Interea cùm hæc fierent, aut circa eorum principium, mortuus eſt Ericus, duorum Regum, Valdemari et Magni frater, & ſedes Archiepiſcopalis ex antiqua Vpſalia in nouam translata, ibiq; Metropolis conſtituta, ubi quondam fuerat præcipua cultura idolorum. Cæterùm Rex Magnus, quò magnificentius ſuam familiam augeret, & Regiam maieſtatem clariorem efficeret, ampliſſima fortibus ſtipendia proponebat. Quo factum erat, ut militaris profeſſionis homines, quorum honor maximè præmijs alitur, certatim in eius famulitium confluebant: inter quos non pauci ex Teutonibus, & Danis in eius militiam conſcripti fuerunt. Qui quoniam adulando, & applaudendo plurimum ualebant, præcipuum familiaritatis gradum in aula Regia ante Sueonum nobiles, qui à talibus artibus omnino ſunt alieni, aſſecuti fuerunt.

Valdemarus & Ericus Reges in Daniam fugiunt.

Cõcordia inter Reges Suetiæ & Daniæ.

Ericus Birgeri ducis filius moritur.

Magni regis magnificentia.

Filij regni eijciuntur foras.

CAPVT III.

Suetiæ nobiles tardi ingenij.

SVnt quippe noſtri nobiles Sueci tardioris ingenij, at ueracioris, quàm ſunt externi. Qui quidem externi, cùm nec leges, nec mores patriæ norunt, ad conſulendum de

de aliena Repub. imprudentiſſimè admittuntur: plerunque etiam ob enormia facinora, aut ob inſolubiles obligationes, apud ſuos locum honeſtum minimè inuenientes, in Suetia ſuper capita nobilium, & prudentiſſimorum uirorum, ab imprudentibus Principibus ſtatuuntur: quemadmodum huic Regi Magno euenit, ad quem quidam nobilis miles Petrus Porſe, ex Dania ob ſua enormia flagitia proſcriptus, peruenit: qui confeſtim ad ſummũ Regiæ familiaritatis gradum admiſſus, non ſolùm regiorum arcanorum particeps effectus eſt, ſed credita eſt illi arx fortiſſima: à qua etiam intolerabilem in ſubditos tyrannidem exercebat. Sed audiamus, quàm egregiè ſeſe, quiſnam eſſet, aperuit. Cùm enim idoneam occaſionem nactus eſſet, ut exquiſitis uerborum blandimentis Regiam ſimplicitatem illaquearet, ſupplex orabat, ut in arcem ſibi creditam ſe ſolatij cauſa recipere dignaretur: conſenſit generoſi animi Rex perfidiſſimo proditori tam nequiter ſe humilianti: & paucis comitatus uernaculis, arcem intrauit. Tum Danus ſuæ malignæ naturæ memor, ſummam fraudem ſummis blandimentis primùm occultabat: deinde Regem in omnem hilaritatem reſolutum, inter hoſpitalis menſæ ſacra captiuauit, captiuatúmque in arctum locum detruſit: nec eum inde egredi permiſit, donec argentum Danorum militibus ratione ſtipendij debitum perſolueret, ſeq; iureiurando aſtringeret, ne unquam hanc offenſam ad uindictam reuocaret. Dura quidẽ hæc erant homini Regi, qui libertatem à fugitiuo & perfido mancipio redimere coactus, arcem Lodoſienſem eidem cum omnibus Regalibus prouentibus aſſignauit, nihilq; de ſolito erga ipſum fauore, ne iuſiurandum uiolaret, imminuit. Quo facto, heroicámne patientiam, an ſingularem ignauiam oſtenderit, à pleriſque dubitatur. Nec inde cautior effectus,

Externi imprudenter præficiuntur incolis.

Petrus Porſe Danus Regem inuitat, & captiuat.

Magnus Rex à proditore Dano captiuatur.

Ingemarus Danus ſororius Regis.

Ingemarum quendam Danum in tantam amicitiam & familiaritatem aſſumpſit, ut data ei in coniugem ſorore, uel conſanguinea ſua Helena*, omnibus regni nobilibus ipſum prætuliſſe uideretur: tamq́; magnifica dote ornauit, ut ab omnibus prodigus poterat iudicari.* Quocirca *Sueonum nobiliſsimi, præſertim illi, qui de* Folchungorum *familia erant,* Regem *adeuntes, ſummoperè hortabantur, ut, habita ſuorum procerum ratione, ita externos promoueret, ne incolis, & benemeritis ciuibus iniuriam intuliſſe notaretur.* Habet, *inquiunt,* Suetia *&* Gothia *uiros ad arma magis, quàm ad blandiloquentiam natos, qui ſuam uitam pro te, ô* Rex*, quandocunque neceſſe fuerit, uiriliter exponent. At iſti homines, quos ſcelera, & crimina ad te ex proprijs eorum terris extruſerant, nec ueſtigium fidelitatis erga te, aut nos, aut patriã noſtram habere poſſunt, immò nec uolunt.* Quippe *mentiri, & fallere, inter ſordes, & uitia non ducunt.* Quocirca *ſereniſsime* Rex *conſulimus, ut pro tua, & publica omnium tuorum ſalute, atque honeſtate, meliore, ac honeſtiore inſtituto hos tuos mores commutare contendas.* His *liberius, quàm efficacius coram* Rege *propoſitis,* Rex *ipſe, perinde ac ſi fuiſſet importuno alloquio offenſus, iram contraxit, unde ſaniorem animi ſui affectum colligere debuiſſet.* Ipſi *tamen iuſtiſsimum dolorem ſuum, & totius nobilitatis, ac patriæ ignominiam auerſuri,* Ingemarũ *ſeorſum alloquuntur, monentq́;, ut ſe modeſtius gerat, nec ſe tam ſuperbè, & temerè alijs, quos nec ſanguinis nobilitate, nec rerum gerendarum induſtria ſuperaret, præferre conetur.* Sed *cùm nullum modeſtius reſpõſum ab eo, quàm pridem ab irato* Rege *aſſequi poterãt, ad impacabilẽ iram prouocati diſceſſerunt, opportuniora remedia contra extraneorum inſolentiam quæſituri.*

Folchungi alienigenas apud Regem criminantur.

Magnus Folchũgus iraſcitur.

Folchungi Ingemarum increpant.

CAPVT

CAPVT IIII.

INterim uerò accidit eundem Ingemarum ad ciuitatem Scarenſem in Veſtrogothiam cum Regina Heluige ex Suetia deſcēdere: ad quē locum etiam Folchungi conuenientes, omnia conſilia ſua eò conferebant, quò poſſent ſe, & patriam ſuam ab exterorum iniurijs uindicare. Subitaq́; irruptione in hoſpitiū Gerardi Comitis, qui nuper ex Holſatia cum filia Regina locuturus aduenerat, facta, ipſum Ingemarum ibi in primo aggreſſu repertum, crudeliter trucidauerunt. Gerardum uerò Comitem captiuantes, uelociſsimóque curſu tranſportantes, in munitiſsimam arcem Impſeborg incluſerunt. Regina autem, dum hæc fierent, in uicinum monaſterium Prædicatorum effugiens, periculum euaſit. His peractis, Folchungi collectis bellatorum copijs caſtrum Ionacopenſe inuictiſsimum dura obſidione cinxerunt, atque in ſuam partem Valdemarum Regem, antea à regni adminiſtratione iuſtiſsimè amotum, attraxerunt. Quo audito, Magnus uehementi dolore concutitur, tam ob caſum Comitis, & maximum Reginæ periculum, quàm ob ſuam, totiusq́; regni ſalutem, quam uidebat ad graue & præſentiſsimum diſcrimen adduci. Nouit enim ingentem eſſe in regno potentiam Folchūgorum, quæ etiam ob Valdemari acceſſum formidabilis atque inuicta fieri poſſet. Sed erant in conſilio eius Dani, qui ipſum omnia feliciora ſperare iubebant, ſi eorum conſilijs admodum opportunis obtemperaret. Sciebant enim Sueonum crudelitatem uerbis decipi poſſe, uiribus autem ſuperari non poſſe. Quocirca Rex à talibus conſiliarijs perſuaſus, incepit Folchungos plurimum commendare, quòd opus feciſſent ſempiterna laude extollendum, eosq́; de medio ſuſtuliſſent, qui regno plus oneris, quàm honoris, aut utilitatis afferebant; multáque ſimilia tum

Folchungi Ingemarum occidunt.

Gerardus Comes captiuatur.

Ionacopenſis arx.

Danica cōſilia.

Suetica crudelitas.

per literas, tum per nuntios apud eos agebat: quibus illi imprudentiſſimam credulitatem adhibentes, exercitum à bello, & Comitem à captiuitate ſoluerunt. Tandem anno Chriſti MCCLXXX. ſuauiſſimis literis à Rege inuitati, ad ipſum in ciuitatem Scarenſem, & ad idem hoſpitium, quo cædem Ingemari peregerant (quod uulgò Gellaquiſth dicebatur) conuenerunt: quos confeſtim ut aduenissent, Rex comprehendi, comprehenſosq; ad ciuitatem Holmenſem duci mandauit: ubi duces eorum præcipuos, Ioannem Philippi, & Birgerum fratrem eius, ac Ioannem Caroli, capite plexos trucidauit. Philippus uerò de Rumbi difficulter mortem euaſit: ſiquidem toto patrimonio ſuo confiſcato uitam redimere coactus eſt. Et ita Folchungorum familia, quæ ciuitates, & regna concutere poſſe uidebatur, repreſſa & penè extincta defecit. Nunquam enim poſteà ad eam potentiam, à qua tunc cecidit, aſcendit. Prius tamen, quàm hæc fierent, Folcho Archiepiſcopus Vpſalenſis in fata conceſſit: atque in eius locum Iacobus Erlandi anno Chriſti MCCLXXVII. ſurrrogatus eſt: quem etiam præmatura mors in quinto anno ſui Pontificatus abſumpſit, ſuccedente in eius locum Ioanne Adolpho, quemadmodum noſtra hiſtoria Metropolitana ſatis oſtendit.

Anno 1280. Folchungi inuitantur, & captiuantur, tādemq; occidūtur.

Gellaquiſth.

Folchūgi deleti.

Folchonis Archiepiſcopi mors.

Iacobus Erlādi an. 1277.

Ioannes Adolphi.

CAPVT V.

MAgnus igitur à domeſticis illis, & nimis periculoſis inſidijs liberatus, adiecit animum, ut etiam cum uicino Danorum Rege Erico ad firmiorem concordiam rediret: deſcenditq; ad limites, quibus Veſtrogothia à Schoningia ſeparatur, expectatus ibi à Rege Erico, qui ad eum locum totius Danici regni nobilitate comitatus

tatus præceſſerat. Sed non minore Gothorum & Sueonum pompa Magnus ſociatus acceßit. Facta fuere in eo Principum conuentu multa pro publica Regum, & regnorum pace, ac concordia. Nec defuere militaris diſciplinæ exercitia, quibus Sueones & Dani ſeſe hinc inde ad haſtiludia prouocabant. Erat autem inter Daniæ proceres quidam Magnus Dyſauald, qui uerbis, quàm uiribus abundantior, ſingulos Sueonum nobiles ad ſingulare certamen expoſtulabat, leoninamq́; fortitudinem præ ſe ferre uiſus, equum, & centum marcas puri argenti in præmiũ certaminis reponebat, ſi uictus pugna exceßiſſet: quẽ ex Sueonibus Erengislus Plata primo impetu procul ab equo deijciens ſuperauit, equumq́; & argẽtum in uictoriæ præmium recipiens, documento Danis eſſe poterat, Sueones magis uiribus, quàm uerbis inſtructos ad prælia deuenire. Itaque Dani, uiſo occaſu ſui Achillis, à torneamentis, & uerborum iactantia quieuerunt. Deinde ambo Reges, Magnus & Ericus, tranſacti temporis odia firmißimo amicitiæ fœdere permutantes, uniuerſos utriuſque principatus populos maxima, & diu expectata lætitia affecerunt. Egitq́; Ericus apud Magnum, ut Valdemarus in gratiam receptus, de cætero ex ſolo patrimonio ſuo uiuens, uitam ageret priuatam, & tranquillam: quod facilè fuit à benignißimo Rege impetratum. Sed inane erat omne beneficium, quod in hominem illum, qui tam inconſtantis & perditæ mentis erat, conferebatur. Voluiſſet profectò Magnus totius regni gubernacula eius administrationi reſtituiſſe, ſed obſtabat publica totius patriæ utilitas: obſtabant etiam omnes regni ſenatores, quemadmodum hæ literæ eorum de uerbo ad uerbum adductæ, ſatis oſtendunt: Benedictus Dei gratia Epiſcopus Lincopenſis, & Finlandiæ dux, Magnus eadem gratia electus Vpſalenſis,

Cõuentus Regũ Suetiæ & Daciæ.

Magnus Dyſauald Danus.

Erengislus Plata Suecus.

Valdemarus iterũ reconciliatur Regi.

cæteriq́; conſiliarij. Sanè confitemur, & publicè profitemur, nos illuſtri domino noſtro, domino Magno Dei gratia Sueonum Gothorumq́; Regi, ſalubriter conſuluiſſe, & modis omnibus ſuggeßiſſe, quòd dominum Valdemarum fratrem ſuum (quia omni iure, quod in regno noſtro dinoſcebatur poßidere, liberè renunciato, memoratum regnum nihilominus interdum per ſe, & ſuos, nec nō alienos attentauerit immaniter perturbare: qui etiā dimiſſa uxore propria, & legitima, quaſi mēte captus, & ſuæ famæ prodigus, & antiqui hoſtis ſuggeſtione, & inſtinctu, formidine diuinæ ultionis minimè refrenatus, mulierculis uilibus, interdum per coitum damnatum, quandoq́; etiam ſceleri adulterij publicè adhærebat, contemnens ad ſalutarē prælatorum regni monitionem ab earum nefario cōſortio reſilire: & ad tantam uergebat ignominiam, atque inopiam, ut in alienis partibus degere cœpit uagabundus, in maximum ſuæ animæ præiudicium, & ſcandalum plurimorū) uſque ad emendationem uitæ ſuæ, & morum reformationem, deputatis ei ſeruitoribus competentibus, faciat cuſtodiri. Datum anno Domini MCCLXXXV.

Cōſiliarij regni Valdemarū cō demnant ob eius inconſtantiam.

An. 1285.

CAPVT VI.

DEinde Magnus, habitis his literis à toto regni ſenatu, non ſtatim fratrem cuſtodiæ mancipauit, ſed in tertium annum, ſi fortè mores ſuos emendaret, expectandū putauit. Quo termino elapſo, cùm nullam ſpem melioris uitæ oſtenderet, à fratre comprehenſus, atque in arce Nicopenſi incluſus, ex ignauo Rege captiuum mancipium fieri merebatur. Cæterùm inter eoſdem Reges, Magnum & Ericum, conſtitutum erat, ne alter alterius regni tranſfugas, & rebelles colligeret, aut ullo patrocinio adiuuaret, ſed ſibi mutuo auxilio contra quoſcunque hoſtes prouiderent.

Valdemarus captiuatur, & cuſtoditur.

uiderent. Prætereà, ut inter regna aliquãdo firma, & perpetua concordia reſtitui, uel inſtitui poſſet, affinitatis neceßitudine eam procurare conabantur, promiſſa per Daniæ Regem filia in matrimonium primogenito Magni Birgero. Silendum quoque non eſt, Regem Noruegiæ Ericum unà cum Erico Danorum Principe conſtituiſſe hunc Regem Magnum iudicem in cauſis grauißimis, quæ inter eos uoluebantur: quas Magnus in oppido Calmarnenſi ita iudicauit, ut uterq; Rex iuſtè iudicatum fuiſſe fateretur. Tandem poſtquam Magnus domi & foris à diuina benignitate pacem obtinuiſſet, cogitabat reliquum mũdani regni curſum ita ordinare, ut ab æterni regni felicitate minimè ſecluderetur. Quocirca plura monaſteria, & eccleſias fundauit, ſacerdotiaq;, & prouentus eccleſiaſticos inſtituit, quàm omnes Reges, qui poſt eum uſque ad noſtra tempora peruenerunt. Immò niſi ipſe tam liberalis & magnificus in augendis eccleſiarum prouentibus fuiſſet, nequaquã noſtri infelicißimi temporis Principes, ne dicam ſacrilegi, tam diuites, & inclyti ex eccleſiarum ſpolys euaſiſſent.

Affinitas Principum cauſa pacis.

Magnus duorũ Regũ cauſam iudicat.

Magnus ad augendũ diuinũ cultum ſe conuertit.

CAPVT VII.

PRimum igitur monaſterium uirginum in honorem S. Claræ uirginis prope mœnia ciuitatis Stocholmẽſis fundaturus, magnam Principum multitudinem, etiam ex ultramarinis partibus, ad grande conuiuium in eum locum inuitauit: exhibuitq; in loco fundandi monaſterij plurima militaris diſciplinæ ſpectacula: atq; inter cætera memorabilia opera, Birgerum filium ſuum primogenitum equeſtris militiæ cingulo decorauit: deditq; ei autoritatẽ, ut cæteros, quos dignos putaret, eiſdem militaribus inſignibus decoraret: qui cõtinuò Albertũ ducem Brunſuicenſem in eo loco præſentem, ſimulq; alios nobilißimos proceres

Magnus monaſterium S. Claræ erecturus, ſolennem conuẽtum pro internis et externis Principibus Holmiæ inſtituit.

Albertus dux Brunſuicenſis

à filio Regis Suetiæ militiæ cingulo decoratur.

numero quadraginta ad militarẽ honorẽ prouexit. Deinde monaſterio quàm celerrimè, & ſumptuoſiſſimè completo, diuinoq; cultui cõſecrato, uirgines S. Franciſci regulam profitentes induxit: quarũ ſancto collegio filiam ſuam charisſimam, uix ſeptimũ ætatis ſuæ annũ ingreſſam adiunxit, collatis abundè in eum locum prouẽtibus, qui apud omnes poſteros teſtantur, eum fuiſſe Regem magnificum. Similiq; erga Deũ pietate ductus, circa aliud latus eiuſdẽ ciuitatis, monaſterium pro fratribus S. Franciſci erexit: in quo tandem glorioſam meruit ſepulturam. Tertium uerò eiuſdem profeſſionis fratribus in oppido Arbogenſi erigendũ curauit. Quartum quoq; in ciuitate Lincopenſi ad uſum eorundem fratrum ab ipſo ædificatum aſpicitur. Eſt & uirginum monaſterium in honorẽ S. Dominici eius opera, atq; impenſa in oppido Scheningenſi fundatum. Nec lõgè poſt monaſterium Mõtiſmariæ pro uirginibus erexit: cæteraq; multa, immò plurima templa, & ſacra loca ab eius eximia in Deum, & diuinum cultum pietate conſtructa uidentur. Vix enim in ampliſſimo Gothorum & Sueonum principatu eccleſia, aut monaſteriũ, immò uix ſacellum, aut altare aliquod inueniebatur, quod non fuerat eius liberalitate ornatum, aut magnificè dotatum. Cæterùm in clerum, & eccleſiæ libertatem pio, atque integerrimo ſtudio ferebatur, ſummoperè contendens Chriſtianum ſacerdotium per omnes terminos imperij ſui adeò felix efficere, ut nec Dani, nec Teutones, nec aliæ terræ, liberaliores in Chriſti eccleſiam uideri potuiſſent. Fatendum tamen eſt, inter eum, & diuum Brynolphum Scarenſem Epiſcopum, ex illuſtri Folchungorum familia natum, aliquando grauem controuerſiam incidiſſe. Sed cùm Rex multis argumentis conſideraſſet eius ſanctimoniam, & uitæ integritatem, proſtratus ad pedes eius, ſuppliciter ueniam impetrauit. Quas autem, &

Magnus filiam ſuam monacham efficit.

Monaſteriũ minorũ Holmiæ.

Monaſteria Arbogẽſe & Lincopenſe.

Monaſteriũ uirginum Scheningiæ.

Monaſterium Montiſmariæ.

Magni ingens in diuinũ cultum affectus.

Magni in Chriſti miniſtros pietas.

S. Brunulphus Epiſcopus Scarenſis.

& quàm gratioſas literas ſub ſuæ maieſtatis ſigillis in fauorem & conſeruationem cleri,atque Eccleſiæ libertatem ædidit,hîc fortè in medium afferrem,oſtenderemq; Gothorum & Suconum Principes ſemper fuiſſe ſempiterna laude dignos, quòd ſuæ gentes ſacerdotes in ſummo honore præ cæteris nationibus habuerint, niſi hac noſtra infelici tempeſtate tam infamis licētia ſubirrepſerit,ut inter præclara opera habeatur, antiquorum Regum priuilegia in fauorem eccleſiarum conceſſa, rumpere, aut rapidis flammis abolere. Sed an hæc bonum finem ſortiantur, futura tempora palàm oſtendent.

Suetiæ & Gothiæ Reges in Chriſti miniſtros olim liberaliſsimi.

CAPVT VIII.

TAndem hic optimus Rex in ſenium uergens, comitia in oppido Scheningenſi celebrauit, in quibus Birgerum filium ſuum natu maiorē,in utroque regno ſucceſſorem eligi procurauit, anno Chriſti MCCLXXXII. conſentientibus omnibus utriuſque regni ſenatoribus: qui etiam ſuam fidem nouello Regi Birgero iureiurando obligauerunt, ut ipſum poſt patris fata in regni ſolio collocarent,& conſeruarent. Quo facto, miſſi ſunt ſolennes oratores, qui Daniæ Regis Erici nuper occiſi filiam Birgero coniungendam adducerent: quæ cùm nondum nubiles annos attigerat,in gynæcio Reginæ Heluigis ad idoneam ætatem educatur. Eſtq; uiciſsim filia Magni Ingeburgis data Erico Danorum Regi, prioris Erici filio, in coniugem: quæ inter optimas eius regni Reginas meritò connumeratur. Teſtatur Saxo, & reliquæ Danorum hiſtoriæ, omnes Reginas ex Suetia in Daniam adductas,ſemper fuiſſe optimas,& maximam utilitatem Danico regno præſtitiſſe,earumq; maritos ad ſummam rerum geſtarū gloriam peruenisse:quemadmodum hic Ericus,qui in Magnopolenſes &

Birgerus in Regem eligitur. An.1282.

Margareta Danica fit uxor Regis Birgeri.

Ingeburgis Suetica fit coniū Regis Daciæ.

Danorum Reginæ ex Suetia adductæ, ſemper fuere optimæ.

Pomeranos bellum proſperè geßit, erecta fortißima turri
Vernamynne. in portu Roſtochienſi Vernamynne. Iiſdem quoque temporibus uixit in Suetia nobilißimus ille Prutenus Suanto-
Suantopolchus Prutenus. polchus, cuius magnifica beneficia in Cathedralem eccleſiam Lincopenſem, immò in totam eccleſiam Suecanam collata, etiam hodie cum ſumma laude memorantur. Hu-
Folco Algothi raptor virginis. ius Suantonis filiam Ingridem, quidam Folco Algothi Veſtrogothorum legislatoris filius, raptam ad Noruegiam duxit: ob quod facinus amici & conſanguinei eiuſdem Folconis, multis periculis uexabantur. Captus enim pater Algothus, & frater Roricus, multa incommoda tam à Rege Magno, quàm à patre uirginis Suantopolcho ſuſtinuerũt, cæteris cognatis in Noruegiam elapſis, & à Noruegiano Rege conſeruatis.

CAPVT IX.

EOdem quoque tempore, cùm anni à nato Chriſto
1288. MCCLXXXVIII. numerarentur, inter incolas ter-
Gotlandenſis ſeditio & bellũ. Visby vrbs munitur. ræ Gotlandiæ ciuilis, & admodum periculoſa pugna ſuboriebatur. Ciues enim Viſbycenſes cæteris terræ incolis congreßi, uictoriam cruentam, & parum honeſtam reportarunt. Nec poterat ea domeſtica lis componi, niſi Magni Regis Suetiæ autoritate, à quo tunc ciues permiſſi fuerunt ciuitatem ſuam mœnibus, & muris, ac foßis communire. Deinde currente anno à nato Chriſto M-
1290. CCXC. Rex Magnus conſiderans uitæ ſuæ terminum ad-
Magni ægritudo, & mors. ueniſſe, complures regni proceres ad ſe conuocauit, eosq́; ex lecto ægritudinis, quo decumbebat, multis, & ſaluberrimis conſilijs adhortatus eſt ad publicam & domeſticam concordiam, ac pacem, quæ ſola atque unica ſpes eſſet pa-
Turgillus Canuti tutor Birgeri Regis. triæ conſeruandæ. Hac exhortatione præmiſſa, unum ex præſentium procerũ numero, Turgillum Canuti Regium

dapiferum,

dapiſerum, regni gubernaculis, uſque ad maturam filij ſui Birgeri ætatem, admouit: cui etiam præſentem Reginam, ac liberos, ſub multa uerborum elegantia, & grauitate, per manus commendauit. Poſtremò non ſine aſtantium lachrymis ueniam erratorum precatus, rogabat ſuum funus ad Pauperes fratres S. Franciſci in Stocholmia ſepeliri. Sicq́; ſumptis more Chriſtiani Principis Chriſtianæ fidei ſacramentis, tranſitorij imperij ſolicitudinem æterna felicitate feliciter commutauit, portatus in humeris incolarum, ab inſula Viſingiana ad Stocholmenſem ciuitatem, duodecim dierum itinere, non ſine publico totius patriæ planctu, præſertim eorum, qui innocenter uiuere uolebant, quorum ipſe inexpugnabile fuerat ſcutum, & præſidium. Omnesq́; utriuſque regni proceres tam memorabile funus proſequuti, fatebantur ſe patrem, non Regem ſepulturæ commendare. *Magnus Holmiæ ſepelitur.*

CAPVT X.

Birgerus præmortuo patri Magno (quemadmodum antea electus fuerat) in utroque regno ſucceſſit. *Birgerus 133. rex internus.* Sed quia minor erat eius ætas, quàm tanti principatus magnitudo poſtulabat, Turgillus regni gubernator à patre deſignatus, totam imperij molem in ſuos humeros aſſumpſit: *Turgillus regni gubernator.* tantaq́; prudentia, ac diligentia omnia Reipub. negocia exequebatur, ut nullam eius partem neglexiſſe uideretur. Toto nanque tempore, quo regnum gubernabat, maxima ubique concordia erat, nullis in toto principatu uel audentibus, uel uolentibus pacificum populi cõuictum euertere, aut in aliquo perturbare: eratq́; omnium neceſſariarum rerum tanta abundantia, quantam priora ſecula uix uidere meruerunt. Superuiuens autem Valdemarus olim Rex, poſt fraterna fata, tolerabiliorem indul- *Tempora felicia ſub Turgillo.*

Valdemarus liberiorẽ captiuitatem aſſecutus.

gentia Turgilli captiuitatẽ expertus eſt. Enimuerò permiſſus eſt liberè, & ſine uinculis intra mœnia arcis Nicopẽſis quocunq; uellet deambulare, & in omnes partes ad mare, uel terras proſpicere: familia quoq; decẽs, & neceſſaria eſt ei aßignata, à qua non ut captiuus cuſtodiebatur, ſed ut Princeps obſeruatus eſt. Enimuerò neceſſarium erat ipſum ab arcis egreſſu reprimi, ob ſummam animi eius inconſtantiam. Quippe nec literarum, nec promißionum, nec iuramẽtorum ullam rationem habere conſueuerat, quemadmodum literæ ſenatorum regni prius adductæ ſatis oſtendunt.

Ericus ob Valdemari patris demerita incarceratur.

Ob cuius etiam demerita Ericus filius eius comprehenſus, atque in arce Stocholmenſi incluſus, ſimilem cum imprudentißimo patre ſortem, & captiuitatem experiri cogebatur.

Tyrannorum filij ob paterna ſcelera caſtigãtur.

Videtur enim iure gentium permitti, ut tyrannorum filij pro paternis ſceleribus caſtigari poßint, ne paternæ tyrannidis imitatores effecti, innocentem patriam euertant. Raro quippe tyrannus dißimilem à ſuis moribus filium educare conſueuit, quemadmodum Suetonius de illo tyranno C. Caligula aſſerit: qui cùm uideret filiam ſuam paruulam coætanearum oculos ludendo eruere uelle, exultans dicebat: Hæc uerè eſt filia mea. Quocirca Turgillus regni gubernator ualde neceſſarium fore putabat, ut conſentientibus proceribus, pater & filius à tyrannide pridem amoti, diligenter cuſtodirentur. Eaq; diligentia factum eſt, ut omnis diſſenſio, & diſſenſionis occaſio, ab omnibus incolis penitus tolleretur, reſpicientibus cunctis

Turgillus mouet bellum in Moſcouitas.

ad unum Regem Birgerum, & eius tutorem Turgillum Canutum: qui conſtituta domeſtica pace, prægrandem exercitum contra Moſcouitas, & Carelos per mare, & terras eduxit.

CAPVT

CAPVT XI.

SVnt autem Careli populi limitanei inter Moſcouitas, & Sueones, qui hactenus gentilitatis errore decepti, idolis ſacrificia offerebant, omniumq; uicinorum Chriſtianorum perſecutores erant acerrimi, & pertinaces. Hos igitur Sueones potenti manu aggreßi ſuperauerunt, atque regno Sueonum adiecerunt, erecto in eius confinibus munitißimo præſidio, uidelicet oppido & caſtro Viburgenſi, contra inſultum Sarmatarum & Moſcouitarum: quæ omnia Turgillus conſilio & prudentia Petri Epiſcopi Aroſienſis feliciter conſummauit. Hic enim Petrus, cùm eſſet in omnibus rebus gerendis prudentißimus, eodem tempore geminam, & memorabilem utilitatem effecit. Quippe totam Careliam baptizauit, eandemq; munitißimis præſidijs confirmatam, Sueonum imperio ſubiecit. Sed id mercedis conſecutus eſt, quod plerique alij noſtro infelici tempore aſſequuntur. Eſt enim huius Turgilli perſecutione coactus ad Nidroſiam Noruegiæ Metropolim in exilium cõmigrare: ubi etiam mortem ex dolore cõtrahens, in fata conceßit. Erecta igitur arce Viburgenſi, & commeatu, ac hominibus bene inſtructa, Turgillus cum uictore exercitu in Suetiam remeauit, relicta aliqua parte copiarum, quæ bello acerrimo cum Moſcouitis commiſſo, præclaram uictoriam referebat: expugnatumq; caſtrum Kokesholm occupauerũt. Quod cùm minore commeatu prouiſum eſſet, & qui in Suetiam aduectandorum uictualium cauſa tranſiuerant, nimium tardarent, Moſcouitæ intolerabili multitudine collecta aduolabant, paucosq; milites, qui in eo præſidio relicti fuerant, obſidentes, pertinacißimis animis impugnabant. Nec minore conatu, qui intus erant, ſe defendebant, donec exhauſto penitus commeatu, uiribus omnino deſtituerentur: traxerunt tamen

Carelorũ regio.

Careli à Suecis ſuperati, Chriſtiani fiunt.

Viburgum erigitur.

Petrus Epiſcopus Aroſienſis ab ingrata patria in exiliũ mittitur.

Petrus Epiſcopus in exilio moritur.

Kocheshol m.

Moſcouitarum intolerabilis multitudo.

uitam in extrema fame ſex diebus continuis pugnando, & nihil deguſtando: quibus finitis, & nulla ſpe apparente, conglobati in Moſcouitarum caſtra irrumpunt, atque admirandæ fortitudinis opera exercẽtes, maximam hoſtium ſtragem peregerunt: inter quos nequaquàm ignaui, aut inulti corruerunt.

Sueonum fortitudo admirãda.

CAPVT XII.

Birgeri nuptiæ cum Regina Merita.

DEinde elapſis paucis annis, Birgerus Rex nuptias ſuas cum uirgine Merita in ciuitate Stocholmenſi magnifico & Regio apparatu celebrauit, ſuamq; ſponſam tanta dote locupletem effecit, quantã Danorum Rex Ericus uiciſsim in ipſius Birgeri ſororem Ingeburgem conferre uellet. Quibus quidem nuptijs peractis, decreta eſt bellica expeditio in Moſcouitas, & Carelos. Quamuis enim priore bello contra Carelos ſatis feliciter dimicatum fuerat, tamen reſtabat adhuc magna pars, quæ Suetiæ regno obedire recuſabat. Quocirca Turgillus, aſſumpta ſecum inſtructiſsima claſſe, ad ipſorum terminos felici uento aſpirante peruenit, ibiq; arcem fortiſsimam inter duo maxima flumina, Ny & Suarta, circa limites Moſcouitarum erexit: quam Landzcronam, hoc eſt, Terræ coronam appellauit. Quo comperto Moſcouitæ, ut præſidium conſtructum deſtruant, exercitum trigintaduorum millium eduxerunt: eumq; in naualem & terreſtrem diuidentes, conſtituerunt claſſe per mare album (quod Carelos à Moſcouitis ſeparat) Sueones adoriri, cùm interim reliquum agmen terreſtrem pugnam cum eis attentaret. Factumq; eſt, ut quieſcente Sueonum claſſe in portu, qui ab omni uento tranquillus, & ab omni hoſtili inſultu ſecurus uidebatur, ſubitò uterque exercitus Moſcouitarum apparuit: ſpecie quidem terribilis, effectu uerò inanis euanuit.

Turgillus ſecundò mouet bellũ in Carelos.

Landzcrona caſtrum erigitur.

Moſcouiticum bellum.

Mare Album.

Quamuis

Quamuis enim primo acceſſu ſatis contenderũt Sueticam claſſem flammis abſumere, demiſsis per torrentem ratibus, quæ ignẽ copioſum, & uehemẽter accenſum in ipſam adue xerunt, attamen ducis Turgilli diligentia prudenter obuiatum eſt periculo imminẽti, poſitis in flumine palis, qui igniuomã congeriẽ impediebant. Itaq; ea uia nõ ſuccedente, confeſtim ferocibus animis naues exiliũt, Sueonumq; agmina maiore impetu, quàm conflictu inſiliunt. Cõtinuò nanq; ſuperati, cæſi, captiuati, uictoria caruerunt. Supererat tamen ex eis equeſtris exercitus, qui accenſis latè ignibus per campos, & nemora, ingentem militum multitudinẽ oſtentabat. Tum unus Sueonum militum præſtantiſsimus Mathias Chetelmundi, impetrato ducis conſenſu, hoſtium ſtationes acceſsit, eosq; uerbis militari audacia plenis prouocabat, ut unum, quemcunq; uellent, ex totis agminibus eligerent, qui ſecum ſingulare certamen iniret: idq; à meridie uſq; ad noctem importuniſsimè poſtulans, timorẽ, atq; imbelliã eis ſine intermiſsione exprobrabat: tantũq; unius ualentis militis audacia effectum eſt, ut tota Moſcouitarũ caſtra ſequenti nocte penitus desererentur, nullusq; ſequenti aurora ex tanta hoſtium militia compareret. Itaq; ſuperatis, & fugatis Moſcouitarum agminibus, caſtroq; Landzcrona præſidijs trecentorũ militum, ſub Stenone arcis præfecto, & uictualibus abundè inſtructo, Turgillus reliquum exercitum claſsi impoſitum in patriã primo aſpirante uento reducere cogitabat. At poſtquàm contrario uento obſiſtente tempus ſine aliquo militiæ fructu conſumeretur, reuocatis ex claſſe militibus, Mathias Chetelmundi duas hoſtium terras, Nigram & Vatlandiam, ferro, ac flamma uaſtauit. Quo facto, Sueones optatum uentum aſſecuti in Suetiam redierunt, adeptamq; ex uictoria lætitiam noua primogeniti Regis natiuitate cumulauerunt. Natus enim erat

Suecorũ de Moſcouitis uictoria.

Mathias Chetelmundi.

Moſcouitæ ad unius militis Suetici prouocationem fugiunt.

Nigra & Vatlandia uaſtantur à Suecis.

Birgero filius Magnus naſcitur.

Birgero ex Merita Magnus, futurus (ut ſperabatur) in regno ſucceſſor, niſi paterna demerita ei regnum (ut infrà dicetur) ademiſſent.

CAPVT XIII.

Landzcrona ob corrupta uictualia iterū periclitatur.

CAeterum qui in nouello caſtro Landzcrona remanſerant, primam, & extremam perniciem ex corrupto cibo contraxerunt. Quãuis enim erectæ arci de uictualibus ſatis abundè prouiſum eſſet, tamen humor ex nouitate muri euaporatus, ita omnia infecit, ut humano uſui penitus contraria, & peſtifera redderentur. Quotquot enim ex eis guſtauerũt, grauiſſimos, atq; incurabiles morbos inciderunt. Proinde maxima parte præſidiariorum militum morte ſublata, parte etiam fuga ſe à præſentiſſimis periculis eripiente, arx penè deſerta remanſit. Erant tunc nonnulli prudentiores, qui ſuadebant, celeriore nuntio admonendum eſſe Regem, aut Turgillum, de magnitudine periculi imminentis: quorum conſilia quidam imprudentes ita exceperunt, ut reclamarent, nequaquàm negotium faciendum eſſe Regibus, & Principibus, cùm Deus alia uia ſubuenire poſſit. Intereà Moſcouitæ, ſiue Rutheni, conſiderantes ſummum toti patriæ ſuæ exitium ex ea arce imminere, admirandæ multitudinis exercitum coëgerunt: à cuius ducibus quidã exploratores præmiſſi, ipſos caſtrenſes ad pugnam prouocabant: confeſtimq; ſoli uiginti, qui in caſtro remanſerant, egreſſi, pugnam fortiſſimo animo conſeruerunt. Sed inſidijs infinitæ multitudinis occluſi, admirandæ fortitudinis opera peregerunt, antequàm de tam inſuperabili periculo erepti, in uacuam arcem reſtituerentur. Itaq; ſoli tredecim uiri ſalui in arcem reuerſi, ab innumerabili hoſtium multitudine obſidentur. Nec tamen incruentam hoſtibus uictoriam de ſe relinquere uoluerunt. Quippe

Cõſilia prudentum ſæpe ab imprudẽtibus caſſantur.

Moſcouitæ Suecos adoriũtur, & uincunt.

Sueci uiginti cõtra innumerabilem multitudinem Moſcouitarum pugnant.

ædit

edita incredibili hoſtium ſtrage, non tam ab hoſtibus occiſi, quàm hoſtes occidendo feſſi occubuerunt: & interim à quodam corruentiũ fortiſſimo improperatum erat Stenoni arcis præfecto, non faciendum eſſe Regi negociũ: quaſi innuere uoluiſſet, eius negligentia rem ipſam ad extremam deſperationẽ corruiſſe, idq; anno à Chriſto nato MCCCI. Deinde anno ſequenti in Oſtrogothia, & portu Suderco-penſi Rex Birgerus, & eius coniunx Regina Merita Pontificum cõſenſu, & officio, in Regiæ maieſtatis dignitate confirmantur, & coronantur: ubi etiã Valdemarus Regis frater militiæ cingulo decoratus eſt, matrimoniumq; cum filia Turgilli Canuti conſummauit: quod tamen Archiepiſcopus Vpſalenſis Nicolaus, ob ſpiritualis cognationis impedimentum, poſtmodum irritauit. Peractis his nuptijs, Ericus Birgeri Regis frater ad Haquinum Noruegianorũ Regem in ciuitatẽ Asloënſem literis, & nuntijs inuitatus, cum magno illuſtriſſimorum procerum comitatu acceſſit: exceptus à Rege, & Regina, omnibusq; Noruegiæ proceribus tanta liberalitate, & magnificentia, ut maior ab hominibus uix præſtari potuiſſet. Redijtq; inde in ſuam Gothiã, admodum lætus, ſe ſummam apud Noruegianos beneficentiam inueniſſe.

Anno 1301.

Birgeri Regis, et Reginæ eius coronatio.

Valdemarus Birgeri Regis frater.

Ericus dux Birgeri frater Noruegiam petit.

CAPVT XIIII.

NEc longo pòſt tempore Rex Birgerus comitia in ciuitate Stocholmenſi, præſentibus fratribus ſuis Erico, & Valdemaro ducibus, totaq; Gothorum, & Sueonum nobilitate, peregit: ſub quibus comitijs Turgillus Canutus priore coniuge orbatus, nuptias cum illuſtriſſima filia Comitis de Rauensborg terræ Saxoniæ in maxima pompa celebrauit: in quarũ termino Regẽ, & eoſdem duces fratres eius, præſente procerũ multitudine, rogat, ut adminiſtra-

Birgerus comitia in Holmia celebrauit.

Turgillus ab administratione regni abſolui petit.

tione rerum publicarum, quam hactenus cum maximis laboribus, & periculis ſuſtinuerat, abſoluatur. Qui etſi tunc à Rege, & ducibus eſſet multis nominibus cõmendatus, & bene ſperare iuſſus, tamen eo tempore ab ea cura liberari nequiuit, ducibus ad magis neceſſaria negotia animum intendentibus. Contendebant enim ſui iuris eſſe, haberecq; bona hæreditaria, & partem regni, quæ filijs Regum aßignari ſolebat. Elegerant autem ſuorum negotiorum geſtorem Arbernum regni dapiferum, cùm intereà Turgillus conſilia, & negotia Regis pro ſuo uoto ordinaret, & exequeretur. Facta igitur hac rerum diuiſione, cœperũt ſinguli ſuis priuatis rebus magis, quàm publicæ, aut fraternæ concordiæ conſulere. Tunc etiam præcipua cura animum Turgilli inuaſerat, pecuniam undiq; per fas & nefas ſub nomine Regio coaceruandi: non tantum ut illum inexplebilem fiſcum Regis impleret, ſed ut faſtui ſuo, qui nuper ducta faſtuoſa coniuge nimium excreuerat, abundantius indulgeret: effecitq́;, ut omnis laus, quam priore adminiſtratione acquiſiuerat, penitus aboleretur, Rex quoq; in publicũ totius populi odium collapſus, paßim, & ubiq; contemneretur. Hic enim Birgerus primus Rex erat, qui huius Turgilli ſuggeſtione eccleſiam regnorum Gothiæ, & Suetiæ tributis, atq; oneribus grauare non uerebatur: archiepiſcopumq́; Vpſalenſem Nicolaum, & reliquos Epiſcopos pro eccleſiaſtica libertate reſpondentes, eodem autore captiuaſſet, niſi ſe ad tutiora loca à conſpectu tyranni confeſtim recepiſſent. Sed quem fructum tunc aſſecutus eſt Birgerus, ex rebus Deo pridem conſecratis, & poſteà in Regium fiſcum ſacrilega audacia translatis? profectò nullum alium, niſi ut ad pericula inſuperabilia deiectus, ſe, & omnes ſuos, atq; utrunq; regnum ad extremam ruinam præcipitaret, & tandem poſt infamem uitam infami morte periret. Primò

Duces pro hæreditate inſtãt.

Turgilli auaritia ob ductam coniugem Saxonicam.

Birgerus publico odio laborat.

Birgerus eccleſiaſticæ libertatis violator.

Tyrannorũ infamis vita, & mors.

mò nanq; ad inextinguibile odium cum fratribus ſuis deuenit: ſub quo totis ſedecim annis adeò periclitatum eſt totum Gothorum, & Sueonum imperium, ut nihil ultrà ad illarum terrarum deſolationem addi poſſe putaretur. Cùm enim annus à nato Chriſto quartus ſupra milleſimum trecenteſimum ageretur, Turgillus malorum conſiliorum autor, & executor, Regem Birgerum, & fratres eius in Veſtrogothiā ad arcem ſuam Aranes (cuius fortitudinem alibi proſecuti ſumus) inuitauit: finitoq; magnifico conuiuio, Rex utrunq; fratrem indignabundus alloquitur, affirmans ſe certa relatione didiciſſe, quòd intenderent ſe extra patriam recipere, inſidiasq; tam in ipſum, quàm in regnū machinari. Proinde ſi illinc ſalui abire uellent, literas (quas tunc paratas habebat) confeſtim ſigillarent.

Anno Chriſti 1304.

Aranes lib. 2. cap. 7.

Birgerus fratres ſuos proditione notat.

CAPVT XV.

Itaq; illuſtriſsimi duces in arcto poſiti, cùm multa ad ſuam innocentiam declarandam dicere pararent, nullam gratiam poterant inuenire, niſi quòd literis ſubſcriberent, quibus iureiurando ſe aſtringerent, ne patriam ſine obtenta Regis licentia egrederentur, quòd ad Regis conſpectum, niſi uocati, non adirent, nec familiam multiplicarent, aut aliquas inſidias in perſonā Regis, Reginæ, uel eis adhærentiū procurarēt. Quibus literis datis, minus liberi, quàm aduenerant abſcedere permittuntur. Nec multi dies interuenerant, antequàm à Rege ad inſulam Viſingianam uenire iubentur, reſponſuri articulis, quos popularis fama contra eos diſperſerat. Sed cùm dux Valdemarus Regis fidem ſuſpectam haberet, ſolus Ericus, aſſumpta ſecum pauca clientela, Regis conſpectui ſe præſentauit, multa præmittens obſequioſæ ſalutationis, & uenerationis officia: erat enim magnæ eloquentiæ, & in honore Regi exhibendo ual

Birgeri fratres literas ſigillare coguntur.

Duces à fratre Rege citātur.

Ericus dux magnæ eloquentiæ & comitatis.

de ſolicitus, & urbanus. Rex autem, *contemptis omnibus obſequijs, & humaniſsimis uerbis eius, toruo uultu uenientem excepit: habebatq́; in promptu articulos, quos præſenti cuidam* Epiſcopo *recitandos tradebat: at is, quia in infamiam, & periculum ducis conſcripti erant, legere recuſauit, præfatus ſe uitæ, non mortis autorē à* Deo *conſtitutū eſſe*. Tunc *à quodam præſente milite lecti, hæc ſummatim continebant*: Quòd *dux contra* Regis *mandatum uictualia extra regni limites tranſportari fecerat*. Tranſtueratq́; *per terras* Regis *armata manu, uiolentiā faciendo populis* Regi *ſubiectis*. Deinde *quòd famulus ducis alapam* Regis *portario intuliſſet, quòd in aulam* Regiam *non admitteretur*. Poſtremò *quòd curiam ſuam tanta magnificentia inſtituiſſet, ut* Regia *curia eius comparatione contemptui haberetur*. His *adductis*, Rex *non admiſſo ducis reſponſo, ſubitò ſurrexit, & nimia ira concitatus dixit*: Niſi *meo ſaluoconductu aduenißetis, mercedem meritorum ueſtrorum continuè reportaretis*. Induciæ *tamen ueſtræ cum præſentis diei occaſu finientur*.

Articuli infames. — *Primus.* — *Secundus.* — *Tertius.* — *Quartus.* — *Birgeri in duces comminatio.*

CAPVT XVI.

DVces *igitur nec iuſtè, nec humaniter à fratre proſcripti, præcipitato curſu ad* Ericum Danorum Regem *confugerunt: à quo ita excepti fuerunt, ut cōfeſtim pœniteret eos ſe* Danicæ *fidei crediđiſſe*. Spectaſſet *utiq; ad* Danum *pro concordia fratrum & affinium ſuorum, quorum ſororem in coniugem habebat, fideli intentione laborare: at cùm oppoſitum fieri deprehenderent, iamq́; in proximo eſſet, ut per tyrannū tyranno traderentur, ſubita fuga ex* Dania *in* Noruegiam *elabuntur: à cuius* Rege Haquino *per integram, & non ſimulatam beneuolentiam collecti, ſecuritatem, quam quærebant, inuenerunt: acceptoq́; ab eo*

Duces iniuſtè proſcripti. — *Duces pœnitet ad* Danos *confugiſſe.* — *Duces ad* Norue*giam fugiunt.*

ab eo in feudum caſtro, & oppido Cungella, inter Noruegianos, & Veſtrogothos limitaneo, ita utebantur, ut Birgeri Regis ſubditos eidem oppido uicinos, utpote qui Daliā, Vermelandiam, Veſtrogothiā incolebant, continuis bellis, cædibus, incendijs, direptionibus moleſtarent: eſſetq; ob id Birgerus coactus, præſidiariam arcem (quam Aureū montem appellant) ibi contra eorum importuniſsimū inſultum extruere. Sed obiecto illo fortiſsimo præſidio, duces nihil remiſsius egerunt, immò arcem Daliæ nō minus fortem molientes, magis potentes euaſerunt, ſemperq; Birgeri copijs congreſsi, uictores redierūt: nonnunquā etiam decem proceres, cum totis eorū copijs, à Birgero in Daliæ præſidium miſſos captiuabant. Proinde Birgerus exercitu decem millium pugnatorum educto, ſtatuit eos ex tota Noruegia explodere. Sed prudentum uirorū interuentu tam atrox bellum interceptum erat, ut Birgerus fratres ſuos in priſtinā, & fraternam gratiam reuocaret, reuocatisq; omnia hæreditaria bona, & partem regni eis debitam aſsignaret.

Cungella.

Aureus mons.

Ducū victoria de Birgeri militibus.

Duces in gratiā Birgeri redierunt.

CAPVT XVII.

FActa ea concordia, Turgillus Canutus quondam regni gubernator, & Regis Birgeri, ac fratrum eius tutor, præcepto eorum in uilla Veſtrogothorum Lena captiuatus, & compedibus ferreis conſtrictus, in regiā Stocholmenſem deportatur: ubi decollatus eccleſiaſtica caruit ſepultura, donec ad petitionem Regis Nicolaus Archiepiſcopus Vpſalenſis permitteret ipſum in monaſterio Minorū ſepeliri, accepta pro eius recōciliatione ingenti copia auri, & argenti, quòd Eccleſiæ perſecutor exiſtens, ipſam grauiſsimis damnis implicaſſet. Deinde currente anno Chriſti MCCCVI. in medijs diebus menſis Septembris, cùm duces Ericus, & Valdemarus in uico Bielbo terræ Oſtrogo-

Turgillus Canuti captiuatur, & decollatur.

Turgillus caruit eccleſiaſtica ſepultura.

Anno 1306.

Duces ſuorũ nuptias agunt.

thorum, nuptias quorundam familiarium ſuorum magnificentiſsimo apparatu celebrarent, magnam ſuorum militũ multitudinem occultius quoad fieri poterat, ad ſuperiora regni Suetiæ limina præmiſerunt, præmiſſosq́; ex media nuptiarum pompa clanculò ſequebantur, & priuſquàm

Hatuna.

rumor de eorum tranſitu diffundi poſſet, ad uillam Hatunam, in qua Rex Birgerus morabatur, peruenerunt, ipſumq́; Regem in penultima eiuſdem menſis Septembris die unà cum Regina, & duobus filijs, & filia captiuabant. Prætereà Nicolaum Epiſcopum Aroſtenſem, duosq́; & uiginti Sueonum nobiliſsimos in captiuitatem redegerunt. Interim tamen, cùm hic tumultus fieret, quidam Regius, & fidelis

Birgerus rex & regina à ducibus captiuantur.

Magnus infans Birgeri filius inſidias ducũ euaſit.

ſeruus Aruidus de Gothia Auſtrali oriundus, Magnũ Birgeri Regis primogenitum ex præſentiſsimis periculis ereptum, in humeris ſuis uſq; ad Ericum Daniæ Regem, eiuſdem pueri auunculum, deportauit, atq; in eius gremium cum multo lachrymarum profluuio iniecit. Tum Rex Birgerus ad eam extremæ infelicitatis ſortem delapſus, totum Sueonum, & Gothorum imperium Erico duci aſsignauit, cui pridem nec minimam eius partem permittere uoluiſ-

Birgerus regno ceſsit.

ſet. Duces igitur captiuum Regem ſecum uſq; ad caſtrum, & oppidum Nicopenſe ducentes, arctiſsimæ cuſtodiæ tra-

Birgerus rex carceri mancipatur.

diderunt. Deinde utrunq; regnum infra unius anni terminum ad ſuam obedientiam adducentes, ita ſe in eo firmauerunt, ut difficillimum eſſet ipſos humana potentia inde a-

Ericus Danus bellum parat in duces.

moueri. Attamen Ericus Danorum Rex captiuo Regi auxilium laturus, ingentem exercitum comparabat: qui cùm ad

Boſund.

limites Veſtrogothiæ circa Boſund perueniſſet, fortiſsima

Induciæ inter duces, & regẽ Ericum.

ducum agmina ad pugnam paratiſsima inuenit. Actum tamen eſt prudentum uirorum induſtria, ut induciæ unius

Valdemari ducis peregrinatio.

anni inter eos firmarentur: quibus durantibus, Valdemarus Finlandiæ dux peregrinationis cauſa ultra mare tranſiens,

ſiens, multa Sanctorum loca uiſitauit, & in reditu octingentos equites in arte militari inſtructiſsimos, ſecũ ex Teutonum terris in Suetiam aduexit.

CAPVT XVIII.

INterim dux Ericus Haquinum Noruegiæ Regem accedens, poſtulabat cum filia eius ſibi aliâs deſponſata matrimonium conſummare. Sed cùm ipſe Ericus caſtrũ Vard bergenſe repoſcenti Haquino reſtituere nollet, eo tempore illud affinitatis uinculum perfici nequiuit. Proinde Ericus ab Haquino ad oppidum Cungellam reuerſus, magnificos illos ſumptus, quos ibi pro nuptiarum apparatu magnificè congeſſerat, liberaliſsimo conuiuio conſumpſit. Quo peracto, duces, cùm induciarũ finis inter eos, & Danos adeſſet, atq; intereà Dani pacem non poſtulaſſent, nõ ſolùm domeſtica, ſed Teutonica militia ſubnixi, contra Daniam procedunt: totamq; Schoningiam à Danis occupatam ferro, & flamma deuaſtantes, fratrem Erici Regis ibi in præſidijs conſtitutum, cum centum proceribus, & armigeris, excepta gregariæ militiæ multitudine, captiuabant: terram uerò Hallandiæ, quòd minimè ad Danos pertineret, ſed eſſet cuiuſdam comitis Iacobi, à Danico nomine & ſocietate penitus alieni, minus uaſtauerunt. Enimuerò flamma, & cædibus abſtinentes, uictualia cuncta conſumpſerunt. Quocirca Ericus Danicus, quamuis ingentia agmina ad bellum parata haberet, prudentius tamen egit domi quieſcendo, quàm tantum exercitum per terras educendo, in quibus nulla omnino uictualia reſidua eſſent. Itaq; duces ab Auſtraliore parte Schoningiam ingreſsi, & per Borealem partem in ſuas terras regreſsi, incruentam uictoriam reportarunt. Sed erat ea uictoria tam Gothis, quàm Sueonibus ſatis oneroſa, Quippe illa Teutonica militia per

Dux Ericus Haquinũ Regem Nouergiæ adit

Duces in Daniam bella mouent.

Schoningianũ bellum.

Danici Regis Erici frater cum centum proceribus captiuatur.

Hallandia ad Daniam minimè ſpectat.

Ericus Danicus ducibus ceſsit.

Duces incruenta uictoria potiti.

Ducum militia agricolis oneroſa.

oppida, & ciuitates collocata, non parum moleſtiæ circum poſitis agricolis inferebat, ablato per uim cōmeatu, quem debebat iuſto ære comparare: parumq; aberat, quin incolæ regni ea uiolentia prouocati, in duces arma mouiſſent, eosq; unà cum tota eorum Teutonica militia regno eieciſſent. Deinde ſequenti anno, qui à nato Chriſto erat octauus ſupra mille trecentos, Ericus Danorum Rex potentiſſimus damna, & iniurias ſuperiore anno à ducibus acceptas uindicaturus, ſimulq; amicum Regem Birgerum à captiuitate liberaturus, immenſum exercitum tam ex Teutonicis, & Holſatis, quàm ex Danis coactum, in Sueciam contra duces direxit: præfecitq; tantæ multitudini duos potentes principes, uidelicet Holſatiæ comitem, & Sleſuicenſem ducem Valdemarum: quos etiam alij complures principes, & proceres comitabantur. Sed nihil aliud ea multitudine effectum eſt, niſi cùm uiderent Dani Sueones promptiſſimis, & pertinaciſſimis animis in bellum proſilire, inducias unius anni, & dimidij conſtituerunt, ut duces medio tempore cogitarent, quomodo Rex Birgerus à captiuitate liberari poſſet.

Anno 1308. Ericus Danus contra duces bellū attētat.

Inducijs bellum intercipitur.

CAPVT XIX.

DVces igitur cum Sueonum, & Gothorum proceribus primò in comitijs oppidi Orebroënſis, deinde in Nicopia, in qua Rex captiuus detinebatur, ita conuenerunt, ut libertati reſtitutus maximam regni partem poſſideret, ſi iureiurando ſe obligaret, ne præteritorum temporum iniurias ſibi illatas quacunq; occaſione uindicare uellet: quæ omnia Birgerus æquè promptè, ut petita fuerunt, iurauit. Sed mox ut ſuæ libertati reſtitutus eſſet, primò in Gotlandiam, deinde in Daniam aufugit. Exceptus à Rege Erico perhumaniter, & benignè, beneq; ſperare iuſſus, apud

Duces comitia celebrāt pro liberando Rege Birgero.

Birgerus Rex iuſiurandum violat, & ad Daniā fugit.

pud eum aliquantum temporis abſumpſit. Intereà Ericus dux ab Haquino Noruegiæ Rege ad colloquium inuitatus, confeſtim ſe ad iter accinxit, ſperans ſe filiam eius in coniugem accepturum. Sed præmonitus ab amicis, quòd non ad filiam accipiendam, ſed ob arcem Cungellam reſtituendam uocaretur, ſubitò ab incepto itinere deſtitit. Haquinus autem arcẽ obſidione cingens, tentabat ſi fortè eam recuperare poſſet: ſed ſua intentione fruſtratus, arcem alterã fortiorem Bouahus nõ procul ab eo loco erexit. Proinde Ericus, quaſi fuiſſet ob non traditam ſibi ſponſam ab Haquino illuſus, grauiſsimũ bellũ intulit Noruegianis: magnamq; Noruegianorum multitudinem proſternens, complures proceres ſecum captiuos abduxit: ſequentiq; æſtate nauale prælium cum Haquino iniens, uictor euaſit. Deinde ſine intermiſsione cum eo pugnauit, donec accepta in coniugem filia perpetuam pacem inter ſe, & Regem cõfirmaret. Tandem Ericus Danorũ Rex, ut Birgerum in amiſſa regna omnino reducat, ſexaginta millia bellatorum ex Dania, & uicinis Teutonum terris collegit: quibus copijs ambo Reges ſubnixi, bellum graue, & atrox Sueonibus, & Gothis inferre contendebant. Sed poſt multos bellicos labores, & grauiſsima damna, quæ fruſtra ſuſtinuerant, nihil aliud aſſequi potuerunt, niſi quòd Rex Birgerus pacta, & iuramenta, quibus ſe anteà obligauerat, obſeruaret, haberetq; regni Sueciæ partem, quæ pridem ei decreta fuerat publico ſenatorum regni conſenſu. Parta igitur tam neceſſaria cõcordia, & pace, dux Ericus, antequàm extraneæ militiæ multitudinem à ſe dimitteret, curiam magnificentiſsimam apud Veſtrogothos Lodoſiæ inſtituit, in qua Regio more liberaliſsima ſtipendia ſuis commilitonibus, præſertim Teutonicis, erogauit. Erat enim amantiſsimus Teutonicæ urbanitatis. Quocirca comites, barones, proceres, omneſq;

Ericus dux bellum Noruegianis infert, & victor euaſit.

Ericus dux fit gener Regis Noruegiæ.

Ericus Danorũ Rex iterũ bellum cõtra duces mouet.

Birgerus ad pacem cum ducibus redit.

Lodoſia.

Ericus dux more Regio curiã magnificã inſtituit.

militares homines, qui ad eum ex Teutonum finibus aduenerant, læti, & locupletes ad ſuas terras redierunt. Quibus autem pactis, & conditionibus ea fratrum cõcordia ſtabiliretur, reſtabat in comitijs oppidi Helſingborg terræ Schoningiæ inquirendum. Ad eum nanq; locum conuenerunt Birgerus Rex Suetiæ cum duobus fratribus ſuis, & Rex Daciæ Ericus cum Chriſtophoro fratre ſuo: aderant etiam Gerardus Holſatiæ, & Henricus Magnopolenſis duces: qui in medijs diebus menſis Iulij anno Chriſti M C C C X. hoc modo omnibus controuerſijs, quæ hactenus inter Regem Birgerum, & fratres eius inualuerant, finem impoſuerunt, ut Birgerus tertia parte regnorum Gothiæ, & Suetiæ, unà cum inſula Gotlandiæ, & eius ciuitate Visbycenſi contentus eſſet: reliquæ autem duæ Erico, & Valdemaro permitterentur. Adiectæ ſunt huic concordiæ complures conditiones, de non uindicandis iniurijs, de immunitate colonorum, de nunquàm uiolanda alterius iuriſdictione. Cæterum de mutuo auxilio contra quoſcunq; hoſtes subminiſtrando, omnes Principes, qui aderant, conſenſerunt: nihilq; prætermiſſum uidebatur, quo firma pax, & integerrima concordia reſarciretur.

Helſingborg.
Conditiones pacis inter Regẽ Birgerum, & duces.
Anno 1310.
Gotlandia.
Visby emporiũ olim maximũ

CAPVT XX.

Conciliata igitur pace, dux Ericus, ne in paternis laribus ignauiter conſeneſcere uideretur, ſumpto ſecum magnifico comitatu, ad exteras nationes, & loca Sanctorum uiſitanda diſceſſit, peruenitq; ad Papam Clementem quartum, qui tunc in Francia reſidebat: à quo nõ ſecus ac magni Reges, & Principes excipi conſueuerunt, exceptus eſt. Deinde ab eo reuerſus, celebriores Germaniæ ciuitates adiuit: in quibus tanta beneuolentia ſuſceptus, atq; ornatus eſt, ut nihil amplius ab humaniſſimis ciuibus addi potuiſſet:

Ericus dux ad exteras nationes proficiſcitur.
Ericus dux à Clemente Papa 4. honorificè exceptus.

tuiſſet: nec minore familia, & pompa inceſſit, quàm ſi aliquis Rex potentiſſimus adueniſſet. Erat enim in expenſis ſumptuoſiſſimus, in operibus magnificus, & admirandus, in donis erogandis liberaliſſimus. Tandem in patriam reſtitutus, nuptias Lodoſiæ (quæ eſt Veſtrogothorũ portus, & emporium cõmodiſſimum) celebrauit, ducta in coniugem filia Haquini Regis Noruegiani. Valdemarus quoq; filiam Erici Regis Noruegiæ anteà defuncti in tori conſortẽ accepit, eodemq; loco, & tempore unà cum fratre, in magnifica pompa nuptialia feſta peregit. Erant quidẽ hi duces in apparatu, & ſumptu ſplendidiſſimi, quia fortunati erant eorum ruſtici, à quibus etiã maior faſtus continuè ſuſtentari potuiſſet. Eodem tempore incidit quædã cõtrouerſia inter Regem Birgerũ, & ſubditos eius in terra Gotlandiæ. Nam cùm eos inſolitis tributis grauare uoluiſſet, ad rebellionem conuerſi, Regem bello ſuperatũ à ſe fugauerunt, ſeruata nihilominus erga ipſum obedientia priſtina, cum ſolita eorũ libertate. Silendũ etiam nõ eſt, quòd poſt tot domeſtica bella ſecutus eſt per totam Suetiam magnus annonæ defectus: eſtq; modius frumenti pro uiginti ſolidis Holmenſibus emptus, qui anteà uno ſolebat comparari. Sequẽti uerò anno, qui à Chriſto nato erat decimuſquartus ſupra mille trecentos, Birgero comitia in oppido Sudercopenſi celebrãti, ſenatores regni iuſiurandum, quod fraterno bello interruptum fuerat, renouantes, obligarunt ſe, & ſuam fidem Regi, ac Reginæ, & Magno primogenito eorum in omnem caſum, & fortunam.

Lodoſia.

Duces nuptias celebrant.

Birgerus Rex à Gotlandenſibus fugatur.

Annonæ penuria maxima.

Anno 1314.

Birgerus comitia celebrat Sudercopiæ, & denuò confirmatur in regno.

CAPVT XXI.

INterea duces, ut commodiorem uitam ducerent, ſumptuoſam illam familiam à ſe remouentes, ſeparatim in terris ſuis habitare cœperunt. Accidit autem Valdemarum

Duces quieti ſuæ conſulũt.

ex Elandia, in qua manſionem elegerat, ad ciuitatem Stocholmenſem tranſire: ex quo itinere paululum diuertit ad Regem Birgerum in arce Nicopenſi conſtitutum: qui uenientem tot beneuolentiæ officijs excepit, ut penè ex Rege & fratre, ſeruum ac mancipium ſe factum eſſe monſtraret. Regina quoq; in excipiendo hoſpite ad incredibilem humilitatem tam uerbis, quàm operibus deſcendit. Quo euenit, ut Valdemarus Erico perſuaderet, Regem Birgerum nullas omnino moliri inſidias, ſed omnia ex ſyncero pectore operari, ac meditari. Proinde non uerendum eſſe eius congreſſum, nec quicquam ex eius ſocietate formidandum. Ericus igitur à Valdemaro perſuaſus, & à Birgero benigniſſimis literis inuitatus, tam humaniter inuitanti obtemperabat. Itaq; ambo ad Regis conſpectum in Nicopiam peruenientes, tanta beneuolentia excipiuntur, quanta uix poterat ab ullo mortaliũ exhiberi: oſculorum, amplexuũ, obſequiorum, quibus fratres à fratre excipiebantur, nullus erat modus. Prætereà cùm ad conuiuiũ deuentum eſſet, nullus in apparatu menſæ, aut ferculorũ numerus, aut menſura: quicquid oblectamenti pro gula, pro uiſu, pro auditu optari poterat, abundè ſubminiſtratum fuit. Sed erat immanis feritas, quam Birgerus, & ſui ſub tam inſolitis blandimentis, & inſidioſis obſequijs occultabant. Siquidem adueniente nocturno tempore, ducti ſunt magna, ſed pernicioſa ſocietate in cubiculum, in quo putabant ſe optatam requiem accepturos. Sed mox à tergo aderat ſanguinarius Rex, qui ipſos celeriter inde extractos, in profundiſſimam, & teterrimam totius arcis turrim præcipites deijci mandauit, multamq;, & inauditam crudelitatem in eos exercens excruciauit: immò in eos tanta feritate accenſus erat, ut proiectis in profluentem clauibus, iuraret, ſe nequaquàm permiſſurum, quòd ab illo carcere uiui egrederentur. Quod

Birgerus duces benigniſsimis literis inuitat.

Birgeri obſequia inſidioſiſsima.

Birgeri feritas in fratrum captiuitate.

cùm uelociſſimo rumore in uniuerſos Gothorum, & Sueonum fines erupiſſet, cuncti, qui tam horrendum facinus patratum fuiſſe audiuerunt, autorem, & conſcios adeò execrabantur, ut iurarent ſe nunquam toleraturos tam perfidum ſanguinariũ in regni ſolio reſidere. Quocirca eiſdem diebus properanti ad Stocholmenſem ciuitatem Birgero, ciues collectis armis ipſum, ne ad eos ingredi poſſet, repulerunt: cæteriq; fideliſſimi milites, & familiares ducum, comperta tam crudeli dominorum ſuorum nece, militum copias undiq; ex omnibus regni finibus contra crudelem patricidam in Nicopiam eduxerunt. Quod cùm Birgerus fieri uideret, ſalutem ſuam in ſola fuga reponens, à Suetia ad Oſtrogothiam fugaci curſu properauit, ſtatimq; filium ſuum Magnum ex Dania, in qua tunc apud auunculum ſuum Regem Ericum agebat, reuocauit, ut Gothorum, & Sueonum regna quantocyus ſub ſuam poteſtatem reducta occuparet.

Sueci & Gothi à ſanguinario Rege Birgero deficiunt.

Birgeri fuga.

CAPVT XXII.

Filius igitur paruit literis paternis, & acceptis ab Erico Danorum Rege ſexcentis equitibus optimè inſtructis, ad patrem in Oſtrogothia commorantem accelerauit. Quibus copijs, quamuis exilibus, ſtatuit Birgerus cum ducalibus belli aleam experiri: ſed primò aggreſſu ſuperatus, ad Veſtrogothos fugere cogebatur: à quibus pari indignatione ſuſceptus, cogitabat eorum arma (quibus impar erat) aſtu & dolo ſuperare. Enimuerò trium dierum inducias cum eis pactus, occaſionem dedit, ut complures eorum pro aduehendo commeatu domum remearent: ipſeque interim reliquam multitudinem adortus, ſtragem populi maximam peregit, proximámque uillam incendi præcepit, ne occidendi noctis beneficio ſalui elaberentur.

Magnus Birgeri Regis filius ex Dania reuertitur.

Birgeri infelix vbiq; pugna. Birgeri dolus, et crudelitas in agricolas.

Deinde ad Oſtrogothos reuerſus, pari infelicitate, ut prius, pugnauit. Ducales enim ſub præfecto Canuto Poſe agentes, facto in ipſum impetu, uerſus Gotlandiam fugere coëgerunt, relictumq́; filium eius Magnum in arce Stegeburgenſi obſidione cinxerunt: nec prius ab arcis impugnatione quieuerunt, donec ipſa expugnata, filium captiuum ad ciuitatem Stocholmenſem deſtinarēt: in qua tandem ob paterna ſcelera trucidatus occubuit: uitaq́; propter eum priuatur, & regno, qui regnum bonis ciuibus priuare non uerebatur. Anteà tamen Birgerus ex Gotlandia claſſem magnam, ut obſeſſo filio ſuccurreret, expediuit. Qua per Oſtrogothos ſuperata, ſecundam non minoris potentiæ (cui Brunchonem dapiferum ſuum præfecerat) denuò emittendam curauit. Sed hæc ſecunda æquè infeliciter pugnans, exemplo primæ ſuperatur. Quãuis enim milites ſatis ſtrenuos, & in re militari inſtructiſsimos habuerit, attamen fortitudini ducaliũ cedere coacta captiuatur. Præcipui autem inter captiuos fuere Bruncho, Vlfo, Luderus, Valramus: qui ad Stocholmiã miſsi, uinculis conſtringuntur, donec rotis impoſiti occiduntur: nomenq́; monti Brunchonis ex illis apud Holmiam inditum eſt.

Canutus Poſe.

Magnus Birgeri filius captiuatur, & occiditur.

Birgerus fugit in Gotlandiam, et à regno excluditur.

Bruncho cum ſocijs captiuatur, & tandẽ rotis imponuntur.

CAPVT XXIII.

BIrgero igitur ob enormia crimina à regno ſecluſo, præſtantiſsimus procerum Mathias Chetelmundi ſenatorum conſenſu in regni gubernatorem ſurrogatur: qui per ſuam ſingularem prudentiã totum Gothorũ, & Sueonum principatum ad tranquillum ſtatum reuocauit. Intereà Regis Birgeri ſatellites, qui in Nicopia à ducalibus obſidebantur, corpora ducum in carcere mortuorum extra portam arcis deponentes, hortabantur obſidentes, ut à bello domeſtico deſiſterent, cùm extincti eſſent, quorum

Mathias Chetelmundi regni gubernator.

Duces in carcere mortui.

deſiderio tantam belli molem ſuſcepiſſent. At illi magnificis exequijs Principũ corpora in eccleſia diui Nicolai Stocholmiæ procurantes, conſtanter negabant, ſe aut tyranno, aut tyranni filio regni ſolium permiſſuros, ſed pro filio ducis Erici ſe uſque ad extrema fata pugnaturos. Quocirca pertinacibus inſultibus obſeſſos ita urgebant, ut caſtro manibus eorum relicto, ſalutem corporum pacti egrederentur. Ducales autem paricidij enormitate permoti, deuictam arcem funditus deſolatam reddiderunt. Deinde arce Stegaborg (ut diximus) in ſuam poteſtatem redacta, atque funditus deſtructa, Mathias regni gubernator prægrandi exercitu ſuffultus, bellum graue, & atrox in Schoningianos transferebat, quòd hi antea Veſgothos unà cum Birgero cõtra pacta, & fidem trucidaſſent. Tum Dani copias ingentes tam ex Teutonum terris, quàm ex ſua Dania contrahentes, obuiàm procedunt hoſti aduentanti: factaq; pugna, Gothi uictoriam aſſecuti, trecentos milites, ac militares ex Danis captiuabant, cæteris omnibus aut fugatis, aut occiſis. Deinde direpta tota Schoningia, prædaq; maxima congeſta, uictores in Suetiam & Gothiam redierunt. Quibus compertis Birgerus, & Regina ex Gotlandia in Daniam ſeſe recipere feſtinabant, depoſita omni ſpe amplius ad Suetiam redeundi. Tunc Chriſtophorus Rex, qui nuper defuncto fratri Erico ſucceſſerat, manſionem quandam in caſtello Spicaborg Birgero, & Reginæ eius conceſsit: in qua poſt paucum infelicis uitæ tempus, incomparabili dolore deficientes, morti, quam diu optauerant, ſuccubuerunt.

Nicopiæ arx ſuperatur, & deſolatur.

Stegaborg arx deuicta deſolatur.

Schoningianis bellum.

Gothi Danos vincũt, & captiuant.

Birgerus & Regina ad Danos fugiunt.

Spicaborg.

Birgeri mors.

CAPVT XXIIII.

HActenus de tragica hiſtoria Birgeri, & fratrũ eius: nunc paucis illa attingamus, quæ eorũ temporibus

An. 1291.

acciderunt. Annus Chriſti MCCXCI. fuit apud Gothos & Sueones admodum grauis, & infelix. In primis enim extinxit illud clariſſimum lumen totius eccleſiæ Suecanæ, Be

Benedicti Epiſcopi Lincopẽſis mors.

Amũdi Epiſcopi Strengenenſis mors.

nedictum Epiſcopum Lincopenſem, Finlandiæ ducem, duorum Regum Valdemari & Magni fratrem: deinde Amundum Epiſcopũ Strengenenſem uiolenta morte abſtulit, qui eandem eccleſiam conſecrauit. Sed uiſum eſt portento ſimile, quòd eccleſia uno eodemq; die conſecrata fuit, & igne

Strengenenſis eccleſiæ conflagratio.

caſuali conſumpta. Simile quoque fatum Bono Epiſcopus

Bono Epiſcopus Vexionẽſis moritur.

Vexionenſis, pluresq; alij tam eccleſiaſtica dignitate, quàm ſeculari poteſtate præditi ſuſtinuerũt. Duo etiam rapidiſſimi, & profundiſſimi torrentes apud Oſtrogothos in Mo-

Motala.

Norcopia.

tala, & Norcopia à ſolito curſu contra omnem naturæ diſpoſitionem quieuerũt. Nec diu pòſt, uidelicet anno Chriſti

An. 1294.

Frigus ingens.

MCCXCIIII. frigus hyemale tantum inualuit, ut equites à Iuthia, ſiue Cymbria Danica per mare congelatum in Noruegiam itinere longiſſimo tranſirẽt. Nec longo pòſt tempo

Nicolaus Alonis Archiepiſcopus Vpſalẽſis.

re Nicolaus Alonis, accepta à Bonifacio Papa octauo conſecratione, & pallio Archiepiſcopali, ex Roma in Vpſaliã eſt reuerſus. Sed multa aduerſa ſub illa pernicioſiſſima Birgeri, & fratrũ eius diſcordia pati coactus eſt, nunc ab una, nũc ab altera parte impugnatus, quemadmodum in noſtra Metropoli extenſius inuenitur. Eodemq; tẽpore duo præ-

Stocholmia combuſta.

Lodoſia incinerata.

cipua emporia combuſta fuerunt, Stocholmia apud Sueones, & Lodoſia apud Veſtrogothos, fortè ut fatali incendio oſtenderetur, neutrum ſine altero periclitari poſſe. Cæte-

An. 1297.

Concilium Arbogenſe.

rùm anno Chriſti MCCXCVII. Nicolaus Archiepiſcopus Vpſalenſis Cõcilium prouinciale in oppido Arbogenſi celebrauit: de quo alibi latius eſt enarratum. Præterea cùm

immineret

immineret horrenda calamitas in totum Gothorũ & Sueonum imperium, ob intolerabilem Birgeri, & fratrum eius diſcordiam, nolens Deus ſuos fideles ad ea futura mala imparatos eſſe, ſuſcitauit in ſanctiſsima uidua Birgitta ſpiritũ prophetiæ: quam ſi incolæ diligentius audiuiſſent, profectò à maxima tunc, & nunc imminentium periculorũ clade præſeruati fuiſſent. Anno Chriſti MCCCXV. Olaus Sapiens, mortuo Nicolao Catilli, in Archiepiſcopũ Vpſalenſem ſurrogatur, & à Ioanne Papa XXII. cõfirmatur. Anno uerò ſequenti Finlandenſes, poſtquã uiderent ſe à Sueonibus plus iuſto grauari, nullumq; finem inſolitis oneribus imponi, ut ſuæ tandem conſulerent libertati, Buggonem quendam ex ſuis in Regem elegerunt. Sed eo per Birgerũ Regem occiſo, ad duriorem ſeruitutem redierunt. Nec ſilentio implicandum eſt, quòd anno Chriſti MCCCXVII. ille ſanctiſsimus eccleſiæ Scarenſis Pontifex Brynulphus, poſt multos labores, atq; eximia ſanctitatis opera, hoc trãſitorium ſeculum felici curſu conſummauit. Sepultus in ſua eccleſia Scarenſi, & tandem miraculis clarus, in numerum Sanctorum digniſsimè eſt relatus. Præterea hoc loco diſſimulandi non ſunt quidam nouelli patriæ ſuæ calumniatores, qui affirmant Regem Birgerum abſtuliſſe quãdam legem de uenditione mancipiorum: quaſi id antea lege conceſſum fuiſſet. Nunquam enim uel gentilium, uel Chriſtianorum temporibus ad eam ſeruilem conditionem depreſsi fuere Gothi, uel Sueones, qui ab initio rerum ſuam libertatem gladio, & armis tutari conſueuerunt. Abeant igitur illi ſoli ſcioli in turpem ſeruitutem, ad quam ſe ſua ignaua ſuperbia, ut totam patriam euerterent, temerè ſubmiſerunt.

S.Birgitta uidua.

An.1315.
Olaus Sapiens Archiepiſcopus Vpſalẽſis.

Buggo Rex Finlandiæ.

An.1317.
S.Brynulphus Epiſcopus Scarenſis.

IOANNIS MAGNI GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOthorum Sueonumq́; liber uigeſimuſprimus.

CAPVT I.

Magnus Smeech 134. Rex internus.

MAgnus igitur occiſi ducis Erici filius, amoto à regni ſolio Birgero, per ſummam ducalium militum induſtriam Rex Gothorum & Sueonū deſignatur. Mathias enim utriuſque regni gubernator anno

An. 1319.

Chriſti MCCCXIX. non ſolùm ſenatores & proceres, ſed totius plebeiæ multitudinis nuntios ex uniuerſo principatu ad Vpſalenſem Metropolim pro ſufficiendo nouo Rege conuocauit. Eſt autem nō procul ab eo loco lapis, quem

Moraſteen.

Moraſteen appellāt, Regiæ electioni ab antiquiſsimo tempore dedicatus: ad quem innumerabilis incolarum multitudo confluxit. Tum quidam ex ſenatu regni præcipuus

Oratio pro eligendo Rege.

orationem grauem & elegantem coram congregata multitudine proponens, oſtendit, quàm neceſſarium eßet, poſt tot domeſticas & periculoſas controuerſias, in unum Principem, & Regem conſentire, idq́; in eo loco, quem antiquorum autoritas Regiæ electioni deputauerat. Demum uerba ſua ad diuinam miſericordiam conuertens, rogabat, ut Deus periclitanti populo ſuo talem Regem præficere dignaretur, qualem deſolatæ patriæ neceßitas magno deſiderio poſtularet. Qua oratione finita, Mathias guberna-

Magnus minorennis eligitur.

tor hunc Magnum Erici filium, uix tertium annum egreſſum, coram proceribus & tota populi multitudine uidendum eleuauit: tantumq́; ſua eloquentia, qua magnifica du-

cum

cum geſta, & aui eius Magni Regis merita ad cœlos efferebat, profecit, ut tandem poſt plura conſilia hinc inde propoſita, unanimi omnium conſenſu in Regem aſſumeretur. Aderant quoq; Noruegianorum legati, qui oſtenſo omnium illius regni procerum conſenſu, ipſum poſt materni aui fata Regem elegerunt. Non enim Haquinus alium poſt ſe Regem, quàm filiam huius Magni matrem reliquit. Aduenerunt etiam à terra Gotlandiæ (quam Birgerus in Daniam fugiens reliquerat) oratores, à quibus Magnus in tam tenera ætate Rex ſalutatus, prius potentiſſimus Princeps conſtitutus eſt, quàm illa intolerabilia onera, quæ boni Reges ſuſtinent, cogitare potuiſſet.

Magnus fit Rex Noruegiæ.

CAPVT II.

ACcidit paulo pòſt tempore Schoningianos ſub grauiſſimam ſeruitutem Teutonicorum, & Holſatorum deueniſſe: nec habebāt aliquam humani auxilij ſpem, cùm etiam Dani ab eiſdem hoſtibus grauiſſimè uexarentur, ut nec ſuæ propriæ libertati conſulere poſſent. Quocirca Schoningi, miſſis in Suetiam oratoribus, auxilium in tantis calamitatibus implorabāt, ſe, ſuamq; patriā (quemadmodum ab initio fuerat) regno Gothorum ſubijcientes. At Sueonum & Gothorum proceribus uiſum eſt, nihil in eo difficili negotio facere, niſi Danorum Rex Chriſtophorus, conſentiente ſui regni ſenatu, eandem Schoningorum, & Hallandorum, ac Blechingorum liberationem poſtularet. Qui cùm perpenderet impoſſibile eſſe, ut ſe, & Daniæ regnum tam acriter ab utroque latere impugnatum in libertatem uindicaret, conſenſit: immò per literas & nuntios rogabat, ut Schoningia cum Hallandia, & Blechingia ad regni Gothici coronam, à qua abſtracta fuerat, reſtitueretur. Proinde Hemmingus Archiepiſcopus Vpſa-

Schoningiani à Teutonibus grauiſſimè affliguntur.

Schoningi à Gothis & Suecis auxilium implorant.

Hemmingus archiepiſcopus

Vpſalenſis in Rēpub. patriæ uigilātiſſimus

lenſis cum omnibus ſuis coëpiſcopis ſe ad Vardbergū, *terræ* Hallandiæ *oppidum, in medio menſis* Nouembris *contulit: ibiq; ſumma prudentia uſus, hoſtiles turmas, quæ iam illas terras penitus deſolauerant, data eis ingenti pecunia, à calamitoſorum ciuium capitibus amouit. Continuò nanque acceptis à Sueonibus & Gothis ſeptuaginta millibus marcarum argenti puri ad graue pondus Colonienſe, terras illas in manibus Sueonum & Gothorum reliquerunt. Prætereà tenebantur eodem tempore Schoningi regno Sueonum in magna auri ſumma pro trecentis militibus, & ducentis equitibus à captiuitate redimendis.* Quo *facto,* Hēmingus Vpſalenſis, *&* Petrus Lundenſis *Archiepiſcopi, unà cum cæteris* Pontificibus *&* Prælatis, *qui aderāt, plenamq; facultatem à Danis habebant, iudicabant, & declarabant, Schoningiam cum reliquis nominatis terris, omni uia iuris, adeoq; indiſſolubili pacto unitam eſſe debere regno* Gothiæ, *& de cætero perpetuis temporibus cenſenda eſſet regni Gothiæ, & non Daniæ pars, repoſitis terminis eiuſdem regni Gothiæ, ut ab initio regnorum fuerant, in medio freto* Ereſundiano, *quo Daniæ regnum ab Aquilonaribus terris, & regnis ſeparatur. Hanc opem niſi tunc* Gothi *&* Sueones Schoningianis *præſtitiſſent, futurum omnino fuiſſet, ut* Teutones *non ſolùm* Schoningiam, *ſed totam* Daniam *occupaſſent.* Deinde *Archiepiſcopus Lundenſis, cæteriq;* Prælati Schoningiani *ſeſe ad perpetuam fidelitatem regno* Gothiæ, *conſentientibus Danis, aſtrinxerunt, omniaq; legitimo cōtractui neceſſaria, quæ apud bonos & fideles ualere ſolent, præſtiterunt, quemadmodum literæ in archiuio eccleſiæ* Vpſalenſis *reconditæ, & hìc inſertæ ſatis apertè demonſtrant.*

Schoningia redimitur.

Petrus Archiepiſcopus Lūdenſis.

Schoningiani ſe et poſteros ſuos Regibus, & regno Suetiæ perpetuo iureiurādo obligant.

SEQVVN-

SEQVVNTVR LITERAE DE REdemptione Schoningiæ.

VNiuerſis præſentes literas inſpecturis, Petrus Lundenſis, & Hemmingus Vpſalenſis diuina miſeratione eccleſiarum Archiepiſcopi, Petrus Lincopenſis, Siggo Scarenſis, Frenderus Strengenenſis, Odgyslus Aroſienſis, Henningus Aboënſis, & Boëtius Vexionenſis eccleſiarum eadem miſeratione Epiſcopi, Ioannes monaſterij Sanctorum omnium in Lundis, Ragnaldus in Aluaſtro, Sueno in Hergede, Vinmarus de Varnhem, Andreas de Sinth, Folcho de Nouaualle, Michaël de Biackaskog, Henricus de Saba, N. de Thomatorp, & Andreas de Aſylo Abbates, Petrus Dalbienſis, & Godefredus de Ekilſtuna Priores, nec non capitula eccleſiarum Cathedralium, & conuentus monaſteriorum prædictorum. Salutem in Domino ſempiternam. Cùm regnum Suetiæ, & terra Schaniæ ita legaliter & indiſſolubiliter unita ſint, & coniuncta, quòd unum de cætero regnum cenſeri debent perpetuis temporibus, ac unius Regis præſidio gubernari, ſicut patentes literæ, & manifeſta inſtrumenta ſuper hoc ædita lucidius edocēt & declarant: nos unionem memoratam prompto & beneuolo amplexātes affectu, firmiter promittimus, quòd magnifico Principi domino noſtro chariſſimo D. Magno Suetiæ, Noruegiæ, ac Schaniæ Regi illuſtri, ſuisq; ſucceſſoribus & hæredibus, pro dicto regno Suetiæ & Schaniæ in unione præfata retinendo, necnon pro eodem cum ſuis iuribus, & iuſtitia contra omnem hominem defendendo, aſtabimus fideliter uerbis, factis, conſilijs, & auxilijs, quantum poſſumus, iure eccleſiæ, ordine, & officio noſtro ſaluis, habituri deinceps limites dicti regni Suetiæ, qui antè citra Schaniam tenebantur in ipſo paſſagio Oraſund, eoſdemq; uſque illuc unà cum alijs confinijs, & limitibus

Gothici regni limites in Oraſund.

eiuſdem regni Suetiæ & Schaniæ, ubicunque illud hoſtiliter inuadi contingat, cum omni fidelitate, & toto poſſe noſtro uiriliter & unanimiter cum Dei adiutorio defenſuri. Cæterùm reuoluentes ſedulò in intimis cordis noſtri, quàm plena ſit periculis, & onuſta diſpendijs inteſtina diſſenſio, ea potiſſimùm, quæ ſolet multoties ex uacillatione regiminis prouenire: & tantis malis, quãtum Deus permiſerit, proſpicere circa regni regimen cupientes, firmiter promittimus, quòd inclytum domicellum Ericum filium dicti domini noſtri Regis ſeniorem, iuxta conſilium & uoluntatem eiuſdem domini noſtri, in Regem, & dominum noſtrum ſupra dictum regnum Suetiæ & Schaniæ terras, prouincias, & inſulas tributarias ad idem regnum pertinentes, omni quo decet honore, ſecundum debitam formam, & conſuetudinem ab antiquo iure in regno Suetiæ approbatam, in loco pro electione Regis deputato, unanimiter & concorditer eligemus, obligantes nos, & noſtrum quemlibet extunc ad ſeruandũ ſibi cum omni obediẽtia, fidelitate, ſeruitijs, homagijs, & fauore, prout ex debito ueri ſubditi tenẽtur domino ſuo facere, & uero Regi, ſaluo per omnia eidẽ domino noſtro Regi Magno patri eius iure regendi ut prius, præcipiendi, ordinandi, ac ſtatuendi toto tẽpore ſuo, quo ſuperſtes fuerit, circa nos ſubditos ſuos, & regni res, ac negotia, quæ pro commodo & utilitate ipſius regni uiderit expedire. Itẽ promittimus firmiter, ut prius, quòd ſi præfatum dominum noſtrum Regem Magnum (quod Deus auertat) nobis uiuentibus migrare contigerit ab hac luce, inclytæ dominæ noſtræ Blãcæ, & dicto domino noſtro Regi Erico ad honorem, & ſeruitiũ in omnibus fideles erimus, eisq; in ſuis iuribus in Suetia & Schania fideliter aſtabimus, iuxta poſſe: & ſi idem Ericus Rex noſter protunc minor annis fuerit, ſibi & regno ſuo Sue-

tiæ & Schaniæ iuxta conſilium, conſenſum, & ordinationem nobiliorum eiuſdem regni Suetiæ & Schaniæ, tutor indigena deputetur, & caſtra omnia, & regni munitiones cum eorundem conſilio, & prouiſione per indigenas gubernentur, donec eum ad legitimam ætatem Deus dederit peruenire. Si uerò dictum dominum noſtrum Regem ſine liberis exiſtētibus decedere contingat, tunc alium de filijs domini noſtri Regis prædicti Magni ſuperuiuentibus, qui conuenientior & aptior habeatur, in Regem & dominū noſtrum ſuper antedictum regnum Suetiæ & Schaniæ, terrasq́; , prouincias, & inſulas memoratas, & nullum alium ritè, & rationabiliter, ut cōuenit, eligemus. Item, ſi ipſo domino noſtro Erico Rege ſupradicto ſuperſtite, uel eius liberis exiſtentibus, contingat dominum Haquinum fratrem eius, quem idem pater ipſorum dominus noſter Rex Magnus regno ſuo Noruegiæ præficiendum duxerat, principatum, ſeu regnum regni Suetiæ & Schaniæ contra iſtud patris ſui, & matris factum uelle uſurpare, tunc eidem domicello Haquino totis uiribus reſiſtemus: quod etiam proceres, & domini in regno Noruegiæ promiſerant, quòd eidem domicello Haquino in nullo penitus conſilium, auxilium, uel fauorem miniſtrabunt, quorum prætextu contra hanc cōſtitutionem ueniat, uel contrauenire attentet in futurum. Similiter ſi cōtingat dominum noſtrum Regem Ericum ſupradictum ad regnum Noruegiæ uelle ſe intrudere, domicello Haquino, & eius liberis exiſtentibus pari modo promittimus, quòd in hoc facto ipſi domino noſtro Regi Erico memorato nullatenus coadiutores erimus, aut fautores. Et ſi continget quòd uterque dictorum fratrum, uel eorum alter contra præmiſſa patris eorundem, & noſtra facta uenire uoluerit, & alienigenarum, ſeu extraneorū ad hoc auxilium adduxe-

rit, & per hoc regnorum prædictorum aliquod hoſtiliter inuadere, ſeu ſubintrare attentauerit, extunc regnum utrunque, ſcilicet Noruegia, Suetia *&* Schania, *unanimiter, & inſimul totis uiribus, & poſſe huic eorũ uoluntati efficaciter reſiſtere laborabit. Quodcunque regnorum prædictorum prius, uel pluries circa talia fuerit neceßitatum, ad hoc finaliter, & intentè, ut eorum paterna tam prouida pacis, ſimul & concordiæ præordinatio in ſuis uiribus, & pleno robore irrefragabiliter perſeueret.* Et *ſi memoratum dominum noſtrum* Regem Magnum *plures contingat habere liberos, protunc promittimus, ut ſuperius, quòd ipſorum quemlibet utriuſque ſexus in ſuo iure, & honore iuuabimus, prout ipſis, & eorum ſtatui, conditioni, ſimul & ſexui congruerit, & competit, ſecundum leges, & ſtatuta regnorum prædictorum, tam Suetiæ &* Schaniæ, *quàm* Noruegiæ, *& iuxta conſuetudines in eiſdem regnis approbatas.* Verùm *ſi quis cuiuſcunque conditionis, aut ſtatus contra præmiſſa, uel eorum aliquod in parte, uel in toto ſe opponere, aut ea annihilare, uel infringere quomodolibet noſtris temporibus attentauerit, promittimus firmiter, ſicut ſuprà, quòd eidem, quominus id efficiat, totis uiribus & poſſe noſtro, uiriliter & unanimiter reſiſtemus conſilijs & auxilijs, quantũ poſſumus, iure eccleſiæ, ordine, & officio noſtro ſaluis. Quamuis autem libera & ſpontanea uoluntate, ac affectanti animo huiuſmodi negotium pro bono pacis feciſſe dinoſcimur, per hoc tamen iuribus, & cõſuetudinibus in regno Suetiæ & Schaniæ ab antiquo tempore de* Regia *electione obſeruatis, in nullo penitus uolumus derogari, quin ad nos, & ſucceſſores noſtros* Regum *electio cum iuribus ſuis omnibus, poſt mortem dicti domini noſtri* Regis Erici, *uel alterius domini noſtri domini* Magni *filij, quẽ ipſo domino noſtro* Erico

Rege

Rege prædicto ſine liberis (quod abſit) mortuo, in Regem *(ut præfertur) eligemus, liberè reuertatur.* Vt autem *præmiſſa omnia, & eorum quodlibet maioris habeat roboris firmitatem, ſigilla noſtra præſentibus duximus apponenda.* Datum Vardbergis *anno domini* MCCCXLIII. *in octaua beati* Martini *Epiſcopi.*

CAPVT III.

HAc igitur indulgentiſſima fortuna Magnus trium regnorum potentiſſimus moderator effectus, principium ſui imperij glorioſum habebat, finem autem nimis difficilem, atque infortunatum. Quandiu enim prudentiſſimus regnorum gubernator Mathias Chetelmundi uiuebat, & unicuique, quod iuſtum & æquum erat, faciebat, nulla in regno diſcordia, nulla bellorum formido, neque ulla innocentum, & pacificorum hominum oppreſſio uſquam emerſit. Interim Magnus conſenſu, & conſilio procerum, præſertim Mathiæ gubernatoris, coniugem ſibi ex Regio ſanguine in Francia Blancam nomine accepit: ex qua pater factus eſt duorum filiorum, & trium filiarum. At ſublato è uiuis Mathia, paulatim Magnus deſijt eſſe uirtute, & probitate magnus. Cœpit enim comeſſationibus, delicijsq; magis, quàm Reipub. utilitatibus inſeruire. Nec pati poterat conſilia ſapientum, qui ad uanitates ſe abiecerat perditæ iuuẽtutis: maiorem quippe rationem uoluptatis, quàm honeſtatis præ ſe ferre non erubuit. Factumq; eſt, ut quantum Rex à uirtutum officijs ceſſauit, tantum tota Reſpublica tenderet ad ruinam: & quantum erat imminutus numerus ſapientum conſiliariorum, tantum adauctus eſt numerus fatuorum: ſub quibus tandem tota patria non modò periclitata, ſed penitus deſolata iacebat. Interim tamen uiſum eſt Magno

Pacis officia.

Blanca Gallica uxor Magni Smeech.

Mathias Chetelmundi moritur.

Magnus à probitate degenerat.

Conſiliarij tyrannorum.

Moſcouitarum bellum. bellum contra ſchiſmaticos Moſcouitas præparare. Quod cùm ſanctiſſimæ uiduæ Birgittæ tunc in Suetia clareſcenti compertum eſſet, fideliter, & ex diuina reuelatione eum admonere curauit, ut à ſuo exercitu eos milites amoueret, qui ſibi alium belli finem, quàm publicam Chriſtianæ plebis pacem propoſuiſſe uiderentur, utpote qui magis rapinas, incendia, & urbium direptiones, quàm uerum ueri Dei cultum ad ſchiſmaticas gentes extendere curarent: quod maximè de Teutonica & Danica militia Deum præmonuiſſe dicebat: eligeretq́; in eorum locum Sueones & Gothos, qui nihil aliud ab hoſtibus, quàm licentiam malè faciendi auferrent. Sed imprudens Rex non ſolùm hanc, uerumetiam omnes alias reuelationes à Deo inſpiratas contemnens, colluuiem ingentis, atque inconditæ militiæ ſecum trahens, primo inſultu magnam Moſcouiæ partem uictrice manu ſubiugauit, occupata eorum præcipua arce Pechenſe. Sed non deerat uaferrimis Moſcouitis ingenium, quo hoſtium auaritiæ callidiſſimis promiſſis illuderent. Cùm enim intelligerent Regem nimia auri fame laborare, tantum auri & argenti ſe quantocyus allaturos ſpondebant, quantum ipſe, & totus exercitus eius uix optare potuiſſet. Sed quid accidit? Credidit infelix Rex perfidiſſimis ſchiſmaticis, qui prius credere noluit Birgittæ mulieri ſanctiſſimæ. Confeſtim igitur ſuæ temeritatis pœnas luens, uidit infinitam Moſcorum, Tartarorum, & Lituanorum multitudinem aduolare, non aurum, aut argentum, ſed ferrum in aculeos ſagittarum conuerſum afferre, & mortem inferre paratam.

Militia inutilis amouenda.

Magnus diuinarum reuelationum contemptor.

Moſcouitæ ſuperantur.

Moſcouitarum fraus.

Ferrum pro auro affertur.

CAPVT

CAPVT IIII.

ITaque cùm ad extrema, & penè ineuitabilia pericula deductus eſſet, à ſolis Sueonibus, quos in poſtremo ſtipendio collocauerat, ſeruatus euaſit. Hi enim magno labore, & non minore induſtria uicini fluminis meatum effodientes, Regem (quamuis malè meritum) à mille periculis non ſine omnium admiratione eduxerunt. Qui uerò in præſidio arcis remanſerant, à Moſcouitis crudeliſsimo mortis genere affecti, trucidatiq; corruerunt: quorum caſum ingratus Rex inter parua damna reputans, palàm oſtendit, ſe maiorem turpiſsimorum hiſtrionum, quàm fortiſsimorum uirorum æſtimationem habere. Quippe morum ſimilitudine turpibus amicitia adiunctus, prudentes, & ſani conſilij homines abiecit, factus enormium uitiorũ, & nefariæ libidinis portentum. Ea nanque flagitia relicto Reginæ toro commiſit, quæ à uerecundo ingenio nequeãt nominari. Quæ enim ſcelera tam horrenda eſſe poſſunt, quæ non committuntur à Regibus & Principibus, quando relicto Dei timore, uiliſsimorum hominum conſilijs ſe permittunt? Iuſto igitur dolore Regina commota, coram Hemmingo Archiepiſcopo Vpſalenſi clàm cõqueritur, Regem uiolata matrimonij lege ad nefariæ libidinis conſuetudinem ſe penitus contuliſſe.

Magnus periculum maximũ euaſit.

Sueones à perfidis Moſcouitis circũuenti trucidantur.

Magnus portentoſa libidine inficitur.

Blanca Reginæ de ſceleribus mariti apud Archiepiſcopũ conqueritur.

CAPVT V.

QVocirca Hemmingus ſuo officio ſatisfacturus, aſſumptis ſecum coëpiſcopis ſuis, & quibuſdam ex regni proceribus, Regem piè, paterneq; admonet, ut publicam ſuæ uitæ infamiam publica morum conuerſatione caſtiget. Quæ quidem honeſtiſſima admonitio ita ab indurato Rege excepta eſt, ut nulla ſuæ Regiæ dignitatis, aut Pontificiæ autoritatis ratione habita, iuraret, ſe ince-

Magnus iuſta admonitione deterior factus eſt.

ptæ uitæ inſtitutum nequaquàm mutare uelle. Hoc pertinacis animi reſponſo accepto, Pontifices, & cæteri Gothorum, Sueonumq; proceres formidabant, ne diuina indignatio ob tam horrenda Principis facinora in omnes eius ſubditos prouocata deſæuiret. Proinde duos ipſius filios, Ericum Sueonum & Gothorum, Haquinum uerò Noruegiæ Reges, ſiue regni conſortes conſtituunt, exiſtimantes, quòd pater filiorum honorem, perinde ac propriã dignitatem æſtimaturus eſſet, quemadmodum à principio æſtimaſſe, & conſenſiſſe uidebatur. Sed ea erat in facinoroſo Principe inconſtantia, ut non longo pòſt tempore filium Ericum à regni conſortio amouere, & perdere conaretur. Quendam enim militem non ſolùm ducem, ſed dominum totius regni conſtituens, edicto præcepit, ut Ericus non Rex, ſed Dux uocaretur. Ericus autem auxilio procerum ſubnixus, arma in aduerſarium ducem mouens, omnia caſtra, & ciuitates, & terras ab eo recuperauit, atque in Schoningiam abire coëgit. Cuius eiectionem Regina adeò graui animo tulit, ut Superos, & Acheronta pro eius reductiore flectere cogitaret. Nam Valdemarum Danorum Regem celeriter accedens, promiſit, ut ſi eundem ducem in priſtinum ſtatum, à quo deiectus fuerat, reſtitueret, ipſa protinus efficeret, ut Schoningia facilè, & ſine armis ad coronam Daniæ rediret. Gratiſsima fuit aſtuto & auaro Regi Valdemaro tam grandis & inſperata promiſsio. Sed cùm uoluntati Reginæ ſatisfacere conaretur, dux ille ab Erico impugnatus occiditur. Tunc Regina uehementi dolore afflicta, immò nouercali dolo affecta, apud Regem Magnum effecit, ut Ericus ad deſignatum diem compareret, perinde ac ſi de regnorum negotijs tractandum eſſet. Paruit autem Ericus ab utroque parente uocatus. Sed uenientem ita excepere parentes, ut tutius ſe ad tigrides, & quaſcunque immanes

Ericus & Haquinus Reges conſtituuntur.

Magnus in filiũ Ericũ deſæuit.

Blanca Regina Schoningiam Danis prodidit.

Ericus Magni filius adulterinum ducem ſuperat, & occidit.

immanes belluas, quàm ad eos contuliſſet. Nam à crudeliſſima matre toxico impetitus extinguitur, præfatus ſe ab eadem matre mortem accepiſſe, è qua uitam ſuſceperat. Infamis profectò mulier, quæ potius ab extrema barbarie, quàm à regno Galliæ illuc perueniſſet. Hanc enim omnium primam lego, quæ uenena apud noſtros miſcere docuiſſet. Sed diuinæ benignitati debemus, quòd nullas, aut certè pauciſſimas hactenus habuerit in noſtris terris imitatrices.

Ericus à matre Blāca ueneno extinguitur.

CAPVT VI.

Recuperatum igitur infami ſcelere regnum Magnus nihil prudentius, quàm antea adminiſtrabat. Enimuerò nobiliores regni proceres, qui incorruptam Erico fidem ſeruauerāt, graui odio inſectatus eſt: illiq; uiciſſim ſanguinarium Regem, qui eorum Regem tam nefarijs inſidijs auferri permiſerat, nequaquàm poterant non odiſſe: nec poterat eius contaminatiſſima uita, niſi in ſummo contemptu, & publico omnium odio uerſari. Creuitq; indies ea ciuilis controuerſia, uſque ad præſentiſſimam totius Reipub. perniciem. Quod cùm Valdemarus Danorum Rex ſatis compertum habuiſſet, confeſtim Danicæ conſuetudinis memor, cogitabat ea domeſtica Sueonum & Gothorum diſcordia ad aliquam eximiam Danici regni utilitatem uti. Primùm itaquè miſſis literis, & legatis, Regem Magnum ad ſuas partes, & ſingularem amicitiam inclinare cōtendit. Nec ſua ſpe fruſtratus, plura, quàm boneſtè ſperare potuiſſet, aſſecutus eſt. Siquidē Magnus, uiſis dulciſſimis literis, & magnificis promiſſis Valdemari, quieſcere non potuit, donec ad eius colloquiū in terram Schoningiæ deſcenderet: ubi ab ipſo tam blandis obſequijs, & ſuauiſſimis colloquijs exceptus eſt, ut putaret ſe in ſinum indul-

Magnus recuperato regno crudelior euaſit.

Valdemarus Danus Rex Sueonum diſcordia utitur.

Magnus Rex Blanditi nomē aſſequutus.

gentiſsimæ matris redijſſe. Valdemarus *enim ita egregijs uerbis ipſum lactabat, ut* Magnus *in omne reliquum tempus,* Blanditus, & Lactatus *per conuitium uocaretur.* Quippe *tam effœminatè ſe geſsit, ut omnem Gothicam ſeueritatem penitus abieciſſe uideretur.* Nec *dubitabat plus fidei apud unum blandiloquum* Danum *reponere, quàm apud omnes* Gothorum & Sueonum *proceres, quorum ſudore, & ſanguine factus fuerat tot terrarum & regnorum* Princeps: *immò abiecta omni erga patriam charitate, cum illo* Rege *in propriorum regnorum deſolationem omnino conſenſit, factus ſuorum ſubditorum inſignis hoſtis, prædo, & proditor.* Enimuerò *illarum literarum exemplaria, quibus terrarum Schoningiæ, Hallandiæ, Blechingiæ liberatio, uel redemptio inſerta erat, ſpontè, & liberè in manus tam inſignis hoſtis aſsignare non erubuit, nihil ab eo pro tam ingenti argenti ſumma repoſcens, niſi quòd toto ſtudio conaretur Suetici regni proceres, à quibus pro ſuis enormibus ſceleribus tam liberè reprehenſus fuerat, opprimere, & in abiectam aliquam conditionem redigere: propter quod ſi* Valdemarus *æquam mercedem ex terra Schoningiæ non haberet, permitteret etiam illi duas optimas inſulas, Elandiam & Gotlandiam, quæ ſemper fuerant regnis Gothiæ & Suetiæ obedientiſsimæ, diripiendas & deſolādas.* Hîc *meritò & iuſtè exclamare poſſem:* O *inſenſate, & dire tyranne, nimis ingenti pretio duros carnifices in capita tuorum fideliſsimorum ciuium conducis.*

Magnus proprij regni traditor, & ſuorũ carnifex efficitur.

Exclamatio in tyrannum.

CAPVT VII.

Germaniæ ciuitates hoſtilia nuntiant Valdemaro Danorum Regi.

COmmouit *ea Gotlandiæ deuaſtatio omnes Germaniæ ciuitates, præſertim illas ſeptuaginta capitales, quæ miſsis legatis hoſtilia* Valdemaro, *ob direptum eorum*

inſigne

inſigne emporium Viſbycenſe, nuntiabant. Sed iam Valdemarus ob confœderationem, quam cum Magno iniuerat, audacior effectus, earum legationem quibuſdam ludicris uerbis reiecit, & cõtempſit, ſumpta reſponſione ex ſeptuaginta anſeribus, quibus principes, & totidem gallinis, quibus imbelliam ciuitatum denotare uolebat. Quam quidem reſponſionẽ Dani etiam hodie magno applauſu extollunt. Nec minus, immò maximè commoti fuerunt omnes Suetiæ incolæ, conſiderantes ſuum Regem Magnum omnia temerè, & nihil prudenter agere, totoq́; ſtudio in ſuorum ſubditorum exterminium ferri. Quocirca Pontifices, & proceres filium Regis Haquinum adhortantur, ut deſolatæ patriæ miſereatur, prouideatq́;, ne tam ipſe, quàm pater eius ex toto imperio, citius quàm credi poßit, amoueantur. Perſuaſus igitur Haquinus tantorum uirorum autoritate, & conſilio, patrem in eccleſia maiore ciuitatis Calmarnenſis captiuat, atq; in arce eiuſdem ciuitatis cuſtodiri fecit. Quo facto, principes optimè conſolati, ſuadebant Haquino, ut imperium à patris tyrannide liberatum ita confirmaret, ut accepta ex Holſatia coniuge, ſeſe aduerſus futuras hoſtium inſidias Holſatica affinitate præmuniret. Paruit Haquinus optimè ſuadentibus proceribus, legatosq́;, qui ſponſam Elizabetham Henrici Holſatiæ comitis germanam adducerẽt, expediuit. Intereà tamen, cùm illi impoſitam prouinciam diligenter proſequerentur, Haquinus patrem à captiuitate abſoluit, abſolutumq́; quocunq; uellet abire permiſit. Confeſtim igitur Magnus ad ſuauißimum amicum ſuum Valdemarum Danum acceßit, effecitq́;, ut eius filia Margareta Haquino deſponſaretur, inſidiæq; in mari, & terra ponerentur, quibus legati pridem in Holſatiã mißi interciperentur. Quæ omnia, ut Sueonibus erant nimis odioſa, ita Valdemaro gratiſsima, & iucunda. Statimq́; filiam Haqui

Magnus ab Haquino filio captiuatur.

Magnus à captiuitate liberatur.

Haquino Margareta deſponſatur.

Sueonum legati à Valdemaro Dano captiuantur.

no deſpondit, & proceres ex Holſatia cum nouella ſponſa ad Suetiam per mare regreaientes comprehendit, comprehenſosq́; multis contumelijs affecit, & hinc inde per arces regni Daniæ cuſtodiendos diſtribuit. Cuius rei indignitate uehementer commotus eſt dux Albertus Magnopolenſis, qui Regis Magni ſororem Euphemiam habebat: eratq́; eidem uirgini ex Holſatia ductæ proximo conſanguinitatis gradu cõiunctus. Proinde inſtantiſsimis precibus apud Valdemarũ egit, ut Sueonum proceres, illuſtriſsimamq́; uirginem libertati reſtitutos abire pateretur.

CAPVT VIII.

Albertus dux Magnopolẽſis Sueonum legatos à captiuitate Danica liberat.

SEd cùm precibus nihil effici poſſe uidebat, armatam claſſem Daniæ litoribus imponit, totisq́; quatuordecim ſeptimanis ferro, flammaq́; Danicas inſulas deuaſtauit, donec Valdemarus captiuos ſequenti cap. nominatos, ad naues ducis aſsignaret. Qui mox à duce in Suetiam abire permiſsi, non patriam, ſed exilium intrauerunt. Iam enim Magnus à Valdemaro perſuaſus, non ſolùm illos, ſed pleroſq́; alios præcipuos Gothorum, & Sueonum proceres omnino proſcribendos decreuerat: in quorum numero non poſtremum locum habebat Magnus Store, ex Gyltharum familia in Veſgothia oriundus: quem meum in paterna linea atauum agnoſco. Hic ut erat patriæ ſuæ amantior, ita à tyranno maiorem perſecutionem ſuſtinebat. Cauſa autem ob quam tam illuſtres uiri proſcribebantur, nulla alia erat, niſi quia Regem à perditis moribus ad uitam Regia maieſtate dignam reuocare conabantur. Hi igitur uigintiquatuor erant, qui tyrannide Magni à patria expulſi, primò inſulam Gotlandiæ adierunt, deinde peracta hyeme ad ducem Magnopolenſem ſe conferentes, in primis ſe excuſare cœperunt, quòd illuſtriſsimæ uirgini ex Holſatia

Magnus nobiles proceres proſcribit.

Tyrannos admonere eſt operam perdere.

Suecones proſcripti ducem Magnopolenſem adeunt.

adductæ,

adductæ, non tam feliciter ſucceſſerat, quemadmodum ab ipſis, & omnibus bonis magno deſiderio fuiſſet optatum. Quorum excuſationem optimus Princeps benignè admittens, reſpondit, eis non eſſe imputandũ, quod aliena culpa eſt cõmiſſum. Deinde ipſis bene ſperare, & in ſua terra manere iuſsis, de omnibus uitæ neceſſarijs liberaliſsimè, & ad plures annos prouidit. Intereà tamen ſummũ ſtudiũ apud Magnum tum per literas, tum per nuntios adhibuerunt, ut ſuorum iuramentorũ, & promiſſorum memor, melius terris, & populis ſibi ſubiectis conſuleret, terramq; Schoningiæ ad Gothici regni unitatem reuocaret: nec putaret Regiæ honeſtati conuenire, auulſas regni partes in eorum poteſtatem transferre, à quibus mala ſæpiſsimè, bona autem nunquàm, aut rariſsimè rependi conſueuerunt. Prætereà dux Magnopolenſis ſummã diligentiam apud Magnũ adhibuit, ut tot, talesq; proceres de patria optimè meritos, in priſtinã gratiam aſſumeret, eorumq; cõſilijs potius, quàm aliorũ de negotijs regni minus expertorũ uteretur. Sed erat inane, & uacuũ, quicquid apud Principẽ omnis humanitatis expertẽ agebatur, maximè talem, qui ſine ratione, & lege uiueret, ac regeret, ut omnium, præſertim fidelium ſubditorum uitam euerteret, aut perderet libertatem.

Sueones proſcripti tyrannum ſui officij admonent.

Magni ſtupida pertinacia.

CAPVT IX.

TAndem poſtquàm aduertiſſent eum nullo obſequio, nullis precibus, nullisq; ingenijs mitigari poſſe, ad nouiſsima conſilia conuerſi, apertas ei literas miſerũt, quibus ſignificabant, ſe poſt ea tempora eius gratiam, aut amicitiã minimè curaturos, ſed efficacius quò poſſent in ipſius deſtitutionẽ cooperaturos. Et ne tantũ minis potentes eſſe uiderentur, confeſtim Albertũ eiuſdem ducis Magnopolenſis filiũ natu maiorem, ipſius Magni Regis ex ſorore nepotem, in Regem Suetiæ elegerunt. Crantzius tamen cauſam

Sueones proſcripti Magnum diffidantes, Albertum in Regem eligunt.

potiſsimam huius electionis eam fuiſſe affirmat, quòd Magnus inter dotalia pacta cum Henrico Holſatiæ duce ita conueniſſet, ut ſi ipſe Magnus coniugium Haquini filij ſui cum ſorore germana Henrici detrectaret, mox regnum Suetiæ ad Henricum, uel quẽ ipſe Henricus uellet, translatum eſſet, omnesq́; proceres à iureiurando, quod Magno præſtiterant, abſoluti, & ipſi Henrico obligati cenſerentur. Qui demum ab Henrico ad Albertum (cuius filiam nuper duxerat) miſsi, filium eius Albertum in Regem elegerunt. Erant autem inter hos electores duo præcipui Pontifices, unus Lincopenſis Nicolaus regni Archicamerarius, alter Vexionenſis proximus regni conſiliarius, Dominus Carolus de Topta regni Marſcalcus, Nicolaus Sture Dapifer, Ericus Caroli Camerarius, equeſtri dignitate inſignes, cum non paucis eiuſdem regni proceribus, Albertum fortiſsima claſſe ſubnixũ aſſumentes, nauigationemq́; ex Varnæ fluminis per Roſtochium labentis oſtio inſtituentes, ad inſulam Gotlandiæ primò applicuerunt, effeceruntq́;, ut omnes eius incolæ eidem, perinde ac legitimo, & indubitato Gothorum Regi, obedientiam, fidelitatemq́; præſtarent. Deinde eum uſq; ad Stocholmiam Sueonum regiam deducentes, prompto omnium conſenſu recipiuntur, abhorrentibus cunctis Magni ignauiam, & intolerabilem in omnes ordines tyrannidem. Tum Pontificum, & ſenatorum regni edicto tam nobiles, quàm plebeiæ multitudinis nuntij ex uniuerſo Gothorum, & Sueonum imperio ad ciuitatem Stocholmenſem conuocantur: ipſiq́; Regi Magno, ſi ſuam cauſam ex æquo, & iuſto defendere uellet, plena facultas eſt conceſſa. Sed eo non comparente, nec aliquo pro eo reſpondere uolente, lectæ ſunt contra eum in publico regni conſiſtorio grauiſsimæ querelæ, uidelicet, quòd eſſet abominãdis criminibus notoriè infectus, atq; in eis ita obſtinatus,

Sueonum nomina qui proſcripti erant.

Gotlandi Sueonum primi Albertũ Regem aſſumunt.

Holmiæ comitia inſtituuntur pro amouendo Magno.

Querelæ contra Magnum grauiſsimæ.

ſtinatus, ut nec fidem Chriſtianam, nec Catholicæ Eccleſiæ autoritatem in aliquo æſtimaret, eò deterior Ethnicis, & barbaris principibus factus, quò diuina maieſtate, & ſapientia contempta, ſeſe (Deo reſiſtens) pariter & regnum ſuum iuſto regimine deſtitutum ſubijceret inopinatæ calamitati: idq; iuſto uindice Deo factum eſt, ut qui uellet alios in præcipites caſus, ruinamq; emittere, ipſi certum foret pariformiter interire. Præterea iuramenta, quæ in ſua coronatione ex more regni fecerat, non ſolùm multipliciter uiolauerat, ſed pro ioco, & ludo reputauerat: terras regni pro ſua uoluntate ad manus hoſtium tradere, inter egregia facinora duxerat: ſubiectos populos omni uexationis genere moleſtare, nec ullum finem tributis, & oneribus imponere, ad Regiam gloriam ſpectare aſſeruerat. Inſuper nec iudicijs, nec legibus alicubi in toto regno ullum ueſtigium reliquerat: immò non ſecus ac publicus regni hoſtis, ad ſe omnium ciuium fortunas, nulla iuſtitiæ, aut æquitatis ratione habita, paßim tranſtulerat. Quocirca totius ſenatus autoritate iudicatus eſt ipſo nomine Regio indignus: omneſq; regnorum Gothiæ, & Suetiæ incolæ, ab eius obedientia ſenatus decreto abſoluti. Deinde amoto à regni adminiſtratione Magno, proceres ipſi, ne in alienam familiam Regia dignitas translata uideretur, eiuſdem Magni ex ſorore nepotem Albertum in Regio ſolio collocauerunt. Haquinū uerò ſimiliter ut patrē, quia eius ſceleribus plus, quàm patriæ fauerat, præterierunt.

Magnus vt publicus prædo habitus eſt.

Magnus ab honore Regio deponitur.

CAPVT X.

Albertus 135. Rex internus.

Anno 1363.

Albertus Magno concordiam offert.

ALbertus igitur anno Chriſti MCCCLXIII. Gothiæ & Suetiæ Rex creatus, in eam liberalem concordiam cum Magno conſenſit, ut ei tantam regni partem permitteret, quanta ad honeſtum ſtatum eius conſeruan-

dum ſatis idonea uideretur. Sed non æqua gratitudine Magnus Alberti liberalitatem compenſabat. Nam cùm Albertus grauibus prælijs in Finlandia contra eius terræ incolas implicaretur, Magnus filij Haquini Noruegiani, & Valdemari Danici Regis auxilio fretus, ingentem exercitum tam ex Gothis ſibi ſubiectis, quàm ex Danis, & Noruegianis contraxit: eoq; ſuffultus ex Gothia in Suetiā bellum transferre cōtendit, præfatus ſe aut totam Suetiam recuperare, aut tota omnino carere uelle. Nec Sueones ſuæ fidei erga Albertum præſtitæ immemores, copias undiq; colligunt, & uenienti Magno circa pontem Oſteni, non longè ab oppido Enecopenſi occurrunt: fitq; atrox, & cruenta pugna: quæ etiam non minus impia, & crudelis erat. Nam ex utraq; parte Sueones pertinaciſsimè pugnantes, nec parentibus, nec amicis obuiàm uenientibus pepercerūt. Tandem uictoria ipſum Magnum iam ter quaterq; infelicem deſerens, ad partes Alberti aduolauit. Quod conſiderans Haquinus filius, diſsipato poſt tergum ponte, in Noruegiam ſaluus euaſit, patre interim in miſerrimam captiuitatis ſortem deducto. Nam Albertus exprobrata prius tam inſigni eius ingratitudine, ipſum in arce Stocholmenſi toto ſeptennio incluſit, donec filius eius Haquinus, collecto ex tota Noruegia exercitu, Veſtrogothiam, ac Oſtrogothiā deuaſtando, uſq; ad Stocholmiam perueniret, ipſumq; ab illa dura, & diuturna captiuitate faceret relaxari, reſignatis in manus Alberti arcibus, quæ hactenus fuerant pro Magno cōſeruatæ. Liberatū itaq; patrem Haquinus ſecum in Noruegiam perduxit: ubi reſiduum infelicis uitæ ſuæ tempus abſoluens, tandem infeliciore fato in aquis Bolmfiord ſubmerſus interijt: de quo quid rectius dixerim, niſi quòd melius illi fuiſſet, ſi aratro, & nō ſceptro genitus fuiſſet? Tunc enim ſine tanta infamiæ nota corpus, & ſui nominis memoriam

Magnus ad pertinaciam uerſus, bellum Sueciæ infert.

Magnus uincitur, & Haquinus fugit in Noruegiam.

Magnus toto ſeptennio captiuus detinetur.

Magnus à captiuitate liberatur.

Magni Regis mors.

riam eodem tumulo obruiſſet, nec modò poſt tot ſecula fœtorem nominis eius ſentiremus. Deinde Haquino defuncto, ſucceſsit in regno Noruegiæ eius uxor Margareta, Valdemari Danorum Regis filia: mortuoq; patre etiam Daniam Noruegiano regno coniunxit.

Margareta Noruegiæ Regina.

CAPVT XI.

Albertus in regno confirmatus Magnopolim adit.

Viſmariana comitia.

ALbertus igitur mortuo Magno in imperio confirmatus ad multos annos regnauit: & interim ſolenni, ac Regio inſtructus apparatu, in Magnopolim ſuam enauigauit: ibiq; curiā indicit in urbe Viſmaria cunctis principibus Germaniæ inferioris. Cōfluxerat quicquid erat nobilitatis ab Hercinijs montibus uſq; ad mare, Marchiones, Duces, Comites, & quicquid ubiq; erat præcipuum. Et primùm quidem ratio habita eſt in cōſilio, ut pax & tranquillitas inter omnes ſeruaretur: inde cōuiuijs, & tripudijs indultum eſt. Haſtiludia, choreæ, militares & fœminei plauſus, diuerſaq́; muſicorum genera ubiq; perſonabant: non erat qui triſtium rerum ullam memoriam faceret: omnia in pompis, & magnificis apparatibus, ac multiplici principum, & dominarū honore agebātur. Quibus peractis, Albertus maxima Teutonum multitudine comitatus, claſſeq́; inſtructiſsima uectus ad Suetiam remeauit. Sed erant in eo comitatu nimis multi, qui ad ſempiternā Regis Alberti perniciem adducti uidebantur. Tales enim ſe in conſilijs erga regem, & in conuerſatione erga incolas præſtiterūt, ut ab inimicis Alberti in eius familiā intruſi uiderentur. Quippe ſub prætextu aſsiduorū obſequiorū, breui tempore effecerunt, ut Rex ab incolis, & incolæ à Rege penitus diſſentirent, omnemq́; amorē, & gratiā, quā Suecones à principio in Albertum oſtenderant, publico odio cōmutarent. Cùm enim ad utilitatē, honeſtatemq́; Alberti ſpectaſſet, ut Sueco-

Albertus in Suetiam reuertitur.

Tyrannorū ſerui & conſiliarij peſsimi.

Sueones ab Alberto contemnuntur.

num proceres in ſumma eius gratia, quem tot uitæ periculis in regni ſolio collocauerant, uerſarentur, atq; ex ipſorũ conſilio omnia Reipub. negotia iudicaret: hi tamen extranei homines, rerum Gothicarum penitus ignari, eò Regem perfidiſsimis conſilijs abduxerunt, ut nulla publica negotia per regni ſenatores, ſed omnia per priuata ſuorum Teutonum iudicia decerneret, & exequeretur: caſtra omnia, & munitiora loca, officiaq; publica ſuis Teutonicis aßignaret. Prætereà Sueones, & Gothi ſuas cauſas coram Rege, uel eius iudicibus dicturi, cachinnis, & improperijs, immò non rarò uerberibus excipiebantur, atq; ſine omni conſolatione reijciebantur. Nobiliſsimæ quoq; uirgines, & uiduæ, ſæpè in extraneorum, & indigniſsimorum coniugium conſentire cogebantur: quos etiam Albertus ſuos conſanguineos appellauit, ut digni haberẽtur illuſtriſsimo matrimonio decorari. De quibus poſteà compertũ erat, quòd eſſent cerdonum, & uilium hominum filij.

Sueci cauſas ſuas dicturi cachinnis & verberibus reijciebantur.

Albertus illuſtriſsi. fœminas cogit filijs cerdonũ nubere.

CAPVT XII.

INterea regni proceres non ſecus ac uilia mancipia æſtimati, prædia, & poſſeßiones ſuas uenditabant, ut Regi in bellicis negotijs, quæ continuè contra Danos promouit, inſeruirent. Tributa quoq;, quæ ijdem imprudentes Regis conſiliarij ſine intermiſsione incolis imponebant, grauiſsima, & intolerabilia erant, nullumq; finem habebãt: uidenturq; Sueticæ hiſtoriæ magno conſenſu affirmare, quòd nunquam anteà à principio regni tanta fuiſſet uiolentia in Sueones irrogata, quantam ſub hoc Alberto ſuſtinuerunt: quod non perſonæ eius, ſed perfidiſsimis conſiliarijs eius iuſtius aſcripſerim: qui cùm poſſent ſuà marſupia infarcire, & maxima munera ſuis cognatis tranſmittere, nihil prorſus curabant, an Rex glorioſus, an infamis remaneret. Tandem

Albertus in Suecos intolerabilis.

dem poſtquàm talium hominum tyrannide ita euacuatum eſſet regnū, quod anteà fortunatiſſimū fuerat, ut nuſquàm alicuius auri, uel argenti ueſtigium appareret, coactus eſt Rex uim & uiolentiā ſuis ſubditis inferre, quos tenebatur ab omni aliorum ui, atq; iniuria liberos conſeruare. Contractis ſiquidem ad publica comitia Pontificibus, proceribus, & omnibus, qui in regno prædia poſsidebant, quodlibet tertium prædium ab eis pro ſua curia ſuſtentanda poſtulabat, ſtatimq; ſine conſenſu poſſeſſorum omnia, quæ uoluit, nullo ſeruato numero, occupauit. Ob quam quidem intolerabilem uiolentiam Magnus Store atauus meus iterum exul effectus eſt: & quemadmodum olim ab iniquo Rege Magno Smeech in numero XXIIII. procerum (quorum ſuperius memini) proſcriptus fuerat, atq; in Magnopolim diſceſſerat, ita nunc nonnullis regni nobilioribus ſociatus in Pruſsiā à facie crudelis Alberti euaſit: ubi à Pruſſiæ Magiſtro, & ordine Teutonicorum, totius inſulæ Gotlandiæ, quam conſenſu Alberti obtinebant, præfecturā aſſecutus eſt: in qua non multis annis ſuperuiuens, in fata conceſſit. Hanc igitur Alberti temeritatem, ſiue tyrannidem cùm Noruegiæ, & Daniæ Regina Margareta Regis Haquini relicta comperiſſet, mox ſuorum prudentum conſilio uſa, nuntios, & literas quantocyus, & quàm occultiſſimè ad Sueonū proceres mittere curauit, quibus eos diligenter, & aſsiduè monebat, ut priſtinæ libertatis memores, nequaquā paterētur, ſe ab hominibus Teutonicis tam iniuſtè opprimi, & ad ignominioſam ſeruitutē redactos cōculcari: ſed ſe uiros ad arma natos meminerint, cogitarentq;, honeſtius eſſe glorioſa morte occumbere, quàm ſeruituti, turpitudiniq; ſuccumbere: nec dubitarēt, quin ipſa eos à præſenti tyrannorum iugo potenter, & celeriter eriperet, ſi eam in regni Principem aſſumere uellent, quemadmodum

Albertus ex Suetia omnē theſaurū corraſit.

Albertus tertiū prædium poſtulat.

Proſcriptio nobilium.

Margareta Regina regnum Suetiæ ambit.

maritus eius uerus Suetici regni hæres ante mortem declaratus fuiſſet. Audiuerunt quidem Sueonum proceres has Margaretæ exhortationes, ſed plenam eis fidem adhibere nequiuerunt, in recenti memoria habentes, quomodo pater eius Valdemarus non parum cooperatus fuiſſet præſenti eorum infœlicitati. Quocirca omnia extrema prius ſuſtinenda eſſe, quàm filiam malè meriti Principis in Reginam aſſumere uellent. Sunt tamen nõnulli inter eos reperti, qui quoduis aliud, quàm præſentẽ rerum ſtatum ſe pati poſſe putabant. Proinde relictis prædijs, & poſſeßionibus, ſeſe ad eam uelocius, quàm felicius contulerunt. Albertus enim omnibus eorũ bonis fiſco adiudicatis, nõ ſolùm in eos, ſed in eorum cognatos, & amicos ſeueritatem ſuam exercebat. Secutumq; eſt domeſticum, & atrox bellum inter Regem, & totam regni nobilitatem, quo tam Regis, quàm procerum uires uehementer extenuatæ fuerunt.

Sueci Danicam Reginã auerſantur.

Sueonũ pars ad Margaretã deficit.

Domeſticũ bellum inter Albertũ & Suecos.

CAPVT XIII.

Interim uerò, dum Albertus ea domeſtica, & perículoſa diſcordia laboraret, eſſetq; omnibus opibus penitus exhauſtus, permiſit ſibi à ſuis imprudentißimis conſiliarijs perſuaderi, ut potentißimæ Reginæ Margaretæ (quæ iam Danicũ regnum Noruegiano coniunxerat) bellum indiceret. Ad cuius executionẽ cùm plurima pecunia indigeret, inſulam Gotlandiæ, Gothici regni partẽ, fratribus ordinis Teutonicorũ tunc in Prußia regnantibus, pro uiginti millibus duplorum ducatorum impignerauit. Sed Gothi, & Sueones ſummum dedecus exiſtimantes, tam præclaram inſulam à ſuo corpore auulſam eſſe, facta per ſingula ciuium capita contributione, ipſam poſteà redemerunt, & quandiu concordes erant, retinuerunt. Ea igitur pecunia à Prutenico ordine accepta, Albertus magnum ex Saxonibus

Albertus bellũ ſumit contra Margaretam.

Gotlandia Prutenis vẽditur, & per Suecos redimitur.

Alberti apparatus bellicus.

bus, & Holſaticis, ac ſuis Magnopolenſibus exercitũ comparauit. Nec contentus erat gregarios milites in ſuam militiam conſcripſiſſe, ſed duces, comites, barones ſibi ex Germania aſſocians, uiſus eſt aureo hamo piſcari uelle. Enimuerò inter cæteros principes, qui ſe in eius militiã contulerãt, fuere dux Stagardiæ, comes Rupinenſis, & comes Holſatiæ: quorũ auxilio ſubnixus, putabat ſe de omnibus inimicis ſuis, etiã potentiſſimis, triumphum reportare poſſe. Sed deerat ei fauor, & auxilium propriorum ſubditorũ, quorum uirtute omnes aduerſarias uirtutes procul dubio facilè ſuperaſſet. Proinde experiri cogebatur, longè aliud ad principum felicitatẽ requiri, quàm magnifica aſſentatorũ uerba in conclaui audire. Cùm enim annus à nato Christo MCCCLXXXVIII. ageretur, præualidum exercitum ex Suetia in Vestrogothiam deduxit. Sed non dormierũt illi, contra quos tanta uis auri, & argenti in militare ſtipendiũ erogabatur. Margareta enim fœmineo ſexui uirilem animum inſerens, nullas prudentiæ partes ad immineñs bellum proſperè gerendum neceſſarias omiſit, à prudentibus conſilia ſolicitè perquiſiuit: expertis, & in re militari diu uerſatis totam gerendi belli ſummam cõmiſit: magnifica ſtipendia omnibus fideliter certantibus promiſit, præfata ſe nihil enixius intendere, quàm quòd Chriſtianus populus duro tyrannorũ iugo nimis diu oppreſſus, in priſtinã libertatẽ reſtituatur. Verùm quãuis militia ipſius, & fortiſſimæ militum copiæ, optimusq; in exercitu ordo, & obſequendi promptitudo, certam uictoriã ei polliceri uiderentur, attamen maiorem, & certiorem ſpem ex illa pertinaci diſcordia inter Albertum, & ſubditos eius dudum ſuborta concepit, ſciens nullum Regem diu, & feliciter apud Sueones, & Gothos uiuere poſſe, niſi qui populari fauore, & auxilio conſeruetur. A quo cùm Albertus, ob ſuorũ conſiliario-

Dux Stagardiæ
Comes Rupinenſis.
Comes Holſatiæ.

Tyrannorũ conſiliarij.

Anno Chriſti 1388. bellũ Alberti in Veſtrogothia.

Margaretæ prudentia in adminiſtrando bello.

Albertus à ſuis ob tyrannidẽ deſeritur, & captiuatur.

Sueones Regem volunt popularem.

rum ſeueritatem, pridem excidiſſet, nihil dubitabat, quin à ſuis deſertus facilè ab externo hoſte uinceretur. Ad bellum igitur atrox, & cruentum, ac pertinaciſsimum, in Falonia Veſtrogothorũ terra, in die Matthæi Apoſtoli uterq; exercitus deuenit: certatumq; eſt diu, & acriter, donec uictoria, relictis Alberti partibus, ad Reginam inclinaretur. Tum ipſe Rex cũ Erico filio, & cæteris principibus, quos ſecum in pugnam duxerat, captiuatur, & ad Reginam in arcem Bohuß (quæ eſt inter Veſtrogothos, & Noruegianos limitanea) deportatus, arctæ cuſtodiæ per totum ſequens ſeptennium unà cum filio mancipatur. Aßignatur autem locus carceris eius in arce Lindholm in terra Schoningianorũ. Duces uerò, & comites, ac proceres, data ingenti pecuniæ ſumma, relaxari iubentur.

Bellum cruentũ in Falonia Veſtrogothorum.

Albertus captiuatur cum filio, et principibus.

CAPVT XIIII.

CAeterum captiuato Alberto, ſuborta eſt inter Gothos, & Sueones domeſtica, & periculoſa diſcordia, quibuſdam aſſerentibus, ad noui Regis electionem properandum eſſe, aut Margaretam regno præficiendam. Alij uerò (quorũ ſententia præualuit) conſtanter affirmabant, minimè honeſtum eſſe, Regi captiuo ſucceſſorem aſſumere, quouſq; diligentius eius cauſa examinaretur. Quocirca utrunq; regnum, Gothorum & Sueonum, toto ſeptennio, quo Albertus captiuus detinebatur, Rege carens, infinitis calamitatibus ob domeſticam diſſenſionem laborabat, donec ipſe Albertus (teſte Crantzio) Sueonibus ſcripſit, gratiasq; egit de fide ad extremum impleta: ſemper illi fuiſſe in animo uitam efflare, quàm ab illis diſcedere: necdum poſuiſſe ſpem ad illos aliquando meliore fortuna redeundi: nunc tempori cedendum, & neceßitati. Quando non eſt altera uia perueniendi ad id, quod quæritur, tradant ſe Reginæ

Sueones & Gothi de eligendo Rege diſſentiunt.

Albertus Sueones à fidelitate abſoluit.

ginæ Margaretæ impræſentiarum, meliora futura tempora expectaturi, quando illos non pœnitebit ſeruatæ ad finem fidei. Intereà uerò nullo exiſtente Rege, qui inter diſſidentes iudicaret, Sueones Teutonicis, Teutonici rurſum Sueonibus captiuitatem Regis Alberti improperant. Teutonici nanq;, præſertim qui Magnopolenſes erant, & qui Stocholmenſes ciues erant, affirmabant ad Sueonum fidem ſpectaſſe, Regem à captiuitate præſeruaſſe, aut captiuatum in libertatem reſtituere. Quibus illi reſponderunt, ſe nec conſilium, nec conſenſum ſuſcipiendi belli præſtitiſſe, immò nec ſemel in conſilium uocatos fuiſſe. Proinde quorum temeritate Rex corruerat, eorum opera, & prudentia ad amiſſam felicitatem reſtituendus eſſet, maximè cùm tota Suetici regni nobilitas per eius quæſtores tantum extenuata eſſet, ut ſuæ ipſius libertati conſulere nequiret. Sed quicquid Sueones pro ſua iuſta defenſione adducebant, ita ab aduerſa parte acceptum fuit, ut culpa maligno rum conſiliariorum, quibus Albertus ſeductus fuerat, ad innocentes patriæ incolas, præſertim nobiles trāſferretur, eoq́; breui deueniretur, ut totus ducatus Magnopolenſis, adiuuantibus Germaniæ principibus, grauiſsima bella in totam Suetiam, ſicut in Daniam, & Noruegiam ob captiuitatem Alberti molirentur. Sed cùm reliqua regna ſub Margareta Principe fortiſsimè ſe tuerētur, et Suetia Regiū præſidium nō haberet, atq; ob præterita bella penitus extenuata eſſet, totam Teutonici belli molem in ſe conuerſam expe riebatur. Curſitabant enim Magnopolenſes per totum regnum nullo reſiſtente, uicoſq́;, & oppida, ac ciuitates, & quicquid obuium erat, incendio, direptionibus, & cædibus deuaſtabant. Accidit intereà ingentem incolarum mul titudinem circa uillam, & eccleſiam Tillinge congregari, ut ſe, & patriā à tanta uiolentia liberaret: ac dum ſine prin

Sueones cū Teutonicis diſſentiunt.

Conſiliarij peſsimi ſuam culpam deriuant in innocentes.

Magnopolenſes bellum in Septentrionales parant.

Sueonum grauis ruina.

Teutonum crudelitas in Sueos.

Tillinge.

cipe, & ſine ordine rem difficilem aggrederetur, circũuenta ab hoſtibus ſuperatur, & diſsipatur. Eſtq; ab eo euentu nomen loco inditum, ut Mons ruſticorũ uſq; in præſentem diem appellaretur. Sunt quoq; aliæ quàm plurimæ, & abominandæ iniuriæ Suetiæ incolis per ea tempora à Teutonicis irrogatæ, quas ob rei indignitatem, & horrorem prudens, & ſciens prætereo: attamen illam crudeliſsimam combuſtionem optimorum ciuium, quam Stocholmiæ perpetrarunt, ſilere non poſſum.

Mons ruſticorũ.

CAPVT XV.

Stocholmiæ emporij deſcriptio.

EST autem Stocholmia emporiũ regni Suetiæ celeberrimum, in quod ex omni gente, & natione, maximè autem ex Germania inferiori ciues conſcribi conſueuerũt: & inter eos non rarò miſcentur illi, qui uel ob æs alienum, uel turpe aliquod facinus in ſua patria nequeant cõmorari. Hi creſcentibus diuitijs, ſolent ſæpe naturam, quam paupertas occultauerat, aperire, & patriæ, à qua benigna hoſpitalitate excepti fuerant, extremã moliri perniciem, maximè quando Principem talem aſſequuntur, ſub quo omne libitum licitum eſſe putauerint. Tales igitur Teutones in ciuitate Stocholmenſi tempore Regis Alberti centum ſeptuaginta inuenti fuerunt, qui occulta conſpiratione colligati, ſe Cucullatos fratres appellitabant: creuitq; poſteà eorum numerus ultra mille quingentos. Horũ ſtudium præcipuũ erat, coniectis in Sueones, & indigenas conuitijs, ad rixas, & lites prouocare, ut demũ apud Regem delatos uita, aut fortunis ſpoliarent. Nec paruus erat numerus illorum ciuium, quos tali, tamq; maligno ingenio perdiderunt. Sunt enim Sueones ad uerbales iniurias omnium mortalium impatientiſsimi: confeſtim enim iniurioſa uerba uerberibus compenſare ſolent. Origo autem, & fomentum tam impacabilis

Externorum ciuium ingratitudo.

Cucullati fratres 170.

Cucullatorũ ſtudium erat in Sueones conuitia ingerere.

Sueones impatientiſsimi ad iniurias verbales.

cabilis odij, ex nullo alio ſurrexit, niſi ex commercijs, quorum lucra alienigenæ ad ſe ſolos transferre nitebantur, nulla facta æſtimatione reliquorum ciuium, quibus maior, aut certè æqualis Reipublicæ cura incumbebat. Erant autem inter cæteros Suetici generis mercatores centum ſeptuaginta, qui non ſolùm magnitudine diuitiarum, ſed ſumma morum honeſtate maximam ſibi inter Sueones autoritatem comparauerãt. Hos totidem illi cucullati in libello deſignatos Regi Alberto occultè deferebãt, aſſerẽtes, niſi ipſi quantocyus è medio uiuorum tollerentur, actum omnino eſſet de Teutonico nomine in ea ciuitate. Tum Albertus examinata quàm diligenter, & prudenter ſuorum Teutonũ intentione, inuenit eos omnia querelarum capita ex calumnijs congeßiſſe, nulloq; iure contra Suconum uitam, aut fortunas procedi poſſe. Quocirca contractis concione actoribus, oſtendit nequaquàm decere, uel expedire, ut innocentes ciues ad mortem aut tormenta rapiantur, contra quos nulla legitima accuſatio hactenus fuerat inſtituta, quinpotius habenda eſſet Germanicæ nationis ratio, & honeſtas, ſimulq; perpendendum fuerit, quanta tragœdia ad poſteros tranſmitteretur, quando in huius terræ acta relatum inueniretur, Teutones regnum illud beneuolentia incolarum adeptos, tanta, & tam crudeli innocentum ciuium cæde cruentaſſe. His & ſimilibus uerbis Teutones à Rege iuſtè obiurgati abierunt. Sed in nullo animi ſui propoſitum remittentes, cogitabant, etiam Dijs, hominibusq; inuitis, eos, quos deſignauerant, penitus exterminare, etiam ſi ex eorum horrendo facinore non ſolùm Germania, ſed tota Europa, immò totus orbis ſempiternam execrandi operis infamiam contrahere debuiſſet.

Origo odij inter Suecos & Teutones.

Albertus calumnias Teutonũ contra Suecos confictas reijcit.

Teutonum pertinax odiũ in Suecos.

CAPVT XVI.

INterea Albertus (ut diximus) infœliciter pugnans captiuatur: & Teutones ab eius terrore liberi, conceptam animo feritatem ad opus diu optatū deducere cogitantes, conuenticula frequentius coëgerunt, in quibus denuò colligati, intermiſſa aliquantulum conuitia iterum Sueonibus in conuiuijs, & triuijs obijciebant. At Sueones futurū rati, ut poſt tot contumelias, & improperia, etiam extremam perniciem ab illis irrogatam aliquando paterentur: quocirca ſe mutua confœderatione confirmantes, ſtatuerunt ingratos aduenas à ſua Repub. penitus amouere. Sed non deerant eiſdem aduenis fraudes, & doli, quibus Sueonum ſimplicitati tunc, ut ſæpe anteà, illuderēt. Enimuerò coram ciuium multitudine comparentes, ſe multis modis excuſabant, & poſt multa excuſationis uerba iurabant, ſe nunquàm contra eos quicquam molituros, ſed perinde ac chariſſimis fratribus ſyncera fide cum eis conuerſaturos. Credidit Sueonum ſimplicitas, & armis depoſitis pepercit eis, à quibus mox crudeliter exterminanda erat. Quippe non longo poſt tēpore tres ex ciuibus nobiliores, Petrus Alandus, Albertus Carſen, & Bartollus Brhun, ab eis uincti, in arcem Stocholmenſem ſine omni iudicio præuio includuntur: clauesq; domorum, quibus eorum theſauri includebantur, ab ipſorum uxoribus uiolentius, quàm iuſtius eripiebantur. Quo comperto, iterū Sueones ad arma conſurgentes cum Teutonicis expoſtulabant, cur præter morem, & contra leges patriæ, tam honeſti ciues, & nuſquam malè meriti, captiui eſſent. Sed eadem calliditate, qua prius, pacati, immò illuſi, à uindicanda libertate deſtiterunt. Tum Teutones ulterioris moræ impatientes, uix elapſo biduo, totam ſuam multitudinem tam ex arce, quæ ab Alberto eorum cuſtodiæ relicta fuerat, quàm ex ciuitatis angulis, nocturno

Teutonum fœda vafricies in necos.

Sueonum ſimplicitati ſæpiſsime illuditur ab externis.

Petrus Aland.

Albertus Carſon.

Bartollus Brhū.

Sueones iterum cōtra cucullatos armantur, & ab eis illuduntur.

Teutonum inenarrabilis perfidia in ſuos cōciues.

ſturno tempore in arma contraxerunt, & ductu cuiuſdam Alffi Greueradh Sueones imparatos adoriuntur. Captiuantur ſine reſpectu boni ciues patriæ ſuæ amantiſſimi, & in arcem ſine ulla cauſa deducuntur. Deinde, ut eos exquiſitis tormentorum generibus crudeliſſimè dilaniarent, aptant ex ligno ſerras, quibus eorum præſtantiores ita uſq; ad mortem tormentabant, ut magis ad horrorem tam crudelis facti ingemiſcere, quàm ſcribere queam.

Alff Greueradh

Teutones Suecos ſerris ligneis inhumaniſſime mactant.

CAPVT XVII.

His patratis, Alffius Greueradh cum præfecto arcis conuenit, ut reliqui ciues ſub mediæ noctis ſilentio ex arce per naues ad proximam inſulam Cheplingam portarentur: ubi primùm inſigni ludibrio, deinde grauiſſimis tormentis affecti, poſtremò uiui in domo quadam incluſi, & uinculis alligati, ſuperiniecto igne combuſti fuerunt, maiore quidē numero, quàm auſus fuerim affirmare. Fuit hæc inſignis, & crudeliſſima clades optimis profectò ciuibus contra omnem rationem & æquitatem, immò contra iuſiurandum, quod perditi aduenæ toties præſtiterant, irrogata, anno Chriſti MCCCLXXXIX. ipſa nocte, qua Chriſticolæ feſtum Corporis Chriſti celebrare conſueuerunt. In eadem autem hora, qua hæc fiebant, ſuboriebantur tot fulgura, tot coruſcationes, tot portentoſa tonitrua, tantaq; inundatio pluuiarum, ut ipſa ciuitas Stocholmenſis mox ſubmergēda crederetur. Hæc enim erat ea calamitas, cuius meminiſſe uidetur Albertus Crantzius in hunc modum ſcribens: Stocholm inſigne Suetiæ emporium, inſigni clade afficiebatur. Nam de cœlo fulmine tactum penè totum conflagrauit: perierunt incēdio mille ſexcenti homines. Miſerabilius quod ſequitur: Fœminæ, proles, & ſine numero puellæ, nauibus res ſuas inuexerūt cum paruulis:

Teutones Sueones magno numero inhumaniſſimè comburunt.

An. 1389.

Teutones iram Dei aperte prouocabant.

Albertus Crantzius de inſigni clade Stocholmenſi.

aderant quoque uiri non pauci. Sed priuſquàm ſoluerent, ingruebat promiſcuum uulgus incendia declinans. Tanta itaque multitudine naues (quamuis maximæ) oppletæ fuerunt, ut omnis illa multitudo in ictu oculi ſubmergeretur. Res calamitoſa certè, & ſine exemplo, quando diuina maieſtas illam belluinam ſæuitiam contra innocentes perpetratã, tam ſeueriter in eiuſdem ciuitatis reliquias uindicaret. Hinc ego uehementi, & iuſto dolore commotus ſuadeo, ut, qui ſecuri in ea ciuitate uiuere uelint, nullos prorſus aduenas in numerum ciuium admittant, niſi longa conſuetudine probatos, literisq; ſuorum Principum, & Magiſtratuũ ex omni parte commendatos: caueantq; ſummoperè, ne eos ad mercimonia tractanda permittant, quos Principes, uel Magiſtratus Germaniæ ob commiſſa ſcelera, uel magnitudinem alieni æris proſcripſerant. Attendant quoque eius incolæ, ne ſibi perſuadeant illa peccata leuipendenda eſſe, quæ noſtris annis in diuinam maieſtatem, & eius fideles miniſtros nimis audacter commiſerãt. Temerarium quippe eſt, alienum ſeruum iudicare. Sed hæc alibi latius adducemus. Interea uerò cùm Sueones & Gothi tam domi, quàm foris intolerabili aduerſitate laborarent, Margareta Noruegianorum & Danorum Regina, nullam, aut certè tenuiſsimam opem, quam promiſerat, periclitantibus accommodabat, ſed omnia Danicis conſilijs ſubnixa diſsimulabat, futurum rata, ut Teutonicis, & Sueonibus mutua cæde conſumptis, ipſa nullo reſiſtente prædam ex faucibus utriuſque partis eriperet, ereptamq; quietius poſsideret. Nec ſua intentione decepta, imperium tandem ſupra eos mortuos aſſecuta eſt, quos uiuos aggredi formidaſſet. Sunt enim quandoque ipſi Dani ualde audaces in afflictos & deſolatos, aduerſaq; fortuna laborantes, quemadmodum in illa clade Stocholmiana,

Deus innocẽtiũ mortẽ grauiter vindicat.

Conſilium pro cõſeruanda Reipub. Stocholmenſi.

Margareta incõmoda Suecorũ diſsimulat.

Danorum ſuggillatio.

quam

quam Chriſtiernus ſecundus anno Chriſti MDXX. peregit, latius explicare intendo.

CAPVT XVIII.

Margareta igitur Haquini Regis Noruegiæ relicta, quæ pridem Daniæ regnum poſt paterna fata Noruegiæ coniunxerat, tandem ad Suetici regni ſceptra (modo, quem nunc ſubijcio) peruenit. Quamuis enim ſpem habuerit, poſt captiuatum Albertum ad eius ſolium mox conſcendendi, tamen ſeruata eſt integra fides Alberto toto ſeptennio, quo captiuus detinebatur, donec à uinculis ſolutus Gothos & Sueones à præſtitis ſacramentis (teſte Crantzio) abſoluit. Itaque abſoluti ab Alberti imperio Sueonum proceres, iterum deliberauerunt, an Margareta aſſumenda eſſet in Principem & Reginam. Multi profectò erant, qui eius aſſumptionẽ iuſtè damnãtes affirmabant, tam ipſam, quàm patrem eius Valdemarum nuſquã de Suetica Repub. bene meritos, ſed continuis inſidijs tam occultè, quàm manifeſtè eam ſemper impugnaſſe. Sed aderant plerique in ſenatu regni, quorum conſanguinei antea ob ſeueritatem Alberti ad ipſam confugerant, eiq; non ſecus ac Reginæ fidem ſuam obſtrinxerant: quorum præcipua opera effectum eſt, ut cedentibus meilioribus conſiliarijs, ipſa Sueonum & Gothorum Regina deſignaretur, anno Chriſti MCCCXCV. qui ſeptimus erat ab Alberti captiuitate. Cõditiones autẽ plurimæ, & magnæ, ac ſummè neceſſariæ in eius aſſumptione per Sueonũ proceres adiectæ fuerunt, quas illa promptius ſigillis, & iuramentis cõfirmabat, quàm proponi poterãt, aut nominari. Inter cætera autem cautũ erat, ne publica regni officia, ſiue arces, & caſtella alijs, quàm in regno natis cõmitterentur: neque Danos in cauſis Sueonum iudicandis præficere

Margareta 136. Princeps in regno.

Sueonum controuerſia in eligenda Margareta.

An. 1395.

Margareta conditionibus fit regni Princeps.

uellet, ſed Sueonum controuerſias Sueticorum procerum iudicio examinandas & terminandas eſſe. Prætereà nulla inſolita tributa, aut onera incolis imponenda, niſi regni Suetiæ ſenatu conſentiente. Cæteraq; omnia de patrijs legibus, & conſuetudinibus obſeruandis ita iurauit, ut ſi effectus par iuramento ſequutus fuiſſet, nunquam Suetica Reipub. melius conſultum fuiſſet.

CAPVT XIX.

Margareta conſilio Danorum à pactis diſcedit.

Margareta à Suecis & Danis diuerſam aſſequitur æſtimationem.

Dani Suecorum & Gothorum oſores.

Margaretæ auaritia inexplebilis.

Sed erant Dani, cum quibus Gothi, & Sueones negotium habebant, utpote homines, cum quibus à regnorum initio ſemper in controuerſia fuerant. Eorum nanque conſilijs Margareta in omnibus obſecuta, nihil prorſus efficere curauit, quod tam liberaliter & magnificè promiſerat: ſed ſe talem apud Sueones (teſte Sueonum hiſtoria) exhibuit, ut putent eam apud inferos ſempiterno ſupplicio dignam, Dani uerò ipſam ita uenerentur, ut in numerum Dearum referendam affirment. Commiſit quidem à principio regni ſui arces & caſtra, officiaq; publica Sueticis hominibus moderanda, ſed cùm hi eius inexplebilem auaritiam exatiare nequirent, cõfeſtim amouentur, & Dani (qui pecuniæ per fas & nefas cõgregandæ aptiſsimi erãt) ſurrogantur: illis caſtra, illis præfecturæ, illis denique ciuitates, oppida, magiſtratus committuntur, nulla alia ratione, niſi quia eos nouerat grauiſsimos & uerſutiſsimos Suetici populi oſores, atq; ob id magis idoneos, ut ipſum euiſcerarent, & dilaniarẽt. Inſolitorum onerum, & tributorum nullus erat finis: tamq; continuè & importuniſsimè exigebãtur, quaſi in ſingulis totius regni gurguſtijs theſauri reconditi fuiſſent, aut inſtar pluuiæ pecunia de nubibus deſcendiſſet. Nulliq; parti Reipub. interim utiliter conſulebatur, ſed perſuaſum uidebatur Margaretæ quæſtoribus, quòd

quòd nihil aliud eſſet ſubiectos populos regere, quàm ab eis pecunias & tributa extorquere. Inter cætera autem grauiſſima onera, certam pecuniæ ſummam pro qualibet cauda iumentorum extorſit. Deinde impoſito uno floreno pro quolibet foco, per uniuerſum regnum Suetiæ ingẽtem auri uim conflauit: ex cuius parte terram Gotlandiæ ab ordine Teutonicorum in Pruſsia redemit. Præterea eodem anno marcam unam Stocholmenſem à quolibet coniugio ſine omni humanitatis reſpectu exegit. Cætera tributa, quæ ſingulis menſibus & ſeptimanis extorquebantur, uix poterant numerari. Et hæc omnia ad releuandam Danorum auaritiam ex Suetia & Gothia emittebantur. Nec uiuos depauperaſſe contenta, etiam mortuorum teſtamenta irritans, ſe eorum fecit hæredem, quorum fortunas nunquam in uno ſaltem teruncio adauxiſſet. Nam inter cæteros mortuos, quos ea uiolentia affecit, erat Henricus Archiepiſcopus Vpſalenſis, qui uix ſepulturæ traditus eſt, antequam ingentem eius theſaurum, quem ad pia loca diſtribuerat, uiolenter, quamuis in Dania conſtituta eſſet, occupauit. Quo facto non tam defuncto Pontifici, quàm Chriſti pauperibus, quibus ea pecunia legata fuit, inſignẽ, immò impiam iniuriam irrogauit.

Tributi nouum genus de qualibet cauda.

Tributũ aliud pro quolibet foco, quo redempta eſt Gotlãdia.

Tributũ à quolibet coniugio.

Margareta nullum finẽ facit tributis.

Margareta Henricum Archiepiſcopum Vpſalenſem mortuum ſpoliat.

CAPVT XX.

VIdentes igitur Sueones ſe nihil feliciores fuiſſe in Danica muliere eligenda, quàm pridem in aſſumendo Alberto Teutonico, grauiter doluerunt uices ſuas, quòd nunquam ad amiſſam libertatem reſpirare permitterentur. Quocirca Reginam ſupplices adeunt, rogantq; quàm ſyncerè, ut fidelium ſubditorum ſuorum rationem habeat, curetq; ea efficaciter ſeruare, quæ à principio liberaliter & magnificè promiſerat, literiſq;, & iureiurãdo

Suecos pœnitet Margaretam elegiſſe.

ſeſe ita obligauerat, ut contrarium moliri non poſſet ſine publico dedecore, & enormiter læſo Regiæ maieſtatis honore. Proinde ſi quid eſſet in eiſdem literis, uel promiſsis hactenus omiſſum, emendetur, caſtraq́;, & oppida, ac ciuitates, & terræ, ut à Sueonum proceribus regantur, efficere dignetur. Sed erat in ea Regina admodum exilis modeſtia. Enimuerò tali reſponſo generoſos proceres iuſtiſsima monentes excepit, ut apertè uideretur iuſiurandum pro ioco habuiſſe. Inquit enim: Habetis'ne uos literas noſtras optimè ſcriptas, & obſignatas? Habemus, inquiunt. Et illa rurſus reſpondit: Suadeo uobis, ut literas uobis datas diligenti cuſtodia obſeruetis: nos autem caſtra, ciuitates, & omnes regnorum noſtrorum partes diligentius obſeruari faciemus. Quo reſponſo ſatis perpendere potuerunt Suetiæ proceres, quid ſibi in reliquū tempus de Margaretæ regimine pollicerentur. Quid enim aliud ſunt Principes & Magiſtratus, poſtquam iuſiurandum ſpontè uiolauerint, aut pro ioco habuerint, quàm prædones, & ſuorum ſubditorum hoſtes? Quid enim aliud habent fideles ſubditi, quo ſuorum principum licentiam à maleficijs reprimant, quàm iuſiurandum? quod poſtquam prudētes uiri uiolatum uident, uolunt potius in perpetuo exilio, quàm in patria tam periculoſa manere. Proinde nihil dubito, quin plurimi, & eximij uiri ſub ea Danica tempeſtate patriam exilio commutauerint, ſimiles illis effecti, qui peſtiferam auram declinantes, uitam à præſentiſsima morte eripiunt. Interea Margareta caſtella, & arces Sueticas non ſolùm alienigenis aſsignauit, ſed grauiſsimis Reipub. hoſtibus, qui nuper innocentes ciues Stocholmenſes tam incredibili feritate combuſſerunt. Erāt aūt quatuor atrociſsimi piratæ, Sticho, Hēricus, Albertus, Arnoldus, ex Magnopoli orti: qui paulò antea omnia Sueonum,

Sueci fruſtra apud Margaretam conquerūtur de violatis pactis.

Margareta iuſiurandum pro ioco habuiſſe videtur.

Principes violatis pactis fiunt prædones.

Exilium tutius eſt omni exlege patria.

Margareta prouectus Sueticos hoſtibus regni contulit.

Magnopolenſes 4. inſignes piratæ.

onũ, Gothorũq; litora & portus deuaſtauerãt, ferroq́;, & flãma, ac cædibus deſolauerãt. His Margareta, perinde ac ſi pro ea pugnauiſſent, quatuor arces ſigillatim tradens, nõ erubuit ciuibus iniuriã, & eorũ hoſtibus gratiã oſtendere.

CAPVT XXI.

PRæterea Anglis & Italis non ſolùm arces, ſed & publica officia adminiſtrãda commiſit. In omnibus autem negotijs ſuos Danos ita præferebat, ut Teutones, & Gothi, ac Angli eorum comparatione abiecti, & uiliſſimi putarentur. Quidam tamen equeſtris ordinis uir Abraham Broderi natione Suecus, tantũ ab ea dilectus erat, ut illi arces, & terras, quas optaret, continuò permitteret. Sacerdotiumq́; prouentibus amplum ſub eius nomine in eccleſia Roſchildenſi inſtituit, quod præbendam Abrahæ appellari iuſsit. Nec deſunt teſtimonia, quibus oſtenditur, ipſam fuiſſe ſatis benigno animo erga eccleſiam Suecanam, quam prouentibus & priuilegijs auxit, & ampliauit: ea tamen gratia poſtea à proceribus regni Suetiæ odio Danici nominis caſſata fuit, & penitus ſublata. Eſt enim apud Sueones lex & conſuetudo, quæ tyrannorum geſta publico ſenatus edicto irrita, & inania decerni iubet, ut tyranni ea lege reprimantur, ne quid temerè contra leges & inſtituta maiorum conſtituant, quod poſtea cum dedecore conſtituentium fuerit abrogandum. Sed quæ lex, quis timor, quæ uerecundia ſatis eſſe poteſt, ad ſuperãdam audaciam tyrannorũ? Proinde Sueones, cùm omnia iuſta & honeſta media apud Reginam fruſtra attentaſſent, ad nouiſſima conſilia animum applicantes, cœperunt ſe mutuis exhortationibus ad recuperandam libertatem confortare: iamq́; in proximo erat, ut ad arma, & ciuilia bella ex omnibus Sueonum & Gothorum angulis conſurgeretur.

Angli in Suetia militantes.

Itali in Suetia militant.

Abraham Broderi.

Abrahæ præbẽda Roſchildiæ.

Tyrannorũ geſta per ſucceſſores abrogari ſolent.

Sueci contra tyrannidẽ Margaretæ inſurgunt.

Dani docēt Margaretā uerba Suecis dare.

Quo comperto Dani, qui in præcipuo Margaretæ conſilio uerſabantur, ſuadent, ut ipſa confeſtim mutato animi ſui inſtituto, contractis in concionem Sueonum proceribus, omnia feliciora polliceatur, caſtra optioni eorum exponat, nec quicquam in conditionibus ſuæ aſſumptionis appoſitum eſſet, quod ipſa nollet promptiſsimo effectui mācipare: & ſi unquam didicit uerba dare, tunc præcipuè ſeſe ad illud ſtudiū accommodaret, ut bene perſuaſi abſcedant, putentq; ſe omnia ex uoto aſſecutos fuiſſe. Paruit prudens Regina conſiliarijs prudētiora, quàm efficaciora cōſilia aſſerentibus: nec minora, quàm ab eis audiuerat, præſentibus Sueonum ſenatoribus proponens inquit: Conſideramus, uiri nobiles, hoc noſtrum imperium uobis admodū graue uideri, eſſeq; in animis ueſtris firmiter conſtitutum, aliquid in nos moliri uelle, ut uobis & Reipub. ueſtræ melius, utiliusq; cōſulere ualeatis. Statuimus igitur etiam nos nequaquam uelle uobis moleſtiam aliquā inferre, ſed terras, caſtra, uillas, oppida, ciuitates, totum denique regnum uobis relinquere, atque in noſtram Daniam, unde nobis origo eſt, remeare. Verùm quia ſine Rege ſubſiſtere nequeatis, cogitauimus ad ſummum Reipub. ueſtræ decorem, utilitatemq; ſpectare, ut noſtrum ex ſorore nepotem Ericum Pomeraniæ ducem, in Regem ueſtrum aſſumatis. Is enim in adoleſcentiæ ſuæ annis conſtitutus, apud uos educari, moribusq; ueſtris aſſuefieri, atque uobiſcum perinde ac cum fratribus ſuis conuerſari poſsit. Et ita hæc patria in ſuam priſtinam libertatem ſine cæde & ſanguine facilius reſtituatur. Nos enim omnia iſta pro ueſtræ Reipub. ſalute magis quàm pro noſtra utilitate meditamur, temporaq; docebunt, nos iſtis conſilijs noſtris ueſtræ libertati ſummoperè conſulere uoluiſſe.

Margareta ad Suecorum petita reſpondet.

Margareta Ericum Pomeraniæ ducem eligendum proponit.

CAPVT

CAPVT XXII.

HIs igitur auditis, ipſi proceres, etſi propoſitum ab armis aſſumendis reuocarent, attamen de conſenſu in nouellum Regem præſtãdo plurimum perplexi, planè ignorabant, quomodo ſe à tam intricato negotio prudentius, meliusq́; expedirent. Volebant quidem Reginam (quam putabant aliud loqui, & aliud intendere) à ſuis ceruicibus amotam eſſe, non tam propter ipſam, quàm propter eius conſiliarios ex Dania adductos, quos putabant ex inueterato odio omnia ad Sueonum deſolationem conſulere, & meditari. Volebant præterea alium quemuis rerum ſtatum, quàm præſentem, à quo ſibi nullum libertatis ueſtigium poterant polliceri. Volebant denique liberiorem eligendi Regis facultatem ſibi permitti: ſed erant tunc, quemadmodum nunc, nonnulli in regni Suetiæ ſenatu, ex commixto Suetico & Danico ſanguine procreati, qui uel ob Danicam affinitatem, uel ob hæreditaria bona apud Danos ſituata, in Danicæ factionis partem fælicius trahebantur, ſecumq́; alios, qui ex præteritis futura colligere neſciebant, aut non curabant, attraxerunt. Itaq; factus eſt numerus ſenatorum rectius ſentientium lõgè minor, quàm rei, de qua conſulebatur, magnitudo requirebat. Quod cùm Henricus Archiepiſcopus Vpſalenſis attenderet, Futurum eſt, inquit, ô generoſi proceres, ut hæc noſtra pernicioſa controuerſia nos, & uniuerſum regnum miſerabili, & diuturnæ ſeruituti exponat. Sed quid curarent illi de publica incolarum ſalute, qui ſolam ſolius corporis ſui curam agere didicerunt? Iam enim maior nobilium ſenatorum pars, contempta Pontificum, & cæterorum procerum autoritate, cum Regina in aſſumẽdo Erico Pomerano conſenſerat: immò non ſolùm Pontificum, ſed diuinæ legis autoritatem apertè cõtempſiſſe uidebatur, qua dictum eſt

Sueones belli propoſitum remittunt.

Margareta odium Suecorum propter Danos incidit.

Sueci Danicati pernicioſi sũt in patria.

Hẽricus Archiepiſcopus Vpſalen. diſſuadet Erici Pomerani electionẽ.

Præceptum Domini de non eligendo Rege alienigena.

à Domino ad ipſum Moſen: Nõ poteris alterius gentis hominem Regem facere. Cui præcepto per nos etiam ſuperius adducto, ſi Gothi & Suecones hactenus diligentius paruiſſent, nequaquã in tot pericula ſeipſos, poſterosq; ſuos præcipitaſſent, neque poſt Caligulas, tot Nerones, ac Domitianos tam temerè elegiſſent. Quis enim tam ſtupidæ, tamq; excæcatæ mentis eſt, ut credat Danos, uel Teutones, ſiue alios quoſcunque alienæ nationis principes ad Suetici regni ſceptra aſpirare, ut præcipuam intentionem habeant erga illius Reipub. utilitatem. Quinimò de augẽda regni felicitate, & gloria, de erigendis ciuitatibus, de muniendis portubus, de inſtruendis populis, & ſimilibus Regum officijs, ſemper fuerat ultima quæſtio: at circa inexhauſtas metallorum fodinas, circa augenda tributa, circa coaceruandas pecunias, circa extenuendas ciuium & incolarum fortunas, ne unquam ſeruitutis iugum abijcere poßint, præcipua Principum cura uerſari uidetur. Sed de his alibi ſermo latior habebitur.

Alienigenæ Reges cur ſuam, non regni utilitatem præfici ambiunt.

IOANNIS MAGNI

GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOthorum Sueonumq; liber uigeſimuſſecundus.

CAPVT I.

Ericus Pomeranus 137. Rex internus.

ERicus ex Pomeraniæ ducibus, & Margaretæ ex ſorore nepos (ut dicere cœpimus) Gothorum & Sueonũ Rex ab his, qui plus Margaretam, quàm publicam patriæ felicitatem curabant, electus eſt. Huic

Huic omnes patriæ noſtræ hiſtoriæ inter ſeueriores Principes, quos unquã pertulit, locum aßignant. Siquidem anno Chriſti MCCCXCVI. corona Regia inſignitus, uario fortunæ euentu, & multiplici ſubditorum incommodo, totis quadraginta tribus annis regnauit, donec ab omnibus Aquilonaribus regnis ob ſuam ſuorúmque tyrannidem uno impetu excluſus, ad paternam domum (in qua conſenuit) remearet. Incidit eius coronatio in præſignato anno ad diem uigeſimumſecundum menſis Iulij, ſub Pontificatu Henrici Archiepiſcopi Vpſalenſis: in cuius manibus grauißima præſtitit iuramenta, quæ à Chriſtianis Regibus ab antiquißimo tempore præſtari conſueuerunt: uidelicet, ut fidem Chriſtianam fideliter, firmiterq; ſeruaret, atque ab omnibus ſuis ſubditis integrè faceret obſeruari. Prætereà Pontificum, ſacerdotúmque autoritatem & libertatem in nullo uiolaret: nec ſe in iura eccleſiaſtica quocunque modo implicaret, ſed ius ſuum unicuique tribuens, nihil Regium eſſe putaret, niſi quod iuſti & æqui rationem haberet. Prouideret quoque ex indigenis uiros ſapientes, & timentes Deum, in quibus eſſet ueritatis amor, & auaritiæ odium, atque ex eis iudices populi conſtitueret: nullis inſolitis tributis, aut exactionibus ſubiectos populos oneraret: bella in uicina, aut remota regna, niſi grauibus iniurijs coactus, non transferret: neque ea ſine ſenatus conſenſu, dum pax nullo alio modo haberi poſſet, exequeretur: aliaq; quàm plurima iuramenta præſtitit, quæ ſi effectui mancipaſſet, modò apud Deum, & homines gloriam haberet immortalem. Coniugem autem duxit Philippam illuſtrißimi Anglorum Regis filiam: quæ tandem ſolutos mariti mores peroſa, monaſticæ ſolitudini in monaſterio S. Birgittæ in Vaſteno ſe totam mancipauit, atque in eo uitæ genere ibidem conſenuit,

Erici coronatio anno Chriſti 1396. per Henricum Archiepiſcopum Vpſalenſem.

Erici iuramẽta in ſua coronatione.

Philippa filia Regis Angliæ Erici cõiunx.

An.1412. & ſepelitur. Interea currente anno Chriſti MCCCCXII. Margareta omnium Aquilonarium regnorum Regina, poſt conſtitutam cum Holſatis pacem, cùm ad Daniam nauigaret, contracta ex marino fœtore nauſea, antequam ex naui egrederetur, occubuit. Poſt cuius fata, hic Ericus Sueonum, Gothorumq; Rex, Noruegiam, Daniamq; ſuæ poteſtati ſubiecit. Sed quid profuit Principi multis uitijs ſubiecto, multa ſibi ſubieciſſe regna? Quippe (ut Sueticæ hiſtoriæ tradunt) ſolutis, & uanis moribus deditus, parum rectè de Chriſtiana fide ſentire uidebatur: eratq; admodum promptus ad hæreſes, & ſchiſmata, paruipendens ſe à Catholicæ Eccleſiæ unitate ſeparari. Proinde omnia illa, quæ prius per diuinum numen iurauerat, non ſolùm nihil curare, ſed penitus contemnere cœpit, factus ſimilior duris tyrannis, quàm Regibus modeſtia, & benignitate conſpicuis. Prima ſiquidē audacia in inuiolabilem cleri libertatem ferebatur. Quicquid enim libertatis, aut priuilegiorum ipſe clerus à diuina lege, aut humano iure, uel publico Chriſtianæ Eccleſiæ conſenſu, ſiue Principum, ac Regum indulto habebat, id uel caſſauit, uel ad ſuum modum interpretatum tenuiter obſeruauit. Quod cùm proceribus regnorum pergratum eſſe uideret, immò cùm nonnulli eorum ipſum ad cleri perſecutionem multis perſuaſionibus inducerent, ad ſuos conſiliarios conuerſus: Bene (inquit) habet, quòd hi Suetici homines ſeſe mutuis odijs inſectantur: quibus ſi mutuus amor ineſſet, forſan difficile negotium nobis aliquando generarent.

Margaretæ Reginæ mors.

Ericus à Chriſtianis moribus alienus.

Ericus cleri perſequutor.

Sueonum proceres imprudenter perſuadet Erico oppreſſionem cleri.

Sueonum inter ſe odium perniciòſum.

CAPVT II.

Poſtquam igitur Eccleſiæ autoritatem in ordinem redegit, conſilia apud ſuos diſquirebat, quibus etiam proceres, totamq; regnorum ſuorum nobilitatem uel exterminaret,

terminaret, uel omnino extenuaret, ne qua illi ad rebellionem facultas relinqueretur. Proinde ſuſcitatis hinc inde, præſertim apud Holſatos, & Teutones, maximis bellorum occaſionibus, effecit, ut omnes equeſtris ordinis uiri ſuis proprijs ſtipendijs continuè, & abſque ulla excuſatione militarent, eaq; militia nullo tempore interpolata, ad extremam inopiam redigerentur. Neque enim arces, aut præfecturæ, immò nec uicus, aut uilla aliqua Sueticis proceribus pro ſuſtinendis militiæ oneribus aſsignabatur, ſed ſuis prædijs, & poſſeſsionibus uenditis, uel impigneratis, prius ſibijpſis, & liberis ſuis perniciem afferre, quàm hoſtibus bellum inferre cogebantur. Sed & coloni eorum interim, cùm ipſi in longinqua militia occuparentur, damnaq; & captiuitates paterentur, nihil minus à Regijs præfectis domi uexabantur, adeò ut ſæpe ob intolerabilia onera, quæ eis ſine intermiſsione imponebãtur, prædia deſolata relinquere compellerẽtur. Nec raró accidit ipſos nobiles in tot importunis bellis captiuari. Sed cùm nulla captiuitatis eorum ratio apud Regẽ haberetur, in duriſsimis uinculis cõſenuerunt, & tandem ſine omni ſpe conſolationis, in alienis terris occubuerunt. Qui uerò propria induſtria, uel pecunia ſe ab hoſtium captiuitate abſoluerũt, nec obolum quidem à Regio fiſco, quo perpeſſæ captiuitatis expenſas ſoluerent, impetrare potuerunt. Immò non raró Ericus dolere uidebatur, quòd à carcere, & uinculis ſalui, ac liberi rediſſent, quorum libertatem ſibi inſidioſam exiſtimabat. Narrat quidem hiſtoria Suetica, ipſum aliquãdo trecentos nobiles & militares uiros, grauiſsimo præcepto impuliſſe, ut inſurgente ſæuiſsima atq; perhorrenda tempeſtate, ſe in naues confeſtim conferrent, & in quempiam locum ſubitò nauigarent. Tum ex eis quidam cæteris audacior dixiſſe fertur: Vrges nos, ô Rex, ad indubitatam mortem: attamen

Ericus poſt oppreſſum clerũ, militiã opprimendam aggreditur.

Sueticæ nobilitatis conditio ſub Erico Pomerano miſerrima.

Erici horrenda barbaries in nobiles.

ut intelligas nos pro te mortem ſubire paratos, paremus duriſsimis præceptis tuis, mox morituri: tu autem miſerere coniugum & liberorum noſtrorum, à quibus tua iuſsione auellimur. His ore omnium *dictis, uela uentis committuntur, & ſubita tempeſtate obruti, omnes pariter in ipſo portu ſubmerguntur.* Res profectò incredibilis *eſſet, niſi à ſanctis, & integerrimis uiris in hiſtoricam ueritatem relata eſſet. Sed nunquid nobilium procerum coniuges, aut liberi, tot charis parentibus orbati, à* Regia *clementia aliquid gratiæ, aut conſolationis reportarint?* Nihil *profectò, præter duriorem, atque intolerabilem ſeruitutem*: de *qua magis obſtupeſcere, quàm ſcribere poſſum. Scribam tamen modeſtius quoad potero, ne ſola* Roma *ſuos* Tar*quinios, aut* Sicilia *ſuos* Dionyſios, *uel* AEgyptus *ſuos* Pto*lemæos habuiſſe uideatur.*

Nobiliū Sueonū ſubmerſio ad præceptum E-rici.

Tyranni in Suetia.

CAPVT III.

S*Iquidem poſtquam bellum* Holſaticum, *ſiue* Teutonicum, *maiore ſubditorum, quàm hoſtium ſtrage peregerat, ciuitates* Vandalicas *temerè ad arma prouocauit, nulla alia ratione (ut putabatur) adductus, quàm quòd ſuos fideles ſubditos ita aſsiduè opprimeret, ne contra inuectæ tyrannidis iniuriam ſaltem mutire auderent.* Quo *facto palàm oſtendit, ſe malle miſeris, & ad extremam inopiam redactis, quàm potentibus & felicibus ciuibus imperare.* Quod *etiam ſatis oſtenditur per illa intolerabilia tributa, quæ* Suecis *&* Gothis *continuè imponebat, nihil prorſus à priorum tyrannorum inſtituto diſcedens, qui ob inexhauſtas metallorum effoſsiones, quæ in montibus* Sueonum *inueniuntur, putant, etiam infimæ ſortis homines argento, & metallis undique circunſeptos, nec poſſe tot onera, uel tributa eis imponi, quin plura, & maiora ſufferre*

Ericus bellū in ciuitates Vandalicas promouet.

Argentum Sueticum tyrānos prouocat.

ſufferrē poſſent. Quocirca ſæpe mecum cogito, ipſam uiciniam Daniam, ob ſuarum fortunarum tenuitatē, uel mediocritatem, longè felicius ſub tyrannis uiuere, quàm Sueonum regnum, quod ob diuitiarum abundantiam ſæpius, & acrius ab illis impugnatur. Certum quippe eſt, felicia regna bellis aſsiduis uexari, quando minus opulenta ob ſoli infelicitatem contemnuntur. Sed hoc rurſus euenire ſolet, quòd fœcundiora regna negligentes, ſterilia uerò aſtutos homines producant. Quo fit, ut Dani ingenijs, Sueones diuitijs confidant: Dani aſtutia, Sueones, ſiue Gothi potentia pugnent: Dani multiloquio, Gothi taciturnitate res arduas aggrediantur. Et ſi unquam Danica aſtutia Sueticam credulitatem ſuperauerit, profectò huius Erici tempore id uerißimè accidit. Maxima ſiquidem importunitate Dani, qui in conſilio Erici frequentius uerſabantur, ipſum induxerunt, ut continuis tributis Suetiam ad inopiam redigeret, præfati, facilius eſſe terram inopem regere, quàm opulentam. Credidit Ericus aſtutius, quàm utilius ſuadentibus, durißimosq́; ex Dania quæſtores & præfectos elegit, quorum opera omnem pecuniam à Suetia ita corraſit, & in Daniam tranſtulit, ut nec teruncius in toto regno aliâs locupletißimo inueniretur. Et nihilominus Sueonum proceres continuè (ut diximus) pro ſuo Rege naualem, & longinquam militiam exercentes, durius domi à Regijs præfectis, quàm foris à crudelibus hoſtibus uexabantur: idq́; Dani prætextu fidelis erga Regem obſequij peregerunt, cùm tamen graui admodum odio in ipſum ferrentur, uellentq́; cum à Sueonibus ad iracundiam prouocatis expugnari, & à ceruicibus omnium regnorum magis Suetica, quàm Danica ope amoueri.

Regna felicia à tyrannis opprimuntur.

Sueonū & Danorum diuerſa ſtudia.

Danica aſtutia.

Ericus Danorū conſilio fit tyrannus.

Danorū artes.

CAPVT IIII.

Iuſſo Ericſen Danus crudelis carnifex.

INter cæteros autem ſanguinarios, & auaros præfectos, quos Ericus euiſcerandæ Suetiæ præfecerat, erat quidam Danus Iuſſo Ericſen. Is ſuper Dalacarlorum regionem conſtitutus, tam crudelem ſe in omnibus exhibuit, ut putarentur omnes omnium malignorum tyrannorũ ſpiritus, qui unquam anteà fuerant, in hunc perditiſſimum nebulonem confluxiſſe. Narrat Cicero crudelem Verrẽ fumo ex putridis lignis educto, unum hominẽ innoxiũ perdidiſſe: at hic Iuſſo eiuſdẽ malignitatis ſpiritu obſeſſus, nõ unum innocentẽ, ſed ex Dalacarliæ incolis ſine numero innocentiſſimos fumo ſuſpẽſos occîdit. Quo peracto, ne nõ ſatis ingenioſus carnifex in exquirendis nouis tormentorũ generibus uideretur, uxores maritorum tam crudeliter occiſorum, in loca iumentorum trahendis aratris applicare non erubuit: immò inter primas delicias duxit, uidere, & audire eas inter tantas anguſtias fœtus ex ſe mortuos abijcere, & rurſus aratro apponi, donec mortuæ, aut ſemianimes collaberẽtur. Poſſent hîc complura, & horribiliora eiuſdem Danicæ tyrannidis facinora in medium adduci, quæ tunc non ſolùm per illum Iuſſonem, ſed per omnes Regios præfectos committebantur: ſed nolo meos Sueones tam ingenti dolore, & Danos tam enormi lætitia afficere. At diceres: Abſit Danos eſſe tantæ feritatis, ut de tam belluina crudelitate aliquam lætitiam concipiant. Deberet quidem non modò ab eis, ſed ab omni homine procul eſſe tanta ſeueritas: ſed ſi eorum Saxonicam hiſtoriam (quæ uidetur in ſuggillationem omnium gentium compoſita) inſpexeris, uidebis atrociora ibi cõſcripta, de quibus forſan multi eorum ſibi plus nimio applaudunt. Inter cætera autem uidebis Pomeranos olim à Danis comprehenſos, & crudeliſſima morte ita conſumptos, ut Dani eos, reuinctis poſt

Danicæ crudelitatis tormẽta inaudita in Suecos & Teutones.

terga manibus, primùm palis affigerent, deinde uentrium caua cultro rimati, nudatis extis, primaq́; uiſcerum parte protracta, cætera ſtipitibus explicarent: nec antè ſupplicium remiſerunt, quàm tortos, extis funditus aluo egeſtis, ſpiritum profundere coëgiſſent. Præterea uidebis Frotonē *eius nominis quartum* Danorum Regem, *adeò inſolenter Saxonibus imperaſſe, ut pro quolibet membro indicem ſer uitutis ſtipem quotannis pendere cogerentur.* Nec mitior *erat* Iarmericus *in* Teutones, *quorum quadraginta principes captos, applicatis totidem lupis, laqueo adegit: deinde reliquos eorum optimates, primò tibias loris traiectos, moxq́; immanium taurorum ungulis alligatos, moloßisq́; inceſſentibus raptim in cœnum, uoraginesq́; pertractos, lachrymabili ſpectaculo conſumpſit. Sed nolo diutius in re omnibus expoſita, & notißima immorari: hoc dixiſſe contentus, quòd fortaſſe* Danicæ Reip. *conducibilius fuiſſet, Saxonis libros in angulis latuiſſe, donec pari ingenio, quo primùm ſcripti erant, ante omnium ora deueniſſent.* Quippe *non leue negotiū ex eorum contextu (ni fallor) aliquando in eam ipſam* Danicam Rempub. *generari poßit.* Nulli *enim generoſi animi homines libenter patiuntur ſe contemni, & improperijs tam liberè affici. Sed nunc de his ſatis: ad* Iuſſonem Danum *tyrannum reuertar: cuius inhumanam feritatē quicunq; attenderit, nihil mirabitur, ſi ego, uel alius quiſpiā, uices afflictæ patriæ meæ turbatiore animo cōmemorauero. Si enim originē, & incrementa ſempiternæ diſcordiæ inter potentes nationes* Gothorum, & Danorum *inquiſiuerimus, deprehendemus profectò nullos in cauſa eſſe, niſi tam inhumanos* Regum *cōſiliarios, & præfectos, in quibus de congreganda pecunia ſummum ſtudium habetur, de honore uerò nulla penitus cura inuenitur.* Quocirca Dalacarli, *poſtquàm totis triginta annis tam huius*

Diſcordia perpetua inter Gothos, et Danos.

Conſiliarij tyrannorū peßimi.

Dalacarli *ad libertatem aſpirant.*

Iuſſonis, quàm aliorum ſimilium ſanguinariorum prædæ fuiſſent, conſilium à ſuis ſacerdotibus acceperant, ut toto corde diuinam opem implorarent. Tandem propitiata diuinitas, quæ filios Iſraël à Pharaone duriſsimè oppreſſos liberauit, etiam Chriſtianam plebem ſuam à iugo intolerabilis ſeruitutis eripuit.

CAPVT V.

Engilbertus publicæ libertatis aſſertor.

ERat eo tempore in Dalacarlorũ regione Engilbertus quidam mediocri nobilitate cõſpicuus, utpote libertino patre natus. Hic ueluti alter Moſes, ſe nõ ſemel, aut bis, ſed ſæpius coram indurato Rege pro populo Dalacarlorum magnis periculis expoſuit. Et tandem à facie Erici perinde ac Moſes à cõſpectu Pharaonis eiectus, magna, & memorabilia prælia contra omnes tyrannos, qui libertatẽ patriæ euerterant, feliciter, & ſumma omniũ admiratione peregit. Cùm enim uideret Chriſtianum populum durius à tyrannis tractari, quàm ſi fuiſſet de lapide emptus, aut in terram hoſtilem tranſportatus, humana compaſsione ductus, ſecum conſtituit pro libertate patriæ, & ciuium mori uelle. Itaq; multo, & difficili itinere ſe à Dalacarlorum regione ad Regem contulit, eiq; ſine formidine omnes afflicti populi calamitates exponens, oſtendit, quomodo ille Iuſſo Danus, euerſa iuſtitia, ſeueriter atque inhumanè regnaret, nec aliquod diſcrimen inter fas & nefas duceret, immò tam importunum omnis innocentiæ perſecutorem ſe palàm exhiberet, ut ſubiecti populi ſecuriorem uitam ſub publico hoſte, aut inter ſæuiſsima bella ſeſe agere poſſe putarent. In primis ſiquidem inſolenter, indomiteq; ſe geſsit, ut conſtupratis aliorum nuptis, ac filiabus, proſcripſiſſe pudicitiam, atq; in proſtibula relegaſſe uideretur, corruptisq; matronarũ fulcris, ne toris quidem uirginalibus abſtineret,

Moriendum pro libertate patriæ.

Engilbertus de tyrannide Iuſſonis queritur.

ſtineret. Præterea omnium ſubditorum fortunis ita inſidia retur, ut non ad regendam, ſed deprædandam patriam po ſitus crederetur, immò poſt direptas omnium fortunas, uitam, ac ſalutem omnium ad extrema pericula expeteret. Iamq; quàm plurimos optimos ciues fumo, flamma, gladio ad ultima fata perduxerat, apertè oſtendens, ſe totam patriam in ſolitudinem redigere uelle. Proinde ſupplicant Regiæ clementiæ omnes eius regionis incolæ, ut tam furioſus tyrannus quantocyus ab eorum ceruicibus amoueatur, dignamq; tam enormibus factis mercedẽ accipiat. His ab Engilberto animoſius, quàm efficacius propoſitis, Ericus ad tam graues ciuium ſuorum querelas uerba dediſſe contentus, iuſsit, ut Engilbertus, cæteriq; Dalacarli bono animo eſſent, nec dubitarent, quin propediem uiſuri eſſent crudelem illum ſanguinariũ aliquo ſingulari & horrendo mortis genere conſumptum. Sed quàm longè illa uerba à Regio corde diſtabant, ſatis ex literis Regis, quas Engilbertus ad ſenatum Sueonum reportauit, apparebat. Scripſit quidem Ericus, ſe Engilberti & Dalacarlorum querelas audiuiſſe: proinde curaret ſenatus eam controuerſiam ita examinare, ut Iuſſo Danus in ſuo officio conſeruaretur. Paruit ſenatus Regio mandato, & ferocẽ præfecti animũ magis precibus, & muneribus, quàm præcepto Regio mitigauit. Ad eam enim infelicitatem tunc res Suetica corruerat, ut nullo exiſtente iuris remedio, cogerentur iniuriã paſsi, gratiam & miſericordiã à ſuis calumniatoribus poſtulare: quemadmodum aliquando mihi euenit, qui Goſtaui Regis præfectos, ne me, & clerum meum iniurijs obruerent, datis muneribus mitigare cogebar. Sed de illa tragœdia alibi latius.

Ericus Engilberto verba dedit.

CAPVT VI.

Iuſſo denuò fit tyrannus peſſimus.

IVſſo autem, poſtquàm ſibi paululum ab illa tyrannica rabie temperaſſet, ad priſtinos mores, immò longè crudeliores reuerſus, non iam ſe hominem, ſed immanem, & furioſam harpyiam ubiq; exhibuit, ita ut in quancunq; domum uenturus putaretur, mox omnes inhabitatores confeſtim fugerent, & à ſyluarum latebris ſalutem mutuarent. Ipſe uerò uacuas domos ingreſſus, omnia, quæ in eis inuenit, deuaſtauit, & penitus deſtruxit, atq; incendio conſumpſit, ut omnibus modis ſe Danum eſſe monſtraret. Quibus

Engilbertus iterum in Daniã ad Ericũ properat.

uiſis Engilbertus iterum ſe ad Ericum celerius quò poterat contulit, & audacius, quàm unquam prius, miſeriam ſuæ gentis exponit. Sed ſurdo fabulam narrans, nihil effecit, niſi quòd poſt multam ſolicitudinem, quam pro aſſequenda iuſtitia impenderat, à conſpectu irati Regis eiectus audiret, ſibi extrema quæq; comminari, ſi amplius redire tentauerit. Sed ut erat corpore paruo, ita animo imperterrito, atq; conſtanti, ſubmurmurãs inquit: Aliquando reuertar. Videntes igitur Dalacarli penitus induratum eſſe cor Regis Erici, nec aliquod eſſe humanitatis ueſtigium, quo poſſet ad aliquam clementiam inclinari, ſtatuerunt potius honeſtè moriendum eſſe, quàm turpiſſimæ ſeruituti diutius

Engilbertus à Dalacarlis princeps eligitur.

Dalacarlorum egreſsio cõtra Danos.

ſuccumbendum. Quocirca Engilbertum in Principem erigentes, unanimiter decreuerunt, nõ ſolùm illum Iuſſonem, ſed omnes alios eiuſdem crudelitatis miniſtros à toto regno amouere: decretoq; ſuo ſtatim ſatisfeciſſent, niſi quidam ſenatorij ordinis uiri, comperta illorum uoluntate ſeſe quantocyus inter Regem & eos, arbitros obtuliſſent: quorum interuentu & prudentia, Dalacarli iterum pacati, ad propria redierunt, palàm affirmantes, ſe nequaquàm in Re-

Erici in tyrannide pertinacia.

giam dignitatem inſurgere uelle, ſed id ſolùm totis uiribus conari, ut Ericus ſuos præfectos à tyrannica uiolentia ad modeſtiam

modeſtiam reuocaret. Sed cùm uiderent animum Regis ita in ſuo propoſito firmatũ, ut putaretur prius omnia regna, quam tyrannicos mores deponere uelle, nõ ultrà expectandum rati, ſed inſuperabili multitudine egreßi, primo impetu impiũ illum carnificẽ Iuſſonem Danũ in arce Aroſienſi adoriuntur: qui mox more tyrannorum, ex rugiente leone fugax lepus effectus, in ſola fuga ſalutis ſuæ remedium ponens, ad ſuam Daniam quàm celerrimo curſu aduolauit. A qua tandem reuerſus, & à ruſticis propè Vaſtenum comprehenſus, admota ſecuri diſſectus eſt. Cæteriq; tyranni hinc inde per Gothorum, & Sueonum terras diſperſi, audita Dalacarlorum potentia, & firmo ad recuperandam libertatem propoſito, nequaquàm auſi ſunt contra eos arma præparare. Non enim ad præliandum, ſed ad prædandum docti erant. Itaq; intra arces ſe claudentes, ancipitem belli euentum pauidi expectabãt: nec erat difficile ipſos ab inermibus agricolis ſuperari, & ſub iugum mitti, qui enormium ſcelerum ſuorum conſcij, nequaquàm dubitabant, ſe iuſto Dei iudicio, ob diu perpetratam ſæuitiam, confeſtim exterminandos.

Dalacarlorũ egreſsio ſecũda.

Tyranni timidi

Iuſſo occiſus.

Mala conſcientia graue tormentum.

CAPVT VII.

Enimuerò Engilbertus tam potens, & formidabilis repentè euaſit, ut omnibus regni ſenatoribus & proceribus mandauerit arma in quoſcunq; tyrannos aſſumere, præfatus, ſe nihil aliud, quàm patriæ libertatem optare: cuius uiolatores ita uiolare, aut reprimere intenderet, ut futuris ſeculis compertũ fieret, maximos tyrãnos maxima ſuſtinuiſſe ſupplicia, nec omnino gratis Chriſtianos populos tot iniurijs, atq; ludibrijs affeciſſe. Reſpondit uerborũ magnitudini operũ magnitudo. Pluribus nãq; ex ſenatu regni in ſuam ſententiã clàm adductis, tam potenter, & feliciter

Engilbertus ſenatores cõtra tyrannos excitat.

Engilbertus 30. arces paucis diebus expugnauit.

pugnauit, ut paucorum dierum numero pluſquàm triginta arces natura, arte, & præſidiario milite ſatis munitas expugnauerit, tyrannosq́;, à quibus occupatæ fuerant, uel occiderit, uel proſcripſerit. Intereà uerò cùm ei pugnāti omnia feliciter, & pro uoto ſuccederent, accidit ſenatum utriuſq; regni, Sueonum & Gothorū, apud Oſtrogothos in oppido Vaſtenenſi conuocari: ad quem locum accedens Engilbertus, cœpit uniuerſos & ſingulos proceres diligenter adhortari, ut uices deſolatæ patriæ doleant, ut innocentium ciuium calamitates perpendant, ut iniquas tyrannorum leges abrogent, ut tam fœdam, indignamq́; ſeruitutem amoueant, libertatemq́; nimis diu amiſſam reſtituant. Cui Canutus Lincopenſis eccleſiæ Pontifex, qui tunc, abſente Olauo Archiepiſcopo Vpſalenſi, in ſenatu præſidebat, tam ſuo, quàm cæterorum Pontificum, & procerum nomine reſpondens, inquit: Honeſtum quidem, & pium negotium eſt, ô Engilberte, patriam à ſeruitute, innocentiam ab oppreſſoribus, incolas ab iniurijs liberare: attamen iuſiurandum uiolare, fidem Regi præſtitam infringere, crimen læſæ maieſtatis incidere, inter turpia facinora ſemper fuerat reputatum. Proinde conſtanter negamus nos tali modo ad reſtituendam libertatē cooperari uelle, ne, dum liberi eſſe quæramus, parum honeſti inueniamur. Ad hæc rurſus Engilbertus: Scio (inquit) reuerēdi Pontifices, & illuſtres proceres, Regibus, & Principibus, immò omnibus hominibus, etiam hoſtibus ſeruandam eſſe fidem. Proinde nunquàm in animum induxi rebellionem in Regem excitare. Nec mihi nomen Regis, aut Principis aſſumo, ſed libertatis aſſertorē me profiteor: eiq́; nomini ita ſatisfacere conabor, ut qui hactenus noſtram patriam, atq; innocentiam tanto tempore, tamq́; crudeliter, & impiè oppreſſerant, addiſcant, aliter regendos eſſe liberos homines, quàm iumenta: quorum tyrannorum

Comitia Vaſtenis celebrata.

Engilberti oratio.

Engilberto reſpondit Canutus Epiſcopus Lincopenſis.

Engilberti oratio ſecunda.

rannorum nefaria facinora ſi Rex Ericus toi importuniſſi mis precibus, & obſecrationibus monitus repreſſiſſet, nequaquã illi nobis moleſti fuiſſent, nec nos eius Regiæ maieſtati aliquod negotiũ faceremus. Cæterùm de iureiurando erga Reges obſeruando, hoc à uobis reuerẽdi Pontifices ſcire uelim, an aliqua lex diuina uel humana, Chriſtiana uel Ethnica, tam ſeuera & crudelis eſſe poſſit, quæ nos cogere poterit omni tyrannorũ libidini obtemperare, uidelicet, ſi filium in conſpectu patris dilaniarent, ſi coniugẽ in conſpectu mariti conſtuprarẽt, ſi ciues ſine legibus & iudicijs trucidarent, ſi diuinas, & humanas leges, perinde ac aniles fabulas æſtimarẽt, nec licitũ eſſet, tam atroces omnis humanitatis hoſtes reprimere, & percutiẽtibus dicere, Cur me cæditis? cùm tamen diuina & humana lex uehementiſſimè in tyrannos, & nequaquã contra innocentes feratur. Propterea tam apud Ethnicos, quàm apud omnes Chriſtianos, maximis præconijs tyrannicidæ extolli conſueuerũt. Igitur ſi plus Regi quàm patriæ, ſi plus tyrãnidi quàm innocentiæ, ſi plus prædonibus quàm incolis fauere cõtenditis, ego uos nõ ut ciues, ſed ut publicos patriæ hoſtes habendos ſtatuã: iuroq; per ipſum Deum omnium innocentiũ defenſorem, quòd parem mercedem cum atrocibus hoſtibus, quos defendendos creditis, recipiatis.

Engilbertus in perorando uehemens.

Engilberti in ſenatores regni comminatio.

CAPVT VIII.

QVibus in ſenatu liberè propoſitis, deliberauerunt proceres potius pro patria, quàm tyrannorũ defenſione periclitandũ eſſe: ſeq; cum Engilberto ad omnem rerum gerendarum euentum coniunxerunt. Deinde iuxta exemplar ab eo præſcriptũ, ſignificabant Regi, ſe non poſſe liberandæ patriæ negotiũ omittere, niſi uelint unà cum

Senatores regni cum Engilberto conſentiũt.

eius Regia maieſtate ad extrema pericula ſine aliquo fru-
ctu deuenire. Iam enim eò proceſſerat Regiorum præfecto
rum audacia, & uiolentia, ut ob eorũ intolerabilem ſeueri
tatẽ uix aliquis ex Sueonibus, aut Gothis inueniretur, qui
ſe iratis Dalacarlis pro Rege obijcere auderet. Aderant
quoq; in his comitijs cõplures nobiles, & generoſi Veſtro-
Petrus Store, vnde Magnorum familia.
gothi: inter quos etiam aduenerat paternus auus meus Pe-
trus Store: quod Latinè magnum, ſiue robuſtum ſignificat.
Ii omnes ob grauiſſimas iniurias ab Erici præfectis acce-
ptas, in Engilberti militiam pro patriæ liberatione iuraue
runt. Petrus autem Store, cùm cæteris maiorem à tyranno
iniuriã accepiſſet, utpote tota paterna hæreditate ab ipſo
ſpoliatus, uehementiore ſtudio ſeſe Engilberto addixit: fa-
Magnus Store vexillifer Engilberti.
ctusq; eius indiuiduus comes uſq; ad ultima illius fata, non
ſolùm ordines duxit, ſed ad ſupremi uexilliferi gradũ per-
uenit. Idem quoq;, mortuo Engilberto, nobilem uirginem
Biſiana familia.
Helenam, ex nobili Biſtanorum apud Oſtrogothos familia
coniugem accepit. Nec diu pòſt ſuperuiuens, genitum ex
ea patrem meum Magnum conſanguineo ſuo Catillo Epi-
ſcopo Lincopenſi educandum commendauit. Mortuo au-
tem Catillo, ad familiam Epiſcopi Henrici, qui illi ſucceſſe-
rat, adſcriptus eſt: in qua totis duodecim annis ſub liberali
ſtipendio militauit. Demum ad eiuſdem optimi Pontificis
interuentum, cum nobili uirgine Chriſtina ex generoſa
Cuſonum familia.
Cuſonum domo, matrimonium conſummauit, primosq; ui
gintiquatuor annos unà cum ipſa ſatis feliciter tranſegit:
in reliquis aũt ſedecim annis ipſam fortunam nimis aduer-
ſam expertus eſt, quemadmodũ etiam mea olim feliciſſima
conditio corruerat, qui iuxta eiuſdem patris, auorumq;,
& atauorum meorum exemplum, ex primo regni ſenato-
re, & feliciſſimo Archiepiſcopo, propter tuendam fidem
Chriſti, factus ſum humilis exul, & peregrinus. Sed his in

aliud

aliud tempus remiſsis, ad Vaſtenenſem conuentum reuertor. Quo per regni ſenatores fœliciter acto, Engilbertus ad exercitum, quem in expugnandis arcibus reliquerat, reuerſus, quicquid Danicum in toto regno erat, obruit, & deleuit, factus totius regni Princeps, & publicæ libertatis aſſertor. Immò ſi grati eſſe uoluerimus, ipſum ſempiternis laudibus perinde ac patriæ patrem extollere obligamur. Quippe ut tyrannorū memoria, cum eorum inextinguibili infamia, ad poſteros tranſmitti conſueuit, ita honeſtum eſt, ut optimè de publica omnium ſalute meriti, gloriam apud Deum, & homines aſſequantur immortalē. Nec Sueones, & Gothorum partem libertati reſtituiſſe contentus, totam belli molem in Hallandiam, & Schoningiam transferens, nullam arcem, nullam ciuitatem, immò nullum tyrannum ibi reſiſtentem inuenit. Tanta ſiquidem nominis eius formido omnes tyrannos inuaſerat, ut quocunq; uenturus nunciaretur, mox illi perinde ac meticuloſa animalia ad ſolitudines confugerent. Parta igitur tam glorioſa contra tyrannos uictoria, Engilbertus in Suetiam eſt regreſſus, mirantibus omnibus ſeculis, inermem agricolarum multitudinem potentiſsimis hoſtibus tam facilè præualuiſſe, atq; de eis incruentum triumphum reportaſſe. Veruntamen illud omnē humanam admirationem excedere uidetur, quòd tam numeroſus Engilberti exercitus, qui centum mille homines in ſe habebat, nullum penitus ex incolis, per quorum fines toties eundo, & redeundo diſcurrebat, læſerit, aut damnum aliquod intulerit, ut in publico prouerbio adhuc cōmemorari ſoleat, Engilberti exercitum nec ualorem quidem unius gallinæ alicui uiolenter abſtuliſſe.

Engilberti laudes immortales.

Schoningianū bellum, & victoria.

Engilberti exercitus.

CAPVT IX.

Erici Regis pœnitentia.

INterea Rex Ericus, uidens tantam imperij ſui partem ad arma conſurrexiſſe, & ubiq; proſperè pugnauiſſe, nec facilè ad obſequium reuocari poſſe, uehementer ſuos præfectos increpare cœpit, quòd Sueones tam ſtupida crudelitate ad iram prouocaſſent, quos debuiſſent callidius oppreßiſſe. Coactus igitur erat ingentem ex Danis, & alijs confœderatis principibus exercitum comparare, atq; immenſum theſaurum in oneroſam, & parum utilem militiã profundere, qui amotione unius ſanguinarij præfecti tam grauem belli materiam anteà auertiſſet. Sed ex tam perniciosa huius Erici imprudentia inſtruimur, maximum eſſe diuinæ iracundiæ ſignum, quando à Regibus, & Principibus prudentiam auferri permittit: confeſtim enim, & neceſſariò omnium ſubditorum ſalus in ſummũ aliquod diſcrimen adduci conſueuit. Nam cùm totum illum exercitum claßi impoſitum ad Suetiam tranſportaret, e ueſtigio horrida tempeſtas cœlum commouit, & undas: ex qua tandem ægrè ereptus, amißaq; maxima commilitonum parte, ad ciuitatem Stocholmenſem peruenit: in qua mox durißima obſidione concluſus eſt. At cùm uideret ſuam potentiã longè minorem eſſe, quàm quòd poſſet Sueonum uires ſuperare, erecto per caduceatorem ſigno fœderis, in colloquium cum Engilberto, & cæteris Suetiæ proceribus, qui tunc aderant, deſcendit. Primumq; expoſtulat, cur uiolato iureiurando arma in proprium Regem ſuſcepiſſent. Cui poſtulationi Engilbertus perhumaniter reſpondens, ait: Non eſt noſtra intentio, ô ſereniſſime Rex, tuum detrectare imperium, aut tuam maieſtatem in aliquo lædere: neque ut iuſiurandum uiolaremus, ad arma confugimus: ſed cùm uideremus tuos præfectos nullam tuorum iuramentorum rationem habere, immò ſemper, & ubiq; ea agere, quibus palàm

Ericus bellũ parat in Sueones

Erici exercitus naufragio perit.

Ericus obſidetur.

Ericus cum Engilberto expoſtulat.

Engilbertus Erico humaniter reſpondet.

palàm oſtendebant, tuam maieſtatem nihil prorſus de iureiurando nobis præſtito curare. Iuraſti enim, te Sueticas, & Gothicas leges, præſcriptasq; conſuetudines, & libertates nobis inuiolatas obſeruare uelle: at præfecti, quos nobis impoſuiſti, cùm Dani ſint, noſtras leges nunquàm didicerunt: ſed ea ſeueritate, qua Dani in ſuos ſeruos, & dedititios utuntur, in nos quoq; abuti cõtendunt. Nos Gothi, & Sueci ſumus, & Danicum nomen, aut leges minimè agnoſcimus. Proinde liberi ſumus, & libertatẽ noſtram à maioribus nobis relictam, iuxta eorum exempla uſq; ad ſanguinem, & mortem defenſamus. Et ſi in Dania tam infelix ſeruitus eſſet, ut eius proceres uiuere nequirent, niſi ſeruorum ſuorum ſanguinem abſumerent, nobiſcum tamen alia, & humanior libertas eſſe deberet, quippe apud quos nullus naſcitur ſeruus. Sunt nobiſcum prouentus ſatis liberales, quibus & Rex, & proceres abſq; ciuium iniuria honeſtè, ac magnificè uiuere poßint, nec coguntur ob terræ inopiã humano ſanguine paſci. Quocirca, ô Rex, parati ſumus tibi, ut noſtro uero Regi, obſequiũ præſtare, et prius omnia aduerſa pati, quàm fidem tibi præſtitã uiolare, præſertim ſi tua maieſtas ſuam fidem & iuſiurandũ nobis rurſus præſtitum, integrũ inuiolatumq; conſeruet: alioquin nunquã tam imprudentes erimus, ut putemus illa iuramenta inter te, & nos uicißim præſtita, plus noſtrã fidem, quàm tuam obligaſſe. Prætereà ſi putaueris nos ſine iuſto dolore, & ſine iure omnium gentium ad arma confugiſſe, parati ſumus coram æquis iudicibus, & arbitris ſufficientem noſtrorũ operum rationem aßignare: etiam, ſi opus fuerit, cauſam noſtram in theatro totius orbis iuſtam, & æquam fuiſſe probabimus.

Seruitus apud Gothos nulla.

Engilbertus cauſam patriæ ad iuſtos iudices limitat.

CAPVT X.

Erici pertinax tyrannis.

QVa Engilberti oratione audita, Ericus ad ſuos Danos conuerſus, & ab eis conſultus reſpondit, Indignum eſſe, quòd ſubditi ſuorum Regum, & Principũ facta ad iudicium reuocare contendant, cùm potius parendi neceßitas ſubditis cõpetat, quàm reſiſtendi facultas. Parumq́; abfuit, quin exemplo impudentißimi Caracallæ, aut nouercæ eius dixiſſet, Quicquid libet, licet: quia Imperatorem legem dare, non accipere cõuenit. Immò iuxta conſilium imprudentißimi Roboam reſpondiſſet, Hactenus uos cæcìdi uirgis, ámodo cædam uos ſcorpionibus: præfecti à me poſiti aggrauauerunt iugum ueſtrũ, ego autem addam iugo ueſtro. Erat enim Ericus ita in ſuo propoſito firmatus, ut omnino nequiret iuſtißimis Sueonum querelis quicquã pacificè reſpondere. Proinde Sueones uidentes animũ eius nullo ingenio mutari poſſe, non ſecus ei reſponderũt, quàm filij Iſraël ipſi Roboam, cui dixerũt: Quæ nobis pars in Dano? uel quæ hæreditas in Pomerano? Reuertere in tabernacula tua Suetia, redde te tibi ipſi: fruſtra ab illis iuſtitiã, & ſalutem poſtulas, qui tibi extremã perniciem parant. Itaq; eo tempore nihil aliud pro tollenda illa controuerſia fieri poterat, niſi quòd poſitis unius anni inducijs, Rex Ericus ea uia, qua uenerat, in ſuam Daniam remearet, relictis in arce Stocholmenſi militibus ſeptingentis, qui illam ab hoſtium inſultu defenſarẽt. Deinde Sueones unà cum Gothis, ne ſine Principe in tam dubijs Reipub. temporibus diutius manerent, Engilbertum in ſummũ Principem, & gubernatorem elegerunt, comitiaq́; in oppido Sictuna celebrantes, multa pro reſtitutione collapſæ patriæ prudenter ſtatuerũt. Acceßit etiam in eum locum Ioannes Kropelinus, qui Regis Erici locum in arce Stocholmenſi tenebat, comitatus uno ex Commendatoribus Prußiæ. Hi multa agere cœperunt pro

Quicquid libet, licet tyrannis.

Sueones cum Erico annales inducias ſtatuunt.

Engilbertus denuò Princeps regni eligitur.

Comitia in Sictuna.

Ioannes Kropelin.

pro concordia inter Regem Ericum, & Suecos reſtituenda: ad quam Sueonum, & Gothorum proceres ſe paratiſsimos offerebant, aſſerentes, ſibi nihil magis gratũ eſſe, quàm quòd Rex eis, & ipſi rurſus Regi promiſsam fidem integrè conſeruent. Quo audito Kropelinus, & Cõmendator, offerebant ſe fideles inter utranq; partẽ cooperatores. Datisq; ab Engilberto pro ſecuritate ductoribus, ad Regem Ericũ in Daniam deſcenderunt: quem cum Danico ſenatu in oppido Halmſtadenſi inuenientes, omnia, quæ à Sueonibus pro concordia dicta fuerant, propoſuerunt. Eſtq; ibidem decretum, quòd Ericus ad calcem futuri menſis Iulij, ſe ad ciuitatem Stocholmenſem conferat, accepturus ibi eas concordiæ partes, quæ ex ratione, & æquitate inueniri poſſent. Iam enim Olaus Archiepiſcopus Vpſalenſis ad ſuam ſedem reuerſus, cœpit pro publica totius patriæ pace, & tranquillitate diligenter laborare, oblitusq; omnium grauiſsimarum iniuriarum, quas diu, & multum ab Erico ſuſtinuerat, plus omnibus alijs pro eo ſolicitus erat, ut proceres regni cum illo in gratiam redirent, ſeq; tales erga ipſum præſtarent, ut innocentia, atq; integritas eorum omnibus regnis, & nationibus comperta fieret, & commendata.

Sueci & Gothi ad pacem parati.

Io. Kropelinus arbiter pacis.

Olaus Archiepiſcopus Vpſalenſis pro reditu Erici laborat.

CAPVT XI.

ADuenit igitur Ericus ad ciuitatẽ Stocholmenſem in capite mẽſis Septembris, magna pompa, & potentia ſuccinctus: à quo Sueonũ, & Gothorũ proceres, nihil niſi iuſtiſsimũ, atq; honeſtiſsimũ poſtulabant, uidelicet, quòd leges, & conſuetudines patriæ, ac Regiũ iuramentũ in omnibus partibus obſeruaret, Regemq; gratioſum, & clementem ſeſe omnibus regni incolis exhiberet. Quod cùm ille omnino ſe facturũ polliceretur, & denuò per Regiũ iuramentũ promiſſa ſua cõfirmaret, Engilbertus regni guber-

Ericus ad Holmiam venit.

Sueones iuſtiſsima ab Erico petunt.

Summa Sueonũ beneuolẽtia erga ingratiſsimum Ericum.

nator,cæteriq; ſenatores,& proceres admiranda quadam magnificentia,& magnanimitate erga ipſum,à quo tot incõmodis affecti fuerant, uſi, totum Gothorũ,& Sueonum imperium ei liberaliter reſtituerunt, facta prius amneſtia, hoc eſt,lege obliuionis omnium iniuriarum. Ericus igitur, recuperato tam amplo imperio, confeſtim ad priſtinos mores ſuos reuerſus, cœpit cum ſuis Danis conſilia inquirere, quomodo Sueones grauiore ſeruitute opprimeret, quàm unquã prius oppreſsi fuiſſent:ſtatimq; caſtra,arces,præfecturas,ciuitates, oppida, territoria Sueonum nobilibus adempta,crudelioribus ſanguinarijs,quàm priores fuiſſent, aſsignauit. Quo uiſo Suetiæ proceres,etſi uehementer dolerent,ſibi tam indignè illuſum fuiſſe,atq; ex magnis periculis ad maxima pericula ſeſe iterum deueniſſe, attamen lætabantur ſuam innocentiã per ſummam Erici ingratitudinẽ omnibus manifeſtari. Quis enim nõ uidet hunc Ericũ ſummam ignauiam,& quandam ſtupidam ingratitudinẽ à ſuis malignis conſiliarijs contraxiſſe? qui eum prorſus ab omni Regia dignitate deſtitutum optarẽt. Tum Sueticus ſenatus primò per Danos, qui primas partes apud Regẽ habebãt, ipſum admonere curabat,ut in cõditionibus pacis, ad quas tanto labore, & poſt tot diſcrimina rerum peruentũ eſſet, perſeuerare dignaretur. Verùm poſtquã ſenatores regni ea uia nihil proficerent, acceſſerunt & ipſi Regẽ,ſuppliciter orantes, & obſecrantes, ne à ſuo Regio iuramento, & promiſsionibus deficeret, ſed illis cõſtanter obſeruatis,publicam regnorũ pacem tot bellis, & cædibus nimis diu labefactatam, ac tandem magno labore reſtitutã diligentius cuſtodiret. Ad quæ cõſilia,quãuis ſaluberrima, & neceſſaria eſſent,Ericus ſeuerius,quàm modeſtius reſpondens, inquit: Veſter aſſentator eſſe nolo. Statimq; Ioannẽ Kropelinum Teutonicũ ab arce Stocholmenſi,eò quòd Sueonũ æquitati faue-

Ericus ſtupidã ingratitudinẽ Sueciſ oſtẽdit.

Sueonũ ſimplicitas deteſtanda.

Tyrannorũ conſiliarij.

Sueci Ericũ iterum admonentes lauant laterem.

Ericus iuramentum ſuum ſeruare recuſat, ne aſſentator uideatur.

ti fauere uideretur, amouit, atq; in eius locũ quendam Ericum Nielſen à Iuthonia Danorũ terra, cũ quingentis præſidiarijs militibus ſurrogauit. Sicq; in ſuam Daniã diſceſsit, & in omnibus Gothorum, & Sueonum litoribus, quæ nauigando legere cogebatur, ſpolia, & incendia exercebat. Nam inter cæteras iniurias, quas egit, etiã uillas, & terras monaſterij Vaſtenenſis incendio dedit. Plurimi igitur incolarũ uarijs iniurijs, incõmodisq; affecti, Engilbertũ adeuntes, acceptas ab Erico iniurias gemebunda uoce proſequebantur. Quippe non minus crudeliter ab eo, quàm à crudeliſsimo hoſte ſeſe afflictos fuiſſe commemorabant.

Ericus Nielſon.

Rex magis hoſte nocet.

CAPVT XII.

His auditis, Engilbertus ſenatum regni ad oppidum Arbogenſe conuocauit: à quo loco omnes regni proceres magno conſenſu Regẽ enixius rogabant, obſecrabant, obteſtabanturq;, ut ſuorum iuramentorũ memor, ad animum reuocaret, quàm inuiti pridem ad arma conſurrexiſſent, & cum quanto deſiderio pacis ea rurſus depoſuiſſent. Proinde nollet eos ad ſimilia negotia amplius coarctare. Et ut ſciret, ipſos in firmo propoſito conſeruandæ libertatis perſeuerare, cõditiones literis addiderunt, quibus aſſerebant, quòd niſi infra duorum menſium terminum oſtenderet, ſe maiorem ſui Regij iuramenti rationem habere, deinceps ſciret, ſe non cum ſubditis, ſed cum hoſtibus negotium habiturum. Intereà uerò cùm hæc legatio, & hæ literæ in ſenatu decernerentur, aderat quidam occultus Stocholmenſis ciuitatis nuntius, qui Engilbertum ſeorſum de imminentibus ciuium ſuorum periculis, qui pro Sueonum partibus inclinati erant, informabat: formido nanq; uehemens ipſos Sueones, qui Stocholmiã incolebant, inuaſit, ne illa, aut ſimilia, quæ alij Sueones poſt captiuatum Alber-

Engilbertus Arbogÿ comitia celebrat.

Sueonũ poſtulatio iuſtiſsima à Rege Erico.

Sueonũ ciuium in Holmia periculum.

tum in ea ciuitate paßi fuerant, denuò paterentur. Quo cognito Engilbertus, ſumptis ſecum omnibus regni conſiliarijs, qui Arbogis aderant, confeſtim ad ciuitatem Stocholmenſem maximo comitatu ſociatus accelerauit, præmiſſo ad Regales miniſtros nuntio, ſe ob publicam pacem aduenturum. Sed Dani, qui in ciuitatis præſidijs collocati erant, cùm ſatis conſcij eſſent Regem à pactis diſceßiſſe, portas ciuitatis aduentantibus clauſerũt. At cæteri ciues, qui Gothi, uel Sueci erant, indignũ rem rati, ſuos proceres à propria ciuitate excludi, præſertim cùm nulla hoſtilitas inter Regem, & eos adhuc publicata eſſet, facto unanimi concurſu, portas per uim clauſas uiriliter aperuerunt. Ingreßi itaq; proceres, uexilla regni in publico foro collocãt, edictumq́; proponunt, ut quicunq; ciues ſub ſuæ patriæ ſignis pro libertate militare uellent, quantocyus ſuam uoluntatem declararent. Quo uiſo, tota ciuitas ſe cum ſenatu regni cõiunxit, exceptis aliquot Danis, quibus maior erat cura de Suecorum ſeruitute, quàm libertate. Proinde ſine mora à turribus, & propugnaculis ciuitatis ſunt deiecti, atq; in eorum locum fideliores incolæ ſurrogati.

Engilbertus Holmiam à Danorũ tyrannide liberat.

Engilbertus libertatis vexillũ in Holmia collocat.

Dani à præſidio Holmẽſi deijciuntur.

CAPVT XIII.

Deinde Engilbertus, & regni ſenatores, mißis ad præſidem arcis Stocholmenſis Ericum Iuthonem nuntijs, expoſtulãt, cur eis aduenientibus portas clauſerit, ſagittasq́;, & bombardarũ globos in ipſos immiſerit, cùm ad nihil aliud, quàm ad tractandum de publica pace aduenißent. Quibus expoſtulationibus cùm Iutho nihil, quod honeſtè reſponderi poſſet, haberet, ad minas, & cõuitia ſe conuertens, perpetuã Sueonibus hoſtilitatem indixit. Quo circa Engilbertus duobus à ſenatu præcipuis, Carolo Canuti, & Erico Puche, negotium obſidendæ, & impugnandæ arcis

Ericus Iutho præfectus arcis Stocholmenſis.

Carolus Canuti Ericus Puke.

arcis Stocholmenſis imponit, cùm ipſe interim totius regni curam gereret, & aßiduam operam recuperandis caſtris, & reſtituēdæ libertati accommodaret. Et quod ſumma admiratione dignum eſt, ſolis tribus menſibus tam Gothorum, quàm Sueonum regnum à manibus potentißimi Regis Erici potenter & prudenter eripuit: immò niſi freto Oereſund (quod Gothos à Danis ſeparat) prohibitus fuiſſet, totum Daniæ regnum ſub ſuam poteſtatem redegiſſet. Tanta ſiquidem illi in rebus bellicis induſtria, atq; experientia erat, ut quocunque ſe uerteret, omnia pro uoto obtineret: nullam arcem quantumuis fortißimam impugnauit, quin continuò expugnaret: tamq; uelociter à uictoria ad uictoriam peruenit, ut fulminis impetum imitari uideretur. Nomina autem aliquot fortißimarum arcium, quas an fortius, an mirabilius breuißimo temporis ſpatio expugnauerit, hîc placuit annotare.

Engilbertus iterum patriam liberat.

Borganes	*Stocholm*	*Stegeholm*
Eedzholm	*Vardberg*	*Kœpung*
Oerebro	*Rumblaborg*	*Agaaholm*
Falchenberg	*Saxaholm*	*Nykœpung*
Trulleborg	*Dalaborg*	*Oeſthammar*
Caſtelholm	*Ringſtadaholm*	*Piksborg*
Apeſten	*Staek*	*Gripsholm*
Stegeborg	*Axeual*	*Oereſten*
Korsholm	*Brymshuſſ.*	

Arces ab Engilberto expugnata.

Sed accidit ei id, quod frequentißimè, atq; in omni terra euenire ſolet, uidelicet ijs, qui ſe totos pro patria, & incolis in mille pericula conijciunt. Poſtquā patriam nō ſemel, ſed bis, immò pluribus uicibus ab intolerabili tyrannide, & turpißima ſeruitute liberaſſet, nihilq; reſtabat, niſi quòd publico omnium ciuium conſenſu patriæ pater, & libera-

Patriæ liberatores ſæpius indignè tractātur.

tor, immò cõſeruator & fundator appellaretur, ecce quidam Magnus Beuctſon ipſum in quadam inſula non procul à curia Goxholm inſidioſius, quàm honeſtius impetitum trucidauit, non ſine acerbiſsimo, atque inconſolabili totius patriæ luctu. Eius nanque funus ab omnibus incolis non ſecus exceptum erat, quàm ſi tota patria ad ſepulturam efferenda fuiſſet. Ipſeq; occiſor ad animum reuerſus, tantum de commiſſo facinore doluit, quantum Magnus Alexander Macedonum Rex de Clyto, quem per ebrietatem occiderat, doluiſſe commemoratur. Hic enim Magnus, niſi ab amicis prohibitus fuiſſet, uim ſibi ipſi ob patrati paricidij conſcientiam intuliſſet. Manſit tamen in eo uſque ad uitæ exitum grauiſsima animi pœnitudo, pluresq; ex Danis, quos ſceleris autores habuerat, occidit, ſibiq; & toti poſteritati ſuæ ſempiternum cum Danis odium indixit: quod etiam poſteri eius uſque in præſentem diem fouere non deſinunt. Noui ego eius filium Ioannem Magnum, arcis Calmarnenſis præſidem, qui adeò inſigni Danici nominis odio tenebatur, ut uix potuerit Danos ſine conuitio & contemptu nominare: continueq; eos maledictis & execrationibus inſectatus eſt: filiumq; Magnum Ioannem nihil à paterna probitate, & amore patriæ degenerantem, & adhuc, dum hæc ſcribo, uiuentem poſt ſua fata reliquit. Cuius præclaram indolem bonis literis, & optimis moribus aliquando inſtituendam curaui.

Engilbertus patriæ pater indignè occiditur.

Magni occiſoris Engiberti pœnitentia.

Ioãnes Magnus præfectus Calmarnen. acerrimus Danici nominis inimicus.

Magnus Ioãnes diſcipulus Archiepiſcopi Io. Magni.

CAPVT XIIII.

POſt mortem uerò Engilberti conſenſu procerum, Carolus Canutus utriuſque regni Gothorum & Sueonum Princeps & gubernator ſurrogatus eſt. Hic ex Finlandia natus, illuſtriſsimum parentum ſuorum ſanguinem clariſsimis uirtutibus, atque inſigni eruditione illuſtrauit.

Carolus Canutus regni gubernator.

Caroli optima educatio.

Qui

Qui ſi tunc in Regem aſſumptus fuiſſet, quemadmodum poſtea & nimis tardè accidit, profectò aliquod Reipublicæ ueſtigium relictum fuiſſet. Sed adhuc reſtabat aliqua grauiſſima pernicies, quam Suetia ab exteris Principibus ſuſtinere debebat, antequam ad innati Regis conſolationem peruenire ſineretur. Sed non deerant Carolo æmuli, qui potius ſibi, quàm illi principatum ceßiſſe uoluiſſent: inter quos præcipuus & primus apparuit Ericus Puche, uir in militari diſciplina admodũ ſtrenuus, qui cum Engilberto res magnas & præclaras pro liberanda patria peregerat, ob quas non minorẽ mercedem, quàm ipſum regnũ repoſcere uidebatur. Nec parua erat plebeiæ communitatis multitudo, quam ſibi ex Dalacarlorum gente attraxerat: qua ſuffultus, in bellum cõtra Carolum non procul ab Aroſienſi ciuitate deſcendit. Commiſſoq; prælio, Olaus Archiepiſcopus Vpſalenſis, & Thomas Epiſcopus Strengenenſis, nonnulliq; regni proceres, ſuadebant utrique parti ad concordiam potius deueniendum eſſe, quàm propriam patriam ciuili & pernicioſo bello cruentare. Annuit Ericus ſalutaribus illuſtrium uirorum conſilijs, præfatus, ſe ad patriæ ſalutem, & non ad perniciem natum eſſe. Erant tamen nonnulli ſub ſignis eius militantes, qui omnino diſſuadebant, ne ſe aduerſariorum fidei leuiter committeret, ſed ex omni parte ſuæ conſuleret ſecuritati, antequàm inciperet in alterius poteſtatem deuenire. Quorum conſilia Ericus, cùm eſſet magno, atque imperterrito animo, non multum curans, affirmabat, inter nobiles & illuſtres uiros, non ſecus atque ex iuſto & æquo agi poſſe. Proinde ad procerum conuentum in Aroſiam deſcendens, non ſolùm liberè, ſed inſolenter quæcunque in animo habebat contra Carolum loquebatur. At Carolus non omnino ab aſtutia alienus, clàm fumum, & fœtores in eo

Ericus Puke Caroli æmulus.

Archiepiſcopus Vpſalen. pacis conſultor.

Ericus Puke modeſtus.

Ericus ob bonam fidẽ ſuam perijt.

Caroli Canuti aſtutia.

loco, quo comitia agebantur, fieri procurauit: quibus excitatis, monuit reliquas negotiorum partes in propinqua arce explicandas. In quam cùm peruentum eſſet, Ericus liberius, quàm ſecurius, quæ prius dixerat, denuò iterauit. Tum Carolus, accepta ex eius uerbis occaſione, ipſum captiuauit, captiuatumq́; & ad Stocholmiam miſſum capite plecti procurauit. Quo facto, præfati Pontifices, Olaus Vpſalenſis, & Thomas Strengenenſis, tantum doluerũt ſe illis comitijs interfuiſſe, ut nunquam poſtea ſanctum Domini corpus conſecrare auderent, rectè exiſtimantes, ab illo ore tantum ſacramentum confici non debere, à quo occaſio mortis contra tam illuſtrem uirum (quamuis præter eorum intentionem) emanauit. Immò neque amplius, ut ſenatui regni intereſſent, induci potuerunt.

Ericus Puke captiuatur, & decollatur.

Epiſcoporũ grauis pœnitẽtia ob crimen alienum.

CAPVT XV.

DEinde alius ex præcipuis ſenatoribus Chriſtiernus Nicolai regni Dapifer, contra Carolum inſurgens, occultisq́; uijs plebeiam communitatem ſibi attrahens, meditabatur ipſum à principatu amouere: atq; interim ſummam amicitiam, quæ eſt patris ad filium, ſimulauit. Carolus autem rei ueritate comperta, miſsis ſatellitibus ipſum captiuauit, arcesq́; & feuda, quæ à Regio fiſco habebat, ab ipſo extorſit, antequàm eum priſtinæ redderet libertati. Egit tamen cum illo ciuilius, quàm ſperabatur. Magnam nanque Finlandiæ partem unà cum arce, & ciuitate Viburgenſi ei in feudum permiſit. Tandem Nicolaus Stenonis, quamuis Caroli ſororem in coniugem haberet, negotium tamen non ſatis facile contra ipſum ſuſcitauit. Cùm enim Oſtrogothiam nimis ſeueriter, & auarè adminiſtraret, Carolus plus iuſtitiam, quàm affinitatem attendens, ipſum frequentius admonere curauit, ut ab omni ciuium

Chriſtiernus Nicolai cõtra Carolum inſurrexit.

Nicolaus Stenonis in Carolũ arma mouit.

ciuiũ iniuria ſibi temperaret, nec contra ſe leges & iura patriæ tam audacter prouocaret. Sed cùm minimè tam pijs, & honeſtis præceptis parêret, ſtatuit Carolus *arma in rebellem & contumacem conuertere.* Nicolaus *autem celeri fuga elapſus, ad* Regem Ericum *tunc circa* Gotlandiam *cõmorãtem acceßit: acceptisq́; ab eo aliquot militum copijs, rediJt ad* Oſtrogothos. *Sed ab exercitu* Caroli *ſuperatus, & captus, ad* Norcopiam *oppidum, cum ſuis eſt deportatus, dieq́; tertia morbo ex dolore contracto, expirauit: magnaq́; pars familiæ eius, quæ pridem rapinis, & iniurijs ciuium uixerat, gladio percuſſa occubuit. Sed neq; his omnibus ſublatis permiſſus eſt* Carolus *regnum in pace adminiſtrare.* Erat *enim nobilis quidam illuſtrißimo ſanguine natus* Broderus Suenſon, *qui unà cum* Engilberto *plurima & præclara pro libertate patriæ geſſerat.* Hic *cùm impor tunius apud* Carolum *de diuiſione feudorũ expoſtularet, confeſtim à* Carolo *perinde ac rebellionis autor comprehenditur, & decollatur.* Interim *autem cùm* Carolus *tot domeſticis periculis à patria, &* Repub. *amouendis neceſſariam operam impenderet, omnem etiam diligentiam adhibuit, ut* Rex Ericus *amiſſos patriæ fauores recuperaret, atq; in regnum reſtitutus, ſe talem exhiberet, qualem ſe futurum iurauerat.* Et *in ea cauſa celebrata fuerunt multa comitia, multæq́; legationes hinc inde miſſæ. Sed ea ſumma & ſuperabundanti cura nihil aliud effectũ eſt, quàm quòd* Ericus *indignum putaret,* Regiam *maieſtatem iuramentis obligari, qui (ut ei uidebatur) omne, quod libêret, ſibi permitti deberet, alioquin ſe iureiurando, & literis continuò aſtrinxiſſet: uel fortè quia à* Danis *perſuaſus erat, ut apud* Sueones *nomen regni unà cum præſcriptis eorum legibus aboleret.*

Nicolaus Stenonis capitur, & moritur.

Broderus Suenſon Carolo rebellat, et decollatur.

Carolus pro Rege Erico intercedit.

Ericus negat regiam maieſtatem iuramentis obligari.

CAPVT XVI.

Dani ob tenuitatẽ ſui regni vicinis regnis inſidiantur.

Eſt quippe admodũ uériſimile, ipſos Danos, cùm conſiderent ſui regni prouentus adeò tenues eſſe, ut nequeant ex eis ſui Regis maieſtatem ſatis commodè ſuſtentare, magno & perpetuo deſiderio ferri, ut Sueonum theſauris (quos forſan nimios eſſe putant) ſubfulciantur. Sed illud eorum propoſitum nec hactenus feliciter, nec ámodo felicius ſuccedet. Proinde prudentius facerent, ſi ſibi ab eo conatu temperarent. Erat tamen Olaus Archiepiſcopus Vpſalenſis uehementer pro ſalute, & honore Erici ſolicitus: impetrauitq́; à ſenatu regni tum autoritate, tum induſtria, tum etiam minis, ut ipſo in Archiepiſcopatu uiuente, Ericus tanquam uerus Rex obſeruaretur, immò ſi uellet iureiurando ſatisfacere, liberum ad regnum haberet ingreſſum. Eoq́; conſtanti propoſito Olaus, ſumpto ſecum Magno Epiſcopo Aboënſi, & pluribus Prælatis, ac proceribus regni, ad Lundenſem Metropolim in terram Schoningiæ deſcendit, reducturus ſecum Regem Ericum, ſi ad pacta ſeruanda ſe induci pateretur. Sed erat omnis ille labor inanis, expenſæq́; ſumptuoſiſſimæ, quas Olaus Archiepiſcopus ex bonis eccleſiæ Vpſalenſis faciebat, omni utilitate caruerunt. Iam enim Dani Erico grauiſſimum negotium facientes, eiuſq́; tyrannidem apertè detrectantes, fidem illi præſtitam reuocabant. Quocirca Archiepiſcopus ad ſua reuerſus, effecit, ut in oppido Calmarnenſi comitia pro publica omnium Aquilonarium regnorum tranquillitate indicerẽtur. Ad quæ dum ex Vpſalia deſcenſurus eſſet, in Nicopiam diuertit: ubi à quodam Magno principante uenenum in amygdalino lacte propinatũ accepit: ſtatimq́; mortuus in Vpſaliam refertur. Quibus inſidijs nequaquam impetitus fuiſſet, niſi pro Erico tam conſtans permanſiſſet, quem tamen ſuum ſuæq́; Metropolitanæ

Olaus Archiepiſcopus Vpſalẽ. ſummopere pro Erico Rege ſolicitus.

Olaus Archiepiſcopus ad Schoningiam proficiſcitur.

Dani clàm ab Erico deficiũt. Comitia Calmarniæ indicta.

Olaus Archiepiſcopus Nicopiæ ueneno extinguitur.

tanæ eccleſiæ, & cleri acerrimum hoſtem, atque inexorabilem perſequutorem ſemper expertus erat, prout in noſtra Metropolitana hiſtoria latius eſt deductum. Conuentus igitur procerum Calmarniæ inſtitutus, ob præmatura Archiepiſcopi *fata, ſine aliqua utilitate abſolutus euanuit.* Venerant *quidem in eum locum* Regis Erici *legati, nullas alias conditiones Sueonibus afferentes, niſi quòd* Regem *ſine iuriſiurandi obligatione in regnum admittant: quæ quidem legatio per* Danos *propoſita, eò tendere uidebatur, ut Sueonum animi in Ericum magis exacerbati redderentur, & aliquando deſinerent cum eo de concordia tractatus habere. Ex altera autem parte Dani Erico ſuadent, ut ſe in Suetiam conferat, uerbaq; cum Carolo gubernatore, & proceribus faciens, meliorem rerum euentum per ſe, quàm per legatos experiatur. Itaque Ericus à Danis perſuaſus, ad Suetiã nauigauit. Nec multi dies effluxerant (teſte Erico hiſtorico Vpſalenſi) antequam Dani poſt tergum abeuntis literas mittunt, quibus ſignificant, ſe ei nequaquam amplius ſubeſſe uelle. Cauſa defectionis eorum ea potiſſima fuiſſe uidebatur, quòd Ericus theſauros regni Suetiæ in Daniam illatos, poſtea in Pomeraniam & paternam ditionem tranſtuliſſet, quaſi iuſtius fuiſſet Danos ex ſpolijs Suecorum uiuere, quàm Pomeranos. Tum Ericus in litoribus Oſtrogothorum poſitis tentorijs quieſcens, Carolum gubernatorẽ ad ſe ob publica negotia uocare curabat. Carolus autem reſpondit, id ad ſe ſolùm minimè ſpectare, ſed totum regni ſenatum de rebus publicam omnium ſalutem concernentibus, præſentem eſſe oportere: proinde paululum expectandum eſſe, donec ſenatus regni ob tam ardua negotia conuocetur. Ericus autem conſcius ſui mali erga Carolum propoſiti, claſſem ex Oſtrogothia in Gotlandiæ inſulam confeſtim retraxit:*

Erici Regis ſtupida & ſtulta legatio.

Danica aſtutia.

Dani apertè ab Erico deficiũt.

Carolus ab Erico vocatus, inſidias euaſit.

Ericus deſperato ad regna reditu, Gotlandiã occupat.

in qua deſperato ad regna reditu, maiorem reliquæ ſuæ ætatis partem agens, magnis calamitatibus omnium Aquilonarium regnorum incolas, qui per mare illud nauigabant, affecit, maximè autem Sueones, & Gothos, quorum litoribus nimium uicinus habitabat.

CAPVT XVII.

Chriſtophorus Bauarus 138. Rex internus.

Chriſtophorus Danici regni tenuitatem cõtemnit.

Chriſtophorus dubiam Danorũ fidem expertus.

Sueones Danorum temeritatẽ deteſtantur.

CHriſtophorus deinde prædicti Erici ex ſorore nepos, & Bauariæ dux, poſt exactum Ericum, uel ſpontè ſecedentem, hoc modo ad Aquilonaria regna peruenit. Dani (qui primi omnium ab Erico defecerunt) legatos ad hunc Chriſtophorum Bauarorum ducem mittentes, regnum Daniæ ei obtulerunt. At cùm ipſe illud non ſatis magnifacere uideretur, promiſerunt ſe efficaciter cooperaturos, quòd etiam Gothiæ, & Suetiæ, ac Noruegiæ regna aſſequeretur. Ea itaque magnifica promiſsione animatus, & multo Bauarorum agmine ſtipatus, ad Daniam ſe contulit. Sed cùm uideret Danos longè minora efficere poſſe, quàm promiſerant, toto triennio apud eos ancipiti ſententia fluctuabat, neſciens prorſus, quid rerum aggrederetur: putabat enim amœniſsimas Bauariæ terras non ſatis commodè, aut prudenter, Danicæ telluris anguſtijs commutari, prout olim Frotoni Danorum Regi regni Angliæ ſplendor commutari uiſus eſt. Nec aliquam ſpem de Gothis, aut Suecis, ut ab eis in Regem aſſumeretur, habebat. Quippe dum ad eos legatos, ſuper eo negotio aliquid perſuaſuros, deſtinaret, durioribus uerbis affectos recepit. Quippe uehementer diſplicuit Suecis, quòd Dani de eis, etiam neſcijs, quaſi tutores de pupillis, cum externo Principe conditionem adduxiſſent. Habemus, inquiũt Sueci, Regem Ericum: cui, ſi legibus obediuerit, libenter obediemus: ad quas ſi redire noluerit, & nobis de ſufficiendo

ficiendo Rege cura incubuerit, non deſunt nobis, qui dignè ad Regiam dignitatem eligantur. Proinde Dani ſibi habeant Regem, quem nobis ignorantibus elegerunt. Digna quidem hæc uox erat, quæ à Suetico ſenatu in Danicam temeritatem, uel imprudentiam obijceretur: ſed deerat Sueonibus in tam iuſto propoſito diligens perſeuerantia, quæ non tam faciliter fuiſſet per Danicam aſtutiam ſuperata. Cùm enim præcipua cooperatione Nicolai Archiepiſcopi Vpſalenſis, omnium Aquilonarium regnorum ſenatores ad Calmarniam in negotio publicæ pacis reſtituendæ conueniſſent, ſpeſq; Sueonum eſſet, ut Ericus omnium procerum exhortatione ad meliorum morum inſtituta conuerſus, patriæ reſtitueretur: aderant quoque in eiſdem comitijs Danorum legati à Chriſtophoro, & ſenatu eiuſdem regni deſtinati: quorum præcipui erant Archiepiſcopus Lundenſis, & magnificus princeps Nicolaus Nicolai, ipſius Caroli Canuti Suetiæ gubernatoris gener. Hi cùm ex conſanguinitatis neceßitudine pro Erico Chriſtophori auunculo, omnem uim perſuadendi adhibere debuiſſent, mutata ſanguinis obligatione, ut Ericum penitus deſtituerent, & Chriſtophorum in omnia eius regna inſtituerent, magnoperè contendebant: nihilq; omittebant, quo ſui Chriſtophori laudes non ſolùm ad ſydera, ſed ſuper omnes cœlos extollerent: immò inter alia præconia ad ſuum propoſitum accommodata, hos uerſus aſtutius, quàm doctius compoſitos, omnium auribus inculcabant:

Nicolaus Archiepiſcopus Vpſalenſis.

Comitia Calmarniæ pro reducẽdo Erico.

Danorũ legati pro Chriſtoph. eligendo.

Dani Chriſtophorum mirè laudant.

Si linguæ centum reſonarent, oraq; centum,
Ferrea Chriſtophori uox laudes dicere neſcit.

CAPVT XVIII.

Dani Carolum pro Chriſtophoro inclinant.

DEmum poſtquam credebant Sueonum proceres & populos, qui tunc aderant, abundè perſuaſos, totam ſuæ legationis uim & induſtriam ad Carolum gubernatorem conuertentes, affirmabant adhuc longè maiores Chriſtophori laudes omiſſas, quæ nullis humanis uerbis ſatis explicari poſſent. Deinde Nicolaus ipſum Carolum (cuius gener erat) ſecretius admonens, inquit: Vides, Carole frater, taliter agi apud Danos contra Ericum, ut ipſe tandem, ob maligna ſuorum conſilia, in ſumma pericula ſeductus deficiat: eſtq́; illud deſtitutionis eius negotium tam remotum ab omni honeſtate, ut qui in ipſius locum tali modo fuerit ſubſtitutus, plus dedecoris, quàm honoris, plus laboris & difficultatis, quàm quietis aut utilitatis inde aſſequetur. Proinde, quamuis tibi, ut mihi ipſi, omnia felicia faucam, uelimq́; tuam fortunam ad eam ſublimitatem efferri, ut nullus in toto orbe Rex, aut Princeps te felicior & ſublimior exiſtimari poßit, tamen nequaquam uellem te cum tanta tui honoris iactura in locum uiuentis Regis extolli. Meo igitur conſilio prudentius egeris, ſi hoc negotium adeò odioſum in Chriſtophori perſonam transferri patiaris: quod utique cum tuo ſummo commodo, & ſempiterna nominis tui gloria efficies. Is enim ſolo nomine Regio contentus, ſub tua poteſtate totum regnum gubernari permittet: tu ipſum in omnibus regni negotijs, perinde ac pater filium, diriges, & ille tibi non ſecus ac obſequẽtißimus filius optimo patri parebit: nullus cõtra nutum tuum in toto regno quicquam attentabit. Quæ igitur maior gloria tibi accidere queat, quàm Regi, & toti regno imperare? Nec putes iſta ſine ſolido fundamento dici, aut me tibi, cui tam arctißima affinitate coniunctus ſum, uerba dare uelle. Chriſtophorus me arbitro, & au-

Danica perſuaſio.

& autore, te literis & ſigillis Regijs *in omnibus his certum, ſecurúmque efficiet. Carolus autem, etſi optimè ſciret, quantam uim* Danica *uerba haberent, aut quorſum tenderent, prudenter diſsimulauit, & omnia, quæ dicta, promiſſáq; fuerant, ſeſe magnifacere oſtendebat. Veruntamē neceſſariū fore aſſerebat, tam arduum difficileq́; negotium in ſequentē procerū conuentū differri, cùm bona eorum pars ad Calmarniam nō peruenerat, erantq́; adhuc non pauci in regno, qui pro* Erici *reſtitutione laborarent.*

Carolus technis Danicis captus in Chriſtoph. cōſentit.

CAPVT XIX.

ITaque Danorum legati bene ſperare iuſsi, ad ſua, unde uenerant, redierunt. Chriſtophoro tamen omnia pro eius uoto neceſſariò futura pollicebantur, ſummoperè curantes, ne crederet Sueones aliter, quàm Dani uellent, facere poſſe. Celebratis illis comitijs Calmarniæ, & omnibus ſenatoribus ad ſua redeuntibus, Carolus quandam ſanctimonialem in arcto pœnitentiæ loco incluſam adijſſe fertur, ipſamq́; de futuro Rege, *& regnorum ſtatu conſuluiſſe. Quæ reſpondit, eum omnino futurum* Regem, *quamuis non pauci pro Chriſtophoro aſſumendo laborarent: qui etiam ad paucum tempus præualerent, darentq́; occaſionem diuino furori, qui ſolet Sueonum &* Gothorum *regna, ob aſſumptionem extraneorum* Regum, *uehementer affligere & punire: quemadmodum confeſtim poſt coronatum Chriſtophorum euenit. Vbique enim tam apud Gothos, quàm apud Sueones grauiſsima peſte, & fame laboratum eſt. Sunt etiam qui ſcripto prodiderunt, infantulum quendam in monaſterio* Vaſtenenſi *dixiſſe matri ſuæ, Se uidere coronam auream in capite Caroli gubernatoris. Elapſis deinde aliquot diebus, totus* Gothorum *& Sueonum ſenatus ad oppidum* Arbogenſe *conuenit:*

Dani arbitri cōſtituuntur inter ſeipſos, & Sueones.

Carolus incluſam monialem conſulit.

Sueones ſub externis regibus iram Dei experiuntur.

Carolus vaticinio pueri Rex prænūtiatur.

Comitia Arbogiæ celebrantur.

Oratio Caroli pro Republica. in cuius medio Carolus exurgens, orationem ſuccinctam, & luculentam de publicis regni negotijs habebat, atque in eius calce omnium ſenatorum iudicio conſiderandum propoſuit, quos labores, & quantas difficultates pro publica totius patriæ ſalute ſuſtinuerat, poſtquam eorum præcepto regni gubernationem aſſumpſiſſet. Iamq; regni libertas eius opera eò peruenerat, ut ipſi ſenatores liberam haberent facultatem Regem, quemcunque mallent, eligendi: immò quicquid uellent, de tota ſua Republica liberè diſponere poſſent. *Caroli iuſta poſtulatio.* Quocirca rogabat ſuos diuturnos & difficiles labores, ea ſenatus gratitudine compenſari, ne ipſe, & ſui poſteri, ob publicam patriæ ſalutem, quam multis laboribus reſtituerant, ad extremam inopiam redacti fuiſſe uiderentur. Placuit ſenatui tam iuſta & honeſta Caroli petitio. Monitusq; ſpeciatim explicare, quæ poſtularet: reſpondit, ſe terram Finlandiæ, in qua natus erat, ad tempus uitæ ſuæ, ſub nomine feudi poſtulare: & inſulam Elandiæ pro tota ſua poſteritate, quæ tamen poſſet ad coronam regni, ſolutis quadraginta millibus marcarum Stocholmenſium, redimi. *Carolus ex Finlandia ortus. Elandia.* Non fuit hæc Caroli petitio aliter, quàm iuſta & æqua à ſenatoribus terræ exiſtimata. Quippe æquiſſimum erat, ut ei talis regni portio concederetur, qui totum regnum ſuis præclaris operibus meruerat, & quem fata toti regno potius, quàm parti regni genuiſſe uidebantur. *Caroli magna in patriã merita.* Fit igitur in ſenatu decretum, ut Carolus eas terras, quas poſtulauerat, poſſideat, eisq; iuxta legem, quam appoſuerat, utatur.

CAPVT XX.

Sueonum in Reges externos propenſio. DEinde ijdem regni proceres, non quòd aliquid boni ab externo Rege ſperabant, ſed mutuo odio excæcati, ne quem innatum Regem aſſumerent, legatos ad

Chriſtophorum dirigunt, legationiq́; conditiones & articulos addunt, quos per Chriſtophorum iureiurãdo, & literis, ac ſigillis confirmari petunt. Quo facto, nihil dubitaret, quin proximis comitijs Calmarniæ celebrandis, in Regem Sueciæ aſſumeretur. Omnibus itaque Sueonum articulis æquè citò propoſitis, & per Chriſtophorum confirmatis, Sueones plurimum exhilarati, putabant iam certum omnium calamitatum ſuarum finem aduenisſe: ſeq́; ad conuentum procerum Calmarniæ indictum accingebant. Interim autem Chriſtophorus, ſciens omnes arces, & terras, immò totum regnum à Carolo occupari, ipſum ad oppidum Halmſtada amiciſſimis literis, & importunis nuntijs inuitat: aduenientemq́; tantis obſequijs, & beneuolentiæ officijs excepit, ut uix maiora obſequia ab aliquo mortalium expectari potuiſſent. Ibi enim Carolus à Chriſtophoro in patrem cum Regio iuramento eligitur: obſignanturq́;, & promittuntur, ac confirmantur à Rege omnia, quæcunque Carolus poſtulabat. Deinde tam Carolus, quàm cæteri regni ſenatores Chriſtophorum diu in oppido Calmarnẽſi expectatum, & tandem circa principium menſis Septembris aduenientem, cum ſummo honore excipiunt: exceptumq́; ab eo loco, uſque ad ciuitatem Stocholmenſem, cum Regio apparatu, & magnifica pompa deducunt: deductumq́; primò in eccleſiam primariam S. Nicolai, deinde in arcem Regiam inducunt. Sed ſilendum non eſt iudicium præſentis populi, quod tunc Carolo acclamatum fuit. Cùm enim ipſe ad ſiniſtrum Regis latus, & Archiepiſcopus pro dignitate ad dextrum incederet, auditæ ſunt uoces confuſæ multitudinis, Carolum Regia corona digniorem, quàm Chriſtophorum eſſe. Quæ uox ad aures Regis perueniens, nonnullum odij fomitem ſubminiſtrauit. Inciait autem huius Chriſtophori coronatio

Sueones in Chriſtoph. conſentiunt.

Chriſtophorus Carolum loco patris habet.

Carolus et ſenatores Regem Chriſtophorũ à Calmarnia ad Holmiam deducunt.

Carolus regno dignior, quàm Chriſtophorus.

ad profeſtum Exaltationis ſanctæ Crucis, circa annum An.1442. *Chriſtophori coronatio.* *Chriſti* MCCCCXLII. *celebrata in Metropoli Vpſalenſi per Nicolaum Raualdi eiuſdem loci Archiepiſcopum, & ſupremum regni conſiliarium: cuius hiſtoriam inter Pontifices Vpſalenſes aliâs per nos ſcriptam, modò (ut breuitati conſulamus) præterimus. Quanta autem fuerit gloria & magnificentia in coronatione huius Regis, ex eo probari poteſt, quòd poſt militares ludos, & torneamenta, ac plurima Regij apparatus ſpectacula, ſeptuaginta il-* *Chriſtoph. 70. equites auratos creat.* *luſtres proceres cingulo militari decoratos ad equeſtrem ordinem promouit.*

CAPVT XXI.

ERat hic Rex à principio ſui regni erga omnes ſuos ſubditos benignus & perhumanus: & fortè in ea benignitate uſque ad ultima fata perſeueraſſet, niſi per Sueonum diſſenſiones in mores longè diuerſos ductus fuiſſet. *Sueonũ nobiles in mutuũ odiũ propenſi.* *Cùm enim uideret, Sueonum nobiles in mutuum odium, & perniciem continuè ferri, cœpit eos perinde ac parum ualidos contemnere. Quos ſi mutuo amore unitos conſideraſſet, perpetua dilectione complexus fuiſſet, timuiſſetq́ eos iniuria afficere, quos uidiſſet ad propulſandas* *Chriſtiernus Nicolai, de quo ſuprà eodẽ lib. cap.15.* *iniurias concordibus uotis animatos. Siquidem ille Chriſtiernus Nicolai, quem ſuperius à Carolo captiuatum meminimus, reuocatis ad animum iniurijs, quas à Carolo ſuſtinuerat, omnem operam tum per ſe, tum per amicos apud Regem adhibuit, ut Carolus ab eius fauore & gratia penitus ſepararetur, ſeparatúſque potentum inimicorum inſidijs continuò exponeretur. Nec parum in eo propoſito profecit. Quippe ipſe Rex à Chriſtierno perſua-* *Chriſtophorus Carolũ deſerit.* *ſus, animum, amicitiámque, quam paulò antè iureiu-*

rando

rando confirmauerat, à Carolo reuocauit, multáſque occaſiones, quibus ipſum perderet, diligenter inquiſiuit. At Carolus, ſentiens ſe longè aliter ac promiſſum fuerat, à Rege æſtimari, prudenter omnes inſidias, quas ſibi præparari uidebat, euaſit, ſummoperè cauens, ne talem filium experiretur, qualem ille Romanus Cicero, quem Octauianus Auguſtus loco patris uenerari uidebatur. Prætereà cùm Chriſtophorus ſatis conſideraret, Sueonum nobiles quadam importuniſsima ambitione pro feudis, & prouentibus coronæ contendere: nec ſibi inuicem deferre, ſed occultis ſuggillationibus ſeſe mutuò lacerare: nec inter eos erubeſcerent filij, uiuentium patrum præfecturas inuitis parentibus, & ignorantibus, à Rege poſtulare: nullamq́; , aut nimis tenuem conſanguinitatis & neceſsitudinis rationem inter tot generoſos nobiles haberi. Quocirca tales ſuæ cancellariæ regulas ædidit, ut omni poſcenti feudum, confeſtim, & ſine quocunq; præuio examine concederetur, literæq́; latæ & amplæ, quibus gratia Regia confirmaretur, in promptu expedirentur, ut imprudens regni nobilitas ſaltem tam confuſa, uel ancipiti conceſsione diſceret, non decere gratiam alteri collatam præripere, aut reuocare. Sed cùm neque ea induſtria poterat animus imprudentum hominum compeſci, addidit aliam aſtutiam non obliuiſcendam, utpote, quòd literæ ſuper conceſſo feudo conſcriptæ, tanto auro à Regia cancellaria redimerentur, quantum uix à toto feudo corradi potuiſſet. Nec diutius ea gratia durauit, quàm alter, data maiori, aut pari auri ſumma, in idem feudum induci poſtularet: factumq́; eſt cæca contendentium importunitate, ut ſæpe uno anno, immò uno menſe, uel uno die complures, data ingenti pecunia, in idem feudum inſtituerentur, nec quicquam prouentuum ex eo reportarent. Sed neque ea

Caroli prudentia in euitãdis inſidijs Chriſtophori.

Cicero Romanus.

Sueonũ nobiles indiſcretè feuda coronæ ambiunt.

Chriſtophori cãcellaria.

Feuda à Chriſtophoro cariſsimè empta.

modo poterāt à mutua ſupplātatione deterreri, donec magna eorum pars nec aurum, nec feudum, immò nec ullam poſſeßionem reliquam haberet. Quo euenit, ut Chriſtophorus eis non iniuſtè, & palàm tam impacabile, atq; inhumanum odium, quo ſe mutuo deſolabant, exprobraret.

Chriſtophorus Sueonum odiū deteſtatur.

CAPVT XXII.

ENimuerò cùm in ſenatu regni rogaretur, ut piraticam exacti Regis Erici, qua Sueonum, Gothorumq; litora continuè & atrociter uexabantur, reprimeret, reſpondit, ſe nec commodè, nec ſecurè contra eorum hoſtem arma induere poſſe, interim cùm ea inciuili, atque perniciosa controuerſia domi laborarent. Quis enim nō crederet, complures eorū ob odium, quo in conciues ſuos ferebantur, ad hoſtem facilè defecturos? Proinde nunquam ſperarent ſe, aut domi, aut foris, tranquillam uitam agere poſſe, niſi domeſtica concordia penitus reſtituta, ſe magis in hoſtes, quàm in conciues armatos eſſe monſtrarent: alioquin nullum unquam Regem inuenient, cuius ope conſeruari poſſent: atque interim cùm mutuis armis ſe confodiunt, permittant ſuum auunculum Ericum, & quoſcunque alios hoſtes liberè in Suetiam & Gothiam digraſſari, ut habeant ex Sueonum bonis unde paſcantur. Incidit quoque grandis hoſtilitas inter hunc Chriſtophorum, & Anglorum Regem: peruentúmque eſt ad naualem pugnam: ex qua Chriſtophorus uictor excedens, magnam Anglicanorum mercatorum claſſem inuaſit, & diripuit: ex cuius ſpolijs admodum locupletatus, ſtatuit Vandalicis ciuitatibus, præſertim Lubicenſi bellum inferre, idq; magis per inſidias, quàm aperto Marte. Quippe contracta ingenti claſſe, nuntios ad Lubicenſes mittit, qui affirmarent, ipſum ex uoto peregrinationem

Sueones inteſtino odio ſe, & patriam deſtituunt.

Sueones à Chriſtoph. ob mutuum odium taxantur.

Chriſtoph. Vandalicis ciuitatibus bellū minatur.

ad

ad ſanctum Chriſti cruorem in Viſnacho inſtituiſſe, & ob id liberũ tranſitum pro ſe, & quinq; millibus armatorum poſtulare. Sed prudentiores erant Lubicenſes, quàm quòd tales peregrinos, qui magis ob effundendum Chriſtianorũ ſanguinem, quàm uenerandum Chriſti cruorem peregrinabantur, admitterent. Intereà tamen non parua militum multitudo à ſuperiore Germania emiſſa, ſub ſpecie negotiatorum Lubecã intrauerat, ibiq; tempus, & occaſionẽ, qua Chriſtophorus copias muris admoueret, expectabat. Suboritur interim fortuitò incendium ad ciuitatis portas. Quod cùm iſti inſidioſi negociatores à Chriſtophoro iniectum putarent, confeſtim armis, quæ in uaſis magnis ſub uinorum ſpecie inuexerant, induuntur, ſeq; ad locum incendij celeri curſu conferunt. At cùm eam ſpem inanem fuiſſe deprehendiſſent, retrocedunt. Interrogati autem, cur arma in ciuitatem intuliſſent, dixerunt, ſe militaris exercitij cauſa arma ſemper in promptu habere. Iuſſi igitur ſine mora ciuitatem egredi, & alibi ſuos militares ludos exercere, ea uia, qua uenerant, abiuerunt. Quo comperto, Chriſtophorus claſſem in ſuas terras reuocans, animum ab expugnandis Germaniæ urbibus pro eo tẽpore deſpondit. Nec longo pòſt tempore inter Gotlandiam, & Calmarniã naufragium paſſus, ægrè in litus ſaluus euaſit, ſubmerſis compluribus Aquilonarium regnorum nobilibus, & plebeis. Viſa eſt propitia diuinitas eum taliter præmonuiſſe, ut ad meliores mores reuerſus, abominandæ libidinis infamiam, quam, contempta illuſtriſsima Regina Dorothea, filia Marchionis Brandeburgenſis, inciderat, abolere conaretur. Creditum enim fuit à ſapientibus, & pijs uiris, famem, & peſtem, aliaq; complura aduerſa, ab irato Deo ob Principis peccata (quæ nec parua, nec occulta erant) toti regno irrogata fuiſſe. Refert tamen Crantzius in hoc loco, ipſum

Inſidiæ ſub ſpecie mercatorũ.

Chriſtophorus non ſuccedentibus inſidijs ad Daniam reuertitur.

Chriſtophorus naufragium paſſus.

Principis peccata iram Dei in omnes ſubditos prouocant.

Ingens theſaurus Sueticus ſubmerſus.

Chriſtophorum ingentem theſaurum ex Suetia, & priorum Regum Suetiæ promptuarijs extractum, atq; illi naui impoſitum, amiſiſſe. Sed non diu pòſt ſuperuiuens, regna pariter & uitam amiſit. Incidit autem obitus eius in annũ Chriſti MCDXLVIII. *ad diem Epiphaniæ, qua Triũ Regũ feſta à populo Chriſtiano celebrantur, in arce Schoningiano freto appoſita, quam Helſingburgum etiam noſtro tempore appellãt. Comperta autem Regis morte, duo gubernatores, qui regnis Gothiæ, & Suetiæ uſq; ad noui Regis electionem præeſſent, à toto procerum ſenatu inſtituuntur, Benedictus Ienſon, & Nicolaus Ienſon: qui ut erant Germani fratres coniunctißimi, ita etiam ad res præclaras nulli Sueticorum procerũ ſecundi habebantur.*

Anno 1448. Chriſtophori mors.

Gubernatores duo.

Benedictus Ienſon.

Nicolaus Ienſon

IOANNIS MAGNI
GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOTHORUM SUEONUMQ; LIBER UIGESIMUSTERTIUS.

thorum Sueonumq; liber uigeſimustertius.

CAPVT I.

Carolus Canuti 139. Rex internus.

Carolus Canuti ex antiquis Gothorũ Regibus originem ducens, poſt Chriſtophori fata ad Gothorum, & Sueonum regna, procerũ, populiq; electione in difficillimis, & penè deſperatis Reipub. temporibus peruenit. Enimuerò poſtquàm totis quinquaginta annis, & amplius, regni Suetiæ conſiliarij ſeſe nimis imprudenter cum Danico regno implicaſſent, eaq; implicatione neutri parti bene conſultũ fuiſſet, immò parum aberat,

Sueones periculis ſe ſe, ſuamq; Rempub. Danis coniungũt.

rat, quin eadẽ regna ſe mutua impugnatione penitus deſolaſſent: tandem aperti ſunt Sueonum oculi, ut prudentius perpenderent, quid commodi, uel incommodi ea Danica ſocietas in ſe haberet. Si enim uerum fateri liceat, nunquã ab omnium rerum exordio Suetia peius ualuerat, quàm eiſdem quinquaginta annis, quibus uiſa fuerat Danis confœderata: quod non una ratione, ſed integro hiſtoriarum uolumine probari poteſt. Hæc tamen nunc quieſcant. Et nos ad Caroli electionem redeuntes, conſideremus eum non ſine magna difficultate ad regni ſolium conſcendiſſe. Cùm enim anteà gubernator regnorum exiſtens, multas procerum inſolentias iuſtè caſtigaſſet, multi potentes proceres ſe eius electioni obiecerũt. Et cùm uiderent maiorem ſenatus, populiq; partem pro eo inclinari, tentabant electionem (quàm facilè caſſare non poſſent) in longius tempus differendam eſſe, ut interim ad illas pernicioſas Danorum intricationes conuerſi, occaſionem haberent, qua denuò totum Sueticæ Reipublicæ ſtatum ſurſum, deorſumq; ferrent, atque omnibus periculis inuoluerent. Præualuit tamen ea pars, quæ erat patriæ amantiſſima: & electus eſt Carolus, iuſtitia, æquitate, probitate, & rerum gerendarum prudentia conſpicuus, immò, quod rarius eſſe ſolet, in Philoſophicis diſciplinis, præſertim quæ Mathematicæ dicuntur, excellenter inſtructus. Hic igitur poſt acceptam in eccleſia metropolitana Vpſalenſi coronam, confeſtim prævalidam claſſem inſulæ Gotlandiæ litoribus ſub ducibus Magno Green, & Birgero Trolle aduehendam curauit, exacturus inde Ericum Regem, qui totum circum poſitum mare piratico terrore uexabat. Tentabant quidem Erici milites aduenientem Caroli militiam repellere, ſed cæſi, fugatiq; intra mœnia ciuitatis Visbycenſis, ſe unà cum ſuo Erico obſideri permiſerunt. Durauit ea obſ-

Caroli electio difficilis.

Senatorum Suetiæ imprudens diſſenſio.

Carolus in philoſophia et mathematica peritus.

Caroli coronatio.

Carolus Gotlãdiam impugnat.

Ericus obſidetur.

Sueci Gotlandiam & Viſby occupant.

Suetica credulitas dolis ſæpe circũuenitur.

Ericus Danorũ opẽ implorat.

dio à media æſtate, uſq; ad caput menſis Decembris: in quo Sueci admotis quàm occultiſsimè ſcalis, ciuitatem incruenta uictoria occupauerunt: occupaſſent etiã arcem, ſi ſe paulò prudentius, immò ſi fidelius ſe geſsiſſent illi duo Suetici exercitus ductores, qui ſub Suetica chlamyde animum Danicum abſcondebant. Quippe cùm Ericus conſideraret in proximo eſſe, ut capta arce ipſe quoq; caperetur, inuenit idoneum modum, quo Sueonum credulitas frequentius capi conſueuit, utpote per inducias aliquot menſium: quibus poſitis, uictualia in arcem omnino exinanitam abundè importari fecit: miſsisq; clàm literis, & nuntijs, auxiliũ à Danis implorabat, promittens, quòd eos totius Gotlandiæ dominos efficeret, ſi in tanta rerum anguſtia opem quantocyus contra Sueones afferrent.

CAPVT II.

Dani ſuis rebus timent.

Dani contra apertã ueritatẽ Gotlandiã ſibi attinere affirmant.

Saxo Daniæ fines deſcribit.

Gotlandia multis rationibus probatur ad Suetiam, & Gothiam pertinere.

DAni igitur, quamuis de ſemetipſis, & ſuo regno ſatis ſoliciti eſſent, timerentq; noui Regis Caroli potentiam, ne tota in uniuerſam Daniam diffunderetur, attamen, miſsis legatis, ſeſe arbitros inter eum, & Regem Ericum offerebant, aſſerentes, Ericũ de Gotlandia, prout uellet, diſponere poſſe. Neq; deerat eis animus contra apertam ueritatem loquendi, & affirmandi, quòd Gotlandia ad ſuam Daniam iure pertineret. Quod quàm ueraciter dixerint, ſatis oſtendit eorum hiſtoricus Saxo, qui Daniæ terminos deſcribens, Gotlandiam inter eos ponere non audebat: immò in toto hiſtoriæ illius contextu ſæpiſsimè apparet, Gotlandiam Gothico regno, non Danico adſcribi. Obſtat etiam nominis etymologia, quæ dicit, Gotlandiam terram eſſe Gothorum. Obſtat prætereà loci propinquitas, præſcriptionis diuturnitas, morũ, linguæ, ac legũ, & religionis ſub eodem Epiſcopo Lincopenſi conformitas. Et ſi

alius

aliæ rationes deeſſent, ipſa Danica ſeueritas ſatis probaret, Gotlandiam ad Gothos & Sueones pertinere. Dani enim toto tempore, quo eam inſulam occupauerant, ita ipſam uexauerant, ut non ueri patroni, aut domini, ſed grauiſsimi hoſtes eius uideri potuiſſent. Quippe, quæ anteà omniũ ciuitatum Germaniæ feliciſsimum emporium habebat, & ab illa ius maritimum petebatur, nunc in quam miſeriam deuenerit, quis ſatis deplorare queat? Enimuerò talis iam effecta eſt, ut nulli principi uſui eſſe queat, niſi ditiſsimus eſſet, & qui poſſet, & uellet miſerabilibus incolis eius, ne prorſus fame intereant, eleemoſynas elargiri. Negauit igitur Carolus ſe exercitum ab ipſa Gotlandia reuocaturum, ſed totis uiribus id efficere uelle, ut in priſtinam libertatem reſtituta experiretur, ſe ad ueros patres, & protectores ſuos rediiſſe. Nec quicquã eorum, quæ magno animo promiſit, omiſit. Sed erat magna, & non ſufferenda culpa in præfectis, qui nec animo Regis, nec ſuæ ipſorum fidei militari ſatis reſponderunt. Dani igitur, uidentes Carolum uerbis eorum minimè moueri, domum reuerſi, arma in ſuam, & ſui regni defenſionem præparabant, futurũ rati, ut Carolus Gothorum, Sueonumq; potentia ſuccinctus, inſuperabilem belli molem in eos transferret. Sed cùm conſiderarent ipſum applaudente fortuna non ita efficaciter uti, collectas, quas habebant, militũ copias, claſsi impoſitas ad terram Gotlandiæ aduexerunt, liberoq; ingreſſu in arcẽ Viſbycenſem admiſsi, Regem Ericum cum omni theſauro, quẽ apud ſe ingentem habebat, fruſtrata omni Sueonum intentione, extraxerunt. Deinde impoſitis in arcem præſidiis, Ericum in Daniam deducere conſtituerunt. Sed is pruden tius de ſe cogitãs, occulta fuga eorum inſidias euaſit, reuerſusq; in Pomeraniam, reliquum uitæ ſuæ (ut diximus) in paterna domo peregit. His itaq; artibus Dani arcem Viſby-

Gotlandia inhumaniter à Danis deſolata.

Carolus propitia fortuna vti nõ curabat.

Dani Ericũ ab obſidione liberant.

Ericus in Pomeraniam reuertitur, & ibi moritur.

cenſem adepti, Regi ſuo Chriſtierno nouiter aſſumpto nun tios dirigũt, quibus tam ei, quàm ſenatui regni perſuadent, mittendum eſſe quantocyus potentem exercitũ in Gotlandiam, ne Carolus etiã arcem inuaderet, & occuparet. Quo audito Danicus ſenatus, cùm arma in promptu non eſſent, ad ingenia (quæ eis promptiſsimè adeſſe conſueuerant) cõuerſi, Olauum Abſolonem equeſtri ordine inſignitũ, confeſtim in Gotlandiam expediunt, dantq; præceptum, ut uerbis admodum placidis Sueones aggrediatur, omniaq; tranquilla, & optima eis polliceatur: fiant induciæ, eligantur arbitri, decernatur conueniendi locus ex Sueonũ beneplacito, tranſigatur cauſa, & cõtrouerſia ſine cæde & ſanguine. Parati ſunt Dani ob publicam pacem etiam de ſuo iure cedere. His, & ſimilibus præceptis Olaus abundè inſtructus, ad portũ Gotlandiæ Veſtragarnũ peruenit, primũq; exercitus ductorem Magnũ Green ad familiare colloquiũ inuitauit: qui mox eius ſuauiſsimis ſermonibus ſuperatus, inducijs aliquot menſium, quas Olaus callidè poſtulabat, ignauiſsimè, ne dicam perfidiſsimè, cæteris belli ductoribus minimè conſentientibus, aſſenſit.

Dani ingenio utuntur.

Olaus Abſolon Danus.

Magnus Green proditor.

CAPVT III.

QVo factum eſt, ut Olaus Danus commeatum, & populum, quem claſſe aduexerat, in arcem quoq; liberè inueheret, caſtraq;, & propugnacula, quæ Sueci ad impugnandam arcem erexerant, conſentiente prædicto Magno Green, flamma deleret, præfatus, nulla hoſtilia ámodo formidanda eſſe, ſed omnia tranquilla, & pacata ſine ullo dubio expectanda. His itaq; aſtutius, quàm honeſtius peractis, Olaus occultiſsimis literis, & nuntijs apud Regẽ ſuum Chriſtiernum egit, ut potenti claſſe inſtructus quantocyus adueniret, & non modò arcem, ſed ciuitatem, & totam terram

Olaus Abſolon Sueonum imprudentia callidiſsimè utitur.

Chriſtiernus Daniæ Rex Sueones fractis inducijs ſubitò inuadit.

ram pro uoto occuparet. Chriſtiernus igitur, omnibus acceleratis citius, quàm Sueonũ credulitas opinabatur, aduenit: ſtatimq; exercitus eius armatus imparatos Sueones (utpote, qui ſe ob poſitas inducias ſecuros æſtimabant) adortus, quoſcunq; obuios habuit, trucidauit. Tum Sueci meritò ſuam imprudentiam accuſantes dixiſſent: Nos inſenſati, & toties anteà illuſi, fidem Danicam conſtantiorẽ eſſe putauimus. Sed quænam prudentia tanta eſſe potuiſſet, quæ per tantam aſtutiã, ne quid durius dicam, ſuperata non fuiſſet? Sueci autẽ, ne ſic morerentur inulti, arma ſubitò corripientes, ſexcentos Danicæ militiæ ſtipendiarios in ipſis plateis ciuitatis primo impetu occiderũt. Deinde munitioribus domibus ſe includentes, ſtragem non paruam in ſubeuntes hoſtes peregerunt. Dani uerò, uidentes eos à domibus ſine magna ſanguinis effuſione extrahi non poſſe, ad ſolita ſua remedia, utpote inducias confugerunt. Pactis itaq; inducijs, Sueones amiſſa per ſummam imprudentiam Gotlandia, circa finem menſis Iulij anno Chriſti MCCCCXLIX. ad Suetiam redierunt. Dani uerò ſuis ingenijs uſi, alienam terram maiore iniuria, quàm iuſtitia occupantes, poſſederunt, poßidentq;, donec Sueonum, Gothorumq; oculi iterum aperiantur, diſcantq; eos exercituum duces conſtituere, qui ſciant, & uelint potius honeſtum bellum cum hoſte gerendum eſſe, quàm turpem, & infamem pacem admittendam.

Sueones ſuã imprudẽtiam triſtè accuſant.

Sueones Danos potenter trucidant.

Dani ad inducias confugiũt.

Sueones Gotlandiam anno 1449. amiſerunt.

Gotlandia Sueonum iniuria à Danis occupatur.

CAPVT IIII.

AT Carolus ad unius inſulæ amißionem, turbatus quidem fuit, ſed nequaquã perturbatus: nam forti, atq; inuicto animo ad maiora progrediens, uix euoluto bimeſtri poſt amiſſam Gotlandiã, totũ Noruegiæ regnũ ſuæ coronæ adiecit. Suſceptus ab illius regni incolis per ſummã

Carolus Noruegiæ Rex conſtituitur.

omnium beneuolentiam, & in metropoli Nidroſienſi corona Regia inſignitus. Qua feſtiuitate peracta, & omnibus eius regni negotijs optimè conſtitutis, duos gubernatores ex Noruegiano ſenatu, Aslacum Turonis, & Enarum cognomento Muſcam, elegit: quibus totam illius regni adminiſtrationẽ addixit. Deinde in Suetiã reuerſus, quemadmodum omnibus bonis amabilis erat, ita nõ ſolùm domeſticis, ſed extraneis hoſtibus ob adeptũ Noruegiæ regnũ formidabilis apparebat. Quocirca tam ipſi Dani, quàm nonnulli ex Sueonibus cogitabant, quomodo eius potentia uel tolli, uel minui poſſet. Quod quamuis prudentiſsimum Regem non lateret, attamen diſsimulandum putabat, ne contra nobiles uiros iudicium ex ſola ſuſpicione ferre uideretur. Intereà cautiſsimè ſe in omnibus gerens, maleuolorum inſidias cum ſumma omnium admiratione caſſauit: nihilq; commiſit, quo putari poterat, præparatas inſidias cognouiſſe. Nam confeſtim poſtquàm ex Noruegia rediſſet, comitia in oppido Arbogẽſi celebrauit, ex quibus duodecim proceres ad comitia, quæ Dani in oppido Halmſtadenſi mox celebraturi erant, mittendos curauit, ut de omnibus ad publicam regnorum pacem cõducentibus informati redirent, conſiliaq; ſubminiſtrarent, quibus uni parti ita fieret ſatis, ut altera in ſua iuſtitia nõ periclitaretur. Sed cùm poſtea conſideraret, eos non ita ſyncerè pro Suecorum, & Gothorum libertate egiſſe, quemadmodum Dani pro ſua Repub. quam in extremos orbis terrarũ fines extendi uellent, iuſsit, ut ſe domi ſuæ interim continerent, cùm ipſe ea comitia cum Danorum Rege Chriſtierno, quæ Calmarniæ celebranda conſenſerant, celebraret.

Aslacus Turonis. *Enarus Muſca.* *Carolus domeſtica inuidia laborare incipit.* *Caroli ſumma prudentia.* *Comitia Arbogenſia.* *Comitia in oppido Halmſtada.* *Comitia Calmarniæ celebrantur.*

CAPVT

CAPVT V.

AT Chriſtiernus, conſiderans maiorem eſſe in Carolo prudentiã ad cauendas inſidias, quàm in eius inimicis aſtutiã ad inferendas, ſubſtitit in oppido Rotnaby, nõ longè à Calmarnia: nec ultrà proceßit, donec illum nuſquã inſidijs opportunum aduerteret. Tunc inde rediens, & fruſtra ſe ueniſſe putans, in ſuam Daniam ſe recepit. Sed non longo pòſt tempore Olaus Abſolon Danicæ claßis præfectus, litora Suetica prope Stocholmiã, nullo præmiſſo hoſtilitatis indicio, flamma, ferro, direptionibus deuaſtauit. Tum deniq; Carolus, depoſita illa ſingulari modeſtia, qua ſemper præditus fuerat, prægrandem exercitũ ex Gothis, & Suecis eduxit, totamq; Shoningiam, Blechingiã, Hallandiam, latißimas quidẽ terras, ita deſolauit, ut omnino in ſolitudinem redactæ, diuq; ſine cultore manentes, horridæ uaſtitatis ſitum induiſſe uiderentur. Hoc loco Laurentius Arcſienſes hiſtoricus affirmat, Carolum numeraſſe decies octies centena millia ex Gothis, Suecis, & Finnis, ad bellum, cùm opus eſſet, idonea. Chriſtiernus igitur tam graui bello impugnatus, ſtatuit confœderatorũ principum auxilio arma in Carolum promouere, & acceptam ab eo ſtragem grauiori ſtrage uindicare. Quocirca multos inferioris Germaniæ principes in oppidum Vilſnacũ conuocatos, inſtantißimis precibus rogat, ut cõtra Carolum Suecorum, Gothorumq;, ac Noruegianorum Regem, arma ſuſcipere uellent. Quibus aſſentientibus, & maximas militũ copias præbentibus, Chriſtiernus Veſtrogothiam inuaſit, eiusq; præcipuum portum Ludoſiam, interceptum, præſidiario milite cõmuniuit. Deinde uaſtata Veſtrogothia, cogitabat arma in Oſtrogothos transferre: ſed Nicolaus cognomento Koning, Epiſcopus Lincopenſis, ſua familia, & nonnullis incolis adiutus, potenter occurrit uenienti, inſidijsq; in ſyl

Chriſtiernus in oppido Rotnaby ſubſtitit.

Olaus Abſolon contra fœdera pugnat.

Carolus formidabilẽ exercitum educit, et Daniam in ſolitudinem redigit.

1800000. pugnatorum.

Chriſtiernus cõtra Carolũ comitia principum Vilſnaci celebrat.

Chriſtiernus Veſtrogothiã inuaſit, & Lodoſiam occupat.

Nicolaus Koning Epiſcopus Lincopen. Chriſternũ fugere in Daniã cogit.

ua Holueden collocatis, magnam ſtragem in Danos commiſit: & niſi Chriſtiernus ſubita fuga in Daniam properaſſet, eiſdem inſidijs obrutus interijſſet. Interim autem, cùm Nicolaus tam præclaram uictoriam de Danis reportaret, Rex Carolus Chriſtierni claſſem, quæ, ductoribus Olauo Abſolonis, & transfuga Magno Green, ſuperiores Suetiæ partes inuaſerat, effugauit. Deinde miſſo ualido exercitu cum Tordone Bonda milite ſtrenuiſſimo, Ludoſienſem portum, & arces, quæ apud Veſtrogothos à Danis occupabantur, eripuit, captiuatis pluribus eorum ſub medio noctis tempore, qui ſe putabant ſatis ſecurè in aliena, & hoſtili terra dormitare.

Carolus nauali prælio Danos expugnat.

Tordo Bonde à Veſtrogothia Danos expellit.

CAPVT VI.

Carolus ad plures annos quietè regnat.

PArta igitur ea uictoria, Carolus ad plures annos amplißimis regnis quietè, & feliciter imperabat, donec neceſſe fuerit ipſum nõ ob propriã cauſam, ſed peßimorũ præfectorũ flagitia periclitari. Habebat enim præfectos ad omnẽ nequitiã audacißimos, & ad omnem uirtutem, resq́; præclaras imbellißimos. Hi tam auarè, & atrociter ſubiectum populum opprimebãt, ut tandem coactus fuerit fidelißimam ſubiectionem pertinaci rebellione commutare. Erant in legibus patriæ taliter eruditi, ut magis iuris, quàm iuſtitiæ cõſulti haberentur: nullus erat patrij iuris titulus, quem non cogerent ſuæ auaritiæ inſeruire: omnia uerba legis ita interpretabantur, ut nihil prorſus ad intentionem legislatoris accedere uideretur: ſummũ ius, ſummã æquitatem eſſe dicebant. Seueritas uoluit iuſtitia uideri: immò, ut conſuetißimus tyrannorum mos eſt, omnibus nefandis ſceleribus nomina ſummarum uirtutum imponebant, dicentes ſe omnia ob publicam totius patriæ ſalutem facere, cùm tamen totam patriam deſolare, & funditus euertere conten-

Carolus ob præfectorum auaritiam in publicum odium incidit.

Tyrannorum mores.

contendant. Igitur poſtquàm incolæ ad plures annos à Regijs præfectis tam inhumaniter tractati, ſpoliati, uexatiq; fuiſſent, ut iam nihil præter ſanguinem reſiduum haberēt, quē ne tyranni impunè ebibituri eſſent, diligentius prouidere uellent. Quocirca preces, & lachrymas coram Ioanne Benedicti de Saleſtada Archiepiſcopo Vpſalenſi, quem ſciebant eam tyrannidem in ſummo odio habere, ſæpe, & importunè effundunt, rogantes, & obſecrantes, ut eorum extremæ calamitati de aliquo opportuno remedio conſulere dignaretur. Factus igitur Ioannes oppreßi populi ductor, ſtatuit non modò in Regios præfectos, ſed in ipſum Regem, cum quo longo tempore in graui controuerſia ſteterat, patratæ tyrannidis iniuriam uindicare: ipſumq; Regem multitudine incolarum ſuccinctus, in ciuitate Stocholmenſi obſedit.

Ioannes Benedicti Archiepiſcopus Vpſalenſis patriæ liberator.

Carolus obſidetur ab Archiepiſcopo Vpſalenſi.

CAPVT VII.

OBſeſſus itaq; Rex ſpem totam in ſuis præfectis, qui adhuc liberi per regnum uagabantur, reponebat. Sed fruſtra: nihil enim aliud didicerant, quàm ſuperbè dominari ſupplicibus, pecuniā extorquere pauperibus, iniurias irrogare miſeris, ſupplicio afficere innoxios: at arma pro ſuo Rege aſſumere, aut uires uiribus opponere, nunquàm didicerunt: immò ſtatim ut audirent Regem obſidione incluſum, ſupplices Archiepiſcopum accedunt, ſeq; captiuandos ſponte offerunt, digni profectò ita captiuari, ut ſimilibus traditoribus ſempiterno terrori eſſent, & exemplo. Tum Rex in arcta neceßitate poſitus, ad memoriā reuocabat amicitiā, quam aliâs in principatu Viburgenſi conſtitutus, cum Caſimiro magno Lituaniæ duce iniuerat, conſiliumq; cepit, ſe ad ipſum iam Regem Poloniæ effectū, pro

Carolus à ſuis præfectis deſeritur.

Carolus fugam parat ad Regem Poloniæ.

auxilio conferre. Diſpoſitis igitur nauibus, cùm iam ſola anchora leuanda reſtaret, quidam ex præfectis Regem interrogat, an quicquam in terra neglexiſſet. Quo uerbo audito, Rex ſuſpirãs reſpondit: Neglexi profectò ante plures annos te, & tui ſimiles in furcã ſuſpendere: quod ſi tunc feciſſem, nunc quietius in tranquilla Repub. remanerẽ. Deinde erectis uelis in Gedanũ celeberrimũ Pruſsiæ emporium magis grata, quàm iucunda nauigatione peruenit: exceptusq́; eſt à Rege Caſimiro ſumma humanitate: à quo bene ſperare iuſſus, mãſit in ea ciuitate, aut eius uicinis locis, aliquot annis. Intereà Archiepiſcopus, comperto Caroli diſceſſu, cogitare cœpit, ſe periculoſum belli negocium contra prudentiſsimum Regem ſuſcepiſſe: proinde maximè ſibi prouidendum eſſe, ne à redeuntis potentia, & fortitudine obruatur. Mittit igitur quàm occultiſsimũ nuntium ad Chriſtiernum Danorum Regem, polliceturq́; ſe effecturũ, ut ſi quantocyus cum potenti claſſe aduenerit, regni diadema eius capiti imponat. Chriſtiernus autem, cùm eſſet in rebus gerendis admodum circumſpectus, eam Archiepiſcopi oblationem à principio non magnoperè curauit, ſciens parum utilem, aut honeſtam fore eam coronationem, quæ uiuente adhuc Rege Carolo per ſeditioſos proceres ſine publico ſenatus, & populi decreto exhiberetur. Sed erant in eius conſilio, quibus plus placuit, quòd Rex fieret, quàm quòd iure fieret: ſuadebantq́;, quòd parum ad illius regni conſiliarios attenderet, ſed ſatis putaret, ſi à complicibus Magni Green eligeretur, & à Ioanne Archiepiſcopo coronaretur. Ea igitur facultate Chriſtiernus perſuaſus, potenti claſſe ad Stocholmiam nauigationem accelerauit, nuntiosq́; ad Archiepiſcopum, & ſuæ factionis proceres, qui ibi aderant, mittendos curauit: quibus ſignificabat, ſe compertum habere, quomodo Rex Carolus maxima Polono-

Caroli pœnitentia ob tyrannidẽ præfectorum.

Carolus ad Gedanum nauigat.

Ioan. Benedicti Archiepiſcopus Vpſalenſis fugato Carolo Chriſtiernum uocat.

Chriſtiernus in regnum intruſus.

rum Regis ope ſuffultus, intenderet totam Suetiam manu hoſtili recuperare, aut deuaſtare: ſeq; ideo adueniſſe, ut Suetiam à tanto periculo præſeruet.

CAPVT VIII.

Tunc confeſtim Archiepiſcopus cum ſuæ factionis ſocijs Chriſtiernum in ciuitatem Stocholmenſem introductum corona Regia donat: idq; nimis temerè, ſine aliquo ſenatus, aut populi decreto, nulla lege, nullo ordine, nullo deniq; maiorum more obſeruato. Itaq; incertum apud pleroſq; erat, illá ne coronatio plus ignominiæ, an honoris Chriſtierno contuliſſet: immò nihil in ipſa, honore aut laude dignum inuenio, niſi quòd eorum, à quibus tam temerè coronatus fuerat, intolerabilis perſecutor euaſit, eoſq; (cùm nulla alia ſubeſſent delicta) ob rebellionem, quã in Carolum commiſerant, ſeueriter caſtigauit, aſſerens eos perfidè proprium Regem excluſiſſe, & ſe magis ad ludibrium, quàm ad regnum inuitaſſe. Cùm enim uideret maximam regni partem Caroli reditum expectare, Ioannẽ Archiepiſcopum pro conciliando ſibi incolarum fauore emittere curauit. Sed cùm is nihil, aut parum proficeret, ipſum, quamuis optimum, & integerrimum Pontificem hactenus apud ſe æſtimatum, inter præcipuos hoſtes reputauit: immò ignominioſè captiuatum ſecum in Daniam tranſportauit, perpetuoq; carceri mancipauit, & iureiurando ſe aſtrinxit, ne ipſum inde uiuum eripi pateretur. Ita ſatisfactum fuit nobiliſsimo Archiepiſcopo pro regni titulo, quẽ in Danum imprudenter transferre contendebat. Silendum quoq; nõ eſt, Chriſtiernum ingentem theſaurum à Carolo apud fratres Prædicatores, & Minores in Stocholmia derelictum, prodentibus fratribus accepiſſe, & ſeptem magnis uaſis incluſum in Daniam ſecum adduxiſſe: non ut

Archiepiſcopi imprudentia in coronatione Chriſtierni.

Chriſtierni ingratitudo in ſuos benefactores.

Chriſtiernus Archiepiſcopũ Vpſalenſem per ſummã ingratitudinem captiuat.

Chriſtiernus theſaurũ Caroli occupat, & abducit.

ipſum tanquam rem alienam contra æquitatem conſeruaret, ſed ut in aculeos ſagittarum conuerſum rurſus Sueonibus (qui neſcirent ſuis fortunis felicius uti) reſtituat. Intereà dum Chriſtiernus ea ſeueritate, immò ſumma ingratitudine in Ioannem Archiepiſcopum ferretur, Catillus Lincopenſis Epiſcopus, eiuſdem Archiepiſcopi nepos, ſumma prudentia, & ſtrenuitate præditus, collectis undiq; copijs, omnes Chriſtiernianæ factionis homines à Gothorũ, Sueonumq; finibus potenti prælio ſuperatos eiecit, miſsiſq; literis, & legatis, Carolum ex Pruſsia in patriam, & ad regni adminiſtrationem reuocauit. Eſt quidem memorabile, & ſempiterna laude dignum, quomodo is Catillus, uiſa Danorum tyrannide, & patriæ deſolatione, necnon ignominioſa ſui Archiepiſcopi captione, omnia pontificalia indumenta, præſente ſuorum Canonicorum collegio, induit, quaſi rem diuinam ſolenniter peracturus: eaq; rurſus, & ſine mora ſingillatim exuens, & ad ſummum in eccleſia Lincopenſi altare reponens, uotum uouit Deo, ſe nõ prius ea recepturum, quàm oppreſſam patriam à tyrannorum ſeruitute liberaſſet. Deinde ex eodem loco omnibus militaribus armis inſtar cataphracti militis ad præparatam militiam extra eccleſiæ ſepta egreſſus, comites habuit Canonicos, eam rei nouitatem lachrymis, & gemitibus proſequentes: ad quos conuerſus, uix ſalutationis uerba, ob ſolicitudinis magnitudinem, exprimere poterat: immò ductis ex alto pectore ſuſpirijs, in calce omnium uerborum dixiſſe fertur illud, quod in Pſalmis cani conſueuit: Propter miſeriam inopum, & gemitum pauperum, nunc exurgam, dicit Dominus.

Catillus Epiſcopus Lincopenſis Danos à Suetia expellit.

Carolus ab exilio ad regnum reuocatur.

Catilli Epiſcopi facta memorabilia contra Danos.

CAPVT

CAPVT IX.

DEinde, quãuis eſſet ualido exercitu munitus, fugam tamen ſimulans, Chriſtierni exercitum ad loca inſidijs opportuna ſeduxit. Haracher uillam uocant, ubi ſtationem firmauit, & uenientes Danos glaciali pugna excepit, atrociq; bello ſupra lacum latè congelatum commiſſo, clariſſimam, & memorabilem uictoriam adeptus eſt. Cæſos nanq;, & fugatos hoſtes ita inſequebatur, ut fulmine, ac turbine diſiecti uiderentur: uixq; aliud præclarius officium ab aliquo Pontifice in patriam unquam collatum fuiſſe memoratur. Ea enim pugna effectum eſt, ut ſecluſa Danorum factione, tota patria in libertatem, & Carolus (ut dicere cœpimus) in patriam, atq; Archiepiſcopus in ſuam metropolim reſtitueretur. Chriſtiernus enim, comperto Regis Caroli in Suetiam reditu, mox Archiepiſcopum à captiuitate liberum ad Vpſaliam redire permiſit, ea potiſſimùm ratione inductus, quia ſciuit odium eſſe impacabile, quo in Carolum ducebatur. Proinde ſpem maximam habebat, ut ambo ad ueterem controuerſiam reuerſi, totam Gothorum, & Sueonum Rempub. extrema pernicie implicarent. Sed ſua opinione deceptus, nullum amplius commodum poterat ex Sueonum diſcordia reportare: & ita oportuit eum in ſua Dania contentũ permanere. Carolus autem omnia circumſpectius agens, populares fauores (quos præfectorum imprudentia amiſerat) pauco tempore recuperauit, factus omnibus chariſſimus, qui anteà publico odio laborabat: præfectosq; inſtituit, qui uirtutes uitijs, iuſtitiam iniurijs, honeſtatẽ utilitati præferebant. Præterea quicquid ad augendam, conſeruandamq; patriæ libertatem, & commoditatem ſpectabat, infatigabili animo exequebatur. Nullus enim priorum Regum tam diligentem curam pro agricultura, pro extendendis pratis,

Catillus Epiſcopus fugam ſimulat.

Glacialis pugna.

Catilli Epiſcopi de Danis inſignis victoria.

Carolus in regnum reſtituitur.

Io. Archiepiſcopus à captiuitate liberatur.

Carolus circumſpectior factus eſt.

Caroli ſtudium in agriculturam, & publicum bonum.

pro excidendis ſyluis, pro noualibus ampliandis, pro extruendis oppidis, & uillis adhibuit, quantum hic Carolus: qui ſi Eccleſiæ libertatem pari diligentia conſeruaſſet, paucos meliores Reges Gothi, uel Sueones anteà, uel poſteà habuiſſent. Sed ſunt præfinita à Deo tempora, & Principes, ſub quibus Chriſtianæ Eccleſiæ paſtores in uarias perſecutiones exponuntur, qui deinde rurſus ſub magnificis, & pijs Principibus, ad omnem honorē, & gloriam extolluntur. Tandē Carolus poſt multa glorioſa facinora, quæ tum ante adeptam Regiam dignitatem, tum poſteà peregerat, in ſenium, & ultima fata deuergens, uocatum ad ſe Stenonem ex ſorore nepotem, uirum utiq; non ſolùm ſanguine illuſtriſsimum, ſed omni morum probitate conſpicuum, ita alloquitur: Scio te poſt mea extrema fata, quæ imminere ſentio, à proceribus, & populis in Gothorum, & Sueonū Principem aſſumendum. Placeat igitur tibi conſilium meū, ut oblatum principatum ad Dei gloriam, & publicam patriæ ſalutem aſſumas. Sed omnibus modis diſſuadeo, ne coronam, aut Regiū nomen tibi imponi patiaris. Vides enim quanta iuſtitia, æquitate, & modeſtia his populis præfuerim, & tamen à pleriſq; mihi obijcitur, quòd tyrannidem, non Regiam maieſtatem in liberam patriam exercuerim: à quibus quidem calumnijs te omnino liberabis, ſi optimū Principem te ſine Regio nomine omnibus incolis præbueris, præſertim cùm Gothi noſtri nomen Regium non minore odio, quàm olim Romani inſectantur. Poſt hæc Carolus, acceptis Chriſtiano more ſacramentis, uitam & regna morte cōmutauit, anno à Chriſto nato MCDLXX. circa principium menſis Maij. Sepultus Stocholmiæ in monaſterio Fratrum, quos S. Franciſci, ſiue Minores appellant.

Carolus ad mortem appropinquans Stenonem nepotem inſtruit.

Gothi Romanorum exemplo Regiū nomen oderunt.

Caroli mors anno 1470. à Chriſto nato.

CAPVT

CAPVT X.

STeno Sture Caroli (ut diximus) nepos, poſt auunculi fata maximo omnium procerum, populorumq́; conſenſu Gothorum, Sueonumq́; Princeps eligitur. Hic totis triginta annis ſubiecta regna tanta tranquillitate & felicitate adminiſtrabat, ut Traiano melior, Auguſtoq́; felicior dici potuiſſet. Sed nō deerant potentiſsimi aduerſarij, quos diuinæ prouidentiæ permiſsio idcirco eius felicitati obieciſſe uidebatur, ut Steno ipſis deuictis, magis illuſtris redderetur. Primus autem hoſtis, qui hunc lapidem (nam Steno Gothica lingua lapidem ſignificat) adoriri tentabat, erat Chriſtiernus Danorum Rex, qui fortè putans ſibi nonnihil iuris ad Suetiam, ob illam quorundam factioſorū coronationem, de qua diximus, acceſsiſſe, exercitum præualidum collegit, eumq́; bellica claſſe in Stocholmiam Suetiæ regiam perduxit. At Steno futuri belli non ignarus, copias ex propinquiore Suetia contrahit, eisq́; ſuffultus, aduentantibus Danis obuiam uadit. Concurrit igitur uterq; exercitus in monte Brunchonis, qui Stocholmenſem regiam à Septentrione ſpectat. Nec leuis pugna inter fortes gentes committitur. Dani, ut diuites fierent, proprium ſanguinem in periculum ponebant, Sueci uerò, & pro fortunis, & pro libertate certantes, importunius & uehementius pugnabant: ad quos uictoria tandem conuerſa, Danos in præcipitem fugam conuertit. Plurimi ex eis occiſi, multi fugati, & complures captiuati. Nec paruus erat Danorum numerus, qui ſe in proximam aquam immergentes ſuffocabant. Ipſe quoque eorum Rex ictu muralis tormenti, quam bombardam uocitant, impetitus, quatuor anteriores dētes unà cum magno, & ferè toto exercitu amiſit. Dani igitur tam inſigni iactura affecti, in ſuam Daniam redierunt, atque in Danicas hiſtorias retulerunt, eam ad-

Steno Sture Senior 140. Princeps internus.

Chriſtiernus Danus Stenoni minatur.

Suprà eodē lib. cap. 7.

Steno Chriſtiernum vicit, & fugauit.

uerſam belli fortunam ſibi non tam uiribus Sueonum, quàm magicis artibus cuiuſdam doctoris Ryttingi proconſulis Stocholmenſis obueniſſe: quaſi nulla alia ratione ſummam illorum ignauiam, qui ſe ſpontè ſubmerſerant, excuſare potuiſſent.

Doctor Ryttinz proconſul Holmenſis.

CAPVT XI.

Chriſtiernus ab occupãda Suetia animũ deſpondet.

Sueci concordes expugnari nõ poſſunt.

Chriſtiernus Germaniæ principes contra Sueones ſolicitat.

TVm Chriſtiernus, poſt acceptam eam ſtragem, animum ab occupanda Suetia penitus deſpondit. Compertum quippe habebat, ſummam inter Stenonem & Sueones concordiam eſſe, qua perſeuerante, temerarium admodum eſſet, illos homines impugnare, qui ſola domeſtica diſcordia ſuperari conſueuerunt. Quod etiam in ea principum Germaniæ confœderatione, quam contra Suetiam ſub ipſa Romana peregrinatione ſua iniuit, ſatis oſtendit, aſſerens ſe confœderatorum auxilium inuocare nolle, priuſquàm Sueci domeſtica diſcordia laborarent: tunc enim diligentiſſima adhibenda eſſet opera, ut concordes Principes diſcordes populos facilius ſuperarent. At Steno ſummoperè & prudentiſſimè cauit, ne uel tenuis diſcordiæ ſignificatio intra Sueticæ Reipub. uiſcera suboriretur. Vix enim credi queat, quanta beneuolentia, & moderatione, ac prudentia in omnibus moribus ſuis utebatur. Legimus complures Reges & Principes ita fuiſſe populares, & à ſubiectis populis dilectos, ut patres patriæ, & humani generis delitiæ meritò appellarẽtur. Immò quidam eorum in numerum Deorum referendi putabantur, quòd ſuam ipſorum ſalutem, & quicquid fortunarum uſquam habebant, ſpontè & promptiſſimè pro ſuis impenderent. Sed hic Steno talem ſe ſuis ſemper & ubique præbuit, ut inter quoſcunque præcipuos & optimos heroës cum immortali laude connumeretur. Quippe ſi pietatem eius

Stenonis ſumma prudentia erga ſubditos.

Reges & principes populares.

Stenonis laus ſumma & immortalis.

tius erga Deum, & Dei miniſtros attẽdimus, nulli in Chriſtiana religione ſecundus erat. Pontifices & ſacerdotes Chriſti tanta ueneratione proſequebatur, ut ſe nunquam (quamuis tot populorum Princeps eſſet) prætulerit infimo Pontifici, immò inter pios & præclaros mores æſtimabat, minores Eccleſiæ Prælatos, utpote Præpoſitos, Decanos, & ſimiles, ad dexteram ſuam uenerando obſequio deducere, & primas ſedes nedum in templis, ſed in prætorijs, & alijs publicis locis eis concedere. Feudalia quoque bona libenter & liberaliter ipſis aßignauit, rectè exiſtimans, eos regendis hominibus aptiores eſſe, qui diuino obſequio mancipati, diuinam legem (ſine qua humana iura conſeruari nequeunt) continuo ſtudio profitentur. Sciebat enim ſuam, & totius patriæ ſalutem, conſeruationemq; & honeſtatem in ſumma Pontificum ſalute & autoritate cõſeruari. Sciebat præterea à maioribus ad poſteros traditum eſſe, ipſum ſacerdotium in Suetia nunquam ſine uniuerſali totius patriæ ruina corruiſſe. Neque Pontifices ingrati erga eum erant: quippe qui omni ſtudio prouidebant, ne aliqua domeſtica, aut extranea bella in ipſum præualerent. Sæpeq; unà cum cæteris ſenatoribus nomen & coronam Regiam ei offerebant, etiam ſupplices rogãtes, ut qui omnem Regiam autoritatem haberet, nomen quoque & maieſtatem Regiam aſſumere uellet.

Stenonis ſumma pietas, & obſeruãtia in clerum.

Pontificum ope Steno glorioſe regnat.

Steno oblatam coronam contemnit.

CAPVT XII.

SEd erat tanta moderatio in illuſtrißimo Principe, ut omnia mallet, quàm nomen Regium (quod ob ſeueritatem priorum Regum, ad publicum patriæ odium deuenerat) ſibi adaptari pateretur. Quin potius gaudebat, ſe infimorum ciuium & incolarum amicum, ac fratrẽ æſtimari. Non erat aliquis tam humilis cõditionis paterfa-

Steno maximè popularis.

miliâs, in cuius domũ cùm hoſpitij gratia introijſſet, quin ipſum unà cum coniuge, & liberis porrecta manu officioſiſſimè ſalutaret, ſecumq́; tam hanc, quàm illum decentiſſimè ad menſam collocaret, & de eorum ſalute, ac proſpero rerum ſucceſſu diligenter interrogaret. Summaq́; ſolicitudine prouidit, ne ſui præfecti quenquam iniurijs afficerẽt, aut affici paterentur. Habebatq́; *in omnibus regni angulis fideles* exploratores, *qui præfectorũ fidem & æquitatem erga ſubiectos populos inquirentes, omnia eorum facta ad ipſum occultè & fideliter deferrent: tamq́; ſcrupuloſa examinatione de ſubditorum quiete inquirebat, ut potius ſibi ipſi uitam, quàm ſubiecto ciui unam ouem contra iuſtitiã auferri permiſiſſet.* Quo *factum erat, ut nullus inter Gothos &* Sueones *inueniretur, qui non libentius pro eo fortunas & uitam expoſuiſſet: immò ubi aliqua bellorum opinio emerſit, &* Steno *unum ex tota familia pro defenſanda patriæ libertate ad bellum euocaret, confeſtim non unus, ſed omnes, quotquot armis idonei erant, armati ad pugnã prodibant.* Erupit *igitur uerax in omnes regiones fama,* Stenonẽ *nulla humana potentia ſuperari poſſe, qui in tam ampliſſimo principatu, quotquot incolas, totidem haberet milites in omnem caſum pro eius defenſione præparatos.* Erant *tamen duo potentiſſimi* Principes, *qui hanc ſolidam petram à loco, cui firmiter inhærebat, amouere contendebant, utpote* Ioannes Danorum Rex, & Baſilius Magnus Moſcouitarum Princeps, *eidem* Danico Regi *confœderatus.* Nec *paruus, aut imbecillis erat eorum principum numerus, qui cum eiſdem* Danis, & Moſcouitis *contra* Sueones & Gothos *conſpirabant: ſed totus eorũ conatus, ut ſpecie terribilis apparebat, ita inani exitu diſparuit.* Tentabat *quidem* Danus *aliquoties arma in* Veſtrogothiam *inferre, præſertim cùm didiciſſet* Stenonem *longo terrarum ſpatio*

Stenonis rigor in præfectos.

Stenonis eximia in ſubditos beneuolentia.

Steno tot milites quot incolas habebat.

Ioannes *Danorum* Rex.

Baſilius Moſcouitarum Princeps.

Io. *Danorũ* Rex *Veſtrogothiã impugnat.*

ſpatio ab eo loco ſeparatum: ſed cum prima Veſtrogothorum limina intrauiſſet, & iam arcem Erby (quæ eſt in Marchia Veſtrogothorum) obſidere cœpiſſet, ecce Steno ualido Sueonum agmine ſuffultus, adeò celeriter ex Stocholmia aduenit, ut uolaſſe potius, quàm equitaſſe putaretur: ſignumq; ſui ſubiti aduentus tubarum clangore dari præcepit, ne dolis, aut inſidijs, ſed aperto Marte ſe pugnare uelle ſignificaret. Tum Ioannes ad ſuos proceres conuerſus, dixiſſe fertur: Commēdanda profectò eſt in hoc hoſte tanta magnanimitas. Cùm enim nos dormientes, & imparatos facilè adoriri poſſet, uult tamen ea uirtute præliari, qua palàm oſtendat, ſe illam militarem gloriam in memoria habere, quam maiores noſtri à dolis & fraudibus alieni, diligentius obſeruabant.

Stenonis admiranda celeritas.

Io. Rex Stenonis magnanimitatem laudat.

Militaris gloria antiquorum.

CAPVT XIII.

DEinde Steno ſuis ex ordine conſtitutis, præcepit, ne prius in hoſtem ferantur, quàm uideant ipſum diſpoſitis agminibus undiq; præparatum. Itaq; Ioannes periculoſam belli moram ratus, cōfeſtim ſuos perarmat, atq; in hoſtem educit. Pugnatum eſt utrinq; diu, & acriter, donec Steno inſigni ſagittariorū ope adiutus, uictoriam reportaret. Cæſi, fugatiq; ſunt Dani: quorum etiam plurimi per Sueones in captiuitatem redacti fuerunt: quos Steno liberaliter habitos, Regi Ioanni gratis, & nullo redemptionis pretio interueniente remiſit, apertè ſui animi magnanimitatem eo facto oſtendens, quòd didiciſſet arma in hoſtes, & non in calamitoſos exercere. Quo magnifico officio Ioannes prouocatus, cœpit in hoſte non ſolùm fortitudinem, & in rebus bellicis induſtriam admirari, ſed eximiam morum probitatem uenerari. Tranſiueruntq; complures anni, in quibus, ob conſtitutas inter Sueones &

Steno Ioannem Danorum Regem uincit, & fugat.

Stenonis humanitas in Danos captiuos.

Induciæ diuturnæ inter Sueones & Danos.

Hẽmingus Gaddus Lincopen.

Danos inducias, pax & ſecuritas ſeruata fuit. Quibus durantibus, Steno Hemmingum Gaddum Oſtrogothum Lincopenſem, ad Summum Pontificem in urbem Romam legatum deſignauit, ut ibi circunſpectius prouideret, ne Dani, cùm ipſis arma deficerent, ad callida Romanorum ingenia conuerſi, Suetiam moleſtarent. Erat hic Gaddus homo ad omnem aſtutiam natus, tanquam ad Romanos mores idoneus, ut nullus eo aptior ex tota Suetia in Romam emitti potuiſſet. Nec ſolùm apud infimos & mediocres Curiales, ſed apud Summos Pontifices, & ampliſsimum Senatum Cardinalium ſummam gratiam inuenit: multaq́; & memorabilia opera in laudem ſui illuſtriſsimi Principis Stenonis in eo Chriſtiani orbis capite peregit, quibus oſtendit, ſe patriæ amorem omnibus huius uitæ fortunis

Hẽmingus Gaddus inſignis oſor Danici nominis.

Moſcouitæ bellũ in Suecos mouent.

prætuliſſe. At Danici nominis odium tam pertinaciter imbibiſſe uidebatur, ut uita comite illud minimè abijcere potuiſſet. Interea uerò Ruſsi, ſiue Moſcouitæ, Danorum confœderatione inducti, arma in Sueones transferre contendunt. Quorum conatus Steno repreſſurus, magnas undique copias contrahit: quas, ductore Suantone, nobiliſsimo regni conſiliario, in hoſtilem terram emittit.

Suanto militiæ Sueticæ princeps Moſcouitas vincit, & eorum terras deuaſtat.

Progreſſus Suanto, omnia pro ſuo uoto egit. Nam etſi Moſcouitæ ſatis potentem exercitum coëgiſſent, tamen poſtquàm ad pugnam deuentum erat, & aliquandiu acribus animis certatum eſſet, Sueones uictoriam adepti, in magnã Moſcouiæ partem ſe diffundebant, cunctaq́; obuiantia ferro & flamma concultantes, eam ſtragem commiſerunt, quæ etiam hodie in hominum memoria perſeuerans teſtatur, ipſos ad impacabilem iracundiam prouocatos pugnauiſſe. Enimuerò complures arces, oppida, uillæ, quæ tunc funditus euerſæ fuerũt, ſatis admonuiſſe uidẽtur Moſcouitarum proceres, ne amplius Sueonum potentiam ad

arma

arma compellant. Quippe poſt eum diem Suecones ab illorum impugnatione ſecuri degentes, gratias Stenoni agunt, quòd tam uiriliter agendo, poſteris tam gratam & neceſſariam, ac diuturnam pacem procuraſſet.

CAPVT XIIII.

Parta ea uictoria, Suanto ingentem theſaurum ex ditiſſima præda congeßit. Cuius partem cùm Steno ad ſe pertinere affirmaret, Suanto ab eo deficiẽs, non paruum procerum & militum numerum in ſuæ defectionis ſocietatem allexit. Factumq́; eſt, ut Gothica & Suetica Reſpublica, quæ tot annis ſub optimo Principe florentiſſima & pacata fuerat, ad ciuilem & pernicioſam diſcordiam collaberetur. Nec diu moratum eſt, antequàm Ioannes Danorum Rex, exemplo patris ſui Chriſtierni, à factioſis quibuſdam proceribus inuocatus, ad Stocholmenſem ciuitatem peruenit. Eſtq́; eodem iure & ordine, quo pridem pater eius, à ſuæ partis proceribus corona Regia inſignitus. Sed Steno extenuatas domeſtico diſsidio uires reſumens, ipſum Danum ad ſuam Danemarchiam redire coëgit, breuiq́; tempore totum regnum in priſtinã libertatem reſtituit. Ad quod non parum cooperatus eſt Hemmingus Gaddus, de quo anteà diximus. Hic enim cùm Romæ conſtitutus audiuiſſet, periculoſas in patria cõtrouerſias ſuboriri, confeſtim inde in patriam remeauit, primamq́; curam adhibuit, ut Steno & Suanto, depoſito omni odio, in ueram amicitiã redirent. Quo facto ipſe Gaddus, ab utroq; in maximam gratiam receptus, meruit præcipua eorum cooperatione eligi in Epiſcopum Lincopenſem. Nec facile fuit Danicæ factionis hominibus, hunc triplicem funiculum diſſoluere. Hic enim Lincopenſis eccleſiæ Prælatus infulam galea, baculum gladio, togam pelta

Suanto à Stenone deficit.

Domeſtica inter Suecos diſcordia.

Io. Danorũ Rex in Suetiam intruſus.

Steno Io. Danorum Regem in Daniã fugat.

Hẽmingus Gaddus electus in Epiſcopũ Lincopen. mira geſsit.

commutans, tam formidabilis erat inimicis, ut plus eum, quàm Stenonem regni Principem formidare uiderentur. Erat enim animo audax, conſilio prouidus, in philoſophica eruditione præcipuus, & in re militari inſtructiſſimus: ſed parum religioni & Eccleſiaſticis rebus inclinatus. Hoc enim autore Steno, depoſita illa eximia patientia ſua, bellum in Pontifices & proceres, qui Danici Regis introductionem procurauerant, promouit, effecitq; facili negotio, ut ſeipſos patriæ, & patriam antiquæ reſtituerent libertati: humaniter quippe bella gerens, oſtendit ſe nimis inuitum arma in ciues conuertere. Siquidem deuictos Põtifices non minore reuerentia, quàm anteà cùm liberi eſſent, tractabat, contentus, quòd ſe ad unitatem patriæ reductos faterentur. Paſſimq; de eo canebatur:

Steno humaniter bella geſsit.

Parcere ſubſtratis eſt nobilis ira Stenonis.

CAPVT XV.

Stenonis bellum contra Iacobũ Archipieſcopũ Vpſalenſem.

Steno in gratiã cũ Iacobo Archiepiſcopo reuerſus.

ACcidit etiam eodem tempore, ipſum non paruum exercitum ad debellandum Iacobum Archiepiſcopum Vpſalenſem, quòd Danis inclinatus uideretur, coëgiſſe: & iam ad locum deuentum erat, in quo non minores copiæ pro Archiepiſcopo pugnaturæ conuenerant. Tum Steno benignæ ſuæ naturæ memor, clàm inſcijs proceribus ad Archiepiſcopum in propinqua uilla Nees apud arcem Stecham commorantem acceſſit, & confeſtim ſine arbitris cum eo in gratiam reuerſus, admirabili lætitia omnes, qui in mutuam cædem parati ſtabant, affecit. Volebat enim potius optimus Princeps, ſe coram integerrimo Pontifice ſupplicem exhibere, quàm quòd tot innocentes ciues, ob cauſam ſatis dubiã, præſentiſſimo periculo inuoluerentur. Nec ſilentio implicandum eſt, quod alio tempore non minus prudenter egiſſe uidetur. Cùm enim conſideraſſet, complures

complures regni proceres fortunis eccleſiarum, & clericorum inceſſabiliter inhiare, conuocato regni ſenatu, ſimulabat ſe Pontifices, & Eccleſiæ autoritatem in ordinem redigere uelle. Quod cùm ipſi proceres magno applauſu annuiſſent, mox uehemēti obiurgatione eorum temeritatem reprehendens, inquit: Iam non miror hanc patriam noſtram ad plurima incommoda corruiſſe: ſed magis miror, quòd ſaltem aliquod Reipublicæ ueſtigium relictum habeamus, cùm impoßibile ſit, ipſam Chriſtianæ Eccleſiæ autoritatem corruere, niſi totum regnum pariter collabatur. Proinde quicunque uelit regnum penitus deſolare, is primò in terris noſtris manum apponat, ut Eccleſiaſticus ſtatus (qui in toto orbe Chriſtiano ſuos propugnatores habet) deſoletur. Prætereà eius ſyncera in Deum fiducia, maximè ex eius literis in publicum miſsis, apparuit. Quippe ad omnia publica negotia ſanctæ Trinitatis nomen præmittere conſueuit. Tandem poſtquam tantam patriam tot annis tam bene & fœliciter rexerat, ipſamq; Danica factione labefactatam rurſus liberauerat, memorabile ſuæ magnanimitatis teſtimonium ad poſteros tranſmittere uolens, Danici Regis coniugem Chriſtinam, quam in arce Stocholmenſi captiuauerat, non ſolùm ſumma ueneratione ab omni iniuria liberam conſeruabat, ſed comitante tota Sueonum & Gothorum nobilitate, ſaluam uſque in Hallandiam deduxit, mirantibus multis, quòd acerrimo hoſti liberè, & gratis coniugem reduxiſſet, quæ fortè ante confirmatas publicæ pacis conditiones liberanda non fuiſſet. Sed erat in Stenone magnus atque excelſus animus, quo didicerat uincere in bono malum: quamuis per illam ſuam eximiam bonitatem extrema fata ſibi accelerauit. Nam in eo ultimo conuiuio, quod cum Regina in terris Smalandiarum celebrauerat, pe-

Steno eccleſiaſticæ libertatis aſſertor.

Eccleſiæ Suecanæ ruina ſecū regni ruinam trahit.

Chriſtina Regina Regi Daciæ Io. à Stenone liberaliter reſtituitur.

Stenonis ſtudiū vincere in bono malum.

Stenonis mors. An.1053. *ſtiferam ægritudinem, qua infra paucos dies in uilla Scheflingaryd mortuus eſt, contraxit, anno Chriſti* MDIII. *circa principium menſis Decembris.*

CAPVT XVI.

Suãto 141. Princeps internus.

SVanto deinde noſtra ætate hoc modo poſt fata Stenonis, ad Gothorum & Sueonum regna peruenit. Cùm enim Steno in loco, quem diximus, animam exhalaret, aderat ipſe Gaddus Lincopenſis electus, qui mox præſentibus militibus ſub pœna capitis cõminatus eſt, ne cuiquam eam Principis mortem patefacerent, donec ad regiam Stocholmẽſem perueniſſent. Si enim fama eos præueniret, nõ ſolùm à Regia arce ſecluderentur, ſed omnium præteritorum annorum ſtipendio priuarentur. Perſuaſi igitur proceres & milites, funus Principis quàm occultiſsimè ab eo loco uſq; Stocholmiam, itinere ſedecim dierum deducunt, poſito in eius loco uiro corporis habitudine non diſsimili.

Gaddi admirãda prudentia in morte Stenonis.

Suanto Oſtrogothorum Princeps aſtutia Gaddi regnũ occupat.

Erat in media uia Suanto Oſtrogothorum Princeps: hunc Gaddus clãculò de Stenonis morte informatum admonet, ut ſub ſpecie comitandi Principem ſe in Stocholmiam conferat, facilè totum Sueonum & Gothorum Principatũ (ſi conſilijs paruerit) aſſecuturus. Grata erat Suantoni amiciſsimi Antiſtitis admonitio. Perueniensq; in arcẽ Holmenſem, à Gaddo, & à tota caterua Princeps regni conſalutatur. Quod etſi præter leges, & patriæ cõſuetudinem factũ fuiſſe uidebatur, attamen approbante regni ſenatu, in locũ defuncti Stenonis ſurrogatur. Erat enim de tota patria optimè meritus, natusq; ad res præclaras & magnificas, utpote qui animum excelſum, & Regiũ ſemper & ubiq; præ ſe ferebat. Tota quoq; eius familia ſplendida, & bonis moribus ornata incedebat: nullus in ea mimus, nullus ſcurra. Quippe quemadmodũ ipſe morum grauitate pollebat, ita

Suanto à ſenatu regni Princeps eligitur.

Suantonis familia honeſtiſsima.

nullos

nullos effœminatæ leuitatis homines in ſuã familiaritatem admittebat, ſed audaces, fortes, ualidos, & ex aliorũ procerum curijs electos. Erat enim publico prouerbio receptũ, quòd nullus in familiã Suantonis aſcriberetur, qui ſecuri in faciẽ cæſus cõniueret. Erat prætereà in ſuos familiares adeò liberalis, ut ſæpe ueſtes ſibypſi detraheret, et illis donaret. Plus enim in homines militares indulgens erat, quàm in ſeipſum: ſæpeq; in largiendis ſtipendijs fiſcum exinaniuit. Neq; enim ullam diuitiarum curam habebat, ſed uirtutem, & gloriam ſordidis diuitijs longè præferẽdo, potius fame perijſſet, quàm ex incolarum iniurijs, aut eccleſiarum, ſiue clericorũ ſpolijs uictitaſſet, rectè exiſtimans, Suetiam adeò opulentum regnum eſſe, ut eius Princeps ſatis magnificè uiuere poßit, abſque eo, quòd cogatur rapinis & ſacrilegijs uitam infelicem, atque infamem ſuſtentare.

Suantonis liberalitas.

Suanto plus uirtuti, quàm diuitijs indulgebat.

Suetia regnum opulentum.

CAPVT XVII.

SEd ſilendum non eſt, quàm acerrimo odio inſectatus ſit mendaces & detrectatores. Cùm enim aliquem abſenti obloqui audiuiſſet, iußit cõtinuò abſentem aduocari, ut detractor, qui abſentem ſuggillauerat, coràm proponeret, quæ uellet, & probare poſſet. Quo facto optimorum ciuium innocentiam mirificè eſt tutatus, & immortalem gloriam apud omnes bonos eſt adeptus. Erat prætereà in delinquentes ualde clemens & mitis, quamuis uerba eius ſummam ſeueritatem præ ſe ferre uidebãtur. Non enim loqui, ſed fulminare uiſus eſt, cùm milites ſuos neglecti officij argueret, & obiurgaret: quibus etiam nonnunquam alapam inflixit. Sed cõtinuò, quos duris uerbis affecerat, mox ſingularibus donis & beneficijs afficere non omiſit. Quo euenit, ut feliciores ſe putarent, qui ab eo tam benigniter reprehendi merebantur. At in templis, cùm diuino of-

Suanto mendaces deteſtabatur.

Suantonis clementia.

Suantonis in Deũ pietas. ficio intenderet, uix minores lachrymas, quàm Dauid Hebræorum Rex effudit, ut nullus id conſiderãs dubitare potuiſſet, quin totam ſpem ſuam in Deo, per quem Reges regnant, collocaſſet. Eſtq; à diuina clementia cõſecutus, ut illis octo annis, quibus regnauit, nullum atrox prælium fuerit in Suetiæ incolas illatum, quamuis Ioãnes Danorũ Rex *Ioannes Danus Rex piraticã in Suecos extendit.* ipſa Gothorum & Sueonum litora claſſe bellica non rarò inſiliuerit, & ſpolia nõnulla in mari, & terra reportauerit, ipſumq; Moſcouitarum Principem, ut Sueones impugnaret, ſummoperè ſolicitauerit. Sed maior erat in Moſcouita pactorũ & iuramẽtorum ratio, quàm quòd pateretur ſe à Danis in aliquod nefariũ bellũ rupto fœdere induci. *Moſcouita pactorũ rationẽ habebat.* Quin potius cùm didiciſſet Reipub. ſummã ad Suantonem, qui pridẽ dux belli contra Moſcouiam fuerat, deueniſſe, ſolennes oratores ad ipſum in Stocholmiam mittere, & fœdera, quæ antea cum Stenone iniuerat, renouare curauit. Itaq; Suãto ab Orientalibus Suetiæ partibus ſecurior effectus, totas uires ſuas ad Occidentalem Daniã conuertit. *Suãto Daniam impugnat.* Nec diu moratus, antequam copijs ex Suetia & Veſtrogothia cõtractis, bellum in Hallandos & Schoningianos transferre cõtendit, ut iniurias, quas Dani paulò antè, uiolatis inducijs, intulerant ciuitati Aboënſi, ulciſcatur. *Dani violatis inducijs pugnant.*

CAPVT XVIII.

PRimum igitur belli impetum in propinquius Vardbergiæ oppidum mouens, comperit incolas illud ob Sueticæ potentiæ terrorem nouiter uallo, & propugnaculis communiuiſſe. *Vardbergum.* Quocirca ex eo loco progreſſus, totam Hallandiam & Schoningiam cæde, flamma, direptionibus conculcauit, exercitumq; ſpolijs onuſtum, & incruenta uictoria ouantem reduxit. *Schoningianũ bellum.* Deinde in Suetiam regrediens, negotium laceſſendæ Daniæ nobiliſſimo Veſtrogothorum

thorum præſidi Achoni Ioannis imponit: qui ſequenti anno in Hallandiam deſcendens, duas munitiſsimas arces, Lagaholm & Vallen, uno eodemq; die, admirabili quadam celeritate occupauit, occupatasq; incendio conſumpſit: & cùm nullus contra eum in campum prodiret, nobilem uirum, & Regiæ arcis præſidem Mauritium Ipſon captiuatum, unà cum incolumi exercitu in Veſtrogothiam reportauit. Sequentibus etiam annis idem Acho continuo bellorum inſultu Danos laceſsiuit, donec ab ipſis in terra Schoningiæ ad inſidioſa loca pertractus, in floridæ iuuentutis ætate trucidatur: dignus profectò, cui fata longiorem uitam conceſsiſſent. Erat enim natura benignißimus, & in re militari peritißimus, immò etiam patriæ ſuæ, pro qua obijt, amantißimus. Incidit autem mors eius in annum à Chriſto nato MDX. Poſt cuius occaſum, cùm Rex Danorum Ioannes putaret Veſtrogothiam omni præſidio uacuam eſſe, conſtituit ipſam in ſuam redigere poteſtatem.

Acho Hanſon Danos impugnat.

Acho celerrima victoria vſus, Mauritiū Ipſon captiuat.

Acho tandem à Schoningianis occiditur.

An. Chri. 1510.

CAPVT XIX.

Collegit igitur tam ex Danis, quàm Saxonibus & Vandalicis ciuitatibus præualidum exercitum, quẽ filius eius Chriſtiernus Veſtrogothorũ terris maiore apparatu, quàm felici bellorum ſucceſſu inuexit. Suanto enim, quãuis magno & potenti exercitu ſuccinctus, ex Suetia in Veſtrogothiam Chriſtierno congreſſus deſcendiſſet, attamen à pugna prudentius abſtinens, retro ad ſyluam Tiueden abijt, ſperans ſe Chriſtiernum ad inſidias perducturum. Sed Chriſtiernus nihil minus cautus, à Veſtrogothia per Smalandos ad Oſtrogothiam ire contendit. Oſtrogothi autem, quos imparatos putabat, maxima multitudine ad arma conſurrexerant. Quod cùm Chriſtier-

Chriſtiernus Ioannis Regis filius Veſtrogothiam impugnat.

Chriſtiernus ab Oſtrogothis in Daniã repellitur.

Lubicen legati Sueones ſibi cõtra Danos cõciliant.

no, dum in oppido Ionacopenſi moram traheret, nuntiaretur, ſubita fuga in ſuam Daniam remeauit. Nec longè pòſt Cæſareæ ciuitatis Lubicenſis ſenatores, cùm compertum habuiſſent Danos tam potenter à Gothis profligatos, expedita ad Suantonem Principem legatione, opem contra Ioannem Danorum Regem poſtulabant. Ad quam quidem legationem, cùm in Gothorum, ac Sueonum ſenatu propoſita eſſet, Hemmingus Gaddus Oſtrogothus, eccleſiæ Lincopenſis Antiſtes, palàm omnibus reſpondens, perorauit: cuius quidem orationem in calce huius uoluminis annectendam curaui.

CAPVT XX.

Gaddus Suetice claſsis dux cõtra Danos.

OBtinuit enim eadẽ oratione, ut Sueones cum Lubicenſibus & Vandalicis ciuitatibus ſtatim cõfœderarentur. Eſtq; bellica claßis pro eis contra Danos ex Suetia ſine mora expedita: cui idem Hemmingus Gaddus Principis & ſenatus decreto præfectus, tanto animi ardore bellum in Danicam gentem aſſumpſit, ut nihil unquam ſuæ fortunæ felicius accidiſſe fateretur. At cùm educendæ claßi inuigilaret, literas Iacobi Archiepiſcopi Vpſalenſis celerrimo nuntio allatas accepit: in quibus ſic ſcriptum fuiſſe memoratur: Synceriſſima ſalute præmiſſa. Orationem illam, quam R. P. V. nuper in ſenatu regni contra Danos, & pro Lubicenſibus, eorumq; confœderatis propoſuit, cupidè ad nos mitti poſtulamus. Nec minus gratum eſſet nobis, illas Saxonis Danici hiſtorias quantocyus uidere, ut ex eis ſufficientius informari poßimus, quomodo de cætero à Danorum artibus nos, noſtramq; Rempublicam prudentius præſeruare & tueri ualeamus. Valete. Ad quas quidem literas Gaddus æquè breui Laconiſmo in hunc

Iacobus Archiepiſcopus Vpſalen. orationem Gaddi poſtulat, et Saxonis hiſtorias.

Gaddus Archiepiſcopo reſpondet.

hunc modum reſcripſit: *Synceriſsima reuerentia præmiſſa. Orationem illam non tam pro Lubicenſibus, quàm pro noſtra Republica factam, tradidi sereniſsimo Principi: is eam, cui uoluerit, permittet. Saxonis Danici hiſtorias apud præfectum curiæ meæ in Lincopia Dominum Torchillum præbendatum depoſui: cui etiam præcipiam, ut nuntium Reuerendiſs. P. V. ipſas, cùm illuc uenerit, liberè tranſcribere permittat. At mea commentaria, quæ tam de Sueticis, quàm de Danicis antiquitatibus longo tempore collegeram, uſque ad meum in patriam reditum, in abditis repoſitorijs conſeruari mandaui. Feliciſsimè ualete Pater Reuerendiſsime.* Extant prætereà complures aliæ orationes, quas idē Gaddus tam in patria, quàm Romæ apud Summos Pontifices, præſertim Alexandrū ſextum pro patria ſua, & contra Danos perorauit. Erat enim orator nō parū uehemens, & multa audens, utpote qui aliquādo coram eodē Alexandro Papa in pleno Cardinaliū Cōſiſtorio uniuerſos Danos, nullo excepto, canes rabioſos appellauerit, quòd fœdus cum ſchiſmaticis Moſcouitis cōtra Chriſtianiſsimos Suetiæ incolas pepigiſſent. Sed nunc his omiſſis, ad expeditionem bellicam, cui Gaddus præerat, me cōuertam. Is enim ferè ad medium luſtrum pro patria militans, nunc Danicas inſulas uario bellorum apparatu uexabat, nunc ciuitates Vandalicas ut ſocias & amicas uiſitans, quietem à bellicis laboribus captabat. In Lubicēſium autē conuerſatione plurimum gauiſus, diuturniorem apud eos manſionem elegit. Deditq; operam periclitantibus patriæ rebus, ut ex turbatis tranquillæ fierent, & felices, cùm interim Ioannes Braſcho Præpoſitus Lincopenſis eccleſiam Lincopenſem (eo à ſede Epiſcopali excluſo) occuparet. At pugnax in Gaddo animus plus bella, quàm Pontificias infulas curans, ſe totum in uitam, & militares mores

Gaddus uehemens orator, cōplures orationes, præſertim cōtra Danos ædidit.

Alexander *Papa* VI.

Gaddus medio luſtro in Danos pugnat pro patria.

Ioānes Braſcho eccleſiam Lincopen. abſente Gaddo *occupat.*

coniecit. Nam claſſem Sueticam cum Lubicenſi coniungẽs, impetuq; in Daniam facto, damna plurima innocuæ plebi inferebat. Eodemq; tempore ipſe & Lubicenſes Lalandiam, & in ea monaſterium diuæ Birgittæ incendijs & direptionibus uaſtauerunt, affirmantes ſe illis paria referre, quæ Dani nuper in terram Finlandiæ commiſerunt. Putabant quidem Sueci ea Lubicenſium confœderatione ſe ſatis ſecuros: ſed cùm illi ſecluſis, uel inconſultis Suecis, denuò in Danorum amicitiam conſenſiſſent, occaſionem præſtiterũt pertinaciori inter Sueones & Danos hoſtilitati: quæ utique in publicam Aquilonarium regnorum perniciem emanaſſet, niſi futuri belli ſtrages, quam Suanto in Danos meditabatur, eius præmaturo fato intercepta fuiſſet. Euenit autem huius optimi Principis Suantonis mors in principio anni à Chriſto nato MDXII. in ciuitate Aroſienſi: in qua etiam ſepultus, nominis ſui gloriam ad poſteros tranſmiſit immortalem.

Gaddus monaſterium S. Birgittæ diripit.

Lubicen. deſerta Suecorum ſocietate Danis cõfœderantur.

Suantonis mors anno Chriſti 1512.

ORATIO HEMMINGI GADDI ECCLESIAE LINCOPENSIS ANTISTITIS,

pro fœdere Suecorum cum Lubicenſibus, & eorũ cõfœderatis ineundo, in ſenatu regni propoſita, de qua ſuprà præſenti lib. cap. XIX. facta eſt mentio.

CAPVT XXI.

QVando mecum cogito Reuerendiſsime Archiepiſcope Iacobe Suetiæ Primas, & Sereniſsime Princeps Suanto, cæteriq; Reuerendi Pontifices, & Illuſtres Proceres, ac Nobiliſsimi Senatores, quàm graue, & perplexum negotium ſit, de noſtræ Reipub. ſalute conſulere, præſertim

Hẽmingi Gaddi vehemens contra Danos oratio.

præſertim cùm in conſultationem uertitur, ferré ne debeamus noſtris ueteribus amicis Lubicenſibus, & eorum confœderatis neceſſariam contra Danos opem, an cum eiſdem Danis in pacē, ſiue inducias conſentire. Vellem potius hanc dicendi prouinciam in alicuius alterius humeros, quàm meos impoſitam eſſe, cùm fortaſſe nonnulli in hoc ampliſſimo conſeſſu inueniantur, qui ſub pallio Suetico animū planè Danicum agere non uerentur, quaſi eis pro hoſte contra patriam ſentire, abſq; ſempiterno infamiæ opprobrio, liceret. Verū ego ita ab adoleſcentia inſtitutus ſum, talemq; me annis ferè triginta Romæ in legatione patriæ, contra inimicos patriæ, exhibere curaui, ut omnibus mecum conuerſantibus plenè compertum foret, me nunquàm pro Danico nomine uel in minimo ſenſiſſe, immò ſemper meditatum fuiſſe, quomodo tam infeſti nominis fautores è medio noſtræ patriæ (quam nimis impiè prodere cōtendunt) explodantur, ſuoq; exterminio, uel exilio, cæteris Danicæ factionis cōplicibus, ne ámodo ſimilia audeant, terrores incutiant. Sed hîc fortè operæprecium fuerit, apertioribus argumentis oſtendere, quibus ingenijs, moribusq; Danica aſtutia Sueticam ſimplicitatem perpetuò irretire, & euertere conatur, ut, ſi noſtri temporis homines à pernicioſa Danorum uicinia ſeſe minus cautè ſeruare uoluerint, ſaltem nati natorum, uel qui naſcentur ab illis, noſtro malo addiſcant, quàm parū fidei, & ſocietatis, apud ipſos reponant. Poſſem hîc plurima nimis uera noſtri æui teſtimonia adducere: ſed ne uidear illorum hominum odio calumnias ſtruere, ipſas Danicas hiſtorias contra eos pro nobis aſſumam: idq; ſatis idoneo exemplo diui Pauli Apoſtoli: qui cùm Cretenſes, ut malas beſtias, reprehendere uellet, proprium ipſorum prophetam Epimenidem Cretenſem conuenienter aſſumpſit. Ita enim ex ipſo ad Titum ſcripſit: Cretenſes

ſemper mendaces, malæ beſtiæ, uentres pigri. Teſtimonium hoc uerum eſſe de Danis, ſatis probat eorum hiſtoricus Ioannes de Saxonia, quem adoleſcens, dum Roſtochij bonis literis operam nauarem, unà cum Alberto Crantzio Hamburgenſi inſpexi, ac tranſcripſi. Ille enim in fine libri quarti de ſe, & ſuis Danis ait: Nos mentiri & fallere, inter uitia ſordesq́; non ducimus. Sublato igitur apud eos humanæ ſocietatis fundamento, quod fidem (quæ fieri dictum iubet) uocamus, quis prudens eorum fidei (quā idem Saxo in pleriſq; locis fluxam confitetur) ſecurè ſe committere queat? Quo effectum eſt, ut Dani, deprehendentes ſe, perinde ac perfidos, à uicinis populis euitari, ad iuramenta nimis uana ſe conuertant, ut eorum magnitudine, aßiduitateq́; mentiendi conſuetudinem tegant. Et ſi omnia alia argumenta deeſſent, quibus probari poßit, ipſos Danos mendaces eſſe, profectò illa horrenda eorum iuramēta, quæ ad ſingula ferè uerba nimis impio & blaſphemo ore annectunt, ſatis declararēt, ipſos à corrupta natura ad mentiendum impelli. Enimuerò, quemadmodum ueraces homines ſine iuramento loquuntur, & eis ſemper integra fides adhibetur, ita mendaces ſemper nomen Dei in uanū, ut uanitati ſuæ aliquam ueritatis ſpeciem concilient, aſſumere non uerentur. Nec tamen quouis modo aſſequi poſſunt, ut prudentes uiri ſe eorū fidei confidant. Ego iam ad eam ætatē prouectus ſum, qua mihi condita ſit ſeptuageſima meßis, magnamq́; totius Europæ partem peragraui, atq; interim in nulla eius regione fui, quæ tot ſanguinarijs iuramentis paſſim aſſueuiſſet, quēadmodū uniuerſi Daniæ incolæ. Quippe ſi agricolā & ciuem, ſi proceres & principes, ſi ſacerdotes & Pontifices eorū, etiā in re minima alloquaris, mox tibi cum terribili iuramento reſpondentes dicent: Per Deum diuum ſic eſt: per quinq; Chriſti uulnera non eſt: per diuinum

nũ ſanguinẽ: per Dei mortẽ nõ feci: plurimaq; ſanguinaria iuramẽta his ſimilia, & horribiliora, tam frequenter ingeminant, ut nullus prudẽs dubitauerit, ipſos eſſe homines ad omnia mendacia prõptiſsimos. Nec rarius eſt apud eos, ſtupenda mille dæmoniorũ atteſtatione, in re etiã minimi momẽti, uti. Nec ut cæteri homines loqui dignãtur, immò more tuſsientiũ, aut uerba in medio gutture formantiũ, ita de induſtria proloquuntur, ut ſuperius labium in ſiniſtrũ, inferiusq; in dextrũ latus diſtorquentes, ex ſingulari oris deformitate, ſingularẽ gloriam ſeſe aſſequi poſſe exiſtiment. Teutonicã linguã (quã ignorãt) balbutiendo reſonare geſtiũt. Gothica uerò adeò contemptim, & corruptè utuntur, ut à noſtris Gothis uix intelligantur. Nos ſiquidem Iacobum, Iacob appellamus: quẽ Dani Ippum, Ieppum dicunt. Ioannesq; à noſtris Iohan uocatur: quem Dani Iuſſe, Ieſſe nominant. Nicolaus aũt à nobis Claus, & à Danis Niß, Neſſe dicitur: qualis etiã corruptio eſt in alijs cõpluribus uerbis, à Danica uanitate corruptis. Sed iſta nũc ſileãtur, illæq; perfidæ, et nimis multæ artes mentiendi, quas Saxo eis nõ rarò tribuit, diſsimulentur: uideamus qualẽ, & quantã crudelitatem eiſdem artibus coniunctã habeãt. Primùm tamẽ ex eodem autore nos aduertere oportet, quàm crudeles inter ſe ſemper fuerant, ut minus mirũ uideri debeat, ipſos in extraneas, & hoſtiles gẽtes, nullo tẽpore nõ fuiſſe crudeliſsimos. Documento eſt in primis Haldanus Frothonis primi Danorũ Regis filius, de quo Saxo ſic habet: Frotho in Suetia ſtrangulatus interijt, Haldano, Roë, & Scato filijs relictis. Horũ maximus Haldanus, Roë, et Scato interfectis, naturã ſcelere polluit: regnũ paricidio carpſit. Et ne ullũ crudelitatis exemplũ omitteret, cõprehenſos eorũ fautores prius uinculorũ pœna coërcuit, mox ſuſpendio cõſumpſit. Idem ante ipſum fecit Lotherus, Dani primi Regis filius, q fratrẽ

ſuum Humblum inſidioſo bello captum, regni depoſitione ſpiritum mercari coëgit: regnumq́; ſcelere partum ita auſpicatus eſt, ut nequaquàm tolerabiliorem Regem, quàm militem agere uideretur. Siquidem illuſtrißimum quenq; uita, aut opibus ſpoliare, patriamq́; bonis ciuibus uacuefacere, probitatis loco duxit, regni æmulos ratus, quos nobilitate pares habuerat. Simili quoq; fraternæ felicitatis inuidia Fengo in fratrem ſuum Horuendillum Regem accenſus, eum inſidijs trucidare conſtituit: at ubi datus paricidio locus, cruenta manu funeſtam mentis libidinē ſatiauit. Trucidati quoq; fratris uxore potitus, inceſtum paricidio adiecit. Deinde atrocitatē facti impudentißimo mendacio excuſaturus, affirmabat ſe fratrem occidiſſe, ut innocentißimam eius uxorem Gerutham, Rorici Sueonū Regis filiam, ab eius tyrannide liberaret: cùm nec maritus illam, nec illa maritum unquam exoſum habuerit. Erat quippe illa coniunx tantæ manſuetudinis, ut neminem uel tenui læſione commouerit: ſed mitißima, & ſine felle fœmina (teſte Saxone) omnibus complacebat. Præterea Frotho quintus, cùm fratris Haraldi Regis claritate deformem ſe fieri, contemptumq́; ſibi ſtrui iudicaret, à quodam familiarium occultè eum interfici iubet, ne quem ætate uinceret, ab eo uirtute ſuperari uideretur. Poſt hæc, ut innocentiæ ſibi fidem pararet, notamq́; ſceleris euitaret, fœdißimo mendacio uſus, latè inueſtigari præcepit, quiſnam rerum caſus inopina rerū clade fratrē ſuſtuliſſet. Deinde eiuſdem fratris liberos uix infantiam egreſſos, ad mortem corripuiſſet, niſi ab eorum tutoribus callidior ſeruandorum pupillorum ratio excogitata fuiſſet. Itē Rex Ericus cognomēto Emūdus, ut ad regni ſolium perueniret, nō erubuit infami paricidij nota ſe crudeliter implicare. Enimuerò fratribus, & nepotibus abſq; ullo humanitatis reſpectu trucidatis, momentaneū regnū, & ſem-

ſempiternum opprobrium ſibi uno eodemq; ſcelere infeliciter comparauit: qua etiam arte, atq; impietate ſceleſtiſsimus Abelus fratri ſuo Regi Erico admirandæ ſanctitatis uiro, uitam pariter & regnum eripuit. Nec ſilet Saxo Haraldi Regis cognomento Blotham tyrannidem, qui pecudalibus iugis Danicas ceruices alligauit. Proinde exercitus eius tam probroſi officij contumelia laceſsitus, pro quo pecudũ more iugũ tulerat, arma capere recuſauit. Neq; enim maieſtatis imperio, aut prece adduci potuit, ut eius capiti incolumitatẽ quæreret, qui omniũ ceruices erubeſcenda iuſsione damnaſſet. Sed quid tantum impiorũ, & crudelium hominum catalogũ, qui ad immenſum uolumen creſcere poſſet, commemorem? Taceatur igitur impijſsima ſanctiſsimi Canuti Regis, atq; eiuſdem nominis Ducis occiſio, tam indignè ab ingratiſsimo populo perpetrata, ut nihil ad ipſum infandũ ſcelus addi potuiſſe credatur. Taceatur quoque, quòd ſanctiſsimi Reges, Olaus Noruegiæ, Edmundus Angliæ, Ericus Suetiæ, truculenta Danorum machinatione interempti ſint, & inter diuos Martyres relati, ſuos occiſores ſempiterna infamia dignos oſtendũt. Sileantur prætereà complures aliæ crudelitates, quæ per omnem Danicam hiſtoriam diſperſæ occurrunt, præſertim quàm ſeuerè ipſi Daniæ proceres in miſeram plebem ſuam dominentur. Quippe ut apud noſtros Sueones, & Gothos nullus omnino naſcitur ſeruus, ita apud Danos tota cõmunitas plebis ad perpetuam, & miſeram ſeruitutẽ nata eſſe uidetur: adeoq; ab illis nobilibus illa infelicia mancipia contemnuntur, & opprimuntur, ut ſæpe accidat, unum colonum pro uno cane uenatico inter eos per ludibrium uenundari: cogiturq; is, qui ſic uenundatus eſt, cum uxore, & filijs in poteſtatẽ emptoris concedere, omniaq; contemptiſsimi mancipij opera perpetuò ſuſtinere. Hæc autem quomodo uera,

& mihi comperta ſint, paucis oſtendam. Cùm enim paulò ante mortem Chriſtierni primi Regis, quæ apud Danos in annos Domini MCDLXXXI. incidit, per ipſam Daniã ad Germaniã, & Italiam, urbemq; Romã proficiſcerer, ſatis deprehendi, quàm miſeram ſeruitutẽ Daniæ incolæ ſeruire cogerentur, paneq; puluerulento, & potu adeò inſipido uterentur, ut cibus crudeliſsimi Pharaonis in oppreſſos Iſraëlitas collatus, ſi Danico uictui cõpararetur, in numero deliciarum æſtimari poſſet. Immò neq; in nobiliũ curijs delicatior uictus præparatur, ſed ex Vandalicis ciuitatibus panis potusq; perenni cõmercio comparatur: quando interea nobis ex noſtris Sueticis, & Gothicis terris, diuinaq; liberalitate omnia pro uoto, atq; abundè ſuppeditantur. Suf ferrent fortè infelices Dani patientius tam duræ ſeruitutis iugum, ſi eorum nobiles ſaltem à conuitijs abſtinerent. Paſſim enim, & contemptim patrio ſermone Trellos, & Trellas appellant: quod parũ modeſtius ſonat, quàm ſi Latinè per contumeliam dicerent, Fleccos flaces floces: cùm tamen ipſimet fœdiſsimæ ſuperbiæ dedititij, atq; ob non ferendam eorum arrogantiam, per cunctas Teutonum terras adeò inſigni odio habeantur, ut Danũ uocari inter grauia conuitia æſtimetur. Danus quippe Cimbrũ (quem Galli latronem, & Itali giottonem dicunt) exprimere uidetur. Proinde non raròaccidit, ut Dani Teutonum terras prætereuntes, ſeſe non Danos, ſed Noruegianos, uel Gothos, aut Sueones eſſe fateantur. Prouenit profectò tam pertinax odium in Danos, non ob inciuiles Teutonum mores (quid enim Teutonibus ciuilius?) ſed, ut credo, ob hiſtorias Danicas nimis ſuperbè ad æternam Teutonici nominis ſuggillationem ſcriptas, in quibus Teutonum æſtimationem ita abiectam efficere contendunt, ut prorſus indigni putentur, qui cum Danis comparentur. Inquit enim

Saxo

Saxo inter cætera plurima, quomodo Helgo Rex Danus apud Saxoniam ingenui, ac liberti necem pari ſumma re-pendendam conſtituit: perinde ac liquidò conſtare uolens, quòd cunctas Teutonum familias æqua ſeruitus teneret, omniumq; corrupta libertas parem cōditionis ignominiam redoleret. Sed longè grauior, quàm ea ignominia, erat ipſa Danica crudelitas, quæ Teutones nouis, & horrendis ſupplicijs ſæpius affligebat. Narrat Saxo de Rege Nicolao, qui ad preces cuiuſdam Haraldi ſanguinarij uoluptatis loco duxit, Teutones abſciſsis naribus deformes efficere. Similiq; uoluptate affectus Valdemarus eius nominis tertius Rex, non ſolùm nares, ſed aures à magna Teutonū multitudine abſcindens, ſummoperè lætari uidebatur, quòd cruenti tyranni nomen à tam cruento, atq; infami facinore contraxiſſet. Nec ſilet Saxo atrociſsimam Iarmerici Danici Regis tyrannidē, qua Teutones exquiſitiſsimis tormentis ſæpe afflictos trucidauit. Regem nanq;, & Reginā eorū, à quibus in adoleſcentiæ ætate iure belli captus, & ſummæ libertati reſtitutus, atq; in numerum, & primū familiaritatis locū translatus, admoto furtim incendio per ſummā ingratitudinem occidit. Deinde Rex Danorū factus, XL. Teutones captos, applicatis totidē lupis, laqueo adegit. Nec ſic poterat eius ſanguinaria mens ſatiari. Quippe optimates eorum primò tibias loris traiectos, moxq; immaniū taurorum ungulis alligatos, moloſsisq; inceſſentibus raptim in cœnū, uoraginesq; pertractos, lachrymabili ſpectaculo cōſumpſit. Demum Comites, Duces, Principes Teutonicæ gentis captos, traiectis fune tibijs, equis in diuerſa raptantibus præbuit lacerandos. Sed nec in ea ſumma feritate ſibi ſiſtendum putauit. Nam propriam Reginam Hunnorum Regis filiam, quamuis innocentiſsimā, & pudiciſsimā, ac pulcherrimam, humi alligatā equinis obterendā calcibus præbuit:

cuius corpus adactus iumentorum grex crebris ueſtigijs confodit,& lacerauit. Immò etiam ſuis ex ſorore nepotibus inſidioſè comprehenſis,laqueo ſpiritum eripere non dubitauit. Optimates quoq;, qui eorum tutores erant,conuiuij ſimulatione contractos, eodem exemplo conſumendos curauit,nihil minus Teutonico nomini infeſtus,quàm Frotho quartus Danorũ Rex, qui in Saxones adeò inſolenter (inquit Saxo)imperabat,ut primo pro quolibet homine,deinde pro cubitalium membrorum quolibet,indicem ſeruitutis ſtipem quotannis pendere cogerentur. Demum pro ſingulo membro tributa pendentes, non minore ignominia, quàm ſeruitute à Danis opprimebantur. Nec ſilendum eſt Gotrici Gormonis ſuperbum imperium, de quo Saxo ſic ſcribẽs ait: Gotricus inter cætera factorũ monimenta, hanc quoq; Saxonibus tributi legem indixit,ut eorũ duces,quoties apud Danos regni mutatio obueniſſet,centum equos niuei coloris ſuffecti Regis initijs dedicarent. Quòd ſi nouũ Saxonibus ducem uariata rerũ ſucceſsio peperiſſet,is quoque prædictæ penſionis obſequio poteſtatis principiũ Danicæ maieſtatis titulis inclinaret, eiuſdemq; gentis Danicæ fateretur imperium, & ſubiectionis ſuæ ſolenne præberet initium. Idem quoq; Gotricus Friſonibus adeò inuſitatum, & intolerabile tributũ impoſuit, ut nihil enixius uoluiſſe uideretur, quàm per inauditam crudelitatem omnem eorũ terram omni ære ſpoliatam,penitus deſolare. Mirorq; Saxonem hiſtoricum non erubuiſſe, tam fœdam tyrannidem in ſua ſcripta retuliſſe. Sed nec tolerabilior tyrannus erga eandem Friſicam gentem erat Haraldus ſecundus Rex,qui eius Principem Vbbonẽ compedibus conſtrictũ, in triumphum duxit, Germaniamq; uſq; ad Rhenum uarijs cladibus afflixit. Canutus quoq; eius nominis VI Danorũ Rex, Prutenos, Pomeranos, Ditmertzios, & Holſatos,non minus

nus ignominioſa, quàm duriſsima, diuturnaq́; ſeruitute oppreſsit. Præterea Rex Valdemarus *ſecundus, prædicti Canuti frater,* Liuoniæ, & Estiæ *incolas ad perpetui tributi penſionem adegit. Sed quid intolerabilia tributa, & miſeram ſeruitutem à* Danis *in uniuerſam* Alemanniam, & *ſingulas eius partes commemorare contendam? cùm illa inhumaniſsima feritas, qua* Ericus *ſecundus* Alemannos *diſcruciatos trucidauerit, omnem fidem excedere uideatur.* Nam Dani, *quò uiolentiore eos morte (inquit* Saxo*) cõſumerẽt, reuinctis poſt terga manibus, palis primùm affigendos curabant, deinde uentrium caua cultro rimati, nudatis extis, primaq́; uiſcerũ parte protracta, cætera ſtipitibus explicabant: nec ante ſuppliciũ remiſerunt, quàm tortos, extis funditus aluo egeſtis, ſpiritum perfundere coëgiſſent.* Ite nunc *quicũq; eſtis* Danicæ *ſocietatis conſultores, & crudele* Danicæ *feritatis ferrum in ueſtra, atq; innocentum ciuium ueſtrorum uiſcera accelerantes, confœderationem cum ea gente, quæ publicum totius* Europæ *odium in ſe contraxerat, ſine mora contrahatis. At fortaſsis hîc nonnulli* Pontificum *mihi reſpondẽtes, dicant: Esto quòd* Dani *ſint cruenti, ſint ſanguinarij, ſint omnium, quos totus orbis produxerat, peſsimi, & ſceleratiſsimi: tamen non audebunt in* Christi Eccleſiam, & *clerum, multò minus in* Pontificiam *dignitatem tam cruentas manus extendere. Sed audiant illi, qui ſibi tantam libertatem perſuadent, non quid ego, ſed quid* Saxo *de* Danorum *Regum in* Christum, & Christi Eccleſiam *impietate dicat: & primùm de* Erico *primo, quẽ omnes* Danicæ *historiæ cognomento* Impium *uocant.* Hic *(inquit* Saxo*) utinam in abolendo* Chriſtianiſmi *cultu temerarium* Regneriani *ſpiritus non egiſſet hæredem. Siquidem religioſiſsimũ quenq; aut ſupplicijs inſequi, aut rebus exuere, exilioq́; multare perſeuerauit. Cæteræ autem* Danicæ

hiſtoriæ, quarum autoribus pulchrum & egregium uidetur, atrocia ſuorum tyrannorũ facinora atrocioribus ſcriptis extendere, ita habent: Ericus *fidei Chriſtianæ perſecutor, eccleſias deſolauit, altaria ſubuertit, eccleſiarũ prouentus fiſco applicuit,* Epiſcopos *occîdit, tyrannidẽ in* Gallos, & Alemannos *exercuit,* Cæſarẽ Ludouicum, & Brennonẽ Brunſuicenſem *ducem trucidari fecit,* Friſioſq; *ad turpem ſeruitutẽ, & grauiſſima tributa pendenda coëgit.* Præterea Rex Gormo *(teſte Saxone) ſemper infenſi erga religionem animi exiſtẽs, Chriſticolarũ, perinde ac teterrimorũ hominum, reſpectum extinguere cupiebat, omneſq; huiuſce normæ participes, uarijs iniuriarũ generibus fatigatos, quibus potuit calumnijs inſequi nõ quieuit: quinetiã templa à religioſis cõdita, tanquã aliqua ſacrilega impietatis domicilia, ab imis fundamentorũ partibus demolitus eſt.* Deinde Sueno *eius nominis primus* Danorum Rex, *proſperã (ut teſtatur* Saxo*) in diuina ſæuiendi occaſionẽ ſibi ueniſſe gauiſus, totam religionis ſtirpem ab radice conuulſit: eoq; autore* Dani *ſuſceptum diuinitatis cultum repetita ſuperſtitione mutarunt.* Nec Sueno *tertius in Chriſti* Eccleſiam, & Dei *miniſtros minus ſeuerus fuit: de quo idem* Saxo *ſic habet:* Sueno *properantem à* Lundenſi *urbe* Aeſchillum *archiepiſcopum ſubſecutus comprehendit, captumq;, quia publica cuſtodia non ſuppetebat, ſub excelſam* Laurentianæ *ædis teſtudinem in corbe, perinde ac gallum gallinaceum attollit, eiq; templum ergaſtulo fecit. Similiq; impietate fraternam charitatem uiolans,* Canutum Regem *dolis, & inſidijs circumuentum trucidauit.* Nec *modeſtioris animi erat* Chriſtophorus *primus, quem* Danicæ *hiſtoriæ affirmant nihil prudentiæ ad regni adminiſtrationẽ attuliſſe: ſed omnia per ſummã temeritatem, atq; impietatẽ confundendo,* Iacobum Archiepiſcopũ Lundenſem, *uirum utiq; innocentiſſimum,*

tiſſimum, ignominioſè captiuatum indigno carceri, & uin culis mancipare nõ dubitauit. Poſt cuius fata filius eius Ericus Clippingus, omnium tyrannorũ peſſimus, in Danico regno ſucceſſit: qui etſi omniũ ordinum hominibus intolerabiles iniurias inferret, attamen in illos, qui in clericalem militiã aſcripti erant, adeò crudelis perſecutor, & ſacrilegus prædo erat, ut filij Iſraël tutius ſub duriſſimi Pharaonis iugo, quàm infelices Danicæ Eccleſiæ ſacerdotes ſub hoc Clippingo uixiſſe credantur. Neq; minore perſecutione ab eius fratre Erico, qui illi immediatè in regno ſucceſſit, opprimebantur. Is enim arbitratus ſe perpetuæ gloriæ famã ob cleri oppreſſionẽ aſſecuturũ, non quieuit, donec inſignem pietate uirum Ioannẽ Grand Archiepiſcopũ Lundenſem, fraudibus & dolis circumuentũ captiuaret, tetroq; carceri incluſum multis iniurijs afficeret, & cruciaret, quando intereà nihil omitteret, quo Magnopolenſes uarijs iniurijs, & cladibus afficeret, perinde ac ſi decorũ, magnificũq; eſſet, cruentã tyrannidem in uicinos, & innocentes homines crudeliter exercere. Deinde æquè aduerſa fortuna, & ſiniſtra fata dedêre Danis Regem Chriſtophorũ ſecundum, qui fœdiſſimam patris, & fratrum ſuorum crudelitatem ita ſuperauit, ut ne ueſtigiũ quidem humanæ diſcretionis in ſe relictum eſſe oſtenderet. Siquidem Daniam, quam ab eis miſeram accepit, miſerrimã effecit: nobiles quippe, & proceres regni ita oppreſſit, atq; in ordinem redegit, ut ipſos nihil, aut parum amplius, quàm empta mancipia æſtimare uideretur. Præterea toti plebeiæ communitati adeò moleſta, atq; intolerabilia tributa imponebat, ut uix nudam carnem turpiſſimæ ſeruituti obnoxiam eis relinquere cogitarit. Nec minus ſeuerus in Pontifices, & totum ordinem clericalem exiſtens, quoſdam eorum, qui eius peſſimis facinoribus obuiabãt, capi, & carcere affligi præcepit: in quo-

rum numero erat Tycho Burglanenſis Antiſtes: qui etſi tot uirtutibus illuſtris eſſet, quot abominandis ſceleribus ipſe tyrannus obſcurus habebatur, nequaquàm tamen euadere poterat, quin ignominioſæ captiuitatis incommoda ſuſtineret. Hîc tandem animum, atq; orationē à tam inhumaniſſimis portentis reuocans, credo abundè ſatisfactum eſſe illis, qui aſſerunt, Danicos Principes nihil prorſus in Eccleſiæ libertatem auſuros. Et ſi hæc minus ſufficiant, offero me ex Danorum hiſtorijs iuſtum uolumen (quod iam paratum habeo) allaturum: quo demum toti orbi perſuaſum fiet, uniuerſos Daniæ Principes (paucis admodum exceptis) ſemper crudeles fuiſſe bonorum hominum perſecutores. Nec lac lacti tam ſimile dici poteſt, quàm ipſi Caligulis, Neronibus, Domitianis, Heliogabalis, Dionyſijs, Pharaonibus, cæteriſq; ſimilibus, qui ſub ſpecie humana feritatem exercuere belluinam. Præcipuè autem fuerant Pontificū, & ſacerdotum carnifices, Chriſtianæq; Eccleſiæ perſecutores. Eoq; facto palàm declarauerant, ſe nequaquàm in tam tenui regno ſine ſacrilegijs, & rapinis uiuere potuiſſe: cùm interim noſtris Suetiæ, & Gothiæ Regibus, omnia à diuina liberalitate, & regionum felicitate, adeò abundè ſuppeditentur, ut nequaquàm neceſſe habeant clericorū, & monachorum ſemicinctia pro ſuo ſtatu conſeruando perſcrutari: tantumq; abeſt, ut ob egeſtatem aliena regna, nulla laceſſiti iniuria, contra ius, & fas inuadere cogantur. Probat eam Danicam inopiam Saxo, cùm aſſerat, ipſam Daniam eſſe paruulam, & anguſtam tellurē, paſſimq; oſtendat, eius præſides ſine piratica, hoc eſt, marino latrocinio uiuere nō poſſe. At ſi quis mihi obijciat, dicatq;: Tú ne illos inopes, atque miſeros affirmare audeas? qui ſibi in ſuis chronicis tam uulgaribus, quàm Latinis, tantam rerum geſtarum claritudinem aſcribunt. Siquidem illic apertè deprehendes,

quomodo omnes nationes tam remotas, quàm propinquas, magno, atq; præſtanti animo ſui comparatione contemnant. Illic quippe uidebis Germanos, Teutones, Sclauos, Vandalos, Saxones, Obotritos, Holſatos, Pomeranos, non modò ut tributarios, ſed ut uiliſsima Danorum mancipia æſtimari: ibi Curetes, Pruteni, Samogethi, Liuoni ſæpe ſub iugum, uti abiecta pecora, à Danis miſsi leguntur: ibi Flandros, Hollandos, Freſios, Veſtphalos, perinde ac imbelles homunciones ſæpe ſubactos, & ad intolerabilia tributa Danis pendenda cõpulſos, inuenies: prætereà Scythas, Moſcouitas, Eſtios, Taueſtios, Finlandos, Carelos à Danis in triumphum ductos conſpicies: ibi Carolus Magnus ſuperatus, & tota Francia nõ ſemel, ſed ſæpe manus uictas uictricibus Danorum armis porrexiſſe legitur: ibi Valentinum Imperatorem à Danis occiſum, urbemq; Romam funditus euerſam, & totam Italiam deſolatam aſpicies. Quinetiam eædem hiſtoriæ uniuerſas Europæ nationes uſque ad mare Mediterraneum, Danis tributa præbuiſſe commemorant. Nec ſilentur Scoti, quos Saxo in uita Suenonis primi efferatos barbaros per contemptum uocat. Anglos quoq;, & Hybernos talibus hiſtorijs proſequuntur, ut eos in primo imbellium hominũ loco æſtimaſſe uideantur. Et ne omnia adducere uelle uidear, unum ſaltem Danicæ hiſtoriæ uerſum ſummatim adducam:

Vincit opus famam, nec ſermo ſuppetat actis.

Illudq; Ouidianum carmen ex primo Faſtorum libro ſibi attribuere uelle uidentur:

Quicquid ubiq; uides, cœlum, mare, nubila, terras:
Omnia ſunt noſtra clauſa patentq; manu.

Eſt igitur attendenda Danici ſermonis conſuetudo, qua homines illi rerum à ſe geſtarũ gloriam petulantius iactare, ac facinorum ſuorum memoriam uerboſo laudum relatu

*inceſſanter oſtentare conſueuerunt. Proinde, quantum in
me fuerit, non patiar æquo animo, ipſos inanem ſuã gloriã
cum tanto cæterarũ gentiũ uituperio exaggerare, præſer-
tim quia (ut ex teſtimonio Saxonis dicere cœpi) mentiri &
fallere, inter uitia ſordesq; non ducũt. Fatetur quidem ipſe
Saxo in ſuis hiſtorijs, Danos à Sueonibus ſæpe ſubactos fuiſ
ſe, totiesq; fidem præſtitã turpiter uiolaſſe. Primò cùm Hot
brodo Sueonũ Regi manus uictas porrexiſſent, ſeq; iureiu
rando illi obligaſſent, præſides ab eo immiſſos, miſſis per
oppida ſatellitibus, inſidioſe, ac perfidè trucidauerũt. Dein
de altera uice Dani à Suecis ſub iugũ miſſi, Hiartuarũ Go-
thorum ſatrapam ſibi medio iureiurando Regem conſtituê
re, & non longo pòſt tempore rupta fide occiderunt. Ob
quod facinus Saxo ſuis Danis egregiã laudem tribuit, eosq;
ad ſydera uſq; extollit: at in alio loco Saxones ſimili clade
Frothonem quartũ Danicum tyrannũ afficientes, multo ui
tuperio afficere non omiſit: Etſi, inquiens, patriæ libertatẽ
quærere perutile uidebatur, ad hanc tamen dolo, ac prodi
tione contendere non licebat. Nec tertiæ deditioni, qua Ho
therũ Suetiæ Regem ſibi præfecerãt, integriore fide ſatisfe
cere. Eo ſiquidem per ſummã perfidiam ſecluſo, Balderum
quendã promptiſſimis ſuffragijs ſine cæde, & ſanguine ſub
ſtituerunt. Tam ancipiti (inquit Saxo) cenſura maiorũ no-
ſtrorũ ſententia fluctuata eſt. Verebatur fortè dicere, corru
ptam eſſe ſuorũ Danorum fidem. Secuta eſt poſthac quarta
Danorũ ſubactio, quando Sueones ſibi, & eidem ſuo Regi
Hothero ipſos denuò ſubiecerũt: in qua ſubactione etſi uſq;
ad ultima fata Hotheri nimis inuiti perſeueraſſent, tamẽ eo
ſublato, impudentiſſimũ mendaciũ Saxo de Sueonibus ſcri
bit: Mortuo, inquiens, Hothero, Sueones perinde ac tribu-
tariæ ſortis onere liberati, Daniam, quam annuis uectiga-
lium obſequijs amplecti ſolebant, armis aggredi animum*

induxe-

induxerunt. O Danice Saxo, hic tecum iure expoſtulo, qua impudentia aſſeras, Sueones Daniæ tributa ſoluiſſe, cùm ipſi eam tribus ſuis Regibus, Hotbroto, Hothero, & Rorico ſucceſſiuè in Suetia regnantibus, & nihil Danici ſanguinis in ſe habentibus, manu armata ſubieciſſent. Deinde tres ſucceſſiuè Danorum Reges, ſiue uerius præfectos, Horuendillum, Fengonem, Amlethũ, tributa ad Roricũ in Suetia regnantem illo ipſo tempore miſiſſe aſſeruiſti. Itaq; ſi quis rectè eas Saxonis hiſtorias inſpexerit, deprehendet ipſas aut contradictorias eſſe, aut Danos Sconibus tributa, ſaltem per tempora ſex Regum, quos nominaui, attuliſſe, exceptis aliorum Regum temporibus, qui ſparſim per Danicas hiſtorias cõtinentur. Quinta deinde Danorum ſubactio à Saxone ponitur, qua Atislus Sueticus Rex totam Daniam, uſq; ad Sleſuicũ penetrando, ſubiugauit: proſtratoq; in ſingulari certamine Frouino Sleſuicenſi duce, non quieuit, donec priuatæ uictoriæ publicam iungeret, paſſimq; diuulſa Danorum agmina profligaret. Sed cùm putaret uictos promiſſæ fidei rationem habituros, fraudibus & dolis eorum, niſi in Suetiam reditum acceleraſſet, circumuentus occubuiſſet. Idem quoq; Erico Frothonis filio, Sueonum Regi, apud Danos contigiſſet, poſtquàm eorũ Regem Haraldum tribus deuictũ prelijs, quarto occidiſſet, Daniamq; Sueonum imperio ſexta uice ſubiugaſſet. Proinde Hacho Sueticus atrociſſima iniuria prouocatus, ſempiternam Danorum ſubactionem (teſte Saxone) tanta ſeueritate proſecutus eſt, ut occiſo eorum Rege Sigaro, uictoriaq; in crudelitatem uerſa, promiſcuæ cædis auidus, nihil conditioni, aut ſexui deferendum putaret. Sed neq; miſerationis, aut uerecundiæ reſpectui indulſit, quominus fœmineo ferrum cruore reſpergeret, matresq; cum liberis communi ſtragis ſæuitia uiolaret. Prætereà Haquinus Rin-

go Suetiæ Rex, cui Saxo octauā Danici regni ſubactionem attribuit, antequā Danos ſub iugum mitteret, triginta millia nobilium Danorum, excepta plebeia multitudine (cuius numerus comprehendi nequiuit) uno prælio extinxit. Deinde cùm ad memoriam reuocaret, quòd duo Dani pridem contra ſingularis certaminis legem, Atislum Regem per inſidias turpiter trucidaſſent, & nihilominus ſe tam ſuperbè efferrent, ut unum Danum duobus Teutonicis congredi, & præualere poſſe iactarēt, iuſſit ut, perinde ac effœminati uiri, Hetham uirginē loco Principis obſeruarēt. Sed nec Ringoni, nec Hethæ diutius paruerunt, quàm Danica fides (quæ citius quauis araneæ tela rumpi conſueuit) integra permanebat. Poſtremò Ericus Victorioſus Sueonum Rex, cùm ad nouam ſubactionem Danos (teſte Saxone) coëgiſſet, toto ſeptennio illis imperabat. Sed cùm tandem eorum fluxam fidem ſuſpectam haberet, nec placeret ei in tam tenui regno cum maximo uitæ periculo commorari, ad Suetiam reditum accelerauit. Itaq; ex confeſſione, & teſtimonio Saxonis (quem obiter inſpexerā) ſatis probatum habemus, quòd Dani, ſaltem nouies à Suecis uicti, ſubactiq; ſint: quanquàm dubium non eſt, quin apud Saxonem, & cæteras Danorum uulgares hiſtorias ſæpius inueniantur à Suecis ſubiugati. Immò etiam in Gothicis, ac Sueticis geſtis paſſim intueri licet, quomodo Dani pluſquàm triginta apertis, & iuſtis bellis ſub iugum Sueonum miſſi legantur: at uiciſſim Dani, ſi unquā Sueonibus præualuiſſe, aut eos uiciſſe deprehendantur, id nunquàm aperto, & honeſto Marte, ſed dolis, inſidijs, mendacijs ſuperiores euaſiſſe, adeò ut aliquando per tales technas coëgerint Attilū modeſtiſſimum Suetiæ Regem, quòd eis latrantem belluam in Regem præficeret. Quo facto quid aliud eum aſſequi uoluiſſe putemus, quàm ut plenus ſuperbiæ populus, inſolentiam

tiam

tiam ſuam manifeſtius puniri cognoſceret, dum obnixos latranti uertices inclinaret? Et ne quid contumeliæ deeſſet, ſatrapas procurauit, qui ſub eius nomine (eſt enim Raccho appellatus) priuata ac publica negotia tuerētur: cuius etiam iugi, conſtantiq; cuſtodiæ diſtinctos procerum ordines applicabat. Statuit inſuper, ut ſi quis aulicorum ducis ſui deſpicabile duxiſſet obſequium, uariosq; diſcurrentis inceſſus plenis uenerationis obſequijs inſequi superſediſſet, membrorum clade ſupplicia lueret. Hæc etſi Saxo diſsimulet, aſſeratq; iſta illi cani, quem Gunuarus Sueticus Noricis præpoſuit, conuenire, attamen uerius de Racchone Danis præfecto affirmantur, qui iuxta alias, & uetuſtiores Danorum hiſtorias, à canibus diſcerptus interijt. Quibus autem ingenijs patriam noſtram Suetiam oppugnare & expugnare contendant, paucis (ſi potero) aperire curabo. In primis igitur apud omnes nationes tam remotas, quàm propinquas, perſuadere nituntur, ipſum Daniæ regnum adeò amplum, inclytum, potens, ac forte, & inexpugnabile eſſe, ut nullū ſit in tota Europa, quod ei meritò poſsit comparari. Afferunt ad id probationes complures, atq; inanes titulos ſuper gentes & nationes, à quibus nec hilum, nec pilum in ſubiectionis teſtimonium aſſequuntur. Qui enim Sueci, ſiue Sueones? qui Gothi? qui Vandali? qui Slaui? qui Ditmertzi? qui Holſati? qui Oldemburgenſes? qui Delmenhorſtij? qui Sleſuici non detrectent, immò etiam quàm maximè contemnant, Danico nomini uel in minimo obſequi? ut ſuam arrogātiam teſtatiorem efficiant, eorum titulis ſuperbius, quàm uerius abutantur. His ſibi miris modis complacent: his imprudentiū Principum confœderationes ſibi conciliant: his illuſtriſsimas Regum affinitates, & magnifica matrimonia importunè impetrant: his denique ſe inclytos, glorioſos, inuictos,

& ex omni parte beatos exiſtimant. Nec deſunt eis aliæ artes, quibus Daniam ſuam apud exteros & ignaros populos amplificent: inter quas etiam locum habet illa impoſtura minimè negligenda, qua apud eos religioſi Franciſcani, & Dominicani noſtras terras inurunt. Nam cùm primùm ex Danicis inſulis ad nos perueniſſent, & hîc nõnullos ſui ordinis homines inuexiſſent, cœperũt noſtras regiones Danicæ prouinciæ nomine defœdare, arbitrantes ſe titulos regnorum noſtrorũ, cùm aliquot gurguſtia in eis extruxiſſent, tollere poſſe, perinde ac ſi in Moſcouiam, Poloniam, Tartariam, Scotiam duos, uel tres ſuæ regulæ cõſortes immiſiſſent, mox Dania ex rana AEſopiana in Lucã bouem excreuiſſet, & tot nationes, & regna ſuo nomini aſcripſiſſet. Cenſeo igitur ad uos Pontifices & proceres ſpectare, ut titulus ille Dacicus parum honeſtus, à noſtris terris penitus explodatur: ſintq; illi fratres, qui nobiſcum commorari uelint, appellatione Gothicæ, uel Sueticæ prouinciæ contenti: qui autem ſecus fecerint, confeſtim cum ſuo Danico nomine in Daniam retrudantur, uicturi ibidem iuxta Danicas leges & conſuetudines, quæ à noſtris moribus, & iuribus adeò alienæ ſunt, ut citius cœlum terræ miſceatur, quàm Gothi Danicas leges, quæ nil niſi tyrannidem ſapiunt, uel in minimo imitari, uel æſtimare uelint. Sunt præterea non paucæ aliæ artes, quibus Dani ſibi longè plura arrogant, quàm tolerari, ignoſciq; poßit. Quamobrem operæpretium fuerit eas ita reprimere, ut de cætero ſuos terminos, ſiue illos inanes titulos, abſque uicinarum gentiũ iniuria extollãt, cùm nullus ſit Suecus, ſiue Gothus, aut Teutonicus, qui non potius uelit Tartarus, uel Scytha, ſiue Turca, aut neſcio quis immanis barbarus, quàm Danus appellari. Diſtribuit quidem Saxo ſuam Daniam in tres partes, quarum Ortiuas Schoningiam, Occiduas uerò Iutho-

Iuthoniã, quæ à Iuthonibus habitatur, affirmat, mediamq́; Selandiam collocat: non negat tamen idem Saxo, eandem Iuthoniam ad Saxoniam uerius, quàm ad Daniam pertinere, cùm aſſerat, Helgonem Daniæ Regem ipſam olim à Saxonia eripuiſſe, & Daniæ adieciſſe. Eademq́;, immò debiliore ratione Dani Schoningiam à regni Gothiæ integritate abreptam occupant. Quod autem in medio eſt, adeò exiguam Daniam oſtendit, ut ne nomen quidem regni mereatur, præſertim cùm nullam in ſe Metropolim, ſine qua regni titulus eſſe nequit, contineat. Fatentur enim Dani in ſuis titulis, Lundenſem Metropolim ad Gothiæ regnum pertinere. Quos enim alios Gothos, quàm Schoningianos habent, à quibus ſibi titulum Gothicum minus iuſtè arrogant? Oportebit igitur, quòd aut deſinãt ſe de illo alieniſſimo titulo efferre, aut fateantur ſe nullam in Dania Metropolim habere. Sed nequaquàm credendum eſt, quòd Dani talem ſuæ patriæ anguſtiam confiteri uelint, quinpotius ipſam callidè diſſimulantes, ampliſſimam, potentiſſimámque, & omnibus in circuitu regnis iure dominari, quantũ poterunt, perſuadere contendant. Deinde cùm ſe id ſatis perſuaſiſſe crediderint, non ui leonina, ſed aſtu uulpino noſtros Suecones, ſiue Gothos adoriuntur. Nam cùm compertum habeant, nullam prorſus gentem tam liberalem in aduenas & peregrinos eſſe, quàm ſunt noſtri Sueci & Gothi, ut idem Saxo Danicus confitetur, cuius hæc uerba in uita Regis Suenonis tertij inueniuntur: Neque enim, inquit, ulla gens exules promptius recipit, quàm Suetica. Idemq́; ſocius meus Albertus Crantzius in principio ſuarum hiſtoriarum teſtatur, dicens: Quamuis omnes Hyperboreæ gẽtes hoſpitalitate ſunt inſignes, præcipui tamẽ ſunt Suecones, quibus eſt omni probro grauius, hoſpitium negare tranſeuntibus, ita ut ſit certamen, quis aduenam

hoſpitio excipiat: cui gratuita liberalitate omnia exhibent hoſpitalitatis iura, quotquot diebus permanſerit: egredientem commendāt amicis in itinere, quod inſtituit, commorantibus. Proinde *tria hominum genera, & ea quidem perniciosiſſima, frequentiſſimè in* Suetiam *à* Dania *commigrare ſolent: in quibus primi ſunt adoleſcentes ſcholaſticis diſciplinis addicti, qui paſſim, ac magno numero ad noſtra gymnaſia accedunt, prætextu quidem, ut bonis literis operam impendant, re autem uera, ut exploratis noſtrarum regionum ſemitis & diuerticulis, ad ſuas terras reuertantur, duceſq; hoſtium noſtrorum effecti, arma in nos, pro noſtra imprudentia, ne dicam ſtulta beneficentia, conuertant. Secundi uerò non minorem in noſtrā* Rempub. *perniciem afferunt milites illi, qui maximo numero ad nos ex* Dania *omni tēpore, præſertim cùm nullis bellis urgemur, perueniunt: hi cùm ſciant ſe nequiter humiliare, om̃nia pro ſuo uoto à uobis, ô* proceres, *facilè conſequuntur: his prima fides & familiaritas apud uos tribuitur: his publica & ſecreta negotia, ac conſilia, à quibus maxima regni ſalus dependet, committuntur: his denique (cùm ſint crudeles ſanguinarij, & maximè nouerunt ſubſtantiam fidelium ſubditorum ueſtrorum uſq; ad carnem & oſſa extorquere) amplæ adminiſtrationes, ſiue præfecturæ creduntur: in quibus quàm ſuperbè, auarè, ſceleratè uiuant, piget, pudetq; dicere. Et demum poſtſtquàm per illam ſummam, & non ferendam crudelitatem ſuam ex fidelibus ſubditis ueſtris rebelles, ac pertinaces hoſtes uobis effecerant, diſcordiaſq;, & ſeditiones, ac impacabilia odia inter nos ſeminauerant, cōfeſtim in ſuam* Daniam *eorundem ſubditorū ueſtrorum ſudore & ſanguine locupletati, auolant, auerſum ſcutum de cætero, quoad uixerint, in noſtram imprudentiam, noſtraſq; terras geſtaturi. Præterea tertij generis*

homines

hominesex illa magna monachorum multitudine cõſtantur, qui cateruatim & quotidie ex Dania ad nos accurrũt: hi noſtræ Reipub.*tantò magis nocent, quantò maiorem pietatis ſpeciem præ ſe ferunt. Quippe interim, cùm ſuorum ordinum monaſteria circunſpiciant, & nobilium, ac procerum regni conſcientias per confeßionis ſacramentũ examinent, quicquid ſecreti uſquam in ſenatu, uel alibi latitat, aſtutè deprehendunt, ſuisq́; Danis (ut non rarò compertum eſt) aperire feſtinant. Nec ſilenda ſunt illa meritoria ſcorta, quæ in modum magni & fœdißimi gregis ex* Danicis *inſulis ad nos erũpunt, nec prius quieſcunt, donec noſtros nobiles & adoleſcẽtes ſuis illecebris irretitos, ad rapinas, ſacrilegia, homicidia, paricidia, proditiones, cæteraq́; abominanda & nefaria facinora, prout præceptum à* Danis *acceperant, pelliciant. Sed hìc aduertendum eſt, nullũ hominũ genus ex his, quæ numeraui, pernicioſius in nos, &* Rempub.*noſtram eſſe, quàm illos, qui matrimonia, affinitatesq́; inter Sueones &* Danos *perſuadent.* Enimuerò *ex hac peſtifera radice, quicquid bellorum & diſſenſionis, quicquid odij & rancoris cum* Danis *gerimus, originem, fomentumq́; trahit: hinc illa ingens multitudo proditorum in patriam conſurgit, qui ſub pallio & nomine Sue tico animum* Danicum *occultantes, plus detrimenti, quàm reliqui omnes extranei inimici nobis afferre conſueuerũt.* Proinde Reuerendiß. Põtifices, & Illuſtriß. Proceres, *oro, obteſtorq́; uos uniuerſos, & ſingulos, ne minorem prudẽtiam adhibere uelitis, ut patriam noſtram, fideleſq́; ſubditos ueſtros defendatis, quàm* Dani *omnem calliditatem inquirunt, ut nos circumuentos expugnent: & quemadmodum illi dolis, fraudibus, mendacijs, periurijs uos adoriuntur, ita uos uigilantia, diligentia, domeſticaq́; concordia eis reſiſtere curetis, & ante omnia decernatis, ne tanta explo-*

ratorum turba, pernicioſaq; hoſtilis gentis colluuies in uiſcera noſtræ Reipub. & ſuper capita fidelium ciuiũ ueſtrorum ámodo admittantur: ſitq; lex firma, & ſempiterna, ne quis ſcholaſticus ob diſciplinã, neq; miles ob militiam, neq; ullum monachorum genus ex Dania ſine ſpeciali Principis gratia terras noſtras unquã ingrediatur: at illæ lamiæ, ſiue harpyiæ Danicæ, quæ corrũpendæ Sueticæ iuuẽtutis cauſa aduentare ſolent, ſine ulla mora fuſtibus affectæ reijciantur. Coniugia uerò noſtræ gẽtis cum Danis tanta legũ ſeueritate prohibeãtur, ut quicunq; uir, ſiue mulier ex noſtris Suecis, ſiue Gothis, uel Finnonibus, matrimoniũ cum eis cõtraxerit, mox omni nobilitatis titulo, & honore priuatus habeatur, omniaq; prædia & poſſeßiones eius ipſo facto ad coronã regni deuoluta cenſeãtur. Hìc fortè aliqui ſe mihi obijcientes dicãt: Ergo nobis cõtinua bella & odia cum uicina Danorũ gente perſuadere contendas. Quibus reſpondeo, me nequaquàm id moliri, ſed quòd Dani ſuis terminis contenti, tandem deſinant noſtra patientia, & noſtri populi ſimplicitate abuti. Vobis tamen, ô Senatores, omnibus modis conſulo, ut potius cum eis honeſtum bellum, quàm turpem pacem habeatis. Enimuerò quotieſcunque inter Suecos & Danos aperto Marte pugnatum fuerat, toties Sueci uictores euaſerant, & Dani uicta colla iugo eorum ſubmiſerant: ſi uerò controuerſia per comitia, & conſilia tranſigenda fuerat, ſemper noſtri populi, cùm nihil niſi ex candido, & bono animo agere uoluerant, Danicis artibus decepti, & deluſi fuerant: confeſtimq; ad arma proſilientes, pacem, quam imprudente credulitate amiſerant, acerrimis bellis recuperant. Itaque longè utilius, honeſtiúſque nobis ſemper fuerat, nullos pacis tractatus cum Danis habere, quàm fluxa eorum fide, literiſq; & ſigillis, ſiue magnificis promißis, quibus nos

miro

miro artificio, & frequentiſsimè irretire conſueuerant, circumueniri. Sunt apud eos tam uafra ingenia, tam aſtuta ad fallendum conſilia, tam intricatæ fraudes, omnesq; artes, quibus bonarum mentium homines facilè capi ſolent: & hæc omnia blandiſsimo colloquio, præſertim quando nos fallere intendant, abſcondunt. Cùm enim nobis, & noſtris dixerint: O gratioſi domini, ô ſuauiſsimi fratres, ô dulciſsimi amici, ô chariſsimi uicini, confines, & affines, nullis mortalibus poſtponendi, nos una caro, una gens, una ſocietas ſumus: ſi confœderati fuerimus, nullus hoſtis nobis reſiſtet, omnes inimicos noſtros facilè ſuperabimus, & quicquid nobis obuiàm iuerit, ſine aliquo negotio obruemus. Hæc palàm omnibus loquentes, plurimos in ſuam factionem ſeducunt: de quibus, clàm inter ſe ridentes, dicunt: Cùm plenam occaſionem nacti fuerimus, confeſtim abciſa iſtorum capita, quo turpiore eos morte conſumamus, igni ſocianda curabimus: literas, ſigilla, promiſſa, iuſiurandum, & quicquid nos ipſis obligare poteſt, callidè contra eos interpretabimur: crimina horrenda mortuis imponemus, & eadem noſtris hiſtorijs tanquam ueriſsima aſcribemus: coniugéſque eorum unà cum liberis ab omni hæreditate ſecluſos proſcribemus, aut inter uiliſsima ſcorta proſtituemus: & demum omnem occiſorum ſupellectilem inter nos diuidemus, ut Sueticis diuitijs onuſti, in noſtram Daniam reuertamur. Hæc autem occultè inter ſe conſtituentes, uehementer cauent, ne quis Sueonum ſubdolas eorum machinationes deprehendat, ipſasq; in autores retorqueat, donec ſcelerata conſilia ſceleratiſsimo effectui manciparint. Nec putandum eſt illam gentem Danicam alijs armis terras, & regna unquam expugnaſſe, uel impugnaſſe, ſed ſemper in regnis expugnandis domeſticas diſcordias prius ſuſcitaſſe, aut

ſuſcitandas expectaſſe, deinde potentiori parti ſe coniungentes, aliena manu magis, quàm propria uirtute deuictis hoſtibus præualuiſſe. Quis enim credere poteſt, Angliam, Hyberniam, Scotiam, Franciam, Normanniam, Noruegiam, Alemanniam, adeò inualidas fuiſſe, ut ſolis Danis nulla aliena ope ſubnixis ſuccubuiſſent? quinimmò minima harum terrarum tribus Danorum regnis tam multitudine populorum, quàm armorum, & diuitiarum potentia, ſi concordiam in ſe habuerit, & ſuis uiribus integrè fideret, præualere poßit. Nec putandum eſt Danos tam forti & præſtanti animo eſſe, ut ob aliquam immortalis nominis claritatem bella in exteras nationes promoueant: ſed quia nimis macera rura poßideant, continuè, & ſine ulla intermißione coguntur ex rapto uitam infelicem ſuſtentare. Si autem quærat quiſpiam, cur in tot diuerſas marium & terrarum partes ſe diffundãt? profectò inde uenit, quia plurimi eorum, qui Daniam incolunt, aliunde in ipſam aduenire ſolent. Siquidem illæ amplißimæ nationes, Germania, Anglia, Scotia, Hiſpania, Gallia, Flandria, non rarò magnum maleſactorum numerum, tanquam pernicioſam peſtem ex ſuis uiſceribus euomere & proſcribere conſueuerunt: tum omnes illi ſic proſcripti ad alienas terras commigrare coguntur: eorumq; non pauci ſe ad Danias inhabitandas conferunt, intra quas perinde ac in ſtrictas, ac miſeras inſulas relegati, uitam utcunq; poßint conſeruant, & in omnium nationum incolas, à quibus extorres iudicati fuerant, deſæuiunt, nunc in has, nunc in illas claſſe bellica inſultando, continuaq; piratica (ut Saxo de eis ſcribit) tam Occiduum, quàm Orientale, ſiue Gothicum mare infeſtant, palamq; ſe Cimbros oſtendunt. In hoc autem loco dies prius me deficeret, quàm iuſtæ querelæ, ſi omnes illas inhumanißimas uexationes commemorare uelim, quibus

bus mercatores omnium nationum ultro citroq́; nauigantes, quadam belluina feritate diſpoliāt, uectigalq́; adeò intolerabile ab eis extorquent, ut nullibi immanius extorqueri poſſe credatur. Immò plerunque accidit, ut totas naues pretioſiſſimis mercibus onuſtas occupent, confiƈta aliqua culpa in naucleros, qui pro magno munere ducunt, ſi albo baculo in manus dato, uiui abire permittantur. Sed reſtat adhuc alia incredibilis Danorum *crudelitas (quæ nec inter ullos ferociſſimos barbaros, neque inter immaniſſimas & rabioſas belluas parem habere poteſt) quam in miſerrimos naufragos ſine omni humanitatis reſpeƈtu exercent. Enimuerò quemadmodū inter uaſtiſſimū* Oceanum, *& noſtrum* Gothicum, *ſiue* Germanicum *mare habitant, ita omni tempore importuoſa eorum litora infeliciſſimos naufragos iaƈtari contingit: quibus cùm ex humana compaſſione opem ferre deberent, extremam perniciem confeſtim afferre non erubeſcunt. Siquidem ipſi* Dani *ferociſſimi & nefandi nominis,* Deo, *hominibusq́; inuiſi, ad eos, qui deſperatis omnibus fortunis ſemimortui iaƈtantur, tam atrocibus animis turmatim adnauigāt, ut lupi in agnos ferocius inſilire non poſſent. Et ſi illi infortunati naufragi nondum undis undequaq; obruti, ſpem aliquam ſeſe ab arenis, & ſyrtibus explicandi habuerint, nequaquā id eis permittitur: ſed à* Danis *in proram, puppim & foros inſiliētibus cōtinuò trucidātur, uel in mare, omni ſpe ſalutis adēpta, præcipitātur, nulla alia culpa cōtra eos adduƈta, niſi quòd arenæ* Cimbrici *litoris inhæſiſſēt.* Tum *deſperati nautæ tabulas (ut ſors cuiuis fauerit) corripiētes, undas inſiliūt, infelices uitæ reliquias natādo ſeruaturi.* At *ſi fortè in litus uiui peruenerint, mox ab armata* Danorum *turba inermes, nudi, ſemianimes, & uix ullas ſpiritus reliquias habētes captiuātur, cæduntur, trucidātur, tantumq́;*

ab immaniſsimis ſanguinarijs in miſerrimos naufragos deſæuitur, ut nullus, cui humani cordis compaſsio affuerit, tam horrendam miſerorum cladem ſine uberrimis lachrymis cogitare poſsit. Nec rarum eſt hoc apud Danos exercitium. Pauci enim dies in ſingulis annis prætereunt, in quibus hanc militiam in calamitoſos non exercent: gaudentq; magnoperè ſe talibus triumphis diuites, nobiles, inclytos æſtimari. Ventus enim Circius, omnium uẽtorum uehementiſsimus, illuc ferè quotidie adeò magnam naufragorum multitudinem impellit, ut facilè credi poſsit, tãtum hominum numerum in illis Cimbricis arenis per aliquot ſecula ſepultum, quãti ſunt hominum, qui hodie in uniuerſa Europa uiui inueniantur. Quippe non una, aut altera nauicula, ſed ingẽs nauium multitudo ex ſola Gallia, ſiue Hiſpania, ad Cimbricas terras quotannis adacta periclitatur. Simili quoq; fato Angli, Scoti, Hollandi, Flandri, Noruegiani illuc maximo numero, & ſæpe nauigare coacti, uix unquam ſine grauiſsimo hominum, & nauium, omniumq; rerum periculo inde euadunt. Taceo maximas & frequẽtiſsimas Friſiorum, Hamburgenſium, Lubicenſiũ, Magnopolenſium, Prutenorum, Gedanenſium, cæterarumq; Vandalicarum terrarum claſſes, quæ ſæpiſsimè infeliciter, rariſsimè autem feliciter Cimbrica litora legunt. Omnes enim, qui ad ea perueniunt, mox illam horrendam uocem ſeſe mœſtis auribus audire putant: Heu fuge crudeles terras, fuge litus auarum. Propterea firmiter credo, quòd omnes illæ nationes, quarum incolæ, & conſanguinei tam crudeliter, & per multa ſecula à Danis ſpoliati, trucidatiq; fuerant, aliquãdo illas atrociſsimas iniurias ad memoriam reuocent, ſeq; mutua & indiſſolubili cõfœderatione contra Danos componant, ut tandem ipſos unà cum omnibus eorũ cõfœderatis extra illas inſulas, quas ob publicam

omnium

omnium nationũ perniciem occupare uidentur, extermi-nent, & explodant. Tunc (ni fallor) ualde proderit nobis, & uniuerſæ Reipub. noſtræ, nullam prorſus ſocietatẽ cum Danica gente contraxiſſe, quam nunquã de nobis, uel maioribus noſtris bene meruiſſe deprehendi, ſed omnia mala, quæ unquã nos, uel patres noſtri paßi ſumus, ex eius damnoſa uicinitate in noſtram Rempub. plus nimio erupiſſe. Quamobrem Reuerendi Pontifices, & illuſtres proceres, ſatis abundeq́; ex præmißis perſuaſum exiſtimo, quàm minimè deceat, aut conueniat, nos cum Danis aliquam ſocietatem inire. Quis enim, niſi omnino imprudens, ſe, & ſuam uitam, publicasq́;, uel priuatas fortunas talibus moribus confidat? Quis dextras ſuas illis dextris tutò coniungat, quæ à corde, & humana ratione adeò remotißimæ ſunt? Quis ſapiens tot artibus ad fallendum, mentiendum, circumueniendum inſtitutis ſe committat? Quis mortalium non ſummè exhorreat, tantam non modò in exteros & peregrinos, uerùm etiam in proprios eorum ciues, immò in Chriſtianam Eccleſiam, Chriſtiq́; miniſtros crudelitatem intolerabili ſuperbia cumulatam? Quis etiam ſecuram cum ea gente ſocietatem componere queat, quæ tot potentes hoſtes habere putatur, quot ſunt in toto orbe Chriſtiano Principes & Magiſtratus? Quis denique Suecorum, uel Gothorum cum illis hominibus honeſtam confœderationem inibit, qui ſummæ uoluptatis loco ducunt, nos & maiores noſtros, patriámque noſtram in ſuis hiſtorijs tanto, & tam miro mendacio ſuggillare? Et ſi nulla alia exempla eſſent, quæ uos à Danica ſocietate penitus auertere deberẽt, ſaltem illæ atrocißimæ iniuriæ, quas Dani Noruegiano regno (poſtquàm ſe illis infelicißimo fato coniunxit) irrogarant. Siquidem Noruegiani, qui pridem diuites, locupletesq́; & felices fuerant, nunc ad Danicam

ſocietatem adducti, amiſſa prorſus omni libertate experiuntur, quàm miſerrimum ſit, ſeſe miſeris hominibus credidiſſe. Profectò ſi minimum uirtutis, aut humanitatis ueſtigium in Danis fuiſſet, nequaquàm Orchades inſulas à Noruegia abſtractas, Scotico regno dotis nomine in tẽpore adoleſcentiæ meæ addixiſſent, factumq́; ſuum ridiculoſius, quàm iuſtius in ſuis hiſtorijs excuſantes, dixiſſent: Chriſtiernum Danorum Regem, Ioannis, qui ibi inpræſentiarum regnat, patrem, cõſenſu Danici ſenatus Orchades Noruegianas abſtuliſſe: quaſi Noruegicus ſenatus indignus fuiſſet, qui de abſtractione tertiæ partis ſui regni requireretur. Si hoc eſt Regem eſſe, quid rogo tandem erit tyrannum agere? Conſulo igitur, & etiam atque etiam rogo, & obteſtor omnes Suetiæ & Gothiæ incolas, ne unquam fluxæ, ac uaferrimæ Danorum fidei ſe credere uelint, etiam ſi illi ſeſe uſque ad poplites ſubmiſerint, lachrymasq́; crocodili ſuo more, ut ipſorum fidem ſibi obligent, ubertim effuderint. Si uerò neque hæc mea conſilia, neque meæ iuſtiſsimæ preces admiſſæ fuerint, tunc omnium ordinum hominibus, qui has noſtras regiones incolunt, prædico, quòd illa mellita Danicæ linguæ promiſſa in ſummam & amariſsimam amaritudinem, non ſolùm eis, qui nunc uiuunt, ſed omnibus eorum poſteris, conuertetur. Nunc tandem ad orationis calcem accelerans, non ſolùm eos, qui in hoc celeberrimo conuentu aſſunt, uerùm etiã uniuerſos & ſingulos, qui eam unquam lecturi ſint, rogo, ne putent me ipſam concitatiore, quàm iuſtiore animo in Danos pronuntiaſſe, ſed plurima eorum facta longè atrociora ex induſtria ſiluiſſe, ne dum ipſis digna dixiſſem, me prorſus indigna attuliſſe uiderer. Nec me quiſquã quaſi nimis prolixa oratione utentem increpet: ſed ad memoriam reuocet Romanum Ciceronem, qui multò extenſioribus actionibus

bus in unum Verrem, atque alterum Catilinam uſus fuiſſe probatur, totq; Philippicas in ſolū M. Antonium exaggerat. Ego autem cum innumerabilibus Verribus & Catilinis, Antonijsq; adeò ingens bellum aſſumpſi, ut ſi integra uolumina adducerem, nequaquàm omnes ſcelerum formas cōprehendere poſſem, quas Dani in noſtram Rempub. intulerunt, aut ſe illaturos comminantur: qui propterea meritò ſuſtinere debent, ſe ſaltem libera uoce perſtringi, quando ſibi liberè permitti uolunt, ut omnibus mortalibus nocere, nullis autem prodeſſe poßint.

DIXI.

IOANNIS MAGNI GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOthorum Sueonumq; liber uigeſimuſquartus.

CAPVT I.

Steno Sture iunior 142. Princeps internus.

STeno Sture iunior præmortui Suantonis filius, poſt patris funera difficulter ad paternum principatum peruenit. Erant enim in comitijs Stocholmenſibus, quæ pro conſtituendo Principe celebrabantur, multæ, & uariæ, ac penitus contrariæ ſenatorum ſententiæ, quibuſdam aſſerentibus operæpretium fore, Regem, aut Principem aliunde accerſendum: quibuſdam id nequaquàm Reipublicæ expedire dicentibus, ſed ex procerum ſenatu, iuxta maiorum decreta, & patria

Ericus Trolle princeps regni deſignatur.

conſuetudinem, aſſumendum. Quo factum eſt, ut nobiliſſimus Sueonum Ericus Trolle, à magna ſenatus parte Princeps deſignaretur. Erant in hoc Erico plurimæ partes, ob quas non ſolùm Princeps, ſed Rex creari meruiſſet. Nullus enim iuſtè negare poterat, quin moribus eſſet integerrimus, & in rebus gerendis prudentiſſimus: immò, quod rarum in noſtræ ætatis nobilibus eſſe ſolet, eximiam in diuinis & humanis legibus eruditionem cum ſumma laude, & multorum annorum ſtudio ſibi comparauerat. Sed hæc omnia non tantum ei prodeſſe poterant, quantum illi oberat, quòd Trollorum familia publicum patriæ odium, ob Danicæ factionis ſtudium contraxiſſet. Habebat enim hæc familia non paruum apud Danos numerum prædiorum: quæ ne amitteret, Danorum partibus ſtudioſius, quàm utilius inſeruiebat. Quocirca Vincentius Epiſcopus Scarenſis, cæteriq; Prælati, & proceres, qui ſe magis Sueticæ, quàm Danicæ Reipublicæ debitores conſiderabant, eam Erici nominationem magno conſenſu caſſauerunt, affirmantes ſe nulla ratione induci poſſe, ut aliquem ſibi præficiant, in quo etiam minima Danicæ factionis ſuſpicio inueniri poßit, præſertim cùm nullo unquam tempore Danicæ originis homines Sueticis rebus fideliter, atque ex animo conſuluiſſent. Tanta etiam eſt in Sueonum & Danorum moribus diſparitas, ut qui eos coniungere uelit, nimis imprudentem, aut contra patriam inſidioſum ſe eſſe probabit. Sed de his alibi, nunc ad comitia Stocholmenſia redeamus: in quibus Steno, tum ob paterna merita, tum etiam quia patriæ amantißimus habebatur, à maiore & ſaniore ſenatorum parte, Gothorum Sueonumq; Princeps efficitur. Eodem anno Chriſti MDXII. *quo pater uiam uniuerſæ carnis intrauit, incidit inter hunc Stenonem & Goſtauum præfati Erici Trolle filium,*

Trollorũ familia publico odio ſubiecta.

Vincentius Epiſcopus Scarenſis.

Danicæ factionis homines ſemper in Suetia pernicioſi.

Danos & Sueones cõiungere, eſt Belial cum Deo cõparare.

Steno Sueonum Gothorumq; Princeps eligitur.

Stenonis & Go-

filium, Archiepiſcopum Vpſalenſem, diſcordia nimium perncioſa: ob quam non ſolùm illi duo, ſed tota patria ad extremam ruinam deuenit. Erant ambo iuuenes, ambo illuſtriſsimo ſanguine nati, ambo uehementis ſpiritus: ſed Steno iuſtior, & modeſtior in ſua cauſa uidebatur, utpote qui legibus eccleſiaſticis, & bonorum uirorum arbitrio ſe parêre uelle affirmabat. Fecitq; Goſtauum tam per Leonem Papam X. quàm per regni Suetiæ Pontifices ſufficienter admoneri, ne patriæ tranquillitatem tolleret, aut turbaret. Sed durior erat in Archiepiſcopo animus, quàm quòd permitteret ſibi aliquam concordiam perſuaderi cum Stenone, qui patrem Ericum à tam amplo principatu ſecluſiſſet: ſpemq; maximam in Danorum Rege Chriſtierno ſe reponere oſtendebat.

Stenonis & Goſtaui Archiepiſcopi Vpſalenſis controuerſia.

Goſtaui Archiepiſcopi pertinacia.

CAPVT II.

TVm Steno, conſiderans Archiepiſcopum nullo ingenio, nullaq; admonitione ab illo impacabili odio reuocari poſſe, collectis militum copijs ipſum in caſtro Almerſtech incluſum obſedit, exercitumq; Danici Regis (qui ut eum obſidione liberaret, aduenit) debellatũ profligauit. Deinde obſeſſum, & Danica auxilia fruſtra expectantem, ad deditionẽ coëgit, euerſaq; funditus arce, ipſum in monaſterio Aroſienſi (quod Inſulenſe uocãt) incluſit. Quo facto, cauſam eius coram Summi Pontificis legato Ioanne Arcimboldo, in comitijs Arbogenſibus exponi fecit. Eſtq;, intercedente legato, & regni ſenatu, à Stenone ſub ea conditione in gratiã receptus, ut de cætero ſe in Vpſalenſem Archiepiſcopatũ non ingereret, ſed in paternis bonis paci & tranquillitati ſtudens reſideret. Patrem quoque eius Ericum, ut nonnullos alios Danicæ factionis proceres, in arce

Steno Goſtauũ Archiepiſcopũ in arce Stech obſedit.

Steno Danos fugauit.

Steno Goſtauũ Archiepiſcopũ captiuat.

Ioannes Arcimboldus ſedis Ap. legatus.

Goſtauus Archiepiſcopatũ Vpſalen. renuntiat ad manus legati.

Ericus Trolle captiuus detinetur à Stenone.

Stocholmenſi captiuum incluſit. Deinde regnum circuiēs, publico omnium incolarum fauore excipitur, ſeq; illis, & illos ſibi iureiurando obſtringit. Factus enim erat in oculis omnium ſubditorum ſuorum gratioſus, & maximè popularis, quia aliâs patri Suātoni, cùm populum tributis oneraret, ad genua procubuit, & tributorum laxationem impetrauit. Quocirca iam in Principem aſſumptus, non modò tributa à beneuolis ſubditis, ſed ipſam eorum uitam pro ſuaipſius ſalute in mille mortis pericula paratam & promptam expertus eſt. Itaque tot populis ſuffultus, tam potens euaſit, ut multorum Regum, ac Principum uiribus reſiſtere potuiſſet, præſertim ſi parem prudentiam in ſuis quotidianis conſiliarijs cum magnitudine potentiæ ſuæ coniunctam habuiſſet. Sed erant in eius Camerario conſilio ad aſſentationem plurima, ad publicam uerò utilitatem minima loquentes, quippe qui nec ſatis prudentes erant, nec alios prudentiores in Principis conſilium admittebant; ſed detractionibus, ſuſurrationibus, ſuggillationibus cæteros innocentes apud iuuenem Principem lacerabant. Vnde breui effectum erat, ut ob eorum malignam imprudentiā, & imprudentem malignitatem, plerique optimi & prudentes uiri ab eo ſe remouētes, alium rerum ſtatum, quàm præſentem expectarent.

Steno maximè popularis.

Stenonis cōſiliarij tyranni & ſeditioſi.

CAPVT III.

QVod cùm Chriſtierno Danorū Regi cōpertū eſſet, cogitabat idoneum tempus adueniſſe, quo Danicæ telluris anguſtias erumpere, & ſpatioſa Gothorum, Sueonumq; regna potenter ſubiugare poſſet. Magnum igitur, & potentem exercitum ex Saxonibus, Friſijs, Veſtphalis, Scotis, Danis, Gallis educens, Stocholmiam Sueonum regiam ualida manu obſedit. Sed non poterat Steno tot

Chriſtiernus ſecundus Danorum Rex Sueciam ambit, et inuadit.

populorum fauoribus, & obſequijs præmunitus à Dano ſuperari, cuius nomen apud Suecones publico odio laborabat. Immò Chriſtiernus in ea obſidione, qua Stenonē obſidere uidebatur, tam duriter à fame, à cōmeatuū penuria obſidebatur, ut magna exercitus pars inedia periclitaretur. Proinde reuocatis ab obſidione copijs, claſſem, qua uenerat, in Daniam reducere parat. Sed poſtquàm ſe ad reditū paraſſet, & uentis uela committenda eſſent, uentus uehemens, & contrarius eius profectioni obiectus eſt: qui cùm totis quatuor menſibus pertinaciſſimè flaret, Chriſtiernū ad intolerabilia incōmoda adegit. Nam regredi in terram, obſiſtente Stenone, & progredi in Daniam, reſiſtente uento, impoſſibile erat. Tum Steno generoſi, & magni animi Princeps, comperta extrema inimici neceſſitate, rariſſimæ humanitatis officio in ipſum uſus, tantum commeatuū, & expenſarum ad eum liberaliſſima donatione miſit, quantū ſuſtentando toto eius exercitui ſufficiebat. Chriſtiernus autem, percepto eo beneficio, legatos ad Stenonem dirigit, aſſerens ſe cum eo ad familiare colloquium ſuper publica pace deſcendere uelle. Parum aberat, quin Steno Danica aſtutia perſuaſus, ad ipſius claſſem ſe contuliſſet. Sed ſuorū fidelium conſilio reuocatus, Hemmingum Gaddum, & nobiliſſimum adoleſcentem Goſtauum Ericſon, ad eum pro pace, aut inducijs inter utranq; partem componendis emittit: quos ipſe confeſtim erectis uelis ſecum in Daniam captiuatos deportauit. Et hic quidem erat finis belli, quod anno Chriſti MDXVIII. contra Stenonem, & ciuitatem Stocholmenſem per Chriſtiernum geſtum erat. Qui deinde euoluto anno exercitum maiorem, quàm unquā anteà congregatum, per congelatas aquas in Suetiam direxit. Quem Steno animoſius, quàm circunſpectius in terris Veſtrogothorum pugna glaciali excipiens, primasq; in acie partes

Dani apud Suecones publico odio laborāt.

Chriſtiernus aduerſo vēto impeditur.

Stenonis admiranda in hoſtem humanitas.

Stenonis periculum.

Gaddus.

Goſtauus Ericſon.

ſtrenuiſsimè agens, ictu bombardæ in femore accepto uulneratur, ſtatimq; uehiculo impoſitus ad Stocholmiam defertur: ad quam cùm ferè perueniſſet, animam ſuper conſtrictum glacie lacũ Meler *exhalauit, dignus profectò longiore uita: quã utiq; habuiſſet, ſi imprudentes, & malignos cõſiliarios à ſe longius remouiſſet. Intereà Stenonis relicta uidua Chriſtina, paucorum procerũ partes eius tuentium perſuaſa conſilio, per ſpeciales nuntios, liberali promiſſo ſtipendio, pro ulciſcendi mariti ſui morte, fruſtra à Rege Poloniæ Sigiſmundo eius nominis primo copias poſtulat auxiliares. Mortuo igitur Stenone, numeroſus Sueonum exercitus, cùm à nullo dirigebatur, diſsipatus eſt. Dataq; eſt proceribus, qui Danico Regi fauebant, occaſio, ut mox eum in Suetiã aduocarent, & Regia corona in ciuitate Stocholmenſi inſignirent. Sed cùm conſideraret ſe à minima procerum parte in regnum accerſitum, atq; ob id ſuam coronationem à cæteris in libertatem reſtitutis caſſari poſſe, plurimos regni ſenatores, & proceres eadem coronationis die, ſcilicet ipſa Dominica infra octauas Omnium Sanctorum, anno Chriſti* M D X X. *conuiuio contractos, & ſe ob Regiam fidem ſecuros putantes apprehendit, & nimis ſeueriter trucidari fecit. Quæ quidem ſeueritas cùm iam in omnem hiſtoriam diffuſa uideatur, nolo me in enarranda huiuſmodi tragœdia diutius occupare: quæ nõ minora incommoda Danis, & eorum Regi, quàm Sueticæ Reipublicæ inferebat. Quippe ipſe Rex, in tanto procerum numero, bonam eorum partem occidi fecit, per quos fuiſſet in ampliſsimo principatu diu conſeruandus: à quo confeſtim, & eodem menſe, quo uenerat, excluſus, in ſuam Daniam eſt reuerſus, documentum ſingulare omnibus Regibus, & Principibus effectus, qui ſeuerius imperare, quàm clementius præeſſe contendunt.*

Stenonis mors.

Chriſtiernus ad regnum per factioſos aſſumitur, & ſtatim ob tyrannidẽ effugatur.

Chriſtierni ſeueritas in occiſione prælatorũ, & procerum regni.

Chriſtiernus mẽſe uno regnat in Suetia.

CAPVT

CAPVT IIII.

Goſtauus modernus Gothorum, Sueonumq́; Rex, Caroli ultimi Regis cōſanguineus, & Stenonis Sture ſenioris Principis nepos, poſt illam procerum ſtragem, quam Chriſtiernus perpetrauit, ad Reipub. ſummam peruenit. Cuius geſta, cùm ſint uaria, & multiplicia, in aliud opportunius tempus ſeruabuntur. Solent enim hiſtoriarū ſcriptores ab enarranda uiuentiū Principum hiſtoria prudentius abſtinere: ea fortè cauſa inducti, quia pleriq; Principes, cùm iam ſint optimi, poſteà peßimi euadere poßint: & rurſus, qui iam uidentur peßimi, nōnunquàm ad optimos & clarißimos mores ante ultima fata conuertantur. Quocirca eandem Goſtauianā hiſtoriam illis ſcribendam relinquo, qui fatis eius ſuperuiuentes, efficacius teſtimonium perhibere poßint, an per illum rexerit, qui dicit: Per me Reges regnant, & legum conditores iuſta decernunt. Et hic interim ſit Gothicæ, & Sueticæ hiſtoriæ finis: quam nouem menſibus in Patriarchatu Veneto ad hanc formam redegi, cùm generale Catholicæ Eccleſiæ Concilium ſolicito animo expectarem, anno à Chriſto nato MDXL. tertia die menſis Iunij.

Goſtauus 143. Rex internus.

SVEONVM GOTHORVMQVE HIſtoriæ autore Ioan. Magno Gotho Archiepiſcopo Vpſalenſi,

FINIS.





RERVM AC GESTO-RVM MEMORABILIVM IN *hoc Opere contentorum fideliſsimus Index.*

A

ABo ciuitas Epiſcopalis in Finlandia. pag. 12
abraham Broderi. 799
abrahæ præbenda. ibid.
abſolon Archiepiſcopus Lundenſis. 704
Acephalorum hæreſis. 603
achaces Alanorum Rex. 577
acho dux Schoningianorum. 704
acho Hanſon Danos impugnat. 869. Mauritium Ipſon captiuat. ibid. à Schoningianis occiditur. ibid.
acoſta 86. Gothorum Rex internus. 615
acoſtæ mors præmatura. ibid.
S. Adaluardus. 644
adelrunę. 259
adelus 77. Gothorũ Sueonumq; Rex internus. 322
adeli mors. 324
adulatores Principum perniciosi. 121
adulphus 35. Gothorum Sueonumq; Rex internus. 161
adulphus à Dano prouocatur ad bellum. 162
adulphus committit naualepræliũ cum Dano. 163
adulphus Danos uincit. ibid.
Aecius Romanus. 355
æcius Attilam in Italiã uocat. 356
æcius occiſus. 359
æcij periculum. 582
æcij aſtutius quàm utilius conſilium. 583
ægypti portenta colebant olim. 42
æmylianus Gallus. 241
S. Aeſchillus Epiſcopus & martyr. 675
Affinitas Principum cauſa pacis. 737
africani à Siſebuto uicti. 604
Agapitus Papa. 399
agapiti Papæ duo. 646
agathius Gothorum hiſtoricus. 553
agathoclis aſtutia. 89
agelmundus Longobardorum Rex. 318
agilaus 66. Gothorũ Rex externus 595
agilai mors. ibid.
agnerus Danus contra Ericũ Victorioſum pugnãs occiditur. 641

Alatheus 49. Gothorũ rex externus. 557
alandia. 12
alanorũ gentis origo. 579
alaricus Sueonum rex. 171. tyrannus fuit. 173. duellũ init cum Erico. 175. uulneratus ab Erico moritur. ibid.
alaricus ſiue Aluerus Sueonum Rex. 294
alaricus 99. GothorũSueonumq; Rex internus. 351
alaricus Hiſpaniarum rex. 384.
alaricus 53. Gothorum rex externus. 565. in Italiam bellum mouit. ibid. à Stilicone illuditur. 566. ſuos ad bellum hortatur. 568. exercitum Romanorum deleuit. ibid. Romam capit. 569. clemẽtia eius in deuictos hoſtes. ibid.
alaricus 61. Gothorum rex externus. 588. à Clodoueo Francorum Rege ſuperatus. 589
albertus Archiepiſcopus Bremenſis. 672
albertus dux Brunuicenſis. 737
albertus dux Magnopolenſis. 778
albertus 135. Gothorũ Sueonũq; Rex internus. 779. Sueones contemnit. 784. intolerabilis in Suecos. ibid. omnem theſaurum ex Suetia corraſit. 785. nobiles Suetiæ proſcribit. ibid. bellum aſſumit contra Margaretã Danicam. 786. à ſuis deſeritur. 787. captiuatur. 788. Sueones à fidelitate abſoluit. ibid.
albertus Carſen. 792
alboinus Longobardorũ Rex. 318. 538
alemani à Theodemiro uicti. 365
alexander Magnus. 139
alexandri Magni crudelitas in Calliſthenem Philoſophum. 141
alff Greueradh. 793
algedone. 521
algerus Sigari Daniæ Regis filius. 269
algothus 36. Gothorũ Sueonũq; Rex internus. 164. iuſtitiæ & pacis cultor fuit. 165
algothus 89. Gothorum Sueonũq; Rex internus. 343. Satyros ſuppolares deuicit. 344.
alienigenas Reges non eligendos. 802
alo 8. Gothorum Rex internus. 46
alphabetum Gothicum. 31
alphus Sigari Daniæ Regis filius. 269
alphus trucidat ingentes ſerpentes. 274

alphus quærit Aluildam. 276.
alphus potitur cõiugio Aluildæ. ibid.
aluaſtra monaſterium. 701
aluerni à Francis ſuperati. 591.
aluilda Siuardi Gothorũ Regis filia. 274
aluilda à matre obiurgata deterretur à nuptijs. 275
aluilda piraticam exercet. ibid.
aluilda ab Alpho quæſita. 276
Amalaſuenta Gothorum Regina extra patriã. 390
amalaſuenta à Theodato relegatur, ac tandem occiditur. 397
amalaſuentæ laudes. 391
amalaſuentæ clemẽtia. ibi.
amalus 4. Gothorum Rex internus. 51
amalorũ familia apud Hiſpanos. 52
amalorũ familia apud Oſtrogothos. ibid. & 151
amalricus 62. Gothorum Rex externus. 590
amalricus rectæ fidei coniugem contemnit. 592
amalrici mors. ibid.
amatus Romanus. 596
amazones unde dictæ. 65
amazones à nuptijs abhorrebant. ibid.
amazones maſculos ædi-tos trucidabant. ibid.
amazones Smyrnam & Epheſum urbes condiderunt. 66
amazones multas Aſiæ regiones ſubiugarunt. ibi.
amazones à Græcis ſuperatæ. 70
amazonũ exordium & origo. 62. 63
amazonum ſtudia. 65
amazonũ aſtutia pro conſeruatione generationis. ibid.
amazonum potentia. 68
amazonũ nomẽ deletũ. 71
amazonum & Gothorum coniunctio. 73
amletus tyrannus. 114
amundus Rex Noruegiæ. 200
amũdus Sueonũ Rex. 269
amundus Annoſus 113. Gothorum Sueonumq; Rex internus. 658. à S. Olao educatus. ibi. moritur. 667
amundus Vilis 114. Gothorum Sueonumq; Rex internus. 667. à Canuto Dano ſuperatur. 668. moritur. 670
amundus Epiſcopus Strengenenſis. 762
Anaſtaſius Imperator. 385
ancona à Gothis obſeſſa. 537
andoinus Longobardorũ Rex. 318

angermannia. 10
anglia unde dicta. 78
angli Sueonibus ſemper amicitia iuncti fuerunt. 193
anglorum & Sueonum Regum perpetua confœderatio. 649
angniſchelus Scotorũ rex. 334
angulus Anglorum Rex. 78
anianus Aurelianus Epiſcopus. 375
anienis fluminis deſcriptio. 523
annonæ penuria. 403.757
annorum mundi uera ſupputatio. 23
S. Anſgarius Corbeyenſis monachus. 627
S. Anſgarius Suetiã ad Chriſtum conuertit. 628
S. Anſgarius Ericũ cognomento Impium ad Chriſtum conuertit. ibid.
antheas 16. Gothorũ Rex externus. 136
antheas renunciat auxilio Philippi Macedonis. ibi.
antenor Francorum Rex. 134
anthemius Imperator. 366 586. ab Eurico Rege ſuperatur. 587
anthemius hæreticus. 400
anthinus 15. Gothorũ Rex externus. 126
antiope Amazonum Regina 68.69
antiquorum ſimplicitas. 403
antiquorum gloria militaris 861
anundus pirata extinguitur. 222
Aquæductus Romę interrumpuntur. 435
aquęductus ex Ianiculo in Tyberim. ibid.
aquilonaria regna primò omniũ inhabitata. 25.27
aquilonaria regna Iulius Cæſar aggredi nõ eſt auſus. 171
Ara Decij. 241
aranes arx. 83
arca Noë in montibus Armeniæ quieuit. 24
arcadius Imperator. 561
arces non facile hoſtibus tradendas. 533
arctici poli eleuatio. 13
argentum Sueticum tyrannos prouocat. 806
argentifodinæ apud Sueones. 687
argrimus Sueticus pugil. 192.
argrimus contra Biarmos & Finmarchos. ibid.
ariaricus Gothorum dux. 253
arietis bellici forma. 438
ariminum obſeſſum. 548
armanaricus 31. Gothorũ Rex

Rex externus. 256
armanaricus mulierẽ adulteram condemnauit. 261
armanaricus moritur. 262.
armanarici latũ imperiũ. 258
aroſia ſedes Epiſcopalis in terris Dalacarlorum. 11
arriani Epiſcopi à Iuſtino Imp. proſcribuntur. 387
arriani à Clodoueo Francorum Rege perſequuntur. 590. 591
arriani pelluntur ex Hiſpania. 600
arthurus Anglorũ rex. 334
arthurus uicit Gothos & Sueones. 335
arthuri latiſsimum imperium. ibid.
arthuri & Arthi Regũ cõparatio. 349
arthus 91. Gothorũ Sueonumq; Rex internus. ibi.
aſclepiodotus Neapolitanus. 418
Aſculum oppidum in agro Piceno. 502
aſculum à Totila expugnatum. 503
aſiani Amazonibus bellũ inferunt. 67
aſiarius Gothorũ dux. 445
aslacus Turonis gubernator Noruegiæ. 848
aſmũdus 21. Gothorũ Sueonũq; Rex internus. 87. Vpſaliæ tumulatur. 89
aſmundus Haldani filius, à quo Reges Noruegiæ prodierunt. 225
aſmundi cuiuſdam fortuita inuentio. 191
aſsiſiũ à Gothis captũ. 503
aſtures. 616
aſueſtus lapis. 474
Atalaricus 41. Gothorum Rex externus. 393
atalarici mors. 395
atanaricus 51. Gothorum Rex externus. 560
atanaricus Cõſtantinopoli moritur. 561
ataricus 45. Gothorũ Rex externus. 487
ataricus occiditur. ibid.
atalus. 574
athanagildus 67. Gothorũ Rex externus. 595
athanagildi pietas. 596
athanagildi mors. 597
atharicus Gothorum dux. 253
athaulphus 54. Gothorum Rex externus. 571. Romã euertere, & in eis locum Gothiam ædificare uoluit. ibid. Romã & totam Italiã Honorio Imperatori dedit. 572. fit Rex Galliarum. 573. Gallias Honorio donat. ibid. in Hiſpaniam mouit. ibid. à ſuis occiditur. 574
athaulphus Sueuorũ Rex. 585. occiditur. ibid.

attila Hunnorum Rex. 353
attila in Galliam mouit. 356
attila Remenſes miſerabili clade affecit. ibid.
attila Aurelianam ciuitatem obſedit. 357
attila Tungarenſem ciuitatem diruit. 358
attila diuinæ iræ flagellũ. ibid.
attila Conſtantinopolitani Imperij urbes euertit. 359
attila Romani Imperij terras deuaſtat. ibid.
attila Oſtrogothorum auxilio inuictus euaſit. 361
attila & Totila differunt. 489
attilę ſtatura. 353
attilæ aſtus. 354. 580
attilus 26. Gothorũ Sueonúmque Rex internus. 100. Danos odio proſequitur. 101. è crapula contraxit morbum. 106. Selandiam Daniæ inſulam occupat. 107. moritur. ibid.
attilus 29. Gothorũ Sueonumq; Rex internus. 115 Oriẽtales populos ſubegit. ibid. init duellum cũ Frouino. 116. occiditur. 119
attilus Sueonum rex. 285. 289
attilus 87. Gothorũ Sueonumq; Rex internus. 343
Auares. 319
auari ad omnes uirtutes ignaui. 419
auaritia multorum malorum cauſa. 254
auaritia in duce execrabilis. 490
Auge uxor Herculis. 74
augis 3. Gothorũ Rex externus. 51
auguſtus Cæſar. 227. 586
auguſti & Commoſiti affinitas. 149
S. Auguſtinus Epiſcopus Hipponenſis. 578
aurea ætas. 24
auream ætatem Ninus uitiauit. 29
aureum ſeculum in Sueonia. 159
aureus mons. 751
aurum plus quàm ferrum formidabile. 82
aurelianus Imperator. 248
aurelianus trucidatur. 250
aureliani reſponſum ad Valerianum. 247
aureliani epiſtola ad quendam tribunum. 248
aureliani triumphus. 249
aureliana ciuitas ab Attila obſeſſa. 357
aureliana porta Romæ. 440
auximum oppidum ualde munitum. 461.

auxi-

auximum Gothorum prę-ſidium. 469
auximum à Græcis obſide tur. 470
auximum Græcis deditur. 475
auximi fons inficitur. 473

B

Babyloniæ regni initium. 27
bacchius Gothus. 434
balamber Hunnorum rex. 263
balderus regulus Selãdiæ. 108
balderus cogit exercitum contra Hotherum. ibid.
balderus ab Hothero uincitur. 109
balderus uulneratus interijt. 111
balthia. 4
balthorum familia. 52. 53. 151
baltus 5. Gothorũ Rex externus. 52
bamba 82. Gothorum Rex externus. 611
bamba Saracenos uicit. ibid.
bambę modeſtia & pietas. ibid.
bambæ mors. 612
barbatio Thrax. 525
bartollus Brhun. 792
baſilius Moſcouitarũ Princeps. 860
Belliſarius Cathanenſem ciuitatem capit. 406
belliſarius Panormum expugnat. 407
belliſarius ex Africa in Siciliam reuerſus. 413
belliſarius Neapolim deuicit. 420
belliſarius Gothos in honore habuit. 423
belliſarius Romam munit. 428. 522
belliſarius Gothorum inſidias incidit. 430
belliſarius molendina in Tyberi conſtruxit. 435
belliſarius à Romanis irriſus & reprehenſus. 436
belliſarius Romanos deridet. 439
belliſarius Romanos in exilium mittit. 448
belliſarius cauſam Papæ uxori Antoninæ committit. ibid.
belliſarius claues & cuſtodias portarum ſæpe mutat. 449
belliſarius fraude uicit Gothos. 456. 465
belliſarius à ſuis contemnitur. 462. 479. 500
belliſarius queritur ſe contemni. 466
belliſarius periurus. 480
belliſarius Vitigem captiuat. 481
Belliſarius Gothorum the

ſauros compilat. ibid.
bellıſarius iterum à Iuſtiniano in Italiã mittitur. 500
bellisarius in mœrore. 502
bellisarius Vitalianũ ſuggillat. 511
bellisarius uxorem ſecum in caſtris habebat. 525
bellisarij ſtrategema. 406. 453
bellısarij oratio ad milites. 421
bellisarij in Neapolitanos clementia. 422
bellisarij periculum. 431. 458. 474
bellisarij audax facinus. 432
bellisarij ad Gothos reſponſio. 437
bellisarij ad Iuſtinianũ epiſtola. 443. 502
bellisarij in Romanos ſeueritas. 447. 452
bellisarij fraus. 476
bellisarij fraudulenta oratio. 480
bellisarij ingenium militare. 512
bellisarij ingens turbatio. 513
bellisarij turpis uictoria. 522
bellisarij perfidia. 457. 477. 478
bellum ſeruile. 312
bellum triduanum. 334
bellum inopinatum inter Bellisarium & Gothos. 431
bellum nauale. 663
bellorum inter Gothos & Danos cauſa. 9
S. Benedictus Abbas ſpiritu prophetico claret. 533.
benedictus Epiſcopus Lincopenſis, dux Finlandiæ. 723. 725
benedictus Ienſon. 842
bergenſe oppidum Noruegiæ. 5
berico 14. Gothorum Rex in patria, & ab egreſſu primus. 46
bernardus Pontifex Anglicus. 647
beroſus de aucto humano genere. 24
beſſas Hiberius. 525
beſſæ Græcorum ducis ignauia & auaritia. 512. 516
beſſus fidelis Grami comes. 81
Biarmia ſuppolaris. 5
biarmia duplex. 10
biarmi contra Hadingum. 91
biarmorum gens inſuperabilis, & incantationibus dedita. 192
biarcho pugil Danicus. 105
bilagenes leges Gothorum.

rum. 146
biluiſius. 272
biorno II. Gothorum Rex internus. 46
biorno 81. Gothorum Rex internus. 328
biorno Daniæ Rex. 350
biornus 98. Gothorũ Sueonumq; Rex internus. 351
biornus 100. Gothorum Sueonũq; Rex internus. 624. cum Carolo Magno confœderatus. 625. Chriſtianæ fidei addictus. 626 moritur. 628
biornus 105. Gothorum Sueonũq; Rex internus. 634. fit pirata. ibid. bellũ intentat Ingello. 635. uincitur. 636
bircha urbs maxima. 627
bircha ad Chriſtum conuerſa. 645
birgerus 95. Gothorum Sueonũq; Rex internus. 350
birgerus dux Oſtrogothorum. 704. 709
birgerus Ierl dux belli in Taueſtios. 714. ambit regnum. 717. regni adminiſtrator cõſtituitur. 718. iuſiurandum uiolat. 719. pietas eius. 720. leges eius. ibid. Stocholmiam fundauit. 721. mors eius & ſepultura. 722
birgerus 133. Gothorum Suconumq; Rex internus. 739. 741. coronatur. 741. comitia Holmiæ celebrat. ibid. publico odio laborat. 748. eccleſiaſticæ libertatis uiolator. ibid. fratres ſuos proditione notat. 749. à fratribus captiuatur. 752. cedit regno. ibid. in Daniam fugit. 754. cum fratribus pacem init. 755. à Gotlandia fugatur. 757. comitia Sudercopiæ celebrat. ibidem. fratres captiuat. 758. in Oſtrogothiam fugit. 759. dolus eius & crudelitas in agricolas. ibidem. fugit in Gotlandiá. 760. fugit in Daniam. 761. moritur. ibid.
S. Birgitta uidua. 763
biſiana apud Oſtrogothos familia. 816
Blanca Gallica, uxor Magni Smeech. 771
blanca de ſceleribus mariti apud Archiepiſcopum conqueritur. 773
blanca Schoningiam Danis prodidit. 774
blechingia. 9
bleda Hunnorum Rex. 353.
bleda occiditur. 354
bleixes Deus. 44

Bochis Gothorum præfectus. 464
boluesius. 270
bonifacius Vandalos in Africam uocat. 578
bono Episcopus Vexionēsis moritur. 762
borcharus Schoningiæ satrapa. 293
Boroista 21. Gothorū Rex externus. 145
boroista formidabilis erat Romanis. 147
boroistę & Syllæ collatio. 145
bosund. 752
bothnia duplex. 10
botuildus 30. Gothorum Sueonūq; Rex internus. 119
botuildus tyrannus & pernicies Regni. 120
botuildus fugit in Curlandiam. 123
botuildus reuersus in regnum moritur. ibid.
bous Rutenorum Rex. 111
boxus Anthoarum Rex. 263
boxus cum suis suspenditur. ibid.
Bratemundus 101. Gothorum Sueonumq; Rex internus. 629
bratemundus à fratre occisus. ibid.
brauellini campi. 7.357
brauellina pugna. ibid.
brauichia. 8
brenus Gallus. 570
broderus Suenson. 829
bruncho cum socijs captiuatur. 760
brundusium à Græcis occupatur. 510
brundusini publicæ fidei uiolatores. 550
S. Brynulphus Episcopus Scarensis. 738.763
Buggo Rex Finlandiæ. 763
Buillas Ildouadi occisor. 486
bulgari uicti. 374
Byzantini Dij. 40

C

Cachinnia. 8
Cæsaraugustana ciuitas. 593
Caius Caligula Imperator. 228
Calestris, siue Minuthyia Amazonum Regina. 71.
Calestre extincta nomen Amazonū pariter est deletum. ibid.
callisthenes philosophus. 141
calmarnia Australis Gothiæ ciuitas. 5.317
canis præficitur Noruegianis in Regem. 282
cannabas 28. Gothorū rex externus. 246
cannabas in prælio occubuit. 248

canne

cannæ uicus, Romanorum ſtrage memorabilis. 511
cantabri. 616
canutus Daniæ Rex. 649. 658. exercitus eius. 662. aſtutia eius. 664. S. Olaum per inſidias occidi fecit. 666. bellum mouit contra Amundum. 668
S. Canutus Rex Danorũ. 677. ſanctitas eius. 678. pietas eius. 679. occiditur. ibid.
canutus 126. Gothorum Sueonumq; Rex internus. 702. paternæ necis uindex. 703. bellum mouet in Danos. ibid. pœnitentia eius & pia opera. 705. mors eius & ſepultura. ibid.
canutus Folchungus. 712. regnum occupat. 713. occiditur. ibid.
canutus Poſe. 760
canutus Epiſcopus Lincopenſis. 814
cappadocia per Gothos occupata. 64
carelia. 12
careli à Suecis ſuperati Chriſtiani fiunt. 743
carelorum regio. ibid.
carmenta Latinarum literarum inuentrix. 30
carolus 10. Gothorum rex internus. 46
carolus 31. Gothorum Rex internus. 152. fuit liberalis & benignus. 153. hoſpitalitatis leges Gothis præſcripſit. ibidem. Tordonem Noruegianum ſatrapam occidit. 154
carolus 46. Gothorũ Rex internus. 216. occiditur. 218.
carolus 93. Gothorũ Sueonúmque Rex internus. 350
carolus 94. Gothorum Sueonũq; Rex internus. ibid.
carolus Magnus. 587
caroli Magni inſignis pietas. 625
carolus 104. Gothorum Sueonumq; Rex internus. 633
carolus bellũ mouet in Regnerum Danum. ibidem. à Regnero ſuperatur. 634
carolus 125. Gothorũ Sueonumq; Rex internus. 699.
carolus Sueones à Danis liberat. ibid. diuinarũ & humanarum legum obſeruantiſsimus. 700. cædes eius & ſepultura. 702
carolus dux Folchungorum. 719. in exilium iuit,

& pro ſide Chriſti occiditur. ibid.
carolus Canuti. 824. utriuſq; regni princeps & gubernator. 826. aſtutia eius. 827. pro Rege Erico intercedit. 829. Erici inſidias euaſit. 831. in Chriſtophorum cōſentit. 835. uaticinio pueri Rex prænuntiatur. ibid. oratio eius pro Repub. 836. magna eius in patriam merita. ibid. regno dignior eſt, quàm Chriſtophorus 837. Gothorū Sueonūq; Rex creatur. 842. coronatur. ibid. Gotlandiam impugnat. ibid. Noruegiæ Rex conſtituitur. 847. formidabilem exercitum educit, & Daniam in ſolitudinem redigit. 849. nauali prælio Danos expugnat. 850. ob præfectorum auaritiam in publicum odium incidit. ibi. ab Archiepiſcopo Vpſalenſi obſidetur. 851. à ſuis præfectis deſeritur. ibid. fugam parat ad Regem Poloniæ. ibid. ad Gedanum Pruſsiæ emporium nauigat. 852. ab exilio ad regnum reuocatur. 854. 855. ſtudium eius in agriculturam & publicū bonum. 855. Stenonem nepotem inſtruit. 856. moritur. ibid.
caſtinus Cōſul Romanus. 572
caſtrum S. Angeli Romæ. 440
cathalani induſtrioſi. 596
cathalanici campi. 7. 357. 581
cathalanica pugna. ibid.
cathanenſis ciuitas à Belliſario capta. 406
S. Catharina Abbatiſſa in Vaſtenēſi monaſterio. 12
catillus Epiſcopus Lincopenſis. 854
catilli de Danis inſignis uictoria. 855
Centumcellæ. 530
cerui iugales. 344
cethegus Romanus. 504
Chalcedon urbs deſtruitur. 243
cham pręficitur Aegypto & Africæ. 26
chriſtiernus Nicolai. 828. 838
chriſtiernus primus, Daniæ Rex. 847. Sueones ſubitò inuadit. ibid. comitia Vilſnaci celebrat. 849. Veſtrogothiam inuadit, & Lodoſiam occupat. ibidem. à Nicolao Koning repulſus in Daniam fugit. ibid. Suetiæ Rex coronatur. 853. ingratitudo eius in ſuos be

nefactores. ibid. theſaurum Caroli Regis occupat. ibid. contra Stenonẽ præualidum exercitũ educit. 857 à Stenone uincitur. ibid. Germaniæ principes cõtra Sueones ſolicitat. 858
chriſtiernus ſecundus, Daniæ Rex. 869. Veſtrogothiam impugnat. ibid. ab Oſtrogothis repellitur. 870. Suetiam ambit. 904. ad regnũ Suetiæ aſſumitur. 906. proceres regni & prælatos occidit. ibid. uno menſe regnat in Suetia. ibid.
chriſtina S. Erici coniunx. 680.
chriſtina Daniæ Regina. 865
chriſti natiuitas 171. 194
chriſti honor regno mundano poſthabitus. 595
chriſtiano homini non inutile paganæ ſuperſtitionis ſtudia conſiderare. 35
chriſtophorus Bauarus 138. Gothorum Sueonũq; Rex internus. 832
chriſtophorus Danorum dubiam fidem expertus. ibid.
chriſtophorus Danici regni tenuitatem contẽnit. ibid.
chriſtophorus coronatur. 838
chriſtophorus ſeptuaginta equites auratos creat. ibid.
chriſtophorus Carolũ deſerit. ibid.
chriſtophorus Sueonum odium deteſtatur. 840
chriſtophorus Vandalicis ciuitatibus bellum minatur. ibid.
chriſtophorus naufragiũ paſſus. 841
chriſtophori laus. 833
chriſtophori cancellaria. 839
chriſtophori mors. 842
Cimbrica Cherſoneſus. 5
cimeria præcipua ſedes Gothorum. 150
cimerij. 58
cindaſuindus 80. Gothorum Rex externus. 608
cindaſuindi pietas. ibid.
cindaſuindi regnum pacificum. 809
cindaſuindi mors. ibid.
cinna 27. Gothorum Rex externus. 238
cintila 76. Gothorum Rex externus. 604. Romanos & Vaſcones deuicit. 605. moritur. ibid.
cintila 78. Gothorum rex externus. 606. duo cõcilia Toleti celebrari fecit. ibid. moritur. 607
Clarianus dux Romanus

366
claſſo Longobardorũ rex. 318
claudius Imperator. 244
claudij Imp.ad Aurelianũ epiſtola. 246
clemens 3.Papa. 706
clodoueus Francorũ rex. 384
clodoueus Hiſpanias latè populatur. 589
clodoueus Alaricũ Hiſpaniarum regem ſuperat. ibid.
clodoueus Arrianos perſequitur. 590.591
clodoueus equum S.Martino uouit. ibid.
clodoueus S. Petro baſilicam ex uoto Pariſijs ædificauit. 591
clodouei uictoria contra Veſtrogothos & Aluernos. ibid.
Cœleſtes cãpi in Neritia. 629
cœloſyria. 29
Collerus Rex Noruegiæ. 114
Colo epiſcopus Lincopenſis. 719
cologerius Græcorũ præfectus. 527
comitia Strengenenſia. 725
comitia in Holmia. 780
comitia Viſmariana. 783
comitia Vaſtenenſia. 814
comitia in Sictuna. 820
comitia Arbogenſia. 823. 835.848
comitia in Calmarnia. 830. 833.848
comitia Halmſtadenſia. 848
comitia in Vilſnaco. 849
commoſitus Gothorum Rex & Pontifex. 148
commoſiti & Auguſti Cæſaris affinitas. 149
cõcilium 72.Epiſcoporum. 600
concilium Toletanũ quartum. 606
concilium Toletanum ſeptimum. 608
concilium Toletanum decimumſeptimum. 611
concilium Aquiſgrani celebratum. 627
concilium Anglorum pro conuertenda Suetia. 649
concilium Scheningenſe. 715
concilium Arbogenſe. 762
concilia Toletana duo, quintum & ſextum. 606
cõcilia Toletana tria. 610. 612.613
cõcordia inter Reges Sue tiæ & Daniæ. 730
cono Anconæ præfectus. 464
conon Iuſtiniani legatus. 524
conon interfectus. 525

conſcientia

conſciētia mala graue tormentum. 813
conſilium malum conſultori peſsimum. 392
conſilium neceſsitati aptandum. 510
conſilij in bellis ſuprema uis. 546
conſilia pernicioſa. 562
conſiliarij boni. 322. 332
conſiliarij mali. ibid.
conſiliarij tyrannorū. 688. 771. 809
conſtantianus Græcorum præfectus. 445
conſtantinopolis. 253
conſtantinus Magnus Imperator. 252
conſtantinus quidam Belliſarium ſaucians occiditur. 459
conſtātius Claudij nepos. 251
conſtantius Comes. 575.
conuentus Regum Suetiæ & Daniæ. 735
coſroës Perſarum Rex. 460
corillus 23. Gothorum rex externus. 149
Crœſus Lydorum Rex. 126
crudelitas maxima. 758
Cumæ à Narſete obſeſſæ. 550
cungella oppidum. 751
curetum ſubactio. 196. 326. 350. 642
cuſonum familia. 816
Cyrus Perſarum rex bellum parat in Gothos. 124
cyrus Thamyrim Reginam in coniugem poſtulat. ibid.
cyrus ad Araxim exercitū educit. 125
cyrus cum omnibus copijs extinctus. 128
cyri ſtrategema. 127
cyri exercitus contra Thamyrim. 128

D

DAciæ duæ. 250
dæmonum auxiliū fallax. 87
dagerus Sueonū rex. 292. bellum in Rutenos mouit. 293
dagerus Ringonis Noruegianus. 665
dagobertus Francorū rex. 605
dalia. 8
dalacarli ad libertatem aſpirant. 807
dalacarlorum terræ. 11
dalacarlorum aſperitas. ibid.
dalacarlorum egreſsio cōtra Danos. 812
dalacarlorum egreſsio ſecunda. 813

dania à Dan Rege nomen obtinet. 78
dania paruulæ telluris anguſtia. 191
dania ob bellorum calamitatem deſolata. 330
dania ad Chriſtum conuerſa. 628.646
daniæ ſubactio. 99.290.294.310.315.326.334.
daniæ regnum ſubiectum ſub tributo. 164
daniæ regnum exiguum. 327
daniæ reges à fera Suetica geniti. 661
danica regina uiua defoditur. 300
danica Regina impudica. 302
danica aſtutia. 604.647.831
danica factio Suecis periculoſa. 703
danica conſilia. 733
danica crudelitas in Suecos & Teutones. 808
danica perſuaſio. 834
danicæ inſulæ quando cœperunt inhabitari 32
danicæ factionis homines in Suetia pernicioſi. 902
danicarum mulierum uiolatio. 331
danicas mulieres Suetiæ Regibus magno patriæ malo nupſiſſe. 302
danicū ſtrategema in Sueones. 633
danus Humeli, filius primus Danorum Rex. 33.78
danus Frothonis filius Danorum rex. 161. implorat auxiliū à Gotharo. ibid. bellum mouet in Adulphum. 162. uincitur ab Adulpho. 163
dani à Gothis perpetua hoſtilitate perſequuntur. 7
dani ſui regni fines tranſgreſsi. 9
dani in Gothos expeditionem parant. 78
dani ſeipſos mutuò occiſos comedunt. 90
dani rebelles. 100.112
dani à Suecis ſubiugantur. 106.111
dani frangunt fidem. 109
dani ſemiuiri. 119
dani prefectos claſsis Botuildi interimunt. 121
dani ab Adulpho uicti. 163
dani parant defectionem à Gothis. 169
dani minus ueraces in tradendis ſuis hiſtorijs. 188
dani in diuerſa uota confluunt. 200
dani ultrò ſe dedunt Eugino. 267
dani fugantur. 300
dani à Suecis bello nauali ſuperantur. 301
dani à Suecis pacem petunt. 302
dani in legatos ſæuiūt. 312

dani

dani obſequio inſidias occultant. 329
dani proſcripti & uenditi. 332.
dani ad amiſſam libertatẽ aſpirant. 333
dani pœnitẽtiam agunt de cæde S. Canuti. 679
dani à Gothis uincuntur. 761
dani Suecorum & Gothorum oſores. 796
dani docent Margaretam uerba Suecis dare. 800
dani à præſidio Holmenſi deiecti. 824
dani ob tenuitatem ſui regni uicinis regnis inſidiantur. 830
dani ab Erico Pomerano deficiunt. 830.831
dani Chriſtophorum Bauarum mirè laudant. 833
dani Carolum Canuti pro Chriſtophoro inclinant. 834
dani arbitri conſtituuntur inter ſeipſos & Sueones. 835
dani ſuis rebus timẽt. 844
dani contra ueritatẽ Gotlandiam ſibi attinere affirmant. ibid.
dani Ericum Pomeranum obſidione liberant. 845
dani ad inducias confugiunt. 847
dani à Sueonibus trucidãtur. ibid.
dani è Veſtrogothia expelluntur. 850
dani è Suetia expelluntur. 854
dani inducias uiolant. 868
dani apud Sueones publico odio laborant. 905
danorum exercitum Noruegiani aſtu eneruãt. 170
danorum maxima barbaries. 178
danorum ſubactio. 303
danorum dolus in ſuum regem. 304
danorum profugi repellendi. 312
danorum legati ignominioſa morte conſumuntur. 327
danorum ſubmerſio. 663
danorũ domeſtica diſcordia. 677
danorũ auxilia Suecis quãdo ſint parata. 697
danorum cædes circa eccleſiã Denemarchã. 699
danorum ambitio. 701
danorum ſuggillatio. 794
danorum & Suecorum diuerſa ſtudia. 807
danorum aſtutia & artes. ibid.
danorum temeritas. 832
danorum legati pro Chriſtophoro eligendo. 833
danis uel Dacis falſò Gothorum nomen imponi-

tur. 20
danis canis aſsignatur in regem. 104
danis & Suecis innatũ mutuum & inextinguibile odium. 165
danubius congelatus. 365
darius Anthini regis filiã in matrimonium poſtulat. 30
darius octingẽta millia uirorum periculo expoſuit propter ſuã libidinẽ. ibid.
darius expoſcit dona à Gothis in ſignum ſubiectionis. 131
darius fugit. 134
darij exercitus ad Iſtrum cæditur. 133
dario ridicula munera Gothi offerunt. 132
dario oblatorum à Gothis munerum interpretatio. ibid & 133.
datinus Herulorũ rex. 340.
datius Mediolanenſis Antiſtes. 450. 458
datius ad Iuſtinianum legatus. 468
daxon Ruſſorũ Princeps. 638
daxonis dolus & uictoria. ibid.
Decibalus 25. Gothorum rex externus. 229
decius dux Romani exercitus in Gothos. 235
decius fit Imperator. 238
decius uincit Gothos. ibi.
decius obſtinatus recuſat cõditiones Gothorũ. 239
decius cum filio occubuit. 240
decij ara. 241
deciorum mors grata Romanis. 240
demetrius Græcus opem Neapolitanis allaturus Romam diuertit. 495
demetrius Neapolitanis deditionem ſuadet. 497
denemarcha eccleſia, locus Danorum ſtrage memorabilis. 699
deus innocẽtium mortem grauiter uindicat. 794
deum negligens, negligitur ab ipſo. 35
Dij Gothorum. 36. 37. 38. 39. 40
dij Byzantini. 40
dianæ templum. 324
dianæ Epheſinæ templum combuſtum. 66. 242
diceneus Philoſophus. 145
diceneus benignè ſuſceptus & honoratus à Boroiſta Gothorum rege. 146
dicenei autoritas. ibid.
dicenei inſtituta in gente Gothica. ibid.
dies Iouis Thoro deo ſacer. 37
dies Mercurij Othino deo ſacer. ibid.
dies Veneris Friggæ deæ ſacer.

ſacer. 38
dignerus Sueonũ rex.290.
diocletianus Imp. 251
diogenes Iuſtiniani legatus. 528
diogenes Cẽtumcellarum urbis præfectus. 533
diogenis periculum. 534
dioniſij Syracuſani exercitus. 130
dionyſij Syracuſani & Grimmeri regis collatio. 155
diſcordia perpetua inter Gothos & Danos. 809
diſsimulatio periculoſa. 392
diuinitas pretio empta. 41
Domalder 63. Gothorum rex internus. 287
domalder tyrannus. ibid.
domalder immolatur Cereri. 288
domarus 64.Gothorũ rex internus. ibid.
domarus regno Gothorũ cedit. 292
domeſtica diſcordia pernicioſa. 99
domeſtica inter Sueones diſcordia. 863
domeſticum bellum inter Albertum Magnopolenſem & Sueones. 786
dominica Valentis Imperatoris uxor. 559
domitianus Imperator.228
domitianus formidabat Gothorũ aduẽtum. ibid.
domitianus ad tributa Gothis pendenda fuit coactus. 229
dortona urbs. 470
dorpaneus 24.Gothorum rex externus. 228
Dromgethes 19.Gothorũ rex externus. 140
drõgethes rex Lyſimachũ captum alloquitur. 142
dromgethis clementia erga Lyſimachum. ibid
dromones. 376.512
drotha filia Regnaldi regis. 282
Duellum inter Attilum & Frouinum. 116
duellum inter Alaricum & Ericum. 174
duelli lex. 83.160

E

EBbo pirata occiditur. 225
ebbo legatus Sueticus. 313
ebbo Danicus. 707
ebrietas. 321
Eccleſiæ iniurias uindicat Deus. 320
eccleſiæ Suecanæ ruina ſecũ regni ruinã trahit.865
eccleſiaſtica libertas. 393
eccleſius Rauennæ Antiſtes. 387
Egillus cognomẽto Vẽdilkraaca,73. Gothorũ Sueonumq; rex internus. 312

egillus à tauro occiſus. 313
egita 84. Gothorum Rex externus. 613
egita peſsimus tyrannus. ibid.
egita ſupplicem ſe epiſcopis commendat. ibid.
Einingia. 5
Elandia. 9.836
elephantum ſtatuæ. 397
Embrinus Theodati gener. 413
emerita Luſitaniæ Metropolis 576
emigrationis Gothorum duæ cauſæ. 48
Enarus Muſca gubernator Noruegiæ. 848
engilbertus Dalacarlus publicæ libertatis aſſertor. 810
engilbertus de tyrannide Iuſſonis quæritur. ibid.
engilbertus in Daniam ad Ericum properat. 812
engilbertus à Dalacarlis princeps eligitur. ibid.
engilbertus Senatores cõtra tyrannos excitat. 813
engilbertus triginta arces paucis diebus expugnauit. 814
engilbertus in perorando uehemens. 815
engilbertus cauſam patriæ ad iuſtos iudices limitat. 819
engilbertus denuò Princeps regni eligitur. 820
engilbertus Arbogij comitia celebrat. 823
engilbertus Stocholmiam à Danorum tyrannide liberat. 824
engilbertus libertatis uexillum in Holmia collocat. ibid.
engilbertus iterum patriã liberat. 825
engilbertus patriæ pater indignè occiditur. 826
engilberti oratio prima. 814
engilberti oratio ſecunda. ibid.
engilberti in Senatores regni comminatio. 815
engilberti laudes immortales. 817
engilberti exercitus. ibid.
engilberti ad Ericum humana reſponſio. 818
Epheſus urbs ab Amazonibus condita. 66
epidamnus oppidum. 412
epidaurus oppidum. ibid.
epiphanius epiſcopus Ticinenſis. 377
epiſcopales cerimoniæ. 651
epiſcoporum grauis pœnitentia ob crimen alienum. 828
eporedium Pedemontanum. 549
Equi fame conſumuntur. 548

Erecti

Erecti campi in Neritia. 629
erengislus Plata Suecus. 735
ericus 6. Gothorum rex internus. 32
ericus 37. Gothorum Sueonũq; rex internus. 166. Eſtones Curetesq; in deditionem accepit. ibid. inſidiatores in furcam egit. ibid. moriẽs apud Veſtrogothos ſepelitur. 168
ericus Diſertus, 40. Gothorum Sueonumq; Rex internus. 176. dux exercitus Noruegiani. 174. duellum init cum Alarico. 175. uulneratus ab Alarico curatur. ibid. Sueonibus à Geſtillo præficitur. 176. bellicæ claſsis dux contra Frothonem Danum. 177. meruit cognomẽ Diſerti. ibid. cũ Rollero ad colloquiũ Frothonis uocatur. 178. cum Frothone certat de eloquentiæ palma. 179. à Grepo ad certamẽ prouocatur. 180. Grepos omnes extinxit. ibid. declinat machinationes Frothonis. 181. reſtituit Frothonẽ regno. ibi. eius pręclara facinora Frotho recognoſcit. 182. conſilio eius Frotho utitur. 183. Gunuara Frothõis ſoror ei in matrimoniũ datur. 182. recta & ſana conſilia Frothoni impartitur. 184. Gethari inſidias euaſit. 185. Sclauos opprimit. ib. eius opera Frotho Hunnos ſuperauit. 187. opem fert Rollero contra Noruegianos. 189. trigintaocto annos pacificè regnauit. 194
ericus Siuardi filius, Sueonum rex. 218. perſequitur Haldanũ. 219. oppugnat Haraldum & Daniæ regnum. 220. Danos ſubegit. ibid.
ericus 96. Gothorũ Sueonumq; rex internus. 350
ericus cognomento Impius, Daniæ rex, à S. Anſgario ad Chriſtum conuerſus. 628
ericus à uẽtoſo pileo nominatus, 109. Gothorũ Sueonumq; Rex internus. 640. magicæ artis peritus. ibid.
ericus Victorioſus. 110. Gothorum Sueonumq; Rex internus. 641. Liuones, Eſtones, Curetes, Pruſſos uicit. 642. imperio cõfœderatus. ibid. Suenonem Danum uicit. 643. principatus eius ampliſsimus. ibid.
ericus Aorſel, ſiue Sten-

ehillus,111.Gothorũ Sueonũq; rex internus.643. fit Chriſtianus. ibid. ab Archiepiſcopo Bremenſi petit prædicatores.644. pro fide Chriſti perſecutionem paſſus occubuit. 645
ericus Impius Danorũ rex. 646
S.Ericus Suetiæ rex.691.Ingonis regis filiam in coniugem duxit.ibid.innocẽtiæ tutor fuit.692. auaritiã ſummoperè deteſtabatur.693. leges eius optimæ.ibid. Finlandos Chriſtianæ fidei ſubiecit.694. in clerum & eccleſiã magnificentiſsimus.695.uita eius eximijs uirtutibus plena.696.occiditur.698
ericus 128.Gothorũ Sueonumq; rex internus.708. eius pietas.ibid.tempora eius feliciſsima.ibid.eius clementia.709.Valdemari Danici regis filiam coniugem habuit. ibid.mors eius. 710
ericus Balbus 130.Gothorum Sueonumq; Rex internus.712. uirtutes eius maximæ. ibid. à regno fugatur.713. uictoria renum recuperauit. ibid. bellum parat in Taueſtiam.714. mors eius. 715.
ericus dux Birgeri Regis frater. 747.
ericus Danorum rex. 752
ericus filius Magni Smeech, Gothorum Sueonumq; rex. 774
ericus Pomeranus, 137.Gothorum Sueonumq; Rex internus.802. coronatur ab Hérico archiepiſcopo Vpſalenſi.803.iuramenta eius in ſua coronatione. ibid.à Chriſtianis morib. alienus .804. cleri perſecutor.ibi.poſt oppreſſum clerũ militiã opprimendã aggreditur.805. horrẽda eius barbaries in nobiles. ibid. bellum in ciuitates Vandalicas promouet. 806.Danorum cõſilio fit tyrãnus.807. Engilberto uerba dedit.811. pertinacia eius in tyrannide.813. pœnitẽtia eius.818. bellũ parat in Sueones.ibi. exercitus eius naufragio perit.ibid. expoſtulat cum Engilberto.ibid. obſidetur.ibid.ad Holmiam uenit.821.ingratitudo eius erga Suecos.822.iuramẽtum ſeruare recuſat.ibid. negat regiam maieſtatem iuramentis obligari.829. ſtulta eius legatio.831.Dani ab eo deficiunt.ibid. deſperato ad regna reditu,

tu, Gotlandiam occupat. 832. obſidet à Carolo. 843. Danorũ opem implorat. 844. Danorum auxilio ab obſidione liberatur. 845. in Pomeraniam reuerſus moritur. ibid.
ericus Nielſon Iutho. 823. arcis Stocholmenſis præfectus. 824
ericus Puke. 824. æmulus Caroli Canuti. 827. modeſtus. ibid. ob bonam fidem ſuam perijt. ibid. captiuatur & decollatur. 828.
ericus Trolle Suetiæ princeps deſignatur. 902
ericus Trolle à Stenone captiuus detinetur. 903
Eſtones à Lindormo uicti. 169
eſtones ſuperantur. 196
eſtones ab Erico Victorioſo uicti. 642
eſtonum gens. 257
eſtrita Canuti regis ſoror. 660
S. Eugenius archiepiſcopus Toletanus. 606. 608
S. Eugenij mors. 610
eugenius 49. Gothorum & Sueonũ rex internus. 266
eugenius occubuit. 268
euricus 60. Gothorũ rex externus. 586
euricus Anthemium Imperatorem ſuperauit. 587
eurici optima conſilia. 588
eurici mors. ibid.
eurigius 83. Gothorũ Rex externus. 612
eurigius moritur. ibid.
euriphilus 14. Gothorum rex externus. 76
euriphilus ad bellum Troianum acceſsit & occiditur. ibid.
eutyciana hæreſis. 399. 448
Exercitus innumerabilis. 307
exiliũ tutius eſt omni exlege patria. 798
externi non præficiendi incolis. 731
externorum ciuium ingratitudo. 790

F

FAgas Græcus Ariminum obſidet. 548
falonia. 8
fames ingens inter Danos. 90
fames in Gothia & Suetia. 288. 316
fames horrenda. 450
fames Mediolani. 467
fames Romæ. 504
fames Placentina. 506
fames Romæ inaudita & horrenda. 509
fames intolerabilis inter Gothos. 557
fames in Hiſpania. 612
fames in Dania. 679

familiaritas parit contemptum. 283
faſtida Rex Gepidarum. 257
faſto 75. Gothorum Sueonumq; rex internus. 321
fatale reſponſum. 80
Ferungia 11
feſulæ Gothorum præſidium. 469
feſulę à Gręcis obſeſſę. 471
feſulæ & Auximum Græcis deduntur. 475
feuda à Chriſtophoro Bauaro cariſsimè empta. 839
feugo tyrannus. 114
Fides erga Principem commendanda. 422
finlandia. 5
finlandia duplex. 12
finlandia in plures principatus diuiditur. 13
finlandi Chriſtianæ fidei ſubijciuntur. 694
firmum ciuitas in agro Piceno. 502
firmum à Totila expugnatum. 503
finmarchorum gens inſuperabilis, & incantationibus dedita. 192
finningia. 5
finningiæ deſcriptio. 12
finni indigniſsimè tráſportantur & uenduntur. 721
Flaminia porta Romæ. 435
fliolmus, aliàs Siolmus, 59. Gothorum Rex internus. 283
fliolmi fatum ridiculũ. 284
Fœderis non ſeruati pœna. 272
fœminæ Gothorum bellicoſæ. 55. 96
fœminæ Gothorum non torpent otio. 276
fœminæ Noruegianæ armatæ pugnant. 630
fœminarũ inſignis fortitudo militaris. ibid.
Folandiæ tres. 11
folcho Archiepiſcopus Vpſalenſis. 734
folcho Algothi raptor uirginis. 740
folchungi ab auita probitate degeneres. 718
folchungi cótra Birgerum ducem. ibid.
folchungi alienigenas criminantur. 733
folchũgi Ingemarum Danum increpát & occidũt. ibid.
folchungi occiduntur. 734
folchungorum familia. 712
fons Vrbini repentè exaruit. 467
fortunæ uiciſsitudo. 390
Franci uicti à Gothis. 386
franci Gothorum hoſtes. 426
franci à Procopio ſuggillantur. 473
franci Toletum occupant 592.

franco

ſrancorum & Oſtrogotho rum bellum. 386
ſrancorū regum belli appa ratus in Gothos. 394
francorum legati ad Viti- gem. 476
frācorum ducum defectio à Gothis. 549
francorum 30.millia ab O- ſtrogothis occiſa. 589
francorum regum domeſti ca ſeditio. 595
francorum 40.millia à Re- caredo occiſa. 600
fraterna diſcordia. 629
fraternum odium inextin- guibile. 725
fratres quindecim Norue giani uexát Sueones.199. opprimuntur ab Halda- no. ibid.
fratrum duorum ſingulare certamen. 295
fridigernus48.Gothorum rex externus. 557
fridleuus Celer Danorum rex. 169
fridleuus Frothonis filius. 198. Hiarnonem Danum bis uicit. 200
frigga & Othinus Dij æ- ſtimabantur. 37
friggæ Deæ ſimulachrum quale. 38
friggæ colus & fuſus. 82
frigus ingens. 762
frigora horrenda. 690
friſones cum Fridleuo.169
fro Deorum Satrapa in Deorum numerum rela- tus. 39
frochinnia. 8
frogertus Noruegiæ Rex pro Gotharo pugnás,in- honeſtè occiditur. 160
frogertha filia regis Nor- uegiæ Frothoni nubit. 200
frotho frater Thoridæ mo litus bellum in Suetiam à Regnero captus eſt. 97. ingratus fuit erga Regno rum. ibid. extinctus eſt. ibid.
frotho Vegetus Danorum rex Frogertum inhoneſtè occidit. 160. à Gotharo ſuperatus extinguitur. ibid.
frotho Danorum rex bar- baris moribus erat. 179. cum Erico certat de e- loquentiæ palma. ibid. in ſidioſe intentat necem Erico. 180. claſsis eius ſubmergitur, & ipſe in fluctibus periclitatur.181. ab Erico & Rollero re- ſtituitur regno. ibid. fit melior. 182. Erici præcla- ra merita recognoſcit. i- bid. Erici conſilio uti- tur.183. leges æquiſsimas de cōſilio Erici tulit.186. Hunnos Erici opera ſu- perauit. 187

frotho Olaui Danorum regis filius.216.interficitur. 218
frotho 56.Gothorum Sueonumq; Rex internus. 278.à ſuis in deos relatus. 279
frouinus Danici exercitus præfectus. 116
frouinus & Attilus duellũ ineunt. ibid.
Fulgentius. 600
furuæ hoſtiæ. 39

G

GAdaricus cognomento Magnus,6. Gothorũ Rex externus. 53
gadaricus Scythas ſuperauit. 54
galderus rex Saxoniæ. 109
galerius Maximinus. 251
galerius contra Narſeum infeliciter pugnauit.ibid.
galienus Imp. 242
galieni ineptia. 244
galla Placida Athaulphi regis uxor. 571
galla Placida Conſtantio nubit. 576
galliæ Romanis per Gothos ademptæ. 587
gallicia. 616
gallus Trebonianus dux exercitus Deciani contra Gothos. 239
galtorum familia apud Veſtrogothos. 52.53
gaptus 2. Gothorum Rex externus. 50
gaſtillus &Rollo proceres Veſtrogothorum. 176
gautho Vermiæ & Solongiæ rex. 172
gautho in bello occubuit. 174
Gebericus 30. Gothorum rex externus. 254
gedanum Pruſsiæ emporium. 852
gellaquiſt. 734
genſericus Vandalorũ rex. 586
gentium & prouinciarum nomina unde mutentur. 255
geographia hiſtoriæ præmittenda. 3
gepa. 49
gepidæ ad Valachos ſe tráſtulerunt. 52
gepidæ inualuerunt. ibid.
gepidæ Gothis bellum inferunt. 53
gepidæ moleſtant Gothicas terras. 236
gepidæ unde denominati. ibid.
gepidæ à Gothis uincuntur. 237.265
gepidæ à Theoderico uincuntur. 374
gepidarum gentis origo. 49
gepidarum terræ longitudo. 149

gerardus

gerardus Comes Holſatiæ captiuatur. 733
geremūdus filius Toriſinū di contulit ſe ad militiam Theoderici. 265
german Magogi filius. 29
germaniæ ciuitates hoſtilia Valdemaro Danorum regi denunciant. 776
germanus Iuſtiniani patruelis aduerſus Gothos dux conſtituitur. 530
germanus Mathaſuētæ maritus. 531
germani mors. ibid.
germundus 71. Gothorum Sueonumq; rex internus. 303
gerutha Roderici filia, uxor Horuendilli. 114
geſalaricus 63. Gothorum rex externus. 590
geſalarici mors. ibid.
geſtillus 39. Gothorū rex internus. 173
geſtillus à Rollero contra Alaricum adiutus. 174
geſtillus Ericum Sueonibus præfecit. 176
geſtritia. 11
getæ & Gothi eadem gēs. 20.28.57
gethar 3. Gothorum Rex internus. 29
gethar 12. Gothorum Rex internus. 46
getherus Rex Noruegiæ. 176
getherus cum Lindormo. 169
getherus conatur Erici & Frothonis amicitiam dirimere. 184
getherus illuditur. ibid.
getherus inuidet felicitati Erici. 186
getricus 41. Gothorū Rex internus. 195
getricus Rugianos & Pomeranos uicit. 196
getrici erga Haldanum fraternus affectus. 195
gildebertus Francorū Rex contra Leonegildum. 599
gildus Imperij dux. 561
gilibertus Pariſiorum rex. 593
Giutha Regina Danica, & eius laus. 674
gizericus Rex Vandalorū. 578
Glacialis pugna. 855
gladiatoria ars. 280
Gobriæ interpretatio munerum Dario à Gothis miſſorum. 133
godingus Romanorum ad Iuſtinianum legatus. 528
godocus Longobardorum Rex. 318
gordieus mons in Scythia. 24
goſtagus, aliàs Oſtanus, 90. Gothorū Sueonumq; Rex internus. 345

goſtagi incredibilis & belluina tyrannis. 346
goſtauus Archiepiſcopus Vpſalenſis.903. cõtrouerſia eius cũ Stenone. ibid. pertinacia eius. ibid. obſeditur à Stenone. ibid. capitur à Stenone. ibid.
goſtauus Ericſon. 905
goſtauus 143. Gothorũ Sueonumq; rex internus. 907
gotharus 34. Gothorũ rex internus. 158. condidit leges de conſenſu populi. 159. præfectos ſapientes conſtituit. ibid. bellum in Danos mouet. 160. Frothonem Danorum regẽ extinxit. ibid.
gotharus 74. Gothorũ Sueonumq; rex internus. 313
gothia in multos principatus diuiſa. 8
gothia Meridionalis. 9
gothia quo tempore Chriſtum agnouerit. 194
gothiæ deſcriptio & ſitus. 6
gothiæ extenſio. 10
gothica gens Septentrionalium nationum antiquiſsima. 1
gothica & Italica milliaria differunt. 12
gothica natio pagana ſuperſtitione ſeducta in idolatriam labitur. 35
gothicæ gentis origo. 18. 23
gothicæ literæ antiquiſsimæ. 31
gothicæ mulieres uiris uirtute haud inferiores. 47
gothicæ fœminæ bellicoſæ. 55. 244
gothicæ gentis præclara facinora. 123. 124
gothicæ tranſmigrationis epilogus. 617
gothicarum rerum inclinatio. 454. 538
gothicum littus uexatur à piratis Regnaldi filijs. 269
gothicum imperium perhumanum. 499
gothici regni limites in Oraſund. 767
gothilas 17. Gothorũ Sueonumq; rex internus. 79. Eſtones, Magnopolenſes ac Curetes deuicit. ibid.
gothilas 17. Gothorum rex externus. 137
gothi à Ptolemæo Guthæ dicti. 5
gothi perpetui Danorum hoſtes. 7
gothi ad Chriſtum conuerſi. 8
gothi maiorum ſuorum geſta carminibus ædiderũt. 20
gothi & Gethæ eadẽ gens. 20. 28. 57.
gothi propter infinitũ ipſorum

rum numerum nouas ſedes quærunt. 32
gothi olim plures Deos colebant. 38
gothi pugnabāt pro Dijs ſagittis,& malleis contra tonitrua. 44
gothi proceſſuri ad prælium, immolabāt equos. 45
gothi quo tempore patriā exiuerunt. 49
gothi Vlmerugiam armis ſubactam excolebant. 50
gothi Vandaliæ partē ſubiugarunt. ibid.
gothi Martiales. 55
gothi paludes Mœotides tranſeunt. 55
gothi Scythę appellati.57. 63
gothi Sexoſis regis Aegypti legatos inuadunt. 59
gothi arma per Aſiam extendunt. 60
gothi capiuntur pulchritudine Aſiatici ſoli. ibid.
gothi in uotis diſſentiunt. 61
gothi ſapientes. 72
gothi crudeles Martis cultores. ibid.
gothi Perſarum copias lacerarunt. 131
gothi Dario munera ridicula offerunt. 132
gothi paruipendētes exercitum Darij leporem inſequuntur. ibid.
gothi uindicant iniurias à Macedonibus ſibi illatas. 139
gothi Philippum Macedoniæ Regē domuerūt. ibi.
gothi Lyſimachū Regem capiunt. 141
gothi ſtudioſi ſapientiæ. 143.149
gothi literarum ſtudioſi. 147
gothi facilius ducuntur quàm coguntur. 159
gothi diſsident à Sueonibus. 172.197.692.788
gothi abutuntur uictoria. 175
gothi prouocati per Ruſſos ad arma concurrunt. 212
gothi ſtrategemata Rutenorum declinant. ibid.
gothi Ruſsiam uaſtant. 213
gothi uincunt Rutenos. ibid.
gothi cedunt innumerabili multitudini Rutenorum. 215
gothi diffunduntur in Lituaniam & Poloniā.ibid.
gothi à Romanis contempti terras eis ſubiectas inuadunt. 227
gothi profligant Romanorum exercitum. 228
gothi traijciunt Danubiū. ibid.

gothi tranſmiſſo Danubio redeunt ad antiquas ſedes. 230
gothi cum Romanis paciſcuntur. 234
gothi cædũt Gepidas. 237
gothi uincuntur à Decio. 238.
gothi expugnant Philippopolim. ibid.
gothi ſimulato metu Decianis illudunt. 239
gothi inuadũt prouincias Romanorum. 242
gothi aquis calidis delectati. 243
gothi parant ſe contra aduentantem Romanorum exercitum. 244
gothi profligantur. 245
gothi humanitate non armis uincuntur. 252.561
gothi cõtra Vandalos. 254
gothi quærunt occaſionẽ bellandi. 264
gothi contra Gepidas. 265
gothi contra Sueuos. ibid.
gothi pugnant ſagittis & fundis. 308
gothi ab Arthuro Anglo uicti. 335
gothi Hunnos uicerunt. 362
gothi quietis impatiẽtes. ibid.
gothi Sueuos ſuperãt. 363. 364. 365
gothi Sciros delent. 364
gothi obſident Theſſalonicam. 366
gothi pro Rom. imperio pugnant. 367
gothi Gallijs Hiſpanijsq; dominati. 368
gothi Romam inſtaurant. 379
gothi Romanam libertatẽ à Cæſare euerſam reſtituerunt. 380
gothi Francos profligant. 386
gothi ſtudium liberalium artium Romæ reſtituerunt. 393
gothi ob hæreſim Arrianã caſtigati. 405
gothi alieni à tyrannide. 416
gothi à Belliſario in honore habiti. 423
gothi nulla iniuria Romanos affecerunt. 426
gothi uitam pro Romanis ponebant. ibid.
gothi Romam pluribus locis impugnant. 440
gothi Portuenſem urbem capiunt. 446
gothi Romanos fugãt. 450
gothi nullum ad ſacra loca confugientẽ uiolarũt. 455
gothi à Belliſario fraude uicti. 456
gothi de uiolata fide cum Belliſario cõqueruntur. 457

gothi

gothi Mediolanum obſident. 463
gothi Mediolanum expugnant. 468
gothi à crudelitate alieni. 468. 469
gothi penuria aquæ laborant. 474
gothi ob ſuam credulitatē ſæpe decepti. 481
gothi Byzantium captiui ducuntur. ibid.
gothi Græcos Verona expellunt. 490
gothi Imperatoris inſignia ceperunt. 492
gothi Græcos occidunt. 496. 501
gothi erga amicos beniniſsimi. 499
gothi Spoleto & Aſsiſio potiuntur. 503
gothi per inſidias Græcos opprimunt. 504. 505
gothi frumentum ad Romanos importandum occupant. 506
gothi Placentiam uincũt. ibid.
gothi perperam de ſeueritate culpantur. 515
gothi à ſeueritatis uitio defenſi. 520
gothi ſubita incurſione ſuperari ſolent. 525
gothi Ruſcianum oppidũ capiunt. 527
gothi Peruſiã expugnant. 528
gothi Rhegium & Tarentum expugnant. 530
gothi à Græcis nauali bello ſuperantur. 537
gothi à Narſete uincũtur. 540
gothi iuxta Hadriani molem obſeſsi. 544
gothi cum Narſete pacem ineunt. 552
gothi arma contra Narſetem reſumunt. ibid.
gothi in nomen Italorum abiuerunt. 553
gothi Arriani. 555
gothi Valentis duces trucidant. 557
gothi ex aduenis domini facti. ibid.
gothi Valentem uincunt, & incendio tradunt. 558
gothi cõtra Imperiũ Conſtantinopolitanum. ibid.
gothi ſub Fridigerno in Romanas prouincias diffunduntur. 560
gothi pro Romana Republica pugnãtes occiduntur. 561
gothi 25. annis caruerunt Rege. 563
gothi per Gothos uincuntur. 564
gothi à pace & quiete abhorrent. 575
gothi in Africam tranſituri periclitantur. ibid.

gothi & Honorius confœderantur. 576
gothi Hiſpaniam liberarunt. ibid.
gothi hoſtes Romani Imperij deleuerunt. 577
gothi Vandalos in Africã fugant. 578
gothi Sueuos penè ad internecionẽ proſtrarunt. 585
gothi ſuum imperium propagauere. 587
gothi Hiſpaniarum & Galliarum liberatores. ibid.
gothi hæreſim Arrianam abiurant. 600
gothi ſub Rege corrupto corrumpuntur. 614
gothi trecentis annis in Hiſpanijs regnauerunt. 617
gothi uindictæ cupidi. 683
gothi Danos uincunt. 761
gothi ad pacem parati. 821.
gothi Romanorum exemplo Regium nomen oderunt. 856
gothogetæ. 57
gothorum & Sueonum una Reſpublica. 6
gothorum diuerſa nomina. 20.57
gothorum Dij. 36.37.38.39.40
gothorum religio ex Pythagoricis traditionibus aucta. 41
gothorum ritus in ſacrificijs. 42.43
gothorum de immortalitate animæ opinio. 44
gothorũ patria fertilis & abundans. 48
gothorum uxores reuocãt maritos ſuos ex Aſia. 60
gothorum mulieres uiriliter pugnando fundũt hoſtes. 62
gothorum & Amazonum coniunctio. 73
gothorum in Europam primus reditus. 140
gothorum frugalitas. 142
gothorũ diſtinctio in Oſtrogothos & Veſtrogothos, unde orta. 151
gothorũ liberalitas & hoſpitalitas erga aduenas. 153.154
gothorum uires auctæ per Romanorũ Principum ignauiam. 243
gothorum & Sueonum regna iterũ coniunguntur. 266
gothorũ mos in aſsignanda dote. 275
gothorũ fœminæ non torpent otio. 276
gothorum magnanimitas. 280
gothorum diſceſsio Hunnorum regnũ euertit. 361
gothorum exercitium militare.

litare. 365
gothorum mores. 369
gothorum erga Romanos Pontifices reuerentia. 381
gothorum liberalitas in S. Petrum. ibid.
gothorũ humanitas in Italiæ nobilitatem. ibid.
gothorum liberalitate Italię urbes reſtitutæ. 382
gothorum imperiũ latiſsimum. 383
gothorũ in ſummos Pontifices & clerum fauor. 393
gothorum & Gręcorũ bellum apud Salonas. 405
gothorum cum Romanis expoſtulatio. 437. 454. 518
gothorũ intolerabilis multitudo. 443
gothorũ pietas in templa & ſacerdotes. 453
gothorum apud Ariminũ atrox pugna. 462
gothorum ad Belliſarium legati. 479
gothorum uictoria contra Græcos. 485. 492. 530
gothorum mutua diſcordia. 485
gothorum legati ad Iuſtinianum. 487
gothorũ ſumma in Deum pietas & patientia. 515. 567.
gothorum duces & præfecti ad Iuſtinianum deficiunt. 538
gothorum & Longobardorum pugna. 541
gothorum impetus in milites Narſetis. 550
gothorũ cruentiſsima pugna toto triduo contra Græcos. 552
gothorum ſeueritas. 565
gothorum clementia. 585
gothorum regnum per Hiſpaniam & Galliam. 587
gothos eſſe uitandos publico edicto Auguſtus Cæſar affirmauit. 148
gothos ſuæ credulitatis pœnitet. 478
gotiſcantia. 48
gotlandia. 317
gotlandia Prutenis uenditur, & per Suecos redimitur. 786
gotlandia à Danis deſolata. 845
gotlandia Sueonum iniuria à Danis occupatur. 847
gotlandiam ad Gothiã & Suetiam pertinere, multis rationibus probatur. 844.
gotlandenſis ſeditio & bellum. 740
gotlandi Sueonum primi Albertum Regem aſſumunt. 780
gotricus Danorum Rex, Chriſtianæ fidei perſecutor. 625

gottrici cōfœderatio cum Carolo Magno. ibid.
gotrici aſtutia. ibid.
gotuara Greporum mater ſuperatur reſpōſionū cal liditate. 180
Gradenſis inſula. 359
græca fides. 456
græcia à Totila deuaſtatur. 537
græci portēta colebāt. 42
græci Amazonas ſuperarunt. 70
grçci uaſtātNeapolim. 421
græci iuſiurandum iocum eſſe putant. 481
græci à Gothis uicti. 485. 492. 530
græci Veronam occupant, & inde à Gothis pelluntur. 490
græci in ſuos tyranni. 495
græci à Gothis cæduntur. 496. 501
græci Italos flagris cædūt. 499
græci Piſaurū recuperant. 502
græci Gothorum aſpectū formidant. ibid.
græci ad Gothos deficiūt ob denegatū ſtipendiū. 503
græci Gothorum inſidijs opprimuntur. 504. 505
græci omnium barbarorū immaniſsimi. 508
græci occupant Brunduſium. 510
græci in ſubiectos iniurioſi. 511
græci mendaces & malefici. 518
græci Spoletum capiunt. 521
græci ad Gothorum militiam ſe conferunt. 527
græci Gothos nauali prælio uincunt. 537
græci loquaces & garruli. 546
græcorum & Gothorū bellum apud Salonas. 405
græcorum fides fluxa. 418. 447
græcorum pax bello perniciosior. 459
græcorum prçfectorum ignauia & auaritia. 483
græcorum in Italos ſeueritas. 484
græcorū fœda timiditas. 493
grçcorū duç claſſes à Totila uno tēpōre deletç. 496
græcorum principatus intolerabilis. 499
græcorum perfidia Vitiges captiuatus. 514
græcorum ſeueritas in Romanos. 517
græcorum fuga. 534
gramus Schioldi Danorū Regis filius. 80
gramus aſtutè Gro filiam Sigtrugi Gothorum Regis

gis adeptus eſt. 81
gramus Gro in Daniá abducit. 82
gramus Scarinũ opprimit 84
gramus quoſdam conſanguineos Scarini ſuperaúit. ibid.
gramus occubuit. 86
grami filia à Sibdagero rapta in Noruegiam abducitur. 85
gratianus Imperator. 559. Theodoſiũ Imperij conſortem eligit. ibid.
gratianus cum Gothis fœdera componit. 560
gratianus occiſus bello ciuili. 561
S. Gregorij libri morales in Hiſpanias tranſportati. 609
grepus Ericum prouocat ad certamen. 180
grepi trigemini fratres. 179
grepi omnes ab Erico extinguuntur. 180
grimmerus 32. Gothorum Sueonũq; Rex internus. 154
grimmerus tyrannus fuit Dionyſio Syracuſano ſimilis. 155. ſacrilegus fuit. ibid. ſcurrarũ facilè princeps & protomimus fuit. ib. exactor oneroſus fuit. ibid.
grimmerus Eſtonibus & Curetibus tributa imperauit. 156. ſacrilegij pœnas dedit. ibid.
grippa Gothorũ dux. 410. 413
gro filia Sigtrugi. 80
gro per Gramum in Daniá abducitur. 82
Guthemia. 8
gudmundus 76. Gothorũ Sueonũq; Rex internus. 322
guido Cardinalis ad Calmarniam peruenit. 721
gumilda Aſmundi Regis uxor. 89
gundemarus, ſiue Gunnarus, 73. Gothorum Rex externus. 602
gundemarus Romanos & Vaſcones deuicit. ibid.
gundemari mors. ibid.
gundibaldus Burgundionum Rex. 378
gunno dux exercitus in Noruegiam. 281
gunuara ſoror Frothonis datur Erico in matrimonium. 182
guthæ & Gothi eadẽ gẽs. 5
guthem monaſteriũ uirginiũ in Veſtrogothia. 675
gutthormus Grami ex Gro filius. 82
gutthormus Danis præficitur. 86
gutthormus Gothorum dux. 699

Gyltarum familia. 53
gyritha Alphi & Aluildæ filia. 277
gyritha Gothica, Siuardi Gothorũ Regis neptis. 296

H

Hacho Amũdi Sueonum Regis filius. 269
Hacho Hyberniam inuadit. ibid.
hacho uiuente adhuc patre regni Suetiæ adminiſtrationem ſuſcepit. 272
hacho cum ſuo exercitu in Sielandia regiã aggreditur. 273
egregiũ eius ſtrategema. ibid.
hacho nuntiata morte patris reuocatur à Daniæ uaſtatione. 274
hacho cecidit. ibid.
hacho Longobardorum dux. 317
hadingus Danorum Rex. 86
hadingus arte magica peritus inſuperabilis uidebatur. 87
hadingus magnum exercitum duxit contra Aſmundum. 88
hadingus anguſtiatur præſumens inuadere Suetiã brumæ tempore. 90
hadingus Biarmienſes ſuperauit. 91
hadingus in Helſingiã fugit. ibid.
hadingus Vffonem inſidioſè oppreſsit. 92
hadingus cum Hundingo paciſcitur. ibid.
hadingus cognita morte Hundingi ſe ſuſpendi fecit. 94
hadingũ pro Deo habuit antiquitas. 40
hadriani moles, nunc caſtrum S. Angeli. 440.534
hagbartus Amundi Sueonum Regis filius. 269
hagbartus Signæ amore allectus in Daniam redijt. 271
hagbartus ſuſpenditur. ib.
haldanus Erici Diſerti filius, Sueonum Rex. 195. 197. quindecim fratres Noruegianos opprimit. 199. Hitthini filiam in matrimonium accipit. 201. occubuit. ibid.
haldanus filius Haraldi uindex paternę necis. 217 in Ericum uindictam molitur. 218. egregia eius fortitudo. ibid. Haquinum pugilem proſtrauit. 219. uictus ad Vitolphum pugilẽ fugit. ibid. Erici exercitum ſaxis obruere conatur. 220. fratris Haraldi necem ultus eſt. 221. in Sueo-

Sueoniæ Regem ſublimatur.ibid.piratas perſequitur.222. à Siualdo quodá ad pugnam prouocatur. 223.Siualdum unà cum ſepté filijs proſternit. 224. Harthbenũ cum ſuis cõmilitonibus ferro cõſumpſit. ibid.
haldanus pugil. 294. eius fortitudo. 295
hallandia. 9
hallandia non ſpectat ad Daniam. 753
halſtanus 118. Gothorum Sueonũq; Rex internus. 677
halſtani heroicæ uirtutes, & prudentia. ibid.
halſtani leges ſanctiſsimæ. 678.
halſtani mors. ibid.
hama Saxo à Starchatero deletur. 203
haquinus Ringo 72. Gothorum Sueonumq; Rex internus. 304. exercitus eius contra Haraldũ Danum. 7.306. oratio eius ad Danos.309. magnanimitas eius. ibid.
haquinus pugil ab Haldano proſternitur. 219
haquinus 92.Gothorũ Sueonũq; Rex internus. 350
haquinus dux Noruegiæ ſubmergitur. 665
haquinus Rode 115.Gothorum Rex internus. 670. clementia eius in ſubditos.671. pacificus fuit.ib. moritur. 672
haquinus Magni Smeech filius Noruegię Rex.774. Margaretã Valdemari filiam in cõiugem accipit. 778. à Sueonibus uictus in Noruegiam fugit.782.
haraldus Olaui Danorum Regis filius.216. Signem Caroli filiã ducit in uxorem.217. occubuit. 220
haraldus Haldani Regis filius, maximus Danorum Rex. 297. exercitus eius contra Ringonem . 305. mors eius. 308
haraldus Veſtrogothiæ princeps. 322
haraldus Danus cõtra Ericũ Victorioſum pugnans repellitur. 642
haraldus S. Olaui frater. 666
haraldus dux exercitus. 703.fugit. 704
haraldi Danici regis ignauia & iniuſtitia. 677
hartgrepa Vagnopti filia, magicę artis peritiſsima. 87
harthbenus Helſingus pugil inuſitatæ magnitudinis. 224
harhtbenus cum ſuis commilitonibus occũbit. ibi.

hathinus 86. Gothorum Sueonũq; Rex internus. 337
hathuna regia ſedes apud Suecos. 337
hatuna uilla. 752
S. Helena de Veſgothia. 702
Helgo Danorũ Rex,&dux belli aduerſus Attilum. 100
helgonis Noruegiæ Regis partes Starchaterus defendẽdas ſuſcepit. 203
helſinborg oppidum. 756
helſingia. 11
helſingi uindicãt mortem S.Erici. 698
heluetiorum origo. 196
heluidiana hæreſis exterminata. 610
heluiges Regina Suetiæ. 728
heluinus Amundi Regis Sueonum filius. 269
heluinus occubuit. 271
hemmingus Archiepiſcopus Vpſalenſis. 765
hemmingus Gaddus Lincopẽſis.862.inſignis oſor danici nominis.ibi. in Epiſcopũ Lincopenſem eligitur.863.prudentia eius in morte Stenonis. 866. Suetiæ claſsis dux cõtra Danos. 870. Iacobo Archiepiſcopo Vpſalenſi reſpondet. ibi. cõplures orationes cõtra Danos edidit.871.medio luſtro in Danos pugnat pro patria ib.monaſteriũ S.Brigittę diripit.872.uehemẽs eius oratio cõtra Danos. ibi.
henricus filius Aſmũdi prę ſumptuoſè pugnans interimitur. 88
S. Henricus Epiſcopus Vpſalenſis.694. S.Henricus Epiſcopus Finlandię.695. S. Henrici martyriũ. ibi.
henricus Scateler S. Erici occiſor. 697.698
henricus Archiepiſcopus Vpſalenſis. 801
herbertus primus Epiſcopus Lincopenſis. 626
hercules à Græcorum Rege mittitur contra Amazones. 68
hercules duxit in uxorem Augen Penaxagoræ Gothorũ regis ſororem. 74
hercules robuſtus & prudens. ibid.
hermegildus Leonegildi filius. 598
hermegildi religio & pietas. ibid.
hermegildi martyriũ. ibi.
hermegildi uxor in captiuitate moritur. 599
hermunduri. 255
herodotus reprehẽſus. 125
heroldus Danici exercitus dux. 333

herotus

herotus 103. Gothorũ Sueonũq; Rex internus. 631
herotus bellum contra Regnerũ Danũ mouit. ibid.
heruillus princeps Hollandorum Friſonumq;. 170
heruitus Rutenorũ rex bellum Gothis indicit. 212
heruitus rurſus Gothos inuadit. 214
heruitus iunior à Suecis occiditur. 215
heruli. 337
heruli uicti. 257
heruli ex Scandia Regem petunt. 340
herulorum gens unde nomen accepit. 256
herorũ res magnificè geſtę, obliuioni nõ tradendę. 31
hetha mulier Danis præficitur. 310
Hialto pugil Danicus. 105
hiartmanus cõtẽdit in Daniam pro concordia tractanda. 104
hiartmannus ſuſcipitur à Roluone. ibid.
hiartmannus Daniam occupat. 105
hiartmannus doloſe in cõuiuio occiſus. 105
hiarno Danus à Frideleuo bis uictus, tandem in bello occubuit. 200
hibbo Longobardorũ dux 317
S. Hieronymus de Gothorum ſeueritate. 565. 569
hildericus 29. Gothorum Rex externus. 253
hildigerus filius Gunnonis. 282
hildigernus pugil Sueticus. 294
hildigerni mors. 296
hildigisleus. 270
hildochus Longobardorũ Rex. 318
hippolyta à Theſeo capta. 69
hippolytus Theſei ex Hippolyta filius. 69
hiſpania à diuerſis gentibus occupata. 576
hiſpania in libertatem per Gothos ſurrexit. ibi.
hiſpania à Saracenis ſubiugatur, & in plura regna diuiditur. 616
hiſpaniæ Romanis per Gothos ademptæ. 587
hiſpaniæ à Saracenis liberatio. 617
hiſpani generoſi filij Gothorum. 370
hiſtoria quid. 2
hiſtoria non inutiliter res priſcas tradit. 22
hiſtoriæ laus. 1
hiſtoriæ ſcribendæ difficultas. 22
hiſtorici quibus maior fides adhibenda. 21
hiſtriani inferunt Gothis bellũ. 136
Holingerus. 712
Holingeri cædes & inno-

centia. 713
hollandi cum Frideleuo. 169
hollerum pro Deo uenerabatur antiquitas. 39
holſtanus 80. Gothorum Rex internus. 326
homo immolabatur antiquitus in ſacrificijs Gothorum. 43
honoria Valentiniani ſoror. 360
honorius Imp. 561
honorius Gothis in Gallia ſedes concedit. 566
honorius erga Athaulphũ ingratus. 573
honorius contra Athaulphum. ibid.
honorius & Gothi confœderantur. 576
hoſpitium duorum latronum. 314
hothebrotus 25. Gothorũ Sueonumq; Rex internus. 97
hothebrotus Orientales gentes tributarios fecit. 98
hothebrotus Gyrithã Noruegianam accipit in uxorem. ibid.
hothebrotus Roë Danorũ Regem uicit. ibid.
hothebrotus Daniã ſubigit. 99
hothebrotus à Tanai flumine ad Albim uſq; imperabat. ibid.
hothebrotus ſubmerſus interijt. 100
hothebroti contra Orientales gẽtes expeditio. 98
hotherus 27. Gothorũ rex internus. 107
hotherus fit Rex Danorũ. ibid.
hotherus in adoleſcentia ingenioſus & docilis. ib.
hotherus Magicæ artis peritus. 108
hotherus Nannã ſponſam in Suetiam adduxit. 109
hotherus in Daniam nauigat. ibid.
hotherus deceptus à Danis in Iuthiam fugit. ibid.
hotherus conqueritur de Danorum perfidia. 110
hotherus arguitur temeritatis à proceribus Suetiæ. ibid.
hotherus educit claſſem contra Balderum. ibid.
hotherus necẽ Geuari ſoceri ſui uindicauit. 111
hotherus in conflictu moritur. ibid.
hotheri cõflictus cum Baldero. 110
hotheri uictoria in Satyros. 345
horuendillus Iuthiæ præſes. 114
horuẽdillus Collerũ Norуegiæ Regẽ, & Selam Roderici

derici ſororē occidit. 114
horuendillus tyrannus. ib.
Hugulinus Danorum Rex contra Botuildum. 120
humani generis poſt diluuium propagatio. 25. 26
humulphus 15. Gothorum Rex internus. 77. pacauit diſcordias ciuiles. ibid.
humelus 16. Gothorũ Rex internus. 77
humelus Danis ſupplicantibus duos filios in auxilium miſit. 78
humelus Saxones domuit. 79
hunauad. 361
hũdingus 23. Gothorũ Sueonumq; Rex internus. 92
hundingus in Hadingum arma parat, ac tandē cum eo paciſcitur. ibid.
hundingi uolũtaria mors. 93
hunimundus Sueuiæ Rex, Gothos ad bellũ prouocat. 263. à Theodemiro capit. ibi. ſũma eius erga Gothos ingratitudo. ibi.
hunimundus 33. Gothorũ Rex externus. 264
hunni. 319
hunni à Frothone ſuperantur. 187
hunni ex Magis & Scythis procreati. 259
hũni ceruæ ductu paludes Mœotidas tranſierũt. ib.
hunni in Medelpathia. 261
hunni Gothos inuadunt. ibid.
hunni Gothorũ terras populantur. 262
hunni à Gothis uicti. 362
hunnorũ gentis origo. 258
hunnorum diuerſitas. 260
hunnorũ ſtatura & facies. 260
hunnorum regni euerſio unde. 361
hunnorum cædes. 263
huno Hunnorum Rex. 187
hunonis exercitus ingens. ibid.
huſaby arx Regia. 652
Hydruntum obſidione leuatur. 510
hydrunti deſcriptio. 521

I

IAcobus Erlãdi Archiepiſcopus Vpſalenſis. 734
iacobus Archiepiſcopus Vpſalenſis. 864. Gaddi orationem poſtulat, & Saxonis hiſtorias. 870
ianuarius mēſis lingua Gothica à Thoro nomen habet. 37
ianus. 24
iaphet à Noë præficitur Europæ. 26
iaphet Atlas Maurus dictus. ibid.
iarlerus Archiepiſcopus Vpſalenſis. 714

iarmerus Danorũ Rex.321. à Suecis in Suetiam uocatur. ibid.
iarmeri arx. 323
Idolatrarum ritus miſerabilis in ſacrificijs. 43
idolorum ſacerdos cæcitate percutitur. 643
Iempthia. 11
ierizleus Ruſsiæ Rex. 665
Ignaui & prudentis Principis comparatio. 284
Ildefonſus Archiepiſcopus Toletanus. 610
ildigerus Græcorum dux. 462
ildouadus, ſiue Ildibaldus 44. Gothorum Rex externus. 483
ildouadus occiditur. 487
ilium deletur. 243
illegitimo toro geniti exhæredantur. 667
illuſtrium fœminarum matrimonia difficilè impetrantur. 632
illyricum à Gothis ſubactum. 365
Imparati facilius uincuntur. 425
imperator eſt Deus terrenus. 561
imperatoris inſignia à Gothis capta. 492
imperatores multi pauco tempore. 368
imperium Romanum declinat per inertiam tyrannorum effœminatorum. 242
imperium trecentis annis uacauit. 587
imperij Romani inclinatio à Gothis incepit. 150. 597
Inceſtus Valdemari. 724
indigoia Gothorum fortiſsimus. 353
induciæ inter Belliſarium & Gothos. 456
induciæ diuturnæ inter Sueones & Dacos. 862
ingeburgis Suetica, coniunx Erici Regis Daciæ. 739. & 744
ingellus Daniæ Rex à Starchatero animatur. 205
ingellus 70. Gothorũ Sueonũq; Rex internus. 300
ingemarus, aliàs Ingo, 69. Gothorum Sueonumq; Rex internus. 297. à coniuge ſuſpenſus. 300
ingemarus cognomẽto Canutus, 79. Gothorũ Sueonumq; Rex internus. 325
ingemarus Danus ſororius Magni Regis. 732. à Folchungis increpatur. ibid. occiditur. 733
ingertha S. Canuti filia. 680
ingeuallus, ſiue Ingellus, 106. Gothorum Sueonũq; Rex internus. 635. optima eius indoles. ibi.

incen-

incendio perit. 636
ingo 54. Gothorum Sueonumq; Rex internus. 277
ingo 108. Gothorum Sueonũq; Rex internus. 639. Regneri filiam ducit. ibi. Ruſsiam uicit & deſolatam reddidit. ibid.
ingo 117. Gothorum Sueonumq; Rex internus. 673. contra leges patriæ nunquã deliquiſſe creditur. 674. bellum in Valdemarum Ruthenorũ Regem geſsit. ibi. occiditur. 676
ingo 120. Gothorum Sueonũq; Rex internus. 680. optimi eius mores. ibid. mors eius ex ueneno. 681
inſidiæ nocturnæ. 314
inſidię ſub ſpecie mercatorum. 841
Ioannes Magnus Gothus, Gothorũ Sueonumq; letus. 1. cur Gothicam hiſtoriam ſcribere uoluit. ibid. Hadriani Papæ alumnus. 2. Apoſtolicæ ſedis legatus. ibid. patriam exilio commutauit. 3
ioannes Vitalianus. 458. 493
ioannes Vitalianus à Belliſario ſuggillatur. 511
ioannes Vitalianus à Totila ſuperatur. 523
ioãnes Suercheri Regis filius. 686. turpiſsima eius libido. ibid. à plebe occiditur. 688
ioannes 1. Archiepiſcopus Vpſalenſis. 705
ioãnes 129. Gothorũ Sueonumq; Rex internus. 710. pietas eius. ibi. mors eius & ſepultura. 711
ioannes Adolphi Archiepiſcopus Vpſalenſis. 734
ioãnes Kropelinus. 820. 821
ioannes Magnus prefectus Calmarnenſis. 826
ioãnes Benedicti Archiepiſcopus Vpſalenſis patriæ liberator. 850. Carolũ Canuti in Stocholmia obſedit. 851
io. Benedicti fugato Carolo Chriſtiernũ uocat. 852
ioannes Benedicti Chriſtiernum coronat. 853
ioan. Benedicti à Chriſtierno captiuatur. ibid.
ioan. Benedicti à captiuitate liberatur. 855
ioan. Danorũ Rex. 860. Veſtrogothiã impugnat. ib. Stenonis magnanimitatẽ laudat. 861. à Stenone uincitur & fugatur. ibid. in Suetiã intruſus. 863. iterũ à Stenone fugat. ib. piraticã in Suecos extẽdit. 868
ioan. Braſcho eccleſiã Lincopenſem abſente Gaddo occupat. 871
io. Arcimboldus Apoſtoli

cæ ſedis legatus. 903
ioannis Vitaliani pauor. 511
ioannis Vitaliani fuga. 521
ionacopia oppidum. 720
ionacopenſis arx. 733
iouiales mallei. 44
iouialium malleorum uſus abrogatus. 45.684
Iſaaces Belliſarij miles. 513
iſaaces occiditur. 514
iſaacis imprudentia. 513
iſauricus Belliſarij miles. 419
iſaurici milites Romã Totilę prodiderunt. 514.529
iſidorus Pontifex Hiſpalenſis. 600.606
Italica & Gothica milliaria differunt. 12
italia antiquior regno Babyloniæ. 27
italiæ urbes Gothorum liberalitate reſtitutæ. 382
itali Gothorum imperium optant. 483
itali Gothorum opem contra Græcos implorant. 484
itali à Græcis flagris cæſi. 499
itali in Suetia militant. 799
italorum miſerrima conditio ſub Iuſtiniano. 499
Iuarus Blao. 716
iuari Blao magnanimũ reſponſum. 717
iudæi Gothorum defenſores. 418
iudæorum uis in armis. 421
iudæorum 90.millia baptizata. 603
iudaici ſacerdotij libertas. 711
S.Iulianus Archiepiſcopus Toletanus. 612
iulianus Tingitanæ prouinciæ præfectus Saracenos in Hiſpanias uocat. 616
iulius dies. 171
iulij diei loco celebratur natalis Chriſti. ibid.
iuramentum regium. 611
iuſſo Ericſen Danus crudelis carnifex. 808
iuſſo denuò fit tyrannus peſsimus. 812
iuſſo occiſus. 813
iuſtinianus Imp. 337
iuſtinianus bellum in Gothos parat ob cædem Amalaſuentæ. 398
iuſtinianus Galliæ Reges contra Gothos ſolicitat. 404
iuſtinianus liberare Romã parat. 445
iuſtinianus pacis conditiones Gothis & Gręcis pręſcribit. 478
iuſtinianus Vitigem Patricio honore donat. 482
Iuſtinianus durus & ſtupidus

dus. 519
iuſtinianus militiam in Italiam mittit. 524
iuſtinianus in re bellica tepidus. 528
iuſtiniani in Italiam expeditio. 403
iuſtiniani epiſtola ad Francorum Reges. 404
iuſtiniani reſponſoria ad Theodatum. 409
iuſtiniani auaritia. 484
iuſtiniani inconſtantia. 531
iuſtiniano à Medis bellum infertur. 527
iuſtinus Imperator Arrianos epiſcopos proſcribit. 387
iuſtinus Imp. pedes Papæ oſculatur. 388
iuſtinus Græcorum dux. 465
iuſtinus Græcorum præfectus. 492
iuuentutem ociari perniciosum eſt. 115
iutha uirgo Danica Sophię reginæ ſoror. 724
iuthia uel Iuthonia à Iuthone dicta. 78

K

Kindhia. 8
Kochelsholm caſtrum. 743

L

LAës Danorum Rex. 104
lampeda Regina Amazonum. 66
lampeda domeſticam curam agebat in regno. 66. 67
landzcrona caſtrum erigitur. 744
landzcrona ob corrupta uictualia periclitatur. 746
lantgertha Regneri Danorum regis uxor. 632
lanuſsio Longobardorum rex. 318
lappia duplex. 10
latinarum literarum inuentrix Carmenta. 30
latrones ſuſpenduntur. 186
laurentius archiepiſcopus Vpſalenſis. 720
Leander Hiſpalenſis Pontifex. 598. 600
legati Danorum ignominioſa morte conſumuntur. 327
legati Sueonum capti. 778
leges cedunt Marte furente. 93
leo Imperator. 308
leo Romanus pontifex Attilæ occurrit. 360
leoni Imperatori bellum Oſtrogothi inferunt. 362
leonegildus 69. Gothorũ rex externus. 598
leonegildus pertinax Arrianus. ibid.
leonegildus, armis quàm religione clarior. 599
leonegildi mors. ibid.

Iena uilla ſtrage Danorum memorabilis. 707
Iethu Longobardorũ rex. 318
Ieuca Gallica. 357
Liberalitas principis commendabilis. 61
liberatores patriæ ſæpius indignè tractantur. 825
liberius à Iuſtiniano cõtra Gothos mittitur, & Syracuſas occupat. 531
licinius. 252
licinius interemptus. 253
lincopia ſedes epiſcopalis Oſtrogothorum. 8
lindormus 38. Gothorum Sueonũq; rex internus. 168
lindormus uicit Rutenos & Eſtones. 169
liuones ab Erico Victorioſo uicti. 642
liuonum ſubactio. 326. 350
Lodoſia portus Veſtrogothiæ. 671.757
lodoſia incinerata. 762
lodoſia à Chriſtierno primo, Danorum rege occupatur. 849
longobardi gens Gothica. 540
longobardorum origo. 8
lõgobardorum exitus. 316
ongobardorum Reges & præſides. 318
lõgobardorum in Italiam ingreſſus. 319
longobardorum & Gothorum pugna. 541
lotherus Dani filius regno Daniæ præficitur. 80
Lubeca erigitur. 691
lubecenſes legati Sueones ſibi contra Danos conciliant. 870
lubecenſes deſerta Suecorum ſocietate Danis cõfœderantur. 872
luceolos oppidum à Narſete uictum. 542
luderus Gothorum dux. 427
ludouicus Caroli magni filius. 631
luiba 68. Gothorum Rex externus. 597. graue duxit regnare. ibid. Leonegildum conſortem regni effecit. ibid. Narbonæ moritur. 598
luiba 71. Gothorum rex externus. 601. occiditur. ibid.
lupicinus dux Valentis. 557
S. Lupus Trecarum epiſcopus. 358
Lyſimachus rex Macedoniæ. 140
lyſimachus cõtra Gothos pugnans, ab eis capitur. 141
lyſimachus ſuffocat leonẽ. ibid.

lyſimachũ captum Drõgethes rex alloquitur. 142
lyſimachia. 143

M

Machinæ bellicæ. 438
macurius. 544
magæ relegantur à communi hominum cœtu. 259
magæ nubunt Scythicis uiris, è quibus Hunni procreati. ibid.
magicæ mulieres Adelrunæ dictæ. 259
magnopolenſes bellum in Septentrionales parant. 789
magnopolenſes quatuor, inſignes piratæ. 798
magnus S. Olaui filius rex Noruegiæ. 667
magnus Nicolai Danorũ regis filius. 681. 682. S. Catum ducem occidit. 681. à Gothis in regem aſſumitur. 683. tyrannus. 684. Polonorum Regis filiam in uxorem duxit. ibid. occiditur. ibid.
magnus Henrici Scateleri filius, ſancti Erici occiſor. 698. in regem eligitur, & mox occiditur. ibid.
magnus Ladalaos dux Sudermanniæ. 723. claritudo eius fratrem Valdemarum ad inuidiam prouocauit. ibid. in Daniam fugit. 725. Veſtrogothiam ingreditur. 726. humanitas eius in uictum fratrem. 727. fit Gothorum Sueonumq; Rex. 728. coronatur. ibidem. magnificentia eius. 730. à Petro Porſe Dano captiuatur. 731. Folchungis iraſcitur. 732. duorum Regum cauſam iudicat. 737. plura monaſteria & eccleſias fundauit. ibidem. ſolennem Principum conuentum Holmiæ inſtituit. ibid. filiam ſuam monacham effecit. 738. ingens eius in diuinum cultum affectus. ibid. moritur. 740. Holmiæ ſepelitur. 741.
magnus Dyſauald Danus. 735
magnus Birgeri Regis filius naſcitur. 746. ducum inſidias euaſit. 752. ex Dania in Suetiam reuertitur. 759. captiuatur & occiditur. 760
magnus Smeech 134. Gothorum Sueonumq; rex internus. 764. minorennis eligitur. ibid. fit Rex Noruegiæ. 765. à probitate degenerat. 771. diuinas reuelationes cõtemnit. 772. periculũ maximũ

euadit.773.portentoſa libidine inficitur. ibid. iuſta admonitione deterior factus eſt. ibid. in filium Ericum deſæuit. 774. recuperato regno crudelior euaſit.775. Blanditus & Lactatus per côuitium uocatur. 776. proprij regni proditor & carnifex efficitur. ibid. ab Haquino filio captiuatur. 777.à captiuitate liberatur.ibi. nobiles proceres proſcribit.778. ſtupida eius pertinacia.779.habitus eſt ut publicus prædo. 781. ab honore regio deponitur. ibid. Suecis bellũ infert. 782.uincitur.ibid.toto ſeptennio captiuus detinetur. ibid. à captiuitate liberatur. ibid.
magnus Store uexillifer Engilberti. 816
magnus Beuctſon Engilberti occiſor. 826
magnus Green proditor. 846.
magnorum familia. 816
magogas gêtes Scythicas eſſe. 28
magogus Noë ex filio Iapheto nepos, primus Gothorum rex internus. ibi.
magogus Scythicæ gentis pater. ibid.
magogi duo. ibid.
magogibi urbs & patria Magog. 29
mahumetes. 348
maiorianus imperium occupat & occiditur. 586
mallei Iouiales. 44
marchia. 8
marchomanni. 255
mare album. 744
margareta Ingonis regis filia. 680. pietas eius. 681. maximæ eius opes. ibid.
margareta Valdemari Danorum regis filia, regina Noruegiæ.783.Suetiæ regnum ambit.785.à Suecis auerſatur.786. prudentia eius in adminiſtrãdo bello. 787. fit Suetiæ regina. 795. Danorum conſilio à pactis cum Sueonibus initis diſcedit. 796. à Suecis & Danis diuerſam aſſequitur æſtimationẽ.ibid. inexplebilis eius auaritia. ibid. Henricum archiepiſcopum Vpſalenſem mortuũ ſpoliat .797. nullum finem faciebat tributis. ibid. iuſiurandum pro ioco habuit.798.prouetus Sueticos hoſtibus regni contulit. ibid. ad Suecorum petita reſpondet.800. Ericum Pomeraniæ ducem eligẽdum proponit. ibid. in Suecorum odium propter Danos incidit.

incidit. 801. moritur. 804
marina filia Valdemari. 725
marpeſia Regina Amazonum. 66
marpeſia Rupes unde appellata. ibid.
marpeſia tractabat arma foris. ibid.
marpeſia ſtrenuè pugnando occiditur. 67
martem Deum belli putabant ueteres pagani. 37
martem quomodo placabant pagani. ibid.
marte furente leges cedũt. 93
martianopolis. 236
martianopolitæ redemerunt multo auro pacem à Gothis. ibid.
martianus Imp. 243
martianus Regulus. 489
martianus Byzãtinus trãſfuga Spoletum Græcis prodidit. 521
martinus Græcorum dux. 462. 467
maſſagetæ 57
maſſagetæ ſunt Oriẽtales Gothi. 125
maſſagetarum origo. 58
mathaſuenta Vitigis uxor. 427
mathaſuenta Byzantium unà cum cõiuge captiua ducitur. 481
mathias Chetelmundi Suecus. 745
mathias Chetelmundi regni Suetiæ gubernator. 760
mathias Chetelmundi moritur. 771
mathiæ Miechouitæ temeritas. 18
matrimonium occaſionem pacis præſtat. 638
matrimonia illuſtrium fœminarum difficulter impetrantur. 632
maxentius Belliſarij armiger. 431
maximianus Imp. 251
maximinus Gothus, Imp. Romanorum. 231
maximinus ſedecim lixas proſtrauit, totidemq; milites. 232
maximinus ad Imperium ſublimatur. 233. apud Aquileiam cum filio occiditur. ibid.
maximini ingluuies. 232
maximini robur. ibid.
maximinus Italiæ Hexarchus. 495
maximini cunctatio. 496
maximus dux Valẽtis Imp. 557.
maximus Imperium inuaſit & occiditur. 586
Medelpadia. 11
medi Iuſtiniano bellum inferunt. 527
mediolanenſes à Gothis deficiunt. 458. 463

mediolanum à Gothis obſidetur. 463
mediolanum fame infeſtatur. 467
mediolanum à Gothis expugnatum. 468
medópa Gothilæ Gothorum regis filia, Philippo Macedoni nupſit. 138
meler lacus. 11
menalippa ab Hercule capta. 69
menalippa captiuitate liberatur. ibid.
mendicus procatur. 328
menna Conſtantinopolitanus Antiſtes. 448
merita Danica uxor Regis Birgeri. 739.744
metallorum in Dalacarlorum terris inexhauſtæ fodinæ. 11
methothim præſtigiator magicus. 39
Militaris diſciplinæ præcepta. 248
militaris gloria antiquorum. 861
militia inutilis amouenda. 772
militiæ ſtudium. 326
militum in bello negligentia. 525
militum legatio minax ad Iuſtinianum. 526
milliaria Gothica & Italica differunt. 12
minuthyia Amazonum regina. 71
Mœſia Veſtrogothorum ſedes. 555
mœſiæ duæ. 250
Molendina à Belliſario in Tyberi conſtructa. 435
monomachia duorum regum. 84
monsfalco. 383
mons ruſticorum. 790
moraſteen. 764
moraui. 255
moriendum pro libertate patriæ. 810
moringia. 9
mors turpitudini anteponenda. 534
moſcouia. 13
moſcouitæ Roxalani dicti. 579
moſcouitæ à Suecis uicti. 745
moſcouitæ Suecos uincũt. 746
moſcouitæ ſuperantur. 772
moſcouitæ Sueones trucidant. 773
moſcouitarum intolerabilis multitudo. 743
moſcouitarum bellum. 772
moſcouitarum fraus. ibid.
motala torrens. 762
Muliebris aſtus & dolus. 101
mulieres & uirgines Aquilonares militiam olim excolebant. 58
mulieres Gothicæ uiris uirtute

tute haud inferiores. 47
mulieres Gothorum uiriliter pugnãdo fundunt hoſtes. 62
mulieres Gothicæ bello accinguntur. 244
mulieres in habitu uirili prælíantes. 249
mulierum Danicarum uiolatio. 331
mulierum rixa Reipub. perniciosa. 485
mundus à Gothis deletus. 406

N

NAnna Geuari Noruegianorum regis filia, Balderi nuptias refutat. 108
nariſci. 255
narnia à Gothis defecit. 429
narſes Græcorũ dux. 465. 466
narſes à Iuſtiniano dux cõtra Gothos conſtituitur. 536
narſes Hunnos deuicit. ibid.
narſes Gothos uicit auxilio Venetorum. 540
narſes Romã obſedit. 542
narſes Romam expugnat. 544
narſes quia eunuchus contemnitur. 547
narſetis exercitus potentiſsimus. 538
narſetis in Italiam ingreſſus. 539
narſetis uictoria in Campania. 548
narſeus profligatur. 251
natura prouida in animantibus conſeruandis. 10
nauale prælium acerrimũ. 163
nauale bellũ inter Gothos & Græcos. 537
Neapolis à Belliſario capta. 420
neapolis per Græcos uaſtatur. 421
neapolis à Totila obſidetur. 494
neapolitani Belliſarium hoſtem declarant. 418
neapolitanorum erga Gothos fides. 413
neapolitanorum oratores ad Belliſarium. 414
neapolitanorum cõſtantia pro Gothis. 416
nearchus 55. Gothorum & Sueonũ rex internus. 278
nearchus patriæ pater in Deos relatus. ibid.
neritia. 11
nerua Imperator. 230
Nicaſius Remenſis Epiſcopus. 356
nicea amnis. 689
nicolaus Danorum Rex. 680
nicolaus Cardinalis Albanenſis Anglicus. 686

nicolaus Alonis archiepiſcopus Vpſalenſis. 762
nicolaus Stenonis in Carolum arma mouit. 828. capitur & moritur. 829
nicolaus archiepiſcopus Vpſalenſis. 833
nicolaus Ienſon. 842
nicolaus Koning Epiſcopus Lincopenſis, Chriſtiernum in Daniam fugauit. 849
nicolai Rauallı Archiepiſcopi Vpſalenſis oratio de præeminentia regnorum Gothiæ & Suetiæ. 618
nicopiæ arx ſuperatur & deſolatur. 761
nigra à Suecis uaſtatur. 745
nilandia. 12
nilla Gothorum dux. 429
nimbrotus primus Babyloniæ rex. 27
nimbrotus alio nomine Saturnus dictus. ibid.
ninus auream ætatem uitiauit. 24
nini exercitus immenſus. 26
nix diu durans. 548
Nobilitas priſca à preſenti multum diuerſa. 696
nobilium praui mores. 321
noë tribus filijs totum orbem diuiſit. 23
noë à Tanais oſtio egreſſus, colonias in totum orbem extendit. 25
noë cētum annis moratus in Scythia. ibid.
noë pro poſteris orabat Dominum. ibid.
noë à domino benedictus. 26
noë totius mūdi rex. ibid.
noë decem annis occupatus fuit in conſtituendis colonijs per uniuerſum orbem. 27
noë Nimbrotum primum Babyloniæ regem creat. ibid.
noë magnā ætatis ſuæ partem poſt diluuium apud Scythas egit. ibid.
noë in Italia mortuus eſt. ibid.
norcopia torrens. 762
nordianus 44. Gothorum rex internus. 214
noruegia unde dicta. 79
noruegia inexpugnabilis. 656
noruegiæ ſubactio. 282
noruegiani aſtu Danorum exercitum eneruant. 170
noruegiani moliuntur bellum inferre Haldano. 197
noruegiani à Rutenis & Sueonibus uincuntur. 198
noruegiani oppreſsi ad Regnerum Danum confugiunt. 630
noruegiani diſcordes in

ſubſti-

ſubſtituendo rege. 665
noruegiani opprimũtur tyrannide Danorum. 666
noruegianæ fœminæ armatæ pugnant. 630
noruegianis præficitur canis in regem. 282
norus Noruegiæ præficitur. 79
nouenarius numerus obſeruatus in ſacrificijs Gothorum. 42.43
Nucerini Teiæ deduntur. 550
nucerinum bellum inter Teiam & Narſetem. ibid.
nuptijs conciliatur pax inter reges & regna. 657

O

OCeanus Scythicus. 13
Oddo magicæ artis præſtigiator mirabilis. 177. Rafnonem occidit. ibid.
oddo ſubmerſus cum ſuis interijt. 178
oddonis naues terebrantur. 177
odij cauſa inter Danos & Suecos. 681
odouacer Herulorum rex Italiam opprimit. 370
odouacer bis à Gothis ſuperatus. 375
odouacer triennio à Gothis obſidetur. 376
Ogyges. 24
Olaus Magnus Scandianæ inſulæ deſcriptor. 13
olaus Tretelia, 107. Gothorum Sueonumq; rex internus. 636. uictoria eius contra Biornum & Iuarum. ibid. pietas eius & innocentia. 637. moritur. 639
olaus Schotkonũg, 112. Gothorum Sueonumq; rex internus. 645. primus Chriſtianus in uniuerſo regno. 646. fidei Chriſtianæ propagator. 649. bellum parat in S. Olaũ. 655. bellum mouet in Noruegianos. 656. moritur. 658
olaus Triggonis Noruegiæ Rex. 647. Sigritham Suetiæ Reginam in coniugem poſtulat. ibidem. ſtupida eius ſtoliditas. 648. maligna eius in Reginam Sigritham molitio. ibid. bellum in Sueonem Danum promouit. 649. ſeipſum ſubmerſit. ibid.
ſanctus Olaus Rex Noruegianus. 654. patriæ libertatis aſſertor. ibid. bellum in Sueones & Gothos mouit. ibid. Gotlandiam ſubiugauit. 655. Danos ex Anglia eiecit.

ibid. Noruegianos ad libertatem hortatur. 656. ob fidem Chriſti perſecutiones ſuſtinuit. 659. fidem Chriſti prædicat. ibidem. periculum eius apud Danos. 662. ut publicus hoſtis à Noruegianis excipitur. 664. profugus ad Neritiá peruenit. 665. parat reditum in Noruegiam. ibid. occiditur. 666
olaus Archiepiſcopus Vpſalenſis. 707. 710. 714
olaus Sapiens Archiepiſcopus Vpſalenſis. 763
olaus Archiepiſcopus Vpſalenſis pro reditu Erici Regis laborat. 821. pacis conſultor. 827. pro Erico Rege ſolicitus. 830. ad Schoningiam proficiſcitur. ibid. Nicopiæ ueneno extinguitur. ibid.
olaus Abſolon Danus. 846
olaus Abſolon Sueonum imprudentia callidiſsimè utitur. ibid.
olaus Abſolon contra fœdera pugnat. 849
olibrius Imp. 586
olitenſis urbs ædificatur. 605
olo Noruegianus. 306. 310
Omundus Rex Daniæ. 311
opilonis traditoris indigna exaltatio. 394
oppius Sabinus occubuit. 228
optares Theodati occiſor. 424
Orithyia regina Amazonum. 67
orithyia ſpreta nuptiarum uoluptate, uirginitatem ſeruauit. ibid.
orithyia legatos mittit ad Sagillum Gothorum Regem. 69
oratores pro alieno delicto non ſunt culpandi. 411
oratoribus quid iure gentium debetur. ibid.
Oſtanus 78. Gothorũ Sueonũq; Rex internus. 324. tyrannus. ibid.
oſtanus 90. Gothorum Sueonumq; rex internus. 345
oſtarus Schoningiæ præfectus ſubijcitur Valandro. 285
oſtenus 58. Gothorum Sueonumq; rex internus. 281
oſtentum fatale. 389
oſter. 151
oſtergethæ. 8
oſtrodaliæ. 11
oſtrogetæ. 57
oſtrogotha 26. Gothorum rex externus. 230
oſtrogotha Romani Imperij

rij fines inuadit. 235
oſtrogothia. 8
oſtrogothi à Veſtrogothis diuiſi. 262.554
oſtrogothi Leoni Imperatori bellum inferunt. 362
oſtrogothi triginta Francorum millia occidunt. 589
oſtrogothorum & Francorum bellum. 386
Othen 9. Gothorum Rex internus. 46
othinus & Frigga à Gothis dij æſtimabantur. 37
othinus Magus. 87
othinus idolum. 298
othinus proditor Danus. 305
othinus dæmon. 323
otho Saxonicus Imperator. 642
otho primus Daniam ad Chriſtum conuertit. 646
othoniel Iudex Iſraël. 49
otthundia. 11

P

PAdus exaruit. 475
pagana ſuperſtitione faſcinata Gothia, labitur in idolatriam. 35
paganæ ſuperſtitionis ſtudia conſiderare, homini Chriſtiano non inutile. 35
pagani Martem belli Deũ putabant. 37
pagani morte captiuorum Martem placabant. ibid.
pagani arbitratu ſuo Deos ſubmouebant & ſufficiebant. 41
paganorum dij quò magis tributarij, eò ſanctiores. ibid.
panormum à Belliſario expugnatum. 407
pantaſilea Amazonum regina. 70
pantaſilea contra Græcos bello Troiano interfuit. ibid.
pantaſilea ardebat amore Hectoris. ibid.
pantaſilea proſtrata ferè omnes Amazones ſunt deletæ. 71
paralellorum à Ptolemæo diuerſa aſsignandi ratio. 16
pariſius prima Francorum ſedes. 385
parthi unde ortum habuerint. 60
parthi dum fugiunt, uehementer hoſtes ſequentes laceſſunt. 61
paſchatis celebratio in cõtrouerſiam uertitur. 597
paſtor Neapolitanus. 418
Paulus Cilix Romanus. 534
pauli Cilicis oratio ad cõmilitones. 535
pax multo auro à Gothis redempta. 236

pax inter reges & regna nuptijs conciliatur. 657
pacis ſtudia. 166
pacis conditiones à Iuſtiniano Gothis & Græcis præſcriptæ. 478
pacis officia. 771
Pedites facilius obſidionem tolerant quàm equites. 462
pelagius Diaconus ad Totilam legatus. 506
pelagius Totilæ ſupplex occurrit. 515
pelagius iram Totilæ mitigat. 518
pelagiana hęreſis exterminata. 610
penaxagoras II. Gothorũ rex externus. 73
penaxagoras Herculi bellum indicit. 74
penaxagoras cõpoſuit pacem inter Amazonas & Herculem, deditq; in matrimonium Herculi ſororem ſuam Angen. ibid.
perannius Belliſarij præfectus. 467
peruſia. 503
peruſia à Totila oppugnata. 523
peruſia à Gothis expugnata. 528
peſtilẽtia Romam infeſtat. 451
petrus Rhetor Iuſtiniani orator. 408.411
petrus I. archiepiſcopus Vpſalenſis. 705
petrus Porſe Danus regẽ Magnum inuitat & captiuat. 731
petrus Epiſcopus Aroſienſis in exilium mittitur. 743
petrus archiepiſcopus Lũdenſis. 766
petrus Aland. 792
petrus Store. 816
Phanotheus Herulorum dux. 467
philippa Erici Pomerani coniunx. 803
philippus Macedonũ Rex à Byzantinis in Cimerias terras bellum transfert. 136
philippus dolo tentat Gothos. 137
philippus ſtrategematibus uicit Gothos. ibid.
philippus Medompam filiam Gothilæ in coniugẽ accipit. 138
philippus affinitatis fœdera non ſeruat. ibid.
philippus Vdiſitanam Mœſiæ ciuitatem oppugnat. ibid.
philippus à Gothis domitus. 139
philippus 119. Gothorum Sueonumq; rex internus. 678. regnũ eius pacificũ. ibid. obitus eius. 679

philippi

philippi Imperatores. 234
philippopolis à Gothis expugnatur. 238
philmerus 7.Gothorũ rex externus. 54
philmerus Scythis bellum infert. ibid.
philo de multiplicatione humani generis. 26
Picenus ager. 458
pinciana porta Romæ. 435
piſaurum à Græcis recuperatum. 502
piſsia Gothorum dux. 429
Placentia à Gothis uicta. 506
platonis locus de Amazonibus. 71
plebeia multitudo in Suetia potens. 657
plinij locus lib.4.cap.13.in dictione Illeuionum reſtitutus. 10
Pontifex Romanus pro quiete Arrianorum orat. 388
pontificis Romani autoritas. 393
pontifices Pileati & Pij. 45
pontificum apud Gothos poteſtas. ibid.
pontificum apud Gothos ueneratio. 585
portuenſis urbs à Gothis capta. 446.529
Præceptum Domini de nõ eligendo rege alienigena. 802
præfecti mali. 720
præfectorum Regiorũ officia. 709
prælium nauale. 163
prælium cruentum in Sielandia. 268
præneſtina porta Romæ. 435
præſagium Danis perniciosum. 91
presbyterorum filij uiliſſimi. 667
princeps qualis, talis & populus. 153
principis prudentis exhortatio. 46
principis liberalitas commendabilis. 61
principis peccata irã Dei in ſubditos prouocant. 841
principes uiolatis pactis fiunt prædones. 798
principes populares. 858
principum ignauia. 721
priſcus hiſtoricus de Attila Hunnorum rege. 353
priſca nobilitas à præſenti multum diuerſa. 696
priſcorum tranſmigrationes multæ. 29
probus Imp. 250
procopius de Belliſarij perfidia. 477
prudentia cõſiliorum omnium mater. 546
prudentis & ignaui Prin-

cipis comparatio. 284
pruſsi ab Erico Victorioſo uicti. 642
pruteni. 55
Puerorũ corruptores. 391
pugna cruenta inter Suecos & Danos nobiliores. 104
pugna atrox inter Gothos & Græcos. 474
pugna aduerſus deſperatos periculoſa. 535
pugna cruentiſsima. 551. 552
pugil Vandalus. 113
pugil Vandalus proſternitur ab Vbbone. 114
pugiles gigantea fortitudine plures eodem tempore. 232
Pythagoras philoſophus. 143
pythagorica philoſophia. 42

Q

QVadi. 255
Quindecim fratres Noruegiani uexãt Sueones.199. opprimuntur ab Haldano uno relicto ſuperſtite. ibid.
Quintilianus frater Claudij Imp. 246

R

RAccho canis aſsignatus Danis pro rege. 104
radagaſius 52. Gothorum rex externus. 563
radagaſij potentia. 564
radagaſij mors. ibid.
rafno ab Oddone occiſus. 177
ragnerius Gothus, & eius aſtus. 544
ragualdus 121. Gothorum Sueonumq; rex internus. 682
ragualdi aſſumptio ſeditioſa. ibid.
ragualdi gigantea proceritas & ferocia. ibid.
ragualdi inſenſata temeritas. 683
ragualdi cædes. ibid.
raguilda Ingonis regis cõiunx. 680
rapiendi uirgines conſuetudo unde nata. 85
raptus uirginum. 301
raptus uirginum olim glorioſus erat. 81
raualdus 82. Gothorũ Sueonumq; rex internus. 330
raualdus Danorũ rex. ibid.
rauenna. 382
rauenna regia Gothorum ſedes. 379. 475
Recaredus 70. Gothorum rex externus. 599
recaredus hæreſim Arrianam abiurat. 690
recaredus Romanos ſæpe deuicit. ibid.
recaredus 40. millia Frãcorum occidit. ibid.

recaredus mitis in ſuos. 601
recaredi pietas. 600
recaredi mors. 601
rechimiris Imperator. 367
rechimiris ingratitudo erga Anthemium Imp. ibid.
recinſuindus 81. Gothorũ rex externus. 609
recinſuindus in Deum piẽtiſsimus. ibid.
recinſuindi uictoria in Vaſcones. 610
recinſuindi mors. 611
refo, id eſt uulpecula ex Dania in Suetiam mittitur. 625
refo proditionis crimine conuictus mari ſubmergitur. 626
regeta oppidum. 423
reginæ Danorũ ex Suetia adductæ, optimæ. 739
regium iuramentum. 611
regium nomen Gothis odioſum. 856
regiorum præfectorum officia. 709
Rhegyum urbs à Gothis expugnata. 530
regnaldus Suetiæ rex. 268. extincto Eugino uadit cõtra Siualdum. ibid. extinguitur. ibid.
regnaldus Noruegiæ Rex. 281. occubuit. 282
regnerus 24. Gothorum Sueonumq; rex internus. 94. per nouercam Thorildam factus eſt ſubulcus. ibid. per Suanhuitam à ſeruili cõditione liberatur. ibidẽ. prudentia eius in reſponſis. 95. in nouercam querelas exaggerat. 96. Suanhuitam in tori conſortem accipit. ibid. Frothonem Danorum regem capit. 97. Vpſaliæ tumulatur. ibid.
regnerus Daniæ Rex. 630. eius aſtutia. 631. Thoram Heroti regis filiam coniugem petit. ibid. duas immanes belluas occidit. 632. cognominatus Lodbroch. ibid. Schoningiam dotis nomine occupat. 633. uincitur. 637. Cõſtantinopolim nauigat. 639. piratica eius in terras remotiſsimas. 640
regnum paricidio partum, infeliciter adminiſtratur. 601
regna ob Regũ ſcelera ſæpe deſolantur. 615
regna felicia à tyrannis opprimuntur. 807
religio Gothorum ex Pythagoricis traditionibus aucta. 42
remenſes ab Attila miſerabili clade affecti. 356
reſimundus Sueuorũ princeps. 585

reſpa princeps Gothiæ. 241
retho Rutenorum pirata atrociſsimus. 286. 293
reualia fundatur. 691
rex ſine uirtute & ſapiẽtia monſtrum eſt. 107
rex magis hoſte nocet. 823
regem externum non eligendum. 654
reges Vpſalenſes. 30
reges olim dijs immolati. 43
reges ex Gothis & Suecis uiciſsim eliguntur. 706
reges alienigenæ non eligendi. 802
reges populares. 858
regum duorum monomachia. 84
regum bonorũ ultima cura de pecunia. 709
regũ iura diuinis legibus poſtponenda. 711
Rheto Frouini filius inducitur à Veremũdo ad occidendum Attilum. 117
rheto inuadit Attilum. 118
Ricardus 75. Gothorũ rex externus. 604. moritur. ibid.
richeſa regina Poloniæ. 725
richeſæ reginæ obitus. 710
richmundus Gothus. 511
riciarius Sueuorum Rex. 584
riciarius à Gothis ſuperatus & occiſus. 585
riduegia. 8
riga erigitur. 691
ringo 72. Gothorum Sueonumq; rex internus. 304
ringo Noruegianus. 311
riothinus rex Britonum. 587
rixa mulierum Reipub. perniciosa. 485
Rodericus Sueonum rex. 112. in Rutenos expeditionem parat, ibid. eius cognomen. 113. moritur. 114
rodericus 87. Gothorum rex externus. 616. pernicioſa eius libido. ibid.
rodulphus 85. Gothorum Sueonumq; rex internus. 336
roë Danorum rex, primo & ſecundo cõgreſſu ab Hothebroto uincitur. 99
roë tertio cõgreſſu ab Hothebroto occiditur. ibid.
rollerus rex Noruegiæ opem fert Geſtillo contra Alaricum. 174
rollerus dux bellicæ claſſis contra Frothonem Danum. 177
rollerus & Ericus ad colloquiũ Frothonis uocãt. 178
rolleri & Erici connubia. 184
rollo & Gaſtillus proceres Veſtrogothorum. 176
roluo rex Daniæ à matre Vrſilia uocatus, uenit in Suetiam. 101

roluonis

roluonis problema. 102
roluonis ingratitudo erga Attilum. 102.103
roluone interépto Hiartmannus Daniá occupat. 105
roma quàm potens & populoſa olim fuerit. 130
roma à Gothis inſtaurata. 379
roma à Vitige & Gothis obſidetur. 434
roma pluribus locis à Gothis impugnatur. 440
roma multis millibus uix defendi poteſt. 444
roma à Vitige oppugnatur. 446
roma fame laborat. 450. 504.509
roma infeſtatur peſte. 451
roma à Totila obſidetur. 504
roma à Totila capta. 514. 515
roma à Bellifario iterum recuperatur & munitur. 522
roma iterum à Totila obſidetur. 528
roma frumento conſeritur. 529
roma iterum à Totila expugnatur. ibid.
roma à Totila inſtaurata. 532
roma à Narſete obſidetur. 542
roma qualis erat in aduentu Narſetis. 543
roma à Narſete expugnatur. 544
roma ab Alarico capitur. 569
romanus Pōtifex pro quiete Arrianorum orat. 388
romana libertas per Cæſarem euerſa, à Gothis reſtituta. 380
romanum imperiū declinat per inertiam tyrannorum effœminatorū. 242
romani imperij inclinatio à Gothis incepit. 150. 597
romani Senatus epiſtola ad Aurelianum. 246
romani Pontificis autoritas. 393
romani olim gens rudis. 30
romani portenta colebāt. 42
romani cū Gothis paciſcuntur. 234
romani fœdus ineunt cū Gothis. 241
romani Gothorum tributarij. ibid.
romani Gothorum auxilium implorant. 370
romani diuturnam pacem turbant in eligendo Pontifice. 383
romani iureiurādo ſe Gothis obligant. 426

romani à Gothis deficiũt. 427
romani Belliſarium irri-dent. 436
romani Belliſarium repre-hendunt. ibid.
romani deriſorem Belliſa rium oderunt. 439
romani de Belliſario que-runtur. 443
romani ſe accuſant quòd Gothos excluſerint. 446
romani obſides occidun-tur. 447
romani à Belliſario in exi-lium miſsi. 448
romani à Gothis fugan-tur. 450
romani duo pecunijs cor-rupti. 459
romani pro Græcorum ſa-lute extrema ſuſtinent. 507
romani à Recaredo uicti. 600
romani à Gundemaro ui-cti. 602
romani à Siſebuto uicti. 603
romani à Cintila uicti. 605
romanorum exercitus pro fligatur à Gothis. 228
romanorum exercitus ſuc cumbit. 229
romanorum milites exau-torati coniungunt ſe Go this. 235
romanorum pœnitentia quòd à Gtohis ad Græ-cos defeciſſent. 452
Romanorum ingratitudi-nem Totilas arguit. 499. 517
romanorum querela corã Græcis. 507
romanorum exercitus ab Alarico deletus. 568
romanis optabilior mors quàm uita. 452
romanis à Deo terror im-mittitur ob læſam Gotho rum innocentiam. 568
roſtarus à paganis in Deo-rum numerum relatus. 40
roſtiophum Finnonicum Dijs applicuit antiqui-tas. 40
roſtoch erigitur. 691
rotherus pirata Ruteni-cus. 345
roxalani. 579
Rufinus Imperij dux. 561
ruglate oppidum. 423
ruſcianum à Gothis obſeſ-ſum. 526
ruſcianum à Gothis captũ. 527
ruſsia à Gothis uaſtatur. 213
ruſsiæ ſubactio. 326. 345. 350
ruſticus orator Theodati ad Iuſtinianum. 409
ruteni à Lindormo uicti. 169

ruteni iuncti Sueonibus Noruegianos uincunt. 198
ruteni Gothos ad arma prouocant. 212
ruteni à Gothis uincuntur. 213
ruteni à Sueonibus expugnati. 294.296
ruteni Suecis tributa pendunt. 298
rutenorum ſubactio. 293
Rytting doctor, proconſul Holmenſis. 858

S

Saba monaſterium erectum. 702.705
ſabellicus reprehenſus. 18
ſacrificia Gothorum nouenario numero obſeruabantur. 42
ſacrilegij pœna. 135
ſafra 50. Gothorũ Rex externus. 557
ſagillus 10. Gothorum rex externus. 73
ſagillus Græcorum acerrimus hoſtis. ibid.
ſagillus mittit Amazonibus auxilium contra Græcos. 70
ſalaria porta Romæ. 435
ſalles Gothorum orator, eiusq; ad Belliſarium Senatũq; Romanũ oratio. 436
ſalmoxes philoſophus Pythagoræ diſcipulus. 143
ſalmoxes adhibitus eſt à Tanobonta adminiſtrando regno. 144
ſalmoxis ſententiæ. ibid.
ſalmoxis doctrina de immortalitate animæ. ibid.
ſalonæ à Gothis obſidentur. 445
ſamagetæ. 55.57
ſamagetæ ſuperantur. 196
ſapiens uir præſtantior eſt forti. 147
ſaraceni à Bamba uicti. 611
ſaraceni ſubiugant Hiſpaniam. 616
ſaracenicum bellum. ibi.
ſatacundia. 13
ſaturnalia feſta. 283
ſaul Hebræus Gothos die Paſchali impugnat. 567
ſaxoniæ principes Danum Danorum Regem turbare conantur. 161
ſaxo multa falſa ſuis hiſtorijs immiſcuit. 189
ſaxo Danicas hiſtorias mutilatas tradidit. 330
ſaxo in uita Regneri reuidendus. 640
ſaxo Daniæ fines deſcribit. 844
ſaxonis carmina de uita Starchateri. 205
ſaxonis Danici in Sueones impoſtura. 626
ſaxones in Danos ire con-

tendunt. 78
ſaxones ab Humelo Gothorum Rege domiti. 79
ſaxones infeſtant ſinũ Gothicum. 157
ſaxones in Oſtrogothia profligantur. 158
ſaxones profligantur. 161
ſaxones cum Danis. 162
ſaxones cum Frideleuo. 169
Scandia in ſe continet tria regna. 6
ſcandia Scythica. 28
ſcandia & Tyle eadem inſula. 341
ex Scandia 30. nationes olim eruperunt. 7
ſcandiæ inſulæ deſcriptio & magnitudo. 4
ſcandiæ ſitus. 19
ſcandianæ inſulæ index. 17
ſcara ſedes Epiſcopalis Veſtrogothorum. 8.277
ſcarenſis ciuitas erigitur. 83
ſcarinus 19. Gothorũ Rex internus. 83
ſcarinus inſtruit bellũ contra Gramum. ibid.
ſcarinus à Gramo opprimitur. 84
ſchioldus Danorum Rex. 80
ſchiſma inter Symmachũ & Laurentium. 384
ſchoningia. 9
ſchoningia à Danis ſubacta. 328
ſchoningia redimitur. 766
ſchoningiani à Teutonibus grauiſsimè affliguntur. 765
ſchoningiani à Gothis & Suecis auxilium implorant. ibid.
ſchoningiani ſe, & poſteros ſuos, Regibus & Regno Suetiæ perpetuo iureiurando obligant. 766
de Schoningianis terminis fabula. 669
ſchoningianũ bellum. 285. 298.327.668.704.728.753. 761.817.868
ſcipionis Africani aſtutia. 90
ſciri per Gothos deleti. 364
ſclaui piratæ Danicas oras deprædantur. 185
ſclaui ab Erico opprimuntur. ibid.
ſclaui & Vandali ſolo nomine differunt. 257
ſclauicæ gentis ſtirps interit. 186
ſcoti efferati barbari. 669
ſcricfinnia. 10
ſcricfinni Tylenſes. 339
ſcricfinnorũ ueſtitus. 342
ſcurrarum nequitia. 179
ſcytha lingua Gothica ſagittarium peritum deſignat. 63

ſcythæ

ſcythę omnium hominum poſt diluuium primi. 24
ſcythæ gentes fortiſsimæ. 30
ſcythæ Gothos acriter impugnant. 54
ſcythæ ſuperantur à Gadarico. ibid.
ſcythia Araxea. 24
ſcythia olim Ouis dicta. 56
ſcythia unde dicta. 63
ſcythicus Oceanus 13
ſcythicæ gentis pater Magogus. 28
ſcythicis uiris magæ nubunt, è quibus Hũni procreati. 259
Sela Roderici regis ſoror interimitur. 114
ſelandia Daniæ inſula ab Attilo occupatur. 107
ſelandia Danica uaſtatur. 178
ſem à Noë præficitur Aſię. 26
ſemiramis. 24
ſenatus Romani epiſtola ad Aurelianum. 246
ſeptentrionales aſperi bello. 190
ſeptentrionalium nationũ antiquiſsima gens Gothica. 1
ſerui ex Regibus, & Reges ex ſeruis originem ducunt. 95.424
ſeruitus apud Gothos nulla. 818
ſexoſis Regis Aegypti inſatiabilis libido dominãdi. 59
ſexoſis legatos Gothi inuadunt. ibid.
ſexoſis fuga turpis. ibid.
ſexoſis temeritas. ibid.
Sibdagerus Noruegiæ rex à Gothis & Suecis aſſumitur in Regem. 84.85
ſibdagerus implacabili odio Danos proſequitur. 85
ſibdagerus Grami filiã raptam in Noruegiam abducit. ibid.
ſibdagerus poſt mortem Grami ſubacta Dania, præfecit illi Gutthormũ filium. 86
ſibdagerus in Gotlandia ab Hadingo opprimitur. ibid.
ſibyllæ liber de Gothis & Getis. 445
ſibyllinum uaticiniũ. 406
ſictuna oppidum. 820
ſiculi à Gothis deficiunt. 406
ſigarus Danorum Rex occubuit. 273
ſigericus 55. Gothorũ Rex externus. 574
ſigericus occiditur. 575
S. Sigfridus Anglię Archiepiſcopus. 9
S. Sigfridus Archiepiſco-

pus Eboracenſis. 649
S. Sigfridus ad Gothiam Meridionalem peruenit. 650
S. Sigfridi nepotes occiduntur. 652
S. Sigfridi obitus. 653
ſiggo Sueonum Rex. 30. apud Vpſaliã tumulatur. 32
ſiggo 13. Gothorum Rex internus. 46
ſigislaus Gothorum dux. 445
ſigne filia Caroli datur in matrimonium Haraldo. 217
ſigne filia Sigari Regis Daniæ. 270. ambitur à pluribus. ibi. ſeipſam iugulat. 271
ſigritha Suetiæ Regina. 647
ſigtrugus Suetiæ Rex. 80
ſigtrugus fatale reſponſum à Dijs accepit. ibid.
ſigtrugus Danis bellũ indicit. 82
ſigtrugus aurea claua concuſſus occubuit. ibid.
ſigtuna oppidum ædificatur. 30
ſimon Suare. 315
ſingulare certamen duorũ fratrum. 295
ſiolmus 59. Gothorum rex internus. 283
ſiſebutus 74. Gothorum Rex externus. 603
ſiſebutus in lege diuina inſtructiſsimus. 603
ſiſebuti pietas. ibi.
ſiſebuti uictoria contra Romanos & Africanos. ibid.
ſiſenandus 77. Gothorum Rex externus. 605
ſiſenandus tyrannus fuit & paricida. ibid.
ſiſenandus moritur. 606
ſiſigis à Gothis defecit. 477
ſiſualdus Herulorum Rex. 543. 549
ſiſualdus hoſtis improuiſus. 545
ſitalchus 18. Gothorũ Rex externus. 139
ſitalchi exercitus contra Macedonas. 140
ſiualdus quidã contra Haldanum conſpirationem molitur. 223. Haldanum ad duellũ prouocat. ibid. ipſe unà cum ſeptem filijs ab Haldano proſterni tur. 224
ſiualdus Eugini filius Rex Daniæ. 267
ſiualdus Sigari filius Danorum Rex. 274. occubuit. ibid.
ſiuardus Sueonum Rex. 215. Starchateri conſilio in Suetiæ Regem aſſumitur. ibidem. occiditur.

tur. 217
ſiuardus 53. Gothorum rex internus. 274
ſiuardus 102. Gothorum Sueonumq; Rex internus. 629. Siuardum Noruegiæ Regem uincit. ibi. tyrannus à fœminis ſuperatur. 630. occiditur. 631
ſiuardus Noruegiæ Rex. 629
Smalandiæ. 9
ſmyrna urbs ab Amazonibus condita. 66
Snio Daniæ Rex alienæ cõiugis raptor. 329
Sontius fluuius. 374
ſophia Danica Valdemari Suetiæ Regis coniunx. 720
ſophia Regina ſuperbiſsima. 722
ſophiæ inſolentiſsimi mores. 723
ſophiæ ingens dolor. 724
ſorinus Medorum Rex. 60
ſotdaliæ. 11
Spalorum gens. 56
ſpargapiſes filius Thamyris capitur, eiusq; exercitus inſidijs Cyri profligatur. 128
ſpargapiſes ſibijpſi mortẽ conſciſcit. 128
ſparſether uilla. 713
ſpina urbs. 475
ſpineticum oſtium. 475
ſpoletum à Gothis uictũ. 503
ſpoletum à Græcis captũ. 521
Starchaterus Sueonũ fortiſsimus. 201
ſtarchaterus plurima pera grauit regna. 202
ſtarchaterus Viſinnum latronem Rutenicum proſternit. ibid.
ſtarchaterus Tannã gigantem Byzantinum ſuperauit. ibid.
ſtarchaterus Viliſcam Polonum uicit. 203
ſtarchaterus Hamam Saxonem deleuit. 203
ſtarchaterus delicias & cõuiuia fugiebat. ibid.
ſtarchaterus Helgõis Noruegię Regis partes defendit. ibid.
ſtarchaterus nouem athletas uno congreſſu ſimul proſtrauit. 204
ſtarchaterus Ingellum Danię Regem miro ingenio animauit. 205
ſtarchaterus in molles & ignauos animaduertit. 206
ſtarchaterus ſibi cædẽ procurat. 210
ſtarchaterus interfuit pugnæ Regnaldi cum Siualdo. 268

Starchaterus Olonē Noruegianum occidit. 310
ſtarchateri carmina. 72
ſtarchateri carmina, quibus uitam frugalem commendat, & delicatā execratur. 207
ſtarchateri carmina, quibus uitam ſuam celebrat. 208
ſtarchateri mors. 211
ſtarchateri conſilio Siuardus in Suetiæ Regem aſſumitur. 215
ſtatuæ pretioſæ deiectæ. 441
ſtatutum iniquiſsimum. 100
ſtegaborg arx deſolatur. 761
ſtenchillus 116. Gothorum Sueonūq; Rex internus. 672
ſtenchillus optimarum legum conditor. 673
ſtenchilli eximia in Christum pietas. 672
ſtenchilli gigantea fortitudo. 673
ſtenchilli mors. ibid.
ſteno Sture ſenior, 140. Gothorum & Sueonum Rex internus. 857. Chriſtiernum uicit & fugauit. ibid. prudentia eius erga ſubditos. 858. ſumma eius laus. ibid. pietas eius & obſeruantia in clerū. 859. oblatam coronam contemnit. ibid. popularis fuit. ibi. rigor eius in præfectos. 859. beneuolentia eius in ſubditos. 860. tot milites quot incolas habebat. ibid. admiranda eius celeritas. 861. magnanimitas eius. ibid. Ioannem Danorum Regem uincit & fugat. ibid. eius humanitas in Danos captiuos. ibid. Ioannem Danorum Regem iterum fugat. 863. bella humaniter geſsit. 864. bellum eius contra Iacobum Archiepiſcopum Vpſalenſem. ibid. in gratiam cum Iacobo Archiepiſcopo reuerſus. ibid. Eccleſiaſticę libertatis aſſertor fuit. 865. Chriſtinam Daniæ Reginam reſtituit. ibid. ſtudium eius uincere in bono malum. ibid. moritur. 866
ſteno Sture iunior, 142. Sueonum Gothorumq; Rex internus. 901. controuerſia eius cum Goſtauo Archiepiſcopo Vpſalenſi. 902. Goſtauum Archiepiſcopum in arce Stech obſedit. 903. Danos fugauit. ibid. Goſtauum Archiepiſcopum captiuat. ibid. Ericum Trolle captiuat.

ptiuat. ibidem.popularis fuit. 904. conſiliarij eius ignaui & ſeditioſi. ibid. humanitas eius in hoſtē. 905.periculum eius.ibid. mors. 906
S.Stephanus. 644
ſtephanus primus Archiepiſcopus Vpſalenſis. 701
ſtilico Imperij dux. 561
ſtilico bis factus Honorij ſocer. 562
ſtilico exteras gētes in Italiam uocat. ibid.
ſtilico Gothos in Italiam uocat. 565
ſtilico cū filio trucidatur. 569
ſtiliconis perfidia. 562
ſtiliconis inſignis dolus & fraus. 566
ſtiliconis impietas. 567
ſtocholmia. 11
ſtocholmia fundata & erecta. 721
ſtocholmia præſidium totius regni Suetiæ. ibid.
ſtocholmia combuſta. 762
ſtocholmię emporij deſcriptio. 790
ſtocholmenſis ingens clades. 793
ſtraleſundium erigitur. 691
ſtrengenenſis eccleſię conflagratio. 762
ſtrunicus Sclauorum Rex occubuit. 186
ſtudium liberalium artiū Romæ per Gothos reſtitutum. 393
ſtudijs aſſuetis indulgendum. 408
ſturbernus Biorni Regis filius. 642
Suanhuita filia Hadrugi Regnerum & Thoraldū à ſeruili conditione liberauit. 94
ſuanhuita adamabat Rerum. 95
ſuanhuita cōfortat Regnerum. 96
ſuanhuita & Regnerus ſe mutuò ſpondent. ibid.
ſuanhuita ex dolore conceſsit in fata. 97
ſuāto Sueticæ militiæ princeps Moſcouitas uincit, eorumq; terras deuaſtat. 862
ſuanto à Stenone deficit. 863
ſuanto 141.Gothorum Sueonúmque Rex internus. 866
ſuanto uirtuti plus quàm diuitijs indulgebat. 867.
ſuanto mendaces deteſtabatur. ibid.
ſuanto Daniam impugnat. 868
ſuantonis familia honeſtiſſima. 866
ſuantonis liberalitas.ibid.
ſuantonis clementia. 867

Qq

ſuantonis pietas in Deum. ibid.
ſuantonis mors. 872
ſuantopolchus Prutenus. 740
ſuartmannus 83. Gothorũ Sueonũq; Rex internus. 331
ſuartmannus Danorũ rex. ibid.
ſudermannia. 12
ſuecanæ eccleſiæ ruina ſecum regni ruinam trahit. 865
ſueci ad Chriſtum conuerſi. 8
ſueci Danos ſubiugant. 106. 111
ſueci Hotherum animoſiorem reddunt. 110
ſueci deficiunt ab Eugino, præficientes ſibi Ragnaldum. 267
ſueci tardi ad iram, ueloces ad uindictam. 273
ſueci pugnant ſagittis & fundis. 308
ſueci nobiles tardi ingenij. 730
ſueci Carelos ſuperant. 743
ſueci Nigram & Vatlandiã uaſtant. 745
ſueci à Moſcouitis uincuntur. 746
ſueci Margaretam Danicã Reginam auerſantur. 786
ſueci fruſtra apud Margaretam conqueruntur de uiolatis pactis. 798
ſueci contra tyrannidem Margaretæ inſurgunt. 799
ſueci Danicati, pernicioſi ſunt in patria. 801
Sueci ad pacem parati. 821
ſueci Ericum admonentes lauant laterem. 822
ſueci Gotlandiam & Viſby occupant. 844
ſueci concordes expugnari non poſſunt. 858
ſuecorũ bellum in Danos. 315
ſuecorũ de Moſcouitis uictoria. 745
ſuecorum & Danorum diuerſa ſtudia. 807
ſuecis & Danis innatũ mutuũ & inextinguibile odium. 165
ſuecos pœnitet Margaretam eligiſſe. 797
ſuenno 2. Gothorum Rex internus. 29
Sueno Danus fit apoſtata. 647. grauiſsimæ eius calamitates. ibid. eius uerſutia. 648
ſueno Danicus Vlphonis Suetici & Eſtritæ filius. 674. probitas eius. 676. memorabilis eius pœnitentia. ibid.

ſueno

ſueno Sanguinatius. 675
ſueno 3. Danorũ Rex. 685. bellum mouet in Suetiã. 686. ſtolidus & iners. 687. triumphat ante uictoriã. 689. fuga eius à facie agreſtium. ibid.
ſueones à Gothis diſſentiunt. 172.197.778
ſueones à Siualdo deficiunt. 223
ſueones ab Arthuro Anglo uicti. 335
ſueones Taueſtos ſuperãt. 714
ſueones à Moſcouitis circũuenti trucidantur. 773
ſueones à Magno Smeech proſcripti ducẽ Magnopolenſem adeunt. 778
ſueones proſcripti Magnũ ſui officij admonent. 779
ſueones proſcripti Magnum diffidantes Albertũ eligunt. 779
ſueones ab Alberto contemnuntur. 784
ſueones cauſas ſuas dicturi, cachinnis & uerberibus reijciũtur. ibid.
ſueones Regem uolunt popularem. 787
ſuecis cum Teutonicis diſſentiunt. 789
ſueones impatientiſsimi ad iniurias uerbales. 790
Sueones armantur contra cucullatos, & ab eis illuduntur. 792
ſueones belli contra Margaretam propoſitum remittunt. 801
ſueones cum Erico Pomerano annales inducias ſtatuunt. 820
ſueones iuſtiſsima ab Erico petunt. 821.823
ſueones Danorum temeritatem deteſtantur. 832
ſueones ſub externis Regibus iram Dei experiuntur. 835
ſueones in Chriſtophorũ Bauarũ conſentiunt. 836
ſueones inteſtino odio ſe & patriam deſtituunt. 840
ſueones à Chriſtophoro Bauaro ob mutuũ odium taxantur. ibid.
ſueones periculoſè ſe Danis coniungunt. 842
ſueones ſuam imprudentiam accuſant. 847
ſueones Danos trucidant. ibid.
ſueones quo tẽpore Gotlandiam amiſerunt. ibid.
ſueonum & Gothorum una Reſpub. 6
ſueonum principes, Reges Vpſalenſes dicti. 30
ſueonum liberalitas & hoſpitalitas erga aduenas. 153.154

ſueonum & Gothorum regna iterum coniunguntur. 266
ſueonũ bellum in Danos. 329
ſueonum legati ad Ludouicum Caroli Magni filium. 627
ſueonũ ad Chriſtum conuerſio. ibid.
ſueonum domeſtica diſſenſio. 635
ſueonum & Anglorum Regum perpetua confœderatio. 649
ſueonum ſimplicitati à Danis ſæpe illuditur. 670
ſueonum in Danos odiũ. 686
ſueonum fortitudo. 744
ſueonum legati à Valdemaro Dano captiuantur. 778.
ſueonum à Magno proſcriptorum nomina. 780
ſueonum pars ad Margaretam Danicam Reginam deficit. 786
Sueonum grauis ruina. 789
ſueonum ſimplicitati ſæpe ab exteris illuditur. 792
ſueonum controuerſia in eligenda Margareta. 795
ſueonum proceres perſuadent Erico oppreſsionẽ cleri. 804
ſueonũ inter ſe odium perniciosum. ibid.
ſueonum nobiles ſubmerguntur ad præceptum Erici. 806
ſueonum beneuolentia erga Ericum. 822
ſueonum ſimplicitas. ibid.
ſueonum ciuiũ in Holmia periculum. 823
ſueonum in Reges externos propenſio. 836
ſueonum nobiles in mutuum odium propenſi. 838
ſeonum nobiles indiſcretè feuda coronæ ambiunt. 839
ſuercherus 60. Gothorum Rex internus. 284
ſuercherus 123. Gothorum Sueonumq; Rex internus. 685. Nicolaum Danorum Regem inſigni iniuria affecit. ibidem. pacis legatos ad Suenonem Danum mittit. 688. timor eius & perplexitas. 689. prudentia eius. ibid. pietas eius in religionẽ. 690. mors eius & ſepultura. ibid.
ſuercherus 127. Gothorum Sueonumq; Rex internus. 706. eius laus. ibidem. uindex in nobilitatem. 707. bello ciuili implicatur. ibidem. occiditur.

tur. 708
ſuetia Aquilonarium regnorum præcipua. 6
ſuetia quo tempore Chriſtum agnouerit. 194
ſuetia à Gothia diuiſa. 283
ſuetia multis annis ante Daniã ad Chriſtum conuerſa. 628
ſuetia ad Chriſtum cõuerſa. 644
ſuetia annonæ penuria laborat. 757
ſuetia regnum opulentũ. 867
ſuetiæ ſiue Sueoniæ deſcriptio. 9
ſuetiæ extenſio. 10
ſuetię nobiles in Ericũ Balbum conſpirant. 712
ſuetiæ ſenatorum imprudens diſſenſio. 843
ſuetica nobilitas diuinę ultioni ſubiecta. 653
ſuetica crudelitas. 733
ſuetica credulitas dolis ſæpe circumuenitur. 844
ſueticæ nobilitatis conditio ſub Erico Pomerano miſerrima. 805
ſueticum argentum tyrannos prouocat. 806
ſuetici regni periculum. 692
ſueui à Gothis ſuperati. 363.364.365.
ſueui à Gothis penè ad internecionem proſtrati. 585
ſueuorum origo. 579
ſuio Danorum Rex à pediculis uſq; ad nuda oſſa cõſumptus. 104
ſuitzerorum origo. 196
ſupplicem arma abijcientem occidere probroſum eſt apud Gothos. 164
ſuppolarium regionum mirabilia. 344
Syllæ & Boroiſtę collatio. 145
ſyluerius Papa. 400.448
ſyracuſæ à Liberio occupantur. 531

T

TAcitus Imperator. 250
tanais diuidit duas Scythias. 25
tanauſius 8. Gothorũ Rex externus. 58
tanauſius in fata cõceſsit, relatus à ſua gente inter Deos. 61
tannas gigas Byzantinus à Starchatero proſternitur. 202
tanobonta 20. Gothorum Rex externus. 143
tarentum à Gothis expugnatum. 530
taruiſium in Gothorum fide perſeuerauit. 517

tatho Longobardorũ rex. 318
taueſtia. 13
taueſtiæ arx. 715
taueſti à Sueonibus ſuperantur, & fiunt Chriſtiani. 714
Teias ultimus Gothorum Rex in Italia. 197
teias dux præſtantiſsimus. 539
teias 47. Gothorum Rex externus. 542
teias Francorum ſocietatem optat cótra Græcos. ibid.
teias Gothos in diuerſas Italiæ regiões diſtribuit. 547
teiæ ad belli duces oratio. 545
teiæ celeritas. 548
teiæ mora pernicioſa. ibid.
teiæ heroica & incredibilis fortitudo. 551
teiæ mors. ibid.
telephus Herculis ex Auge filius, 12. Gothorũ rex externus. 74
telephus bello Troiano interfuit. 75
telephus ab Achille letaliter uulneratus. ibid.
templi Vpſalenſis, idolis quondam conſecrati, magnificus apparatus. 35
teſſander à Telepho uulneratus occubuit. 75
teudes, ſiue Teuda, 64. Gothorũ Rex externus. 593
teudæ bellum contra Gilibertum Pariſiorum Regem. 593
teudæ mors. 594
teudiſclus, ſiue Teudegiſlus, 65. Gothorum Rex externus. 594
teudiſclus Rex ſceleratus. ibid.
teudiſcli mors. ibid.
teutones Schoningianos grauiſsimè affligunt. 765
teutones Sueços ligneis ſerris mactant. 793
teutones Sueones magno numero comburunt. ibid.
teutonũ crudelitas in Suecos. 789
teutonum in Suecos pertinax odium. 791
teutonum fœda uafricies in Suecos. 792
teutonum perfidia in ſuos conciues. ibid.
Thamyris Gothorũ Regina extra patriam. 123
thamyris prohibet Cyrũ ingreſſu regni. 125
thamyris deterret Cyrum à bello. ibid.
thamyris Cyrum ad cóflictum laceſsit. 128
thamyris Cyrum ſuperauit. ibid.

thamy-

thamyria urbs. 129
theobertus Francorũ rex. 396
theodatus Hetruriæ princeps. 395
theodatus fit Rex beneficio Amalaſuentæ. ibid.
theodatus 42. Gothorum Rex externus. 396
theodatus ſcripſit hiſtoriã ſui temporis. ibid.
theodatus fit tyrannus. 397
theodatus omnibus inuiſus. 398
theodatus pacẽ à Iuſtiniano petit. 399.407
theodatus annonæ penuriam ſubleuat. 401
theodatus minatur Iuſtiniano. 404
theodatus Romanorum & Italorum regnum parui facit. 409
theodatus ſacra uaſa reſtituit Baſilicæ S. Petri. 412
theodatus tributa remiſit. ibid.
theodatus magica ſuperſtitione ſeductus. 419
theodati indoles optima. 395
theodati ſordida auaritia & imbellia. 396
theodati ad Venetos epiſtola. 401
theodati ineptia. 403
theodati ignauia. 409
theodati epiſtola ad Iuſtinianum. ibid.
theodati minę in oratores Iuſtiniani. 411
theodati mors. 425
theodebaldus Francorum Rex Gothos & Græcos inuadit. 471
theodebaldus Francorum Rex in ſocietatem belli à Iuſtiniano ſolicitatur. 539
theodembertus Francorũ Rex Gothis confœderatus. 463
theodemirus 36. Gothorũ Rex externus. 364
theodemirus in Sarmatas & Illyricum. 365
theodemirus Sueuos & Alemannos uincit. ibid.
theodemirus moritur. 366
theodericus 39. Gothorũ Rex externus. 368. naſcitur. 362. à Leone Imperatore ad patrem remittitur. 365. uictoria eius adhuc adoleſcentis. 369. à Zenone Imperatore in filium adoptatur. ibid. à Zenone Arrianus efficitur. 370. eius ad Zenonem oratio. ibidem. Roma & tota Italia à Zenone illi commendatur. 374. Gepidas & Bulgaros uicit. ibidem. Tranſpadanam Galliam in fi-

dem recepit. 375. Rauennam ingreditur. 377. ſumma Romanorum gratulatione excipitur. 377. uicinorum regũ affinitate roboratur. 378. regnũ eius feliciſsimum. 379. omniũ Imperatorũ optimus. 382. Tridentum muniuit. 383. liberalitas eius in Ligures. 386. acerrimus in fures. ibi. dexteritas eius in iudicijs. ibidem. Legatos ad Iuſtinianum Imperatorem mittit. 388. fit tyrannus. 389. eius pœnitentia. ibid. Hiſpanias à Gallis liberat. 589. Hiſpanias duodecim annis rexit. 590
theodericus 57. Gothorũ Rex externus. 580
theodericus 59. Gothorũ Rex externus. 584
theodiſclus Theodati filius. 425
theodiſclus hęreticus. 608
theodoræ Iuſtiniani uxor. 448
theodora ſuperbia. 484
theodoſius Imp. 559. militarem diſciplinam reſtituit. ibid.
theodoſius Atanaricum in Conſtantinopolim inuitat. 560
theodoſij mors. 561
theofredus à Vitiſa excæcatur. 615
theſaurus Sueticus ſubmerſus. 842
theſeus Athenienſiũ rex, Hippolytá coniugem duxit. 69
theſſalonica urbs à Gothis obſidetur. 366
thomas Epiſcopus Aboënſis. 715
thonno Danus proditor. 312
thonnonis proditoris ſupplicium. 313
thor Magogi filius. 29
thora Heroti regis filia. 631
thoraldus per nouercã factus eſt ſubulcus. 94
thorilda iniqua nouerca Regneri. ibid.
thoriſmundus 58. Gothorum rex externus. 581
thorne. 5
thorones. 37
thorus à Gothis quondam æſtimatus ſummus Deorum. 36
thori pro Iouis nomine olim utebantur Gothi. 36
thracia Veſtrogothorũ ſedes. 555
thyra Suenonis Danici regis filia. 648
Tiberius Cæſar. 227
ticinum Gothorum ſedes. 376
ticinum in Gothorũ fide perſeuerauit. 517

tillinge.

tillinge. 789
tirſagetæ. 57
tiuſthia. 8
Tocho pirata extinguitur. 222
toletum à Francis occupatur. 592
toletum primatus in Hiſpania ſedes. 608
tollagarn. 729
tonitrua Gothis unde dicta. 37
tordo Noruegianus ſatrapa à Carolo Gothorum rege occiditur. 154
tordo 33. Gothorum Sueonumq; rex internus. 156
tordo 84. Gothorũ Sueonumq; rex internus. 333
tordo Danorum rex. ibid.
tordo 88. Gothorum Sueonumq; rex internus. 343
tordo Bonde Danos à Veſtrogothia expellit. 850
torillus, ſiue Totillus, 97. Gothorum Sueonumq; rex internus. 351
toriſmundus 34. Gothorũ rex externus. 265
toriſmundus uictor cecidit. ibid.
toſtho belli autor inter Danum & Adulphum, interficitur. 164
totila, ſiue Totilas, Taruiſinus. 488
totila 46. Gothorum rex externus. 489
totila & Attila differunt. 489
totilas uictoria humaniſsimè uſus. 492
totilas Flaminiam, Hetruriam & Capaniam uincit. 493
totilas Neapolim obſidet. 494
totilas erga Romanas matronas clementiſsimus. ibid.
totilas Apuliam, Lucaniã & Calabriam uicit. ibid.
totilas uno tempore duas Græcorum claſſes deleuit. 496
totilas Neapolim uictor ingreditur. 498
totilas à ſuis diſciplinã militarem ſeueriſsimè exigebat. ibid.
totilas Romanorum ingratitudinem arguit. 499. 517
totilas Tyburtinã urbem occupat. 501
totilas Firmũ & Aſculum expugnauit. 503
totilas in agricolas perhumanus. 504
totilas Romã obſedit. ibi.
totilas Tyberis ripas catena coniunxit. 510
totilas à ſanguine abſtinentiſsimus. 514
totilas Romam capit. 514. 515

totilas Romam egreditur. 521
totilas amiſſas terras recuperat. ibid.
totilas Peruſiã oppugnat. 523
totilas Io. Vitalianum ſuperat. ibid.
totilas iterum Romam obſidione cingit. 528
totilas Romam denuò capit. 529
totilas Romam inſtaurat. 532
totilas Græciã inuadit. 536
totilas occiditur. 541
totilas origine Gothus, natione aũt Venetus. ibid.
totilæ bellum primum & proſperum. 491
totilæ ad ſuos exhortatio. ibid.
totilæ ſtrategema. ibid.
totilæ humanitas & clemẽtia. 497
totilæ ad Neapolitanos benigna oratio. ibid.
totilæ in deuictos Neapolitanos clementia. 498
totilæ clementia in Romanos. 516
totilæ clementia in Ruſticianam Symmachi filiam. ibid.
totilę oratio pro ſalute Romanorum. ibid.
totilæ iram Pelagius mitigat. 518
totilæ ad Iuſtinianum legati. ibid.
totilæ literę ad Iuſtinianũ. ibid.
totilæ in euertenda Roma moderatio. 519
totilæ uictoria ob celeritatem parta. 524. 525
totilæ in deuictos hoſtes clementia. 527
totilæ ſtrategema in expugnanda Roma. 529
totilæ cũ S. Benedicto colloquium. 532
totilę pietas erga deuictos hoſtes. ibid.
totilæ in Siciliam expeditio. 533
totilæ theſaurus à concubina proditur. 549
Traianus Imperator. 230
transfugæ cauendi. 664
tranſmigrationes priſcorũ multæ. 29
tráſpadana Gallia à Theoderico in fidẽ recipitur. 375
trebellius hiſtoricus reprehenſus. 246
tributum de qualibet cauda. 797
tributum pro quolibet foco. ibid.
tributum à quolibet coniugio. ibid.
tributa tẽpore belli laxanda. 636
tridentum à Gothis munitum.

nitum. 383
troia expugnatur. 76
troia deletur. 243
troianum bellum atrociſsimum aduerſus Gręcos. 75
trollorum familia publico odio ſubiecta. 902
trugillus Sprachalegh. 661
trugillus Epiſcopus Danus. 666
Tuiſco Noë filius. 260
tulgas 79. Gothorum Rex externus. 607
tungarenſis ciuitas ab Attila diruta. 358
turgillus Canuti, tutor Birgeri Regis. 740
turgillus regni gubernator. 741
turgillus mouet bellum in Moſcouitas. 742.744
turgillus ab adminiſtratione regni abſolui petit. 747
turgillus captiuatur & decollatur. 751
turgillus caruit eccleſiaſtica ſepultura. ibid.
turgilli auaritia ob ductā coniugem Saxonicā. 748
turres ligneæ. 438
Tyberis ripæ catena à Totila coniunguntur. 510
tyburtina urbs à Totila occupatur. 501
tyle & Scandia eadem inſula. 341
tyles inſulæ deſcriptio. 337
tylenſis inſulæ amplitudo. 341
tylemarchia. ibid.
tyrannus quid. 311
tyranni ſe mutuò trucidant. 115
tyranni & boni regis differentia. 291
tyranni timidi in hoſtes. 347
tyranni legibus S. Erici abutuntur. 693
tyranni in Suetia. 806
tyranni timidi. 813
tyrannorum mores. 286. 412.486.850
tyrãnorum gaudiũ breue. 684
tyrannorum crudelitas & auaritia. 693
tyrannorũ filij ob paterna ſcelera caſtigantur. 742
tyrãnorum infamis uita & mors. 748
tyrannorum ſerui & conſiliarij peſsimi. 783.787.822
tyrannorum geſta per ſucceſſores abrogari ſolent. 799
tyrannis quicquid libet, ſibi licere putant. 820
tyrannos admonere eſt operam perdere. 778
tyrannicidarum laus. 325
tyundia. 11

V

VAgnoſtum pro deo habuit antiquitas. 40

ualamirus 35. Gothorũ rex externus. 360
ualamiri mors. 364
ualáder 61. Gothorum rex internus. 285
ualarus Gothus, Græcos prouocat ad ſingulare certamen. 491
ualdamata nupſit Balambro. 264
ualdaricus Longobardorũ rex. 318
ualdemarus Ruthenorum rex. 674
ualdemarus 131. Gothorum Sueonumq; rex internus. 716
ualdemarus dux, Birgeri regis frater. 747
ualdemarus Danorum rex. 775.
ualerianus Imp. Chriſtianorum perſecutor. 241.
ualerianus Armenorũ dux. 524
ualerianus Tanneti præfectus. 548
ualerius archiepiſcopus Vpſalenſis. 708
ualerij Hiſpani error in hiſtoria. 586
ualens Imp. perfidia Arriana Gothos infecit. 555
ualens bellum in Gothos parat. 557
ualens à Gothis uictus. 558
ualens à Gothis incendio traditus. ibid.
ualentis duces à Gothis trucidantur. 557
ualentinianus tertius. 576
ualentinianus à milite Aecij occiſus. 586
ualẽtiniani Imperatoris epiſtola ad Veſtrogothos. 355
uallia 56. Gothorum Rex externus. 575
uallia cõtra Alanos & Sueuos. 577
uãdaliæ partem Gothi ſub iugarunt. 50
uandalus pugil. 113
uandali cum Gothis concordiam ineunt. 54
uandali cæduntur. 113
uandali cum Danis. 162
uandali Gothis cedũt. 234
uandali cum Romanis fœdera ineunt. 254
uandali & Sclaui ſolo nomine differunt. 257
uandali Arriani. 556
uandali à Gothis in Africã fugantur. 578
uardbergum. 868
uarnhem monaſteriũ. 676. 705
uartopthia. 8
uasbogia. ibid.
uaſconia, id eſt, Vaſgothia. 577
uaſcones à Gundemaro uicti. 602
uaſcones à Dagoberto uicti. 605

uaſco-

uaſcones à Cintila uicti. ibid.
uaſcones à Recinſuindo uicti. 610
uaſtenēſe monaſterium S. Brigittæ. 11
uatlādia à Suecis uaſtatur. 745
Vbbo 4. Gothorum rex internus. 29
ubbo Danicus athleta. 113
ex uulnere obijt. 114
Vdiſitana Mœſiæ ciuitas oppugnatur à Philippo Macedonum rege. 138
uddo 7. Gothorum rex internus. 46
Veduca princeps Gothiæ. 241
uenedicus ſinus. 12
uener lacus. 8
uenetæ urbis origo. 359. 401
uenetæ urbis ſitus mirabilis. 401
ueneti. 257
uenetorum uictus. 402
uenetorum auxilio Narſes Gothos uicit. 540
ueremūdus Danorum rex. 116. 117
uerentia. 9
uermelandia. 8
uerona. 375. 489
uerona à Græcis occupatur. 490
uerona in Gothorum fide perſeuerauit. 517
uerrea familia. 55
uerus Herulorū dux. 524. 530
ueſtarus pater Greporum occubuit. 180
ueſter. 151
ueſtermannia. 11
ueſtragarnus portus Gotlandiæ. 846
ueſtrodaliæ. 11
ueſtrogetæ. 57
ueſtrogothia. 8
ueſtrogothi ab Oſtrogothis diuiſi. 262. 554
ueſtrogothi ſuæ conſulunt libertati. 264
ueſtrogothi Romanis cōtra Attilam cōfœderati. 355
ueſtrogothi Thraciā Mœſiamq; incolebant. 554
ueſtrogothi à Francis ſuperantur. 591
ueſtrogothi cruento bello Danos deleuerunt. 707
ueſtrogothi ſuū Epiſcopū indignè moleſtant. 711
ueſtrogothorum innumerabilis multitudo contra Attilam. 356
ueſtrogothorum ad Valētem Imperatorem legatio. 554
ueſtrogothorū regni finis in Hiſpania. 616
ueſtrogothorum cōmendatio. 671
ueſtrogothorū mos in ad-

mittendo rege. 683
ueterum opificum diligentia. 474
uether lacus. 8
uexio ciuitas epiſcopalis in Gothia Meridionali. 9.729
Vffo 22. Gothorum Sueonumq; rex internus. 89
uffo coëgit Hadingum in Daniam redire. 89
uffo ab Hadingo inſidioſe oppreſſus. 92
Viburgum oppidum Finlandię. 5
uiburgum non longè à paludibus Mœotidibus. 19
uiburgum erigitur. 743
uictoria optima ſeipſum uincere. 167
uigilius Diaconus. 448
uigilius Papa. 505
uigo Frouini filius à Veremũdo inducitur ad occidendum Attilum. 117
uigo inuadit Attilum. 118
uiliſca Polonus à Starchatero uincitur. 203
uilmerus 43. Gothorũ rex internus. 212
S. Vincentius. 593
uincentius Epiſcopus Scarenſis. 902
uindemirus ſenior 37. Gothorum Rex externus. 366
uindemirus ſenior Italiam ingreditur. 367
uindemirus iunior 38. Gothorum rex externus. 367
uindemirus iunior Galliarum præſes. 368
uinnitarius 32. Gothorum rex externus. 262
uinnitarius exercitum ducit in Boxum Anthoarum regem. 263
uinnitarius ſagitta percuſſus interijt. ibid.
uinum Veronenſe optimũ. 400
uirgines rapiendi conſuetudo unde nata. 85
uirginum raptus olim glorioſus erat. 81
uisbur 62. Gothorum rex internus. 286
uisbur cum tota familia à filijs ſuis combuſtus. 287
uisby urbs munitur. 740
uiſingiana inſula. 709
uiſinnus latro Rutenicus à Starchatero proſternitur. 202
uiſius Gothus. 433
uiſmaria inchoata. 691
uiſmarus Vandalorum rex. 254
uiſmarus occubuit. ibid.
uitam infamem mors infamis comitatur. 615
uitericus 72. Gothorũ Rex externus. 601
uitericus bello infelix. ibid.
uiterici cædes. 602

uitiges 43. Gothorum rex externus. 424
uitiges Romam obſidere proponit. 429
uitiges Romá oppugnat. 446
uitiges nimium fidei Belliſario tribuit. 454
uitiges ad Coſroëm Perſarum Regé legatos mittit. 459
uitiges Romam obſidione ſoluit. 461
uitiges à Belliſario captiuatur. 481
uitiges Byzantiũ captiuus ducitur. ibid.
uitiges à Iuſtiniano Patricio honore donatur. 482
uitigis oratio ad Gothos. 425
uitigis exercitus. 429
uitiſa 85. Gothorum rex externus. 614
uitiſa peſsimus tyrannus. ibid.
uitiſa epiſcopos & ſacerdotes magnopere odebat. ibid.
uitiſa excæcatur. 615
uitiſæ fœdiſsima libido. 614
uitiſæ ueſania in demoliendis urbium mœnibus, & abijciendis armis. 615
uitolphus pugil. 217
uitolphus magicæ & medicandi artis peritus. 219
uitſercus Danus Suetiam impugnat. 637
uitſercus à Ruthenis occiſus. 638
uitſerci militaris fortitudo. ibid.
Vlfo Herulorum Rex. 342
uliarius Belliſarij præfectus. 467
ulmerugia hodie Prutenorum ſedes. 48
ulmerugia à Gothis ſubacta. 50
ulphila Gothorũ Pſeudo-apoſtolus. 555
ulpho Sprochalegh Suecus. 660
ulpho aquas in hoſtem armauit. 663
ulpho occiditur. 668
ulphonis uaferrimum facinus. 660
ulphonis obſcœnus ortus. ibid.
uluilda uirgo Noruegiana. 685
Vnguinus Gothorum rex. 221
Volaterranus reprehéſus. 18
uoluſianus Imp. 241
Vpſalia. 11
upſalia Metropolis. 30. 277 297
upſalia quando & à quo condita. 30
upſalenſis eccleſia à S. Erico conſummata. 696

upſalenſis eccleſia fit Metropolis. 700
upſalenſis tēpli magnificus olim apparatus. 35
upſalēſes ſacerdotes uetuſtiſsimi rerum geſtarum tractatores. 20
upſalenſes reges. 30
upſalēſes Archiepiſcopi in nullo obligantur Lundēſi. 687
Vraia nepos Vitigis. 463
uraia Gothorū præfectus. 470.472
uraias à ſuis deſertus. 478
uraias occiditur. 486
uraiæ modeſtia. 483
urbarus 57. Gothorū Sueonumq; rex internus. 279
urbini fons repētè exaruit. 467
ureta uilla. 682
ureta monaſterium erectū. 701
urſilia Gothorum Regina. 101
urſilia comitāte Roluone, cum theſauro regis fugit in Daniam. 102
urſiliæ aſtus & dolus. 101
S. Vrſula cum undecim mil libus uirginum. 358
urſus puællæ amator. 661
Vſdrilas Gothus occiditur. 540
Vuacho Longobardorum Rex. 318
Vxores Gothorum reuocāt maritos ſuos ex Aſia. 60

X.

XErxes Perſarū rex parat exercitum contra Gothos. 134
xerxes aggreditur manſiones Gothorum Cimeriorum. 135
xerxes luit pœnas perpetrati ſacrilegij. ibid.
xerxes fugit. ibid.
xerxis exercitus fataliter deletus. ibid.

Z

ZEno Imp. Theodericum Gothorū regem in filiū adoptat. 369
zeno Imperator Arrianus. 370
zeno Romam & totam Italiam Theoderico commendat. 574
zenta philoſophus. 143
zenta uel Zētes, Gothorū Rex. 72
zentæ pietas & affectio erga ſubditos. ibid.

FINIS.

OLAI

OLAI MAGNI GOTHI, FRATRIS ET SVCCESSORIS EIVSDEM IOANNIS MAgni, *de quorundam Principum, tam externorum quàm internorum uita & moribus, additio.*

Qvamuis in hoc uolumine mixtim optimi & peßimi Principes, inſigni diligentia, & fide prædicti autoris annotati ſunt, ut meritò de optimis, tanquã delicijs gentium diuino honori, atq; omnium ſaluti & paci conſulẽtibus, omnes exultare poterint, & rurſum de peßimis uniuerſos conturbantibus horrere & ingemiſcere: tamen in hoc Dei miſerentis admiranda benignitas multifariè laudatur & colitur, quòd bonos, ne ſemper decidant, ſuauiter corroborat: & malos, ut pœniteant, patienter expectat: ne illicò ob impietatem & ſæuitiam immenſi ſceleris (quaſi uiolenti & importabiles) eijciendi deficiant, ſed ſanis conſilijs, immò diuinæ inſpirationi inceſſanter ad oſtium cõſcientiæ pulſanti, libero corde obediãt, & iuſta, manſuetaq; gubernatione ſeſe, ſuaq; dominia ſeruent: neq; ſi ſua fragilitate prolapſi, uel alieno errore ſeducti ceciderint, ad priſtinam impietatem reſiliant, ſed more peccãtium humiliter pœniteant, quemadmodũ male grauiter ſe deliquiſſe cognoſcunt. Verùm ne Principes Aquilonis (quibus hic appendix præcipuè aſcribitur) tam externorum, quàm internorum iuſtè uiuentium, uel iniquorum fideliter pœnitentium, exemplis careant, nonnullorum nomina, mores, & exitus, pro augenda bonorum gloria per-

petua, & malorum delenda æterna infamia, præſentibus apponentur.

Henricus Imperator *eius nominis* III.*in primis annis largus,facundus,fortunatus,glorioſus,ingenio acutus: uerùm ſuſcepto imperio elatus,* Deo *& hominibus ingratus, religionis contemptor, ſchiſmatum ſuſcitator.* Quocirca Regia *administratione priuatus eſt, & anathemate notatus.* Demum *pœnituit,& abſolutus,iterumq́; relapſus,in* Gregorium *arma mouit, & fugatur, ac per principes ab imperio deponitur, & à filio in prælio uictus, ac graui ludibrio habitus, dolore & captiuitate in* Leodio *moritur, &* Spiræ V.*annis inhumatus,ad ultimum à ſententia excommunicationis abſolutus ſepelitur, anno imperij* XLVIII.

Henricus IIII.*ob conniuẽtiam libidinoſæ familiæ,& turpiſsimos exceſſus,à ciuibus* Rubeiaquẽſibus *terribili facto tumultu,amiſsis* Imperialib. *inſignijs, corona,uexillo, aquila,pomo,ſceptro, lancea, ac alia opulẽtiſsima præda, uix fuga elapſus,à* Gregorio VII.*ſæpius ſimulãs pœnitentiã excõmunicatus & depoſitus miſerrimè obijt.* De *cuius ſummario malo,licet calamitoſiſsimo,* Albertus Crantzius *lib.*V.*cap.*XVII.*admiranda dicit,& cap.*XXIIII.

Fridericus *eius nominis primus,* Barbaroſſa *dictus, uir magnanimus, largus, ſtrenuus, facundus, ac in omnibus glorioſus,* Romano Pontifici, *præſertim* Alexandro III.*plurimos aduerſarios, uiros peſsimos, opponens: ideoq́; excommunicatus, ac demum humi proſtratus, inſpiciente toto populo,ad gratiam reſtitutus eſt:& tandem pro expiatione ſuorum ſcelerum contra infideles pugnaturus,rapido flumine,quo æſtum leuare uoluit,ſuffocatus interijt,anno* Imperij XXXVII.

Fridericus II.*etſi gubernatione* Innocẽtij III.*enutritus,*

tus, in lingua Latina, Vulgari, Græca, Sardinica, & Gallica doctus euaſit, tamen luxurioſus, perfidus & periurus factus, ab Honorio ad emendam iterum atque iterum monitus, reſipiſcere contempſit. Ab Innocentio IIII. excommunicatus, & depoſitus, ſubditos à iuramento fidelitatis abſolutos inuenit, & principes autoritate Pontificis ad nouam procedere electionem. Tandemq; ueneno ſpurij ſui nothi extitit interemptus.

Ludouicus Bauarus Papam Ioannem grauibus iniurijs uexans, excommunicatus pœnituit, ac doluit: & tandẽ à ducissa quadam in uenatione accepto ueneno interijt.

Guilhelmus Rex Siciliæ ab Hadriano Papa IIII. depoſitus, pœnitens in ſua regna reſtituitur.

Dagobertus Magnus, diuina gratia Rex Francorum, omnibus regni ſui primatibus, immò cunctis Chriſti fidelibus, præſentibus, & futuris, Notum facimus, quòd patre meo Lothario defuncto, paterni regni curam ſuſcepi: ſed uiuendi ductus leuitate deceptus, Regalis officij debitum neglexi, & maximè inter alios exceſſus meos, Eccleſiarum Dei deſtructor, & diſſipator eſſe cœperam, nec diuinæ maieſtatis oculos, nec hominum ueritus acclamationem. Tandem Dei benignitas obſtinatæ mentis meæ ſuperbiam conterens uirga correctionis, iniquitates meas correxit, & mihi caſtigato ueniam non negauit. Quaſi autem modum pœnitentiæ imponens, in hoc mihi ſpem plenæ poſuit indulgentiæ, ſi ad honorem Dei, & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ſanctorum, quos magis offenderam, domum diuinis aptam ſeruitijs conſtruerem, &c. Igitur ſub certa ſpe remiſſionis peccatorum noſtrorum, reddentes alacri ſtudio uotum, quod fecimus, Eccleſiam in honore S. Trinitatis, & S. Mariæ perpetuæ uirginis, & S. Apoſtolorum Petri & Pauli, in loco,

qui dicitur VVißenburg, conſtruximus, quam ſublimare, & Regali magnificētia ditare decreuimus, &c. Illud etiam pari decreuimus autoritate, ut nullus pontificum Nemetenſis ciuitatis, uel reliquorum Epiſcoporum aliquam ibi dominandi, uel quaslibet cauſas agendi habeat facultatem, ſed ſub noſtræ emunitatis defenſione pater monaſterij omnia poßideat. Datum in ipſo monaſterio, menſe Maio, anno regni noſtri XXIII. anno Domini DCXXIII.

Prædictum monaſterium eſt S. Benedicti, unius diei itinere diſtans ab Argentina ciuitate ſuper Rhenum.

Nec omittendum eſt (autore Theodorito in Hiſtoria tripartita cap. III. per D. Lipomannum modernum Epiſcopum Veronenſem uniuerſorum ſaluti inſudantem, collecta) quomodo Theodoſius Imperator per octo menſes, ob offenſionem Eccleſiæ irrogatam, beato Ambroſio iubente excluſus fuit, & pœnitentia facta Catholicæ Eccleſiæ cunctis congaudentibus miſericorditer reſtitutus. Pax & benedictio ſuper omnes imitatores eius in pœnitentia ſalutari.

Rex Angliæ Henricus eius nominis II. quia S. Thomam Archiepiſcopum Cantuarienſem Eccleſiaſtica iura defendentem in exilium detruſiſſet, occaſioneq; poſt eius reſtitutionem data, mortis eius cauſa fuiſſet, ad eam culpã eluendam, expiandamq;, ducentos milites ad ſacrum bellum contra infideles in Syriam ſuis ſumptibus ſe miſſurum promiſit, ac ſemet intra triennium eius expeditionis ſociũ cum alijs principibus ſubſecuturum. Quinimmò legem tulit, qua perpetuò cautum eſſe uoluit, neminem poſterorum Regum in Anglia Regium nomen, inſigniaq; deinceps geſturum, niſi quem Romanus Pontifex ritè iußiſſet, & deſignaſſet.

Ioannes Rex Angliæ, quia crudeliſsimus tyrannus erat, totiq; regno importabilis, anno MCCVIII. ab Innocentio IIII. excommunicatus, aggrauatus, & reaggrauatus, ac ſubditi iuramento fidelitatis abſoluti, ut ipſe ab omni adminiſtratione eſſet eiectus, & Principes deputati forent executores: fucoſam agendo pœnitentiam, legato Papæ diadema tradidit, & demum reaſſumpſit: omnibus factus oneroſiſsimus, ob inaudita flagitia, & intolerabilem cariſtiam inde excitatam inuiſus, uitam miſerrimè, ueneno eidem in poculo ceruiſiæ propinato, cunctis collætantibus conſummauit.

Richardus, quia filios fratris ſuæ fidei commiſſos, ut ſolus regnaret, occidi iuſsit, & ipſe pœnitere contemnens, ab incolis eſt occiſus.

Henricus VIII. quantam impietatem in religionem, & inhumanitatem in ſubditos, ac innocentiſsimam filiam, ſæpius oblatam à Pontificibus pœnitentiam contemnens, etiam morti appropinquans exercuerit, ſatis fideliter oſtendēt Anglorum hiſtorici, quibus uerior fides, tanquam teſtibus oculatis, ueniet adhibenda.

Sueno Rex Daniæ LXXVI. (teſte Saxone libro undecimo) quòd Principes aliquot ad Regale conuiuium inuitatos, ob leuem detractionis ſuſpicionem, in Eccleſia ſanctæ Trinitatis, tanquam loco ad homicidium perpetrandum ſecretiore, orantes, miſsis ſicarijs duplicato ſacrilegio interemiſſet, cùm ab Antiſtite ſacra in feſto Circunciſionis celebraturo, ne Eccleſiam ingrederetur, repulſus eſſet, conſcientiæ rubore perfuſus, Regia ueſte depoſita obſoletam accepit, mœroremq; deformitate cultus, quàm ſplendore contumaciam teſtari maluit, abiectiſq; Regiæ maieſtatis inſignibus, inſigne pœnitētiæ ſagulum ſumpſit: quin etiam cum ueſte potentiam exuit, atque ex ſacrilego

tyranno fidus ſacrorum uenerator euaſit. Siquidem nudatis pedibus ad atrium regreſſus, in eius aditu ſe proſtrauit, terramq; ſuppliciter oſculatus, dolorem, qui ex contumelia acerrimus infligi ſolet, uerecundia ac moderatione compreßit, &c. Tandem criminis confeßione facta, religioni ſeſe ſatisfacturum promittens, remiſſa execratione lachrymis abſterſis, depoſitisq; doloris inſignibus, Antiſtitis amplexu & uenia, in communionem Eccleſiæ (cui ob hoc ampliſsimas poſſeßiones tribuit) eſt reſtitutus. Nec erubuit multorum auribus ſingularem flagitij ſui committere notionem. Hincq; factum eſt, ut regni ſacerdotijq; roboraretur concordia, quæ utriuſq; ſtatui, immò omnibus indigenis, pariter & alienigenis uiſa eſt profutura.

Tradit etiam idem autor Saxo lib. XIIII. *duos Reges Daniæ ſceptratos, Magnum ſcilicet, & Ericum, Regia ueſte mutata, monachos factos fuiſſe cucullatos, eò quòd abolendis piaculis pœnitentiæ religione nihil ualentius inquiritur, aut diligentius obſeruari meretur.*

Poſſent hîc eiuſdem Daniæ, aliorúmque uicinorum Regum Aquilonarium, Suetiæ, Gothiæ, & Noruegiæ, longè plura adduci exempla, quomodo Dei miſerentis ope pœnitendo, & ſatisfaciendo, humanißimi, ac piјßimi facti ſunt, dum ubique Eccleſias ad honorem Dei, & ſanctorum eius bene dotatas à nouo conſtruerent, uel deſolatas magnificis impendijs repararent: ſed breuitati conſulendo, reſeruabũtur in aliud uolumen Metropolis Vpſalenſis eiuſdẽ autoris D. Io. Magni Archiepiſcopi ſupradicti. Interea tamen modernos Principes Aquilonares, immò & reliquos admonuiſſe ſufficiat, ut potius pietatẽ, religionem, iuſtitiam, clementiã, magnanimitatẽ, liberalitatẽ, cæterasq; uirtutes optimo cuiq; Regi cõgruentes, pro cõſecutione æterni honoris, amplectãtur, quàm ſæuitiã, crudelitatem,

tatem, impietatẽ, ferociã, & ſimilia portẽtoſa uitia, dæmonibus, beſtijs & apoſtatis inhærẽtia, pro deſpectione, increpatione, ac perpetua infamia ſuſtinẽda ſequãtur: memores ſeſe homines fore, ut mãſuetudine, & cõmiſeratione ualeãt aßimilari Deo, cuius ſemper meminiſſe oportebit, qui etenim uti ſummus et potẽtißimus eſt, ita cũcta ſuauiter diſponẽs, ac omnia contẽplãs, uitæ, uel mortis æternæ pro bene, uel malè trãſactis operib. dat retributionẽ, nullo unq̃ fine, etiã ſi per innumeras annorũ myriades redierit, cariturãs.

Quod ſi his, & ſimilibus heroũ exemplis, pijßimisq́; exhortationibus errantes, uel ſeducti Principes admiſſos exceſſus, offenſa religione, & Christiana uariata lege, celerius emendare noluerint, diſtulerint, aut contempſerint, ſaltem ne glorientur in peccatis, & dicant, ut habetur Eccleſiaſt. V. Eſt mihi ſufficiẽs uita: quis me ſubijciet propter facta mea? Deus enim uindicans uindicabit. Neque dicat: Peccaui, quid mihi accidit triſte? Altißimus enim eſt patiẽs retributor. Ideo non tardes conuerti ad Dominum. Et ita de ſimilibus aureis literis annotandum.

Inſuper attendere dignẽtur prædicti principes, quàm fideliter diuus Ambroſius inter alios ſanctißimos Eccleſiæ doctores laborauerit pro ſalute omnium, maximè Imperatorum, Regum & Principum, ut ad Deum conuerſi, glorioſa ad poſteros emiſſa memoria, gaudijs fruerentur ſempiternis. Nouit enim uir Dei, ſpirituſancto repletus, Regum conuerſione facillimam omnium ſubiectarum gentium ſolere ſequi reductionem, ueluti de Regibus à paganorum ſuperſtitione, uel poſtmodũ ab hæreticorum uerſutia liberatis, præſertim in Aquilone, ubi plurima extãt glorioſißima exempla ſempiterno æuo apud Deum & homines commendanda. Idemq́; beatißimus autor Ambroſius in XVII. capitulis Apologiæ S. Dauid cunctis pœniten-

tibus ſaluberrimum iter oſtendens, quàm ſanctè hortatur, ne diſputemus otioſi de peccato David, *cùm eius anima ob commiſſum peccatum turbata eſt ualde, ut laboraret in gemitu, & ſingulis noctibus lauaret lectum ſuum, & lachrymis rigaret ſtratum ſuum.* Demum *ſubiungit: Vnuſquiſque noſtrum per ſingulas horas quàm multa delinquit, & tamen unuſquiſque de plebe peccatum ſuum confitendum non putat.* Ille Rex *tantus ac potens (nempe undecies centena millia armatorum educens) ne exiguo quidem momento manere penes ſe delicti paſſus eſt conſcientiam, ſed præmatura confeſſione, atque immenſo dolore reddidit peccatum ſuum* Domino. Q*uem mihi nunc facilè reperies honoratum ac diuitem, qui ſi aggrauatur alterius culpæ reus, non moleſtè ferat? at ille* Regio *clarus imperio, tot diuinis probatus oraculis, cùm à priuato homine corriperetur, quòd grauiter deliquiſſet, non indignatus infremuit, ſed confeſſus ingemuit culpæ dolore, &c. Alij homines, cùm à ſacerdotibus corripiuntur, peccatum ſuum ingrauant, dum negare cupiunt, aut defendere: ibiq; eorum lapſus eſt maior, ubi ſperatur correctio.* Beatus *aũt eſt, qui ſe potuerit reparare poſt lapſum. Præterea cap.* IIII. *infertur: peccauit* David, *quod ſolẽt* Reges, *ſed pœnitentiam geſsit, fleuit, ingemuit, quod uix ſolent* Reges: *confeſſus eſt culpam, obſecrauit indulgẽtiam, humi ſtratus deplorauit ærumnam, ieiunauit, orauit, confeſſionis ſuæ teſtimonium in perpetua ſecula uulgato dolore tranſmiſit; quod erubeſcunt facere priuati,* Rex *non erubuit confiteri: qui tenentur legibus, audent ſuum negare peccatum, dedignantur rogare indulgentiam, quam petebat, qui legibus imperabat: quòd peccauit, humanũ erat: quòd ſupplicauit, correctionis: lapſus communis, ſed ſpecialis confeſſio. Culpam itaque incidiſſe naturæ eſt, deleſſe uirtutis.*

Quod

Quod autẽ Dauid interpellanti prophetæ Nathan de unica pauperis oue, quæ ſecum in ſinu nutrita fuerat, & de calice eius biberat, per uicinũ diuitem multis ouibus proprijs parcentem, pro cõuiuio uenienti peregrino exhibendo, rapta, ac deuorata foret, ſententiã tulerit, quòd raptor ille reus eſſet mortis, & quadrupli reſtitutione cõſtrictus: & audito, ac oſtenſo, quòd ipſemet Rex is diues, & raptor eſſet, in gemitum mox prorupit, ac ueniam cõtinuis lachrymis, ieiunijs, orationibus, ærumnis, & caſtigationibus proprij corporis, ac perturbationibus animi inceſſabili dolore à Domino poſtulauit, ac dixit: Tibi ſoli peccaui, qui me ad uirtutẽ prouocaſti, legem dediſti, de manu Saul liberaſti, coronari iuſsiſti, & occulta ſapientiæ tuæ manifeſtaſti, & malum coram te feci &c. Auerte faciem tuam à peccatis meis &c. cum ſimilibus ſanctiſsimis obſecrationibus dignè pœnitentis peccatoris ex intimo corde ueniam, & gratiam ſupplicantis, ut cor mundum habeat, quo Deum uideat, & ne proijciatur à facie eius. Grande enim ſuppliciũ eſt proijci à facie Dei, ut Adam, qui ſe abſcondit, & Cayn, qui putabat fallere Deum, ac Ananias, & Saphira ſpiritui ſancto mentientes.

Igitur exemplo Regalis huius pœnitentiæ, Reges & Principes, humanæ imbecillitatis, ac ſtricti iudicij Dei memores, attendant, ne occaſione peregrinorũ dogmatum amplius offendant altiſsimũ, qui coli uult, & debet puriſsima, ac caſtiſsima religione, ut aucto diuino honore etiam eorum ſecuritas, & magnificentia glorioſior exinde reſultet, utq; fide, & bonis operibus cõuerſi, ſalubrioris doctrinæ remedium ſuſcipiãt ingrediendi uias Domini rectas, in quibus erroris nullos anfractus, nulla diuerticula præcipitis lapſus offendant. Sicut enim bonæ uitæ uirtutis exemplar in uiris conſtantibus, quòd inoffenſa uitæ ſuæ tempo-

ra percurrerint, iuſteq́;, & ſanctè uixerint, extollitur, ita eorum uita, qui pernicioſis exemplis, ac uanis doctrinis illuſi, ſeductiq́;, ac flagitijs irretiti fuerint, erroribus, & moribus emendandis apud Deũ, & homines ſempiterna memoria, & laude illuſtrior oſtendetur.

Reliqua pie Lector de geſtis Regum, & præſidentia Præſulum Septentrionaliũ regionum in Metropoli Vpſalenſi eiuſdẽ autoris repetentur, & his ſimilia in libro meo de ritu gentium, ac natura rerum, & hyemalibus bellis eorundem Aquilonarium regionum. Vale.

DE

APPENDIX.

DE CAVSIS PERPETVAE DIſcordiæ, quam Sueones contra Danos gerunt, eodem Olao Magno Gotho autore.

SVeci ac Gothi cur tam ferocibus animis, & armis cõtra Danos ferantur, ipſe Danorum diligentiſsimus hiſtoricus in XVI. libris ſuis hincinde uſq; ad ſummum horrorem apertiſſimam reddit rationem. Vbiq; enim meminit gentis ſuæ tam uiolentũ, & truculentum regimen in ſubditos, ac doloſam amicitiam in uicinos, & utrunq; in omnes confœderatos, ut quilibet prudens, & ſenſatus homo meritò cauere debeat, quàm tutus in eorum ſocietate, aut naturali uinculo, uel alia iurata cõfœderatione fieri poſsit. Aſſerit nanq; primo libro, Lotherum Regem illuſtriſſimum quenq; uita aut opibus ſpoliare, patriamq; bonis ciuibus uacuefacere, probitatis loco duxiſſe. In ſecundo libro, quòd Helgo Rex adeò proiectus in Venerem extitit, ut ambiguæ exiſtimationis eſſet, tyrannide magis, an libidine arſerit: unde & Thoram uirginem ſtuprum pati coëgit, quæ poſteà tam deteſtabile nefas excogitauit, ut contra eam mirè exclamet Saxo. Tertio libro Fengonem teſtatur inſidijs poſitis fratrem trucidaſſe, eiusq; uxore abuſum, inceſtuoſam libidinem parricidio adieciſſe. Quam atrocitatẽ quanta beneuolentiæ ſimulatione texerit, parricidiũq; pietatis nomine colorarit, ſatis exponit ipſe Saxo. Fœminam enim à ſe oppreſſam, omni manſuetudine plenam, nullum lædentem, & ſine felle fœminam, ad hoc induxit, ut confiteretur ſuum maritum Regi inſidiantẽ, à ſe interfectum fuiſſe. Nec irrita perſuaſio fuit, dum apud Principes fides mendacio non deeſt, ubi ſcurris interdum gratia redditur, & obtrectatoribus honos. Libro IIII. fol. ult. Saxo teſtatur, Danos

ſuos mentiri & fallere, inter uitia & ſordes non ducere, quemadmodũ mos eſt apud Parthos. Libro V. fol. II. quàm fœdi mores, ac turpiſsimæ petulantiæ ſimul & uiolentiæ aulicis ineſſe monſtrãtur, ſanè totus orbis, & uniuerſa barbaries horret. Lib. VI. in Saxones, poſt eorum pugilis cædem, adeò Danorum inſoleuit imperiũ, ut pro cubitalium membrorum quolibet indicem ſeruitutis ſtipem quotannis pendere cogerentur, donec quidam Suertingus ciuiũ afflictione motus, ſe, & Regem conuiuij ſimulatione ſuſceptũ, incendio conſumpſit. Libro VII. in prin. Frotho propriũ fratrem à quodam familiariũ occultè interfici iubet. Et ne ſcelus à conſcio proderetur, eundem inſidiarũ miniſtrũ tacitè trucidandũ curat. Sed à filijs occiſi fratris canũ ſpecie nutritis, tandẽ incendio conſumptus, pœnas parricidij luit.

Præterea inter alia ſatis diffuſè Saxo proſequitur portẽtoſam Iarmerici Regis crudelitatẽ, à pueritia uſq; in prouectã ætatem truculenter continuatã: quæ ſicut omnẽ beluinam rabiem excedit, ita & à quouis ſenſato homine ſine graui horrore legi nequit, uel audiri. Inaudita etenim tyrannide exquiſitiſsimis tormentis ſæpe afflictos trucidauit. Regem nanq;, & Reginam eorum, à quibus iure belli captus, & ſummæ libertati reſtitutus, atq; in numerum amicorum, & primũ familiaritatis locum translatus, & ſublimatus extitit, admoto furtim incendio, per ſummam ingratitudinem occidit: deinde XL. Teutones captos, applicatis totidem lupis laqueo adegit. Nec ſic poterat eius ſanguinaria mens ſatiari. Quippe optimates eorum primò tibias loris traiectos, moxq; immaniũ taurorum ungulis alligatos, moloſsisq; inceſſentibus raptim in cœnũ, uoraginesq; pertractos, lachrymabili ſpectaculo conſumpſit. Demum Comites, Duces, Principes Teutonicæ gentis captos, traiectis fune tibijs, equis in diuerſa raptantibus præbuit lacerandos.

Sed nec in ea ſumma feritate ſibi ſiſtendum putauit. Nam propriam Reginam Hunnorum Regis filiam, quamuis innocentiſſimam, & pudiciſſimã, humo alligatã equinis obterendam calcibus præbuit: cuius corpus adactus iumentorũ grex crebris ueſtigijs confodit, & lacerauit. Immò etiã ſuis ex ſorore nepotibus inſidioſè comprehenſis, laqueo ſpiritum eripuit. Optimates quoq;, qui eorum tutores erant, conuiuij ſimulatione contractos, eodem exemplo conſumendos curauit. Deinde eodem libro Haquonis cuiuſdam Dani crudelitas adeò infanda conſpicitur, ut meritò cunctos mortales terreat, ne pactis, aut uictorijs eius gentis ſe tutos agnoſcant. Nono libro in prin. idem autor notat publicam pietatem priuato furore Regis fuiſſe laceratam, & poſt multa Regem Haraldum ex ſplendido ſanctitatis autore infamem factum apoſtatam, & deſertorem. Lib. x. quòd Dani Sembia potiti, necatis maribus, fœminas ſibi nubere coëgerunt, reſciſſáq; domeſticorum matrimoniorum fide, externis auidius inhærentes, ſuam cum hoſte fortunã communi nuptiarũ uinculo partiti ſunt. Demum quòd Rex Haraldus pecudalibus iugis humanas alligaſſet ceruices. Deinde quòd diuum Olaum Noruegiæ Regem ſicarijs pecunia corruptis, & poſtremò Blacchonis proditoris opera S. Canutũ occidiſſent. XI. quòd Sueno Rex potius ſacræ religionis, quàm inceſtæ nuptæ deſertor ſit inuentus. XII. quòd uiolentiore morte captiuos Teutones Iulinenſes Dani conſumerent, reuinctis poſt terga manibus, palis primùm affigendos curabant: deinde uentrium caua cultro rimati, nudatis extis, primáq; uiſcerum parte protracta, cætera ſtipitibus explicabant: nec antè ſupplicium remiſerunt, quàm tortos extis funditus aluo egeſtis, horridæ rapacitatis ſpiritum profundere coëgiſſent: quod ſpectaculum ut ſpecie triſte, ita re noſtris per quàm utile extitit: nõ ſolùm enim reis

pœnam inflixit, ſed etiam cæteros cõſimilem cruciatus cau ſam uitare permonuit. Itaq; nõ minori uiſentibus documen to, quàm afflictis ſupplicio fuit. In reliquis uerò libris, quia ſatis multa, & horrenda inter pauca bona commemorantur, potius iuſto lectoris arbitrio, quàm huic oneroſæ oſten ſioni meæ, quatenus opus fuerit, perſcrutanda relinquo, ſa tis legitimam exiſtimans cauſam, cur Sueonum, ac Gothorum, immò aliarum nationum inſecura ſocietas ſit cum illo populo, cui ob præmiſſas cauſas (ut uerbis Saxonis lib. x. utar) quiſquis humanitatem, atq; obſequium erogat, ingratis beneficium præſtat.

FINIS.


PALMA
ISING.

D
137
.J64
1557

55485 00
14345

C. f
1554 0,4
a.c. D.
65

THULIN & OHLSON
ANTIKVARISK
OKHANDEL
GÖTEBORG